

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:20:12)

Poštovane kolege poslanici, počinjemo sa radom.

Otvaram **Šestu sjednicu Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2019.godini Skupštine Crne Gore 26. saziva**. Podsjećam da sam sazvao Skupštinu na ovu sjednicu i dnevni red predložio saglasno Poslovniku Skupštine i dogovoru u Kolegijumu predsjednika Skupštine.

Prelazimo na utvrđivanje dnevnog reda, ali prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda, kako je ovo naša prva sjednica Skupštine poslije zemljotresa koji je pogodio susjednu prijateljsku Albaniju i koji se dobro osjetio u Crnoj Gori, ja bih želi samo da iskažem solidarnost svih nas, spremnost da pomognemo u mjeri u kojoj to možemo da uradimo, da izrazimo saučešće porodicama preminulih, svih povrijeđenih i da zaista pokušamo da uradimo sve. Mislim i da su pojedinačne akcije iz pojedinih gradova od strane Vlade pokazale da se solidarišemo sa svima koji su pogođeni takvim nepogodama. Na kraju krajeva mi se sjećamo svi 1979.godine i pomoći koju je tada dobila Crna Gora od svih.

Mi smo se dogovorili da Grupa prijateljstva, poslanička grupa prijateljstva iz naše Skupštine posjeti za vikend Tiranu, odnosno Parlament Albanije. Vodiće delegaciju inače šef Grupe prijateljstva potpredsjednik Genci Nimanbegu i onda ćemo imati i taj neposredni uvid u ponedjeljak već na Kolegijumu o kome vas možemo i tada izvijestiti. Hvala vam na tome.

Sada prelazmo na utvrđivanje dnevnog reda. Predlog dnevnog reda imate u sazivu. Da bismo utvrdili dnevni red, dozvolite da vas obavijestim o predlozima za dopunu predloženog dnevnog reda. Poslanici Raško Konjević, Ranko Krivokapić, Draginja Vuksanović - Stanković i Džavid Šabović predložili su da se na dnevni red stave: Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu, Predlog zakona o izmjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost, Predlog zakona o izmjeni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Predlog rezolucije o očuvanju Aerodroma Crne Gore i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Poslanica Branka Bošnjak predložila je da se na dnevni red stave: Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu, Predlog zakona o dopuni Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

Poslanik Branko Radulović predložio je da se na dnevni red stave - Predlog zakona o Crnogorskoj razvojnoj banci, Predlog zakona o dopunama Zakona o inovativnoj djelatnosti.

Ovdje u podsjetniku nemam, a uvijek se dešavalo da i poslanik Damjanović predlaže dopune dnevnog reda, da li je to uradio ovaj put? Jeste. To je u dopuni ovog podsjetnika. Poslanik Aleksandar Damjanović je predložio da se na dnevni red stave: Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika, Predlog odluke o obrazovanju Odbora za ispitivanje posledica NATO bombardovanja 1999. godine na zdravlje građana Crne Gore, Izvještaj o realizovanim investicionim i drugim aktivnostima po osnovu Ugovora o dugoročnom zakupu lokaliteta ostrva Lastavica sa tvrđavom Mamula Herceg Novi za 2017. godinu.

Sada prelazimo na obrazloženje i izjašnjavanje o predlozima za dopunu predloženog dnevnog reda, svaki akt pojedinačno. Pitam za predloge poslanika Konjevića, Krivokapića, Vuksanović - Stanković i Šabovića da li neko želi da obrazloži predloge. Želi. Izvolite kolege, ko će od vas prvo da obrazloži Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu?

Poslanik Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 12:24:10)

Poštovani građani,

Vlada kaže da je naš ekonomski rast posljednje tri godine među pet najvećih u Evropi. Nije ništa strašno što se Vlada hvali, da je to zaista tako. Vi koji živite u Crnoj Gori, a kojima su realne zarade i penzije u proteke tri godine, citiram zvanične podatke, "Zarade manje za 2,8%, a penzije manje za 4%". Imate ovaj paradoks u kojem ostaje da vjerujete sami sebi ili onome što primete svakog mjeseca ili da vjerujete Vladi. Ovaj paradoks da Vlada govori o ekonomskom rastu koji poboljšava životni standard građana demantuje sama Vlada, odnosno Vladine institucije. Podaci da su zarade manje 2,8% za 200 hiljada zaposlenih u Crnoj Gori, realne zarade, je podatak Centralne banke, a da su penzije u protekle tri godine realno manje za 125 hiljada penzionera,

takođe su statistički podaci Vladinih institucija.

Da li da vjerujemo podacima nadležnih institucija koje ukazuju na životni pad standarda građana ili da vjerujemo onome što su političke poruke iz Vlade.

Cilj svake ekonomske politike, svake Vlade, bi trebao da bude da se poboljša životni standard građana. Tako je u Hrvatskoj u mandatu Hrvatske posljednje hrvatske Vlade odnosno aktuelne, izvinjavam se, hrvatske Vlade prosječna plata u Hrvatskoj povećana 100 eura, danas imaju štrajk i pored toga danas imaju štrajkove prosvjetnih radnika.

U međuvremenu su takođe u protekle tri godine u Poljskoj, Hrvatskoj, Mađarskoj, Rumuniji, Bugarskoj, Slovačkoj prosječne zarade rastle na nivou od 15%. Ono što je uvaženi građani i penzioneri logično pitanje za vas, da li da vjerujete onome što dolazi iz Vlade ili da vjerujete sami sebi, ja ću vam postaviti vrlo jednostavna dva pitanja.

Od 125.000 penzionera, ogroman broj njih ima minimalnu penziju od 125 eura. Među njima su nažalost i mnogi inženjeri, recimo "Radoja Dakića", iz razloga što nijesu uplaćivani puni doprinosi. Među, oko 200.000 zaposlenih njih 77.000 živi sa platom manjom od 250 eura. Ne morate vjerovati ni meni ni Vladi, vjerujte sami sebi kako da živite od tog novca.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:27:11)

Hvala Vam poslaniče Konjeviću.

Sada stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića, Krivokapića, Vuksanović-Stanković i Šabovića, da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu.

Izvolite kolege.

Hvala vam.

Glasalo je 55 poslanika, 19 za, 31 protiv, pet uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada prelazimo na obrazlaganje predloga da se u dnevni red uvrsti Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Poslanik Krivokapić. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (28.11.19 12:28:03)

Poštovane kolege, poštovani građani,

Sa tim najvećim rastom treba nam da stignemo Evropsku uniju oko 80 godina, jer će oni da rastu pa ih ne možemo stići tako brzo, a da se popnemo na 7% trebaće nam još 25 godina. Tako da znate koliko ćemo zaostajati pri ovakvom modelu rasta bez razvoja ili rasta za bogate, a kao što vidite siromašenja za one siromašnije i za srednji sloj koji je uništen. Zato SDP pokušava bar da rastereti onih troškova koji su prirodno dobro Crne Gore, a to je električna energija. Koji su nam komunisti napravili, ovaj narod bar to da troši što još nije uspjelo da se devastira ili pohara, kako bi bilo najtačnije kada su ta dobra u pitanju, a kada se otuđuju. Da se bar tu smanji cijena. Naše cijene od ovih pet zemalja Zapadnog Balkana su najveće za struju, a mi jedini koristimo ono što nam je ostalo i pokušavamo da to uradimo kao Hrvatska. Hrvatska je smanjila sa 25 na 13%, a mi predlažemo da se smanji PDV sa 21 na 7%. Na taj način barem ono što je priroda dala i što je već amortizovano suštinski osim Temoelektrane što samo proizvodi profit gdje je cijena ne izlazi 1,5 centi po kilovatu, a prodaje im se po 10 da im to učinimo barem bliže i da od te svoje države imaju barem prirodnu rentu malo više da se slobodnije mogu grijati i da se slobodnije mogu variti, što bi se reklo, hranu.

Da podsjetim, to što su nam komunisti ostavili je pod broj dva izvozni proizvod Crne Gore, znači to nam je još i izvoj jedini koji imamo.

Pod jedan je još gora situacija izvozimo sirovine, rudu i boksite onako mimo zakona i mimo ugovora o koncesiji, ali to je druga priča. Želimo da građani barem osjete od prirodnih dobara ove zemlje od narodnog dobra kako se nekad zvalo malo boljitka oko smanjenja PDV-a. U maju je povećana struja, Hrvatska nema ni blizu vodnog potencijala kao što mi imamo ni u upotrebi, a kamoli u perspektivi pa je spuštala cijene svojim građanima. Mi imamo svoju proizvodnju, svoje

vode, drugi su napravili prije ove generacije, dajte da bude barem ne najskuplja u regionu, nego da bude bar malo jeftinija, bar malo jeftinija, jer u Crnoj Gori nema uglja, nema plina, nema kao u Hrvatskoj tih solucija, nego svi na struju, što je dobro, ali to je ovog naroda nije ove vlasti i dajte da im to bude jeftinije makar za to smanjenje PDV-a, makar na 100 eura račun da mu bude jeftinije 14 eura. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:30:56)

Hvala Vam.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića, Krivokapića, Vuksanović - Stanković i Šabovića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 53 poslanika, 17 za, 30 protiv, šest uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Prelazimo na obrazlaganje predloga da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje. Ko obrazlaže predlog?

Poslanik Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 12:31:51)

Poštovani građani, poštovani poslodavci,

Kada Socijaldemokratska partija traži, zahtijeva, podrži ono što je zahtjev poslodavaca u Crnoj Gori, onda dobijemo iz Vlade poruku da je to čisti populizam. Naravno, naša Vlada je zaboravna i onda malo poledate po internetu i recimo pogledate od 06.03.2018.godine sastanak predstavnika Vlade sa MMF-om.

Znate šta je zaključak sastanka. Citiram.

"Crna Gora ove godine treba da se usmjeri na dalju reformu poreske politike, posebno u dijelu smanjenja poreskog opterećenja rada". I onda se prosto čudom ne možete načuditi, je li Vlada iz 2018. godine isti ljudi, misle isto i krajem 2019. godine. Je li to bio populizam kad u zvaničnom saopštenju sa sastanka MMF-a govore o potrebi da se smanji poresko opterećenje na rad ili kad prije nekoliko dana u novinskim člancima informišu građane kako je to znate populizam. To nije gospodo populizam, nego odgovoran odnos prema onome ko puni crnogorski budžet, jer 99% kompanija u Crnoj Gori su mala i sednja preduzeća koja pune crnogorski budžet. Crnogorski budžet ne pune oni privilegovani koji su napravili poreski dug, ne puni ga Vektra Jakić sigurno. Svaki put ću ovđe da kažem zašto se ne otvara stečaj u Vektri Jakić već pola godine? Zašto, ako su se stekli zakonski uslovi? Je li zato što je Vektra Jakić bliska nekome iz DPS-a, je li zato što je dobila kredit od tri miliona koji nikome ne vraća? Mi mislimo da treba povesti računa o onima koji pune crnogorski budžet, 75% ljudi u Crnoj Gori radi u malim i srednjim preduzećima od ovih 200.000 zaposlenih, 140.000 ljudi koji rade u tim kompanijama. Od smanjenja opterećenja na rad osjetili bi to kroz povećanje svojih zarada, zato to predlaže 2018.godine Vlada i MMF. Samo ne znam šta se desilo 2018. do kraja 2019. godine ili jedno pričaju pred MMF-om, drugo pričaju građanima, a treće pričaju u Parlamentu. Neka se dogovore šta je od to troje. Tih 140.000 ljudi bi to osjetilo kroz povećanje svojih zarada, a poslodavci na koje se ovo odnosi, oni koji nijesu privilegovani kao Vektra Jakić imali bi više novca za svoj budžet i podsticali dalji razvoj crnogorske ekonomije.

Prema tome, gospodo iz DPS-a, dogovorite se sa Vladom, da li ste za ono što pričate MMF-u ili ste za ono što najčešće prećutate u ovom Parlamentu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:34:52)

Hvala.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Konjevića, Krivokapića, Vuksanović - Stanković i Šabovića, da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 53 poslanika, 18 za, 31 protiv i četiri uzdržana, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada prelazimo na obrazlaganje predloga da se na dnevni red stavi Predlog Rezolucije o očuvanju Aerodroma Crne Gore.

Ko će da obrazloži? Poslanica Vuksanović Stanković, izvolite.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (28.11.19 12:35:45)

Zahvaljujem, poštovana Skupštino, poštovani građani Crne Gore,

Socijaldemokratska partija predlaže da se na dnevni red stavi Rezolucija o zaštiti Aerodroma Crne Gore.

Naime, svi smo upoznati sa činjenicom da Vlada Crne Gore planira da se Aerodromi Crne Gore daju u dugoročni zakup nekom zainteresovanom stranom investitoru i tada bi se jedan od najvrijednijih državnih resursa otuđio iz državne imovine, otuđio iz ruku vas građani Crne Gore. To su vaši resursi, a ne resursi koji treba da pripadnu stranim investitorima. Smatramo da ovo saznanje ima za obavezu da se upravo o ovom pitanju raspravlja u ovako visokom domu kao što je Parlament Crne Gore, jer upravo ovdje sjedimo mi predstavnici građana Crne Gore.

Kada su u pitanju aerodromi, luke i drugi državni resursi, to su resursi koji pripadaju građanima Crne Gore, pripadaju državi Crnoj Gori i ovdje treba da postoji obaveza da se o tim resursima raspravlja upravo u Parlamentu, jer mi ovdje sjedimo i treba da štitimo interese građana, a ne nekih privatnih investitora za koje ne znamo. Samom činjenicom da Vlada Crne Gore upravo i uporno skriva dokumentaciju oko davanja Aerodroma u dugoročni zakup i koncesiju, postavlja se pitanje da li se ovdje uopšte radi o nekoj investiciji koja treba da bude realizovana u interesu građana Crne Gore i u interesu države Crne Gore. Ako je to nešto u interesu građana i države Crne Gore, zašto mi nemamo pravo da imamo uvid kao poslanici i zastupnici naroda, uvid u takvu jednu dokumentaciju.

Cilj i smisao kao što sam rekla, pokretanje ove Rezolucije je upravo u činjenici da građani treba da daju poslednju riječ. Znači da i prije dvije godine u Tivtu Socijaldemokratska partija prikupila nešto preko od 1.000 potpisa gdje bi se organizovao referendum gdje bi građani dali konačnu riječ da li smatraju da Aerodromi treba da ostanu građanima i državi Crnoj Gori ili treba da idu u ruke nekih privatnih investitora. Shodno svemu što sam rekla, predlažemo sljedeću rezoluciju. Svjesna značaja saobraćajne infrastrukture za ukupni razvoj Crne Gore u kom smislu posebno mjesto zauzima aerodromska infrastruktura, imajući u vidu direktnu vezu avio dostupnosti i razvoja turističke privrede, nadalje konstatujući da Aerodromi Crne Gore i pored nametnutih obaveza prema nacionalnom avio prevozniku Montenegro Airlines kao i brojnih manjkavosti u poslovanju aktuelnog menadžment preduzeća ipak bilježi pozitivne posebne rezultate obezbjeđujući razvoj iz sopstvenih sredstava /prekid/ budžet.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:38:47)

Hvala Vam, poslanice Vuksanović.

Ne možete, zato što smo se podijelili da imamo ogroman broj predloga.

Znači, prije izjašnjavanja da kažem sad sljedeću stvar.

Ovu Rezoluciju ja lično podržavam to znate, ali je nijesam mogao staviti u dnevni red zato što kad sam koncipirao dnevni red i zakazao sjednicu nije prošlo 15 dana od dana kad je upućena u parlamentarnu raspravu i što se mene tiče ona će svakako se naći u dnevnom redu sljedeće sjednice Skupštine Crne Gore.

Sad stavljam na glasanje.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (28.11.19 12:39:18)

Tražim komentar, jer ste Vi komentarisali mene.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:39:22)

Vi možete proceduralno da reagujete. Nisam komentarisao nego sam rekao, izvolite proceduralno reagovanje minut.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (28.11.19 12:39:29)

Prije svega ste me prekinuli u diskusiji. Nemojte da me prekidate dok govorim. Prvo nas ovdje dozivate da dođemo, a onda nas prekidate. Ja se obraćam građanima Crne Gore, ja sam ode zbog građana, a ne zbog vas. Dopustite mi još tri rečenice da kažem. Nemojte da me prekidate u izlaganju. Ako su vam toliko bitni Aerodromi pustite me da završim do kraja.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:39:53)

Hvala Vam, imali ste tri minuta, nisam Vas prekinuo nego kad Vam je isteklo vrijeme konstatovao sam to.

Sad ćemo se izjasniti o Predlogu poslanika Konjevića, Krivokapića, Vuksanović - Stanković i Šabović da se na dnevni red stavi Predlog Rezolucije o očuvanju Aerodroma Crne Gore. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 55 poslanika, 21 za, 27 protiv, 7 uzdržanih pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada razmatramo dopunu dnevnog reda da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Ko želi da obrazloži?

Poslanik Konjević, izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 12:41:00)

Poštovani građani, koji čekate odlazak u penziju, ovo je Zakon koji gospodin Milutin Simović i gospodin Kemal Purišić drže već godinu dana ili pola godine u fioci. Znači, ovo je Zakon koji je dogovoren prema onome što su tekstovi iz novina oktobra 2018. godine, a Socijalni savjet je na njega dao saglasnost juna 2019. godine.

Šefovi dva sindikata 15.06.2019. godine na zajedničkoj pres konferenciji apeluju da se što prije ovaj tekst stavi u Vladinu proceduru, usvoji, dostavi Skupštini i da ga Skupština usvoji po hitnom postupku, tekst od 15.06.2019. godine. Oni obećavaju, s čime se mi slažemo, da ovaj tekst Zakona koji Simović i Purišić, drže u fioci treba da stupi na snagu 1. januara 2020. godine. Svi vi koji niste do sada podnijeli zahtjev za odlazak u penziju, jer znate da je ovim tekstom dogovoreno sljedeće - da se eliminiše 10 najlošijih neprekidnih godina iz obračuna penzije. Vi koji primete penziju od 125 eura znate da ona ovim tekstom koji neko drži u fioci treba da bude 145 eura. Vi znate da je tu set drugih prinadležnosti koje su dva sindikata obezbijedila u pregovoru sa socijalnim partnerima. Ovdje mi kao Skupština nešto što je usaglašeno na Socijalnom savjetu koji je ustavna kategorija gdje je predsjednik Socijalnog savjeta gospodin Purišić, član Vlade, ministar u Vladi, drži u fioci Zakon koji je dogovoren na ustavnom tijelu. Šta smeta nama koji smo predstavnici građana ako smo dobili ovaj Zakon iz te fioke da ga stavimo u proceduru? Da se nećemo ogriješiti o građane slučajno. Ne, poštovani građani, da znate, ukoliko ovaj zakon ne bude danas ili na narednoj sjednici Skupštine koja se očekuje sredinom decembra od ovih povoljnih okolnosti u zakonu, ni naredne fiskalne godine nema ništa.

Prema tome, pozivam i predstavnike sindikata da se uključe jer su dobro ovo ispregovarali,

a ovo što mi predlažemo je jedini način kad gospoda Simović i Purišić to drže u fiokama da to iz fioka izvadimo i stavimo tamo gdje treba zakon da se razmatra. To je u crnogorskom Parlamentu, jer ovaj zakon će na veliki broj 125.000 penzionera i onih koji čekaju penziju imati korist.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:44:00)

Hvala Vam.

Stavljam na glasanje Predlog poslanika Konjevića, Krivokapića, Vuksanović - Stanković i Šabovića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Izvolite.

Glasala su 54 poslanika, 18 za, 30 protiv, 6 uzdržanih. Konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Prelazimo sada na obrazlaganja i glasanje o predlozima poslanice Branke Bošnjak.

Prvo ćemo govoriti, odnosno dopunski obrazložiti predlog da se dnevni red dopuni sa Zakonom o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Izvolite, poslanica Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK (28.11.19 12:45:08)

Uvaženi građani, ja neću odustati od ovih predloga i uvijek ću se javljati da se dopuni dnevni red sa ovim predlozima, zbog toga što znam da je ovo vrlo bitno iako kolege poslanice često nemaju sluha za ove predloge, a ovako iza kulisa kažu da sam u pravu, ali dobro. Prođe neko vrijeme pa onda neko iz opozicije, a nerijetko iz vlasti prepíše nešto od nas, pa ga ovdje plasiraju kao svoje, ali navikli smo na to.

U ovom zakonu izmjene koje smo predložili moja koleginica i ja odnose se na ljude koji su služili obavezni vojni rok i smatramo pošto Zakon o penzionom i invalidskom osiguranju ima taj posebni staž koji je jedan od uslova za starosnu penziju, mi smo smatrali da ova godina koja je bila obavezna, obavezna naglašavam, da im uđe u uslov staža za dobijanje starosne penzije. Posebno nam je ovo bilo bitno iz razloga što znamo da ovo nije rješenje koje ne postoji u drugim zemljama, čak postoji u zemljama Evropske unije koje su sada članice Evropske unije, a bile su nekada članice ovog Istočnog bloka. Slično rješenje postoji recimo od ovih bivših jugoslovenskih u Sloveniji, postoji u Mađarskoj, u Češkoj i ovo pitanje je kod njih pozitivno riješeno u korist nekadašnjih vojnih obveznika.

Znači, ako ste nekoga tjerali da bude godinu dana u vojsci valjda možete da mu staž taj uračunate u obavezni staž. Znam da se nijesu plaćali porezi i doprinosi i treba da bude baš iz tog razloga posebni staž jer ne utiče na visinu penzije, ali utiče na ovaj uslov.

Takođe smo smatrali da, pošto u jednom periodu su i žene mogle da služe vojni rok, istina šest mjeseci bilo je dobrovoljno, mi smo takođe ovim zakonom i njima predvidjeli to iz razloga što smatramo da to nije veliki broj i to ne bi imalo nekakvog značajnog uticaja. Inače, sam ovaj zakon nema uticaja velikog na budžet jer ne trebaju dodatna sredstva, ovo je samo onaj jedan uslov za starosnu penziju koji se mora ispuniti, ali ne utiče na visinu penzije tak o da ne bi oštetio ionako oštećeni sistem u Crnoj Gori. Ali, očigledno da neko zbog nekakvih strahova drugih neće da podrži ovaj predlog i ja prosto moram reći da sam iznenađena time, jer znam da veliki broj, posebno u ovo vrijeme kada mi ovu starosnu granicu pomjeramo naprijed, na 67 godina, da ovo mnogim ljudima znači.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:48:08)

Hvala.

Stavljam na glasanje predlog poslanice Bošnjak da se na dnevni red stavi Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 45 poslanika, 17 za, 18 protiv, 10 uzdržanih, pa konstatujem da Skupština

nije prihvatila predlog.

Prelazimo na obrazlaganje poslanice Bošnjak da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (28.11.19 12:49:02)

Predlog zakona koji uporno predlažem da o tome pričamo, a izmjenu Predloga zakona o radu, evo vidimo da i kolege imaju predlog nekih izmjena ovog zakona. Naše izmjene su se odnosile na prekovremeni rad ljekara. Smatramo da je to što se danas radi sa njima jedan vid prinudnog rada i jedno moderno ropstvo koje se nameće kao obaveza ljekarima kroz dežurstva. Svi odlično znamo da je to preko njihovih fizičkih mogućnosti i da pojedini ljekari tako gdje postoji manjak nisu dobro ni plaćeni za ovo, čak neki od njih nisu ni plaćeni onoliko koliko bi trebalo, koliko rade, jer im se plaća samo zakonski minimum, a ono je sve volontiranje preko zakonskog minimuma. Neće da se promijeni zakon u ovom dijelu pa da kao kroz normalni odnos, obligacioni odnos se napravi jedan ugovor da oni mogu da budu više plaćeni za to što preko dozvoljenog maksimuma rade i to ja smatram da je prinudni rad, odnosno moderno ropstvo. Moram istaći i to da većina njih fizički ne može da stigne da ovo radi i da se često dešavaju greške što je ljudski, jer ako vi radite i po 10 sati nedjeljno ili čak i više preko 100 sati mjesečno, jednostavno ljudski je da se napravi neka greška. E onda svi svalimo na ljekare, kažemo ljekari su pogriješili, desilo se ovo, a niko ne gleda kako im je nametnuto da rade ono što ne bi trebalo i što nije u skladu sa konvencijama o radu.

Iz tog razloga smo smatrali da ovaj član treba da se preformuliše i da onemogućava zloupotrebu institucijama da oni mogu da namežu prinudni rad ljekarima. Neka oni rade tih 40 sati dozvoljenih koliko je za sve ostale profesije, a sigurna sam da kroz Hipokratovu zakletvu kojom se ljekari obavezuju da oni nikada neće dozvoliti da neko od pacijenata ostane, da kažem nepokriven, odnosno da zloupotrijebi to što nije po zakonu i da odbiju tretman pacijentima. Ali mi kao država treba da pokažemo više solidarnosti prema njima i da ih uvažimo što ću reći kroz sljedeći predlog zakona, ali ovo treba da se izbriše iz Zakona o radu. Ja ne znam kakvo je novo rješenje koje se sad usaglašava, jer se pominjalo, nisam vidjela da je izgdje izašlo u javnost da se ovo mijenja, ali ne možete dozvoliti da jednu profesiju maltene tjerate u prinudni rad samo iz razloga što nemamo dovoljno ljekara, a imamo dovoljno da dovodimo ljude sa strane.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:52:02)

Hvala Vam.

Stavljam na glasanje predlog poslanice Bošnjak da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 50 poslanika, 19 za, 24 protiv, sedam uzdržanih, pa konstatujem da Skpština nije prihvatila predlog.

Sada imamo obrazlaganje predloga poslanice Bošnjak da se na dnevni red stavi Predlog zakona o dopuni Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (28.11.19 12:52:48)

Uvaženi građani,

Evo u cijelom regionu, pa i kod nas u Crnoj Gori, aktuelni su zahtjevi za povećanje plata zdravstvenim radnicima, odnosno ljekarima i profesorima. Ja sam ovim zakonom, da bi se uvažila ova profesija, a posebno profesija univerzitetskih profesora, a i ljekara koji imaju specijalizacije i subspecijalizacije predložila izmjene Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Mislim da je nedopustivo ono što je napravljena jedna očigledna diskriminacija ovih profesija usvajanjem ovakvog zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru koji je po meni sraman, baš iz tog razloga što je ove profesije koje su najbrojnije u javnom sektoru ostavio po strani i dao im nekakve

plate od kojih bi svi mi trebali negdje da se stidimo zbog toga što je dozvoljeno da ti ljudi imaju tako niske plate.

Svidjelo mi se ovih dana jedno poređenje koje je napravio neko da onaj koji na rampi na tunelu Sozina ima veću platu od ljekara subspecijaliste, e ako je to država Crna Gora dozvolila svaka čast, mislim da ne treba ni da postoji.

Ono što kaže, što se ovih dana pominje, pomalo je licemjerno i vidim da se nekako izboksovalo navodno povećanje plata, ali to je uvaženi građani, svega 50 eura za ljekare opšte prakse, 60 za specijaliste, a 70 eura nominalno za subspecijaliste. Šta to znači, to je jedan obrok malo bolji jedne porodice. Premijer je rekao u početku i očekivali smo neko čudo od njega, kaže - ta rješenja, povećanje će biti značajno i biće suštinsko, a ne simbolično i zato oni tako razmišljaju. U međuvremenu se čovjek predomislio i onda ovih dana imamo izjavu njegovu - moraju rješenja biti održiva, a ne populistička i odjednom je populistički tražiti nešto što realno ljudi traže. Isto je i za profesore Univerziteta. Vidim da predstoji neko povećanje u sistemu obrazovanja, ali do univerzitetskog. Pravo da vam kažem, nekad mi dođe da ne žalim ove naše kolege sa Univerziteta, pošto toliko ćutali na sve devijacije u društvu, možda im treba oduzeti i ovo što imaju zbog toga što ako oni dozvoljavaju da portir neki ima u nekoj boljoj firmi platu veću nego redovni profesor treba im oduzeti i to što imaju.

Ljekari su se ipak pobunili i to me raduje, preko 900 potpisa, koliko sam shvatila, ima sada kao peticija za značajnije povećanje plate i nadam se da će oni makar osvjetliti obraz profesiji i istrajati u tome i da nam služi za primjer Sindikat prosvjete u Hrvatskoj koji su istrajani.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:55:47)

Hvala vam.

Stavljam na glasanje predlog poslanice Bošnjak da se na dnevni red stavi Predlog zakona o dopuni Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 22 za, 22 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada prelazimo na izjašnjavanje o dopunama dnevnog reda koje je podnio poslanik Branko Radulović. Prvo će obrazložiti predlog da se na dnevni red stavi Predlog zakona o Crnogorskoj razvojnoj banci. Izvolite, poslaniče.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 12:56:37)

Gospodo, građani Crne Gore, Crnoj Gori nema budućnosti ukoliko nema više od 10% rasta godišnje srednjoročno i dugoročno GDP-a. Jedino na taj način možemo da postanemo kroz dvije decenije srednjeevropski razvijena država. Sve ostalo je presipanje iz šupljeg u prazno. Normalno, postoji jedna kovanica koja kaže - nije mi krivo na pravi dio nego mi je krivo na krivi dio. Znači da i ono što imamo treba ljudski i pošteno da podijelimo. Zato i podržavam sve ono što treba da vrednuju prave titule, pravi rad u odnosu na ono što je bahato ponašanje pojedinih struktura i pojedinih djelova ove vlasti.

Demokratski front, mogu sa ponosom da kažem, ima uistinu jedan program koji je vrijeme pokazalo i koji uistinu može da obezbijedi srednjoročno i dugoročno rast od 10%. Ovo što je 5%, što premijer kaže, a o tome ćemo govoriti kada bude usvajanje Završnog računa za prethodnu godinu i kada bude usvajanje za iduću godinu budžeta, da je to bila tzv. plitka investicija i da je ona još nas dovela u negativni položaj. Danas Crna Gora još ima posljedice jer je zatočena tzv. prljavog neoliberalnog Vukotičevog koncepta i on je i dalje dominantan u Crnoj Gori. Mi smo tokom prethodnog zasijedanja pokazali da smo superiorni kada je u pitanju realni sektor.

Ono što želim da kažem kada je u pitanju Razvojna banka, danas nema nijedne države bilo da je ona u Evropskoj uniji, bilo da je u regionu ili negdje drugo koja nema Razvojnu banku. Zato što nemamo Razvojnu banku, građani Crne Gore, imate ovako visoke kamate na kredite. Zato što nemamo Razvojnu banku vi poljoprivrednici imate kamate 11%, 12%. Zato što nemamo Razvojnu banku ovako zelenaško ponašanje je i u drugim bankama, a Razvojnu banku isključivo nemamo

da bi ovakav netransparentan, zatočen i instruisan Investicioni razvojni fond dijelilo po partijskoj ulozi.

Nadam se pošto postoje mnogi ljudi koji podržavaju Razvojnu banku da /prekid/ osnujemo i na taj način ćemo anulirati ili smanjiti mnoge probleme koje imamo u finansijskom sektoru. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 12:59:41)

Hvala.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Radulovića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o Crnogorskoj razvojnoj banci. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 52 poslanika, 23 za, 24 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada će poslanik Radulović obrazložiti predlog da se na dnevni red stavi Predlog zakona o dopunama Zakona o inovativnoj djelatnosti. Izvolite, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 13:00:44)

Građani Crne Gore, Crna Gora nema sreće ukoliko se ne cijeni znanje, nema sreće ukoliko se ne radi, nema sreće ukoliko se 1. ne dobiju velike plate, nema sreće ukoliko nijesu prazni "prokleti" kafići koji su puni radnim danom omladine. Nema sreće Crnoj Gori ukoliko se ne cijeni pravi rad, ukoliko sa šeširom ne poklonimo se i ljekaru i sudiji i profesoru i pravom radniku i pravom preduzetniku. To je Crna Gora, to je Njemačka, to je Češka, to je nekada bila Crna Gora, to su sve razvijene države. Nema Crnoj Gori sreće ukoliko se ne objedini sva pamet. Bogu se čudim kako ovo ne razumije ministarka nauke. Zato ću je pitati, u idućem poslaničkom pitanju, zašto ne može da razazna što znači naučno - teoretsko istraživanje, što znači fundamentalno istraživanje, što znači primijenjena nauka, što znači razvoj.

Ljudi, za razvoj ne trebaju instrumenti, za razvoj ne trebaju čak ni zgrade, za razvoj ne trebaju laboratorije, za razvoj trebaju ljudi koji imaju znanja u Crnoj Gori, ima takvih, a mnogo pameti, a mnogo više je onih koji su pošli. Jedinu stvar što su mi prihvatili, rekao sam i zgradu koja je na tri sprata onamo između Građevinskog fakulteta i tehničkih fakulteta, ali od ta tri sprata treba samo jedan sprat, stolice, kompjuteri, kafe kuvarka i ništa više i direktor koji je pametan i ministar koji je pametan i premijer koji je pametan. Znači, građani Crne Gore, falimo, u premijeru tu nešto nije dobro, u ministarki koja samo gleda fundamentalno i falimo u rektoru, u CANU, u svim drugim stvarima.

Građani Crne Gore, države koje su napravile najveći razvoj, bio sam u Njemačkoj, razgovarao sam sa akademikima, razgovarao s ministrima, Južna Koreja ima ovo. Ljudi, Južna Koreja je napravila bum zahvaljujući svemu ovome. Nijesam protiv toga da mi napravimo pojedine institute za radiologiju, za ovo, za ono, pa da nam se liječe, pa da nam dolaze. Ljudi, to je nešto što treba da bude posljedica tog razvoja. Građani Crne Gore, gospodo, tražio sam od ministra finansija ko finansira ove razvojne projekte i studije. Vidio sam da to radi RZUP, vidio sam da to rade pojedini profesori koji ne poštuju svoju profesiju, svoju struku i koji na jedan antiprofesorški način /prekid/... Velika priča u malo vremena.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 13:04:13)

Poslaniče Raduloviću, i pored naklonosti prema Vama ne mogu da vam produžim više.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Radulovića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o dopunama Zakona o inovativnoj djelatnosti. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 20 za, 19 protiv, deset uzdržanih. Konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada prelazimo na obrazlaganje i izjašnjavanje o predlozima poslanika Aleksandra Damjanovića.

Da li poslanik Damjanović želi da obrazloži predlog da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika? Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.11.19 13:05:05)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Dakle, po deveti ili deseti put sam, čini mi se, zamolio plenum da dozvoli da se obavi rasprava oko Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika koji je podniet u skupštinsku proceduru 23. marta 2018. godine. Već nekih, ako dobro računam, nešto manje od dvije godine parlamentarna većina, odnosno vlast ne dozvoljava dijalog u ovom Parlamentu oko Predloga zakona koji tretira nekoliko fundamentalnih stvari koje se tiču reforme izbornog zakonodavstva. Dakle, poštovanje ustavnog principa da građanin ima pravo da bira i da bude biran u smislu otvaranja izbornih lista rodne ravnopravnosti, individualnih kandidatura. Podsjetiću da sam predlog podnio gotovo sedam mjeseci prije nego što je formiran ovaj famozni odbor koji treba da nas usreći sa izbornim zakonodavstvom. Da je u međuvremenu taj famozni odbor produžavao svoj rad, evo iz dva puta, a da parlamentarna većina, odnosno DPS nema volje da ovdje otvoreno u dijalogu između svih poslanika jednostavno dozvoli raspravu.

Dakle, ne vidim kolege razloga zašto bježati od diskusije. Znam da je bilo volje od jednog dijela kolega u DPS-u da se obavi rasprava, znam i da nije bilo volje od nekih koji ovdje dugo godina nas zamajavaju sa izbornim zakonodavstvom i koji su kreatori ovih rješenja gdje smo se sad svi uprli da ih promijenimo ne samo mi nego evo i naši evropski prijatelji. Znam da ovo nije dobra priča da bi se na drugoj strani otkrio ovaj prljavi dil između Demokratske partije socijalista i Demokratske Crne Gore koji treba da dovede do rješenja koja neće značiti fer i slobodne izbore već će samo zatvoriti stranicu u smislu onoga što su legitimni zahtjevi najvećeg dijela opozicije koji sjedi ovdje u Parlamentu, a to je tehnička vlada koja treba da dovede do primjene novog izbornog zakonodavstva i do fer i slobodnih izbora. Znam da neko pokušava da sa tim prljavim dilom zatvori priču i oko bojkota izbora koja visi nad Crnom Gorom i koja je aktuelna i koja jednostavno će biti iznuđena ukoliko zaista nema volje da se o tome priča.

Dakle, ne vidim, ponovo ponavljam i završavam, ne vidim jednog jedinog razloga da punih dvije godine, nešto manje DPS, prije svega, kao partija bez koje nema 2/3 za izborni zakon odbija da raspravlja o rešenjima iako je jedan dio rešenja koja sam predložio marta 2018. godine prihvaćen na tim famoznim podgrupama i evo vidim u nekim nacrtima koji su dostavljeni evropskim institucijama se nalazi.

Predsjedniče ako mogu samo proceduralno?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 13:08:04)

Izvolite proceduralno naravno.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.11.19 13:08:11)

Dakle, završio sam, uštedio malo vremena.

Ovaj dio koji se tiče privremenog odbora će obrazlagati kolegica Savković, samo da vas obavijestim.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 13:08:21)

U redu kolege.

Sada stavljam na glasanje predlog poslanika Damjanovića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 20 za, protiv 29, jedan uzdržan, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sada ćemo preći na obrazlaganje predloga da se na dnevni red stavi Predlog odluke o obrazovanju Odbora za ispitivanje posljedica NATO bombardovanja 1999. godine na zdravlje građana Crne Gore.

Izvolite, poslanica Savković, ima riječ.

ŽELJKA SAVKOVIĆ (28.11.19 13:09:17)

Gospodo predsjedavajući, gospodo poslanici, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Poseban klub poslanika već nekoliko puta bezuspješno pokušava da uvrsti u dnevni red pozivajući se na član 93 stav 1 Ustava Crne Gore koji glasi: "Pravo predlaganja zakona i drugih akata imaju Vlada i poslanik na Poslovnik Skupštine Crne Gore član 85 stav 2. Saglasno dogovoru Kolegijuma predsjednika Skupštine predlog dnevnog reda sjednice sadrži predlog akta koji su podnijeli poslanici parlamentarne manjine." Koliko god se neko trudio da natjera građane Crne Gore da zaborave ono što su te 1999. godine preživljavali građani Crne Gore to ne mogu zaboraviti. Ne mogu zaboraviti žrtve tog bombardovanja. Prva žrtva bombardovanja, na žalost, je bila u Crnoj Gori. Da li treba da zaboravimo djecu u Murini i sve druge žrtve ovog bombardovanja. Sve one koji su strepjeli tih dana, mjeseci ko je sljedeća žrtva da li član njegove porodice, prijatelj ili bilo koji drugi građanin Crne Gore koji je, ne svojom voljom, morao da gleda i čeka gdje će panuti sljedeća bomba i sljedeća žrtva.

Zadnjih 20 godina se pitamo zašto sve više oboljelih od malignih bolesti, zašto sve više psihički oboljelih ljudi. Zar ne mislite da pretrpljeni stres uz pomoć ogromne količine otrova prosutih iz NATO bombardera po Crnoj Gori koji su ulivali strah među najosjetljivijom populacijom u Crnoj Gori ženama, majkama, djeci, nemoćnoj starijoj populaciji čije smo otrove udisali zaslužuju da se nakon 20 godina, bar u ovoj građanskoj instituciji, nađu na dnevnom redu i da damo doprinos da se ispita i raspravlja o tome kolika je bila štetnost po zdravlje ljudi u Crnoj Gori od NATO bombardovanja. Zato tražimo da se uvrsti u dnevni red Šeste sjednice Drugog redovnog zasijedanja Predlog odluke o obrazovanju Odbora za ispitivanje posljedica NATO bombardovanja 1999. godine na zdravlje građana Crne Gore. Nadamo se da će nam se konačno posrećiti. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 13:11:37)

Hvala Vam, poslanice.

Sada stavljam na glasanje predlog poslanika Damjanovića da se na dnevni red stavi Predlog odluke o obrazovanju Odbora za ispitivanje posljedica NATO bombardovanja 1999. godine na zdravlje građana Crne Gore. Izvolite.

Hvala. Glasala su 52 poslanika, 18 za, 30 protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Prelazimo na obrazaganje predloga poslanika Damjanovića da na dnevni red stavimo Izveštaj o realizovanim investicionim i drugim aktivnostima na osnovu Ugovora o dugoročnom zakupu lokaliteta ostrvo Lastavica sa tvrđavom Mamula Herceg Novi za 2017. godinu. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.11.19 13:12:37)

Ponovo pokušaj da radim tuđi posao, odnosno posao svih nas ovdje u parlamentu. Da bih pokazao koliko duboko je Parlament posrnuo u smislu nadzora koji treba da radi shodno odlukama koje je donosio predložio sam da se uvrsti u ovaj dnevni red rasprava o investicionim i drugim aktivnostima, odnosno Izveštaju Vlade za Mamulu 2017. godina. Dakle, da ima potrebe da ovdje ponovim da shodno Odluci koju je ovaj parlament donio bilo je neophodno da se formira i privremeni odbor koji će pratiti realizaciju investicija oko Mamule, takođe, i oko Kraljičine plaže. Naravno činjenica da će taj odbor koji je možda i pod ovim pritiskom formiran početi da radi sutra

u zadnjoj godini mandata ove skupštine, a odluke su donesene 2016. godine sama po sebi dovoljno govori o tome da je ovaj parlament, voljom većine, namjerno propustio da vrši kontinuirani i sveobuhvatni nadzor nad realizacijom višemilionskih investicija desetina i stotina miliona eura o kojima danas pojma nema ni Parlament, a ni građani Crne Gore iako je Vlada u jednom dijelu čak ispoštovala svoje obaveze i dostavila Parlamentu uredno i na vrijeme izvještaje vezane za pojedine projekte.

Pa, da ponovim zbog građana o čemu poslanici parlamentarne većine neće da razgovaraju, zašto pokušavaju da to pokriju odborom koji su formirali u četvrtoj godini trajanja mandata ovog doma i koji će sutra 29. novembra imati svoju prvu sjednicu, a u septembru koji je krajnji rok naredne godine za kraj izbora pa i praćenje ovih odluka.

Dakle, Mamula Opština Herceg Novi već dva izvještaja koja se ne razmatraju, a koje je uredno dostavila Vlada Crne Gore. Dio koji se tiče Kraljičine plaže o kom pojma o pojmu nemamo sem što u novinama pročitamo sad će, neće, krenuti neka investicija itd. Takođe, po odluci je trebalo formirati privremeni odbor i da vas gospodo obavijestim pročitajte pažljivo ove odluke. Nije privremeni odbor tijelo u kome završava procedura, on je samo tijelo koje kao i ostali odbori raspravljaju izvještaje koji se dostavljaju po odlukama Skupštini Crne Gore, ne odboru, Skupštini Crne Gore, a vi radite kako hoćete. Inače vas stranci ocjenjuju kao katastrofu za nadzor u smislu parlamenata Zapadnog Balkana. Imao sam prilike da sa predstavnicima Vesmisterske fondacije o tome razgovarama, ali to je problem svih nas.

Da zaokružim, Kumbor, opština Herceg Novi, tri izvještaja ovaj parlament nije raspravljao. Luštica Tivat, dva izvještaja ovaj parlament nije raspravljao. Luštica Herceg Novi, tri izvještaja ovaj parlament nije raspravljao. Osam ili devet izvještaja, više stotina miliona eura, a Parlament, odnosno većina volje nema da o tome i razgovaramo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (28.11.19 13:15:37)

Stavljam na glasanje predlog poslanika Damjanovića da se ne dnevni red stavi Izvještaj o realizovanim investicionim i drugim aktivnostima. Po osnovu Ugovora o dugoročnom zakupu lokaliteta Ostrvo Lastavica, sa tvrđavom "Mamula" Herceg Novi za 2017.godinu.

Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 49 poslanika, 19 za, 30 protiv nije bilo uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Poštovane kolege pozivam vas da se izjasnimo o predloženom dnevnom redu u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 47 poslanika, 34 za, protiv 13, nije bilo uzdržanih, pa objavljujem da je za sjednicu usvojen predloženi dnevni red iz saziva.

Sada poštovane kolege, prelazimo na raspravu po dnevnom redu.

Dva minuta pauze da uđu predlagači.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 13:25:01)

Uvaženi poslanici, uvaženi građani, nakon kratke pauze nastavljamo sa radom.

Dogovor je da prva tačka dnevnog reda bude **Predlog zakona o kreditnim institucijama.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Darko Radunović, ministar finansija i Bojana Bošković, generalna direktorica Direktorata za finansijska sredstva i unapređenje poslovnog ambijenta.

Vlada je preporučila Skupštini da prilikom razmatranja Predloga zakona pozove Radoja Žugića, guvernera Centralne banke.

Guverner Centralne banke nije u mogućnosti da prisustvuje sjednici, pa ispred Centralne banke prisustvuju Dejan Vujačić direktor Sektora za kontrolu banaka i Miomir Ćirović direktor

Direkcije za regulativu u sektoru za kontrolu banaka i ja vas u ime prisutnih poslanika pozdravljam.

Izvjestioci odbora Zakonodavnog odbora je Genci Nimanbegu, kao i Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li ministar Radunović reži riječ? Želi.

Prije toga se javio za proceduru poslanik Radulović. Izvolite poslaniče Radulović. Poslije toga dajem riječ ministru Radunoviću.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 13:26:15)

Hvala potpredsjedniče.

Mislim da je krajnje odgovorno, pošto se radi o jednoj izuzetno ozbiljnoj temi, siguran sam da će takva biti naša rasprava, temi koja je napravila dosta negativnih stvari prethodnih godina, temi koja može da nas do kraja ili spušta u negativnom smjeru ili da nas vrati nečemu što će podržati jedan ekspanzivni održivi razvoj i uvažavajući gospodu iz Centralne banke koji su došli tu, ja tražim da dođe i guverner i viceguverner ovdje, čak i pojedini članovi Savjeta zato što su oni dali mnoge izjave, učestvovali u mnogim stvarima, projektovali mnoge stvari i oni bi trebalo da budu prisutni. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 13:27:19)

Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.11.19 13:27:22)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Ima, naravno, logike ovo što je kolega Radulović tražio, jer se radi o bitnoj temi. Možda više tu treba razgovarati sa guvernerom centralne banke nego sa ministrom finansija, ako ne makar podjednako, uvažavajući naravno formalni predlog koji dolazi iz Ministarstva finansija.

Ono što bih ja htio vama da predložim u smislu efikasnog rada i efikasne procedure jeste da dam predlog, ukoliko se naravno ministar slaže i kolege ostali poslanici, da se tačka 4 i tačka 5 objedine, s obzirom da se radi o Predlogu zakona o kreditnim institucijama i Predlogu zakona o sanaciji kreditnih institucija. Slična je problematika i time bismo ubrzali i rad, s obzirom da smo krenuli danas dosta kasno, ako je ambicija da se ove tri tačke završe danas tokom dana, odnosno četiri tačke.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 13:28:09)

Hvala.

Prvo da prokomentarišem inicijativu gospodina Radulovića.

Radoje Žugić, guverner Centralne banke je pozvan na sjednicu, nije tu, trenutno je odsutan i nije u prilici i umjesto njega prisustvuju Dejan Vujačić, direktor Sektora za kontrolu banaka i Miomir Ćirović direktor Direkcije za regulative u sektoru za kontrolu banaka.

Smatram da će oni koji su značajno učestvovali u realizaciji ovog posla značajno pomoći u diskusiji, mislim da imamo kompetentan sastav. Zbog toga smo i obavili komunikacije sa poslanicima i saglasni smo sa tim, obavili smo konsultacije oko toga.

Što se tiče drugog predloga koji je dao gospodin poslanik Damjanović, to je bio i naš predlog, ali iz opozicionih redova je postojala samo djelimična saglasnost, nije sa tim bio saglasan predsjednik Kluba Demokratskog fronta. U međuvremenu ako obavite konsultacije sa njim kratko, pokušajte, možda ćete i uspjeti dok poslanik Radulović ima svoje izlaganje. Hvala.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 13:29:30)

Ja želim potpredsjedniče i uvažena gospodo i građani Crne Gore, danas do kraja stručnu, objektivnu, poštenu priču. U toj priči glavni akter je bio guverner. Da li se ja varam, sinoć sam ga, čini mi se, vidio biti ajd da vidim da li će nešto biti od ovoga našeg Javnog servisa, sjedio je u prvoj klupi.

Ukoliko guverner, a zna da su mu ovo tačke, ne nalazi za shodno da dođe, to je samo potvrda mnogih koji misle o, da kažem, autonomnosti, profesionalnosti i svega ostalog. Ja ga molim da dođe on zajedno sa viceguvernerom koji daju i jedan i drugi izjave koje nisu utemeljene da ukrstimo argumente, ništa drugo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 13:30:23)

Hvala.

Konstatovali smo imamo dva direktora, dva kompetentna stručnjaka iz te oblasti i da možemo da počnemo da radimo, a u međuvremenu ćemo provjeriti da li je guverner tu i ako bude, kao što sam obaviješten da nije tu, onda ćemo računati da je to opravdan razlog. Hvala vam.

Dajem riječ ministru Radunoviću.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.19 13:30:48)

Zahvaljujem predsjedavajući.

Poštovani poslanici, mogla bi se objediniti diskusija za ova tri zakona ukoliko ste saglasni. Ukoliko ne, mi možemo raditi zakon po zakon, spremni smo, tako da stvarno ne znam, da li da tri zakona, ovaj Zakon o zaštiti depozita da bude kao poseban. Ako ste saglasni onda bismo to tako i radili.

Dakle, idemo zakon po zakon.

Predlog zakona o kreditnim institucijama. Novim zakon o kreditnim institucijama izvršiće se usklađivanje zakonske regulative kojom se uređuje bankarsko poslovanje sa Direktivom 2013/36 EU o pristupanju djelatnostima kreditnih institucija i dodatnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicionim društvima i stvoriti pravni osnov za donošenje seta podzakonskih akata kojim će se u bankarsku regulativu implementirati regulativa Evropske unije broj 575/2013 o zahtjevima za kreditne institucije i investiciona društva. Na ovaj način će se omogućiti primjena novih bazelskih standarda kapitala likvidnosti, bazel 3 koji su usmjereni na jačanju kapitalnih zahtjeva za banke, kao i na formiranje okvira za nove regulatorne zahtjeve u vezi sa likvidnošću i dodatne kapitalne zahtjeve za finansijske institucije od sistemskog značaja. U postupku pristupanja Evropskoj uniji Crna Gora je, između ostalog, preuzela obavezu da svoje zakonodavstvo usaglasa sa Direktivom 2014/59 EU o uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija investicionih društava takozvani BRRD. Direktivom se obezbjeđuju instrumenti za pravovremenu intervenciju kreditnoj instituciji koja je u problemima kako bi se obezbijedio nastavak ključnih, finansijskih i ekonomskih funkcija te kreditne institucije. Usaglašavanje sa pomenutom Direktivom vrši se kroz paket zakonskih propisa, odnosno kroz Predlog zakona o sanaciji kreditnih institucija, Predlog zakona o kreditnim institucijama i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o likvidaciji i stečaju banaka.

Predlogom zakona o kreditnim institucijama se uređuju mjere iz nadležnosti organa za superreviziju kreditnih institucija koje obuhvataju pitanje planova oporavka kreditnih institucija, obezbjeđivanje finansijske pomoći u okviru grupe kreditnih institucija, kao i superrevizorske mjere rane intervencije.

Posebna pažnja je posvećena uređenju oblasti kao što su jačanje korporativnog upravljanja, bolje interno upravljanje rizicima i u vezi sa tim obaveza za donošenje politike primanja uvođenja bafera kapitala, jačanja superrevizije, unapređenje odredbi koje se odnose na

zaštitu potrošača itd.

Donošenjem novog zakona o kreditnim institucijama uspostaviće se regulatorni okvir za poslovanje banaka koji će doprinijeti stabilnosti finansijskog sistema i daljem razvoju finansijskih usluga, otkloniti nedostatke važećih zakonskih rješenja koji su bazirani na Direktivi 2006/48 evropske zajednice, a koja je Direktivom 2013/36 EU stavljena van snage i postojeći potpuno usklađeno sa evropskim propisima. Značajno unaprijediti postojeći regulatorni okvir kojim se uređuje bankarsko poslovanje, posebno u dijelu propisivanja različitih nivoa kapitala koji će banke, zavisno od veličine, složenosti poslovanja i značaj za finansijski sistem Crne Gore, biti dužne da uspostave i održavaju kao zaštitu od gubitaka koji proizilazi iz rizika kojim su izložene u svom poslovanju. Dodatno smanjeni rizici u bankarskom sektoru i na taj način uticati na smanjenje vjerovatnoće oslanjanja na državnu pomoć i novac poreskih obveznika u slučaju krize. Dalje unaprijediti korporativno upravljanje u bankama, osnažiti sistem upravljanja rizicima u bankama, posebno u dijelu praćenja likvidnosti banaka na duži rok i ispunjavanje minimalnih zahtjeva za likvidnošću u skladu sa relevantnim propisima Evropske unije. Uspostaviti limite pozajmljivanja kao zaštita od prekomjernog zaduživanja banaka, unaprijediti regulatorni okvir za sprovođenje supervizije bankarskih grupa na konsolidovanim poslovima pozitivno uticati na povećanje izvora sredstava za poslovne aktivnosti banaka rezultira /prekid/ dostupnost kredita pravnim i fizičkim licima pod povoljnijim uslovima. Predloženi zakon je zajedno sa nizom pratećih podzakonskih akata pripremljen u saradnji sa ekspertima Hrvatske narodne banke u okviru Tvining projekta, podrška regulaciji finansijskih usluga, koji je kao instrument predpristupne pomoći i finansiran od strane Evropske unije, a ima za cilj dalje usklađivanje zakonodavstva iz oblasti finansijskih usluga sa regulativnima unije i jačanjem regulatornih i supervizorskih kapaciteta. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 13:36:26)

Ministre, zahvaljujem na uvodnom izlaganju.

Sada ispred klubova imamo Predraga Sekulića ispred DPS-a, a neka se pripremi Branko Radulović ispred Demokratskog fronta.

PREDRAG SEKULIĆ (28.11.19 13:36:44)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre sa saradnicima, gospodo iz Centralne banke, poštovane kolege,

Čuli smo negdje u nešto manje od 400 članova ovog zakona imamo upakovano sve od osnivanja kreditnih institucija, odnosno banaka, do njihove supervizije i odnosa prema državnim institucijama. Rekao bih da tu nemamo nešto posebnih novina osim ovoga što je pitanje transponovanja odredbi Bazela III u naše zakonodavstvo. Naravno, uz prelazne i završne odredbe i mogućnost da se i komercijalne banke, odnsono kreditne institucije negdje prilagode onome što je dato u direktivama Bazela III.

Dozvolite samo da, više zbog javnosti, pokušam da objasnim šta je to Bazel III i zašto uopšte dolazi do promjene ovog osnovnog bankarskog zakona. Svjetska ekonomska kriza koja je počela zvanično negdje u septembru 2008.godine sa bankrotom nekoliko investicionih fondova i banaka u Sjedinjenim Američkim Državama doprinijela je tome da bude veće nepovjerenje u bankarski sektor. Znači, ta ekonomska kriza koja je počela sa hipotekarnim kreditima zbog loših hartija od vrijednosti prenijela se na Evropu i dovela je do pada i recesije ukupno u čitavom svijetu i čini mi se po onim standardima Međunarodnog monetarnog fonda jedino negdje u 2009. godini imamo globalnu ekonomsku krizu i imamo globalnu recesiju, ali ostavila je zaista velike posljedice po ukupnu realnu ekonomiju.

Naime, ne treba zaboraviti da i ako je to bila finansijska kriza da je počela u bankarskom sektoru, da je ipak najveći ceh platila realna ekonomija. Recimo prerađivačka industrija u Evropi je negdje na globalnom nivou zabilježila pad tih nekoliko godina od skoro 20%, što zaista jeste nešto nezamislivo ako posmatramo ukupnu globalnu ekonomiju. Zbog toga je negdje bilo potrebno da se

ono što su bankarski zakoni, odnosno propisi kojima se kontrolišu i banke i investicioni fondovi da negdje budu drugačije koncipirani. Znači, od 1933. godine je najstarija globalna finansijska institucija to je skup guvernera, uslovno govoreći predstavnika centralnih banaka, G10, deset ekonomski najrazvijenijih zemalja svijeta, a kasnije je to preraslo u G20 uključujući tu i Kinu, Australiju, Rusiju i tako dalje. Oni zajedno donose propise kojima se reguliše ukupan bankarski sektor.

Podsjećam samo da recimo krajem '90-ih godina je recimo Sjedinjene Američke Države, odnosno njihova Centralna banka je suspendovala zakone koji su važili od 1933. godine, što je negdje otvorilo vrata da se banke bave investicionim poslovima i negdje donijelo nestabilnosti tom bankarskom sektoru zato što je, ne treba zaboraviti ni to, bankarski menadžeri, posebno vrhunski i srednji menadžment, su uticali da banke ulaze u ono što su loše hartije od vrijednosti, da negdje ponukani sa onim što su bili njihovi bonusi zaista svoje banke dovedu u onoj zoni u kojoj nije bilo moguće pozitivno poslovati. Sve je bilo u redu dok su ti hipotekarni krediti bili pokriveni makar u jednom dijelu, ali kasnije kad je došlo do nestabilnosti na tržištu nekretnina dovelo je i do ovoga, svjetske ekonomske krize. Kažem još jedan put, najveći ceh je platila realna ekonomija.

Šta su to novine u ovom zakonu? Čini mi se da sam inicijalni osnivački kapital za jednu banku, povećanje sa pet na sedam i po miliona, jeste nešto što je dobro, prije svega, zato što ne mislim da se bankarskim poslovima može baviti bilo ko. Naravno, ne treba zaboraviti na tržištu Crne Gore u ovom trenutku posluje 13 banaka, da očekujemo da Centralna banka negdje u narednom periodu da odobrenje ili ne dozvoli rad još jednoj banci, znači da postoji interesovanje za tržište Crne Gore. Ono što je dobro, što su novine u ovom zakonu po građane Crne Gore, čini mi se da građane najviše interesuje ovaj dio, to je nešto strožiji kriterijum kada govorimo o izdavanju kredita, odnosno kada govorimo o fer uslovima kad su banke u pitanju. Znači, nema više sitnih slova, nema više mogućnosti da banke ne upozore klijente na ono što su moguće posljedice uzimanja kredita u drugim valutama, da banke ne upozore klijente kada se dolazi do promjene kursa ili do promjene kamatnih stopa ukoliko kamatne stope nisu fiksirane i tako dalje.

Ima i nekoliko promjena kada govorimo o tome pitanju bankarske tajne, zato što bankarska tajna više ne postoji kada govorimo o zaštiti djece maloljetnih lica, socijalne pomoći i tako dalje. Čini mi se da to negdje treba zaista kad su u pitanju građani Crne Gore čini mi se da je to negdje i posao Centralne banke i Ministarstva finansija da to treba u jednom dijelu afirmisati. Naravno, ne treba zaboraviti da će usvajanje ovih zakona i podzakonskih akata koji treba da se donesu u narednih devet mjeseci, odnosno 12 mjeseci kada su neke odredbe u pitanju, čini mi se, da će donijeti povećanju povjerenja u čitav bankarski sektor. Ne treba zaboraviti da smo imali u prethodnom periodu i neka loša iskustva do kojih možda ne bi došlo da smo imali ovaj zakon ranije usvojen, odnosno da je bio u našem pravnom sistemu, jer neke države Evropske unije još uvijek nijesu transponovali kompletnu direktivu Bazela III. Samo da ne zaboravim, po nekim grubim procjenama bankarski sektor u Evropskoj uniji će platiti između 350 i 400 milijardi eura kako bi ove direktive Bazela III, odnosno zakonodavstvo unutar Evropske unije koji se bavi pitanjima banaka na pravi način /prekid/... U svakom slučaju, da zaključim, jedan dobar zakon koji će donijeti i veću stabilnost i povjerenje u bankarski sektor sa jedne strane, veću i pojačanu kontrolu bankarskog sektora sa druge strane i ono što je, čini mi se za građane Crne Gore najvažnije i mogućnost da oni na pravi način budu informisani kada se govori o bilo kojim bankarskim poslovima. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 13:43:10)

Zahvaljujem predsjedniku Odbora za ekonomiju, poslaniku Predragu Sekuliću, koji je govorio u ime poslaničkog Kluba Demokratska partija socijalista. Sada dajem riječ Branku Raduloviću, koji govori u ime poslaničkog kluba Demokratski front. Neka se pripremi Raško Konjević ispred Socijaldemokratske partije, a nakon njega Aleksandar Damjanović.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 13:43:36)

Bio sam najavljen deset minuta, pa imajte u vidu.

Uvažena gospodo, građani Crne Gore,

Ovo je bila nasušna potreba da se počne dešavati reforma ili najava reforme u finansijskom sektoru. Zbog stanja, potreba i mogućih daljih devijacija i zbog podrške realnom sektoru i uslugama. Na to nas nije trebala upozoravati ni Evropska komisija koja nas je upozorila, niti MMF, niti Svjetska banka, niti neke određene direktive nego naša stvarnost. Naša stvarnost je strašno negativna kada je u pitanju finansijski sektor. Veliki Stiglic je rekao da je finansijski sektor u svakoj državi nešto najsloženije, sa mnogo nepoznanica, i ako tu nemate odgovorne ljude koji će voditi finansijski sektor koji će raditi na jedan krajnje autonoman i stručan način, koji će voditi finansijski sektor i razvijati ga u svakom njegovom segmentu tada imate velike probleme.

Građani Crne Gore, finansijski sektor kao jedan veoma složeni sistem imate ta takozvana tri dijela, to su - instrumenti, institucije i finansijsko tržište. Mi danas govorimo samo o jednom dijelu tog finansijskog tržišta. Mi govorimo o tom takozvanom tržištu novca, a ne govorimo o tržištu kapitala. Mada ta dva dijela se danas fuziraju u većoj ili manjoj mjeri, dominantni su za ove države. Ukoliko nemate razvijeno tržište kapitala kroz sve one institucije koje su u tržištu kapitala tada nemate ni dinamičan razvoj, tada imate konzervativni finansijski sistem. Ukoliko, s druge strane, nemate razvijeno i transparentno tržište novca tada ćete imati probleme. Tražio sam da dođe danas guverner i viceguverner. Njihove posljednje izjave su, neću da budem do kraja na jedan način koji nije primjeren, evo tako ću reći ni stvarnosti ni guvernera ni viceguvernera.

Građani Crne Gore, vi ste zatočenici zajedno s nama jednih zelenaških komercijalnih banaka. Slušajte samo prave podatke koji su. Pravi podaci su sljedeći. Da na godišnjem nivou kamate koje vi plaćate, građani Crne Gore, posljednja informacija, 7,63. To je ovo što sam govorio, gospodo iz Centralne banke. Moja porodica je uzela nekoliko kredita i onda kada vas nešto ne opeče tada ne vidite pravu vatru. To je, građani Crne Gore, na 80.000 eura, pri nikakvom rastu kupovne moći, na 20 godina pri najboljoj kamati od 6% vraćate 135.759, mjesečna rata 565, kamate iznose 55.790. To nema niđe u svijetu, da ne govorim u okruženju. Građani Crne Gore, na one pare koje dajete, u komercijalnim bankama imate 0,01, 0,02, nemam pojma koliko, to su nekakve zanemarljive cifre i kada vam kažu ono što su fiksni troškovi kao i ovi fiksni troškovi, jednostavno ni onaj sef zbog koga ste vi deponovali svoj novac više nije siguran. Vi koji se bavite poljoprivredom, poljoprivrednici, ovo nema niđe u svijetu da vi plaćate kamatu od 9,2 ukoliko je poljoprivreda niskoprofitabilna, ukoliko ima subvencija, podrške, svega, čak i u Evropskoj uniji. Kažite mi koji će poljoprivrednik da uzme kredit i pod kojim /prekid/ da bi počeo svoj biznis. Ovo nema niđe na svijetu. Umjesto da o tome govore guverner i viceguverner i da kažu da su danas komercijalne banke prepadnute, da su one konzervativne, da one ne podržavaju razvoj, da one ne učestvuju u nekom dinamičnom razvoju i da one faktički samo kupuju u najvećoj mjeri obveznice kao najsigurnije sredstvo i od Vlade koja ih emituje s onom kamatom ne znamo koliko će biti ova oko 3%, ministre, pojma nemam, vidjećemo, tu je neđe. Jednostavno, onda, osiguravajuća društva, penziono dobrovoljni fondovi, zatvoreni i otvoreni investicioni fondovi koji treba da budu poluga razvoja Crne Gore u javnim investicijama koje trebaju da rasprše ono što znači dinamičan i održiv razvoj Crne Gore, oni ulažu konzervativno ili zbog svojih loših kreditnih linija koji su tajkuni pojedine banke bez ikakve hipoteke napravili totalnu jednu katastrofu.

Umjesto reforme svega ovoga o čemu sam govorio, a koju iziskuje stanje u kome se nalazi Crna Gora, finansijski sistem mora da bude zdrav, mora da pulsira, moraju građani Crne Gore u njega da imaju povjerenja, strani investitori i oni zajedno, slušajte me, sa Investiciono razvojnom bankom, je li tako, ministre, koja treba da se transformiše i Investiciono razvojni fond sa kamatom koja može da ide čak i do -2% kao u Hrvatskoj zajedno s fondovima Evropske unije, zajedno sa razvijenim tržištem kapitala, zajedno sa oslobođenim komercijalnim bankama da napravimo bum da Crna Gora bude uistinu kao svaka država u razvoju.

Ministre, vi ste uvijek bili korektni kada je u pitanju ovo. Vi ste pozvali na javnu raspravu. Evo, kako gledam i sve analiziram, išpartao sam ovaj zakon, ali neću imati vremena, svaki njegov segment čitajući ga i upoređujući ga. Građani Crne Gore, pozvani na jednu raspravu, pa na drugu raspravu, pa su tražili od Udruženja banaka da se to ponovi, nema izvještaja, niđe nikoga nije bilo. Pretražio sam preko Googla, da li je neka izjava, vrlo skromno. Tačno, vi ste u najvećoj mjeri, ministre, ne znam ko je pisao to, imali u vidu hrvatski Zakon o kreditnim institucijama sa tim što Centralna banka ima onu monetarnu funkciju i oni su već članica Evropske unije tako da su

pojedini djelovi iz ovog predloga maknuti. Ima mnogo pozitivnih stvari kada je ovo u pitanju. Oko transparentnosti, podjele odgovornosti, izvještaja, revizije, supervizije i svih ostalih stvari. Postoji nešto što je suština. Mi moramo da sačuvamo tržište novca s tom transformacijom, evo ga Zakon o Razvojnoj banci. Moramo da imamo transparentan odnos komercijalnih banaka, ali ne može to bez glavnog kontrolora, da u Centralnoj banci mora da budu ljudi od pune odgovornosti. Ono što je napravljeno dvijema bankama još jedna je potvrda da u Centralnoj banci prethodni guverner i sadašnji guverner i sadašnji viceguverner i sadašnji Savjet guvernera, ne znam koje bješe odeljenje oko kontrole, morate da podnesete svi ostavku. Vi niste dostojni te funkcije. Vi treba da kažete zbog vaših propusta da građani Crne Gore zbog tajkunskog bankara, zbog Centralne banke Crne Gore šteta može biti od 200 do 750 miliona. Već je Vlada prije neki dan donijela odluku da aktivira garancije koje je dala za Atlas banku sedam i po miliona. Za vas su milioni i milijarde bezveze pare.

Građani Crne Gore, mi smo za jednu laž optuženi za 50.000. Mi smo samo, građani Crne Gore, prije dva dana, to je jedna mala garsonjera, dali više od 70 najvećih stanova. Samo jedna stvar, koliko je oko depozita štete, koliko je od onoga što su prepadnuti građani, što su prepadnuti investitori, koliko su velike štete. Gospodo, prava reforma traži prave ljude, profesionalne ljude u finansijskim institucijama, u Centralnoj banci. Ovi nisu spremni za to. Oni moraju da podnose ostavke, a kasnije da krivično odgovaraju.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 13:55:16)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ministre, pokušavao sam da nađem gdje su ova tri zakona u Programu rada Vlade za 2019. godinu. Gledajući Program rada Vlade, doduše na telefonu, možda griješim, unaprijed se izvinjavam ako griješim, nijesam uspio da pronađem da ste ih planirali za 2019. godinu. Ako je tačna moja pretpostavka, dakle iz elektronskog uvida u Program rada Vlade onda mi je jasan motiv zašto mi po ovako relativno hitnom postupku raspravljamo dva vrlo važna ili tri vrlo važna sistemska zakona.

Dakle, raspravljamo upravo iz razloga rekao bih što smo imali jedno negativno iskustvo s kraja prošle i početkom ove godine koje je jedan značajan broj fizičkih i pravnih lica dovelo u jednu vrlo nezgodnu poziciju. Dakle, ljudi su svi oni koji su imali sredstava u dvije banke koje su otišle u stečaj preko 50.000 eura i kompanije koje su imale iznose preko tog novca će najvjerojatnije taj svoj novac izgubiti, jer se neće uspjeti naplatiti iz stečajnog postupka.

Djeluje mi ministre, možda je moja pretpostavka pogrešna da upravo zbog tih negativnih iskustava su međunarodni partneri ubrzali ovu obavezu koja nama stoji kroz proces evropskih integracija, što mislim da je dobro. Dakle, nije ova moja početna teza uopšte sada da kažem imali ga ili nemali u Programu rada Vlade manje je bitno, više sam želio da primijetim motivaciju u tom dijelu da razgovaramo danas sa ovim zakonima, nego što je sama sadržina ovih zakona. Ja onoliko koliko skromno barem o nekim osnovnim stvarima iz ove oblasti znam, mislim da se radi o dobrim tekstovima. Nijesu naši ni postojeći zakoni lošiji u normativnom smislu. Nama je uvaženi ministre finansija, loša primjena tih zakona. Ona je nama, naravno nije nam loša samo u ovoj oblasti ili kad kažem loša nam je primjena, najčešće nam je loša, jer je u nekim segmentima selektivna. Mislite li vi ministre, da bi nam se sada ljudi iz Centralne banke mogli onako narodski, iako vrlo cijenim ljude koji rade tamo, u dijelu stručnom, ali da li bi se mogli zakleti da sve zakone primjenjuju, a da nema neke vrste selektivnosti. Ne govorim to ja ministre, to je bivša viceguvernerka javno govorila da joj je guverner Radoje Žugić govorio šta treba da radi. Sad su sudski sporovi oko toga.

Dakle, ovaj tekst, reći ću vam konkretne sugestije negdje koje i nekoliko pitanja koja u tom dijelu imam. Ovaj tekst je dobar, ali ako poruka tog teksta bude da ćemo dosljedno primjenjivati ove propise. Da smo i prethodne propise koji su sada negdje integrisani u ovaj naslov Predlog Zakona o kreditnim institucijama doslovce, neselektivno poštovali, najvjerojatnije nam se neke stvari ne bi dešavale. Ovako mi imamo situaciju da možda malo na brzinu, barem što se tiče skupštinske procedure nedovoljno pretresamo ovako dva ili tri važna zakona. Zamoliću za malo više vremena, a sad ću nekoliko pitanja. Naravno, dobro je i vi ste to spomenuli u uvodnom

izlaganju dakle, jedan dio korporativnog upravljanja u finansijskim kreditnim institucijama promijenjen, mislim da je to bolje. Opet ponavljam, ni sadašnji zakoni nisu bili loši, ali mislim da je ovdje taj segment bolje riješen.

Dakle, na strani 27 u članu 43 jedna odredba koja mislim da je trebalo da bude zakonska kategorija, barem generalno, vi kažete da u dijelu koji se tiče uslova ko može da bude član Nadzornog odbora ista stvar se mislim pominje i kod članova Upravnog odbora, u stavu mislim da je to stav 6, kažete propisom Centralne banke bliže se uređuju uslovi iz stava 1 itd. Mislim ministre da je bilo bolje da barem osnovne odrednice tog podzakonskog akta budu ugrađene u zakon. Mislim da je preveliko /prekid/ podzakonskim aktom definiše bliže uslove vezano za /prekid/... Zašto vam ovog govorim? Jer vi kažete u članu 43, član Nadzornog odbora kreditne institucije može biti samo lice koje i onda kažete u stavu 1 ima dobar ugled. Ja se slažem sa tim da to ima dobar ugled, treba razraditi, ali mislim da je preveliko ovlašćenje i da nije dobro da podzakonskim aktom razrađujemo baš sve šta znači ima dobar ugled i sve druge odredbe koje su ovdje. Mislim da je trebalo malko razraditi taj dio da se u zakonu zna, jedan dio svakako da bude dio, da bude predmet podzakonskog akta.

U članu 44 koji se tiče prethodnog odobrenja, saglasan sa tim dakle, nigdje nisam primijetio, obiman je zakon, moguće je da nešto promakne, da postoji rok u kojem Centralna banka odgovara da li daje ili ne daje saglasnost. Kažem, možda mi je promaklo, ja mislim da taj rok treba da postoji, treba da bude primjeren, svakako dovoljan da Centralna banka proviri, jer vidim ovdje jedan dio ovlašćenja koja se tiču provjere i u nekim institucijama. Na strani 32, vjerovatno vam je promaklo, kažete član 51 stav 5, tehnička je sugestija, ali da sutra neko zbog ove stvari ne podnese tužbu Ustavnom sudu. Kažete najmanje jedan član Upravnog odbora mora poznavati jezik koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori. Mora poznavati službeni jezik mislite, a ne jezik u službenoj upotrebi. Ne znam da li su ovo kolege iz Zakonodavnog odbora vidjele, ali on mora poznavati, jedan od njih, ako to već propisujete što ima logiku mora da poznaje službeni jezik.

Dakle, na strani 117 u članu 204 kod dijela obaveza čuvanja državne tajne, pravite izuzetke potpuno normalno dakle, ko ima pravo na podatke koji se tiču bankarske tajne i onda u stavu 2 kažete sledeće. Izuzetno iz stava 1 ovog člana pravo imaju u stavu 2 nadležnom državnim tužiocu i organu uprave nadležnom za policijske poslove mogu se učiniti dostupni podaci za potrebe gonjenja učinilaca krivičnih djela. Organ gonjenja nije policija, organ gonjenja je tužilac i ja mislim imajući u vidu da je policija organ otkrivanja da ovu vrstu izuzetka ako se već daje policiji treba da bude uz prethodnu saglasnost nadležnog tužioca, jer odavati bankarsku tajnu, samim tim lične podatke itd. policiji kao organu otkrivanja to je u fazi prekrivičnog postupka, što znači da se krivični postupak ne mora uopšte otvoriti. Tako da konsultujte, ne tvrdim da sam u pravu, ali mi je vrlo zaparalo oči u tom segmentu.

U članu 207 na strani 119 obaveza informisanja potrošača u poglavlju zaštite potrošača i drugih klijenata dakle, saglasno sa ovim odredbama ovdje, ali mislim da je rok od 15 dana, vi kažete u stavu 4 kreditna institucija je dužna da najmanje 15 dana prije namjeravanog pokretanja postupka prinudne naplate kredita koja će se vršiti na teret sudužnika, založnog dužnika, žiranta, jemca uključujući namjeravan jednostrani raskid ugovora o kreditu. Ja mislim da treba obavezati i kreditnu instituciju da malo prije obavijesti te ljude. Mislim da je 15 dana malo. To bude 30 ili 60 dana da ukaže da se to može desiti, da ima barem dva upozorenja, ne mislim da će to kreditnoj instituciji nešto specijalno značiti, ali onome ko se nađe u ovakvoj vrsti pozicije da plaća nečiji drugi kredit, jer je bio žirant, mislim da je i te kako važno da ranije taj segment sazna.

Dakle, mi ćemo razmisliti do kraja ove rasprave u plenumu vezano za set ovih zakona, jer kažem oni na jedan malko drugačiji način svakako dobar. Dobro je prvo što je sve ovako u jednom sistemskom zakonu nasloženo ako mogu da kažem i mislim da ni ovaj zakon i Zakon o sanaciji koji ćemo kasnije razmatrati dakle, mislim da ovdje ste trebali ako već radite ovo u paketu trebali ste malo da pogledate i Zakon o Centralnoj banci.

Znate zašto vam ovo govorim. Kad pogledate odredbe ovog Zakona i kad pogledate Zakon o Centralnoj banci dakle, bojim se da je Centralna banka rijetka institucija u ovoj državi u kojoj nevjerovatna moć koncentrisana kod jednog čovjeka, institucionalno govorim nema veze sa imenima i prezimenima, kod guvernera. Mi, nažalost, već godinu dana, ne znam šta je sa prijedlogom koji je upućen crnogorskom Parlamentu, nemamo viceguvernera, za kontrolu

bankarskog sistema. Znači, guverner je i guverner i odgovarajući viceguverner za kontrolu bankarskog sistema. Sa ovlaštenjima koja ima u zakonu, nigdje nije dobro da se jedna moć akumulira kod nekoga ko god on bio, makar to bio ja, potpredsjednik Parlamenta ili vi, ili bilo ko. Tako da u tom dijelu mi se čini ako ste već išli sa ovim setom, da neke stvari i u tom segmentu usaglasite.

Završavam, zahvaljujem potpredsjedniče na velikom razumijevanju. Zašto sam vam ovo ministre rekao za Program rada Vlade na početku. Rekao sam Vam iz razloga što Vas molim kao ministra finansija, ja ne znam da li ste vi član Socijalnog savjeta, ali Vas molim kao ministra odnosno člana Vlade, da podsjetite vaše kolege i podsjetite predsjednika Vlade, na ono što ste usvojili negdje krajem prošle godine ili početkom ove godine, a to je ključni akt po kojem Vlada radi.

Da vas podsjetim na tačku 56 Programa rada Vlade, ja imam ovdje ispred sebe koja predviđa da u drugom kvartalu 2019. godine, Vlada usvoji, Parlament uputi Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju.

To je ovaj tekst poštovani ministre koji je usvojen na Socijalnom savjetu i molim vas negdje kad sretnete ministra Purišića, da ga zamolite da izvuče iz ladice taj zakon, uputi ga na Vladu, pošalje ga Skupštini. Jer, nije dobro da Vlada svoj osnovni akt koji prvi usvaja ili među prvima na početku godine Program rada kod ovako važnog zakona negdje ministar nekim čudom taj zakon zaturi po ladicama, pa ga mi moramo tražiti na druge načine.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:07:58)

Hvala.

Dajem riječ Aleksandru Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.11.19 14:08:04)

Zahvaljujem se potpredsjedniče, gospodine ministre sa saradnicom, predstavnicima Centralne banke.

Potpredsjedniče, imajući u vidu da sam insistirao, odnosno zamolio, da se rasprava objedini ja ću govoriti 10 minuta o oba zakona i daću doprinos da se ne bih javljao u drugom krugu, naravno. Ako bude potrebe i komentara ministra svakako.

Dakle, ministre Vi ste dali uvodno obrazloženje Predloga zakona o kreditnim institucijama imajući u vidu i da ćemo raspravljati o sanaciji kreditnih institucija i negdje hajde evo da ja shvatim tvining je projekat, Hrvati su pomagali, postoji obaveza usklađivanja sa direktivama iz 2013. i 2014. godine. Imajući u vidu da je Zakon o bankama na snazi od 2008. godini, kada smo se bazirali na direktivama koje su već stavljene van snage. Imajući u vidu da sve ono što nam se dešavalo ove 2019. godine u smislu stečaja dvije banke. Imajući u vidu i sve one potrebe koje jesu u smislu jačanja revizije bankarskog sistema i jačanja sistema interne revizije u bankama, a što nam se obilo o glavu i što nas svaki put iznenadi, pa to saznajemo putem nekih eksternih revizija ili nekih informacija koje se dobijaju na način koji ne bi trebalo da se korsti.

Ono što ste možda propustili da kažete, pa evo ja da pomognem. Ja mislim da postoji još jedan razlog, zašto mi danas po jednoj ne formalno skraćenoj proceduri, jer nijesu traženi skraćeni postupci za ove zakone, ali, suštinskoj skraćenoj proceduri ovo raspravljamo, a to je normalno da bismo dobili štrik od MMF-a u smislu PBG-2, jer nema podrške budžetu, nema budućih kreditnih aranžmana ukoliko nema ovih zakona.

Zato žurba potpredsjedniče koliko ja čujem vile govore, da će sutra da se glasa o ova četiri akta, da bi se izašlo pred MMF direktno da mi smo usvojili zakone, dajte pare, dajte kreditnu podršku, dajte PBG-2, jer imamo PBG-1 imamo tu obavezu. E to je suština zašto je danas gospodine Konjeviću ova procedura ovakva. Ovdje nemamo čak ni izvještaj matičnog odbora, što i nije neka šteta, za ovu raspravu. Dobio sam Izvještaj Zakonodavnog odbora. Nijesam dobio ovdje je na stolu, to je naravno najmanji problem, jer ovdje vodimo ipak ozbiljnu raspravu koja neće biti

samo nešto što je napisano i dato onako da zamaže oči.

Gospodine ministre, oko javne rasprave. Javna rasprava u uskom krugu ništa Privredna komora, ništa zainteresovani akteri, ali kažu opet vile da se vođene javne rasprave "u tajnim kabinetima" sa bankarima jednim po jednim, od strane predstavnika Centralne banke. Nije dato da se izađe uopšte u javnost, strožiji zahtjevi prema bankama i sve ono što jesu dio koji se tiče i zahtjeva kapitala članovi 134 i 171 u Predlogu zakona naravno i supervizije odeljak 11 i 12 i mjera supervizije. Da su bankari ovo prihvatili, pa mene samo interesuje da prođemo kroz neko pitanje.

Razumijem PGB garantuje za budžet hitno moramo, zašto smo došli u tu situaciju, imamo skandal sa dva stečaja, katastrofalnu superviziju od Centralne banke u ovom dugačkom periodu. Zato je bilo potrebe da tu bude i guverner naravno, ja sam dosta govorio ove godine o tim stvarima, neću se ovdje ponavljati.

Ministre, od 1.oktobra 2020.godine, primjena zakona. Pri čemu u ovom Predlogu zakona o kreditnim institucijama više od 100 članova odložena je primjena do ulaska u Evropsku uniju, možda 2025, možda nikad. Ali odložena primjena četvrtine i više od četvrtine zakona. Dio koji se tiče stavljanja van snage Zakona o bankama. Rekao sam taj zakon o bankama sa dijelom koji se ticao onih mjera o čemu smo uporno ovdje govorili i insistirali da se te mjere objavljuju, da se te mjere blagovremeno i sprovode prema bankama, da se sprovode i sankcije. Međutim, nije sproveden i doveo je do loše supervizije, stečaja banaka drugih problema. Onaj dio koji je meni interesantan to jeste tajna, ajde da kažem diskretna priča oko Access quality review projekta koji treba da definiše koliko novog kapitala treba našim bankama. On je predviđen ministre da se završi do 2020. godine. Mislim, da bi primjena ovih zakona makar trebala da sačeka izvještaj ovog projekta, pa da vidimo mi koliko kapitala treba crnogorskim bankama ovim stranim koji dominiraju sa više od 80% učešća i ovo malo domaćih što je ostalo sem ove dvije koje su već u stečaju. Bojim se da bez tih rezultata, bez transparentne procedure oko toga imamo problem nepripremljenosti za sprovođenje ozbiljnih zakonskih normi koje su usaglašene sa zadnjim direktivama i koje su negdje došle i kao poslanici globalne finansijske krize i Bazela III itd.

Dakle, prvo rezultati Access quality review činici kažu ili opet ptice to govore da će jedna domaća banka /prekid/ desetine i desetine miliona evra kapitala da opstane. Jedna domaća banka, ajde da je nazovemo polusistemska ili systemska banka, najmanje jedna banka. Hoćemo li o tome, nemojte da ovdje pričamo da se igramo time, je li jedna banka aplicirala trinaest strana, pa će doći pa neka frka, pa ovamo, pa onamo, to su gluposti. Pričamo o ozbiljnim stvarima, pričamo o tome da će jedna banka systemska domaća banka da ima ogroman problem ispunjavanja svih ovih zahtjeva koji se tiču ovoga projekta. Tu u tom dijelu uvažavam potrebu budžeta Crne Gore. Mislim da imamo malo ishitren pristup svemu ovome i naravno podijeliću naravno stav kolege Konjevića i Zakon o Centralnoj banci kada je trebalo mijenjao se brzopotezno da bismo omogućavali pozicije pojedincima u tom dijelu. Ovdje toga nema sem ovaj dio koji se tiče bankarskog Ombudsmana gdje čekamo njegov istek mandata pa da zaživi ova norma člana 219 da to ne bude najveći problem samog akta. Ali, imamo problem u smislu razloga, uzroka, pa i posljedica zašto ovo sada, zašto na ovaj način i šta da očekujemo od svega toga.

U drugom dijelu, koji se tiče sanacije kreditnih institucija, samo jedno zapažanje, možda bude jedan mali problem ponovo sa ustavnošću i zakonitošću norme. Član 159 stav 1, prva uplata redovnog godišnjeg doprinosa za Sanacioni fond kreditne institucije su dužne da izvrše najkasnije do 31.marta 2020.godine. I ovaj zakon stupa na snagu oktobra 2020.godine. Ne možete naložiti ministre članom 159 stav 1 da se uplaćuju doprinosi za Sanacioni fond ako zakon se primjenjuje od oktobra 2020. godine. Neko će se požaliti da prevremeno uplaćuje, pa eto da povedemo računa oko toga i ovaj predlog zakona o sanaciji kreditnih institucija ima nekih 45, 46 odredbi koje će važiti od dana stupanja na snagu, dana ulaska Crne Gore u EU 2025, 2028, možda nikad.

Dakle, i taj dio ostaje za razmišljanje, ono što je u obrazloženju dato ovog predloga zakona o sanaciji kreditnih institucija tiče se kako sa usaglašavanjem sa direktivama iz 2014. godine, tako negdje i svojevrsnog priznanja, da mi imamo problem sa sprovođenjem mjera i da negdje pokušavamo da to uradimo na jedan sveobuhvatan način.

Sad, kad bi pravili analizu ministre vi ste negdje pokrili ovaj mandat, mi poslanici koji smo možda nešto malo duže i prethodni mandat, prethodnog ministra, pa i ministra u tehničkoj vladi, ali svakako onaj dio koji se tiče 2008, 2009. i 2010. godine. Mnogo je ovdje prosuto riječi zašto se mjere ne sprovode blagovremeno, zašto nema sveobuhvatne primjene sankcija koje je

dozvoljavao i sadašnji Zakon o bankama i zašto čekati daleki oktobar 2020. godine da zaživi novi zakon kojim se stavlja van snage Zakon o bankama koji konačno pokušava da uvede red u bankarsku industriju u bankarski sektor. Mislim da je sprovođenje tih mjera, pravih mjera, izostalo, mislim da je mnogo toga ostalo kako netransparentno u smislu izvještavanja javnosti pa i ovog parlamenta tako još manje efikasno i efektivno u smislu nalaganja bankama, pojedinim bankama da blagovremeno usklađuju svoje poslovanje sa Zakonom o bankama i podzakonskim aktima.

Ono što ću negdje pozdraviti jeste dio koji se tiče zahtjeva za kapitalom članovi 134 171 u Predlogu zakona o kreditnim institucijama gdje je možda, bez obzira na prenomiranost određenih rješenja zakonskih, dobro da u Predlogu zakona, nadam se i u Zakonu kad bude usvojen i kad bude primjenjivan, evo vidjećemo sad ovaj Galimatijas datuma kako će biti riješen, da je dobro da neke stvari decidno riješimo kroz zakon, a da ih ne rješavamo kroz česte izmjene podzakonskih akata u smislu onih akata koji se tiču adekvatnosti kapitala itd. Negdje bih zaokružio u jednom dijelu spremnosti. Centralna banka, ovakva, nema spremnost da primjenjuje novi zakon o bankama koji će se zvati Zakon o kreditnim institucijama, bez obzira na oktobar mjesec naredne godine, ako tada zakon bude primjenjivan, vidjećemo. Mislim da postoji potreba da već sada razmišljamo i o kapacitetima i o onome koji se zove supervizor bankarskog sistema koji nije odgovorio svojoj ulozi. Znae kako, da je odgovorio svojoj ulozi ne bismo imali ogromne štete po bankarski sektor u smislu i stečaja dvije banke, ali i direktnih šteta po budžet jer su pale neke garancije pa je iz budžeta Crne Gore ove godine otperjalo devet miliona evra za banke, a te su pare mogle biti upotrijebljene svakako na mnogo bolji način.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.19 14:18:07)

Uvaženi poslanici, uvaženi građani, na ovaj način smo završili uvodna izlaganja koja su dali predstavnici poslaničkih klubova Demokratske partije socijalista, Demokratskog fronta, SDP-a i Posebnog kluba.

Nakon ovog prvog kruga, ministar može odgovoriti na dio pitanja i komentarisati određena izlaganja.

Prije davanja riječi ministru Radunoviću, za proceduru se javio poslanik Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 14:18:42)

Vidite kad zbrzamo stvar. Upravo dok razmatramo, izvinjavam se ministru što sam se javio proceduralno, dobili smo, kao poslanici Izvještaj Zakonodavnog odbora o razmatranju ovog predloga kreditne institucije.

Dakle, nigdje, ali nigdje komentara na član koji sam naveo i tražim od vas da se sazove ponovo sjednica, jer nije moje da podnosim amandman na ovakvim stvarima, jer norma koja kaže da najmanje jedan član upravnog odbora mora poznavati jezik, mi u službenoj upotrebi imamo jezike u množini, a jezik u jedini ne može biti u službenoj upotrebi nego može biti samo službeni jezik. Prema tome, zato je važno da ne mijenjamo tačke dnevnog reda i da stvorimo mogućnost Zakonodavnom odboru da pročita, jer ima ovdje još nekakvih stvari koje su malko problematične sa aspekta ustavnosti.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (28.11.19 14:19:43)

Hvala.

Koliko sam shvatio 18. novembra su ovi zakoni došli i ušli u skupštinsku proceduru. Znači, Zakonodavni odbor je razmatrao danas prije vašeg izlaganja. Ja sam očekivao da ćete vi podnijeti još neke dodatne amandmane, jer sam tako razumio iz vašeg izlaganja, tako da očekujemo, ako budete podnijeli te amandmane da Zakonodavni odbor i matični odbor zasijedaju.

U skladu sa najavom dajem riječ ministru finansija Darku Radunoviću. Izvolite ministre.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.19 14:20:19)

Hvala predsjedavajući.

Zahvaljujem svim poslanicima koji su dali komentar. Mislim da su komentari korisni, mada do izvjesne mjere, malko sam, moram priznati zbunjen. Mi smo ovo usvojili 10. oktobra na Vladi i ovdje je bilo 15. oktobra u Parlament predato, sada je kraj novembra. Mislim da smo mogli sve ove odbore proći, sve ove primjedbe koje su potpuno opravdane kroz njih proći. Ovih primjedbi ima i sigurno ih treba uvažiti i ispraviti, ali samo kad je u pitanju, nije ovaj zakon dobio ubrzanje zbog PBG-a, on nama jeste uslov za PBG od Svjetske banke, ali nije uopšte bila nikakva posebna trka, nego se radilo u jednom normalnom radnom tempu. Nije bilo ni zbrzavanja u raspravama, neko je pomenuo da Udruženje banaka je u punom kapacitetu organizovalo taj sastanak uz prisustvo guvernera i stručnih službi i ministra finansija, to se organizovalo baš pod "pokroviteljstvom" u zgradi Ministarstva finansija. Bankari su promotivno govorili o tekstu ovog seta zakona i ja mislim da je doista napravljen dobar posao, imali smo dobre konsultante. Mada ja se slažem sa poslanicima koji su rekli da naši zakoni kad regulišu ovu oblast do sad su bili sasvim korektni. Njih je samo trebalo u punom kapacitetu implementirati, s tim što takođe mislim da ovi sad jesu bolji, posebno sa aspekta korporativnog upravljanja, sa aspekta zahtjevnosti za kapital, sa aspekta daljeg praćenja i ovo jeste modernije i sveobuhvatnije.

Ovdje i ovo što ste vi pomenuli oko roka, imamo rok za 30 dana. Mislim da je amandmanski reagovano, vezano za sanaciju od 31. 03. 2021. će početi naplata, to je uspjelo da se riješi i negdje uz, nažalost, saglasnost da jesu visoke kamate, nama finansijsko tržište je dobro uređeno i mi imamo tu, govorim sopstveno mišljenje, mi tu oblast imamo poprilično uređenu, ona će se, kao i svaki sistem, stalno unapređivati. Treba da stvorimo način kako da spustimo kamate, s obzirom da padaju dramatično na depozitima, pa samim tim, odnosno na pasivi, onda samim tim trebala bi aktiva da bude pristupačnija. Trebalo bi stvoriti uslove da bankari više izađu na teren i da ne budu opredijeljeni samo onamo gdje ima najmanji rizik, nego da budu motivisani i tamo gdje ima više rizika da plasiraju. Međutim, doista smatram da imamo na stolu dobre zakone koji jesu prošli potrebnu proceduru.

Ovo što se desilo, ovo je u Programu rada Vlade za pridruživanje Evropskoj uniji. Da li smo mi imali i uključili u Program rada Vlade, moguće da smo napravili propust, ali svakako ovo jeste i nije bilo namjerno. Kako da kažem, iz ovih konsultanskih usluga koje smo mi imali dok smo radili ovaj zakon vidi se da smo spremni da nije nešto rađeno vanredno. Ne treba ovo tumačiti da je u vanrednim uslovima pripremano, nego naprotiv u nekim normalnim i u normalnom radnom ritmu. To sam, čini mi se već i rekao, izvinjavam se što se ponavljam.

Dakle, sve ove primjedbe koje ste nam saopštili mi ćemo provjeriti, vrlo su uvjerljive. Tamo gdje doista jeste napravljen propust to će biti i evidentirano jer su logične i nisu od suštinskog značaja.

Vezano za vašu primjedbu o akumulaciji ovlašćenja u Zakonu o Centralnoj banci, jeste umjesno u svemu tome razgovarati i ukoliko smo napravili neki propust, ali nam nije bilo u fokusu da radimo reviziju tog zakona nego su nam bili u fokusu ovi zakoni koji jesu bolji i moderniji nego ove koje smo dosad imali, ali i ove da smo primjenjivali ne bismo imali problema. Mislim da su to žive stvari i da stalno moraju biti u fokusu. Toliko. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:26:06)

Hvala ministre.

Siguran sam da ste odgovorili i komentarisali, takoreći, sve što je bilo u ovim diskusijama.

Pravo, tako da kažem, na komentar Vašeg izlaganja i Vi naknadno da takođe, komentarišete imaju svi koji su učestvovali u ovoj raspravi. Predlažem da idemo sad od drugog kraja nego prošli put. Prije smo išli sa poslanikom Sekulićem, a na kraju završili sa Aleksandrom Damjanovićem. Sad predlažem da idemo drugim redoslijedom prvo da damo riječ Aleksandru Damjanoviću.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.11.19 14:27:09)

Hvala gospodine potpredsjedniče na izmijenjenom redosljedu.

Ja ću naravno ministre da kratko komentarišem.

Sami ste rekli ja sam, negdje ako ste me slušali, rekao suštinski ne skraćena procedura nego vrlo redovna 15. oktobar. Dakle, prije nekih mjesec i nešto zakoni su u Parlamentu, raspravljani juče na matičnom odboru, izvještaja nemamo jer raspravljamo sada o njima dobijamo na stolu dok pričamo o ovom izvještaju Zakonodavnog odbora sa svim problemima koje imamo u dijelu ustavnosti, zakonitosti pojedinih odredbi i onim što je suština. Drago mi je što smo se razumjeli. Ja sam to i rekao da je negdje vaš propust u nabranjanju razloga suštinskih za predlaganje ovog zakona i PBG-2, odnosno PBG-2.

Usvajamo budžet u decembru mjesecu trebaju nam neke garancije, treba nam podrška, ništa strašno. Ovo je nešto što je sistemskog karaktera, ovo je nešto što jeste usaglašavanje i sa, hajde da kažem, zadnjim dostignućima supervizije na nivo Evropske unije. Na kraju krajeva stremimo i dalje tamo bez obzira da li ćemo biti ili nećemo biti u onom dijelu u kojem sam se dotakao odredbi koje treba da stupe na snagu tek kad budemo punopravna članica EU. Ovo je nešto što dolazi nakon jedne naporene godine, sumorne godine za bankarski sektor i gdje je vjerovatno bila potreba da se možda malo transparentnije, možda malo onako javnije, duže, u stručnoj javnosti ovo raspravlja. Rekao sam, dobijam informacije, i kako je to bilo, vas tu nisam apostrofirao. Možda je malo i Udruženje banaka, odnosno možda su i banke morale da budu proaktivne pa da ne prihvate da to tako usko završava se nego da budu i one malo otvorenije i transparentnije da se na kraju krajeva tiče i njih. Kako se bude ticalo njih u smislu ispunjavanja uslova kapitala itd. a bogami će se ticati i nas sa svim onim cijenama koje plaćamo kroz kamate, naknade i sve ono ostalo što već banke rade imajući u vidu da su zbog toga i napravljene, negdje i zato i rade na tržištu Crne Gore.

Naravno, rekao sam da bi dobro bilo da dobijemo na kraju naredne godine rezultate Projekta Access quality review hoćemo da vidimo šta to treba našim bankama, koliko to miliona desetina miliona treba kojoj banci pojedinačno. Negdje gledajte da potrefite početak primjene ovog zakona sa izvještajima koji će nam možda dati neko novo svjetlo u ovom momentu kada budemo htjeli da primjenjujemo ove norme. Ove norme se naravno moraju primjenjivati. Na kraju krajeva ovo je evropska obaveza, obaveza koja se tiče i rasprava vezano za poglavlje 9, koje se tiče finansijskih institucija. O tome ćemo, naravno, imati kada da razgovaramo i negdje imajući u vidu da cijenim dobrim da se do momenta primjene ovog zakona, do oktobra naredne godine ili 2021. godine nebitno je, završi ovaj dio koji se tiče i podzakonskih akata, da ne čekamo na podzakonska akta iako je dat ovaj rok od devet mjeseci od momenta kada zakon stupi na snagu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:30:13)

Hvala.

Dajem sada riječ Rašku Konjeviću, nakon toga Branko Radulović, pa Predrag Sekulić.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 14:30:23)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Ministre, vjerujte mi da znam razliku između programa pristupanja Evropskoj uniji i Programa rada Vlade. Prema tome, znam o čemu se radi, nemoguće je ministre, ne mislim pritom da je ništa sada to neki problem, nego više izvlačim jednu drugu vrste teze, nemoguće je da Ministarstvo finansija u Programu rada Vlade ne predvidi u tećem ili četvrtom kvartalu dva, tri akta od kojih je jedan ili dva definitivno sistemski sa novinama, sa osvježenjima, sa ovim, što kaže kolega Damjanović i što ste vi rekli, praćenjem novih iskustava regulative evropske itd. i tome sl. Više mi je to poslužilo kao politički motiv naravno na koji mi vi niste odgovorili ni da li ste član

Socijalnog savjeta ni zašto ovaj Zakon o penzijama, koji ste na Socijalnom savjetu usvojili, a pod tačkom je 56, nemamo ga. Ne znam šta je u Vladi da li poštuje Program rada Vlade. Gospodin Gvozdenović, dok je bio u Vladi bio je jedan od ministara koji je uvijek imao gotovo 100% iz Programa rada Vlade što usvoje. Ja sam siguran da je on, recimo, kojim slučajem zadužen za ovaj zakon da bi to sigurno bilo u Parlamentu, ali me čudi što glasa protiv toga da o tome raspravljamo u Skupštini. Šalim se naravno malo.

Ministre, Vi ste rekli jednu stvar i malo me začudilo da ste se složili sa mnom. Vi ste rekli da se slažete da, u drugom dijelu me je malo iznenadilo, da se slažete da su i postojeći propisi dobri. Dakle, to mene ne iznenađuje mislim da to najveći broj nas misli, ali ste onda rekli da smo ih primjenjivali. Potpuno se slažem sa Vama, ali je u tome problem jer ih nijesmo primjenjivali ili primjenjivali smo ih selektivno. Ponavljam, ne govorim to ministre, ne govorim ja ili kolega Damjanović to govori koleginica Radović koja je bila viceguverner. Dakle, koja je danas u sudskim postupcima, znate kako je razrješavana ovdje, ovdje je razrješavana kao posljednji kriminalac, kao posljednji kriminalac je razrješavana i žena sad dobija sve na sudu. Znate, to su stvari gdje ja iz toga što se ja i Vi slažemo i sa problemima koje smo imali sa početkom godine nemamo nigdje nikakvu vrstu odgovornosti, ne mislim bilo koje druge osim objektivne. Zato sam vam govorio da je možda bilo prikladno da uz ove zakone malo se pogleda i Zakon o Centralnoj banci. Nemam ništa protiv toga samo pod jednim uslovom da snosi odgovornost ako neđe fula, ništa drugo u tom dijelu.

Ministre, vezano je za kreditne institucije. Pitao sam vas prošli put, pitam vas ponovo. Šta je sa rješenjima Poreske uprave za 63 miliona blokiranih sredstava kod pravnih lica koji su bili korisnici usluga Atlas banke?

Od Nove godine ili malo poslije Nove godine do novembra mjeseca, ako se ja dobro sjećam, Poreska uprava je prontno reagovala donijela rješenja koja je Ministarstvo finansija ukinulo. Nakon toga bilo je nekoliko najava da će se ispraviti stvari na koje je ukazalo Ministarstvo finansija, javnost možda zna ali bilo bi korisno da to kažete. Da li su donesena konačna rješenja od strane Ministarstva finansija vezano za 63 miliona eura pravnih lica koji su bili korisnici usluga, tako da kažem, Atlas banke?

Važna je informacija iz razloga što da vidimo da li institucija, u ovom slučaju Poreska uprava, radi jedan vrlo važan i vrlo osjetljiv, rekao bih, posao u tom dijelu jer će to pomoći ili odmoći Tužilaštvu u procesima koji vode. Dakle, ili je bila utaja poreza ili utaje poreza nije bilo, ali ne mislim baš da je problematično da utaju poreza utvrđujete 11 mjeseci. Ne kažem da je jednostavno u nekim situacijama, ali mislim da je dobro da informišete javnost u tom dijelu da li je Poreska uprava, odnosno Ministarstvo finansija u drugostepenom postupku donijelo rješenja koja bi trebalo da su primijenjena bez obzira ako se išlo prema Upravnom sudu kroz tužbe.

Ne mislim da je ništa loše ako nam je ovo bio uslov za garanciju Svjetske banke. Ne mislim da je to ništa loše. Mislim da je korisno jer se poodavno radi na ovim zakonima, zato smo možda zaboravili da ih stavimo u program rada ili ideja ima o tome, ali mislim da je dobro što nas je Svjetska banka malo priforcala da ovo završimo do ove godine zbog iskustava koja smo imali početkom. Neće od ovoga, kada krene da se primjenjuje, niko imati štetu, biće više reda, a više reda će biti samo ako ih budemo primjenjivali onako kako smo najvećim dijelom napisali. Ako i ovo bude kao i u mnogim drugim segmentima mogućnost da se kroz velika ovlašćenja selektivno primjenjuje onda smo, što bi naš narod rekao, džaba krečili. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:36:26)

Ne brinite za vrijeme. Kada hvalite Vladu onda dobijate dodatno vrijeme. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 14:36:37)

Ministre, drago mi je što ste u saglasju sa mnom.

Prvo, javna rasprava je trebalo da bude krajnje široka i krajnje transparentna. Trebali ste da

pozovete, prije svega, stručnu javnost, Univerzitet, Akademiju, Privrednu komoru, Udruženje banaka. Trebalo je to da imamo u vidu. Iako čitamo dosta, prvo treba da imamo njihovo mišljenje i njihove sugestije. U pravu ste, takođe, tvrdim da dosadašnji zakoni nijesu bili koji su omogućavali netransparentan, koruptivan i svaki drugi rad. To je omogućilo rukovodstvo Centralne banke. Zato rukovodstvo Centralne banke mora da ide, da podnese ostavku, a ukoliko ne mi moramo da ih smijenimo za dobro Crne Gore. Znači, sve rukovodstvo. Guverner 1, viceguverner, dvojica gospoda koja su iza vas, znači svi moraju da idu i svi moraju krivično da odgovaraju. Samo poslednja garancija koju je Vlada dala, u ime građana Crne Gore, iznosila je sedam i po miliona.

Htio bih da kažem jednu vrlo delikatnu stvar. To je oko bankarske tajne. Vi ste tačno ovdje napravili, to je cio ovaj sistem, umjesto jednolinijskog modela idemo sada na dualistički model s raznim kontrolama i izvještajima i sve ostalo. Sjećam se dobro sastanka u Londonu vodećih ljudi s MMF-om prije neku godinu. Inicijalna kapisla je bila zahtjev francuskih banaka i države prema Švajcarskoj zbog Žerara Depardjea jer je prešao preko granice sa svojim ogromnim novcem u švajcarske banke, one nijesu htjeli da odaju tajnu i desio se veliki konflikt.

Što se tiče Demokratskog fronta, nema nijedan koji nije rekao da može da bude pristup našim računima u bankama otvoren. U ovom zakonu mora da stoji svi nosioci vlasti, prvo koljeno, sva povezana lica, uz obavljanje funkcija i sljedećih deset godina mora da budu skinuti sa svake tajne. To je osnova da vidimo kako /prekid/ sve na osjetljive teme, ne znam da li je to slučajnost ili ne, ljudi, mi se gase, onda vidim sliku, a ne čujem ton. Pranje novca bili su dominantni kroz ove crnogorske banke koje su domicilne. Ovo je jedno od ključnih stvari kada je u pitanju pranje novca i zaustavljanje pranja novca. Svi funkcioneri i poslije prestanka, svi tajkunski biznismeni moraju, njihovi žiro-računi i tokovi novca koji su osnova svega moraju biti dostupni širokoj javnosti, ne samo policiji. Jer, ovakva policija i specijalni državni tužilac je antidržavni tužilac.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:40:40)

Dajem riječ Predragu Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (28.11.19 14:40:41)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Dozvolite samo nekoliko komentara, prije svega kao predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Juče smo imali sjednicu na kojoj smo razmatrali ovaj zakon, svi poslanici su mogli da budu prisutni, nije bilo nikakve dileme oko toga da čuju što je rečeno na samom odboru.

Što se tiče onoga što se čulo od strane uvaženog gospodina ministra i mojih kolega, dozvolite samo jednu napomenu. Zaista, ne mislim da bankarskom sektoru, bilo kojoj komercijalnoj banci u Crnoj Gori ili bilo gdje u svijetu treba da smeta pojačana kontrola. Dozvolićete da se ovim zakonom uvode pojačane kontrole. Prva velika banka stara 150 godina, u Americi, koja je bankrotirala 2008. godine negdje u septembru kojom počinje zvanično ekonomska kriza, "Lehman brothers", vjerujem da vlasnicima te banke, svim akcionarima, upravljačkoj strukturi, deponentima da bi svima odgovaralo da su imali jače kontrole. Čini mi se da od te jače kontrole niko ne treba da bježi pa ni bankari.

Dozvolićete, takođe, da neke druge banke koje je uzela američka Centralna banka, odnosno Bank of America, takođe su mogle da budu spašene da su se samo nekoliko godina prije toga počelo sa primjenom onoga što su bile odredbe Bazela 2. Dozvolićete, takođe, da možda korijene negdje imamo i u tome što su neke veoma stroge zakonske odredbe da se banke ne mogu baviti investicijama na načine na koje se to radilo u Americi, da te odredbe nijesu ukinute početkom 90-ih, bile su stare od 1933. godine, znači od prve velike ekonomske krize, takođe se ne bi desilo što se desilo.

Ne mogu da ne primijetim da kritički tonovi koji su se čuli ne idu u korist banaka, bez obzira što možda to sada nekome djeluje kako će banke naći novac ili kako će izdržati tu superviziju od strane Centralne banke ili novog sistema revizije jer se tu uključuje novi sistem revizije. Dozvolićete, takođe, da su do sada imali samo jedan kriterijum po kojem se ocjenjivalo da li banka

solventna, da li je dobra ili kvalitetna, sa kvalitetnim kapitalom sada imamo tri kriterijuma. Smatram da je to dobro.

Bez obzira na kritične tonove, vjerujem da će naše kolege iz opozicije podržati ovaj predlog zakona, uz sve one napomene koje su se čule ne samo da idemo u korak s onim što je pitanje bankarskog sektora u Evropskoj uniji nego idemo u korak i s onim što je pitanje poštovanja prava naših građana u odnosu na komercijalne banke. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:43:15)

Hvala.

Na ovaj način smo završili prvi krug izlaganja i komentara koji su vezani za kompletne diskusije. Ministar ima pravo, ako želi, da da odgovor jer ovo su bili komentari njegovog izlaganja. Ako ne želi možemo da nastavimo. Shvatio sam da smo iscrpili svu komunikaciju i odgovorili i komentarisali određene zahtjeve.

Sada idemo po redoslijedu prijavljenih po poslaničkim klubovima.

Prvo prijavljeni poslanik ispred pozicije je Ana Nikolić i njoj dajem riječ.

Predlažem da se pripremi Branka Bošnjak.

ANA NIKOLIĆ (28.11.19 14:44:05)

Uvaženi predlagači zakona, kolege poslanici i poslanice, građani i građanke Crne Gore,

Danas ovdje raspravljamo set zakona iz domena finansija, odnosno bankarskog sistema. Da ponovimo, to su Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o sanaciji kreditnih institucija kao nove oblike zakona, izmjene i dopune Zakona o likvidaciji banaka.

Zbog toga što kompletan sistem od tri ovakva nova zakona, odnosno izmjena postojećeg u stvari podrazumijeva jednu široku sveobuhvatnu reformu, široku reformu sektora koji je važan jako za stabilnost finansijskog sistema Crne Gore, a ako je stabilan finansijski sistem Crne Gore onda je jako važan i za privredni sistem Crne Gore. Ovom reformom se uspostavlja jedan čvrst regulatorni okvir, regulatorni okvir koji jeste upodobljen sa regulativom Evropske unije, regulativom jednih kapitalnih standarda Bazelskog komiteta, odnosno za bankarsku superviziju, kao što smo i čuli, to je ono što je literatura prepoznaje kao Bazel 3. To je ono što je svjetska ekonomija kada je u pitanju i američka i evropska, napravila kompletnu teroriju kako i na koji način da se veliki razvijeni svjetski sistemi zaštite od cikličnih sistema kriza koje se dešavaju. Ono što je jako važno napomenuti jeste da okvirom koji treba da uspostavi Crna Gora usvjanjem ovih zakona doćićemo i situaciju da naš bankarski sistem bude mnogo otporniji na sve one ciklične krize koje se dešavaju, evo je jedna već i sada u svjetskim najavama i literaturi i u medijima uglavnom se već i pominje, da takav bankarski sistem bude otporan na te krize. Na koji način? Na taj način da bankarski sistem razvijenih zemalja, odnosno naš budući bude tako moćan da sa svojim kapitalom usisa sve one negativne, ono negativno što donosi kriza i tako sačuva da se ta negativnost ne prenese ili bar u najmanjoj mogućoj mjeri prenese na realni sektor.

Prema tome, to je suština onoga što ovi zakoni trebaju da donesu, ta suština se kreće u dva pravca. Prvi pravac jeste podizanje sigurnosti poslovanja banka u Crnoj Gori, znači na najveći mogući nivo i na najveće moguće mehanizme. Da se zaštite kako od unutrašnje tako i od faktora rizika koji dolazi spolja, odnosno iz svjetskih ekonomija. Što je suština? Suština je da bankarski sistem na taj način sa svojom snagom izdrži sve krize i da na taj način u stvari poštedi poreske obveznike, odnosno državu, da država sa sredstvima poreskih obveznika mora da reaguje i da pomaže da se čuvaju odnosno da se spasi eventualne banke koje su krenule ka zatvaranju.

Drugi pravac unapređenja funkcionisanja ovog bankarskog našeg sistema usvjanjem ovih zakona znači da se unaprijedi funkcionisanje bankarskog sistema. To funkcionisanje bankarskog sistema definitivno ide u susret razvoju realnog sektora Crne Gore, znači da takav program i disparitet odnosno disperziju svojih programa u davanju kredita u davanju svih onih usluga koje daje svojim klijentima, pogotovo srednjim i manjim preduzećima, odnosno realnom sektoru bude zaista na pravi način i osmišljen i prijemčiv. Na taj način, onako kako i teorija kaže, dobijamo

siguran finansijski sektor, ako imamo siguran finansijski sektor imamo jak privredni sektor, a ako imamo jak privredni sektor onda zaista imamo pravog klijenta, odnosno zaštićenog deponenta kao klijente ovih naših banaka.

Ono što želim sada brzo proći, kao što su i kolege to već naglasile, jeste šta je sa primjenom Bazela 3 implementacijom novih zakonskih rješenja, šta je to gdje se kod banke podstiče i podiže taj kvalitet više kad je u pitanju njena otpornost, njena sigurnost da napravi da bude stabilnija institucija. Najveći akcenat daje se na povećanje kvaliteta kapitala, znači osnovnog primarnog kapitala banke, taj primarni kapital banke treba da bude definitivno onaj viši kapital, vrijednost kapitala koja treba da omogući apsorpciju ovih gubitaka, eventualnih kriza i eventualnih negativnih fluktacija. Ključni element reforme jeste fokus na osnovu kapital, obzirom da se direktno koristi za pokriće gubitaka, osnovni kapital banke je i postaje najefektivniji, najmoćniji tip kapitala. Jačinu kapitala koju na taj način pokazuje svaka banka zove se regulatorni kapital. Udio koji mora da bude veći, odnosno da bude i predstavlja prvi stub, stub 1 i da on treba da iznosi 4,5% ukupnog kapitala. Po novom zakonu što je mnogo veće, skoro dvostruko veće, obzirom da je prethodni dosadašnji bio samo 2. Stub 1 upravo održava nivo bankarskog osnovnog akcionog kapitala prema ukupnim rizicima opterećenih aktivi i smatra se mjerom sposobnosti banke da podnese potencijalne buduće gubitke. Na taj način adekvatnost kapitala ne bi mogla biti niža od 8% što je praktično trostruki porast, na osnovu čega bi banke mogle da zadrže /prekid/, odnosno jedan početni nivo kapitala kod svih banaka se penje sa 5 na 7,5 miliona. Znači suština jeste pokrivanje svih mogućih rizika kapitala banke, to je suština u stvari Bazela 3.

Ono što je druga novina jeste da se kod uspostavljanja različitih nivoa kapitala, takozvanog bafela kapitala, da postoji rezervni nivoi, što više nivoa bude to je sigurnost zaštite jedne banke veća. Takođe se uvode standardi za utvrđivanje potrebnih stabilnih i dugoročnih izvora finansiranja potrebnih jednoj banci da prebrodi te stresne svoje periode i ti izvori finansiranja su u stvari novina, oni se definišu, ovi standardi se definišu kroz dva nivoa koeficijenata likvidnosti banke. Koeficijet za unapređenje kratkoročne otpornosti profita rizika likvidnosti banaka do 30 dana, uvodi se zahtjev za stopostotnim pokrićem likvidnosti i obavezni koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja.

Takođe, na precizniji način se usklađuje odnos između imovine banke i odnos između kapitala banke, taj odnos se mjeri takozvanim koeficijentom lavaridža kao dodatnog pokazatelja poslovanja banaka koji nije zasnovan na stepenu rizičnosti aktive, manja vrijednost ovog koeficijenta upravo odražava usklađenost odnosa između imovine i kapitala banke. Što znači da se na taj način banka sa ovim koeficijentom postavlja jednu rampu i daje u stvari rampu za izloženost riziku da ne bi određeni nivo prešla i samim tim dovela sebe u takvu poziciju.

Jako važan novi mehanizam jeste supervizija. Supervizija jeste mjera nadzora, supervizija jeste jako važna rana intervencija i definitivno ovi mehanizmi koji se sada ovdje postavljaju kao mjere supervizije šire tu superviziju na konsolidovanoj osnovi zato što ovi zakoni prepoznaju definisanje grupa kreditnih institucija koje mogu da čine i kreditne i finansijske institucije, mogu da budu ravni finansijski holdinzi, tako da u stvari mjere supervizije se šire na jedan širi prostor. Mogu u jednom vremenskom periodu da se sagledaju na veći i širi prostor što zaista štedi i vrijeme sagledavanja eventualno štetnog efekta neke krizne situacije koja se desi u bankarskom sektoru.

Dalje, jako važni, kao što su i pomenule mnoge kolege jesu novi korporativno upravljanje u samom sistemu banaka, tako korporativno upravljanje je po vertikali koja će dovesti definitivno do toga da sami korporativni mehanizam u jednoj banci zaista uključi se u prepoznavanje rizika i upravljanje najboljim mogućim upravljanjem rizika koji prijete jednoj banci.

Ono što je jako važno da se uvodi i princip proporcionalnosti zbog toga što nisu sve banke jednako velike, nisu sve banke jednako složene, znači da se principom proporcionalnosti ipak svede nivo na određene banke, shodno tome kolike su te banke i kako su one organizovane što znači da neće sve jednako imati odgovornost kad je u pitanju i supervizija i izvještavanje.

Na kraju, u slučajevima kršenja zakona predviđene su stroge mjere koje uključuju i efikasne kaznene određene prekršajne odredbe tako da opet vodeći poštovanje o principu proporcionalnosti.

Za realizaciju ovako zahtjevne reforme implementaciju ovih zakona, neophodno je da se donese, kao što smo i čuli veliki broj podzakonskih akata i veliki broj novih smjernica koje će pratiti implementaciju ovih zakona. Takođe se daje prelazni period za mnoge zakonske odredbe, a mnoge

zakonske odredbe su u stvari razlog ulaska Crne Gore u Evropsku uniju. Na taj način smo otprilike u vašim izlaganjima i onome što smo u materijalima dobili, vidjeli da je Centralna banka ono što je pozitivno, jeste da je odradila i testirala primjerenost novih zakonskih rješenja postojećim sistemom banaka u Crnoj Gori na taj način što je napravila jedan uzorak kroz studiju, naravno na uzorku sintetičke banke koja je bila u stvari prikaz kompletnog bankarskog sistema Crne Gore. Ta studija je pokazala da je definitivno su se pokazali pozitivni efekti primjene ovog zakona čak iako se ne dozvoli ova zona vremenska odsutna od tri godine koja je dozvoljena da se pojedine odredbe prilagode, odnosno da se sistem bankarski prilagodi postojećim zakonskim uslovima.

Ono što je jako važno naglasiti na kraju jeste da je definitivno implementacija /prekid/ kad je u pitanju bankarski sektor treba da dovede do toga da na tržištu Crne Gore dobiju usluge i građani i srednja i mala preduzeća, najbolje moguće usluge koje mogu da budu od strane bankarskog sektora. Evropska unija i njihov regulatorni okvir sa kojim prenosi na nas usvajanje ovih zakona dostavlja mogućnost da se i pojedini posebni nivoi usluga privrednim sektorima mogu dati kad su u pitanju posebni projekti, kad su u pitanju infrastrukturni projekti sa posebnim zahtjevima koji su ispod regulatornog okvira ne remeteći samu regulaciju na tržištu. To je jako važno, zbog toga što i u Evropskoj uniji, naravno i u Crnoj Gori u svim razvijenim zemljama jeste privreda pokretačka snaga. Odnosno, srednja i mala preduzeća jesu pokretačka snaga i u korist svih građana se i ovaj regulatorni ambijent stvara.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:56:09)

Hvala.

Dajem riječ Branki Bošnjak.

Komentar ima poslanik Raško Konjević, ja sam razumio iz komunikacije da se Vi nećete više javljati za riječ, ali javili ste se.

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 14:56:28)

Potpredsjedniče Gvozdenoviću, maloprije ste mi poslali poruku da se javim, da vas još jednom pohvalim.

Rekli ste mi molim vas, kolega Konjeviću možete da se javljate koliko god hoćete, ako ćete u narednim javljanjima još po koji put da me pohvalite. Ja sam mislio to da uradim, ali sad ste me ofirali i sad ne mogu.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:56:39)

Nijesam, nijeste rekli ovaj drugi dio poruke, jer ste tražili da i ja Vas pohvalim, a ja ću to izbjeći.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 14:56:55)

Izbjegnite, a ja ću Vas pohvaliti kad dođe vrijeme za to.

Naravno šala.

Zahvaljujem potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Koleginice Nikolić, govorili ste o superviziji, u ovom dijelu koji se tiče zakona koji tretira tu oblast. Moram priznati, čitajući Zakon, ja nijesam primijetio neku preveliku razliku u ovlašćenjima supervizije u odnosu na ovo što je bilo do sada. Nijesam primijetio preveliku razliku. Ako pogledamo važeći zakon i ovlašćenja koja postoje u nekoliko zakona koji tretiraju tu oblast, dakle, supervizija ima apsolutno sve mehanizme, da spriječi da pokuša na vrijeme da utiče da se neke

stvari spriječe. Ovdje kolegice Nikolić, nije problem šta piše u propisu bojim se, nažalost, ne samo u ovom, nego i u mnogim drugim. Nego je problem zašto se neki propis ne primjenjuje.

Kolegice Nikolić vi imate Program rada Vlade, znate šta je Program rada Vlade, to se usvoji odmah u januaru. To je akt po kojem Vlada radi kolegice Nikolić i Program rada Vlade se ne poštuje. Mi ovdje moramo kao papagaji u Parlamentu da ponavljamo, šta je sa Zakonom o penzijama koji je predviđen u drugom kvartalu i vi onda kažete da će Zakon o kreditnim institucijama da se odnosi na sve građane. Slažem se ja negdje na samome kraju kad izvučete tu vrstu logike. Ali, ajmo i ja i Vi da uputimo apel prema Vladi, da pozovemo ministra finansija. Ministarstvo finansija ima člana Socijalnog savjeta, da ovaj Zakon o penzijama pošalju Parlamentu. Valjda ste Vi za to kolegice Nikolić. Pošto spominjete građane, ajmo zajedno ustanite, recite dajte ministru finansija predložite na Vladi da ovaj Zakon o penzijama dođe u Skupštinu. Da ja i Vi zajedno glasamo taj zakon.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 14:59:00)

Hvala.

Pravo na odgovor na njenu diskusiju ima poslanica Ana Nikolić.

ANA NIKOLIĆ (28.11.19 14:59:10)

Hvala potpredsjedniče.

Kolega Konjeviću, prvo na pitanje Vaše opservacije oko supervizije. Nikakvih tu nema astronomskih ni promjena uopšte u čitavom ovom zakonskom setu što mi danas razmatramo. Ovdje se samo stavlja kvalitet na par glavnih odrednica kad su u pitanju bankarski sektori. Kada je u pitanju supervizija, ja sam samo rekla da se daje mogućnost konsolidovanog djelovanju u smislu što se prepoznaju subjekti sada. Subjekti koji nijesu samo pojedinačne banke nego subjekti koji mogu da budu mješaviti holdinzi, koji mogu da budu mješavina i finansijskih institucija i kreditnih institucija. Znači, raznih oblika, tako da supervizija može da djeluje konsolidovano, na način da ima široki dijapazon djelovanja subjekata koji su svi u tom jednom konzorcijumu što može da uštedi vrijeme i što štedi vrijeme.

Tako da definitivno nije to ono što ste vi htjeli meni, vi ste to odlično razumjeli što sam ja rekla, možda i nijeste ni slušali, ali nije ni važno. Jer, to nije poenta vašeg reagovanja na moju diskusiju. Vaša poenta reagovanja je na potpuno drugu diskusiju koju vi hoćete još jedanput da kažete i da potencirate o selektivnoj primjeni zakona o selektivnoj kontroli itd. što ste pomenuli.

Drugo, ovo kad je u pitanju zakon koji jesmo li za to da zakon dođe na Skupštinu, mi jesmo za sve ono što Vlada sprema i što sprema što procijeni da će biti za naše građane i doći će kad bude trebalo doći će i kad dođe mi ćemo sve to podržati.

Ono što je vaš osnovni ne mogu reći problem da ne budem gruba, ono što je vaš stil kad reagujete na sve naše jeste, da nešto što tražite da bude danas, vi to odlično znate da će to da bude za 15 dana i da će to da bude za mjesec dana i da će to da bude za pola godine. Ne zato što kasnimo nego zato što treba tada da bude. Ali, vi znajući da će to biti i da to niko neće zaboraviti i da će to doći u ovu Skupštinu, vi onda to ponavljate, 15 dana unaprijed pola godine unaprijed godinu dana unaprijed da ispadne da ste vi i vaša partija to prvi pomenuli. Kao igra dječja i ja prosto nemam drugačiji komentar. Tako da zaista ja vas jako cijenim kao ekonomistu, cijenim mnoge vaše ovako rezone i kad se slažemo i kad se ne slažemo vaše stavove. Ali, prosto ovo trčanje pred rudu i trčanje pred rok Vlade Crne Gore, Demokratske partije socijalista za ono što će oni da urade definitivno za dobrobit svih svojih građana, zaista više prepoznatljiv.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:01:47)

Bošnjak, izvolite.

Ne znam morate se pozvati na član koji smo član prekršili.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.11.19 15:02:01)

Pozvati na član 132 nijesam ja, nađite član 132. Nijesam ja govorio o roku kolegice Nikolić. O roku je rekla Vlada, drugi kvartal, ništa ja nijesam.
Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:02:12)

Pročitacu samo šta je član, predlog člana 132. /prekid/

BRANKA BOŠNJAK (28.11.19 15:02:44)

Uvaženi građani,

Dosadašnja pravna regulativa u ovoj oblasti nije smetala nikome da radi transparentno i da radi onako kako treba. Ovo jeste neko malo unapređenje, ali haos koji se desio na finansijskom tržištu i koga smo svi bili očevici, pokazao je slabosti i najviše je pokazalo koliko Centralna banka Crne Gore niti je nezavisna iako je ona glumila nekakvu nezavisnost i neku zaboga instituciju koja drži neki renome vidjelo se koliko je to sve improvizacija i koliko je i to jedna zarobljena institucija koja selektivno radi. Zbog toga, danas ovdje nemamo guvernera kome vjerovatno nije svejedno da brani neodbranljivo u Parlamentu i sinoć je bio na proslavi godišnjice Radio Televizije Crne Gore, ali jutros je odbio da dođe ovdje pred nama da se suoči sa nama. On to zna najbolje, a ja sam ga htjela pitati i evo ga javno pitam - da li je u pogledu svoje viceguvernerke govorio istinu ili da kažem govorio neistinu, kad je predlagao prvi put i onda kad je razrješavao, jer to su dva potpuno suprotstavljena stava. Vidjeli smo koliko u svemu tome ima doze ličnog, neću da se stavljam ni na čiju stranu, ali je pokazalo koliko on i ne treba i ne smije da bude guverner jer način na koji se sve ovo dešavalo i sve u javnosti što je iskazao, pokazao je da nije u tom smislu dostojan funkcije.

Ono što hoću da kažem da Centralna banka, to smo svjedoci, pretvorila se u VIP obdanište djece DPS funkcionera ili DPS mladunaca. Onda tu imamo recimo izvršnog direktora, mog zemljaka, koji je istoričar. Jeste na kraju sa te funkcije magistrirao i doktorirao na ekonomiji to su neke slabosti Bolonjske deklaracije, ali, ne može mi niko reći da neko ko je istoriju završio i ko matematike nije gledao na fakultetu odjednom je postao izvršni direktor Centralne banke i da to može da radi onako kako treba da se radi, to je nemoguće. To je moguće samo kod nas, a on je bio u Zamtesu, bio je u Pobjedi, bio je u Radio Televiziji to je bila dugo sfera njegovog interesovanja dok nije odlučio ovaj koji odlučuje o svemu u Crnoj Gori da svog kuma stavi tamo i da to bude izvršni direktor Centralne banke i to je jedna smijurija. Sjetit će se ovi koji su bili u Parlamentu toga kako se donosio prvi Zakon o bankama koji je bio u stvari zakon namijenjen čuvenoj Prvoj banci. Onda je jedan, čini mi se, tada viceguverner da je bio podnio ostavku jer nije htio da stane iza toga što se vidjelo čemu vodi. U onom milionu koji se vrtio i spašavanju, je li tada guverner je bilo, jeste guverner i tada se vidjelo čemu će da služi Centralna banka i da će ona da bude jedan partijski organ i da će da se ponaša selektivno, kao što se selektivno ponašala kad je Prva banka bila u pitanju njoj je moglo biti sve. Sada vidimo da je tamo na djelu jedan revanšizam, dirigovani revanšizam, prema nekada vašem miljeniku i jednom od tajkuna koji vam je bio vrlo omiljen i koji je podržavao DPS, ali u jednom momentu je došlo do nekog razlaza i sada onako ogoljeni revanšizam prema njemu i njegovim bankama, a sve na uštrb građana Crne Gore koji ni krivi ni dužni bili su klijenti tih banaka. Tako se to radi u ovoj zarobljenoj državi.

Sad ja hoću da postavim, kao neko ko koristi usluge komercijalnih banaka, da postavim neka pitanja onako iz građanske vizure. To da se ne lažemo su sve zelenaške komercijalne banke koje imaju nevjerovatne kamate i nekakve provizije, računala sam da fino mjesečno makar od mene uzmu oko jedno sedam, osam eura, a ako to uzmemo za sve građane što se tiče samo ovih

provizija. Recite mi, kako vi dozvoljavate, zašto postoji nekakva provizija za obradu kredita, kaže za obradu. Pa zar ne postoji tamo nekakav referent kojem je zadatak u toj komercijalnoj banci da odradi taj kredit i da završi to, to je njemu u opisu posla nego se to dodatno naplaćuje. Onda mi objasnite kako je moguće da se dozvoljava bankama da mi naplaćuju sa automata te banke kada podižem keš. Pa jesam li ja njihov klijent, a ne da mi se neke banke kažu prva dva, tri puta besplatno, a onda ti se naplaćuje provizija ako uzimaš keš sa automata. Sve su to neke stvari malo pomalo od svih građana to su ogromna sredstva. Da ne govorimo o ovim kamatama i tome da maltene uzmete kredit, a skoro duplo na kraju kada platite vidite da ste ga skoro duplo platili, odnosno da toliko koliko vam je glavnica uglavnom vam dođe.

Onda takođe me zanima kako je moguće da dozvoljavate da pojedine banke imaju različite aršine što se procjene nekretnina kada su u pitanju hipotekarni krediti. Pa, onda naiđe neko ko je onako podesan pa njemu nekakvu zemlju ne znam tamo u nekoj zabiti procijeni se ko zna koliko, a nekome ko ima stan u Podgorici na nekoj ok lokaciji procijeni se znatno manje i ne dozvole se krediti. Znači, u ovoj državi nismo svi jednaki to je nažalost tako. Nismo jednaki ni kad hoćemo da uzmemo kredit niti smo jednaki kad hoćemo da idemo na automat nigdje nismo jednaki. Postoje oni koji su zaštićeni medvedi za koje zakone ne važi i koji mogu bahato da se ponašaju. Evo jedno umjesno dobacivanje da smo na Čepurkama svi jednaki i svjesni smo toga da svi završe u onih par kvadrata pa džabe nekome i milioni i deset stanova svi na tom svijetu idemo na isto mjesto kako ko ostavlja potomstvu šta će se misliti i šta će se pričati o njemu to svako na svoj obraz neka ide.

Hoću da vam kažem treba da više vodite računa o građanima, treba da onemogućite komercijalne banke da naplaćuju sve što naplaćuju jer to nije normalno. Ne smiju ovoliki kamate da budu najveće kamate na kredite u okruženju, ne može da se procjenjuje nekome ovako nekome onako. Nekome može sve biti, a onda nekima se i opraštaju ako ja hoću da zatvorim kredit meni se traži da proviziju platim zato što hoću ranije da zatvorim kredit, a nekome ne nego mu prođe može kako god hoće. Nisu isti aršini ima privilegovanih u svemu, a Centralna banka ne radi dovoljnu kontrolu, ne radite dovoljnu kontrolu ni kada je u pitanju pranje novca i tu vi niste aktivni. Tu vi niste aktivni nego neki peru i te kako novac, a znate i da je Prva banka u stvari zbog toga i osnovana. Osnovana je da bi se oprali svi milioni koji su raznorazni švercevima cigareta i ne znam goriva i svega da bi prošli kroz regularan sistem i niko od njih nije odgovarao. Na kraju ste pali na nekakvog zidara iz Teslića i na nekih 30 - 50 hiljada eura koje čovjek držao normalno u jednoj komercijalnoj banci i to baš u ovoj Prvoj pa ste optužili Pokret za promjene ispadosmo mi eksperti za pranje novca, ali o tome ćemo pričati kad bude tačka dnevnog reda Zakon protiv pranja novca.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:11:34)

Nikola Divanović.

NIKOLA DIVANOVIĆ (28.11.19 15:11:45)

Poštovani poslanici, poštovani ministre sa saradnicom, gospodo iz Centralne banke,

Neću zbog vas mislim da ste vi ovdje posljednji kojima treba bilo što pojašnjavati vezano za ovo zakonsko rješenje koje ste ponudili Parlamentu na usvajanje više zbog građana. Volim uvijek kod ovakvih tema da se malo prisjetimo nekih osnovnih imputa. Prije svega treba reći zašto se ovaj zakone ne zove prosto zakon o bankama nego o kreditnim institucijama. Zbog toga što u kreditne institucije ne spadaju samo banke već i još neke druge institucije stambene, štedionice, razvojne banke, razvojni fondovi, investicioni fondovi itd. To je, prije svega, vrlo važno na početku reći i reći da banke su zapravo prodavnice novca. U bankama uzimate novac po nekim određenim uslovima kupujući određeno vrijeme u kome ćete realizovati određene projekte koje imate pred sobom zacrtane. Prije svega, treba reći to šta je osnovni kriterijum koji stoji između banaka i građana, odnosno banaka i privrede dakle to je povjerenje. To me onda dovodi do sledećeg komentara, kakav je ambijent u kome se odvija jedna, prosto jedna bankarska transakcija. Taj

ambijent je ako pogledamo recimo Švajcarsku shvatićemo zbog čega je Švajcarska glavna banka cijelog svijeta. Dakle, zbog toga što već vjekovima svi ljudi gdje god zaradili novac na svijetu nose ga u Švajcarsku upravo zbog tog povjerenja. Kod nas je ipak situacija malo drugačija. Dakle, podsjetićemo se onih godina kada su ljudi kod nas imali gorka iskustva sa bankama. Imali su te svojevrsne traume sa Jugoskandikom, Dafimet bankom, starom deviznom štednjom itd. Danas možemo reći sasvim jednu drugačiju konstataciju. Kakav je bankarski sistem Crne Gore - on je stabilan, solventan i likvidan. Međutim, ni u kom slučaju otporan na ono što su i unutrašnje prijetnje, ali svakako i globalni izazovi. Podsjetićemo se naravno one globalne krize koju je većina diskutirana danas ovdje pominjala.

Ono što bih želio da kažem, dakle, kakva je uloga finansijskih institucija u ovom procesu. To je prosto jedno upumpavanje kiseonika u privredni krvotok. Svi oni koji žele da se bave nekom ekonomskom djelatnošću da stvaraju neku novu vrijednost moraju imati za to kapital. Likvidna sredstva, dakle, novčana sredstva i za to se moraju po pravilu obratiti kreditnim institucijama. Kakva je danas struktura kapitala u Crnoj Gori, rakao bih, ne baš povoljna. Zbog čega? Zbog jednog egzotnog podatka koji smo vidjeli iz ove analize ovog zakonskog rješenja, preko 80% kapitala i preko 80% igrača u Crnoj Gori u ovom sektoru su zastupnici stranog kapitala. To nije dobro, nije dobro zbog čega, šta to znači, to znači da bi se izlaskom jednog tih bankarskih igrača mogao desiti poremećaj na unutrašnjem tržištu Crne Gore.

Ono što ste vi danas nama ponudili, što je Vlada Crne Gore nama ponudila kroz ovo zakonsko rješenje, jeste prosto nešto što se sa jedne strane usklađuje sa regulativom Evropske unije sa ovim bazelskim standardima, ali sa druge strane nešto što će dodatno učvrstiti i preventivno uticati na sigurnost bankarskog sistema u Crnoj Gori. Zbog toga je ovo zakonsko rješenje jako važno. Vjerujem da je drugi po važnosti sekundarni razlog ratio legis za donošenje ovog zakona upravo taj da što se usklađujemo sa ovom evropskom Direktivom br. 36 iz 2013. godine.

Ono što je vrlo važno istaći i što su glavne poruke ovog zakonskog rješenja jeste povećanje stabilnosti i sigurnosti bankarskog sistema kroz nekoliko podzakonskih akata koji će uslijediti, a oni su svakako vezani za stabilnost sistema i razvoj finansijskih usluga, za smanjenje rizika u bankarskom poslovanju, za unapređenje korporativnog upravljanja. To afirmišem posebno značajnim dakle, jer se odnosi prosto na unutrašnju, na obavezu da se na taj način upravlja u samim bankama, to što se osnažuje likvidnost banaka, to što se limitira pozajmljivanje - zašto da bi se preduprijedilo ono što je glavni uzročnik i glavna prijetnja čak i na globalnom nivou, a to je prezaduživanje banaka i tu konačno dolazimo do onoga što su što će biti posledice odnosno, što će biti efekti sprovođenja jednog ovakvog zakonskog rešenja.

Dakle, ove kreditne institucije o kojima smo govorili biće dužni da u određenom roku usklade svoje poslovanje upravo sa ovim standardima o kojima pričamo. Dakle, ne samo ovi kapitalni zahtjevi /prekid/ odnosno, dodatno obezbjeđivanje kapitala kroz ovaj drugi standard koji se zove baferi kapitala dakle, određeni depoziti, odnosno spremnici, u svakom smislu podizanje količine kapitala u bankama nego svakako i likvidnost i leveridž. Rekao bih da je ova mjera mjera rizika leveridž u ovom smislu posebno interesantan bazelski standard i samim tim što se odnosi na mogući negativni uticaj na kapital jedne banke.

Zatim supervizija bilo je dosta riječi o njoj i konačno ovo korporativno upravljanje koje je samo uvod u nešto što će biti mjere i prekršaji vrlo stroge za one banke koje se ne budu pridržavale ovih pravila. Mislim da u konačnom jedno ovakvo zakonsko rješenje može dodatno relaksirati i bankarsku privredu, ali svakako se preliti i na nešto što je povjerenje građana u bankarski sistem Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:17:45)

Hvala, poslaniku Nikoli Divanoviću.
Dajem riječ poslaniku Milutinu Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (28.11.19 15:18:00)

Poštovani građani, danas raspravljamo o Predlogu Zakona o kreditnim institucijama i u Crnoj Gori može svašta da se dogođa jedan sistemski zakon, 500 stranica sa obrazloženjem, a ovdje nema guvernera Centralne banke. Baš nas interesuje koji je to važniji posao imao nego danas da bude i da objašnjava šta se radi sve u bankarskom sektoru, ali evo jedno pitanje i za ministra, a nadam se i predstavnike Centralne banke.

Da li u Evropi postoji zemlja gdje je veća razlika u kamatnim stopama između kredita koje daju banke i novca koji građani drže u bankama. Odgovorno tvrdim da je ta razlika najveća, a to znači da banke u Crnoj Gori po tom osnovu ostvaruju najveći profit. Neki podaci. Građani su plaćali prosječnu kamatu 7,63% za kredite preko 12 mjeseci, a za kredite čiji rok vraćanja manji od 12 mjeseci prosječna kamatna stopa je iznosila 8,25%. Kad se radi o gotovinskim kreditima te kamate su se kretale 8,5% do 10,82%, a građani da čuju ove kamate 10,82% su bile namijenjene kreditima koji su se koristili za obrazovanje u Crnoj Gori, a krediti za poljoprivrednike iznosili su 9,2%. Pa je su li to podsticajne mjere? Dok su kamate za štednju, odnosno depozite, kretale se do jedne godine 1,3%, do tri godine 1,45%, do pet godina 1,87% razlika skoro 8% i Centralna banka to dozvoljava i Ministarstvo finansija takođe to dozvoljava. Još jedna tema je važna što se tiče bankarskog sektora.

Ministre i predstavnicima Centralne banke se obraćam, da li u Crnoj Gori postoji diskriminacija pravnih i fizičkih lica prilikom dodjele kredita i zaduženja. Odgovorno tvrdim da postoji. Evo jedan primjer je iskusio Demokratski front, gotovo svim bankama smo se obratili za kreditnu pozajmicu, svi odgovori su bili negativni, osim Hipotekarne banke i njihovo obrazloženje je bilo - političkim subjektima ne dajemo kredite. Pa naravno, to će da kažu ne dajemo Demokratskom frontu, jer Demokratskoj partiji socijalista krediti nijesu potrebni, kod nje stabilno funkcionirše sistem koverta i onda nema potrebe za kreditima.

Mi smo se obraćali guverneru Centralne banke da spriječi ovu diskriminaciju, jer smo preko naših članova i funkcionera obezbjeđivali višestruke hipoteke, tj. da je hipoteka višestruko veća od traženog iznosa i nijesmo dobili, osim kažem od Hipotekarne banke gdje smo prošli jednu veoma strogu proceduru. Ovo je što se tiče diskriminacije pravnih lica, a evo da pitam gospodina Gvozdenovića i ministra finansija Radunovića, da li običnom građaninu može da bude da četiri godine ne vraća sredstva koja je dužan po osnovu platne karticeu iznosu preko 15.000 evra da ga niko ne upozorava da nema Predloga za izvršenje. Običnom građaninu ne može, ali Milu Đukanoviću može.

Takođe, da li običnom građaninu može da bude da ima na revolving kartici dug od preko 50.000 eura, pa se onda pokreće proces da se obustavi kamata, pa se onda prodaje zemlja po višestrukoj cijeni od stvarne vrijednosti kako bi se pomoglo tom građaninu da vrati taj revolving ne može to običnom građaninu, ali Ivanu Brajoviću može. Demokratskom frontu se uporno, nemušto, ne mogu politički subjekti da dobijaju kredite. Diskriminacija na svakom koraku, imate svoje favorite kao pravna lica, imate svoje favorite kao fizička lica, banke uzimaju ovim građanima ekstra profite, skupi krediti, niske kamate za štednju i mislite da je to korektan i pošten način kako treba da funkcionirše javni sektor. Ja bih volio da čujem od ministra Radunovića šta on misli o ovim diskriminacijama, jer odgovor gospodina Žugića znam unaprijed, ali takođe odgovor gospodina Gvozdenovića, o favorizovanju pojedinih građana u odnosu na druge takođe znam unaprijed. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19)

Poslanik Filip Vuković.

FILIP VUKOVIĆ (28.11.19 15:24:03)

Poštovani građani, Predlog Zakona o kreditnim institucijama.

Shvatio sam da usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom daje mogućnost našim monetarnim vlastima donošenje podzakonskih akata kojima bi sve specifičnosti vezane za tržište novca kao što je Crna Gora, u svakom slučaju jako različita od svih uzora u Evropi gdje je nastao taj zakon kome mi težimo i usklađujemo ga, i samim tim uz sva ovlašćenja koja imaju monetarne vlasti, a to su Centralna ili Središnja banka ili Narodna banka, kod nas Centralna banka i naravno u saradnji sa Ministarstvom i lijepo je što su ovdje predstavnici monetarne vlasti i Centralne banke i ministarstva. Još bolje što je naš ministar inače, po vokaciji bankar i ne sumnjam da će ovaj zakon biti usvojen i da ćete vi kasnije napraviti podzakonska akta koja će u svim sferama u kojima se govori u ovom zakonu napraviti uslove, odnosno vama instrumente da više ne dozvolite nešto slično kao što se desilo sa ove dvije banke koje su otišle u stečaj praktično u likvidaciju.

Naravno da je to jako loše što se desilo, naravno da će jako puno koštati i građane i budžet i tako dalje. Međutim, nije za utjehu, ali to se dešavalo i u ovim najrazvijenijim evropskim zemljama koje imaju mnogo dužu tradiciju u bankarstvu i imaju mnogo preciznije i bolje zakone, jer samim tim starije su kao države i usavršavale su zakonodavstvo da bi izbjegli sve neke moguće slučajeve raznih finansijskih malverzacija. Sve u svemu činjenica da je bankarstvo počelo istorijski gledano sa bogatim pojedincima koji su svoj novac pozajmljivali trgovcima novca, trgovci novca su uglavnom bankari ili ljudi koji rade u institucijama koje se bave prodajom i kupovinom novca.

Bez obzira koliko je ko ekonomski obrazovan i koliko ko, naravno svi ti ljudi koji se bave ekonomijom ili finansijama nemaju prilike da rade u sferi bankarstva to je jedna posebna disciplina ekonomije koja je sama po sebi jako specifična. Kad bih pokušao da shvatim novac najlakše ga shvatim kroz onu čuvenu rečenicu "Novac je roba u kojoj su sve robe" i to je možda najjednostavnija i najbolja definicija novca.

Dalje, mislim, da teza da su u bankama i naša prošlost i naša sadašnjost i naša budućnost takođe tačna. Običan građanin, gdje i ja spadam, naravno nije svjestan toga kako je naša prošlost u bankama, ako ste nekada nešto trošili više nego što ste zarađivali sad u prošlosti imate kredit ili šte uštedjeli znači prošlost, sadašnjost da je skoro nemoguće funkcionisati bez računa kod najmanje jedne, a najčešće i više banaka. Budućnost, ako želite da popravite trenutno svoj životni standard, ako želite da finansirate neki biznis u bilo kom obliku neophodno je pozajmnica novca pa da li su to komercijalne banke, da li su to neki investicioni fondovi, razne razvojne banke i tako dalje. Znači u svakom slučaju u budućnosti ćete morati da vodite računa da mnogo manje trošite, da mnogo više zaradite i da imate tu ravnotežu. I sve se svodi na onaj krug i sve se svodi na banke i ispada da je taj pojam bankarstvo i uopšte taj vid ekonomije najvažniji u cijeloj ekonomiji. Vrlo često kad se desilo ovo što se desilo sa ove dvije banke, ovdje smo počeli da pričamo da postoji ne znam još jedna grana vlasti koja se zove bankarska, da smo to pričali ili da se pričalo ranije nego što se ovo desilo pogotovo za one ljude koji su oštećeni u ovom procesu koji /prekid/ povrate sva svoja deponovana sredstva kod Atlas banke i Investicione banke, vjerovatno ne bi shvatili.

Nažalost, jedna od ove dvije banke koje su propale je u stvari bivša Pljevaljska banka koja je prodana i preimenovana u Investicionu banku. Nije opravdanje za našu monetarnu vlast što nije ranije uočila anomalije koje su bile uglavnom vidljive, pogotovo što smo nešto slično imali u Srbiji gdje su državne banke na taj način ajde da kažem grub otuđile ogromna sredstva dajući kredite i finansirajući neke privatne biznise. Ovdje je čovjek vlasnik banke, ovdje nije imalo nikakvog korporativnog upravljanja ovo što treba sad da propišete, svo korporativnog upravljanje svodilo na jednog čovjeka koji je pozajmljivanjem novca došao u situaciju da praktično opljačka na neki način, možemo da kažemo i državu. U nekim našim dnevno-političkim događajima i pričama mi pokušavamo da nađemo opravdanje za nešto tako, a u suštini, ako neko želi da gleda potreban nam je ovaj zakon, potrebna su nam ta uputstva koje ćete vi propisati, ali u nekoj bliskoj budućnosti vama će ostati manje prostora. Da li ćete vi biti na tim mjestima ili neko drugi, sve ćete imati manje izgovora da u slučaju neke slične situacije nađete opravdanje, neće postojati objektivna okolnost nego će sve biti i suviše subjektivno po vas iz monetarne vlasti. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:31:00)

Zahvaljujem poslaniku Filipu Vukoviću.

Dajem riječ poslaniku Kneževiću. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (28.11.19 15:31:13)

Gospodine Radunoviću,

Ja sam pročitao ovaj predlog zakona za razliku od kolega iz parlamentarne većine koji ne samo da ga nijesu pročitali, nego se ponašaju kao da su ga napisali. Evo, ispade da su ga oni vama pisali, da ste ga vi samo dobili ovdje i prezentovali. Volio bih da mi objasnite, pošto ja nijesam mogao da nađem u ovom predlogu zakona da li je moguće, ako se uvede privremena uprava od strane Centralne banke u nekoj od crnogorskih banaka da se vrše isplate?

Da li je to moguće po ovom predlogu zakona i da li je moguće to bilo po ovim aktuelnim, pozitivnim propisima za privlačenje investitora? Zašto vas ovo pitam, gospodine Radunoviću?

Pitam vas, jer se odnosi na depozite u Atlas banci ovog mojeg rođaka sa sela i NATO tajkuna Duška Kneževića, jer koliko ja mogu da pratim i da čitam prema bilansima banke sa početka privremene uprave i na njenom kraju, a prema izvještajima privremene upravne imovina je umanjena za više od 38 miliona evra, a novčani depoziti za 21,8 miliona. Znači oprilike oko 60 miliona. Kako je to moguće gospodine Radunoviću, ako je trajao moratorijum na isplati? Da li ste Vi u saznanju, kao ministar finansija, da su određene, povlašćene i privilegovane ličnosti bliske Demokratskoj partiji socijalista putem umrežavanja uspjele da izvuku novac iz Atlas banke? Ja Vas molim da mi direktno odgovorite na ovo pitanje, kao što ste polemicali sa ostalim kolegama, poslanicima ovdje na neke teorijske teme.

Takođe me interesuje da li je specijalni državni tužilac Milivoje Katnić pregovarao i dalje pregovara sa inostranim finansijskim organizacijama i advokatskim kućama sa namjerom da im prepusti blokirane depozite od 63 miliona evra i na taj način ih u potpunosti obešteti? Da li je to moguće po ovome zakonu, da li je moguće po starom ili starim zakonima? Da li je Milivoje Katnić, guverner Centralne banke, da li je Milivoje Katnić ministar finansija u Crnoj Gori, da li je Milivoje Katnić, predsjednik Vlade ili predsjednik države i sveti bog otac u Crnoj Gori koji samo vadi iz fijke određene slučajeve i na osnovu tih slučajeva procesuirao onoga ko se zamjerio režimu?

Ostali ste mi dužni i molim vas da mi odgovorite da li vi imate saznanja da je crnogorska ekonomija pretrpjela 550 miliona evra štetu, zbog utaje poreza i nelegitimnih transfera od strane mog rođaka sa sela i NATO tajkuna DPS-a Duška Kneževića? Ako ste vi u saznanju, a trebalo bi da budete u saznanju da li ste te informacije dijelili sa nadležnim u Centralnoj banci, da li ste te informacije podijelili sa predsjednikom Vlade i šta ste učinili gospodine Radunoviću da zaštitite fiskalni sistem države Crne Gore?

Takođe me interesuje kako je Atlas banka, gospodine Radunoviću, mogla da pođe u stečaj, pošto ispada da je ona u tom trenutku imala oko 110 miliona evra.

Da li banka koja ima 110 miliona evra može da pođe u stečaj u državi Crnoj Gori, ako može objasnite mi na koji način, a ako ne može takođe mi objasnite zašto ne može?

Vi se sjećate da je profesor Knežević i tajkun DPS-a objavio i audio snimak sa viceguvernerom Veliborom Miloševićem koji je saopštio da je potkupljivao i podmićivao kontrolore Centralne banke Crne Gore da friziraju izvještaje i da je to opšta pojava kada je u pitanju revizija i kontrola banaka u Crnoj Gori.

Interesuje me, da li je iko izuzev ovog Velibora Miloševića procesuiran od tih kontrolora, koja su njihova imena mnogo mi je važno da znam, da li je i tadašnji guverner Centralne banke procesuiran, gospodine Radunoviću? Jer ako mi dobijamo informaciju ovdje koja je plasirana u vaskolikoj crnogorskoj javnosti da viceguverner daje novac, koliko sam shvatio, nekih 300 - 400 hiljada evra kako bi frizirao izvještaje ili kako bi morao da podmićuje kontrolore Centralne banke Crne Gore. Ne postoji taj zakon kojim vi možete zaustaviti korupciju, nepotizam i zloupotrebu sužbenog položaja u svim porama sistema. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENović (28.11.19 15:37:10)

Uvaženi poslanici, na ovaj način smo iscrpili sve zainteresovane koji su željeli da daju svoje

učešće u ovoj diskusiji, i u ime poslaničkih klubova i lično.

Pravo na završnu riječ povodom ove tačke ili da natavimo dalje, ima ministar Radunović.

MILAN KNEŽEVIĆ (28.11.19 15:37:39)

Parlament je poznat kao, da citiram Ranka Krivokapića, "Kao hram demokratije gdje se njeguje kultura dijaloga", ja sam pažljivo pratio gospodina ministra Radunović, on je polemisao sa svim poslanicima ovdje u Parlamentu, čak i sa poslanicima vlasti, ja sam ovdje postavio konkretna pitanja i ja vas molim da mi pomognete da dobijem odgovor i da imamo polemiku, gospodin Radunović i ja. Naravno, ja na silu ne mogu da ga natjeram da odgovori na ova pitanja, ali mislim da bi zbog opšteg dobra javnosti bilo sasvim svrsishodno da dobijem odgovore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:38:15)

Hvala.

Ministar Radunović je odgovorio na sva izlaganja i komentare koji su bili u ime poslaničkih klubova. On ima pravo da iskoristi završnu riječ ili nema, ministar Radunović će ovdje biti još povodom nekoliko zakona i sigurno će odgovoriti na dio pitanje koji ste postavili.

Konstatujem da je na ovaj način pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je **Predlog zakona o sanaciji kreditnih institucija**. Dio diskutiranja je takođe povodom ove tačke dnevnog reda dao svoja izlaganja i pretpostavljam da ćemo ovdje imati onako kraće izlaganje nego što smo imali povodom prethodne tačke. Ipak ću u skladu sa mojom obavezom pročitati ko su ovlašćeni predstavnici. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Darko Radunović ministar finansija i Bojana Bošković generalna direktorica Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta. Vlada je preporučila Skupštini da prilikom razmatranja Predloga zakona pozove Radoja Žugića guvernera Centralne banke Crne Gore. Guverner Centralne banke nije u mogućnosti i to smo provjerili, da nije u Podgorici, da prisustvuje sjednici, pa ispred Centralne banke prisustvuju Dejan Vujačić direktor Sektora za kontrolu banaka i Miormir Ćirović direktor Direkcije za regulativu u sektoru za kontrolu banaka koji su bili prisutni i prilikom diskusije povodom prethodne tačke dnevnog reda. Izvjestioc Odbora za ekonomiju, finansije i bužet je Boris Mugoša.

Otvaram pretres, da li predstavnik Vlade, ministar Radunović, želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite, ministre.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.19 15:40:07)

Hvala predsjedavajući.

Poštovani poslanici, u sklopu uvodnog izlaganja po ovom Zakonu o sanaciji kreditnih institucija saopštio bih sljedeće.

Globalna finansijska kriza pokazala je da ne postoje dovoljno razvijeni instrumenti za efikasno rješavanje problema nestabilnih ili problematičnih kreditnih institucija. Instrumenti su potrebni da bi se spriječila insolventnost, odnosno ukoliko nastupi insolventnost, da se smanje njene negativne posljedice kako bi se očuvale funkcije sistemski važnih kreditnih institucija. Tokom krize ovi izazovi su bili važan faktor koji je primorao mnoge države da spašavaju banke novcem poreskih obveznika. Kako bi se korišćenjem novca poreskih obveznika eliminisalo ili svelo na minimum, na nivou Evropske unije je uspostavljen regulatorni okvir za oporavak i sanaciju kreditnih institucija, investicionih društava zasnovano na Direktivi 2014/59 Evropske unije u uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija investicionih društava. I ranije sam pominjao, to je takozvani BRRD direktiva. Direktivom se obezbjeđuju instrumenti za pravovremenu intervenciju kreditnim institucijama koje su u problemima kako bi se obezbijedio nastavak ključnih finansijskih i ekonomskih funkcija te kreditne institucije.

Predloženim paketom zakonskih propisa ojačavaju se preventivni mehanizmi tako što se u

pravne okvire uvode instrumenti sanacije, instrument prodaje, instrument prelazne kreditne institucije, takozvani bridž - bridž banka, instrument odvajanja imovine, instrument interne sanacije kojim se uz sagledavanje okolnosti pojedinih slučajeva, a vodeći računa o ostvarivanju ciljeva i primjenom opštih načela sanacije omogućava individualni pristup rješavanja pitanja kreditnih institucija u problemima.

Predlogom zakona je predviđeno osnivanje sanacionog fonda u koji će na godišnjem nivou se prikupljati sredstva od kreditnih institucija koje se koriste, a ta ista sredstva se koriste u postupku sanacije. Navedeni mehanizam će nadležnim organima stvoriti mogućnost efikasnijeg bavljenja problemima kreditnih institucija kojima prijeti opstanak, uvođenjem skupa instrumenata za blagovremenu intervenciju u takvim kreditnim institucijama kako bi se obezbijedio nastavak obavljanja njihovih ključnih finansijskih i ekonomskih funkcija. Na ovaj način će se stvoriti uslovi za primjenu ovlašćenja instrumenata sanacija koji su propisani pomenutom Direktivom i time značajno unaprijediti regulatorni okvir za rješavanje pitanja problematičnih kreditnih institucijama na novim osnovama. Donošenjem predloga zakona stvoriće se preduslovi za ostvarivanje sledećih ciljeva: obezbjeđivanje kontinuiteta ključnih funkcija kreditne institucije, izbjegavanje većeg štetnog uticaja na finansijsku stabilnost, posebno sprečavanje širenja štetnih uticaja na finansijski sistem uključujući njihovo širenje na tržištu infrastrukture i održavanja tržišne discipline, zaštita javnih sredstava na način da se oslanjanje na javnu finansijsku pomoć svede na najmanju moguću mjeru, zaštita deponenata koji imaju garantovane depozite položene u kreditnoj instituciji i zaštita sredstava imovine klijenta. Unapređenje regulatornog i supervizorskog okvira doprinijeće smanjenju vjerovatnoće nastanka buduće krize i povećaće otpornost kreditnih institucija na ekonomski stres, bilo daje on uzrokovan sistemskim poremećajem ili događajima koji su specifični za pojedinu instituciju.

U postupku pripreme predloženog zakona je kroz EU instrument ... korišćena ekspertska pomoć banke Slovenije koja je imala za cilj da se Centralnoj banci Crne Gore kroz svoje iskustvo i procesima izrade pravnih propisa i praktične primjene EU standarda u vezi sa oporavkom i sanacijom kreditnih institucija olakša proces ... sa tim standardima. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:44:20)

Hvala ministre.

U ime Kluba DPS-a prijavljeni diskutant je Predrag Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (28.11.19 15:44:29)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Ovaj zakon se direktno naslanja na ovaj prethodni o osnivanju kreditnih institucija. Znači, šta se dešava ukoliko i pored svih zaštitnih mehanizama koje imamo i u Bazelu 3 dođe do nesolventnosti ili dođe do toga da kreditna institucija ne može da posluje, odnosno ukoliko se pokaže da je kreditni rizik veći od onoga koji je propisan. Čini mi se da s obzirom da je Centralna banka negdje centralna u čitavom sistemu kada govorimo o monetarnoj politici i kada govorimo ukupno o finansijskoj stabilnosti na njoj je najveći teret prema svim, prema ovom zakonu i svim predloženim mjerama. Član 13 negdje najbolje pokazuje ono što su osnovne intencije ovog zakona. Znači, da odgovornost za ono što se dešava u kreditnoj institucije prije svega snosi Upravni odbor i Nadzorni odbor. Znači, ovo je direktno sa onim što je bilo u prethodnom zakonu. Oni su prvi na udaru, odnosno oni sad završavaju svoje funkcije, odnosno svoje dužnosti. Takođe su dužni da, to piše u članu 13, dužni su da pružu punu podršku onome što od njih traže nadležni organi, odnosno Centralna banka.

Ono što je veoma važno pomenuti jeste činjenica da deponenti u toj banci ne mogu da imaju veću štetu od one štete koju bi, eventualno, imali ukoliko bude uveden stečaj. Čini mi se da ovaj zakon negdje balansira u onoj mogućnosti da se jedna kreditna institucija oporavi, da s novom upravom ili s boljim upravljanjem ne bude veće štete po sistem u jednoj državi, s jedne strane. S druge strane, čini mi se da se vodi računa i onome što je interes samih deponenata.

Naravno, ne treba zaboraviti da je prethodni korak u čitavom ovom procesu to da revizija Centralne banke ili možemo da govorimo i o onoj reviziji koja se dešava, koja je u osnovi Zakona o kreditnim institucijama, znači o reviziji koja je eksterna, da se pokaže da banka nije u onakvom finansijskom stanju da može da izdrži sve ono što su njene obaveze koje je prihvatila kao kreditna institucija. Da kažem još jedanput dosta strog, ali s druge strane pravičan i izbalansiran zakon koji će doprinijeti ne samo povjerenju u bankarski sistem nego doprinijeće da se preduprije svi oni mogući izazovi i rizici koje smo imali prilike da vidimo prethodnih godinu i po dana kada govorimo o stečaju dvije banke. Vjerujem da će poslanici i naše kolege iz opozicije upravo zbog kvalitetnih rješenja koja su data ovim zakonom podržati ovaj zakon. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:47:16)

Hvala.

Branko Radulović, poslije toga Ranko Krivokapić.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 15:47:22)

Hvala, potpredsjedniče.

Jedna od ključnih odredbi i uvođenje novog mehanizma u Predlogu zakona je formiranje ovog sanacionog fonda, gdje se u članu 159 kaže da će sanacioni fond biti formiran do kraja 2029. godine. Mislim da je vaša projekcija bila za pet, šest godina, a da je onda, čini mi se, Evropska komisija u posljednjem izvještaju reagovala i rekla da se to ne može učiniti do 2029. godine i to od nivoa od najmanje 1% iznosa garantovanog depozita svih kreditnih institucija kojima Centralna banka izdaje dozvolu za rad prema revidiranim finansijskim izvještajima za prethodnu godinu.

Gospodo, prema Godišnjem izvještaju o radu Fonda za zaštitu depozita, na kraju 2018. godine ukupni garantovani depoziti su bili 1.466.697.000 eura. Znači, ako to ima 1% tada, ministre i gospodo iz Centralne banke, jasna je stvar da komercijalne banke neće da se odreknu nekih svojih profita, da se komercijalne banke neće odreći nečega što je kontrakcija u samim komercijalnim bankama, ukoliko se to ne izvrši na jedan drugi način da će se to preliti u onome što kažemo da će usluge, fiksne usluge i kamate biti veće i da će se to preliti na građane Crne Gore kroz onaj bankomat, od bankomata pa tjeraj dalje. Ovaj oblik će na kraju platiti opet građani Crne Gore.

Volim, ministre, kada je u pitanju neko ko posrće, prvo volim jednu potpunu kontrolu i transparentnost, posebno od onoga ko vrši superviziju, posebno onoga ko snosi punu odgovornost kada je u pitanju taj subjekat, bilo da je on privredni ili da je bankarski ili neki drugi subjekt. Kada se kaže da je stečajni postupak to ne znači likvidaciju. Likvidacija znači nešto što je pogubno i za onog ko vrši kontrolu i za onog ko je subjekat nego imamo različite faze, restrukturiranje, dokapitalizacija, sanacija, ukoliko nema zainteresovanosti na tržištu, kada mora uloga da bude države krucijalna oko toga. Zato, s pravom kažu naše kolege zašto Centralna banka nije izvršila prvo potpunu transparentnost rada ove dvije banke, zašto nije izvršila od restrukturiranja do kapitalizacije, sanacije i svega ostalog nego ga je na doboš, rasprodaja i ne zamo kako će se završiti, da li će biti gubitak oko 200 ili 700 miliona. To će pravne institucije van ove Crne Gore da odlučuju.

Htio bih da iskoristim nešto, ministre, slušajte me dobro. Zagovornik sam tzv. velikih javnih investicija. Kako možemo mi da oslobodimo tog konzervatizma komercijalne banke, slušajte me dobro, da samo ne ulažu pare u obveznice koje emitira država Crna Gora kroz Vladu Crne Gore. Kako možemo da one institucije koje su na tržištu kapitala ne budu onako mrtve kao što su osiguravajuća društva, kao što su svi oni fondovi /prekid/... Kako možemo da iskoristimo komercijalne banke da one participiraju u ono što ste vi meni ponovili da imaju preduzetničku inicijativu. Na taj način, gospodo, što ćemo mi ono što znači povraćaj kapitala, što znači svaka komercijalna banka grejs period dati od četiri, pet godina dana, investirati s Razvojnog bankom, s fondovima Evropske unije, s razvojem tržišta kapitala, s komercijalnim bankama u jednoj sprezi koja će ostvariti dubinsku investiciju, koja će biti dugoročno održiva i koja će stvoriti brojna radna

mjesta i koja će stvoriti novu dodatnu vrijednost. Zašto ne napravimo, kao papagaj ponavljamo Demokratski front i ja, tri hidrocentrale na Pivi, zašto ne napravimo da one budu u sprezi, zašto ih sami ne napravimo? Zašto taj Razvojni fond sa strašnim profesorima iz energetike i inženjerima i kod nas ih ima u Demokratskom frontu ne naprave detaljne i glavne studije, zašto naša operativa to ne napravi, zašto ukupni finansijski sistem to ne podrži, kome je to u interesu ako to nije građanima Crne Gore? Na taj način ćemo i sanirati sve, na taj način ćemo i komercijalne banke napraviti da ne budu zelenaši, da ne budu u sprezi nečega što znači razvoj Crne Gore. To je suštinska priča.

Ministre, pokrenite to da napravimo od Crne Gore gradilište. Demokratski front to ponavlja tri godine dana u posljednjem sazivu. Svi kažete da smo pametni, dobri. Kakve koristi ima od toga što smo pametni i dobri i što smo najveći rodoljubi. Nikakve. Ministre, molio bih vas da mi na ovo odgovorite.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:54:58)

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (28.11.19 15:55:14)

Gospodine Gvozdenoviću, samo da konstatujemo neke stvari, takođe da utvrdimo da je to neprihvatljivo. Pričali smo o sistemskom zakonu, o kreditnim institucijama. Ni jednu jedinu riječ nijesmo čuli od predstavnika Centralne banke. Postavili smo im pitanje da li je u redu da su razlike između kamatnih stopa za štednju i kredite toliko, da li je dozvoljena diskriminacija kako pravnih tako i fizičkih lica. Mi sad tražimo da date pauzu da dođe guverner Centralne banke. To je zahtjev Demokratskog fronta.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 15:55:58)

Hvala ovo nije bila procedura. O tome smo govorili na početku sjednice i predlažem da nastavimo rad, pa ćemo se međusobno konsultovati.

Znači, predlažem samo da završimo uvodna izlaganja nakon toga ću dati pauzu. Znači, Ranko Krivokapić.

RANKO KRIVOKAPIĆ (28.11.19 15:56:17)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Kad sam došao 2003. godine na tu stolicu ovako su se razmatrali zakoni. Sistemski zakon jedan dan prije zasijedanja Skupštine, 400 članova jedan dan prije zasijedanja Skupštine odbor to razmatra. Nije ovo kritika vama nego ovo je samo jedna od dijagnoza stanja u sistemu. Ovakvi zakoni traže više razmatranja na odborima, okrugle stolove i mnogo što šta drugo, tim prije što nas Evropska unija, što bi rekli, klepa po glavi upravo zbog toga što je najviše brine, veza organizovanog kriminala i finansijskog sektora. Ne znam da li ste vi vidjeli, a morali biste jer ste političko lice, ja cijenim vašu stručnost, ali ste kao ministar neodgovorni politički, kad mi treba stručnjak naći ću bankara, a kad mi treba ministar imam samo jednoga. Nema šest ministara finansija u ovoj zemlji nego jedan, a bankara barem 14 na tim funkcijama. Jasno kaže, a to je vaša dužnost da obezbijedite i to pogađa građane Crne Gore da nema centralizovanih registara računa niti registar stvarnih vlasnika, misli se računa i privatnih kompanija koje stoje iza tih računa. Naravno jasno je ko je imalo čitao Marksa, on to lijepo kaže tokovi novca, tokovi politike i to se kroz finansijski sistem jasno vidi politički tokovi i kriminalni tokovi i realni ekonomski tokovi. Nažalost, u Crnoj Gori ove prve dvije kategorije su moćnije od ove treće kategorije. Ekonomski se to lako vidi, nemamo ekonomije, imamo građane koji se sve više zadužuju, ogromne depozite jer

niko ne vjeruje da investira u ovakvoj zemlji đe je zarobljeno i zavisno od partijske odluke i imamo novca koji se pojavljuje kroz ovakav model koji sumnjiče da je pranje novca gdje ne vidimo stvarne vlasnike. Kad se to bude pročešljalo, ja mislim da oni znaju, ali vas pitaju bez toga Crna Gora neće naprijed. Ovaj zakon to ne rješava koliko sam vidio, a vi to morate obezbijediti kao ministar finansija. Ako to ne obezbijedite nemate politički kredibilitet da u svom sektoru govorite da će stvari ići bolje. Peta direktiva to traži o pranju novca. Znači, obavili smo sve tehničke direktive, a nismo suštinsku direktivu koja ima vrlo konkretno spajanje dvije stvari, dvije stvari da bismo znali koji je to novac u našem sistemu. Znači, rast GDP-a, znate i vi, je dominantan rast mjerenja novca u sistemu, ne mjerenje drugih realnih pokazatelja i kako se taj novac ulio u naš sistem nije nepoznato, ali moraćemo se rješavati tih bolesti i tog života na nedozvoljenim dopinzima jer to piše u ovom non pejperu 23-24. Naravno već smo izbačeni iz grupe zbog toga što smo pranje novca podveli pod policijski dio i sad nas nema u obavještajnom sistemu. To znači da mi ne znamo što se dešava, a da oni znaju što se dešava u našem finansijskom sistemu. Tačno je, guverner Centralne banke je morao biti ovdje. Morao je biti ovdje jer ovaj zakon ne treba zbog 400 članova nego nam treba zbog implementacije. Ovakva dijagnoza, ovakvo nebavljenje onim što traži Evropska unija pokazuje da je to samo još jedan debeli papir koji u ključnim odredbama neće moći biti primijenjen. Naravno zbog toga ministre smo mi još uvijek u neinvesticionom rejtingu, mi smo još uvijek u treš rejtingu. Mi smo zemlja koja se hvali investicijama u stvari smo još u neinvesticionom rejtingu B plus ako se ne varam, znači, nismo zemlja povoljna za investicije zbog ovoga što vam sad pričam, zbog nepovjerenja u zakonitost finansijskog sistema u ključnim oblastima.

Zato kao što znate odliv stranih direktnih investicija se brzo tope time što je odliv prošle godine bio 830 i nešto je ušlo, 500 i nešto se odlilo iz ovako male zemlje. Naravno porastao je prošle godine i do 500 miliona blokada računa zbog nenaplaćivanja privrednih subjekata, a banke koje su sve strane, tako reći, ne daju kredite privredi nego daju kredite samo građanima i to povećavaju, vidim to ćete da spriječite. Zamislite zemlju raste GDP, pada nezaposlenost, a svi ostali pokazatelji loši. Od čega raste GDP od dugova i od ovog što sam prije govorio da sumnjaju da raste i od toga. Nezaposlenost pada, a građani sve siromašniji. To je dokaz ekonomije koja u stvari nije ekonomija nego rezultat zarobljene ekonomije zato što je politički sistem zarobljen. Pa, ekonomija u takvom sistemu ne može biti ako je integrisna, mi jesmo ipak integrisani u neki veći zakonodavni sistem, da smo klasična piratska država ili gusarska država to bi moglo funkcionisati. To bi moglo funkcionisati, pa deset tajkuna sa potjernica po 50 miliona i evo nam rast 3, 4 ili 5%, ali smo na sreću u evropskom sistemu integracija, pa to ne može funkcionisati, pa će sve ovo doći na naplatu.

Ponavljam da ne dođemo do onoga što je bivši guverner Centralne banke rekao 2008. godine, a ova svjetska najava može nas uvesti u to ponovo da imamo krizni štab. Ovaj put sam siguran da vi nećete biti u toj formi i u tom kriznom štabu gdje članovi kriznog štaba spašavaju svoje biznise. To je bio onaj iz 2008. godine, a vidite ko je sve bio u tom štabu. Guverner Krgović je to lijepo definisao i on je bio dio tog štaba i precizno rekao. Ove godine će biti manje članova, a više dugova. Više dugova jer je izloženost veća.

Ono što takođe moramo zajedno da se zabrinemo ovo 2019-2021. su godine teškog plaćanja računa od ranije, spasilo nas je punjenje sistema po niskim kamatama Evropske centralne banke, a i to ne može vječno. To ne može pumpanje u sistem vječno da naše stope padaju, ali naše kamate su u obveznice i dalje previsoke, pa kupuju turske obveznice, a ne naše. Turska je zemlja u padu GDP-a, ali u inflaciji još uvijek prodaje jeftinije obveznice nego mi. Razmislimo i to što upućuje kakvo je stanje našeg finansijskog sistema. Ponavljam banke su samo oruđe u tom sistemu. Banke nisu dominantni kreatori, ovo koliko jesu nije ni dobro, ne ide to na korist življeg ekonomskog života u Crnoj Gori, a nije njihova krivica nego je naša politička krivica, kad kažem naša znači vlasti koja ne uspijeva da uvede red. Ništa nije osjetljivo, kažu novac i znanje idu tamo đe ih cijene, tamo bježe.

Rast američke investicije je upravo zato što je novac siguran u Americi. Opterećenja su veća 40% su opterećenja poreska na kapital u Americi, ali novac ide tamo, naša su 9%, zato što je zemlja uređena i sigurna. Naših 9% je samo dokaz, negdje stari guverner Centralne banke Jugoslavije, tada sam bio savezni poslanik, rekao mi moramo skidati gaće pred investitorima jer smo u takvom stanju kakvom jesmo drugi to ne moraju da rade. E to se sad odnosi na Crnu Goru

ono što se nekad onosilo na Jugoslaviju. Ne u takvoj hiperinflaciji, ali u stanju nerealne ekonomije, ne postojanja realne ekonomije finansijskih transakcija i usluga niskog nivoa, niske produktivnosti. Sve je nisko osim naša reputacija na međunarodnom tržištu kriminala, to nam je vrlo visoko, to nam je vrlo visoko u finansijskom dijelu, a to je upravo briga za sve poštene ljude u ovoj zemlji kojih je 99,99% ali dovoljno da i dobru stvar pokvari onaj mali procenat. Naravno kad je politika dominantna u ekonomiji, u ovom slučaju u finansijskom sistemu, desiće nam se da u nedostatku, a to piše da nemamo dobrih kapaciteta za istrage, ne prejudiciram sudski spor, ali piše da nemamo kapaciteta za istrage da proćerujemo viceguvernerku Centralne banke zbog političkih i ličnih uvjerenja, još gore ako je ličnih jer je to onda zadnja faza destrukcije. Ako su politička još je negdje kolektivna svijest, a kad je lično onda je baš nemanja nikakvih limita za takvo ponašanje da nam sve to stiže i u međunarodnom rejtingu i u finansijskom sistemu kao prijetnja ukupnom sistemu za koji ste vi odgovorni. Ponavljam meni su poznati sistemski i pojedinačni elementi ove igre i zato sam i, što bi rekli, i boleći prema vama, ali mjesto na koje sedite vas čini politički odgovornim i uz sve te limite probajte /prekid/ će su izlaziti, ako ne možete dati i pune odgovore.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 16:05:48)

Kao što sam najavio završen je ovaj prvi ciklus u prvom ovom ciklusu pripada i pravo ministru Radunoviću, ako je zainteresovan da da odgovore i vi da date određene komentare nakon.

Izvolite ministre.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.19 16:06:04)

Hvala predsjedavajući, hvala poslanicima koji su komentarisali ovaj zakon, ali možemo se složiti da manje smo komentarisali Zakon više smo komentarisali opštu situaciju. Bilo je i pitanja koje je teško moguće komentarisati iz jednostavnog razloga što se vode neki postupci koje ne možemo i nijesmo u prilici da možemo komentarisati.

Nesporno je da ovi zakoni koji nam se danas predlažu jesu unapređenje finansijskog sistema i to u svim segmentima. Od uslova funkcionisanja do kontrole i uopšte približavanja Evropskoj uniji. To je sveobuhvatno unapređenje.

Mi smo ovdje dosta izgubili vremena, ne izgubili izvinite grub sam, nije to izgubljeno vrijeme ali jeste komentarisanje poslovne politike komercijalnih banaka u Crnoj Gori. Oni se ponašaju tako da mogu - a) da obezbijede siguran profit, b) da je to stabilan profit. Ne možemo mi njima zamjeriti, mi možemo zamjeriti njima i treba da stvorimo pretpostavke ako, su sigurne da onda krenu sa većim i povoljnijim uslovima, sa većim kreditima i povoljnijim uslovima. Ali, s druge strane oni moraju biti sigurni da će se desiti povrat novca. Jer mi ovdje zaboravljamo jednu činjenicu uopšte u Crnoj Gori je to dosta brzo zaboravljeno, crnogorski bankarski sistem imao je dosta veliku havariju 2008. godine. Svi smo zaboravili dokapitalizaciju Crnogorske komercijalne banke, dokapitalizaciju Hipo banke prije nego što je Adiko ušao. Dokapitalizaciju drugih banaka, tako da ove cijene koje se nama sad suprostavljaju su posljedice tih tada finansijskih promašaja.

Slažem se da kad su u pitanju građani da banke bi morale povesti računa o ponudi koju nude građanima. Lično doživljavam da su ti proizvodi koji se nude građanima suviše skupi i nadam se da će negdje i u konačnom ove poruke koje iz ovog doma idu prema njima uticati na neko razmišljanje. Ne mislim ja da mi imamo neku eskuzivu kad su u pitanju margine to je ta razlika između aktivne i pasivne stope. Jesu margine kod nas dosta visoke, ali nijesu ekskluzivno visoke. Jednostavno bankari se ponašaju racionalno, nude proizvod i ima on tražnju ili nema tražnju, ako ima tražnju on će pokušati da ostane u istom onom obimu.

Dakle, profesore, Vi ste pokrenuli suštinsko pitanje, kako probuditi komercijalne banke. To, je pitanje svih pitanja, ali ja mislim da mnogo elemenata treba da se stvori, da bi banke stekle sigurnost, da bi povratili povjerenje. Mi tu možemo dosta raditi, ali treba da se steknu još neki uslovi. Vezani za ovo, što moram da iskomentarišem, naš rast i kako je naš rast nastao. Svi brzo

zaboravimo, a ovdje u ovom domu smo to i usvojili. Mi smo za tri godine ovaj kapitalni budžet imali u iznosu od 814 miliona, sa ovim ja se nadam budžetom koji ćemo usvojiti sljedeće godine mi ćemo prebaciti milijardu, milijardu i 40 miliona. To je za Crnu Goru ogroman iznos, kad država iz kapitalnog budžeta stvara infrastrukturu. To bi imalo još veći efekat to svi mi ovdje mislim da znamo kad bi svi ti projekti bili, a da ne uvozimo mašine koje to izvode. Naš put koji ja smatram da moramo i negdje bih rekao da se slažemo i u ovom domu jeste supstitucija uvoza. Uvoz ako supstituišemo sa našom proizvodnjom, naš turizam može da ima puni efekat tek ako u tim istim našim hotelima budu radili naši ljudi, pa da nemamo odliv po tom osnovu, da stvorimo pretpostavke da naši ljudi hoće i naših imamo dovoljno u sezoni možemo tih osam hiljada koliko u turizmu se zaposli studenata valjda naći iz našeg potencijala. Morali bi supstituisati vodu svu drugu hranu, favorizovati i promovisati naše vino, naše pivo. Sad već ja idem u nešto, a što nijesam, a to je u politiku, doista jeste to naš izlaz. Mi ne možemo našom niskom produktivnošću i efektivnošću izaći na ijedno tržište bez kroz turizam. Turizam je naša šansa to je taj takozvani nevidljivi izvoz i ja mislim da tu je Ministarstvo poljoprivrede napravilo dobar ambijent i dobre uslove. Sa ovim infrastrukturnim projektima, mislim, da najveći resurs koji imamo za tu oblast, a i ne samo za tu oblast nego i za turizam prema sjeveru, stvorićemo pretpostavke te /prekid/...

Na samom kraju, pomenuto je, a doista mislim da komercijalne bankare ne možete vi ubjeđivati i oni ja vam garantujem nikad ne sprovode diskriminaciju prema ni jednom klijentu kod kojega su sigurni da će naplatiti visoku kamatu i naplatiti kredit.

Tako da, mislim da ni prema pravnim ni prema fizičkim licima ne postoji taj elemenat. Jednostavno, bonitet određuje odnos prema klijentu. Ako je bankar siguran da će mu kredit biti vraćen, ako je siguran da on neće ni jedan drugi elemenat niti na njega neko može uticati da on ne odobri kredit. /upadice/

Ja se ne mogu sa vama složiti radio sam taj posao. Znae, ja ne želim da se s vama prepirem ni po prirodi nijesam sklon prepirkama bonitet nije hipoteka i kolateral. Možete vi da ponudite koliko god hoćete kolateral puta tri ako ne postoje izvori odakle će pare da se vrata i ako je vama potrebno veća asignacija moguće, ali ne dovoljne ročnosti. Ne znam, ne mogu komentarisati ništa što nijesam lično pratio. Toliko ne znam da li sam uspio da nešto više približim ovu temu, ovo su uvijek u Parlamentu izazovne teme i uvijek se skrene i sa same teme bude i drugih komentara. Toliko. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 16:14:01)

Hvala.

Pravo na komentar imaju kolege koje su imali izlaganja. Da li su zainteresovani Ranko Krivokapić, Branko Radulović, Predrag Sekulić, ovim redom?

RANKO KRIVOKAPIĆ (28.11.19 16:14:14)

Dobronamjerno u smislu finansija, znam njegove ograničenosti pozicione ne lične, nego pozicione da istog ministra stavimo u pravom sistemu, njegovi kapaciteti bi bili dva put veći ili tri put veći. Kao i našu ekonomiju, da je stavimo u pravi politički sistem i vladavinu prava i ona bi mogla početi da radi. Jer, kako je mogla Socijalistička Republika Crna Gora da ima suficit u platnom bilansu sa inostranstvom, a ova ima 15% pokrivenosti, kako je mogla da razvije industriju znam ima i tu razloga zašto je moglo dodatnih jugoslovenskih razloga. Ali, sve u svemu pravila je profit ta ekonomija, ova ekonomija ne pravi suštinski održiv profit. Glavna ekonomija u Crnoj Gori rekao sam neki dan doznake iz inostranstva prva privredna grana. Isćerajmo da bi nam platili, to je prva privredna grana u Crnoj Gori. Naravno ti birači ne glasaju, a oni su svjesniji jer su imali više hrabrosti da uzmu preduzetnički rizik da rade napolje.

Druga privredna grana su pomorci tih 280 miliona što donesu kroz doznake, a i žive ovdje njihove familije.

Treća su oni sivi pomorci tu se procijene naši zapadni partneri razlikuju, ali su treća privredna grana.

Četvrta po realnom neto prilivu je turizam, ne među prve, možda sam pogriješio negdje. Ne računam Elektroprivredu i njen izvoz od 50 miliona to je Titova ekonomija koja nam je ostala. Ne računam ove koji izvoze rudu kao u onoj prvoj Jugoslaviji Karađorđevića, a ne prerađuje kao onoj drugoj Titovoj Jugoslaviji u ekonomiju nego najbolje rudnike uništavaju ubrzano mimo koncesionih akata i to je naša ekonomija, to je afrička struktura. Mi smo za 30 godina uspjeli da od srednje razvijene industrijske zemlje, po pokazateljima, dođemo do, imajući u vidu infrastrukturu, da nam je ostala do afričke ekonomije, da vam neko makne infastrukturu što vam je ostalo od socijalizma u energetici, u kanalizaciji, u vodovodima mi bi smo bili neđe zemlja afričkog tipa. Jer tu investicija ima kao što znamo, puteva je napravljeno u 30 godina, neđe kao u siromašnoj Crnoj Gori posle oslobađanja ovog dijela od turskog dijela. Kralj Nikola je gradio 16 km godišnje, pa izračunajte koliko je ovdje urađeno za 30 godina.

Ovaj posao ne košta ovoliko za autoput. Znači SDP je insistirao da se gradi autoput kad je prodat Telekom. Naša ideja da se tih 150 miliona je tada bilo pola čitavog puta. U privatnom i javnom partnerstvu je tada moglo to biti čitav autoput od tih 40 km i pola je to bilo dovoljno od tih 117 miliona, ako ste se dobro sjećali, mislim da je 117 miliona. Inače na tenderu ministre, znate li kolika je bila okačena cijena za taj Telekom, 60 miliona je bila početna cijena i pakovan je za jednoga takođe ruskoga tajkuna. On nije uspio da se prijavi na londnosku berzu ili na neku drugu pa nije ispunio taj kriterijum, inače bismo sad slušali telefone, svi ovi veliki patrioti u ruskom vlasništvu.

Tako da ovo su činjenice, meni je užasno teško zbog tih činjenica, ni malo se njima ne radujem, ne iznosim ih zato što se radujemo zato što se osjećam poraženim, ne kao pobjednik u toj priči, nego poražen u toj priči, ali to je naše stanje. Iz ovoga se ne možemo vaditi bez političkog sređivanja stanja, političko pravnog sređivanja stanja i znam vaše limite u svemu tome, ali vam molim barem ovo što traže iz non pejpera, spojite evidenciju računa sa vlasnicima računa. Sve dok to postoji mi smo sumnjivo lice odnosno, kriminalno lice, ne samo sumnjivo lice. To se brzo može uraditi, znamo zašto se neće uraditi, ali vjerujte mi to su opet ćorava posla. Znaju tačno koliko nas investira /prekid/ ni finansijske, kad su pošli u jednu zemlju da dovuku novac zabranjenu po sankcijama, prije je stiglo upozorenje naših evroatlantskih partnera nego što su se ti ugovarači vratili iz te zemlje u Centralnu banku. Tako da je smiješno se igrati sa tim stvarima, a misliti da niko ne zna. Dajte riješimo to, jer će to biti i bolji kreditni rejting, a i malo bolji signal za investitore. Mi se ne možemo igrati u finansijama sa mega sistemima koji su tu sad najosjetljiviji. Ponavljam rješavajte barem to, a to morate ubjeđivati Vladu da to radi. Ne možemo zatvarati oči, jer nas vide. Možemo pokriti oči kao đeci reći ne vide nas, vide nas i vrlo dobro nas vide. Do posljednjeg važnog imena u ovoj državi, ne nevažnog, nego do poslednjeg važnog imena nas vide i vrlo dobro znaju transakcije, bolje možda nego i oni sami. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 16:19:18)

Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (28.11.19 16:19:21)

Ministre, konstataciju koju ste rekli da se banke ponašaju komercijalne racionalno u pravu ste. One se racionalno ponašaju imajući u vidu, prvo sagledavaju političku situaciju, pa onda sagledavaju ko donosi odluke, pa ko donosi koje tajkunske poslove, onda kako se razvilo tržište konkurencija, onda građani koliko mogu da istrpe to i one se strašno racionalno ponašaju. Zato je prosjek primanja u finansijskom sektoru negdje oko 1.000 eura, iznad 1.000 čini mi se najveći u Crnoj Gori, a najmanji u industriji 380 mjesto da to bude obratno. To je strašni apsurd Crne Gore. Suštinsko je pitanje kako taj njihov monopol kojega je podržala Centralna banka zato oni trebaju automatski svi da budu smijenjeni, svi, svo rukovodstvo Centralne banke moralno, stručno, odgovorno po zakonima kriminalnim, svim ostalim treba da bude smijenjeno, zato ovaj nije došao. Ovo što ste rekli i meni rekli da je to suštinsko pitanje ja sam puno razmišljao o tome.

Kako mi to tržište, finansijski sektor kako da iniciramo prije svega, kako komercijalne banke

naše depozite finansijske, fizičkih lica milijardu i sedamsto, da bude milijardu funkciji razvoja Crne Gore, 700 da bude u nekim drugim oblicima komercijalne banke. Kako te milijardu i sedamsto pređu u pojedine institucije na tržištu kapitala da ne pominjem, socijalno osiguranje, zatvoreno otvoreni, kako građani Crne Gore da te milijardu i sedamsto ubačaju tamo pa da imaju bolje zdravlje, a da ta osiguravajuća društva zatvoreni, otvoreni dobrovoljni penzioni fond imaju benefiti od toga, imaju kamatu 5,6%. Suština je u sljedećem, ministre, ukoliko država stane iza projekata pojedinih taj javni, investicije, zajedno sa svojom polugom - Razvojnou bankom, zajedno sa tržištem kapitala kroz ovo koje mora da digne a ne da bude mrtvo koje stalno pominjem krenem zajedno uz podršku evropskih fondova, zajedno sa komercijalnim bankama koje će dati grejs period jedno četiri, pet godina dana. Ako imamo kabal, ako električna energija će rasti dinamično, jer automobili će samo mali imati tražnju više od 200% u odnosu na proizvodnju maksimalnu u Evropskoj uniji to pokrenemo. To samo može znavena, vizionarska, rodoljubna Vlada Crne Gore. Niko drugi to ne može da krene. To je suština svega toga. Ministre, ajde malo probudite dok mi dođemo na vlast, da nam lakše bude.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 16:23:29)

Na ovaj način smo imali izlaganja dvojice poslanika u ime klubova.
Sada ima pravo i Predrag Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ (28.11.19 16:23:35)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uz izvinjenje što ću govoriti o onome što je pitanje, makar na početku, što je pitanje glavna tema odnosno, ovaj zakon.

Znači, osnovno pitanje je da li da idemo u sanaciju kreditne institucije ili da idemo direktno u stečaj. Čini mi se da ovaj zakon daje odgovor upravo na to pitanje. Imamo sanacioni fond koji se uzima od sredstava banaka. Svi pokušaji Centralne banke moraju da budu usmjereni prema tome da idu na sanaciju banaka. Naravno ta sanacija može da podrazumijeva i dokapitalizaciju, ta sanacija takođe može da podrazumijeva i konverziju nekih potraživanja, znači sve je to dato kao mogućnost ovog zakona i čini mi se da tu nemamo nikakvu dilemu. Naravno ono što je najvažnije što ovaj zakon gleda što je najpovoljnije po klijente banke. Znači, ukoliko se pokaže da sanacija banaka na neki način bi oštetila klijente u odnosu na ovo što bi bio stečaj, oni imaju pravo na nadoknadu. Čini mi se da su to neke osnovne stvari, ali u priči oko realne ekonomije oko bankarskog sektora ekonomske krize smo se negdje pogubili i zaboravili na ovaj zakon o kojem razgovaramo. Dozvoliti nekoliko napomena koje se tiču same ekonomske krize.

Amerika, odnosno federalne rezerve su ubacile u svoj bankarski sektor u nastojanju da ga spase od potpune propasti na desetine ili stotine milijardi dolara. Dozvolite, takođe samo da podsjetim kada se ta ekonomska kriza prelila na realni sektor banka Amerike je uložila na stotine milijardi eura kako bi spasila recimo američku automobilsku industriju kao nešto što je američki brend, zato što su znali da ako se Detroit zatvori nikad više neće moći da ga otvore. Sad zamislite što bi se desilo da smo mi kao država spašavajući se od ekonomske krize sredstva iz budžeta ili iz Centralne banke ulagali u realni sektor. Čini mi se da tek onda bi imali problem u ovom Parlamentu. Naravno, znači bilo je neophodno donijeti zakon kojim smo spasili našu banku. Na sreću ostale banke su bile produžne jedinice nekih banaka koji su bile evropske banke, tako da teret spašavanja tih banaka, odnosno teret ekonomske krize u bankarskom sektoru nije se prelio ovdje u Crnoj Gori. Slovenija je imala taj problem nego je recimo Societe Generale spašavala majka banka u Francuskoj ili ne znam OTP je spašavala majka banka u Mađarskoj. Tako da kažem još jedanput znači, moramo da vodimo računa o tome šta se dešavalo negdje drugo da bismo mogli da govorimo negdje u Crnoj Gori. Čini mi se da u čitavom razmišljanju o bankarskom sektoru strašno često imamo potrebu da improvizujemo, odnosno da govorimo neke stvari koje ne mogu, ne zasnivaju se baš na činjenicama. Naravno sve ove ideje koje se tiču vraćanja u real socijalizam, govorimo o privrednim planovima, govorimo o ponovnom razvijanju tekstilne industrije

u Perastu itd. čini mi se da negdje nemaju svoju osnovu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (28.11.19 16:26:34)

Uvaženi poslanici, uvaženi građani, kao što smo se dogovorili uradili smo ovaj dio i nakon ovoga ću dati pauzu.

Ja sam sve ovako provjerio šta je sve moguće da uradimo, a da obezbijedimo rad Skupštine ovako kako zahtijevaju poslanici. Mi ćemo dati pauzu, ali ćemo napraviti sljedeći dogovor. Znači, da danas završimo ovu tačku dnevnog reda to je Predlog zakona o sanaciji kreditnih institucija, a da sutra na dnevnom redu budu Predlog zakona o zaštiti depozita i Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka.

Povodom tačke dnevnog reda Predlog Zakona o zaštiti depozita biće s nama Predrag Marković direktor Fonda za zaštitu depozita pored ovlašćenih predstavnika, a pored ovlašćenih predstavnika Darka Radunovića i Bojane Bošković vezano za Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka biće s nama i guverner Centralne banke Radoje Žugić. Plan je da sutra završimo ove dvije tačke dnevnog reda, počnemo poslije Ženskog parlamenta nešto između dva i tri sata, a danas ćemo završiti ovu tačku dnevnog reda i dajem sad kratku pauzu da se dogovorimo oko toga. Hvala vam.

Uvaženi poslanici, nastavljamo sa radom.

Zamoliću da preostala dva diskutanta uzmu riječ, a to su poslanici Ana Nikolić i Nikola Divanović i na taj način završavamo danas sa radom povodom ove tačke dnevnog reda.

Izvolite, poslanice Ana Nikolić.

ANA NIKOLIĆ (28.11.19 16:30:36)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Ja želim da se zaista izvinim svim kolegama zbog prekoračenja prošli put vremena, Vama potpredsjedniče takođe da se izvinem zbog toga što ste pretrpjeli kritiku od strane kolega za to moje prekoračenje, pa ću sada biti eksplicitno kratka.

Znači, ono kad je u pitanju Zakon o sanaciji kreditnih institucija definitivno zakon koji se naslanja na prethodni zakon definišemo ovim zakonom u sve one situacije koje nastaju kada insolventnost nastane onako kako je u uvodnom izlaganju uvaženi ministar Radunović, i objasnio. Napravljen je definitivno regulatorni mehanizam da se preunaprijedi kompletan proces, da one banke koje nađu se u tom problemu imaju jedan ciklus, odnosno sistem na koji način da se ta pomoć njihove konsolidacije, odnosno sanacije na pravi način izvede. Isto tako koristeći sva moguća sredstva da to ne budu sredstva države, odnosno novčana sredstva poreskih obveznika, ukoliko je to izvodljivo i moguće. Na ovaj način se stvara mogućnost da se stvori sanacioni fond, da sanacioni fond, banka u svom životu za sljedećih i budućih deset godina svake godine da se na tržištu Crne Gore odvajaju, mislim da je milion i po, da bi se na osnovu takve akumulacije posle deset godina stvorile jedan izvjestan kapital koji će omogućiti da se prati i ozdravljenje onih banaka, odnosno kreditnih institucija kojima je to potrebno.

Definitivno ovakav sistem i ovakav prilaz omogućiće zdraviji odnos da se kapitalom banaka i njihova sanacija vrši, da se ne poteže za intervencijama države. Zakon dozvoljava i intervenciju države kao krajnju mjeru kada je to potrebno na onaj način i onoliko koliko se to procijeni u svakom slučaju pojedinačno. Definitivno ovaj zakon takođe precizira svakako sve moguće i odredbe onako kako je zaštita klijenata banaka kada je u pitanju i sanacija i likvidacija banaka, po kom prioritetu i na koji način treba da budu zaštićeni svi klijenti, ispraćeni svi klijenti, definitivno refundirane sve one klauzule, odnosno one greške koje je banka imala prema svojim klijentima na pravi način. Daje se prednost građanima, daje se prednost malim i srednjim preduzećima definitivno da su oni u onaj najzaštićenijoj zoni i da oni budu ti koji će definitivno biti u zoni zaštite. Podrška ovom zakonu, zakon je strog i pravedan, njihova implementacija svakako je najvažnija kao i u prethodnom zavisiće definitivno i od svih onih podzakonskih akata koje se donesu poslije ovoga zakona naravno i od moritoringa onoga ko treba da radi, a to je Centralna banka. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.19 16:33:50)

Hvala Vam, kolegice Nikolić.

Sljedeći diskutant je Nikola Divanović, nek se pripremi Milan Knežević.

NIKOLA DIVANOVIĆ (28.11.19 16:34:02)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnicom, gospodo iz Centralne banke,

Dakle, sad smo došli na ovu priču kako ja doživljam, ovo zakonsko rješenje je zapravo priča o leveridžu, o mjeri rizika, odnosno o mogućim negativnim uticajima na kapital banaka i načinu na koji to može da se prevaziđe, odnosno sanira. Evropska unija je 2014. godine donijela Direktivu pod rednim brojem 59 koja se tiče i koja precizno propisuje ovu vrstu bavljenja ovom problematikom, pa da pročitam jednu suštinu. Dakle, to je: "Direktiva o uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava kojom se obezbjeđuju instrumenti za pravovremenu intervenciju u kreditnoj instituciji koja je u problemima kako bi se obezbijedio nastavak ključnih finansijskih i ekonomskih funkcija te kreditne institucije uz istovremeno ograničavanje uticaja propasti kreditne institucije na ekonomski i finansijski sistem na najmanju moguću mjeru i uz minimiziranje mogućnosti da troškove sanacije u krajnjem snose poreski obveznici." Dakle, mislim da smo se u ovoj definiciji negdje dotakli i same suštine ovog zakonskog rešenja. Radi se o mehanizmima za prevenciju i zaštitu, odnosno sanaciju kreditnih institucija, ali i drugih investicionih društava. Zašto? Zbog toga kao što smo rekli na prethodnoj temi propadanje finansijsko propadanje bilo koje od ovih institucija koje čine taj bankarski sistem u jednoj zemlji izaziva turbulencije. Izaziva poremećaje u ukupnom sistemu i u zavisnosti od toga koliko ona učestvuje u tom sistemu toliko je svakako i ozbiljan poremećaj koji bi se time desio.

Dolazimo i do onoga što smo takođe pomenuli kod prošlog zakonskog rješenja kao bazelskih standarda. To je naglašena potreba za uvođenjem korporativnog upravljanja. Kada dođe do takve situacije ukoliko mjere tog internog menadžmenta, tog korporativnog upravljanja u bankama ne daju zadovoljavajuće rezultate, kroz prije svega restrukturiranje, onda je neophodno naravno prići ovim mjerama sanacije i uvijek sa jednim ciljem da se ta sanacija u najmanjoj mogućoj mjeri vrši iz onoga što su sredstva građana, odnosno što je novac poreskih obveznika.

Ovdje je riječ o insolventnosti, insolventnosti kao nemogućnosti plaćanja i to sam već napomenuo najčešće zbog upravo lošeg korporativnog upravljanja, zbog prezaduženosti banaka. Rekao sam šta kaže ova direktiva Evropske unije i u skladu sa njom i u skladu sa onim što jeste danas naš cilj, a to je da harmonizujemo ove propise u odnosu sa evropskom legislativom. Pred nama je jedan set zakonskih rješenja koji ubuduće da čine arhitekturu zaštite i sanacije ovih kreditnih institucija. To su tri zakona, Zakon o finansijskim institucijama, Zakon o sanaciji finansijskih institucija i naravno Zakon o likvidaciji i stečaju banaka. Usvajanjem ovih zakona, to je i krajnji cilj naravno, traba da se stvore preduslovi za obavljanje, odnosno obezbjeđivanje kontinuiteta ključnih funkcija finansijskih i kreditnih institucija, održavanje tržišne discipline, odnosno svođenje na minimum mogućnosti da se poremećajem u ovim institucijama naruši tržišna infrastruktura.

Na kraju ono što se tiče i privrede i građana, zaštita javnih finansija, ali i zaštita imovine, odnosno depozita građana. Ono što je još važno, istaći, a najmanje smo pričali o samoj temi u ovom zakonu jeste to da zakon pretpostavlja i osnivanje sanacionog fonda, fonda koji bi imao funkciju da prikuplja sredstva od kreditnih institucija kako bi se u slučaju jednog od ovih negativnih, nepovoljnih scenarija upravo spašavanje, odnosno sanacija kreditnih institucija koje jesu u problemu vršilo iz njihovih sredstava koja su sakupljena u ovaj sanacioni fond. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.19 16:38:46)

Hvala poslaniče Divanoviću.

Poslaniče Knežević, Vi ste sljedeći, nek se pripremi poslanik Vuković.

MILAN KNEŽEVIĆ (28.11.19 16:38:56)

Zahvaljujem potpredsjedniče Nimanbegu.

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u ja ću da nastavim sa pitanjima, pa ako neko od vas četvoro bude želio da mi odgovori dobro da jeste ako ne i to je odgovor.

Gospodine Vujačiću, da li je tačno da je moj rođak sa sela i NATO tajkun prof. Duško Knežević oštetio državu Crnu Goru, njen fiskalni sistem za 550 miliona evra kroz utaju poreza i različite nelegalne transfere, kao što je govorio glavni specijalni državni tužilac? Koliko se sjećam vi ste gostovali u jednoj emisiji i saopštili ste da nemate saznanja takve vrste i ja vas molim da sad ovdje izađete i pred crnogorskom javnošću saopštite da li je to tačno ili nije tačno. Ne možete se, gospodine Radunoviću, skrivati iza istrage. Ako je neko oštetio državu Crnu Goru za 550 miliona to je moralo da se odrazi na naš fiskalni sistem, moralo je da se odrazi na naše banke.

Takođe, želim da mi kažete imena i prezimena ljudi, gospodine Radunoviću, koji su uzeli 21.800.000 evra za vrijeme privremene uprave u Atlas banci kada je zabranjena isplata. Ko su ti ljudi? Zbog čega im je omogućeno da uzmu toliko sredstava i čime su oni to zadužili Demokratsku partiju socijalista i ovaj režim? Želim da mi to direktno ovdje saopštite kako je neko mogao da prekrši zakon i da za vrijeme moratorijuma i privremene uprave podigne 21.800.000 evra i da umanjí za 38 miliona evra imovinu Atlas banke? Da li to znači da je ova institucionalni progon Duška Kneževića uslijedio zbog toga da mu se oduzme imovina i da neko drugi preuzme njegove banke, gospodine Radunoviću?

Takođe, Vas molim, gospodine Radunoviću ili Vas gospodine Vujačiću, i Vi ste akter jednog snimka, doduše posredno, gdje vas guverner Milošević spominje kao neku prepreku u poslovanju ovih revizora i kontrolora koji su bili pod njegovom ingerencijom, da mi kažete ko je bio guverner Centralne banke u periodu kad je Duško Knežević reketiran od viceguvernera Velibora Miloševića kako ne bi imao probleme za kontrolu u Atlas banci. Ko je bio guverner? Da li je taj čovjek saslušan i da li je on imao bilo kakva saznanja vezano za onaj snimak? Podsjetiću vas kad je objavljen taj snimak viceguverner, bivši viceguverner Centralne banke, Velibor Milošević je odmah uhapšen. Pokrenuta je istraga na osnovu snimka, a kad su se objavili neki drugi snimci nema hapšenja. Evo vidimo Slavoljub Migo Stijepović je uzeo 100.000 evra i nema hapšenja. Vidimo ove snimke Nena Vujoševića i nema nikakvog hapšenja ni Ivica Stankovića, ni Borisa Savića, ni Milivoja Katnića, niti bilo koga sa kojim je Neno Vujošević dogovarao izlaske iz pritvora i određivanje pritvora reketirajući Duška Kneževića. Pa da znamo kad je snimak validan, a kad snimak nije validan. Kad je notes validan, da li je notes u Crnoj Gori validan samo kad je u njemu Nebojša Medojević i neko iz Demokratskog fronta ili je validan kad imamo neke dokaze, kao što imamo dokaze za afere Klap i Vardar, gospodine Radunoviću. Sad vas pitam da li je bilo ko iz ovih afera Klap i Vardar procesuiran izuzev što su ovi Petričevići čas ušli, čas izašli iz zatvora, a svi znamo da iza afera Klap i Vardar stoji Blažo Đukanović, Edin Kolarević, Aco Đukanović i Brano Mićunović i na njih niko ne smije da upre prstom ovdje u Crnoj Gori.

Koliko je država Crna Gora izgubila po tom osnovu? Šta ste vi uradili da zaštitite sistem koji je funkcionisao na način štancovanja fiktivnih faktura, pa zatim traženja povraćaja PDV-a na osnovu fiktivne fakture? Vi danas birate za direktora Poreske uprave čovjeka koji je označen u toj aferi kao jedan od glavnih organizatora. Hajde, gospodine Radunoviću, da napravimo jedan presjek poslovanja Prve banke, da vidimo da li u toj Prvoj banci račune imaju ovi zlatni dobitnici rada na autoputu. Da li je moguće da neke firme u Crnoj Gori koje duguju po 10, 15 i 20 miliona evra na osnovu poreza i doprinosa dobiju posao za autoput i onda od tog posla koji je desetine i desetine miliona evra vraćaju kredit, odnosno vraćaju dugove Prvoj banci, a onda se pozajmljuju keš po Podgorici i po Crnoj Gori? Dajte nam poslovne bilanse firmi koje su dobile da grade dionice na autoputu Bar-Boljare, odnosno na ovom dijelu do Smokovca. Dajte nam, pokažite ko je i na koji način dobio mogućnost da radi. Da li ima poslovne aranžmane sa Prvom bankom jer znate kako se sve to završi, gospodine Radunoviću, kada se budu raspisali izbori 2020. godine ovi tajkuni koji

su dužni desetine i desetine miliona evra će da dođu i da nekom drugom Migu Stijepoviću daju nekome 100.000 nekome milion nekome 500.000 evra pa će to da se spusti u izborne štabove, pa će onda da se kupuju glasači. E tako vi držite te tajkune, e zato ti tajkuni dobijaju poslove, e tako gasite banke kao što ste reketirali Duška Kneževića koji je takođe morao da daje novac za Demokratsku pratiju socijalista. Pa tako finansirate i određene novinare poput one medijske prostitutke /prekid/ koji ovdje u Crnoj Gori ko ti ga zna o čijem trošku poreskih obveznika u julu mjesecu intervjuisao lice sa potjernice Veska Mujovića, najvećeg hohštaplera i prevaranta u Crnoj Gori kojeg potražuju svi sudovi, niko ne zna gdje se taj čovjek, dozvolite ja stojim iza svoje riječi, niko ne zna gdje se taj čovjek nalazi, a odjednom Marić, saradnik ANB-a i novinar lični Mila Đukanovića i crnogorske službe bezbjednosti, intervjuiše Veska Mujovića. Dobija novac za taj intervju i onda za potrebe istog tog režima od istih tih tajkuna pljuje po Demokratskom frontu kako bi stvorio atmosferu da smo mi nekakav antidržavni element dok ovakvi primjeri uništiše državu Crnu Goru do neprepoznavanja. Molio bih vas da mi date odgovor makar na jedno od ovih pitanja.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.19 16:45:52)

Hvala kolega Kneževiću, samo što je bilo sedam minuta.

Kolega Vukoviću,

Vi ste zadnji prijavljeni govornik. Nijesam primijetio kolega Bulatoviću da će se javiti neko. Ja ću pažljivo da gledam.

Izvolite kolega Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ (28.11.19 16:46:21)

Zakon o sanaciji kreditnih institucija. Slično kao i onaj prethodni i ovaj i ostale dvije tačke koje će biti sutra će olakšati našem Ministarstvu finansija pregovore koji su stalna pojava sa kreditnim finansijskim institucijama od kojih mi kupujemo novac ili pozajmljujemo novac za sve naše privredne i ekonomske i životne aktivnosti.

Smanjiti vjerovatnoću nastanka budućih kriza u ovom slučaju formiranjem fonda kojim bi ublažili krizu koja može da nastane uvijek kada je u pitanju tržište novca i u obrazloženju ovog vašeg Predloga zakona pominje se jedan pojam - ekonomski stres. Naravno, sam sanacioni fond finansiraće se od svih kreditnih institucija i to je ništa novo, možda je kod nas mala novina, pored ovog garantnog fonda koji se odnosi na depozite do 50.000 imamo sad još jednu instituciju koja će pružiti kakvu takvu sigurnost za lakše prevazilaženje posljedica, eventualnog ekonomskog stresa.

Uzeću primjer Islanda, države koja nije morala da kupuje novac nego je prodavala novac, jer je imala ogroman suficit novca. Island je, podsjetiću vas energetski džin, znači država koja je imala toliko mnogo para da vjerovatno ni oni sami nijesu znali, ako ne pročitaju koliko imaju novca i gdje. S obzirom da je mala ekonomija, mala država, taj novac nijesu mogli da plasiraju na tržištu Islanda i plasirali su ga uglavnom na tržištu Amerike u razne fondove i razne djelatnosti. Kada se desio taj finansijski stres u Americi, stradao je novac islanskih banaka. U deset najvećih banaka koje su tada postojale na svijetu, dvije su bile islandske, 100% vlasništvo islandsko i naravno da su potpuno bankrotirali.

Što znači u jednoj državi, kao što je Crna Gora, koja nije ni u čemu gigant, naprotiv jedna mlada država koja ima ekonomiju koja se još tek profiliše mogućnost finansijskih stresova ne izazvanih na našem tržištu, nego bilo koji stres koji se desi u okruženju, Evropi, Americi ili bilo kojoj, pa čak naravno i u Aziji i te kako će se odraziti i na nas. U toj situaciji shvatam da je jako bitno da imamo te zakone koji su usklađeni sa evropskim i u ovom slučaju i da u nekim budućim finansijskim stresovima ti ljudi sa kojima mi imamo taj obligacioni odnos, kupovine novca, jer nemamo da im prodamo novac imaće neku veću sigurnost.

Kada su u pitanju poslovi sa novcem, odnosno kad bih sad rekao finansijske špekulacije većina bankara bi se uvrijedilo, ali to su u suštinu finansijske špekulacije. Kupiš novac jeftinije i prodaš ga skuplje. U svim tim transakcijama niko nije siguran ni oni koji prodaju novac, ni oni koji kupuju novac. Kada neko ima višak novca i prodaje ga nekoj finansijskoj instituciji, nekoj banci

koju zovemo kreditnom institucijom on na neki način kreditira banku. Nema nikakvu garanciju osim tih garantnih fondova ili nekada to mogu da budu i privredna društva koja imaju višak novca, osim u ovakvim nekim fondovima, jer osiguravajuće kuće, bez obzira koliko su velike sve vrlo teško osiguravaju takve poslove, mada se i to dešava.

U tim svim finansijskim špekulacijama, bankarskim špekulacijama ne postoji ništa 100% sigurno i uvijek su mogući ti ekonomski stresovi koje mi poslije političari, građani objašnjavamo u zavisnosti kako kome odgovara ovdje.

Naravno, da neću sad pričati o tim razlikama komercijalne banke i nekih investicionih fondova, s obzirom da su to jako velike razlike. Jedni postoje dominantno na kupovini jeftinog novca u prodaji i investicioni fondovi koji naravno pozajmljuju novac velikim bankama, ne pozajmljuju nego prodaju, kao što su ove političke banke, Evropska banka, Investiciona banka i druge organizacije.

Struktura Evropske banke za obnovu i razvoj, vlasniška struktura, ono što ste pričali u tom korporativnom upravljanju, Japan je, mislim nešto oko 8% vlasnik Evropske banke za obnovu i razvoj. Naravno i Amerika nijesu samo evropske države vlasnici Evropske banke za obnovu i razvoj, odnosno akcionari, nego praktično čitav svijet. Opet, ne daje novac, ne prodaje im novac država i državni novac nego razni fondovi koji, opet imaju neke druge posredničke uloge između kupaca i prodavca novca. Znači, u svakom slučaju /prekid/ mogli bi da ostvarite jeftiniju, manju cijenu novca koju ćete kupiti za sanaciju postojećeg kredita za finansiranje budućih ekonomskih kretanja u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (28.11.19 16:52:42)

Hvala poslaniče Vuković.

Na Vaše izlaganje ima komentar poslanica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (28.11.19 16:52:50)

Zahvaljujem potpredsjedniče,

Iskoristiću priliku, evo i reći da više je ovo nešto što sam htjela da pitam ministra, a shvatila sam da sutra neće biti na plenumu, a interesuje me, ne bih da preskočim da to ne pitam.

Zbog čega se odustalo od poreske policije i zašto ste negdje doveli u zabludu čovjeka koji je trebao da stane na čelo te poreske policije i na neki način ugrozili egzistenciju njegove porodice zarad ovog starog, novog prepoznatog direktora Poreske uprave koji ne zaslužuje mjesto koje pokriva to je definitivno. Vidjelo se iz ove afere Klap i Vardar, ali vjerovatno zbog toga ko je sve umiješan u toj aferi jasno nam je zbog čega se zadržava to mjesto sa tim likom. Interesuje me zašto se zvanično odustalo i zbog čega ste neke ljude doveli u zabludu i ugrozili im egzistenciju? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (28.11.19 16:54:04)

Hvala poslanice Bošnjak.

Poslaniče Vuković. Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ (28.11.19 16:54:12)

Ja ću iskoristiti priliku da odgovorim, ustvari iako nije bio komentar na kome izlaganje.

Želim samo da čestitam gospodinu Mugoši na izboru za direktora i da kažem da su rezultati Poreske uprave u mandatu gospodina Miomira Mugoše najbolji od svih prethodnih direktora. Znači bilo, gledano rezultati iz prethodnih godina, iz prethodnih mandata i vjerovatno je to bila preporuka da bude ponovo izabran za direktora iako njemu nije istekao mandat nego je promijenjena

organizacija. Direkcija za prihode nije više u ingerenciji Ministarstva finansija, dobili su poseban status, uradili su novi sistematizaciju, organizaciju i iz tog razloga je bilo potrebno ponovno imenovanje, gospodina Mugoše. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.19 16:55:14)

Hvala poslaniče Vuković.

Ovim smo završili listu prijavljenih i pitam predsjednika Vlade, da li želite završnu riječ. Izvolite.

DARKO RADUNOVIĆ (28.11.19 16:55:26)

Kratko.

Ja sam već dao komentar, ali doista me ovo, da kažem isprovociralo. Nemate dobre informacije. Nikoga nijsam doveo u zabludu i mislim da nije u redu takve stvari da se saopštavaju, nije primjereno, u Parlamentu. Samo toliko. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (28.11.19 16:55:49)

Hvala ministre Radunoviću.

Ovim konstatujem da smo završili pretres o Predlogu zakona o sanaciji kreditnih institucija. Izjasnit ćemo se naknadno.

Poštovani poslanici,

Prije nego što zaključim današnji radni dan, želim mojim sunarodnicima čestitati Dan zastave 28 .novembar uz želju da se sljedeći poslije ovih posljedica zemljotresa u Albaniji to sve bude bolje i lakše i zahvaljujem svim građanima Crne Gore na velikom izrazu solidarnosti koje su uputili državljanima Albanije, Albaniji u ovom momentu. Ne samo u moje ime nego mi stojimo iza učinjenih odnosa, kvalitetnih, prijateljskih, solidarnosti i prijateljstva.

Vidimo se sutra, poslije Ženskog parlamenta koji počinje u 11 časova. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 15:27:55)

Uvaženi građani, nastavljamo sjednicu, kao što znate, danas smo imali Ženski parlament, jako uspješnu komunikaciju i jako uspješnu organizovanu sjednicu, a sada nastavljamo sa tačkama dnevnog reda. To su: **Predlog zakona o zaštiti depozita, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka.**

Ovlašćen predstavnik Vlade je Bojana Bošković, generalna direktorica Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta. Vlada je takođe preporučila Skupštini prilikom razmatranja Predloga zakona o zaštiti depozita pozove Predraga Markovića, direktora Fonda za zaštitu depozita i ja ih pozdravljam.

Izjave odbora su: Andrija Popović - Zakonodavnog odbora i Predrag Sekulić - Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li generalna direktorica Bojana Bošković želi da uzme riječ?

Izvolite.

BOJANA BOŠKOVIĆ (29.11.19 15:29:23)

Uvažene dame i gospodo poslanici,

Globalna finansijska kriza pokazala je da princip minimalnog usklađivanja sistema zaštite depozita u okviru Evropske unije može dodatno negativno uticati na stabilnost finansijskog sistema. Rezultat minimalne usklađenosti imao je za posledicu neujednačenost pravila sistema

zaštite depozita kojima podliježu kreditne institucije pojedinih država članica, kao i neujednačenost nivoa zaštite za deponente širom Evropske unije, te je iz tih razloga donesena Direktiva 2014/49 o sistemima zaštite depozita, kao ključni element za ostvarivanje unutrašnjeg tržišta, kako u pogledu slobode osnivanja tako i pogledu slobode pružanja finansijskih usluga, a sve u cilju povećavanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponenata.

Osnovni zadatak sistema zaštite depozita, uređen ovom direktivom, je zaštita deponenata od posledica nastupanja zaštićenog slučaja, odnosno posledica stečaja kreditnih institucija, očuvanje povjerenje deponenata i doprinos stabilnosti bankarskog i ukupnog finansijskog sistema. Implementacijom Direktive deponenti imaju benefite zahvaljujući proširenom obimu zaštite, kraćim rokovima isplate i boljom informisanošću. Kao zemlja kandidat za ulazak u Evropsku uniju Crna Gora ima obavezu usklađivanja svog zakonodavstva sa ovom direktivom. Takođe, Predlog zakona se usklađuje i sa Direktivom 2014/59 o uspostavljanju okvira za boravak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava. Takođe, osnovnim principima za efikasnost sistema zaštite depozita koje primjenjuje Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond i preporukama Efsat misije za Crnu Goru iz 2015. godine.

Usvajanjem predloženog zakona stvoriće se preduslovi za ostvarivanje sljedećih ciljeva: zaštita deponenata koji imaju garantovane depozite položene u kreditnoj instituciji, skraćenje roka za početak isplate garantovanih depozita na sedam radnih dana, izbjegavanje većeg štetnog uticaja na finansijsku stabilnost, posebno sprečavanjem širenja štetnih uticaja na finansijski sistem, implementacija premije na bazi rizika pojedine kreditne institucije, a time i smanjenje moralnog hazarda, mogućnost korišćenja sredstava Fonda za zaštitu depozita u postupku sanacije banaka i sa ciljem izbjegavanja stečaja banke i ostalih štetnih uticaja po stabilnost finansijskog sistema, zaštita javnih sredstava na način da se oslanjanje na javnu finansijsku pomoć svede na najmanju moguću mjeru. Donošenjem Prijedloga zakona će se povećati sigurnost depozita u bankama i time doprinijeti ukupnoj stabilnosti bankarskog i finansijskog sistema. Predloženi zakon je zajedno sa metodologijom za obračun premije na bazi rizika pripremljen u saradnji sa ekspertima Svjetske banke i konsultantske kuće iz Njemačke. Svjetska banka će takođe pružiti tehničku pomoć i prilikom same implementacije zakona, a posebno prilikom implementacije metodologije za obračun premije na bazi rizika. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 15:32:09)

Zahvaljujem Bojani Bošković, generalnoj direktorici Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta.

Da li direktor Fonda želi riječ? Izvolite, ako želite kratko da se obratite.

Da li izvijestilac Odbora želi riječ?

Hvala.

Prelazimo na uvodna izlaganja ispred klubova. Imamo pet diskutanaata prijavljenih. Ispred DPS-a Miloš Nikolić, najmlađi poslanik u istoriji ovog parlamenta, Branko Radulović, jedan od starijih poslanika, Ranko Krivokapić, ispred SDP-a, Boris Mugoša i Aleksandar Damjanović.

Izvolite, najmlađi poslaniče, Miloš Nikolić.

MILOŠ NIKOLIĆ (29.11.19 15:33:10)

Hvala vam, poštovani potpredsjedniče.

Poštovani predstavnici predlagača, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Dakle, danas je pred nama Predlog Zakona o zaštiti depozita. Lično vjerujem da i postojeća zakonska regulativa je na jedna kvalitetan način omogućavala rad Fonda za zaštitu depozita i isto tako vjerujem da je Fond za zaštitu depozita, možda je preciznije tako reći, i uz postojeću zakonsku regulativu, veoma kvalitetno radio svoj posao. Tome u prilog govori i empirija odnosno praksa koju smo na žalost imali prilike da prisustvujemo početkom godine, kažem na žalost zbog sve onoga što se desilo u bankarskom sistemu, ali se pokazalo na sreću da Crna Gora ima dobar kontrolni mehanizam, odnosno dobar mehanizam koji je u stanju da riješi ovakve ekonomoske

stresove poput onih koji su se desili početkom godine kada su dvije banke pošle u stečaj. Valja imati u vidu činjenicu da je zbog ovih događaja Fond za zaštitu depozita do današnjeg dana isplatio oko 101 milion zagaranovanih depozita klijentima Atlas i IBM banke. Klijentima IBM banke isplaćeno je 21,24 miliona, odnosno 94,91% od ukupnog broja zagaranovanih depozita dok je klijentima Atlas banke isplaćeno 79,5 miliona, odnosno 88,9% od ukupnog iznosa garantovanih depozita. Važno je napomenuti da je Fond kroz stečajnu masu do danas uspio da povрати oko 34,5 miliona eura. Dakle, same ove brojke koje navodimo da je država Crna Gora kroz svoj jedan državni ogran, odnosno kroz jedan modalitet koji je osmislila, uspjela da na ovaj način zaštiti deponente makar ono što su zagaranovani iznosi govori o tome koliko je da kažem efikasan i kvalitetan rad Fonda o čijem Predlogu zakona danas govorimo.

Vjerujem da će i postojeće zakonske izmjene dodatno unaprijediti taj rad, one se tiču prije svega usklađivanja sa evropskom Direktivom iz 2014. godine koja predviđa da u narednih 10 godina, odnosno do 2024. godine Fond za zaštitu depozita mora imati deponovano 10% od ukupnog novca u odnosu na koji se garantuje. Prema današnjim procjenama riječ je od oko 149 miliona. Znam da ste po onim medijskim nastupima koji smo otprilike da pratim projektovali da do 2024. godine dostignete taj iznos. Vjerujem da ćete uspjeti u tome, s tim što očekujem da će vam možda biti i malo veći zbog neke i povećane količine novca koja će postojati u bankarskom sistemu, koja će biti deponovana kroz raznorazne oblike uplate u same banke.

Dakle, ono što je takođe važno napomenuti da jedan od načina na koji ćete uspjeti da ovo uradite, a što je ujedno dodatno izmjena ovog zakona, odnosno svojevrsno unapređenje jeste i drugačija metodologija po kojoj banke plaćaju premije Fondu i lično vjerujem da je predloženo rešenje za koje sam siguran da će biti usvojeno jako kvalitetno i racionalno. Dakle, banke će plaćati premije Fondu u odnosu na procjenu indikatora rizika koje se tiču pojedinačnih banaka. To je negdje da kažem pravično i pravedno pogotovo ukoliko imamo u vidu slučaj sa početka ove godine kada su zbog stečaja dvije banke čiji je vlasnik bio isti na neki način izgubljen sav onaj novac koje su sve banke deponovale tokom proteklih deset godina. Time, vjerujem, kroz ovo rešenje koje ste predložili zbilja stvaramo jednu veću pravičnost u uplatama te da će indikatori rizika, odnosno određene banke biti dovoljno mjerljivi da se odrede premije koje je neophodno uplaćivati Fondu. Ono što je da kažem još važno napomenuti po ovom početnom dijelu, ono što je važno za građane jeste da ćemo do ulaska u Evropsku uniju Fond, odnosno iznos zagaranovanog depozita biti 100.000 ne 50.000 eura kako je to sada i dodatnih 30.000 depozita koji su označeni kao privremeni visoki saldo.

Dakle, kao što sam rekao na početku vjerujem da Fond za zaštitu depozita i sada u postojećoj zakonskoj regulativi izuzetno dobro radi svoj dio posla. Vjerujem da je to dokazano sa svim onim što smo imali prilike da iskusimo u ovoj godini i vjerujem da građani mogu biti zadovoljni onim što su bila njihova garantovana prava, odnosno građani mogu biti zadovoljni načinom ostvarivanja onoga što su njihova zagaranovana prava. Ono što se postavlja pitanje jeste da li zagaranovani depoziti, odnosno da depoziti koji su garantovani, isplata je zagaranovana, mogu biti veći i drago mi je da se i Predlogom ovog zakona, a što neće stupiti na snagu odmah, dakle već danom ulaska u Evropsku uniju depoziti povećavaju na 100.000 eura čime se i sigurnost u bankarskom sektoru značajno povećava.

Dakle, svjesni smo činjenice da jedan deponenta je izgubio svoj novac kroz Atlas i AMB banku što spada na neki način u jednu svojevrsnu rizik tržište, rizik ulaganja, rizik deponovanja novca. Međutim, ono što je važno za sistem države Crne Gore jeste da nije izgubljen ni euro onog novca koji je zakonskom regulativom bio garantovan građanima da će im biti sačuvan u slučaju ovakvom kakve su se desile od početka godine stečaja likvidacije određenih banaka itd. Tako da sve u svemu vjerujem da izuzetno dobro radite svoj dio posla, a vjerujem da je i država pokazala da sa Fondom zbilja onako ima jedan dobar mehanizam kada je pitanju sigurnost u oblasti bankarskog sektora i siguran sam da će i ove predložene izmjene zakona koji sam ja pobrojao samo neke najznačajnije evo kolege će razraditi ove ostale na jedan dovoljno dobar način dodatno unapređuju ovu oblast kako bi zaštita garantovanih depozita bila na još jednom većem nivou kako kvantitativnom tako i kvalitativnom. O kvalitativnom ste i vi sada nešto govorili kada ste govorili o smanjenju broja dana nakon koga se može tražiti isporuka zagaranovanog depozita i zahvaljujem potpredsjedniku na ovom dozvoljenom prekoračenju, siguran sam da to kolege iz opozicije neće zloupotrijebiti. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 15:39:10)

Hvala. Ne samo kao predstavnik najveće partije kojoj pripada najviše vremena nego iz toga što smo rekli kao jedan mladi čovjekN kompetentan koji u ovoj godini puni 25 godina. Dajemo riječ poslaniku Branku Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (29.11.19 15:39:35)

Gospodine Gvozdenoviću, sa takvim konstatacijama ste vrlo inspirativni pa da ne zaludite neke. Bio je jedan premijer poslije fakulteta sa šest, dva, tri koji je završio pa postao premijer, je li tako bilo, pa onda ta država je došla skoro u bankrotstvo. Tako da ima jedna lijepa, veli: "Konac djelo krasi". Vidjećemo na kraju, iha koliko iskušenja će proći taj mladi čovjek, dako ih pobijedi, a što se tiče rejtinga, Gvozdenoviću, da li imate vi poslednji rejting partija. Nema šansi da ćete vi poslije, na sledećim izborima i ako malo slobodni budu više šedjeti tu i biti na vlasti, tako da ta priča oko najjači opet i to relativno u životu.

E sad, građani Crne Gore, da se vratim na ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 15:40:42)

Znači, poslaniče, u skladu sa članom 107 ja vas molim da se držite tačke dnevnog reda. Ako želite da zamolim nekog od poslanika iz DPS-a koji je upoznat sa ovim istraživanjima možemo i da vas upoznamo s njima. DPS jako dobro stoji tu.

BRANKO RADULOVIĆ (29.11.19 15:41:05)

Aj da se kladimo vi i ja da nikad nećete više biti vlast, a đe ćete biti posle toga ne znam, zavisi od profesionalnog specijalnog tužioca, da li će neko otići, ja ne bih volio. Aj da se vratimo na temu. Ja sam rekao što ću biti.

Gospodine Markoviću, ja volim sa vama da diskutujem i zato što ste vi možda jedini profesionalac ili u najvećoj mjeri jedini profesionalac u toj Centralnoj banci i tim strukturama oko te Centralne banke.

Građani Crne Gore, da ja objasnim, pošto je predlagač dosta brzo govorila, a mi ne shvatamo pojedini, mravlje kiseline nemamo dovoljno. Ovo je usaglašavanje sa onim što su promjene oko likvidacije, oko novih kreditnih institucija, ali ima i promjena. Ima i šarenih laži, pa kažu vraćaće vi se 100.000 ili 130.000 kad uđemo u Evropsku uniju.

Gospodine Markoviću, ajde vi mene prevedite neke stvari.

Da li, jesu, došli su do nekih promjena. Da li su obavezni depoziti sada ste vi to i promijenili, ali ću ovo da vas pitam.

Da li redovna premija kojom se puni ovaj fond će biti primjenom ovog zakona veća ili manja? Da li će vanredna premija biti veća ili manja, da li će se vanredna premija primijeniti ili se neće primijeniti poslije protiv zakonite i tendenciozne likvidacije dvije banke?

Htio bih, zato vas pitam zato što je ovo jedno široko tumačenje jer, svaka premija građani Crne Gore, vi plaćate direktnu ili indirektno kroz one visoke najveće kamate na svijetu. Između, kredita i depozita i kroz one fiksne troškove. Oni koji vam kažu da će bankari nekada su to zborili za Jevreje, ostati praznog džepa prevarili ste se. Mi ćemo ostati praznog džepa, oni će poslije njih ili će imati nešto sa strane.

E sad hoću drugo da vas pitam, gospodine Markoviću, da mi tačno kažete. U kakvom je stanju sada Fond, koliko je stepeni izloženosti poslije ovoga što se desilo, i ko će se i u kojem odnosu iz stečajne mase naplatiti. Zato što listajući sajt Centralne banke, oni su tamo nešto zasijedali taj savjet. Ali nikakvih informacija oko toga nema.

Ja želim od vas da dobijem punu istinu. Koliko je sad ovaj Fond smanjen, koliko on može opskrbiti i koliki je sad stepen izloženosti. Predpostavke da su dvije banke na klimavim nogama. Ukoliko se to desi, ko će to platiti, koliko će se to pokriti. Jednostavno pitanje tražim od vas, četiri su u stvari pet pitanja odgovore suštinske.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 15:45:15)

Hvala.

Riječ ima Ranko Krivokapić, ispred Kluba SDP, neka se pripremi Boris Mugoša.

RANKO KRIVOKAPIĆ (29.11.19 15:45:39)

Evo da nije bilo Evropske unije, uvijek ću tako počinjati, ne "Kartagina mora pasti" nego Evropska unija mora doći. Bili bismo ovđe negđe u međuvremenu gazda Jezde i Dafine. Sjećam se tog perioda, jedan moj rođak pomorac, tada su bili samo ovi bijeli pomorci, kako ih ja zovem, zaprtio je bio 20.000 dolara, da uloži u gazda Jezdinu rabotu. Molio sam ga da mi date te pare da ću mu ja platiti tu kamatu što izgubi, ako nijesam u pravu da tamo ne ulaže. Nije ga bog mogao odvratiti da te pare ponese kod gazda Jezde. Od kad postoje ljudi i žele lako da zarade, čak i ako pošteno su zaradili ti prvih 20.000. Ali sjećam se nečega što smo tada bili optuživani mi i Liberali, kako ćemo investitore. Konkretno gazda Jezdu i to je tada rekao naravno, tada i sada isti tvorac razvoja Crne Gore, predsjednik DPS-a. Tada je bio gazda Jezda branjeni investitor.

Vi dobro znate što je to učinjelo građanima Crne Gore i koliko se novca njihovog, teško zarađenog, a plovidba je hljeb sa sedam kora, odlilo kud i kamo. Da nije Evropske unije i sad ne bi bilo povraćaja 109 miliona, nego bi se otišlo u vjetar. Tada i sada su bile politika glavni razlog svega toga. Tada je politika dozvolila piramidalnu igru i krađu novca od građana, na sreću u Albaniji je to donijelo do dobrih promjena, a kod nas ništa, urušavanje se nastavilo, truljenje se nastavilo. S druge strane, Evropska unija je donijela to pravilo i spasila građane Crne Gore, barem za 109 miliona koji su im vraćeni. Ali i tada i sada je politika odlučivala ko će raditi ili ko će biti kažnjen što radi. Oba puta su bili politički razlozi, gazda Jezda je bio miljenik iz političkih razloga, a Duško Knežević je nemiljenik, odnosno nepoželjan iz političkih razloga. Ne ulazim u predmet stručnog dijela poslovanja banke. Jer, ne znam kako posluje banka, nijesam toliko stručan, a rekao sam i premijeru mislim da nije ni država stručna da se bavi tako velikim slučajevima. Istraživanja finansijskih istraga jer to piše u izvještaju Evropske unije da nijesmo spremni za to. Da Crna Gora nema kapacitete za to. Ali, ko se zaletio taj će morati da ide do kraja, a na kraju čeka kao i uvijek pravdu. Ovakva ili onakva, uvijek zakašnjela, ali pravda. Ali oba slučaja su dobra državi i narodu koji hoće da misli istorijski, da bi bio istorijski narod. Kao što vidite najviše se istorijom bave oni najveći, Britanci, Amerikanci, da bi učili iz istorije, jer je to ključna poruka u našem poslu *historia est magistra vitae*. Da na slučajevima Jezde i Duška Kneževića vidi politiku kao glavni razlog gubitka novca građana, kao glavni razlog gubitka novca građana. On je narastao pa pukao i ovaj je narastao, kako sam kaže, uz podršku političku iako on je donio novac dominantno u Crnu Goru, jedan od rijetkih koji donosi novac u Crnu Goru, a ne samo ono digni rampu šefe, ali je pouka tu. Da smo ovih 109 miliona ostavili u depozite, koji su zakonska obaveza, mogli smo ih na razne načine opredmetiti, da tako kažem. Postoji limit sa kojim se može ući poslije nekih godina i od njih napraviti i nešto drugo za ovu državu.

Ovako je to minus 109 miliona, onih 80 što će biti da vidimo. Ali, poruka za nas ovdje kao prvenstveno političko, pa onda i pravno tijelo je kako obrazac ostaje isti. Politika nam onamo će je ne bi smjelo biti u zakonitosti finansijskog sistema vrši ključnu ulogu. Pošto i finansijski sistem je krvotok, suptilan krvotok svake države, onda će nam se ovo ciklično pojavljivati ili ponavljati sa štetom za građane Crne Gore enormnog kapaciteta do konačnoga, bojim se, pada povjerenja u banke.

Znam da će se neke mlađe kolege koji čita dobro cifre, dići i reći da nam je porastao depozit 400 miliona, ali se podijelio taj depozit na više strana. Ljudi su obično dijelili to što imaju više po 50.000, a ovo što dolazi rekao sam odakle dolazi. Volio bih da taj novc nikad ne dolazi u

Crnu Goru i da ga nema na računima naših banaka.
Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 15:50:46)

Sljedeći kao što sam rekao je Boris Mugoša, neka se pripremi Aleksandar Damjanović.

BORIS MUGOŠA (29.11.19 15:51:05)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovana generalna direktorice Bošković, uvaženi direktore Markoviću, poštovane građanke i građani,

Ja ću se zaista držati teme dnevnog reda, a to je Predlog zakona o zaštiti depozita. Iako smo često svjedoci da je nažalost ponajmanje važno ono što je tačka dnevnog reda, da su mnogo važnije neke političke poruke koje se konstantno šalju građanima koje na žalost u većini slučajeva nemaju neko utemeljenje u realnosti. Ali, ovo je jedan od sistemskih zakona, jedna oblast koja je veoma osjetljiva, dodatno je aktuelizovana sa dešavanjima u dvije banke u Crnoj Gori i sjećam se negdje početkom godine smo na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet organizovali konsultativno saslušanje i kojem je prisustvovao direktor Marković. Tada smo svi onako bili pod "zabrinuti" da li će Fond na efikasan način da odgovori tom jednom zaista ozbiljnom izazovu.

Većina nas je vjerovala da hoće, neki su onako, opet iz tih usko političkih razloga bili poprilično sumnjičavi, i negdje je to već postao standardni diskurs u crnogorskoj politici da je negdje oportunistički stalno kritikovati, pa onda ako se desi da nekad pogodite pravite se važni, onda ako se desi u većini slučajeva što bi naš narod rekao da fulate, onda nema to nikakve veze. E to se desilo i sa pričom oko Fonda za zaštitu depozita tada su bila pitanja da li će se on koristiti taj termin koje su tada kolege koristile sušiti, da li će biti nagrđen poslije ovih nemilih događaja u dvije banke, a situacija je 11 mjeseci kasnije da je taj fond kao što je i kolega Nikolić rekao isplatio mislim za negdje oko 11.000 klijenata preko 100 miliona eura garantovanih depozita u Atlas banci 90%, 90 miliona - 80 miliona, u IBM 22 miliona 21 milion, negdje blizu 95%. a što je važno trenutno fond na računima negdje oko 60 miliona kad se oduzme dio koji treba da se isplati za te garantovane depozite to je negdje čisto oko 52 miliona eura.

Takođe, to je kolega pomenuo uspio je da povрати oko 34,5 miliona eura iz stečajne mase, a ove godine naplatio premiju bankama u iznosu od 16,8 miliona eura.

Tako da, čini mi se, da je Fond za zaštitu depozita, iako oskudijeva u ljudskim resursima, i to je negdje ono što sam i tada govorio, u Fondu radi sedam ljudi, to je zaista malo. Trebalo bi u narednom periodu svi zajedno da se potrudimo da doprinesemo u jačanju u dijelu ljudskih resursa, kako mu iz zakona u zakon dajemo određena ovlašćenja i širimo djelokrug nadležnosti to treba i da prati povećanje broja ljudi koji su zaduženi za tu veoma osjetljivu problematiku.

Ali, ja ću se, što se tiče zakona, neću se baviti direktivama jer to i obični građani ne treba da razumiju jer nešto previše ne treba da interesuje Direktiva 2014/7 i što je u toj direktivni, njemu treba da približimo koja su to rješenja povoljnija za njega u ovom zakonu u odnosu na postojeći. Jedno od rješenja da se skratio rok za isplatu garantovanog depozita na sedam radnih dana, a drugo rješenje, veoma važn,o je da taj garantovani iznos depozita sa 50.000 eura će se povećati na 100.000 eura sa ulaskom u Evropsku uniju, ali mnogo važnije da je sada dodato i tih 30.000 eura koji pripadaju tom privrednom visokom saldu, ali iz određenih izvora.

Znači, sredstva po osnovu prodaje stana, po osnovu transakcija vezano za sklapanje braka, za razvod, za otpremnine, za invaliditet ili smrt ulaze u tih dodatnih 30.000 eura. I ono što je važno definisano, da ako se na žalost desi da deponent umre da njegovi nasljednici mogu kada depozit postane pravno prenosi tada kreće rok za isplatu tih dodatnih 30.000, to je mislim negdje rok od šest mjeseci u odnosu na pravosnažno sudsko rješenje, odnosno rješenja o nasljeđivanju kroz ostarinski postupak.

Takođe, ono što ste i pomenuli da je promijenjena metodologija obračuna premija i zavisi od rizika banaka. E, sad tu se javila određena dilema, da li to znači, mislim da je kolega Radulović

s pravom potencirao to pitanje ,da li znači da će doći do povećanja premije za pojedine banke ili to fino da preliju na troškove građana. Ja sam negdje čitao izjavu prvog čovjeka Udruženja banaka koji je rekao da to neće da se desi, da negdje će ta suma biti jednaka kao sad. Neke banke će platiti više neke će platiti manje, ali generalno će biti gotovo ista suma kao što sad banke plaćaju tu premiju, a, naravno, otvoriće se prostor za dobre i kvalitetne banke da na taj način i snize troškove usluga koje pružaju građani. Čini mi se da imamo još jedan spektar važnih mehanizama koji dodatno čine depozite sigurnijim i dodatno sprečavaju potencijalno negativni uticaj na stabilnost finansijskog sistema. Ja uvijek kažem i savjetujem, kao neko ko ima eto i toga stručnog, ali i akademskog backgrounda u dijelu bankarstva, da se radi disperzija sa depozitima.

Nemojte, ako imate 60.000 depozita da cijeli iznos stavite u jednu banku nego podijelite to jer do 50.000 vam je garantovan iznos isplate depozita.

Na kraju, i to sam pričao na odboru juče, potegnuta priča oko depozita iznosa kamate na depozit u našem bankarskom sistemu o kamatnom spredu o razlici između kamate po kojoj banke plasiraju kreditne kamate na depozite. Negativno je što se on povećao. Znači 5,73% je razlika između kamata na kredite i kamate na depozite. Fonderisana efektivna kamatna stopa na depozite je samo 0,40%. Što znači da praktično samo čuvate novac u bankama, ako uzmete u obzir inflaciju on gubi vrijednost. A s druge strane su mnogo po mom mišljenju velike kamatne stope i mora se u narednom period raditi na smanjenju tih kamatnih stopa. Jer ako imamo jedan investicioni razvojni fond koji može da plasira na profitno osnovi po 3%, zašto onda bi prosječna trebala u bankama da je 6%.

Na kraju, uvijek se postavlja pitanje da li mi imamo konkurentno bankarsko tržište. Imamo 13 banaka, ja mislim da taj broj banaka suštinski nije doveo do prave konkurencije. Jer, nemate veliku razliku u ponudi između tih banaka, ali svakako ako me pitate za koju banku ima prostora u Crnoj Gori, ja definitivno mislim da ima za državnu razvojnu banku. I ako me pitate gdje treba ići u narednom periodu, na određen limit to su naknade koje banke naplaćuj. Dobio sam određena uvjeravanja da će se sa nekim zakonskim rješenjima se krenuti na limitiranje naknada. Jer meni nije jasno zašto neko mora da plaća toliku naknadu kad diže pare sa bankomata koji ne pripada njegovoj banci. Nije mi jasno zašto se uzimaju naknade ako s jednog računa u banci prenosite pare na drugi račun u istoj banci i nije mi jasno zašto su velike naknade ako iz jedne banke uplaćujete na račun u drugoj banci. Znači, siguran sam da u tom dijelu država može mnogo više da uradi da te operativne troškove banaka svedu na realni nivo, jer na žalost sve to se prelijeva na troškove koje građani plaćaju.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 15:59:25)

Dajem riječ Aleksandru Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (29.11.19 15:59:30)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospođo Bošković, gospodine Markoviću, Potpredsjedniče, zamoliću ako prekoračim u ime Kluba, ali biću naravno u materiji do kraja.

Dakle, gospodine Markoviću, dugo vodimo dijalog ovdje i dosta je bilo nervoze kod tih nekih naših ranijih dijaloga. Mislim da su svi bili u funkciji onoga što se desilo i gdje je Fond na kraju uspio da odgovori svojim obavezama vezanim za stečaj dvije banke. Neću govoriti, naravno, o stečaju dvije banke, dosta je bilo prilike tokom ove godine da se odgovori i ovdje i na drugim mjestima, biće prilike da se o tome govori i dalje, niti ću govoriti o podacima, imajući u vidu da je rasprava završena o Izvještaju o radu Fonda za 2018.godinu. Ja sam bio, naravno ,službeno odsutan, a htio sam se uključiti u raspravu. Ovdje je prilika da razgovaramo o ovom predlogu zakona i o dosadašnjim iskustvima.

Dakle, sreća u nesreći je stečaj dvije relativno nevelike banke, IBM i Atlas banka. Da su bile veće banke imali bismo svi problema. To je onda negdje upravo na fonu onoga što smo imali

svih ovih godina, gdje sam insistirao i 2011, 2012, 2013.godine do maltene sada da Fond bude malo drskiji u smislu i primjene postojećih zakonskih rješenja kao i novih zakonskih rješenja koje sam omogućio 2015. u julu kada sam podnio Predlog zakona koji je ovaj Parlament usvojio i koji su postali sastavna rješenja, a vezana za rokove isplate, za obračunavanje naravno ove premije, odnosno za izvještavanje Parlamenta, i svakako onaj dio koji se tiče poreske obaveze. Taj dio koji se tiče preske obaveze, neću zaboraviti, on nije riješen, mi imamo sporno tumačenje, vi i ja. Ja mislim da je Fond bio dužan da plaća porez, ja sam podnio ministru finansija gospodinu Radunoviću zahtjev da se utvrdi da li je fond poreski obveznik, to sam podnio gospodinu Mugoši u Poreskoj upravi novembra, decembra 2018.godine. Odgovora još uvijek nema. Kažu da utvrđuju da li je Fond obveznik. Neka se to završi, kako se završi. Ni vas ni mene to ne tangira, sem nadležnih institucija. Naravno, ukoliko se ispostavi da je to trebala da bude obaveza imaće problema ljudi koji to nijesu odradili. U odnosu na ovaj dio koji se tiče zakonskih rješenja da kažem jednu stvar ovdje koju niko nije rekao, a koja je ključna u Predlogu zakona. Ubuduće, ukoliko ovaj zakon bude dobio podršku ovdje, sredstva Fonda će se koristiti i za sanaciju banaka, ne samo za stečaj. Dajte, ljudi, da pričamo o suštinskim stvarima ovdje, to je suština.

Jesmo li spremni da nam Savjet Centralne banke, ovakve kakva jeste koja je nama pravila opstrukciju svih ovih godina, ja to znam, i kroz Upravni odbor Fonda i kroz nedostavljanje metodologije da obračunamo diferencirane premije a trebali smo, shodno članu 29 Zakon,a to da uradimo davno, i nije novost i ne uvodimo novi zakon o diferencijalnoj premiji, poštovani građani, ona postoji u sistemu zaštite depozita već nekoliko godina, a Fond za depozite postoji već 15 godina, imajući u vidu ovakvu banku i Savjet Centralne banke, sada možete da dođete do slučaja da Savjet Centralne banke utvrdi, negdje iduće godine, da je nekoj banci nešto malo prifalilo para, nije to stečaj, nije likvidacija? Fond daje novac. Sad da ja to potpuno pojednostavim, a da analizujemo da znamo o čemu pričamo. Dobro da budemo oprezni, gospodine Markoviću, da li i kako će se to rješenje sprovesti. Ono što me negdje čak i raduje u ovom predlogu zakona, iako sam neko ko ovdje uporno ovih desetak godina koliko sjedim ovgje insistiram da Parlament ima zadnju odluku kada bira organe itd. institucije, odnosno kada je riječ o transparentnosti ovdje, provjerava izvještaj itd, jeste struktura upravnog odbora možda tri ili pet, pet je predloženo ovdje, koja će negdje doći u vinkl time što će ih neko drugi predložiti, ovog puta Predsjednik države. Možemo da se sporimo, možda je to mogao da uradi Parlament. Ali, negdje gdje Centralna banka ovakva kakva jeste neće više imati onu premoć koji je imala dosada, da bukvalno vedri i oblači u Upravnom odboru Fonda, pa da maltene Fond bude njena ispostava. Ne. Ovoga puta to neće biti. To je dobro. Ja i vi znamo o čemu govorimo. Neka to čuju naše kolege iz Centralne banke, onako ljuti, puni sebe koji su negdje zamalo napravili kaos i Fondu. Napravili su ga dovoljno svojim lošim supervizijama u odnosu na ove dvije banke, razgorjeli taj požar, srećom ove dvije banke sa tržišnim učešćem i svim onim što su mogle da naprave nijesu napravile kaos Fondu. E sad ćemo da imamo jednu potpuno novu priču. Ono što negdje ostaje pa neću da kažem za žal u odnosu na ovaj predlog akta jeste opet taj neki strah da se i ta premija, ja sam onda predložio 0,8 sad je vraćete 0,3, pa čekamo diferenciranu premiju, čekamo metodologiju 0,5 je bila vanredna, sad je 1,5 ušla u Parlament ušla u zakon ponovo je vraćete pozadi. Znete kako, 14, pa 16 miliona i 17 i 18 su bile dovoljna ovoga puta. Imajući u vidu rast depozita, ako je i rast povjerenja, vidjećemo hoće li rast povjerenja biti trend, nadamo se da hoće, mi ćemo negdje imati snage da iz Fonda isplatimo eventualno stečaj neke srednje banke. Ona rješenja koja se tiču pozajmice iz Budžeta, do koje može da dođe, i ona rješenja koja se tiču od kad uđemo u Evropsku uniju, ako uđemo u Evropsku uniju, a koja se tiču i rokova i sredstava, možda mogu da se preispitaju. Ja nijesam siguran da će se napraviti veliki problem, ukoliko sadašnje rješenje od 50.000 čeka Evropsku uniju da bi bilo 100.000 garantovanog depozita.

Ukoliko sadašnje rješenje od 15 dana čeka ponovo EU ili neke prelazne rokove, pa da stigne na 7 dana. Dajte, da vidimo, gospodine Markoviću, dok još ima prostora u proceduralnom smislu, da zarad vraćanja tog povjerenja, a Fond je uradio više 99% nego što je Centralna banka koja je 99% uništila to povjerenje sa svojim nadzorom, da vidimo imamo li prostora i mogućnosti da do kraja zasijedanja vidimo da se ta neka rješenja možda preispitaju i da u znak tog povjerenja pošaljemo poruku građanima, štedišama, deponentima banke, da smo spremni da reagujemo i da ne daj bože da dođe do stečaja neke veće banke. Srećni smo u nesreći bankarskog sistema, što se radilo od te dvije banke.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 16:05:48)

Dajem riječ Predragu Markoviću. Očekujem da i njegovo izlaganje bude tako da neće izazvati neku dodatnu polemiku, jer nijesam siguran da će moći da završimo posao u dogovoreno vrijeme.

PREDRAG MARKOVIĆ (29.11.19 16:06:04)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani poslanici i poslanice,

Redovna premija u ovoj godini, gospodine Raduloviću, bila je 16,83 miliona za 2019.godinu. Ako statički gledamo, ona treba takva da ostane i tokom narednog perioda. Znači, ako depoziti ne budu rasli, odnosno garantovani depoziti ne bi trebali da rastu onda bi trebalo da bude na nivou tih 17 miliona koliko je bila i ove godine. I u nekoj perspektivi koju mi računamo. Znači to je 2024.godina i povrat sredstava koja očekujemo iz ove dvije banke, mi računamo da na tih 148 miliona, budemo negdje sredinom 2024.godine. To je statička metoda. Ako dinamički idemo onda se povećava i visina i ona prati otprilike taj isti trend. Nova premija na bazi rizika banaka, počinje 1.01.2021.godine. Navedeno je u obrazloženju koji su razlozi zbog čega ne možemo ove godine, ne ne možemo, možemo, ali želimo da budemo potpuno prema bankama eksplicite jasni da nemaju nijedan argument da kažu vi ste nepravedni prema nama. Onda želimo da koristimo one elemente za procjenu rizika koje koriste Njemačka, Francuska, Engleska i ostale. Fali nam tu iz Bazela 3 jedan od parametara koji će tokom ove godine biti uvršten. I mi u takvoj situaciji očekujemo da ćemo i 21 srazmjerno imati isti iznos premije. Jer, ne treba nam više da dostignemo tih 10%. Na nivou Evropske unije, je 0,8%, ali u jednoj Njemačkoj koja ima 1.340 banaka i 0,8% je ogroman iznos u sumi, a kada imamo 13 banaka onda je to ovoliko.

Trenutno znači na nivou otprilike milijardu i petsto garantovanih depozita pokrivenost je otprilike 3,49, 3,5 jer mi imamo otprilike sada čisto naših sredstava 51,7 odnosno 60 miliona, osam miliona još imamo obavezu da isplatimo garantovani depozita. Pitanje je hoćemo li isplatiti osam ili ćemo platiti za 3,7 miliona manje jer privremeno smo blokirali sve ono što je Tužilaštvo blokiralo po osnovu 64 miliona. Ta sredstva su obračunata kao garantovani depozit, stoje umrtvljena za tih 80 i nešto deponenata, ona se računaju, ali neće biti isplaćena dok se ne riješi njihovo pitanje.

Na kraju, znači vanredna premija se uvodi samo kad nema sredstava. Ona se obračunava po istom principu kako se računa i redovna premija. Samo je pitanje kolika sa nedostajuća sredstva i koji je gornji limit za tu premiju. Do sad smo vratili znači 20,5 miliona iz Atlas banke i 16,2 iz IBM banke, što u principu čini otprilike 33%. Računamo da ćemo 60 miliona naplatiti još u toku naredne godine i sa ovom premijom koju sam rekao kako treba da je računamo da bi mogli dostići taj ciljani nivo 2024.godine.

Tačno je, gospodine Damjanoviću, da ste dali predlog za povećanje premije. Ali, ovdje se i s druge strane postavlja još jedno pitanje. Ako, govorimo o povećanju premije i uvođenju premije za slučaj stečaja, odnosno za sanacioni fond, onda se postavlja pitanje je li to baš opterećenje koje će biti tako za banke prihvatljivo. Ne bih ja rekao da banke drže visoku kamatu zato što nema konkurencije, ovo je moje posebno mišljenje. Ali, mislim da je tržište takvo, da je rizik takav i da banke nalaze klijente za to.

Pozajmica u sanaciji je rješenje koje poznaje nova direktiva mi smo to ugradili zajedno sa Zakonom o sanaciji, ugradili smo to u naš zakon. Tamo je ugrađeno još nešto da mi možemo pozajmiti od drugih fondova onda kad dođemo u situaciju da budemo u okviru Evropske unije. I kad govorimo o orokovima, tačno je da bi bilo dobro da bude danas sedam dana, ali mi smo se rukovodili sa direktivom koja je propisala do 2023. Ti rokovi se postepeno smanjuju sa 15 na 10, odnosno na sedam radnih dana, i tako smo željeli da ne budemo ispred Evrope nego da budemo u saglasnosti sa njima.

I na kraju, ako idemo na to da je visina garantovanog depozita 100 hiljada, onda bi naš

portfolio trebao da bude za 17% veći, što mislim da bi u ovom trenutku i s obzirom na prosječan depozit koji se vodi po evidenciji jer po evidencijama su prosječni depoziti, ako govorimo recimo sada o Atlas banci gdje imate 90 hiljada deponenata i 90 miliona garantovanih depozita, onda ispade da je mali garantovani depozit ni hiljadu eura, ali je on mnogo veći jer ima 55 hiljada deponenata koji su evidenciono u tome, tako da je taj garantovani depozit na nivou. I da nije, da kažem da nije deponenata, taj depozit bi bio sasvim dovoljan za jednog, ajde da kažem, prosječnog građanina Crne Gore koji može da, ako proda imovinu ili ne znam nešto, ima dvije ili tri banke, a u ovom slučaju ima i ovih dodatnih 30 hiljada zaštite, tako da mislim da smo uklopili sve te, ajde da kažem, moguće situacije. Ostaje da kada budemo donosili metodologiju u glavnoj formi predloga izdiskutujemo to i sa stručnom i sa laičkom javnošću. Radili smo je sa jednom od najjačih rejting agencija koja rejtinguje sve njemačke banke, i mislim da će odgovoriti svojoj svrsi. Mislim da ćemo u narednom periodu učiniti sve da kroz usvajanje ovog zakona povjerenje ja mislim da je vraćeno kroz ovo što smo mi do sada radili, odnosno nijesmo dozvolili da to povjerenje padne i da ćemo nastaviti sa jednim takvim trendom, a ova rješenja koja su vezana za Upravni odbor je upravo ne naredba nego princip koji poštuje i Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond, da fond bude potpuno nezavisan kako sa stanovišta uticaja i politike i bankarske i Ministarstva finansija i u takvoj jednoj situaciji i u takvoj jednoj konstelaciji oni su se svi složili da je ovo najbolje rješenje. To što mi nijesmo baš naišli na razumijevanje kod usvajanja zakona o zaradama u javnom sektoru, nego smo svrstani u javni sektor, to je posebno pitanje, ali i sa tim zaradama koje imamo mi odgovaramo zadatku koji je pred nama i učinili smo sve da građani Crne Gore imaju povjerenje u banke.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 16:15:57)

Hvala.

Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (29.11.19 16:15:59)

Hvala, potpredsjedniče.

Zahvaljujem na korektnim odgovorima i negdje smo na istom fonu. Sa ovim zakonskim rješenjima konačno izlazite ispod šinjela Centralne banke, imajući u vidu sve što se dešavalo. Smatram da je to dobro rješenje jer neće više u upravnom odboru Fonda biti 2:1 za Centralnu banku, već 1:4. A da ja to skratim, i da ovako banalno to kažem, da to dođe do onih koji to treba da čuju.

Dio oko 100 hiljada ili 50 hiljada 7-15 dana, kažem tu bi možda zbog upravo naše želje da pokažemo dijelom i zakonskim rješenjem da smo spremni da odgovorimo i nekim većim obavezama, ne samo ovim kojima smo odgovorili 2019. godine, kažem apostrofiram Fond za razliku od nekih koji ste doveli do svega toga, možda bi moglo da bude u smislu možda bržih rokova, jer kad nešto vežemo za rok ulaska u Evropsku uniju, pitanje je onda da li to kod građana dolazi do svijesti, jer tih 100 hiljada garantovanog depozita mogu da budu 2025, 26. ili nikad. Negdje i o tome da razmišljamo.

E ovaj dio, i time da zaokružimo, vezan za ove diferencirane premije. Dakle, u članu 29 važećeg zakona imamo da je trebalo već do sada izraditi metodologiju za diferencirane premije. Ja sam tada govorio da to nosi za sobom određene rizike, da shodno toj metodologiji javnost potpuno bude svjesna da postoje neke rizične, manje rizične i više rizične banke. To je tako kako je. Tada banke ne bi plaćale jednako nego bi one koje su, uslovno rečeno rizičnije platile više što bi moglo da izazove određene reperkusije dalje, ali to je rješenje koje poznaje Evropska unij, i od toga ne treba bježati.

Vi ste dali da će se ta rješenja primjenjivati od 01. januara 2021. Do 01. januara 2021. imamo i dalje vanrednu premiju do 1,5 za ne daj bože, redovnu premiju do 0,8, dakle još nekih godinu dana. Ja ne znam da li je Upravni odbor sada donio odluku o premijama za narednu godinu, je li već donio tu odluku, je li ta odluka ponovo 0,5, kao što je bila. U svakom slučaju, ja i vi

ste u jednoj televizijskoj emisiji konstatovali da je možda primjenjivana veća stopa bilo bi nekih, ja sam tačno izračunao, 50-tak miliona više u Fondu, čak ne bi bila potrebna sredstva IBA. Bi li banke bile ljute? Bi. Bi li banke to pokušale da prebace kroz svoje visoke naknade na građane? A vjerovatno bi. Da li postoji neko ko to bankama može da onemogući ili da banke suzbije? Postoji. Da li bi taj radio svoj posao? A ne bi, i to znam, i to je sve jedno vrzino kolo iz kojega teško da možemo da izađemo.

Negdje na kraju da konstataujem da vas čeka ozbiljan posao, i time zaista zaokružujem. Centralna banka je dužna da vam dostavi podatke da biste vi metodologiju napravili. Pominjali ste algoritam. Ne vidim sankcije za Centralnu banku ako vam tokom 2020. godine, a vremena je malo, svega godina dana, ne dostavi određene podatke kako bi vi već 2021. godine imali na snazi ovo koja su rješenja sada.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 16:19:00)

Poslanik Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (29.11.19 16:19:02)

Gospodine Markoviću,

Niste mi odgovorili na neka pitanja koja su mnogo važna i s tim ste pokazali da ste vi stručan čovjek, ne onako deklamovano mlad, brojke ba, ba, ba, pa što će biti, ako će biti, kako će biti i da li će biti, tome nema veze, zaboraviće narod. Milo mi je ovo što ste pomenuli algoritam.

Pošto sam ja čovjek kome ta matematika dosta dobro ide, morali ste uzeti u obzir još jedan faktor. Vi ste dobro rekli da je koeficijent pokrivenosti sada mnogo manji nego što je bio prošle godine. Prošle godine je bio 7,11 garantovani depoziti milijardu i oko 500 miliona, mnogo manje od 10%, to je 150 miliona ako bi bilo 10% i ako bi se garantovani depoziti bili do 50 hiljada. Ali, slušajte sad algoritam koji morate da ubačite. Mi moramo kad uđemo u Evropsku uniju da imamo garantni fond koji će ići do 100, 130 hiljada 10%. Što znači to? Ukoliko ove 50 hiljada, ne možemo koeficijent x 2, prenijeti pa da bude garantni fond duplo za to što je u masi možda najviše iks puta epsilon, iks onih od jedan eukro, čak sam i to pročitao, ovdje je možda 20, 30%, nemam pojma koliko je, vi bi to trebali da znate, odnosno da vam kaže Centralna banka i ako to ubačite u algoritam, onda ćete moraćemo da imamo sa ulaskom u Evropsku uniju garantni fond koji nije, vi ste rekli linearno, ako bude 150 hiljada, nego će trebati 200 hiljada. Ko će to da plati opet će ići kroz onu premiju. Za to sam ja vas pitao da li će biti veća ili manja, ne za to što ne znam da računam x puta y, nego za to što komercijalne banke to neće nadoknaditi kontrakcijom racionalnosti svoga poslovanja nego će se to preliti na određeni način opet na građane Crne Gore. To su suštinska pitanja na koja se treba odgovoriti. Da se to ne bi desilo, što mnogo volim jedan član, no nisam htio, Gvozdenović me povede s onom pričom da su oni jaki, jesu sutra ujutro, nego sa jednim suštinskim pitanjem. Da kroz kontrolu napravimo da se to ne dešava, da se kroz razne forme desi, kao u Njemačkoj što ste rekli, da se to ne dešava i da se ovaj garantni fond što ste ga dopunili ide u neki oblik investicija, jer smo sigurni da će banke biti stabilne a investicije će doprinijeti mnogo više od onoga što, ako vi čuvate to u komercijalnim bankama, na primjer, u Centralnoj banci ili neđe drugo, a vrijednost novca pada. Znači, ako razmislite o ovoj stvari, pa date jedno saopštenje, ne morate jer ne možete da znate sve ovo, da će biti mnogo veće nadoknade u komercijalnim bankama zbog ovog određenja do 100 hiljada, ne uzimajući ništa drubo. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 16:22:14)

Direktor Fonda Predrag Marković ima pravo da odgovori na komentare. Na taj način da završimo ovaj prvi krug koji je bio vezan za uvodna izlaganje.

Izvolite, gospodine Markoviću.

PREDRAG MARKOVIĆ (29.11.19 16:23:20)

Možemo i da ne polemishemo ovdje, možemo i negdje drugo, algoritam ovaj koji smo mi napravili vezano je samo za utvrđivanje rejtinga.

A ovo što će da se desi porast garantovanih depozita 2025. je 17% povećanje, znai povećanje. Mi smo kroz ovo računali da ćemo dostići tih 10% i ...ne, ne, da ćemo te 2024. imati do 50 garantovano to 2024. A 2025. se očekuje, znači ta premija od druge polovine 2024. i 2025. ako uđemo u EU imamo prostor za tih 17%, što bi bilo. Znači ,naša računica, to vam mogu, ako treba i dostaviti ovako kako smo izračunali.

Slažem se sa diskusijom da li smo mogli računati da idemo u susret ulaska u Evropsku uniju 100 hiljada, ali rukovodili smo se sa ovim - ako imate 11 hiljada deponenata koji su isplaćeni za ovih sedam mjeseci koliko isplaćujemo, imate 100 miliona garantovanih depozita, onda od prilike vidite koliki je prosječan garantovani depozit u Crnoj Gori. Ovo je ono koliko je isplaćeno. Ima onih kojima je preko 100 hiljada ostalo i mi upravo sad u jednoj analizi koju pravimo imaćemo za iduću godinu upravo to da pokažemo kolika je stvarno visina garantovanog depozita rezidenata i nerezidenata i to ćemo vam dostaviti.

Ja mislim da su ova predložena zakonska rješenja nešto što nas vodi naprijed i što bi trebali dodatno da učinimo na pšlanu jednog povjerenja u bankarski sistem a sa druge strane i pravednije raspodjele ove premije na banke. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 16:25:51)

Hvala, gospodine Markoviću.

Uvaženi građani, uvaženi poslanici,

Na ovaj način smo završili prvi krug izlaganja vezan za Zakon o zaštiti depozita. Nakon uvodnih izlaganja predlagача imali smo izlaganja po klubovima, imali smo određene rasprave i komentare u skladu sa našim poslovnikom.

Sada idemo na prijavljene diskutante.

Prvi prijavljeni diskutant je Predrag Sekulić, a neka se pripremi Marina Jočić.

PREDRAG SEKULIĆ (29.11.19 16:26:23)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče,

Gospođo Bošković, gospodine Markoviću,

Dozvolite samo nekoliko napomena. Dobro je što smo juče i danas razgovaramo oko ova četiri bankarska zakona, uslovno govoreći bankarska, iz prostog razloga što smatram da mi imamo negdje zadatak da približimo građanima ono što su dobra rješenja u ovim zakonima, a ovo zaista jesu dobri zakoni a pokazalo se to i nedavno, znači da je pravi potez bio osnivanje Fonda za zaštitu depozita, da je Fond svoj posao odradio na najbolji mogući način prilikom stečaja u dvije banke u Crnoj Gori i rekao bih da ovaj zakon dodatno daje sigurnost građanima Crne Gore, ne samo zbog povećanja nivoa depozita, odnosno zbog povećanja nivoa garantovanih isplata u trenutku ulaska u Evropsku uniju, nego sa druge strane čini mi se da negdje u foks pažnje se upravo stavlja to, znači zaštitu građana od onoga što je pitanje propasti bankarskog sektora.

Dozvolite mi, prije svega zbog kolega koji su ranije diskutovali, samo nekoliko napomena. Ne treba zaboraviti da su svi ovi zakoni, odnosno sve ove direktive Evropske unije negdje posljedica onoga što se dešavalo 2006, 2007. i 2008. godine. I dozvolite, juče smo malo više razgovarali oko toga na koji način je počela ekonomska kriza i o svim pitanjima koje je ta kriza otvorila. Dozvolite da samo pokušamo da sada predstavimo nakon 10 godina šta se to dešavalo na evropskom tržištu. U konsolidaciji evropskih banaka, tada još uvijek Evropska centralna banka koja nije imala previše ovlašćenja, ali dozvolite da su u tom trenutku sve države euro zone negdje stale zajedno u odbrani bankarskog sistema, znači potrošeno je 236 milijardi eura, znači za dvije

godine potrošeno je 236 milijardi eura da bi se stabilizovale banke koje su bile unutar euro zone. 957,7 milijardi iznos je garancija pri emitovanju obveznica koje su takođe date za to da bi se stabilizovale banke u Evropskoj uniji. Znači, 346,5 milijardi eura imamo buduća pokruća. U konačnom, negdje se sve to zaustavilo samo za dvije godine, jer govorimo period 2008-2010. godine ukupno na 26% bruto društvenog proizvoda ukupno euro zone iz 2008. godine. Znači samo pokušavam da predstavim šta je to ekonomska kriza donijela. Znači kad govorimo o ekonomskoj krizi negdje zaboravljamo da ona nije imala izvoriše u Crnoj Gori nego smo se mi zajedno sa svim državama Evrope susreli sa tom ekonomskom krizom. I dozvolićete takođe da je ta evropska kriza, pored ovoga što govorimo o bankarskom sektoru, donijela i urušavanje realne ekonomije, smanjivanje, recimo, prerađivačke industrije u Evropi negdje za procenat između 15 i 17%. Znači govorimo o jednoj velikoj recesiji, govorimo o potpunoj poljuljanosti kreditnog bankarskog sistema u Evropi i čini mi se da negdje je tada, naravno, došlo i do prekompozicije unutar same Evropske unije u smislu da su Evropskoj centralnoj banci data veća ovlašćenja drugačije bi se pristupilo kompletnom sistemu. Ali, kažem još jedanput direktna posljedica je ovo što smo imali kasnije kroz direktive bazela 3, i ovo što sada imamo u našem sistemu kada govorimo o transponovanju tih direktiva i naravno, ovaj zakon o kojem danas govorimo koji se tiče garantovanih depozita.

Kažem još jedanput, u pitanju je sigurnost za građane, za deponente koji imaju svoje depozite u bankama sa jedne strane. Skraćivanje rokova nije nešto, dobro je što i tu se usaglašavamo, nije nešto potpuno je svejedno da li će to biti 7 ili 15 dana, ali opet govori o stabilnosti koju nam nosi negdje ovo zakonodavstvo.

Naravno, moje kolege su isticale da li je to ono što danas imamo u Fondu za zaštitu depozita dovoljno ukoliko se desi, itd.itd. Ja zaista ne mislim da, s obzirom na ono što su bile preporuke Centralne banke, s jedne strane sistem mjera kontrole i sve ono što ima Centralna banka kao poluge za kontrolu banaka, zaista ne mislim da se može desiti da nam u nekom narednom periodu imamo sličnu situaciju, odnosno da dođe do urušavanja bilo koje od banaka koje danas rade u Crnoj Gori. A dozvolićete takođe da podsjetim i na onu konstataciju iz samog zakona, a to je da ukoliko ste deponenti banke čije je sjedište negdje u Evropskoj uniji, ta pitanja će se rješavati po onim odredbama koje matična banka ima u svojim matičnim državama što, čini mi se, jeste jedna garancija više makar za kada govorimo o onim bankama koje imaju svoje sjedište u Evropskoj uniji. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (29.11.19 16:31:13)

Marina Jočić.

MARINA JOČIĆ (29.11.19 16:31:17)

Poštovani građani,

Može svaki zakon u Crnoj Gori da bude najbolji na svijetu, ali kako se primjenjuje to je uvek pitanje. Međutim, ja ću da govorim samo o jednom članu ovog zakona, a prije nego što kažem evo osvrnuću se na tvrdnju gospodina Markovića koji je rekao da su se rukovodili preporukama Svjetske banke da ovaj fond za zaštitu depozita treba da bude nezavisna institucija. Vi ste pomenuli još neku svjetsku instituciju, ja sam zapamtila Svjetsku banku. Dakle, po definiciji ovaj fond treba da bude nezavisna institucija. A šta piše u članu 21: "Fondom upravlja upravni odbor." Dakle, i novcem iz njega. "Upravni odbor ima pet članova. Članove upravnog odbora imenuje Predsjednik Crne Gore". Zamislite, Predsjednik Crne Gore koji je predsjednik Demokratske partije socijalista, po zlu čuvene, što se para tiče, prije svega, treba da upravlja ovim fondom i da imenuje članove tog fonda. I to kako? Jednoga imenuje iz ministarstva, svi znamo koliko su ministarstva nezavisna. Zatim, jednoga iz Centralne banke, jednog na predlog Udruženja banaka Crne Gore i jednog na predlog Privredne komore i jednog isključivo na svoj predlog.

Šta ovo znači? Čovjek imenuje članove upravnog odbora, dakle upravljačkog tijela, koje, recimo, prošle godine u decembru je raspolagalo sa 111 miliona evra. On treba da upravlja time,

nezavisno od politike, kako ste rekli, a, član je, kao što rekoh, Demokratske partije socijalista, predsjednik Demokratske partije socijalista. Uz to, on je i rođeni brat, a možda i suvlasnik Prve banke Crne Gore. Kako može on da bude nezavisan u donošenju odluka ili trebamo da vjerujemo na riječ? Ako ikome ne trebamo da vjerujemo na riječ to je onda Milu Đukanoviću i DPS-u.

O ovome je bilo govora, bilo je govora na Odboru zakonodavnom. Na ovaj član je skrenula pažnju koleginja Draginja Vuksanović i ona se na neki način možda malo i ogradila jer je rekla da Ombudsman takođe se bira na predlog Mila Đukanovića, odnosno Predsjednika Crne Gore. Naravno, može to da bude bilo ko, ali Ombudsman niti raspolaže novcem, niti donosi obavezujuće odluke. Nama je potpuno svejedno ko će da ga bira, u krajnjoj liniji, kad nisu obavezujuće odluke.

Takođe, treba da vjerujemo na riječ. A danas evo čitam u novinama da Agenciju ovu za antikorupciju napušta gospodin Radonjić i da će da ide za direktora Agencije za zaštitu podataka. Treba li mi od gospodina Radonjića da očekujemo da će nam dati istinite podatke šta se dešava u fondu, odnosno da nam dopusti, nama ili medijima, ili nevladinom sektoru da uđu u fond i da vide šta se tamo radi? Ko će da upravlja tim parama, hoće li neko mimo pravila da uzima pare iz tog fonda? Kažu da se to dešavalo i sa ovom Atlas bankom, i ovom drugom, ne znam kako se zove, da su neki povlašćeni ljudi dizali novac iz te banke, mimo pravila. Znači, apsolutno ovaj član 21 ne može nikako tu da stoji.

Predsjednik Crne Gore, kako piše u ovom zakonu, je zamijenio Centralnu banku uprethodnom zakonu. Centralna banka je imenovala odbor. Ne zna se ko je crnji. Centralna banka u kojoj je drugi čovjek Centralne banke optužen za korupciju, snimljen kako prima mito. I mi treba sada njima da vjerujemo ili Milu Đukanoviću. Zašto u svakoj situaciji pokušavate da izbjegnute Skupštinu, zašto derogirate Skupštinu da donosi, da imenuje upravni odbor. Skupština crpi izvorni legitimitet i poslanici. Mislim da bi to bilo jedino pravilno rješenje da ovaj upravni odbor imenuje Skupština Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 16:36:28)

Hvala, poslanice Jočić.

Imamo komentara, znači koja je najavljena, sljedeća je poslanica Ana Nikolić, nek se pripremi kolega Jovan Vučurović.

ANA NIKOLIĆ (29.11.19 16:36:43)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi predlagači zakona, kolege i kolegince poslanici, građani Crne Gore,

Ovo je drugi dan kada u Parlamentu raspravljamo set zakona iz oblasti finansija koji definitivno treba da unaprijede sigurnost finansijskog sistema u Crnoj Gori. Juče smo imali dva zakona koja su tretirala kreditne institucije, odnosno zakon o kreditnim institucijama i njihovoj sanaciji drugi zakon.

Danas imamo Zakon o zaštiti depozita. Zakon o zaštiti depozita i kao primjenu direktive Evropske unije 2014. a sve u cilju opet zaštitite građana, odnosno i građana i lica kao deponenata u bankama.

Ono što je važno istaći jeste da je postojeći Zakon o zaštiti depozita koji je važio do donošenja ovog novog zakona jeste bio dobar zakon. Ne samo što je bio dobar zakon u normativnim aktima koja je propisivao nego je bio i dobar zakon u primjeni u praksi. To se i pokazalo upravo u protekloj godini gdje je i Fond za zaštitu depozita bio na jednom velikom testu svoga zadatka, odnosno testu u primjeni upravo tog zakona u samoj praksi. To je pokazalo da se Fond za zaštitu odnio kao zaista odgovorna institucija za zaštitu deponenata dvije banke koje su doživjele stečaj, da je Fond na pravi način odradio svoj zadatak govori o tome da su i ovog momenta stepen realizacije zaštite deponenata nalazi skoro na 90%, da su svi deponenti iz AMB banke regulisani, da su isplaćeni, da će to, nadamo se biti i svi deponenti Atlas banke na isti način istim procesom.

Ovaj zakon koji danas ovdje usvajamo izmjene i dopune Zakona su bile u više normativnih

članova tako da se opredijelilo da se u stvari donese novi zakon i taj novi zakon uvodeći i dodatno sigurne direktive Evropske unije treba da dovede do jedne veće sigurnosti, odnosno stabilnosti finansijskog sistema a kroz način kako da ubijedimo deponente da njihov ulog u bankama će da bude siguran, ne samo kad su u pitanju pojedinačne banke i da ih one imaju nego kad su u pitanju kompletan bankarski sistem jedne države, odnosno Crne Gore. Tako da danas imamo ovdje promjene u ovim zakonima, odnosno i napredak u mnogim rješenjima koje su i kolege do sada pomenule i u stvari apostrofirale, to je upravo visina garantovanog depozita, rok dana, odnosno sedam dana. Dalje, takozvani rok zastarivanja je tri godine, da će sredstva fonda do 2024. godine biti na nivou od 10% ukupno garantovanih depozita itd.

Ono što bih ja naglasila i što je za mene jako pozitivno a voljela bih da gospodin Marković to i potvrdi, jeste da ćemo amandmanskim djelovanjem napraviti još jednu pozitivnu stvar, ispravku kada je u pitanju ovaj zakon, a to je da ćemo sredstva mjesnih zajednica vratiti u zaštićene depozite. Do sad u zaštićene depozite nisu pripadala sredstva opština, državnih organizacija mislim i mjesnih zajednica, a sada ga ćemo amandmanom, baš mjesne zajednice, obzirom da su to neznatna sredstva, sredstva koja te mjesne zajednice jakom mukom sakupe i negdje sačuvaju za svoje potrebe, da bi se oni našli u ovom fondu zaštićenih depozita. I to je za mene jako pozitivan pomak.

Definitivno, ono što je važno istaći jeste da se poslije usvajanja ovog zakona u Parlamentu doći će sigurno do realizacije, odnosno usvajanja mnogih podzakonskih akata koji će omogućiti baš pravu i doslednu primjenu zakona u praksi. Definitivno pozitivan zakon, napredan zakon, zakon zaista koji će i dalje dati mogućnost da naši građani, s punim pravom vjeruju u našem bankarskom sistemu u Crnoj Gori, a to pokazuje i sve veća štednja njihova, odnosno porast tih depozita i tokom ove godine, bez obzira to smo svi rekli što se desilo sa ove dvije banke iz atlas grupe. Zakon gdje ćete vi zaista ćete vi imati šansu da još na bolji način sebe plasirate kao deponente u bankama Crne Gore i mi ćemo glasati za ovaj zakon. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 16:42:00)

Hvala poslanici Nikolić.

Poslanik Jovan Vučurović, a neka se pripremi poslanica Jovanka Laličić. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (29.11.19 16:42:09)

Dakle, ovdje je juče Milan Knečević, poslanik i jedan od lidera Demokratskog fronta postavio pitanje ministru finansija vezano za depozite u Atlas banci. On je govorio o umanjivanju imovine banke za oko 60 miliona, i to dok je trajao moratorijum na isplate i pozvao se na relevantne potatke.

Takođe je pitao ministra da li je znao da su određena privilegovana lica iz DPS-a, ili bliska DPS-u, putem umrežavanja uspjela da izvuku ogromni novac iz Atlas banke?

Postavio je jedna veoma važna pitanja za ovaj politički trenutak i za, rekao bih za uništeni bankarski sistem i za finansijski kolaps u kome se nalazi Crna Gora, međutim ministar i ljudi iz Centralne banke Crne Gore su ovdje ćutali kao zaliven. Ja mislim da se tu radi ili omerti ili su u golom strahu ti ljudi bili od DPS-ovih tajkuna i kriminalaca koji su izvlačili taj novac, jer je bilo veoma značajno, čini mi se, i za Crnu Goru i za njene građana, posebno za ljude koji su imali i svoj novac u Atlas banci da se daju odgovori na ova vrlo važna pitanja i da se vidi koji je obim tih problema u Crnoj Gori, ali očigledno Vlada nema interesa, posebno Ministarstvo finansija da brine o građanima Crne Gore, a posebno sve dobija na značaju, poštovani građani, kada čujemo ono što je bilo sinoć. Onu korespodenciju na relaciji Duško Knežević i Slavoljub - Migo Stijepović i čuli smo jedan novi detalj, iako kažu nema tu ništa. Ima taj novi detalj kaže- onih 97.500 evra građani Crne Gore idu za Mila, tako vele. Migo Stijepović je stavio 97.500 evra, ali nije odjurio za Zetu da to podijeli sa onom ekipom da odmah počnu sa kupovinom ličnih karata nego kaže idem nosim 97.500, kaže se tamo u snimku, za Mila. I ja sam danas očekivao da ovdje počnu rotacije po Podgorici da se probudi čuveni, specijalni policijski tim da dođe tajnovidac možda ovdje u

Skupštini i kaže: "Ja sam, ljudi, pokrenuo izviđaj protiv nekog Mila". Sad kojega Mila, evo vidjećemo, ili makar da se oglasi takozvana Agencija za sprečavanje korupcije, ali danas je ona u žalosti, jer danas je Agenciju za sprečavanje korupcije napustio multipraktik Sreten Radonjić, koji je po naredbi Kartela koji vlada Crnom Gorom napustio tu funkciju i preselio se u Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, jer sad je tamo potrebno praviti kaos koji je napravio u Agenciji za sprečavanje korupcije, a inače nije smio da se pojavi na Odboru za antikorupciju, eto to je taj čuveni specijalac i policajac. E sad je premješten na drugo radno mjesto. Sve po naredbi Kartela.

Nakon svih ovih afera i posebno kada znamo da je Centralna banka Crne Gore dio kriminalne organizacije Demokratske partije socijalista teško je govoriti o sigurnosti i zaštiti depozita u Crnoj Gori. Kako onda da govorimo o tome i o tome da su građani sigurni i da su njihovi depoziti sigurni i da su deponenti sigurni. Nijesu. Jednostavno treba reći da je Crna Gora nesigurna država, da je Crna Gora zarobljena država, da je privatni posjed jednog čovjeka i da se svi moramo truditi i težiti tome da nekako ovo zlo, poslije 30 godina, maknemo sa grbače ovih građana.

Ja želim DPS-u da im ovo bude poslednji kongres. Dabogda im ovo bio poslednji kongres, a sljedeće godine po zakonu da to zlo zabranimo zakonom, jer je to političko krilo mafije.

Priča o ovoj temi, i o depozitima i o bankama, dakle samo govori da ne postoji ekonomska, ne postoji finansijska stabilnost i da je Centralna banka, i sve te ekipe koje su uključene u rješavanje, tobože rješavanje tih problema, samo dio kriminalnog sistema zajedno sa ASK-om, zajedno sa Tužilaštvom, zajedno sa sudstvom, a sad će biti zajedno kad je Radonjić prešao u ovu Agenciju zajedno i sa tom agencijom. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 16:47:33)

Hvala.

Poslanica Jovanka Laličić, a neka se pripremi poslanik Predrag Bulatović. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (29.11.19 16:47:42)

Poštovani potpredsjedniče, uvažena gospodo predstavnici predlagača, kolege i kolegice, poštovani građani,

Evo, poslije ovih neistina, kletvi i salve uvredljivih riječi koji smo čuli iz susjednih klupi dozvolite da vas podsjetim na kojoj smo tački dnevnog reda.

Danas pričamo o Zakonu o zaštiti depozita i saglasna sam sa kolegama iz mojeg kluba, koji kažu da smo i do sada imali dobar normativni okvir u ovoj oblasti, a da donosimo ovaj zakon, jer želimo da ga usaglasimo sa direktivama Evropske unije.

Osnovni cilj je zaštita depozita, odnosno donošenje zakona je zaštita deponenata od gubitka depozita u slučaju nastupanja zaštićenog slučaja, očuvanje povjerenja deponenata čime se daje snažan doprinos stabilnosti bankarskog i ukupnog finansijskog sistema.

Zbog građana koji nas gledaju i slušaju dozvolite da i ja potenciram samo nekoliko važnih rješenja koja smo inače i čuli, a koja su ponuđena ovim predlogom.

Prvo, što su zaštićeni, a što zagarantovani depoziti i kada se oni isplaćuju?

Zaštićeni depoziti su svi depoziti koji su u kreditnoj instituciji imaju deponenti, osim sredstava, odnosno depozita državnih organa, organizacija, organa organizacija opštine, inveticionih društava i čuli smo i od kolegice, a imali smo prilike da o tome govorimo i na Odboru za finansije, da ispred predlagača predviđeno, odnosno vraćanje zagarantovane depozite sredstava kojima raspolažu mjesne zajednice i mislim da je to dobar potez, jer smo svjedoci da mjesne zajednice, ipak finansiraju u lokalnoj infrastrukturi i imaju određena sredstva.

Kada fond isplaćuje ove zagarantovane depozite, isplaćuje u slučaju kada su nedostupni depoziti, kada kreditna institucija nije u stanju da isplati dospjeli depozit i kada se otvori stečaj nad kreditnom institucijom. U oba slučaja Centralna banka donosi rješenje i dostavlja ga Fondu bez odlaganja.

Takođe, su kolege govorile da je značajna izmjena i po pitanju fisine garantovanog depozita, da je ona ovim predlogom utvrđena na 100.000 eura po deponentu, umjesto dosadašnjih, kao i dodatnih 30.000 za depozite koji potiču od prodaje stambene nepokretnosti i transakcija vezanih za sklapanje braka, razvoda, opremnine penzionisanju, otpuštanju invaliditet i smrt i tako dalje.

Pravo na isplatu depozita zastarijeva za tri godine. Postavlja se sledeće pitanje: Koji su to izvori sredstava s kojima Fond raspolaže i iz kojih se vrši isplata garantovanog depozita, definisano da je početna premija koji su dužni da isplate kreditne institucije kojima je izdata dozvola za rad 50.000, da ove kreditne institucije plaćaju redovnu premiju, ali da se može uvesti vanredna premija, kao i takođe u slučaju da ove dvije premije ne dozvoljavaju da se ostvari misija Fonda da se tada nedostajuća sredstva obezbjeđuju u Budžetu Crne Gore.

Ciljani iznos Fonda vidjeli smo da je 10% ukupnih garantovanih depozita svih kreditnih institucija.

Poštovani građani,

Pred nama je vaoma važan zakon, a koliko je važan mnogi od vas koji ste imali deponovana sredstva kod Atlas banke i IMB banke imali ste prilike da se lično uvjerite i želim da ovdje prenesem zaista pohvalne riječi na račun Fonda od strane naših građana po pitanju blagovremene isplate ovog depozita sa kojima sam imala prilike da razgovoram u proteklom periodu.

Kod ovakvog stanja stvari, izazova koji stoje pred Fondom, kolega Mugoša je u svom izalaganju se dotakao kadrovskih potencijala Fonda, a ja bih blago iskazala svoju dilemu da li je ipak opravdano da zaposleni u Fondu, po pitanju zarada, budu izjednačeni sa službenicima, odnosno državnim službenicima i namještenicima. Da li u nekom periodu koji je pred nama treba svi zajedno da razmislimo da li njih treba izjednačiti možda sa zaposlenima inače koji rade u bankarskom sistemu.

Dakle, puna podrška ovom zakonu jer je u interesu naših građana i hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 16:52:14)

Hvala poslanice Laličić.

Poslanik Predrag Bulatović, nek se pripremi poslanica Šćepanović.

PREDRAG BULATOVIĆ (29.11.19 16:52:23)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici,

Samo da ponovim, juče je, tokom svoje dvije diskusije, Milan Knežević, jedan od lidera Demokratskog fronta, pitao ministra finansija određene stvari i nje dobio odgovor. Prošle nedelje smo i ja i Milan Knežević ministra finansija pitali slične stvari nijesmo dobili odgovor. Na Premijerskom satu, ako bih se služio rečnikom jedne opozicione stranke koja pravi promo sadržaje, mogu da kažem da je Milan Knežević deklasirao premijera ovde u Skupštini na istu temu, vezano za stanje u Atlas banci i djelovanju Vlade s tim u vezi.

Dakle, u ovom trenutku, sedam i više dana, Vlada čuti na teške optužbe, od strane Demokratskog fronta, za ono što se dešavalo u Atlas banci, nedjelovanju Vlade i s tim u vezi ostalim stvarima. Zato je, pravo da vam kažem, meni malo čudno da govorim o tome da do 2024. godine ovaj Fond za zaštitu depozita treba da ostvari 149 miliona u budžetu ili 10% garantovanih depozita, da u ovom trenutku ima oko 60 miliona, da je isplatio 101 milion nakon onoga što je pod nerazjašnjenim okolnostima Vlada i određeni subjekti u Crnoj Gori prošle godine uradili prema Dušku Kneževiću i njegovim bankama. To je, za mene, posljedica. Suština stvari jeste da se nešto kriminalno i nezakonito dešava u Crnoj Gori, da se realizuju obračuni unutar klanova Demokratske partije socijalista.

Čuti Milivoje Katnić na sinoćni snimak koji je objavljen gdje se kaže da ovih 97.500 idu za Mila. Svi portali i televizije su objavili, on čuti. To nije ništa. Pričajte vi, gospodo iz opozicije, pričajte vi što god hoćete, to nije ništa.

Znate, gospodo koji obrazlažete ovaj Zakon o zaštiti depozita, ja bih mogao o njemu da govorim. Podržavam sve ovo što je rekla Marina Jočić vezano za, gospodine Markoviću, vezano za sastav Upravnog odbora. Ako bih koga sa te druge strane ocjenjivao pozitivno, imajući u vidu da sve godine od kad vas poznajem, ja bih vas ocijenio pozitivno, ali vi ste jedan koji ste u sistemu. Taj Upravni odbor i obrazloženje koje ste dali da će ga predložiti predsjednik Demokratske partije socijalista jer je on neposredno izabran na izborima je naprosto smiješno neodrživ. Ja prvo mislim da sa ovakvim ovlašćenjima predsjednika države treba birati u Parlamentu jer on nema ta ovlašćenja trebali ste to da date Skupštini Crne Gore, a vas, odnosno direktora toga fonda će birati ovaj Upravni odbor koji će biti pod punom kontrolom Demokratske partije socijalista. Sve što se ovdje dešava, dešava se ne pod kontrolom Mila Đukanovića nego pod kontrolom njegovog brata Aca Đukanovića koji je ekspert za oblast finansija jer on ima Prvu banku i on taj sektor kontroliše. On taj sektor kontroliše, a vi morate da izvršavate i časni, pošteni ljudi, među koje i vi spadate, samo da razmišljate kako da odradite taj posao profesionalno da sačuvate svoj obraz kada odete u penziju i napustite to mjesto da vam ljudi kažu dobar dan na ulici. Takvo je stanje.

Šta nije odgovoreno Milanu Kneževiću, nije mu odgovoreno vezano za ministra za vanredne situacije Azerbejdžana Kamaludina Hajdarova koji je unio osam miliona dolara a date su upravo DPS-u, koje sada istražuje Milivoje Katnić. Nije odgovoreno kako je nakon uvođenja prinudne uprave isplaćeno 21 milion depozita i umanjena imovina Atlas banke za 38 miliona, što je ukupno 60 miliona. Ali centralno pitanje jeste i Dušku Markoviću i Vladi i ministru Radunoviću kako ste od 2011. godine do danas dozvolili da se dešava organizovana kriminalna grupa širokih i svjetskih razmjera.

Ovdje je juče predstavnik Centralne banke bio, danas ga nema. Mislim da je korektno prije godinu dana govorio kada je bio zabezegnuto u jednoj televizijskoj emisiji na konstatacije Milivoja Katnića da je 550 miliona oprano kroz djelovanje Duška Kneževića i bankarskog sistema. Od tih 550 miliona mi smo došli na, ako hoćete da vam pročitam, ne nego ukupno se vode istrage za nekih 60 i nešto miliona u zadnjih nekoliko godina po Izveštaju Evropske komisije za Poglavlje 23 i 2, da Crna Gora nema centralizovani registar bankovnih računa niti registar stvarnih vlasnika što predstavlja zahtjev i pete direktive Evropske unije, a vi se hvalite sa ovim direktivama u ovom zakonu, protiv pranja novca u njihovom odsustvu indetifikacija stvarnih vlasnika privatnih kompanija. Pa, ovdje je problem što je Crna Gora opljačkana, opljačkali su je vrlo konkretni ljudi koji su u vlasti i oni se kriju iza privatnih kompanija i praćenja finansijskih transakcija i dalje traju dugo i predstavljaju izazov.

Gospodine Markoviću, vama da kažem jednu stvar, ovaj čovjek je osuđen pet godina na osnovu lažiranog državnog udara i svjedoka saradnika Saše Sindelića. Osuđen je i Andrija Mandić. To je sve uradio Milivoje Katnić koji je rekao od Kosovskog boja do današnjega dana se spremalo najveće krvoproliće, i on je spriječio to krvoproliće. Mi nijedan dokaz za to krvoproliće nemamo. Onda se ja pitam ako je spasio život Milu Đukanoviću ... pa bude biran za predsjednika Demokratske partije socijalista, a da je prije toga prošle godine izabran za predsjednika države. Znate zašto nije? Zato što su to laži i podmetačine i ovih 550 miliona su laži i podmetačine. Zato je ovaj set zakona, možemo o njemu da pričamo, možemo da pričamo, gospodine Markoviću, o algoritmima o kojima ste govorili sa gospodinom Radulovićem, nije to neka velika matematika za razumjeti, to je prosta matematika. Složenija je Dontova formula za neke u Vladi Crne Gore, a i to je matematika, račun do stotinu. O tome nema smisla govoriti u jednoj kriminalizovanoj državi gdje se najviši kriminal dešava upravo u finansijskoj oblasti i koja je privatizovana do kraja upravo od vrha države. Zato sam se javio samo da kažem neće proći Milivoju Katniću namjera da dobije novog Sašu Sindelića, i da Migo Stijepović koji je od njega primio pare, kaže se sada, sinoć za Mila Đukanovića, da se u to od svih uhapšenih i procesuiranih Vujošević i Milošević, što je bio u Centralnoj banci, su hapšeni da se sada sve slome koplja na, znate na koga? Na Nebojšu Medojevića. Znate zašto? Zato što je on veliki borac protiv korupcije i organizovanog kriminala i on je ukazao na slučaj Klap i Vardar i na veliko pranje para koje se dešava takođe pod okriljem ljudi koji kontrolišu finansijske institucije. Bar što se nas u Demokratskom frontu tiče nećemo prestati da o tome govorimo jer bilježnica, dozvoliće meni gospodin Genci, on mene razumije, moram da pročitam nisam mogao da zapamtim, stvarno. Kaže - koverta koja je stigla u hotel Premijer je tajna koverta Olivera Midija, alijas Nebojša Medojević, a onaj Ramirez, Rodriguez koji je prao pare za

Prvu banku i o aferi Telekom, kome je direktor Pajković u Euromarket banci dozvolio da opere dva miliona evra ništa nikom. Sada ćemo da mi lidera Demokratskog fronta Olivera Espomidija se ne skine njemu imunitet ovdje i da se progoni Nebojša Medojević. Ne, pitaćemo i premijera, ministra finansija i svakog člana Vlade i svakog odgovornog gdje ste bili od 2011. godine od kada je zlatni tajkun Demokratske partije socijalista Duško Knežević stvarao kriminalnu organizaciju da podrije ekonomski sistem.

Na snimku sinoć, gospodine Markoviću, dobijam informaciju da je dobio jednu nagradu koja je bitna da promoviše NATO, promoter NATO-a podriva ekonomski sistem države. Pa, neće biti baš. Samo da završim, biće da je neko unutar vlasti Demokratske partije socijalista u stvari napravio obračun, želi da napravi dalje ono što se zove stvaranje privatne države i pljačka Crne Gore. Inače, svaki zakon ako postoji politička volja, pa i ako ima manjkavosti će biti dobar zakon. Najbolji zakon koji ste vi sada morali da donesete, a ovaj je bolji sigurno od ovoga ranije, neće valjati pet prebijenih para dok ne dobijemo odgovore na ono što je Milan Knežević postavio premijeru Dušku Markoviću, a on bar nam dao jedan dobar odgovor, a to je da je ministar Šegrt lagao na sudu oko državnog udara da je dao informaciju Dušku Markoviću u avgustu 2016.godine. Hvala. Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:02:22)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

Poslanik Nikola Divanović i poslanik Milan Knežević neka se pripremi.

NIKOLA DIVANOVIĆ (29.11.19 17:02:38)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovane kolegice i kolege, gospodo iz Fonda i iz Centralne banke,

Kod ovih tema kao juče, često se prisjetimo globalne ekonomske krize iz 2008.godine i koji je tada bio prvi odgovor Evropske unije i banaka u Evropskoj uniji, odnosno ministara finansija tada na globalnu ekonomsku krizu, taj odgovor je bio upravo ovo, dakle, povećanje osiguranih depozita u bankama. Nakon tog oktobra 2008.godine mnoge zemlje su povećale te minimume, minimalne iznose zaštićenih depozita, do sredine 2010.godine oni su u devet zemalja Evropske unije iznosili 100 000 eura, a do kraja te 2010.godine u svim zemljama Evropske unije iznosili su 100 000 eura. U Izveštaju Evropske unije iz 2018.godine, u Izveštaju o proširenju, koji realizira stanje u Crnoj Gori u ovom poglavlju 9, finansijske usluge, se precizno kaže, pročitacu dio te preporuke, koji kaže: u predstojećoj godini Crna Gora treba da unaprijedi svoju usklađenost kroz donošenje propisa o zaštiti depozita i o sanaciji i gašenju kreditnih institucija. Dakle, preporuka, odnosno ovaj dio preporuke iz tog Izveštaja vrlo je jasan. Na njega su se naslonile dvije direktive, ova o kojoj puno bilo riječi, direktiva broj 49 iz 2014.godine, koja se odnosi na zaštitu deponenata u slučaju stečaja, odnosno propadanja banaka i druga direktiva broj 59 iz iste godine koja se tiče uspostavljanja okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija, odnosno investicionih društava.

Kod ove prvo je važno istaći to da je ono što je ugrađeno i u ovo zakonsko rješenje jesu određena unapređenja u smislu dodatne zaštite deponenata u smislu njihove bolje informisanosti, kraćih rokova isplate u slučaju stečaja i naravno onoga što je njihov prošireni obim zaštite. Koji su očekivani efekti kod ovog zakona, naravno ako izuzemo ono što smo apsolvirali kroz većinu diskusija, a to je bolja zaštita deponenata, odnosno podizanje tih depozita na nivo od 100 hiljada eura, prije svega, skraćivanje roka, kao što sam kazao, na sedam dana, izbjegavanje širenja negativnog uticaja u koliko bi se desilo da dođe u bankarskom sistemu do stečaja u jednoj banci, dakle, smanjenje mogućnosti da dođe do tog takozvanog povlačenja depozita, uvođenje premije u odnosu na rizik finansijskih institucija, mogućnost korišćenja sredstava iz onog sanacionog fonda o kome smo takođe juče razgovarali, dakle, fond koji se bavi prikupljanjem sredstava upravo iz ovih institucija kako bi u takvom kriznom slučaju doponenti mogli da se naplate iz njihovih sredstava, a ne iz sredstava poreskih obveznika, što je vrlo važno i na kraju zaštita javnih finansija. Dakle, bilo da se radi o propustima na korporativnom nivou, na unutrašnjem planu, bilo

da se radi o propustima na spoljnom planu, odnosno na prijetnjama, na finansijskim i globalnim krizama. U svakom slučaju naplata i osiguranje ovih depozita vršilo bi se u minimalnoj mjeri iz onoga što je novac poreskih obveznika.

Dakle, rekao bih jedan pokušaj da se kvalitetno upravlja rizicima. Menadžmentu je to cijela jedna nauka, dakle, upravljanje rizicima. U ovom konkretnom slučaju pokušaj da se propisivanjem kvalitetnog okvira koji je usklađen po vertikali od evropske legislative na niže, dakle, propiše jedan kvalitetan set regulatorni okvir, dakle, jedan set zakona i propisa u ovom slučaju četiri, koji će na kvalitetan način biti sutra reakcija i ne samo preventivna nego i u slučaju kada dođe do neke od ovih kriznih situacija.

Rekao bih, pošto je ovdje riječ o nacionalnom tržištu koje je relativno krupno u odnosu na nešto što je korporativno upravljanje, da je tim prije najbolja strategija kada imate dobar regulatorni okvir gdje su predviđene sve eventualne mogućnosti i svi eventualni scenariji u ovakvim slučajevima. Na kraju moram se osvrnuti i na ono što su prilike trenutno u Crnoj Gori. Juče sam pokušao kroz diskusiju da dam tu ocjenu, da je ovaj crnogorski bankarski sistem stabilan, likvidan, solventan ali svakako ponoviću ono što sam kazao, nikako otporan na nešto što su unutrašnje i spoljašnje prijetnje, na nešto što su izazovi i za mnogo snažnije i krupnije ekonomije, nego što je crnogorska. Treba istaći i to, neko od kolega je pomenuo u uvodnom izlaganju, dakle, jesu uvećani, jeste fond depozita povećan za 400 miliona i jeste Fond za zaštitu depozita uspio da isplati najveći dio ovih depozita iz ove dvije banke, dakle, kada smo se našli u jednoj takvoj situaciji. Konačno, ne bih upoređivao današnji ambijent, i o tome sam juče govorio, se nakadašnjim ambijentom, dakle ne bih povlačio paralelu između Jugoskandika i Atlas banke. Naprotiv, ako želite da govorimo o ta dva ambijenta i ako želite da govorimo o sigurnosti deponenata, odnosno o snazi bankarskog sistema vidjećemo da je ova reakcija države, odnosno ova reakcija fonda bila zapravo pokazatelj da je taj sistem stabilan i ako hoćete žilav, odnosno da su građani vrlo sigurni u ovim kriznim situacijama. Zahvaljuejtm.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:08:28)

Hvala, poslaniče Divanoviću.
Poslaniče Kneževiću, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (29.11.19 17:08:34)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.
Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u,

Ja na samom stratu želim da uputim jedno izvinjenje što nije svojstveno za mene, pošto ja mislim da nikad ne griješim, ali eto desi se i Homeru da ponekad zadrema. Želio bih da uputim izvinjenje glavnom specijalnom državnom tužiocu Milovoju Katniću, lovcenskom tajnovicu, čovjeku koji ima redovno kontakte sa Montezumom i ostalim velikanima iz hispano američke istorije, zato što je u januaru mjesecu kad je prvi put objavljen snimak profesora Duška Kneževića u kući Gorana Sita Rakočevića kako daje 97,5 hiljada evra, saopštio da je snimak rezan, i da očekuje da Duško Knežević pusti čitav snikam. Ja sam tad, izgleda po ovoj rođačkoj liniji, više povjerovao mom rođaku sa sela, nego lovcenskom tajnovicu, ali ispostavilo se posle skoro deset mjeseci da je lovcenski tajnovic bio u pravu i da je stvarno snimak bio izrezan, jer sinoć smo čuli svi da je 97,5 hiljada evra u koverti dato za Mila Đukanovića. Migo Stijepović je priznao da je taj novac uzeo za Demokratsku partiju socijalista i da je 21 Zećanin koji je ušao kroz sulundar u Specijalno državno tužilaštvo u stvari žrtvovan kao što se u vrijeme drevnoga Montezume se prinostili žrtveni darovi, bačani ljudi u oganj i u ublove, tako su i ovi moji nesrećni Zećani kroz sulundar žrtvovani za Mila Đukanovića i ja stvarno molim za oprost našeg tajnovica iz Bajramovice, eto i on je bio u pravu.

Mislim da bi bilo vrlo važno da nam ovdje objasnite, uz sve uvažavanje, gospodine Markoviću, Vas mlada damo Boškovička, Vi me više interesujete, nema to veze sa ni mladošću, ni ljepotom, nego ste Vi dali uvodnu riječ, da li ovaj zakon podrazumijeva i neke primjere iz prakse?

Da li ste recimo predvidjeli situaciju da izvjesni ministar za vanredni sugucije Azerbejdžana dođe avionom u Crnu Goru i donese osam miliona dolara za potrebe Demokratske partije socijalista? Onda taj novac podijeli Milu Đukanoviću i njegovim najbližim saradnicima i onda se taj novac sliva po izbornim štabovima, a sa tim čovjekom ga upozna, znate ko, moj rođak sa sela profesor Duško Knežević na način što uplati 200 hiljada evra izvjesnom Denisu Puškaru kako bi obezbijedio poznanostvo Mila Đukanovića, Brana Gvozdenovića i Raška Konjevića koji je tada bio mislim ministar Unutrašnji poslova. Da li ste vi negdje predvijeli tu mogućnost unošenja osam miliona dolara za izborne potrebe Demokratske partije socijalista, pošto Lovčenski tajnovidac to nije predvidio? Da li vam zvuči čudno da Lovčenski tajnovidac kaže da smo mi od Rusa dobili 17 miliona dolara da izvedemo državni udar, a onda poslije dvije godine, gle čuda, vi dobili od Azerbejdžanaca osam miliona dolara za državni udar. I mi po pet godina prvostepene presude, a vi sutra na kongres. Pa neće da može, što bi rekao Srećko Šović. Ono što je meni vrlo bitno, gospodine Markoviću, sad prelazim na vas, sa ove mlade dame, da li je moguće da je za vrijeme privremene uprave jedan broj lica podigao depozita u iznosu od 22 miliona evra iz Atlans banke? Da li se možda među njima nalazi inicijali recimo P.D. Ž.B i recimo Z.P. pretpostavljam da vi morate znati odgovor? Evo niko ne može da mi odgovori od premijera, ministra, gospodina Vujačića niko ne želi da mi kaže ko su ti srećni dobitnici koji su, kršeći zakon iz stečajne mase, iz privremene uprave uspjeli da izvuku svoj novac, a ostali građani, studenti, sva ona sirotinja koja je držala novac u Atlas banci sad čeka da se DK javi na instagramu i da saopšti da li će biti uplate ili neće biti uplate. Pa mislim da nije pošteno, dozvolićete mi imao sam čestitku izvinjenje gospodinu Katniću, mislim da nije pošteno, gospodine Markoviću, jer ljudi koji imaju možda euro ne mogu da obezbijede sebi internet pa da na instagramu prate profesora DK, ali oni koji su poodgili milione iz Atlas banke, oni nemaju potrebe da slušaju profesora Kneževića. I sve se na kraju završi na način što gospodin Katnić izađe sa novim dokazom hibridnog rata. Donese plavo zeleni notes za koji prvo kaže to da je profesora Duška Kneževića, i da se u njemu nalazi Nebojša Medojević pod kodnim imenom Oliver ili Olivera Espinadara. Zamislite to, Olivera Espinadara jednako Nebojša Medojević. i kažu da se u tom notesu nalazi i Migo Stijepović, ali ne znamo ko je kodno ime za Miga Stijepovića, možda je sulundar ili da bačim kravatu, pošto evo ja sam iz Zete i da otkrijem jednu tajnu, meni je prababa od Stijepovića, ali ja na onom snimku gospodina Stijepovića ništa razumio nijesam pa da je pričao najstarim zetskim jezikom osim što sam shvatio da ide da bači kravatu nosi pare za Mila Đukanovića. I završavam, gospodine Nimanbegu. Ovo je prevara finansijska identična prevari u biračkom spisku, jer Demokratski front, slobodni građani, dokazao je da je Demokratska partija socijalista zloupotrebljujući Ministarstvo unutrašnjih poslova za 24.000 građana promijenio ovaj jedinstveni matični broj koji nijesu rođeni u Crnoj Gori, a upisali su ih u birački spisak i dođe mi sad da uputim vapaj - magistre Aleksa Bečiću, šta radiš u toj radnoj grupi, vidiš li da ti pred očima upisuju 55.000, u konačnom kad se zbroje oni koji su rođeni u Crnoj Gori, a kojima je falsifikovan takođe matični broj i oni kojima nije omogućeno da se nađu u državljanstvu, 55.000, a vi sjedite u krilu Brana Gvozdenovića i pričate o demokratiji.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:15:33)

Hvala, poslaniče Kneževiću.

Ovim iscrpili smo listu prijavljenih za diskusiju od strane poslanika. Ispred Vlade završnu riječ ne žele tako da konstatujem da smo završili pretres o Predlogu Zakona o zaštiti depozita i o ovom Zakonu ćemo se izjasniti naknadno. Zahvaljujem i prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda koja glasi Prelog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka.

Ovlašćeni predstavnici Vlade Darko Radunović ministar finansija, Bojana Bošković generalna direktorica Direktorata za finansijski sistem i uređenje poslovnog ambijenta.

Vlada je preporučila Skupštini da prilikom razmatranja Predloga zakona pozovemo i Radoja Žugića guvernera Centralne banke koga pozdravljam.

Izvestioci Odbora Andrija Popović Zakonodavnog i Ana Nikolić Odbora za ekonomiju finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Predstavnik Vlade želi dopunsko obrazloženje.

Znači, riječ dajem guverneru Centralne banke gospodinu Radoju Žugiću. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ (29.11.19 17:16:51)

Zahvaljujem.

Iako Centralna banka nije predlagač, pošto je bilo juče poziva da dođem u Parlament, ja sam se rado odazvao pozivu i spreman da napravim kratko uvodno izlaganje o Predlogu zakona, o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka kao i na potencijalna pitanja, dileme i kritike koje sam čuo, a danas evo ovdje pred uvažanim poslanicima i pred našom javnošću da pokušam da dam adekvatne odgovore.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka zajedno sa Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i Zakonom o kreditnim institucijama predstavlja dio paketa propisa kojim se vrši usklađivanje sa Direktivom 2014/59 o uspostavljanju okvira za oporovak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava. U cilju ostvarivanja potpune usklađenosti nacionalne regulative sa predmetom direktivnom potrebno je izvršiti izmjenу važećeg Zakona o stečaju i likvidaciji banaka u Crnoj Gori. Neke od važnijih promjena u tom zakonu su svakako, odnose se na red prioriteta u stečaju, odnosno redosleg maloga koji se isplaćuju po kojem se fizička lica mikro, mala i srednja preduzeća u redosledu prioriteta imaju povoljniji tretman u odnosu na postojeći zakon koji egzistira.

Dakle, ovim se zakonom, shodno članu 12, precizira taj redosled prioriteta u odnosu na član 48 Zakona koji je još uvijek na snazi. Takođe, potraživanja po dugoročnim obveznicama sa rokom dospjeća preko jedne godine imaju prioriterniji osnov u naplati u odnosu na hartije od vrijednosti do jedne godine i druga potraživanja koja nemaju tretman zaštićenih depozita. To je definisano članom 12, odnosno članom 48 Zakona koji je na snazi.

Takođe, nova struktura regulatornog kapitala u skladu sa novim zakonom o kreditnim institucijama kod koje postoje tri kategorije tog kapitala, redovni osnovni, dodatni osnovni i dopunski kapital u odnosu na dvije kategorije u važećem zakonu osnovni i dopunski kapital. Uslovljava se da se uspostavi adekvatan raspored tih kategorija kapitala u okviru redosleda prioriteta za namjene u slučaju stečajnog postupka nad kreditnom institucijom. Takođe, predloženim izmjenama se usaglašavaju norme važećeg Zakona o stečaju i likvidaciji sa rešenjima iz Zakona o kreditnim institucijama u dijelu kojima se na novi način uređuje korporativno upravljanje kreditnim institucijama. Dakle, polazeći od novog modela korporativnog upravljanja u pojedinim institucijama novi zakon mijenja odredbe važećeg zakona u kojima se pominju izvršni direktori i članovi organa upravljanja bankom na način da se umjesto njih navode upravni i nadzorni odbori kreditnih institucija kao novi organi.

Pored toga, predloženim zakonom se preciziraju odluke koje zbog njihove važnosti u postupku stečaja likvidacije donosi Savjet Centralne banke kao organ uklanjanja Centralnom bankom, a koje donosi i guverner. To se naročito odnosi na odlučivanje o otvaranju stečajnog postupka nad bankom, utvrđivanju liste stečajnih upravnika, imenovanje Stečajnog odbora i stečajnog upravnika, odobravanje prenosa imovine ili obaveza banke u stečaju na druge banke, donošenje odluke o zaključenju stečajnog postupka i odlučivanju i otvaranju postupka likvidacije banke.

Ovim se izmjenama i dopunama u punoj mjeri harmonizuje naš regulatorni okvir i u ovom dijelu koji se odnosi na stečaj i likvidaciju banaka u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:21:10)

Zahvaljujem, guverneru Žugiću.

Izvjestio Odbora ne žele riječ i idemo po redosledu prijava.

Ispred kluba DPS je Predrag Sekulić i nek se pripremi Branko Radulović.

PREDRAG SEKULIĆ (29.11.19 17:21:29)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi guverneru Centralne banke sa saradnikom, gospođom Bošković,

Evo znači, ovo je poslednji od bankaskih zakona o kojim smo razgovarali i juče i tokom današnjeg dana, tehnički zakon, ne mnogo opširan petnaestak članova u svakom slučaju nešto što je usklađivanje sa onim o čemu smo već govorili, sa razlučijom iz 2014.godine.

Rekao bih da se samo na jasniji način određuju ne samo isplatioci nego i ukupni postupak Centralne banke u onom dijelu kada dođe do stečaja banke.

Naravno, podsjetio bih na ono što ste čuli tokom jušerašnje rasprave, a to je da Centralna banka zaista ima u čitavom sistemu kao vrhovna institucija ima posebnu odgovornost kada govorimo o zdravlju ukupnog centralnog i finansijskog sektora i rekao bih da je u skladu sa tim ide ide i ovaj zakon.

Naravno, mislim da je dobro što će ovaj zakon postati dio našeg pravnog sistema ne zato što smo imali problem sa ranijim zakonom, ne zato što recimo postupak stečaja dvije banke koje smo imali prilike da primijenimo tokom prethodnih, godinu, godinu i po dana nije dao očekivani ili dobar rezultat nego iz prostog razloga što je dobro da idemo u korak sa evropskom praksom i naravno, posebno je dobro to što već u četvrtom isplatnom redu, znači odmah nakon garantovanih depozita, nakon Centralne banke, odnosno obaveza prema Centralnoj banci i obaveza prema Fondu za zaštitu depozita i imamo deponente fizička lica i imamo mala i srednja preduzeća. Iz prostog razloga što se dešava da upravo fizička lica u jednom dijelu, ali i mala i srednja preduzeća ne moraju da budu toliko finansijski potkrovani, uosalom govoriću da znaju da neka banka ulazi i u finansijske probleme, a dozvolićete da nikada nemamo stečaj banke danas za sutra nego uvijek imamo neku najavu tih finansijskih problema u bankarskom sektoru.

Naravno, dobro je što danas imamo sa nama i gospodina Žugića, iz prostog razloga što smatram da treba da dobije one najnovije informacije iz Centralne banke o zdravlju bankarskog sektora zato što smo nerijetko ovdje čuli i neke kataklizmične projekcije o tome šta bi se desilo, ako bi se desilo i tako dalje. Ovo, tim prije što imamo i nove mjere Centralne banke koja upravo uz ove zakone idu uz ono što je sigurnost bankarskog sektora s jedne strane, ali sa druge strane i zaštita deponenata, tako da kažem još jedan put. Vjerujem da će set ovih zakona zaista pomoći naš bankarski sektor da bude još zdraviji i da uživa još veće povjerenje građana, a dozvolićete mi da kažem i to s obzirom na visinu depozita koje građani čuvaju, a i privredu čuvaju u bankama zaista nam govori o visokom stepenu tog povjerenja i kažem još jedan put da će doprinijeti da i Centralna banka sa svojom centralnom ulogom zaista da bude pravi čuvar finansijske sigurnosti i stabilnosti države Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:24:32)

Hvala, poslaniče Sekuliću.

Poslaniče Raduloviću, izvolite, a neka se pripremi poslanik Konjević.

BRANKO RADULOVIĆ (29.11.19 17:24:40)

Drago mi što ste došli tu, gospodine Žugiću. Da vam kažem krajnje odgovorno što mislim o Centralnoj banci, vas kao guverner o Centralnoj banci.

Suština izmjena ovog zakona nije samo usaglašavanje sa ovim paketom nego je suština izmjene i Predloga zakona o stečaju i likvidaciju banaka vaše razvlašćenje.

Vama su nadležnosti od guvernera koji je trebao da bude ime institucija, nedodirljiv za dobro Crne Gore, sada nadležnosti prešlo na neko tehničko lice. I to je suština svega. Nijesu htjeli da vas smijene zato što ste podoban ovoj zatočenoj vlasti. Sve ću vam ja kazati sa činjenicama, nego su vas malo skrajnuli.

Obavili ste jedan krajnje nekorektan, neprofesionalan posao, doveli ste u pitanje opstanak Crne Gore samo u jednom segmentu finansijskog sistema i da se ne bi desilo to dalje sa drugim bankama su vas skrajnuli, a ta ovlašćenja su stavili na Savjet Centralne banke.

Vi ste guverner imali božanska ovlaštenja, imali ste božanska ovlaštenja i po zakonu o Centralnoj banci. Vi ste bili čovjek, trebali da budete čovjek, niste stručan čovjek koji ste trebali da konsolidujete cio finansijski sistem. Ako znate, a trebali bi da znate, da je finansijski sistem vrh ekonomskog sistema i socijalnog statusa da je to nešto što je najsloženije danas u svijetu, da tu ima i mehanizama i institucija i tržišta. Da je to tržište kapitala, da je to i tržište novca. Vi ste guverneru trebali da mrtvo tržište kapitala oživite, da ga dignete da ono u istinu pulcira kao barem dio nečega što su pojedine države u blagostanju koje su to osnovni instrumenat za podršku razvoja ekonomije i svega ostalog. Vi ste guverner trebali da budete onaj prvi koji će reći. Nama razvojna banka je potrebna zbog mnogih stvari. Onaj takozvani viceguverner sa svojim izjavama a i vi čini mi se kazali ste da nije vrijeme. Kad je vrijeme, kad je vrijeme za razvojnu banku, ako nije bilo vrijeme prije 10-15-20 godina, ako nije poslednja ura današnja? Vi ste guverneru trebali da budete krajnje profesionalni prema svim komercijalnim bankama. Imali ste strašna instrumenta u svojim rukama, mogli ste i po postojećem Zakonu o bankama i Zakonu o stečaju da izvršite kontrolu i da preduprijedite kataklizmu, da izvršite takozvanu restrukturiranje u privredi što se kaže. Restrukturiranje po ovome, zašto niste uradili? Zašto niste dalje produžili da izvršite dokapitalizacija, ako nema zainteresovanih da država stane iza toga, tih banaka? Zašto ste to uradili? Zašto oko pranja novca i oko svih stvari ne kažete jasno i glasno. Pranje novca, bili ste na sastanku juče, prekjuche vidio sam zato što stalno posjećujem sajt Centralne banke i tražim neku istinu, neku profesionalnost kao kod ne ovoga prethodnog nego onoga drugoga, trećega, četvrtoga guvernera. Tražim nešto kao onoga guvernera u Njemačkoj, kao onoga guvernera u Hrvatskoj, jesu li Hrvati bolji od nas? Bolji je guverner hiljadu puta zato je opstao. Vi ništa o tome. Pogledajte ovo ovdje građani, a vi dobro znate.

Ovo je organizacija, šema Centralne banke sto direktora puta tri hiljade ili četiri, ali neću o parama i platama, jer mi je mizerija o tome pričati i o stanovima i kolima to je ljudska mizerija neću o mizeriji da pričam.

Guverneru, vi ste direktno, pod vama nema ni jedan viceguverner koji kontroliše sve banke, koji ima internu reviziju, sektor kontrole banaka, pa sto direktorata, pa sektor kontrole pružanja finansijskih usluga, pa sto direktorata, što ste uradili? Guverneru, što ste uradili? Ništa niste uradili. Napravili ste i onda dajete izjave, treba neko da odgovara. Guverneru, vi treba da odgovarate i sve rukovodstvo. Drugu stvar, završiću sa ovom prvom, napravili ste zlo Crnoj Gori sa ovim, zlo. Zašto niste razvili tržište kapitala, to vas pitam stalno. Zašto niste podržali formiranje razvojne banke. Zašto loše kredite, neregularnosti, hiljade drugih stvari niste na jedan transparentan način radili. Zašto sada kažete, evo vam, sve prativ, da ćete metodologiju napraviti za dvije godine ili godinu, dvije dana. Će ste bili do sad? Ko vam je branio? Zašto ste uništili ove dvije banke?

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:32:47)

Hvala vam.

Molim vas, samo završite misao i završite.

BRANKO RADULOVIĆ (29.11.19 17:32:58)

Hvala.

Koliko će biti šteta vidjećemo. To će druge institucije pokazati. Zašto niste smanjili kamate, zašto kamate niste smanjili, zašto su one zelenaške'

I ministre, za ovo ćete krivično da odgovarate.

A drugu neku stvar, ljudski pred Bogom i pred narodom, odgovaraćete još za nešto drugo. Bankarski stručnjaci je onaj koji studira, magistrira i doktorira bankarstvo. Ne može da ide i da nosi džakove, ne može da bude taksista, ne može da bude fizički radnik, zato što je sin nekoga drugoga tamo. Banku ste napravili obdanište. Vi niste dostojni ni po jednoj ni po drugoj strani to da budete. Nažalost, moram to da vam kažem iako smo bili zajedno u Odboru, nisam vas poznavao, čovjeka treba poznati kad mu date priliku, vi niste položili tu priliku i idite. Milo Đukanović koji vas

je predložio neće biti do vijeka, a vaš obraz, vidite vi što ćete uraditi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:33:55)

Hvala vam.

Poslaniče Konjević, vi ste sljedeći nek se pripremi poslanik Damjanović.

RAŠKO KONJEVIĆ (29.11.19 17:34:29)

Zahvaljujem.

Poštovani guverneru Žugiću,

U bankarstvu je povjerenje sve, a i u odnosima grana vlasti ili pojedinih djelova vlasti i onoga iz kojeg svaka vlast izvire povjerenje je takođe sve.

Mi smo ovdje prije možda godinu i malo više dana, razgovarali tada o jednom vašem prijedlogu gdje ste vi uvjerali poslanike da prijedlog koji ste tada učinili ima za cilj, između ostalog, da ne dovede u pitanje finansijsku stabilnost u Crnoj Gori. Nakon toga se desilo to što se desilo, dakle sa Atlas bankom i sa Invest bankom.

Ali, počeo sam sa tezom o povjerenju i dozvolite da vam napravim jednu retrospektivu, nakon nešto malo više od godinu dana, koliko to povjerenje, bojim se da je narušeno između Parlamenta i Centralne banke kroz moje viđenje. Vi ste 06.03. 2017. godine u ovom parlamentu rekli sljedeće: "Imao sam tu čast da vam predložim ...", obraćajući se poslanicima: "dvije impresivne biografije.. ." i ponoviću: "očekujem da ćemo u narednom periodu sa ovim kvalifikacijama..." misleći na kandidate "značajno unaprijediti nadležnost i efikasnost i rad Centralne banke Crne Gore". Nakon godinu i četiri mjeseca ste rekli sljedeće da osoba koju ste samo godinu i dva tri mjeseca prije toga okarakterisali impresivnom biografijom, rekli ste da nije pokazala odgovarajući nivo stručnosti i efikasnosti što je rezultiralo i predlaganjem određenih rješenja za koja je utvrđeno da su mogla izazvati ozbiljne posljedice i rizik po stabilnost finansijskog sistema. I rekli ste nam, ovo posebno naglašavam, da je Centralna banka 24. 05. 2018. godine podnijela krivičnu prijavu protiv te osobe nadležnom organu zbog osnova sumnje da je izvršeno krivično djelo odavanje poslovne tajne. I ko ne bi, uvaženi guverneru Žugiću, nakon ovakvog saopštenja glasao na primjer da se ta osoba razriješi, a radi se o bivšoj viceguvernerki Centralne banke? I gledajte čuta, 16 mjeseci vi ste, pored velikih ovlašćenja koja imate preuzeli još jedno, to je da ste direktno odgovorni, dakle u drugom koraku, što je govorio i kolega Radulović i za kontrolu banaka. Znači, ovo ste govorili vi, kolega Žugiću.

A sad ću vam reći šta su govorili nadležni državni organi. Vi ste poslanicima rekli da ste podnijeli krivičnu prijavu zbog osnova sumnje da je viceguvernerka izvršila krivično djelo odavanje poslovne tajne. 13. februar 2019. godine, nadležno Državno tužilaštvo kaže: "Odbačena krivična prijava oštećene Centralne banke Crne Gore podnijeta 24. maja 2018. godine, jer nadležni državni tužilac je ocijenio da prijavljeno djelo nije krivično djelo odavanja poslovne tajne". Pa ste se vi onda žalili da bi se preispitalo ovo, kolega Žugiću, i onda se kaže: Rješenje o odbacivanju prijave preispitani od strane neposredno Višeg državnog tužilaštva po pritužbi Centralne banke koje je našlo da je rješenje donijeto u skladu sa zakonom. Ovo bi u prevodu, kolega Žugiću ili gospodine Žugiću, značilo da ste vi ovdje ozbiljno izgubili povjerenje poslanika, da ne kažem nešto drugo. Dakle, ovo nisu moji ovo su odgovori nadležnih državnih organa.

Znate šta kaže sud, obrazlažući vaš zahtjev? Kaže: "Predlaganjem s jedne strane određenih rješenja za koja je utvrđeno da su mogla imati ozbiljne posljedice i rizik po stabilnost bankarskog sistema su za ovaj sud apsolutno neodređeni, paušalno dati, nekonkretizovani i bez ijednog pravno relevantnog dokaza." Takođe, sud vam kaže da je ostalo nejasno i bez argumentacije kada i na realizaciji kojih predloga je ovdje tužilja insistirala, motivisana isključivo ostvarivanjem ličnih interesa i td. i tome slično.

Znači, gospodine Žugiću, ja sam vas pitao tada kada je bila rasprava o ovome, sugerisao vam da je možda to malo prebrzo što radite i za posledicu imamo više od godinu dana, da nemamo viceguvernera za kontrolu bankarskog sistema, da osobu za koju ste vi tvrdili pred ovim

parlamentom da je počinila ozbiljno krivično djelo, izrazili osnovanu sumnju za to, Tužilaštvo vam odbije krivičnu prijavu, sud vam ukazuje na ovo što vam ukazuje, a ja vas pitam - je li motiv sve ovo što je vama vaša koleginja viceguvernerka napisala u dopisu Savjetu, što ću ja sad da pročitam.

Dakle, dopis Savjetu od 02. jula 2018. godine, kaže: "...što se nijesam slagala sa višestrukim selektivnim kontrolama pojedinih banaka dok su se druge kontrole odlagale na zahtjev guvernera".

E sad, da ne bih ja bio taj koji utvrđuje, gospodine Žugiću, šta je tačno u komunikaciji između vas i osobe za koju ste vi, kada ste je predlagali, rekli da vam je čast da predložite tako impresivnu biografiju. Dakle, moj jedini zaključak koji mogu da izvedem iz ove dokumentacije koja je javna, jeste da ste ozbiljno narušili povjerenje, iz moga viđenja, između Parlamenta Crne Gore i Centralne banke. I da, gospodine Žugiću, na odgovornost, na što imate pravo, vaše saradnike ukazujući da neke stvari gdje vam tužilaštvo i sud kaže da to baš nije tako. Mislim da je naša dužnost, imajući u vidu da ste nam prije godinu i nešto mjeseci ovdje govorili nešto što se sada potvrđuje da nije tačno, a da je nakon toga, dakle krajem prošle i početkom ove godine, iako ste nam tvrdili prije godinu dana o potpunoj stabilnosti finansijskog sistema u izvještajima koje ste nam donosili, mislim da bi prosto bilo korektno da nama vi sada uzvratite s odgovornošću, i nama, i građanima Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:42:21)

Hvala, poslaniče.

Kolega Damjanoviću, nisam najavio da je krug ispred klubova, ali dao sam po redosledu prijava tako da ne bih odbio guvernera. Kolega Damjanoviću, ne kršim Poslovnik. Vi znate da u Poslovniku mi nemamo ni prvi ni drugi krug. Izvolite, poslaniče.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (29.11.19 17:42:56)

Poštovani potpredsjedniče Nimanbegu,

U odnosu na dinamiku rada sjednice i ono što je dogovor i s kolegijuma i što je standardna praksa, molim vas da radimo onako kako radimo ovog saziva tri godine, da pustite da imamo diskusije po klubovima jer sam se tako prijavio kod vašeg pomoćnika, on može da provjeri jesam li se prijavio. Molim vas, dozvolite da završi prvi krug, gospodine Žugiću, a vi ćete onda imati pravo da komentarišete sve nas i da dobijete odgovore onako kako ste i vi naučili da radimo ovdje zajednički. Ništa drugo.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:43:30)

Kolega Damjanoviću, jedino ste se vi prijavili ispred kluba, drugi poslanici se nijesu prijavili ispred kluba. U svojoj najavi sam rekao po redosledu prijava sam dao riječ, dao sam riječ prvenstveno da budu po redosledu od većih do manjih.

Izvolite, poslaniče Damjanoviću. Ubijedili ste guvernera.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (29.11.19 17:44:05)

Vjerujte da bi i gospodin Radulović, i gospodin Konjević i moja malenkost, eventualno još neko od kolega iz DPS-a, komentarisao. Mislim da je bilo dobronamjerno. Hvala vam.

Gospodine Žugiću sa saradnikom, pokušaću da budem u materiji. Imajući u vidu da već godinu dana i duže razgovaramo o ovome što je obilježilo ovu godinu, makar što se tiče bankarskog sektora, stečaja dvije banke i o uzrocima toga stečaja. Bilo je mnogo mogućnosti ovdje u Parlamentu i na javnim nastupima, i vašim, i mojim, i ostalih kolega, da se oko toga

razgovara. Naravno, građani će tu da sude. Odgovornost u odnosu na sve ono što mi radimo u ovom javnom poslu apsolutno je neophodna, pa sami smo i za tu odgovornost negdje ponekad i zaslužni ili krivi, kako god.

U odnosu na izmjene i dopune Zakona o stečaju i likvidaciji banaka, usaglašavanje s Direktivom 2014/59, dio koji se odnosi na neke nove forme koje je više faktički i red da usvojimo u odnosu na ono što su zahtjevi naših evropskih prijatelja, vaše ingerencije, ingerencije Savjeta Centralne banke, odnosno ono što je Centralna banka do sada radila, dio koji se odnosi na onemogućavanje pokretanja stečaja zaključkom. Mislim da je manje više ovo formalan akt koji negdje prati i ove ostale akte koji su u skupštinskoj proceduri.

U odnosu na nešto što bih ovdje htio da kažem, a da ne bih zaboravio, jeste razmišljanje svih nas, pa i vas ovdje, kako da riješimo problem 2000 i nešto deponenata Atlas penzije, odnosno penzije plus koji imaju problem zbog neusaglašenosti važećeg zakona i Zakona o dobrovoljnim fondovima, gdje oni, ni krivi ni dužni, izgubiše, njih 2000 i nešto građana koji su pažljivo štedjeli tu svoju crkavicu, više od pola miliona evra koji sada propadaju jer su dio stečajne mase. To je nešto što je naša obaveza, i što se možda može riješiti retroaktivnom primjenom i normom koja bi to definisala u Zakonu o stečaju i likvidaciji banaka, ukoliko Parlament iskaže svoj interes.

Takođe, onaj dio koji se tiče jedne stvari o kojoj smo dosta polemisali i volio bih ovdje zbog javnosti, jer je malo prilika da se javno razgovara, ono gdje sam i vas apostrofirao kao glavnog krivca, a naravno Centralnu banku jer ste vi na njenom čelu u odnosu na jednu nezakonitost koja je urađena tokom trajanja privremene uprave u Atlas banci, a tiče se umanjena mase u Atlas banci, odnosno isplate depozita i rješavanja kredita na način da su mimo zakona, kontra zakona, protiv Zakona o bankama uparivani ko zna gdje i ko zna kako i na koji način depoziti jednih lica, klijenata banke s kreditima, odnosno obavezama drugih lica klijenata banke. Naravno, sada mogu da razmišljam, Centralna banka se mimo Zakona o bankama, kršeći osnovne norme Zakona o bankama, našla u situaciji nekog brokera, neko je imao povlašćene informacije, pa je znao ko i koliko ima obaveza prema banci, milion, tri, pet, ko ima depozite preko onog zaštićenog dijela, dovodio ih u vezu, jer oni sami nisu mogli da se povežu, bez da ih neko tipa "brokera" iz Centralne banke poveže, da li je taj neko ko ih je povezivao imao neku nagradu za to, 5%, 10%, stan, svašta pričaju ljudi, ali evo mi smo tu da ovdje to otvorimo. To je nešto što je oštetilo Atlas banku, odnosno stečajnu masu za 21,8 miliona evra, po priznanju i vaših saradnika, u emisiji Argument, 15. aprila tekuće godine gdje ste imali prilike da učestvujete.

Kao savjestan građanin i poslanik, što mi je obaveza, nakon te emisije, uputio sam dopis Vrhovnom državnom tužilaštvu, pa evo jedne male hronologije kako radi tužilaštvo, Centralna banka i ovaj parlament u dijelu nadzorne funkcije i svega onoga što je neophodno u sistemu. Obaviješten sam od Vrhovnog državnog tužilaštva, nakon mog dopisa, 9. maja, da je formiran predmet KTR broj 112/19 od 30. aprila, gdje se predmet nalazi u fazi izviđaja i vide se navodi koji su navedeni u toj emisiji od strane vaših saradnika i, ono što javnost zna, da su vršena ta uparivanja i da je smanjena masa Atlas banke. Nakon toga sam tražio, pošto nije bilo nikakvog odgovora od Tužilaštva osim ove informacije, 11. juna da mi se dostavi od strane prvo Centralne banke, a vi ste me uputili na stečajnog upravnika gospodina Radonjića, o kojim se to licima radi, o kojima partijama, kreditima i depozitima. Gospodin Radonjić mi je odgovorio da on to ne može da mi da jer se boji da bi narušio tužilački postupak, odnosno fazu izviđaja, da bi odao tajnu itd, odnosno ometao pravdu, što je krivično djelo. Tada sam uputio dopis tužilaštvu da pitam ima li kakvih smetnji za to, od tužilaštva sam dobio da je predmet i dalje u fazi izviđaja, ovo je već 20. jun, i da postupanje stečajnog upravnika u toku trajanja stečajnog postupka, u smislu koji se navodi u vašem dopisu, u odnosu na to, tužilaštvo nema nikakve ingerencije. Drugim riječima, dato je stečajnom upravniku da radi ono što mu i zakon nalaže da odgovori poslaniku, po članu 50. Naravno, to sam negdje dostavio stečajnom upravniku, čekajući ponovo da vidim šta je rasplet u tom slučaju, čuvenih 21,8 miliona evra nezakonitog uparivanja putem brokerskih poslova onoga ko to ne treba i ne smije da radi, a to je Centralna banka. Negdje sam 11. oktobra ponovo uputio dopis VDT-u, dobio odgovor gdje me VDT obavještava da je odbačena krivična prijava, podnosilac krivične prijave je obaviješten da shodno odredbi člana 271a ima pravo da podnese pritužbu itd. Jedan čudan odgovor VDT-a koji nije imao veze s ovim što je dosad rečeno, gdje sam normalno uputio ponovo dopis Vrhovnom državnom tužilaštvu i obavijestio ih o sledećem:

Naime, gospodinu Stankoviću uputio dopis gdje stoji da je ovaj predmet 112/19 predmet koji je samoinicijativno formiran u Specijalnom tužilaštvu, da ovo zaokružim, da se ne radi o nikakvoj krivičnoj prijavi koja je podnesena od moje malenkosti, pričam u prvom licu, i žao mi je što moram tako, možda je neko drugi podnio krivičnu prijavu, pa je tužilaštvo pomiješalo, eto, to se njima dešava, ko bi rekao da se to tužilaštvu može desiti, pomiješalo predmete. Tražio sam da mi odgovore šta je s ishodom predmeta KTR 112/19, formiran 30. aprila, u smislu izviđaja koji vodi tužilaštvo. Uspio sam nekako na jedvite jade da pomognem tužilaštvu da ne pomiješa predmete i nešto što je odbacilo s onim što ono treba da radi, gdje sam dobio obavještenje da je u navedenom predmetu izuzeta relevantna finansijska dokumentacija i donijeta naredba kojom je angažovan vještak ekonomsko finansijske struke s zadatkom da nalaze i mišljenja o konkretnom finansijskim poslovima dostavi u narednom roku, ne piše koji je to rok, predmet i vještačenje u toku, te se predmet nalazi u fazi izviđaja.

U fazi je izviđaja više od pola godine, da se prosto utvrdi, izuzećem dokumentacije, ko su lica koja su na jednoj strani imala kredite, a na drugoj koja su imala depozite, kako su došli u međusobnu komunikaciju, jer je te podatke imala samo Centralna banka, kako su prebili kredite protivno Zakonu o bankama, umanjili stečajnu masu, ko im je pomogao i da li je neko iz stečajne banke ili oko stečajne banke zaradio na tome, dovodeći u vezu neke osobe, jer su oni morali da sklapaju neke ugovore, da ne duguje više osoba A banci, a banka ima depozit osobe B nego osoba A direktno osobi B itd. To je nešto što je ružno urađeno. Neću se umiriti dok ne dobijemo ishod ovoga kako god tužilaštvo odluči. Da vam pravo kažem, vi znate da postupci ove vrste ne mogu zastariti, da se uvijek može desiti nešto novo.

Na kraju finale, gospodine Nimanbegu, biće vam interesantno. Ponovo sam tražio gospodina Radonjića, stečajnog upravnika u ovom slučaju, da dostavi podatke o tome jer kod njega su ti podaci, ima ih i Centralna banka, ali ona mi ih nije dostavila nego me degažirala, ono što se kaže, na stečajnog upravnika gospodina Radonjića, valjda je on, uslovno rečeno, taj koji sada vodi postupak koji me, takođe, obavijestio 13.11. da on tumači, bez obzira što je tužilaštvo reklo, da nema ingerenciju u odnosu na rad stečajnog upravnika da on ne može da mi da tražene podatke jer bi tako rizikovao da ometa pravdu iz člana 396a KZCG.

Dakle, ni ovaj parlament, ne ja kao poslanik ovog parlamenta, ni javnost ne može da dobije, evo već godinu dana ili nešto manje, podatke o tome kako je kršen zakon flagrantno i kako i ko su lica koja su uspjela, mimo drugih lica koja nisu uspjela, jer i takvih lica ima u toj banci, da završe svoj posao, naplate se i prebiju, što bi se reklo narodski, preko leđa ostalih deponenata, uz svesrdnu pomoć Centralne banke, odnosno ljudi koji su im u tome pomogli. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 17:53:13)

Hvala, poslaniče Damjanoviću.

Možete guverneru Žugiću. To je vaš komentar izlaganja poslanika. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ (29.11.19 17:53:28)

Bilo je desetak komentara i pitanja, samo molim za malo prostora, ništa drugo.

Počecu od uvaženog poslanika prof. Radulovića. Profesore, vi znate da uvijek s posebnom pažnjom pratim vas i vaše radove i da mnoge stvari cijenim kod vas, prije svega otvorenost. Tačno je da je ovaj zakon razvlašćenje guvernera i prenos dobrog dijela ovlašćenja na Savjet Centralne banke, potpuno nesporno. To je čak i bolje. Samo da napomenem da sam, kada je bila u pitanju aktivnost kod dvije male nesistemske banke koje su u procesu stečaja, sve delegirao na Savjet Centralne banke, u vremenu kada sam imao ta ovlašćenja. Šta to znači? Juče sam čuo da je previše koncentracije moći kod jednog čovjeka, a to je guverner. Ne mislim tako. Mislim da zakon donosi ovaj parlament, vi poslanici. Promijenite ga slobodno. Bio sam ministar finansija kada je zakon izglasan ovdje i bio sam kriv što je takav zakon donesen za dio javnosti, potpuno otvoreno pričam. Mislim da je koncentracija bila na drugom mjestu. Kod viceguvernera koji je napravio udar na reputaciju Centralne banke Crne Gore i kroz snimak koji smo vidjeli svi mi zajedno ovdje. To

Raško jako dobro zna. Tada je Skupština delegirala nadležnosti viceguverneru, a guverner bio odgovoran. To je problem. Ovaj sada moj mandat kao guvernera, bez trećeg viceguvernera, samo da vam kažem, gospodine Konjeviću, prije sedam mjeseci sam predložio novu viceguvernerku, zašto se ne kandiduje to znam, isto dama, isto visokostručna. U međuvremenu, da bi napravio decentralizaciju svoje funkcije mi smo konstituisali Odbor supervizije s osam članova koji razmatraju svaku inicijativu od direktora supervizije prema guverneru i Savjetu. To je na visokom nivou pozdravio Međunarodni monetarni fond. To je potpuna decentralizacija na moju inicijativu u Centralnoj banci. Tako da vjerujte mi ni malo nemam problema s tim dijelom koji se komentariše kao puna mjera centralizacije upravljanja Centralne banke.

Slažem se, profesore, da tržište kapitala ne živi, ali nije to nadležnost guvernera, guverner može da utiče, ali to je Komisija za hartije od vrijednosti. Guverner mora da se bavi svim tim finansijskim aspektima i ekonomijom jedne države, tu smo potpuno saglasni. Oko razvojne banke kazao sam vam prošli put, kazaću i danas. Mislim da, kada se akumulira dovoljno profita u Fondu za razvoj, iz tog profita kao osnivački kapital nije sporno napraviti banku za razvoj, ali ne vidim problem ni danas, Fond ima podršku, ne profitnu već razvojnu funkciju, tako da ta razvojna funkcija znači i novo zapošljavanje i širenje poreske baze i valorizaciju kapaciteta u našoj državi. Mislim da je mnogo bolje da nemamo rizik depozita banke za razvoj. Jer, ovdje nemate depozita, a imate one osnovne bankarske funkcije koje su u funkciji razvoja kvaliteta života i novog zapošljavanja. Nije sporno, ako treba, iz profita, mada Fond nije profitna dominantno organizacija, da se konstituiše nova razvojna banka.

Oko naših bilansa, moram reći da mi vodimo veoma odgovornu internu ekonomiju. Mi smo zadnja tri konkursa raspisali da primimo nove radnike. Imamo četiri komisije kod prijema radnika, profesore. Ni u jednom se slučaju guverner nije umiješao. Komisija za IT, za engleski jezik, za struku i psihološka komisija. Engleski jezik je jezik centralnih banaka. Smatram da Centralna banka ima odličan kadar.

Oko povjerenja u Centralnu banku, mislim da smo u prethodnim aktivnostima vratili reputaciju na pravi kolosjek i da danas imamo, mjereno objektivnim ocjenama, mjereno ključnim bankarskim parametrima, istorijski najstabilniji, najrezistentniji i najotporniji bankarski sistem u Crnoj Gori, istorijski posmatrano, i najveći stepen finansijske stabilnosti. Potpuno je povjerenje vraćeno. Navešću samo par primjera. Rast depozita od prošle godine do 26.11. - 333 miliona od čega rast u privredi 301, u fizičkom sektoru 32. Pored pokušaja podriivanja sistema mi smo za dva mjeseca imali 300 saopštenja za javnost u funkciji očuvanja povjerenja i očuvanja finansijske stabilnosti i uspjeli smo u tome, intervjui, saopštenja i brojni drugi vidovi rada Centralne banke Crne Gore. Danas imamo, kada je riječ o lošim kreditima, najniži istorijski nivo loših kredita u ukupnim kreditima, 4,67, paralela s 25,9, ogroman pad i ozdravljenje aktive komercijalnih banaka. Ubijeđen sam da Centralna banka ima vrlo profesionalan tim. Zašto nema novog guvernera. Molim vas, dajte da ga biramo kada god vi želite, predlog je u Skupštinu davno stigao.

Oko povjerenja prema viceguverneru, nije namjerna greška, nećete zamjeriti, oko povjerenja nesporno je da je to bila impresivna biografija, ali nije Žugić razriješio nikoga nego Savjet Centralne banke. Nije Žugić predlagao nego dva člana Savjeta i ostali članovi Savjeta. Da li je neko prekršio, samo da vas pitam ovo, po logici stvari, ako vi danas otkrijete plan kontrole banaka, to znači da se banke pripremaju da našminkaju svoje novčane tokove, a dešavalo se to. Kazao sam tražim malo više vremena zbog vas i zbog javnosti. Vrlo je važno, posebno 21 milion, i to moram da objasnim. Sve ću da vam dam, sve što mogu. Znači, ako bilo koji zaposleni radnik Centralne banke Crne Gore otkrije plan kontrola komercijalnih banaka, to je po našim internim aktima težak prekršaj. Imam informaciju da je, mi smo angažovali, mala digresija jedan važan međunarodni institut za finansijsku forenziku i platili ga debelo da nam provjeri sve naše aktivnosti u ove dvije ranjive komercijalne banke. To sam sa gospodinom Krivokapićem pričao neformalno, i taj institut je potvrdio sve aktivnosti Centralne banke u punoj liniji sa zakonom, a posebno su potvrdili pripreme za kontrolu uoči dolaska kontrole iz Centralne banke u vremenu kada su se dešavale pogubne stvari kroz kriminal koji je rađen sa dio osoblja Centralne banke Crne Gore, to gospodin Konjević jako dobro zna. Tu je ključno povjerenje. I tu smo mi posmatrani kroz lupu ne kroz smjene i predloge i to je sporno, nije sporno. Guverner je predložio, Savjet razriješio, ja sam tada rekao da sam znao što sad znam, to ne bih uradio i priznao svoju grešku, ali greška bez posledica.

Ova druga greška je imala velike posledice po reputaciju Centralne banke, gospodine Konjeviću, vjerujte mi, i jedna smo uspjeli da se vratimo u odlične odnose sa ostalim finansijskim međunarodnim institucijama i ponovo vratimo povjerenje. Danas je Centralna banka potpuno na liniji sa onim što smo bili u nekad snažnijem vremenu koji je profesor uvaženi Radulović pominjao kod prethodnih guvernera. Danas imamo visok stepen reputacije i najbolje bankarske ključne indikatore ikad u istoriji, najniži nivo kredita. Reći ćete- visoke su kamate. Da, ali one su u stalnoj silaznoj putanji. Trebamo napraviti ambijent profesore, ambijent da se dodatno kamate snize, to je jako važno i uradićemo. Ne možemo da se miješamo niti smijemo u poslovnu politiku bilo koje komercijalne banke, ali ambijent pravimo i kroz ovaj set zakona koji je danas ovdje u Parlamentu i radićemo sve što je dozvoljeno u liniji sa zakonom.

Na kraju, sve naše aktivnosti kod dva uspješno završena stečaja smo provjerili kod sudova i to nam je dato da smo uradili na najbolji mogući način. Oko 21 miliona ja sam, gospodine Damjanoviću, taj podatak sam čuo kada sam se vraćao s jednog službenog puta, kada ste vi tada pitali to je izašlo na nekom mediju i tada sam se zainteresovao o čemu se radi. Radi se o tome da je dobar dio tog novca upotrijebljen za isplatu zarada, troškova funkcionisanje banke i socijalnih davanja. Kod dijela je došlo do uparivanja depozita i kredita bez finansijskog odliva.

Time smo uspjeli da kroz aktivnosti, tada je bio privremeni upravnik u banci poveća se koeficijent solventnosti za 4% poena, jer je u tom vremenu bilo interesovanja za dokapitalizaciju te banke. I ta banka je imala šansu da se održi kroz dokapitalizaciju uz uslov da one radnje koje su tada spominjane od drugih nadležnih organa nijesu bile zakonite, ali očigledno nijesu, jer ponoviću za ono što nijesmo imali kapaciteta mi smo angažovali nezavisnu poreziku koja je potvrdila sve ono što je bila sumnja u nezakoniti rad u tim bankama. Tako da, ako je nešto ostalo u smislu uskraćenosti oko ovog dijela, inače nije bilo lako u vremenu kada vas napada mnogo njih iz opozicije vlasnika, veliki je to bio finansijski interes, i to iznijeti na način kako je to iznijela osoba koju je delegirao Savjet Centralne banke, a mogao je guverner, upravo ono oko koncentracije moći i koncentracije u vlasti u Centralnoj banci Crne Gore. Evo toliko za početak pa ako treba još malo, tu smo. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:06:04)

Hvala, guverneru Žugić. Po redosljedu idemo. Sledeći je kolega Radulović, Konjević, Damjanović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (29.11.19 18:06:20)

Gospodine Žugiću,

Odgovoriću vam s jednom rečenicom. Sve danas što sam vam rekao sam rekao zbog dobra Crne Gore. Dobro Crne Gore.

Želim vam svako dobro i vrlo mi je teško, jer sam vjerujući, cio se ježim, kad nekoga s kim si putovao prije desetak godina i zajedno i kada smo bili u nekim teškim momentima pitali, pomagali jedno drugog i veoma mi je to teško. Ali gospodine Žugiću, ja vas nikada više neću nazvati guvernerom, jer nijeste opravdali tu izuzetno značajnu veliku funkciju. Slušajte mene stariji sam od vas.

Nemojte nikada svome detetu, svojem pomoćniku reći da je on kriv, vi ste krivi. Ja sam vodio firmu od 10.000 ljudi. Nije mogao da bude kriv direktor ili moj pomoćnik, nego sam ja za sve bio kriv. Tako je to i u porodici. Ne može biti kriv moj sin, nego sam ja kriv, prebačati nešto sa ovakvim vašim ovlašćenjem na viceguvernera, pojma nemam ni ko je, niti me interesuje, onda nešto Fali kod vas i to nije u redu.

Gospodine Žugiću,

Ovdje ste rekli nekoliko stvari. Jednu stvar.

Vaše funkcije su bile na tri mjesta. Vi ste član Savjeta finansijskog sektor,a zajedno sa onim takozvanim direktorom tržišta kapitala, osiguranja i ministrom. Pokrivete sve, po ovom zakonu pokrivete finansijski sistem. Nemojte da bježite od nečega što je puna odgovornost za sve. Znate li

kako će se smanjiti kamata? Kod nas u Demokratskom frontu postoji potpuni scenario. Ukoliko svaka institucija, svaki činilac ponudi, pošto se prelivaju i ono što je tržište kapitala i tržište novca, i nema čistih banaka i čistih institucija na tržištu novca, nego se oni jedno i drugo, ukoliko bude konkurencija i transparentnost, i oni će morati smanjiti kamate, ali ne ukoliko ima selekciju.

Rekli ste za razvojnu u banku, pa ono je stid i sramota. Investicioni razvojni fond, gospodine Žugiću, raspolaže stotinama miliona eura. Ko izabira direktora? Ko kontroliše? Nama jedan suvi list papira da da' informišem. To je državno, to je države Crne Gore. Razvojna banka treba da bude pod kontrolom svega ovog. Kažete, pričate mi, gospodine Žugiću, oko loših kredita. Znete li da je to relativna stvar. I treba da znate da li ja ću moći sutra, iduće godine ako bude recesija, jer sa crvenim boksitima, rudom mi je ostalo a nijesmo konkurenti i ako se prelije veliki rat trgovinski između Amerike i Njemačke i svih ostalih na Crnu Goru koja je ljuštura jedna, da li ću ja moći da plaćam kredit? Da li će i moj kredit biti loš kredit? To je vrlo relativno. To je strašno relativno.

Oko dešavanja u dvije banke će se napraviti krimi horor film. I vi ćete biti jedan od tih aktera u tome filmu zajedno sa onim iz Barjamovice Katnićem, zajedno s njim i ostalim.

Gospodine Žugiću, prijateljski, drugarski vam kažem.

Sačuvajte da ne rečem što, dajte, pođite otadle, čujte što vam ja kažem, prijateljski vam kažem. Tako mi Bog pomogao, sačuvajte obraz. Mislite na svoje potomstvo, pođite otadle i ono što kažete oko jezika, čuda, pa berem prema tim ljudima koji voze taxi i nose vreće koji su magistrirali i završili najbolje američke univerzitete bankarstva, a vi znate ja ne želim imena da pominjem, ima ih dosta koji odlaze.

Gospodine Žugiću, zbog vas odlaze u Njemačku.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:11:47)

Kolega Raduloviću, hvala vam.

BRANKO RADULOVIĆ (29.11.19 18:11:54)

Ljudi, da li ste vi Germani, da li ste natklasa i rasa, da vaše potomstvo su genijalci, a naše potomstvo je nedostojno ičega. Mislite vi, gospodine Žugiću, nešto što su vječne istine. Proće i ovo i zvaće se juče.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:12:21)

Poslaniče Konjeviću, izvolite.

Nek se pripremi poslanik Damjanović.

Molim vas, tri minuta.

RAŠKO KONJEVIĆ (29.11.19 18:12:30)

Gospodine Žugiću, ja ću vam postaviti dva pitanja.

Jeste li se ikad privatno sastajali sa vlasnikom jedne banke u privatnom restoranu u blizini Podgorice? Čuli ste me, čuli ste me. Dakle, jeste li se ikada privatno sastajali sa vlasnikom jedne banke u jednom obližnjem restoranu u Podgorici? Vi pretpostavljate da znate da ja to znam. Šta ste razgovarali na tom sastanku i da li ste tu banku stavljali u povlašćeni položaj?

Kad mi budete odgovorili samo se prisjetite da možda postoji neka kvitica koju ste svojom rukom napisali. Možda postoji neka kvitica koju ste svojom rukom napisali i koju bi svaki grafolog utvrdio da je vaš rukopis. Prisjetite se. U pravu ste, ponešto znam. Tu se slažem sa vama, rekali ste mi da ja nešto znam. Evo ja vam kažem možda znam ovo, možda znam ovo. Za mene ovo nije

problem, jer ja nit sam pisao kviticu, nisam se gledao sa tim vlasnikom banke. Dakle, ali ne bih vam ovo rekao da niste pokušavali nešto da li vi znate nešto itd. i tome sl. Znam ja još ponešto, ali ovo je ne, ne dovoljno sprem onoga što vi meni ukažete ja ću evo otvorio sam da vas pitam jeste li se gledali, možda ima neka kvitica itd. i tome sl. Dakle, a ovu vam kviticu spominjem iz razloga pošto imate jednu nevjerovatnu poziciju. Vi kažete ja ne usvajam zakone, vi usvajate promijenite zakon. Malo više vrednujte poslanike u Parlamentu koji su glasali za zakon koji ste vi predložili. Vi, Centralna banka, odnosno Ministarstvo finansija. Pa, nijeste formalno vi predložili ni ove, je li tako, niste formalno nego Ministarstvo finansija, ali ih vi radite, gospodine Žugiću. Naravno, niste vi ništa uradili u Centralnoj banci sve je to Savjet. Toliko o ljudima koji su tamo i kakvu ulogu vi njih postavljate, a dobro znate kod koga su ovlašćenja. I jednu ste stvar rekli koja nije tačna. Evo, ja ću vam reći koja. Nijeste vi tražili supervizorski odbor nego je tražio MMF ili Svjetska banka u izvještaju. Objavite izvještaj. Objavite izvještaj, gospodine Žugiću. Ako u Izvještaju Svjetske banke, ne bude bila konstatacija koja kaže da je koncentracija moći kod guvernera prevelika i da oni predlažu supervizorski odbor. Mislim da se čovjek zove Rozumer, nevažno, nebitno je, bitno je zato što nam govorite suprotno, bitno je što nam govorite suprotno. Vi ste nama da je ovo najotporniji bankarski sistem. Nijesam ja sa emocijama, odgovorite vi meni na prvo pitanje. Ne, ne samo mi na prvo ne morate ni na šta. Na prvo mi odgovorite ja ću imati još jedno pitanje nakon toga. Ja ću vam nakon toga imati još jedno pitanje.

Dakle, vi kažete da je najotporniji bankarski sistem. Znao da ste nam to govorili i prije stečaja ove dvije banke, isto u ovom Parlamentu. Ovdje podlažući u julu 2018. godine ste koeficijent solventnosti na agregatnom nivou je toliki, likvidnost super, nema nikakvih problema itd. Pa, znate li da ste u decembru 2018. godine rekli da neće biti stečaja nego da će Centralna banka kroz privremenu upravu koju je uvela da ozdravi te dvije banke. Razumijete, dakle, radi se tim stvarima.

Gospodine Žugiću, vi ili ne vjerujete institucijama ove države, na što imate pravo, moram priznati, kao građanin, ali ovo što ste vi govorili u crnogorskom Parlamentu poslanicima nijesam vam ja rekao da nije istina, to vam je reklo Tužilaštvo i to vam je rekao sud. Dakle, nemojte da se ljutite na mene. Tužilaštvo vam kaže, vi ste poslanicima rekli da je dotična gospođica Radović da ste podnijeli krivičnu prijavu i da je to jedan od razloga za njeno razrješenje. Kad to kaže guverner Centralne banke u ovom visokom domu to jeste razlog za razrješenje, ako je tačno. T užištvo kaže da u tome što ste vi podnijeli je krivična prijava odbačena jer nema elemenata krivičnog djela odavanja poslovne tajne iz člana 280 stav 1 Krivičnog zakonika. To je reklo Tužilaštvo, pa ste se žalili Višem tužilaštvu, pa je Više tužilaštvo potvrdilo odluku Osnovnog tužilaštva. Dakle, nijeste u ovom Parlamentu govorili istinu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:18:04)

Poslanik Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (29.11.19 18:18:12)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Evo da probamo da zaokružimo, nije sporno imao prostora da neke stvari ovdje razjasnimo. Hajde da krenemo od ovog, što se kaže, lakšeg.

Svakako cilj novog zakona da stečajni postupci ne traju kao što je, recimo, trajao stečajni postupak kod Ekos banke od 15 godina. Sad ste negdje, gospodine Žugiću, odgovarajući na naše diskusije rekli da vi smanjujete ovlašćenja novim zakonom i decentralizujete odgovornost. Evo ja sam negdje neko ko ovo onako voli da pročita malo detaljnije, pa da vas demantujem da se ne radi o smanjenju vaših ovlašćenja na način na koji ste isto to radili kada ste vi kreirali Zakon o Centralnoj banci, odnosno izmjene zakona. U članu 29 je trenutno definisano, važećeg Zakona o stečaju i likvidaciji, da stečajni upravnik može bez saglasnosti Centralne banke zaposliti do 10% najvećeg broja izvršilaca koji već rade itd. To se mijenja, vi se tu vodite kao neko ko daje saglasnost, pa se onda takođe članom 15, važećeg Zakona, koji definiše da stečajni upravnik je

dužan da podnese izvještaj o toku stečajnog postupka na zahtjev Centralne banke stavili Savjet, odnosno guvernera. Pa, ste u članu 18 takođe gdje stečajni odbor vrši nadzor nad radom stečajnog upravnika, daje upustva itd. i vrši druge poslove i gdje se na zahtjev daje obavještenje Centralnoj banci stavili guverneru itd. Dakle, neće biti da je baš decentralizacija vaših ingerencija u novom predlogu zakona, ali ok. Ovo glasa ovaj parlament nadam se da neće napraviti grešku, kao što je uradio, tragičnu grešku, kada je ovdje glasao na bazi onoga o čemu je gospodin Konjević govorio razriješenje bivše viceguvernerke gospođe Radović. Ja sam vam tada rekao na toj sjednici nemojte to da radite, nije to dobro, napravite ogromne probleme Centralnoj banci, vama lične itd. sisemu generalno, niste htjeli da slušate. Naravno, evo trudim se da zaista ostanem u ovoj materiji. Hajmo ovo glavno.

Vi ste sada rekli, ovako dosta lagano, da ste bili na službenom putu i da ste saznali preko elektronskih medija da je došlo tamo do nekog odliva iz mase Atlas banke tokom trajanja privremene uprave. Dakle, da ponovimo, jasno i glasno. Zakon o bankama izričito zabranjuje da se sem plata, penzija i malih iznosa, tamo tačno piše kako, sto puta sam ga citirao ovdje, za potrebe liječenja itd. mogu vršiti plaćanja odnosno umanjivati depoziti tokom privremene uprave. E, da bi ti depoziti ušli u stečajnu masu i da bi se dešavao ono što treba da se desi. Od ovih 21,8 miliona eura sada kažete, po prvi put poslije osam mjeseci, da nije to sve bilo prebijanje tzv. ili kako ste vi to nazvali uparivanje već je jedan dio otišao kako je otišao. Možda je to trebalo reći ranije. Hajde da vam vjerujem da je od tih 27,8 miliona 20 miliona otišlo kako ste vi rekli od 21,8 da je otišlo, ali i ja i vi znamo bar jedno šest ili sedam miliona sigurno nije ono što ja znam, ljudi pričaju.

Zakon o bankama to zabranjuje. Osoba A duguje banci i to samo Centralna banka zna, ima sistem, osoba B ima depozite u banci i to samo Centralna banka zna jer ima sistem. osoba A ne može doći do osobe B i znati koliko ona ima depozita, a koliko ova ima kredita i sjesti zajedno da dogovore da se pribiju ili kako vi to kažete upare, a bez da im ne posreduje neko iz Centralne banke da ih obavijesti, ili oko Centralne banke, uz znanje Centralne banke, nema trećega. Dakle, ili ste se pokupili na Čemovsko polje na guvno, svi klijenti banke onda su dizali ruke kao na berzi, ja dugujem, ja imam, ja dugujem i uparivali. Ja vas pitam osim što je nezakonito, to je i neetički, to je nesolidarno, to je nepravedno, ostali su ljudi s preko 50.000 eura s depozitima koji nikad neće naplatiti iz stečajne mase ono što je preko 50.000 koji nisu imali prilike da se, kako vi kažete, upare, jer ih nije imao ko nazvati i obavijestiti Marka da Janko ima pa da se Marko i Janko nađu pa da završe posao, a da Mirko ili Žarko uzme 10,20,30% ili uzme stan u Porto Montenegro itd. nemojte to da radite. Hoće li ovo Tužilaštvo jednostavnu stvar i taj vještak, ja ne znam ko je vještak utvrditi, dobiti vi ste obećali ovdje podatke forenzike, ajmo da ih dobijemo, da nam javno kažete neko je upario 100.000 i prebio, neko milion i nešto, neko i dva i nešto, koji su uz pomoć vas, Centralne banke, ekipe u Centralnoj banci ili oko Centralne banke, privremene upravnice došli do podataka, jer im nije imao ko dati, gospodine Žugiću, sem Centralna banka ili privremena upravnica. Ne mogu ljudi napamet znati onaj koji duguje, sem ako se nisu kažen pokupili na Čemovsko polje svi pa su uparivali tokom jedne burne noći. Ne mogu ljudi znati ko ima koliko para u Atlas banci i koliko je ko dužan u toj banci i ovoj Pljevaljskoj banci.

Prema tome, završavam, zahvaljavujem, gospodine potpredsjedniče, mislim da je važna tema i da smo otvorili ovdje niz tema koje smo možda propustili tokom ranijih zasijedanja, a na ovu temu, dakle, očekujem apsolutnu odgovornost. Ali očekujem i brzo postupanje, ovakvo kakvo je Specijalno Državno Tužilaštvo, jer idu ovdje neki procesi koji će se ticati ne samo vas ili Centralne banke ili nas nego i tog Tužilaštva. Da vidimo, gospodine Žugiću, je li ovdje bilo nezakonito sve, a jeste, i svega onoga što ne bi trebalo da bude u jednoj ozbiljnoj Centralnoj banci. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:24:04)

Poslaniče Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ (29.11.19 18:24:10)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Znači, samo nekoliko napomena zašto je važno, žao mi je što moje uvažene kolege, nijesu više pažnje posvetili zakonu, jer smatram da zaista je važno da imamo dobre i jasne zakone, a čini mi se da je to naš osnovni posao. Samo da podsjetim zašto to kažem. Znači, čini mi se da je veoma važna informacija za 2.147 štediša iz dobrovoljnog Penzionog fonda penzije plus. Uvaženi kolega Damjanović, je pokrenuo to pitanje, još kad je bio ovdje gospodin Đikanović, iz Komisije za hartije od vrijednosti i mi smo dobili kao Odbor, žao mi je što nije proslijeđeno svima, a sve kolege su dobile to, informaciju koju smo dobili od Komisije za hartiju od vrijednosti znači, da su ta sredstva identifikovana, da su obezbijeđena i da su na posebnom računu, znači nisu zagubljena, znači nikakav problem nema, problem je u krizi između zakona i sad je taj spor negdje na Ustavnom sudu i vjerujem da će Ustavni sud veoma brzo donijeti odluku koja će jasno da saopšti na koji način će ljudi biti oštećeni, da upravo o tome govorim. Zato je veoma važno da imamo jasne i precizne zakone. Znači, govorim ovo zbog ovih 2.147 štediša, a kažem koš jedan put sa ovim zakonima rešavamo te probleme i znači danas sutra smo u prilica da ovaj upravo po onom pitanju na koji način se određuje kako se ta stečajna masa izdvaja i na koji način se sve to reguliše i zato mislim da je veoma važno da osim političke priče ovdje imamo i onu priču koja se tiče samih zakona jasnoće tih zakona i da najzad u nekom poslednjem čitanju prije glasanja da znamo zašto glasamo.

Dozvolićete da kada govorimo o političkoj priči, jer nije prvi put ovdje da se kritikuje i Centralna banka i finansijski sistem, ukupni sistem Crne Gore da podsjetim da smo negdje već od 2007.-2008. godine imali više najava od naših kolega iz opozicije da će Crna Gora da bankrotira. Naravno, to se nije desilo. Takođe, smo imali podsjetiću vas najave da će Evropska unija da ukine Crnoj Gori mogućnost korišćenja euro. Znači, otvoreno je poglavlje 17 i još uvijek takvog stava i Evropske komisije, Evropske unije nema. Znači, ja bih zaista molio da kada govorimo o ukupnom finansijskom sistemu, ovdje je bilo riječi o tome da je bitno povjerenje u bankarski sistem, da kao kolege parlamentarci negdje imamo to da negdje o tome razmišljamo pa baš da ne dajemo paušalne ocjene iza kojih ne stoje proverljive činjenice. Znači, tim prije što imamo ... guvernera Centralne banke iz prve ruke možemo da saznamo sve ono što se tiče bankarskog sistema. Znači, molio bih vas da poštujemo i ono što je pitanje hijerarhije zakonom date hijerarhije, a mi smo ovdje u ovom Parlamentu usvajali te zakone gdje se jasno određuje šta je čija uloga u ukupnom sistemu i naravno uz sve poštovanje i kontrolne funkcije Parlamenta kao takvog. Uostalom sam guverner je bio parlamentarac pa zna taj sistem i zna šta znači parlamentarna kontrola, ali kažem još jedanput zbog ukupnog poverenja u bankarski sistem, u finansijski sistem Crne Gore smatram da bismo trebali da se uzdržimo od paušalnih i u konačnom netačnih ocjena. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:27:21)

Hvala, poslaniče Sekuliću.

Ne, ne možete odgovoriti, možete uzeti učešća u raspravi i onda možete doživjeti nove komentare i taj ciklus. Ja bih vas samo podsjetio ne bi nikog više ništa upozoravao, jer ovdje je, niko se ne može upozoriti da smo krenuli u raspravu u 17 i 20 i da smo četiri uvodna izlaganja koja nisu bila kad su trajali sat i deset minuta otprilike. Tako da ako neće kolege Nikolić, Bošnjak, Laličić, Vučurović, Šćepanović, Đukanović, Divanović i Knežević da uzmu učešća da zaključimo ovdje. Tako da ja bih vam predložio da pošto bi planirao raditi nešto prije sedam da zaključimo, da dozvolimo učešće u raspravi guverneru da imamo još jedan krug komentara ispred klubova i da zaključimo raspravu.

Izvolite, možete uzeti učešće u raspravi pa će još jedan krug komentara očekujte i tako to ide.

Izvolite, guverner Žugić.

RADOJE ŽUGIĆ (29.11.19 18:29:00)

Da budem potpuno otvoren, ja nisam bio dužan da budem danas ovdje, nije Centralna banka predlagač nego Ministarstvo finansija, ali sam došao, jer sam juče čuo komentare, iz toga sam razloga danas ovdje.

Uvaženi prof. Raduloviću, kratak komentar, potpuno se slažem sa vama da Crna Gora mala otvorena ekonomija sa snažnim potencijalnim uticajem na eksterne šokove, ali i na interne ranjivosti. Stoga smo mi u prethodnoj godini obezbijedili rast kapitala u bankama za apsolutnih stotinu mliona eura. Budući da je bankarski sektor dominantno stranog porijekla, strani su vlasnici, to su i najveće strane direktne investicije u Crnoj Gori. Znači, novi kapital u nivou od stotinu miliona eura. I to je znak snaženja bankarskog sistema i njegove otpornosti, najvažniji znak. Banke jesu visoko profitabilne, ali ulažu u svoj kapital dvostruko više od profita. Iza ovih riječi vam ja stojim. Oko mog obraza sve ću da uradim da ga sačuvam, profesore uvaženi, sve što treba. Oko sastanka sa vlasnikom banke ja sam da vam kažem, napraviću malu digresiju, ja sam se sastao ja mislim pet puta sa vlasnikom Atlas i IMB banke, sve sa željom da pomognem, jer svakoj banci treba pomoći da zbog uticaja na ostatak sistema. Nikome nikad nisam uzeo jedan jedini cent, niti bilo koga ucjenjivao. To je ono što je važno. Kakvu god listicu imate, gospodine Konjeviću, stavite je na javnosti na uvid, bez ikakvih problema. Ako tu postoji neka ucjena ili neki moralni kod ja ću snositi odgovornost. Ne vidim tu baš nikakav problem. Oko Tužilaštva i naše prijave, to su prijavili pravnici. Ne bježim ja, profesore Raduloviću, ja sam odgovoran za sve što se uradi u Centralnoj banci, vjerujte mi, ali ako u internom aktu stoji da plan supervizije banaka jeste poslovna tajna, ja i dalje stojim da je to težak prekršaj kao ekonomista, a i vi to znate jednako kao ja. Ako vi dostavite takav plan meni koji imam pa na kraju neko nezavisan utvrdi da su brojni mejlovi slani, brisani i tako redom, to je znak da je neko znao kad će kontrola, i taj neko može da napravi štetu toj banci i sistemu ukupno. Tako da ja mislim da je to velika i najvažnija poslovna tajna, i dalje to mislim. To što se ne slažemo oko sudstva kad bude konačnost tu smo.

Oko viceguvernera, ponavljam treći put, dostavljen je predlog, davno je dostavljen, dajte da prihvatimo ili odbijemo. Evo raspitajte se od Službe Skupštine, žena će biti ponovo, dama.

Oko toga ko je predložio, gospodine Konjeviću, artikal 4 strana broj 2, MMF pozdravlja konstituisanje komiteta supervizije. Pročitajte slobodno, možda me to ponukalo da kažem, pročitajte artikal 4 strana broj 2 - Međunarodni monetarni fond pozdravlja osnivanje komiteta supervizije.

Oko ovih ostalih stvari, ja mislim da smo danas uspjeli da razriješimo brojne dileme i ja vam se i na kritikama zahvaljujem, jer je bila prilika da sve one koji nijesu upućeni naoružamo odgovorima koji su trebali našoj javnosti, ne samo Parlamentu nego i našoj javnosti. Otvoren uvijek za saradnju i danas sam došao ovdje, iako nije moja obligacija bila da ja budem danas ovdje, predlagač je Ministarstvo finansija a naši su obrađivači, uvaženi pravnici bili ovdje i juče i danas, ali sam došao na bazi jučerašnjih prozivki, bez ikakvih problema i bez imalo imalo nerveze.

Zahvaljujem na komunikaciji, ali i smatram da je i Parlament, ovaj visoki dom koji ja visoko poštujem, to znaju brojni ljudi iz opozicije, ja ne mijenjam odnose prema poslanicima, čak ni na bazi grubih kritika, važno je da kritika ima uporište, ako ima uporište onda je to mogućnost za korigovanje i za unapređenje i za snaženje.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:34:00)

Hvala.

Izvolite komentar ispred kluba Socijaldemokratske partije.

RAŠKO KONJEVIĆ (29.11.19 18:34:22)

Uvaženi guverneru Žugiću,

Vi kao ekonomista imate pravo na vaš stav, ja sam vam to upravo rekao, imate pravo na stav ali imate odgovornost, ne kao ekonomista nego kao guverner, dakle kao guverner. I nijesu to podnijeli pravnici, kolega Žugiću. Jer, pravnici u bilo kojoj instituciji ne mogu to da rade bez stava guvernera, jer vi predstavljate Centralnu banku, kolega Žugiću. A ne mogu, kolega Žugiću, ne

mogu, kolega Žugiću, u ime Centralne banke, vi ste starješina organa, vi ste odgovorni, vi ste im dali nalog i odobrenje da to urade. Niste im dali odobrenje da podnesu krivičnu prijavu? Pa odobrenje je nalog, kolega Žugiću, pa odobrenje je nalog.

Dakle, kolega Žugiću, vi hoćete da mi kažete da pravnici u Centralnoj banci su podnijeli krivičnu prijavu u ime Centralne banke bez vaše saglasnosti. Pa naravno da imaju, pa ja vam to govorim, kolega Žugiću, pa vi imate pravo da tvrdite, ali ste kao guverner u obavezi da se pitate za vašu odgovornost, kad vam drugi državni organ, u ovom slučaju Tužilaštvo, kaže da to što ste napisali nije tačno, jer ste vi to izrekli nama ovdje i to je bio razlog da se ta osoba smijeni. Nisam vam to rekao ja, dopis, ja sam vas pažljivo slušao, dopis Tužilaštva od 13. februara 2019. godine. Za to postoji u ovom društvu, u ovom društvu postoji odgovornost.

Dakle, oko viceguvernera - zašto se ne bira? Vi ste iskusan čovjek, ja mislim da trebate da shvatite poruku, treba da shvatite poruku. Zašto vam se prijedlog ne nalazi na dnevnom redu Skupštine više od pola godine. Vi ste iskusan čovjek, vi znate i što je politika, i što je bankarstvo, ne sporim te djelove, ali vi znate što je poruka ako vam neko šest mjeseci drži predlog u fioci. I nemojte da pitate nas poslanike, pitajte predsjednika Parlamenta i pitajte parlamentarnu većinu. Ja mislim, možda nijesam u pravu, da vam je to poruka. Kakva vam je to poruka vi znate bolje nego ja. Nisam ja rekao šta mislim, ja vam samo kažem da vam je poruka.

I treće, ja gospodine Žugiću, nijesam ni spominjao vlasnika Atlas banke ni IMB banke. I da vam bude lakše, nijesam mislio na njega. Znam ja da vi znate, znam ja da vi znate, ali kad pređete neku vrstu granice, vi, polako samo. Pravo da vam kažem kad pređete neku vrstu granice, ne mislim lične, nemojte misliti, nemamo ja i vi ništa lično, dakle u polemici, onda očekujte da će svako da vam iznese argument sa druge strane. Dakle, nijesam mislio na vlasnika Atlas i IMB banke. Da vam dodatno malo preciziram o kojem vremenu se radi i možda se te kvitice prisjetite, o 2011. godini se radi, gospodine Žugicu, a ta kvitica postoji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:38:01)

Dobro, nastavljamo dalje.

Poslije poslanika Konjevića idemo na raspravu sa. Vi ste svoje rekli, nadam se da ne mislite da imate drugi put.

Poslanica Ana Nikolić, koju nisam najavio zbog toga što nismo stigli do toga da najavim govornike i sada idemo ovim redom. Molim vas bez previše komentara.

Poslanica Branka Bošnjak, Jovanka Laličić, Jovan Vučurović, Marta Šćepanović, Milutin Đukanović.

Poslanice Nikolić, vi odustajete.

Poslanice Bošnjak, vi ste na redu.

BRANKA BOŠNJAK (29.11.19 18:38:52)

Ja ne bi bila u DF-u da tako lako odustajem, tako da mi ne odustajemo.

Uvaženi građani, evo danas smo čuli i čekali vas, gospodine Žugiću, da dođete iz razloga svi su vam rekli, nekada ste imali povjerenja u ovom domu, čak i iz opozicione strane za neke stvari, ali to se povjerenje istopilo.

Vidjeli smo, svi smo bili svjedoci šta se dešavalo u finansijskom sistemu Crne Gore i kako se to predstavljalo, kako se predstavljalo nama, kako je došlo na televiziju, šta smo sve vidjeli, šta se sve dešavalo i došli smo do jednog zaključka da ni ta Centralna banka koju smo svi smatrali onako jakom institucijom, nekako je djelovala pomalo nedodirljivo. I guverner Centralne banke djelovao je kao neko, a i vidjeli smo po zakonu vidjeli smo ko neki sultan imao sva živa ovlašćenja, ali se pokazalo da je i ona tako nemoćna, jadna, i da eto i neki snimak koji smo vidjeli poljuljao je sve to, a usudiću se reći ovo što se dešava, vezano ovi sudski proces sada što imate sa bivšom, sad već bivšom viceguvernerkom. Malo je sve to okaljalo, i to žestoko okaljalo ugled Centralne banke i smatram da ste vi za to prvi koji ste odgovorni. Ko god da bio je u pravu u ovim sudskim procesima što se vode, i ovo što imamo priliku da čitamo u medijima, pa i jedna i druga strana,

neću da ulazim ali vidi se da ima dosta doze ličnoga u tome, to ne valja za Centralnu banku, i to je katastrofa što se dešava.

Što se samog vašeg sistema tiče i toga kako ste radili supervizije ovih banaka i šta ste radili tamo, da ste radili kako treba ne bi došlo do ovoga što je došlo, sigurno ne bi došlo. A ovaj vaš, ja ću reći vaš bankar, misleći na vlast, jer je on bio blizak vlasti, vidimo šta je radio i kako je dijelio pare, bio vam je sigurno ljubimac i bio je sigurno jedan od onih čije ste banke protežirali, kao što ste i Prvu banku protežirali. I znamo kako se i šta se dešavalo u Prvoj banci i kako se sve tamo, kada govorim vi mislim na Centralnu banku i uopšte na guvernera. I ono što ja uporno govorim i kad niste bili tu, a danas ste se ovlaš toga takli, to je zapošljavanje u Centralnoj banci. To je jedna velika rana u Centralnoj banci. To je, kako je profesor rekao, obdanište, ja kažem VIP obdanište, jer nije to obdanište za sve, to je obdanište za mladunce DPS-a, i tamo probrani, znači iz samog vrha. Neka vam oni iskusni iz Centralne banke koji su meni rekli, a imam i ja tamo prijatelja, kojeg su znanja i nivoa znanja ti koji dolaze. Možda među njima ima poneko što nešto zna, ali većina ne zaslužuje da radi, gospodine Žugiću, u Centralnoj banci. Vi kažete da se niste miješali, pa trebali ste da se umiješate, jer sam sigurna da Vi znate ko koliko zna i ko tamo maltene ništa ne radi, a zaposlen je. Odlično znate i napravili ste od toga, nisu tu samo djeca, ima tu i supruga, ima tu i sestara, i rođaka i sve se to nagomilalo u Centralnu banku, jer su tamo dobre plate. Vidjeli smo evo i kroz ovaj sudski spor i kako se neke pare dijele, ja znam da su to tamo ogromne plate, a vidjela sam i kako. Neko dobija stanove, neko dobija kredite pa živi ovdje i sigurna sam da ta osoba viceguverner, sigurna sam da ima stan u Podgorici.

O kadrovima, ja sam juče pomenula i jedan kadar, izvršni direktor, moj zemljak, uz dužno poštovanje, ja imama petlju da kažem šta mislim. Neko ko je završio nastavnički fakultet u Nikšiću, pa je magistrirao istoriju, ali onda je sa pozicije u banci, u vrijeme kad je dekan tog fakulteta bio član Savjeta banke, a njegov kolega viceguverner magistrira, pa doktorira, a izvinite, nije to, ne može neko ko nije matematiku niti i jedan predmet koji se tiče matematike imao na studijama biti izvršni direktor Centralne banke. Zašto? Zato što je DPS, zato što je kum i zato što je to.

Vi morate da vodite računa o kadrovima. Šteta je, ima ljudi, ima omladine koja završava i u inostranstvu, ima talentovane omladine koja završava ovdje, ali ne može da priviri u institucije sistema iz razloga što vi ne dozvoljavate da to neko nije provjeren ko je DPS do kraja i sve je bitnije nego znanje. Na žalost, u ovoj zemlji je potpuno degradirano znanje i zbog toga nam je sve ovako kako je. Dok vi ne pustite i ne otvorite vrata, ne mislim samo lično na Vas, da nije ulaznica partijska knjižica, a sad je partijska knjižica, na žalost, ulaznica i za onu higijeničaruku, a ne za nekog drugog, ne može biti bolje ovoj državi.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:45:07)

Hvala.

Izvolite, poslaniče Vuletić, proceduru.

MILORAD VULETIĆ (29.11.19 18:45:15)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Evo iz kojeg razloga sam se javio. Javio sam se iz razloga što ovdje praktično čitav dan sjedimo, ja sjedim da bi ispoštovao i kolegice i kolege, i naravno naše uvažene predlagače ovoga materijala i ranijih materijala, izvinjavam se, i guvernera Centralne banke. Ono što meni nije jasno, kao da kažem iskusnom poslaniku ili starijem poslaniku, kako god hoćete, to je način rada u Parlamentu evo neko vrijeme. Mi apsolutno ne znamo koliko se raspravlja vremenski o nekoj tački dnevnog reda, pa prosipamo neke hrabrosti ovdje, ko je hrabar da priča ko nije hrabar da priča, pa nam se kaže radi se do 18. 45h, pa neko kaže radi se duže. Javio sam se samo da zamolim, dobro bi bilo makar da znamo kad krene raspava po određenoj tački dnevnog reda koliko traje. Najviše traje do tri sata, to znamo, na Kolegijumu može da se dogovori, to je po Poslovniku, kraće vrijeme, ali ne preko tri sata. Definitivno govorim ovo iz jednog razloga, iz iskustva kao poslanik da mnogo se zloupotrebljavaju neke teme koje apsolutno nijesu predmet

dnevnog reda. Apsolutno neka svako govori o onome što je tema dnevnoga reda, a ako je u pitanju neka politička priča, ajde da to otvorimo jedan čitav dan, pa svi da se ispričamo. Pa ja sam mogao komotno po svim ovim tačkama koje nijesam pripremao za priču da se javljam i kao dio kolega da dam neka svoja politička viđenja, ili o kvalitetu tih propisa uz političke opaske koje svakako bi građanima nešto koristile možda, ali cijenim da bi mnogo više koristilo i njima i nama da radimo po Poslovniku. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:47:40)

Hvala, poslaniče Vuletić.

Cijenim Vaš napor da ovo uskladimo sa Poslovníkom. I ovdje imamo situaciju da nismo prešli tri sata rada, a mi smo zbog cilja a bi glasali u ponedjeljak tačke dnevnog reda koje su vezani uz podršku Međunarodnog monetarnog fonda ili Svjetske banke za Ministarstvo finansija da bi završili ove četiri tačke dnevnog reda koje smo počeli juče, tako da to je ono što nas malo vremenski sužava da radimo.

Poslanik Nikolić. Izvolite, proceduru. Procedura ima prednost u odnosu na izlaganje. Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (29.11.19 18:48:28)

Izvinjavam se gospodinu Žugiću.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani građani,

Evo pokušali smo da damo prilog racionalizaciji u potrošnji vremena, razumijevajući današnju agendu i već da ulazimo u 19h, međutim, zbog jedne prozivke za koju smo smatrali da nije bila korektna, upravo uvažavajući demokratski kapacitet ovog parlamenta, Vas sad molim da poslanici ispred Demokratske partije socijalista koji su prijavili diskusiju dobiju prostor za diskusiju, pa da pokušamo da racionalizujemo vrijeme te diskucije i na taj način damo doprinosu radu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:49:16)

Poslaniče Nikolić, Vaš prijedlog je sasvim korektan, ali ja ću insistirati da Demokratski front shvati da vi imate sutra Kongres i da bi i zbog toga oni trebali da odustanu od još dva izlaganja, da izaberu jednog poslanika koji će dati završnu riječ.

Guverneru, Vaših pola minuta će biti još deset minuta drugih, ali izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ (29.11.19 18:49:59)

Vi ste na jedan korektan način iznijeli neke kritike prema Centralnoj banci, ali ja sam dužan zbog mojih saradnika da saopštim neke važne činjenice kada je u pitanju zapošljavanje u Centralnoj banci Crne Gore. Zadnja tri konkursa, u vremenu mog mandata, mi smo javno oglašili potrebna slobodna mjesta u Centralnoj banci, četiri komisije rade na prijemu. Vjerujte mi da ne znam ni ko je primljen niti sam htio da se miješam u tom. Znam da su primljeni i pripravnici sa najboljim prosjecima i najboljim ocjenama. Drugo, da vam kažem, u Centralnoj banci danas imamo 12 doktora nauka, 55 magistara i da je to visoko pozicionirana i snažna kadrovska institucija. Mi imamo i dva eksperta, jedan radi za MMF, a drugi za Ujedinjene nacije. Znači, to je reputacija, ne samo Centralnoj banci već i Crnoj Gori. Nastojte da ako imate kandidate ubuduće će biti javni konkuri o svakom slobodnom mjestu u Centralnoj banci. Samo toliko i zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:51:07)

Poslanice Bošnjak, da li cijenite da morate da odgovoriti. Hoćete li Vi minut se obavezati. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (29.11.19 18:51:19)

Gospodine Žugiću, rekli ste - zadnja tri konkursa u ovoj godini, ja ovo što pričam pričam što je bilo, ne znam sad koliko godina, ali se nakupilo toga i sve je jasno. Sad se magistratura tako lako dobija da prosto ja mogu s pravom da kažem da sadašnji magistri imaju niži nivo zvanja nego svršeni studenti po ranijem sistemu, to sam gotovo sto posto sigurna, da ne kažem i od nekih doktora nauka, tako da to više nije mjerilo, pošto smo degradirali, na žalost, naš obrazovni sistem do te mjere da je sad svako magistar, još malo će početi da iz frižidera izlaze.

Ono što boli i što je činjenica, jer nesporna je činjenica da su tamo svi ovi, ne nabrajam imena jer smo ih nabrajali x puta, i nemoguće je da su svi oni bili najbolji, jer nisu bili najbolji i svi znamo da nisu bili najbolji, ali jesu imali najbolja leđa i dobre veze i došli tamo. Ima i među njima dobrih, ja ne kažem, ima pojedini od njih koji su bili vrhunski studenti, ali većinski nisu. Ali ima ovih studenata koji su vrhunski a kojima niste dali štansu da privire nigdje, e to je problem. Ja kažem većinski, možda se izolovani slučaj, ja njih znam dosta koji rade tamo, nažalost ima i mojih školskih drugarica, nažalost, jedna eto više nije ni živa radila je kod vas, studirala je sa mnom i jedno divno stvorenje i baš mi je žao. Ali evo kažem i metalurga je čak bilo tamo, ali hoću da kažem samo jednu stvar, evo nadam se da će to biti tako kako vi kažete da će biti otvoreni konkursi i da se prati, ali do sada nisu bili i to je postao simbol, to je Centralna banka je na žalost postala simbol, kao VIP obdanište visokih funkcionera DPS-a. Zašto? To bi trebali neko drugi da da nam odgovor, ne ja.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:53:46)

Hvala vam.

Idemo ovim redosljedom. Koleginica Laličić. Izvolite Jovanka.

JOVANKA LALIČIĆ (29.11.19 18:53:59)

Uvaženi potpredsjedniče, evo sad zaista moramo da pričamo i pored naše iskrene želje da racionalizujemo vrijeme.

Poštovani potpredsjedniče, uvažene kolege i kolegice, uvaženi građani,

Evo ova dva dana raspravljamo o četiri važna zakona koji znače ispunjavanje obaveza Crne Gore u postupku pristupanja Evropskoj uniji i usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa direktivom 2014/59 o uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija investicionih društava.

Uvijek želim da u ponuđenim zakonima nađem ono što je bitno za naše građane, pa cijenim da je u ovom zakonu posebno važno i povoljno rješenje u korist fizičkih lica i pravnih lica koja su kategorisana kao mikro mala i srednja preduzeća a to je da oni dobijaju povoljniji status u redosljedu prioriteta za namirenje u slučaju stečaja nad kreditnom institucijom. Time se osigurava da najosjetljivija grupa povjerilaca u slučaju stečaja banke budu zaštićenija od finansijski sposobnijih povjerilaca koji svakako mogu lakše podnijeti posljedice stečaja. Ovim zakonom se unaprijed određena rješenja usaglašavaju sa Zakonom o kreditnim institucijama, a ta rješenja se praktično odnose na uvažavanje postojanje i tri vrste kapitala i to redovnog osnovnog, dodatnog osnovnog i dopunskog kapitala.

Kada je riječ o ovoj temi, dozvolite na kratku digresiju da se malo ja osvrnem na stanje u našem bankarskom sistemu i da kažem da je to stanje osnaženo nakon rješavanja pitanja vezanih za ranjive banke što potvrđuju odlični pokazatelji ključnih bilansnih pozicija kod 13 banaka koje posluju u Crnoj Gori. Aktiva banaka iznosi 4,6 milijardi eura, na istorijskom je maksimumu, dok stabilnost sistema potvrđuje izuzetno visok koeficijent solventnosti od 19,5%. Nekvalitetni krediti

se u kontinuitetu smanjuju i trenutno iznose 4,69% ukupni, što je značajni pad u odnosu na 2011. godinu, kada je njihov nivo iznosio 25,9%. Uprkos niskim pasivnim kamatnim stopama depoziti rastu, što je dokaz povjerenja u bankarski sistem.

Takođe, uvođenje stečaja u Atlas i Invest banku Montenegro, imalo je negativni uticaj prvenstveno na njihove klijente, ali ohrabruje činjenica da su oni pokazali visoki procenat povjerenja, da ta svoja sredstva deponuju u druge banke. Iz svega toga se da zaključiti da su sistemski uslovi u Crnoj Gori takvi da omogućavaju uspješno poslovanje banka, kao i da su oni vrlo povoljni što potvrđuje interesovanje investitora za ulaganje u crnogorski bankarski sistem.

Svjedoci smo takođe da se u bankarskom sektoru istovremeno dešavaju dvije različite pojave, odnosno uvođenje stečaja u dvije banke, ali i proces jačanja, odnosno spajanja Crnogorske komercijalne banke i Societe General banke Montenegro, koje spadaju među najznačajnije na domaćem tržištu. Jačanje, odnosno spajanje govori o mogućnostima uspješnog rada banaka na ovom tržištu kada su u pitanju sistemski rješenja i uslovi rada. Dakle, uspjeh poslovanja banaka zavisi prvenstveno od kvaliteta korporativnog upravljanja u tim bankama. Stoga smatram da i ovaj zakon doprinosi zajedno sa svim ovima o kojima ova dva dana raspravljamo, doprinosi stvaranju uslova da se sa takvim radom i ambijentom za rad banaka nastavi u Crnoj Gori. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:57:57)

Hvala poslanice Laličić.

Poslanik Jovan Vučurović, nek se pripremi poslanica Ana Nikolić.

JOVAN VUČUROVIĆ (29.11.19 18:58:07)

Vidim da je neka trka oko ovoda kongresa, pa evo da možda i ja da skratim.

Ja sam vrlo, čini mi se, iskren u politici i mislim da je slika i prilika ovoga režima je da ovdje sjedi guverner Centralne banke Crne Gore koji je odavno morao biti procesuiran, a pretpostavljam i evo da ne prejudiciram, vjerovatno i uhapšen zbog svega što smo čuli i čega smo se naslušali proteklih godinu dana što je očigledno i dokazano.

Nijesam uvrijedio nego iznosim svoje mišljenje. Nemam pravo na svoje mišljenje? Molim vas, riješite ovo u Skupštini Crne Gore, riješite ovo.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 18:59:03)

Poslanice Vučuroviću, ja ne mogu ništa sprečavati, molim vas da je guverner Žugić vam govori da ne možete optuživati da bi trebao biti uhapšen, to je tako, to je vređanje čisto. On ima minimum pravo na repriku.

Izvolite, nastavite dalje.

JOVAN VUČUROVIĆ (29.11.19 18:59:23)

Dakle, kao što sam i rekao, iznosim svoj politički stav na koji imam pravo, iza mene stoje hiljade građana koji su me birali. I nakon svega što smo slušali proteklih godinu i više dana, ja mislim da je ovaj čovjek trebao da bude procesuiran i uhapšen. Dakle, ali poštovani građani, to je takva država, to je takva država koja počiva na korupciji i kriminalu, i umjesto da se to dešava on sjedi ovdje i drži nam pridike, a sa druge strane šta se dešava, poštovani građani, tužilaštvo i sudstvo progoni Demokratski front i pokušava na osnovu namještenih dokaza, na osnovu podmetačina, najniže vrste, da uhapsi Nebojšu Medojevića, da uhapsi ljude iz Demokratskog fronta i vodi se postupak za takozvano pranje para protiv više od 10 funkcionera Demokratskog fronta. E, to vam je zarobljena država, to vam je država koja funkcioniše po sistemu korupcije i

država koja funkcioniše kao privatni posjed jednog čovjeka, a taj čovjek drži pod kontrolom i Centralnu banku Crne Gore, taj čovjek i njegov brat drže pod kontrolom i guvernera Centralne banke i tako funkcioniše taj zarobljeni i bolesni sistem, ja se nadam, poštovani građani, da ćemo vrlo brzo biti u mogućnosti da oslobodimo Crnu Goru od toga zla.

Dakle, ovi zakoni mogu biti najbolji, može da ih ne znam ko smisli od čuvenih svjetskih finansijskih stručnjaka, da ih napiše, ali oni su potpuno beznačajni u državi koja se nalazi u finansijskom kolapsu, u dugovima, u državi u kojoj su građani na ivici egzistencije, u teškom siromaštvu, većina građana, dakle u kojoj caruje kriminal, u kojoj caruje korupcija, pa nam monopoli i kontrola nad bankarskog sistema nalaze se rukama prve familije, poštovani građani i to vi svi vrlo dobro znate., da se ovdje ne bi pravili blesavi, svi vi vrlo dobro znate. I tim domino sistemom prvo su razorili sve institucije Tužilaštvo, sudstvo, ne postoji ASK, i tim domino sistemom, tim domino efektom razoren je i finansijski i bankarski sistem. A zašto? Zato da bi on postao vrlo lak plijen u rukama pomenutog klana, pomenutog kartela zvanog prva familija na čijem čelu se nalazi predsjednik Demokratske partije socijalista. Ovi zakoni su bez značaja jer su, kao što rekoh, Centralna banka Crne Gore i njen guverner zaduženi da štite poslove predsjednika DPS-a, da štite njegovu korupciju, da štite korupciju iz samog vrha režima. Zato ovaj zakon nema nikakvog značaja, a ne da štiti interese građana. Tako je od Centralne banke Crne Gore napravljena režimska batina, još jedna režimska batina, napravljena je režimska poluga. Kao što imamo Tužilaštvo tzv. Tužilaštvo na čelu sa tajnovicom Katnićem i Ivicom Stankovićem, zvanim zec iz gore, iako on kaže da to nije. Imamo sudstvo na čelu sa Medenicom i Savićem. Imamo Agenciju za sprečavanje korupcije, na čelu te agencije više nije Sreten Radonjić. Dakle, sve su to poluge sistema. I imamo Centralnu banku Crne Gore koja se brine za neposlušne u bankarskom sektoru da da po prstima, a i još negdje gdje treba onima u bankarskom sektoru, i koja je osposobljena za reketiranje neposlušnih, a to reketiranje neposlušnih vidjeli smo kako izgleda na slučaju profesora Kneževića i njegove kompanije. Zato su, poštovani građani, ovakvi zakoni mrtvo slovo na papiru kad imate korupciju, nepotizam i klijentelizam.

Završavam, gospodine Nimanbegu, mislim da ste trebali da upozorite na ono nevaspitano ponašanje sa druge strane, a taj prst ćete ostaviti tamo nekom drugom gdje ste naučili.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:03:53)

Poslaniče Vučuroviću, na vaše izlaganje imate repliku koju dajem guverneru Žugiću.
Izvolite, poslanice Laličić.
Imate repliku, samo da čujemo proceduru koja je tražena.

JOVANKA LALIČIĆ (29.11.19 19:04:07)

Prvo procedura, obraćam se Vama, gospodine potpredsjedniče, i napominjem da ste zaista trebali, koristeći naše poslovničke odredbe, da kolegi Vučuroviću makar izreknete opomenu zbog svega ovoga što je iskazao na račun neprimjernih riječi koje nisu za ovaj Parlament koje ste iskazali na račun našeg gosta, a i na račun našeg kluba. Pa, smatram da će kolega Nikolić koristiti kaznenu repliku po pitanju svih ovih neistina koje se ovdje iznose.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:04:37)

Poslanice Laličić, vi znate da u našem Poslovniku svaki poslanik ima obavezu jedni drugima posebno gostima da se obraćamo sa uvažavanjem. Bilo koja insinucija riječ koja se može smatrati uvredljivom daje pravo na repliku. Ja sad dajem repliku, guverneru Žugiću, na izlaganje poslanika Vučurovića i vaš klub može koristiti repliku takođe.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ (29.11.19 19:05:08)

Potpredsjedniče Nimanbegu, ja sam ovdje gost i očekivao sam da me zaštite vi, a ne plašim se nikoga, potpuno otvoreno i neću da odgovaram na ono što je, sportskim žargonom rečeno, ispod pojasa. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:05:23)

Hvala, guverneru Žugiću.

U ovom domu u ovom periodu imamo te probleme. Ja vam se izvinjavam u ime same institucije Skupštine Crne Gore, ali ono što će bilo koji poslanik izgovoriti nije do predsjedavajućeg stola ni do predsjedavajućeg nego do samog poslanika.

Nemate pravo, poslaniče Vučuroviću, za proceduru. Da čujemo o čemu se radi.

JOVAN VUČUROVIĆ (29.11.19 19:05:51)

Odnosi se na ono što ste vi rekli da se izvinjavate gospodinu preko puta za nešto, ne znam za šta se vi izvinjavate. Ja sam iznio svoj politički stav. Vi možete da se izvinite u ime svog kluba, možete da se izvinite, ne znam u ime čije, možda u ime svog naroda, ne možete ni to, ali u ime čitave Skupštine to ne možete jer ja stojim iza svojih riječi, a iza mene stoje hiljade građana.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:05:57)

Apsotutno ako bilo ko dok ja presjedavam se osjeća nelagodno bar u ovoj sali zbog toga što su mu upućene uvredljive riječi ja imam pravo i opet ću mu se izinuti. Još jednom vam se izvinjavam, guverneru Žugiću, u moje ime, u ime ovog doma.

Izvolite, poslaniče Nikolić.

Imate pravo na repliku.

ANDRIJA NIKOLIĆ (29.11.19 19:06:36)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Pa, dobro gospodin Žugić je već kazao da je on ovdje gost i da prema gostima treba da se ponašamo onako kako to nalaže naša tradicija, da dobar domaćin bude odgovoran prema svom gostu u mjeri da ga ne uvrijedi i ne povrijedi, da mu dozvoli da se u njegovoj kući osjeća makar ugodno u pogledu onoga što je odnos domaćina prema gostu. Naravno, opozicija je tu da kritikuje s tim što ta kritika često iz kritike dođe u fazu kritizerstva, a onda kroz kritizerstvo dobije svoju prenaplašenost koja dobije opet neku drugu dimenziju koja nije u mjeri, da kažem, potrebnog političkog dijaloga na nivou demokratske kulture ovoga parlamenta. Ne možete uniziti nečije dostojanstvo niti pokušati da ga unizite, a da prethodno ne unizite sopstveno dostojanstvo. Dostojanstvo ovog doma se brani kulturom, brani se odnosom prema svojim neistomišljenicima i brani se potrebom da uvažite drugačije mišljenje, a da za one optužbe koje iznosite na nečiji račun priložite konkretne dokaze. U suprotnom mi bismo ovdje jedni drugima mogli da lijepimo hiljade etiketa, ali na taj način ne dajemo prilog javno izgovorenoj riječi i ne dajemo u finalu prilog kvalitetu parlamentarnog života. Nije prvi put da se dogodi u ovom Parlamentu da, da kažem, politička retorika dobije svoju eksplicitnu formu kroz prenaplašenost u kritici. Na tome ne treba zamjerati, treba naći neku dozu razumijevanja, ali je dobro da se čuje i glas onih ljudi iza kojih takođe stoje hiljade građana, koji će da kažu da takva retorika nije imanentna ovom domu i da je ne smatramo dobrom za političku budućnost Crne Gore u generalnom. Vi imate vaš sud, mi imamo naš sud. Vi politiku vodite na jedan način, mi je vodimo na drugi način. Vjerujem da sve to u dovoljnoj mjeri utiče na građane Crne Gore kada budu opredjelivali kome će da daju svoj glas na narednim

izborima. Ako mislite da je to dobar model onda nemam što da dodam svemu tome osim da imamo obavezu da kao domaćini makar, da kažem, i u nekoj autosugestiji pokušamo ...(prekid).... odgovorni prema svojim gostima bez obzira šta god mislili o njima. Možemo da ih volimo, da ih ne volimo, da ih kritikujem, da ih ne kritikujemo, ali i u toj kritici treba naći mjeru jer ćemo i mi nekada biti predmet kritike i sigurno nam neće biti prijatno da ta oštrica kritike bude prema nama usmjerena na način na koji je usmjeravamo prema drugima.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:10:00)

Hvala, poslaniče Nikoliću.

Na redu je poslanica Ana Nikolić, nek se pripremi poslanik Đukanović.

ANA NIKOLIĆ (29.11.19 19:10:09)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi i guvernere Žugiću, kolege i kolegice,

Evo posle dva dana rasprava u ovom domu o četiri jako važna zakona iz oblasti finansija. Ja želim zaista u svom izlaganju, što kraćem naravno, da građanima prođem brzo kroz u stvari četiri ta zaključka koja bi se mogla odnositi na ta četiri zakona i da apostrofiram zašto će u ponedjeljak Demokratska partija socijalista glasati za sva ova četiri zakona.

Sva četiri zakona predstavljaju jednu široku reformu finansijskog sistema Crne Gore, kao što smo mogli da čujemo. Reforma se ogleda naravno u ovom glavnom segment, a taj segment jeste jačanje bankarskog sektora. Jačanje bankarskog sektora u smislu sigurnosti rada banaka, sigurnosti banke da podnese sve moguće krize i eventualne probleme koji nastanu u eksterno i interno sopstvenim kapitalom, sopstvenim sredstvima da se što manje oslanja na sredstva države i kapitalna sredstva države, novac države, odnosno da se što manje ili uopšte ne oslanja na novac poreskih obveznika.

Ono što smo uspjeli da u stvari i negdje približimo razjasnimo sve dileme koje su nosile ova dva dana kad su u pitanju ova zakonska rešenja. Došli smo do zaključka da se i Zakonom o kreditnim institucijama i Zakonom o sanaciji kreditnih institucija unapređenjem unapređuje i dosadašnja pravna legislativa kad je u pitanju kapital banaka. Znači, apostrofira se da je najvažnija stvar u pokrivanju rizika u stvari kapital banke, sopstveni kapital banke. Što znači da je osnovni kapital onaj koji ona ima, mora da se razradi, podigne i na više nivoa i na takav način da bude u stvari glavni garant i glavni pokrivač svih mogućih rizika koji mogu da nastanu, odnosno u svim budućim krizama koje mogu da se dese.

Zakon na taj način definitivno da će dati i sigurnost rada bankarskog sektora na jednom tržištu, odnosno na tržištu Crne Gore što će na taj način zaštititi u stvari sve one klijente banaka, sve deponente banaka, a na taj način disperzijom svojih programa i dati zaista jedan odnos pravi prema klijentima, a pogotovo kada su u pitanju srednja i mala preduzeća.

Čuli smo danas Zakon o zaštiti depozita. Došli smo do novog zakona zbog toga što je radi primjene legislative, evropske napredne legislative, morali smo da promijenimo dosta odredaba zbog toga se i prišlo i u stvari izradi novog zakona kojeg smo danas ovdje apostrofirali i vidjeli da je to zaista jedan napredak od onoga što smo i danas imali. Kad je u pitanju ovaj Zakon upravo rad Fonda u poslednje dvije godine ili godinu i po je pokazao da je primjena iz starog zakona u praksi bila izuzetno dobra. Sva ova unapređenja koja ćemo dobiti sa novim zakonom donose kvalitet više kad je u pitanju zaštita crnogorskih građana u vidu deponenata kod banaka.

Na kraju ono što je Zakon o stečaju i likvidaciji banaka kao četvrti zakon nosi sa sobom, uglavnom on precizira nivo kapitala naravno iz prva dva zakona, precizira ih na način kako se oni reflektuju kad su u pitanju prioriteta u slučaju stečenog postupka nad kreditnom institucijom. Ono što je strašno važno u ovom Zakonu jeste da se i kod takvih stečenih procesa najveće prvenstvo daje najranjivijim kategorijama, a to su građanima, srednjim i malim preduzećima, odnosno pravnim licima, onim klijentima koji sigurno zbog svog nivoa prisutnosti tim bankama ne mogu na najbolji način da se zaštite.

Prema tome, ovdje je bilo riječi ova dva dana zašto kad smo već napravili ovakva četiri zakona ili napravili ovakve ispravke zašto nismo išli i na izmjenu Zakona o Centralnoj banci. Definitivno mislim da i to ako bude neće biti problem ako dođe ovom domu, a onim što želim da apostrofiram jeste da je rad Centralne banke kad je u pitanju supervizija na kompletnim (prekid)... šta imamo. Ono što zaista želim da naglasim, a uz prisustvo iskoristim guvernera Žugića i da se izvinim na ovom zaista produžetku ove naše debate danas jeste da želim da naglasim da je nastavljen jedan rad koji je imala u obavezi Centralna banka da odradi još u 2015. godini. Oni su nastavili sa tim radom, a to je detaljna revizija kvaliteta aktive banaka, revizija kvaliteta imovine bankarskog sektora kompletnog u Crnoj Gori, zajedno sa međunarodnim procjenjivačima, intenzivno se radi, biće završeno do 2020. godine jako važan po meni podatak, jer on treba da upotpuni kompletnu sliku stanja bankarskog sektora u Crnoj Gori, odnosno da se razumije prava vrijednost imovine u bilansima stanja banaka, odnosno da se vidi šta je to zaista adekvatna rezerva..

Prema tome, moj zaključak zaista jeste i moje Demokratske partije socijalista da su ovo četiri zakona koja ćemo mi izglasati u ponedjeljak i zaista će doprinijeti da i njihova primjena u praksi bude na pravi način određena na dobrobit građana Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:16:43)

Hvala, poslanice Nikolić.

Mi prenos imamo do 19 i 29, znači tad moramo završiti, ako uspijemo, jer nema puno prijavljenih više, ali želim najaviti da ćemo u ponedjeljak imati Predlog Zakona o završnom računu buždeta Crne Gore za 2018. godinu i Predlog Zakona o privatnom partnerstvu znači, zakoni i ministarstva finansija u ponedjeljak tako da ima tri govornika od strane poslanika i ja čisto sumnjam da ćemo stići ako ne bude kolegijalne solidarnost.

Poslaniče Đukanoviću, ja se nadam da moj uvod ne smeta u vremenu i dobijanju.

Izvolite, poslaniče Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (29.11.19 19:17:49)

Poštovani građani,

U ovom Parlamentu se dešavaju neke sasvim neprirodne stvari. Ne može neko da odgovara zbog svog mišljenja. Evo i ja mislim da je gospodin Žugić morao da bude krivično procesuiran pa onda neka sudovi odluče da li je trebao da bude i uhapšen.

Gospodin Žugić je prvo lice finansija Crne Gore od 1996. godine. Samo da pročitam biografiju - od 1992. do 1996. godine sekretar Direkcije javnih prihoda, 1999.- 2001. godine direktor Zavoda za obračun i plaćanja, 2001.do 2004. godine zamjenik generalnog direktora Centralne banke, od 2004. do 2010. godine direktor Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje, a u određenom periodu i predsjednik Upravnog odbora Prve banke, od 2010. do 2012. godine guverner Centralne banke, od 2012. do 2016. godine ministar finansija, pa savjetnik predsjednika Vlade i evo ponovo guverner. Gospodine Žugiću, izgleda ste postali ekspert za sanaciju i likvidaciju banaka. Neke sanirate, a neke likvidirate. Vama zato nije potreban nikakav zakon. Sanirali ste i spasili Prvu banku, a sad likvidirate i uništavate Atlas banku. Da ste imali i volje i želje da spasite Atlas banku, kao što ste se borili kad se spašavali Prvu banku, mi bismo rekli da se jednako odnosite prema svim. Međutim, vi ste sve uradili mimo zakona, što je važno, da spasite Prvu banku, a tu se postavlja i pitanje konflikta interesa, jer ste bili predsjednik Borda direktora Prve banke. Tako je 2008. godine Vlada na čijem čelu je bio Milo Đukanović dala pozajmicu Prvoj banci u iznosu od 44 miliona evra, a vi ste bili predsjednik Borda.

Da li ste mogli sličnom pozajmicom da pomognete Atlas banku, da je spasite od stečaja i gotovo sigurne likvidacije? Mogli ste, ali nijeste htjeli zbog ovih interesa koji vas vezuju za Prvu banku. Koliko će da nas košta arbitraža po osnovu Atlas banke to sami Bog zna. Vlada i država, saopštio sam da ste vi glavni za finansije Crne Gore već duži vremenski period, ogromne depozite drži u Prvoj banci, tako je na kraju 2016. godine držala gotovo 100 miliona u Prvoj banci što je

predstavljalo jednu trećinu ukupnih depozita. I mislite da zbog toga ne treba da odgovarate, da nije to favorizovanje Prve banke. A šta ste radili Vi na čelu Fonda PIO, pa imamo Investiciono razvojni fond i Fond za zdravstveno osiguranje. Tri glavna državna fonda odigrali su ključnu ulogu 2007. 2008. i 2009. godine u spašavanju Prve banke. Ta tri fonda su 2005. godine dok Prva banka nije bila u vlasništvo Aca Đukanovića, znate koliko su imale depozite u Prvoj banci - 900.000 evra, a 2008. godine znate li koliki su depoziti ova tri fonda - 26 miliona, a Fonda penzijsko invalidskog osiguranja na čijem ste Vi bili čelu, popeli su se skoro na 17 miliona evra u ove tri godine i toliko su iznosili 2008.godine. Mislite da je to korektno ponašanje, da ne treba da odgovarate? E, kad dođe demokratija i pravna država, gospodine Žugiću, Vi ćete sigurno odgovarati. Uporno se smješate, ali nećete da odgovorite ko su ta lica koja su mogla da uzmu 22 miliona evra iz Atlas banke dok je Atlas banka bila pod prinudnom upravom. Svaki poslanik Demokratskog fronta je postavio to pitanje, nijedan poslanik nije dobio odgovor na to pitanje. Hoćete da kažete da je Vaš odnos prema Prvoj banci identičan Vašem odnosu prema Atlas banci? Gospodine Žugiću, nemojte da nam pričate bajke, nemojte toliko da nam vrijeđate inteligenciju. Vas u stvari zovu da ste Vi guverner Prve banke.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:22:50)

Guverneru, imate pravo. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ (29.11.19 19:23:10)

Nastojacu da uštetim vrijeme i svim uvažanim poslanicima. Ovo što je gospodin Đukanović kazao, to je drugačija formulacija, neka Žugić odgovara ako sudovi pokažu da je kriv. I nije sporno ni malo, gospodine Đukanoviću, potpuno se sa Vama slažem, ali ne i sa prethodnim presudama od ranije. No, samo da vam kažem, Prva banka nije bila prvi put u problemu. U periodu 2011. Prva banka je obezbijedila 17 miliona eura novog kapitala preko svojih akcionara i time iskoračila na zelenu granu. Drugo, nema nikakve selektivnosti od ovog čovjeka ovdje prema bilo kojoj banci. Kako spasiti Atlas banku, ako vlasnika nema, to pitam. Drugo, ne plašimo se arbitraže. Mi smo angažovali, nijeste bili ovdje, nezavisni institut finansijske forenzike koji će dati preporuku nadležnim organima oko toga kako se radilo u tim bankama. Da ne prejudiciram, neka to bude naša grešaka, pod navodnicima, jer greške nema, nego na način da mi zaista smo radili sve da spasimo i tu banku. Međutim, mi smo čak imali i motiv da se ta banka, čak i javni poziv i prije Atlas banke je IMB banka je pošla u stečaj. Zašto nije Atlas istovremeno? Zato što je imala šansu za oporavak. Trebalo je svega 21 milion eura, imali interesovanja, ali na kraju nije bilo kupovine. Tako da, generalno gledano, mislim da smo rešavanja nesistemskih malih banaka uradili u punoj liniji i sa zakonom. Vjerujte mi, gospodine Đukanoviću, potpuno mirno spavam za sve ono što je radila Centralna banka i njeno osoblje . Hvala lijepo.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:25:01)

Hvala Vam, guverneru Žugić.
Poslaniče Đukanović, izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (29.11.19 19:25:11)

Pa nijedan suštinski odgovor nijesmo dobili. Gospodin Žugić je trebao da odgovori zbog čega je i 2009. kompletna transakcija sa Elektroprivredom Crne Gore od preko 400 miliona išla preko Prve banke. I to nije favorizovanje određene banke? Hvalite se 2011. izvršena dokapitalizacija. Pa morali su Elektroprivreda Crne Gore, ista ekipa koja upravlja Prvom bankom upravlja i Elektroprivredom Crne Gore. Prosječan depozit Elektroprivrede Crne Gore na dnevnom

nivou u poslednjih deset godina na računima Prve banke iznosio je gotovo 50 miliona evra. Rekao sam trećina depozita državnih ustanova su bile u Prvoj banci, odnosno depozit ukupni Prve banke iznosio je 300 i nešto miliona evra, preko 100 miliona evra je bio državni novac. Kako to od kad je Aco Đukanović postao vlasnik da je odjednom država pokazala toliko interesovanje za Prvu banku? Do tada milion evra, od tada do danas gotovo 100 miliona evra. I hoćete da kažete da Vi nijeste favorizovali Prvu banku. I sad ste rekli jednu najopasniju stvar za ovaj sistem zbog čega nije obezbijeđen taj 21 milion da se spasi Atlas banka? Vaša priča da vlasnik nije bio tu, da je to suština bila, to nema veze sa logikom. Može vlasnik da bude gdje hoće, država je mogla da je htjela, ali u izboru od dvije domaće banke koje treba da budu uništene, jedna ne može da opstane, vi ste izabrali Atlas banku. Prvu banku nijeste smjeli i ako su prije sedam - osam godina svi ekonomski pokazatelji bili na strani Atlas banke u odnosu na Prvu banku.

Jedno pitanje, kako je moguće, slažete se da je 2007., 2008. i 2009. Prva banka imala velike probleme, da predsjednik sada države zaradi u tim velikim problemima svoj prvi milion? Kako je to moguće, a Vi ste bili u tom periodu vrlo bliski Prvoj banci, bili ste predsjednik borda direktora? Koju god funkciju obavljate, gospodine Žugiću, Vi ste u gravitacionom polju Prve banke i Mila i Aca Đukanovića. Ne zovu Vas slučajno guverner Prve banke, na žalost našu mi nemamo nezavisnog guvernera, to Vi dobro znate. Da je ovo pravna država, da ste vi pravni guverner da li biste dali dozvolu za rad Prvoj banci? Ona radi reket državnim firmama, ne smiju da podignu novac, kako državne firme mogu da oročavaju svoja sredstva na računima Prve banke. Ne smiju da podignu svoj novac. Ako bi ga podigli banka bi bankrotirala za pet minuta. Vi to dobro znate.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:28:17)

Hvala, poslaniče.

Poslaniče Divanoviću, imamo još minut prenosa, izvolite onda.

NIKOLA DIVANOVIĆ (29.11.19 19:28:34)

Uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu, uvažene kolege, uvaženi gospodine Žugiću,

U ime Kluba Demokratske partije socijalista zahvaljujem Vam što ste došli danas na ovu sjednicu, budući da znamo, barem mi u ovom klubu znamo, da matično niste zaduženi bili za ovu temu. To je prvo. Drugo, hvala Vam na jasnim odgovorima, naročito nakon prvog kruga, dakle, osim što su bili jasni mislim da su bili vrlo korisni za građane Crne Gore. Pričam iz vizure poslanika kome je to posao. Mi primam platu da bismo približili građanima suštinu i istinu onoga što jesu politički procesi. Treće, vjerujem da smo čuli iz onoga što smo čuli kakva je vaša biografija ne čudi nas što je toliko edukativno bilo ono Vaše obraćanje nakon prvog kruga. Dakle, objasnili ste nam kakva je kondicija bankarskog sistema u Crnoj Gori, to je prvo jako korisno, drugo, objasnili ste nam i kakav je nivo stresa u bankarskom sistemu Crne Gore. Zaista, to cijenim posebno. Mislim da smo potrošili dva dana rasprave, a da smo vrlo rijetko kad okrnuli kvalitetno ovu temu. Dakle, u tom dijelu zaista Vam u ime Kluba još jednom zahvaljujem.

Mislim da sad nije ni toliko više važna ova tema. Ispričali smo se o cijelom setu ovih zakona, shvatamo da je i ovaj poslednji zakon u nizu samo jedna od dodatnih poluga da se naše zakonodavstvo harmonizuje sa Evropskom unijom, sa ove dvije direktive 49 i 59 Evropske unije iz 2014.godine. Shvatamo da je posebno u ovom posljednjem zakonu povodom koga Vi danas prisustvujete u fokusu su građani, u fokusu su fizička lica i u fokusu su mikro, mala i srednja preduzeća. Zašto? Zato što pokušavamo da ih zaštitimo kao posebno ranjive kategorije u slučaju stečaja, odnosno likvidacije, odnosno ozbiljnih problema u ovom sektoru. Zbog toga mislim da je bilo jako važno imati danas ovo na dnevnom redu. Žao mi je, kažem još jednom, što smo pokušali da jeftinom politikantskom retorikom izmjestimo suštinu diskusija na jedna teren koji je krajnje neprimjeren i žao mi je što smo na kraju došli do ovakvih diskusija. Međutim, šta je tu je.

Pošto smo čuli od kolega iz pozicije i opozicije većinu onih značajki iz ovog zakona, dakle, većinu onih stvari koje su novine, većinu onih stvari koje jesu značajna unapređenja u odnosu na postojeći zakon koji želim da afirmišem ovdje, dakle, koji imao i koji funkcioniše i koji je

funkcionisao jako dobro i do sada. Ono što je posebno važno je jedna analogija koju ću se usuditi, dakle inspirisan onime što ste vi rekli u prvom krugu, jeste jedna analogija sa Crnom Gorom na evropskom i globalnom planu. Dakle, Crna Gora je jedna mala ekonomija. Upravo u tom smislu mislim da to može biti njena konkurentna prednost. Dakle, mala znači više fleksibilna, znači možda i rezistentnija na neke promjene koje ste pomenuli iz globalnog ili unutrašnjeg okruženja koje su vrlo često izazovne za one krupnije i glomaznije ekonomije i bankarske sisteme. U tom smislu mislim da to možemo posmatrati ukoliko želimo i imamo pravu viziju razvoja ove zemlje. To možemo da posmatramo i kao konkurentnu prednost, kao nešto što će doprinijeti tome da imamo bolji poslovni ambijent u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (29.11.19 19:32:21)

Hvala, poslaniče Divanoviću.

Uz najavu da imamo eventualno još samo dva govornika, poslanik Milan Knežević i poslanica Marta Šćepavnović i završnu riječ predlagača ja zaključujem rad za danas. Zahvaljujem još jednom guverneru i vidimo se u ponedjeljak.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:08:41)

Poštovane kolege, nastavljamo sa radom.

Ostalo je još po tački dnevnog reda koju smo raspravljali u petak da svoje izlaganje ima poslanik Milan Knežević. Ja mu dajem riječ.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 12:09:00)

Hvala, gospodine Brajoviću.

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, gospodo iz Državne revizorske institucije,

Ja sam malo hendikepiran zato što sam želio da nastavim polemiku sa guvernerom Radojem Žugićem, koja je bila veoma konstruktivna ali i bila je u nekim alegorijama, udaljenim sumnjama, bliskim sumnjama, tako da je mogao prisustvovati onaj detektiv Herkul Poaro da bismo otkrili o čemu se radi i na šta se gađa. Ali, ja ću evo poslati nekoliko poruka crnogorskoj javnosti, a i volio bih da mi neko iz Centralne banke, možda biste mogli Vi, gospodine Vujačiću, po ovoj zetskoj liniji ako budete smatrali da treba, odgovori - Ko je bio guverner u vremenu kad je viceguverner Velibor Milošević reketirao profesora Duška Kneževića? Je li bio guverner Radoje Žugić? Ne znate. Pa je li moguće da se bavite milionima, milijardama, avionima, kamionima, a ne znate ko je bio guverner u periodu kad je Velibor Milošević reketirao Duška Kneževića za nekih 200 - 300 hiljada evra. Pa valjda treba da dobijemo najzad informaciju da li je taj čovjek saslušan jer je bio pretpostavljeni Veliboru Miloševiću.

Takođe, ostaje mi nejasno da li vi imate imena, gospodine Vujačiću, ili vi, gospodo iz Ministarstva finansija, ko su zlatni dobitnici od ovih 22 miliona evra koji su za vrijeme privremene uprave isplaćeni sa računa Atlas banke i da li je to bilo po zakonu. Gospodin Žugić je saopštio da ima imena, a onda to znači po analogiji da imate i Vi imena. I saopštite mi da li su to isplate bile za socijalna davanja, ili su to bile isplate određenim tajkunima, biznismenima i funkcionerima Demokratske partije socijalista koji su držali račune u Atlas banci i IBM banci Duška Kneževića. Mislim da je pošteno da vidimo kako se krše zakoni u državi Crnoj Gori na način što neko može da iz stečajne mase uzme 22 miliona evra, a neko ne može da uzme ni jedan evro i to zna čitava Crna Gora. I vi znate imena tih ljudi i znate da je Vrhovno državno tužilaštvo dobilo dopis od jenog kolega poslanika i da je sad saopšteno da se radi vještačenje. Kakvo crno vještačenje? Pa valjda se zna jasno na izvodima ko je dobio sredstva i ko je povukao sredstva. Da li je saslušana stečajna upravnica? Da li su saslušavani ovi ljudi koji su dobili ta sredstva, ili je sve zamagljeno jer se radi o istrazi? Kako je moguće da se sad radi o istrazi, a Milivoje Katnić tvrdi da je šteta bila od 550 miliona evra po finansijski sistem u državi Crnoj Gori? Pa to ste morali vi, gospodo revizori, da vidite, to ste morali vi, gospodo iz Ministarstva finansija, da vidite i Vi, gospodine

Vujačiću, iz Centralne banke. Ako je neko nasrnuo na Crnu Goru i nanio joj štetu za 550 miliona evra, pa valjda je morala država da odreaguje i da odbrani državnost kao što ste je vi odbranili u ovom kratkometražnom filmu od subote, kada ste predstavili da ste spasili Crnu Goru od Demokratskog fronta. Kako ste videli dron kupljen u Smederevu? Kako ste videli čaklje, kako ste videli karmin šoker? A niste videli 550 miliona evra koje je profesor Knežević unio u Crnu Goru kako bi je uništio. Kako niste videli ovoga Hajdarova i njegovih osam miliona evra ili dolara kojima je pomagao kampanju Demokratske partije socijalista 2016. godine? Ništa od toga niste videli i niko ne zna ko je podigao pare iz Atlas banke, ali ste za to videli Branku Milić, sa plastičnim koljenom, Dušića i Đorđevića. To je država uspjela da vidi, a niste vidjeli kako tajkuni i zlatni dobitnici na auto putu podižu pare iz Atlas banke dok sirotinja, narodski rečeno, kiseli zube.

Takođe, želim da mi neko saopšti ovdje od vas - Je li zlatni tajkun DPS-a i NATO promoter Duško Knežević profesor i doktor, ili nije, pošto ste nas u više navrata kroz saopštenja napadali da on uopšte nije profesor i doktor. A ja sam sad, prije dva dana vidio da je na Pravnom fakultetu /prekid/ doktorirao u Beogradu u sali Slobodan Jovanović i da su prisustvovali njegovom doktoratu: Brano Gvozdenović, Radoje Žugić, Raško Konjević, Velibor Milošević, Dano Petrović i ne znam ko je sve bio odavde prisutan. I molio bih vas da mi saopštite da li je Duško Knežević profesor doktor i da li su neki od vas doktorirali, diplomirali na njegovom fakultetu, ili je on, što bi rekao jedan DPS-ovac, odbjegli bjegunac. Vrlo je važno kako bismo mogli da zaokružimo ovu avanturu i ovaj detektivski roman o tome ko je podigao 22 miliona evra iz depozita, odnosno iz stečajne mase Atlas banke protivno zakonu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:14:56)

Hvala Vam, poslaniče Kneževiću.

Poštovane kolege, ne vidim da ima zahtjeva za riječ. Onda konstatujem da smo ovim iscrpili listu prijavljenih diskutanata.

Pitam da li predstavnik Vlade želi dati završnu riječ. Ne želi.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno i to veoma brzo, jer, po našem dogovoru, sada slijedi glasanje o ova četiri zakona koja smo raspravili.

Milutin Đukanović želi proceduralno reagovanje. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (02.12.19 12:15:37)

Još jednom želim da izrazim negodovanje. Predstavnici Vlade i Centralne banke nijesu htjeli da odgovaraju na vrlo konkretna pitanja Demokratskog fronta. Ako mislite da tako Parlament treba da funkcioniše, grdno se varate. Mi razumijemo nemoć i nedostatak argumenata predstavnika državnih institucija, ali zaista ovo nema smisla da na vrlo konkretna pitanja državna administracija čuti.

Vi kao predsjednik Parlamenta morali biste da utičete na predstavnike Vlade da odgovaraju na pitanja koja im poslanici postavljaju, jer čemu onda rasprava. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:16:26)

Hvala Vam, poslaniče Đukanoviću.

I Vi ste svjedok da ja uvijek uputim predstavnike Vlade u to da oni mogu da komentarišu i odgovaraju na pitanja, kao predlagači uvijek mogu da se jave, a da ne smiju završnu riječ zloupotrebljavati kad ne može niko da im odgovori i da onda komentarišu vaše nastupe. Kako će se oni odnijeti prema svojoj obavezi u Skupštini, to za sada po svim regulama koje mi imamo zavisi od njih. Ja bih, u svakom slučaju, uvijek volio da imamo živu raspravu, a moramo konstatovati da je, na primjer, u petak bilo žive rasprave. Bila je vrlo interesantna rasprava.

U redu. Sada samo dva minuta da se pripremimo za glasanje i onda idemo na izjašnjavanje o ovim zakonima. Nakon toga nastavljamo sa Završnim računom budžeta.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:23:19)

Poštovane kolege, stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjavanje o zakonima o kojima smo završili raspravu.

Prvo ćemo se izjasniti o Predlogu zakona o kreditnim institucijama.

Odlučuje se većinom prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je Skupština prihvatila Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 13 amandmana, i to Zakonodavni odbor osam amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona; Odbor za ekonomiju, finansije i budžet pet amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o kreditnim institucijama.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o sanaciji kreditnih institucija.

Odlučuje se većinom prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 19 amandmana, i to Zakonodavni odbor 17 amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona; Odbor za ekonomiju, finansije i budžet dva amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o sanaciji kreditnih institucija.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o zaštiti depozita.

Odlučuje se većinom prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je Skupština prihvatila Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona su dva amandmana Zakonodavnog odbora.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o zaštiti depozita.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka.

Odlučuje se većinom prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka.

Poštovane kolege, sada prelazimo na razmatranje Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu, sa Izvještajem o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu, Godišnjim izvještajem o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2018 - oktobar 2019. godina. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Darko Radunović, ministar finansija i Dragan Darmanović, generalni direktor Direktorata državnog trezora. Pozdravljam ih. Ovlašćeni predstavnici Državne revizorske institucije su Milan Dabović, predsjednik Senata, Zoran Jelić i Nikola Kovačević, članovi

Senata. Pozdravljam ih. Izvjestioci odbora su Miloš Nikolić, Zakonodavnog odbora i Predrag Sekulić, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Saglasno članu 69 stav 4 Poslovnika Skupštine, poslanik Raško Konjević je izdvojio mišljenje na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Shodno Zakonu o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane, Odbor za bezbjednost i odbranu je razmotrio Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu sa Izvještajem o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu, u dijelu koji se odnosi na potrošačke jedinice Ministarstva odbrane, Ministarstva unutrašnjih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Izvjestilac Odbora je Branko Čavor.

Otvaram pretres. /Upadica/ Naravno, ali kada se saslušaju predlagač, onda izvjestilac Odbora, pa onda ćete Vi dobiti pravo na mišljenje.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Ima riječ direktor Direktorata Dragan Darmanović. Izvolite.

DRAGAN DARMANOVIĆ (02.12.19 12:34:45)

Poštovani predsjedniče, poštovani poslanici, poštovani građani,

Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu, gotovinski deficit budžeta iznosio je 168,9 miliona eura i čini 3,62% BDP-a i za 67,96 miliona eura je manji u odnosu na 2017. godinu, ili 28,7%. Ukoliko se budžetska potrošnja umanjuje za izdatke za razvojne projekte, ostvaren je gotovinski suficit u iznosu od 152,83 miliona eura, ili 3,28% BDP-a, što ukazuje da se tekući izdaci finansiraju iz tekućih prihoda. Na ovaj način ispunjen je jedan od glavnih ciljeva definisanih fiskalnom strategijom, a to je da se iz tekućih prihoda finansiraju tekući rashodi. Suficit tekućeg budžeta za 2018. godinu veći je za 198,21% u odnosu na prošlogodišnji, ili nominalno 101,8 miliona. Kada se gotovinski deficit koriguje za povećanje obaveza iz prethodnih godina koje nemaju karakter pozajmica, modifikovani gotovinski deficit koji je prikazan u Predlogu zakona o Završnom računu budžeta iznosi 174,62 miliona eura, ili 3,74% BDP-a i manji je za 30,39% u odnosu na prethodnu godinu. Primarni korigovani gotovinski deficit umanjeno za otplatu kamata iznosi 77,02 miliona eura i čini 1,60% BDP-a, a manji je za 49,38% u odnosu na 2017. godinu.

U Izvještaju o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu Državna revizorska institucija je konstatovala da je - u procesu revizije izvršena korekcija neizmirenih obaveza iskazanih u konsolidovanom izvještaju o neizmirenim obavezama na 31.12.2018. godine u iznosu od 22.373.853,48 eura.

S tim u vezi, Vlada je Skupštini Crne Gore predložila amandman kojim je izvršena korekcija promjene neto obaveza iz prethodnog perioda i korekcija modifikovanog gotovinskog deficita. Ove korekcije dovele su do izmjene u članu 2 u dijelu modifikovanog gotovinskog deficita, koji nakon korekcije DRI-a iznosi 196,99 miliona eura, ili 4,22% BDP-a. Izmjene gotovinskog deficita nijesu izvršene iz razloga što iznos korekcije koju je utvrdila DRI nije materijalno značajan. Tekući prihodi sa primicima od povraćaja datih kredita /prekid/ 2018. godini iznosili su milijardu i sedamsto četrdeset i šest miliona eura, što je za 0,63% manje od planiranog iznosa i iznosi 37,44% BDP-a. S druge strane, budžetska potrošnja u 2018. godini iznosila je milijardu i 914,92 miliona eura i veća je za 6,2% u odnosu na prethodnu godinu i 0,78% u odnosu na planirani iznos. Budžetska potrošnja iznosila je 41,06% BDP-a. Za isti period kapitalni izdaci iznosili su 390,98 miliona eura i 0,73% su veći u odnosu na plan budžeta, a 35,81% su veći u odnosu na prethodnu godinu, najviše zbog intenziviranja radova na realizaciji prioritetne dionice autoputa Bar - Boljari.

U 2018. godini izvršena je otplata duga u iznosu od 698,28 miliona eura, što je zajedno s gotovinskim deficitom, povećanjem depozita države izdacima za kupovinu hartija od vrijednosti uslovalo nedostajuća sredstva u iznosu od milijardu i 144,85 miliona eura. Navedeni iznos finansiranja je iz pozajmica i kredita domaćih i inostranih izvora, zatim prihoda od prodaje imovine i povećanje neto obaveza. Od ukupnog iznosa koji se odnosi na otplatu duga, tokom 2018. godine 213,6 miliona eura evidentirano je za finansiranje i tekuću likvidnost po osnovu izdatih državnih zapisa. Državni dug na kraju 2018. godine iznosio je tri milijarde 152,98 miliona eura, ili 67,61% BDP-a i sastoji se iz spoljnog duga koji je iznosio /prekid/ i unutrašnjeg koji je iznosio 392,98 miliona eura. Konsolidovane neizmirene tekuće obaveze budžeta iznosile su 82,06 miliona eura. Treba naglasiti da ovaj iznos uključuje obaveze čiji je rok dospjeća u januaru 2019. godine, a koji

iznosi 62,71 milion eura, ili 75,42% ukupnih obaveza. Na kraju prethodne godine depoziti Ministarstva finansija iznosili su 233 miliona eura i 38.477 unci zlata, što je u tom trenutku iznosilo 43 miliona eura, tako da su ukupni depoziti na kraju godine iznosili 276,81 milion eura. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:40:43)

Hvala Vam.

Da li predstavnik Državne revizorske institucije želi riječ? Želi.
Izvolite, gospodine Daboviću.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 12:40:51)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče Skupštine, poštovani poslanici,

Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2018. - oktobar 2019. godine sadrži pregled realizacije Godišnjeg plana revizije za 2019. godinu, uz osvrt na glavne nalaze, nepravilnosti i preporuke koje imaju za cilj unapređenje poslovanja subjekata revizije.

S tim u vezi, u izvještajnom periodu, pored revizije Predloga zakona o Završnom računu budžeta države za 2018. godinu, izvršili smo i objavili 41 izvještaj o pojedinačnim revizijama, i to: Šesnaest pojedinačnih izvještaja o finansijskim revizijama i revizijama pravilnosti; tri izvještaja o reviziji uspjeha; tri izvještaja o kontrolnim revizijama; jedan izvještaj o reviziji informacionog sistema; deset izvještaja o reviziji konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2018. godinu i osam izvještaja o reviziji političkih subjekata za 2017. godinu.

Finansijskom revizijom Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu utvrđene su nepravilnosti na gornjoj granici dozvoljenih odstupanja, dok su revizijom pravilnosti utvrđena materijalno značajna odstupanja i neusklađenost poslovnih aktivnosti potrošačkih jedinica sa zakonima i podzakonskim aktima. Iz tog razloga, Državna revizorska institucija je iskazala pozitivno mišljenje, sa skretanjem pažnje na finansijsku reviziju i uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Za 16 pojedinačnih finansijskih revizija i revizija pravilnosti, Državna revizorska institucija je izrazila 19 pozitivnih, 12 uslovnih, šest negativnih mišljenja i dala ukupno 185 preporuka. Pored toga, institucija je kod tri revizije uspjeha dala ukupno 75 preporuka, dok je kod tri kontrolne revizije konstatovano da je od ukupno 58 datih preporuka 46 realizovano, pet djelimično realizovano, šest nije realizovano i započeta je realizacija jedne preporuke. Za deset revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija za 2018. godinu Državna revizorska institucija je izrazila sedam pozitivnih, devet uslovnih i četiri negativna mišljenja i dala ukupno 67 preporuka. Za osam revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija za 2017. godinu, koje nijesu ušle u prethodni godišnji izvještaj, Državna revizorska institucija je izrazila devet pozitivnih, pet uslovnih i dva negativna mišljenja i dala ukupno 47 preporuka.

Izvještajem o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2018. godini Državna revizorska institucija je utvrdila da limit i potrošnje planirani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2018. i Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2018. godine nijesu uklađeni sa limitom potrošnje definisanim smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2017-2020. godine, dok su izdaci iskazani u Predlogu zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu uklađeni sa utvrđenim limitima s obzirom na niže iskazan nivo potrošnje od planiranog.

Mjere fiskalne konsolidacije za 2018. godinu utvrđene planom sanacije deficita i javnog duga, kao i dodatne mjere navedene u fiskalnoj strategiji djelimično su sprovedene u dijelu aktivnosti koje su zahtijevale izmjene i dopune zakonskih propisa i podzakonskih akata. Mjera u cilju povećanja prihoda od akciza nije realizovana u 2018. godini, kao i mjera koja se odnosi na

centralizaciju poreskih registar kasa. Analizirajući statičke indikatore koji se odnose na plan izvršenja budžeta u 2018. godini, dva indikatora su realizovana koji se odnose na kriterijume da tekući prihodi i donacije budu veći od tekućih izdataka i transfera, dok indikatori koji se odnose na ostvarenje primarnog budžetskog suficita, učešća gotovinskog deficita u nominalnom bruto domaćem proizvodu do 3% i učešća javnog duga u nominalnom bruto domaćem proizvodu do 60% nijesu realizovani.

U odnosu na zaključak Skupštine Crne Gore o poštovanju i ispunjavanju preporuka datih u Izvještaju o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2017. godinu, Državna revizorska institucija je, na osnovu nalaza utvrđenih revizijom Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu i informacije o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije na kraju prvog kvartala 2019. godine, /prekid/ djelimično realizovane /prekid/.

Godine za nama obilježile su i aktivnosti na ispunjavanju strateških međunarodnih obaveza, koje imaju za cilj unapređenje rada institucija i jačanje revizorskih kapaciteta. U tom smislu, Državna revizorska institucija je nastavila sa ispunjavanjem mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 32 Finansijska kontrola. S tim u vezi, ostvaren je napredak u oblasti eksterne revizije, što je i konstatovano u izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru. Državna revizorska institucija je bila posvećena ispunjenju aktivnosti predviđenih strateškim planom razvoja Državne revizorske institucije, posebno u cilju jačanja uticaja, komunikacije i saradnje sa relevantnim zainteresovanim stranama. Posvećena stručnom i nepristrasnom sprovođenju revizija, Državna revizorska institucija, kao punopravni član Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija, nastoji da kroz realizaciju međunarodnih projekata dodatno ulaže u kvalitet revizija i vještine revizorskog kadra, slijedeći nove trendove unutar INTOSAI I EUROSAI zajednice.

Uvjeren sam da je ovim Izvještajem obezbijeđen objektivan pregled nepravilnosti u javnom sektoru na kojima trebamo zajedno raditi sa svim zainteresovanim stranama, u cilju obezbjeđivanja veće odgovornosti i dobrog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:47:19)

Hvala Vam, gospodine Daboviću.

Sada pitam da li izvjestioci odbora žele riječ. Ne žele.

Da li poslanik koji je izdvojio mišljenje želi riječ?

Poslanik Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 12:47:39)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Izdvojio sam mišljenje zbog dijela na strani 7 i razrade na strani 46. Zamolio sam kolege iz Državne revizorske institucije ako kao poslanik mogu da dobijem detaljnije obrazloženje vezano za sljedeću stvar. Nijesam dobio to obrazloženje.

Dakle, ovdje se radi o nečemu što nije praksa u poslovanju Ministarstva finansija i uopšte u poslovanju državnih finansija, da državni organi imaju ovakav iznos avansnih plaćanja. Nacionalna turistička organizacija je prema jednoj kompaniji u Crnoj Gori imala u 2017. i 2018. godini dva puta avansno plaćanje po 3,6 miliona. Upozoravao sam prošle godine prilikom ovog Izvještaja i tada vam sugerisao nešto što nijeste primijetili u Izvještaju - da je to avansno plaćanje bilo 2017. godine. Sada vi obrađujete i 2017. i 2018. godinu i umjesto da, na moju molbu, mislim da kao poslanik imam pravo da dobijem detaljniju informaciju o tome, nijesam je dobio i zadržaću se na ovome što piše u samom Izvještaju.

U Izvještaju konstatujete da od ukupno 7,2 miliona koja su avansno plaćena po ugovoru, dokumentacijom o avansnom plaćanju, citiram - u 2017. i 2018. godini opravdan je iznos od 1,2 miliona. Sada vas pitam, kao ljude koji su odgovorni za kontrolu trošenja državnih sredstava, da li iz ovoga što ste nam vi ovdje napisali da od ukupno 7,2 miliona avansnog plaćanja, onoga koje je

realizovano, a opravdano je samo 1,2 miliona, je neko ukrao šest miliona? Što nijeste napisali šta je sa drugih šest? Je li neko ukrao te pare, đe su te pare? Neshvatljivo je da zatvarate finansijsku godinu za dvije godine, dva put zatvarate finansijsku godinu i dva puta nemate, kada kažem nemate ne mislim direktno za vas nego govorim generalno, dokumentaciju kojom to pravdate. Znači, za prvu godinu 2017. godinu opravdano je 385.000, zatvorena finansijska godina. Naredne godine opet avansno plaćanje 3,6 miliona i opravdano na kraju godine, vi to pišete, 864.000. Ukupno 1,2 miliona - šest miliona nema opravdane dokumentacije.

Može li neko da ustane i kaže đe su te pare? Jer, dokumentacija mora da slijedi ako ste izvršili nekome uplatu od 7,2 miliona. Mora barem na kraju finansijske godine da slijedi. Vi to tretirate, kažete u zaključku, preporučuje se da Nacionalna turistička organizacija vrši periodično usaglašavanje realizacije avansnog plaćanja u pisanoj formi, koja potvrđuje da su fakture u vezi s realizovanim aktivnostima u skladu s iznosom opravdanog avansa. Đe su fakture? Ima li faktura? Mislim da nema. Jer, da su dostavili fakture, valjda bi zatvorili nekako, znali za šta je pružena usluga.

Sada vam kažem da se radi o fiktivnom pravnom poslu, poslu koji ne vrijedi 7,2 miliona. Zato nemate dokumentaciju. To sam vam rekao i prošle godine i ove godine se to, takođe, ponavlja samo što prošle godine to nijeste imali u Izvještaju. Sada da vam tražim taj ugovor u koji ste vi imali uvid, znate li šta biste mi vi odgovorili? Ugovor je tajan, je li tako? Zato je tajan. Vi pored tajnosti tog ugovora tolerišete dvije godine zaredom da nema finansijske dokumentacije na kraju godine koja zatvara ovu transakciju. Ovo nije euro, ovo nije pet eura. Ovo je ukupno šest miliona eura nepostojanja dokumentacije na kraju dvije finansijske godine. Molim Vas da ustanete i kažete je li taj novac "ukraden". Đe je novac? Zašto se Državna revizorska institucija nije potrudila? Zašto joj nije bila lampica ako avans nije zatvoren 2017. godine, da u ovom Izvještaju natjera te institucije da kažu - gospodo, ovo je dokumentacija, opravdali smo sredstva itd. A ne da dođete ovdje bez opravdanih sredstava. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:53:05)

Hvala.

Gospodin Dabović želi riječ. Izvolite.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 12:53:10)

O ovome je vrlo korektno raspravljano prošle godine. Ponoviću ono što sam ponovio prošle godine. Državna revizorska institucija ne krije ništa. Ugovor je ovdje. Mi smo vršili reviziju analizirajući članove ugovora. Avansno plaćanje je bilo 100%, a ugovorom je bilo predviđeno da se realizuje u periodu od četiri godine. Naša je obaveza kao državne revizije da pratimo da li se ono što je uplaćeno Montenegro airlinesu pravda na profesionalan način. Ne može se, kolega, opravdati cio iznos novca u jednoj godini ako je predviđeno da se to radi u četiri godine. Mi smo za 2018. godinu ustanovili da postoje manjkavosti kada je u pitanju pravdanje ugovornih usluga. To smo konstatovali ovim Izvještajem. Ako se ugovor realizuje na period od četiri godine, ne može se saldo zatvoriti u prvoj ili drugoj godini. Saldo ostaje sa iznosom novca koji je uplaćen i koji se mora pokriti odgovarajućim uslugama. Sa aspekta revizije taj proces se odvija na taj način. Vaše je pravo da u političkom smislu tumačite to na ovaj ili onaj način. Ovdje imam dokumentaciju koju sam imao i prošle godine. Ponovo je mogu pokazati. Znači, revizija je uradila ove godine svoj posao, jer je konstatovala određene nepravilnosti kada je u pitanju pravdanje isplaćenog iznosa. Na tome ćemo istrajati sve četiri godine i nakon četiri godine ćemo zatvoriti saldo oko toga procesa. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:55:02)

Hvala Vam.

Poslanik koji je izdvojio mišljenje obrazlaže zašto je izdvojio mišljenje. Vi ste tom prilikom postavili pitanje, a ja sam iz korektnosti upravo zbog ove priče koju smo razgovarali dozvolio. Želju je imao predsjednik Državne revizorske institucije da odgovori. Molim Vas, samo jedan minut odgovorite. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 12:55:28)

Mi smo prošle godine raspravljali o jednom drugom pitanju. Ne bih ga sada otvarao, vi ste to popravili u ovom Izvještaju. Rekli ste da li se krši zakon ili se ne krši zakon, da ne otvaramo sada tu temu. Kao što vidite, to ne komentarišem jer ste napravili iskorak.

Vi ste čovjek koji ovu materiju perfektno zna. Ja to vrlo cijenim, ali nemojte da branite nebranjivo. Recite Vi meni imate li iz Vašeg dugogodišnjeg naučnog i profesionalnog iskustva ijedan primjer da se usluga za četiri godine avansira odjednom. Ako mi nađete takav primjer da je neki državni organ postupio na takav način, neću privatni nego državni organ da je postupio, nema nikakvih problema. Pošto ste prvi put sada rekli, jer taj ugovor je taj, da je to avans na četiri godine, pitam Vas zašto onda nije zatvoreno 3,6 miliona koliko su obaveze /prekid/ trebalo da bude, ne znam šta piše u ugovoru jer ga ne možemo dobiti. Kolega Daboviću, upravo zbog autoriteta koji imate u ovoj branši, molim Vas da ne branite nebranjivo. Recite mi u zadnjih 20 godina jedan jedini primjer gdje državni organ avansira privrednom subjektu iznos od 7,2 miliona u fulu. Gdje se to dešava, kolega Daboviću? To ne postoji nigdje, a Vi ovo branite. Da sam na Vašem mjestu, ne bih jer je nebranjivo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 12:57:10)

Sada ćemo, poštovane kolege, preći na obraćanje u ime klubova od onih ljudi koji su se prijavili.

Prvo riječ ima Predrag Sekulić, a neka se pripremi Milutin Đukanović.

PREDRAG SEKULIĆ (02.12.19 12:57:24)

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Poštovani gospodine Darmanoviću, predsjedniče Senata, gospodo senatori Državne revizorske institucije,

Bez obzira što ima drugačijih razmišljanja, smatram da je dobro što završni račun za prošlu godinu razmatramo početkom decembra. Uskoro ćemo imati prilike da razgovaramo i oko budžeta za narednu godinu i to je najbolja prilika da vidimo kakva su to makro ekonomska kretanja i da vidimo gdje Crna Gora ekonomski ide. Naravno, da počnem sa onim što je rast bruto društvenog proizvoda. 2011. godine ukupni bruto društveni proizvod Crne Gore je bio tri milijarde i 265 miliona eura; 2018. godine, sedam godina kasnije, četiri milijarde i 663 miliona eura. Znači, 1,4 milijarde više nego prije sedam godina. Govorimo o budžetu koji je realizovan na cifri od dvije milijarde 885 miliona eura. Čini mi se da su ovo dovoljno jaki pokazatelji kada govorimo o tome da li imamo rast ekonomije u Crnoj Gori i kuda se crnogorska ekonomija kreće. U 2018. godini je ostvaren rast od 5,1%. Samo malo upoređenje - ukupni rast prosječno na Zapadnom Balkanu je bio 3,9%, a rast euro zone 2%. U isto vrijeme naši susjedi ostvaruju rast: Srbija 4,2%, Albanija 4,1%, Sjeverna Makedonija 2,7%, Bosna i Hercegovina 3,6%, Kosovo 3,8%. Znači, zvanični podaci, jednaka metodologija, govorim o tome gdje je Crna Gora u odnosu na svoje okruženje.

Dozvolite mi da prokomentarišem i nekoliko glavnih cifara koje su date ovdje. Za socijalna davanja u isto vrijeme, sada govorimo o onome što je bila rashodna strana budžeta, izdvojeno je 544,48 miliona eura. Znači, govorimo o skoro petini budžeta za socijalna davanja. Ovo samo zbog onih koji stalno govore da mi vodimo neoliberalnu ekonomiju. Ne možete voditi neoliberalnu ekonomiju ako za socijalu dajete skoro 20% svoga budžeta. Dalje, za bruto zarade 459,79 miliona eura i kapitalni izdaci 390,98 miliona eura. Šta bi se desilo da je Crna Gora kao što su to radile

naše kolege u okruženju bila u prilici da smanjuje penzije i plate? Postavljam ovo pitanje čisto zbog toga što se uvijek kaže da naš rast bruto društvenog proizvoda ne prati rast plata, odnosno rast životnog standarda. Naravno, ako samo posmatramo kroz plate, onda se možemo složiti sa tim da su povećanja plata bila niža od onoga što je procenat rasta bruto društvenog proizvoda. Ali, dozvolićete da smatram da standard nije samo ono što su plate, nego je standard i naše ukupno okruženje. Od 2011. godine do 2018. godine za samo osam godina Crna Gora je kroz kapitalne izdatke izdvojila milijardu i 450 miliona eura. Znači, samo da vidimo koja je to cifra. Čitav jedan završeni autoput od Bara do Boljara mi smo izdvojili kroz kapitalne izdatke. Pri tome, kapitalni izdaci su izdaci za puteve, infrastrukturu, škole, bolnice itd. Ako sada govorimo o tome da li je to dovoljno nije, dozvolićete samo da znamo gdje novac ide i da znamo da li je ova vlast odgovorna ili nije. Ja zaista smatram da je odgovorna vlast koja razmišlja o tome na koji način da sutra brine o građanima.

Takođe, mi smo u tom periodu samo 2012. godine imali pad bruto društvenog proizvoda. Pogledajte šta je ranjiva ekonomija, zašto je došlo do tog pada koji je negdje bio oko 2%. Znači, zbog onog velikog snijega koji nas je zadesio u februaru i čitava Crna Gora bila paralizovana nekih 15 do 20 dana. To je odgovor i na pitanje da li nam treba auto put. Naravno, uz sve ono što su bili naši argumenti u nekom ranijem periodu, uključujući i onaj argument koji negdje možda čak i ne treba pominjati, a to su oni spomenici krajputaši kroz Platije.

Uvažene kolege, dozvolite još jednu cifru. PDV je ostvaren veći u 2018. godini za 68,2 miliona. Zaista smatram da kroz ovo povećanje možemo govoriti o dvije stvari. Prvo, da država ozbiljno brine o naplati poreza i da se smanjuje udio sive ekonomije. Druga stvar, ovo je takođe pokazatelj rasta ekonomije. Kada imate povećano ubiranje, izvinjavam se predsjedniče samo ću kratko nastaviti.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:02:22)

Možete, kolega Sekuliću. Dogovorili smo da uvodna izlaganja, zato što je ova tačka dnevnog reda, budu do 10 minuta, a da ukupna rasprava traje šest sati. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (02.12.19 13:02:39)

Hvala.

Neću iskoristiti svih 10 minuta /prekid/ porastu naplate PDV-a. Govorimo, sa jedne strane, o suzbijanju sive ekonomije, a, sa druge strane, govorimo o rastu onoga što su privredne aktivnosti u Crnoj Gori. Kada sve ovo znamo, čini mi se da je negdje potpuno izlišno govoriti o nekim drugim podacima. Ali, zbog građana Crne Gore, čini mi se da negdje gubimo iz vida. U ovom trenutku imamo skoro 100 hiljada penzionera. Upravo to je razlog zašto su veća izdvajanja iz budžeta upravo za ovaj socijalni dio. Jedno upoređenje, uz izvinjenje jer znamo svi da su penzioneri najranjivija kategorija zato što im treba najviše za lijekove i najviše što se tiče pitanja obezbjeđivanja u starosti. Ali, takođe uz podsjećanje da smo mi ovdje u ovom Parlamentu donosili zakone koji su omogućavali ljudima da ranije pođu u penziju. Prosječna penzija u Crnoj Gori je negdje oko 289 eura. Slažemo se da to nije dovoljno i slažem se kažem još jedanput da su penzioneri najranjivija kategorija našeg društva i da njima moramo posebnu pažnju da obratimo.

Ali, u Bosni i Hercegovini prosječna penzija je 225 eura, u Makedoniji je 215 eura, u Srbiji je 223 eura, a u Albaniji 150 eura. Zašto stalno pominjem okruženje? Ne možemo se mi mjeriti sa njemačkim ili belgijskim penzijama. Okruženje stalno pominjem zato što smo mi bili dio tog okruženja i zato što znamo gdje je naša startna osnova i kada govorimo o razvoju i kada govorimo o proširenim platama i penzijama. Već smo više puta pominjali ovdje da naša prosječna plata sa 515, 520 eura zaista jeste najveća u regionu.

Dobro je što danas razgovaramo o Završnom računu za 2018. godinu, što ćemo uskoro pričati /prekid/ pitanjem rasta makroekonomskih stopa i sve ono što je pokazatelj crnogorske ekonomije - da li ona ide u pozitivnom pravcu ili ne.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:04:57)

Hvala Vam, poslaniče Sekuliću.

Sada ima riječ poslanik Milutin Đukanović, a neka se pripremi poslanik Raško Konjević. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (02.12.19 13:05:08)

Priča o Završnom računu Budžeta za 2018. godinu je idealna prilika da vidimo kako je aktuelna vlast bila sposobna da kvalitetno planira budžet i kako se taj plan i takozvane vizije i strategije ostvaruju. Baviću se isključivo brojevima.

Budžet je planiran na iznos od dvije milijarde, a u završnom računu imamo izdatke od dvije milijarde 885 miliona, odnosno povećanje za 45%. Pa i ukoliko umanjimo za rast depozita koji su iznosili preko 200 miliona, mi imamo izdatke od dvije milijarde 680 miliona i veći su za 34%. Nađite mi državu u kojoj postoji ovoliki promašaj. Imamo budžet za 2018. godinu, pa imamo jedan rebalans, pa drugi rebalans i na kraju dobijamo Završni račun. Koliko je ova država ozbiljna? Ona je kada je usvajan budžet za 2018. godinu, planirala da se zaduži u iznosu od 295 miliona evra. Zna li koliko se, poštovani građani, ova država zadužila u 2018. godini? Milijardu 123 miliona po Završnom računu, a po posljednjem rebalansu, gdje trebaju da pogode u plus, minus 1% da imaju plan, oni su planirali zaduženje 739 miliona evra. Za 400 miliona i više su promašili za pet mjeseci. Onda slušamo priče da se to radi radi refinansiranja kredita i raznih obaveza. Pa kako onda kad se radi o refinansiranju tih obaveza, može da se planira da će se za kamate izdvojiti 85 miliona, a za kamate se u toj godini izdvoji 97 miliona evra? Za 12 miliona evra su kamate veće nego što su planirane, a pričamo o refinansiranju da dobijemo jeftine kredite, odnosno niže kamate da bi vratili skupe kredite sa višim kamatama.

Gospodo iz Ministarstva, u obavezi ste da date logičan odgovor na ove konstatacije, a priče o samom finansiranju Crne Gore najbolje demantuju deficiti. Planom budžeta bilo je predviđeno da deficit iznosi 116 miliona evra, a primarni 30 miliona evra. Pa znate li kako se završilo to? Završilo se tako što deficit iznosi 174 miliona evra, a ovaj primarni deficit 77 miliona evra. Znači, deficit je za 50% veći od planiranog, a primarni za 150% je veći od planiranog. Kako može postojati lošije planiranje - volio bih da čujem nekog iz Ministarstva finansija.

Takođe, priča da Crna Gora može sama sebe da finansira iz ovih podataka je jasno da ne može. Ne može zato što Demokratska partija vrši vlast i zato što su im važniji lični interesi i zato što građani moraju da plaćaju kompletnu korupciju i kriminal aktuelne vlasti. Izvorni prihodi su bili planirani na milijardu i 705 miliona. Oni su povećani za 0,8% i završili su na milijardu i 720 miliona, dok su rashodi planirani na milijardu 820 a završili na milijardu 914.

Znači, prihodi su veći svega za 14 miliona, a rashodi gotovo za 100 miliona evra. Ovu priliku želim da iskoristim da ukažem još na neke anomalije koje vladaju u finansijama Crne Gore. Te priču o rastu BDP-a zaista smo se naslušali, a građani su svjedoci da od toga nemaju nikakve koristi. /Prekid/ do 2019. godine BDP se povećao za dvije milijarde. A znate li za koliko se povećao javni dug? Javni dug se povećao za preko tri milijarde. Da je sreće da se na osnovu tog zaduženja ulagalo u neke projekte, koji bi donijeli neku dobit, nova materijalna dobra i onda bi rast BDP-a bio mnogo veći, a ne ovako. Za preko 30% je manji od čistog zaduženja. To dovoljno govori ko hoće da prati pažljivo brojeve. Evo još jedan interesantan podatak. Samo u posljednje četiri godine, 2016, 2017, 2018. i 2019. godine, Crna Gora se zadužila tačno jednu milijardu 799,60 miliona evra. /Prekid/ da plaćaju luksuzni život i krađu oligarhije koja je na vlasti već 30 godina. Od rasta BDP-a građani nemaju nikakvu korist. Ali, kao instrument stvaranja virtuelne stvarnosti vlast koristi podatke Uprave za statistiku, ranije Monstata. Velika je sreća što su građani Crne Gore imali šansu da upoznaju direktoricu Monstata. Vidjeli su koliko ona raspolaže podacima, koliko se ona razumije u statistiku, ali nećemo joj zamjeriti. Ona je ekonomista, a

statistika je grana matematike.

Postoje još dva segmenta društvenog života koja trebamo ovdje objasniti i manipulacije režima. To su prosječne plate i procenat nezaposlenih. Po Poreskoj upravi, prosječna /prekid/ u 2018. iznosila je 432 evra, a po Monstatu 511. Koji je relevantan podatak? Za svakog normalnog relevantan je podatak Poreske uprave. A da vidite šta se dešava u polju zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti. Po podacima Poreske uprave, u 2018. godini 170.000 je primalo plate. Znači, kad prođe godinu dana, valjda ako neko misli da isplati tu platu, isplatiće je u periodu od 12 mjeseci. Znači, 170.000 i to je jedini relevantan podatak. A, po Monstatu, mi imamo zaposlenih 237.000. Po Monstatu, imamo aktivnog stanovništva 280.000, a po Zavodu za zapošljavanje imamo zaposlenih 190.000, aktivnog stanovništva 232.000. Pa, gospodo iz Ministarstva, nemojte da pričate bajke. Ovo vrijeda dostojanstvo - ne logiku, nego dostojanstvo građana Crne Gore. Ovo su podaci vaših institucija, vaših organa i onda se čudite i sad hoćete da opovrgnete tezu da mladi masovno napuštaju Crnu Goru. Pa neće da budu najamni radnici kod crnogorskih kriminalaca i da budu sluge u državnoj upravi što će neko da im sredi da se zaposle a da obezbijede četiri glasa.

Želim ovo da saopštim: DPS je nemoguće mijenjati. Za dobrobit naše djece, naše unučadi moramo uraditi sve da smijenimo Demokratsku partiju socijalista. Jer, ukoliko to ne uradimo, Crne Gore više biti neće. Naša unučad, praunučad biće najamni radnici kod kojih veleposjednika trenutno su ovi ovdje koji upravljaju DPS-om, a možda završimo i kod nekih koji nijesu naše vjere.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:14:41)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Raško Krivokapić, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 13:14:50)

/Upadica/ Predsjednik Parlamenta očigledno želi da ga ja opet podsjećam na neke stvari, ali to je njegov izbor.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:14:59)

Ne. Vi me možete podsjećati na što god hoćete, ali ja se stvarno, ako sam tako rekao, izvinjavam. Iskreno se izvinjavam, to je nominacija.

Poslanik Raško Konjević ima riječ, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 13:15:13)

To je već bolje. Potrudite se da Vas ne podsjećam, neće biti dobro po Vas.

Kolege iz Vlade, svaki put kad razgovaramo o ovim stvarima, prilika je da vidimo kako je Vlada vodila politiku u nekoj finansijskoj godini za završni račun na koji se odnosi. Ovaj put je prilika da podsjetimo na neke stvari, neko od kolega prije mene je ukazao na određene podatke. Ja ću vam reći recimo da od ukupno 11.494 penzionera njih 125.000 u Crnoj Gori živi sa penzijom od 128 eura. Samo radi ilustracije ću vam reći da je, prema Monstatu, potrošačka korpa 640 eura. Kolike su minimalne penzije u drugim državama, jer sa minimalnom penzijom to je, između ostalog, jedan od instrumenata gdje hoćete najugroženije slojeve stanovništva da zaštite. Minimalna penzija u Sloveniji, pošto su i oni bili dio našeg okruženja, je 500 eura. Minimalna penzija u Hrvatskoj je 317 eura. Minimalna penzija u Bosni i Hercegovini od 1.01.2020. godine će biti 200 eura. U Makedoniji je minimalna penzija 142 eura. Poljsku i Rumuniju da ne čitam iako su

one bile dio našeg okruženja.

Toliko o tome koliko država negdje na neki način ne vodi, po mom sudu, dobru politiku u pojedinim oblastima. Šta imamo danas? Danas je trka iz Vlade u decembru koji će zakoni da se pošalju u skupštinsku proceduru. Jedino jednog zakona nema. Nema zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju. Ministar Purišić i potpredsjednik Simović su ga zakatančili neđe u ladicu. Iako je taj zakon dogovoren oktobra 2018. godine, iako je taj tekst zakona usvojen na Socijalnom savjetu juna 2019. godine, zamislite paradoks. Predsjednik Socijalnog savjeta gospodin Purišić je tražio, usvajajući taj zakon, da ga Vlada što prije usvoji, a Vladi je trebao da ga predloži ministar Purišić. Ministar Purišić ne predlaže zakon koji je glasao na Socijalnom savjetu. Zašto? Ja postavljam pitanje zašto. Jer, Vlada stalno kaže mi radimo naporno, niko nas ne hvali. Evo ja sad kažem to je u najvećem stepenu dobar zakon iz dva razloga. Jedan je zato što će način obračuna penzije biti povoljniji za ljude koji treba da odu u penziju, jer se eliminiše 10 nevezanih najlošijih godina i zato što ova minimalna penzija će se povećati za nekih 20% bez obzira što će opet biti najmanja ili među najmanjima u regionu osim Makedonije.

Prema tome, i ovaj put pozivam i ministra Purišića i potpredsjednika Simovića, ovo je kraj fiskalne godine. Poštovani penzioneri i građani koji odlazite u penziju, ako taj zakon ne usvojimo, do kraja ove godine, nema nikakvih promjena u vašim statusima ni tokom 2020. godine. Penzija je u zadnje tri godine realno pala 4%, a plate su u Crnoj Gori u zadnje tri godine realno pale 3%. Toliko o svim makroekonomskim pokazateljima ovoga svijeta. Jer, jedini pokazatelj koji treba građanina da interesuje, gdje će se svaka politika Vlade transponovati na njega u smislu njegovog životnog standarda, je njegova zarada. Njegova realna zarada je manja 3%, a realna penzija pensionera je manja 4%. To je finale svih finala. Ostalo možemo mi da politički pričamo na ovaj ili onaj način. Prema tome, imaćemo naravno raspravu o budžetu, ovo su konstatacije, vezano za Završni račun za 2018. godinu. Dakle, sada ću pokazati kako negdje milioni nedefinisano ili od cure ili se neefikasno utroše, sa jedne strane, a, sa druge strane, vi /prekid/. U Crnoj Gori, sa platom od 401 do 496 eura, radi 3.066 ljudi u sektoru bezbjednosti. Dakle, manje od prosječne plate. I mi ćemo naravno pošto se ne poredimo nikad sa Evropom iako znamo da kažemo da nam je rast bruto društvenog proizvoda među pet u Evropi. Rast bruto društvenog proizvoda ne treba da interesuje običnog građanina. Običnog građanina, ljekara recimo specijalizanta koji ima 543 eura interesuje plata. Plata ljekara specijalizanta u Crnoj Gori je 543 eura, nakon 10 do 12 godina školovanja ako ne i više.

Šta onda mi imamo u Završnom računu? Dakle, mi u Završnom računu imamo ovo što sam već rekao, a sada ću detaljnije da objasnim. Uvažena gospodo, mi u Završnom računu imamo 7,2 miliona potrošenih sredstava za marketing. Dakle, ovo nije nikakav ugovor o nekim izvođačkim radovima itd. Tvrdim da ćete jednu omanju bolnicu u Crnoj Gori, ako ne i veću, sigurno dvije osnovne škole ili jednu napraviti za iznos od sedam miliona eura, dvije škole. Dvije škole ili jednu bolnicu je Nacionalna turistička organizacija dala jednoj kompaniji za marketing i kao posljedicu davanja 7,2 miliona ne pravda ta sredstva. Sad, recimo, zdravstveni radnici mogu da kažu zašto im plate nijesu veće. Kako će im biti veće? 7,2 miliona se prospe /prekid/ ne konstatuje ništa osim da treba nešto dostaviti, pokazati itd. DRI nema rečenice koja bi trebala da stoji, jer svi, uvažena gospodo, to znate da je potpuno van standarda van prakse da državni organ vrši dugoročno avansno plaćanje. Ako nije tačno što ja kažem, ustanite i navedite mi još dva primjera u zadnjih 10 godina. Avansno dugoročno plaćanje, gdje su za ugovor koji važi četiri godine dva puta avansirana sredstva po godini u iznosu od 3,6 miliona. Navedite mi još jedan primjer. Drugo, kolege, kako mi to trošimo naš novac. Sa tim ću da završim, /prekid/ 23. Mi ovih dana čujemo da je srećna zemlja u kojoj se izdvajaju veća sredstva za sistem zdravstva. Saglasan sam i treba ulagati. Ali nije poenta samo ulagati, nego trebamo da vidimo gdje nam ta sredstva idu. Kolege, vi na strani 23 konstatujete sljedeće - da su neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje 35 miliona eura. Premijer je prije nekoliko dana rekao da je ova Vlada u zadnje tri godine izdvojila 100 miliona više za sistem zdravstva. Ja vam postavljam logično pitanje - Zašto nam rastu neizmirene obaveze ako smo toliko povećali budžet? Jer, budžet je povećan sa 180 miliona na 280 miliona, a neizmirene obaveze samo u 2018. godini su nam porasle osam miliona. Neizmirene obaveze Fonda zdravstva bez zdravstvenih institucija 2016. godine su bile dva miliona; 2017. godine, gdje raste budžet, rastu na 18 miliona i 2018. godine 18 miliona. Ukupne neizmirene obaveze našeg sistema zdravstva su 35 miliona eura, a budžet u te tri godine, tačno

se poklapa, je povećan 100 miliona. Logično je pitanje da vas mi kao poslanici predstavnici građana, ne vas iz DRI nego Vladu pitamo i vas uslovno da nam pomognete, nijeste ga vi trošili - đe je novac. Āe su pare, što bi rekao kolega Radulović.

Dakle, jer /prekid/ rastu neizmirene obaveze negdje imate problem u sistemu.
Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:25:22)

Sada riječ ima poslanik Ibrahimović, a neka se pripremi poslanik Rudović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (02.12.19 13:25:28)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče Skupštine sa saradnikom, uvaženi predstavnice Vlade, predstavnici senata Državne revizorske institucije, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Naravno da je rasprava o Završnom budžetu za 2018. godinu svakako i prilika da pričamo o uspješnosti rada Vlade. Ali ono što bi trebalo da interesuje ovu Skupštinu je kontrolna funkcija, tj. da izvršiocima budžeta, odnosno predstavnicima tih potrošačkih jedinica ukažemo na eventualne nedostatke ili nedosljednosti, posebno kad znamo njihova ogromna diskreciona ovlašćenja. Predlog zakona o Završnom računu budžeta za 2018. godinu kao dokument sadrži sve oblasti i podatke koji propisuju Zakon o budžetu i fiskalne odgovornosti i u tehničkom smislu je svakako za pohvalu. On sa pratećim izvještajem Državne revizorske institucije pruža više podataka i daje potpuniju sliku o procesu trošenja javnih sredstava.

DRI je finansijskom revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta za 2018. godinu utvrdila da je isti pripremljen i prezentovan na fer objektivan način, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, i na osnovu toga da je DRI dala pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje. Činjenice da DRI iz godine u godinu daje sve kvalitetnije izvještaje o sprovedenoj reviziji daju nam za pravo da se saglasimo sa ocjenama i preporukama koje je dala DRI. Iako je evidentno da se broj nepravilnosti iz godine u godinu smanjuje, iz Izvještaja se može zaključiti da se određene institucije, tj. potrošačke jedinice koje su bile predmet revizije ne pridržavaju u potpunosti preporuka DRI. Naglašavam, da poštovanje preporuka DRI-a nije samo zakonska obaveza, već ujedno i odraz sposobnosti institucija da državni novac troše na zakonit i transparentan način. Prekoračenje budžetske potrošnje obavezuje potrošačke jedinice da u narednom periodu poštuju preporuke Državne revizorske institucije.

Želim, takođe, istaći da dajemo punu podršku DRI-u da vrši poslove iz svoje nadležnosti i svakako podršku jačanja administrativnih kapaciteta u cilju postizanja još boljih rezultata. Smatram da Predlog zakona o Završnom računu budžeta za 2018. godinu u najvećem dijelu daje objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi i da su takve transakcije evidentirane na osnovu vjerodostojnosti dokumentacije, ali svakako postoje i utvrđena su određena odstupanja za koje se nadamo da će u narednom periodu biti svedena na minimum.

Glavna karakteristika fiskalne politike u prethodnom periodu jeste da je bila usmjerena na stvaranje uslova za jačanje stabilnosti javnih finansija i njihovu dugoročnu održivost, čime se stvaraju preduslovi za veći privredni rast i jačanje konkurentnosti privrede Crne Gore. Primjetno je da primjena mjera finansijske konsolidacije definisanim Planom sanacije budžetskog deficita i javnog duga za period 2017-2020. godina daje pozitivne efekte. To, prije svega, rezultira povećanjem javnih prihoda, što uz racionalizaciju javne potrošnje omogućilo smanjenje deficita i zaustavilo trend rasta javnog duga, odnosno stvorilo uslove za njegovo postepeno opadanje u srednjem roku.

Sprovođenje mjera usmjereno na jačanju stabilnosti javnih finansija pratile su dinamične stope ekonomskog rasta, što je uz unapređenje kreditnog izgleda zemlje za rezultat imalo jačanje ukupnog ekonomskog ambijenta, da, prema podacima MONSTAT-a, stopa realnog rasta BDP-a u 2018. godini iznosila 5,1%.

Analizirajući Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu, možemo navesti sljedeća zapažanja. Pokušaću da ne ponovim što su kolege rekle ili uvaženi gosti. U prethodnoj godini stvoren je stabilan budžetski okvir za redovno finansiranje svih obaveza, odnosno isplate zarada, penzija, socijalnih davanja i otplate kredita. Gotovinski deficit budžeta za 2018. godinu je za 67,96 miliona manji u odnosu na 2017. godinu. Suficit tekućeg budžeta za 2018. godinu, kao što ste rekli, veći je za 138,21% u odnosu za prošlogodišnji ili nominalno za 101,81 milion eura. Svakako je zabrinjavajući rast ukupnog /prekid/ Crne Gore koji je na dan 31.12.2018. godine iznosio tri milijarde 152,98 eura, ili 68,26 BDP-a. Takođe, treba istaći da se radi o zaduživanju koje je isključivo u funkciji razvoja, odnosno za potrebe kapitalnih investicija, vraćanje i refinansiranje postojećeg duga, odnosno ne radi se o zaduživanju koje je namijenjeno tekućoj potrošnji.

Kapitalni izdaci u 2018. godini iznosili su 398,98 miliona i za 35,81% su veći u odnosu na prethodnu godinu prvenstveno zbog intenzivnijih radova na realizaciji prioritetne dionice autoputa Bar-Boljare, kao što ste i sami rekli. Takođe treba reći da su osim autoputa značajne investicije bile usmjerene i na ostalo saobraćajnu, turističku, obrazovnu i drugu infrastrukturu, što će imati pozitivne konotacije na životni standard, a shodno tome i na uslove života i rada građana.

Ono što zabrinjava jeste da je prošle godine naplata poreza bila za oko 9,5 miliona manja od plana. S druge strane, možemo reći da hrabri činjenica da su poreski prihodi centralnog budžeta veći za 10% u odnosu na prethodnu godinu, ili oko 98 miliona. Vlada treba da nastavi aktivnosti na što efikasnoj naplati poreza i suzbijanju sive ekonomije. Sive ekonomije ima i u najrazvijenijim državama i uvijek će je biti, ali cilj treba da bude njeno drastično smanjenje kada je riječ o našoj ekonomiji. Zbog vremena ću samo reći šta smo sve mogli od tih sredstava da uradimo - ako uspijemo da spriječimo pojavu sive ekonomije i bolju naplatu poreza. Neko od kolega je rekao: bolja opremljenost zdravstvenih ustanova, škola, vrtića, bolja, kvalitetnija putna infrastruktura, odnosno bolji standard građana.

Kada pričamo o Završnom budžetu, prilika je rekao sam pomenuti uspješnost rada Vlade. Pohvalno je da je Vlada već i u 2019. godini izdvojila više od 70% od kapitalnog budžeta za razvoj sjeverne regije. Ali, taj negativni trend migracija ljudi sa sjevera - moramo još jače u 2020. godini izdvajati sredstva ne samo za poboljšanje infrastrukture. Sjeverni region mora biti konkurentan, moramo ga ojačati sa ljudskim kapacitetima i svime što je potrebno da i građani sjevera imaju kvalitetan život. Ako svi znamo da su potencijali sjevera ogromni, onda treba to da usmjerimo u pravcu da ljudi na sjeveru osjete te prednosti, odnosno to bogatstvo, a najbolje će osjetiti ako im se omogući da zasnuju radni odnos, da imaju kvalitetan posao, a samim tim kvalitetan /prekid/ njih i njihove porodice. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:33:37)

Hvala Vam, poslaniče Ibrahimoviću.

Sada poslanik Rudović, a neka se pripremi poslanik Damjanović.

Izvolite.

NEDELJKO RUDOVIĆ (02.12.19 13:33:45)

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo, predstavnici Ministarstva finansija i Državne revizorske institucije,

Želim da vas pitam odmah na početku direktno zašto se nijeste bavili budžetskom linijom - Ostalo. U Izvještaju reviziji za 2018. godinu trošenja budžeta za 2018. godinu ne postoji nalaz Državne revizorske institucije koji treba da nam pokaže gdje u prosjeku godišnje odlazi 10 miliona eura. U posljednjih pet godina prema nalazima nakon višemjesečnog truda Instituta Alternativa da dođe do tih podataka, ispostavilo se da je linija - Ostalo državna tajna. Nema podataka gdje ide novac.

Ova rasprava danas o Završnom računu budžeta za prošlu godinu treba da nam pomogne svima nama, to je uloga Državne revizorske institucije i Skupštine Crne Gore, da provjerimo da li

je neko ko je zadužen da raspolaže našim novčanikom, novčanikom svih nas, koristio novac na način na koji se obavezao kada je prošle godine usvojen budžet, odnosno prethodne, budžet za 2018. godinu. Da li je trošio novac? Da li je raspolagao našom imovinom na način na koji smo se svi zajedno tada dogovorili? Pretpostavimo da jesmo, jer je to bila većinska odluka u Skupštini Crne Gore tada. Onda se ispostavi da kod svih državnih organa kada se zbroje troškovi koji su zavedeni pod kategorijom - Ostalo da godišnje 10 miliona eura ide preko te linije, ali da se u suštini ne zna gdje je taj novac. Zašto? Zato što se odluke o trošenju novca iz državne kase, pod linijom Ostalo, u najvećem broju slučajeva proglašavaju tajnim. 50 miliona eura za pet godina. Između ostalog, i vi ste, gospodo iz Državne revizorske institucije, kršili Zakon o budžetu zato što ste pod linijom Ostalo trošili novac za koji postoje druge budžetske linije koje su predviđene za to, između ostalog, i za prevoz.

Ja želim da upoznam javnost da je, između ostalog, u sudstvu pod linijom Ostalo potrošeno 1.426 eura. Za šta? Za žensku torbu. Želim da svi znamo ovdje i svi građani Crne Gore da je crnogorsko sudstvo potrošilo za žensku torbu 1.426 eura, a za mušku torbu 406 eura. Da li je to namjena budžeta? Kome služi ta torba? Da li je ta torba neophodna za obavljanje posla sudije? I ako je neophodna, zašto mora da košta 1.426 eura. Ja mislim da nije. Vi se, gospodo iz DRI, niste ovime bavili, a želim da vas podsjetim, i vas i javnost, da je Nacionalna turistička organizacija, o čemu je kolega maloprije govorio, upravo pod tom stavkom zavela novac koji daje Montenegro airlines-u po mnogima potpuno nezakonito. Ja želim od Vas odgovor na pitanje zašto se ovime niste bavili. Ne samo ministarstva za koja može biti donekle opravdano da proglašavaju tajnom isplate pod kategorijom Ostalo, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo odbrane, uključujući i Agenciju za nacionalnu bezbjednost. Mogu da razumijem, ali zašto ostala ministarstva, kao što je /prekid/ kao što je Ministarstvo saobraćaja, i kao što je Uprava za nekretnine, po kom osnovu oni za državnu tajnu proglašavaju način na koji raspolažu novcem koji nije njihov, gospodo. To je novac iz zajedničke državne kase. Ja želim samo da konstatujem da upravo ovaj model rasipanja i prosipanja para građana Crne Gore služi ne za otkrivanje novčanih tokova, nego za njihovo skrivanje i kamufliranje nečijih troškova i nečijih stavki koje teško možemo reći da su /prekid/ zajednicu.

Osim odgovora na ovo pitanje, želim da konstatujemo svi zajedno sljedeće. Vi ste u nalazu o reviziji budžeta za 2018. godinu uočili da je Vlada na kraju 2018. godine držala 20,8 miliona eura u jednoj banci. Da ne bude nikakve dileme, riječ je o Prvoj banci. Vlada Crne Gore to nije prikazala u svom Završnom računu budžeta. Ok, odlično, primijetili ste to. Zašto ste dali pozitivno mišljenje na Završni račun budžeta? Vi ste, gospodo, rekli da je Završni račun budžeta potpuno u redu. Ako je potpuno u redu, kako je moguće da neko sakrije i od javnosti i pokušava da sakrije i od onih koji treba da ih kontrolišu da je držao 21 milion eura u jednoj banci? Pozadinu možemo da naslutimo. To je novac koji je trebalo da služi za naknade, za eksproprijaciju zemljišta itd. Međutim, suštinsko pitanje koje se postavlja, želim da ga postavim ovdje, jeste - Zašto se unaprijed taj novac našao u toj banci ili u bilo kojoj banci? Zašto taj novac nije oročen onda ili poslat u banku onda kad je trebalo da bude potrošen? Vrlo interesantno i vrlo podložno /prekid/ razne vrste. Da li je taj novac nekome trebao da bi održao likvidnost? Da li Vlada Crne Gore troši i koristi novac iz budžeta da bi pomogao i da bi omogućio Crnoj Gori napredak, ili da bi napravio korist određenim privrednim subjektima koji su povezani sa garniturom na vlasti?

Takođe, zbog javnosti želim da kažem da se vidi i iz ovog Završnog računa budžeta svaki treći euro sa kojim raspolažemo, koji se koristi za plate, kapitalne izdatke itd. je pozajmljen. Svaki treći euro. Crna Gora se na dnevnoj bazi zadužuje dva miliona eura. Da li je održiva ekonomija u kojoj ako je primitak budžeta u 2018. godini bio 2,88 milijardi eura, u kojoj je prihod iz tekućih izvora 1,7 milijardi, a od pozajmica milijardu i 123 miliona? Da li je to ekonomija koja garantuje prosperitet? Da li je to ekonomija koja je održiva? Da li mi kao građani Crne Gore možemo da budemo spokojni? Jer, ako pogledamo šta nam se dešava sa udjelom industrijske proizvodnje u bruto društvenom proizvodu, odnosno sa realnom ekonomijom, onda se postavlja pitanje odakle ćemo da vraćamo dugove. Mi trenutno, ova /prekid/ politiku na način što prodaje dio po dio dvorišta, pa će otići voćnjak, pa će otići i bašta. Da li ćemo na kraju doći u situaciju da moramo da prodajemo namještaj, pa da prodajemo porodično srebro i na kraju. Da li ćemo doći u situaciju da moramo da budemo podstanari u sopstvenoj kući? To je pitanje koje sve nas treba da natjera da se dobro zapitamo šta radimo.

Vratiću se na budžetsku stavku Ostalo, u prosjeku 10 miliona godišnje. Da li je moguće da 23 godine radnici jednog preduzeća koje se zvalo Košuta sa Cetinja od 1996. godine čekaju da im se isplate plate /prekid/? Da li je moguće da za njih nema novca, ali ima novca za ženske torbe nekome ko radi u pravosuđu koje koštaju po 1.426 eura?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:45:15)

Hvala Vam.

Poslanik Aleksandar Damjanović.

Ne, Vi se možete javiti kad završe uvodne napomene poslanici koji su govorili u ime klubova. To je poslije diskusije poslanika Damjanovića.

Izvolite. Imate 10 minuta, kao i svi što su imali 10 minuta na raspolaganju.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.12.19 13:45:31)

Hvala Vam, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gopsodine Darmanoviću, predsjedniče Senata gospodine Daboviću, članovi Senata, gospodine Jeliću, gospodine Kovačeviću,

Evo da krenemo od početka i ocjene DRI vezane za Završni račun budžeta koji je po mišljenju DRI-a ocijenjen u finansijskom dijelu pozitivno sa skretanjem pažnje dok je u ovom dijelu revizija pravilnosti ocijenjen sa uslovnom ocjenom. Negdje sada možemo da govorimo o stepenu kritičkog stava DRI u odnosu na Završni račun, o padu tog kritičkog stava zadnjih godina, svojevrsnoj politizaciji što mi je žao jer sam i imam dobru saradnju i sa članovima Senata i samom institucijom i dok sam obavljao neke druge funkcije. Možemo govoriti o tome da se pozdravlja i unapređuje saradnja DRI sa Parlamentom, a onda u jednoj od revizija koju ćemo čuti malo kasnije imamo dosad neviđene ocjene upravo o toj saradnji itd. Negdje nažalost imajući u vidu što se dešava i egzaktne cifre, stav da imamo značajan pad i politizaciju u samoj DRI, a samim tim i značajan pad kritičnog odnosa i onoga što bi trebala DRI da radi u odnosu na reviziju u javnom sektoru.

Dakle, ne samo, gospodine Rudoviću, stavka Ostalo 13,4 miliona za prošlu godinu sa koje se na žalost plaćaju i hotelski smještaji i trguje se roba za pojedine funkcionere itd. O tome nemamo ništa, već nemamo ni riječi o tome šta bi sa korekcijom Završnog računa od 22,4 miliona eura na šta se to odnosi. Ja mogu sad da sumnjam možda su to sredstva koja su deponovana ranijih godina za eksproprijaciju itd, ali DRI je morala o ovome da da svoj stav. Isto kao što je morala da da stav o jednoj korekciji gotovinskog depozita budžeta koja je enormna za 2018. godinu koja je gotovo stotinak miliona eura i stalno se dozvoljava da se sredstva deponuju, da nema nikakve konsolidacije tih sredstava i da se sredstva na kraju krajeva i prenose unaprijed za neke obaveze koje će tek kasnije da slijede. Ogromni problemi neusklađenosti onoga što dobijamo po Predlogu završnog računa od strane Ministarstva finansija i onoga što se na kraju krajeva definiše kroz izvještaje banaka gdje imamo velike razlike, a nemamo suštinske kritike od strane DRI prema Ministarstvu finansija, odnosno prema Vladi Crne Gore. Onda sad ja treba da polemišem o Izvještaju DRI iako sam tokom godine imao polemiku sa članovima Senata gdje sam dobio od gospodina Dabovića po njegovom mišljenju legitiman stav, po mom mišljenju pogrešan stav, da DRI nije u stanju da izvrši reviziju tekuće rezerve iako mi je Ministarstvo finansija kao poslaniku koji predstavlja građane nije dalo najveći dio tekuće rezerve kako i na koji način troši sredstva. Dalo mi je crni papir zacrnilo, radi se o iznosu od preko 16 miliona evra sa obrazloženjem da ukoliko DRI mi da te podatke povrijediće prava trećih lica, pravnih lica koja dobijaju naše pare iz budžeta i koja su pravna lica i to iz tekuće rezerve. Onda dobijamo ovdje u Izvještaju DRI o reviziji završnog računa jedan izvještaj na pola strane ili na stranu o trošenju tekuće rezerve gdje se govori o pomoći pravnim licima od 7,07 miliona evra, pa nema koja su to pravna lica, ili gdje se u tekuću rezervu ubrajaju sredstva uprave za imovinu, za kapitalni budžet od 3,1 milion. Jesu li to stanovi? Jesu li to ovi famozni stanovi? Zato nemamo podatke o tome i zato nećete da vi izvršite reviziju, pa ako neće Ministarstvo finansija da vi kažete gdje se troši

novac građana.

Dakle, netransparentnost koja nije bila ranijih godina. Nije bila ovakva dok je gospodin Ivanišević bio tu, dok je bio drugi sastav Senata ovoga nije bilo. Da se svi zapitamo gdje ovo vodi ili ukoliko na strani 118 imamo konstataciju o tome da defacto nisu ispunjeni ključni fiskalni kriterijumi, kriterijumi odgovornosti, a zakon se zove Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Kriterijumi koji se tiču i učešća deficita u bruto domaćem proizvodu javnog duga itd. Vi konstatujete da četiri od šest nisu kriterijumi ispunjeni oko ključnih kriterijuma, a ovamo imamo pozitivnu ocjenu finansijsku itd. i tome sl. Neka građani najbolje o tome sude. Naravno, neću ulaziti u osnovu statističku i procjene MONSTATA bruto domaćeg proizvoda koje se konstantno korriguju, čini mi se ponekad se i korriguju i upodobljavaju našim željama onoga što bi htjeli da imamo od deficita i od učešća javnoga duga itd. ali neka oni griješe i neka oni konstantno mijenjaju podatke. Ne samo oni. Govorim generalno o problemu nacionalnih računa u Crnoj Gori, a vjerovatno ceh plaćamo svi mi koji na bazi tih nekih pouzdanih podataka treba da planiramo neke ozbiljne politike kojih nema.

Kao jednu od najgorih stvari do sada viđenih i skandaloznih stvari Izvještaja DRI u onom dijelu koji se tiče posebnih izvještaja ja moram da ocijenim Izvještaj ... revizije Regionalni vodovod crnogorsko primorje Budva. Dakle, po prvi put se čulo u ovoj državi, evo sad i u ovom Parlamentu da se na 15-20 strana od izvještaja koji ima 68 strana govori o tome da postoje pritisci preduzeća koje je revidirano preko izvršne vlasti pa se navodi koji, pa postoje i pritisci preko zakonodavne vlasti, preko Matičnog odbora koji radi ili ne radi svoj posao. Ja imam ovdje zapisnike sa sjednica koje su trajale 20 minuta, konsultativno saslušanje - sjednica počela u 10 i 25, a završila u 10 i 45, konsultativno saslušanje Regionalnog vodovoda jedno pa drugo itd, a onda imamo naknadno more tekstova u medijima kako je saradnja nikad bolja Matičnog odbora i DRI-a gdje je opozicija potpuno isključena iz kontrolne uloge budžeta. Alal vjera. Ako mislite da je tako bolje idemo dalje pa da vidimo gdje ćemo da stignemo. Naravno, ova revizija koja se na 15-20 strana bavi nečim što se nije bavila i što nije za Parlament za organe neke druge Tužilaštvo itd. ali da zanemarimo dakle, sami tekst i ono što je napisano i dođemo do finala gdje se kaže da je 29 od 32 preporuke ispunjeno i daje se pozitivna ocjena. Pozitivna ocjena na bazi teksta koji ne da ne zaslužuje pozitivnu ocjenu ako je ovo što je istina i što je napisano u ovom Izvještaju DRI. Ako je ovo istina, a moje je da posumnjam sada neko zaslužuje da se time bavi Specijalno Tužilaštvo.

E sad dolazimo do nekih stvari koje su indikativne u ovom Izvještaju o Regionalnom vodovodu. Dakle, famozni Štrabag, famozna odluka, sramna odluka Apelacionog suda direktno u funkciji punjenja para stranog investitora koja nema veze ni sa arbitražom koja je nepriznata i koja za naše pravo nema uporište. Sramna odluka Apelacionog suda koja je pred Ustavnim sudom četiri odluke koje su Privrednoga suda poništene od tog istog Apelacionog suda i DRI koja se svjesno, a ja želim da vjerujem da je nesvjesno uvrstila u ... svih onih koji udaraju na preduzeće koje je koštalo više od 100 miliona eura i koje je možda najbolje preduzeće u sistemu. Gdje neko tamo nije htio da prizna dug već dug do granice onoga što postoji po dokumentaciji, a neko hoće da prisili to preduzeće da plati ono što ne treba da plati i zašto DRI ulazi u to, zašto ga nema 2017. godine u reviziji, a ima ga 2019. godine zašto 2017. godine Štrabag piše Regionalnom vodovodu i DRI istog sekunda ili u mjesec dana ulazi u reviziju. Zašto 2019. godine u oktobru nakon svega što imamo blokade računa itd. ovakve stvari IRF sa njegovim kapitalom od sedam i po miliona dakle, u izvještaju naravno ovaj Parlament ne razmatra više ništa i odna to prolazi mimo nas. IRF navodi da on ima 12,1% učešća u ovom društvu u ovom Regionalnom vodovodu i to na bazi 7,9 miliona učešća koje je Vlada uplatila u Regionalni vodovod, a IRF odradio posao za Vladu te godine. O čemu priča IRF i zašto dajete podršku svemu tome kad mi imamo odluku Vlade kojom je ovo preduzeće definisano, to je odluka iz novembra 2017. godine, kao jednočlano društvo. Stopostotno vlasnik Vlade, hoćemo li 12% da damo i IRF, hoćemo li na mala vrata da omogućimo privatizaciju Regionalnog vodovoda? Je li to neko namjerio? Je li to neko namjerio da preko tih 12% koje knjiži bilansno da ima u vodovodu, a nema ih ni po stavu ni odluci Vlade, ni po suštini koja je bila, ni po onome što svi ekonomski i finansijski pokazatelji. Oćemo li dakle na mala vrata da i kapitalno preduzeće koje mora da bude u vlasništvu svih građana države javno, ali ne više javno, jer takvih nemamo, imamo stopostotno državno preduzeće da privatizujemo? Je li ovo namjera? Umjesto da pričamo o kvalitetu vode, o tome šta rade lokalni vodovodi, da pričamo o projektima poput flaširanja vode, da pričamo o tome da sačuvamo to malo blaga što imamo.

Dakle, i tu DRI ponovo namjerno, ja hoću opet da vjerujem nenamjerno, staje na stranu jedne državne institucije IRF u odnosu na nešto što se ovdje vodi i što na kraju krajeva Vlada treba da razriješi.

Ja sam mišljenja da taj novac u bilansu IRF je fiktivan. Nema ni budžet potrebu da ga nadoknađuje, ni Ministarstvo finansija nema potrebu, možda je bilo, predsjedniče, potrebe da ovdje bude ministar finansija, jer ovdje se radi o ozbiljnim stvarima o stvarima koje nijesu ni malo naivne i u smislu iznosa i u smislu potencijalnih šteta. Da zaključim. Mislim da je revizija koja je tu rađena u neke, zaokružiću brzo, ne ulazim u neke druge revizije, mogli bismo i o tome poput revizije doprinosa za socijalno osiguranje gdje se dobija negativna ocjena itd. a uredno se dakle, Fond PIO i sve ostale institucije revidiraju, jer mnogo godina dobijaju pozitivne ocjene. Možemo i o tome, ali ovdje mi se čini da je DRI pala na ispitu. Dakle, od načina i konstatacija da su napravljeni pritisci preko zakonodavne vlasti, a mi ovdje nismo doveli ni jednom jedinom riječju koji su to pritisci, koje to pritiskan od poslanika, koje to pritiskan od matičnih odbora, rade li odbori svoj posao. Zašto nema kontrolnog saslušanja. Zašto dva fiktivna konsultativna saslušanja, kakvi su to pritisci preko Vlade?

Prvi put u istoriji da DRI napiše da je neko nešto pritiskao, a po mojim informacijama iz Tužilaštva predmet se nalazi u Specijalnom Državnom Tužilaštvu i ja se bojim /prekid/ do kraja, da će da iz njega izađe sasvim suprotno u odnosu na sve ovo o čemu mi danas govorimo, sasvim suprotno i to je moja bojazan za sistem, bojazan za DRI. E to je slika i prilika javnih finansija na jednom malom oglednom primjeru prošle godine. Hvala vam.

PRESJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:56:49)

Izvolite, ispravka navoda. Ali, onaj kome su ispravljeni navodi moći će da ispravi Vašu ispravku.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (02.12.19 13:57:02)

Hvala Vam, predsjedniče.

Znači, nije ništa sporno samo da ne bi bilo dilema. Matični odbor, govorim o Odboru za ekonomiju, finansije i budžet nije imao saslušanje vezano za Regionalni vodovod, s jedne strane, a, sa druge strane, naravno dobrodošli su svi poslanici koji žele da prisustvuju svim saslušanjima koje organizuje ovaj Odbor ili raspravama na temu bilo kojeg zakona. Uostalom, kolege iz Demokratskog fronta to veoma često i veoma rado čine, tako da čini mi se nema potrebe za kritikom upućenom na račun Odbora za ekonomiju, finansije i budžet ako već niko ne želi da prisustvuje Odboru. Mi smo u više navrata imali prilike da ugostimo članove Senata Državne revizorske institucije po mnogim temama. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:57:41)

Hvala Vam.

Sad, poslaniče Damjanoviću, Vi biste jedino mogli da ispravljate navode da je bilo kontrolno saslušanje, ali poslanik Sekulić je predsjednik tog Odbora.

Izvolite, svakako.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.12.19 13:57:53)

Ja sam, čini mi se bio, na dobrom starom srpskom, potpuno jasan i precizan. Rekao sam da odbori nisu odradili svoj posao u odnosu na konstatacije iz revizije gdje se kaže da su bili pritisci prema zakonodavnoj vlasti i rekao sam dobro. Da su održana dva konsultativna saslušanja

u Odboru za turizam, od kojih je jedno trajalo 20 minuta, 20 minuta od 10,25 do 10,45, evo ga zapisnik, drugo ne mnogo duže, da Odbor za ekonomiju nije imao saslušanje a morao je da ga ima ako ništa zbog ovih 7,5 miliona prema IRF-u. Zbog budžeta nije ih imao i da mi je prosto zapanjujuće, zapanjujuće. Govorimo o odnosu i o kontrolnim mehanizmima koje ovaj dom ima prema subjektima revizije u paketu sa DRI i govorim da je devastirana, gospodine predsjedniče, ta saradnja do kraja. Jer, ako se u zvaničnom izvještaju DRI jula mjeseca da konstatacija da postoje pritisci subjekta revizije na zakonodavnu vlast, a nema jače kvalifikacije koja je došla u ovaj Parlament.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:58:56)

Hvala.

Poslaniče Damjanoviću, sad sam shvatio da ste se razjasnili da u Odboru za ekonomiju nije bilo kontrolnog saslušanja.

Proceduralno, poslanik Murić. Izvolite.

MIRSAD MURIĆ (02.12.19 13:59:10)

Ja se izvinjavam, ali Odbor za poljoprivredu, turizam, ekologiju i prostorno planiranje je održao dva konsultativna saslušanja, s tim što uvijek pozivamo i opozicione poslanike da dođu. Prvo kontrolno saslušanje trajalo je veoma pristojno, mislim više sati, a drugo je bilo samo da se vidi da li su realizovani oni zaključci koje je Odbor dao na prethodnom zasijedanju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (02.12.19 13:59:42)

Hvala Vam.

Nema razloga da sad o ovom više polemišemo.

Pitam predlagača, sad su se sazreli uslovi da oni mogu da komentarišu izlaganje poslanika koji su govorili u ime klubova. Ako to žele, ja ću im sad dati riječ i, naravno, nakon toga poslanici: Đukanović, Konjević, Sekulić, Damjanović, Rudović imaju pravo da komentarišu Vaše odgovore.

Da li želite?

Predstavnik Ministarstva finansija ne želi. Želi predsjednik Državne revizorske institucije. Izvolite, gospodine Daboviću.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 14:00:21)

...koja bi trebala da ponudi određena tehnička objašnjenja na pitanje poslanika.

Odmah da kažem Državna revizorska institucija radi sistemom uzorka i ona obrađuje izdatke po horizontali i vertikali. Horizontala znači ekonomsku klasifikaciju, vertikala znači potrošačku jedinicu. Mi naš posao moramo upodobiti primjereno našim kapacitetima, broju revizora i time što raspolažemo. Za to nam služi uzorak procjena rizika i određeni parametri na osnovu kojih revidiramo određene budžetske pozicije. Ali, biću vrlo kratak. Tamo gdje vidimo da je obrazloženje Zakona o završnom računu budžeta manjkavo, pokušavamo to obraditi kroz reviziju u skladu sa utvrđenim uzorkom. Vidjećete da postoji na strani 43 - Ostali izdaci, obrada jednog dijela ostalih izdataka. To je jedna stvar. Druga stvar, mi smo dužni da obrazložimo ili objelodanimo sve ono što nije objelodanjeno u završnom računu, a to je i gotovina. Mi nismo samo objelodanili gotovinu jedne banke. Mi smo objelodanili gotovinu koja se nalazi kod svih banaka, a koja ne predstavlja sastavni dio konsolidovanog računa trezora jer nije u nadležnosti evidencije glavne knjige trezora. Zbog čega se dešava takva pojava? Takva pojava može da se desi iz više razloga. Jedan je razlog programski zajam. Programski zajmovi često puta zahtijevaju da se neki projekat operativno realizuje mimo sistema trezora na separatnom komercijalnom računu kod

određene komercijalne banke. Postoje određeni projekti gdje postoji revolving sredstava, znači gdje takođe postoji određena angažovana banka koja plasira sredstva i vraća sredstva u skladu sa programskim zadatkom koji je dodijelila Vlada ili Ministarstvo finansija. Međutim, mi smo zahtijevali ovim Izvještajem da se tih 115 miliona eura nađe u obrazloženju i mi to potenciramo za naredne godine. Znači, da u obrazloženju Godišnjeg zakona o završnom računu budžeta bude bolje obrazložen taj iznos novca, tako da se ne bih složio da pada naš kvalitet izvještavanja. Naš kvalitet izvještavanja je značajno bolji u odnosu na prethodne godine, jer imamo i bolje iskustvo.

Dalje, vratiću se na 22 miliona eura. Ovo je vrlo značajno pitanje koje je postavio poslanik Damjanović i ja ću da ga objasnim. Znači, bilo je emitovano 500 miliona eura hartija od vrijednosti. Od toga je refinansirano 362 miliona, kamate 14 miliona, određene provizije milion 256 transakcione i gotovina evidentirana na računima banaka iznosi 99 miliona 389 hiljada eura. Nama je falilo 22 miliona eura gotovine. Zašto nam je falilo? Ako emitujete hartije od vrijednosti, ako nemate protiv vrijednost u novcu, morate imati izdatak. Ako ne postoji izdatak, mora biti gotovina negdje na računu. Onda smo ustanovili da je kroz ovaj proces emisija hartija od vrijednosti došlo do odloženog izdatka koji će dospjeti 2025. godine. Međutim, šta smo mi onda uradili? Mi tome nismo dali tretman zaduženja. Zašto mu nismo dali tretman zaduženja? Zato što nije gotovina i ne može imati karakter pozajmice. Iz toga razloga smo povećali neizmirene obaveze i revidirali modifikovani gotovinski deficit za 22 miliona eura. Ministarstvo finansija se složilo sa takvom jednom intervencijom i biće, koliko sam shvatio kolegu iz Ministarstva finansija, upućen amandman tim povodom. To je ispravka budžeta za taj iznos.

Zašto smo se odlučili, i tu sam dužan odgovor, za pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje. Radi se o atipičnoj transakciji. Nije došlo do namjernog sakrivanja transakcije. Jednostavno je došlo do neshalaženja u momentu evidencije, gdje smo mi, shodno našoj profesionalnoj obavezi, dužni bili da napravimo ispravku završnog računa. Takođe, priznajem da je to na gornjoj granici materijalno dozvoljenih nepravilnosti. Tu se slažem, ali uvažavajući da je to gornja granica materijalno nedozvoljenih grešaka i da se radi o atipičnoj transakciji, opredijelili smo se za pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje. Ali, isto tako, nismo mi na sve dali pozitivno mišljenje. Postoji ovaj zakonski dio gdje smo dali uslovno mišljenje i gdje smo snažno skrenuli pažnju i predložili odgovarajuće mjere da se nepravilnosti otklone. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:05:14)

Izvolite.

DRAGAN DARMANOVIĆ (02.12.19 14:05:22)

Ja bih da se nadovežem na kolege iz Državne revizorske institucije vezano za račune i sredstva koja se nalaze kod banaka. Radi se generalno o iznosu od 115 miliona eura, ne samo o ovom iznosu kod Prve banke od 20 miliona eura i radi se o sredstvima koja se tiču kredita, IPA fondova, sredstava za eksproprijaciju. Ne radi se ni o kakvim skrivenim sredstvima, već o sredstvima koja služe za realizaciju određenih projekata i određenih aktivnosti koje nisu u direktnoj kontroli Ministarstva finansija, zbog čega i Ministarstvo finansija ne vodi ovu evidenciju o završnom računu budžeta.

Što se tiče same potrošnje sredstava koja se nalaze na računu za eksproprijaciju, prema Zakonu ta sredstva moraju biti unaprijed uplaćena za postupak eksproprijacije i ta sredstva stoje na računima dok se postupak eksproprijacije ne završi i u skladu sa postupkom eksproprijacije izvršava se plaćanje u iznosu koji je definisan tokom postupka, a ostatak sredstava pretpostavljam da se vraća nazad u budžet.

Što se tiče samog izvještaja Završnog računa i realizovanim sredstvima, kao što se može vidjeti i u samom Završnom računu, planirani izdaci su bili dvije milijarde i 512 miliona, a realizovano je /prekid/, od čega je nekih 180 miliona korišćeno za /prekid/ refinansiranja državnih zapisa. Prema tome, u toku prethodne godine nije postojala nikakva neplanirana potrošnja koja nije bila kontrolisana, već je sve bilo u skladu sa zakonskom procedurom i planovima koje je

usvojila Vlada. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:07:19)

Zahvaljujem direktoru Darmanoviću.
Kolega Sekuliću, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (02.12.19 14:07:30)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.
Dozvolite samo nekoliko napomena.

Ovdje smo govorili o prosjeku penzija. Najniže penzije do 10.000 dinara prima 105.650 penzionera u Srbiji. To je od prilike nekih 85 eura. Između 10 hiljada i 15 hiljada dinara je 368 hiljada 102 penzionera u Srbiji. Govorim o tom odnosu penzija ne zato da bih pokazao da negdje ima manjih penzija, nego govorim da se negdje odnosimo jednako kada govorimo o tome koji smo dio mi regiona. Mi smo ipak onaj dio regiona koji se ne nalazi u Evropskoj uniji i teško se možemo mjeriti sa državama Evropske unije. Kod nas je prosječna penzija, ponavljam, kolika god da je penzija je mala, ali 75 eura je veća nego u Sjevernoj Makedoniji, 65 eura veća nego u Srbiji ili u odnosu na Bosnu i Hercegovinu. Znači, govorim o prosječnom penziji. Takođe, za razliku od nekih u regionu mi nismo smanjivali penzije, a vjerujem da će tokom iduće godine po ovom osnovu o kojem se govorilo doći do rasta penzija. U ovom trenutku deficit Fonda za penziona i invalidsko osiguranje 130 hiljada penzionera je 24,38%. Znači, prije samo nekoliko godina, 2012. godine taj deficit je bio skoro duplo veći - 42,81%. Govorimo o povećanju broja zaposlenih, s jedne strane, i govorimo o onome što je odnos prema Fondu PIO, s druge strane.

Takođe, dozvolite da kažem nešto i o javnom dugu. Dio kolega iz opozicije još uvijek ne može da prežali što je Crna Gora svoj na svome i što se hrani od svoje torbice. Stalno nam govore da će Crna Gora danas, sutra da bankrotira i da propadne. Zaista me to čudi jer mislio sam da je to davno prošlo vrijeme. Javni dug Crne Gore je ispod javnog duga u Hrvatskoj, ispod javnog duga prosječnog u Sloveniji, daleko ispod Grčke, Italije, Portugala, Kipra, Belgije itd. I što je najvažnije, javni dug u Crnoj Gori o kojem možemo govoriti od 65 do 70% zavisno od toga da li ćemo depozite računati u taj dug je manji od prosjeka Evropske unije. Prosjek Evropske unije zaduženosti bruto društvenog proizvoda je 81%. U euro zoni to je 86%. Kad posmatramo sve makroekonomske pokazatelje, možemo da kažemo da Crna Gora ide u pravom smjeru, s jedne strane, a, sa druge strane, da je daleko od toga što naše kolege iz opozicije vole da kažu da smo već negdje propali, bankrotirali, itd. Znači, mjerimo se sa državama u regionu.

Na kraju, ne slažem se sa kolegama iz opozicije, koristim podatak, pitanju je institut Legatum iz Londona, indeks prosperiteta - Crna Gora se nalazi ispred Srbije, ispred Makedonije, daleko ispred Albanije i Bosne i Hercegovine, a odmah iza Hrvatske, Mađarske, Rumunije i Bugarske. Dozvolićete da opet neko sa strane možda bolje vidi u odnosu na ovo što mi ili kolege iz opozicije gledamo ovdje iz Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:10:58)

Hvala, poslaniče Sekuliću.
Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (02.12.19 14:11:05)

Očigledno je i gospodin Dabović meni odgovarao tako da računam da bi bilo dobro da zaokružimo polemiku. Hvala Vam, gospodine Daboviću.

Ja i Vi se znamo. Dugo radimo zajedno i nemojte da dozvolite politizaciju institucije i Vi i članovi Senata. Pokušajte da učinite sve da se vrati kontrolna i nadzorna uloga Parlamenta i u onom dijelu o kojem vi znate o čemu razgovaramo, a koje trenutno nema. Zato i imamo ove probleme i imaćemo ih. Nebitni su mi Milan Dabović, ni Zoran Jelić, Aleksandar Damjanović, bilo ko u ovom sistemu pa ni ovaj regionalni vodovod personalno, ali dajte da se ovakve stvari, ovakve ocjene ne ponavljaju. Ovo su skandalozne ocjene koje su zapisane, one ostaju ovdje upisane, a sad polemishemo o uzrocima svega toga. U ovom dijelu, hvala Vam što smo razjasnili jednu stvar. Dakle, ne slažemo se, a Vaše je pravo da date ocjenu, a moje je da tu ocjenu komentarišem. Vi kažete nesnalaženje u momentu evidentiranja do ivice materijalnih grešaka nedovoljno, ja mislim da je ovo bilo zrelo jer je ovo ozbiljna greška, uz sve ono što sam Vam rekao, gospodine Darmanoviću, vezano za depozit.

Ja razumijem i modifikovani gotovinski budžet, razumijem i obračunski u javnim preduzećima, razumijem nesnalaženje, razumijem međunarodne računovodstvene standarde. Imate na kraju krajeva i protokol sa institutom sertifikovanih računovođa da rješavate te stvari kad revidirate javna preduzeća, odnosno privredna društva u većinskom vlasništvu. Sve to na jednu stranu. Ali da se ponavljaju značajne materijalne greške uz sve ono što je podloga po procjenjivom BDV i tako dalje, ja se onda pitam čemu onda svrha završnog računa, čemu onda računanje i učešće javnoga duga i deficita i gotovinskog, itd. Dakle, ozbiljni problemi u odnosu na ovaj dio revizije pojedinačne koju sam apostrofirao, da ponovim. Dakle, nemojte svjesno ili nesvjesno da se svrstavate u front onih koji za račun strane kompanije dave domaću javnu kompaniju. Vlasništvo svih građana, čiji je osnivač bio Parlament koja je sad Odlukom Vlade definisana kao stopostotno vlasništvo Vlade. Nemojte za "Strabag" ili bilo koji "Strabag", moja je sumnja u to, ja sam je nazvao skandaloznom, Odluku Apelacionog suda, sramnom. Čitao sam mnogo izvještaja, mnogo eksperata od hrvatskih do domaćih koji komentarišu ovu odluku, koji komentarišu ovu odluku i gospodina Časlava Pejovića. Dakle, pročitajte samo djelić, nemojte da radimo ono što su drugi radili sa nekim namjerama da potencijalno 30 do 40 miliona eura, a 100 miliona je koštao ovaj vodovod, treba da platimo "Strabagu" za nešto što je bilo dva, dva i po miliona i za nešto što neko nije htio da potpiše više a treba da ide u zatvor, a mi sad svi u funkciji svjesno ili nesvjesno i DRI toga istoga "Strabaga" ili IRF-a sa ovim njegovim famoznim učešćem koje on knjiži kao učešće, a Vlada je jasno pokazala i dokazala da je to jednočlano preduzeće. Kako učešće, kakvih 12%, je li to da se proda nekom privatnom partneru, privatizaciju da napravimo od regionalnog vodovoda. Pa evo, nećemo je dopustiti koliko nam budu politički uslovi dozvolili. Toliko.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:14:11)

Hvala, poslaniče Damjanoviću.
Poslanik Konjević, pa poslanik Rudović.
Poslaniče Konjeviću, izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 14:14:19)

Zahvaljujem.

Kolege, možemo mi politički različito da gledamo na brojeve, ali vjerujte mi građani bolje osjete da li oni žive bolje ili žive lošije. U ovom vremenskom periodu o kojem mi sada pričamo imate dva podatka koja se ne mogu dovesti u pitanje. Realne zarade su manje 3%, a realne penzije su manje 4% u zadnje tri godine.

Nama kad odgovara onda se poredimo sa Evropom. Kad dođemo na teren plata i penzija, onda počinjemo da se poredimo sa regionom. Zar mi nismo tigar ekonomski i prešišasmo sve iz regiona, ostavimo ih iza sebe. Ponavljam, u Crnoj Gori 11.494 penzionera živi sa minimalnom penzijom od 128 eura. Minimalna penzija u Crnoj Gori je ubjedljivo najniža u regionu, da ne pričamo u Evropi. Poslije toga je Makedonija sa 142 eura.

Kad već govorimo o platama i penzijama, onome što život znači, kolege, kako će specijalizant nakon 12 godina ili 14 škole, mlad ljekar da živi sa 540 eura, a njegov kolega u Rumuniji ima 1.500 eura? Kako ćemo mi zaustaviti tog čovjeka da ne ode negdje? To su pitanja koja nas trebaju ovdje da tangiraju, a ne da kažemo da nam je rast bruto društvenog proizvoda peti u Evropi. I šta ako je peti u Evropi? Ovo je posljedica toga što je peti u Evropi. Najmanja minimalna zarada u regionu, najmanja minimalna penzija u regionu, a ljekovi najskuplji u regionu. Evo, da ne bude ni Pobjeda, ni Vijesti, Radio slobodna Evropa - analiza urađena prije nekoliko dana. U prosjeku su ljekovi u Crnoj Gori skuplji tri puta nego u Srbiji. Skuplji su pojedini ljekovi nego u Bosni, nego u Hrvatskoj. Hrvatska Evropska unija, a mi izdvajamo za zdravstvo u zadnje tri godine 100 miliona više a neizmirene obaveze 35 miliona. Ljudi, ovdje nešto u sistemu ne valja. Znete li koliko uvozimo ljekova, poštovani građani? 56 miliona ljekova smo uvezli. Znete li koliko smo hrane uvezli? 54 miliona. Mi više pijemo ljekova nego hrane. To je nemoguće. Neki biznis ozbiljan iza ovoga stoji. Ne optužujem, samo konstatujem.

Kolege iz DRI, ja sam zamolio da mi odgovorite, ja vas ponovo pozivam da mi odgovorite. Vi ste ljudi /prekid/, posebno Vi, kolega Daboviću, Vi ovo znate. Molim vas da mi navedete još jedan primjer gdje državna ustanova, organ ili kako god da se zove, u ovom slučaju Nacionalna turistička organizacija koja je korisnik budžeta, čiji je budžet dva miliona na godišnjem nivou sklapa za marketinške usluge četvorogodišnji ugovor kojeg avansira u 100% iznosu, a da vi ukazujete u Izvještaju da se ta sredstva ne pravdaju. Ja vas molim da odgovorite i da kažete - Da, imamo u praksi da se ovakve stvari dešavaju, da se potpisuju četvorogodišnji ugovori za marketing, marketinške usluge koje se avansiraju u 100% iznosu, i to rade: ta, ta, i ta institucija. /Prekid/ a ja vas pitam ima li. Jer, ako je ovo jedina institucija koja to radi, reći ću vam - svjesno je štiti.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:18:33)

Hvala.

Poslaniče Rudoviću, izvolite. Vaših tri minuta.

NEDELJKO RUDOVIĆ (02.12.19 14:18:40)

Gospodine Daboviću, Vi ste rekli da radite svoj posao shodno svojim kapacitetima koji su, razumijem, ograničeni, da radite po principu uzorka - razumljivo zato što niko ne bi bio u stanju da sve državne organe isprati na godišnjem planu kako su trošili državni novac. Vi ste na pola strane na strani 43, kao što ste rekli, pomenuli da je obrađena rubrika - Ostalo.

Ja Vas pitam kako je moguće da na primjer jedna nevladina organizacija, koja ima jednog ili dvoje koji su angažovani na projektu provjere trošenja budžetskog novca pod linijom Ostalo, otkrije da se na primjer državni novac koristi za kupovinu ženske torbe koja košta 1.426 eura, a Državna revizorska institucija, koju plaćaju građani Crne Gore da upravo to radi, to ne može da otkrije nikako, da taj uzorak potrefi i sudstvo u ovom dijelu. Za samo tri mjeseca rada, šaljući zahtjeve po slobodnom pristupu informacijama, oni su ovo utvrdili. A vi ste, na primjer, konstatovali na strani 43, između ostalog, da je Ministarstvo odbrane evidentiralo izdatke u odnosu na usluge obezbjeđenja vojnog kompleksa u iznosu od 55.000 eura. Vojska Crne Gore, ovo treba svi da čujemo, plaća nekome usluge obezbjeđenja vojnog kompleksa. Mi nemamo u Vojsci Crne Gore pripadnike koji to mogu da rade, nego plaćamo nekome 55.000 eura da obezbjeđuje vojne komplekse. Takođe, Uprava za nekretnine daje za ugovore o djelu 290.000 eura. Da li su ugovori o djelu posebna budžetska linija? Mislim da jesu. Vi ne vidite tu ništa sporno. Ugovori o djelu su posebna budžetska linija za svaki državni organ. Kako ne nalazite ništa sporno u ovome? Zamislite 290.000 eura daje Uprava za nekretnine po osnovu ugovora o djelu. Vi ste ovo konstatovali, notirali. Niste postavili pitanje zašto se ova isplata nalazi u ovoj kategoriji umjesto u kategoriji Ugovori o djelu.

Želim, takođe, da povodom činjenice da je 20,8 miliona eura Vlade Crne Gore, odnosno države Crne Gore, odnosno svih nas završilo u jednoj banci, a da Vlada u svom završnom računu

nije našla za shodno da o tome upozna javnost, da kažem da nije tačno da je to suma koja je samo jedan dio od ukupno 115 miliona eura, kako ste rekli, gospodine Darmanoviću. Nije tačno. To je suma od ukupno 37,75 miliona eura državnog novca koji se nalazi u bankama, a ostatak od toga je više od pola samo u jednoj banci. Mislim da je ovo činejnica, a /prekid/, na primjer, 36,6 miliona sredstva iz donacija i IPA fondova, 16,5 miliona pozajmica za realizaciju projekta 1000+ itd. Dakle, nije tačno da je ovih 21 milion dio od 115. Ne, on je dio od 37,7.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:23:04)

Hvala, poslaniče Rudoviću.

Ovim smo završili uvodna izlaganja, komentar na njih i odgovore na komentare. Nastavljamo sa redoslijedom prijava: Nikola Divanović, Branka Bošnjak, Aleksandra Vuković, Milun Zogović.

Poslaniče Divanoviću, izvolite.

NIKOLA DIVANOVIĆ (02.12.19 14:23:37)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani predstavnici institucije, uvaženi građani Crne Gore,

Uvijek kada je završni račun budžeta na dnevnom redu to je prilika da prosto vidimo šta smo to radili, kako smo radili i, naravno, da predstavnicima Ministarstva finansija i revizorske institucije uputimo neke pohvale, odnosno kritike. Ja mislim, pored svega ovoga što se čulo i što će se danas ovdje čuti, naravno sa željom da budem u temi, ipak je nemoguće izbjeći malo i političku priču. Zaista želim da predstavniku Ministarstva gospodinu Daboviću ipak uputim čestitke za ono što jeste bio napor i što jesu rezultati Vlade i Ministarstva finansija u 2018. godini. Zašto? Zbog toga što bih rekao da je neophodno čestitati vam na jednom finansijskom veleslalomu. Dozvolite da to pojasnim.

Prije svega, šta su Ministarstvo finansija i Vlada Crne Gore u 2018. godini uspjeli da postignu? Održali ste stabilnost javnih finansija. Drugo, uspjeli ste da nas ne zadužite ni jedan cent za tekuću potrošnju. Treće, uspjeli ste da popravite naš kreditni rejting, odnosno da na bazi boljeg kreditnog rejtinga reprogramirate dugovanja države Crne Gore. Uspjeli ste da vrlo disciplinovano tekuću potrošnju finansirate iz tekućih prihoda. Uspjeli ste da obezbijedite likvidnost, uspjeli ste da očuvate bankarski sistem, o čemu smo govorili u petak. Uspjeli ste uz sve to da značajno ulažete u infrastrukturu i uspjeli ste da omogućite nastavak strukturnih reformi. To je ono o čemu često ovdje govori. Danas, kada kažem uspjeli ste da obezbijedite nastavak strukturnih reformi, mislim, sa jedne strane, na javnu administraciju, ali, sa druge strane, na restrukturiranje privrede. Sve to u konačnom treba da obezbijedi jedan bolji poslovni ambijent i to je ono što jeste vizija ove Vlade.

Da bih bio skroz u temi i rekao par podataka iz ovog završnog računa, reći ću prvo da je plan bio na otprilike dva miliona, da je prvim rebalansom u martu rebalansiran na 2,1 milion, drugi rebalans u julu 2017. na 2,5 miliona. Važno je, a što negdje odslikava kondiciju javnih finansija, da smo imali gotovinski suficit u budžetu, koji je iznosio 153 miliona, ili, što je važnije, 3,3% GDP-a. Tu smo dostigli jedan od glavnih ciljeva finansijske strategije i bili u međunarodnim finansijskim standardima. Drugo, kada analiziramo "krvnu sliku" javnih finansija, vidimo kakav je odnos planiranih u odnosu na realizovane prihode, takozvane primitke. Dakle, plan je bio da ostvarimo dvije milijarde i 517 miliona, a ostvarili smo dvije milijardi 885 miliona. On je nadmašen za 373 miliona. Posebno sa ekonomskog i finansijskog stanovišta je važno reći da su tekući prihodi činili 59% ukupnih prihoda. Dodao bih da, osim ove političke dimenzije, nam to govori da se stanje javnih finansija popravlja na bazi toga da je danas naša ekonomija konkurentnija nego juče, da je danas naša Crna Gora kao investiciona i svaka druga destinacija atraktivnija nego juče. Prosto, da ćemo u budućnosti na bazi jednog realnog kretanja imati više turista više investitora, ali i više radne snage. Na bazi svih tih parametara, shvatićemo da je prosto u političkom smislu ovo politika

koja garantuje takav napredak i takvo odvijanje stvari u budućnosti u Crnoj Gori. Shvatićemo da mi osim vizije imamo i znanja da jednu takvu /prekid/ prelijemo na nešto što će se zvati bolji standardi i bolji kvalitet života naših građana.

Da ne bi diskusija izgledala kao hvalospjev, želim zaista samo u dvije tačke izrazim moje dileme, što uvijek kada razmišljam o upravljanju državnim finansijama i uopšte ekonomiji moram istaći a što se vidjelo i u ovom Završnom računu. Javni dug, državni dug tačnije na 31. XII 2018. godine bio je 3,15 milijardi, ili 68% GDP-a. Kako je rekao uvaženi kolega Sekulić, u poređenju sa Evropskom unijom i njihovim državnim zaduženjem u istoj godini, on iznosi negdje prosječnih 81%. Međutim, ono što je mnogo važnije danas reći to da je mnogo izazovnije kakva je struktura tog duga, zbog čega smo se zaduživali, a najvažnije pitanje je da li imamo realne izvore da refinansiramo taj dug. Ja bih rekao da i da je Crna Gora mala, ali stabilna i vrlo perspektivna ekonomija i sebi to u narednom petogodištu može da obezbijedi. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:30:06)

Hvala, poslaniče Divanoviću.
Poslanica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (02.12.19 14:30:11)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.
Uvaženi građani,

Pred nama je danas Završni račun budžeta. O ovoj temi bi se moglo mnogo pričati i o svakoj stavci pojedinačno, ali ja sam se odlučila da se posvetim samo jednoj stavci, a to je renta. Uporno, već godinama se govori da će se smanjiti iznos koji se opredjeljuje, odnosno koji se realizuje za rentiranje poslovnih prostora, odnosno objekata, opreme i zemljišta. Međutim, iz godine u godinu, bez obzira na preporuke Državne revizorske institucije, ova se suma povećava.

Uvaženi građani, ova Vlada je samo za zakup prostora, odnosno objekata u 2018. godini potrošila 10.349.406 eura. Je li moguće da su ovolika sredstva? Maltene su se duplirala u odnosu za 2012. godinu i to je sramota. Prije svega je sramota i zbog toga što ste pravili onaj ugovor da poreski dug može da se plati, odnosno izmiri donekle sa ustupanjem poslovnih prostora, pa ste onda prihvatili da dobijete one raspale, žargonski rečeno, potpuno devalstirane poslovne prostore koji ne vjerujem a evo vidjećemo da ičemu služe. Meni nije iznenađenje. Mogu da razumijem ove zakupe koji se rade u inostranstvu vezano za naše misije, odnosno za naša predstavništva u zemljama u inostranstvu, ali šta je ovdje? Ko su ovi koji nama izdaju poslovne prostore? Prvi brat, prvi kum, prva sestra i svi ovi iz prve familije koji trebaju da se namire stotinama hiljada eura iz budžeta Crne Gore. Vidjela sam da su tamo eno i u profesorskoj zgradi, gdje stanujem, cio onaj hotel Premijer apart pretvorili, sve državne institucije, odnosno raznorazne kancelarije Vladine. Koliko košta taj zakup? Zbog čega to radite? Toliko novca ste potrošili da ste mogli sigurno dvije-tri zgrade napraviti. Vrlo mi je interesantno bilo prije neku godinu kada ste se odlučili da Prirodnjačkom muzeju, uvaženi građani, slušajte - nađete nekakvu kuću u Tološima nekog aktiviste DPS-a. Zašto su izabrali tu kuću? Slučajno sam prolazila pa sam vidjela. 6.000 eura mjesečno za tu kuću, preko 50.000 godišnje su dali tom čovjeku da bi od nekakve kuće tamo u Tološima napravili kuću u kojoj se nalaze eksponati Prirodnjačkog muzeja. Sve je to toliko providno i toliko nekorektno, jedno trošenje državnog novca da je to nevjerovatno.

Što se tiče Državne revizorske institucije, pravo da Vam kažem, predsjedniče, otkada su ova dvojica kolega do Vas, istaknuti članovi DPS-a, prije nego što su ušli u Državnu revizorsku instituciju, od tada je ona na nos počela da pada. Počeli su selektivno da rade posao i osjeća se jedna vrsta revanšizma prema opoziciji kada se radi o izvještajima revizorske institucije.

Hoću da pitam revizorsku instituciju - Da li ste zabilježili možda ovo sad što se dešavalo poslije Kongresa DPS-a, pa ovu izjavu predsjednika države i predsjednika DPS-a koji se ne odriče te funkcije, kada je rekao da on ode pješke do kancelarije izvjesne gospođe Milke Vujović da ponese donaciju. Ja, koliko znam, donacije moraju da se vrše preko banke, a ne da se nose tamo

u kancelariju DPS-a. Vas to ne zanima, ne zanima Vas, tamo ništa ne vidite. Sve je potpuno legalno. Gospodine Kovačeviću, pretpostavljam da Vi to radite. Tamo je sve potpuno regularno i da se onoliki keš drma tamo i nose milioni eura. A onda vi nađete nekakav ugovor o radu nekoj drugoj opozicionoj partiji i zakačite se na to i pričate.

Državna revizorska institucija je potpuno pala ulaskom poznatih DPS vojnika u nju. Ovdje ima nekih budžetskih jedinica koje bih ja stavila da se nalaze na državnom budžetu, kao recimo Agencija za sprečavanje korupcije. Ja bih tu Agenciju stavila da se nalazi na budžetu DPS-a zbog toga što ona u stvari poslije svega izgleda postoji samo da bi štitila DPS funkcionere, da prikrivaju svoju imovinu i svoje račune i sve to što rade. Prikrivaju DPS, čuvaju DPS funkcionere i zato bi bilo najlogičnije da se nađe na njihovom trošku, a ne na trošku građana Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:35:50)

Hvala Vam, poslanice Bošnjak.
Izvolite. Nikola Kovačević.

NIKOLA KOVAČEVIĆ (02.12.19 14:36:02)

Zahvaljujem.

Zahvaljujem na diskusiji poslanici Bošnjak, posebno na njenom stavu da je mojim dolaskom u DRI opao kvalitet rada u Državnoj revizorskoj instituciji i da se osjeća revanšizam prema opozicionim partijama, pa je kao primjer navela donacije DPS-u, o kojima je čula i čitala u štampi.

Očito da gospođa Bošnjak ne poznaje Zakon o DRI i ne poznaje šta je posao Državne revizorske institucije. Državna revizorska institucija vrši reviziju Znači, vrši reviziju u 2019. godini onoga što se dešavalo u 2018. godini. Konsolidovani finansijski izvještaj političke partije predaju do 31.03. naredne godine za prethodnu godinu i državna revizija vrši reviziju papira koji su joj dostavljeni. Ako je bilo donacija i ako je bilo nelegalnih donacija, to je posao nekih drugih organa, a ne Državne revizorske institucije. Revizori nijesu inspektori, nego vrše reviziju izvještaja koji im je dostavljen. Uzimam za primjer Pokret za promjene, vjerovatno je od strane Državne revizorske institucije i od mene lično revanšizam prema Pokretu za promjene.

Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizija sa računa za redovno poslovanje isplatio troškove izborne kampanje u iznosu od 45.370,37 eura. Samo jedan primjer. Troškovi izborne kampanje sa redovnog računa. Šta kaže Zakon o finansiranju političkih partija koji prije svega važi za političke partije? Član 18 stav 3 - Sva sredstva namijenjena za finansiranje izborne kampanje uplaćuju se na račun iz stava 1 ovog člana, znači posebnog računa za izbornu kampanju, i sva plaćanja troškova izborne kampanje politički subjekt vrši sa tog računa. Zbog toga je taj "revanšizam" o kojem Vi govorite, jer ne poštujete zakon.

Ove godine je podijeljeno 12 negativnih mišljenja na pravilnost, između ostalog, i nekoliko političkih partija koje su u vladajućoj koaliciji. Ali, ako mislimo da gradimo nezavisne institucije, moramo imati isti aršin prema svima i moramo pomoći tim nezavisnim institucijama da rade svoj posao. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:39:19)

Hvala, senatore.
Poslanice Bošnjak, izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (02.12.19 14:39:25)

Počecu od kraja ovoga što je rekao gospodin Kovačević. Saglasna sam da treba biti nezavisan prema svima i isti prema svima. Zato Vi ne trebate da sjedite tu đe ste, ni kolega Jelić,

jer Vi niti ste isti prema svima, niti možete biti isti prema svima kada ste minut do dvanaest prije nego što ste izabrani dali ostavku na neke značajne pozicije koje ste pokrivali u DPS-u. Ne morate da ubjeđujete nikoga da ste nezavisni. Jasno je da niste nezavisni.

To što ste donijeli baš taj papir Pokreta za promjene ovdje govori o ovome što ja pričam. Vi imate partiju na koju se usredsredite i trebali biste da se dogovorite oko toga sa Agencijom za antikorupciju ko je u pravu, ko nije u pravu. Jer, od dvije državne institucije dobijaju se različita mišljenja. Da li se može sa računa za redovno finansiranje partija koristiti sredstva u izbornoj kampanji, ja sam sigurna da DPS isto to radi i plus iz crnih fondova, ali isto to radi, ali vjerovatno ste vas dvojica uspjeli da naučite možda DPS kako to da se baš tako ne vidi očigledno. Što se donacija tiče, interesuje me šta bi sa onim donacijama sa Konika koje su išle DPS-u, pa su svi oni socijalni slučajevi što nemaju hleba da jedu, ni dan da prežive donirali vašoj partiji, govorim vašoj jer sam sigurna da ste i dalje član partije, ali eto ne možda funkcioner, da biste pokrili tu funkciju. A onda me zanima i šta je sa onim ogromnim donacijama koje, sjećam se profesorice tada dekanice Bojke Đukanović koja je sama za medije rekla da se uopšte ne sjeća da je donirala partiji, a našla se u medijima kao jedan od donatora? Zbog toga što su vaši, a tada ste Vi bili isto čini mi se u finansijama DPS-a, vjerovatno ispisali tamo da su pojedini donirali iako nijesu i time ste prali crni novac iz crnih fondova?

To ste radili Vi i sada nam izigravate neku čistoću i sad ovdje da ja vjerujem Državnoj revizorskoj instituciji. Koprčala se, uslovno rečeno, ta institucija i pokušavala da bude nezavisna jedno vrijeme, ali kada ste vidjeli da tako djeluje, onda ste odlučili da partijske vojnike većinom glasova ovdje izaberete u Državnu revizorsku instituciju i više to nije ista institucija.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:42:05)

Senatore, u ovoj situaciji zadnja riječ je na poslanika pošto Vi komentarišete njeno izlaganje i onda ona odgovara na Vaš komentar.

Možete u toku dalje rasprave.

Poslanice Vuković, Vi sada imate riječ, a neka se pripremi poslanik Milun Zogović.

Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (02.12.19 14:42:35)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu.

Pozdravljam drage građane i građanke Crne Gore, svoje kolege poslanice poslanike i naravno goste u Parlamentu.

Želim prvo skrenuti pažnju na to da vidim da većina poslanika i poslanica opozicionih se danas bavi Kongresom Demokratske partije socijalista, izjavama koje je predsjednik naše partije dao nakon Kongresa. Naravno da to govori u prilog tome da ih je, kako se bave verbalnim i vizuelnim efektima toga Kongresa, uplašila snaga, veličina i broj ljudi koji su na tom Kongresu bili, ali i poruke koje su sa tog Kongresa poslate, a naročito ono na šta bih željela da im ukažem pažnju a što oni naravno nijesu čitali, a to je Izvještaj o radu između dva kongresa Demokratske partije socijalista, de će upravo naći odgovor na sve ono što danas čitaju u Zakonu o Završnom računu za 2018. godinu, a to je da je samo rast prihoda budžeta u 2018. godini u odnosu na 2015. godinu porastao za preko 400 miliona eura.

Uvaženi građani i građanke, mi smo čuli našeg uvodničara kolegu Predraga Sekulića koji je govorio o jednom evropskom i regionalnom kontekstu i u vezi s tim bih dodala sljedeće. Da je upravo ono što naše opozicione kolege naglašavaju u svojim diskusijama javni dug Crne Gore, pa ako već želimo da se poredimo sa državama regiona i Evrope, zašto ne, željela bih naglasiti da je Svjetska banka u Izvještaju koji je dala u Beču u decembru 2017. godine navela da će zemlje Zapadnog Balkana zaostajati za državama Evropske unije šest decenija ukoliko budu na onom nivou rasta od 1995. do 2005. godine i ukoliko ne dođe do ubrzanja toga rasta. A do ubrzanja rasta može doći samo naravno strukturnim finansijskim reformama i uopšte ubrzanim privrednim razvojem. Taj privredni razvoj ubrzani može se odvijati samo na nivou jednog novog koncepta.

Ako imamo u vidu da recimo najveći javni dug van Evrope ima Japan, a u Evropi najveći javni dug imaju Grčka, Portugalija i Italija, a najniži javni dug ima Estonija, samo 8,3% od ukupnog BDP-a, iz čega proizilazi u stvari da ona država koja je sprovela potpunu reformu i uvela elektronsku upravu u državnu reformu je postigla i najviše rezultata. Zašto ovo govorim? Zato što bih se u vezi sa Završnim budžetom najviše bavila onim što jesu tekući prihodi i u stvari tekući prihodi u 2018.godini čine 59,20 ukupnih primitaka budžeta Crne Gore, a da u stvari od tih 50,20 ukupnih primitaka budžeta Crne Gore najznačajniji prihod predstavljaju prihodi od poreza, i to 62,58% ukupnih tekućih prihoda. Zašto ovo govorim? Upravo zbog toga što je 2018. godine 117 miliona naplata bila poreska više nego 2017. godine, dok je recimo Uprava carina bila 80 miliona više. Ovo govorim zbog toga što je upravo u Poreskoj upravi najcjelishodnije sprovedena reforma informatička i upravo Poreska uprava ima najkompleksniju informatičku strukturu. Zbog toga smatram da je odlično što je ovogodišnjim budžetom, dakle budžetom za 2020. godinu, za Poresku upravu s obzirom na njene nevjerovatne rezultate opredijeljeno nešto više od 4,6% budžeta više nego prošle godine i što će upravo za podsticanje rada Poreske uprave biti opredijeljeno oko 300.000 eura više nego prošlogodišnjim budžetom.

Ovo govorim zbog toga što je veoma važno da se naš budžet, crnogorski budžet puni od takvih primitaka, s obzirom na to da smo zaista dugo živjeli u državi poreskih bezbrižnika. Na ovaj način se u stvari njeguje jedna poreska kultura poreskih obveznika koji shvataju obavezu plaćanja poreza svojoj državi. Naravno da će ova sredstva koja su za Poresku upravu opredijeljena budžetom Crne Gore takođe biti opredijeljena za stečaj preduzeća kako bi se i na taj način konsolidovala poreska politika u Crnoj Gori.

Sve u svemu, kada se pogleda ovaj Završni račun i kada vidimo da ono što naši opozicione kolege stalno žele da umanje i unize, BDP raste i to raste od 2011. godine, vidimo nevjerovatnom brzinom se /prekid/, a što je objasnio moj kolega Sekulić, od 2011. godine smo /prekid/ 2018. kada imamo 5,1 realni rast BDP-a, je u stvari realna slika Crne Gore. Naravno da se plate i penzije ne mogu povećavati na nerealnim osnovama, nego samo kada se ukupna ekonomska atmosfera u Crnoj Gori popravi, a ona će se svakako popraviti s obzirom na to da imamo činjenicu da javni dug odlazi na ono što je finansiranje autoputa, koji će se svakako poboljšanjem infrastrukture u Crnoj Gori značiti i dinamičan razvoj ne samo ševernog regiona Crne Gore, nego uopšte i ovog središnjeg koji, takođe, čini mi se, u posljednje vrijeme manje pažnju zaokupljuje naše javnosti zbog toga što zaista jeste nevjerovatno da 80% od kapitalnog budžeta ide u razvoj sjevernog regiona. Trebalo bi naravno obratiti pažnju i na one gradove i one regione kakvi su Nikšić, gdje bi trebalo, takođe, ulagati značajna finansijska sredstva kako bi cjelokupna /prekid/ a saobrazno tome rasle i plate i penzije, naravno i profesorima i prosvjetnim radnicima na čemu se ovdje, čini mi se, na neki način frazeološki insistira, a u suštini ne želi se ukazati na pravo stanje našeg budžeta i uopšte naše ekonomske strukture. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:49:02)

Hvala, poslanice Vuković.

Poslanik Zogović, a neka se pripremi poslanik Vuletić.

MILUN ZOGOVIĆ (02.12.19 14:49:09)

Poštovani građani,

Skupštinska rasprava o Završnom računu /prekid/ najznačajnijeg finansijskog zakona je najbolja prilika da se transparentno vidi na koji način se upravljalo javnim finansijama, odnosno da li je to bilo odgovorno ili na neki drugi način trošenje budžetskih sredstava poreskih obveznika. U izvještajnom periodu koji obuhvata ovaj Završni račun za 2018. godinu utrošeno je dvije milijarde 885 miliona i 140 hiljada eura. Od toga, milijardu i 708 miliona su redovni prihodi, dok je država Crna Gora i njeni građani za taj period zadužena kod inostranih i domaćih kreditnih organizacija ni manje ni više nego milijardu i 123 miliona 373 hiljade 439 eura, što najbolje potvrđuje realne domete i održivost naših javnih finansija, čija je jedina tendencija neograničeno zaduživanje kao

teret budućim generacijama.

U 2018. godini, poštovani građani, Crna Gora je samo za kamate platila 97 miliona 597 hiljada 309 eura, što znači da smo u 2018. godini na dnevnom nivou plaćali kamatu u iznosu od 267 hiljada eura. Znači, poštovani građani, svaki dan po 267 hiljada eura kamate. To je najbolji dokaz, najbolji reper i najbolja potvrda vaše politike i vašeg odgovornog vođenja ekonomije Crne Gore. Ukupna bankarska i evropska javnost čudi se što zvanična Crna Gora ima protiv takozvanog "Malog Šengena", a u stvari crnogorska javnost je i te kako svjesna da se sa ovakvim pravosuđem, sudstvom i tužilaštvom ne može ni put malog Šengena, ni do Čačka, a kamo liput Evropske unije. To nije smetalo da ispolitizovano pravosuđe debelo participira u budžetskim sredstvima: sudstvo 33 miliona, tužilaštvo devet miliona, Centar za obuku sudstva i državnog tužilaštva 500 hiljada, dok je za advokatske, notarske i pravne usluge utrošeno 3,8 miliona eura, što je ukupno blizu 50 miliona eura. I pored takve izdašnosti kakvo je pravosuđe u pitanju država Crna Gora je platila oko 15 miliona eura za izgubljene sporove. Tužilaštvo podigne optužni predlog, sud ga potvrdi, a onda građani plaćaju odštetu. To je vaša ekonomija. Ovi podaci najbolje ocjenjuju rad i funkcionisanje našeg pravosuđa koje je jedino ekspeditivno kada je u pitanju instruisani politički progon Demokratskog fronta.

Izveštajem DRI utvrđeno je da je Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu pripremljen i prezentovan na fer i objektivan način. Na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u postupku revizije, nadležni kolegijum izražava potpuno pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje, dok na reviziju pravilnosti daje uslovno mišljenje da sredstva nijesu trošena u skladu sa zakonom. Gospodo iz Državne revizorske institucije, šta vam znači ocjena da je Izveštaj fer? Valjda vi treba da dajete egzaktno, numeričke ocjene o potencijalnim nepravilnostima, a ne da se bavite ovako širokim deskriptivnim ocjenama. Kako očekivati drugačiji izveštaj od Zorana Jelića, stvarnog šefa Državne revizorske institucije, delegiranog da aminuje sve što učini Vlada po principu jedan zaposleni - minimum četiri glasa. Onda očekujete da neko ko ima profesionalni, politički i ljudski kredibilitet iz regiona /prekid/ dođe na vaš Kongres. Ne, gospodo. Dok se god ovako odnosite prema građanima i državi, glavni gosti će vam biti Novak Kilibarda, Vuk Drašković i njima slični koji su poput vašeg lidera milion puta mijenjali ideologiju.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 14:55:01)

Hvala, poslaniče Zogoviću.

Poslanik Vuletić, a neka se pripremi poslanica Draginja Vuksanović - Stanković.

MILORAD VULETIĆ (02.12.19 14:55:11)

Ja sam htio da budem džentlmen da ustupim uvaženoj kolegini Vuksanović, ali ona je korektna prema meni pa se zahvaljuje.

Uvaženi predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, poštovani predlagači materijala i gosti, uvaženi građani,

U raspravi o Prijedlogu zakona o Završnom računu budžeta za 2018. godinu i Godišnjem Izveštaj o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2018. - 2019. godine govoriću samo o nekim ličnim zapažanjima, jer mi finansije nijesu struka i sa finansijama nikad nijesam stajao nešto naročito dobro, što će možda začuditi neke kolege iz opozicije, koji uporno tvrde da su nama iz DPS-a finansije "u malom prstu". Šalu na stranu, prethodnu budžetsku 2018. godinu karakterisalo je, kao što vidimo, stvaranje uslova za jačanje stabilnosti javnih finansija i u skladu sa tim sprovedene su mjere fiskalne konsolidacije iz Plana sanacije budžetskog deficita i javnog duga za period 2017. - 2021. godina, uz konstataciju da je Prijedlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu prezentovan na objektivan način i da je takvo stanje utvrđeno i u postupku revizije, te je od Državne revizorske institucije dobijeno pozitivno mišljenje. Osnovne karakteristike ovog Završnog računa su da u strukturi tekućih prihoda najveći udio imaju prihodi od poreza, više od 62% i prihodi od doprinosa skoro 31%. Gotovinski deficit budžeta je korigovan i iznosi nešto manje od 198 miliona eura. Bitna

karakteristika prikazana u ovom Prijedlogu zakona je ostvareni realni rast bruto društvenog proizvoda od 4,9%, primici budžeta premašili su plan za skoro 44%, ali su izdaci za 27% iznad plana. Svi ovi procenti mogu se i javno prezentirati na različite načine. Ja izdvajam ocjenu da su tekući izdaci finansirani iz tekućih prihoda, vjerujući da je na taj način ispunjen jedan od glavnih ciljeva koji je definisan Fiskalnom strategijom.

Projektovane mjere konsolidacije dale su pozitivne efekte i rezultate povećanjem javnih prihoda, što uz racionalizaciju javne potrošnje omogućava smanjenje deficita i rasta javnog duga. Prilikom svakog čitanja završnog računa budžeta poseban predmet mog interesovanja je stanje javnog duga Crne Gore. Na dan 31.12. 2018. godine on je iznosio 3,27 milijardi eura ili 70,77 bruto društvenog proizvoda. No, ako se uzmu u obzir depoziti Ministarstva finansija u zlatu, što je pretvoreno u valutu iznosilo 276 miliona, javni dug Crne Gore se svodi na 2,92 milijarde eura ili 64,77 bruto društvenog proizvoda.

Iako se, kako rekoh na početku, nerado bavim stručnim aspektima koji utiču na kreiranje fiskalne strategije i monetarnih politika, veoma sam zainteresovan za zakonitost i transparentnost trošenja budžetskih sredstava. Zato cijenim sve date preporuke i mišljenja Državne revizorske institucije kao stručne, objektivne i neophodne u cilju otklanjanja svih konstatovanih propusta i grešaka uočenih prilikom kontrola u trošenju budžetskih sredstava kod pojedinih budžetskih korisnika.

Nešto bih rekao, ukoliko dozvoljavate, gospodine predsjedavajući, minut prekoračenja, kao član Odbora za bezbjednost i odbranu, gdje mi analiziramo tri potrošačke jedinice: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo odbrane i Agenciju nacionalne bezbjednost, a od skora i Upravu policije. Tu možemo konstatovati da su u izvještajnom periodu realizovane sve aktivnosti od strane ovih potrošačkih subjekata, na zakonom propisan način i da su dali odgovarajuće rezultate, bez obzira na određena odstupanja koja su bila prouzrokovana nabavkom opreme i nabavkom nekih drugih materijalno-tehničkih sredstava, kao i opremanjem Vojske po standardima NATO-a.

Želim da apostrofiram na kraju da bi u dijelu potrošačkih jedinica dobro bilo da se u narednom periodu sagleda mogućnost za izdvajanja za naoružanje i opremu treba preduzeti odgovarajuće mjere za povećanje ukupnog standarda zaposlenih i u Vojsci, i u Policiji, i u Agenciji nacionalne bezbjednosti.

Na kraju, kao i uvijek kada sam govorio o izvještajima DRI, govorio sam sa povjerenjem i poštovanjem prema njihovom radu i njihovoj stručnosti, jer sam u razgovoru sa ljudima od struke iz ove oblasti bio informisan koliko je potrebno znanja da bi se iskontrolisao jedan ovako obiman i komplikovan dokumen u skladu sa zakonom i poslovníkom DRI, kao i uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti, a u skladu sa međunarodnim standardima. Stoga, podržavam zaključke Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, kojima se poziva Vlada na poštovanje ispunjenja svih preporuka DRI /prekid/ u Izvještaju o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu, a Predlog zakona o Završnom računu budžeta podržavam i predlažem Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem na dozvoljenom prekoračenju.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:02:29)

Hvala, poslaniče Vuletiću.

Poslanica Draginja Vuksanović - Stanković, a neka se pripremi poslanik Suad Numanović. Poslanice, izvinite. Komentar je li? Izvinite..

Senator Jelić.

ZORAN JELIĆ (02.12.19 15:02:46)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pa evo, kada se govori o Završnom računu budžeta Državne revizorske institucije za 2018. godinu, postoji i naša odgovornost kao institucije. Ova revizija je sprovedena u skladu sa Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji, Poslovníkom o radu Državne revizorske institucije i Uputstvom o

metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Takođe treba naglasiti da je ova revizija planirana i ostvarena po metodologiji vršenja finansijske revizije međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija, takozvanih na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da u izvještajima ne postoji materijalno pogrešno prikazivanje podataka. Važno je saopštiti ono što je nadležni kolegijum došao do određenog mišljenja, mi smo utvrdili da je Predlog o završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu pripremljen i prezentovan na fer i objektivan način, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Dakle, on je pripremljen u skladu sa međunarodnim standardima i definicije koje se ovdje koriste su aksiomi tih izvještavanja. Često se može doći do pogrešnih zaključaka, kao što je bilo u nekim od prethodnih konstatacija. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:04:33)

Poslaniče Vuletiću, izvolite. Komentar.

MILORAD VULETIĆ (02.12.19 15:04:36)

Više zbog javnosti, apsolutno ne znam u čemu se nas dvojica razlikujemo. Ja sam to isto rekao koliko mi se čini. U redu, ali da ne bi došlo do nekih nejasnoća na relaciji predstavnici Državne revizorske institucije i konkretno u ovom slučaju moje diskusije po ovom pitanju, ja potpuno podržavam ovo što je kolega Jelić rekao na način što sam ja to prije njega sve rekao.

Dakle, najbitnije je da imamo prilježan ozbiljan rad, rad zasnovan na zakonu i po svim ovim ostalim propisima koji su relevantni za rad jedne ovako izuzetno važne Državne revizorske institucije kao što je naša, uz poštovanje svih međunarodnih parametara i kriterijuma. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:05:38)

Hvala.

Poslaniče Zogoviću, izvolite. Procedura.

MILUN ZOGOVIĆ (02.12.19 15:05:45)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Ne mogu da izvučem tačan zaključak da li je gospodin Jelić odgovarao meni ili gospodinu Vuletiću. Mislim da sam gospodinu Jeliću prvo ja postavio pitanje - šta znači to fer u vašem izvještaju DRI, kao stvarnog šefa Državne revizorske institucije. Onda sam postavio još niz pitanja a onda ste Vi odgovarajući /prekid/ pokušali da odgovorite na ono što sam Vas ja pitao. Nema potrebe, gospodine Jeliću. Odgovorite direktno.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:06:19)

Poslaniče Zogoviću, znate da je procedura upućena predsjedavajućem. Ne znam, ni ja ne mogu zaključiti kome je bio usmjeren odgovor, ali sam siguran da se kolega Jelić obratio poslije kolege Vuletića. Tako je iskoristio komentar. /Upadica/

Mislim da time nije prekršen Poslovnik. /Upadica/

Hvala Vam.

Poslanica Draginja Vuksanović - Stanković. Neka se pripreme, kao što sam najavio, poslanici Suad Numanović, Jovan Vučurović, Bogdan Fatić itd.

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovana Skupštino, uvaženi gosti, poštovani građani Crne Gore,

Zaista smatram da je krajnje neozbiljno prema Skupštini Crne Gore, s jedne strane, i neodgovorno prema građanima Crne Gore, s druge strane, da mi danas ovdje raspravljamo o Zakonu o završnom /prekid/ završnom računu budžeta, a da ovdje nijesu prisutni: 1. Milutin Simović, potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem i 2. ministar finansija gospodin Radunović. Uz svo dužno poštovanje, što se tiče mojih pitanja, ova gospoda koja su došla ovamo iz DRI, gospodin iz Ministarstva finansija, mislim da na moja pitanja danas ne mogu da odgovore, a vi procijenite sami.

Prije svega, htjela sam da postavim pitanje gospodinu Simoviću:

Gospodine Simoviću, koji nije prisutan ovdje, pitam Vas radi građana Crne Gore zašto ste u ladicu zaključali Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju? Zašto ste zaključali Predlog ovog zakona? A radi građana želim da kažem, naročito radi onih koji su gradili ovu državu, ako ih ovi sada sa druge strane rasprodaju, da su ovim zakonom koji se čeka predviđene povoljnosti, jer se predviđa da u prosjek za izračunavanje penzije ne ulazi deset najlošijih godina tokom staža osiguranja. Pitam ovo gospodina Simovića zbog sljedećeg razloga - zato što je programom rada Vlada utvrdila Prijedlog ovog zakona i isplanirala ga za usvajanje za drugi kvartal 2019. godine. Mi dolazimo do kraja godine, zakon je zaključan u ladicu. Idemo dalje.

Želim da podsjetim građane Crne Gore da je ovaj zakon usaglašen između socijalnih partnera, Vlade, sindikata i poslodavaca, na Socijalnom savjetu, a ko je predsjednik Socijalnog savjeta? Gospodin Kemal Purišić. Gospodin Kemal Purišić je istovremeno dva u jedan - predsjednik je Socijalnog savjeta koji usaglašava ovaj zakon sa Vladom, a onda je i ministar u Vladi. Pa se desilo da je predsjednik gospodin Kemal Purišić, u ulozi predsjednika Savjeta, u junu ove godine pozvao Vladu čiji je član, to podrazumijeva ministar sada rada i socijalnog staranja da usvoji ovaj predlog zakona u što kraćem roku. Šta se dogodilo? Imamo gospodina Simovića, koji je zaključao zakon u ladicu zajedno izgleda sa gospodinom Kemalom Purišićem, koji je dva u jedan, gdje Kemal Purišić pozvao samoga sebe, a nije ispoštovao istoga samoga sebe. Ko trpi štetu? Trpe oni koji su gradili ovu državu, jer da je ovaj zakon usvojen u Skupštini, danas bi penzije bile veće, a oni koji su stekli uslove za penziju, a čekaju da se usvoji povoljniji zakon, bi primali penzije, a ovako ne primaju. Šta se dogodilo?

Pored svega ovoga šta sam navela, da je zakon zaključan u ladicu, da ga nema, a trebalo je po programu Vlade da bude na dnevnom redu, Socijaldemokratska partija predlaže da se uvrsti u dnevni red i da se o tome raspravlja - vladajuća većina odbija naš Predlog. Pa sam uputila i poziv, zajedno sa kolegom Konjevićem, ministru Kemal Purišiću da dođe na kontrolno saslušanje na Odbor za zdravstvo. Čekamo i to, evo dogovarala sam se i sa gospodinom dr Numanovićem i to će biti. Ja ne znam što mi treba da uradimo da bi oni koji su gradili ovu državu mogli da imaju mirnu i srećnu starost. I to ne presrećnu, eto koliko toliko da budu malo zadovoljni. Jer, penzioneri ove države koji su gradili ovu državu nisu ni krupni kapitalisti, niti su graditelji hidroelektrana, "valorizatori državnih resursa", vlasnici skupocjenih vozila i vila ili onih deset hotelijera kojima ste po hitnom postupku, tu ste hitno postupali, smanjili PDV sa 21 na 7%, a opteretili sve ostale. Oni imaju pravo da žive život koji je pristojan penzionera. Idemo dalje, a baš ti penzioneri najviše koriste lijekove i plaćaju najskuplje lijekove u okruženju. Pa imamo primjer da lijek roxera u Crnoj Gori košta 16 eura, a u Srbiji 5,5 eura, u Hrvatskoj, koja je zemlja Evropske unije, deset eura. Zamislite naši penzioneri i naši građani, pošto ga ne koriste samo penzioneri, plaćaju ovaj lijek 16 eura, a u Hrvatskoj koja je zemlja Evropske unije deset eura.

Vidite koliko su penzije u Hrvatskoj /prekid/ vrlo je bitno ovo je u interesu građana. Ja radim ovdje u interesu građana i /prekid/. Ksalatan lijek u Crnoj Gori je 11 eura, u Srbiji četiri eura, a u Hrvatskoj osam eura. Objasnite mi kako ću od ovolikih penzija da se plate ovoliki lijekovi. Godinama se povećava Fond zdravstva 100 miliona eura. Koliko su povećane plate zdravstvenim radnicima? Zdravstveni radnici, povećane su vam plate nula eura. Koliki je kvalitet zdravstvenih

usluga prema građanima? Ocijenite od nula do deset - nula. Da nismo od tih 100 miliona eura sagradili bolnicu, klinički centar? Malo se neđe okrečilo, malo se nešto renoviralo, više iz donacije, nego iz sopstvenih izbora. Āe su pare i dokad više ovako? Dokad više ovako na svim poljima? Sve na uštrb interesa građana Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:13:38)

Hvala, poslanice Vuksanović - Stanković.
Izvolite, kolega Nikoliću.

MILOŠ NIKOLIĆ (02.12.19 15:13:46)

Koleginica Vuksanović je za razliku ponekad od Vas, gospodine Konjeviću, uvijek u temi, a ja sam htio proceduralno da se javim, vjerujem da to koleginica Vuksanović /prekid/, zbog korektnosti prema gospodinu Radunoviću. Gospodin Radunović je danas odsutan iz zdravstvenih razloga i nekog manjeg operativnog zahvata tako da je zbog realnih okolnosti bio spriječen danas sa prisustvuje sjednici. Inače, čini mi se da se vrlo redovno on odaziva Parlamentu i da aktivno participira, pa sam samo htio da zbog javnosti to pojasnim. Hvala, a kažem vjerujem da koleginica Vuksanović to nije ...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:14:21)

Hvala, poslaniče Nikoliću.
Izvolite, poslanice Vuksanović - Stanković.

VUKSANOVIĆ - STANKOVIĆ DRAGINJA (02.12.19 15:14:26)

Ja zaista nisam znala i mislila sam da je ovo trebalo reći. Ovom prilikom želim da pozdravim uvaženog ministra finansija gospodina Radunovića i da mu pošelim brz oporavak. Vjerujem da je osnovni red bio barem ne ovako javno, ali da se to kaže da ne bismo barem kad su takve stvari u pitanju reagovali način na koji sam regovala. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:14:50)

Hvala.
Ne cijenim da moram išta proceduralno da pojašnjavam. Nastavljamo dalje.
Kao što sam najavio, kolega Suad Numanović, pa kolega Jovan Vučurović, Bogdan Fatić, Budimir Aleksić, Ana Nikolić, Predrag Bulatović.
Poslaniče Numanoviću, Vaša je riječ. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (02.12.19 15:15:14)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.
Uvaženi članovi Ministarstva finansija, Državne revizorske institucije, poštovane koleginice i kolege, poštovani građani Crne Gore,
Dakle, dosta smo čuli danas o završnom računu budžeta za 2018. godinu, dosta toga smo čuli što se tiče i brojki, dosta smo i politikantstva čuli, ali prosto rekao da su to negdje prirodne i normalne stvari, jer i ugao o kojem ću ja govoriti ne može da se pretoči samo u cifre, nego mora biti prožet malo i politikom. Kao predsjednik Odbora za zdravstvo i rad i socijalnu politiku, dozvolite

mi da se osvrnem na segment socijalnih davanja, na jednu osjetljivu temu, gdje svako može iznijeti i svoj politički stav o tome. Radi se o najugroženijoj kategoriji stanovništva i kad vidimo koliko je cifara opredijeljeno 2018. godine i realizovano u postotkuku od 99%, to je 545 miliona, moramo reći da tih 20% od ukupnog budžeta su sredstva koja su respektabilna i treba ih poštovati, jer socijalna davanja mogu biti usmjerena građanima u onoj mjeri kolika je ekonomska moć države u tom momentu, odnosno u toku te tekuće godine.

Naravno da je najveći dio tih sredstava usmjeren prema penzijsko-invalidskom osiguranju za redovnost isplata penzija i drugih aktivnosti koje sprovodi Fond PIO, koji inače u odnosu na sve ostale budžete participira sa 60% ukupnih sredstava fondovima koja su namijenjena. Ona su tokom 2018. godine bila na nivou 414 miliona eura. Toliko je kažem realizacija. Jedna negativna stvar za Fond PIO, koja nas prati iz godine u godinu, je odnos broja zaposlenih i broja penzionera. Broj penzionera je negdje na nivou 130.000, a broj zaposlenih oko 190.000. Taj odnos je daleko od onog optimalnog gdje bi trebalo da bude 3,1 penzioner na jednog zaposlenog. Taj odnos nije dobar i moramo težiti da se u narednom periodu svakako popravi. Međutim, ono što treba da nas hrabri jeste da je deficit Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja na nivou 24%. Samo unazad nekoliko godina on je bio preko 40%, a bilo je vremena kada je taj deficit bio i preko 50%. Činjenica da je deficit 24% treba sve nas da hrabri, jer osim redovnosti, koja je karakteristika isplate penzionih davanja, na taj način se stvaraju uslovi da i u narednom periodu dođe do povećanja penzija.

Kad govorimo o penzijama, ovdje je govoreno o uporednim podacima sa drugim državama, ali činjenica je da se možemo uporediti samo sa regionom i to treba tako da radimo. Samim tim, prosječna penzija od 288 eura je svakako veća nego što je u Srbiji, nego što je u Makedoniji, ili u Bosni i Hercegovini. Što se tiče socijalne zaštite, posebno bih istakao jedan detalj iz mora toga što je urađeno tokom 2018. godine, a to je završetak Doma starih u Pljevljima. Završetak tog doma kapaciteta 68 mjesta, sa domom u Bijelom Polju, u Risnu, sa započetom izgradnjom u Nikšiću i Podgorici, sigurno će zadovoljiti potrebe starih osoba da imaju siguran i bezbjedan smještaj i da budu stanovnici tih starih domova.

Dvije stvari samo još da osvjetlim. Kod Zavoda za zapošljavanje vidio sam da glavna aktivnost, po mom mišljenju, trebaju da budu aktivne mjere zapošljavanja koje trebaju da daju doprinos povećanoj stopi zaposlenosti, smanjenju nezaposlenosti, a to su aktivne mjere zapošljavanja. Tokom 2018. godine taj iznos je bio 4,6 miliona, a unazad samo godinu, dvije bio je na nivou 2,6 miliona. Dakle, aktivne mjere zapošljavanja treba jačati iz godine u godinu, dati im šansu da kroz nove investicije daju doprinos zapošljavanju nove radne snage. Takođe sam želio da osvjetlim Fond za profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom. On je na nivou, tokom 2018. godine, bio nekih pet miliona i 800 i nešto, blizu pet miliona i 900 hiljada eura. Dakle, sredstva koja su značajna, ali, po mom mišljenju, je mnogo bitnije da umjesto tih sredstava svi zajedno uputimo apel poslodavcima iz privatnog i javnog sektora, da umjesto da uplaćuju u Fond za profesionalnu rehabilitaciju koriste priliku i zaposle osobe sa invaliditetom i na taj način daju doprinos poboljšanju njihovog stanja.

Svakako, kad je Državna revizorska institucija /prekid/ sve one preporuke koje su napisali, realizaciju u zakonskim rokovima da državni organi to ispoštuju, ali isto tako i jačanje instituta unutrašnjeg revizora, jer je to prva barijera gdje unutrašnji revizori trebaju da daju doprinos ekonomskom i ispravnom trošenju opredijeljenih sredstava za pojedine državne organe. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:21:42)

Hvala, poslaniče Numanoviću.

Jovan Vučurović, a neka se pripremi poslanik Bogdan Fatić.

JOVAN VUČUROVIĆ (02.12.19 15:21:52)

Poštovani građani, teško da ovi brojevi i papiri mogu sakriti tešku krizu, nezaposlenost i

odlazak mladih ljudi iz Crne Gore i činjenicu da nas je režim bacio u dužničko ropstvo i da je javni dug preko 3,2 milijarde evra. Protiv tih stravičnih brojki teško da ima odbrane i nema tu više ni fingiranja ni friziranja, kako je pokušano da se uradi sa ovim dokumentima i sa ovom količinom papira i brojki koje držim u rukama. Dakle, imamo jednu maglu, više jednu predstavu za javnost da se stekne utisak kako nešto, poštovani građani, funkcioniše u privatnoj državi, kako se nešto odvija na regularan način, kako postoje neki regularni tokovi novca, a treba pričati ipak o suštini. Dakle, više o paralelnim budžetima koji postoje u Crnoj Gori, onima koji najviše zavise od prve familije crnogorskog režima, jer u ovim silnim papirima sigurno nećete vidjeti milione koje DPS-u, Milu Đukanoviću i drugim funkcionerima ovoga režima koji se nalaze i u ovoj skupštini, ne sada trenutno koliko vidim, ali koji obitavaju u ovoj Skupštini, nećete vidjeti te silne milione koje je, na primjer, biznismen Duško Knežević dao ljudima iz Demokratske partije socijalista i drugima iz režima i koji je to sve i potkrijepio snažnim dokazima i snimcima. Ali, nema institucija da to sve procesuiraju. Knežević je, koliko smo vidjeli juče, još jednom kazao da je silne milione i silne pare davao Milu Đukanoviću i DPS-u, izvjesnoj blagajnici Demokratske partije socijalista. Dakle, govori se i o reketu od 200 hiljada evra. Ta primopredaja je izvršena u hotelu Hilton. Pa imamo pare koje su date Migu Stijepoviću na ruke, a za koje se kaže na onom snimku da idu takođe direktno Milu Đukanoviću. Pa imamo prvu familiju koja je uzela ogromne pare od prodaje Elektroprivrede Crne Gore, koja je uzela ogromne pare i u aferi Telekom, i od Limenke, i od KAP-a, a još uvijek "ne znamo" čija je ona famozna ničija kuća na Gorici.

Dakle, u ovim silnim papirima, poštovani građani, nema afera "Klap" i "Vardar". Ovi silni brojevi ne mogu sakriti to teško oštećenje budžeta Crne Gore. Dakle, oštećen je zvanični budžet ali zato je napunjen ovaj za koji kažem da se zove paralelni, jer imamo paralelni budžet u Crnoj Gori. U tim aferama "Klap" i "Vardar" pokazalo se kako funkcioniše takozvana Poreska uprava. I pored svih ovih anomalija koje su se desile u toj Poreskoj upravi mi imamo slučaj da će taj čovjek koji je bio direktor ponovo biti direktor.

Ovdje je Demokratski front pokazao kroz dokaze, a posebno naš kolega Nebojša Medojević, kako funkcioniše ta kriminalna mreža za pranje para u koju je uključena direktno prva familija crnogorskog režima i kako se opralo preko 300 miliona evra na lažne fakture.

Dakle, u ovim papirima nema ništa o švercu cigara i švercu droge, o tom unosnom državnom poslu u Crnoj Gori, gdje imate opredijeljene i procenete gdje kome i šta ide, pa kaže - 25% ide u crni paralelni budžet DPS-a za izbore, 25% prvoj familiji, 25% udbi i 25% švercerima odnosno klanovima Grand i Mojkovac. Pa nema ništa u ovim papirima o ljudima poput Malezijca Pola Pue, koji organizuje igre na sreću, poput Taksina Šinavatre. Sve su to prijatelji Mila Đukanovića - Singapurac, Indijac, sve zaslužni građani Crne Gore po riječima Mila Đukanovića. Sva ta bulumenta radi za prvu familiju, za predsjednika Demokratske partije socijalista, radi za DPS i pere se stotine miliona eura. Država nema nikakav prihod, a pare od provizije za pranje uzima prva familija.

Ja ću pokušati samo da vam prikažem, poštovani građani, kako funkcioniše taj kriminalni sistem. Vi to sigurno već znate, osjećate na svojim džepovima i zato sam ovu knjigu ovoliku ponio da vidite da ona apsolutno ništa ne predstavlja. Ona se predstavlja, rekao sam, kao magla. Dok se sa druge strane odvija ovolika krađa, priča se o nedovršenom crnogorskom identitetu u 21. vijeku. Da zaključim, taj crnogorski identitet o kome priča predsjednik Crne Gore se odnosi na privatnu državu koju on predstavlja, a privatna država su on, /prekid/, Šinavatra i ostali. To je taj crnogorski identitet, u stvari identitet privatne države, a što se tiče Crne Gore neka je najzad /prekid/ Demokratske partije socijalista ostavi na miru, a on nek se druži sa onima koji su njemu bliski, sa ljudima sa potjernice, ljudima koje goni čitav svijet zbog kriminala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:28:05)

Hvala poslaniku Vučuroviću.

Poslanik Fatić, a neka se pripremi poslanik Aleksić.

Izvolite.

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedavajući,

Uvažene građanke i građani Crne Gore, poštovane kolegice i kolege poslanici,

Pred nama je danas, rekao bih, ključni finansijski dokument jedne države. Državni budžet predstavlja isključivo plan pribavljanja i plan korišćenja sredstava u jednoj fiskalnoj godini. Realizacija samog budžeta, odnosno kvalitet sprovođenja definisanih planova upravo se ogleda kroz Završni račun budžeta koji je danas pred nama. S tim u vezi, složićemo se da dokument koji je danas pred nama ima posebnu težinu s obzirom da je možda i najbolji pokazatelj rada Vlade Crne Gore u fiskalnom i finansijskom pogledu. Realizacija budžeta, odnosno Završni račun budžeta vrlo često odstupa od onoga što je planirano na početku godine, ali u tom smislu važno je naglasiti da je praktično nemoguće precizirati na početku godine tačnu raspodjelu sredstava primitaka i rashoda za kraj te fiskalne godine. Ono što, uprkos tome, raduje jeste da su u tom smislu primici veći nego što su bili inicijalno planirani početkom fiskalne godine.

Takođe, moram saopštiti da su tekući prihodi iz godine u godinu sve veći, a kada govorimo o fiskalnoj politici Crne Gore svjedoci smo kontinuiranog rada Vlade Crne Gore, nadležnog ministarstva u cilju stvaranja uslova i predispozicija za jačanje stabilnih javnih finansija. Drago mi je što danas možemo da kažemo da su projektovane mjere dale očekivane rezultate kroz povećanje javnih prihoda. Važno je istaći i da je uspješno sprovođenje navedenih mjera fiskalne konsolidacije dovela do unapređenja kreditnog rejtinga Crne Gore, što je za rezultat imalo jačanje ukupnog ekonomskog ambijenta. Jedan od pokazatelja je svakako i zvaničan podatak Zavoda za statistiku koji navodi da smo u 2018. godini imali rast bruto društvenog proizvoda od oko 5%, da se procjenjuje da je nominalna vrijednost bruto društvenog proizvoda u prethodnoj godini iznosila oko 4,6 milijardi eura, a ono što raduje posebno jeste da smo u prethodnih pet godina imali konstantno povećanje bruto društvenog proizvoda, tako da je za prethodnih pet godina ta stopa porasla za oko 2%, odnosno za duplo.

S druge strane, ukoliko posmatramo strukturu tekućih prihoda primjećujemo da najveći udio imaju upravo prihodi ostvareni po osnovu poreza i to u iznosu od oko 63%. Ovo govori u prilog činjenici kontinuiranog unapređenja poreske politike i smanjenja sive ekonomije, što je svakako bio jedan od prioriteta u proteklom periodu, a nadam se da će tako biti i u narednom periodu. Posebno bih istakao da gotovinski deficit budžeta iznosi 168,9 miliona eura i manji je za 28,7% u odnosu na 2017. godinu, a u obrazloženju Završnog budžeta jasno ste naveli da ukoliko se budžetska potrošnja umanjuje za izdatke za razvojne projekte, ostvaren je gotovinski suficit u iznosu od 3,3% bruto društvenog proizvoda čime je u stvari ispunjen jedan od ključnih uslova definisan Fiskalnom strategijom. Samim tim, suficit tekućeg budžeta veći je za oko 198% u odnosu na prošlogodišnju godinu i iznosi 101,8 miliona eura.

Ne smijemo zaboraviti da dokument o kojem danas razgovaramo takođe predstavlja i vrlo kvalitetnu smjernicu koja nam pokazuje u kom pravcu trebamo voditi ekonomsku i finansijsku politiku u narednom periodu. Naglasio bih da je kapitalni budžet za 2018. godinu planiran u iznosu od 291 milion eura, a realizovan u iznosu od 91%, od čega je najvećim dio opredijeljen upravo za poslove Direkcije za saobraćaj. Ovaj podatak potvrđuje i činjenica da su značajna sredstva uložena u izgradnju prve dionice autoputa Smokovac - Uvač - Mateševo.

Činjenica je da je Vlada Crne Gore posvećena kontinuiranom radu na stabilizaciji i jačanju javnih finansija, kao i kreiranju što povoljnijeg ekonomskog i investicionog ambijenta. Prihodi od turizma svake godine čini mi se postižu rekordne rezultate, a upravo je turistička privredna grana ona grana u kojoj se zapošljava najveći broj lica sa srednjom stručnom spremom.

Na kraju, posebno značajno pitanje kojem ćemo morati posvetiti pažnju u narednom periodu je pitanje javnog duga. U 2017. godini on je iznosio oko 65% bruto društvenog proizvoda, a 2018. godine nešto preko 70% bruto društvenog proizvoda, što je svakako preko dozvoljene granice definisano Mاستrihtskim sporazumom koja je definisana na oko 60%. Znamo da je cilj politike koju sprovodi u ovom dijelu da stopa javnog duga opada u narednom periodu, sa ciljem da se do 2020. godine ponovo približi nivou od 60% bruto društvenog proizvoda. Iskoristio bih priliku ovdje radi javnosti da istaknem /prekid/ prosjek javnog duga u zemljama Evropske unije oko 82%, a u pojedinim članicama zemalja Evropske unije čak preko 100%.

Ono što je prednost naše zemlje, ukoliko možemo govoriti o prednosti visokog javnog duga, je što je on rezultat značajnog investicionog ulaganja, prije svega, u razvoj infrastrukture i drugih kapitalnih projekata koji svojom realizacijom treba da stvore novu ekonomsku vrijednost i direktno utiču na dalji razvoj naše zemlje. Hvala za pažnju.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:33:42)

Hvala, poslaniče Fatiću.

Poslanik Aleksić, a neka se pripremi poslanica Nikolić.

BUDIMIR ALEKSIĆ (02.12.19 15:33:54)

Poštovani građani,

Kada govorimo o ovom predlogu zakona, a to je Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore, to je prilika da se kaže nešto o pokazateljima crnogorske ekonomije, da vidimo gdje crnogorska ekonomija ide, kuda se ona kreće, gdje je Crna Gora u odnosu na svoje okruženje.

Vlast godinama tvrdi da je kada je riječ o ekonomskom razvoju Crna Gora lider u regionu, da smo po stopi rasta prvi u regionu, a peti u Evropi, da je Crna Gora balkanski i ekonomski tigar, da je to zemlja sa najdinamičnijom ekonomijom u Jugoistočnoj Evropi, da je to najrazvijenija zemlja na Zapadnom Balkanu, da je to najatraktivnija investiciona destinacija u Evropi, da prihodi od turizma dostižu rekordne rezultate.

Posebno predstavnici režima vole da Crnu Goru upoređuju sa susjedima. Pa, kad je o tome riječ, činjenice govore sljedeće: minimalna zarada u Crnoj Gori je najmanja u regionu; minimalna penzija u Crnoj Gori je najmanja u regionu; struja u Crnoj Gori je najskuplja u regionu. Primjera radi, 40% je skuplja nego u Srbiji. Cijene lijekova su od dva do sedam puta veće nego u Srbiji. Prema podacima Poreske uprave, ovdašnje Poreske uprave, prosječna plata u Crnoj Gori je 432 evra, a u Srbiji 500 evra. Dakle, kad se upoređujemo sa regionom, ovo su neprikosnovene činjenice. U Crnoj Gori 11 i po hiljada penzionera penziju prima u iznosu od 128 evra, a prosječna penzija je kažu 289 evra. Pa, zašto tako malo ako je istina sve ovo što kažu predstavnici vlasti i što smo i danas čuli da smo balkanski ekonomski tigar i da ima novca?

U Bosni i Hercegovini, još malo da se zadržimo na ovim komparativnim analizama i upoređenjem sa regionom, gdje je bio rat, minimalna penzija je 200 evra, a u Crnoj Gori 128 evra. U Makedoniji, i tamo je bio rat koji je predvodio ovaj gospodin predsjednik Skupštine aktuelni što nam je bio gost na Cetinju, što je malo, minimalna penzija 142 evra, a u Crnoj Gori, ponavljam, 128 evra. Ja samo konstatujem činjenice i postavljam pitanje zašto je to tako, a para ima.

Vlast kaže da Crna Gora, za razliku od svojih susjeda, nije smanjivala plate i penzije, a istina je da su penzije realno manje 4%, a plate 3% u odnosu na prethodnih sedam godina. Ovdje je gospodin Đukanović, predsjednik Kluba Demokratskog fronta, govorio o tome kako vlast planira budžet, a kako se ti planovi realizuju. Pa smo čuli da deficit iznosi 174 miliona i da je 50% veći od planiranog, da se od 2007. do 2019. godine bruto društveni proizvod povećao za dvije milijarde, a javni dug za preko tri milijarde. Dakle, bruto društveni proizvod je za 30% manji od naših zaduženja, pri čemu je od rasta bruto društvenog proizvoda crnogorski građani nemaju ništa. Takođe smo čuli da vlast uporno izbjegava da usvoji već na Socijalnom savjetu usvojeni i prihvaćeni Predlog zakona o penzijskom i socijalnom osiguranju samo iz jednog jedinog razloga - da se penzije ne bi povećale. Na čelu Savjeta je gospodin Kemal Purišić, ministar. Pensioneri treba da znaju da je on jedan od onih koji je dobio stan od oko 100 kvadrata za nekih 15 do 20.000 evra ne znam tačno kako to dijelite, kako se čašćavate, ali to su neke te relacije i razmjene.

Poštovani građani Crne Gore, činjenica je da je ekonomija Crne Gore ekonomija pranja novca. U proteklom periodu je 300 miliona evra opreno preko specijalizovanih firmi za pranje novca i mi smo to ovdje pokazali. Imamo, dakle, materijalne dokaze, lažne fakture, fakture koje se uništavaju, izvode iz banaka i jasno je da su u to uključeni Poreska uprava i Privredni sud.

Na kraju, da kažem nešto o Državnoj revizorskoj instituciji. I to bi građani trebalo da znaju. Ta institucija 40% svojih kapaciteta koristi za kontrolu 0,5% budžeta Crne Gore, a to su sredstva koja se dodjeljuju za rad političkih stranaka, a 60% svojih kapaciteta koristi za ostatak budžeta, dakle, za 99,5%. Eto i to je zanimljiv podatak i po tome Crna Gora raritet i jedno čini mi se osmo svjetsko čudo o kome su pisale ove dnevne novine koje izdaje Agencija za nacionalnu bezbjednost.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:39:34)

Izvolite, senatore Kovačeviću.

NIKOLA KOVAČEVIĆ (02.12.19 15:39:43)

Izgleda da nas mnogo bolje vide stranci nego ovdje kod kuće. Po svim izvještajima Evropske komisije, u zadnjih nekoliko godina najbolje ocijenjena institucija u Crnoj Gori je Državna revizorska institucija. Nema nijednog prigovora na rad DRI.

Što se tiče ove konstatacije gospodina Aleksića, tačno je da 40% kapaciteta koristimo za reviziju političkih subjekata izbornih kampanja, a to koristimo zbog toga što nam je ovaj Parlament nametnuo obavezu da vršimo reviziju političkih subjekata čiji su prihodi preko 10.000 eura, suprotno našem matičnom zakonu. Mi već godinama tražimo, molimo da se izmijeni zakon u tom dijelu, da vršimo reviziju političkih subjekata i u narednom periodu, ali na osnovu utvrđenog rizika revizije kao kod svih drugih subjekata revizije. Lično mislim da je mnogo bolje da izvršimo reviziju jednog velikog ministarstva gdje je budžet 50 ili 100 miliona, nego desetak ili 15 političkih partija čiji su prihodi 10 ili 12.000 eura. Znači, promijenite zakon, pa ćemo kapacitete usmjeriti na druge političke subjekte. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:41:17)

Poslaniče Aleksiću, da li ćete koristiti Vaše pravo?
Izvolite.

BUDIMIR ALEKSIĆ (02.12.19 15:41:28)

... u skladu sa zakonom. Mi nismo glasali za taj zakon. Jesmo li, Milane?

Dakle, Genci je glasao. Ovdje se zakoni, to često ističem, ili nakaradni ili se ne poštuju. Oni koji nijesu nakaradni se ne poštuju. To nije svakako problem opozicije. Ja sam samo konstatovao činjenicu, odnosno jednu anomaliju. To je, po mom mišljenju, anomalija. Možda će se ona ispraviti nekim zakonom da kontrolišemo 0,5% budžeta preko 10-12.000 evra političke stranke, a ovamo nam ko zna što promiče.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:42:14)

Hvala, poslaniče Aleksiću, na veoma preciznom komentaru.

Kao što sam rekao, sljedeća je koleginka Ana Nikolić, a neka se pripremi kolega Predrag Bulatović.

Poslaniče Numanoviću, izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (02.12.19 15:42:38)

Hvala, predsjedavajući.

Javio sam se odmah na početku. Kolega Aleksiću, ne samo od Vas nego i još od jednog dijela poslanika često čujemo o minimalnoj zaradi kako je najniža minimalna zarada. Kod nas je tolika kolka jeste, bila je 193, znamo da je sad 222 eura i ta tendencija povećanja minimalne zarade, ja sam siguran, da će se nastaviti i tokom 2020. godine.

U odnosu na druge zemlje iz regiona, ona je veća nego što je to u Bosni i Hercegovini 208, ili u Makedoniji 195 eura. Prosječna zarada u Crnoj Gori je 510 eura i ona je veća nego što je to u Srbiji 422 eura, ili u Bosni i Hercegovini 457, ili u Makedoniji 403 eura. Možemo da postavimo pitanje je li to dovoljno. Saglasni smo da je to dobra osnova da se nastavi povećanje i prosječne zarade i minimalne zarade. Kad govorimo o prosječnoj penziji, ona je sa 289 eura veća nego u Srbiji koja iznosi 223 eura, nego u Bosni i Hercegovini 205 eura, ili u Makedoniji 213 eura. Tako da govori, često se poštupati da smo moćni, da smo tigar, da smo ovakvi ili da smo onakvi - mi smo takvi kakvi jesmo, ekonomski jaki koliko i cifre to pokazuju i prosto moramo uzeti činjenicu da je Crna Gora bila jedna od najnerazvijenijih republika bivše Jugoslavije poslije Makedonije. Trebalo je krenuti sa tih osnova, trebalo je doći do ovih uporednih podataka gdje poslije zemalja Evropske unije Slovenije i Hrvatske su u odnosu na druge zemlje u regionu sigurno uporedni, dobri uporedni podaci sa tendencijom da se i ta ekonomska situacija u narednom periodu poboljša.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:45:11)

Poslaniče Aleksiću, izvolite.

BUDIMIR ALEKSIĆ (02.12.19 15:45:17)

Teze koje sam iznio nisu moje poštapalice, nego tvrdnje vaše, predstavnika vaših naistaknutijih poslanika i ministara. To oni tvrde, da smo balkanski ekonomski tigar, da ima novca. Čuli smo da i kad je riječ o turizmu da prihodi postižu rekordne rezultate i onda ste se upoređivali sa susjedima. Evo da ponovim. Prema podacima Poreske uprave Crne Gore, prosječna plata u Crnoj Gori je 432 evra. To je podatak Poreske uprave. To nisam ja izmislio, niti tamo rade članovi i simpatizeri Nove srpske demokratije i Demokratskog fronta. Nema nijednoga, sve goli DPS. Dakle, njihovi podaci. A u Srbiji 500 evra. U Crnoj Gori koja je balkanski ekonomski tigar, a Srbija nerazvijena, devastirana, konačno se spasili i odvojili se od Srbije 2006. godine i kod nas 432, a u Srbiji 500 evra. To vi objasnite nama. Shvatio sam iz Vašeg komentara da nas je Tito nagrdio, bili smo nerazvijeni decenijama. Tito i komunisti su nas nagrdili, onda vi došli 1989. godine i vi 30 godina ispravljate pogubnu politiku ekonomsku titoizma. Je li tako? Ali ne možemo još da stanemo na zelenu granu pod mudrim rukovodstvom vođe koji evo konačno hoće da konstituiše identitet. Konstituišite vi normalne plate prosvjetnim i zdravstvenim radnicima, Vi ste zdravstveni ranik. Što ljekari idu? To je pitanje. Dakle, nije na vlasti Nova srpska demokratija i Demokratski front, nego vi. Vi, dakle, koji vodite politiku prosperiteta, evo pet kila u ovoj knjizi sa podacima što je Jole dosekao ovdje i pokazao. To su vaše cifre, vaših institucija koje pokazuju da ste stvarno ekonomski tigar da vodite odgovornu ekonomsku politiku, da to najbolje radite, a ljekari idu. Što idu ljekari iz Crne Gore? Kad je ovdje najbolje, kad je ovo najbolja ne samo investiciona destinacija, nego evo i za omladinu čuli smo. Đukanović je pozvao omladinu da ostane u Crnoj Gori, jer je, veli, to najbolja destinacija, raj za omladinu je Crna Gora. Ljudi idu, ljudi iseljavaju. Ljudi su u Crnoj Gori postali najbolji izvozni resurs jer se iseljavaju, jer idu, a vlast svojom diskriminatorskom politikom podstiče iseljavanje.

Znači, gospodine Numanoviću, to su problemi. Kažite vi nama kad će te vi povećati ove plate prosvjetnim i zdravstvenim radnicima. Da li je normalno da profesor ima duplo manju platu nego zamjenik šefa kabineta po vašim ministarstvima? To vi nama recite. Socijalni savjet je usvojio Predlog ovog zakona o penzijskom i socijalnom osiguranju koji se drži u fioci, nećete da ga usvojite iako je po planu Vlade trebalo da se usvoji do kraja godine. Je li tako? Zašto nećete? Vi ste predstavnik vlasti. Kažite - nećete zato što biste morali da povećate penzije.

Dakle, poštovani penzioneri, nema povećanja penzija ni u narednoj 2020. godini,

zahvaljujući ne opoziciji, nego parlamentarnoj većini. Ali su zato gospodin Purišić i njegov partijski kolega Sulejman Suljo Mustafić dobili stanove od preko 100 kvadrata po nekim bagatelnim cijenama, što je /prekid/ ostalim građanima Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:49:30)

Hvala, poslaniče Aleksiću, na poštovanju vremena.
Koleginice Nikolić, izvolite. Vaša je riječ.

ANA NIKOLIĆ (02.12.19 15:49:44)

Hvala.

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi predlagači Završnog računa, gospodo iz Državne revizorske institucije, građani i građanke Crne Gore,

Danas smo poslije ovoliko sati čuli raspravu o Završnom računu Crne Gore za 2018. godinu. Bilo je ocjena pozitivnih, negativnih, bilo je i preporuka, sugestija. Prosto, svu tu diskusiju i kad je raznorodna i normalna na neki način treba svesti sve na jednu razumnu mjeru, mjeru onoga što može građanin da razumije i kako poruku možemo zaista na pravi način građanima da pošaljemo. Ta poruka ne smije da bude niti može da bude ni pre umivena, a ne može da bude stvarno ni pre crna. A sigurno da je aktivnost Vlade u 2018. godini bila takva da je realno dobra bila, zbog toga što je ta godina bila dosta izazovna, a Vlada se u svom radu odgovorno i ponijela u toj godini, obzirom da su dva puta radili rebalans i na kraju tu godinu su završili sa takvim rezultatom, da taj rezultat nije bio loš, u najgorem slučaju nije bio loš. 2018. godinu karakterišu, kao što smo čuli i od većine naših kolega, zvanični parametri, a to su parametri da je glavna karakteristika povećanje prihoda odnosno izvornih prihoda. Namjera Vlade je ka svim mjerama konsolidacije, a imali smo prethodnu godinu 2017. godinu koja je prošla u toj mjeri dala i efekat u 2018. godini. Nju karakterišu bolja naplata prihoda, veći stepen naplate prihoda pogotovo izvornih prihoda. Ti izvorni prihodi su definitivno bili rezultat naplate poreskih obveznika, a definitivno je rezultiralo na taj način da su i zdravi prihodi i da smo na taj način imali pokriće naših izvornih i rashoda. U tom dijelu smo ostvarili suficit. Suficit koji je ostvaren u 2018. godini, ne pominjemo samo kao floskulu - ostvarili smo suficit, ostvarili smo suficit, je ipak solidna suma od 100 miliona. 100 miliona smo ostvarili tako što smo od domaćih prihoda naplatili, nijesmo potrošili domaće rashode, ostali su nam u državi da ih potrošimo na investicije. Znači, da smanjimo kreditna zaduženja za naše investicije i da one budu za toliko manje. Ako budu investicije za toliko manje, taj naš generalni deficit će padati u sljedećoj godini, odnosno, javni dug će se smanjiti.

Zbog toga se ovo potencira, suficit neto prihoda kod nas, neto budžeta u Crnoj Gori. Upravo iz razloga što je to jedan od glavnih puteva na koji način država treba da ide i na koji način treba da stimulišemo kompletne strukturne reforme u našoj državi. Šta to dalje znači? Znači ako imamo pokazatelj, kolege su pominjale, otprilike rast od 5,1%. Jeste rast. To je rast realan koliko god ga reflektovali ili ne reflektovali. Ne može se reflektovati u jednoj godini ili dvije godine. Šta je važno? Važno je da on bude komulativan, da se dešava sljedećih pet godina, sljedećih sedam godina, da ga održimo u onolikom stepenu od 3 do 5% koliko god budemo mogli, jer će se on reflektovati kasnije opet preko strukturalnih reformi na povećanje standarda generalnog života građana.

Važno je istaći da je bruto domaći proizvod po glavi stanovnika, po svakom državljaninu Crne Gore iznosio 7.495 eura. U prošloj godini je bio 6.908, što znači da je razlika od 587 eura, skoro 600 eura. Šta je mjera tih 600 eura po glavi stanovnika bolje i više. To je stvoreno društveno bogatstvo po svakom stanovniku u jednoj godini, odnosno u 2018. godini. Šta je mjera toga bogatstva? U čemu se ona ogledala? Ogledala se u povećanoj stopi proizvodnje industrije, generalnoj industriji gledano. Ona je bila za 22,4% veća u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu.

Dalje, u okviru toga porasla je i prerađivačka industrija po stopi od 12,1%. Porasli su

prihodi, odnosno naša /prekid/ usluga u turizmu za 10,2%. Mi smo u 2018. godini ostvarili taj prihod koji se evo ponavlja. Jeste bio generalno dobar prihod od preko milijardu eura. Ali, šta je tu isto važno. Važna je mjera od tog dvocifrenog procenta rasta turizma u Crnoj Gori, što je zaista imponzantna cifra. Ako raste turizam po stopi od 10,2% to je definitivno nešto što jeste naša jedna od glavnih smjernica razvoja Crne Gore. Ne može Crna Gora sa ovolikim malim tržištem da stvori sve proizvode koji su potrebni, ali preko tih usluga moramo to da razvijati, a to pokazuje da možemo da radimo. Neće svake godine biti dvocifrene stope rasta. Ali, važan je trend i važna je strategija razvoja u tom pravcu. Rasla je proizvodnja /prekid/, koji jeste imponzantan da je rast proizvodnje bio 62,1 u odnosu na 2017. godinu. To je pomak koji govori zašto je država napravila rebalans u 2018. godini. Da otkupi dug, većinski paket otkupi i da opet Elektroprivreda bude u većinskom vlasništvu države. To je način da generišemo kompletno održivi razvoj i sistem kada je u pitanju taj sektor.

Potpredsjedniče, samo još par minuta molim Vas. Završiću. Bilo je komentara da su i kamate rasle u toku prošle godine i jesu. Rasle su kamate. Ali, kamate su rasle zbog toga što smo napravili rebalansna sredstva, otkupili smo obveznice da zamijenimo loš kredit dobrim kreditom. Zato će se u par sljedećih godina taj benefit pojaviti kao pad kamata, jer ćemo imati mnogo bolji i kvalitetniji kredit od ovoga što smo do sada imali.

Generalno zaključak jeste gdje treba usmjeravati snage. Snage treba usmjeravati da povećavamo naravno izvoz naših proizvoda i usluga, da koliko god budemo mogli smanjujemo uvoz proizvoda i usluga. Moramo ulagati u našu proizvodnju i prerađivačku industriju. Isto tako, naši građani moraju naučiti da kupuju svoj proizvod, da prvenstveno kupuju samo onaj proizvod koji se proizvodi u našoj Crnoj Gori, da naše radno stanovništvo prepoznaje da se zapošljava u Crnoj Gori da ne uvozimo spoljašnju radnu snagu. Preporuka Vlade jeste ispunjavanje preporuka DRI definitivno /prekid/ veća budžetska disciplina /prekid/.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 15:57:51)

Poslanice Nikolić, hvala Vam.

Kao što sam najavio, poslanik Predrag Bulatović, a neka se pripremi poslanica Anka Vukićević.

PREDRAG BULATOVIĆ (02.12.19 15:58:13)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici i poslanice, gospodine potpredsjedniče, Dobro Vi ovo vrijeme mjerite, ja nemam primjedbu.

Počecu svoju diskusiju konferencijom za štampu predsjednika Demokratske partije socijalista nakon kongresa, pa ću vama da objasnim da ima veze sa dnevnim redom. On je na pitanje novinara da komentariše duži snimak one primopredaje novca između Duška Kneževića i Miga Stijepovića, gdje je jasno rečeno da tih 97.500 ide za Mila Đukanovića, odnosno za Mila, rekao sljedeće - da je time Duško Knežević dopisao sebi dodatne elemente za optužnicu. Pazite, dopisao dodatne elemente. Znači, odbranio je sebe a optužio je Duška, a neko sluša i to mora da radi. Zatim je rekao da je ta donacija neregistrovana u računovodstvu Demokratske partije socijalista, pa je amnestirao Duška Kneževića da nije opraio pare onih 50.000, pa doveo Milivoja Katnića u nevolju i amnestirao Duška Kneževića. Onda je rekao da ide u računovodstvo da daje lično donacije. Ne daju se donacije u računovodstvu. To je tek prekršaj, čak i nezakonita radnja. Donacije uplatite na žiro-račun stranke. Međutim, to je u DPS-u očigledno praksa pošto je milione dao Duško Knežević. Na kraju je Milo Đukanović svim ovim došao u situaciju da je govorio o nizu stvari koje nije ni razjasnio ASK, ni glavni specijalni tužilac, jer riječ je o 97.500. Pola su čiste pare, a pola su prljave pare. Zašto ja ovo povezujem? Povezujem i pozivam javnost da cijeni. To je jedan galimatijas u organima. Zašto je galimatijas? Zato što je sve to u funkciji Mila Đukanovića, njegove lične vlasti i njegovih prijatelja da mogu da odbrane sebe a da optuže druge. Optužen je DF, optužen je ovdje Duško Knežević. DF ima montirani državni udar, DF ima pranje para koje je

u toku i bilježnicu protiv Nebojše Medojevića. Da bi on to mogao da radi, da piše sebi odbranu, a da piše tužbe drugima i da se u državnim organima za njegove prijatelje, rođake, familiju, namještaju poslovi i da Crna Gora bude partijska i privatna država, to je moguće jer je 2018. godine 20 miliona otišlo otprilike, nećemo tu za jedan milion, dva da gledamo, za Radio televiziju Crne Gore. Ona treba da bude ne Radio televizija Crne Gore, nego crnogorska televizija. Ona je DPS Milova televizija. Ovaj Parlament i ova država daju 20 miliona za Televiziju. Vi imate primjedbe, ne nego Bošnjачka stranka. Tužilaštvo devet miliona, Sudstvo planirano 29 prekoračilo na 33 miliona, ANB 10 miliona i Policija 85 miliona, odnosno MUP 100 milona. To je preko 160 miliona sa Ministarstvom odbrane. To je preko 200 miliona u funkciji Demokratske partije socijalista i Mila Đukanovića da bi on mogao u pola minuta da iznese ove kontradikcije.

Naravno, ovaj budžet od 100 miliona je nekada bio u rukama Socijaldemokratske partije. Ministarstvo unutrašnjih poslova koje je vodio recimo SDP, ja ne znam ko se sve tamo izređao iz Socijaldemokratske partije, ali su bili u funkciji bojim se DPS-a i tada. A sada u rukama Socijaldemokratske partije, gospodine potpredsjedniče, je dalja sudbina rada ovog odbora farsičnog o demokratskom izbornom zakonodavstvu, gdje Demokratska partija socijalista čuda čuni. Mi smo u Demokratskom frontu utvrdili da je 24.000 ljudi promijenilo matični broj jer su rođeni u drugoj državi, a imaju matični broj u Crnoj Gori. Evo, recimo, ovdje prisutni bivši ministar unutrašnjih poslova rođen je van Crne Gore. Njemu nijesu promijenili matični broj. Vjerovatno nijesu, evo neka me demantuje. Ali, mi kažemo 24.000, a Ministarstvo unutrašnjih poslova mrtvo hladno kaže - nije 24.000 nego 53.000. Šta se krije iza toga? Koje su to izborne zloupotrebe? /Upadica/ Ne, je li? Ja mislim da jesu i vidite, gospodine potpredsjedniče, sve sam ovo rekao zato što imamo stavove Evropske komisije u poglavljima 23 i 24, gdje imamo ocjene za sudstvo, Tužilaštvo, koje je u korupcijama, za Agenciju za sprečavanje korupcije. Mi imamo u stvari uvedenu neformalnu klauzulu balansa i ja sam želio da kažem da je to potpuno logično. Jer, ovih 200 miliona zajedno sa Ministarstvom odbrane su, prije svega, u funkciji realizacije partijskih interesa, privatnih interesa u ovom slučaju predsjednika Demokratske partije socijalista i vrha Demokratske partije socijalista. Ovo za 2018. godinu, samo pogledajte, 46 miliona je bilo predviđeno za Ministarstvo odbrane, 71 milion je probijanje prekoračenja za takozvane kapitalne izdatke, među kojima su i tri helikoptera.

Gospodine Nimanbegu, mi smo govorili da će članstvo u NATO i da košta građane Crne Gore. Sada tri helikoptera i izmišljeni kapitalni izdaci u toj godini, pa u narednoj godini dovešće do značajnog probijanja onoga što znače sredstva za Ministarstvo odbrane. Sve je to u funkciji, gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo, nečega što je interes Demokratske partije socijalista.

Da zaključim, protiv Demokratskog fronta moguće je voditi montirane državne sudske procese, dati presude, kao što su za Milana Kneževića i Andriju Mandića, ali mi nećemo to dozvoliti da se tako kako je zamislio neko u Demokratskoj partiji socijalista realizuje, a Đukanovića niko da sasluša oko ovoga što je on u izjavama do sada na kongresu njegove partije sada i nakon kongresa uradio vezano za nezakonito finansiranje njegove političke partije i, rekao bih, nešto što je nedozvoljeno i suprotno zakonu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 16:05:28)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.
Poslanik Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 16:05:38)

Kolega Bulatoviću, malo kroz šalu, malo kroz zbilju. Znae kad u izbornim manipulacijama govorite Vi, obično se prisjetim 1996. godine. /Upadica/ Ne moga, ja sam tada bio u srednjoj školi. Prisjetim se zato što sam čitao, pratio, imao sam pravo kao maturant da glasam.

Dakle, obično su u zajedničkom DPS-u za Vas tvrdili da ste majstor izbornih sistema. Ja ništa drugo neću reći - je li bilo, nije li bilo itd. Ali, što bi narod rekao - ubio Vas je glas. Dakle, ubio Vas je glas vezano za izbornu aritmetiku, matematiku i tome slično. Iz tih razloga mi se čini da bez

obzira da li sada DF učestvuje u radu tog radnog tijela, ne učestvuje, da bi za sve nas bilo ukupno dobro, za zajednicu u cjelini, za svaku partiju pojedinačno ako mi uspijemo negdje bez obzira u kojoj formi da dođemo do nekog izbornog zakonodavstva, koje bi eliminisalo neke od primjedbi koje, recimo, imate vi ili neke druge partije ili mi.

Dakle, to je u tom dijelu vezano jer ste rekli da mi imamo ključ rada radnog tijela. Nemamo, jer to radno tijelo je formirao ovaj plenum. O zakonima neće odlučivati radno tijelo, o zakonima će u finalu odlučivati ovaj Parlament i mi koji sjedimo ovdje.

Vezano za ovo što ste govorili oko raspolaganja sa stotinak miliona, ja Vam samo jednu stvar, gospodine Bulatoviću, mogu reći i to vam garantujem - ni u jednom izvještaju Ministarstva unutrašnjih poslova o reviziji nije postojalo ovo što ja treći put postavljam kao pitanje Državnoj revizorskoj instituciji, gospodinu Daboviću i on misli da će uspjeti da mi ne odgovori. Kako je moguće da jedna potrošačka jedinica čiji je godišnji budžet, kolega Bulatoviću, dva miliona eura sklopi četvorogodišnji ugovor o markentinškim uslugama? Pitam po kojoj cijeni i ko je odredio cijenu. Jer ta nacionalna turistička organizacija je obveznik javnih nabavki, ili bi trebala da bude. Dakle, imate direktnu pogodbu za 7,2 miliona eura /prekid/ koji se avansira. Ja treći put pitam - ljudi, ima li i jedna potrošačka jedinica u zadnjih deset godina koja je uspjela ovo da uradi? Znete li šta radi DRI? Čuti. Građani vas plaćaju da kažete je li ovo zakonito ili nije zakonito. I dajte mi primjer ko je još ovo uradio.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (02.12.19 16:09:01)

Hvala poslaniku Konjeviću.

Poslanik Bulatović. Odgovor na komentar.

PREDRAG BULATOVIĆ (02.12.19 16:09:24)

Gospodine Konjeviću, pratio sam Vas šta ste rekli, niste upali u zamku nekih mlađih kolega koji, nažalost, kažu da su opozicionari a napadajući mene su iznosili notorne laži i neistine. Ja priznajem /upadica/ naravno, da bi neko bio majstor nečega, mora da pročita, a da bi mogao da čita, mora da ima rezon i da uloži određeni rad. Naravno, ja priznajem da razumijem tu, ne samo tu, nego i drugi materiju koja je u sferi moga interesovanja, da 1996. godine vaši predstavnici u radnoj grupi nisu imali pojma. Nisu imali pojma gdje se nalaze i nisu znaju šta su izborne jedinice, šta je proporcionalni sistem. Po toj logici stvari, mogli bi mnogi zaključiti da se iznose. Sasvim je sigurno da DPS vrši manipulacije. Neću da govorim o tim izvještajima kada ste Vi bili ministar unutrašnjih poslova, Vi znate da mi imamo vrlo negativan stav kao DF o ulozi tadašnjeg ministarstva i Vas vezano za 2015. godinu, ali o tome nećemo sada.

Da krenem od matičnih brojeva. Iz MUP-a su kazali da im je po osnovu određeni matični broj i isti je zadržan i unijet u Centralni registar stanovništva i samo kod njih broj koji je određeno registarsko područje vezano za bivšu republiku SFRJ. Ovim dijelom saopštenja MUP-a tvrdi da su osobe starije od 1976. godine zadržali matični broj koji im je zatim unijet u registar, što je netačno. 20.176 lica u biračkom spisku je stariji od 1976.godine, a matični broj im je dodijeljen crnogorski iako su rođeni van Crne Gore. Primjera radi, Havalj Adem, Baljaj Redžep, Rizvanović Selim, Đonbalić Taza su u biračkom spisku sa crnogorskim matičnim brojem. Rođeni su na Kosovu i Metohiji, stariji su od 1976. godine. Mi kad nešto radimo, ne radimo napamet. Vi znate, gospodine Konjeviću, da smo na našem press-u bacili mamac ministru unutrašnjih poslova da bismo otvorili priču i o tom obliku manipulacije preko izmjene matičnih brojeva. Ja sad Vas pitam, da li ćete Vi participirati u radnoj grupi, a nema tehničke Vlade, iako ste bili ministar unutrašnjih poslova, Vi se ovim pitanjima niste bavili. Dakle, ja sam sad samo rekao da za 20 i više hiljada nije tačno ono što je MUP rekao. Znete, veoma veliki broj je onih koji su sa Kosova i Metohije, Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, naravno ima ih i iz Srbije, ima ih i iz inostranstva xy nepoznato. I to vama ja sve /prekid/ 07.decembar i Vi, gospodine Konjeviću, treba da povučete jedan fini potez, a to je da ne dajete kvorum radu te radne grupe, jer bez Vas ne mogu da rade tamo, da sjednemo za jedan okrugli opozicioni stol, mi opozicione političke partije, pa i oni koje napadaju Demokratski

front, pa i oni koji su vrlo neprimjereni prema određenom broju ljudi iz Demokratskog fronta saopštavajući laži i neistine, sa jednim jedinim ciljem - a to je da se dogovorimo kako vaninstitucionalno da dođemo do tehničke Vlade i da, gospodine Konjeviću, dođemo do fer i demokratskih izbora, a to sve možemo za vrlo kratko vrijeme da se dogovorimo.

Znači, 20.176 lica u birakom spisku su stariji od 1976. godine. Primjera radi, neki su rođeni na Kosovu i Metohiji, a među njima su: Havalj Adem, Baljaj Redžep, Jašaraj Velija, Ferizaj Zulja, Rizvanović Selim, Đonbalić Taza, a Vi, gospodine Konjeviću, ste rođeni van Crne Gore, ja provjerio, imate isti matični broj republike, tadašnje, Bosne i Hercegovine. /Upadica/ Pa Vi ste poznata ličnost.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 16:13:53)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.
Senator Dabović se javio za riječ.
Procedura, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 16:14:02)

Gospodine Nimanbegu, kolega Bulatović je ovdje saopštio jednu alarmantnu činjenicu, da je nakon saopštenja Ministarstva unutrašnjih poslova da je došlo do promjene jedinstvenog matičnog broja samo za one građane koji su rođeni do 1976. godine pokazao i dokazao da je 20 hiljada ljudi rođeno nakon 1976. godine van teritorije Crne Gore upisano u birački spisak, a promijenjen im je jedinstveni matični broj, što je protivzakonito. On je naveo i određena imena lica koja su rođena na Kosovu i Metohiji. Ja sad ovdje molim predsjednika radne grupe, jer je ovo zbilja alarmantna informacija, da nam se obrati i da nam saopšti njegova saznanja u susret dogovoru koji je planiran sa Demokratama 07. decembra. I da li radna grupa uopšte uzela ovo u obzir? Ovo je "bomba" koja je danas saopštena i tiče se ovih ljudi koji se nalaze u biračkom spisku.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 16:14:57)

Hvala.

Cijenim da će predsjednik Odbora koji će uskoro uzeti predsjedavanje da će vas lijepo dočekati na velikom radnom odboru, da tamo diskutujemo. Ovdje je plenarna sala, ovdje radimo završni račun budžeta, tako da ćemo to raditi tada. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 16:15:15)

I Vi ste član iste te radne grupe i Vi dobro znate da sve što vi dogovorite u toj radnoj grupi mora da se ovdje izglasa na plenumu. Tako da nema potrebe da idemo mi u tu radnu grupu, jer smo je mi napustili. Ali ja Vas molim, gospodine Nimanbegu, alarmantna je situacija da imamo 20 hiljada lica rođenih poslije 1976. godine van teritorije Crne Gore, da im je promijenjen jedinstveni matični broj i da se nalaze u biračkom spisku. I neko će da nam garantuje da ćemo imati fer i demokratske izbore.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 16:15:44)

Poslaniče Kneževiću, sigurno znate, ja svim tim licima želim da su živi i zdravi i da su dobro. Alarmantna i izvanredna situacija bi bila nešto poput zemljotresa, poplava, ne daj Bože. /Upadica/ Tako da sigurno sve je to u redu.

Poslaniče Bulatoviću, izvolite proceduru.

PREDRAG BULATOVIĆ (02.12.19 16:16:09)

Pošto ste Vi predsjedavajući, ja Vas se obraćam. Mi ovdje govorimo o saopštenju MUP-a, a Vi to potpuno relativizujete. Ovim saopštenjem MUP tvrdi da su osobe mlađe od 1976. godine, osim 208 njih za koje se vodi Upravni postupak, u stvari takozvanim građanima kojima je određen matični broj u Crnoj Gori mogu imati samo broj crnogorske regije. Ovo je netačno, jer u biračkom spisku postoji 7.724 lica koji su mlađi od 1976. godine, rođeni su van Crne Gore i nemaju crnogorski matični broj. Indikativno je, Vama se obraćam, Vi to morate sa senzibilitetom da propratite, da je od 7.723 takvih lica, njih 3.102 rođeno na Kosovu i Metohiji. Primjera radi, Ljušaj Durim - 1994, Kurti Antonio - 1989. godine i tako dalje. Nemojte da to relativizujete. Vi ste član odbora. Mi Vam ukazujemo na krupne nedostatke saopštenja Ministarstva unutrašnjih poslova. Oni su trebali ozbiljnije da odgovore na naš zahtjev. Ja se sada i Vama obraćam, kao predsjedavajućem i članu radne grupe, kao pripadniku jedne nacionalne manjine i predstavniku manjinske stranke, i moram da kažem da ste u dosta slučajeva vrlo korektno određene stvari posmatrali. Nemojte da ovo minimizirate. Vi znate, kada se ja javim za proceduru, kao što sam se javio za ono razrješenje ministra Pavla Radulovića, da sam bio u pravu. I sada se javljam za proceduru i vjerujte mi da sam u pravu. Pozivam i Vas i Raška Konjevića da ovo ozbiljno razmotrite.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (02.12.19 16:17:44)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

Ja iz Vašeg izlaganja mogu samo puno stvari da procijenim. Jedna od njih je da zbilja nedostaje Vaše učeće u tom radnom odboru. Evo Vam još jednom javni poziv - dođite, imamo vremena da zajednički raspravljamo o tom pitanju.

Hvala.

Predsjedniče Senata Daboviću, izvolite.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 16:18:16)

Zahvaljujem.

Već nekoliko puta se postavlja pitanje da li znam da je avans uplaćen 100% od neke potrošačke jedinice nekom entitetu van javnog sektora ili u okviru javnog sektora, gdje je dominantno većinski učesnik Vlada ili neka od institucija. Ako saznam, institucija će to objelodaniti kao što je objelodanila i u ovom izvještaju. To je jedna stvar. Isto pitanje mogu ja da postavim Vama.

Druga stvar mi smo na odboru raspravili ovo pitanje. I na odboru ja sam vrlo precizno rekao da postoje određena izuzeća, kada se daju avansi kada su u pitanju kapitalni projekti, odnosno strateške investicije. To je sasvim normalna procedura i normalan postupak. Takođe smo objelodanili da postoji ugovor na kom je zasnovano ovo plaćanje. Postoji relevantan zaključak Vlade vezano za obezbjeđenje tih sredstava i nije tačno da je avans sedam miliona, nego tri miliona i 600 hiljada. /Upadica/ Molim vas, tri miliona i 600 hiljada ako se realizuje četiri godine. Podijelite tri i 600 sa četiri pa ćete vidjeti koliko je to. To nije tri miliona i 600 nego je to 900, ako već u detalje ulazimo i ako me tjerate da idem u detalje. Ali, to nije toliko relevantno, bitno je kako se pravda taj avans. Može da ne bude nijedna usluga vizavi ovog ugovora pružena u konkretnoj godini. Onda nema pravdanja avansa. Čitajući odredbe ugovora, trenutno sam na ivici zakona, sve u funkciji Parlamenta zbog toga što želim do kraja da budem transparentan i da riješimo problem oko ovog pitanja.

Sada ću ponoviti, postoji obligacioni odnos 2017. godine, na osnovu kojega je isplaćen avans od tri miliona i 600 hiljada eura. Objelodanili smo taj avans, koji je 100% dat kao što Vi

kažete. Objelodanili smo koliko je pravdano toga avansa. Objelodanili smo da avans nije pravdan odgovarajući način i tražimo da se pravda na odgovarajući način. Sada Vi meni postavljate suštinsko pitanje da biste mi vjerovali - da li ja znam je još negdje uplaćen avans 100%. Ne znam. Ali, znam kada su u pitanju kapitalni projekti, kada su u pitanju strateške investicije, da prosto postoji poslovni običaj da se uplati dio avansa da bi se moglo krenuti u investiciju. Dokumentacija je ovdje i kada su u pitanju zahtjevi za plaćanje, i kada je u pitanju ugovor, i kada je u pitanju zaključak Vlade vezano za /prekid/ u naznačenom iznosu tri miliona i 600 hiljada. Drugo je kada su u pitanju transferi, transferi su nešto drugo. To je bespovratna usluga, kako ga revizorske kuće često puta prevode. Davanje novca bez kontra usluga. Ovo je obligacioni odnos, to je osnovna razlika. Evo odgovorio sam.

Ne znam. Ja nijesam naišao da je neko dao avans 100%. Ako naiđem, ja ću zahtijevati od strane institucije i revizora da ga objelodani, kao što je i ovaj objelodanjen.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:21:51)

Hvala.

Poslaniče Konjeviću, dobio sam statistiku vezano za govornike. Vi ste potrošili potpuno vrijeme opozicije. Zbog toga što sad sam preuzeo, daću Vam riječ. Molim Vas da vodite računa o tome.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 16:22:15)

Kolega Daboviću, nijeste mi konačno odgovorili. Rekli ste mi da ne znate ni jednu državnu instituciju koja je uplatila avans u iznosu od 100%. Ovo je revizorski izvještaj o budžetu za 2018. godinu. U revizorskom izvještaju o budžetu za 2017. godinu prošle godine smo raspravljali o 3,6 miliona po istom principu i istom uglu. Ovdje smo u ovom Parlamentu raspravljali, to je ukupno sedam miliona. Vama, kolega Daboviću, ponavljam, jer Vi ste među onima u Crnoj Gori koji ovu materiju zna ponajbolje. Dakle, ne govorim ja ovo Vama iz razloga da meni treba neka vrsta potvrde. Ne, meni treba poruka da je Državna revizorska institucija institucija koja neće nešto prećutati. Jer, nemojte zaboraviti - na ovo što Vas ja pitam, odgovor ste Vi meni dali na prvoj strani u rečenici gdje kažete da vi vršite reviziju pravilnosti kojom treba da utvrdite da li je nešto u skladu sa zakonom ili nije. Ali, da Vas ja dalje ne bih stavljao u jednu vrstu položaja koji je možda i malo težak i malo neprijatan, da ja građanima vama i meni postavim sljedeće logičko pitanje i napravim paralelu.

Autoput je ugovoren za 809 miliona. Treba da se izgradi u četiri godine po ugovoru. Je li to obligacioni odnos? Jeste. Obligacioni odnos jedne i druge strane koja je dogovorila cijenu i dogovorila dinamiku radova. Gospodine Daboviću, da nije autoput plaćen avansom 100%? Pa naravno da nije. Ne, kolega Daboviću. Ne govorim Vama, pitam sve nas. Moja zamjerka je ovdje što ste trebali da napišete, jer vi vršite reviziju pravilnosti, da ovakvo postupanje državne institucije nije dobro u najmanju ruku, da se ne treba plaćati avansno 100%, a posebno da se to treba pravdati na valjani način. Ne možete mi ni reći da ima primjera, jer i ja i Vi znamo da je avansno plaćanje iz državnog budžeta iznimka samo u kapitalnim projektima. Iznimka, ali ne u 100% iznosu nego u mnogo manjim iznosima. Ovdje se radi o tome da ste trebali to jasno da napišete kao kritiku, kao upozorenje i kao potrebu da se praksa mijenja. Nemojte se pozivati na zakonitost nečega tako što ćete reći - ima zaključak Vlade. Sad ću Vam reći zašto. Zato, gospodine Daboviću, što ste na strani 6 ovog vašeg izvještaja o reviziji rekli da je jedno Ministarstvo bilo u obavezi da se prilikom pružanja pomoći privrednim društvima pridržava člana 12 zakona. Ima li to zaključak Vlade? Nađite mi u dokumentaciji ima li zaključak Vlade na ovu konstataciju koju ste rekli sada. Ima, kolega Daboviću.

Prema tome, ne možete u jednoj situaciji da mi kažete da se krši zakon iako ima zaključak Vlade, a u drugoj vam je zaključak Vlade, kojim mašete, da je to zakonito. I za ovo ima zaključak Vlade. Zaključak Vlade ne može da obezbijedi zakonitost postupka, jer zaključak Vlade nije

pravno obavezujući akt. Zakon je obavezujući.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:26:40)

Hvala Vam.

Poslanik Konjević je komentarisao diskusiju gospodina Dabovića, tako da gospodin Dabović ima pravo da komentariše.

Izvolite.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 16:26:57)

Predmet revizije je bila 2018. godina, a ne 2017. godina. Ugovor je sklopljen 2017. godine i prošle godine smo prilikom revizije konstatovali tu stvar. Ako se ne varam, ja sam i prošle godine pokazao taj ugovor. Vi ga ponovo vraćate na scenu, kritikujući Izvještaj revizora za 2018. godinu.

Ja ću da Vam ponovim, to je nešto što se desilo 2017. godine. Naš procesni dio zahtijeva ako se nešto desilo, i ako je krenulo svojim putem, da ga objelodanimo i pratimo kako se realizuje. Ja Vam opet kažem, naša osnovna zamjerka bila je vezana za to kako se pravda taj avans, da li za ono što je isplaćeno Montenegro Airlines-u, da li sada adekvatno valorizuje tu svoju uslugu. Mi smo pronašli da nije i upozorili na to, a obligacioni odnos se desio 2017. godine. Ako se potpiše ugovor, ugovor se mora i realizovati. Da li je dobar ugovor, da li je loš ugovor - to je stvar Vlade. Mi ne smijemo da se miješamo u politiku. Takođe, se slažem da možda nije 100%. Takođe se slažem da nijesam naišao u praksi na avans 100%, ali ukoliko se desi opet takav slučaj, mi ćemo ga objelodaniti. Druga stvar, istrajaćemo na tome da vidimo na koji način je opravdan ovaj avans svih narednih godina, kako su Montenegro Airlines i Nacionalna turistička organizacija realizovali ili završili ovaj ugovorni odnos. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:29:05)

Hvala.

Dajem riječ Anki Vukićević.

ANKA VUKIĆEVIĆ (02.12.19 16:29:10)

Poštovane građanke i građani,

Pred nama je danas Predlog Zakona o završnom budžetu za 2018. godinu, koji pokazuje da je država u toj 2018. godini kao sigurno i danas imala novca, ali da bi kvalitetnijom raspodjelom i transparentnijom raspodjelom tog novca građani Crne Gore sigurno bolje živjeli. Revizijom pravilnosti Zakona o završnom računu budžeta, završni račun budžeta je dobio uslovno mišljenje zato što određene potrošačke jedinice nijesu svoj rad uskladile sa zakonom i propisima kojima se reguliše budžet.

Naime, Ministarstvo kulture sa pozicije prava iz oblasti socijalne zaštite vršilo je plaćanje poreza i doprinosa licima kojima je priznat status samostalnog umjetnika, odnosno samostalnog stručnjaka u kulturi. Nigdje na internet stranici Ministarstva kulture nijesam mogla naći ko su ta lica, koliko ih ima. Na internet stranici se nalazi neki spisak iz 2010, 2011. godine, pa bi dobro bilo da znamo ko su i koliko je lica kojima su ova sredstva opredijeljena.

Dalje Ministarstvo odbrane imalo je izdatak u iznosu od 55.000 za obezbjeđenje vojnog kompleksa. Nije mi jasno da je Vojski Crne Gore za obezbjeđenje vojnog kompleksa potrebno

oddatno obezbjeđenje. Ministarstvo, Uprava za nekretnine su potrošili 400.000 eura po osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima. To je polovina budžeta koji je za iduću godinu planiran za bruto zarade zaposlenih u zdravstvu. Postavlja se pitanje koje su to poslove određivali po ovom ugovoru, koliko i ko su lica koja su potpisivala te ugovore. O čemu se tu radi.

Dalje, državna institucija Zavod za zapošljavanje Crne Gore realizovala je projekat vrijednosti pola miliona eura "Stop sivoj ekonomiji" i u toku realizacije ovog projekta Zavod je potpisao ugovor sa Agencijom za privremeno ustupanje zaposlenih. Ko ja je agencija, ko je vlasnik te agencije? Ne znamo, niti možemo vidjeti tu informaciju bilo gdje. Umjesto da Zavod za zapošljavanje radi svoj posao, oni agenciji daju proviziju da se preko agencije u Upravi za nekretnine, Upravi policije i Poreskoj upravi zaposli 180 lica. Zašto se potpisuju takvi ugovori? To je samo još jedan dokaz da agencije za zapošljavanje služe za izigravanje prava zaposlenih, za legalnu pljačku državnog budžeta. To je nešto što bi trebalo definitivno ukinuti, ukinuti Zavod za zapošljavanje ili njih. Ali oboje nikako ne mogu biti na teret države i građana Crne Gore.

Takođe je realizovan projekat preko Zavoda za zapošljavanje u iznosu od 230.000 eura "Osnaži me i uspješću" u koji su bile uključene oko 600 majki bivših korisnica naknada. Zamislite, "Osnaži me i uspješću", žene koje su u šestoj deceniji života, kojima za dvije godine ističe primanje te naknade koje je bilo produženo i baš će uspjeti - dvije godine starije i nije mi jasno ko će ih zaposliti. Tako da je ovih 250.000 bačen novac. Moram navesti je da je budžetom za 2018. godinu utrošeno za bruto zarade 460 miliona eura. Za 2020. godinu za bruto zarade je opredijeljeno 40 miliona više. Dobro bi bilo kad bi ovaj novac bio utrošen za plate zaposlenih, za uvećanje zarada u zdravstvu i školstvu, nego sam sigurna da će oni dobiti veoma mali dio kolača, a da će najveći dio kolača biti utrošen za ono svima nama dobro poznato predizborno zapošljavanje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:33:55)

Hvala.

Dajem riječ Strahinji Bulajiću. Želim da vas informišem da danas rad završavamo sa ovim zakonom, a da sutra nastavljamo rad sa Zakonom o javnom privatnom partnerstvu.

Izvolite, gospodine Bulajiću.

Tema Vašega izlaganja vezana je za Predlog Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu.

STRAHINJA BULAJIĆ (02.12.19 16:34:34)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dakle, poštovani građani, saopšteno je da deficit budžeta za 2018. godinu iznosi 169 miliona evra i predstavlja 3,65% bruto domaćeg proizvoda. Prema MONSTAT-u, to iznosi oko 4,66 milijardi evra i budžetski deficit, kako ga god zvali, je stalni pratilac crnogorske ekonomske zbilje. Obzirom na specifične političke i ekonomske okolnosti u kojima Crna Gora egzistira, čini mi se da ćemo se još duži period suočavati sa budžetskim deficitom. Dakle, među najvažnijim zadacima fiskalne politike jeste upravo upravljanje budžetskim deficitom, odnosno upravljanje viškom budžetskih rashoda nad prihodima u crnogorskom slučaju, ekonomskom. E sad, poštovani građani, kad se pojavi, a u Crnoj Gori to je postalo potpuno normalna situacija, razlika između ukupnih gotovinskih rashoda i ukupnih gotovinskih prihoda, ta razlika se mora isfinansirati novim zaduživanjem, a plaćanje kamata na javni dug posljedica je ranije nastalih deficita. Tako, ili tako bi trebalo.

Dalje, budžetska potrošnja je iznosila, tako je saopšteno, a napisano da je budžetska potrošnja iznosila 1.915 miliona eura, što iznosi 41,5% bruto domaćeg proizvoda. U istom periodu, 2018. godine, Vlada je zadužila građane za oko milijardu i 100 miliona evra i zvanično se kaže da će do 2022. godine dug da bude ispod 60% bruto domaćeg proizvoda. Lično čisto sumnjam, jer evo u 2018. godini Vlada se zadužila, kako je napisano, 1.123 miliona evra, odnosno 384 miliona evra više od planiranog. Od tog zaduženja otplaćeno je 719 miliona ranijeg zaduženja, a plan je bio 542, dakle 719.

Poštovani građani, kao što vidite, stalna je praksa da se uzimaju novi krediti kako bi se njima otplaćivali stari. Dakle, zemlja Crna Gora ne uzima kredite da bi otvarala nova proizvodna radna mjesta gdje bi se stvarala nova vrijednost, već da bi novim zaduživanjem vraćali stare prispjele za naplatu dugove. Crna Gora je očigledno ušla u tu tzv. spiralu zaduživanja, koja sve nas, bez obzira kojoj partiji pripadali, ideologiji i svemu, polako vuče na dno jednako. Državni dug je na 31.12.2018. godine iznosio, prema saopštenim podacima, oko 3,3 milijarde evra, odnosno nešto oko 71% bruto domaćeg proizvoda. To je, rekoh, tako saopšteno.

Poštovani građani, Crna Gora praktično živi od kredita ili na kreditima, a govori se o nekom čudesnom ekonomskom rastu. Sada opet postavljam pitanje - kako se može govoriti o bilo kakvom ekonomskom rastu koji je, ako je zasnovan, na zaduživanju i plus da li se uopšte može govoriti o pravom ekonomskom rastu u zemlji u kojoj je apsolutno sumnjiva vladavina prava. O kakvom ekonomskom rastu u tim uslovima može biti riječi? U zemlji u kojoj je industrija praktično uništena, ne postoji. Vidjećemo kako će se završiti ova budžetska godina i koliko će iznositi državni dug na 31.12.2019. godine. Predlog zakona o budžetu za 2020. godinu već ukazuje da će dug na kraju 2020. godine iznositi najmanje četiri i po milijarde evra, te da će dug po glavi stanovnika /prekid/ oko 5.000 evra narasti na oko 7.200 evra. Poštovani građani, takvo je trenutno stanje i cifre tako kažu. Cifre tako govore, matematika je neumoljiva.

Na kraju još nešto. Po pitanju duga, sama Centralna banka Crne Gore, u svom Izvještaju o stabilnosti finansijskog sistema kaže, između ostalog, citiram - da stanje državnih javnih finansija predstavlja snažan sistemski rizik i da je ekonomski rast Crne Gore od 2009. bio neubjedljiv zbog toga što je Vlada novac koji je nedostajao u državnoj kasi za posljednjih deset godina, dakle od 2008. godine, obezbjeđivala kroz zaduživanja i time izbjegavala dublju recesiju. Dalje kažu, tim vidom finansiranja moguće je kreirati rast samo uz konstantno povećanje duga, što je u dugom roku neodrživo. Kaže Centralna banka Crne Gore. Nemam šta da dodam. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:41:03)

Zahvaljujem poslaniku Bulajiću.
Dajem riječ Branku Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (02.12.19 16:41:12)

Potpredsjedniče, bio sam se prijavio za deset minuta, ali da kolege imaju vremena. Pogledajte, molim Vas.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:41:23)

Vidim da Vam je poslanik Milutin Đukanović uzeo to vrijeme u okviru kluba. Demokratski front ima značajno niže nego druge opozicione partije. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (02.12.19 16:41:48)

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodo, prije svega građani Crne Gore,

Želim da vam skrenem pažnju, čini mi se, krajnje stručno. Budžet je nešto što je posljedica i uzrok ukupnih ekonomskih i društvenih kretanja i stanja u jednom društvu. On je, prije svega, posljedica u punoj mjeri, a uzrok može biti zajedno sa mnogim instrumentima koje mogu da promijene i samu tu ekonomsku i socijalnu sliku, a i sami budžet. Da bih do kraja bio utemeljen u ovoj priči, potrošio sam mnoge sate i dane analizirajući ovaj Završni račun i samo ću se bazirati na 2018. godinu, a o nekim projekcijama ću učestvovati u raspravi kada budemo govorili o planu budžeta za iduću godinu.

Uporedio sam ovaj budžet sa 2017. godinom, pročitao Izvještaj Državne revizorske institucije, analizirao Monstat, Eurostat i njihove podatke, pa sam onda analizirao Izvještaj Evropske komisije. Sa punim ubjeđenjem mogu reći da je ovaj siromašni, sirotinjski, nedostojni, nepristojni, nemoralni budžet posljedica, prije svega, jedne zatočene države i odsustva institucija koje treba da brane pravo i pravdu. Ovaj budžet je posljedica retrogradnog neoliberalnog koncepta. Svaka država, građani Crne Gore, koja se puni i njen novčanik se puni samo od poreza i primica, ona nije razvijena. Država u kojoj nema dio od profita tzv. javnih institucija u kojoj će biti najbolji menadžeri, ne može imati budžet koji će zadovoljiti sve prohtjeve i napraviti projekciju budućnosti. Ovaj budžet je posljedica bahatosti ovog režima i ove vlasti. On nije dobro isplaniran, a posebno nije dobro iskontrolisan. Ovaj budžet je posljedica neodrživog odnosa socijalnih struktura. Ne može biti ovoliko velika administracija, ne može biti ovoliko i ovakav realni sektor, ne može biti ovoliki broj penzionera, ne može ovo biti održivo, pa da su ispod Crne Gore rudnici zlata. Ovaj budžet je posljedica, građani Crne Gore, loših sektorskih odnosa. Ne može se od usluga živjeti. Usluge treba da budu posljedica. Ne može se od turizma živjeti. To sada i kažu najveći ekonomski umovi u svijetu, čak ni Hrvatska ne može to nego i ona pada dolje zato što nema razvijen realni sektor. Ne može se, građani Crne Gore, razvijati ukoliko imamo tajkune koji komanduju resursima. Sada su kolege bile na Islandu, pa neka pričaju o Islandu što non stop ponavljam - Island, Island, Island, a nemam nikakvih emotivnih veza ni sa kim sa Islanda, ali imam dobro iskustvo.

Reći ću nešto što je ovdje pomenuto. Tačno, mi smo imali u 2018. u odnosu na 2017. godinu veće izvorne prihode. Zašto? PDV je bio veći zato što smo ga s 19% povećali na 21%. Normalno je da bude veći zato što je ono 2% na ukupnu vrijednost 20%. Zato što su bile i određene aktivnosti, a pogledajte koje su to aktivnosti. Imali smo aktivnosti u građevinarstvu. Poslije završetka autoputa "buć". Imali smo proizvodnju električne energije veću negdje oko 30% i kusur, čini mi se. Termoelektrana je proizvela nenormalnih 1400 gigavat sati koja treba da proizvede 1000 sati. Bilo je dobro vrijeme, padala je kiša, hidrocentrale su proizvele negdje oko 26% i to je istina. Kao posljedica toga desio se taj rast. Da bih bio krajnje racionalan, pomenuću nekoliko stvari. Pogledajte ovo, građani Crne Gore. Ovo budala ne bi napravila što smo mi napravili. Kapitalni budžet je iznosio 264 miliona. Od plata zdravstvenih radnika, prosvjetnih radnika, od mizernih penzija, od nezaposlenih uzeto je 114 miliona eura. Zadužili smo se 149 miliona, a samo od Evropske unije 0,78 miliona. Ovo najveća budala na svijetu ne bi napravila. I ja sam među budalama što to dozvoljavam i moje upozorenje.

Ljudi, kapitalni posebno infrastrukturni kada si u tranziciji, ne finansiraju se od kredita iz budžeta nego se finansiraju iz evropskih fondova i iz Razvojne banke ili se čeka da budeš član Evropske unije, pa participacija da ti se vrati deset puta više. Pogledajte dalje, građani Crne Gore. Ovdje piše u Izvještaju Evropske komisije da naš budžet nije transparentan u dovoljnoj mjeri i nije kvalitetno planiran. Pogledajte dalje koliko su ti moji velikocrnogorci bahati od 90-ih godina đe ih niđe nijesam mogao pogledati otpozadi, niti prepoznati. Pogledajte u izvještaju, ovo je jedino što vam valja, DRI. Pogledajte što rade ti ambasadori u Italiji, Vatikanu i Njemačkoj. Ovo je sramno. Od crnogorske sirotinje uzimati ovako i ovo niko neće da smijeni. Možete li vjerovati, građani Crne Gore, oni uzimaju pare, ne daju ni račun. Predsjedniče DRI, kažite je li ovo istina. Dignite se i kažite, prozivam Vas - što treba od ovih ljudi napraviti? Išćerati iz Crne Gore, a ne šta drugo.

Ne možemo ovako više živjeti. Od ovoga se i na ovaj način ne može živjeti. Da bi mogao budžet da bude primjeren potrebama i budućnosti Crne Gore, treba pravna država, treba novi ekonomski model, treba principijelno, tačno trošenje budžeta, a to je priča duga i velika. Pošto me opominjete, nastaviću je kada budemo govorili o budžetu za iduću godinu. Šteta i zbog mene, a više zbog građana Crne Gore, ubijeđen sam da bi mogli nešto saznati i naučiti od mene. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:50:57)

Poslaniče Raduloviću, Vi ste na ovaj način faktički iskoristili završnu riječ vašeg kluba.
/Prekid/

Dajem riječ Željki Savković, a neka se pripremi Raško Konjević.

Gospodo predsjedavajući, gospodo u skupštinskoj sali, poštovani građani i građanke,

Radnička partija smatra da poslije ocjene 5 koju je premijer Duško Marković dao o radu Vlade, vi u ovoj sali sve i da nećete morate sve najljepše pričati o radu Vlade, ove i svih ovih godina. Jer, kako drugačije opravdati ocjenu 5. Dokle god u ovoj državi postoji ijedan zaposleni koji prima platu ispod visine minimalne potrošačke korpe, a prosječna penzija u Crnoj Gori u odnosu na neto zaradu ne bude iznosila bar 155,16% kao 1992. godine, ova Vlada ne radi svoj posao kako treba.

Dragi građani, ja ću se kao medicinska sestra čisto osvrnuti na našu prošlost koja je bila i te kako lijepa tako što ću pročitati podatke da je prosječna penzija u Crnoj Gori 1992. godine u odnosu na neto platu iznosila 155,16%; 1995. godine 122,10%; 1996. 110,98%; 1997. 102,23%; 1998. 106,54%; 1999. 102,12%; 2000. 105,12%; 2003. 83,68%; 2008. nažalost već 62,78%; 2012. 66,08%; 2016. 60,05%; 2018. godine 54,1%. Vlada Crne Gore danas izbjegava da saopšti da je 1989. godine kada su oni došli na vlast u radnom odnosu bilo 165.000 radnika i svima su bili plaćeni porezi i doprinosi na lične dohotke, a od tog broja 31.750 radilo je u državnoj administraciji i lokalnoj samoupravi. U 2018. godini imamo 180.000 radnika. Od tog broja oko 87.000 radnika radi u državnoj administraciji i lokalnoj samoupravi, za oko 40.000 radnika se ne uplaćuju porezi i doprinosi, a za značajan broj zaposlenih uplaćuju se porezi i doprinosi na iznos minimalne cijene rada od 193 eura. Što se tiče najranjivije populacije, 1998. godine 151.290 djece je primalo dječije dodatke; 1999. 150.348 djece; 2000. 148.523 djece; 2002. 12.933 djece; 2018. godine 15.152 djece. Socijalna davanja u septembru 2018. godine primalo je 64.376 lica, nažalost.

Poštovani građani, dokle god je koaliciona većina jednoglasno glasala za usvajanje svih godišnjih budžeta od kada su na vlasti jer će glasati i ovaj i sljedeće, dokle god vi od toga ne možete živjeti, a činjenica je da ne možete, jer je, po riječima šefa Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori gospodina Osame Koalija, svako treće dijete u krizi od siromaštva, znači da ne misle na vas već da samo misle na sebe. Ono što Radnička partija želi da poruči je da dokle god u Crnoj Gori postoji ijedna porodica kao što je, nažalost, porodica Martinović koju smo gledali u emisiji "Dnevnicu" na Televiziji Vijesti, a ima ih na stotine takvih, ova Vlada apsolutno ništa ne radi da bi običnom čovjeku u Crnoj Gori, bez obzira da li je penzioner, radnik, nezaposleni, bilo bolje. Jer, da radi, a nije mali period 30 godina, danas ne bi imali nijednog nezaposlenog, nijednog nezadovoljnog čovjeka koji je na ulici, nijedno dijete bez dječijeg dodatka, nijednu aferu, nijedno suđenje, ne bismo imali nijedan stečaj, nijednu privatizaciju, nego bi od zemlje kakva je bila Crna Gora prije ustoličenja DPS-a u izvršnoj, zakonodavnoj i sudskoj vlasti svaki građanin Crne Gore i te kako živio mirno i dostojanstveno, što je i cilj Radničke partije.

Još želim, iako priznajem da se kao medicinska sestra ne razumijem u ekonomiju, Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori u 2018. godini, u daljem tekstu daje se tabelarni prikaz državne pomoći dodijeljene po regionima i opštinama, sa klasifikacijom propisanom odredbama člana 4 Zakona o regionalnom razvoju, Službeni list Crne Gore br. 20/11 i 26/11. Napominjemo da se za određene pomoći dodijeljene po programima Ministarstva nauke, kulture i ekonomije nije sa preciznošću mogao utvrditi krajnji korisnik sredstava, pa samim tim ni region, odnosno opština kojoj je pomoć dodijeljena. Ova tabela ukazuje kakva je državna pomoć po regionima. Znači, sjeverna regija dobila je ukupno državne pomoći 3.026.322,47 eura, ili 4,60%; središnja regija dobila je 30. /prekid); južna 13.358.146 eura, a za ostalo je dato 18.458.794 eura. I ako mi dozvolite, htjela bih zbog građana Crne Gore samo da kažem državnu pomoć po opštinama. Andrijevica je ukupno od državne pomoći dobila 130.062 eura, Berane 286.569 eura, Bijelo Polje 990.840 eura, Gusinje 18.286 eura, Kolašin 254.266 eura, Mojkovac 501.065 eura, Petnjica 49.585 eura, Plav 19.309 eura, Pljevlja 203.888 eura, Plužine 40.138 eura, Rožaje 322.118 eura, /prekid/ 712, Žabljak 142.481 jedan euro, Cetinje 1.759.429 eura, Danilovgrad 447.679 eura, Nikšić 2.324.386 eura, Tuzi 11.956.000 eura, Podgorica 26.394.277 eura, Bar 503.607 eura, Budva 454.144 eura, Herceg Novi 421.603, Kotor 5.851.184 eura.

Sad vi, dragi moji građani sa sjevera, vidite koliko država misli o vama. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 16:59:21)

Čuli smo dosta podataka. Sada dajem riječ Rašku Konjeviću. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (02.12.19 16:59:37)

Uvažene kolege,

Nadam se da smo ovaj dio, kolega Daboviću, koji smo Vi i ja danas izrazgovarali jednim dijelom razriješili. Ja vidim ulogu Državne revizorske institucije, kao nekoga ko treba i Ministarstvo finansija i druge potrošačke jedinice da, narodski rečeno, usmjeri na pravi put, jer po Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti za trošenje budžeta odgovoran je ministar finansija, a za utroške potrošačkih jedinica odgovorne su starješine organa. Ja da nijesam želio da budem politički korektan, ja sam sada mogao da napadam Ministarstvo finansija zbog ove transakcije. Nije Ministarstvo finansija krivo, imamo starješine organa koje bi trebale da vode računa na koji način troše budžetska sredstva. Ono što biste trebali i što je moja razlika u odnosu na pristup koju ima Državna revizorska institucija, ja ću vam navesti jedan primjer.

Vi ste u jednom od vaših, mislim da se to zovu pojedinačni izvještaji, znam da su bile u pitanju koncesije. Vi ste, recimo, iznijeli sijaset odličnih podataka i to je recimo jedna dobra revizija, gdje ste recimo iznijeli podatak da je firma Vektra dobila koncesiju u trenutku kada nije bila registrovana kao pravno lice koje je dobilo koncesiju. Vaš pristup je da to učinite javno i da to dostavite Skupštini. Ne mogu ja da imam protiv tog pristupa ništa, naprotiv, ali ja mislim da nakon godina i godina morate da pojačate ili malko iznijenite tu vrstu pristupa, jer nakon današnjeg izvještaja znate šta se desilo? Ništa. Činjenica u kojoj ste ukazali da su kršene odredbe ugovora i tako dalje - ništa se nije desilo.

Nakon ovoga što ste upisali ovdje gdje su jedan ili dva podatka frapantni, nažalost se neće desiti ništa. Neće se desiti ništa, jer naše Tužilaštvo očigledno prespava vaše izvještaje, a ovdje ima materijala za neke od tih stvari. Ako pogledate vaše izvještaje o Završnom računu budžeta, vidjećete uvijek da u dijelu neizmirenih obaveza vam se pojavljuje najčešće Fond zdravstva. Vi kažete da je vaša uloga da to dostavite. Tačno, slažem se potpuno, međutim naša zajednička uloga i vas i nas je da ukažemo na taj problem i da se taj problem nakon nekoliko izvještajnih godina riješi. Jer, uloga vaša i uloga naša ako se problem ne riješi je nedostatna.

Vi u ovom izvještaju imate potpune ne ekonomske, nego logičke paradokse koji, po mom mišljenju, ukazuju što mislim da je nedostatak ovdje, gdje vi "hrabrije" ne mislim da nije nešto hrabro nego nemam trenutno bolju riječ da preporučite Vladi da izvrši ozbiljnu analizu funkcionisanja sistema zdravstva, jer se dešava sljedeća stvar. Vlada povećava budžet za tri godine sto miliona, neizmirene obaveze sa dva na osamnaest. Nema logike. Neće curi, narod bi rekao, samo što ja mislim da u ovom slučaju ne curi, nego je neko otvorio ventil, ili je pukla cijev - ne kapa nego toči. Jer, za tih sto miliona koliko su ovi građani izdvojili više, ako ništa drugo ne bi ovi ljekovi trebali da su nam ovoliko skupi. Valjda bi ova Podgorica trebala da dobije gradsku bolnicu a ne da se KBC pretvori u bolnicu Podgorice. KBC je institucija za sve građane Crne Gore. Valjda bi ljekari i prosvjetni medicinski radnici za tih sto miliona trebali da imaju malo veću platu. U ovih sto miliona mi ne govorimo o donacijama i ne govorimo o kreditima koji su sigurno godišnje po deset do petnaest miliona.

Prema tome, to su moje sugestije gdje mislim da pristup DRI-a treba da bude snažniji prema institucijama, prema Tužilaštvu, prema Vladi, prema predsjedniku Vlade. Uputite izvještaj predsjedniku Vlade sa jednim kritičnijim pismom, skrenite mu pažnju da u tim i tim sektorima i tako dalje i tome slučno. Ako mi naredne godine u Izvještaju za 2019. godinu budemo imali iste ili slične konstatacije, onda se bojim da nema efekta. Vi formalno odradite vaš posao, mi formalno odradimo naš posao, Vlada formalno odradi njen posao - nema popravljanja u sistemu /prekid/ kroz ovakve izvještaje popravi funkcionisanje sistema, a ne da nam se dešava da kroz različite kako da kažem "marifetluke" da u jednoj instituciji imate avansni ugovor od četiri miliona godišnje, a da je budžet te institucije dva miliona. A to je da djetetu u osnovnoj školi pokažete ovo, ono bi reklo - pa ovo ne može. E, jedino izgleda kod nas može. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:06:22)

Hvala.

Za diskusiju se javio gospodin Dabović. Izvolite.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 17:06:32)

Zahvaljujem.

Saglasan sam sa konstatacijama poslanika Konjevića, ali samo da podsjetim da Državna revizorska institucija kontinuirano svake godine prati realizaciju preporuka, vrlo uredno obavještavamo Parlament koje su preporuke realizovane, koje nijesu realizovane, koje su u procesu realizacije. Taj postupak realizacije preporuka svakako treba da bude unaprijeđen u tom smislu da realizacija preporuka vezanih za pojedinačne revizije bude u većoj mjeri dostupna Parlamentu, odnosno matičnim odborima. Ali to je jedan od strateških projekata institucije koji će biti realizovan u narednom periodu i shodno Sporazumu koji smo potpisali sa Parlamentom, a i jedna od aktivnosti koja je predviđena strateškim planom institucije.

Kada posmatramo rad Državne revizorske institucije, svakako moramo je posmatrati u dijelu njenih nadležnosti i njenih funkcija. Naš osnovni zadatak jeste da konfirmišemo ono što je dostavljeno Parlamentu u vidu informacije, izvještaja ili na neki drugi način kada su u pitanju finansijske transakcije, da konfirmišemo da li je to u redu ili nije. U svemu tome moramo poštovati međunarodne standarde. Mislim da to prilično objektivno radimo, mislim da to prilično korektno radimo i mislim da radimo to sa onom dubinom koja obezbjeđuje Parlamentu jedan kvalitetan uvid u ono što se dešava u sistemu javnih finansija i kada je u pitanju jačanje fiskalne discipline i kada je u pitanju efikasno formulisanje usluga.

Da li bi taj izvještaj mogao biti bolji, sigurno da bi. Da li bi možda mogao imati više kritičkih stavova, vjerovatno bi. Ali, i mi moramo voditi računa kada je u pitanju kritikovanje određenih pojava, aktivnosti, kada je u pitanju kritika izvještaja. Moramo biti jako oprezni da ono što kažemo sa visokim stepenom uvjerenja to možemo reći. Ukoliko postoji i malo sumnje da negdje griješimo, to je vrlo rizično staviti u izvještaju. Mi nemamo pravo na mnogo grešaka, imamo pravo na jednu grešku i u tom slučaju kredibilitet institucije već počinje da se urušava.

Evo, saglasan sa diskusijom. Zahvaljujem na datoj riječi.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:08:59)

Hvala.

Sljedeći prijavljeni diskutant je Neđeljko Rudović.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (02.12.19 17:09:12)

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo predstavnici Ministarstva finansija i Državne revizorske institucije,

Postavio sam Vam u uvodnom izlaganju konkretno pitanje koje se ticalo stavke u budžetu koja se odnosi na - Ostalo. Odgovor nažalost nisam dobio zadovoljavajući. Ja želim da Vam sad postavim još jedno pitanje zbog građana Crne Gore, sa željom da osvjetlimo način na koji se koristi novac iz državne kase, da vidimo kome taj novac ide, čemu služi i da li se raspoređuje domaćinski, da li Državna revizorska institucija ostvaruje svoju ulogu da provjeri da li se 1. po zakonu i 2. domaćinski, što se mene tiče jednaki su prioriteti, raspolaže novcem iz budžeta Crne Gore.

Zato želim, gospodine Daboviću, da Vam postavim pitanje: Da li ste kontrolisali, jer ja u vašem izvještaju nijesam našao detalje, samo sam našao cifre, kako se raspoređuje novac iz tekuće budžetske rezerve? Konkretno, da li ste imali uvid u odluke i obrazloženja Vlade Crne

Gore, užeg kabineta Vlade Crne Gore i Komisije vladine za raspodjelu novca iz budžetske rezerve, na osnovu čega, sa kojim obrazloženjem su prošle godine potrošili 23 miliona eura?

Ovo želim da Vas pitam, gospodine Daboviću, i volio bih da sva Crna Gora čuje zato što znamo kakva je bila praksa ranije. Podsjetiću na 2016. godinu kada je za jedan dan, u aprilu 2016. godine, odlukom užeg kabineta koja je bila proglašena državnom tajnom odlučeno da se preko dva miliona eura državnog novca potroši za kupovinu stanova i za stambene kredite državnih funkcionera i funkcionera u tužilaštvu i sudstvu. Da li je i za Vas, gospodine Daboviću, trošenje novca iz budžetske rezerve u 2018. godini bila državna tajna? Nadam se da ćemo moći danas da čujemo taj odgovor.

Ja želim da podsjetim javnost, budžetska rezerva za 2018. godinu bila je planirana na 13 miliona, potom je donešen rebalans pa je povećana na 29 miliona eura, a na kraju je potrošeno 23 miliona eura. Nešto od tog novca je išlo za potrošačke jedinice, za neke od neplaniranih troškova, pa između ostalog i za plaćanje obaveza po osnovu članstva u međunarodnim organizacijama. Ali je nešto, a to nije malo, išlo i za sportske organizacije u iznosu od 3.690.950 eura. Po kojim kriterijumima, da li ste se zanimali za to po kojim kriterijumima? Druge organizacije u iznosu od 506.500 eura. Koje su to druge organizacije? Kako, na osnovu čega? Dalje, pomoć za poboljšanje materijalne situacije u iznosu od 2.433.000 eura.

Gospodine Daboviću, vjerovatno je takvih odluka na stotine. Razumijem da je možda bilo nemoguće da provjerite sve, ali ste mogli i ovdje slučajnim uzorkom, koji pominjete, da tražite odluku na osnovu koje je nekome odlučeno da bude dodijeljena pomoć u novčanim iznosima, a nekome nije. Da li ste pitali, da li su konsultovani centri za socijalni rad, da li ste uopšte tražili obrazloženja takvih odluka? Najzad, /prekid/ smo imali prilike da čujemo da su visoki državni funkcioneri dobijali novac po osnovu poboljšanja materijalne situacije i to funkcioneri na primjer iz Centralne banke, čija primanja iznose preko 4.000 eura. Ako je ovo praksa koja se nastavlja i dalje, čemu služite vi, čemu služi Državna revizorska institucija?

Ja moram, na kraju, da Vas zamolim za odgovore i da Vam kažem, prvi put kada Državna revizorska institucija sa ovakvim podacima i sa ovakvim pristupom izađe u javnost, ja mislim da ćemo se već sljedeće godine suočiti sa značajnim promjenama u načinu raspolaganja državnim novcem, jer ovaj državni novac očigledno ide u /prekid/ da bi neko mogao da sačuva pozicije koje već ima u državi Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:15:34)

Za riječ se javio predsjednik Dabović.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 17:15:41)

Direktno mi je postavljeno pitanje, pa sam obavezan da odgovorim.

Kada je u pitanju Izvještaj o izdacima budžetskih rezervi, to se nalazi na strani 49. Na strani 49 dat je pregled u tabeli 48 - Izdaci budžetske rezerve, pa je tu naveden iznos vezan za tekuću rezervu, stalnu budžetsku rezervu, koliko je planirano zakonom, koliko je rebalansom promijenjen i koliko je putem usmjeravanja obezbijeđen tekući budžet za isplatu sredstava iz tekuće budžetske rezerve. U koloni pored toga dat je iznos novca koji je realizovan Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore. Vidite, od ukupnog iznosa obezbijeđenih sredstava 29 miliona potrošeno je 23. Od tih 23 miliona - 20 miliona izvršeno je po osnovu zaključaka Vlade Crne Gore i odluka užeg kabineta, a iznos od dva miliona i 400 hiljada po osnovu odluka Komisije za raspodjelu dijela sredstava tekuće budžetske rezerve.

I dalje, izdaci iz tekuće budžetske rezerve odnose se na, pa piše vrlo decidno: potrošačke jedinice u iznosu 12 miliona i 900 hiljada, da ne nabrajam cifre to možete vidjeti - Ministarstvo finansija, Uprave za imovinu, Ministarstvo održivog razvoja, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo saobraćaja, Generalni sekretarijat, Ministarstvo kulture, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo rada itd. Pomoći pravnim licima u iznosu od sedam miliona, sredstva

isplaćena opštinama u iznosu od 2,5 miliona, sportskim organizacijama tri miliona i 600 i drugim organizacijama 500 hiljada.

Pomoći fizičkim licima za liječenje u iznosu od 470 hiljada, pomoći za poboljšanje materijalne situacije dva miliona, pomoći za školovanje 160 hiljada, domaćinstvima 160 i /prekid/ 145. E sada, postoji pravilo kada su u pitanju potrošačke jedinice koje koriste tekuću budžetsku rezervu, da je mogu koristiti u visini do 5% sredstava planiranih godišnjim Zakonom o budžetu te potrošačke jedinice. Znači, to je prosto pravilo koje se mora poštovati. Ako u tom dijelu nađemo određene nepravilnosti, mi ih kritikujemo. To je taj procesni dio koji smo obavezni ispratiti. Znači, postoji član zakona koji kaže da se iz tekuće budžetske rezerve isplaćuju sredstva koja su namijenjena za hitne ili nedovoljno planirane izdatke. Sad Vi mene pitate da li su konsultovani centri za socijalni rad. Ja to ne znam. Vjerovatno jesu, a možda i nisu. Ono na šta ću da Vas uputim, ovaj Parlament usvaja Godišnji Zakon o budžetu i tekuća budžetska rezerva kao takva predstavlja diskreciono pravo, koja mora da se troši po jednom uređenom sistemu koji uređuje zakon i podzakonski akti. Naša je dužnost da to provjerimo.

Mislim da nije funkcija, a mislim ni da je uputno da sada kažemo - nekome je dato za liječenje toliko i toliko, pa dijagnoza takva i takva, pa dokumentacija podnijeta takva i takva. Vidite, to su vrlo osjetljive stvari, da nađem pravi izraz ili otkrivati te podatke ili da je neko materijalno ugrožen. Znači, morate nekoga da izložite javnosti da je materijalno ugrožen i da ispitujete da li je on dovoljno materijalno ugrožen da mu se obezbijedi pomoć. Osnovna je funkcija državne revizije da objelodani podatke. Osnovna je funkcija ako nešto nije u obrazloženju da to pokažemo, da iniciramo, generišemo podatak, da vidimo da li je usklađen sa zakonom, a ostalo je stvar politike Vlade i politike ovog Parlamenta, a ne Državne revizorske institucije.

Naš je osnovni zadatak da ustanovimo stvari i da kažemo da je Ministarstvo finansija kazalo da nije potrošilo 23 miliona, nego da je potrošilo 15 miliona. To je naš zadatak, a ne vi ste potrošili 23 miliona. Ali ako oni to tačno iskažu, mi moramo konfirmisati taj podatak. Toliko, hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:20:17)

Hvala.

Poslaniče Rudoviću, samo želim da Vas upozorim. Vi ste odavno utrošili Vaše vrijeme u skladu sa raspravom koja traje šest sati. Ali evo i mi ćemo Vama dati sa naše kvote da biste mogli da završite svoje izlaganje. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (02.12.19 17:20:37)

Ovo je dobra prilika za sve nas da čujemo gdje ide novac koji je zajednički svih nas. Neko je dobio ovlašćenje da raspolaže tim novcem, taj neko mora ako već nije odgovoran prema svojoj zajednici da raspolaže sa njim onako kako mu je naređeno Zakonom o budžetu, da bude podvrgnut kontroli. Ja sam danas želio da kažem i da ukažem da taj neko raspolaže državnim novcem po svom nahođenju i bez utemeljenja u zakonu i u svojim odlukama. Gospodine Daboviću, hvala Vam na odgovoru. Dakle, Vi ste nijeste bavili time na osnovu čega je Vlada isplatila dva i po miliona eura na ime materijalne pomoći. Zbog toga sam želio da Vas podsjetim da je ta ista Vlada preko jednog ministarstva na ime materijalne podrške isplatila više hiljada eura funkcioneru, zamjeniku guvernera Centralne banke Crne Gore, čija su mjesečna primanja izuzetno visoka, preko tri hiljade eura, na ime te materijalne podrške. Još ću, zbog građana da postavim jedno pitanje, a ovdje se postavlja pitanje - da li vi radite svoj posao.

Ako je ovo praksa Vlade, da li je ona normalna, da li je ovo dobra praksa da o jednoj istoj budžetskoj stavci odlučuje uži kabinet Vlade Crne Gore, Komisija za raspodjelu novca iz tekuće budžetske rezerve i sama Vlada svojim zaključcima? Je li to normalno? I da ih niko ne kontroliše gdje ide taj novac. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:22:42)

Prijavljeni diskutant je Momčilo Martinović. Neka se pripremi Milan Knežević, a poslije njega Mihailo Anđušić.

MOMČILO MARTINOVIĆ (02.12.19 17:23:03)

Gospodine Gvozdenuviću, poštovane kolegice i kolege poslanici, uvaženi predstavnici ministarstva, Državne revizorske institucije, poštovani građani,

Dozvolite mi da dam kratak osvrt uz dozu rizika da možda ponovim što je već nekoliko puta se čulo, ali dozvolite mi da dam neki svoj opšti osvrt na tačku dnevnog reda o kojoj danas diskutujemo. Dakle, Završni račun za prethodnu fiskalnu godinu jedan je od dokumenata koji jasno upućuju na dostignutu stabilnost u oblasti finansija, a prije svega na odgovornu politiku Vlade Crne Gore u toj oblasti. Pred nama je bez sumnje akt u kojem nalazimo niz dobrih parametara, ohrabrujućih podataka, a sve to na kraju zaokruženo i egzaktnim brojkama o rastu domaće ekonomije. Tako da vjerujem kako baš i nema mnogo prostora za dvoumljenje da li je nacionalna finansijska politika u 2018. godini bila održiva i uspješna, jer o njoj sada govore sasvim konkretni rezultati. Poredeći tabelarno prikazane podatke iz plana i ostvarenja budžeta, najprije želim naglasiti da pozitivni momenat jeste u tome što je ostvarenje u globalu bilo veće od očekivanog, posebno ako govorimo o primicima. Uz to jednako je važno naglasiti jasno uočljiv rast prihoda u brojnim oblastima u odnosu na prethodni period, što svakako može biti potvrda da imamo dobre rezultate mjera uvedenih Fiskalnom strategijom. To sada možemo govoriti o dobroj i povoljnoj ekonomskoj situaciji.

Ono što je bitnije od samih brojki, a što je evidentno iz ovog završnog računa, država je dostigla punu stabilnost u servisiranju svih obaveza. Vjerujem da nije potrebno podsjećati na to da su u 2018. godini i zarade za zaposlene u svim sektorima izmirivane redovno, da je isto tako bilo i sa penzijama, a to vjerujem da treba da ohrabri svakog od nas. Sa druge strane, dostignut je i cilj da te obaveze budu servisirane iz izvornih prihoda, što vidim kao posebnu priliku i posebnu vrijednost javne politike u oblasti finansija, zbog čega ovim putem želim posebno zahvaliti i pohvaliti mjere koje su tokom 2018. godine od strane Vlade nastavili sa primjenom. Stoga možda jedan od najboljih i najslikovitijih rezultata ovog pristupa i odgovorne politike jeste činjenica da je crnogorska ekonomija prošle godine ostvarila rast u visini od 5,1%, što je bilo drugi put zaredom da su premašena očekivanja same Vlade, a i takođe da su premašena očekivanja međunarodnih institucija koje su davale prognoze. No, to je samo rezultat dobre investicione politike, rasta u svim ključnim sektorima, ali i same otvorenosti ove Vlade da podstakne aktivnosti u toj sferi. Jer, siguran sam da smo svi ovdje nedavno vidjeli kako nam na javnim servisima nekih drugih država njihovi renomirani nosioci biznisa govore o odnosu i podsticajima i ambijentu cjelokupnom koji je ostvarila Vlada Crna Gora u prethodnom periodu.

Nadalje, raduje me i to što podaci iz Završnog računa svjedoče o odgovornoj i dosljednoj poreskoj politici, tako da je sada već sasvim jasno da su brojne mjere Poreske uprave u pogledu ažurnosti naplate počele da rezultiraju upravo u 2018. godini. A uz to podaci da su prihodi od boravišnih taksi premašeni u odnosu na plan. Takođe smo se i primakli i realizaciji prihoda od akciza i naravno da smo morali da intervenisati zbog pojave sivog tržišta, a to smo uradili usporavanjem kalendara koji je bio na snazi.

Zbog svega toga nemam sumnju da ovaj zakon precizno ukazuje kako je budžet za 2018. godinu imao razvojni karakter. Upravo 2018. godina važna iz razloga što je iz budžeta vraćeno vlasništvo nad Elektoprivredom Crne Gore, što je definitivno bila dobra odluka imajući u vidu da kompanija A2A nije ispoštovala uslove iz ugovora. U dokumentima koji se tiču iste fiskalne godine, takođe naišao sam na podatak da smo imali uspješan izlazak na tržište kapitala, pri čemu je ostvarena tri puta veća tražnja. Konačno, sve fiskalne mjere čije rezultate vidimo u ovom završnom računu bile su krajnje djelotvorne i kada se uzme u obzir rast zaposlenosti odnosno pad nezaposlenosti, što je ova Vlada postavila kao jedan od svojih ključnih prioriteta. Sve to, ali i brojni drugi parametri koje usljed ograničenja vremena teško da mogu pomenuti ovom prilikom, daju mi pravo da izrazim nadu da će ova godina biti uspješna, a upravo rezultati ostvareni u 2019. godini odličan su temelj za takva očekivanja. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:27:56)

Zahvaljujem poslaniku Momčilu Martinoviću.
Dajem riječ poslaniku Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 17:28:04)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, gospodine Gvozdenoviću, Vi ste bili odsutni, ja sam bio zamolio poput profesora Radulovića 25 minuta, pa negdje na sedamnaesti minut me upozorite kad da privršavam, što bi rekao moj kolega Radulović.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:28:18)

Ja sam dao gospodinu Branku Raduloviću višak vremena i on je to iskoristio, tako da Vas molim da se držite precizno.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 17:28:45)

Mogu li ja da uzmem nešto od DPS-a pošto je meni DPS uzeo sve, pa makar malo vremena?

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:
Evo pitaću kolege.

MILAN KNEŽEVIĆ:
Hvala Vam.

Uvažena gospodo, gosti iz Državne revizorske institucije, iz Ministarstva finansija, Da mi ne bude zamjereno, ja vam moram reći da mene ova rasprava neodoljivo podsjeća na davanje godišnjice na Čepurcima. Mi smo svi ovdje kao neka ožalošćena porodica i nakon završene godišnjice ispred spomenika, svratili smo pod Volat i dok čekamo čevape i nikšičko točeno, evociramo uspomene na bolesnika, odnosno pokojnika i prisjećamo se - e da je pošao kod ovoga doktora, da je onda uradio onaj nalaz, da me poslušao da uzme onu kremu ili onu mast, sad bi bio živ. Mene ovaj Izvještaj revizije neodoljivo podsjeća na taj folklorni dio crnogorskoga života. To ću argumentovati sa nekoliko frapantnih činjenica, pošto očigledno neću dobiti ovih 17 minuta od Demokratske partije socijalista.

Vi ste revizijom utvrdili da je u 2018. godini budžetska potrošnja, ukoliko se ne varam, prekoračena u iznosu od 271.313.758 evra, da je dozvoljeno prekoračenje iznosilo 255 miliona na ime isplate kamate i glavnice duga, izdatke finansirane kroz realizaciju međunarodnih ugovora o kreditima i izdatke finansiranja prodajom imovine. Morate mi objasniti kako je moguće dozvoljeno prekoračenje, morate mi objasniti ko je planirao i da li je planirao da će biti tog prekoračenja 2018. godine i da li je ta osoba ili su te osobe snosile bilo kakvu sankciju ili odgovornost, jer dozvoljeno preokoračiti 255 miliona ipak je neka privilegija.

Takođe, ono što je meni veoma interesantno, gospodo iz Državne revizorske institucije, i Vi, gospodine iz Ministarstva finansija, nedozvoljena prekoračenja budžetske potrošnje u iznosu od 15.706.000 to su plaćene sudske presude sa pozicija potrošačkih jedinica koje su to prouzrokovale. Da li će neko da snosi odgovornost i da li je neko snosio odgovornost od sudova, sudija i ljudi koji su donosili ove i ovakve presude? Mi sad imamo 15 miliona nedozvoljenih

prekoračenja. Da li je nadležnost Državne revizorske institucije samo da ukaže na to, ili je to dovoljan alarm za nekoga iz Tužilaštva, ali očigledno da je i Tužilaštvo učestvovalo u ovim nedozvoljenim prekoračenjima, lošim optužnicama pa zatim onda idu loše odluke sudova itd? I onda imamo Šarića, Kalića i ostale. Imamo ovu gospođu Stojanku Radović koja po službenoj dužnosti redovno goni poslanike Demokratskoga fronta, ali naravno nju niko ne goni, niti njenoga muža koji je bio direktor Poreske uprave gospodina Nova Radovića.

Takođe, želim da vas pitam za mišljenje obzirom da se bavite revizijom političkih partija i donacija, kako tumačite stav Mila Đukanovića koji je saopštio nakon završenog kongresa, da je Duško Knežević u stvari dao donaciju za Demokratsku partiju socijalista. Sudeći po Zakonu o finansiranju političkih partija, onda znači da je Duško Knežević samo napravio prekršaj, da je prekršaj napravila Demokratska partija socijalista i da je Duško Knežević potpuno abolidan od krivičnoga djela za koje je rekao gospodin Đukanović da on iz dana u dan dopisuje optužnicu. Da li to znači da optužnicu u stvari piše, odnosno diktira Milo Đukanović, a piše Milivoje Katnić ili postoje neke druge forme kako se u Crnoj Gori donose optužnice, potvrđuju i kao što se donose i presude? Znači, potreban mi je vaš stav vezano za dio da se radilo o donaciji neprijavljenoj. E ako se radilo o neprijavljenoj donaciji, onda gospodin prof. Duško Knežević može komotno da dođe u Crnu Goru, jer je napravio samo prekršaj.

Ono što je meni takođe interesantno, a o tome je govorio i moj kolega prof Radulović, čini mi se na isteku dvanaestog minuta, zato je i prekinut, je poslovanje naših ambasada. Evo pogledajte - ja sam sve ovo donio, a zamislite i da sam pročitao. Naravno, ja nisam sve ovo pričitao, jer da sam pročitao sigurno bi bio kao prof. Radulović, jer je on jedini pročitao među vama i nama. Ali ja sam pročitao dio koji se odnosi na diplomatsko-konzularna predstavništva i meni je veoma interesantno da su ovaj gospodin u Vatikanu Mićo Vlahović i ova gospođa u Italiji imali nekoliko desetina i desetina hiljada pronevjera, podizanja novca iz blagajne i putovanja, tako da je gospodin Vlahović više putovao od Pape u Vatikanu. Da ne govorim o tome da nije prijavljivao ni poreze, niti je prijavljivao bilo šta šta je neophodno, niti je donosio pravilnike ni on ni gospođa Vlahović. Nisu uradili ništa šta je u skladu sa praksom i regulativom diplomatsko-konzularnih predstavništava, osim što su, zamislite, slobodni građani i vi u ZIKS-u, u julu, gospodine Gvozdenoviću, 2019. godine dobili orden od Nikole I Petrovića, II ili III, ne znam koji je ovaj iz Francuske što je došao, za zasluge u stvaranju imidža Crne Gore. Zamislite ljudi koji su pronevjerili milione u diplomatsko-konzularnim predstavništvima dobijaju orden Danila I od Nikole III, za kojeg još nismo sigurni da je Petrović, na način što je on od četiri i po miliona evra, koje smo mu mi dodijelili za fondaciju Petrović Njegoš, dao njima orden, a oni su /prekid/. Gospodine Gvozdenoviću, kad to uključite, imam osjećaj kao da mi mjerite pritisak. /Prekid/ Dozvolite mi da završim /prekid/ dogovorili smo se 17 minuta. Da li ste u saznanju da su oni iz Vatikana i Rima uplatili po 200 evra ovoj gospođi Nikčević, koja nas je nazvala stokom i koja je pozvala da se zapale vjernici Srpske pravoslavne crkve? Ako jeste, molio bih Vaš stav, a ako niste, meni ostaje samo da pozovem sve naše vjernike 21. decembra ispred Hrama Svetog Vasilija u Nikšiću da pokažemo da Bog ne voli silu i da ćemo se oduprijeti Zakonu o slobodi i vjeroispovijesti, kojim žele da /prekid/ imovina naše Srpske pravoslavne crkve.

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:35:55)

Milan Dabović.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 17:36:15)

Zahvaljujem. Bilo je direktno pitanje vezano za prekoračenje budžeta po osnovu kamate i glavnice duga. Molim Vas, moram citirati član Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koji kaže sljedeće: Vlada ima neograničeno ovlašćenje da kamate i glavnice po osnovu duga države i garancija koje daje država u skladu sa ovim zakonom isplaćuje iz sredstava koja se vode na konsolidovanom računu trezora, u skladu sa uslovima i rokovima koje je ugovorila Vlada. Šta to znači? Da sve naše obaveze koje prispijevaju po osnovu anuiteta i kamata imaju neograničeno

pravo otplate, inače bi izgubili kredibilitet i povjerenje kod međunarodnih finansijskih institucija ukoliko ne bi vraćali anuitete kamate u momentu njihovog dospjeća. Drugi dio pitanja je bio vezan za ostatak prekoračenja. Znači, to se odnosi na prekoračenja koja su ustanovljena pojedinačnim normama u opštem dijelu godišnjeg Zakona o budžetu, kojim se bliže reguliše izvršenje budžeta u konkretnoj fiskalnoj godini. Ja neću čitati redom, ali se to može naći u prošlogodišnjem Zakonu o budžetu član 6, član 7, koji jasno definiše projekte i programe koji se finansiraju od strane međunarodnih banaka i međunarodnih finansijskih institucija, kao mogućnost prekoračenja, jer ne možemo mi našim godišnjim Zakonom o budžetu, odnosno Ministarstvo finansija uslovljavati realizaciju donatorskih ili programskih sredstava koja se realizuju putem kredita. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:37:47)

Milan Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 17:37:49)

Hvala, gospodine Daboviću. Vidite da je mnogo dobro što ste mi pojasnili i što ste mi omogućili da dobijem još tri minuta, jer nijesam mogao da zaokružim misao pošto mi je gospodin Gvozdenović mjerio pritisak.

Prvo sam saglasan sa gospodinom Kovačevićem ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:38:04)

Gospodine Kneževiću, ako bih sad želio da ...

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 17:38:07)

Izreknete opomenu. Izreknite, osam ste mi izrekli. Ionako platu ne primam, udrite slobodno. Znači, neka se konstatuje na zapisnik da sam dobio opomenu. Pa i da jesam, ostalo mi je, što bi rekao Katnić, rubalja od Rusa, mogu da plaćam koliko god.

Gospodine Kovačeviću, u potpunosti sam saglasan sa Vama, a tiče se revizije subjekata, posebno velikih institucija i velikih sistema za koje je neophodna sistematska i detaljna analiza, a koji su budžetski potrošači na desetine i desetine miliona evra i stotine miliona evra. Time ja ne bježim od toga da treba da i politički subjekti prolaze kroz reviziju, ali vi odlično znate sa koliko novca raspolažu politički subjekti i na koliko nepravilnosti možete da naiđete u tim revizijama. Ako se to pogleda, te nepravilnosti se graniče sa nekih možda zbirno za sve vanparlamentarne i parlamentarne stranke u nekim malim iznosima, da ne govorim više od deset do petnaest hiljada evra, što ne govori o tome da bi trebalo da imamo te nepravilnosti u finansijskom poslovanju. Zato sam spreman u ime Demokratskog fronta odmah sad da podržim ideju oko izmjene Zakona o reviziji kako bi se jasno locirale državne institucije koje su veliki budžetski potrošači i kako bismo uticali na njih da ne prave ove gubitke koje imaju, da ne govorim o ovim nepravilnostima.

Ono što je meni ostalo nejasno, gospodine Daboviću, jeste da li je moglo da se radi o neprijavljenoj donaciji u slučaju profesora Kneževića koji je dao 97.500 evra, jer onamo vidimo kako Migo Stijepović u kući Gorana Sita Rakočevića uzima 97.500 evra od Duška Kneževića koji mu kaže - ovo ti je za Mila. Onda gospodin Đukanović nakon završenog Kongresa kaže - da, tačno je, to je bila neprijavljena donacija i o tome zna moja šefica računovodstva. Ako je sve to tačno, onda gospodin Duško Knežević može samo prekršajno da odgovara, ili ja griješim, ako je u pitanju Zakon o finansiranju političkih partija, a mislim da ne griješim. Interesovao bi me i stav ASK-a, isto kao što mi nije jasno da li će ovaj gospodin Vlahović i ova gospođa Vlahović, koji podržavaju ovu Mirnu Nikčević, da odgovaraju krivično-pravno zbog ovih milionskih pronevjera u našim diplomatsko-konzularnim predstavništvima. Jer i ta gospođa Vlahović je bila optužena za

plagijat. Nije pošteno da je samo Aleksa Bečić plagijator a da /prekid/. I Aleksa Bečić je onda isto magistar kao što je magistar Sanja Vlahović. Nije pošteno da je Blečić plagirao a da ona nije plagirala i čak je dobila funkciju ambasadora u Rimu.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:40:57)

Bilo je dosta uslova da ovu Vašu samo opomenu pretvorimo u prvu opomenu.

Imate pravo. Gospodin Dabović je imao diskusiju i on ima pravo da odgovori. Znači, ako želi on može direktno, jer je imao diskusiju.

Dajem riječ gospodinu Anđušiću, a na kraju ću dati pravo i instituciji i jednom i drugom. /Prekid/ Ja Vas molim prvo da sjednete.

Diskusiju je imao gospodin Dabović. Na diskusiju gospodina Dabovića bio je komentar poslanika Kneževića. Pravo na to ima gospodin Dabović. Nema pravo da se javi neko drugi na komentar koji je bio i diskusiju koja je bila između gospodina Dabovića i Kneževića. To je po pravilima.

Ja Vam dajem pravo, Vi ga nijeste iskoristili. /Upadica/ Morate prvo da mi kažete po kojem članu sam nešto pogriješio da bih mogao da Vam dam riječ. /Prekid/ Prošao Vam je minut. /Prekid/

MILAN KNEŽEVIĆ (02.12.19 17:43:02)

Zahvaljuem.

Znači, ja sam želio da ukažem na povredu Poslovnika člana 101. Vama se obraćam i podsjetiću Vas da sam ja imao diskusiju, a da su onda gospoda iz DRI polemislala sa mnom, odnosno gospodin Dabović, a kasnije je imao potrebu da polemiše i gospodin Kovačević. Takođe ću Vas podsjetiti da je kolega Bulatović imao komentar sa poslanikom Konjevićem i nakon tog komentara poslanika Konjevića koji je odgovorio kolegi Bulatoviću, Vi ste dali riječ gospodinu Daboviću, koji je polemisaio sa Konjevićem, pa je poslije Konjević polemisaio sa Dabovićem, a nijeste dozvolili kolegi Bulatoviću koji je sve to, da kažem, "zamutio" da on polemiše. A ako hoćete da date riječ gospodinu Kovačeviću, u redu, a ako nećete, to je još jedan od pokazatelja da ne želite da se ovdje vodi dijalog i polemika u Skupštini.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:43:32)

/Prekid/ Mihailo Anđušić.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (02.12.19 17:44:05)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Gvozdenuviću.

Pa evo, nakon cjelodnevene rasprave čuli smo danas dosta toga vezano za Završni račun budžeta, odnosno rekao bih za negdje realizaciju budžeta koji je prethodio u ovoj godini i sa obje strane smo čuli mahom oprečna mišljenja, ali rekao bih da je bilo i sa jedne i sa druge strane nekih racionalnih prijedloga najviše koji su se ticali revizije i drago mi je da smo to pitanje ovdje danas otvorili na ovako jedan otvoren način i da smo dobili direktne i jasne odgovore od predstavnika Državne revizorske institucije, koja uvijek revnosno, odgovorno i precizno, makar u ovom domu, daje pojašnjenja na sva pitanja koja dolaze od strane poslanika - bilo iz pozicionih ili opozicionih skupštinskih klupa.

Kada je riječ o Završnom računu budžeta i generalno reviziji, smatram da je važno pomenuti da je fiskalnu politiku u prethodnom periodu karakterisalo stvaranje uslova za jačanje stabilnosti javnih finansija. To je obilježilo ekonomsku i fiskalnu politiku Vlade Crne Gore u godinama za nama. Te mjere fiskalne konsolidacije zajedno sa Planom sanacije deficita i javnog

duga za period od 2017 - 2021. godine vrijeme iza nas je pokazalo da su dale rezultate, projektovane mjere su dali pozitivne efekte po pitanju povećanja javnih prihoda, rasta javne potrošnje, smanjenja deficita i trenda smanjenja javnog duga na neku vrstu srednjeg roka. Sve ovo naravno pratilo su dinamične stope ekonomskog rasta. U prethodnoj godini to je bilo na nivou od 4,9%, što je dodatno doprinijelo dinamici sveukupnog ekonomskog razvoja i privlačenju direktnih stranih investicija.

Najveći prihodi, generalno to je jedna od stavki koju bih volio da je drugačije raspodijeljena, u strukturi prihoda najveći prostor procentualno zauzimaju prihodi od poreza 63%, dok 30% otpada na prihode od doprinosa. Generalno bih volio da je ova konstalacija prihoda ostavila veći prostor za neku drugu vrstu prihoda, ali u svakom slučaju rast prihoda u budžetskoj godini je nešto što treba da nas sve ohrabruje iako bih, ponavljam, volio da su neki drugi prihodi dominantno provejavali kroz ove stavke.

Naravno treba pomenuti i rast poreza od prihoda koji je prethodio svemu ovome i prihode od akciza, đe se pokazalo da je zaista Vlada vodila jednu pametnu politiku koju je karakterisao dobar osjećaj za momenat kada treba povući poteze kada je u pitanju akcizna politika i naplata poreza koja je doprinijela da ovaj budžet bude u velikoj mjeri stabilniji u odnosu na ono što bi inače bio kad ne bi bilo dobrih naplata od poreza i akciza. To je činjenica. To smo ovdje ponovili i prilikom diskusije o Prijedlogu zakona o akcizama. I akcize i dobra naplata poreza su kod nas usloveli da imamo stabilan budžet u prethodnoj godini. Kada je u pitanju potrošnja, što sam i kroz prethodnu diskusiju kada je u pitanju Završni račun naveo jeste da su nju činila socijalna davanja u procentu od oko 30% i još jedan segment koji ću ponovo potencirati, a to je Fond za zdravstveno osiguranje, čiji je dug na 31.12. bio 35 miliona. Ovo je nešto o čemu ozbiljno trebamo svi da razmislimo. Siguran sam da se negdje pokušati Vlada da koncept funkcionisanja Fonda za zdravstveno osiguranje u narednom periodu možda koncipira negdje na drugačijim osnovama, jer ovo je negdje stanje duga koje u kontinuitetu zabrinjava. Fond za zdravstveno osiguranje iz godine u godinu nam daje neke podatke koji ne mogu biti na zadovoljavajućem nivou, ali smatram da je sad već vrijeme da se ozbiljno pozabavimo tom temataikom kako bi koncept rada i loše planiranje sredstava bilo planirano na bolji način.

Državna revizorska institucija u tom dijelu u svom domenu posla dala jasne preporuke. Kad su u pitanju preporuke generalno i na Završni račun budžeta njih je zaista puno, što je i normalno kada je u pitanju ovako kompleksan dokument kao što je Završni račun budžeta. Neke od njih zaista treba da upozore da se državne institucije odgovornije odnose prema nekim stavkama, koje su vrlo jasno istaknute kada je u pitanju Izvještaj o reviziji od strane Državne revizorske institucije. U svakom slučaju, smatram da ovo kvalitetno planiranje uz najveće zasluge bolje naplate poreskih potraživanja i akcizne politike koje su obezbijedile stabilan budžet u minuloj godini, a nije nimalo lako bilo planirati uz sve strategije fiskalne konsolidacije i optimizacije javnih finansija, nam omogućava da Završni račun usvajamo u ovako kvalitetnoj formi i to daje jednu dodatnu stabilnost za planiranje budžeta za narednu godinu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 17:49:58)

Hvala, poslaniče Anđušiću.

Sada po redosljedu imamo završne riječi.

Završnu riječ ispred Demokratskog fronta ima Andrija Mandić, ispred DPS-a Miloš Nikolić, a onda imamo završne riječi ispred Državne institucije i Ministarstva finansija.

ANDRIJA MANDIĆ (02.12.19 17:50:26)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Evo vidjeli ste ovo je veoma važna tema gdje o Predlogu zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu, kao i o Godišnjem izvještaju o izvršenoj reviziji i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2018 - oktobar 2019. godine, ovdje danas razgovaramo. Prosto želimo da vas, građane Crne Gore, obavijestimo kako se raspolaže u

Crnoj Gori od strane Vlade Crne Gore sa novcem koji se ubira od vas. Mi nažalost imamo jednu veoma ružnu poruku i imamo veoma lošu namjeru da kažemo, a to je počelo negdje 1998. godine - Vlada je podijelila penzije, Vlada je obezbijedila ovo, Vlada je asfaltirala ono, Vlada je izgradila sljedeće, ovaj političar je napravio ovo, onaj političar je napravio ono, a znate i sami da je to sve vaš novac koji je ubran od vas tako što ste oporezovani što i od onoga što vi stvarate, poštovani građani, uzimano, otimano. Država negdje u suštini znači jedan represivni aparat koji prisiljava sve građane da poštuju zakone, a da prilikom tog represivnog aparata primoraju se svi da izdvajaju od svoga dohotka za funkcionisanje opšte zajednice. Jedna veoma nevesela situacija u kojoj pojedini političari ili pojedini ljudi žele da se predstave kao majka Tereza, da su iz svog vlastitog novčanika, odnosno po onom sistemu - od đeda mi ostalo - podijelili navodno pojedinim teritorijama, pojedinim ljudima i da sa tim mašu kao sa velikim političkim uspjehom. Mi imamo obavezu u Skupštini Crne Gore da vama saopštimo istinu, da znate da sve što je urađeno urađeno je tako što je uzeto od vas. I ne bi bio problem taj što je uzet od građana Crne Gore da prilikom tog uzimanja neki koji uzimaju, a to su ljudi iz izvršne vlasti, nijesu jedan dobar dio stavili u svoje džepove, omastili brkove, kako bi rekao naš narod, i svojim kućama ponijeli ono što je trebalo da bude opštenarodno dobro, zadovoljavali vlastite potrebe i vlastite prohtjeve. Gospodin Knežević i naši poslanici su govorili šta se samo radilo u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, to je potvrdila i naša Državna revizorska institucija, kakve smo sve imali ljude, kakve smo sve imali slučajeve, kakve smo sve imali zloupotrebe, poštovani građani. A onda sve pod firmom tzv. crnogorskog patriotizma ti koji su krali, ti koji su lopinjali se nama predstavljaju kao velike patriote i navodno brinu o državi Crnoj Gori, o crnogorskom nacionalnom i jezičkom projektu, obračunavajući se protiv dokazanih neprijatelja i prvenstveno računajući u te dokazane neprijatelje Demokratski front, tj. nas koje godinama progone sude, rade sve što mogu protiv nas i naših porodica kako bi navodno pobijedila pravda i crnogorski nacionalni projekat, kako su ga oni zamislili i kako ga oni realizuju. Pa, ne bi vam od gorega bilo da znate da smo negdje početkom '90-ih svi bili isti. Pretpostavljam čak i mi iz Demokratskog fronta malo imućniji od onih drugih, a danas smo se eto suočili sa činjenicom da razni crnogorski milioneri iz Bemaxa, Geneksa, iz Prve banke, druge banke, iz diplomatsko-konzularnih predstavništava nama drže lekciju o patriotizmu, dok na drugoj strani vidimo da veoma uredno slažu milione i milione koje su opljačkali od ovog naroda. Da bi mogli da se suprotstavimo tom čudu koje nas je zadesilo, mi smo više puta ovdje u Crnoj Gori pokretali snažne proteste, jer je ova zemlja teško oboljela od kriminala i korupcije. Mislimo da bez radikalnih poteza koji su svi u skladu sa onom teorijom nenasilnog otpora ne može doći do nekih promjena koji bi bili u interesu većine građana Crne Gore. Radujemo se i činjenici što vidimo da je i Srpska pravoslavna crkva u Crnoj Gori na stanovištu na kojem se nalazi Demokratski front i da imamo već poslije onog Trojičidanskog sabora, gdje je izašla listom pravoslavna Crna Gora i stala uz svoje episkope i svoje sveštenstvo, 21. decembra u Nikšiću veliki Crkveno-narodni sabor na koji ja pozivam sve pristalice i članove Demokratskog fronta da dođemo i podržimo ideju odbrane osnovnih ljudskih i nacionalnih vrijednosti, osnovnih vrijednosti onih ljudi koji su vjerujući i koji žele da poput svih ljudi koji imaju pravo na to brane vlastito postojanje, vlastito uvjerenje i vjeru kojoj pripadaju od strane gramzivih ljudi iz crnogorskog režima, koji bi željeli da otmu imovinu Srpske pravoslavne crkve, jer je gotovo sve opljačkano u Crnoj Gori. Samo je ostala još ta imovina, posebno dolje na crnogorskom primorju, koja bi se veoma rado od strane dokazanih pljačkaša prenijela na njihove žiro račune i u njihove posjedovne listove.

Poštovani građani, gledamo u ovom Završnom računu kako se trošio novac. Imate ovu Televiziju Crne Gore koja je potrošila 20 miliona evra i možete zamisliti, posebno vi koji pripadate srpskoj nacionalnoj zajednici i govorite srpskim jezikom, što je većinska i jezička kategorija u ovoj zemlji, kakav mi smo program dobili od 20 miliona evra koje smo uložili i koji su većinski nabrani ili pobrani od strane te jezičke zajednice. Vidimo da Tužilaštvo progoni Demokratski front i koje veoma selektivno radi kada su u pitanju organizovane kriminalne grupe. Postoji jedan kriterijum kada su u pitanju Škaljarci, a drugi kriterijum kada su u pitanju Kavčani, a treći kriterijum kada su oni iz Rožaja, a četvrti kriterijum kada su oni iz bankarstva. Kada se ispostavi devet miliona evra, a o tome je nešto ovdje govorio ministar pravde, a mislim da su se u to uvjerali ljudi iz Državne revizorske institucije, kada vidimo gdje su sve boravili ljudi iz Tužilaštva i kako su novac trošili, biće nam mnogo jasnije koliko su udobnosti sebi priuštili razmišljajući prvenstveno na to, a ne kako da zavlada pravna država u Crnoj Gori. U sudstvu planiranih 29 miliona evra potrošili 33

miliona i siguran sam da su ova četiri miliona upravo trošena više od planiranih na progon Demokratskog fronta i velikog sudskog procesa koji je vođen protiv lidera Demokratskog fronta u obračunu režima sa opozicijom i slobodnim građanima Crne Gore. Kada tome dodamo Agenciju za nacionalnu bezbjednost i deset miliona koje su oni potrošili i uzmemo u obzir da je to Agencija koja prati čitav region i utiče na regionalne procese, posebno želeći da u Beogradu, u susjednoj Srbiji, ostvari i zadrži dalji uticaj po onoj krilatici - Beograd je zajednički i Srbija je zajednička, a Crna Gora je samo naša - onda vidite da se novac trošio kako bi jedna kriminalna grupa sačuvala svoje pozicije u regionu. Pozdravljamo akcije države Srbije i koristimo tu priliku da saopštimo u crnogorskom Parlamentu što se crnogorski kriminalci protjeruju iz Beograda, što se bezbjednosne službe Srbije čiste od strane crnogorskih kriminalaca. Jer, ti kriminalci i oni sa Dedinja iz kruga dvojke što ih ovih dana prikazujete na kongresu DPS-a su ljudi koji su u suštini u pozadini ove zarobljene nesrećne zemlje od 500 ili 600 hiljada stanovnika. Oni daju ključnu podršku zajedno s onim medijskim likovima o kojima smo ovdje govorili, koji Beograd koriste kao platformu da bi se Crna Gora držala okupirana od strane jedne kriminalne klike.

Poštovani građani, ovaj završni račun je negdje samo presjek, mi ne možemo reći da je ovo što je ovdje zapisano sve istina. Mi znamo da mimo ovog budžeta postoji i paralelni budžet sa kojim raspolažu crnogorski kriminalci. Mi znamo da ova vlast nije poštena vlast, nije vlast koja poštuje zakone i znamo da je ona opstala i nastala na nasilju, kao što je i danas vlast održava nasilje. Da bi se to stanje promijenilo, mi iz Demokratskog fronta nećemo dozvoliti da nas uvuku u ove brojke koje su ionako nevesele. Samo sam pomenuo neke od njih znajući kakva je priroda i karakter ovog režima. Ovaj režim može da se smijeni, poštovani građani, jedino snažnom akcijom sličnom onoj kako je i došao 1988. godine. Zato, želim da vas, u ime Demokratskog fronta, sve pozovem da narednih dana budemo strpljivi, da budemo organizovani da već kroz prve akcije, od kojih je ova 21. decembra u Nikšiću, pokažemo solidarnost i zajedništvo, izađemo na ulice i snagom našom i snagom naših građana Crnu Goru dovedemo k poznaniju prava.

Siguran sam i uvjeren da tek nakon takvih promjena ove milijarde evra koje se troše u Crnoj Gori mogu da nam obezbijede i nova radna mjesta, mogu da nam obezbijede nove infrastrukturne projekte, mogu da nam obezbijede jedan dostojanstven život za svakog građanina i kada se obračunamo, ali naravno u skladu sa zakonom i Ustavom, sa onima koji su nosioci kriminalnih aktivnosti da će svaki građanin biti ponosan što živi u jednoj sređenoj zemlji koja daje podjednake šanse svima. Ova zemlja danas ne daje podjednake šanse. Dovoljno vam je prošetati po crnogorskom primorju, pa vidjeti čiji je Sveti Stefan, čiji je Miločer, šta se radi u Boki, čiji su oni rizorti, kako se ljudi odnose i kako se jedna malena grupa građana Crne Gore što pripadaju vladajućoj eliti odvojila od većine naroda. Da bi je vratili da bude ponovo pripadnik tog istog naroda, mora doći do određenih promjena i moraju se spustiti sa tih nezaslužanih visina na koje su se u jednom trenutku popeli sticajem okolnosti i slabošću. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 18:02:06)

Poslanik Miloš Nikolić ima završnu riječ u ime Demokratske partije socijalista.

MILOŠ NIKOLIĆ (02.12.19 18:02:10)

Hvala Vam, poštovani potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani predstavnici predlagača, uvaženi građani,

Danas je pred nama Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu sa Izveštajem o reviziji koji je podnijela Državna revizorska institucija. Čini mi se kada govorimo o Završnom računu budžeta da je neodvojiv dio priče svakako i priča koja se tiče fiskalne konsolidacije, odnosno planova i mjera fiskalne konsolidacije koje je Vlada isplanirala, a potom i u najvećoj mjeri sprovela u ovom mandatu. Kažem u najvećoj mjeri sprovela, jer je još uvijek nešto oko godinu dana pred nama u kojem će rezultati ove politike biti sprovedeni. Čini mi se da se upravo na politici fiskalne konsolidacije, između ostalog, ponajviše tu najbolje vidi politika kontinuiteta Demokratske partije socijalista u prethodnoj i u ovoj Vladi. Dakle, nekoliko puta je i

sam premijer i nekoliko članova Vlade govorili da ovo nije neka nova samostalna Vlada već je u pitanju Vlada kontinuiteta u odnosu na ono što su strateški ciljevi. Vjerujem da kroz ono što je fiskalna odgovornost i kroz mjere fiskalne konsolidacije to najbolje možemo vidjeti.

Jedan mali primjer koji govori u pravcu ove tvrdnje koju sam sada iznio govori da je Crna Gora u 2013. godini imala deficit tekuće potrošnje oko 141 milion, u 2014. nešto oko 100 miliona, u 2015. šezdeset, u 2016. sedamdeset, u 2017. smo ostvarili suficit od 21 milion, u 2018. je gotovinski suficit je bio 152 miliona, dok će, prema nekim projekcijama Ministarstva finansija, suficit za 2019. godinu iznositi 180 miliona eura. Dakle, u 2013. godini imali smo deficit tekuće potrošnje u iznosu od 140 miliona. Danas na kraju 2019. godine imamo suficit u iznosu oko 180 miliona. Dakle, 320 miliona eura razlike. Upravo se u ovome na najbolji način demonstrira jedna kontinuiranost i kontinuirana posvećenost strateškom pravcu razvoja države kroz ono što su najvažnije odluke. Najvažnija odluka Vlade gospodina Đukanovića 2012. godine je bila da se stvore pretpostavke da tekuću potrošnju više ne finansiramo iz zaduženja, već da je finansiramo iz svog izvora.

Imajući u vidu navedeno, već krajem 2016, odnosno 2017. godine stvorili su se uslovi za ovako nešto. Tada je konačno prvi put nakon 2008. godine zabilježen suficit tekuće potrošnje, i to u iznosu od 21 milion eura. Sada možemo vidjeti da taj suficit raste. Kao što sam rekao, očekivano je da ove 2019. bude oko 180 miliona eura, a nešto veće su cifre i prognoze za narednu 2020. godinu. Ono zbog čega se, poštovani građani, dalje zadužujemo jeste potreba razvoja naše države koja je neminovna i koju karakterišu, prije svega, velika infrastrukturna ulaganja, ali i ulaganja u određene druge sektore poput energetike, poljoprivrede itd.

U tom kontekstu i dalje imamo nešto nedostajućih sredstava koja su nam potrebna za sve ove investicije, odnosno za popunu kapitalnog budžeta, te postoji još jedna potreba za zaduživanjem po tom osnovu. Međutim, nekada je takva potreba bila mnogo veća. Shodno Predlogu budžeta za 2020. koji je dostavljen Skupštini, naredne godine će taj deficit iznositi 50 miliona eura, odnosno deficit ukupne i tekuće potrošnje i budžetske potrošnje za kapitalne investicije iznositi svega 50 miliona eura, kažem svega zbog toga što su ti iznosi nekada bili mnogo veći, te smo na taj način stvorili realno šanse da Crna Gora već 2021. godine uopšte nema deficit, izuzev onog trećeg dijela budžeta koji se tiče refinansiranja starih obaveza. Shodno tome, možemo vjerovati onome što je gospodin Radunović rekao prije neki dan u Parlamentu, da krajem 2022. shodno suficitu u koji ćemo izvjesno ući, kao i povećanju osnovice u odnosu na koji se računa javni dug, odnosno povećanju BDP-a, ćemo izaći ispod mastriškog kriterijuma javnog duga od 60% krajem 2022. ili 2023. godine. Ovo su brojke koje demonstriraju jednu ozbiljnu fiskalnu politiku Crne Gore, koje demonstriraju jednu ozbiljnu odgovornost pred građanima Crne Gore i koje stvaraju realnu osnovu za narednu Vladu, ali i sve naredne vlade da mogu na pravi način sa ozbiljno stabilnim javnim finansijama, sa ozbiljno razvojno kapacitiranim kapitalnim budžetima na tim osnovama dalje razvijati Crnu Goru i, što je još važnije, svoju energiju utrošiti upravo na te projekte umjesto na stabilizaciju javnih finansija u odnosu na šta je postojala obaveza i prethodne i ove Vlade da svoju energiju troši dominantno na to.

Dakle, vjerujem da smo se sada sa tim izborili i vjerujem da rezultate toga što smo sada ostvarili ćemo u narednom periodu osjetiti. Osjećamo ih već sada kroz poboljšani kreditni rejting, kroz mogućnost refinansiranja, odnosno zaduživanja za refinansiranje po znatno povoljnijim kamatnim stopama. Dakle, sada smo zahvaljujući našoj politici u stanju da kupujemo novac mnogo povoljnije nego što je to bilo nekoliko godina unazad i zbog toga da i kredite koji nam dolaze na naplatu, odnosno rate kredita refinansiramo po mnogo povoljnijim uslovima. Kada govorim o ekonomiji, pa naravno i javnim finansijama, mislim da je veoma važno imati u vidu trendove, a ja vjerujem da su ovo sve vrlo dobri trendovi koji govore u pravcu zbilja ozbiljno dobrog stanja javnih finansija Crne Gore. Ne govorimo samo o ekonomiji, ne govorimo samo o rastu BDP-a 5,1% koji kolege često iz opozicije pokušavaju nazvati fiktivnim. Govorimo o konkretnim brojevima, govorimo o konkretnim podacima koji u jednom ukupnom širem kontekstu značajno utiču na poboljšanje životnog standarda građana Crne Gore. Za ovakve rezultate, o kojima sam sada govorio, naravno da je bilo potrebno izuzetna predanost čitave Vlade kako prethodne tako i ove, Ministarstva finansija, ali i Poreske uprave. U tom kontekstu, naročito želio bih da pohvalim rad Poreske uprave i vjerujem da podaci koje ću upravo iznijeti će najbolje govoriti u tom pravcu.

U mandatu ove vlade ostvarna je naplata Poreske uprave od tri milijarde i 187 miliona eura, odnosno tačno 505 miliona više nego u periodu novembar 2013 - novembar 2016. godine, ili 170 miliona eura više od plana. Dakle, govorimo o milijardama i govorimo o istim periodima od tri godine i stepenu naplate koji se povećava za pola milijarde, odnosno 505 miliona. Da govorimo o budžetima neke prosječne evropske države koje su na nivou od 100 milijardi eura, i tada bi ovaj podatak bio od značaja. Ali kada govorimo o budžetu Crne Gore koji se kreće na nivou reda veličina od dvije milijarde države koja ima GDP-i od oko četiri i po milijarde i kada premašite iznos, odnosno povećate stepen naplate za ovaj iznos, onda je to svakako tek naročit uspjeh.

U 2019. godini podaci koji nas svakako raduju je naplaćeno, odnosno prema prognozama, a već smo duboko zašli u kalendarsku godinu gdje ove prognoze zaista mogu biti vjerodostojne, 2019. godine biće naplaćeno 10% više nego 2018. godine, odnosno 7% više od plana. Podsjetiću da smo prethodne godine naplatili nešto preko milijardu eura. Dakle, imamo jedan zaista statistički nevjerovatan podatak da iako raste osnovica u odnosu na koju se obračunava rast, budući da bilježimo iz godine u godinu bolju naplatu, mi uspijevamo da zadržimo taj rast. To govori o zbilja ozbiljnoj posvećenosti svih organa koji se bave ovom tematikom stabilizacije i jačanju javnih finansija Crne Gore. Još jedan podatak koji je vjerujem impresivan, a tiče se naplate poreskog duga.

Dakle, 21.12.2016. godine poreski dug iznosio je 567 miliona eura. Na 31.12.2018. godine on iznosi 397, odnosno 190 miliona manje, a očekuje se da ćemo ove godine smanjiti poreski dug na oko 350 miliona, odnosno za još 40 miliona. Ovo su podaci o kojima je potrebno govoriti ukoliko želimo elementarno na jedan korektan, ozbiljan i objektivan način da pristupimo ovoj temi. Vjerujem da svako ko iole dobronamjerno želi da sagleda ove podatke vidi da zbilja najmanje mjesta kritici ima kada je u pitanju politika Vlade Crne Gore, odnosno ukupnog sistema javnih finansija. Da li određenih prostora za poboljšanje ima, naravno da ima, o tome ste govorili nešto i sami i vjerujem da i ono što su projekcije za narednu godinu kada očekujemo još veći suficit potrošnje, odnosno smanjenje određenih izdataka, te povećanje izbornih prihoda govori u prilog tome da i dalje postoje mogućnosti i prostori u kojima možemo dodatno realizovati neke naše mogućnosti - kroz smanjenje sive ekonomije, bolje naplate poreskih potraživanja, većeg stepena naplate PDV-a, veće poreske discipline kod poreskih obveznika u odnosu na zaposlene itd. Prostora za napredak apsolutno ima, ali vjerujem da je ovdje ostvaren napredak i to u svega tri, četiri ili pet godina koji možemo nazvati impresivnom. To najbolje možemo vidjeti po tome što su čini mi se u budžetu za 2012. godinu, kada sam se pripremao za ovu tačku izvornih prihodi bili na nivou od oko 1,2 milijarde, a za narednu godinu su planirani na nivou od 1,9 milijardi. Dakle, 700 miliona razlike u svega nekoliko godina. To su finansijski efekti vladavine Demokratske partije socijalista. O ekonomskim smo govorili veće nekoliko puta. Naravno da ti finansijski imaju ozbiljnu važnost za sve građane Crne Gore kroz mogućnost države da dalje investira i jača određene sektore poput prosvjete, obrazovanja, infrastrukture, energetike itd. Tako da zbilja možemo konstatovati jedno ozbiljno zadovoljstvo ovim Završnim računom budžeta i već sada možemo konstatovati zadovoljstvo sa predlogom budžeta za narednu godinu, te mislim da je, kao što sam rekao na početku, ovo jedna od najboljih politika ove vlade ukupno, a usudio bih se reći da je čak politika u oblasti fiskalne odgovornosti rada Ministarstva finansija i svih organa i organa Poreske uprave možda i najbolja politika ukupno koje je ova vlada sprovela uz sve one ostale koje su naravno takođe bile izuzetno dobre ako govorimo /prekid/. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 18:12:14)

Zahvaljujem poslaniku Milošu Nikoliću, koji je inače i zamjenik predsjednika Skupštine Glavnog grada Podgorica.

Kao što sam najavio, imamo sada i završne riječi. Te završne riječi ako žele mogu i više lica da daju. Imate 10 minuta, a poslije toga završna riječ iz Vlade ako ste zainteresovani.

NIKOLA KOVAČEVIĆ (02.12.19 18:12:56)

Zahvaljujem.

Tačno je da, evo već treću godinu, vršimo reviziju diplomatsko-konzularnih predstavništava i tačno je da smo naišli na određene nepravilnosti u radu tih predstavništava i zbog toga su dobili uslovno mišljenje. Ali diskusije koje smo čuli od pojedinih poslanika nijesu ni približno onom stanju koje smo mi našli prilikom revizije tih DKP-a. Znači, bilo je određenih nepravilnosti što se tiče zakupa stanova, što se tiče nekih troškova u ambasadama i na to smo ukazali i diplomatskim predstavništvima i nadležnom ministarstvu. Zbog nepravilnosti na koje nailazimo, i ove godine ćemo nastaviti sa revizijom DKP-a na osnovu utvrđenog uzorka revizije i o tome će javnost biti na vrijeme obaviještena. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 18:14:00)

Predsjednik Dabović.

MILAN DABOVIĆ (02.12.19 18:14:09)

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

U svoje ime i u ime Državne revizorske institucije, mojih kolega želim da zahvalim Parlamentu i svim poslanicima na podršci koju pružaju Državnoj revizorskoj instituciji. Znam da su profesionalne potrebe poslanika u vezi izvještavanja, posebno revizorskog, veće i zahtjevnije svake godine, a to je i razlog povećanja kvaliteta naših izvještaja. Činjenica je da ovi izvještaji predstavljaju koristan alat u vezi sa raspravom Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore.

Pohvale i kritike naših izvještaja, a i nas samih, motivišu nas da poboljšavamo kvalitet svoga rada. Naš je osnovni zadatak da obezbijedimo razumno uvjerenje u valjanost finansijskih izvještaja koji se dostavljaju Parlamentu. To smo radili do sada, a radićemo ubuduće i pokušaćemo obezbijediti nove vrste revizija, osvježavati teme i vršiti posebne revizije. Učinićemo sve da institucija zadrži teško stečen profesionalni dignitet, uz promovisanje fiskalne discipline i promociju efikasnog pružanja javnih usluga. Još jednom svima zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 18:15:26)

Uvaženi predsjedniče Državne revizorske institucije, uvaženi gospodine Jeliću i Kovačeviću, članovi Senata, zahvaljujem vam.

Dajem završnu riječ u ime predlagача gospodinu Draganu Darmanoviću, generalnom direktoru Direktorata državnog trezora. Hvala.

DRAGAN DARMANOVIĆ (02.12.19 18:15:49)

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanici i poslanice, poštovani građani,

Danas smo čuli tokom rasprave dosta podataka i stavova vezano za Završni račun budžeta za 2018. godinu. Sa te strane samo bih skrenuo pažnju na nekoliko stvari vezano za Završni račun budžeta za 2018. godinu, a koje se odnose na samo pitanje budžeta, odnosno samog Završnog računa i njegovu zakonitost. Kao što ste mogli da vidite kroz Izvještaj Državne revizorske institucije, u dijelu finansijskog izvještavanja je Završni račun budžeta ocijenjen pozitivno. S druge strane, skrenuta je pažnja na određene u izradi Završnog računa, na koje treba obratiti posebnu pažnju tokom narednog perioda, u saradnji sa institucijama i Državnom revizorskom institucijom ukloniti sve nepravilnosti koje se tiču finansijskog izvještavanja. Međutim, trebamo istaći da se kroz Završni račun budžeta može vidjeti da je Vlada Crne Gore nastavila sa fiskalnom konsolidacijom, da i dalje drugu godinu zaredom se rashodi finansiraju iz prihoda, da se zaduženje koristi za finansiranje kapitalnog budžeta i otplate duga.

Takođe, možemo vidjeti da se kroz određene aktivnosti, koje se tiču samog kretanja duga i vođenje duga tokom prethodne godine, a koje se tiču refinansiranja duga, uzimanje eurobondova i uzimanje aranžmana u saradnji sa garancijom Svjetske banke, produžila ročnost našeg duga, smanjila kamatna stopa, omogućila obezbeđivanje depozita za 2019. godinu, čime su se smanjile potrebe zaduživanja za ovu godinu. Takođe kroz emisiju euroobveznica tokom 2019. godine stvorila se dovoljna fiskalna rezerva za finansiranje budžeta 2020. godine, da je Vlada na ovaj način kroz ovu i kroz prethodne godine vodila jednu dobru politiku upravljanja dugom, koja je, sa jedne strane, dovela do povećanja duga, ali, sa druge strane, zbog obezbeđivanja ovih sredstava dovešće do početka smanjenja duga naredne godine i da u što kraćem roku postignemo ciljeve predviđene mastrihtskim kriterijumima. Tako da u narednim godinama ostaje politika Vlade da ide u tom pravcu smanjivanja deficita i smanjivanja javnog duga. Sve ove aktivnosti koje se vide kroz završni račun pokazuju da Vlada ide u dobrom pravcu i da će se kroz nekoliko godina i ti rezultati ostvariti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (02.12.19 18:18:50)

Uvaženi građani, uvaženi poslanici, uvaženi svi poslanici koji su uzeli svoje učešće, što preko odbora, što preko plenarnog zasijedanja i diskusija koje su danas imali, na ovaj način smo završili pretres povodom Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu sa Izvještajem o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu i Godišnjim izvještajem. Nakon svih tačaka koje ćemo razmotriti izjasnićemo se i o ovom zakonskom rješenju.

Najavljujem da sutra počinjemo sa radom u 11h, a predmet našeg rada biće tačke 8, 9 i 10. To su: Predlog zakona o javnim nabavkama, Predlog zakona o javno-privatnom partnerstvu i Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreskim pitanjima. Mislim da je predlagač svih ovih tačaka Ministarstvo finansija. Biće mi drago da sutra nastavimo rad. Hvala vam.

PREDSJEDNIK BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:18:05)

Uvaženi građani, uvaženi poslanici, nastavljamo rad sjednice.

Danas smo planirali da radimo na zakonima koji su predmet obrade Ministarstva finansija.

Prvo krećemo sa **Predlogom zakona o javno privatnom partnerstvu**. Ovlašćeni predstavnik je Jelena Jovetić, generalna direktorica Direktorata za politiku javnih nabavki.

Izvjestioci odbora su Miodrag Vuković Zakonodavnog odbora i Boris Mugoša Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Saglasno članu 49 stav 4 Poslovnika Skupštine, poslanica Draginja Vuksanović Stanković je izdvojila mišljenje na sjednici Zaknodavnog odbora.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Ima riječ Jelena Jovetić. Izvolite.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 11:19:07)

Hvala, poštovani potpredsjedniče Skupštine.

Poštovani poslanici, dame i gospodo,

Ispred predlagača zadovoljstvo mi je da danas imamo na dnevnom redu Skupštine Predlog zakona o javno privatnom partnerstvu koji donosi novi model investicione politike u ovim okvirima i implementira evropske direktive na kojem smo puti bili obavezni.

Ono što je važno napomenuti jeste da Predlog zakona donosi novi model ugovora o javnom privatnom partnerstvu ... institucija i privatnog sektora i dalje prepoznaje one institute koje već imaju zemlje članice Evropske unije, a to su koncesije na javne radove i javne usluge.

Ovim zakonom sada razdvajamo oblast primjene i u ovom dijelu će javni ugovori koji se zaključuju u oblastima koje su predviđene Predlogom zakona o javno privatnom partnerstvu biti

regulisani ovim propisom na temeljan i sistemski način što nam otvara dodatni prostor za nove investicije. U ovom dijelu koji podrazumijevaju ugovori o javno privatnom partnerstvu nijesu samo investiciona ulaganja u sektorima kojima se tradicionalno do sada u Crnoj Gori javljala država već sa privatnim partnerom, pored investicija ... finansijskom dijelu dodate vrijednosti, dobijamo i nove vrijednosti koje podrazumijevaju značajno znanje i vještine koje privatni sektor donosi sa sobom.

Ono što je nadalje vrlo važno pomenuti jeste da Predlog zakona donosi sistemsko uređenje politike i za ugovore koji su koncesije na javne radove i javne usluge, ali i druge oblike javno privatnog partnerstva. I ono što je intencija predlagača jeste da se ovim zakonom u dodatnom pruži prostor za ulaganja u infrastrukturi kao što su saobraćaj, obrazovanje, zdravstvo, ali i u dijelu komunalne infrastrukture na lokalnom nivou. Nadalje, važno je istaći da zakon pruža širinu za ulaganja u drugim oblastima koja su do sada u konačnom bila realizovana jedino od strane države, a osnovni koncept javno privatnog partnerstva jeste unapređenje krajnje usluge za građane. Bez ove komponente projekat javno privatno partnerstvo prosto ne ispunjava osnovne kvalifikacije ovog projekta.

Nadalje, ispred predlagača želim da ukažem da je Ministarstvo finansija imalo intenzivnu komunikaciju sa Evropskom komisijom u dijelu koncipiranja odredaba Predloga zakona i u konačnom je pribavljena saglasnost za dalju proceduru usvajanja Predloga zakona kao značajnog unapređenja regulatornog okvira u ovoj oblasti.

U konačnom, ono što je intencija predlagača, posebno uvažavajući da je Ministarstvo finansija u konačnom implementator ovog propisa, jeste da smo vodili računa o nastavku fiskalne discipline i u ovom dijelu važan segment jeste da će Ministarstvo finansija u fazi odobravanja projekata javno privatnog partnerstva imati uključenost od same ideje projekta pa do u konačnom zaključivanja. Nadalje, Predlog zakona donosi novinu i prvi put regulisan sistem koji podrazumijeva nadzor i monitoring ugovora o javno privatnom partnerstvu, pa je u ovom dijelu važno ukazati da imamo i novi institucionalni okvir koji se bavi javno privatnim partnerstvom, a to je Agencija za investicije Crne Gore. Ona će biti centralno tijelo za investicionu politiku i podrazumijevalo bi objedinjavanje više tijela koja se trenutno u crnogorskoj vladi bave razvojnim projektima, investicijama i promocijom Crne Gore kao investicione destinacije. Ono što je važno u konačnom jeste da se ovim kreira jedan sistemski pristup za vođenje cjelokupnog investicionog paketa politika. U konačnom Ministarstvo finansija radiće na implementaciji Predloga zakona o javnom privatnom partnerstvu zajedno sa Agencijom za investicije, a u realizaciju projekata od samog otpočinjanja o javnom privatnom partnerstvu, biće uključen i zaštitnik imovinsko pravnih interesa u dijelu odredaba koje se odnose na Zakon o državnoj imovini i u tom segmentu zaštitu javnog interesa.

Uvažavajući evropske standarde u ovoj oblasti nije samo da smo implementirali ono što je naša obaveza na evropskom putu u dijelu pregovaračkog poglavlja broj 5, već naša intencija je da međunarodnim standardima detaljno uredimo ovu oblast, pa je u tom segmentu naša intencija bila da Predlog zakona obuhvati najbolje standarde zemalja članica Evropske unije, a to prije svega u dijelu koji se odnosi na obavezne uslove koje mora naručilac ispoštovati u fazi pripreme tenderske dokumentacije za projekat javno privatnog partnerstva. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:23:35)

Zahvaljujem Jeleni Jovetić, generalnoj direktorici Direktorata za politiku javnih nabavki. Poslanica Draginja Vuksanović Stanković je izdvojila mišljenje i dajem joj riječ.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (03.12.19 11:23:50)

Izdvojila sam mišljenje na Zakonodavnom odboru, pa da se konsultujem sa vama, ako cijenite, pošto ću govoriti u ime kluba onda bih mogla u ime kluba da kažem, ili sad da govorim u ime kluba?

Građani Crne Gore, uvažena gošćo, poštovana Skupštino,

Ja sam na Zakonodavnom odboru izdvojila mišljenje u odnosu na ovaj predlog zakona i

naravno da samim tim nisam podržala ovaj predlog zakona, smatrajući da su pojedine odredbe ovog zakona suprotne sistemskom zakonu o državnoj imovini. Naime, u predloženim odredbama zakona koji se odnosi na Zakon o javno privatnom partnerstvu u članu 3 piše da se pod javnim partnerom smatraju Vlada Crne Gore, nadležni organ lokalne samouprave, privredno društvo i pravno lice koje obavlja djelatnost od javnog interesa. Kada govorimo o privrednim društvima i pravnim licima koja obavljaju djelatnost od javnog interesa pominju se naravno u kom dijelu i u kom segmentu se obavljaju ti poslovi.

U Zakonu o državnoj imovini u članu 29 piše da organ nadležan za poslove raspolaganja, pored Vlade, pored samih nadležnih organa lokalne samouprave, je i Skupština Crne Gore. Međutim, ono što decidno piše u Zakonu o državnoj imovini jeste da raspolaganje stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini iznad vrijednosti od 150 miliona eura, na predlog Vlade, odlučuje Skupština Crne Gore. I ovdje je zakonom, ne slučajno, preciziran Zakonom o državnoj imovini taj iznos od 150 miliona.

Šta je suština priče? Suština priče je da kad govorimo o zaključenju ugovora koji se odnose na realizaciji javnog privatnog partnerstva, a obzirom na činjenicu da je predmet javnog privatnog partnerstva su dobra od opšteg interesa putevi, željeznička infrastruktura, aerodromi, luke, informaciono komunikacione tehnologije i sve ostalo, dolazimo do činjenice da se ovim zakonom plus kada se usvoji Predlog zakona o koncesijama, izmjene Zakona o koncesijama, na mala vrata, maltene potpuno stavlja po strani odluka Skupštine Crne Gore o najvažnijim resursima države. To znači građani da će o resursima, kao što su aerodromi i luke, kao resursi koji pripadaju vama građani Crne Gore, odlučivati Vlada a Skupština se neće pitati ništa, potpuno je uloga Skupštine derogirana. I samom činjenicom da je izostavljena Skupština, samo mi nemojte govoriti do 150 miliona eura, to je namjerno stavljeno da bi se upravo u odnosu na ove državne resurse koji možda manje vrijede odlučivalo u nadležnosti Vlade.

Ja vas pitam, ako ova rasprodaja državnih resursa u dijelu davanja u koncesije aerodroma, vidjećemo da li su zaista koncesije u interesu građana, pitam Vladu Crne Gore, ako je to u interesu građana zašto se ti koncesioni ugovori kriju od nas, zašto mi nemamo pravo da vidimo sadržaj tih ugovora. U tom dijelu sam izdvojila svoje mišljenje.

E sad mi recite, predsjedavajući, da li imam pravo poslije da se javim konkretno za diskusiju ili mogu i sad da nastavim dalje.

Znači suština priče je da se ovim zakonom Skupština potpuno izoluje. Ja smatram i mi u Socijaldemokratskoj partiji smatramo da kada su najvažniji državni resursi, a to ne pripada Vladi ili nekom privatnom partneru, pripadaju građanima, mora odlučivati u Skupštini Crne Gore jer se odlučuje o resursima o kojima govore sami građani.

Ono što je jako važno jeste da se, kada je u pitanju predmet javnog privatnog partnerstva, posebno izdvajaju javno privatno partnerstvo za izgradnju i upravljanje putevima, željezničkim prugama, aerodromima i lukama od strateškog je interesa za Crnu Goru. I u predloženom zakonu o koncesijama koji je usko vezan za ovo pitanje, takođe se napominje od strateškog interesa za Crnu Goru. Pa ako je nešto od strateškog interesa za Crnu Goru, to podrazumijeva javni interes, a to je ono što se tiče građana Crne Gore. Zašto ste onda vi izostavili, kao važnog partnera, Skupštinu Crne Gore. Vi ste na Zakonodavnom odboru rekli da se Skupština ne može smatrati kao javni partner. Skupština se i te kako može smatrati kao organ, ako je Vlada javni partner, onda može i Skupština biti onaj ko odlučuje o najvažnijim resursima države, a ne da se o koncesijama za aerodrome i luke odlučuje van očiju građana i van znanja građana.

Nadalje, kada govorimo o utvrđivanju predloga odluke, vi smatrate da je davanje ugovora, odluka, znači u jednom dijelu kažete - po završetku posla koji iz člana 61 i 62 ovog zakona javni naručilac utvrđuje predlog o dodjeli ugovora. Ugovor se ne može dodjeljivati, prvi put čujem za izraz "dodjela ugovora". Nije ugovor stvar, ugovor je pravni posao koji se zaključuje. I molim vas, ubuduće vodite računa o tome, znači imamo, ovdje se stiče utisak da je ovo gotova stvar, pa se nekome dodjeljuje ugovor, ugovor se zaključuje. A koji su uslovi zaključenja ugovora vi ovdje apsolutno ne precizirate. Govori se o nekim opštim stvarima ali se ne preciziraju uslovi zaključenja ugovora. Ako govorimo o javnom privatnom partnerstvu i o zaključenju ugovora između javnog partnera i onoga ko će da izvodi neke radove ili da uzima dobra građana Crne Gore pod koncesiju van očiju građana Crne Gore, ja vas pitam onda koji su bitni elementi ovog ugovora, gdje su oni navedeni i kako se taj ugovor, evo opet pišete, poseban član odluka o dodjeli ugovora, ne znam

gdje pišete "odluka o dodjeli ugovora". O dodjeli ugovora u javnom privatnom partnerstvu, obavještenje o dodjeli ugovora. Znači ne možemo koristiti izraze kao da je ugovor gotova stvar, već moramo da usaglašavamo pitanja utvrđivanja prava i obaveze određenih ugovornih strana. ... priče kada se svede, ukoliko se u Skupštini Crne Gore, građani, usvoji Predlog zakona o javnom privatnom partnerstvu i ukoliko se usvoji Predlog zakona o izmjenama Zakona o koncesijama, mi na mala vrata dajemo kompletna ovlašćenja Vladi i drugim organima izuzimajući u Skupštini o odlučivanju o najvećim strateškim dobrima Crne Gore, prvenstveno mislim na aerodrome i luke. Aerodromi i luke pripadaju građanima Crne Gore, ne pripadaju nekim pod znakom pitanja - ko zna kakvim koncesionarima i o tome ne može odlučivati Vlada Crne Gore i drugi organi bez salgasnosti Skupštine Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:30:50)

Riječ dajem Andriji Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (03.12.19 11:30:57)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvaženi građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijapore, poštovana gospođo Jovetić,

Ja ću na samom početku reći da je danas Međunarodni dan osoba sa invaliditetom i čestitam osobama sa invaliditetom. Ujedinjene nacije su 1992. godine donijele Rezoluciju kojom se unapređuje i omogućava osobama sa invaliditetom jednako uživanje ljudskih prava i ravnopravno učešće u društvu.

Drugo, iskoristio bih priliku da čestitam crngorskim rukometašicama na zaista velikoj pobjedi na Svjetskom prvenstvu u Japanu protiv Mađarica, to je treća pobjeda. Nemam običaj u toku prvenstva, ali je to stvarno jedan zamajac i srećno u nastavku.

Što se tiče samog Predloga zakona o javno privatnom partnerstvu, u Crnoj Gori oblast javno privatnih partnerstava još nije do kraja zakonski definisana. Evo sad pokušavamo, primjenjuje se Zakon o učešću privatnog sektora u vršenju javnih usluga iz 2002. godine. Ovaj zakon obuhvata javno privatno partnerstvo i koncesije do 2009. godine kad je usvojen Zakon o koncesijama, a i Zakon o učešću privatnog sektora u vršenju javnih usluga je brisana glava posvećena koncesijama. Nacrt zakona o javno privatnim partnerstvima pušten je na javnu raspravu čak 2015. godine, zakon, kao što sam rekao evo do danas nije usvojen. Transparentnost je jedan od glavnih problema u praksi u oblasti javno privatnog partnerstva i koncesija u Crnoj Gori. Crnogorski zakon uređuje ugovor o menadžmentu kao oblik javno privatnog partnerstva što je zanimljivo rješenje. Ugovori o menadžmentu sklapaju se sa privatnim konsultantima ili privatnim konsalting agencijama koje su na osnovu sklopljenog dogovora u obavezi da pružaju menadžment pravne finansijske tehničke ili usluge nadzora.

Koncept novog zakona baziran je na to da prvi put prepoznamo i sistemski riješimo pitanja koja se odnose na ugovorno ulaganje između privatnog i javnog partnera. Na taj način se kombinuje autoritet javnih institucija i uopšte ekspertiza i znanje privatnog sektora kako bi izgradili, rekonstruirali javnu infrastrukturu, izvodili javne radove i u krajnjem realizovali javne usluge. Pored obaveze u dijelu usklađivanja sa direktivom o dodjeli ugovora o koncesijama, predstavlja i dalji korak unapređenju pregovaračke pozicije u poglavlju V koje se odnosi na javne nabavke.

Ovaj zakon, Prijedlog zakona, donosi cjelokupnu proceduru zaključivanja ugovora o javnom privatnom partnerstvu od ideje pa do krajnje realizacije projekta koji se završava ugovorom. Specifičnost javnog privatnog partnerstva je da se ti ugovori zaključuju na rok duži od tri godine do 30 godina. Specifičnost javnog privatnog partnerstva je da se ti ugovori zaključuju, kao što sam rekao, na ovaj rok. Ovaj zakon donosi novinu u djelu institucionalnog okvira, ne samo javnog privatnog partnerstva nego i cjelokupnu investicionu politiku u Crnoj Gori kreiranjem novog tijela i agencije za investicije Crne Gore.

Gospođo Jovetić, par zapažanja, o tome smo već raspravljali na Odboru, zbog javnosti.

Dakle, ovim zakonom se predviđa da projekti javnog privatnog partnerstva, to su projekti male vrijednosti, do pet miliona eura. Dakle, čija je predračunska vrijednost tolika. Ono što mene zanima mi dugo najavljujemo i nastavak projekta, istorijskog projekta za Crnu Goru, auto puta Bar - Boljare, druge dionice od Mateševa do Andrijevice, naravno i treće i četvrte kasnije, to bi se radilo kao ... trebalo bi da malo pojasnimo javnosti da li će se ovaj zakon uopšte odnositi na tako nešto ili će to tretirati onaj Zakon o koncesijama koji već imamo.

U svakom slučaju Liberalna partija će podržati Prijedlog zakona o javnom privatnom partnerstvu, ali molim vas da poslije u nekoj, ili završnoj riječi objasnite ovu situaciju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:36:35)

Hvala.

Predlažem da sada govori Predrag Sekulić, poslije njega Danijel Živković, pa Jovanka Laličić, pa onda poslanik Branko Radulović.

PREDRAG SEKULIĆ (03.12.19 11:36:52)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvažena gospođo Jovetić, kolegice i kolege,

Složiću se sa mojim uvažanim kolegom iz Liberalne partije da je možda jedina zamjerka u ovom zakonu to što je trebao da bude ranije pred poslanicima Skupštine Crne Gore. Naime, od 2015. se radi, 2014. imamo direktive Evropske unije vezano za ova pitanja i zaista smatram da je dobro što imamo jedan cjeloviti zakon koji na dobar i kvalitetan način rješava pitanje privatnog javnog partnerstva. Naime, ovo je nešto što i nije nepoznato u Evropskoj i našoj praksi već dugi niz godina, da ne kažem više decenija ali je činjenica da prvi put imamo zakon koji cjelovito rješava sva ova pitanja i dobro je što imamo kompletan niz ovoga što je pitanje privatnog javnog partnerstva, znači može se lako pregledan i čitljiv zakon.

Znači, da ne bude nikakve dileme, ovim zakonom niko ništa ne prodaje, ovim zakonom se uvodi privatno javno partnerstvo kao pravni pojam u onom dijelu u kojem je moguće partnerstvo između države i pružaoca usluga sa druge strane koji govori o infrastrukturi ili koji govori o pružanju usluga i za to imamo ovu razliku da li je to ugovorno ili institucionalno. Ako imamo ugovorno, znači govori se o uslugama koje se međusobno pružaju ili se može naručilac da traži neku uslugu koju će privatni partner da radi, a sa druge strane imamo institucionalnu ukoliko se osniva privredno društvo koje bi se zajedno bavilo sa određenim poslovima koji su do sad bili samo u ingerenciji države. Ovo je dobar način da se angažuje privatni kapital koji je čini mi se negdje zarobljen, govorimo negdje o dvije ili tri milijarde eura koje su u depozitima na bankama, da na dobar način pomogne građanima Crne Gore da imaju ili bolje usluge ili bolju infrastrukturu. Ponavljam još jedanput, ovo nije zakon kojim se bilo šta otuđuje, ovo nije zakon kojim bilo šta, bilo ko prodaje u Crnoj Gori.

Takođe, dozvolite da kažem i da je jasno utvrđena procedura koja je vrlo transparentna. Ne postoji mogućnost da bilo ko radi bilo šta iza leđa građana Crne Gore, znači samo da razumijemo te dileme jer je ovim zakonom je jasno utvrđena procedura u konačnom, postojaće i registar svihi ovih poslova koji se baziraju na privatno javno partnerstvo. I naravno, dozvolite, smatram da je dobro što ćemo imati agenciju za investicije, jer će to biti jedna adresa, do sad ih je bilo više u Vladi Crne Gore, jedna adresa ne samo za promociju investicija nego i za ocjenjivanje onoga što je pitanje mogućih projekata za privatno javno partnerstvo.

Kažem još jedanput vrlo kvalitetan zakon, dobro je što je rađen u saradnji sa našim partnerima od Svjetske banke do onoga što je poštovanje procedure i onoga što je pitanje evropskih pravila u ovoj oblasti i zaista kažem još jedanput, dobro je što imamo dvije stvari na kojima stalno treba insistirati, a čini mi se da ovdje već u ovom parlamentu i na odborima je bilo nerazumijevanje. Znači apsolutna transparentnost čitavog procesa s jedne strane i sa druge strane, ne možemo govoriti o bilo kakvom utvrđivanju bilo kojeg dobora Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:40:15)

Danijel Živković.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (03.12.19 11:40:21)

Hvala, poštovani potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Uvažena gospođo Jovetić, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Vjerujem da smo svi saglasni da je ovo jedno značajno zakonsko rješenje kao i ono što ćemo imati u narednom periodu raspravu dakle Zakona o javnim nabavkama i konkretno veoma značajno u pogledu, rekao bih, poglavlja V koje smo otvorili 2013. godine, a značajna su zbog zatvaranja određenih mjerila idu ka tome da, djeluje mi u narednom periodu ovo poglavlje i zatvorimo.

Kada govorimo o zakonu o javno privatnom partnerstvu onda je tu jasno da je osnovni cilj i intencija ovog zakona zapravo unapređivanje infrastrukture, odnosno da krajnji korisnik kroz implementaciju ovog zakonskog rješenja bude zadovoljan. Obično se ova zakonska rješenja u državama regiona ili šire u evropskoj zajednici koriste konkretno za unapređivanje infrastrukture u oblasti na primjer komunalnog otpada ili u nekim drugim djelovima i mislim da tu Crna Gora ima dovoljno potencijala koji bi trebalo da iskoristi u narednom periodu.

Konkretno, navešću neki od primjera kako bi građani mogli u potpunosti da razumiju kontekst samog zakona. Ako pogledamo Hrvatsku, ova država je to veoma dobro iskoristila u pogledu izgradnje bolnica ili škola. pratio sam dešavanje u Hrvatskoj i oni su tamo potpisivali ugovore čini mi se do 27 godina gdje je obavezan bio upravo ovaj javni partner da isplaćuje tu fuksnu naknadu na godišnjem nivou a da sa druge strane upravo privatni partner bude taj koji će ponuditi određenu vrstu usluga u pogledu izgradnje škola ili bolnica sa da kažem jasnim specifikacijama.

Ako pogledamo Sloveniju ona je to iskoristila u pogledu energetske efikasnosti. Grad Ljubljana je jedan od najkvalitetnijih primjera iskorišćenja javno privatnog partnerstva jer vidimo posljednje primjere da se tu ulaže ukupno oko 15 miiona eura za energetske efikasnost zgrada kroz korišćenje nekih kvalitetnih goriva, zamjenu tih goriva, i čini mi se da je to rješenje koje je dalo putokaz nekim drugim gradovima da iskoriste ove prakse.

Ako pogledamo na primjer Rumuniju, u Bukureštu, tu se desila čini mi se jedna kvalitetna evolucija, dakle evolucija koja je podrazumijevala da su građani Bukurešta plaćali značajno visoke cijene snabdijevanja pitkom vodom sa jedne strane i sa druge strane u sistemu su imali ogromne gubitke vode. Da bi se to izbjeglo pokrenula se priča o javno privatnom partnerstvu i kada je privatni partner ušao u ovu zonu, samo tokom prvih pet godina smanjio se gubitak vode za preko 50% a u prvoj godini profit je bio 24 miliona. Ili na primjer, samo jedan svježi primjer iz Sjedinjenih Američkih država koji kaže na primjer jedan od gradova u atlanti ima svega nekoliko zaposlenih u organima uprave, svega desetak zaposlenih u organima uprave a ima preko 100 hiljada stanovnika. Oni imaju svoje privatne vatrogasne jedinice, imaju svoju privatnu policiju. Dakle, na razne načine ovaj zakon može da se upotrijebi i cilj je konačno da konačno taj korisnik bude najzadovoljniji u ovom procesu, a to je u ovom slučaju građanin Crne Gore. Mislim da je zakonom obezbijedena zaštita javnog interesa, da nema nikakve sumnje u sam postupak javnog privatnog partnerstva iz prostog razloga što se mišljenje o opravdanosti određenog projekta dobija upravo od Ministarstva, dobija se od Agencije za investicije i dobija se od zaštitnika imovinsko pravnih odnosa. Dakle, imamo tri mišljenja koja moraju biti pozitivna da bismo imali uspostavljen javno privatno partnerstvo. Zbog toga vjerujem da ne može se desiti zbog davanja ovih mišljenja i konkretno opravdanosti projekata da angažujemo nekog privatnog partnera koji će biti loš, prije svega sa jedne strane i sa druge strane, čini mi se da će ovo ukoliko budemo dovoljno sposobni da iskoristimo ovo zakonsko rješenje, kreirati jedan drugačiji ambijent u Crnoj Gori, odnosno mnogo ćemo efikasnije realizovati određene projekte i građani će biti mnogo zadovoljniji u konačnom jer će mnogo bržu realizaciju projekata, a mislim da će to biti korisno za javne institucije, a posebno za Vladu Crne Gore. Zahvaljujem.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:45:30)

Hvala.

Dajem riječ Jovanki Laličić, predsjedniku Odbora za zakonodavstvo.

JOVANKA LALIČIĆ (03.12.19 11:45:37)

Poštovane kolege i kolegice, uvaženi građani, poštovana gospođo Jovetić,

Pridružicu se konstatacijama mojih kolega da je danas pred nama jedan veoma važan zakon, zakon koji reguliše javno privatno partnerstvo kao ekonomičniju, djelotvorniju i uspješniju proizvodnju javnih proizvoda i usluga u odnosu na tradicionalni način obavljanja javnih usluga i koji omogućava angažovanje privatnog kapitala, dakle veoma može da djeluje kao dobar povod i našim privrednim preduzećima da se uključe u ove poslove.

Oblasti primjene ovog zakona su javni radovi, javne usluge, javna infrastruktura, dakle putna, željeznička, lučka, aerodromi, komunalna infrastruktura i usluge zdravstvene, obrazovne, ustanove kulture, socijalno stanovanje, turizam i ugostiteljstvo. Na ovaj način se finansiraju projekti za koje u datom trenutku ne postoje, odnosno postoje budžetska ograničenja. Ono što je posebno važno to je da se kroz ovakav projekat javnog privatnog partnerstva ne samo angažuje privatni kapital već se prenose znanja i vještine privatnog partnera. Sve to dovodi do povećanja kvaliteta javnih usluga za krajnje korisnike građane, a time se angažovanjem privatnog kapitala, čini mi se da se povećava imidž Crne Gore u ekonomskom smislu i djeluje pozitivno na sve buduće investitore.

Ono što je posebno važno to je da se rizik sa države prenosi na privatnog partnera i ono što je takođe važno da nemamo više nekoliko subjekata koji prate ovu oblast, nego to postaje Agencija za investicije Crne Gore i preuzima obaveze Agencije za promociju investicija Sekretarijata za razvojne projekte i operativne službe Savjeta za privatizaciju. Toliko o zakonu.

Ja bih iskoristila priliku da se kratko osvrnem na konstatacije o kojima smo razgovarali na Zakonodavnom odboru, koje se tiču odnosa ovog zakona sa Zakonom o državnoj imovini, sa iznijetom tezom da se na ovaj način na mala vrata derogira uloga Skupštine. Ja ću oponirati takvim stavovima iz prostog razloga što je u članu 81 ovog zakona jasno propisano u kojim slučajevima se primjenjuje Zakona o državnoj imovini i niko i ničim ne dezavuiše ulogu Skupštine. Kolega Sekulić je kazao da se ovdje radi o radovima, a se ne radi o raspolaganju imovinom, što, ukoliko i dođe do toga, članom 81 ovog zakona je jasno regulisao da se takvi odnosi moraju definisati u skladu sa Zakonom o državnoj imovini, ali i svim ostalim zakonima, recimo ukoliko je u pitanju javno privatno partnerstvo za upravljanje lukama, onda će se svakako zakon iz te oblasti morati primijeniti i sve ostalo. Dakle, sve je to regulisano članom 81, tako da ovi navodi mogu lako da djeluju malo zastrašujuće za naše građane, ali mislim da je u potpunosti svim ovim odredbama zakona zaštićen javni interes samim tim što je jasno pozicionirana i uloga zaštitnika imovinsko pravnih interesa kojim se mora uključiti kada su u pitanju određena vrsta ovih ugovora.

Dakle, moje je mišljenje da je zakon veoma važan, da će stimulatивно djelovati na ukupan privredni i ekonomski razvoj naše države, da će doprinijeti da privatni sektor prepozna značaj ovog zakona i da ulaže svoj kapital u nešto što će postati, što ostaje državna imovina. Hvala na pažnji i moja puna podrška ovom zakonu.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:49:44)

Hvala.

Komentar na vaše izlaganje prijavila je Draginja Vuksanović Stanković.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (03.12.19 11:49:50)

Iz našeg ugla je zastrašujuće. Vama bi djelovalo zastrašujuće, iz našeg ugla je ovako. Znači, jasno piše šta je predmet javno privatnog partnerstva. Znači, ne može biti izvođenje radova kad piše da predmet su putevi, prateći objekti, željeznička infrastruktura, aerodromi, luke i dobra od strateškog značaja, koja se daju u koncesije mimo očiju građana Crne Gore i što je najstrašnije ti koncesioni ugovori označeni su oznakom tajnosti. Zašto? Ako je sve u skladu sa javnim interesom, zašto odlukom tajnosti? I tačno je da se derogira uloga Skupštine Crne Gore. Evo ga dokaz.

Član 68 pretposljednji stav: "Za ugovore o javno privatnom partnerstvu koji se dodjeljuju na rok duži od 30 godina", znamo po Zakonu o državnoj imovini da ako je rok duži od 30 godina da mora saglasnost dati Skupština, kao što je ovdje dala na odluke od strane vladajuće većine za Mamulu, za Miločerski park itd. "Naručilac prije zaključenja ugovor dostavlja organu državne uprave nadležnom za kontrolu državne pomoći radi davanja mišljenja". A đe je Skupština, opet je nema. Evo piše jasno, u članu 68 pretposljednji stav, nema Skupštine Crne Gore za rokove duže od 30 godina. Idemo dalje, slušajte sad ovo.

Izmjene ugovora o javno privatnom partnerstvu. Znači li što znači promijeniti jedan ugovor o javno privatnom partnerstvu? Član 71, stav 1 tačka 1, slušajte sad ovo: "Ugovor o javno privatnom partnerstvu može se izmijeniti bez sprovođenja novog postupka dodjele", pa kaže tačka 1: "ako su izmjene bez obzira na njihovu vrijednost izražene u novcu". Šta ako su izmjene koje su izražene u novcu preko ovog iznosa od 150 miliona eura, kako je onda tu moguće da se ne obavijesti Skupština?

Nadalje, nigdje se ne navodi, ali apsolutno se nigdje u ovom ugovoru ne navodi sledeće što je jako bitno, to mi pravnicima treba da znamo. Član 67- osnovni elementi ugovora o javno privatnom partnerstvu. Znači, kada se uči prva lekcija iz građanskog prava koja se odnosi na pravne poslove imamo pod jedan bitne elemente za svaki ugovor, za svaki, sposobnost ugovaranja, saglasnost volja, predmet, kauza i forma, a onda kada preciziramo od ugovora do ugovora svaki ugovor ima bitne elemente. Na primjer ugovor o prodaji ima stvar koja može biti pokretna i nepokretna i cijenu. Ovdje se taksativno nabraja: "Ugovorom o javno privatnom partnerstvu u skladu sa predmetom javno privatnog partnerstva naročito se uređuju...", gdje su bitni elementi ugovora, koji su vam bitni elementi ugovora? Predmet ... da se preciziraju bitni elementi ugovora o javno privatnom partnerstvu da bi se iz tih bitnih elemenata ugovora izveli prava i obaveze ugovornih strana. Znači, vi kad čitate ovaj zakon malo malo nešto mijenjate, nešto produžavate, a ovdje gdje je jasno određen rok preko 30 godina traže se mišljenja nekog organa državne uprave, a gdje je mišljenje Skupštine Crne Gore? U svim ozbiljnim državama gdje se vodi računa o javnom interesu i interesu građana Crne Gore i onome što pripada vama građani, a to su državni resursi, o svakom državnom dobru moraju odlučivati predstavnici građana.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 11:53:41)

Jovanka Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (03.12.19 11:53:46)

Privatno partnerstvo shvatam na način uzmi, izgradi, vrati. U tom smislu, ja ću vam pročitati, pošto vi čitate odredbe zakona, ja se izvinjavam, ali moram pročitati odredbu člana 81 zbog građana koji nas slušaju. Ako je država vlasnik nepokretne imovine koja je potrebna za izvršenje ugovora o javno privatnom partnerstvu, javni partner je dužan da obezbijedi korišćenje te imovine. U skladu sa zakonom i ugovorom o javnom partnerstvu dakle, pod ovim zakonom se podrazumijevaju svi oni zakoni zavisno od vrste nepokretne imovine koja se ima dati, ako je luka onda zakon o lukama. Ako je za realizaciju predmeta javno privatnog partnerstva potrebno steći pravo na korišćenje prirodnih bogatstava, dobara o opštoj upotrebi ili drugih dobara od opšteg interesa u državnoj svojini u skladu sa posebnim zakonom, opet posebnim zakonom, međusobna prava obaveze javnog i privatnog partnera uređuju se ugovorom o javno privatnom partnerstvu u

skladu sa ovim zakonom. Ako ugovorom o javno privatnom partnerstvu nije drugačije određeno, svako ulaganje privatnog partnera u javnoj infrastrukturi i objekte odnosno, uređaji i postrojenja u državnoj svojini koji su nastali sprovođenjem ugovora o javno privatnom partnerstvu i evo u državnoj imovini.

Poštovani građani, zaključite ko je u pravu, a ko nije.

BRANKO RADULOVIĆ (03.12.19 11:55:23)

Potpredsjedniče, deset minuta pošto je sistemski zakon i kao uvodničar Demokratskog fronta bi to bilo dobro.

Gospodo, građani Crne Gore, radi se o jednom izuzetno važnom i sistemskom zakonu. Demokratski front, Pokret za promjene i moja malenkost je bio i jeste za javno privatno partnerstvo kao jedan od modela gdje ćete na odživi način valorizovati sve potencijale, ali ne nikako na ovaj način i ovom obliku, jer on će donijeti veliko zlo čak i u velikoj Engleskoj kad je u pitanju demokratija u pojedinim državama Evropske unije desio se suprotan tok da od javnog pređe u privatne džepove. Da se to ne bi desilo, a imajući u vidu posebno karakter režima tada mi tražimo iz Demokratskog fronta da se ovaj zakon u ovom obliku povuče i da ga zajednički napravimo da on u istinu ima onu formu gdje će kao jedan od modela biti novog kapitalizma, nove ekonomske politike. Deligiranjem ovog, predlaganje ovog zakona došlo se i do regulacionog priznanja da je neoliberalni koncept mrtav, posebno koncept Đukanovićev i Vukotićev koji osim tog sirovog neoliberalizma je imao i koruptivne radnje i napravio pustoš po Crnoj Gori. Kroz različite forme od tzv. privatizacionih fondova pa danas do stečajne mafije i do direktnih ugovora. Sigurno da je Đukanović na kongresu osmog DPS-a potencirao Demokratski front, posebno iz jedne činjenice što mi tražimo da sve ono što je urađeno u prethodnom periodu evo 30 godina, a došlo je do pustošenja pljačke zatočeništva resursa i privrednih subjekata će biti pod našom vlašću izvršena revizija. Ko je odgovoran krivično će odgovarati, ko je opljačkao pare vratiće pa one bile i u švajcarskim bankama ili neđe drugo.

Građani Crne Gore, morate da znate nešto, da danas u održivim ekonomijama u dinamičnom razvoju postoji novi model kapitalizma, čak što više i Kina i Indonezija kao prve zemlje koje će biti po ekonomskom razvoju i blagostanju kroz četiri pet godina iako su jednopartijska Kina, uvode ovakve modele. To znači javne investicije, sve ne smije se prodati, sve se ne smije privatizovati, ali ono što je pod državnim igerencijama i kontrolom Skupštine ono mora imati profesionalni menadžment koji će biti stalno kontrolisan. Tako da se taj budžet o kome smo juče govorili neće puniti samo iz poreza, taksi i ostalih dažbina nego će prije svega puniti se iz dijela profita iz tih javnih investicija.

Javno privatno partnerstvo treba da bude drugi model, treći model treba da bude grinfield investicija i četvrti model inicijativa kao ono saće ... mora da počiva u državnim rukama koje će objediniti sve privatnike mala i srednja preduzeća. Javno privatno partnerstvo da vam ja građani Crne Gore prevedem ... ako jedan domaćin, sva filozofija se sastoji i u budžetu i u privredi i u ekonomiji jedne porodice, budžet domaćice koja nosi novčanik, van toga su samo priče koje imaju termine i međunarodne i sve ostalo. Logika je osnovna što znači to javno privatno partnerstvo. Vi imate određeno imanje koje treba da se valorizuje na najkvalitetniji način, nećete prodati to imanje kao što je radio ovaj dvojac evo 30 godina, nećete ga prodati svakome, nećete ga prodati da ga uništite, nego ćete ga valorizovati na nabolji način. Ako vam je neko pošao da se školuje, onda ćete to imanje građani Crne Gore sa nekim koji je takođe fizičko ili privatno lice napraviti da dobijete najveće efekte. Ima on određeno znanje više, da li ima određene pare, da li ima određena poznanstva, različiti su oblici, ali vi prije kao dobar domaćin, a to je država, morate da napravite potpunu analizu kako to viziju da imate i što vam fali. Ako vam ne fali jeste li ludi da dajete dio profita, dio para nekom. Niko ... doći ođe, ja vi kažem, niko ne voli više Crnu Goru od nas, to hiljadu puta pričam, neko ima samo jedan motiv, a drugi ima samo drugi motiv. U tom javno privatnom partnerstvu suština je sljedeća: da vi morate da učestvujete u upravljanju, da bi tačno znali kako ide cio proces, da bi nadgledali cio proces i da vam se ruine ne bi vratile poslije 30 ili 60 ili 90 godina nego da vam se vrati još održivi ... ko je privatnik on investira na 30 godina. Njihovi objekti su na 30 godina i zato je onakav efekat zemljotresa. To morate da shvatite. Da je ovaj

zakon bio mi bi Manku dali 1%, 2%, 5% ili bi ga platili kao vrhunskom menadžeru, ne bismo dali Tivat. Što imamo sad od Tivta? Imamo samo određene poreze, a da imamo kapital od 200, 300, 400 ne znam koliko košta sad kvote rizort tivatski ili ostali rizorci onda bi Crna Gora bila bogata?

Sledeća stvar građani Crne Gore, što je katastrofa, o ovome što je Draginja pričala. U Upravnom odboru koji komanduje sa svim ovim i sa Agencijom, delegira Vlada, čak što više ni koji su to ministri. Ministar treba da bude kad je od Vlade, potpredsjednik Vlade, ministar finansija, ministar ekonomije, ministar turizma zajedno sa jednim poslanikom iz vlasti, pozicije i sa jednim poslanikom iz opozicije. Na taj način prenosimo ono što su državna dobra na državne predstavnike.

Sledeća stvar. Ne može, građani Crne Gore, da se odlučuje od krucijalnim stvarima ukoliko mi ne dademo, ne mišljenje, Draginja, mišljenje će dati univerzitet ako ga ima, mišljenje će dati onaj razvojni investicioni fond o kome ja pričam, nego ćemo mi dati poslednju odluku. Mi ćemo udariti pečat.

Sledeće, mlada koleginice, damo, mora da bude opseg mnogo širi. Zašto Buljarica se ne valorizuje na ovaj način? Bio sam na jednom okruglom stolu đe su oni bili i mnogo privatnika i pričao s njima. Bi li ti učestvovao u profitu, ne da ti se plati 200 eura m², u profit, i oni koji su oko tivatskog aerodroma? Mi hoćemo, profo, da budemo akcionari. Ono što je Sekulić pokupio moje zalaganje. Milijardu i po, milijardu i sedamsto eura građana Crne Gore u komercijalnim bankama sa nula ili čak što više minus. Mora da bude u funkciju ovoga. Tako ćemo dobiti fenomenalne efekte, ali za ovo treba sve znavenost i ovo smo trebali prije deset godina zalagati se, kao što se mi zalažemo. Znači sa promjenom vlasti dolazi proljeće. Proučite ovo.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:05:00)

Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (03.12.19 12:05:09)

Zahvaljujem se, potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani građani, predstavnice Ministarstva,

Prvo da negdje kratko samo, a i poštujući naš dogovor vezan za moje učešće u raspravi, jer imam učešće kod drugog Zakona o javnim nabavkama, kažem nekoliko stvari koje se tiču institucionalnog okvira i zakonskog okvira vezanog za predlaganje ovog zakona. Naravno, svi smo zaboravili zakon iz 2002.godine o učešću privatnog sektora zajedno sa javnim sektorom i čini mi se da nijesmo u tom dijelu kod učešća privatnog sektora u vršenju usluga mi imali primljenu tog zakona imajući u vidu da su nam javno privatna partnerstva uglavnom definisana pojedinačno kroz određene sporazume, čak i kada e to odnosi na strane države. Pomenuću, da je jedan od oblika šta god to bilo javno privatnog partnerstva i realizacija najvećeg infrastrukturnog projekta u Crnoj Gori. Trenutno to je auto-put, ali je taj projekat kao i neki drugi projekti koji su donošeni uglavnom zaključivan kroz međudržavne sporazume koji su ratifikovani. Onda u okviru tih međudržavnih sporazuma veoma široko su i definisani pojedini infrastrukturni projekti.

Naravno, da bi se izbjeglo to široko definisanje i priklapanje nadležnosti u onom dijelu u kojem je Agencija za promociju stranih investicija u ime svoje nadležnosti pa i Savjet za privatizaciju koji se ovdje ne pominje sem u dijelu tehničke službe koja bi trebala da bude logistika za ovu novu agenciju, kao i u onom dijelu koji se bavio kapitalnim projektima a ja sam neko ko je ovdje naglašavao potrebu da je ovaj Parlament raspravljao o tim izvještajima koje smo dobijali do sada. Naravno mi to nismo radili i mi nismo pokazali spremnost da pokažemo svoju nadzornu i kontrolnu ulogu u odnosu investicije koje već imamo kao jedan vid javnog privatnog partnerstva i koje su u toku. To nijesu neozbiljne investicije.

Napomenuo sam sedam ili osam projekata koji se realizuju za koji je ovaj Parlament ad hok davao saglasnosti kroz odluke koje je donosno odnosno kroz određene zakone kojima je to definisano i sad su neki zakoni poput Montenegroerlajnsa i tako dalje. Vidjećemo zašto žurba i meni interesantni rokovi ovdje prelazni, dvadesetak dana rok da se formira savjet nove agencije i

tako dalje i da se preuzimaju zaposleni i sve ostalo. Ono što jeste suština i tu je negdje i kolega Radulović ukazao, jeste da se ovo potpuno izvlači iz Parlamenta i negdje i ovo malo što je Parlament imao nadležnosti, pa makar donosio ovdje sporazume sa susjednim državama, ratifikovao te sporazume kao osnov za kasniju realizaciju projekata poput auto-puta, sada neće imati jer sve ide u ruke jedne, hajde da je nazovemo superagencije. Superagencije koja treba da slijedi posao dvije agencije koje su preklapale posao i plus preuzme tehničku službu Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte.

Cilj je da imamo uslovno rečeno pravila i da imamo jedan jasan nivo raspodjele odgovornosti u sistemu kako bi budući potencijalni partneri to prepoznali i kako bi na jedan efikasniji i jasniji način ušli sa državom, je l' tako, ili sa dijelom javnog sektora u neke projekte. Ono što malo zebnje stvara jeste da je ovdje u obrazloženju dato da je jedan od ključnih razloga da privatni sektor, pretpostavljam i ovaj iz inostranstva, to je ovaj naš, nećemo praviti valjda razlike u smislu podsticanja investicija, sve su investicije bitne pa makar bile privatne investicije iz Crne Gore kojih je možda i najmanje u odnosu na monopol stranih investicija, gdje se nudi da se privatni odnos partnerstvo negdje iskazuje i kroz ulaganje privatnog kapitala u zdravstvenu zaštitu obrazovanje, komunalne poslove i drugo. I tu nikakvog ograničenja nema u smislu onoga što ne bi trebalo da bude upitno i što bi trebalo da ostane samo u ovoj državi odnosno javnom sektoru koji bi obavljao te poslove. Tu mislim prije svega na vodosnadbijevanje i na neke stvari od esencijalnog značaja za biće Crne Gore, za ekonomsku supstancu i za nešto o čemu se ne raspravlja. Ovaj zakon na način na koji je predvidio da superagencija, moram je tako zvati, ima svoje nadležnosti, ne završava nam ono što mi želimo. Daje isuviše širok spektar, a preklapa se, tu ću se negdje zaustaviti jer ćemo se baviti sa Predlogom zakona o koncesijama, dakle preklapa se sa tim zakonom, jer mi znamo da je oblik davanja pod koncesiju, jer je oblik zakupa samo jedan od oblika javno privatnog partnerstva.

Mislim da je bilo potrebe da se u Ministarstvu sagleda mogućnost da se na jedan sveobuhvatni način reguliše i oblast javno-privatnog partnerstva i oblast koncesija kao podoblasti, jer koncesije nijesu ništa drugo bez jedan vid javno privatnog partnerstva imajući u vidu ono što i kako realizujemo.

Zaključujem da je bilo potrebe da Parlament pokaže više senzibiliteta u odnosu na sopstvene obaveze i kontrolu i nad kontrolom onih projekata javno privatnog partnerstva koji se uveliko realizuju. Pomenuću dvije Lušnice, pomenuću Portonovi, čak i Porto Monenegro u jednom širem smislu, pomenuću naravno i ovaj dio koji se tiče Kraljičine plaže Svetog Stefana, mislim da smo tu zakazali u smislu kontrole i da ćemo sada imati još veći problem kada se ta kontrola bude potpuno odmakla od Parlamenta. Nećemo imati ni one mehanizme, pa čak i ovaj odbor koji je formiran neće imati mehanizme da kontroliše, pri tome da će ova nova agencija imati ogromne nadležnosti. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:11:23)

Dajem riječ Marini Jočić.

MARINA JOČIĆ (03.12.19 12:11:28)

Poštovani građani,

Ovaj zakon koji se nalazi danas pred nama u Skupštini za Demokratski front predstavlja završnu fazu pljačke Crne Gore. Sve ono što do sada nije opljačkano i uglavnom upropašteno, dakle, aerodromi, pruge, luke, plaže, hoteli, to što nije privatizovano ovim zakonom pokušava da se privatizuje. I to kako? Ne više onako javno kako je ranije bilo, pred očima javnosti kroz Skupštinu, čak ni Vladu, ovo neće čak ni ingerencija Vlade da bude, nego agencije koja će se ovim zaknom formirati, agencija za investicije. Ta agencija je nastala od tri postojeće agencije, odnosno nastaće, i imaće više ingerencija nego što je do sada Vlada imala. Ova agencija po članu 18, 15, ona nadležnosti ima. Znači ona je izdignuta iznad Vlade.

Šta znači agencija i šta znači Vlada i šta znači prodaja, odnosno sklapanje ugovora o

privatno javnom partnerstvu iza očiju javnosti dovoljno može da posluži i podatak da se sprema i Zakon o slobodnom pristupu informacijama na osnovu kojega bilo šta može Vlada i državni organi da proglase tajno. Dakle, idu nam na doboš i luke i aerodromi. Pretpostavljam da ovaj zakon ima i direktne veze sa nedavnim putovanjem predsjednika Crne Gore u Arapske Emirate gdje je pregovarao o prodaji luke.

Dakle, uopšte nije onako kako moje kolege iz DPS-a govore. Oni govore o benefitima privatnog javnog partnerstva i da stvarno takvi angažmani u noralnim pravnim državama zaista mogu da donesu prednosti. Međutim, u Crnoj Gori, ovakva kakva je, mi imamo loša iskustva i mislim da treba o tome da porazgovaramo još više danas. Jedan od kolega je pomenuo iskustvo Rumunije. Lako je Rumunima da se bave privatno javnim partnerstvom kad imaju državnog tužioca kakva je ona gospođa koja hapsi i ministre i poslanike i sve ko je sklon korupciji. Mi takvih državnih tužilaca nemamo, niti imamo takvo zakonodavstvo, ono je, znamo, zarobljeno. Dakle, ovim zakonom se nastavlja ponižavanje Skupštine Crne Gore, ova Skupština je postala sad jedno mjesto u koje imaju pravo da ne dođu ni specijalni javni tužilac, ni vrhovni javni tužilac, evo ni Sreten Radonjić čak izbjegava da dođe. Ovdje niko nema potrebe da polaže račune građanima, jer Skupština je mjesto gdje sjede ljudi koji crpe izvorni legitimitet od svojih birača, dakle, građana Crne Gore. Dakle, građani Crne Gore neće biti u prilici da znaju šta se dešava sa javnim resursima i bogatstvom Crne Gore kojima raspolažemo.

Ne znam ni da li je ovaj zakon kad čujemo argumente, da se usvoji, da li on poakzuje nesposobnost ove vlasti da upravlja javnim dobrima i da li pokazuje da Crna Gora se nalazi u čabru, što se tiče novca, odnosno u besparici, da nema novca za nove investicije i da moramo investicije sa strane tražimo. Sad je pitanje i ko će da ulaže u kupovinu, odnosno javno partnerstvo, odnosno upravljanje dobrima Crne Gore. Mi znamo da je predsjednik Crne Gore sklon da osniva firme pod lažnim imenom, da li će se kao kupac on negdje pojaviti, s obzirom na novac sa kojim raspolaže? Potpuno je regularno da to pitamo i da sumnjamo na to. On i njemu bliski ljudi, kao što je recimo ... koji nemilosrdno krči šumu na Svetom Stefanu i tako dalje. Bezbroj je primjera kojima raspolažemo, tako da ovaj zakon potpuno možemo da ga ocijenimo kao novi pokušaj krajnji, završni pokušaj pljačke Crne Gore i dodatno ponižavanje Skupštine Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆIBRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:16:00)

Sada riječ dajem Sanji Pavićević i Nadi Nenezić, nakon toga se javila i Jelena Jovetić, ali ovim redom idemo.

SANJA PAVIĆEVIĆ (03.12.19 12:16:23)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovane poslanice i poslanici, poštovana gospođo Jovetić, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Danas smo na dnevni red između ostalih zakona stavili i Zakon o javno privatnom partnerstvu. Ovim zakonom uređuju se uslovi, postupak pripreme, predlaganja i odobravanja projekata javno privatnog partnerstva, način izbora privatnog partnera i druga pitanja od značaja za javno privatno partnerstvo. U smislu ovog zakona javno privatno partnerstvo je dugoročni ugovorni odnos između javnog i privatnog partnera zasnovan na podjeli prava, obaveza i rizika radi izvođenja radova od javnog interesa na javnoj infrastrukturi i objektima. Ugovorom o javno privatnom partnerstvu može se privatnom partneru prenijeti jedna ili više obaveza iz okvira nadležnosti javnog partnera, može se izvršiti podjela odgovornosti za obaveze i rizike između javnog i privatnog partnera, može se privatnom partneru ili privrednom društvu utvrditi pravo na nadoknadu uloženi sredstava i razuman povrat uloženi kapitala. Javni partner prepoznat ovim zakonom je Vlada Crne Gore, nadležni organ lokalne samouprave i / ili privredno društvo i pravno lice koje obavlja djelatnost od javnog interesa.

Privredna društva i pravna lica koja obavljaju djelatnost od javnog interesa su ona u kojima

država, odnosno jedinica lokalne samouprave posjeduje više od 50% akcija, odnosno udijela u kojima više od polovine članova organa upravljanja čine predstavnici državnog kapitala ili koja se finansiraju sa više od 50% iz sredstava budžeta.

Institucionalno javno privatno partnerstvo zasniva se na osnivanju zajedničkog privrednog društva, privatnog i javnog partnera koje pruža javne usluge, izvodi javne radove uz održavanje javnih objekata koji su predmet radova, odnosno vrši izgradnju, rekonstrukciju, upravljanje ili održavanje javne infrastrukture radi realizacije projekta javnog privatnog partnerstva.

Javna privatna partnerstva predstavljaju ne samo način dovođenja potrebnih dodatnih ulaganja u javnu infrastrukturu već i mehanizam za poboljšanje planiranja infrastrukture i izbora projekata. Sada bih nešto istakla u vezi sa prednostima javno privatnih partnerstava u odnosu na tradicionalni način finansiranja, odvijale se u četiri kategorije.

Prva je po pitanju rizika, kada imamo kod javnog privatnog partnerstva da se taj rizik dijeli između javnog i privatnog partnera, a da je kod tradicionalnog sistema finansiranja rizik je isključivo snosio javni sektor.

Druga kategorija odnosi se na pitanje donošenja odluka o ulaganju kod javno privatnih partnerstava. Odluke se donose na osnovu komercijalnih procjena, a kod tradicionalnog sistema smo imali da su se odluke donosile na osnovu političkih ocjena i kriterijuma. Tako da je ovo pomak u odnosu na postojeći način upravljanja.

Treće, upravljačka ovlašćenja u javno privatnom partnerstvu mora da postoji kompromis u vezi sa ovlašćenjima a kod tradicionalnog sistema finansiranja to su bila isključivo ovlašćenja javnog sektora.

Četvrta, tiče se nadzora poslovnog procesa koji će kod javno privatnog partnerstva biti stroži i imaće obezbijeđen monitoring od početka do kraja i evaluaciju svega što je urađeno.

Ono što nam međunarodna praksa i iskustva govore to je da je ovaj model dao najbolje rezultate tamo gdje je lokalna uprava dobro razvijena. Profesionalizam zaposlenih u lokalnim samoupravama, kao i njihova osposobljenost za ovakve projekte mogu da doprinesu privlačenju i angažovanju privatnog partnera u projektima od javnog interesa, pogotovo ako se lokalna samouprava suočava sa manjkom finansijskih sredstava, odnosno budžetskih sredstava. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:20:49)

Poslanica Nenezić, neka se pripremi za diskusiju Jelena Jovetić.

NADA NENEZIĆ (03.12.19 12:20:57)

Poštovani predsjedavajući, gospodo poslanici, poštovane predstavnice iz resornog ministarstva, građanke i građani Crne Gore,

Resorno ministarstvo Vlade Crne Gore podnijelo je Predlog zakona o javno privatnom partnerstvu. Ovim predlogom zakona resorno ministarstvo planira da stvori uslove i postupke pripreme, predlaganja i odobravanja projekata javnog partnerstva, načina izbora privatnog partnera i druga pitanja od značaja. Dakle, javni partner, Vlada, privredno društvo, lokalne samouprave može s privatnim preduzetnikom da udruži infrastrukturu s kapitalom tog izabranog preduzetnika i da zajedno stvore novu vrijednost koje će biti na korist svima. Dakle, ovdje se ništa ne kupuje i ne prodaje, udružuju se infrastrukture i kapital da bi se stvarala nova vrijednost. Predmet javnog privatnog partnerstva mogu biti putevi, željeznička infrastruktura, aerodromi itd. a kao investiciona destinacija osniva se agencija za investicije Crne Gore. Ovaj zakon se, međutim, ne primjenjuje na projekte koji se sprovode po pravilima neke međunarodne organizacije ili međunarodne finansijske institucije, na koncesije na prirodna bogatstva jer se ova oblast reguliše Zakonom o koncesijama, na zaštitu i spašavanje od elementarnih nepogoda, na civilnu zaštitu itd. Koji cilj se postiže ovim novim načinom udruživanja društvenog dobra privatnog domaćeg kapitala.

Na ovaj način naša zemlja se predstavlja kao zemlja koja je u mogućnosti da stvori najbolje uslove za razvoj, za ulaganje privatnog kapitala, za podizanje kvaliteta usluga i poslova od javnog

interesa, da stvori uslove i za nova radna mjesta. Projekti javnog privatnog partnerstva su dosad postajali u sektoru komunalnih djelatnosti, već smo čuli od kolege Živkovića, a posebno u dijelu javne rasvjete, prečišćavanja otpadnih voda, upravljanjem otpadom itd. Nedavno smo ovdje razgovarali upravo o takvim resursima, o emisiji otpada, zdravoj životnoj sredini. Upravo država, Vlada ili lokalna zajednica preko ovakvog modela partnerstva mogla bi trajno riješiti problem otpada reciklažom, a društvu stvoriti uslove za stvaranje cirkularne ekonomije koja bi mogla zamijeniti sada već deplasiranu, linearnu koja je promovisala princip uzmi iz prirode, napravi proizvod, pa kada prođe rok trajanja baci ga u otpad. Preporučujem da Skupština prihvati ovaj zakon. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:24:11)

Jelena Jovetić.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 12:24:13)

Potpredsjedniče, uvaženi poslanici, hvala vam na detaljnom osvrtu na tekst Predloga zakona o javno privatnom partnerstvu. Od strane predlagača želim, prije svega, da ukažem na nekoliko važnih aspekata koji su bili predmet vaše diskusije.

Prije svega, govorimo političkom retorikom za jedan vrlo važan aspekt, to je nova investiciona politika koja podrazumijeva ugovor o javnom privatnom partnerstvu. Ugovor o javnom privatnom partnerstvu nije zakup državne imovine, nije prodaja državne imovine, nije privatizacija državne imovine već jedan dugoročni odnos koji podrazumijeva da ono što država posjeduje ostane i dalje u državnom posjedu, ali se samo upravlja zajedno i ugovorom dijele odgovornosti između privatnog i javnog partnera. Ugovor o javnom privatnom partnerstvu ne podrazumijeva samo finansiranje tog projekta koji je dominantno uvijek na strani privatnog partnera i ne pruža samo državi mehanizam da na ovaj način obezbijedimo finansijsku stranu projekta već s privatnim partnerom dobijamo i određeno znanje i vještine koje privatni partner uvijek sa sobom donosi, posebno ukoliko imamo kao privatnog partnera kompanije koje tim samim ugovorom povećaju investicioni imidž Crne Gore u međunarodnim okvirima.

Ono što je posebno važno, ističe se konstantno neke tajne aktivnosti koje prate ugovor o javno privatnom partnerstvu i to u osnovi nije tačno. Zakon o javnom privatnom partnerstvu oslanja se na postupke shodno primjeni Zakona o javnim nabavkama što je i evropska praksa, pa u tom dijelu nema nikakvog tajnog zaključivanja ugovora o javnom privatnom partnerstvu već postupak zaključivanja ugovora prolazi transparentne procedure koje su utvrđene Zakonom o javnim nabavkama, od otvorenog postupka, ograničenog pregovaračkog dijaloga i podrazumijeva u krajnjem postupak koji donosi javni partner.

Ono što smo imali na početku mogućnost čuti od poslanice Vuksanović, a odnosi se na ingerencije Skupštine, odnosno uključivanje Skupštine kao javnog partnera, ni u kom smislu nije bila intencija Vlade da zaobiđe ulogu Skupštine. Mi bismo kao neko ko na operativnom nivou sprovodi projekte javnog privatnog partnerstva bili vrlo srećni kada bismo implementacijom jednog projekta imali samo jedan zakon koji treba da poštujemo, što nikako ne stoji već imamo cijeli set propisa koji se zavisno od predmeta javnog privatnog partnerstva moraju implementirati. Ukoliko je predmet Zakona o javnom privatnom partnerstvu, a to smo već imali priliku čuti detaljno od predsjednice Zakonodavnog odbora, državna imovina, onda član Zakona o javnom privatnom partnerstvu detaljno reguliše kako se dalje primjenjuju odredbe Zakona o državnoj imovini, to je član 81 Predloga zakona.

Dalje, ovaj zakon štiteći javne interese detaljno zadnji stav člana 81 ukazuje da sve ono što je predmet Zakona o javnom privatnom partnerstvu, a jeste državna imovina, čak i ono što se izgradi dodatno kroz javno privatno partnerstvo jeste državna imovina. Kada govorimo o zaštiti javnog interesa, to je ono što je i osnovna odlika ovog zakona. Analiza opravdanosti u članu 32 Predloga zakona o javnom privatnom partnerstvu zahtijeva detaljan osvrt naručioca na određene aspekte projekta javnog privatnog partnerstva i dodatno sve ono što jedan projekat javnog

privatnog partnerstva prolazi u fazi do zaključivanja ugovora kroz transparentne postupke za odabir privatnog partnera.

U uporednoj praksi zemalja članica Evropske unije, uvažavajući vaše argumente da treba da pored onoga što je intencija Vlade, a to je da implementiramo međunarodne standarde kojima se rukovode zemlje članice Evropske unije, uporedno iskustvo iz zemalja regiona, prije svega i Srbije i Hrvatske jeste da ovakve ugovore zaključuje Vlada. Član 13 Predloga zakona o koncesijama javnog privatnog partnerstva Srbije javni partner je Vlada. Zakon o javno privatnom partnerstvu Hrvatske isto je javni partner Vlada. Ovdje ne govorimo samo o formalnom zaključivanju ugovora o javno privatnom partnerstvu već govorimo o tome da javno privatno partnerstvo podrazumijeva dugoročni odnos između privatnog i javnog partnera sa svim obavezama i odgovornostima koje i jedna i druga strana iz toga ugovora preuzimaju na sebe u realizaciji cjelokupnog posla.

Imali smo priliku čuti i od poslanika Damjanovića u dijelu ingerencija Agencije za investicije. Koncept zakona jeste da javni naručilac koji pokreće postupak javnog privatnog partnerstva to radi na istoj relaciji kao i s drugim javnim ugovorima. Tretman evropske direktive jeste da su ugovori o javnom privatnom partnerstvu na istoj relaciji kao i ugovori o javnim nabavkama. U tom dijelu su obveznici primjene potpuno izjednačeni kao i u dijelu ugovora o javnim nabavkama gdje se, takođe, zaključuju mada drugi koncept ugovora za realizaciju određenih radova i usluga, ne kao i ovo što imamo kroz Zakon o javno privatnom partnerstvu, realizacija ugovora za koncesije, za javne radove i koncesije za javne usluge, kao dominantan model javno privatnog partnerstva.

Kada govorimo o transparentnosti, važno je da istaknemo da smo i u tom dijelu implementirali one standarde za koje smo i bili obavezni iz Evropske direktive ... (Prekid), a to je da imamo registar odobrenih projekata koji će biti javno dostupan i koji vodi Agencija za investicije, koja će sublimirati cjelokupne projekte koji se na nivou države realizuju po modelu javnog privatnog partnerstva. Takođe, dodatno imamo još jedan registar koji podrazumijeva registar zaključenih ugovora o javno privatnom partnerstvu. Tako da ovdje nema uopšte argumentacije koja može pokazati da je bilo ko u Vladi usmjeren bilo kakvom tajnom sprovođenju postupaka i zadržanju određenih informacija koje javno trebaju biti dostupne u skladu s međunarodnom praksom.

Bilo je pitanje poslanika Popovića, možda da sačekamo da kolega dođe pa to možemo kasnije obrazložiti. Ono što je već važno istakle su kolege i poslanik Živković. Jeste da je osnovni koncept ovog zakona unapređenje krajnje usluge za građane i privredu. Cjelokupna infrastruktura koja i može biti predmet javnog privatnog partnerstva opet ima za cilj ... (Prekid) posebno ako govorimo o određenim sektorima, a to su ono što mi i očekujemo da budu naše ključne investicije, u sektorima pored saobraćajne infrastrukture, to je zdravstvo, obrazovanje, komunalna infrastruktura koja u dominantnom opet oslonjena na krajnjeg trećeg korisnika iz ovih ugovora, a to su građani. Toliko u ovom dijelu. Hvala vam, potpredsjedniče.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:30:40)

Hvala.

Komentar na vašu diskusiju imaju poslanica Draginja Vuksanović Stanković i Goran Danilović.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (03.12.19 12:30:57)

Uvažena gospođo Jovetić, ovdje vi upotrebljavate političku retoriku, a ne mi. Mi ovdje govorimo u ime građana. Za mene je vox populi vox dei - glas naroda glas Boga. To što za vas nije to je vaš problem. Vi nam ovdje nećete određivati kojom ćemo mi retorikom govoriti, pogotovo kada su u pitanju interesi građana jer su meni oni ovdje na prvom mjestu.

To što vi niste imali namjeru ili koncept, kako ste se već izrazili, da izopštite Skupštinu, to je na riječima. Ugovor govori drugačije. O svim mogućim pitanjima ovdje odlučuje Vlada i neka agencija, a Skupština se ne pita ništa. Ni S od Skupštine nema. O najvažnijim državnim resursima

odlučuje se van očiju i znanja građana Crne Gore. Evo još jedan dokaz. Ovo je vrlo interesantno, ovo ćete da mi objasnite kako ste planirali. Član 71 stav 1 ugovor o javnom privatnom partnerstvu može se izmijeniti, pazite, građani Crne Gore, bez sprovođenja novog postupka dodjele. Kaže tačka 4 ako privatnog partnera nakon restrukturiranja uključujući preuzimaje, spajanje, kupovinu ili stečaj zamjenjuje u potpunosti i djelimično novi pravni sljedbenik. Sada se javlja neki novi pravni sljedbenik ovog privatnog partnera. Vi ćete u odnosu na tog novog pravnog sljedbenika da nastavite s ugovorom bez sprovođenja novog postupka. Koje je to treće lice, objasnite nam.

Nadalje, član 72 prenos ugovora. Prvo, kao pravnik moram da skrenem pažnju, ne koristite pravnu terminologiju kako treba. Ne kaže se prenos ugovora nego ustupanje ugovora, što je blisko terminu cesije. Prenose se prava i obaveze, gospođo Jovetić, iz ugovora, gdje ste pročitali ovo iz pravne teorije. Prenose se prava i obaveze iz ugovora, a ne ugovor. Ugovor može da se ustupi i slična je cesija što je ustupanje potraživanja koje je obezbijeđeno nečim. Kažete stav 1 ugovor o javnom privatnom partnerstvu se može prenijeti, znači ovo ne može pravno da stoji prenijeti nego ustupa se, na treće lice koje ispunjava iste uslove, koje ispunjava privatni partner s kojim je zaključen ugovor, odnosno koji ispunjava. Molim vas, objasnite mi koja su to treća lica. Zaključujemo ugovor o javnom privatnom partnerstvu, pa onda se pominju treća lica, novi pravni sljedbenici, bez sprovođenja i donošenja odluka. Molim vas, vrlo je bitno radi građana Crne Gore.

Nadalje, slušajte sada ovo, građani. Isti član 72 stav 5 u slučaju neizvršenja obaveza privatnog partnera iz ugovora o javnom privatnom partnerstvu i dokumenata o finansiranju koji su sastavni dio tog ugovora, finansijska institucija koja obezbjeđuje finansijska sredstva privatnom partneru, vi ste i tu smatrali da se može prenijeti na treće lice. Kažete da u slučaju iz stava 5 kada se ne ispunjavaju te finansijske obaveze finansijskih institucija potraživanje se namiruje prenosom ugovora na novog privatnog partnera. Znači, onaj prethodni može da duguje koliko mu je čef, vi ćete prenijeti prava i obaveze kompletno na novog privatnog partnera, što je nedopustivo, a opet, vraćam se na ono, bez prethodnog postupka sprovođenja.

Konačno, važan član, i završavam ovim, vi ste se upravo, gospođo, pozvali na član 81 tvrdeći da sve ostaje u državnoj imovini, je li tako, nakon isteka ugovora o koncesiji sve će da ostane državi Crnoj Gori. E, sada mi objasnite što znači ovaj stav. Objekti, uređaji, postrojenja, izgrađeni u skladu s ugovorom o javnom privatnom partnerstvu uključujući uvećanu vrijednost objekta u državnoj su svojini, pa kaže ako ugovorom o javnom privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom nije drugačije uređeno. Što sada to znači. Znači da ugovorom može preći u privatnu svojinu. Vrlo ste ostali neprecizni. Osnovni pravni instituti ovdje nisu postavljeni kako treba. Bitne elemente ugovora niste naveli, a morali ste da ih precizirate. Jer, ugovor je apsolutno ništa ako nema bitne elemente. Nabrojali ste neku svrhu ugovora. Iz toga proizilazi da je ovo ugovor koji i nije u javnom interesu, nije u interesu građana Crne Gore.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:36:49)

Hvala.

Radim potpuno u skladu s Poslovníkom.

Vama je sigurno u interesu da se do kraja razjasne određene stvari. To je prva stvar. Druga stvar, procedura je jasna. Gospođa Jovetić se javila za diskusiju, vrlo jasno se javila za diskusiju, evo pogledajte, klimaju glavom i gospodin Danilović i gospodin Konjević, vrlo precizno se javila i na njenu diskusiju javili su se poslanici Goran Danilović, poslanica Vuksanović. Još vas upozoravam da po članu 97 samo jedan iz kluba može da se javi. Nakon izlaganja pojedinog poslanika i predstavnika predlagača pravo da zatraži i dobije riječ ima predstavnik, odnosno ovlašćeni predstavnik kluba. Tako da potpuno radimo u skladu s Poslovníkom. Siguran sam da je u vašem interesu da dobijete odgovore na određena pitanja. Isto sam to uradio i prošli put.

MILAN KNEŽEVIĆ (03.12.19 12:38:47)

Evo, crveni se Žuta greda, što bi rekao jedan pjesnik.

Gospodine Gvozdenoviću, ovdje niko ništa nema protiv da gospođa iz Ministarstva

odgovori na pitanje i uđe u polemiku s kolegama poslanicima, ali ako ste pažljivo slušali njenu diskusiju ona je u stvari bila pojašnjenje i komentar na diskusije naših kolega. Ona je ovdje odgovorala na pitanja određenih kolega poslanika. Nemam ništa protiv da se ona uključi u toku diskusije, u toku rasprave, ali je suština da sada dozvolite da i ostale kolege daju svoj stav vezano za ono što je ona izrekla i odgovarala im na pitanje i polemicala s njima.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:39:32)

Kao što sam rekao, gospođa Jovetić je imala diskusiju, na tu diskusiju je komentar bio onako kako su se redom javili i tako ćemo raditi.

Dajem vam riječ.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 12:39:53)

Diskusijom i pojašnjenjem osnovnih instituta, prije svega hvala vam za riječi da možemo i sa strane Vlade iznijeti pravo jer imamo pravo na repliku, pa to podrazumijeva da, prije svega, ukažemo da ne želimo ništa ovim ugovorima da radimo na štetu građana već ovaj zakon i donosimo s tim ciljem. To porazumijeva da je osnovni cilj zakona da se unapređuje ono što već imamo u sistemu, a do sada smo ga radili kroz neke druge modalitete i ovaj zakon samo pruža dodatnu šansu da ove modalitete dodatno razradimo.

Ono što je važno jeste da je zakon upravo unio pravnu sigurnost u zaključivanje određenih ugovora, posebno ugovora o javnom privatnom partnerstvu da se kao važan aspekt analize opravdanosti koji je detaljno razrađen u članu 32 Predloga zakona o javnom privatnom partnerstvu u značajnom dijelu poziva na zaštitu javnog interesa. Prvi put je i pravno ovim zakonom uvedeno da se analiza opravdanosti mora sadržati detaljnu analizu s aspekta metodologije procjene vrijednosti dobijene za novac. Ovo je važno, prije svega, upravo s aspekta građana, jer danas je to i osnovni cilj da prezentujemo koja rješenja ovaj zakon u tom dijelu donosi, a to je da se unapređuje ono što smo do sada tradicionalno radili kroz javne institucije. Kada govorimo o zaključivanju ugovora onda je zakon detaljno razradio kako se ugovori zaključuju. Opet napominjem da je ovaj dio posebno u dijelu ugovora u značajnom oslonjen na evropsku praksu, posebno u dijelu koji se odnosi na zaključivanje ugovora, izmjene ugovora, određena prava koja sleđuju druga lica po osnovu zaključenog ugovora između javnog i privatnog partnera. Ugovor o javnom privatnom partnerstvu je dugoročniji odnos koji podrazumijeva da se određeni uslovi na tržištu logično moraju mijenjati posebno ako imamo ugovor na dugi rok preko 20 godina. U tom dijelu daje mogućnost da javni i privatni partner mogu izvršiti izmjene ugovora o javnom privatnom partnerstvu. Ovaj dio je do detalja prenesen iz Direktive za dodjelu koncesionih ugovora i usklađivan je s Evropskom komisijom.

Što se tiče bitnih elemenata ugovora, taj dio, takođe, predstavlja evropsku praksu šta jedan ugovor o javnom privatnom partnerstvu treba da sadrži i predstavlja intenciju Vlade da u ovom dijelu posebno imamo ujednačenu praksu prilikom zaključivanja ugovora. Član 67 Zakona o javno privatnom partnerstvu upravo ukazuje šta naročito ugovor o javno privatnom partnerstvu sadrži zavisno od predmeta koji je predmet ugovora o javno privatnom partnerstvu. Hvala vam, potpredsjedniče.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 12:42:39)

Hvala.

Dajem kratku pauzu.

-Pauza-

RAŠKO KONJEVIĆ (03.12.19 13:03:54)

Poštovani potpredsjedniče, ja ću iskoristiti pravo da pitam vas.

Vi ste čovjek koji umije da pročita propis i dugo ste propise primjenivali, da ne bismo sada mi ovako pred kamerama u nekakvom nerazumijevanju bili. Možete li da nam protumačite ovaj stav zakona: "Objekti i uređaji i postrojenja izgrađeni u skladu sa ugovorom o javno privatnom partnerstvu uključujući i uvećanu vrijednost objekta u državnoj susvojini, ako ugovorom o javno privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom nije drugačije utvrđeno". Da li to znači, poštovani potpredsjedniče, da ugovorom o javno privatnom partnerstvu može da se ... odredba da ostaju u državnoj svojini. Dakle, po nama može i cijela dilema nastaje oko toga. Ja vas molim da obratite pažnju da zajednički protumačimo ovu odredbu ugovora, jer član 81 stav 1 poglavlje 6 Imovinski odnosi, naslov Pravo svojine i upravljanje imovinom, član 81. E onda bi bilo pitanje kako ugovorom možemo da derogiramo nešto što je definisano drugim propisima u tom kontekstu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:05:32)

Hvala, obratiće se pažnja na član 81, obaviće se konsultacija u skladu sa vašim zahtjevom. Tražićemo to od predlagača i od kolega koji su nadležni za određene odbore.

Dajem riječ poslaniku Goranu Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ (03.12.19 13:05:50)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi građani, kolegice i kolege, uvažena gospođo,

Nije ništa novo ovom parlamentu da makar raspravlja o javno privatnom partnerstvu, ovdje mi je svjedok i kolega Damjanović, uredni hroničar pa i najbolji onoga što u ovom parlamentu prolazi što ne prolazi. Koliko puta smo se obavezali ili obavezivali kao parlament da ćemo nešto iskontrolisati, da ćemo nešto ispratiti, nikad nam to nije pošlo za rukom. Ovdje je problem doduše što mi uvijek radimo na kraju epopeje ono što su drugi uradili mnogo prije. Privatno javno partnerstvo kao tekovina neoliberalne partije i neoliberalnog koncepta je danas u zemljama Zapadne Evrope na ispitu i propitivanju kako je bilo i šta je donijelo u minulih dvije decenije ponajviše, a kod nas evo to zakonski uobličavamo. Ja ne vidim da će to donijeti dobra s obzirom da u jednoj Velikoj Britaniji danas raspravljaju o tome koliko je zajednica, koliko je javnost, koliko je država, koliko je poreski obveznik od toga imao koristi. Gotovo svim državama koje su se bavile na organizova način javno privatnim partnerstvom radilo se ogromnim zaradama privatnih partnera o gubitku prava iz zakonskih privilegija zaposlenih u javnom sektoru i radilo se o tome da se danas preispituje gdje smo, šta smo dobili i šta smo izgubili.

Zaista ovaj član zakona o kojem je govorila i kolegica Vuksanović Stanković je pomalo zlokoban. Dakle, proizvod privatno javnog partnerstva, da to prevedem građanima koji ovo prate, materijalno dobro ili bilo nešto treće može biti jasnim čitanjem ovoga zakona i u privatnom vlasništvu ili ne mora biti u državnom. Dakle, ovdje doslovce piše da ne mora biti ili će biti ako zakon ne kaže drugačije. Mi imamo ovdje na djelu privatno javno partnerstvo ne znam kako smo ga do sada krstili, kako ga pravilno zovemo, ali bismo mogli iz ovoga dosadašnjeg privatno javnog partnerovanja zaključiti gdje smo i šta smo. Govoreći minuli put o razvoju regionalnog, pa govoreći o autoputu, ja sam tvrdio da je nevjerovatno da pojedini privatne firme koje su na volšeban način, meni se tako makar čini ušle u privatno javno partnerstvo iako to zakonom zovemo drugačije zaradile ogroman novac poreskih obveznika u jednoj ili dvije godine na kojemu bi im pozavidjele privatne firme koje se tim poslovima bave i po stotinak godina dakle, imaju toliko tradicije negdje u organizovanim evropskim zemljama.

Ja sam uvijek zabrinut kada se radi o saradnji države i privatnog partnera u Crnoj Gori iz prostog razloga što gotovo da nema ni jedne dobrostojeće privatne firme koja može pružiti uslugu javnom sektoru, a da upravo nije postala velika i značajna zahvaljujući javnom sektoru. To su ljudi koji su u procesu tranzicije, u procesu privatizacije na žalost opustošili javna dobra, nekadašnju

društvenu ili državnu imovinu i danas ćemo ih pozvati za partnere u privatno javnom partnerstvu da dovrše posao. Ja ne znam ni jednu, ne znam nikoga ko se oprobao na stranom tržištu pa stekao imidž ovdje neupitan da možemo reći to je privatna firma koja je definitivno zaslužila da bude partner državi i javnom interesu u nekom poslu, to su ljudi koji su novac uzimali ili iz budžeta ili iz nelegalnih tokova uz saglasnost države, uz podršku države ili uz prećutnu podršku države. Jedno sam potpuno siguran, privatno javno partnerstvo u Crnoj Gori, na žalost u javnom interesu nema tradiciju. Ovdje nema tradiciju ni nešto što bi nam dalo možda motiv da tako nešto opravdamo, ne znam nikoga iz privatnog sektora ko je postao veliki zadužbinar kao u regionu što je u minulih 100 ili 200 godina postojala tradicija. Ovdje je nevjerovatno da ljudi koji su zahvaljujući državnom, javnom, našem novcu došli do vlastitog privatnog kapitala u enormnim iznosima, nikad nisu osjetili potrebu da se sami ponude ... škole, donatori doma zdravlja da pomognu - ne, svijetlih primjera da se pomogne crkva, uglavnom su ti ljudi na crnim listama zbog toga što se protjeruju. Kad je u pitanju njihova potreba da se vrati novac onome koji im ga je dao, pa makar i kroz rupe u zakonu, takvo nešto ne postoji. Definitivno naš prigovor, moj prigovor je da je ovo na kraju balade i da nam je nevjerovatno da se uopšte može dovesti u sumnju državno vlasništvo koje bi trebalo da bude apsolutno u svakom javno privatnom partnerstvu kad govorimo o onome što je rezultat. Na kraju vi kažete i sami, tu se ništa ne prodaje, ali može biti dato pod zakup, može biti dato na korištenje, ali se radi o tome na koliko godina.

Zahvaljujem potpredsjedniku Gvozdenoviću, na mogućnosti da o ovome nešto kažem. Možda je bilo preko reda, ja sam koristio pravo na komentar izlaganja uvažene gospođe, svakako znajući da ona ima pravo da komentariše, ali bolje i tako nego da nikako ne govori. Javnost bi bila uskraćena ... vrlo važan stav koji još nisam ovdje čuo.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:12:12)

Hvala.

Kao što sam rekao, vi imate pravo poslije svakog komentara vaše diskusije da iskoristite pravo. Da li želite to sada? Želite, samo izvolite.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 13:12:24)

Zahvaljujem poslanicima ... na ova vrlo važna pitanja Zakona o javno privatnom partnerstvu.

U ovom dijelu posebno još jednom želim da ukažem da osnovni smisao bi bila zaštita javnog interesa. Čitajući zakon na nekoliko iteracija će se upravo naći to da se projekti javno privatnog partnerstva i zaključuju zbog javnog interesa. Nadalje član 77 tačka 9 dodatno upućuje na javni interes, pa se čak i ugovor o javno privatnom partnerstvu može samo odlukom javnog partnera raskinuti zbog zaštite javnog interesa. Upravo je to razlog zbog čega je predlagač imao intenciju da ove projekte zaključuje samo tamo gdje je izražen javni interes.

Ono što smo do sada mogli čuti, a to je i opravdani smisao javno privatnog partnerstva, jeste da imamo nove investicije koje u krajnjem proizvode i povećavaju kvalitet javnih radova i javnih usluga. Te investicije same po sebi su u interesu privatnog partnera, ali je obaveza države, odnosno javne strane u tom ugovoru da vodi interes o javnim ingerencijama i to je ono što je ovaj zakon pokušao napraviti balans kroz ugovor o javno privatnom partnerstvu.

U vezi sa odredbama koje ste i vi ukazali da treba provjeriti iz člana 81, predsjednica Zakonodavnog odbora je detaljno pravno pojasnila šta to podrazumijeva u smislu raspologanja državnom imovinom, a podrazumijeva da bismo opet mi na operativnom nivou kad sprovodimo, odnosno zaključujemo određeni ugovor bili najviše zadovoljni kad bismo imali u implementaciji samo jedan propis, što nikada nije tako. Ukoliko je predmet ugovora o javno privatnom partnerstvu državna imovina shodno se primjenjuju odredbe koje su regulisane Zakonom o državnoj imovini, u tom dijelu je član 29 zadnji stav koji ukazuje na raspolaganje državnom imovinom ako je vrijednost državne imovine koja je predmet raspolaganja iznad 150 miliona eura i u tom dijelu ingerencije Skupštine će u svakom slučaju biti ispoštovane ukoliko je predmet ugovora o javno privatnom

partnerstvu u skladu sa članom 81 određena državna imovina.

Ovo što smo imali sada sugestiju da dodatno razmotrimo, a to je da određeni objekti, odnosno oprema koje privatni partner tokom izvođenja ugovora i realizacije posla može sam da obezbijedi, u krajnjem možda javnom partneru i ne trebaju. Na primjer solarni paneli, ukoliko su predmet ugovora o javno privatnom partnerstvu, da na konkretnom primjeru pojasnim, možda državi nakon 20 godina ti solarni paneli realno i ne trebaju i ne trebaju da budu državno vlasništvo, jer su već amortizovani. To se reguliše ugovorom o javno privatnom partnerstvu, a ni u kom smislu ne mogu biti osporena ona prava države koja su za državnu imovinu već regulisana Zakonom o državnoj imovini. Toliko u ovom dijelu. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:15:32)

Jedan od poslanika se prijavio, Marina Jočić.

MARINA JOČIĆ (03.12.19 13:15:38)

Gospodine predsjedavajući, ne znam zašto ste neprekidno isključivali moju prijavu. Pokušavali ste da me ugasite kao ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:15:45)

Predsjedavajući nema tu mogućnost, to je tehnička, tako da pretpostavljam da vi to znate. Znači, nezavisno od toga da li tehnika funkcioniše svi dobijate riječ ko se prijavi, a koga vidimo, a evo imamo komunikaciju, niste daleko od mene.

MARINA JOČIĆ (03.12.19 13:16:05)

Prije svega htjela bih da pohvalim predstavnicu Ministarstva, to se rijetko čuje iz ovih redova, iz ovih klupa, što odgovara na premjedbe poslanika i mislimo da upravo takav rad je pravi recept da se donesu nekakvi zaključci ili makar da građani čuju ono što je važno u vezi određenih zakonskih projekata.

Međutim, ono što priča gospođa nisam sigurna uvijek da odgovara stanju stvari. Vi nas, gospođo, upozoravate da se ovim zakonom ne predviđa prodaja imovina nego da i dalje ostaje u državnoj svojini. To je tačno. Međutim, šta dobija onaj ko sklapa ugovor sa državom. Dobija neku veliku korist, jer naravno ne bi svoj kapital ulagao u te projekte da nema korist. O tome ne razgovaramo. Pa tako bih podsjetila da mi imamo u Crnoj Gori već primjera privatno javnog partnerstva. Recimo svake godine država odvaja 45 miliona eura za bolnicu Codra. Pri tome nismo sasvim sigurno ko je stvarni vlasnik ove bolnice i zašto država nije mogla da obezbijedi uslove u svojim ustanovama da se pružaju te usluge i 45 miliona da vraća u budžet, a ne privatniku na ruke. Dakle, postoje takvi primjeri da ne govorimo o stomatološkim ambulancama gdje one takođe imaju ugovore sklopljene za privatno javno partnerstvo gdje djeca prije svega ne dobijaju baš onako usluge kako bi trebalo ono što ide preko fonda i što se plaća, to se dosta dugo čeka, ono što se odmah plati, ko ima pare da plati dobija uslugu vrlo brzo.

Znači ovo ostaje formalno u vlasništvu države, ova imovina. Međutim, 30, 40 godina ili 50 ili ko zna na koliko godina se benefiti dobijaju. Ja nisam sigurna ovim zakonom šta je određeno, ali čini mi se da je onaj park u Miločeru na 90 godina dobijen, što znači nekoliko generacija treba da prođe. To potpuno je nevažno što je u formalnom vlasništvu države. Dakle, luka, druga faza autoputa, hoće li to sledećih decenija da koristi neki privatnik? Šta mi dobijamo za to osim što zapošljavamo ljude? Ionako bi bili zaposleni. Hoće li auto-put postati, druga faza autoputa, recimo Bemaxov auto-put, da Bemax koji je i te kako dobro zaradio na razne načine od ove prve dionice sada može da bude partner za drugu fazu? Znači samo jedno bezakonje se nastavlja i nasleđuje

drugo bezakonje i ključno pitanje je ko će biti direktor ove agencije. Hoće li možda Sreten Radonjić dosadašnji direktor Agencije za sprečavanje sukoba interesa? Mi znamo ...

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:19:23)

Prekoračili ste vrijeme, jeste, krenuo vam je tek četvrti minut.

MARINA JOČIĆ (03.12.19 13:19:39)

Molim vas, samo da završim rečenicu. Je li mogu da završim rečenicu? Nadam se da, vi znate da ja nemam problema sa vremenom, pola minuta sam diskusiju ranije završila.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:19:40)

Više sam vas ovako prekinuo zbog toga što očekujem od vas da poštujete član 107 gdje ne bi trebalo da pominjete druga imena i ostale stvari.

MARINA JOČIĆ (03.12.19 13:19:57)

Ja neću dalje da komentarišem ovaj zakon, ali hoću taj član Poslovnika koji je donešen bez opozicije, odnosno bez Demokratskog fronta.

Svako ko vrši javnu funkciju je izložen kritici javnosti, nema razloga da se ne pomene uključujući Miomira Mugošu koji bi takođe mogao da bude direktor ove Agencije, a trebalo bi u stvari da bude u ... Mislila sam na Miomira Mugošu, direktora Poreske uprave.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:20:24)

Izvolite.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 13:20:27)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Hvala poslanici Jočić, potpuno saglasni da u ovom dijelu je vrlo važno da pred građanima iznosimo ono što su osnove ovog zakona. Pomenuli ste prihode i to i jeste naš takođe benefit od ovog predloga zakona jer pruža dodatni prostor za ostvarivanje novih prihoda u okviru finansija države, ali i lokalnih samouprava u vezi sa standardom zaključivanja ugovora o javno privatnom partnerstvu i standard evropski jeste da se ugovori zaključuju do 30 godina. To je prosto period koji je određen da takvi ugovori podrazumijevaju ... za privatnog partnera odnosno pružaju mu, čak i taj član Zakona o javnom privatnom partnerstvu koji se odnosi na trajanje ugovora o javno privatnom partnerstvu i ukazuje da se rok određuje u odnosu na prihode privatnog partnera i uloženu njegovu investiciju kao povrat onoga što on treba da ostvari u tom roku koliko ugovor o javno privatnom partnerstvu traje. Za rok preko 30 godina evropski je standard da se moraju izjasniti ona tijela koja prate državnu pomoć, tako da u takvim ugovorima ne bi bilo segmenata državne pomoći ili ukoliko bi ih bilo da oni moraju biti ugovorom jasno poentirani u skladu sa zakonom koji se bavi državnom pomoći.

Ono što je dalje važno jeste da Zakon o javno privatnom partnerstvu ne predstavlja zakup državne imovine, već zakup državne imovine koji je regulisan Zakonom o državnoj imovini ostaje i dalje kao instrument u kojem će moći da se realizuju određeni poslovi poštujući odredbe tog zakona.

Nadalje, ukoliko imamo primjenu Zakona o javno privatnom partnerstvu, podrazumijeva samo ugovorni odnos koji mora biti u oblastima koje su obuhvaćene predmetom Zakona o javno privatnom partnerstvu član 13. Ali, pored člana 13 mora obuhvatiti osnovne elemente člana 2 Zakona o javno privatnom partnerstvu da bi određeni projekat mogao prije svega biti kategorisan kao javno privatno partnerstvo. Svaki oblik saradnje između privatnog i javnog sektora jeste određeni odnos privatnog i javnog sektora koji može biti formalizovan ugovornim pravom kroz različite forme koje zakon poznaje, ali nije javno privatno partnerstvo.

Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:22:50)

Hvala.

Komentar na vaše izlaganje ima i Jovanka Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (03.12.19 13:22:56)

Uvaženi potpredsjedniče, vrlo kratko.

Ne znam koliko puta treba ponoviti ovo što je rekla i uvažena predstavica predlagača, da se ovdje ne radi o raspolaganju imovine. Nijesam se htjela javiti, jer mislim da je građanima jasno. Hoću samo da komentarišem, normalno da privatni partner neće raditi džabe, da on mora da iz svoga posla ostvari određeni profit i to je osnovni smisao, da ulaže privatni kapital i da imaju obje strane koristi od toga. Što se tiče nekih navoda da može doći u poziciji da privatni kapital bude uložen i od strane nekoga ko se pokazao kao nesolventan, da ne parafraziram diskusiju gospodina Danilovića. Ja upućujem zaista da ovaj zakon moramo posmatrati u saglasju sa Zakonom o javnim nabavkama. Cijeli ovaj postupak ide po principu javnih nabavki, a da je tamo jasno utvrđeno u članu 110 kada neće se sklopiti, odnosno kada ne može dobiti ponuđač posao zbog toga što se pokazao kao nesolventan u prethodnom nekom poslu i pod uslovom da je normalno da i organi, odnosno naručiocu do detalja sprovode zakon i da iskoriste sve pravne mogućnosti u pogledu raskida ugovora i preduzimanja tih mjera. Ako se sa nekim raskine ugovor onda više neće moći da učestvuje po sistemu javnih nabavki. Isto će to važiti ovdje kada je u pitanju javno privatno partnerstvo.

Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:24:32)

Hvala.

Imate pravo na komentar ukoliko želite.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (03.12.19 13:25:00)

Ja se zaista izvinjavam, gospođo Jovetić, je li se vi ovdje šalite sa nama ili vi ne znate da tumačite normu koju ste vi napisali. Nemojte da nas ubjeđujete da je ovdje u pitanju zaštita javnog interesa, jer ako vi pominjete kroz zakon u određenim odredbama zaštitu javnog interesa, a onda u članu 81, opet ću citirati taj član: "Objekti, uređaji i postrojenja su u državnoj svojini ako ugovorom nije drugačije određeno."

Kad imate dvije norme koje su suprotne jedna drugoj, znate li kako se to zove u pravnoj teoriji, s jednim štiti javni interes, a druga je negira? Znae kako se to zove u pravnoj teoriji? To se zove fraus legis - izigravanje norme zakona. Ako ugovorom nije drugačije uređeno, to znači da ugovor može da derogira zakon.

Samo još druga rečenica.

Član 8: "Javno partnerstvo može biti ugovorno ili institucionalno." Je li vama to isto, izvinite?

Onda mora da stoji "ugovorna i institucionalna", a ne "ili", jer ovdje ona definiše posebnim stavom 2 ugovorno što podrazumijeva, u drugom što podrazumijeva institucionalno, a onda dolje u četvrtom "ugovorne ili institucionalne ... određuje se" stavljate ga pod 1. Prvo ga razdvajate, pa ga stavljate pod jedan. Nije jasna norma.

Molim vas, ono što je stvar procedure, da ne bih se javljala za proceduru.

U obrazloženju, vi ste maloprije rekli da ste striktno ispoštovali direktivu Evropske unije. U obrazloženju pod IV kaže: "Prijedlog zakona djelimično usaglašen sa direktivom Evropske unije". VI ste rekli striktno da je usaglašen, a u obrazloženju ste napisali djelimično. E u ovom dijelu sigurno niste ispoštovali direktive, jer ne znam zemlju Evropske unije koja bi na ovaj način otuđivala državne resurse kao što vi radite.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:25:26)

Izvolite.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 13:27:09)

Upravo samo osvrst na to koliko je predlagač ovim propisom vodio računa o samom postupku izbora privatnog partnera, član 54 Predloga zakona upućuje da javni naručilac je dužan da isključi postupak dodjele ugovora o javno privatnom partnerstvu onog privrednog subjekta koji je ranije kršio ugovore koje je imao zaključene sa javnim institucijama. U ovom dijelu potpuno je zaštićena ingerencija na način kako bismo izbjegli da imamo za privatnog partnera i u kom smislu onoga ko do sada nije poštovao ugovorne obaveze.

Na kraju opet moram da ukažem da ugovor o javno privatnom partnerstvu zaključuje se poštujući odredbe člana 13 Predloga zakona, u skladu sa posebnim zakonima takođe, tako da i u ovom dijelu ne može biti zaključen ugovor o javno privatnom partnerstvu koji ima za predmet određena prava koja su zagarantovana Zakonom o državnoj imovini, jer bi bili u suprotnosti sa Zakonom o državnoj imovini što ni u kom slučaju se ne može desiti.

Kada govorimo o usklađenosti Predloga zakona sa evropskim direktivama, ovdje imamo dvije direktive, to je dodjela koncesionih ugovora i zaključivanje ugovora o javno privatnom partnerstvu ... da shodno primjeni Zakona o javnim nabavkama odnosno na klasičnu direktivu koja tangira javne nabavke u ovom dijelu smo dobili saglasnost Evropske komisije i to zvanično sa značajnim ocjenama na tekst Predloga zakona. Predlog zakona je u potpunosti usklađen sa direktivom. Djelimična usklađenost sa odnosi na tekst Predloga zakona dok će podzakonski akti koji se odnose na obavezne uslove koje naručioci moraju da ga ispoštuju u dijelu objavljivanja biti regulisani Zakonom o javnim nabavkama.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:28:59)

... Mariji Ćatović i Bogdanu Fatiću, neka se pripremi Raško Konjević i Predrag Bulatović.

MARIJA ĆATOVIĆ (03.12.19 13:29:06)

Poštovani predsjedavajući, kolege i kolegice, gospođo Jovetić, uvaženi građani,

U Crnoj Gori do sada nije postojalo zakonom riješeno pitanje javno privatnog partnerstva kao ni oblasti kroz koje se to moglo ostvariti. Jedini propis koji je mogao donekle regulisati ovu oblast bile su koncesije ili Zakon o koncesijama. Cilj donošenja Predloga zakona o javno privatnom partnerstvu je unapređenje kvaliteta javnih usluga. Zakonom se omogućava jednakost među subjektima, obezbjeđuje se dodatna šansa za investicije i ulaganja privrednim subjektima u Crnoj Gori.

Predlog zakona će dodatno osnažiti privatnu inicijativu za obavljanje zajedničkih poslova u

djelatnostima od javnog interesa. Ovim zakonom pruža se šansa privredi i javnom sektoru za realizaciju investicija kroz javno privatno partnerstvo. Predlogom zakona definišu se uslovi, postupak predlaganja i odobravanja projekata javno privatnog partnerstva način izbora privatnog partnera kao i druga pitanja od značaja za javno privatno partnerstvo.

Javno privatno partnerstvo je dugoročni ugovorni odnos između javnog i privatnog partnera zasnovano na podjeli resursa i rizika, a sve u cilju povećanja kvaliteta i dostupnosti javnih usluga. U skladu sa ovim zakonom, javno privatno partnerstvo može se uspostaviti u oblasti pružanja usluga od javnog interesa i realizaciji javnih radova u smislu rekonstrukcije izgradnji i održavanje javne infrastrukture i u drugim djelatnostima koji se ovim zakonom definisane kao djelatnost od javnog interesa.

Ovim zakonom je predviđeno osnivanje agencije za investicije Crne Gore čiji je cilj promocija i praćenje realizacije investicija javno privatnog partnerstva. Agencija obavlja stručne poslove na promociji investicionih mogućnosti u skladu sa strategijom za podsticanje investicija i njenim godišnjim programom. Ona priprema razvoj i promociju investicionih mogućnosti Crne Gore u cilju privlačenja domaćih i stranih investitora za ulaganje u određene oblasti od javnog interesa. Agencija daje sugestije, mišljenja, predloge javnom partneru i javnom naručiocu u vezi sa javno privatnim partnerstvom i drugim oblicima investiranja. Vodi registar zaključenih ugovora o javno privatnom partnerstvu, vodi evidenciju stranih investitora i stranih investicija i izvještava Vladu u cilju unapređenja investicionog ambijenta. Podstiče ekonomski razvoj kroz privlačenje direktnih investitora u proizvodni sektor ili sektor usluga. Ovim zakonom je detaljno propisan svaki segment, od pokretanja postupka, neophodnih procedura, stručnih poslova, pružanja pomoći, obavljanja poslova do precizno definisanih obaveza javno privatnih partnera, kako rizika tako i njihove pojedinačne odgovornosti.

Donošenje ovog zakona je i te kako bilo potrebno kako bi se vrlo precizno i jasno definisali određeni javni poslovi i mogućnost njihovog investiranja ukoliko u cjelosti Vlada i lokalne samouprave to ne mogu uraditi. Predlog zakona je djelimično usaglašen sa direktivom 2014/23 Evropske unije i bio je predmet konsultacije sa Svjetskom bankom, Međunarodnim monetarnim fondom kao i sugestijama i stavovima udruženja poslodavaca Crne Gore, Privredne komore, Unijom poslodavaca, Američkom privrednom komorom u Crnoj Gori, Savjetom stranih investitora u Crnoj Gori kao i drugih zainteresovanih lica.

Prema tome, ovim zakonom je vrlo precizno i dobro riješeno pitanje mogućnosti stranih ulaganja kroz oblik javno-privatnog partnerstva i stvaranja mogućnosti povećanja broja radnih mjesta što znači mogućnost većeg broja zaposlenih.

Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (03.12.19 13:33:34)

Bogdan Fatić.

BOGDAN FATIĆ (03.12.19 13:33:39)

Poštovani predsjedavajući, uvažene kolege i kolegice poslanici, poštovani građani,

Složit ćemo se, a i čuli smo to i ranije iz nastupa mojih kolega, da se potreba za definisanjem ovog zakonskog rješenja ovog tipa ukazala odavno, možda čak i za vrijeme takozvanog investicionog zamaha koji se desio odmah nakon sticanja nezavisnosti 2006.godine.

Podsjetiću da smo u tom periodu javno privatno partnerstvo ugovorili uglavnom u oblasti turističke privrede. Jedan od najučestalijih modela organizovanja javno privatnog partnerstva je svakako takozvani bot model koji je uglavnom karakterističan za izgradnju velikih infrastrukturnih projekata kada se jedna organizacija, odnosno kompanija po pravilu javlja i kao investitor i kao izvođač radova. Naime u situacijama kada država ne raspolaže sa dovoljno sredstava ili nije opredijelila sredstva za izgradnju željenog objekta, isti ustupa određenoj kompaniji koja izgrađuje i kasnije upravlja tim objektom, a onda nakon toga ga vraća u vlasništvo države. Zahvaljujući bot aranžmanu 90-tih godina prošlog vijeka u Španiji je izgrađen najveći projekat hotelskih kapaciteta.

Kada govorimo o Crnoj Gori, primjeri bot aranžmana su takođe brojni, a definisani su ne samo master planom razvoja turizma, već i u drugim oblastima. Vjerujem da u svim crnogorskim opštinama postoji izraženo interesovanje za model javnog privatnog partnerstva, ali je takođe činjenica da u značajnom broju opština nije realizovan ni jedan objekat po osnovu ovakvog angažmana.

Jedan od ključnih problema o kojem se govorilo na ovu temu u krugu akademske zajednice i u okviru NVO panela, ali i od strane organa vlasti jeste svakako nedostatak adekvatnog zakonskog rješenja kojim bi se jasno definisao okvir za uspostavljanje i potpisivanje ugovora o javno privatnom partnerstvu. Ovo prije svega iz razloga što je jedino zakonsko rješenje koje je djelimično uređivalo javno privatno partnerstvo bio u stvari do sada Zakon o koncesijama. U tom smislu posebno je važno što je danas pred nama Zakon o javno privatnom partnerstvu, koji za svoj primarni cilj upravo ima definisanje cjelokupne procedure zaključivanja ugovora po ovom osnovu i to od pripremnih radnji preko vođenja evidencije i registra zaključenih ugovora pa sve do definisanja novog tijela u vidu agencije za investicije Crne Gore koja bi kroz svoj rad preuzela i nadležnosti postojeće Agencije za promociju stranih investicija, kao i Sekretarijata za razvojne projekte. Predlog zakona, kao što smo imali priliku da čujemo, dobio je pozitivnu ocjenu i od nadležnog skupštinskog odbora, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, uz konstataciju da je kreiran kvalitetan regulatorni okvir.

S obzirom da govorimo o izuzetno važnoj oblasti koja direktno utiče na unapređenje kvaliteta infrastrukture i drugih javnih usluga, vjerujem da je Vlada odnosno nadležno ministarstvo posebno vodilo računa o sagledavanju svih pojedinosti i eventualnih izazova, tako da danas konačno imamo izuzetno kvalitetan dokument. Posebno je važno što ovo zakonsko rješenje definiše formiranje registra o zaključenim ugovorima o javno privatnom partnerstvu čime će se svakako povećati stepen transparentnosti odnosno prije svega rekao bih stepen dostupnosti informacija zainteresovanoj javnosti. Posebno bih naglasio da je navedeni Predlog zakona usaglašen sa direktivama Evropske unije, a prilikom izrade samog teksta zakona korištene su najbolje evropske prakse i to uz konsultacije nadležnih na organe svjetske banke, kao i uz konsultacije sa Međunarodnim monetarnim fondom.

Na samom kraju svog izlaganja smatram važnim i da napomenem da je zakonom definisano da predmetni projekat naručilac dostavlja Agenciji, Ministarstvu finansija kao i Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore. U slučaju negativnog mišljenja bilo koje od navedenih institucija, naručilac je u obavezi da izvrši izmjene odnosno dopune predloga projekta i to po osnovu sugestija koje su mu dostavili ili agencije ili Ministarstvo finansija. Na ovaj način se dodatno širi interes imovine Crne Gore, unapređuje stepen postizanja željenog kvaliteta i obezbjeđuje dodatna kontrola ispravnosti same dokumentacije.

U konačnom koristim priliku još jednom da kažem da je Ministarstvo odradilo dobro zakonsko rješenje koje je u javnom interesu države Crne Gore. Samim tim, kao što smo čuli, Klub poslanika Demokratske partije socijalista će podržati ovo zakonsko rješenje.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:38:16)

Hvala.

Raško Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (03.12.19 13:38:23)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ovo je zakon koji će vjerovatno da se primjenjuje kod prve i treće dionice auto-puta. Imajući u vidu što je poruka Ministarstva finansija koji možemo u zadnjih godinu i po dana čuti, naš dug je toliki da uzimanje bilo kakvog kredita za finansiranje prve i treće dionice ne dolazi u obzir jer bi značajno ugrozio naše fiskalne kapacitete. Iz ovog razloga mislim da je strašno važno da svaku odredbu ovog zakona dobro rastumačimo da ne bi nas dovodio u bilo kakve dileme.

Ja ću vas podsjetiti da smo upravo mi ovdje usvojili Zakon o auto-putu i tada je jedan broj poslanika doveden u zabludu, odnosno svi, iz razloga što su nam dijeljeni ovdje propagandni materijali da je sve uključeno u auto-put, i petlja, i struja, i voda, i lijevo, i desno.

Što ste rekli, potpredsjedniče? Čiji? Ne, bio je predlog gospodina Brajovića, ako imate nešto protiv predloga gospodina Brajovića, vi izvolite pa recite. Ne, ne nego je bio i vaš, sad je vaš. Javite se za komentar, pa ćemo polemisati.

Dakle, mi smo nakon tog zakona koji je usvojila Skupština imali dodatnih stotinjak miliona troškova. Iz tog razloga, u nekim segmentima je manje važno ko odlučuje. Mnogo je važnije da imamo dobar zakon koji neće kasnije izazvati u samoj primjeni određene probleme. Mi u Klubu Socijaldemokratske partije, gospođa Vuksanović-Stanković je detaljnije govorila o tome, imamo nekoliko dilema. Ja ću neke od tih dilema ponoviti da nam se prilikom primjene ovog zakona kod auto-puta ne bi opet javila neka petlja, voda, struja itd. i da ne bi građani Crne Gore umjesto 800 miliona plaćali od 100 miliona više.

Dakle, smeta nam naravno što u ovom zakonu je uloga Skupštine derogirana u odnosu na postojeća ovlaštenja koja imamo, o tome je kolegunica Vuksanović detaljnije govorila. Ono što takođe je čudno, moram priznati, jeste sljedeća odluka - da vi dajete mogućnost da ugovor pravno naslijedi treće lice u slučajevima ... ako ja dobro tumačim normu, a sada ću je pronaći - ukoliko je to pravno lice kroz stečaj steklo obaveze i prava iz pravnog lica koje je dobilo privatno javno partnerstvo. Evo tačno mi se ne da da nađem tu uredbu ugovora, ali ću ja biti uporan da je nađem.

Zašto je to čudno? Neko ko je nosilac privatno javnog partnerstva, ako ode u stečaj i kroz stečaj neko treće lice ga kupi, uslovno rečeno, da li je logično da se tom licu koje je kroz stečaj došlo do te imovine daju sva prava iz ovog ugovora? Molio bih za pojašnjenje, u kom smislu ste vodili računa vezano za te stvari.

Takođe, vrlo je čudno zašto se u članu 68 spominje privatno javno partnerstvo na rok duži od 30 godina, a nigdje u tom segmentu se ne spominje Skupština.

Dakle, u članu 71 je ono što sam govorio - ako privatnog partnera nakon restrukturiranja uključujući i preuzimanje, spajanje, kupovinu ili stečaj zamjenjuje u potpunosti ili djelimično novi pravni sljedbenik odnosno privredni subjekt koji ispunjava uslove koje je ispunjavao i privatni partner sa kojim je zaključen ugovor, a izmjene su predviđene javnim pozivima itd. i tome slično. Ja mislim da onaj ko je stekao privatno javno partnerstvo, otišao u stečaj, svako ko ga pravno nasleđuje gubi neku vrstu kredibiliteta da bude partner u tom segmentu i može biti iz neke druge branše. Ali, kaže se da ispunjava uslove.

Ono što i dalje nije pojašnjeno, potpredsjedniče Gvozdenuviću, bez obzira što ste i vi uputili određenu vrstu apela, ali mi se čini da je pokušaj objašnjenja toga barem po našoj ocjeni nedovoljno jasan. U poglavlju 6 Imovinski odnosi, u naslovu Pravo susvojinine i upravljanje imovinom član 81: "Objekti, uređaji i postrojenja, izgrađeni u skladu sa ugovorom o javno privatnom partnerstvu uključujući i uvećanu vrijednost objekta u državnoj su svojini"... Ne bi bio problem da to tako stoji, da je stavljena tačka. Onda kaže - zarez, ako ugovorom o javno privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom nije drugačije utvrđeno. Ako ja dobro tumačim ovo z malo znači da je u skladu sa ovim zakonom.

Samo da vam kažem jednu stvar. Ovo je isuviše važna norma da bismo imali određenu vrstu dileme. Ja samo ostavljam dilemu, ja sam izrazio tvrdnju.

Dakle, kolegynice Laličić, prije neki dan smo ovdje raspravljali o kreditnim sanacijama kreditnih institucija. Vi na Zakonodavnom odboru ste pročitali zakon pa ste imali neustavne norme. Prema tome, molim vas da ovo malo detaljnije pogledamo. Prvo je čudno jezički formulisana norma. Objekti, uređaji itd. ne kaže biće u državnoj svojini, nego u državnojsu svojini ako ugovorom o privatno javnom partnerstvu u skladu sa zakonom nije drugačije utvrđeno. Da li to znači da ugovorom o privatno javnom partnerstvu može da se derogira zakon ili ono što je suština Zakona o privatno javnom partnerstvu, da angažujete privatnog partnera na određeni broj godina, da vi nešto uložite, da on uloži, on zaradi i da nakon isteka tog roka on to državi ustupi? Da li se ova odredba može tumačiti na takav način? Nemojte samo da budemo kruti u tome da ne razmijenimo mišljenja na ovu temu. Znaete zašto? Zato što se, recimo, kolegynice Laličić, u vašem Tivtu dešava sljedeća stvar - strani investitor je iz ugovora stekao pravo da ne plati komunalije pet miliona. Nijesam imao, kolegynice Laličić, ja dilemu sa tim. Tu dilemu imala je i žena koju ste vi glasali za gradonačelnika Tivta, pa je ta žena podnijela ostavku. Podnijela je ostavku iz razloga što

nije sebe htjela da dovede u određenu vrstu položaja koji bi za nju bio negativan. Tada je ugovorom devastirana obaveza da se komunalije moraju plaćati.

Prema tome, nemojte da nam ovaj zakon takođe bude osnova da sutra u praksi, jer nije nama problem šta mi pišemo na papiru, nama je najčešće problem kako to u praksi primjenjujemo. Ja vam sada mogu navoditi na desetine primjera gdje su te norme po nama bile jasne.

Evo vam drugi primjer, politički. Jesmo li ovdje stavljali u zatvor poslanika poslanika bez skidanja imuniteta? Znači, stavljali smo ga u zatvor zato što je norma tumačena ... stavljanje u zatvor nije lišenje slobode. Ne, no su ga poslali na ljetovanje.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:47:36)

Proceduralno, Marina Jočić.

MARINA JOČIĆ (03.12.19 13:47:46)

Da ispravim navode, i to sopstvene.

Prilikom izlaganja desila mi se omaška, rekla sam da je bolnica Codra dobila 45 miliona, ona je vjerovatno tu negdje dobila tokom svojih godina postojanja. Međutim u prošloj godini ona je prihodovala odnosno Fond zdravstva je uplatio 4,7 miliona eura.

Prije svega želim da se izvinim Codri zbog te svoje nepreciznosti, a druga stvar, želim da kažem da ja nemam ništa protiv Codre niti protiv bilo koje ordinacije ili privatne klinike. Imam protiv toga da se bez nekih većih kriterijuma ulaže u takvoj privatno javno partnerstvo. Tamo gdje je država mogla da uloži u svoje kapacitete da ih poboljša, uveća, mi ulažemo u privatne. Ja sam za to da privatne institucije zdravstvene rade na bazi tržišta, slobodnog tržišta i neka svako se pozicionira ... Novac od građana Crne Gore ide u javni sektor, javno zdravstvo.

Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:48:55)

Hvala.

Jovanka Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (03.12.19 13:48:59)

Kolega Konjeviću, zaista demantujem vaše navode po tri osnova.

Prvo, vi i ne znate razloge zbog čega je uvažena predsjednica Opštine podnijela ostavku i nemojte sa tim da ovdje raspravljate. Što se tiče kompenzacije oprosta naknade za komunalno opremanje, podsjetiću vas da je to kompenzacija koju zakon poznaje i vi znate da se komunalije koriste za izgradnju puteva, javnih površina itd. Sve ono što je Opština Tivat trebala da odradi, odradio je strani investitor i na ime toga izvršena kompenzacija komunalija, a sve to biće u državnoj imovini, odnosno ono sa čime može da raspolaže Opština Tivat.

Što se tiče vaših navoda da je Zakonodavni odbor propustio da vidi neustavnu odredbu, mi smo u izvještaju koji ste imali prilike da pročitate već najavili da zbog obimnosti zakona i nemogućnosti službe da pravovremeno, u izvještaju smo stavili da će amandmani koji se tiču i pravno-tehničke prirode i usaglašenosti sa Ustavom biti naknadno predati Skupštini, odnosno odrađeni. Mi smo to uradili i tu normu ispravili onako kako je u skladu sa Ustavom, pa nije fer da se sad tim ovdje kao da smo napravili ne znam kakvu grešku. Mi smo sami najavili da će to biti predmet dodatne sjednice. To je to što sam mislila, ne znam više, skrenule su mi se misli, nije čudo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:50:59)

Ja vam se izvinjavam u ime poslanika koji su vam djelimično ometali diskusiju. Neki koji su ušli ili koji su izašli, nijesam primijetio.

Izvolite, poslaniče Konjeviću.

RAŠKO KONJEVIĆ (03.12.19 13:51:11)

Zahvaljujem.

Koleginice Laličić, niti ulazim u detalje osim one koji su javni. Dakle, bivša gradonačelnica Tivta minimum šest mjeseci nije htjela da stavi svoj potpis na ugovor. Ja ne bih slijegao ramenima nego bih toj ženi rekao svaka čast, i nije podnijela ostavku, nego ste je smijenili pa je onda ona to na takav način uradila. Prema tome, žena je imala dilemu i ima pravo na dilemu. Dakle, nije vjerovala vama koji ste joj govorili - ela, potpiši, nego je žena imala dilemu. Treba pozdraviti svakoga ko je na javnoj funkciji i ima dilemu koja se tiče imovine građana, u konkretnom slučaju Tivta. Tamo je ugovorom dato pravo, oprosteno je 5,2 miliona. Znači šta je sad posledica, koleginice Laličić? Znači ko je tražio da se provjeri da li je to u skladu sa Zakonom o državnoj pomoći? Evropska komisija. Znači ko će na kraju da da finalnu riječ da li je prekršen Zakon o državnoj pomoći? Opet Evropska komisija. Znači zašto? Zato što smo preuzeli obavezu iz sporazuma o stabilizaciji pridruživanja. Da vas pitam sledeće, je li ovaj gradonačelnik koji je stavljao potpis na taj ugovor uputio dopis Agenciji za zaštitu konkurencije da provjeri je li to u skladu sa Zakonom o državnoj pomoći. Nema slijeganja ramenima, koleginice Laličić, nego je to trebao da uradi, on je to trebao da uradi, a ne da Agencija za zaštitu konkurencije po službenoj dužnosti pokrene ispitni postupak, takva je zakonska procedura. Iz svega toga, iz ovih primjera o kojima sada govorimo imamo pravo da imamo dilemu. Dakle, ponavljam vam, ja čitam - objekti, uređaji, postojenja izgrađeni u skladu sa Ugovorom o javnom privatnom partnerstvu uključujući i uvećanu vrijednost objekta u državnoj su svojini, tačka, ne bi bilo nikakve dileme, a ovdje je zarez, ako Ugovorom nije drugačije utvrđeno. Prema tome, ostavlja se mogućnost, to me ne možete ubijediti, da se ugovorom to drugačije riješi nego ovo prije zareza, a svrha privatnog javnog partnerstva je da uđe privatni partner, da uloži, da država uđe sa nečim, da on zaradi kroz rok koji mu se daje mogućnost i da nakon isteka tog isteka roka on ono što je stvorio kao dodatnu vrijednost u tom dijelu da državi na dalje upravljanje ako to bude funkcionalno, u najvećem broju slučajeva jeste, Dakle, mi nijesmo protiv modela privatno javnog partnerstva, ali imajući u vidu iskustva koja sam vam govorio, evo iz Tivta, imajući naše iskustvo sa Zakonom o autoputu i dodatnih stotinak miliona troškova moramo naučiti nešto iz toga, naučiti svi zajedno i biti za nijansu oprezniji. Zašto vam ovo govorim? Zato što će ovaj zakon da se primjenjuje u nastavku gradnje autoputa, jer država Crna Gora nema mogućnost više da se zadužuje.

Znači šta MMF u svom posljednjem Izvještaju kaže? Da su iskustva sprovođenja Ugovora o privatno javnom partnerstvu vrlo rizična i da skreće pažnju Vladi da sva iskustva kod velikih infrastrukturnih projekata kroz privatno javno partnerstvo najveći broj njih nijesu dobro završeni, kroz praksu. MMF skreće pažnju na to u svom Izvještaju. To nam je predstavnik MMF-a u crvenom salonu rekao, nas pet, šest iz članova Odbora za ekonomiju su bili tu i nijesam ja, koleginice Laličić, imao nikakvu lošu namjeru da vam navedem ... bio u mogućnosti jer nije imao dovoljno vremena da pročita Zakon o kreditnim institucijama i vi ste tu, koleginice Laličić, u pravu. Znači zašto nije imao mogućnost? Zato što se SMS-om mijenja dnevni red i vi ste tu u pravu. Ne želim da vam čitam prvi i drugi ... nebitno je, ali vi ste u tom dijelu potpuno u pravu.

Prema tome, mi ovdje otvaramo dilemu radi sebe, jer najčešće u Crnoj Gori, na žalost, nije problem šta piše u propisu, nego one norme koje ostanu nejasne kasnije se kreativno tumače, a iz tog kreativnog tumačenja obično se javi i novi trošak. Znači ko plaća taj novi trošak? Građani koji ne mogu da utiču na sadržaj zakona, osim preko nas ovdje. Zato otvaram ovu vrstu dileme.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 13:55:40)

Poslanik Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (03.12.19 13:56:17)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

U obrazloženju ovog zakona navedeno je da je njegov cilj da se donošenjem propisa regulisala ova oblast i da se uputi promotivna poruka privatnom sektoru o spremnosti da država sa njima ulaže. Nravno, odmah da kažem ja nemam ništa protiv toga da država i privatni sektor na zakonit način, na način da neće to biti na štetu građana Crne Gore, a u interesu građana i države pristupi ovom poslu. Mi ovdje ovdje govorim o javno privatnom partnerstvu kao da to u životu Crne Gore nije bilo. Naravno da je bilo. Dugi niz godina putem Zakona o koncesijama i na druge načine je bilo mnogo projekata takozvanog javnog privatnog partnerstva. Ono što ovdje želim da kažem jeste da je ovaj zakon najavljen u liku potpredsjednika tadašnjeg Vlade, Vujice Lazovića, u ljeto 2012.godine. Dakle, sedam i po godina se čeka strateški projekat da bi se jedinstveno uredila ova oblast.

Sada ono što mislim da je važno i što će Demokratski front uvijek da saopštava jeste, bez ozbira da li je riječ o privatnom javnom partnerstvu, bez obzira da li je riječ o nekom drugom obliku ekonomske djelatnosti ove Vlade, Vlade Demokratske partije socijalista imali smo konstantan proces pljačkanja Crne Gore i njengo osiromašenja. Proces privatizacije jedna etapa koja i dalje traje, ali je kroz proces privatizacije došlo do promjene strukture vlasničke i svake druge i Crna Gora je između ostalog debelo opljačkana. Da podsjetim i da citiram profesora doktora Branka Radulovića, da je on vezano za KAP, Elektroprivredu, Željezaru i Boksite predao tri krivične prijave vrijedne između četiri ili pet milijardi na štetu Crne Gore i ovo tužilaštvo na tu temu čuti. Kroz javno privatno partnerstvo, kroz javne nabavke i kroz debele zloupotrebe položaja radi se o osiromašenju Crne Gore.

Odmah da podržim ono što je rekao gospodin Radulović, jeste da ovaj zakon treba da se povuče iz procedure, jer i on i Zakon o javnim nabavkama imaju ogroman broj strana, tiču se veoma važne materije. Kad dodamo onaj set zakona koje je dalo Ministarstvo finansija vezano za depzite kreditne institucije postavlja se pitanje, ako čekate sedam godina, a zašto u mjesec dana se predloži ova količina zakona i onda čujemo od predstavnika Zakonodavnog odbora nijesu imali vremena da prouče u skladu sa zaknom, nije da ne vide stvari koje nijesu dobre.

Dakle, kroz privatizaciju i privatno javno partnerstvo i ovo u budućnosti namjera je od strane Vlade da se natavi pljačka Crne Gore, da se stvara novi sistem vlasnika u Crnoj Gori, zato je i gospoda i SDP-a koja je ovdje s pravom rekla, zanemarena Skupština i mi u DF, smatramo da je zanemarena Skupština i svjesno. Ovdje je konstituisanjem ove agencije kao krovnog organa i eliminišući ovih nekoliko službi agencije koje su bile do sada data carska ovlašćenja direktoru agencije u tački 1 njegovih ovlašćenja. A ko njega postavlja? Vlada Crne Gore. Kome će odgovarati? Odgovareće onome ko kontroliše Vladu Crne Gore. To je, prije svega, predsjednik Demokratske partije socijalista, pa zatim zamjenik predsjednika Demokratske partije socijalista.

Šta je politika ove Vlade? Ovo, član 81, ja ću da ga pročitam još jedanput, član 81, da se nije našao slučajno tu, član 81 kaže: "Objekti, uređaji, postrojenja izgrađeni u skladu sa ugovorom o javnom privatno partnerstvu uključujući uvećanu vrijednost objekata u državnoj su svojini, ako ugovorom o javno privatno partnerstvu u skladu sa zakonom nije drugačije utvrđeno". Zašto se ne stavi tačka, kako je rekao gospodin Konjević? Zašto se ovo ne razjasni i pojasni?

Ja sam čuo ovdje objašnjenje da neki tamo periferni objekti možda neće biti za 30 godina od interesa ... ali možda neće biti ... periferni uređaj, nego će da bude strateški uređaj ili neki uređaj koji značajno pljačka Crnu Goru. Ovo treba da se razjasni. Smatram da je potpredsjednik Skupštine naglasio da i ovo treba da se vidi, ali to nije jedina manjkavost. Suština je da i u ovom članu koji govori da za javno-privatno partnerstvo iznad 30 godina o tome daje svoje mišljenje ne Skupština Crne Gore nego nadležni, koji, državni organ.

Ovaj zakon je, kako je koleginica Marina Jočić rekla, zakon koji uvodi novu fazu zloupotreba vlasti i Demokratske partije socijalista. Molim vas, Zakon o javnim nabavkama koji pominjete, o kome ćete govoriti sada, koji je važeći, kako je ocijenjen 2018. godine od strane Evropske komisije - kao nazadovanje u pravnoj regulativi. Zašto? Zato što Demokratska partija

socijalista ... u svaki zakon ugradi neki politički, pravni interes i ekonomski interes. Tako je, što je rekao maloprije gospodin Konjević, neustavno, nezakonito protumačen Zakonik o krivičnom postupku gdje su stavljeni u zatvor Milan Knežević i Nebojša Medojević i ništa nikome. Tako može i ovo da se desi. Intencija jeste ove vlade u poslednjih nekoliko zakonskih projekata, počev od Zakona o državnoj upravi, da počne zatvaranje informacije opoziciji, medijima i nevladinom sektoru i zato direktor ASK-a napušta ASK ide u agenciju koja će se baviti pitanjima zatvaranja za slobodan pristup informacijama.

Dakle, ovaj zakon treba pogledati još dodatno, a što se nas tiče, mi smatramo da je on široko otvorio vrata za zloupotrebe koje će ići na grbaču građana Crne Gore i za novu dodatnu pljačku u novoj fazi koju namjerava da DPS nakon kongresa realizuje, ali budite ubijedeni kako stanje sada stoji na političkoj sceni su se grdno prevarili jer Demokratski front jača zajedno sa ostalim opozicionim strankama.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:03:54)

Hvala.

Sada dajem riječ Marti Šćepanović, nakon toga...

Za diskusiju se javila predlagač.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 14:04:24)

Vrlo kratko. Prije svega, javnosti radi, pošto iznosimo određene vrlo važne djelove zakona, ali ih samo parcijalno čitamo.

Prije svega, član 72 koji se odnosi na prenos ugovora o javno-privatnom partnerstvu nije imperativna norma već kaže da se ugovor o javno-privatnom partnerstvu može prenijeti i podrazumijeva cijeli set drugih odredbi koje se u tom prenosu ugovora moraju ispoštovati uključujući i to da je javni naručilac obavezan da pribavi mišljenje Ministarstva finansija, Agencije za investicije, čak i zaštitnika imovninsko-pravnih interesa ukoliko je to nužno.

Ono što je dalje važno jeste da je ovo međunarodni standard step in pravo koje garantovano u svim međunarodnim uporednim praksama i podrazumijeva prosto nešto o čemu ni Crna Gora ne može odstupati ni u kom smislu.

Kada govorimo o članu 81 Predloga zakona, još jednom osvrta, kaže se da ugovor o javno-privatnom partnerstvu, drugi dio stava 1, u skladu sa zakonom nije drugačije utvrđeno. Da je "u skladu sa ovim zakonom" bilo bi specificirano, kao i u drugim djelovima ovog zakona. Te specifikacije nema, nego se odnosi da ugovor o javno-privatnom partnerstvu mora biti u skladu sa svim zakonima koji se odnose na predmet ugovora o javno-privatnom partnerstvu. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:05:53)

Hvala.

Diskusija je bila. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (03.12.19 14:06:28)

Dakle, diskusija, najavili ste diskusiju, imamo pravo na komentar.

Koleginice Jovetić, prvo lično ne sumnjam uopšte u bilo kakvu namjeru s vaše strane, ali ja ću vam dati, recimo, jedan primjer kako kod nas funkcionišu zakoni koji se napišu.

Dakle, vi imate Izvještaj Državne revizorske institucije koja kaže da se ugovor za Vektru Jakić, tridesetogodišnji ugovor, dodijelio kompaniji koja u trenutku potpisivanja ugovora nije bila registrovana kao pravni subjekt. To je primjena naših propisa i to nisam rekao ja, rekla je Državna revizorska institucija kroz svoj izvještaj.

Član 71 vi kažete može se što bi značilo da se neće dešavati, što bi i značilo da i ne mora, a upravo je problem što piše može jer to može podrazumijeva da će Vlada ili Agencija davati ocjenu takvih stvari. Nisam ja problematizovao riječ može nego sam problematizovao što u članu 71, što mi nema logiku, a reći ću vam i zašto mi nema logiku. Član 71 ako privatnog partnera nakon restrukturiranja, govorimo o ugovoru o realnom partnerstvu, može se izmiriti bez sprovođenja novog postupka, bez novog postupka u slučaju ako privatnog partnera nakon njegovog restrukturiranja uključujući preuzimanje, spajanje, kupovinu ili stečaj zamjenjuju u potpunosti djelimično novi pravni sljedbenik itd. i tome sl. Vi može ga zamijeniti neko drugi nakon što je naš privatni partner otišao u stečaj. Ja mislim da to nije dobra logika zakona. Ja ne kažem da ta norama ne bi trebala da stoji u situacijama koje je neko kupio privatnog partnera, znači ako se taj privatni partner kotira na berzi pa je neko na berzi kupio akcije i više nije firma x nego je firma y, ali ne ako je otišao u stečaj.

Ponovo oko člana 81, ja ću ponovo građanima da pročitam. Ovo čitam da bi ostalo negdje zapisano, vidim da to svi problematizuju, da sutra kad se javi neka vrsta dileme da možemo da kažemo mi smo na to upozoravali, neko jeste, neko nije itd. "Objekti, uređaji i postrojenja izgrađeni u skladu sa ugovorom o javnom partnerstvu uključujući uvećanu vrijednost objekta u državnoj su svojini". Da ste tu stavili tačku onda bi bilo potpuno logično da to znači da svi drugi zakoni koji se odnose na te stvari štite državni interes u tom segmentu, a vi kažete - zarez, ako ugovorom o javno-privatnom partnerstvu u skladu sa zakonom nije drugačije utvrđeno. Čemu svrha norme? Logika norme, logika zakona je da uloži privatni partner, uloži država, sklope privatno-javno partnerstvo određen broj godina, zaradi privatni partner to što je napravljeno, pređe nakon isteka roka u državno. To je logika privatno-pravnog partnerstva. Čemu u Poglavlju imovinski odnosi, pravo svojine i upravljanje imovinom, čemu mogućnost da ugovorom o privatno-javnom partnerstvu to ne postane državno. Čemu? Zašto je to potrebno? Zašto je to, ljudi, potrebno? To nije svrha, logika, smisao ovog zakona. Smisao ovog zakona je da uđe privatni partner, da uloži, da zaradi i nakon određenog broja godina to vrati.

Zamislite situaciju, sa tim završavam, da mi izaberemo firmu x da radi prvu dionicu ili treću dionicu autoputa. Zamislite da dođemo do toga da li je ta dionica, može li ugovorom biti definisano da to ne bude državno nakon 30 godina. Mi trebamo da izolemišemo iz zakona ovakve vrste normi. Predlažem vam da stavimo tačku nakon ovoga nikave dileme. Stavimo tačku, znači nakon 30, 50, 10, 20, 15 godina to će postati državno u skladu sa ugovorom. Sve u redu, sve je u redu ... I onda jesmo zaštitili u tom dijelu državni interes, javni interes da neko nakon isteka roka privatno javnog partnerstva te će objekte i sve ostalo da vrati državi, a ne da ostavljamo normu koja je ovdje problematična u najmanju ruku, jer naša iskustva, mi smo davali, ponavljam davali smo ... ne postoje, a ne da protumačimo nove.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:11:34)

Za komentar se takođe javio i poslanik Goran Danilović.

MILORAD VULETIĆ (03.12.19 14:11:44)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Na ovaj način ako bi radili, imam osjećaj da bi mogli tri dana da nastavimo da radimo, a mislim da nijeste ispoštovali Poslovnik u cjelosti iz sledećih razloga.

Naime, članom 96 jedna alineja kaže - predlagač, odnosno ovlašćeni predstavnik predlagača u toku pretresa ima pravo da se javi i dobije riječ radi odgovora na postavljena pitanja i pojašnjenje stavova, a nakon završenog pretresa ima pravo na završnu riječ. Što ovo znači? Gospodin Bulatović je diskutovao, postavio nekoliko pitanja. Predstavnik predlagača je imao pravo da pojasni stavove i da odgovori na pitanje i tu je kraj. Svi ostali komentari, mislim nakon uvodnog izlaganja i završne jednako treba da se tretiraju kao nakon završne riječi, odnosno pruženog odgovora poslaniku. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:12:43)

Hvala vam.

PREDRAG BULATOVIĆ (03.12.19 14:12:51)

Ja ću da se nadovežem na ovo što je rekao gospodin Vuletić i član 96. Stvarno bih zamolio bez tenzija da to pitanje riješimo.

Dakle, Poslovnik je jasno definisao da predlagač ima pravo na početku diskusiju da ima odnosno uvodno izlaganje. Ako je nema, nema diskusija kao diskusija tokom rasprave. Ne sporim pravo predlagaču na neograničeni broj javljanja. Ja nisam postavio nijedno pitanje, zato što smatram ne zato što nije ministar, nego zato što kad postavim pitanje nemam pravo da komentarišem posle toga, a kada se javi predlagač da pojasni stavove moje, to je u stvari jedna vrsta komentara na moje izlaganje na šta ja imam pravo komentara. Gospodin Vuletić je potpuno u pravu, mi možemo da neograničeno vodimo raspravu. Ako je ovo omeđeno određenim brojem minuta ili sati koliko da se vodi rasprava i podijeljeno po klubovima onda i predlagač učestvuje u svemu tome. Dakle, da zaključim i zamolim, nemamo ništa protiv da se javi svaki put da pojasni, ali uvijek tada imamo pravo da pojasnimo tokom rasprave. Kad se postavi pitanje odgovor može dati bez bilo kog komentara s druge strane. Što će reći da ako DPS hoće da ova mlada dama govori više puta, oni neka postavljaju pitanja, pet pitanja, na pet pitanja ona će da odgovori na ono što smo mi postavili i to je ta caka. Ja vas stvarno molim da u ovom tonu nađemo mogućnost da se javi koliko god hoće puta i da se mi možemo javiti, nikakav problem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:14:46)

Hvala, poštujem iskustvo i poslanika Vuletića i vaše iskustvo, ali je Poslovnik potpuno jasan.

U Poslovniku jasno piše da izvjestilac odbora i predstavnik predlagača u toku pretresa može da govori, što znači diskutuje, više puta, To je potpuno nesporno i u skladu sa tim smo organozovali ovakav način i ubuduće ja ću ovako tumačiti ovaj dio. Cijenim vaše komentare i vi ste u pravu za određeni dio, ali nijeste pročitali ovaj ključni stav na osnovu koga sam to rekao. Zato vas molim ipak da od početka do kraja pročitate određene stavove. Hvala vam.

Nastavljamo dalje. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (03.12.19 14:15:44)

Gospodine Gvozdenoviću, rijetko kad hvalim predsjedavajuće, ali ja mislim da danas niste uradili ništa čime makar mi iz opozicije ne bi trebali biti zadovoljni, a uvažili ste svakako i predlagače ili predstavnike predlagača, a nijesmo zloupotrijebili po jedan u ime kluba poslanika da se razjasni kada već imamo tu priliku da gospođa hoće da govori, ima dobru namjeru, smatram povratkom neke prakse koja je ovdje bila skoro zaboravljena. Dakle, ja vam se lično u ime našeg kluba zahvaljujem na toj mogućnosti.

Želim sad da otvorim mogućnost dami, odnosno uvaženoj gospođi svojim pitanjem da reaguje i svakako bi imala pravo da zaključi eventualno ovu polemiku. Ja vas sad najiskrenije kao parlamentarac s iskustvom pitam šta je problem u ovome oko čega se ovdje danas vodi velika rasprava, da stavimo tačku na mjestu ove vaše čuvene zapete. Imam negdje osjećaj da ste ekonomista, da niste pravnik i da ovdje ste dužni da branite zakon sa te tačke gledišta. Mi smo parlamentarci, zakonodavci i smatramo da je to potpuno jasno. Ja ne mogu da razumijem ako se na tome insistira da ostane zapeta pa da ostane mogućnost da nešto što je, ja to kažem zbog građana, proizvod javno privatnog partnerstva treba da bude u državnom vlasništvu. Ako ne želite da stavite tačku da je to državno vlasništvo, ja pitam zbog čega onda insistirate na tome.

Država u trenutku kad istekne rok privatno javnog partnerstva bilo to na tri, deset ili trideset godina ukoliko nije zainteresovana za panele, uzimam vaš primjer, solarne panele koji su u tom trenutku amortizovani ili ne znam šta, država uvijek ima mogućnost da preko onoga ko raspolaže državnom imovinom na zakonom propisan način to prenese u privatno vlasništvo. Ali ovdje ostavljati mogućnost da se unaprijed zna ugovorom kako će nakon 30 godina nešto pripasti, ne možda amortizovano nego uz naš novac izgrađeno do nivoa da bude potpuno funkcionalno u tom trenutku privatnom partneru uz to što mu je omogućeno da zaradi, uz to što mu je omogućeno da stvara profit, ja ne vidim način da se drugačije dogovorimo, mi branimo javni interes, a vi čini mi se neprincipijalno braneći ovaj stav, ovu rečenicu sa zapetom, branite privatni interes. Privatni interes je zaštićen apsolutno. Mi samo ne želimo da omogućimo višak prava u privatno javnom partnerstvu. Vi znate da u zemljama visoke korupcije privatno javno partnerstvo predstavlja veliku opasnost po budžet i po javne finansije, da vam ne govorim koliko je primjera da je tako bivalo po Evropi i širom svijeta, bez obzira što se ... javnom partnerstvu. Završavam, uvaženi potpredsjedniče, nadam se za pola minuta.

Još jedan put vas pitamo da li naš odbor zakonodavni ima mogućnost uz vašu saglasnost da reaguje amandmanski, ja sasvim izvjesno neću predlagati amandman, da stavi tačku tamo gdje je dovoljno da bude tačka i gdje je obavezno da bude tačka, a država hoće li nakon isteka privatno javnog partnerstva nastaviti da upravlja tom imovinom ili će je dati ili će je prodati, kako god želite. Nešto što ostavljamo generacijama koje dolaze nakon nas, ne vidim da ovo što mi govorimo šteti državi i javnom interesu. Naprotiv ovo štiti javni interes, a vaše je samo da rečenicu skratite i da ne sporeći benefite koje može donijeti javno privatno partnerstvo isključimo mogućnost zloupotrebe, jer nam ne bi bilo prvi put. Molim vas da ovo shvatite dobronamjerno.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:19:47)

Hvala.

Vi imate pravo, ako želite komentar možete da ga iskoristite ili može kasnije.

Sledeći prijavljeni diskutant jeste Milan Knežević, neka se pripremi Miloš Nikolić.

MILAN KNEŽEVIĆ (03.12.19 14:20:11)

Nisam vjerovao da ću doći na red, ali eto došlo je i mojih pet minuta do dvanaest, što bi rekla jedna kafe-kuvarica u Radovču.

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, da vam mi pojasnimo očito u ovu problematiku paragrafa, stavova, ima li norme, ima li forme, fali li tačka, fali li zapeta, na način da je 21. maja 2006. godine ono sve što je bilo javno postalo privatno, ono sve što je bilo privatno postalo javno i mi sad imamo jednu privatnu državu kojom vladaju ljudi koji donose i predlažu zakone, izbjegavaju Parlament i suočavamo se sa jednom potpunom paradoksalnom situacijom u borbi između klanova. Ja bih ovu mladu damu ako bude imala volju zamolio da odgovori u narednom periodu da li ovaj zakon koji predlažete i neki raniji zakoni su podrazumijevali situaciju da otac sinu potpiše koncesiju za izgradnju mini hidroelektrana, recimo u Kolašinu, pa da onda Investiciono razvojni fond tom sinu odobri milion i po evra, a da on to prikaže da je dobio od Hipotekarne banke, a ustvari je dobio od Razvojnog fonda i dobio je na način da vraća 5% kamatu u narednih 10 godina. Da li ste ikada naišli na takav primjer u praksi i da li će ovo zakonsko rješenje zaustaviti ovakve anomalije? Otac je naravno Milo Đukanović, aktuelni predsjednik države, a sin je naravno Blažo Đukanović, jedan od najpoznatijih investitora iz oblasti obnovljive energije i njemu je otac 8. oktobra, osam dana pred onaj čuveni državni udar i krvoproliće 2016. godine koje je planirao Demokratski front, potpisao koncesiju za izgradnju mini hidroelektrana. Naravno niti Agencija za sprečavanje korupcije niti Specijalno državno tužilaštvo, niti bio ko u Crnoj Gori, a nadležan je da se bavi korupcijom i organizovanim kriminalom, nije imao potrebu da ispita ovu potpisanu koncesiju.

Takođe je jasno da je ova borba klanova, pošto svako ima sina i svako ima kćerku i svakome su svoja deca najmilija, ne bi bila interesantna da nemamo protivtežu na drugoj strani, jer kako se saopštava iz nezvaničnih izvora onaj rizort što je trebalo da se radi u Žabljaku bio je u

centu Nacionalnog parka, bio je zamisao ove druge struje koju predvodi gospodin Marković i njegov sin, ali se onda pojavio Milan Roćen i tamo je organizovao proteste kako bi zaustavio izgradnju rizorta, a zatim... Molim vas, ja evo stojim iza svojih riječi pa nek' me neko demantuje, neka neko polemiše sa mnom. Ja postavljam pitanje, ona se javljala. Mislim da je govorila dva i po sata. Evo joj sad prilika na pitanje da odgovori.

A onda je imperija uzvratila udarac na način što je premijer Marković zabranio izgradnju mini hidroelektrana licima koja su blisko povezana sa aktuelnim predsjednikom države, od sina, sestrića, preko brata, ujaka i sestre od tetaka i tako dalje i tome slično, da ne govorimo o izgradnji auto-puta, gdje su koncesije dobijale firme koje duguju po 10-15-20 miliona eura na osnovu poreza i doprinosa i te firme su sad postale jedni od glavnih sponzora kongresa Demokratske partije socijalista, da ne spominjem firmu Bemax u čijoj hali ste organizovali kongres u subotu. Naravno, sve to je normalno i sve je to doprinijelo privatno javnom partnerstvu, a najveći problem u Crnoj Gori je Demokratski front i Srpska pravoslavna crkva. E, ovako ćete vi da radite i privatno javno partnerstvo sa Srpskom pravoslavnom crkvom i zakon koji ste planirali da doneste u stvari planira otimačinu imovine Srpske pravoslavne crkve koja je ogromna na prostoru Boke Kotorske i sve ono što se sad ovdje dešava, legislativna logistika za obračun sa našom crkvom.

Zbog toga smatram neophodnim da 21. decembra sav vjerujući pravoslavni narod bude ispred Hrama Svetog Vasilija Ostroškog u Nikšiću, da pošaljemo snažnu poruku da ćemo životima braniti imovinu Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori, naše manastire, crkve i groblja prađedovska. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:25:40)

Miloš Nikolić. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (03.12.19 14:25:47)

Hvala vam, poštovani potpredsjedniče, uvažene kolegice i kolege poštovana predstavnice predlagača, poštovani građani,

Danas je pred nama Predlog zakona o javno-privatnom partnerstvu. Razlog donošenja ovog zakona čini mi se da leži donimantno u dvije stvari.

Prva činjenica je da do sada smo imali jedan sistemski odnosno sektorski pristup regulisanja ove jako važne materije, odnosno nijesmo imali sistemski pristup već se ova materija regulisala dominantno kroz Zakon o koncesijama i Zakon o učešću privatnog sektora u vršenju javnih usluga, dok konačno Zakonom o javno privatnom partnerstvu bi ova jedna izuzetno složena i kompleksna i važna materija za Crnu Goru, konačno bila regulisana jednim sistemskim zakonom.

Drugi razlog donošenja ovog zakona svakako jeste upravo i ovo što sam pomenuo, važnost direktnih stranih investicija za Crnu Goru kao osnovnog zamajca razvoja crnogorske ekonomije od obnove nezavisnosti do danas.

Što se tiče samog teksta zakona svakako da je najveća novina osnivanja agencije za investicije Crne Gore, čime prestaju da rade Agencija za promociju direktnih stranih investicija i Sekretarijat za razvojne projekte. Formira se jedna nova agencija koja u sebi sublimira nadležnosti dosadašnjih agencija, odnosno sekretarijata, i koja će biti jedno univerzalno mjesto s kojeg ćemo se kao država sistemski baviti stranim investicijama i zainteresovanošću stranih investitora za ulaganje. Svjedoci smo da je sada to išlo malo teže budući da je jedna agencija radila promociju, druga je radila realizaciju, kod treće su se pribavljali podaci, tako da to odsustvo sistemskog pristupa i jedinstvene regulacije u jednom državnom organu je svakako nanosilo odedene probleme i poteškoće, prije svega investitorima koji su bili zainteresovani za ulaganje.

U tom kontekstu zaista želim da pohvalim i rad ovih državnih organa, prije svega Agencije za promociju direktnih stranih investicija koja je zbilja radila odličan posao u prethodnih desetak godina, a o tome najbolje svjedoče brojke. Od obnove nezavisnosti do danas, od 2006.godine imamo nešto oko osam milijardi direktnih stranih investicija. Samo u prošloj godini imali smo oko 832 miliona direktnih stranih investicija. Imajući u vidu GDP koji je od oko 4,6 milijardi jasno nam

je u tom prosjeku koliko Crna Gora zbilja jeste atraktivna kada su u pitanju investicije i svakako da dio zahvalnosti mora ići Agenciji koja je radila na promociji tih investicija. Ja sam, pošto je bilo u ovom parlamentu riječi i prethodnih dana i o odlivu direktnih stranih investicija iz Crne Gore, navodnim razlozima odliva i tako dalje, potrudio se da pronađem jednu statistiku i malo se pozabavio tim te sam pronašao koliki je procenat neto direktnih stranih investicija u odnosu na GDP Crne Gore i zemalja regiona i Evropske unije u prethodne dvije godine. Tako da je, recimo u 2018. godini Crna Gora bila treća u Evropi sa procentom od 8,91, što se tiče zemalja regiona Srbija je imala 8,13, Makedonija 5,32, Slovenija 2,82, Bosna i Hercegovina 2,45 i Hrvatska 2,11.

Što se tiče zemalja Evropske unije, da ih ne nabrajam sve uzeo sam neke koje mogu biti najbliži po određenim parametrima - Bugarska 3,96, Estonija 3,93, Češka 3,46, Rumunija 2,87, Austrija 2,47, Slovačka 2,40. Da podsjetim još jednom Crna Gora 8,91.

U 2017. godini Crna Gora je imala procenat zastupljenosti neto direktnih stranih investicija BDP sa 11,57%, Srbija 6,56, Makedonija 3,38, Slovenija 2,47, Bosna i Hercegovina 2,56, Hrvatska 3,70.

Što se tiče zemalja Evropske unije - Bugarska 4,87, Estonija 5,84, Češka 5,20, Rumunija 2,82, Austrija 3,74, Slovačka 6,19. Kada želimo da pogledamo i regionalni prosjek i ono što je evropski prosjek, a svakako prosjek Evropske unije, mnogo, mnogo smo ispred njih ne samo po privlačenju direktnih stranih investicija već po neto prilivu direktnih stranih investicija, što znači da je i odliv proporcionalno iz Crne Gore direktnih stranih investicija manji nego u ovim državama.

Kao što sam rekao, prošle godine smo bili treći u Evropi, prethodne smo bili četvrti u Evropi, s tim da je tu ispred nas svakako i Irska koja ima jedan značajan priliv direktnih stranih investicija kroz jednu svoju specifičnu politiku privlačenja i sezonalno to su Kipar, Malta, s tim što trenutno Malta i ponajviše zbog privlačenja određenih sredstava po osnovu gejmbinga i gejmbinga kockarske industrije i tako dalje i zbog selidbe tog tržišta sa nekih drugih destinacija bliže Evropi Malta je našla tu pogodnost uz svakako korišćenje benefita blok čejna i svega ostalog što su pogodnosti te vrste investicija.

Da zaključimo. Crna Gora zbilja jeste i fantastično stoji kao lider kada je u pitanju privlačenje direktnih stranih investicija, lično vjerujem da kao nešto što je osnovna konkurentna prednost i zamajac razvoja crnogorske ekonomije smo dužni da otklonimo sve one prepreke koje se eventualno mogu naći na putu daljeg snaženja, ulaganja u Crnu Goru i zbog toga apsolutno vjerujem da je Predlog zakona o javno privatnom partnerstvu koji će biti usvojen u ovom domu još jedan od priloga kontekstu te priče i vjerujem da će ovaj zakon u potpunosti, uz određene sumnje koje su se pojavile na strani opozicionih kolega, vjerujem da će te sumnje biti odagnate i vjerujem da će apsolutno poslužiti svojoj svrsi i svojoj namjeni. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:31:25)

Da li još neko želi riječ?

Ne želi.

Na ovaj način smo iscrpili sve diskusije. Ne znam da li poslanica Šćepanović želi? Ne želi.

Dajem riječ predstavniku Vlade, ako želi završnu riječ. U završnoj riječi nemojte spominjati imena i ostale stvari, morate iznijeti vaše stavove koji su vezani za određenu diskusiju koja je bila. Možda Odbor dodatno da sagleda sve sugestije koje su bile na ovoj raspravi. Izvolite.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 14:32:05)

Hvala uvažanim poslanicima na osvrt na tekst Predloga zakona o javno privatnom partnerstvu i da u ovom dijelu konstatujem ispred predlagača, stava smo da tekst Predloga zakona donosi najbolji okvir koji smo u ovom dijelu mogli specificirati uvažavajući ne samo norme koje smo iz Evropske direktive morali preuzeti, već da na ovaj način participiramo ono što su obaveze Crne Gore, a to je zaključivanje javnih ugovora na transparentan način, a da istovremeno uvažavajući da je predlagač propisa Ministarstvo finansija, uvažimo ono što je ingerencija a to je da vodimo računa o fiskalnoj disciplini. Važno je istaći da Ministarstvo finansija će istrajati u

implementaciji Predloga zakona o javno privatnom partnerstvu nakon usvajanja uvažavajući da ovo predstavlja jedan važan aspekt naših investicionih ulaganja, upravo usmjerenih izgradnji nove infrastrukture, modernizaciji, a i u krajnjem unapređenju infrastrukture koju trenutno imamo u sistemu.

Multiplikativni efekat Predloga zakona o javno privatnom partnerstvu nije samo u dijelu izgradnje nove infrastrukture i onoga što je predmet Predloga zakona o javno privatnom partnerstvu, već i na sve ostale važne aspekte cjelokupne crnogorske ekonomije i u tom aspektu je prosto neophodno da Zakon o javno privatnom partnerstvu, uvažavajući sve specifičnosti člana 13 odnosno oblasti koje ovaj zakon obuhvata, da ima širinu kako bi se zakon mogao implementirati.

Ono što smo danas mogli čuti jeste da mi konstantno osvrst pravimo samo na one modele javno privatnog partnerstva koji su tradicionalno u Crnoj Gori bili prisutni, to je i ono što je bio model izgradnje, upravljanja i vraćanja određene infrastrukture. Moram da istaknem na kraju da to nije jedini model javno privatnog partnerstva, ni jedan od koncesionih modela to ne predviđa. Bot aranžmani su samo jedan segment javno privatnog partnerstva i svaka korekcija u ovom dijelu bi u značajnom ograničila i suzila prostor u kojem bi predmet Zakona o javno privatnom partnerstvu mogao da se nađe.

Na kraju, vjerujem da je intencija predlagača očigledna a to je da kroz ovaj zakon implementacijom standarda koji su već prihvaćeni, implementirani u zemljama koje imaju tradicionalno i duže iskustvo u primjeni ovakvih javnih ugovora, da prosto doprinesemo onom što je i krajnji cilj, a to je da imamo veći kvalitet javnih radova i ono što podrazumijeva da krajnja usluga za građane kao treće korisnike iz ovih ugovora bude na nivou onom koji su dostupni za ovakve usluge isto i građanima zemalja članica Evropske unije. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 14:35:02)

...je predstavljala Jelena Jovetić, generalna direktorica Direktorata za politiku javnih nabavki.

Zahvaljujem se izvjestiocima odbora i svim diskutantima koji su iznijeli svoje stavove vezano za rješenja koja su vezana za ovaj značajan zakon.

Nadam se da smo sve dileme otklonili, a ako nijesmo otklonili, do glasanja postoji mogućnost da se obavi komunikacija u skladu sa svim formalnostima koje postoje u Skupštini.

Konstatujem da je na ovaj način pretres vezano za ovaj zakon završen, a izjasnićemo se naknadno.

Sada je tačka dnevnog reda **Predlog zakona o javnim nabavkama**, ali sam zamoljen od jednog opozicionog kluba da napravimo kratku pauzu, jer imaju zakazan neki odbor i onda možemo da počnemo u 15 časova sa Predlogom zakona o javnim nabavkama, gdje je takođe zakon za koji je predlagač Ministarstvo finansija. Hvala vam.

Dajem pauzu od pola sata.

-Pauza-

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 15:26:46)

Uvažena gospodo, nastavljamo rad.

Pauzu smo napravili po zahtjevu Demokratskog fronta koji je prisustvovao sjednici Odbora za međunarodne odnose. Ubuduće ako bi DPS tražio pauze onda bi teško mogli da radimo jer smo mi danas imali četiri ili pet raznih odbora, što dio odbora koji je vazan za izbornu zakonodavstvo, što dio ovih standardnih odbora, ali smatramo da uvijek treba uvažiti kad naše kolege traže neku pauzu da organizujemo.

Sada prelazimo na **Predlog zakona o javnim nabavkama**.

Ovlašćeni predstavnici su predstavnici Ministarstva finansija i sa nama je generalna direktorica Direktorata za politiku javnih nabavki Jelena Jovetić.

Izvjestioci odbora su: Nada Nenezić Zakonodavnog odbora i Boris Mugoša Odbora za

ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predlagač želi dodatno obrazloženje? Želi, izvolite.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 15:27:53)

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi poslanici, dame i gospodo,

U uvodnom dijelu ispred predlagača Predloga zakona želimo da ukažemo da problematika predloga zakona upravo ogleda se u tome da je predlagač imao pred sobom četiri direktive evropske koje je trebalo da ovaj predlog zakona obuhvati i dvije regulative. U tome je i kompleksnost ovog novog propisa. Predlog zakona ne donosi samo nove standarde koje su uvele zemlje članice novim direktivama iz 2014. godine već i nastojanje da, kao predlagač određene formalizme i procese koje smo imali u implementaciji važećeg zakona pokušamo ovim novim propisom riješiti.

Predlog zakona predstavlja novi koncept javnih nabavki uvećanju transparentosti, unapređenju fiskalne discipline i u krajnjem povećanju, stvaranju novog prostora kako bismo za javni novac koji se troši kroz sistem javnih nabavki dobili najbolju vrijednost.

Pored toga, predlog zakona donosi i novine u dijelu osnove za elektronski sistem javnih nabavki što je osnova za dalje unapređenje politike javnih nabavki. Elektronski sistem javnih nabavki podrazumijeva međunarodni standard i potpuno elektronsku komunikaciju na relaciji između javnog naručioca i ponuđača. Dalje standarde u velikom Predlog zakona o javnim nabavkama pokušava umanjiti formalizme, samim time što se uvodi izjava privrednog subjekta pa će privredni subjekti koji učestvuju kroz postupak javne nabavke imati značajno manje administrativne troškove. Na isti način pristupa se i izradi ostale dokumentacije od strane javnog naručioca, pa je cilj zakona smanjenje administrativnih troškova i u potpunom povećanje efikasnosti sistema javnih nabavki.

Ono što je vrlo važno jeste da predlog zakona donosi nove odredbe koje stvaraju pravnu sigurnost, a tiču se izmjena ugovora, raskida ugovora, kao i ostalih segmenata koji se odnose na pravnu sigurnost zaključenog ugovora o javnim nabavkama. Zakonom je regulisan i korektivni sistem u okviru javnih nabavki implementacijom direktive koja se odnosi na zaštitu prava učesnika u postupku javnih nabavki i na ovaj način su implementirani dodatni standardi koji se odnose na zaštitu prava kroz cjelokupan postupak.

Važna osnova novog zakona jeste da zakon donosi ekonomski najpovoljniju ponudu, kao kriterijum za izbor ponude u sistemu javnih nabavki i u krajnjem povećava mogućnost naručioca da kroz postupak izabere najbolju ponudu koja odgovara onome što su zahtjevi tehničkih specifikacija.

Zakon donosi inovinu koja se odnosi na kontrakt menadžement, odnosno praćenje realizacije ugovora. U ovom dijelu propisane su nove obaveze na naručioce, a u dijelu realizacije samog ugovora koji je imao za predmet određenu nabavku roba, radova i usluga.

Zakon je donio novine u dijelu dostavljanja dokaza s ciljem povećanja konkurencije u samom postupku javne nabavke jer osnovno načelo je da se omogući što više ponuđača da učestvuju u samom postupku i da na ovaj način pružimo mogućnost da u krajnjem ... ima prsto osnova za izbor najbolje ponude i u tome je vrlo važno da će novi sistem biti na liniji obaveznih podjela na partije kako bi se favorizovao mali i srednji biznis u Crnoj Gori, odnosno da velike vrijednosti jednog tendera mogu biti prilagođene manjim vrijednostima, kako bi ponude mogli da dostave i manji privredni subjekti. Dalje, zakon donosi određene novine koje se tiču same efikasnosti sistema javnih nabavki u dijelu realizacije nabavki koje su ispod evropskih pragova, jednostavnih nabavki, kao i nabavki koje su regulisane u određenim sektorima, sektorskom direktivom o javnim nabavkama, kao i osjetljivim nabavkama u sektoru odbrane i bezbjednosti. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (03.12.19 15:32:00)

Hvala.

Dajem riječ Miloradu Vuletiću.

Imamo molbu Neđeljka Rudovića, zbog obaveza takođe u Odboru, ako može da govori poslije toga. Da li ste saglasni sa tim? Saglasni. Znači Milorad Vuletić, neka se pripremi poslanik Rudović.

MILORAD VULETIĆ (03.12.19 15:32:19)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvažena predstavnice predlagača ovoga zakona gospođu Jovetić i poštovani građani,

Prijedlog zakona o javnim nabavkama koji danas razmatramo sadrži normativna rješenja većeg broja pitanja koja postojećih Zakonom o javnim nabavkama nijesu bila uređena ili nijesu bila precizno i adekvatno definisana. Stoga imam utisak da ovaj prijedlog zakona ima ambiciju da sistem javnih nabavki u Crnoj Gori podigne na znatno viši nivo, u skladu sa važećom ekonomskom regulativom i u skladu sa stvarnim potrebama i izazovima koji su prisutni u oblasti javnih nabavki.

Vrijeme koje imam na raspolaganju ne dozvoljava da u ovom izlaganju detaljnije analiziram sve novine koje Prijedlog zakona donosi, zato ću nastojati da u najkraćem ukažem na određene, ključne po meni, elemente novog sistema javnih nabavki.

Prvo, po meni uvođenje elektronskih nabavki kao primarnog načina sprovođenja javnih nabavki je svakako ključni iskorak u odnosu na postojeće stanje, jer će sigurno doprinijeti ostvarenju osnovnih načela javnih nabavki a to su načelo transparentnosti, načelo efikasnosti, kao što smo čuli od uvodničarke, i ekonomičnost upotrebe javnih sredstava, kao i načelo obezbjeđivanja konkurencije. Naime, sistem elektronskih nabavki će omogućiti da svi podaci o pokretnim i sprovedenim javnim nabavkama budu pohranjeni na jednom mjestu i istovremeno dostupni svim zainteresovanim licima čime se omogućava ravnopravno i pod jednakim uslovima učešće u tržišnoj konkurenciji koja je nezamjenljivi mehanizam iskazivanja spremnosti i sposobnosti da se po najpovoljnijim uslovima obezbijede kvalitetne robe, usluge i radovi koji su u funkciji ostvarivanja interesa građana i društva u cjelini.

Uvode se novi postupci javnih nabavki i to: konkurentski postupak sa pregovorima, partnerstvo za inovacije i konkurentski dijalog čije procedure omogućuju da se dođe do predmeta nabavke koje nijesu opšte dostupni na tržištu kao i predmeta nabavke čije tehničke i funkcionalne karakteristike nije moguće unaprijed potpuno definisati u odnosu na postojeće stvarne potrebe a još manje u odnosu na buduće potrebe.

Dalje, afirmiše se potreba da se u postupcima javnih nabavki maksimalno omogući učešće malih i srednjih privrednih subjekata, kao i mogućnost da se određene nabavke rezervišu za privredne subjekte koji vrše profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, kao i poštovanje obaveza iz oblasti socijalnog prava i zaštite životne sredine. Značajno se smanjuje formalizam u postupku dokazivanja ispunjenosti predviđenih uslova i dozvoljava da se određeni nedostaci ponude mogu otkloniti u primjerenom roku što će svakako doprinijeti da se kvalitetnije ponude ne odbijaju, apriori, već da se sačuvaju i uključe u konkurentsku utakmicu. Predviđeni su i osnovi isključenja privrednih subjekata iz postupka javne nabavke, kao i određeni izuzetci u tom pogledu. Suština ovog zakonskog rješenja je u tome da privredni subjekti, kao i ponuđači moraju ispunjavati predviđene uslove kako u momentu javnog otvaranja ponuda koje u toku daljeg postupka javne nabavke, sve do potpune realizacije ugovora o javnoj nabavci. S tim u vezi, nepoštovanje preuzetih obaveza od strane ponuđača je pokriveno, odnosno obezbijeđeno odgovarajućim garancijama, uključujući polise osiguranja profesionalne odgovornosti. Međutim, po meni je posebno bitno, propisana je mogućnost isključenja ponuđača iz postupka javne nabavke zbog neizvršenih ugovorenih obaveza ... i značajnih i trajnih nedostataka tokom izvršavanja zahtjeva iz nekog prethodnog ugovora o javnoj nabavci. Javno privatno partnerstvo i koncesije čija je posljedica bila raskid ugovora, naknada štete i druga odgovarajuća sankcija, kao i zbog teškog profesionalnog propusta koji dovodi u pitanje integritet ponuđača.

Unaprijeden je takođe i način vrednovanja ponuda, jer je jasno propisano da je naručilac

dužan da u postupku javnih nabavki izabere ekonomski najpovoljniju ponudu primjenom principa isplativosti kriterijuma koji su detaljno upisani u dalju mogućnost da se u svakom konkretnom slučaju adekvatno odgovori postavljenoj obavezi.

I na kraju, unaprijeđena je zaštita prava učesnika u postupcima javnih nabavki. Ovo pitanje potenciram iz razloga što sam u svom izlaganju, povodom izvještaja Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2018. godinu napomenuo da novim zakonom o javnim nabavkama pravnu zaštitu treba cjelovito da bi se ista kvalitetno ostvarila u realno postavljenim rokovima. U tom smislu smatram da je predviđeni rok za rješavanje po žalbama od 30 dana sa mogućnosti produženja za 10 dana primjeren složenosti problematike i ... da se sporna pitanja temeljno sagledaju i ... u kvalitetnim odlukama komisije.

Na kraju, ja nemam dilemu da li ovaj predlog zakona treba usvojiti, ali smatram da je neophodno da se u predviđenom periodu do početka njegove primjene donesu sva potrebna podzakonska akta i da se sprovede aktivna edukacija kako naručilaca, tako i privrednih subjekata. Zahvaljujem i na dozvoli da produžim malo diskusiju.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 15:39:19)

Hvala, poslaniče Vuletiću. Insistirate dosta na Poslovniku, a imali ste prekoračenje tridesetak sekundi.

Po dogovoru dajem riječ poslaniku Rudoviću, poslije toga da se pripremi Predrag Bulatović, nakon njega Andrija Popović, a nakon njega Aleksandar Damjanović.

NEDELJKO RUDOVIĆ (03.12.19 15:39:41)

Zahvaljujem.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo, uvažena predstavnice Ministarstva finansija,

Kada je i ranije donošen Zakon o javnim nabavkama, pa mijenjan 2017. godine, takođe smo čuli iste ovakve pohvale, unapređuje se sistem, unapređuje se kontrola, unapređuje se transparentnost, ali se na djelu malo šta od toga dešava ili se makar malo šta od toga vidi.

Ja želim da postavim pitanje vama za ovu priliku koje glasi - Da li ovaj zakon eliminiše mogućnost zloupotreba na način što se tehničke specifikacije na tenderima crtaju za tačno određene ponuđače? Vi znate da je to bila glavna zamjerka svih koji su pratili sistem javnih nabavki, ukazivali na zloupotrebe i ukazivali na moguću korupciju u tim poslovima. Vrijednost javnih nabavki u 2018. godini je bila 450 miliona eura. Vrijednost javnih nabavki u 2017. je bila čak 522 miliona eura. Mjereno indikatorima Evropske unije, trošak korupcije je bio čak 70 miliona eura. Nikoga napamet niko neće optužiti, ali je svima jasno da javne nabavke služe da budu za odabrane, kao što u stvari javni novac iz državne kase služi, na žalost, odabranima. Cilj javnih nabavki je da se dobije najmanja moguća cijena, da se uvede racionalan pristup, da bi država potrošila najmanje što mora i da bi joj ostalo novca za puteve, za modernizaciju bolnica i domova zdravlja i za opremanje škola i vrtića. Ja tako doživljam ulogu države. Međutim, mi se suočavamo sa podacima koji govore o namještanju tendera, upravo crtanjem tehničkih specifikacija, suočavamo se sa aneksima ugovora koje niko nije pominjao niti nagovještavao kada je posao zaključivan i kada su tenderi objavljeni i onda se postavlja pitanje - da li mi ovim zakonom, ovim rješenjem, za koji tvrdite da je usklađen sa najnovijim direktivama Evropske unije, da li ćemo mi suštinski išta popraviti. Hožemo možda na papiru hoćemo, vjerujem i provjerio sam i čitao sam i vidim da je u pitanju usaglašavanje sa direktivama Evropske unije.

Pozdravljam pojednostavljivanje procesa, pozdravljam propise i norme koji omogućavaju podjelu na partije kako bi mogao veći opseg firmi malih i srednjih preduzeća da se javlja na tender, ali postavljam po meni suštinsko pitanje - Da li isti ljudi koji su do sada na ovaj način sprovodili Zakon o javnim nabavkama, izazivajući sijaset sumnji i na taj način izazivajući pisanje desetina studija o tome zašto proces javnih nabavki u Crnoj Gori ne valja, da li ti isti ljudi mogu na bolji način da sprovedu novi zakon? Mi ćemo dobiti papir za koji ćemo reći da je sada više usklađen sa

direktivama Evropske unije i sa evropskom pravnom tekovinom, ali se postavlja pitanje da li ćemo dobiti u realnosti nešto što je bolje, nešto što je iskorak. Da li neko ko je član vladajuće partije može kontrolisati rukovodioca vladajuće partije. To je sistem koji je stvoren. Kada govorimo o svim državnim tijelima koja su zadužena za, između ostalog i za kontrolu javnih nabavki, isko kao i kad govorimo o Agenciji za sprečavanje korupcije, dolazimo, sudaramo se sa suštinskim pitanjem - Da li partijski kolega može da kontroliše i da natjera da poštuje zakon partijskog šefa čuvajući tako državni novac? Ja mislim da ne može. Ja mislim da ovdje nije problem u propisima, ovdje je problem u ljudima koji treba da sprovode propise, ovdje je problem u sistemu, ovakav kakav je. Zato, evo, postavio sam vam pitanje vezano za tehničke specifikacije, jer nijesam našao da ste u zakonu onemogućili mogućnost crtanja najpovoljnijeg ponuđača.

Dalje, vi ste u zakonu u članu 26 naveli nabavke roba, kategorisali ste, dakle, nabavke u prva tri stava, nabavke roba i usluga procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou do pet hiljada eura, nabavke roba i usluga procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou od pet hiljada do 20 hiljada eura i nabavke radova procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou jednake ili veće od pet hiljada do 40 hiljada eura. Za te nabavke do 40 hiljada eura propise će da utvrđuje Ministarstvo. Zašto, koji su motivi da Ministarstvo svojom odlukom, uredbom ili kako god, defniše i utvrđuje način javnih nabavki za takozvane jednostavne nabavke, iz ovog člana 26? Zašto to nije normirano i u zakonu? Zanimaju me motivi za tako nešto.

Ja želim samo da pomenem, kada govorimo o manama ukupnog sistema javnih nabavki mi govorimo zapravo o manama ovog društva i ovog sistema koji je kreirala ovakva politika. Zanimljivo je broj krivičnih prijava, a recimo 2017. godine kada su nabavke iznosile ukupno na godišnjem nivou 522 miliona eura, naplaćeno je po osnovu prekršaja 17,7 hiljada eura. Pregovore smo počeli sa Evropskom unijom 2012., 2013. ste otvorili poglavlje o javnim nabavkama, gdje se danas nalazimo i šta smo postigli? Nažalost ništa vrijedno pohvale. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (03.12.19 15:47:25)

Predrag Bulatović, poslije njega Andrija Popović.

PREDRAG BULATOVIĆ (03.12.19 15:47:41)

Oblast javnih nabavki prema prijateljima Demokratske partije socijalista iz Evropske komisije predstavlja jednu od najrizičnijih oblasti za korupciju. Ne samo što je najrizičnija nego to je široka mogućnost i ostvaruje se korupcija u javnim nabavkama.

Poglavlje broj V je otvoreno 18. decembra 2013. godine, evo sad će šest godina, privremeno nije zatvoreno jer su uočene velike slabosti. Od 2010. godine kad je usvojen zakon, on je mijenjan više puta, 2014. i 2017. Ovo govorim zbog toga da naglasim da Demokratska partija socijalista ne želi iskreno ka Evropskoj uniji i ona koristi svaku priliku da promijeni zakon, član u zakonu da bi mogli vrh DPS-a, njihovi ortaci i prijatelji da zloupotrebom položaja ostvare prije svega neku ekonomsku korist suprotno zakonu, a zatim, ako je moguće, a i to ostvaruju, političku i pravnu korist.

Citiraću Izvještaj Evropske komisije iz 2018. Ne volim da ih citiram, ali moram navesti sljedeće: "Crna Gora je i dalje umjereno spremna u oblasti javnih nabavki". Ovo "umjereno spremna" je diplomatski rječnik. "Oblasti koja je na naročito osjetljiva na korupciju. Izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama iz juna 2018. godine predstavljaju nazadovanje u smislu pravnog usklađivanja". Nazadovanje, to je za diplomatski rečnik suviše grubo. Još kažu da je to pripremljeno od strane ad hok radne grupe bez javne rasprave, izmijenjeni zakon ne primjenjuje se više na javne nabavke male vrijednosti, nabavke u oblasti odbrane i bezbjednosti.

Ovdje vam je napisano 2018. godine da je ova oblast od strane vlasti korištena za korupciju, korupciju u malim nabavkama i oblasti odbrane i bezbjednosti. Ali, šta to vredi kad mi imamo institucije koje su zarobljene. Prije četiri - pet godina na Odboru za antikorupciju bile su takozvane konsultantske usluge Elektroprivrede u vrijednosti višoj od 10 miliona eura. Sa tim je upoznat i glavni specijalni tužilac Milivoje Katnić. Od tada do danas, tada su konsultantske usluge

bile podložne javnim nabavkama u Elektroprivredi i sa njihovim aktima takođe, ali onaj Mersid Mujović koji je bio u nekom od redova Demokratske partije socijalista na kongresu to nije ni evidentirao, a Milivoje Katnić nije to realizovao.

U Izvještaju Evropske komisije za 2019. godinu se takođe govori o slabostima i govori se o tome da je Uprava za javne nabavke kao samostalni organ prešla uz Ministarstvo finansija.

Mlada damo, Darko Radunović, samo ne znam, ne vjerujem da se to za njega sprema, ovim zakonom i drugim zakonima je dobio carska policijska ovlašćenja. Ili se priprema neko drugi ili je on to dobio u ovom trenutku zato što je bio u rukovodstvu Prve banke, ostaje nam da nagađamo.

Sad da se vratimo na Milivoja Katnića. On progoni Demokratski front, ne utvrđuje konsultanske usluge, a znate šta je uradio - predložio je Lidiju Vukčević za potencijalnog kandidata za vrhovnog državnog tužioca, to je njegova generalna proba, da li će doći do većine da njegov kadar...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 15:51:41)

Ja vas molim da se držite teme.

PREDRAG BULATOVIĆ (03.12.19 15:51:44)

Potpuno. On nije realizovao konsultanske usluge koje su bile koruptivne. Ovdje je suština, Evropska komisija govori o javnim nabavkama kao izazovu za korupcije, odnosno, pročitao sam, rekla je da je u malim nabavkama, to ću pročitati kasnije koliko iznose, bilo praktično korupcije. Znači, ni po koju cijenu ona ne treba biti izabrana jer bi Katnić upravljao Vrhovnim državnim tužilaštvom. Ali zapamtite, poštovani građani, to je za njega generalna proba, ako ona dobije 42 glasa onda će on da se osokoli da se on kandiduje i da nabavi u ovom parlamentu sedam nedostajućih glasova.

Da bi gospodin potpredsjednik Skpštine bio ubijeden da govorim potpuno vezano za materiju, želim da kažem sljedeće: Broj ugovora prošle godine vezano za javne nabavke je bio 100.611 ili što je već citirano ... dakle blizu 450 miliona ili 11,58% bruto društvenog proizvoda. Vrijednost nabavke iznad pragova Evropske unije 136 miliona. Otvoreni postupak 79% ali male, nabavke male vrijednosti 16%. To je taj rezervoar u kome ukazuje Evropska komisija, a o specijalnim nabavkama koje se tiču Vojske, o tome ne možemo da govorimo. Dakle, da ne govorimo o toj strukturi. Male nabavke su prošle godine bile, poštovani građani, 70 miliona i na to ukazuje Evropska komisija, to je mala suma, to je ogorman iznos sredstava, hitne su 13 miliona.

Vezano za ovaj zakon, ja moram da kažem da je taj zakon u najavi ovdje ocijenjen od strane Evropske komisije da daje pretpostavku da je moguće ... sa direktivom iz 2014. godine. Čitavo vrijeme pokušavam da kažem sljedeće - nije problem ovaj zakon ako bude dobar, problem je što je sve pod ingerencijom vrha vlasti same Demokratske partije socijalista jer je došlo do nekih terminoloških izmjena vezano za ono što se tiče pravnog lijeka, pa se sada formira komisija za zaštitu prava, pa uloga suda, da ne govorim o stvarima koje nisu toliko bitne. Suština jeste da je oko 12% bruto društvenog proizvoda javne nabavke i ugovorene nabavke koje se tiču struje, uglja itd. iznose 12% društvenog proizvoda i to je ogroman rezervoar za korupciju i to je ogroman rezervoar koji koristi vladajuća struktura za te stvari. Zato sam pomenuo da Milivoje Katnić želi da istestira da li on može biti glavni specijalni tužilac. To bi bio kraj za Crnu Goru i treba spriječiti već na testnom polaganju kad bude Lidija Vukčević da ne bude izabrana i da dobije vrlo mali broj glasova. To je izazov i za vas iz Demokratske partije socijalista, jer nijeste ste svi u istoj šemi u kojoj je jedan značajan broj istaknutih ljudi vezano za koruptivne radnje.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 15:55:10)

Andrija Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ (03.12.19 15:55:16)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovana gospođo Jovetić,

U Evropskoj uniji kao i u drugim razvijenim zemljama javne nabavke kao pravna disciplina bilježe izuzetnu pažnju javnosti, ubrzanu normativizaciju, razvoj pravne prakse i društvenu brigu. Javne nabavke su dio sistema zaštite tržišnih zakona i sloboda a u krajnjem slobode tržišnog nadmetanja. Važno je naglasiti da javne nabavke kao normirani postupak trošenja javnih sredstava postaju dio zajedničke strategije Evrope. Ovo svjedoči o njihovoj snazi i značaju. Javne nabavke su takođe dio antikorupcijskog poretka koji ne poznaje granice i u zaštitnoj funkciji su transnacionalne. Ogromna je količina i ekonomski značaj javnih sredstava koji se troše putem javnih nabavki a koja se vraćaju u privatni sektor, što dodatno obavezuje na zakonitost u sso tupanju. Danas je u Crnoj Gori sistem javnih nabavki u zakonodavnom smislu u dobroj mjeri usaglašen sa zahjevima Evropske unije, o čemu svjedoče pozitivne ocjene relevantnih međunarodnih institucija. Takođe, uspostavljeni institucionalni okvir koji čine Direkcija za javne nabavke, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki. Međutim, evidentno je da postoji potreba za daljim kontinuiranim obučavanjem i osposobljavanjem svih subjekata koji na direktan ili indirektan način učestvuju u postupcima javnih nabavki, a posebno državnih službenika koji poslove javnih nabavki vrše kao službenici za javne nabavke i članovi komisija za otvaranje i vrednovanje ponuda.

Novi zakon predlaže se u cilju postizanja veće efikasnosti uz istovremeno očuvanje dostignutog stepena transparentnosti, otklanjaju se uočene teškoće u sprovođenju postupka javnih nabavki i definišu slučajevi koji se javljaju u praksi, a nijesu obuhvaćeni zakonom. Cilj je eliminisanje barijera uočenih u primjeni zakona, kako od strane državnih organa, tako i od strane biznis zajednice. Pojednostavljivanje procedura, ostvarivanje kvalitetnih, efikasnih i ekonomičnijih mehanizama zaštite prava i pravnih interesa učesnika u postupcima javnih nabavki, kao i zaštitu javnog interesa. Precizira se da je u skladu s limitima Evropske unije, izmjenama definisano da je naručilac dužan da postupke javnih nabavki primjenjuje za nabavku robe ili usluga čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od 15 hiljada eura, odnosno kad su radovi u pitanju za nabavku koja je jednaka ili veća od 30 hiljada eura, dok se šoping i neposredni sporazum brišu kao vrste postupaka javnih nabavki.

Izmjenama zakona uvode se hitne nabavke koje naručilac može da izvrši bez sprovođenja postupka javnih nabavki u cilju otklanjanja opasnosti od nepredviđenih događaja, otklanjanja posljedica tih nepredviđenih događaja, ugroženosti zdravlja i života građana, građanki ako nije u mogućnosti da sprovede postupak javnih nabavki i postupi u rokovima određenim ovim zakonom uz obavezu da se u sprovođenju tih postupaka poštuju načela javnih nabavki.

Ono što treba istaći je da proces javnih nabavki pored svih svojih prednosti ima i ograničenja, posebno kad je riječ o proizvodnim kompanijama će zbog same procedure trpi proizvodnja a to nije u interesu proizvodnog procesa koji zahtijeva malo drugačiji pristup samim nabavkama, zbog same hitnosti nabavke.

Finalno, par konstatacija i pitanja gospođo Jovetić. Znamo da je ovaj zakon o javnim nabavkama donio mnoge muke građanima i privrednim subjektima u Crnoj Gori. U mnogim segmentima je bio neracionalan, neefikasan. Dakle, godinama se ne mogu realizovati brojni projekti od javnog interesa, više ponuđača, gubitnik na tom konkursu se ... neosnovano, poništava se čitav konkurs i sve jovo nanovo. Evo istaći ću primjer zatvorenog bazena u Kotoru koji je van funkcije tri godine, od toga pola vremena zbog konkursa javnih nabavki koji se nekoliko puta poništavao.

Drugo što me zanima, evo brzo ću završiti, to je ovaj član 157. Sastav i rad žirija. Dakle, taj projektni konkurs sprovodi stručni žiri koji imenuje naručilac, a vidimo da tu jedna trećina ljudi treba da bude stručna, da bude neparan broj, koliko je to neparan, da li je to 33, 133 i malo je sve tu zbunjujuće u tom članu 157. Dakle, ukupna vrijednost javnih nabavki je u prošloj godini bila oko 450 miliona eura i ono što me još zanima znamo da je ukinuta Uprava za javne nabavke 2018.

godine - prošle godine da je to preuzelo Ministarstvo finansija kako sad sve to funkcioniše bez uprave. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:01:56)

Zahvaljujem Andriji Popoviću.

Pošto ovo nisu završna, uvodna, vi se možete javiti kad mislite da je postavljeno neko pitanje ili nešto ili za diskusiju kao i prošli put da znate šta je.

Sad ima riječ Aleksandar Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (03.12.19 16:02:19)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospođo Jovetić, nećete se ljutiti, ali smatram da je bilo potrebe da kod ovog sistemskog zakona bude prisutan i ministar finansija bez obzira kako smo planirali dinamiku rada. Ja bih negdje diskusiju počeo, ako smo već i dalje aspiranti za punopravno članstvo u Evropskoj uniji, od izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru za 2018. godinu koji je došao nakon što smo 2017. godine, gospođo Jovetić, imali obimne izmjene postojećeg važećeg Zakona o javnim nabavkama gdje je Evropska komisija dala dosta sumorne ocjene u smislu opreza kako se primjenjuje sistem javnih nabavki u Crnoj Gori. Određene zabrinutosti zbog institucionalnih izmjena u sistemu javnih nabavki, očekivanja od novog Predloga zakona ovog i onog koji smo maloprije diskutovali o javno privatnom partnerstvu i takođe negdje ukazala da postoje ogromni problemi u primjeni važećeg zakona koji je negdje od 2011. godine u sistemu. Sam sistem javnih nabavki se definiše od 2006. godine čini mi se zakonima u Crnoj Gori, dakle nije nov, niti je nova recimo Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki i bilo je dovoljno vremena da se ne samo kroz promjenu propisa već i promjenu ponašanja uvede red u ovaj sistem.

Gospođo Jovetić, interesantno je da pokušavamo da racionalizujemo sami sistem time što je prošle godine izmjenama akta o uređenju državne uprave ukinuta Uprava za javne nabavke. Da li je gospodin Mersad Mujević, koji je po mom mišljenju dobro obavljao svoj posao, smetao nekome i ta uprava pa je "prišili" Ministarstvu finansija i Direktoratu, ja to ne znam. Znam da Evropska komisija ima zabrinutost oko toga, pa hajde da se složimo da je to jedan vid racionalizacije. Onda jedno pitanje koje pitam kad svaki put diskutujemo izvještaj one Državne komisije za kontrolu javnih nabavki koja treba da postane sada nova komisija, Komisija za zaštitu prava, je li tako, koja će da nastavi sa radom. Ona će se ticati ovih ugovora iz javno privatnog partnerstva. Čemu komisija kad i tako i tako postoji sudska zaštita, kad mogućnost upravnog spora postoji i kad sve ono inače što komisija kao neka među faza između ovog sistema javnih nabavki i pravosuđa samo transferiše sudovima. Na kraju sudovi donose konačne odluke. Vi znate da postoji praksa u jednom ozbiljnom broju država u Evropskoj uniji da ne postoje ove komisije, da postoji direktna sudska zaštita ako su naravno sudovi efikasni, ako sudovi rade svoj posao i ako naravno brzo donose odluke.

Prema tome, možda je ovo bio momenat da se od racionalizacije razmišlja i u odnosu na postojeću komisiju. Dakle, tu nikakvih novina nema. U onom dijelu izvještavanja mi smo dobijali, gospodine potpredsjedniče, dobre izvještaje od Uprave za javne nabavke koji su bili stotinak i više stranica sa detaljnim tabelama i obrazloženjima šta se dešavalo tokom te protekle godine. Ovdje čini mi se imamo smanjeni nivo transparentnosti u odnosu na ovo što je izvještaj koji je ovog puta podnijelo Ministarstvo finansija direktorat za politiku javnih nabavki. Recimo ja ovdje ne mogu da vidim, nema više ukupnih ugovorenih nabavki po ponuđačima, samo su dati neki koji su imali od - do, ali nemamo ukupne nabavke, a imamo recimo po naručiocima. Bilo bi interesantno da vidimo ko su deset najvećih ponuđača u Crnoj Gori koji maltene pokupiše 30% posla u ovoj državi sa svojim podizvođačima. Pa onda nema ko nije dostavio izvještaje nadležnom organu, jer se dešavalo da se izvještaji o javnim nabavkama ne dostave pa je svaki put ranijih godina bilo navedeno ko su ti subjekti koji ne dostavljaju izvještaje, krše zakon, sad ih nema. Onda nema analize između onoga što su planirane/izvršene nabavke. Recimo imamo prekoračenje kod

Ministarstva saobraćaja 257 miliona naručune, 40 miliona izvršeno. Kako je moguće šest puta manje da se ostvare javne nabavke i to u ovakvim iznosima, a da nemamo nikakvog obrazloženja u ovom izvještaju. Izvještaj daje jedan dio podataka koji je nama neophodan, od ovih osnovnih podataka o 449 miliona nabavki i od čega stranci vrše 32,3 miliona ili nešto manje od 10% od kojih je 43,8 miliona tzv. ušteda u odnosu na plan koji je bio predviđen.

Mene recimo, gospođo Jovetić, interesuje frapantan podatak. Ukupni broj poslova javnih nabavki je 3.771 nabavke, one male nabavke od 94.000 i nešto, ukupno 100.000 je bilo nabavki što velikih, što malih prošle 2018. godine. Znete li koliko je shodno svim tim planovima integriteta podnošeno prijava za slučaj korupcije u ovoj oblasti - svega dva. Od 1.611 slučajeva javnih nabavki prošle godine svega dva od 100.000, dakle dva promila, ne to je mnogo manje 0,2 promila ili 0,02 promila, dakle, moguće korupcije onog što jeste integritet itd. ili četiri prijave za potencijalni sukob interesa.

Dakle, negdje nisam siguran da će nam samo prosta promjena propisa, uz ono što mogu da pozdravim kao novi institut - institut izjave, dakle izjava se da, pa ako se ispostavi da u toj izjavi nije bilo kako treba, jasno je šta treba da se radi, uz ovaj dio koji se tiče praćenja cjelokupnog procesa javne nabavke. Ono što nismo do sada imali to je onaj dio koji se tiče i aneksa i onih naknadnih radova i naknadnih ugovora itd. do samog završetka javne nabavke. To zaista pozdravljam kao nešto što je bilo neophodno ne samo 2017. godine kada smo imali obimne izmjene Zakona već 2011. i 2014. godine. Dakle, mi smo dva puta imali obimne izmjene zakona, gdje smo cjelokupan zakon faktički promijenili. Ostaje ono što negdje nalazim kao ključni problemi dakle, to je ovaj dio koji se tiče izuzeća. Vi sami znate ... cifrom od 10% bruto domaćeg proizvoda, to je 450 miliona evra nabavke u 2018. godini.

Mi imamo javnu nabavku zvanu auto-put koja je shodno međudržavnom ugovoru izuzeta iz sistema javnih nabavki, a jeste jedna vrsta javne nabavke, dakle izvođenje radova od strane kompanije. Samo ta jedna nabavka je duplo veća u sumi nego recimo što su sve ostale javne nabavke tokom godine u Crnoj Gori, a gdje su svi ostali izuzeci ovoga puta predviđeni u čini mi se 13 ili 11 članova. Izuzeci, imali smo ih dakle, ovdje. Mislim da je ovaj dio koji se tiče izuzetaka problematičan, ako ništa makar u dijelu izvještavanja vezano za pojedine nabavke, ako ništa makar u onom dijelu gdje nikad nismo dobili, gospođo Jovetić, podatke koliki je iznos takvih nabavki tokom godine koje su recimo izuzete od sistema, da bi negdje mogli da pravimo poređenja da vidimo šta u stvari mi kontrolišemo sa ovim postupcima. Završavam uz zahvalnost potpredsjedniku na prekoračenju.

Dakle, član 110 - može se propisati da firma koja je u stečaju ne može da učestvuje na postupku javnih nabavki, može se propisati. Ako je firma u stečaju, a ako je u onom planu reorganizacije oporavka, kako će se ta firma reorganizovati, oporaviti ukoliko joj se onemogućiti da radi sa državom što je najbolji mogući biznis svih ovih godina u Crnoj Gori? Dakle, to je jedan problem. Drugi problem jeste vezano za ISO standarde. Zašto sama dva standarda, gdje su standardi energestke efikasnosti itd? I ovaj dio koji je u članu 98 propisan, a to su one famozne garancije banaka. Znete i sami da imamo dosta slučajeva da zbog žalbi na javne nabavke te garancije isteknu, banka mazne 50 evra najmanje pa čeraj gore u zavisnosti od iznosa itd. i mi na ovaj način imamo jednu nevidljivu biznis barijeru od koje koristi imaju samo banke. Ja se zaista zahvaljujem, mislim da sam bio u materiji, stvari koje ne uvjeravaju apsolutno, i taj dio ću komentarisati, koje ne uvjeravaju da ćemo imati iskorak u odnosu na ono što su opravdane kritike naših evropskih partnera dato u izvještaju za 2018. godinu. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:10:28)

Hvala.

Dajem riječ Predragu Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (03.12.19 16:10:44)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvažena gospođo Jovetić, poštovane kolegice i kolege,

Mislim da je dobro što smo od 2001. godine kada je prvi put se ovaj zakon našao u pravnom sistemu Crne Gore, što smo ga mijenjali u nekoliko navrata 2014. 2015. 2017. godine i najzad imamo i ovu promjenu. Zato smatram da je svaki put Zakon bio sve bolji i bolji, a činjenica je privlači pažnju javnosti iz prostog razloga što je tačno da između 450 i 500 miliona eura, znači negdje oko 12% bruto društvenog proizvoda ide kroz javne nabavke.

Ono što je dobro kada govorimo o ovom zakonu jeste što zakon pojednostavljuje mnoge procedure koje su bile do sada, govorim o elektronskoj prijavi, govorimo o mnogim drugim stvarima koje su pojednostavljene, a na neki način dovode sa svim tim procedurama imamo i povoljniji položaj svih onih koji se javljaju na konkurs za javne nabavke. Sa druge strane kada govorimo o upodobljavanju sa onim što su propisi Evropske unije, propisi iz 2014. godine, moramo da znamo da će se po ovim propisima, odnosno po ovom Zakonu o javnim nabavkama raditi i one javne nabavke koje se tiču strukturnih investicionih fondova Evropske unije za Crnu Goru. Ovo je jedno od preduslova, moramo da kažemo i to, za zatvaranje Poglavlja 5 u pregovorima sa Evropskom unijom. Znači, kada sve to znamo, možemo govorimo da je dobar zakon, kvalitetan zakon koji će negdje poboljšati s jedne strane transparentnost, s druge strane što nije beznačajno, a bilo je riječi o tome od strane mojih kolega, što će pojeftiniti, poboljšati način same prijave kada govorimo o javnim nabavkama. Naime, nije bez značaja činjenica da vi možete uputiti izjavu sa kojom garantujete da ispunjavate uslove za javne nabavke elektronskim putem i da kasnije ukoliko bude bilo potrebe da to negdje ispunite ili da pružite dokaze u odnosu na ono što je bilo do sada. Znači, znamo svi, o tome je bilo puno puta u javnosti, da su negdje neki konkursi za javne nabavke poništavani iz prostog razloga što su neki sitni elementi, govorimo o detaljima prilikom prijave za javnu nabavku, negdje mogle da budu dovedene u sumnju tako da smo imali ne samo činjenicu da smo odlagali javnu nabavku, što poskupljuje javni proces, nego sa druge strane možda smo nekad imali neke loše izbore zato što je zakon omogućavao da te javne nabavke negdje budu oborene ili budu na nekom drugostepenom organu dovedene u pitanje.

Naravno, rekao bih, i ovo pitanje, pitanje namještanja, korupcije itd. što se negdje uvijek dovodi u sumnju kada su u pitanju javne nabavke, kažem upravo zbog vrijednosti javnih nabavki od strane države. Znači, dozvolite da se sa ovim zakonom rešavaju i ta pitanja. Znači, vjerujte mi da, na riječ, ako ne želite da pročitate zakon, a mislim da nije problem da se zakon isčita na kvalitetan način. Znači, mogućnost za koruptivne radnje je svedena na minimum. Čini mi se da ovdje naše kolege prebjegavaju tu činjenicu. Znači, da je sa ovim zakonom mogućnost korupcije svedena na minimum, a kažem još jedanput ako nemamo povjerenja između sebe, a ove kritike koje sam čuo od strane kolega iz opozicije me ne uvjeravaju da su ni previše ozbiljne niti govore protiv zakonskih normi koje su date u ovom zakonu. Ako ne vjerujemo nama hajde da pogledamo šta kaže Evropska unija. E, ovo je transponovanje njihovih direktiva iz 2014. godine i govorimo o tome da na taj način vjerujte mi Evropska unija ne bi dovela sebe u pitanje da ovim zakonom omogućava nešto što su loše ili koruptivne radnje.

U svakom slučaju raduje činjenica da je Ministarstvo finansija najzad izašlo sa ovim zakonom, žao mi je što to nije urađeno ranije, što je izašlo sa ovim zakonom pred poslanike Skupštine Crne Gore i zaista vjerujem da do sada nisam čuo, a vjerujem da neće biti ni ubuduće nijednog validnog argumenta protiv ovog zakona. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:14:57)

Hvala.

Imam molbu iz Kluba Demokratskog fronta da sada prvi bude Jovan Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (03.12.19 16:15:15)

Mada poslije ovoga što je rekao gospodin Sekulić ne znam zašto uzimati riječ kad vidim da je sve u redu i da je korupcija isčezla i da ovaj zakon...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:15:26)

... rekao da damo sad riječ malo mlađima.

JOVAN VUČUROVIĆ (03.12.19 16:15:32)

Hvala.

A meni vrijeme ide iako sam među mlađima. Molim vas, vratite mi na pet i po minuta.

Zakon o javnim nabavkama, kao i set drugih iz ove oblasti, poštovani građani, spada u set onih zakona neprimjenjivih, tako da kažem, koji ne mogu da se ispune u ovom političkom i društvenom trenutku u kome živi Crna Gora. U trenutku kada Crnu Goru simbolizuju zbog ovakve vlasti i nepotizam i klijentelizam i protekcionizam i teška korupcija i monopoli posebno u oblasti javnih nabavki. Ja odmah citiram: "Naručilac je dužan da obezbijedi da svi privredni subjekti u postupku javne nabavke imaju ravnopravan tretman". Dakle, ko u Crnoj Gori vjeruje danas da postoji ravnopravan tretman u javnim nabavkama? Niko naravno u to ne vjeruje i ne postoje institucije koje mogu da obezbijede taj ravnopravan tretman jer mi smo zemlja koja nema Tužilaštvo i sudstvo u prvom redu.

Ko su ti koji na tržištu mogu imati ravnopravan tretman, na primjer, sa jednim Bemax-om, ko može da se ravna sa njima kad u tom njihovom poslu ili na primjer sa firmom Glosari što se tiče nabavke lijekova. Ne što su te firme nešto posebno kvalitetno nego zato što su to firme monopolske, to su firme iza kojih stoje ... i iza kojih stoji kartel i jednostavno, kad već pomenuh taj Glosari, upravo zbog toga monopolskog karaktera cijena lijekova u Crnoj Gori su tri do pet puta veće nego u nekim zemljama u okruženju, konkretno u Srbiji jer nema regulacije cijena, konkurencija se u startu uništava. To je slika današnje Crne Gore, kolko god vi, gospođo Jovetić, pokušavali da iskažete ...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:17:30)

Ja zbilja očekujem od vas da se pridržavate tačke dnevnog reda, a to je Zakon o javnim nabavkama i određena zakonska rešenja koja su ispred nas.

Znači, članom 107 je jasno definisano kako može da se odnesete prema ovome pa očekujem da prilagodite svoju diskusiju i Poslovniku.

JOVAN VUČUROVIĆ (03.12.19 16:18:00)

A ja nastavljam da citiram Zakon i gospođu Jovetić iz medija.

Meni je žao, gospodine Gvozdenoviću, što niste čitali ovaj zakon zanimljivije. Znali bi da ja citiram, evo sad citiram gospođu Jovetić - da će sve biti kvalitetnije kroz uvođenje potpune elektronske komunikacije, povećanje transparentnosti i da je suštinska novina usklađivanje zakona sa evropskim direktivama. Jesam li dobro ovo kazao? Jesam. A to što ćete vi da uvedete elektronsku komunikaciju i što će zakon da se uskladi sa evropskim direktivama vjerujte mi, gospođo Jovetić, da to apsolutno mnogo ne znači u ovakvoj Crnoj Gori, a takva je kakva sam ja rekao da jeste, vjerujte mi, puna korupcije, nepotizma i protekcionizma, a zna to i gospodin trenutno predsjedavajući. Zna li vi koliko su impresionirani oni iz kartela kad vi kažete da se uvodi elektronska komunikacija i kolko njih briga upšte što je ovo usklađeno sa evropskim direktivama kolko je briga, režimske neke strukture, koliko je briga kriminalne klanove i ostale koji učestvuju u javnim nabavkama, dakle, odlučuju možda o javnim nabavkama. Izjavili ste, nastavljamo sa citatima, da se "određenim rješenjima poveća konkurencija u sistemu javnih nabavki što je i osnov da se na kraju vrednovanjem ponuda dobije najpovoljniji ponuđač". Dakle, opet utopija, gospođo Jovetić, jer svi znamo da u ovoj zemlji razorenoj korupcijom i kriminalnom postoje povlašćeni režimski ponuđači koji su u procesu javnih nabavki bolje informisani od drugih.

Ne, poštovani građani, da su oni bolje informisani što oni nešto znaju o javnim nabavkama znaju o ovoj materiji i nije zato što cure informacije iz Vlade nego jednostavno Vlada tim kartelima stavlja na uvid na izvolte evo gospodo ovo su stvari koje će da se dese pola godine ili godinu unaprijed i oni su znači u povlašćenom položaju u odnosu na druge jer mi gospođo Jovetić, vama se obraćam jer vidio sam da ste baš kao što rekoh puni entuzijazma pročitao sam ono što ste izjavili, mi, gospođo Jovetić, živimo u besudnoj zemlji morate to što prije da shvatite i da bježite iz takve Vlade, Vlade koja je formirana na osnovu Državnog udara i kriminalnih aktivnosti. Dakle, živimo u besudnoj zemlji gdje ne vladaju pravila demokratije i konkurencije već sile i kriminala. Naravno dolaskom na vlast Demokratskog fronta sve će se to promijeniti. Mi ćemo se obračunati i sa kriminalom i sa korupcijom. Mi ćemo procesuirati i privesti pravdi sve one koji su pljačkali građane i kroz sistem javnih nabavki ... imovinu onima koji su se bavili kriminalom posebno onima iz vrha režima i razbiti monopole koje je uspostavio ovaj režim.

Zato, poštovani građani, samo snažna podrška Demokratskom frontu garantuje da nekako Crnu Goru dignemo na noge i da nekako se obračunamo sa ovim kriminalom i korupcijom koji potiče iz vrha režima konkretno od samog predsjednika Demokratske partije socijalista. Hvala, gospodine Gvozdenoviću.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:21:11)

Tražili ste riječ? Zašto kaznenu repliku, za ovaj kraj?

ANDRIJA NIKOLIĆ (03.12.19 16:21:32)

Potpredsjedniče, javio sam se zbog ovog finala diskusije poslanika Vučurovića, gdje je bilo dovoljno elemenata za kaznenu repliku. Nema potrebe da citiram, vi ćete prepoznati da sam u pravu i očekujem da mi date kaznenu repliku.

Hvala, potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Pa evo mislim da je i ova diskusija, odnosno karakter koji u političkom smislu proizvodi zapravo sugestija da na desnoj strani, na strani ovog dijela opozicije mi imamo, odnosno nemamo ljude koji su spremni za dijalog. To je politika koja odudara od koncepta građanske Crne Gore, to je politika koja je zasnovana na kritici, ali ne kritici da bi proizvela nešto dobro, nego kritici radi kritike. Ako pogledamo prethodni sastav Parlamenta u njemu bi smo mogli da pronađemo da je čak 20% poslanika iz redova opozicije promijenilo svoje političke dresove. Onda se postavlja pitanje zašto je došlo do te transformacije i zašto je došlo do te promjene. Zašto ova strana, ova politička strana, nije imala sličan transfer kao što je imala opozicija? Ono što se događalo u opozicionim redovima nije se događalo zbog ideoloških promjena niti se događalo zbog onoga što je potreba savremene i građanske Crne Gore. Događalo se zbog internih opozicionih sukoba, jer vi onim djelovanjem koje zapravo demonstrirate u javnom prostoru sugerirate da nijeste alternativa ovoj vlasti. Vi sugerirate da nijeste dovoljno ozbiljni u svom političkom djelovanju da bi nekada mogli da obavljate vlast. Ako se gro vaših kritika odnosi na korupciju, ako je ona usmjerena na kritiku čelnim ljudima vlasti onda bi bilo dobro da te kritike argumentujete u suprotnom to sve ostaje na nivou političkih ocjena, a političke ocjene nijesu dovoljno dobar argument da nekoga optužite za nešto. U suprotnom mi bi smo vas takođe mogli da optužimo za nešto, ali prethodno bi bilo dobro da imamo neku pravnu osnovu i neki pravni element na osnovu čega bi mogli da se pozovemo na tu optužbu. Ovako sve se svodi na kritiku koja nije samo kritika, nego liči na kritizerstvo.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:24:23)

Hvala.

Pošto sam pitan na osnovu kojeg člana, ako niste lično pomenuti, da li imate pravo na repliku, da malo samo taj dio posla pojasnim.

Pored tog prvog stava gdje se odnosi dio izlaganja koje je vezano za neku ličnost koja ima pravo da svoju repliku postoji i drugi stav koji kaže: Ako se izrazi u negativnom ,... odnosi na klub poslanika ili političku partiju pravo na repliku ima ovlašćeni predstavnik kluba, koji je u ovom slučaju bio Nikolić.

Druga vaša sugestija je bila, da li je izašao iz konteksta odgovora. Da. Zbog toga što je to bio odgovor na određene političke konstatacije koje su bile i to je potpuno jasno ako želite da vodimo na pravi način ovu sjednicu ovo je tako.

Moraćete da kažete po kojem članu sam pogriješio. Samo trenutak da pročitam. Član 96. Član 96 kaže: po otvaranju pretresa svake tačke dnevnog reda pravo da govori imaju po sledećem redosledu: predlagač, izvjestilac, poslanik. Mislim da taj dio sam potupno. Hvala.

Sad ću da vidim šta je član 101. Član 101 je replika, kaže: pravo iz stava 1, 2 i 3 ovog člana može se koristiti jedan put u trajanju od tri minuta. Repliku na repliku nije dozvoljena, osim ako predsjednik Skupštine, predsjedavajući Skupštine, ocijeni da su navodi u replici uvredljivi i dozvoli tu repliku. Znači, pravo da komentariše ovaj član ima taj koji ovdje predsjedava. Od vas očekujem, ja nisam prekršio Poslovnik.

MILAN KNEŽEVIĆ (03.12.19 16:26:30)

Smatram da je poslanik Nikolić trebao da navede navode zbog kojih traži kaznenu repliku, to je pod broj jedan. Pod broj dva, Vaše tumačenje da smo se negativno izražavali prema predsjedniku partije Klubu poslanika ili eventualno pronalaženje može da se tumači i sa drugog aspekta da bi mi trebali ovdje 24 sata da tražimo kaznenu repliku. Znači zašto? Zato što ste nam vi tri puta skidali ovdje imunitete, neke od nas ste poslali u zatvor, pa mi svaki čas trebali da tražimo ovdje kaznenu repliku. To nikako ne zaboravljate, je li tako, a vrlo ste uvredljivi kad pomenemo Demokratsku partiju socijalista.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:27:10)

Ovo što ste Vi rekli zbilja ne znam kako izraz da kažem za to. Znači, ne znam kako da kažem. Niko ovdje vas niti šalje u zatvor, niti mi organizujemo bilo kakva suđenja. Ovdje ovaj parlament funkcioniše...

Uvaženi poslaniče, imao bih mogućnost koristeći odredbu člana 107 da vam dam opomenu, da uradim štošta toga, jer u članu 107 sledeći stav kaže - u slučaju da prekidate govornika u izlaganju ili dobacujete, odnosno ometate govornika i na drugi način ugrožavate slobodu govora, što ste Vi radili dok sam ja govorio ovdje. Znači, Vi ste me ometali i ometate opet. Ipak neću vam izdati opomenu, nego ću Vas samo upozoriti da poštujete odredbe ovog. Mislim da zbilja na jedan profesionalan način vodim ovu sjednicu i pokušavam da u skladu sa Poslovnikom koji eto...

Dajem riječ Nadi Nenezić, neka se pripremi Aleksandra Vuković, posle toga Milun Zogović.

NADA NENEZIĆ (03.12.19 16:28:40)

Poštovani predsjedavajući, poštovane kolegice i kolege, poštovana predstavnice resornog ministarstva, građanke i građani naše lijepe Crne Gore,

Zakon o javnim nabavkama predstavlja opšti normativni okvir kojim se uređuje sistem javnih nabavki u Crnoj Gori. Ministarstvo finansija je u dužem periodu pratilo implementaciju starog zakona i pažljivom analizom utvrdilo određeni broj nedostaka. Ovaj Predlog zakona ima za cilj da otkloni te anomalije, ali prije svega da isprati novu regulativu Evropske unije u cilju pridruživanja kroz pregovore koji se odnose na pregovaračko poglavlje 5.

Zakonom je uspostavljen sistem koji omogućava poštovanje osnovnih načela slobode kretanja robe, slobode registracije pružanja usluga, načelo obezbjeđenja konkurencije, transparentnosti postupaka javne nabavke i načelo ravnopravnosti.

Šta to novo još donosi ovaj tekst? Poštujući nove direktive Evropske unije iz 2014. godine novi zakon određuje uvođenje elektronskih javnih nabavki, uvođenje novih rješenja koja se odnose na male vrijednosti, uvođenje nabavki u oblasti odbrane smanjenjem biznis barijera, partnerstvo za inovacije. Kao što vidimo, cilj ovog zakona je podsticanje javnih nabavki kako bi se ostvarilo međusobno povezivanje države sa privrednim subjektima. Ovim zakonom je došlo do institucionalnih promjena. Uredbom o organizaciji i načinu rada 2018. godine ukinuta je Uprava za javne nabavke i cjelokupno vođenje politike preneseno na Ministarstvo finansija. Ako se fokusiramo na novine u ovom tekstu onda je vrijedno pomenuti novi postupak javne nabavke, partnerstvo za inovacije. Naručiocima mogu sprovesti ovaj postupak ako imaju potrebu za inovativnim robama, uslugama, jer se uobičajenim nabavkama to ne može postići.

Cilj je razvoj inovativnih roba, usluga i radova pod uslovom da su u skladu sa stepenom izrade i maksimalnim troškovima dogovorenim između naručilaca i učesnika u toj vrsti partnerstva. Komunikacija elektronskim putem je široko prihvaćena u svim oblastima života, tako da je postala i neobilazna i u ovom dijelu. Ovo je ujedno i novi način odnosa između naručilaca i privrednih subjekata. Donošenjem ovog zakona ubrzaće se sprovođenje i povećanje efektivnosti postupaka javnih nabavki, što će dovesti do liberalizacije tržišta, imati veći stepen konkurentnosti, transparentnosti, učešća malih i srednjih preduzeća, te dobijanje veće vrijednosti za novac.

Predlagač procjenjuje da će pojednostavljenje procedura i smanjenje troškova, učešće u tom partnerstvu povećati interesovanje nosilaca privatnog kapitala. Ovim propisom se ohrabruje stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tako se povećava tržišna konkurencija. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:32:27)

Hvala.

Aleksandra Vuković, kao što sam najavio. Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (03.12.19 16:32:33)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Pozdravljam građane i građanke Crne Gore, kao i uvaženu gospođu Jovetić, koja je danas u Parlamentu demonstrirala konciznost, preciznost, decidanost u iskazivanju onoga što jeste suština ovoga zakona, ali koja nažalost nemajući parlamentarno iskustvo ne zna da kod nas važe druga pravila i da kada struka prozbori na najbolji mogući način, što ste vi danas činili, a i ovaj zakon to pokazuje, naše kolege odmah sve žele skoncentrisati na teren politikanstva, jer nažalost to je jedini teren na kojem se oni umiju kretati.

Čuli smo u ovom parlamentu da je ovo "besudna zemlja". Naravno, to je ponovljeni naziv knjige Milovana Đilasa, a koji na tragu Petra II Petrovića Njegoša i njegovoga stiha u Lažnom caru Šćepanu Malom pominje Crnu Goru kao besudu zemlju. Da, mi smo zaista rođeni u besudnoj zemlji kako kaže Njegoš, ali ovaj zakon govori da smo odavno izašli iz okvira besudstva i da smo ušli u pravne okvire i ovaj zakon kao jedan dio antikorupcijskog poretka, trebalo bi čitati i knjige koje se bave javnim nabavkama profesora doktora Milana Markovića pa shvatiti da je ovaj zakon parekslans dio antikorupcijskog poretka i upravo on čini da javne nabavke i trošenje javnih finansija budu transparentni.

Ovim zakonom kojim se u stvari regulišu četiri direktive Evropske komisije, a u vezi sa ugovorom o javnim nabavkama jesu u stvari iskorak i naš pokušaj da ostvarimo ono što zaista jesu kompleksni zahtjevi same Evropske komisije, a odnose se na zatvaranje poglavlja V. Naravno da je veoma teško, s obzirom na to da sam imala priliku da čitam reviziju uspjeha na temu javnih nabavki koja je nedavno sprovedena u državama zapadnog Balkana, konkretno u Crnoj Gori, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Kosovu, Makdoniji i Srbiji uz pomoć evropskog revizorskog suda i Kancelarije za reviziju Švedske i koja je pokazala nažalost da se manjkavosti u javnim nabavkama najviše ogledaju u vezi sa samom transparentnosti, što ovaj zakon u više navrata u stvari i reguliše i odnose se na to da u stvari ti naručiocima samoga posla, u ovom slučaju država nema dostantan plan u vezi sa samim nabavkama pa zbog toga što taj plan kasni dolazi do

povlačenja, kao što smo čuli od mojih kolega, određenih tendera, neuspjeha u tim poslovima, ali sigurna sam da će, s obzirom na svoju preciznost, ovaj zakon to i regulisati. Dakle, mi koji zaista podržavamo ovaj zakon, način na koji ste ga vi predstavili, jesmo na terenu politike, na terenu prije svega odgovorne politike antikorupcijskog poretka, zbog toga što nećemo dozvoliti da nam iko sa ove strane Parlamenta neprestano govori o korupciji, podmitljivosti, pokvarenosti i uvijek upućivati tu pomitljivost i pokvarenost nama. Ne. Ona nama nije pripadna, mi se borimo za antikorupcijski sistem, za uspostavljanje jednog pravednog društva u kome će podmitljivost biti jedina, prva među smrtnim grehovima, jer ona uvijek podrazumijeva radnje koje koče razvoj države i razvoj njenoga pravnog poretka što nije ni u interesu ni ove vlasti ni partije kojoj pripadam.

Kao što smo čuli u ranijim diskusijama, mislim da će upravo uvođenje elektronske uprave i uopšte način na koji će se obavljati javne nabavke, odnosno sama procedura javnih nabavki ukazati građanima na to da imaju više povjerenja u sami sistem javnih nabavki zbog toga što kada čuju ove diskusije neko od onih nosilaca određenih privrednih subjekata iz oblasti malih i srednjih preduzeća može se uplašiti. Koliko imamo samo sposobnih ljudi u Crnoj Gori koji imaju validna, likvidna, insolventna preduzeća koja bi mogla biti odlični takmaci u samoj proceduri javnih nabavki, možda mnogo bolje nego oni koji su eventualno imali monopol u dosadašnjim procedurama i koji su zbog svoje efikasnosti, dobroga rada, dobre strukture firmi, pojedinaca koji su raspolagali znanjem inovativnim, prije svega instrukcijama sebe u stvari plasirali na to tržište. Upravo ovaj zakon omogućava da se što veći broj ljudi prijavi i za javne nabavke svojih privrednih subjekata koje će na taj način eksploatirati i dati ovoj državi mogućnost da se zahvaljujući tim resursima u stvari i sama bogati, a bogati i one pojedince koji su to zaslužili svojim vrijednim radom. ... za ovaj zakon i ova verzija zakona otklanja sve one manjkavosti koje je zakon imao, ali naravno kao i sama Crna Gora koja je doživljela jednu unutrašnju reformu i evoluciju od 2001.godine kada je prvi put konstituisan ovaj zakon do danas. Mi možemo govoriti o dvijema različitim državama, kao što jeste, Crna Gora je nezavisnost stekla 2006.godine, ali nažalost ne možemo govoriti o nekom drugačijem makar u boljem smislu političkom maniru, jer je našim kolegama iz opozicije manir postao da nas optužuju za nešto što nama sigurno ni u san ne dolazi, što zaista svakoga pojedinca u ovom klubu poslanika čini i ogorčenim i doduše razočaranim iako niko od nas nikada nije bio ni očaran niti jednom diskusijom koju smo čuli od naših kolega u prethodnom periodu jer su te diskusije nažalost imale jedan jedini cilj, a to je nipodaštavanje, omalovažavanje i ponižavanje od svojih kolega tako i ove skupštine u cjelini. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENović (03.12.19 16:38:40)

Hvala.

Dajem riječ poslaniku Zogoviću. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (03.12.19 16:38:47)

Poštovani građani,

Javna nabavka je pribavljanje dobara i usluga i ustupanje izvođenja javnih radova od strane državnog organa, organizacije, ustanove i drugih pravnih lica koji se smatraju naručiocima na način i pod uslovima propisanim zakonom. Nažalost, ovaj institut u Crnoj Gori se može komentarisati jedino sa teorijskog aspekta, jer se u praksi primljenjuju sasvim druga, paralelna pravila koja isključuju svako sistemsko ponašanje i funkcionisanje.

U pretpolitičkom društvu kakva je nažalost današnja Crna Gora glavni preduslovi za dobijanje državnih poslova su politička pripadnost, plemensko-rodbinsko srodstvo sa šefom aktuelnog režima i VIP odnosno interesne veze i poznanstva, a takozvani tal i procenti su glavne opredjeljujuće reference za pobjede na fingiranim tenderima za dobijanje ovih poslova, počev od koncesija preko svih vrsta usluga radi se o začaranom zatvorenom krugu jednih te istih izvođača koji po pravili dobijaju unosne poslove. Upravo je teren javnih nabavki jedno od najžešćih žarišta korupcije, kao i prethodni izražavam sumnju opravdanu da ni ovaj zakon neće apsolutno ništa promijeniti na tom planu.

Koliko imamo, gospodo, prvosnažnih presuda za korupciju u javnim nabavkama? Pošto ovdje čitav dan slušamo neke ograde od poslanika iz poslanikog kluba aktuelnog režima, recite mi je li Svetozar Marović bio vaš politički ideolog, je li Rajko Kuljača bio predsjednik Opštine Budva, kandidovan od Demokratske partije socijalista, Vuka Golubović, zatim svi otali redom. Gospodo, pripadali su vašoj partiji, a vi ovdje govorite kao da se to vas ne tiče. Čak i ako se desi da neko bude osuđen radi se o potpuno neadekvatnim kaznama, a ne o stvarnom kažnjavanju, pa se za ... štete koje su prouzrokovali pripadnici vašeg režima dobijaju neke uslovne osude koje u stvari potpuno obesmišljavaju svrhu kažnjavanja. I dok se, gospodo iz vlasti, većina građana bori da obezbijedi minimum životne egzistencije, vaša Uprava policije je kroz ugovor o javnoj nabavci kupila gume za dva blindirana automobila Audi A8 i Mercedes S 600 koje su koštale 28.762 eura i tu se, poštovani građani, najbolje vidi jaz između običnog građanina i pripadnika aktuelne vlasti.

Posebno je pogubna tendencija da se Parlament isključuje iz procesa donošenja odluka o sudbini najvećih prirodnih i društvenih bogatstava ove države i da se nadležnost prenosi isključivo na Vladu kako bi se nestransparentno potpuno nastavilo kršenje državne imovine Crne Gore.

Poštovani građani, iz svega navedenog potpuno je jasno da ovoj zemlji nema napretka bez smjene vlasti i da se ove bolesti moraju liječiti iz korijena. Potrebno je, poštovani građani, izvršiti reviziju svih privatizacija, svih većih javnih nabavki a odgovorne nagraditi onako po zakonu kako su zaslužili. Naivno je očekivati da će ovaj režim poslije tri decenije imati namjeru da sam sebe disciplinuje. Smjena vlasti je neophodan preduslov za razbijanje kriminalnih monopola na svim poljima. Zato su opravdana očekivanja građana o postizanju funkcionalne saglasnosti između opozicije i organizovanja zajedničkih protesta sa ciljem dobijanja tehničke vlade i obezbjeđivanjem uslova za održavanjem prvih fer i slobodnih izbora u Crnoj Gori.

Demokratski front ima plan i svako ko ima iskrene namjere u demokratskoj borbi protiv diktatorskog režima sa nama će se izuzetno brzo i lako dogovoriti.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:43:40)

Goran Danilović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (03.12.19 16:43:45)

Hvala lijepa, poštovani potpredsjedniče, uvaženi građani, gospođo Jovetić, kolegice i kolege,

Neće se naljutiti moja kolegica koja je prethodno govorila u ime DPS-a što ću se i ja nadovezati na njenu priču, a mislim da je nju podsjetio neko od mojih kolega na Besudnu zemlju Milovana Đilasa. Ima tamo nešto što bi moglo biti vrlo slikovito za nas i naš proces javnih nabavki, a to je onaj njegov zapis o tome kako u vrijeme u kojem on piše, a mislim da se radi negdje o onim počecima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i njenom prerastanju u Kraljevinu Jugoslaviju, svaki put kroz izbore od Kolašina prema Mojkovcu zabijeli ona džada od tucanika i to je siguran znak da će izbora biti i da se nešto mora raditi. Kako prije 100 godina, tako i danas. To je bila i u to vrijeme objašnjeno u ovoj knjizi jasna procedura za javne nabavke.

Teško da sam u neki demokratski institut, a vezan je za tržište, tako razočaran kako sam u javne nabavke. Možda je od mene razočaraniji samo predsjednik Demokratske partije socijalista, aktuelni predsjednik države gospodin Milo Đukanović. Imao sam, gospodine Gvozdenoviću, a ja vjerujem da i vi dobro pamtite, priliku da 2016.godine kao član Vlade izbornog povjerenja negdje na kraju mandata čujem od gospodina Đukanovića doslovce: "Javne nabavke ovako zamišljene i ovako sisematizovane predstavljaju problem i u to treba udariti nogom". Možemo se pozvati na stenogram Vlade. Kako je to rekao počele su izmjene zakonskog okvira 2017, 2018. godine, evo imamo i danas. One koje su javne nabavke javno i one koje nijesu javne i one koje su izuzete iz javnih nabavki ili cijelog procesa javnih nabavki. Zaista je strašno koliko je sistem javnih nabavki u Crnoj Gori porodilo privilegija, koliko je stvorio monopolista i koliko je obesmislio institut javnih nabavki. Pravednija je bila Crna Gora - nažalost ja tome ne učim svoju djecu, jer mislim da je svaka buduća bolja od one prošle i tamo ima lijepoga, ali tek toliko da se podsjetimo - pravednija

je bila jednopartijska, komunistička Crna Gora koja je gradila po sistemu da damo malo i Šavniku i malo Gusinju, da damo jednom državnom preduzeću ili društvenom preduzeću koji proizvode, ali ne sve, da damo i drugom. Taj uravnoteženi državno kontrolisani razvoj bio je mnogo bolji od ovoga što su nam donijele navodno tržišne utakmice i pravila po kojima u sistemu javnih nabavki pobjeđuje onaj koji je najbolji za javni interes.

Gospodo, vi znate da je to laž. Naravno, opet se obraćam mojim kolegama iz Demokratske partije socijalista, pošto oni vole da govore o desnoj i lijevoj strani, volim da kažem ovim mojim kolegama sa lijeve strane. Ne znam zbog čega vi pojedinačno, zbog toga valjda trpite i to doživljavate lično, branite neodbranjive stvari? Zbog čega sebe dovodite uopšte u poziciju kao poslanici, kao ljudi izabrani u ovaj zakonodavni dom, da danas govorite jedno o nekome, a da sutra morate da čujete kad vam mi prigovorimo o tim stvarima? Kakve vi veze imate sa službenicima, ako baš ne želite da ih branite i u neviđeno, koji sprovode sistem javnih nabavki? Mi bismo zajedno trebali da im budemo kontrola. Ja se nikad neću drznuti da branim nekoga unaprijed samo zbog toga što pripada istoj političkoj strukturi kojoj pripadam i ja. Manje će vas boljeti ako se budete manje identifikovali. Nema ni jednog razloga da zbog toga što mi napadamo korupciju, organizovani kriminal vi svaki put stojate u odbranu Vlade. Neka se Vlada malo sama brani.

Sistem javnih nabavki postavljen ovako kako je postavljen morao je pretrpjeti kritike Evropske unije. Kod nas on je u stvari obesmišljen. Pretvorio se u svoju suprotnost. Svi znamo kada se raspišu javne nabavke u određenoj oblasti ko će dobiti. Dosadni smo. Ponoviću opet nekoga od kolega, ali moramo tako govoriti. Vi znate, kada je u pitanju izgradnja infrastrukture, od popločavanja ili asfaltiranja najobičnijih seoskih puteva do regionalnih saobraćajnica i auto-puta, kad se prijavi Bemaks na konkursu svi znamo da će dobiti, izuzev ako se nije prijavio da izgubi i stvori utisak kako može neko drugi nešto da radi. Bilo je strašno, recimo, gledati ovdje u Podgorici dvije godine izgradnju jednog bulevara koji je posred grada, posred grada ravne i lijepe Podgorice, neko reče lijepe Cne Gore, one ružne ili malo manje ljepše, ali suštinski hajde da govorimo i lijepe i ravne Podgorice. Kad su nakon dvije godine uspjeli da završe oni ... dobili na tenderu, kad su dobili mogućnost da završe posao, onda je izašao čovjek koji je bio ključni za nabavke i takvog investitora i svega što je ta investicija podrazumijevala, da kaže da je bulevar, gospodine Gvozdenuviću, vi se vozite tamo, od par kilometara izgrađen nadljudskim naporima. Bulevar kroz Donju Goricu nadljudskim naporima. Kada sam to čuo ja sam sjeo u automobil i otišao da vidim o čemu se radi. Nadljudskim naporima bulevar, nadljudskim naporima auto-put, nadljudskim naporima javne nabavke svih vrsta. Ovdje je problem systemske prirode. Ovo moje priloženije diskusiji je samog iz jednog razloga - razočarenja u jedan od regulatornih sistema privrede u demokratskim zemljama. Mi smo to pretvorili u suprotnost i ovdje se radi o potpunoj zloupotrebi javnih nabavki i uzalud je i premijeru bivšem Đukanovću bilo kada je rekao da bi on nogom u javne nabavke. Udario je nogom, ali se nije desilo ništa, izuzev novog sistema javnih nabavki koji će raditi po starom.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (03.12.19 16:50:15)

Sada imamo Mihaila Anđušića i Maju Bakrač.
Izvolite.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (03.12.19 16:50:24)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Gvozdenuviću.

Pa evo, poslije jednog većeg broja diskusija, želim istaći da mi je zadovoljstvo što ponovo imamo priliku da mijenjamo Zakon o javnim nabavkama iako naravno nije uvijek dobro, a i toliko frekventno mijenjati određena zakonska rješenja što definitivno po meni nije slučaj sa Zakonom o javnim nabavkama. U ovom slučaju smatram da je svaka sledeća izmjena, a bilo ih je više, bila kvalitetnija od one prethodne.

Ono što je suštinski problem uvijek sa ovim zakonskim rješenjem jesu njegovi nedostaci

koji se pojavljuju u praksi i ako smo svaki put imali pred sobom ... zakonsko rješenje. Najbolje to znaju u praksi sami prije svega ponuđači, a i naravno država, državna administracija, koji su sve to problemi s kojima se oni susrijeću u praksi kada je u pitanju ovo zakonsko rješenje.

Takođe, želim da istaknem i slušali smo danas ovdje puno o tome da u mandatu ove Vlade mi imamo pregršt ovakvih zakonskih rješenja koja su komplementarna jedni sa drugim. Prije ove tačke dnevnog reda govorili smo o Zakonu o privatno-javnom partnerstvu koji ima umnogome veze sa ovim zakonskim rješenjem. Smatram da sva ta zakonska rješenja zajedno doprinose kvalitetnoj reformi javne uprave i kada govorimo koliko neki ekonomski pokazatelj, a često to ovdje govorimo u Skupštini, doprinosi kvalitetu života građana suštinski ili govorimo o tom famoznom rastu GDP-a, ja smatram da ovako kvalitetna reformska zakonska rješenja mogu indirektno da utiču i te kako na kvalitet života građana tako što stvaraju dobre preduslove za stvaranje novih vrijednosti, novih investicija i slično.

Zakon o javnim nabavkama je definitivno jedan od njih i meni je drago što su ovom prilikom se dobro iskoristile situacije da pored onoga što su bile obaveze za usklađivanje s evropskim direktivama vi veoma kvalitetno iskoristite priliku da sa tom izmjenom obuhvatite i neke stavke koje su stvarale poteškoće u praksi.

Kolege su govorile dosta o tome koje su to stavke. Ja bih se osvrnuo samo na neke.

Kolega Sekulić je dobro potencirao neke sitne stvari birokratske koje su u praksi stvarale velike probleme, govorimo o detaljima koji su bile naravno vezane i za problem koji se može pojaviti ukoliko ponuđač ne namiriše dobru stranu, ili nedostatak pečata na stranici, ili nedostavljanje određene tehničke dokumentacije koja iziskuje i vrijeme i trošenje energije, Uvođenjem sistema elektronskih javnih nabavki mi zaobilazimo sve ove birokratske procedure. Ostaje da vidimo to u praksi kako će se taj elektronski sistem pokazati, ali recimo obaveza koja se sad nametnula, odnosno izmjena koja omogućava da putem davanja izjave se zaobiđu neke procedure koje takođe troše bespotrebno vrijeme u ovom postupku je nešto što je veoma afirmativno i veoma pohvalno, tako da ponuđač ukoliko nije dao tačne podatke, kasnije može snositi određene konsekvence, ali to svakako smatram da će umnogome da pojednostavi proceduru. Ostaje, kažem, da vidimo kako će se taj elektronski sistem javnih nabavki u praksi pokazati, koliko je naš sistem spreman za to, ali u svakom slučaju kroz taj sistem se umnogome olakšava i vrijeme prijave i neka dokumentacija koja iziskuje bespotrebno vrijeme.

Ono što je takođe dobra stvar donošenja ovog zakonskog rješenja jeste da sam zakon prije svega bazira se na vrijeme i sa druge strane imamo situaciju da po prvi put definišemo bolju vrijednost za novac koji dajemo, odnosno da će biti prihvaćena ponuda koja ima najbolju ekonomsku vrijednost. Do sad je bila situacija da smo se prije svega, uz razumijevanje koje imam za ono što je ekonomska politika Vlade i strategija fiskalne konsolidacije, da uvijek primarni reper predstavlja najbolja ponuđena cijena, odnosno najniža cijena. Drago mi je što smo dostigli taj nivo da se konačno možemo bazirati na neke druge aspekte da najkvalitetnija ponuda može da presudi. U svakom slučaju potrudili ste se da u obaveze koje smo imali kroz direktive i izmjene zakonskih rješenja iskoristimo u ovom momentu sve ono što su bili najgorući problemi odnosno poteškoće koje su nam dolazile iz prakse za koje se pokazalo da mogu da nametnu određene probleme. Naravno, ne treba se zaustaviti ni na ovome. Vidjećemo kako će u praksi ovo funkcionisati i smatram da ni u kom dijelu ne treba predstavljati problem da naknadno se ovo zakonsko rješenje mijenja, jer je ovo zaista jedna u praksi makar živa materija koja svaki novim tenderom nameće neke poteškoće koje svakako bez ikakvih ograničenja treba otklanjati u praksi.

Tako da, kao što sam rekao, i ovo zakonsko rješenje i zakonsko rješenje koje smo prije ovoga imali ovdje da usvajamo smatram da su komplementarni i da predstavljaju još jedno od zakonskih rješenja, bilo ih je puno u mandatu rada ove Vlade, koja se odnose na poboljšanje uslova za stvaranje i nove vrijednosti i privlačenja direktnih stranih investicija i generalno i u krajnjem povećanju kvaliteta života građana uopšte. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 16:56:22)

Hvala.

Kao što sam rekao sada riječ ima Maja Bakrač, poslije nje Branka Bošnjak, a nakon Branke

Bošnjak Ana Nikolić.
Izvolite.

MAJA BAKRAČ (03.12.19 16:56:35)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana gospođo Jovetić, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Pred nama je evo, kao što smo već čuli do sada, Predlog zakona o javnim nabavkama. Ovim zakonom uređuju se pravila postupaka javnih nabavki radi zaključivanja ugovora ili okvirnog sporazuma o javnoj nabavci robe, radova ili usluga, zaštita prava u postupcima javnih nabavki i druga pitanja od značaja za javne nabavke.

Osnovni razlog, kako je već navedeno više puta, jeste potreba za otklanjanje uočenih nedostataka u praktičnoj primjeni važećeg zakona, kao i da bi se ostvario osnov za dalje reforme u ovoj oblasti, naročito u dijelu povećanja efikasnosti u sprovođenju javne nabavke, otklanjanja formalnih zahtjeva u toku sprovođenja postupka, neefikasnog dokazivanja obaveznih i kvalitativnih uslova za učešće u postupcima javnih nabavki, eliminisanje kao dominantnog kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude najniže ponuđene cijene, kao i korigovanje nedosljednosti u dijelu koji se odnosi na postupak zaštite prava ponuđača. Cilj Predloga zakona je detaljnije i preciznije uređenje oblasti javnih nabavki, naročito u segmentima koji su u praksi izazvali nedoumice, a koje su vodile pravnim prazninama i nedorečenostima. Kreiranje osnova za uspješnu politiku javnih nabavki uz unapređenje regulative i postizanje što veće efikasnosti, monitoring i nadzor poluge su uspješnog sistema javnih nabavki. Stoga poseban segment ovog predloga zakona je usmjeren na praćenje izvršenja ugovora o javnoj nabavci kao i sistema izvještavanja i vođenja evidencije o postupcima.

Novi koncept javnih nabavki koji donosi Predlog zakona baziran je na nužnosti obezbjeđivanja transparentnosti, a preduslov racionalnog fiskalnog odnosa prema javnom novcu jeste obezbjeđivanje osnova za veću konkurenciju u sprovođenju javnih nabavki. Predloženim propisom podržava se stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i povećava tržišna konkurencija. Ovo prije svega jer se značajno smanjuje trošak i vrijeme za pripremu ponuda, što će ohrabriti širi dijapazon privrednih subjekata da uzmu aktivno učešće u postupcima javnih nabavki.

Postojeća praksa ukazuje na potrebu za određenim izmjenama u sistemu zaštite prava kako bi se obezbijedila veća zaštita prava privrednih subjekata. U tom smislu odredbe Predloga zakona u dijelu kojim se reguliše zaštita prava u postupcima javnih nabavki sačinjene su u cilju unapređenja postojećeg sistema sa težnjom propisivanja jasnih pravila postupanja za sve učesnice u postupcima kako bi se obezbijedio efikasan pravni mehanizam koji će dati željene rezultate prije svega u smislu efektivnog otklanjanja nezakonitosti u toku samih postupaka javnih nabavki, ali i u smislu preventivnog djelovanja te adekvatnog sankcionisanja različitih oblika nezakonitog postupanja čije se postojanje utvrdi u odgovarajućoj proceduri.

Zaštita prava je normirana na način da bude korektivni mehanizam i efikasan sistem zaštite uvažavajući sljedeće: kraći rokovi za odlučivanje po žalbama, skidanje ovlaštenja za poništenje postupaka javnih nabavki po službenoj dužnosti i zbog propusta u tenderskoj dokumentaciji, jasnije norme u dijelu postupanja naručioca po podnijetoj žalbi. Naravno, donošenjem ovog zakona očekuje se da će se omogućiti veći stepen pravne zaštite učesnika u postupcima javnih nabavki, kao i veća kontrola naručivala prilikom sprovođenja istih. Takođe, vjerujem da će se benefiti ovog zakona u praksi brzo osjetiti i da nećemo doći u situaciju kao što smo do sada imali praksu da na primjer zbog određenih tenderskih procedura i komplikacija kasnimo sa nabavkom dva mamografa od 2017. godine, evo sad će već 2020. tek početkom 2020. trebalo bi da se realizuje ovaj veoma važan projekat, pa vjerujem da će izglasavanjem ovog novog predloga zakona biti stopirane ovakve procedure i naravno biti ubrzane kako bi išlo u korist građana, a ne na štetu istih. Stoga puna podrška jednom ovakvom predlogu zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (03.12.19 17:00:41)

Zahvaljujem se Maji Bakrač.
Po dogovoru dajem riječ Branki Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (03.12.19 17:00:48)

Zahvaljujem.

Uvaženi građani, kada slušate ovo sve puno hvalospjeva, slatkorječivost koja dolazi od strane vlasti i predlagača, to bi sve bilo u redu i ovi zakoni bi bili o-kej da mi živimo u nekoj normalnoj, sređenoj zemlji, ali je više nego jasno da to ova nažalost naša zemlja nije i da ovdje postoje zaštićeni ... medvedi i da postoje oni koji su iznad zakona i da su svi ovi zakoni u stvari i prave samo radi njih da bi se njima omogućilo da ono što dosad nije rasprodato bude dato u besćenje ili privatizovano, da ne kažem neku grublju riječ. Zbog toga nam je sve ovako jer svuda postoje monopoli, a to su nam najviše pokazale javne nabavke jer su javne nabavke u stvari jedan rezervoar veliki za korupciju i sad ti mutni igrači kojima vlast to dozvoljava da se tako ponašaju koriste priliku i obesmise svaki zakon.

Ja ću dati par primjera, prvo što je i moj kolega ranije naveo, a to je frapantan primjer Glosarija. Oko 90% nabavki lijekova vrši ta firma. Zna se čija je firma, zna se i ko radi u toj firmi i kako se radi u toj firmi, a o tome ću malo više govoriti kada bude na dnevnom redu Izvještaj Agencije za lijekove.

Onda imate građevinski lobi, imate firmu Bemax koja dobija na svim tenderima. U lokalnim samoupravama oni imaju svoje miljenike što se tiče pojedinih građevinskih firmi, a ono što je meni bilo vrlo simptomatično kako se kod nas prave javne nabavke, ovako je slikovito, jeste kada je Ministarstvo zdravlja, odnosno ministar zdravlja htio da kupi auto. Pa je raspisao tender i kaže traži da mu se isporuči za par dana, a opiše auto sve, sve, sve i na kraju još kaže mora biti braon metalik boje. Samo što nije nacrtao firmu kod koje je otišao i vidio koje će auto i da tamo postoji na lageru i da mu se može dati za par dana. E, tako su vam sve javne nabavke, tako se sve napravi da bi se to sve obesmisli i da bi pojedinci profitirali ili pojedine firme bliske vlasti.

Ja sam uvijek bila protiv toga da je najjeftinija ponuda u stvari ponuda najbolja. To ne mora da znači, u stvari to ne bi smjelo da znači zbog toga što je dobra ona uzrečica kad kaže da nismo dovoljno bogati da kupujemo jeftine stvari, ali šta mi to u stvari dobijamo. Napravi se sve to tako i nekome se kaže da da najjeftiniju ponudu, a onda se sklapaju raznorazni aneksi ugovora kojima je ta vrijednost mnogostruko uveća. Dozvole se aneksi ugovora i sve to tako ide, a posebno kad se radi o infrastrukturnim velikim objektima gdje to doseže i više miliona i niko ne pita.

Sad je nova neka stvar koju sam vidjela da rade građevinci, a to je tzv. ključ u ruke. Dobiju na tenderu i mi kažemo evo ključ u ruke, sve kako su oni zamislili, ta kompanija, to tako mora. Zbog toga sam ja ovih dana i podnijela krivičnu prijavu protiv nadležnih u Glavnom gradu i njihovih omiljenih firmi i omiljenih arhitekta koji su sve tako fino vješto upakovali u taj "ključ u ruke" i ove građane ojadili za par miliona eura zbog toga što se onaj most na zaobilaznici mogao izgraditi za dva i po miliona, ali zato su ovi privilegovani dobili više skoro šest miliona, pet miliona i 800 je dato za izgradnju tog mosta. Što je najgore što su imali mišljenja revidenata, mišljenja svih stručnjaka koji su insistirali i govorili ne može da se radi to rješenje, to je mnogo skupo rješenje, nije adekvatno za taj raspon obala. Sve su naveli i upirali da se to ne uradi, ali oni su rekli - a pa na tenderu su oni dobili, a to je ključ u ruke i sad ide to tako. E tako nam je sve u ovoj državi, sve se obesmisli, tako da sigurna sam da ma koliko se vi upinjali da toboš nešto se poboljšaju ovi zakoni, ovi zakoni svi se rade samo za ove zaštićene medvede, odnosno ove kojima može biti svašta da rade protiv zakona, a koji neće odgovarati i koji će se tako brzo obogatiti. ... na vrhu piramide raspoređuje i povlači konce kad, kome i koliko treba dati, a kad ... strpa u zatvor ili nešto drugo uradi to sve zavisi od njega.

Na žalost, privatizovana je Crna Gora do te mjere da se samo jedan čovjek i jedna porodica ovdje pitaju, ali zato, uvaženi građani, vrlo vodite računa o ovome. Toliko je afera isplivalo i vidite koji se milioni i gdje i kako troše, pa na narednim izborima dajte glas onima koji zaista zaslužuju i koji će ovu zemlju voditi patriotski i domaćinski.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:06:32)

Danijel Živković.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (03.12.19 17:06:35)

Hvala, potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Uvažena gospođo Jovetić, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Reći ću iz svog ugla nešto o ovom zakonskom rješenju koje mi po onome što sam po vokaciji kao pravnik i pripada. Djeluje mi da je ovo zakonsko rešenje značajno unapređenje u odnosu na ovo koje smo imali do sada iz prostog razloga što utiče na efikasnost i ekonomičnost samog postupka javnih nabavki i ne samo to nego doprinosi da se smanje troškovi postupka javnih nabavki. Govorilo se ovdje danas o različitim kvalifikacijama i čini mi se kada biste neke od prethodnih diskutanata pitali da li su u potpunosti pročitali ovaj zakon da ne bi znali baš sve odredbe onoga što je u ovom zakonu navedeno, jer kada govore onda je neophodno da budu svjesni činjenica koje saopštavaju pred građanima i naravno da vode računa o tome šta su odredbe ovog Zakona o javnim nabavkama i kakve sve klauzule i modeli postoje u smislu zaštite od potencijalnog postojanja korupcije u sistemu javnih nabavki.

Govorilo se dosta toga i ja ću pomenuti samo kao neke odgovore na pitanja u smislu kršenja načela ekonomičnosti, transparentnosti i konkurencije. Samo tokom 2018. godine 79% vrijednosti nabavke je ostvareno kroz otvoreni postupak. Najtransparentniji mogući postupak koji postoji u sistemu javnih nabavki, 79%. Takođe, prosječan broj ponuda je bio 3,14% što je čini mi se možda višiji broj nego možda u nama bliskoj zemlji Sloveniji. Takođe, 90% domaćih privrednih subjekata učestvuje u postupcima javnih nabavki, 90% domaćih privrednih subjekata. Svega je nekih možda ispod 10% onih koji dolaze sa strane. Ako imate ovakve postupke, otvorene postupke javnih nabavki, ako imate komisiju koja prati tok javne nabavke, odnosno komisiju kojoj možete izraziti žalbu, a njih je bilo čini mi se preko 600 samo tokom prošle godine onda je jasno da postoji mala vjerovatnoća da dođete u priliku i da govorite na način na koji su to neke kolege iz opozicije ovdje danas govorile.

Ja ću komentarisati takođe ovo zakonsko rešenje iz ugla kako ovo zakonsko rešenje može da doprinese ekonomskom razvoju naše države sa jedne strane i kako ovo zakonsko rešenje treba da unaprijedi kvalitet života građana i kako se to može povezati u jednu cjelinu.

Ukoliko imamo neefikasan sistem javnih nabavki onda sve kasni. Kasnimo u realizaciji nekih značajnih projekata. Kada kasnite u realizaciji značajnih projekata kreira se takvo mišljenje u javnosti gdje građani kažu u redu nijeste sposobni da realizujete određeni projekat iako su procedure, po ovom Zakonu o javnim nabavkama koji je važeći, bile izuzetno stroge i zbog toga se često kasnilo u izvršavanju određenih obaveza. Što zbog toga možda što određeni službenici za javne nabavke nijesu bili dovoljno spremni za raspisivanje preciznosti, tačnosti određene tenderske dokumentacije što zbog toga što imamo određeni broj izvođača radova koji su sa druge strane nijesu sposobni da realizuju iste te radove. Više je faktora koji utiču na to, čini mi se da se ovim zakonom unapređuje stanje, neće se ono 100% riješiti to je sigurno jer je to živa materija, ali definitivno će se uticati na poboljšanje stanja posebno kroz elektronsko dostavljanje same dokumentacije i mogućnosti da se kroz upravo elektronski vid komunikacije i dostavlja određena ponuda.

Takođe, uticaće na podizanje kvaliteta života građana ovaj zakon na način što ćemo izbjeći čini mi se te kompleksne i tromne procedure u sistemu javnih nabavki. Reći ću vam samo jedan podatak konkretno za opštinu iz koje dolazim. Za jedan objekat bilo je potrebno, čini mi se, oko sedam tendera, osmi je uspio, da bi se konačno izvršila rekonstrukcija tog objekta. Kada imate tako trom postupak onda definitivno imate i nepovjerenje građana u sam postupak javnih nabavki. Da se to ne bi dešavalo, čini mi se da ovaj zakon nudi konkretna i precizna rešenja, čak i ono što je veoma važno, a to je da se provjeri kompetentnost nekog izvođača radova, ako govorimo isključivo o radovima, odnosno da se vidi koliko je on bio uspješan u prethodnom periodu. Naravno i mogućnost naručioca da u svakom momentu ispita tržište i da provjeri kakvo je stanje na tržištu ako želi da raspiše neki javni tender i sa tim završavam.

Ono što je veoma važno da imamo precizne planove javnih nabavki jer će od njih umnogome zavisiti tačnost i ažurnost vođenja ovog sistema. Zbog toga pozdavljam ovakvo rješenje, mislim da je ono dobro i vjerujem da će Ministarstvo finansija i u narednom periodu nas obradovati nekim novim dobrim zakonskim rješenjima koje će konkretno uticati na zatvaranje završnih mjerila iz poglavlja 5 Javne nabavke. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:12:31)

Hvala.

Riječ ima Branko Radulović, neka se pripremi Momčilo Martinović.

BRANKO RADULOVIĆ (03.12.19 17:12:36)

Hvala, potpredsjedniče.

Građani Crne Gore, želim da vam pošaljem nekoliko poruka.

Prije toga, mlada damo, zašto niste objavili na sajtu Ministarstva izvještaj o javnoj raspravi. Uredno ste napravili poziv, to ste morali po zakonu, predvidjeli, planirali da se to desi u Mojkovcu, Baru i Podgorici. Radi se o temi koja je vrlo interesantna kako za one koje pružaju robe, usluge i radove tako i zbog cifara, tako i zbog toga što je on i temeljni, nekakva orijentacija i taigarisana od strane nevladinih organizacija Evropske unije. Da li je bilo uopšte tih okruglih stolova i zašto ako je bilo niste objavili izvještaj tako da bismo imali jednu širu sliku cijelog društva oko ove teme.

Građani Crne Gore, radi se o cifri veoma velikoj. Ona se kreće negdje oko od 9,5 do 11,5% u prethodnih tri godine u odnosu na GDP-i, bruto društveni proizvod. To je znači negdje oko 450 miliona eura. Samo jedan dio koji se odnosi da Vlada kroz određenu proceduru ugovara i nabavlja robe, usluge i radove.

Ovo je i posebno pažnja i Evropske komisije tako da ona indirektno i sadrži ono što je non paper i onaj poslednji izvještaj Evropske komisije koji je taigerisan na, ciljamo posebno na Poglavlje 23 i 24 iako ovo predstavlja Poglavlje 5, koji se uopšte pohvalno ne određuju prema ovome i dosta kritično imajući u vidu briselski vokabular.

Ono što mene strašno zabrinjava, ja se nalazim svakim danom sve više u nečemu, a to me ne krasi da nemam adekvatan odgovor, a to je da je korupcija i visoki kriminal postali endemski, sistemski u Crnoj Gori. Kada čujem neku konstataciju, građani Crne Gore slušajte me dobro, za nekoga da kada hoćete da ga uzdignete, da ga pohvalite, da kažete, e on se snašao. Pa, ljudi ukoliko hoćete nekoga da uzdignete onda treba da kažete, e on je veliki radnik, pa iz toga velikog rada onda da proizide nešto što se on snašao sa svojim preduzetništvom, sa mnogim drugim stvarima. Onda sam razmišljao kako oni koji su otrovani sa nekim novim stilom života koji nam je nametnula partitokratija i kleptokratski režim i sistem kako da mi izvršimo tu obnovu reinkarnaciju faktički nekih moralnih vrijednosti, a i u onom komunizmu su postojale moralne vrijednosti da iz rada proizilaze nekakvi statusi. Kako mi da u istini napravimo sistem koji će proizvesti to, kako da napravimo i krivičnu i moralnu i svaku drugu odgovornost. Onda sam ja ubijeđen bez "velikog zemljotresa" u Crnoj Gori nema Crnoj Gori budućnosti. Znači, moralnom zemljotresu, Peđa, političkom, svakakvom drugom. Znači, da se udarimo dolje da padnemo znači da promijenimo vlast, uspostavimo novi neki sistem vrijednosti i da se ponovo rađamo, da se ponovo rađamo, da ponovo vaskrsavamo u nečemu što ćemo biti održivo, moralno i etičko društvo.

Mlada koleginice, ođe postoje ovo sam isčitao, isčitao sam izvještaj. Ovo, dobro mi je jedan rekao, da li ćete vi ...(prekid).... ogromni korupcije, pljačke, lopovluka, da vam prevedem to, koje je u svakom sistemu, a posebno ono kad su u pitanju radovi, dopunski radovi. Kad ti neko pomene dopunske radove znadi da si gotov, da će da te 20% opeljuši i da su se dogovorili.

Da li ste vi, ukidanjem ove agencije prebačene u Ministarstvo za finansije, šest, sedam inspektora koji mogu pokriti da rade 24h 15% samo javnih ... Jeste li vi svjesni da vi to ne može u ... sistemu da uradite? Jednostavno, kao mlada dama, evo sad sam u pauzi vidio da ste magistrirali kod dosta kvalitetnih profesora sa Ekonomskog fakulteta, pobjegnute otadle i da nije plagirala. Tačno je Mićko, ali ćemo o tome pričat kad bude visoko obrazovanje. I oni koji su

plagirali, a ima ih ne samo ovi koji su nego imenovaćemo ih. Pobjegnite otadle, ne možete ništa na ovaj način. Bez zemljotresa nema Crnoj Gori, moralni, a doći će i fizički pa ćemo vidjeti ko je kako što gradio. Nekada, nekada da bog da da bude što dalje...

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:19:25)

Hvala.

Sledeći diskutant je Momčilo Martinović, poslije njega Milan Knežević, poslije poslanika Kneževića, Ana Nikolić.

MOMČILO MARTINOVIĆ (03.12.19 17:19:34)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući gospodine Gvozdenoviću.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovana gospođo Jovetić i vas pozdravljam ovim putem, poštovani građani,

Dozvolite mi da ovom prilikom i čestitam danas Svjetski dan osoba sa invaliditetom koji je na osnovu Deklaracije Ujedinjenih nacija 1992. godine preporučilo da države slave ovaj dan. Ja ih ovim putem pozdravljam i želim im da njihova prava u budućnosti budu zadovoljena na pravi način.

Što se tiče aktivnosti i same diskusije u odnosu na tretirani zakon, tj. Predlog zakona o javnim nabavkama, dozvolite mi da dam nekoliko, da kažem, konstatacija i osvrt iz jednog ugla s ozbirom da sam član Odbora za evropske integracije i da smo u prilici da na tom odboru razmatramo izvještaje, da li su oni kvartalni, polugodišnji ili godišnji, u tom dijelu i na taj način mjerimo napredak Crne Gore u pregovaračkom pristupu i procesu u odnosu za tretirani period.

Čuli smo danas iz poslaničkih klupa da je Izvještaj za 2018. godinu dat, da je Crna Gora i dalje umjereno pripremljena za javne nabavke i da je Crna Gora 18.decembra, ako sam dobro zapamtio, 2013. godine otvorila pregovaračko poglavlje broj 5 Javne nabavke. U tom dijelu shvatio sam da smo imali određenih devet podoblasti koje je trebalo tretirati i na osnovu čega su data tri završna mjerila koja su potrebna Crnoj Gori da bi ovo poglavlje privremeno zatvorila.

Dakle, u tom dijelu želim da naglasim da su ta mjerila dosta interesantna u kontekstu razmatranja današnje teme ovog zakona o javnim nabavkama i zakona koje smo tretirali po osnovu prethodne tačke dnevnog reda i još jednog zakona kojeg ćemo tretirati u narednim danima u toku skupštinskog zasijedanja. Dakle, u mjerilu broj 1 - završnom mjerilu, govori se da je potrebno uskladiti i donijeti tri nova zakona, zakona o javnim nabavkama, zakona o koncesijama i zakon o javno privatnom partnerstvu i da je to nešto što će dati opipljiv rezultat u odnosu na naredni izvještaj, tako da se iskreno nadam da ćemo izvještaj kada budemo na Odboru za evropske integracije tretirati kao doprinos i rezultati dostignuća crnogorskog društva iz ove oblasti, da ćemo imati potpuno drugačiju sliku u odnosu na zahtjeve koji su dati u tom trenutku. Takođe, shvatio sam da u ovom zakonu smo obuhvatili i mjerilo broj 2. koji se odnosi na elektronsku nabavku, da smo ovim setom, odnosno ovim zakonom i ovim propisom dali dosta dobar pravni okvir da te aktivnosti budu u najboljoj mjeri zadovoljene. Iskreno se nadam da su akcioni planovi koji su dostavljeni i koji su implementirani u periodu iza nas i koji predstoje da su ove aktivnosti dobro odmjerene, da je dinamika data i da ćemo, iskreno nadam se, u onom roku koje je ministarstvo zacrtalo i pregovaračka grupa do 2021. godine sva tri mjerila završna u potpunosti ispuniti i na taj način privremeno zatvoriti ovo poglavlje, tako da je to jedan kvalitetan rezultat, iskreno se nadam i da ćemo svjedočiti u praksi da imamo vidljive rezultate po osnovu zakona i seta zakona koje donosimo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:23:32)

Hvala.

Poslanik Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ (03.12.19 17:23:39)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u,

Na samom početku želim da vam uhvatim muštuluk i da vas obavijestim da su visoki funkcioneri socijaldemokrata koji su bili optuženi za lažno svjedočenje odlukkom sudije Nenada Vujanovića Osnovnog suda, dobili po pet mjeseci uslovnog zatvora, što znači sad ako imate nekih problema sa komšijama, prijateljima, rođacima, ženama, ljubavnicama, braćom od ujaka, sestrom od tetaka, navalite da lažno svjedočite. Najgore što vam se može desiti je pet mjeseci uslovnog zatvora pod uslovom da niste iz Demokratskog fronta, jer mi dominantno kad nešto uradimo dobijemo ili pet godina zatvora, ili četiri mjeseca ili nanogice, ili smo uslovno osuđeni za to što smo ukazivali na kršenje Ustava i zakona.

Takođe, želim i da vam uhvatim mjtuluk da je Agencija za sprečavanje korupcije najzad objavila dokument o kažnjavanju Demokratske partije socijalista u slučaju takozvane koverte, na način što je jasno saopštila da kažnjava Demokratsku partiju socijalista sa 47,5 hiljada eura koje je dužna da uplati na žiro račun Agencije za prečavanje korupcije a zatim je dala obrazloženje da ta sredstva nisu redovno evidentirana preko lica koje je zaduženo da vodi finansije ove partije. Prije tri dana smo čuli Mila Đukanovića, predsjednika DPS-a da je o toj evidenciji, odnosno toj donaciji, upoznata gospođa Vujović koja vodi finansijske knjige u Demokratskoj partiji socijalista. I sad ostaje velika dilema kako onda ASK tvrdi da niko iz DPS-a nije znao kad je Milo Đukanović saopštio da je znala gospođa Milka Vujović i da je znao Migo Stijepović, ali to toliko nije bitno jer sutra se nastavlja suđenje za 12-toro funkcionera Demokratskog fronta za takozvano pranje novca koji je pozajmljen od zidara iz Teslića Momira Nikolića iznosi 30 hiljada evra i to suđenje traje već evo godina i po. Ali ovo je "pravda po mjeri države Crne Gore", pravda po mjeri sudova i tužilaštva koje je pod kompletnom kontrolom Mila Đukanovića i njemu najbližih ljudi.

Ono što je veoma bitno a odnosi se na ovaj predlog zakona, jeste da je broj ovih ugovora 450 miliona evra. To je za nekih 100 milioona manje u odnosu na ono što je navodno po optužnici Duško Knežević opraio, zloupotrijebio i pronevjerio putem nelegalnih transfera. Znači, da smo uhvatili Duška Kneževića i onih 550 miliona sa ovih 450 miliona evra, imali bismo kompletnu milijardu a veoma je bitno i važno da znamo kako Ministarstvo unutrašnjih poslova, ANB i Vojna obavještajna agencija realizuju javne nabavke, realizuju tendere i da li ove uređaje preko kojih se prisluskuju prolaze kroz ove javne nabavke ili oni dolaze nekim zakulisnim sredstvima. Podsjetiću vas zašto. Za to što izgleda u Vojnoj obavještajnoj agenciji postoji nekakav jaguara, nije životinja, nije auto, gospođu Jovetić, nego neki prislušni uređaj koji je dobijen od Mosada i postoji takođe jedan prislušni uređaj u ANB-u gdje se ova gospoda iz mojковаčkog i klana granda međusobno prisluskuju. I mi za to plaćamo javne nabavke i oni mogu preko sredstava poreskih obveznika da kontrolišu ANB, da kontrolišu MUP, prislupkuju se klanovi u Demokratskoj partiji socijalista, u slobodno vrijeme prislupkuju se poslanici i njihovi najbliži srodnici iz Demokratskog fronta.

Takođe, veoma bitno da dobijemo informaciju da li ćemo u 2020. godini, volio bih tu da dobijem i vaše mišljenje gospodine Gvozdenoviću, imati neki tender i nabavku za uređaj za elektronsko očitavanje birača i glasača. Pošto smo, evo saznali da je uprkos ovim fantastičnim rješenjima gospodina Gvozdenovića i gospode demokrata u radnoj grupi u biračkom spisku se nalazi 21.000 ljudi koji su rođeni van Crne Gore a imaju jedinstveni matični broj potpuno promijenjen i niko nema namjeru da reaguje na to, niko nema namjeru da to saopšti i danas su Demokrate oglasile kapitulaciju, pobijedio ih je Brano Gvozdenović.

Desilo se ono na što smo upozoravali - ne idite u radnu grupu sa Branom Gvozdenovićem, od vas, vama deci će napraviti malu decu. Da budem frazeološki inspirisan Brano Gvozdenović je nokautirao Demokrate i oni danas izlaze sa nekakvom idejom o vladi građanskog jedinstva, umjesto da izađu iz radne grupe, da se pridruže Demokratskom frontu i da zajednički krenemo u organizaciju protesta, jer dozvolićete mi tridesetak sekundi, jer ni Demokrate ni ostale kolege koji se nalaze u radnoj grupi, nisu uspjele da spriječe izbornu prevaru koja je projektovana i koju projektuju svih ovih godina da se u biračkom spisku nelegitimno i protiv zakonito nalaze 55.000 ljudi. Mi smo dokazali da su ljudima mijenjani matični brojevi, to smo juče sopštili, saopštavamo svih ovih nedelja, a Demokrate danas izlaze sa stavom o nekakvoj vladi građanskoga jedinstva,

300 dana pred izbore, što predstavlja svojevrsan političko moralni abortus te političke partije. Zbog toga ih mi pozivamo. Nema veze jesu li plagirani, nema veze što su nam iza leđa preko Željka Aprcovića ušli u radnu grupu, nema veze što je Brano Gvozdenović od njih napravio naivce, nema veze što su nas svo vrijeme napadali, nema veze što se ne zna nema veze što se ne zna kojim jezikom govore u koju crkvu idu, jesu li Srbi jesu li Crnogorci, ništa to nije važno. Važno je da izađu iz radne grupe i da zajedno krenemo da vršimo pritisak na ovaj režim za početak 21. decembra ispred hrama Svetog Vasilija u Nikšiću, da spoznaju Boga da se vrate duhovnosti i da zajednički krenemo u rušenje režima. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:30:08)

Svi prijavljeni diskutanti su završili dio posla, osim Ane Nikolić i poslije toga imamo dvije završne riječi, u ime Demokratskog fronta Andrija Mandić, a u ime DPS-a Predrag Sekulić. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (03.12.19 17:30:27)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Gospođo Jovetić, kolege i kolegice, građani Crne Gore,

Ja ću se sada u svojoj diskusiji vratiti na Zakon o javnim nabavkama. Zakon o javnim nabavkama koji smo isto čekali poprilično dugo u proceduri iz razloga što je bio jako neophodan da u sistemu nabavki u Crnoj Gori otkloni mnoga uska grla koja je donosio prethodni zakon koji je sada na snazi. Ovaj iskorak u novom zakonu znači iskorak u mnogim boljim rješenjima, rješenjima koja smo dobili iz Evropske unije kroz njihove četiri direktive i kroz dvije regulative i na taj način ćemo provjerenim praksama zemalja u Evropi primijeniti ono što je najbolje za našu Crnu Goru.

Šta znači sam Zakon o javnim nabavkama - znači napredak definitivno u interakciji državnih organa koji su obavezni da primjenjuju Zakon o javnim nabavkama, a njih je u Crnoj Gori bar u 2018.godini, podatak, oko 625, da budu definitivno upareni sa privrednim subjektima koji jesu na tržištu kada su u pitanju javne nabavke. Država jeste kreator, agregat tražnje, ali po ekonomskom rezonu svakako ne treba i ne želi da bude najveći i najjači preduzetnik, kao ni samo neki jaki privredni subjekti. Ono što je jako važno istaći u Predlogu ovoga zakona jeste da se upravo sada daje prostor manjim privrednim organizacijama da to budu mala i srednja preduzeća na način da upravo kroz agregatnu tražnju na tržištu uđu u sistem javnih nabavki na taj način što će se javne nabavke visokih vrijednosti dijeliti u partije koje će biti prijemčive i pristupačne srednjim i malim preduzećima. Za mene je to jako veliki iskorak, definitivno jedan od najvećih iskoraka u izmjeni ovoga zakona. Dalji i sljedeći iskoraci jesu dobiti javne nabavke koje će da budu brže, koje će da budu kvalitetnije, transparentnije i koje će da budu konkurentnije. Ono što jeste važno i što jeste suština to je da dobijemo broj javnih nabavki koje su ispravne po jednom raspisu, kao što je čini mi se i kolega Živković rekao, da je to u Crnoj Gori sada bio prosjek preko tri javne nabavke.

Suština dobrog zakona jeste dobiti što veći broj ispravnih ponuda, a da se na osnovu [to većeg broja ispravnih ponuda može izabrati ona koja je najbolja po propozicijama zakona. Ono što je jako važno i meni najvažnije, ishod svih ovih novina koje unapređuju sistem javnih nabavki jeste kriterijum za odabir javne nabavke. Kao što smo rekli, do sada je kriterijum bio samo visina cijene, odnosno najniža cijena. Najniža cijena je donosila je dosta ovako i negativnih posljedica, sa najnižom cijenom se moglo da provuče i najniži kvalitet i sve ono što je moglo da bude uz to, tako da naručilac umjesto dobrog proizvoda ili usluge u stvari ne dobije ništa, dobije nešto što je u stvari najgore i po kvalitetu i po sadržaju. Ono što je ovdje sada napredak jeste da se kroz najpovoljniju ponudu definiše, kao što su to definisale zemlje Evropske unije i to se zove ekonomski najpovoljnija ponuda, u sistemu Sjedinjenih Američkih Država ona se zove bolja vrijednost novca, a i jedna varijanta i druga znače jedno isto, a to je da osim cijene kao jednog od glavnih regulatora, dobre cijene, daje se dobar kvalitet i daje se trošak čitavog ciklusa trajanja. Znači, u samu cijenu jednoga proizvoda dobija se i opis kvaliteta toga proizvoda, dobijaju se svi oni benefiti koji mogu da dođu u samu opis tog proizvoda tj. garantni rok, njegova eksploatacija

poslije određenog broja godina itd. Na taj način, tretirajući tako ovu vrstu kriterija nabavke, dobijamo zaista jedan kvalitetniji proizvod i ne dobijamo što kaže narod "mačka u džaku".

Ono što je važno istaći jeste da je ovdje i problem obračuna poreza, odnosno poreza na dodatu vrijednost definitivno ovim iskorakom napravljen i tu pomak. Uglavnom to je bio razlog da se u ranijim vremenima mnoge ponude otprilike obore. Sada u ovom sistemu niti naručilac traži ponudu sa PDV-om ... kandidat daje ponudu sa PDV-om, njega nema, on se naravno obračunavalo na teret naručioca i naručioci moraju imati sredstva obezbijeđena za njih, ali se u samoj ponudi ne vidi.

Ono što je najvažnije jeste kako dobiti konkurentnost. Već smo svi rekli da je to elektronski sistem javnih nabavki, taj elektronski sistem javnih nabavki treba potpuno da otkloni greške ljudskog faktora i to zaista treba da se odradi. Tako je i urađeno u razvijenim zemljama. Sam elektronski sistem javnih nabavki treba da donese upravo na transparentnosti i ispravnom kvalitetu i poštovanju ovih zakonskih odredbi. Ono što je najvažnije takav sistem će da pojeftini sistem nabavki, procjena je da će biti otprilike jeftiniji čak i do 25%, što je jako važno kada su u pitanju rekli smo ponuđači, odnosno pogotovo kad ih gledamo u liku srednjih i malih preduzeća.

Ono što je jako važno naglasiti jeste ... koji će se raditi u Ministarstvu finansija, taj monitoring se ogleda i u čitavom posptupku kasnije djelovanja, a naravno i preventivni monitoring. Naručilac je obavezan da kod potpisivanja ugovora prati i realizaciju ugovora do 30 dana od dana potpisivanja.

Sve su to klauzule koje definitivno doprinose jednom zaista boljem iskoraku kada je u pitanju sistem javnih nabavki. Zakon o javnim nabavkama treba da doprinese na transparentniji i kvalitetniji način trošenja građana i poreskih obveznika i to je jedan od zakona u sistemu koji smo usvojili ovih dana, a ja se moram vratiti na dvije nedjelje ranije kada smo usvojili Zakon o računovodstvu u javnom sektoru koji je zaista isto tako jedan dobar pandan koji govori da sve što se odradi u javnom sektoru da se na pravi način i prikaže kroz sistem računovodstva i kroz sistem finansija javnog sektora gdje se upravo može sagledati na koji način je država u stvari baratala i gazdovala sa resursima Crne Gore i sa novcem poreskih obveznika.

Stoga, da li je bio zemljotres ili nije bio zemljotres, ali ja ću reći da ja ovaj naš rad u Skupštini ovih dva mjeseca ... uz zakone koje smo usvojili ova dva mjeseca zaista smatram jednim velikim iskorakom, pa i tipa zemljotresa kad je unapređenje kompletnog crnogorskog finansijskog sistema. Ponovo ću reći da su to definitivno zakoni koji se odnose na bankarski sistem, zakoni koje smo usvojili odnose se na javni sektor i ovaj Zakon o javnim nabavkama, Zakon o javno privatnom partnerstvu i Zakon o koncesijama koji nas čekaju u narednom periodu.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:38:26)

Hvala poslanici Nikolić.

Dajem završnu riječ u ime Demokratskog fronta Andriji Mandiću.

ANDRIJA MANDIĆ (03.12.19 17:38:33)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Evo, danas govorimo o Predlogu zakona o javnim nabavkama, to je prosto jedna javna tema za svakog građanina Crne Gore ako se pođe od sljedeće činjenice, da je samo u prošloj godini potrošeno 550 miliona evra odnosno više od pola milijarde evra za razne nabavke, od toga za javne nabavke oko 450 miliona evra i da je to svuda u svijetu ne samo u malenoj Crnoj Gori onaj veliki prostor za razne manipulacije, za protivzakonito i nemoralno bogaćenje pojedinaca i raznih kompanija. Mi smo ovdje danas kao Demokratski front govorili i o preduzećima u Crnoj Gori koja su kroz proces nabavki ostvarila zaradu čak i na onim robama na kojima se ne ostvaruje nigdje na svijetu. Zloupotrebjavalo se teško zdravstveno stanje i položaj građana Crne Gore da bi neko postao milioner, zloupotrebjavale su se teške situacije u kojima smo se nalazili kao društvo. Uvijek postoje neki pojedinci, uvijek postoje neke porodice koje su spremne da tuđu muku i tuđu

nesreću iskoriste kako bi uvećale vlastitu dobit i kako bi obezbijedili sreću sebi na nesreći drugih - 550 miliona evra je otprilike ona suma koju je pominjao Milivoje Katnić kada je govorio o profesoru Dušku Kneževiću, koliko je on opraao para u Crnoj Gori, a kako se radi o čovjeku, mislim na Kneževića, koji zna kako se upravlja novcem jer je veoma obrazovan čovjek od koga je obrazovanje stekao najveći broj kadrova Demokratske partije socijalista, oni koji su željeli da se bave profesurom i naučnim radom uglavnom su radili na njegovom univerzitetu, onda možete zamisliti o kakvoj se sumi radi kada je podignut čitav državni aparat da bi se u takvoj situaciji obračunali sa jednim od doskorašnjih NATO tajkuna i glavnih ideologa nezavisne Crne Gore i ovoga što danas imamo u Crnoj Gori. I umjesto da tužiocu ne samo u tom slučaju nego u svim drugim slučajevima posvete dominantnu brigu i pažnju procesima pljačkanja ovog naroda i pljačkanju ove države, tužiocu su bili mnogo zauzeti putovanjima na razne egzotične adrese. Sjutra će moj kolega Milan Knežević na konferenciji za štampu objedolaniti podatke kakvo je naše tužilaštvo, kakva je to sodoma i gomora ovoga naroda, na šta su oni trošili vrijeme i da nema gotovo jedne destinacije na kojoj nijesu bili i sutra ćemo se baviti tim pitanjem kako bi razobličili i desetkovali kriminalnu bandu koja se predstavlja kao zaštitnik interesa građana Crne Gore.

Pošto ste vi danas kaznili Demokratski front gotovo tri hiljade evra od naših plata, vi slobodno izreknite opomenu... Evo, moj mlađi kolega zna tačno koliko ste nas kaznili. Vi nastavite, ali glas razuma, glas istine, poštovani građani, ne smije da bude zaustavljen u ovoj skupštini. Petsto pedeset miliona evra. Ja bih zamolio sve one ljude iz Pavinog polja koji nijesu imali dvije hiljade evra da se ožene, 50 ili 60 momaka su ostali neoženjeni i ne mogu da zasnuju porodicu zato što nijesu bili u materijalnoj poziciji, one ljude iz Andrijevice, ljude iz Bara Radovića ili Bara Lakićevića, iz Bara Uskočkih. Kada pomisle koliko je ovdje ljudi steklo milione evra, ostvarili američki san početka 19. ili 20. vijeka, obogatili se preko noći pljačkajući te nesrećne ljude i nemojte, poštovani građani koji ste u teškoj situaciji, da imate bilo kakvu dilemu. To što ste vi danas u tako nesrećnom položaju, mislim prvenstveno na one koji su u teškoj materijalnoj situaciji, možete da zahvalite ovim milionerima koji su opljačkali Crnu Goru i koji uživaju mnogo bolje od onih zapadnih kapitalista što su tri ili četiri generacije njihovih predaka stvarale porodično bogatstvo. Dakle, nemojte da imate dilemu kad aktivista Demokratske partije socijalista na narednim izborim vam ponudi 50 ili 100 evra da glasate za Demokratsku partiju socijalista, a vi ste u stanju socijalne potrebe, da mislite da je to sreća za vas, to je za vas velika nesreća, zato što su vam ukrali budućnost, vama i vašoj porodici. Jedino rješenje je ono koje je već postignuto u svim zemljama koje imaju višepartijski sistem, ali nažalost nemamo jedino još mi u Crnoj Gori, a to je da dođe do smjenjivosti vlasti i to demokratskim putem. Kada bi jednom smijenili vlast i kada bi uspjeli da, kako kaže u Gorskom vijencu, ošišamo tamo gdje je predugačko i odlijemo tamo gdje je prepunano, a to je kod ovih crnogorskih tajkuna, biznismena i lopova i fukare, mogli bi nešto da uradimo da vam povratimo nadu i osjećaj za pravdu i nadu za bolji ... Ako nema osjećaja pravde, ako nema osjećaja za bolju budućnost i šanse za svakog građanina Crne Gore nezavisno odakle dolazi, mi smo onda jedno utučeno društvo, mi smo onda na bespuću za koga nema povratka, osim samo neki slomivrat i neka stranputica koja će se završiti sa nekom katastrofom, kroz koju je nažalost ovaj narod više puta prolazio u svojoj prošlosti. To je ono što ne želimo mi iz Demokratskog fronta. Mi tražimo da samo oni koji su sposobni, oni koji su spremni da rade ne samo za sebe nego i za druge. Nije pametno, a nije čak ni racionalno da vi zaradite milijardu, da vi zaradite milione i da gledate vašeg komšiju kako ne može svoju djecu da školuje, kako ne može svoju djecu da prehrani i kako ne može da obezbijedi jedan normalni život, nego da čeka kako će ga neko ucijeniti i poniziti i dovesti u sramotni položaj da mora zbog svoje porodice da se ponizi, da kaže evo dočekao sam i to da me bližnji dovede u poziciju od koje ću da se stidim, ne samo ja nego i moji potomci.

Poštovani građani, 21.decembra svi u Nikšić, tamo nas je pozvao naš episkop vladika Jonaikije i od tog broja u kojem ćemo se okupiti na tom crkvenom narodnom saboru zavisiće kojim će putem krenuti Crna Gora.

Hvala vam i živjeli.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:46:15)

Predrag Sekulić, završna riječ.
(Govor iz klupe)
Nema potrebe ...

ANDRIJA NIKOLIĆ (03.12.19 17:46:32)

Veoma racionalno. Ne znam tačno koji je član, ali se odnosi na to da je poslanik dužan da bude u temi kada govori u završnoj riječi.

Ovdje je jasno, nema nikakve dileme da je strategija takva da kroz završnu riječ gospodin Mandić ima politički govor na kraju kojega će da pozove ljude da se okupe 21. na ovom okupljanju koje je najavljeno. Ali, ako je već takva praksa onda treba da preispitamo tu praksu da vidimo da li i mi sa druge strane da govorimo o dnevnom redu ili da ovo pretvorimo u političku govornicu i onda da se politički razračunavamo jedni sa drugima.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:47:12)

Hvala.
Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (03.12.19 17:47:20)

Gospodine predsjedavajući, ja želim da se obratim vama.

Dakle, u završnoj riječi se sabiraju sve one diskusije koje je imao Demokratski front ili neki drugi poslanički klub. Tu se ne može govoriti konkretno o brojkama, o ciframa, može se načelno prenijeti politička poruka koju ima neki poslanički klub i to je smisao završne riječi i ovakve kritike teško prihvatamo. Tako da ovakvu kritiku treba da odbacite jer sam se ja kao političar suočavao sa činjenicom da u Javnom servisu imam razgovore sa nezavisnim profesionalnim novinarom, a onda se nakon toga suočim da se radi o običnom partijskom aparatčiku, pa onda mislim da zadnja adresa koja može da poziva ovo da je to velika greška.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:48:03)

Ovo nije korektno, sad ste izašli preko potrebnog nivoa.
Andrija Nikolić.

ANDRIJA NIKOLIĆ (03.12.19 17:48:25)

Hvala, vam potpredsjedniče.

Kolega Mandiću, rekao sam u prethodnoj polemici koju sam vodio sa vama da sam onda dok sam bio u Javnom servisu sa vama vodio korektne razgovore. Ti razgovori su vođeni tragom dobre demokratske prakse koju ste vi iskazivali kao političar, a vjerujem i ja kao domaćin. Nije se dogodilo u ovom parlamentu da smo vodili neku diskusiju, a da ste u mojim riječima pronašli prenaglašenost koja bi vas u bilo kom ličnom domenu diskreditovala kao političara, ne makar na način na koji ste vi to pokušali sada da prigovorite meni zbog proceduralne reakcije koju sam imao na način da vi zloupotrebljavate govornicu da o određenoj tački dnevnog reda govorite politički. Vi na to imate pravo, ja sam zbog toga prigovorio predsjedavajućem da preispitamo praksu, da li ćemo ubuduće dozvoljavati vama da govorite politički. Vi na to svakako imate pravo, ovo je Parlament, ali ako smo uspostavili određeni dnevni red, onda ste i vi i mi dužni da se pridržavamo tog dnevnog reda, ako se ne pridržavamo dnevnog reda, ako se ne pridržavamo pravila onda vi sa vaše strane znate zašto to radite, kao što i mi znamo zašto to radimo. Ali bi dobro bilo da onda

rukovođeni vašim postupanjem i mi korigujemo našu političku taktiku, pa da razgovaramo sa vama politički i da ovim ljudima koji iz Vlade dolaze u Parlament kažemo da ne trebaju da dolaze. Ali mi to nećemo uraditi. Znae zašto - zato što bi to značilo blokadu sistema. Ako bi ta blokada sistema vama odgovarala da iz nje politički profitirate, mi to svakako nećemo dozvoliti jer je u našem interesu da sistem funkcioniše.

Prema tome, gospodine Mandiću, ima jedna izreka, vjerujem da ste čuli za nju, koja kaže - ljude ćeš najbolje upoznati ne slušajući druge šta govore o njemu, nego slušajući njega šta govori o drugim ljudima.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:50:44)

Ne biste imali pravo, ali očekujem da ipak ...

ANDRIJA MANDIĆ (03.12.19 17:50:51)

Dakle, ovo je Skupština Crne Gore i vrlo je dobro da postoje ovakve diskusije. Ja registrujem jedan novi duh, pošto sam dugo poslanik, od mlade grupe političara iz Demokratske partije socijalista, nesumnjivo je gospodin Nikolić jedan od njih.

Govorio sam o javnom servisu, govorio sam o profesionalnim novinarima. Još jednu stvar da vam kažem. Bolji je bio javni servis kada ste vi bili tamo nego što je danas. Jer, dvije godine nijesam gostovao ni ja ni kolega Knežević ni gospodin Medojević na javnom servisu koga plaćaju bar 20% oni koji glasaju za Demokratski front od ukupnih troškova. Da završim.

Kod vas sam bio, nisam se slagao s vama, vi ste imali vaš stav, na kraju se ispostavilo da ste vi političar iz Demokratske partije socijalista. Ne smeta, više volim kada se tako jasno legitimišete i znam s kim imam posla, zastupate određenu politiku, nego što imamo danas u javnom servisu. Navodno imamo profesionalni javni servis, a imamo situaciju da je sto puta gora od onog lošeg vremena kada ste vi bili tamo. E, eto je ono što danas ovdje moram da saopštim i da odam jednu vrstu priznanja tom vremenu kada se nijesam slagao s vama, ali sam bio u prilici zajedno s mojim kolegama da to mogu da saopštim s javnog servisa koga plaćaju ljudi koji glasaju za Demokratski front. Danas imamo tu sramotu i zastiđe da je taj javni servis samo javni servis, odnosno televizija jedne Crne Gore, i to one manjinske.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:52:40)

Dajem riječ Predragu Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (03.12.19 17:52:43)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Čini mi se da su mi moje kolege iz opozicije umnogome pomogle na kraju iz prostog razloga što slušajući njihove dosadašnje diskusije nijesam uočio nijednu suvislu primjedbu koja se tiče samog zakona. Naprotiv, date su brojne primjedbe, ali u odnosu na neka ranija zakonska rješenja i rekao bih da sve ono što se čulo u stvari se ispravlja ovim zakonom.

Kada govorimo o evropskim pravilima, a ovaj zakon uvodi evropska pravila u oblast javnih nabavki kao što uvodio evropska pravila kada je u pitanju javno privatno partnerstvo o kojem smo danas razgovarali, čini mi se da tu imamo mali problem. Jer, dio kolega iz opozicije negdje ima problem s onim što su evropska pravila. Ovaj zakon će nam pomoći da javne nabavke budu efikasnije, uvodi se elektronski sistem javnih nabavki, takođe se uvodi mogućnost da se ocjenjuje pitanje cijena i pitanje kvaliteta. Uz sve ono što su pozitivni primjeri ovog zakona, dozvolite da kažem da će se ovaj zakon odnositi na ono što su nabavke koje se tiču korišćenja fondova od Evropske unije. Tako da kažem uz samu činjenicu da negdje imamo i pitanje zatvaranja poglavlja

5 ovim zakonom, možemo biti sigurni da će početkom njegove primjene, to je negdje za šest mjeseci od usvajanja ovog zakona, vjerujem da će čitava oblast biti drugačije i bolje uređena.

Dozvolite na kraju samo par nekih napomena koje se tiču i političkog dijela koji se čuo od strane kolega iz opozicije. Mogli bismo da kažemo da su u pravu kada bi Demokratska partija socijalista u javnim istraživanjima imala 10% ili 15% podrške, a da na izborima osvoji 40% ili 50%. Međutim, sva istraživanja i ona koja mi sprovodimo i ona koja sprovode kolege iz opozicije govore o tome da Demokratska partija socijalista ima konstantnu podršku od preko 40%, što u konačnom uvijek imamo i kao rezultat samih izbora. Tako da sva priča o tome da zaboga Demokratsku partiju socijalista glasali ovi ili oni ili da Demokratska partija socijalista dobija glasove zloupotrebom državnih fondova, imali smo prilike da imamo i zajedničku Vladu koja je radila na tome da se spriječi bilo kakva zloupotreba državnih fondova, rekao bih da pada u vodu.

Vjerujem da Demokratsku partiju socijalista kao i druge partije procentualno jednako glasaju i ljudi koji su u stanju socijalne potrebe, na žalost ima ih u Crnoj Gori, kao i oni koji su boljeg materijalnog stanja. Mi smo ovdje u Skupštini Crne Gore, prezentiramo svako svoju politiku i borimo se za to da što više našim glasačima približimo ono što su naša zajednička politička zalaganja. Činjenica da vi iz godine u godinu osvajate manje od Demokratske partije socijalista daje nam za pravo da kažemo da smo mi u pravu. Jer, u konačnom, u demokratiji je tako. Znači, ko ima više podrške građana taj ima pravo i da kreira politiku i da se na neki drugi način bori za svoje ideje osim pričom. Mi smo prepoznati u crnogorskoj javnosti kao partija koja ne samo da drži govore u Skupštini nego i, ono što je mnogo važnije, negdje na terenu sprovodi našu politiku.

U svakom slučaju, dobro je što ćemo imati ovaj zakon kao dio evropskih zakona u našem pravnom sistemu, a s druge strane imaćemo prilike tokom iduće godine da se odmjerimo na narednim parlamentarnim izborima. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 17:56:27)

Hvala.

Uvaženi poslanici, na ovaj način smo iscrpili sve diskusije koje su bile vezane za Zakon o javnim nabavkama. Ostalo nam je još samo završno izlaganje predlagača.

Danas nije bilo jednostavno voditi ovu sjednicu zbog toga što je bilo raznih diskusija, diskusije su bile praćene i teškim riječima i stvarima koje bismo morali da unaprijedimo u našoj parlamentarnoj praksi, ali mislim da smo na jedan profesionalan način i ovu tačku dnevnog reda doveli do kraja.

Sada dajem riječ predlagaču ovog zakona, direktoru Direktorata iz Ministarstva finansija, gospođi Jovetić.

JELENA JOVETIĆ (03.12.19 17:57:26)

Hvala vam, poštovani potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici, zahvaljujem na detaljnom osvrtu na tekst Predloga zakona o javnim nabavkama. U završnom nekoliko važnih aspekata koji proizilaze iz diskusije koju smo danas pokrenuli u Parlamentu.

Naime, novi koncept zakona upravo je usmjeren implementaciji onih standarda koji prihvataju zemlje članice Evropske unije i to je opredjeljenje Vlade da međunarodnim standardima pokušavamo riješiti interne nedostatke u funkcionisanju sistema. Kada govorimo o transparentnosti onda moram ukazati da trenutni sistem javnih nabavki funkcioniše na značajno transparentnijem sistemu čak i od onoga koji je zahtijevan direktivama. To podrazumijeva da smo mi jedina zemlja koja objavljuje cjelokupne ugovore zaključene u sistemu javnih nabavki. Obaveza u direktivi jeste da se objavljuje samo i učini javnim obavještenje da je ugovor zaključen, ni u kom smislu čak ni u uporednoj praksi nijedne zemlje članice Evropske unije neće se naći puna sadržina ugovora, to je dodatni argument da mi u sistemu javnih nabavki od strane naručilaca nemamo tajnih podataka.

Nadalje, važno je da su na portalu javnih nabavki dostupni izvještaji koje smo prethodno

kroz diskusiju pomenuli, a to je izvještaj pojedinačni godišnji za svakog obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama. U dodatnom, Ministarstvo finansija, odnosno u prethodnom periodu nadležni organ pripremao je godišnji izvještaj o javnim nabavkama za cjelokupan sistem. Ovaj zakon u tom dijelu donosi novinu tako da pored godišnjih izvještaja zakon donosi polugodišnje izvještaje o funkcionisanju sistema javnih nabavki. Da ponuđači vjeruju u sistem javnih nabavki pokazuju podaci, to su statistički podaci za prethodnu godinu koje je neko od poslanika i pomenuo, prosjek ponuda je preko tri kroz tendere tako da to pokazuje da nije samo određeni ponuđači koji se javljaju već ponuđače, odnosno privredni subjekti u Crnoj Gori i te kako vjeruju u sistem javnih nabavki. Ono što je dodatno jeste da je sistem javnih nabavki oslonjen na djelovanje javnosti. To je taj sistem transparentnosti koji omogućava da ukoliko neki privredni subjekat cijeni da su mu prava ograničena on ima pravo žalbe. U tom dijelu je najveći kontrolor sistema javnih nabavki javnost, pored javnih institucija koje se ovim dijelom bave, a to je žalbeno tijelo državna komisija čiji je rad posebno regulisan jednom posebnom direktivom Evropske unije. Nadalje, Crna Gora ima i inspekciju za javne nabavke koja funkcioniše u okviru Uprave za inspekcije i kontroliše javne naručioce u dijelu sprovođenja samog postupka javne nabavke i Ministarstvo finansija kao krovno tijelo koje u konačnom radi nadzor i monitoring sistema javnih nabavki.

Moram, javnosti radi, da ukažem na jedan važan aspekt koji smo danas mogli čuti. To je da Ministarstvo finansija, odnosno Vlada ni u jednoj iteraciji saradnje s Evropskom komisijom nije dobila kritike ni formalno ni neformalno na uspostavljanje sistema, institucionalnog sistema javnih nabavki u Crnoj Gori. To je vrlo važno napomenuti zato što sistem funkcionisanja država uređuje onako kako su to ingerencije države posebno malog sistema. Ukidanje Uprave za javne nabavke je bila odluka koja je donesena u sklopu reforme državne uprave, ne u sklopu reforme sistema javnih nabavki. Uporedna praksa je da ovakvi sistemi postoje. U Sloveniji ne postoji Uprava za javne nabavke već se politika vodi na nivou Ministarstva.

Ono što na kraju moram istaći jeste da je pomenuto u nekoliko navrata sistem javnih nabavki, zaključivanje dodatnih ugovora, odnosno aneksa ugovora koji proizilaze po već zaključenom ugovoru o javnim nabavkama, u ovom dijelu smo u potpunosti ispoštovali načela direktive i ovaj zakon donosi dio koji se odnosi na izmjene ugovora o javnim nabavkama. I trenutno u sistemu ugovor o javnim nabavkama mogao se mijenjati samo po važećem zakonu upravo koncipirajući odredbe zakona do 15%. Moram da ukažem da je evropski standard do 50% da se može mijenjati ugovor o javnim nabavkama u odnosu na procijenjenu vrijednost predmeta nabavke prethodno zaključenog ugovora. U tom segmentu posebno ukazujem da smo mi, poštujući upravo specifičnosti jednog malog sistema i u konačnom pravo na žalbu značajno proširili tako da u Crnoj Gori svi oni koji cijene da im je objavom tenderske dokumentacije i javnog poziva ograničeno neko pravo, imaju pravo na žalbu i zaštitu prava u tom dijelu.

Na kraju ... Predloga zakona već neko od poslanika ukazao i to jeste koncept unapređenja regulatornog okvira u ovoj oblasti. Evropska komisija je promijenila 2014. cijeli set propisa, odnosno direktiva koje tangiraju javnu nabavku i u ovom dijelu je potpuno i za očekivati da sistem kako se unapređuje sistem tako se i mijenjaju propisi i s pravom je svaki propis kojim se ova oblast uređuje iz godine u godinu neophodno unapređivati bez intencije da kao predlagači stvaramo pravnu nesigurnost, već baš naprotiv da određenim novim načelima i normama otklanjamo pravne nesigurnosti i uvodimo sistem koji onemogućava da javna nabavka bude mehanizam za realizaciju određenih poslova u svrhu izvršavanja javnih funkcija Vlade, a u konačnom da omogući jedan transparentan sistem trošenja novca kroz poštovanje svih načela iz sistema javnih nabavki. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 18:03:21)

Ja vam se zahvaljujem.

Na ovaj način smo završili pretres vezan za Zakon o javnim nabavkama. Izjasnićemo se naknadno.

Sljedeća tačka dnevnog reda jeste **Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije o uzajamnoj zdravstvenoj pomoći u poreskim pitanjima.**

Ovlašćeni predstavnik predlagača je Biljana Peranović, vršilac dužnosti generalne direktorice

Direktorata za poreski i carinski sistem.

Izvjestioci odbora su Momčilo Martinović Zakonodavnog odbora i Mloš Nikolić Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres.

Da li gospođa Peranović želi riječ? Izvolite.

BILJANA PERANOVIĆ (03.12.19 18:04:07)

Hvala.

Uvaženi predsjedavajući, poštovani poslanici,

Konvencija o uzajamnoj administrativnoj pomoći o poreskim pitanjima nastala je kao rezultat saradnje Savjeta Evrope i Organizacije za evropsku ekonomsku saradnju i razvoj u borbi protiv poreske evazije i izbjegavanja plaćanja poreza. Navedena konvencija ima 130 potpisnica među kojima i 17 jurisdikcija koje formalno nijesu države, zatim sve države G-20 OSCE-a veliki finansijski centri, kao i sve veći broj država u razvoju.

Crna Gora je posvećena borbi protiv poreskih prevara i utaje poreza i snažno podržava sve međunarodne aktivnosti koje imaju za cilj poboljšanja transparentnosti i razmjene informacija za sprečavanje izbjegavanja plaćanja poreza. Stoga se u cilju ispunjavanja kriterijuma Savjeta Evrope obavezala da navedenu konvenciju potpiše i ratifikuje do kraja 2019. godine.

Vlada Crne Gore, na sjednici od 25. jula 2019. godine usvojila Informaciju o potrebi potpisivanja navedene konvencije te je ista potpisana 3. oktobra u Parizu. Potpisivanje navedene Konvencije predstavlja značajan korak naprijed, ne samo ispunjavanju međunarodnih obaveza Crne Gore u oblasti oporezivanja, već i u poboljšanju transparentnosti i jačanju poreske discipline poreskih obveznika. Ovim zakonom omogućava se sprovođenje navedene konvencije u cilju pružanja pomoći između država potpisnica u vidu razmjene informacija na zahtjev automatski i spontano, zatim pomoć u naplati poreskih potraživanja, kao i pomoć u dostavljanju informacija. Takođe, obezbjđuje se pravni osnov za međunarodnu saradnju i razmjenu informacija o poreskim obveznicima radi efikasne borbe protiv poreske evazije. Navedena konvencija primjenjuje se na sve vrste poreza koje se uvode na državnom nivou i na nivou lokalne samouprave. Konvencija garantuje zaštitu osnovnih prava poreskih obveznika, te stroga poverljivost informacija koja se razmjenjuju i njihova ograničena upotreba predstavlja važan uslov za razmjenu informacija.

Crna Gora trenutno nije u mogućnosti da odmah preuzme sve obaveze potpisivanjem ove konvencije iz razloga što ne ispunjava određene obaveze u tehničkom smislu, tako da je neophodno stvoriti uslove za razvoj informacionog sistema koji će omogućiti razmjenu informacija kao i da se obezbijedi zadovoljavajući obim ljudskih resursa. Crna Gora koristi pravo dato u samoj Konvenciji da stavi određene rezerve, obavještenja i izjavu. Rezerve, obavještenja i izjava se ne potpisuju, međutim, obavezuju Crnu Goru i biće dostavljeni Organizaciji za ekonomsku saradnju i razvoj prilikom deponovanja instrumenta potvrđivanja. Ista će biti sastavni dio Zakona o potvrđivanju navedene konvencije. Obavještenja se odnose na činjenicu da se ne dozvoli predstavnicima organa drugih država da prisustvuju u odgovarajućem dijelu poreskih kontrola u Crnoj Gori, dok se rezerve odnose na zadržavanje prava da Crna Gora ne pruži, dok se ne steknu uslovi, bilo koju vrstu pomoći u vezi poreza drugih država, u vezi naplate poreskih potraživanja drugih država, zatim naplate poreskih potraživanja koji postoji nadan stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tu državu. Izjava koju je Crna Gora dostavlja uz navedenu konvenciju je da se u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom njeni organi mogu da dostavljaju informacije koje se odnose na njega, o tome obavijeste svog rezidenta ili državljanina. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 18:07:54)

Hvala.

Dajem riječ Predragu Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (03.12.19 18:08:00)

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Uvažena direktorice Direktorata,

Dozvolite mi da kao šef delegacije Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope samo još jednom potcrtam ono što ste vi rekli, a to je značaj ovog zakona o kojem danas govorimo.

Međunarodna konvencija jeste obavezujuća, u ovom trenutku ima više od 120 potpisa na toj međunarodnoj konvenciji i ono što je mnogo važnije jeste činjenica da su potpisnici najrazvijenije države svijeta, znači uključujući države OSCE i G-20. Znači, dobro je što Crna Gora pripada tom klubu, nije dobro ukoliko se ispostavi da naše rezerve koje možemo da stavimo kao svaka potpisnica članica ne budu u skladu sa onim što je sama intencija ove konvencije a to je razmjena podataka kada govorimo o utaji poreza. Samo da ne bude dileme, s obzirom da većina ovih država ima različite poreske sisteme, samo da podsjetimo još jedanput na koje se sve poreze odnosi, iz prostog razloga što su ovom konvencijom obuhvaćeni svi porezi koji su od prilike i porezi država članica. Naravno od poreza na dohodak i dobit, porez na kapitalne dobitke, porez na neto imovinu, takođe doprinosi za obavezno socijalno osiguranje, što čini mi se nije negdje bez značaja,, porezi i druge kategorije kao što su porez na nepokretnosti, opšta potrošnja, porez na proizvod i usluge i td. itd. Uz malo podsjećanje, znači da smo nedavno usvojili jedan set zakona koji je govorio, zakon koji je govorio upravo o onome što je pitanje oporezivanja čak i naših sportista, vrhunskih sportista, dozvolićete samo da kažem da porez do 9% koji Crna Gora ima kada je u pitanju dobit vrhunskih sportista ili ljudi koji se bave umjetnošću, zaista jeste negdje inspirativan da sportisti i svi oni koji negdje zarađuju ... sa strane, ja kažem još jedanput, postoji mogućnost da ćemo u nekom doglednom vremenu imati jednog novog Predraga Mijatovića, jednog novog Dejana Savićevića, koji će ostvarivati tu veliku dobit, porez je vrlo inspirativan, znači 9% Crnoj Gori. I ovo je poziv za sve one koji ne znaju u kojoj državi da plaćaju porez da to urade u svojoj domicilnoj državi u državi Crnoj Gori.

Kažem još jedanput, dobro je što pripadamo grupi država koja je potpisala ovu konvenciju. Raduje me i zbog činjenice da negdje Savjet Evrope bilježi naš odnos prema onome što su konvencije koje se predlažu u ime Savjeta Evrope i dobro je što ćemo danas sutra ovo imati kao dio pravnog sistema Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (03.12.19 18:10:38)

Zahvaljujem se Predragu Sekuliću, predsjedniku Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Uvaženi poslanici, uvaženi građani, na ovaj način smo završili pretres povodom ove tačke dnevnog reda. Izjasnićemo se naknadno.

Sjutra počinjemo u 11 sati.

Prve tačke dnevnog reda koje planiramo da obradimo sutra su Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, nakon toga Predlog zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture i nakon toga pretpostavljam da ćemo preći na tačke koje su vezane za Zakon o izmjenama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama i Zakon o dopuni Zakona o visokom obrazovanju, ali o tome će vas obavijestiti generalni sekretarijat. Hvala vam.

Zahvaljujem se predlagačima ispred Ministarstva finansija. Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 11:29:51)

Poštovane kolege poslanici, nastavljamo Šestu sjednicu Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2019. godini.

Počinjemo sa raspravom o **Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma**. Dogovor je da o ovom zakonu govorimo četiri sata. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Mevludin Nuhodžić ministar unutrašnjih poslova i Safet Korać generalni direktor Direktorata za strateško razvojne poslove. Sjednici prisustvuju i Hermin Šabotić načelnik Direkcije za razvoj policije i normativne poslove, ja ih pozdravljam. Izvjestioci

odbora su Nada Nenezić Zakonodavnog odbora i Ana Nikolić Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres, da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Ministar Nuhodžić ima riječ. Izvolite.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 11:30:51)

Poštovani predsjedniče, uvažene poslanice i poslanici,

Generalno govoreći Svjetska asocijacija finansijsko obavještajnih službi EGMONT prepoznaje četiri modela finansijsko obavještajne jedinice i to: administrativni, policijski, sudski i hibridni. Policijski model finansijsko obavještajne jedinice koju vodi Crna Gora postoji u velikom broju zemalja Evropske unije, u Austriji, Finskoj, Portugalu, Švedskoj, Slovačkoj i Velikoj Britaniji. Važeći crnogorski Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma je prilično napredan i uglavnom u skladu sa međunarodnim standardima. Ipak, s obzirom na pomenutu promjenu sa administrativnog na policijsku finansijsko obavještajnu jedinicu potrebne su izmjene i dopune kako bi se osigurao nesmetani prenos nadležnosti sa administrativne na policijski model finansijsko obavještajne jedinice. Cilj koji je zacrtan prilikom promjene modela finansijsko obavještajne jedinice iz administrativnog u policijski je upravo ispunjenje obaveze i preporuke u procesu pridruživanja Evropskoj uniji koje su poseban akcenat stavile na boljim rezultatima u borbi protiv pranja novca. Ovim modelom Finansijsko obavještajnoj jedinici se daju značajno veća ovlašćenja, pristup policijskim bazama podataka, što predstavlja ključni resurs za pravilno odlučivanje prilikom otvaranja analitičkih predmeta vezanih za pranje novca i finansiranje terorizma.

Prijedlog zakona je urađen u saradnji sa ekspertima Savjeta Evrope čiji komentari i sugestije su uvrštene u tekst Prijedloga zakona i koji su u krajnjem dali pozitivno mišljenje na ovaj prijedlog zakona. Postojeći Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma izmijenjen je na način da ispunjava standarde EGMONT grupe, preporuke FATF, Radne grupe za finansijske mjere protiv pranja novca, kao i preporuke Manivala, Komiteta eksperata Savjeta Evrope za ocjenu mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. Navedene preporuke i standardi su propisani u prijedlogu ovog zakona i o njima ću reći nešto više.

Propisano je da je Finansijska obavještajna jedinica operativno nezavisna od drugih državnih organa, što znači da ima ovlašćenja i kapacitet da slobodno obavlja svoje poslove kao i da samostalno odlučuje o analiziranju, traženju ili širenju određenih informacija u svim slučajevima, to znači da Finansijsko obavještajna jedinica ima nezavisno pravo da prosljeđuje ili širi informacije nadležnim organima. Zakon je izmijenjen na način da rukovodilac Finansijsko obavještajne jedinice bude samostalan i nezavistan u svom radu i u zakonu je propisan drugačiji način zapošljavanja službenika Finansijsko obavještajne jedinice u odnosu na policijske službenike.

Takođe, propisani su uslovi za rukovodioca Finansijsko obavještajne jedinice, način njegovog izbora i mandat. Shodno tome rukovodioca jedinice će na predlog direktora Uprave policije postavljati Vlada koja prethodno na prijedlog za imenovanje rukovodioca pribavlja mišljenje nadležnog skupštinskog tijela, što predstavlja značajan stepen kontrole u izboru visokog rukovodnog kadra i ovakvo rješenje je naišlo na pozitivno mišljenje i podršku Savjeta Evrope i Evropske komisije. Takođe, članom 18 Prijedloga zakona je predviđeno da budžetom koji je u okviru Uprave policije opredijeljen za rad Finansijsko obavještajne jedinice raspolaže rukovodilac Finansijsko obavještajne jedinice. Propisano je da službenici u finansijsko obavještajnoj jedinici ne mogu se rasporediti u drugu organizacionu jedinicu policije bez saglasnosti rukovodioca Finansijsko obavještajne jedinice. Ovo navedeno su međunarodni standardi i preporuke eksperata Savjeta Evrope i EGMONT-a koje je potrebno bilo ispuniti. Finansijsko obavještajna jedinica od kada operativno funkcioniše kao dio Uprave policije ukupno je otvorila 218 novih predmeta. Navedeni predmeti su otvoreni na osnovu prijavljenih sumnjivih transakcija, na inicijativu drugih državnih organa, na osnovu analiza finansijsko obavještajne jedinice i na osnovu zahtjeva dobijenih od stranih finansijskih obavještajnih jedinica. U poređenju sa 2018. godinom kada je tokom čitave godine otvoreno 374 predmeta evidentan je i trend rasta broja predmeta gdje je samo za četiri mjeseca od osnivanja sektora otvoreno 218 predmeta ili 58% od ukupnog broja

predmeta iz 2018. godine.

Sektor za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma kao dio Uprave policije vršio je razmjenu informacija sa stranim državama posredstvom Europola, podsredstvom CNN kanala, kao i na osnovu bilateralnih sporazuma. Nakon usvajanja izmjena ovog zakona koji predviđa operativnu nezavisnost Finansijsko obavještajne jedinice stvoreni su svi preduslovi za apliciranje i ponovno članstvo EGMONT grupe. Prema tome, formalna aplikacija će uslijediti odmah nakon usvajanja ovog zakona. Prijem u članstvo u EGMONT grupi se vrši na plenarnom zasijedanju EGMONT-a koje se održava jednom godišnje polovinom godine. Tako da su naša očekivanja da nakon apliciranja izvršimo sve potrebne korake i da se nađemo na agendi zasijedanja EGMONDA u julu 2020. godine na kojem bi Finansijsko obavještajna jedinica Crne Gore opet bila primljena u punopravno članstvo.

Takođe, u prilog tome da je napravljen dobar model da se pređe sa administrativnog na policijski model, govori Direktiva Savjeta Evropske unije pri utvrđivanju pravila kojima se olakšava upotreba finansijskih i drugih informacija u svrhu sprečavanja otkrivanja istrage ili gonjenja određenih krivičnih djela od 20. juna 2019. godine kojom je predviđeno da sve države i članice Evropske unije savjetuju da pređu na operativni model finansijsko obavještajne jedinice, što je Crna Gora upravo i uradila, time što je formirala policijski model finansijsko obavještajne jedinice u odnosu na administrativni model koji je postojao ranije. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 11:37:27)

Hvala ministre.

Pitam da li neko od izvjestioca odbora želi riječ. Ne želi.

Prelazimo na diskusije. Prvo riječ ima Sanja Pavićević, a neka se pripremi Predrag Bulatović.

Izvolite.

SANJA PAVIĆEVIĆ (04.12.19 11:37:51)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovane poslanice i poslanici, poštovani ministre sa saradnicima, poštovane građanke i građani Crne Gore,

U vezi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma najvažniji su razlozi zašto se uopšte donose ovakve izmjene i dopune. Ministar nas je upoznao sa detaljima u vezi sa tim, ali ja bih pomenula još da je u vezi sa razlozima najvažnije reći da je to sve u skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave koju smo nedavno donijeli. Na osnovu te uredbe Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma prestala je da postoji kao organ uprave, ali i dalje postoji. Njene nadležnosti povjerene su Upravi policije. Takođe, bilo je neophodno uskladiti predmetni zakon sa navedenim novinama tako da organizaciona jedinica za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma bude operativno nezavisna od Uprave policije i drugih državnih organa i organa državne uprave u dijelu svog rada u vezi primjene ovlašćenja, kao i zaštite podataka i informacija koje se odnose na ovu oblast kako bi isti u potpunosti zadovoljili međunarodne standarde u oblasti razmjene podataka i informacija u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranje terorizma.

Crna Gora je od 2005. članica te svjetske organizacije finansijskih obavještajnih službi EGMONT. U okviru ove asocijacije gotovo u potpunosti je ispunjavala standarde koje ona zahtijeva dok je imala samostalnu finansijsku obavještajnu jedinicu u vidu Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Objašnjeni su nam uslovi pod kojima ćemo ponovo biti članica na sljedećem plenarnom zasijedanju i vjerujem da u vezi sa tim stvoriće se svi mogući preduslovi, a jedan od njih je i donošenje ovog zakona da Crna Gora ponovo postane članica jedne takve važne organizacije.

Nakon što su na osnovu gore pomenute uredbe nadležnosti Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma prenijete u Upravu policije bilo je neophodno izvršiti izmjene

predmetnog zakona u duhu koje će zadovoljiti evropske standarde pa je bilo korisno svima nama vjerujem pojašnjenje da se radi o Direktivi od 20. juna 2019. godine i savjetu da se pređe na operativniji model, odnosno sa administrativnog na policijski model organizovanja Finansijsko obavještajne jedinice. Izmjenama se stvaraju uslovi za rad Uprave policije i Ministarstva unutrašnjih poslova na način što se nekadašnje nadležnosti Ministarstva finansija prenose u nadležnost MUP-a, a nadležnosti Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma u nadležnost Uprave policije. Stvoreni su posebni uslovi za imenovanje rukovodioca koji prolaze od direktora Policije ka Vladi i uključena je i Skupština u čitav taj proces na način što matični odbor Skupštine daje mišljenje, ako sam shvatila ili saglasnost mišljenja na izbor takve osobe za jednu jako važnu funkciju kakva će biti rukovodilac Finansijsko obavještajne jedinice u okviru Uprave policije.

Ovdje je jako važno obezbijediti adekvatnu zaštitu podataka i informacija koje vodi Finansijsko obavještajna jedinica, vjerujem da će biti dovoljno ekspertskih kadrova da se ovakva osoba nađe i da se upravo u toj Finansijsko obavještajnoj jedinici angažuju najbolji kadrovi u ovoj sferi. U cilju zaštite podataka i informacija koje vodi u skladu sa ovim zakonom Finansijsko obavještajna jedinica obezbjeđuje tehničke uslove informatičke zaštite tih podataka i informacija i mi smo u prilici da zadnjih dana usvajamo zakone koji idu u tom pravcu. Važno je napomenuti, što je definisano ovim zakonom, da je pristup ovim podacima i informacijama dozvoljen samo službenicima Finansijsko obavještajne jedinice, što pokazuje smanjenu mogućnost uticaja od onih kojima uticaj nije dozvoljen.

Jako važna stvar je i registar stvarnih vlasnika koji je definisan ovim zakonom. Radi se o elektronskoj bazi podataka u kojoj se čuvaju tačni podaci o stvarnim vlasnicima, pa bih vas zamolila da objasnite šta to znači tačno podaci o stvarnim vlasnicima, da li postoji baza gdje nijesu tačni podaci, radi obezbjeđivanja transparentnosti vlasničkih struktura i sprovođenja mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. Uključena je i Poreska uprava i pristup podacima iz registra kojim rukovodi Poreska uprava obavlja će se na način da će obraćati zahtjevom. Vjerujem da ćemo svi podržati ovaj zakon. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 11:43:20)

Hvala Vama.

Sada riječ ima poslanik Predrag Bulatović, a neka se pripremi poslanica Marta Šćepanović. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (04.12.19 11:43:28)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici, gospodine ministre,

Mnogo važan zakon, mnogo pitanja, pitanja na koje nema odgovora. Ono što mogu da kažem na samom početku, jeste jedan nonsens koji se dešava iz ugla uređene države. Pošto Crna Gora nije uređena država to je moguće da ovdje bude.

Gospodine ministre, Vi ste ovdje u Vašem obrazloženju rekli da je razlog donošenja ovog zakona da se uskladi ovaj zakon sa uredbom. Vi ste u suštini rekli ono što je Crna Gora u ovom trenutku. Crna Gora u ovom trenutku jeste, postoji partija koja uređuje čitav život, pa partija napravi uredbu, iz uredbi slijedi zakon, a Ustav ako dođe na dnevni red. Mnogo vam hvala što ste bili iskreni i što ste dali ovakvo obrazloženje da je ovaj zakon usklađivanje sa Uredbom organizacije državne uprave.

Usput rečeno, donijeli ste Zakon o državnoj upravi, između ostalog i zbog toga da bi Uprava policije ili personalno Veselin Veljović ili tzv. tabor Demokratske partije socijalista iz Mojkovca mogao da ima samostalni organ Upravu policije. Nadalje, nastavili ste i doveli sada direktora Sektora za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala Zorana Lazovića, kuma Milivoja Katnića. Sada se, u stvari, ne usklađuje zakon sa uredbom nego ste prvo što ste uradili, a nijeste morali da uradite, naglašavam, Upravu za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma stavili u okviru Policije. Napravili ste, sada ću da vam pročitam šta vam kaže Evropska komisija. Ovdje,

poštovani građani, ministar nonšalantno izgovara - očekuje se u junu da Crna Gora koja je do ove odluke bila član EGMONT grupe, finansijske svjetske međunarodne asocijacije i koja je po automatizmu tada isključena, očekuje da ćemo ponovo biti primljeni u nešto što smo bili članovi do juna mjeseca. Sada čitam slijedeće.

Ovo je "non paper", dame i gospodo, ne volim da čitam stavove Evropske komisije, ali moram. Što se tiče pranja novca, Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma ili FIU, ranije samostalni organ je integrisan u Upravu policije formirajući 18 policijskih sektora. Ova promjena statusa uzrokovala je automatsko isključenje Crne Gore iz EGMONT grupe, platforme od 164 jedinice za finansijske istrage koje je obezbjeđivala svjetsku sigurnu razmjenu obavještajnih podataka o pranju novca. Da bi se ponovo prijavila za članstvo u EGMONT, Crna Gora mora izmijeniti svoj Zakon o unutrašnjim poslovima i Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma da bi zakonski definisala administrativnu autonomiju ove jedinice uprkos sadašnjem institucionalnom uređenju po kojem se ona nalazi u Upravi policije. Tokom procesa podnošenja zahtjeva koji može trajati do dvije godine, Crna Gora, pazite, građani, nema pristup ključnim međunarodnim podacima o sumnjivim transakcijama koje prolaze kroz njen finansijski i nefinansijski sektor. Ovo nije pročitao Demokratski front. Ovo je "non paper". Ovo je stav Evropske komisije. Ovo je skandal. Ovo je nezabilježeno. Pitam zašto se ovo radi. Ovo je jedna namjera jednog klana unutar Demokratske partije socijalista koji predvodi premijer, a njegovi su potčinjeni Veselin Veljović, Zoran Lazović i Milivoje Katnić, kum Zorana Lazovića da vrši političku kontrolu pranja novca na način kako oni to smatraju. Inače, rezultata za pranja novca nije bilo.

Poštovani građani, bio sam član Anketnog odbora za ispitivanje afere "Telekom" gdje na osnovu onoga što je radio tadašnji direktor Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma na koga je izvršen atentat, pokušaj ubistva čovjeka koji do dana današnjeg nije razjašnjeno, imao sam priliku da vidim tajne podatke razmjene koje je ta uprava imala sa brojnim finansijskim svjetskim organizacijama i svojim očima vidio da je bilo osnova da se krivično procesuiraju i određeni ljudi iz Crne Gore, što naravno tužilaštvo nije uradilo.

Zašto je ovo potrebno. Ovo je potrebno da bi Milivoje Katnić mogao da kaže da je Demokratski front dobio od Rusije 17 miliona dolara ili evra da izvrši državni udar. On je to rekao, on je prevario javnost. On je saopštio da je praktično u Crnoj Gori oprano 17 miliona od strane Demokratskog fronta. Naravno, danas je bilo suđenje Nebojši Medojeviću i grupi funkcionera Demokratskog fronta za podmetnuto pranje novca.

Pazite, gospodine ministre, dame i gospodo, da je stvarno 550 miliona evra Duško Knežević oprao od 2011. do dana današnjeg, kako je to rekao Milivoje Katnić, onda bi Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma koja je do zadnjeg centa utvrdila kako su tekli ovih sedam i po miliona u aferi "Telekom", ali nije mogla da utvrdi za DF jer je to laž i podmetačina. Nije mogla ni za Atlas banku i Duška Kneževića jer je i to Katnićeva podmetačina.

Dakle, mi treba danas da učestvujemo u nečemu što znači /prekid/ jednog tabora unutar Demokratske partije socijalista o dijelu kada je Crna Gora isključena od povjerljivih informacija vezano za pranje novca i finansiranje terorizma. Onda će nama Milivoje Katnić da priča o hibridnom ratu, onda će Milivoje Katnić da formira bilježnice iz kojih će da optuži Nebojšu Medojevića. Mi treba da čekamo dvije godine zbog toga što je neko bespotrebno, nije bespotrebno nego vrlo potrebno za svoj interes uradio, a na štetu Crne Gore. Zašto da čekamo dvije godine da budemo ponovo primljeni. Teorijski je potpuno u redu da imamo administrativni, policijski i drugi oblik pozicije te jedinice.

Na kraju, da li će ona biti operativno nezavisna, a šef joj je Veselin Veljović. Neće. Recite mi ovdje koji je to nadležni odbor koji će da sasluša toga direktora ili rukovodioca te službe. Da li je Odbor za odbranu i bezbjednost? Dijelom da. Odbor za finansije i budžet? Dijelom da. Taj čovjek mora, ako ste već predložili, da bude saslušan na zajedničkoj sjednici dva matična odbora koja se bave finansijama i koja se bave terorizmom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 11:50:51)

Hvala.

Sada riječ ima poslanica Marta Šćepanović, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (04.12.19 11:50:57)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovani ministre sa saradnicima, kao što smo i čuli, danas je donošenje ovog zakona upravo iz razloga usaglašavanja Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma s Zakonom o državnoj upravi. Prvo što bih rekla jeste da je Crna Gora uređena država. Jer, ne može biti da je Crna Gora članica najmoćnijeg saveza na svijetu, a da nije uređena država.

Cilj ovog zakona jeste da nova organizaciona jedinica za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma bude operativno nezavisna od Uprave policije. Naime, donošenje Zakona o državnoj upravi jeste uvelo novi status ove službe. Ono što je izazvalo najviše polemike nakon ovoga zapravo jeste i to što je novi status ove službe povukao za sobom izlazak iz organizacije EGMONT. Vratiću se na dio koji se odnosi na donošenje Zakona o državnoj upravi.

Naime, mi kao država imamo pravo da procijenimo da li nam je neophodna reorganizacija državne uprave i da napravimo državnu upravu efikasnijom i efektivnijom, prije svega zbog građana. Tačno je da smo izmijenili Zakon o državnoj upravi, ali je takođe tačno da smo to uradili uz pomoć Evropske komisije. Upravo je Evropska komisija dodijelila svog eksperta koji je pomogao Ministarstvu javne uprave da izvrši analizu kompletne državne uprave i da se na osnovu te analize donese novi zakon. Upravo je u tom izvještaju naglašeno da Uprava za sprečavanje pranja novca ne može više biti samostalan organ već da je neophodno pripojiti Upravi policije. Dakle, to je iz izvještaja eksperta koji je pomogao da se Zakon o državnoj upravi i donese ovakav kakav jeste.

Ono što je izazvalo najviše polemike jeste upravo izlazak iz EGMONT-a. Ovdje je važno naglasiti da će se donošenjem ovog zakona izvršiti usaglašavanje s Zakonom o državnoj upravi na način da će, kao što je to i rekao ministar, ova organizaciona jedinica biti operativno nezavisnija kako u pogledu i zaštite podataka i ovlaštenja i informacija. U tom dijelu neće biti problema jer će donošenjem ovog zakona on biti usaglašen upravo s međunarodnim standardima koji se zahtijevaju ovoj EGMONT grupi. EGMONT grupa je zapravo platforma za pružanje sigurne razmjene obavještajnih podataka.

Drugo što želim da naglasim, u ovom periodu dok nijesmo članica EGMONT grupe nikakvih nema problema u razmjeni podataka na osnovu bilateralnih sporazuma s ostalim državama. Tu nemamo problema vezano za podatke koje ova obavještajna jedinica dobija. Čuli smo ovdje dio iz "non papera" i mislim da sam već dala odgovor na to. Takođe, želim da pomenem još jedan dio iz izvještaja koji se odnosi na bojazan u odnosu na nezavisnost ovog organa, a upravo se kaže da je zadržano pravo specijalno, da je dio ovog sektora jeste i Specijalni policijski tim gdje se na čelu tog sektora predlaže specijalni tužilac rukovodioca tog tima. Izražena je bojazan iz razloga što se na čelo Sektora organizacione jedinice za sprečavanje pranja novca ne postavlja specijalni tužilac tog rukovodioca, već da se izražava bojazan da će u tom smislu biti jača kontrola izvršne vlasti.

Želim ovdje da naglasim da je i po zakonu koji je prije važio rukovodioca Specijalnog tima predlagao specijalni tužilac, a da je direktora Uprave tadašnje za sprečavanje pranja novca imenovala Vlada. Nije bilo nikakvih problema, niti dovođenje u pitanje da će neki jači uticaj biti izvršne vlasti u prethodnom periodu da je bio, niti je to bilo u izvještajima i prosto me čudi što je ovo na ovakav način rečeno u izvještaju i ovdje želim još da naglasim da koliko smo zapravo bili u pravu i koliko je analiza i Zakon o državnoj upravi pokazao da je bilo neophodno ovu Upravu pripojiti kao organizacionu jedinicu Uprave policije, upravo govore i posljednji podaci i govore činjenice. Dakle, u periodu od jula do oktobra 2019. godine sektor za sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma od kada operativno funkcioniše kao dio policije, ukupno je otvorio 218 novih predmeta što je za 50% više nego za četiri mjeseca u 2018. godini.

Takođe, je evidentirano i povećanje broja prijavljenih sumnjivih transakcija za 200% dakle, preko dva puta. Evidentirano je i povećanje broja prijavljenih dnevnih transakcija za 40% i vrijednost blokiranih sredstava je od oko dva miliona. Dakle, ovo su činjenice koje ukazuju na opravdanost ovakvog rješenja i svi ostali navodi koje smo ovdje danas čuli, a koje su spuštene koliko se meni čini na neki lični nivo su samo dakle, politički navodi i političke ocjene. Ipak mislim da su činjenice neprikosnovene i da je ovo bio pravi potez vezano za pripajanje ove uprave Upravi policije. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 11:57:12)

Hvala Vam.

Riječ ima poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (04.12.19 11:57:20)

Poštovani predsjedniče Skupštine sa saradnikom, uvaženi ministre sa saradnicima, koleginice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Smatram za našu državu da se danas treba razmatrati o vrlo važnom dokumentu, dokument koji nam jasno precizira i kazuje način rada i okvira rada Finansijsko obaveštajne jedinice. Kao što ste rekli uvaženi ministre, a važno je to ponoviti da ovim Zakonom Finansijsko obaveštajne jedinice je sačuvala svoju neku samostalnost u operativnosti, odnosno sačuvala je samostalnost i nezavisnost u radu što je normalno u skladu sa poveljama EGMONT-a i preporukom ... Kolege prije mene su rekli par prednosti predloženog zaklona i ne bih želio da se ponavljam posebno kada kažem da je zakon vrlo važan za našu državu, jer se uvijek kada se priča o bezbjednosti građana onda je važno, a kada znamo da je Crna Gora i turistička zemlja vrlo uspješna, da bi bila uspješna onda mora biti i bezbjedna, garantovati bezbjednost i sigurnost svojim građanima.

Saglasni smo svi da terorizam i pranje novca su najveći izazovi i opasnosti ne samo Crne Gore već i Evrope i cijelog svijeta. Takođe, smatram da ne možemo odvojeno posmatrati pranje novca i finansiranje terorizma. Zato je izuzetno važno da uspijemo da spriječimo, odnosno da neutrališemo pristup kriminalcima finansijskim sredstvima. Ono što takođe je važno da je da pošaljemo signal svima i od ove male države Crne Gore, da sve zemlje treba da se ujedine u borbi protiv terorizma i pranja novca. Terorizam i pranje novca ne prepoznaju ni granice, ni naciju, ni vjeru. Treba da nas raduje svakako to da je Crna Gora na pragu Evropske unije, da je Evropska unija usaglasila, odnosno izglasala veliki broj povelja, preporuka koje se tiču pranja novca i finansiranja terorizma kako na unutrašnjem tako i na spoljašnjem planu.

Takođe ću podsjetiti sve ovdje da Evropska unija već saraduje u borbi protiv terorizma i sa zemljama Zapadnog Balkana i sa zemljama Azije, Afrike, UN itd. Takođe i sa svim onim međunarodnim organizacijama kako bi jasno usaglasili neki konsenzus međunarodni konsezus, odnosno zajedničkim metodama promovisali borbu protiv terorizma.

Naravno, kao što sam i rekao kada pričam o bezbjednosti naših građana skoro da je i nemoguće ne pomenuti veliki poduhvat Crne Gore, uspjeh politike ove Vlade Crne Gore, naše članstvo u NATO i sve one benefite koje nam je NATO donio. Trebalo bi više vremena i nemamo baš vremena toliko da pričamo, ali dozvolite mi par stvari da kažem. Znači, prema podacima Monstata u 2015. godinu smo imali preko 390.000 turista koji su podsjetili našu Crnu Goru, a već 2018. godine imamo preko 2.200.000 turista koji su posjetili Crnu Goru. Neću se zadržati na tome koliko investicija u zadnje dvije tri godine je bilo u našoj državi i neću pričati o potencijalnim investitorima koji pokazuju interesovanje za finansiranje u Crnu Goru. Mnogo bolje je kada drugi pričaju o nama kao turističkoj destinaciji. Prije par mjeseci, Biznis Indije je pisao zašto ljudi dolaze u Crnoj Gori, zašto ljudi investiraju u Crnu Goru. Tema je bila o 15 najatraktivnijih destinacija u svijetu među kojima je bila i Crna Gora. Tema je bila gdje najbogatiji ljudi svijeta posjećuju koje destinacije. Nezaobilazno je reći da je Forbs preporučio svojim građanima, odnosno Amerikancima da podsjetite jednu prelijepu destinaciju, a koja je vrlo dostupna. Zašto pominjemo ovo. Značajno je to kada znamo činjenicu da američki građani vrlo ozbiljno se vode o svojem budžetu i vrlo se obazrivo odlučuju koju će destinaciju da posjete. E to je ono što moramo svi da imamo u vidu, a to je da bi neki turista došao u Crnu Goru, da bi investirao u našu državu on želi bezbjednost i sigurnost. Ovaj predloženi materijal doživljam još jedan korak u pravcu jasne poruke i našim građanima i potencijalnim turistima investitorima da Crna Gora ide naprijed u pravcu bezbjednosti i sigurnosti.

Naravno na samom kraju želim i da pozovem ili upozorim nadležne institucije koje će se baviti predloženim obavezama da jasno utvrde istinu i dokažu gdje taj novac, odnosno te transakcije idu, jer ako budu uspješni u tome naši građani će imati sigurnost, naša država će imati bolju budućnost. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:03:08)

Hvala Vam, poslaniče Ibrahimoviću.

Sada riječ ima poslanik Aleksandar Damjanović, a neka se pripremi poslanik Predrag Sekulić. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (04.12.19 12:03:16)

Zahvaljujem, poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Nuhodžiću sa saradnicima,

Da se ja vratim na ključne stvari ovog predloga zakona i negdje da se nadovežem na ono šta je moj uvaženi kolega gospodin Bulatović, rekao da imamo nonsens da ovdje danas upodobljavamo važeći zakon, izmjene, i uredbi, odnosno sistematizacije rada Vlade. U tom dijelu kada bi se samo radilo o jednoj pukoj racionalizaciji pa čovjek da kaže u redu racionalizujemo, smanjujemo broj uprava, prebacujemo to nazad u Ministarstvo i Upravu policije, formiramo finansijku jedinicu koja će uslovno rečeno raditi ovo što je do sad radila Uprava. Međutim, nekoliko stvari gospodine Nuhodžiću, ovdje izaziva malu sumnju, odnosno nešto što jednoj ozbiljnoj NATO državi kao što je Crna Gora, ne bi smjelo da se dešava ili da dozvoljava sebi takva država, a to je veliko institucionalno lutanje vezano za ovu oblast, odnosno način kako se boriti protiv pranje novca i sprečavanja terorizma.

Dakle, podsjetiću vas da ste upravo vi ovdje branili prošle godine u junu mjesecu izmjene zakona važećeg od 70 i nešto članova gdje smo dakle, u tom dijelu uveli nacionalnu procjenu rizika i tu nam je saopšteno da će ta nacionalna procjena rizika dati uslovno rečeno veliki podsticaj u ovoj oblasti. Onda smo uveli koordinaciono tijelo sa ovako relevantnim sastavom. Pa je to koordinaciono tijelo trebalo da izvještava Vladu i to na način da koordinaciju vrši upravo organ uprave koji je ukinut ne dugo nakon što smo ovdje promijenili zakon gotovo u svakoj njegovom članu prošle godine u junu mjesecu. Decembra 2019. godine dakle, svega godinu i po dana nakon toga potpuno drugačija priča, a radi toga što naravno moramo da završimo ovaj dio posla kako bismo ponovo aplicirali da član EGMONT-u i obezbijedili dalje onu razmjenu podataka i sve ono što nam je neophodno kako bi Crna Gora odradila svoj dio posla u jednoj globalnoj oblasti kao što je borba protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Dobro, da mi nijesmo u junu prošle godine znali da ćemo gasiti upravu gospodina Lekića, da ćemo to prebacivati možda radi pozicioniranja pojedinih uslovno rečeno djelova vlasti sada unutar Vlade kao sastavni dio prve. Mislim da je tada trebalo imati sluha za ono što su nam uporno tada poručivali, a i ove godine ponovo poručili naši uvaženi evropski prijatelji koji su nam u izvještaju o Crnoj Gori za 2018. godinu dali dosta prosječne, ako ne i ispod prosječne ocjene vezane za stanje u ovoj oblasti. U dijelu u kojem sam ja očekivao, i oni, da se ovaj predlog zakona bavi sa centralizacijom bankarskog registra računa u skladu sa petom Direktivom EU o pranju novca. Nema ga, mi ovdje imamo faktički Predlog zakona koji je namijenjen samo pozicioniranju dakle, ove bivše Uprave za sprečavanje pranja novca gdje nam dakle, naši evropski prijatelji poručuju da imamo velike probleme u smislu finansijskih istraga gdje nam ukazuju koliko je tih finansijskih istraga započeto, kakvi su tu sve problemi, šta sve policija mora da uradi, uslovno rečeno, jer ima limitirane kapacitete u odnosu na sprovođenje tih finansijskih istraga. Negdje naravno nam ukazuju da s obzirom da je Strategija istekla 2018. godine da to može biti velika kočnica u smislu da nemamo novu strategiju blagovremeno donesenu, protiv pranja novca i sprečavanja terorizma. Mi smo imali dakle, u sprovođenju bivše strategije čak i nacionalno tijelo na nivou dakle, ministara predsjednika Vlade itd. koji se bavio ovim stvarima.

Imam neki utisak da ne samo što ne slušamo ovo što nam se ovdje dobronamjerno

saopštava u Izvještaju o Crnoj Gori već ne oslušujemo ni ono što su potrebe društva i građana i sa ovim institucionalim, pa i zakonskim lutanjima samo usporavamo jačanje Crne Gore i generalno našeg kapaciteta u ovoj oblasti. U odnosu na jedan slučaj koji dotiče i Evropska komisija, a to je dio koji se tiče pranja novca, odnosno istražnih radnji od 62,7 miliona evra u slučaju Atlas banke zamrznutih sredstava, bilo bi dobro da ste nam ovdje dali pošto je to možda sad najkrupniji slučaj trenutno sumnjičenja za pranje novca u Crnoj Gori da vidimo kakav je ishod tog slučaja iako je to u fazi naravno tužilačke istrage.

Ja sam, gospodine predsjedniče, ovako revnosan poslanik, ovim se bavio pa sam pisao 26.11.2018. godine prije više od godinu dana tužiocu da me obavijesti šta se dešava sa potencijalnim pranjem novca u koji su uključene četiri crnogorske banke. Odgovoreno mi je dakle, poslije urgencije od strane sekretara dana 12. decembra da se radi samo o jednoj crnogorskoj banci, Atlas banci, iako su se čule glasine da je više bankara i direktora banaka bilo kod tužioca na razgovor, uključujući i predstavnike Centralne banke da se sprovodi istraga u predmetu radnog naziva "Atlas banka" protiv 79 fizičkih i 95 pravnih lica. Pa se ništa nije čulo nekoliko mjeseci u ovom predmetu. Ponovo sam pisao, negdje februara mjeseca dobio odgovor da su pokrenute istrage protiv 90 fizičkih i 95 pravnih lica za krivična djela stvaranje kriminalne organizacije itd. zloupotreba ovlašćenja u privredi, pa opet ništa dugo vremena. Negdje sam u septembru mjesecu pisao, a u oktobru dobio odgovor da se i dalje vodi istraga protiv dakle, 95 pravnih lica i 79 fizičkih lica vezanih za ove stvari o kojima evo govorimo danas ovdje, o kojima govori Evropska komisija. Ima li tu kakvih pomaka, da li vi ste odradili kao policija, odnosno Ministarstvo svoj posao i zašto traje ovoliko dugo istraga zbog koje je moguće ugrožena reputacija ne samo Centralne banke nego cijelog sistema. Jer to sam ovdje rekao i ponoviću i iskazaću svoju zebnju. Ukoliko ova istraga se ne pretvori u ozbiljno utuženje pa i ozbiljno osuđenje ovih lica pravnih i fizičkih lica vi znate koje su posledice katastrofalne za reputaciju države Crne Gore i za njen budžet. Ovaj novac nije dio stečajne mase Atlas banke. On je zamrznut i u krajnjem će ovaj novac građanima, pravnim licima i fizičkim licima njih 95, odnosno 90 ili 79 po zadnjem obavještenju morati da vraće budžet Crne Gore. Možda je momenat ministre da se i Ministarstvo i Uprava policije zajedno sa VDT-om, ja se nadam da ta saradnja funkcionise uprkos onome što se čuje da ne funkcionise kako treba, da se posvete ovoj stvari, jer od ovoga zavisi reputacija kažem ne samo iz Centralne banke nego cijele države. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:10:18)

Sada riječ ima Predrag Sekulić, a neka se pripremi Milun Zogović. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (04.12.19 12:10:27)

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre sa saradnicima,

Bez dileme radi se o tehničkom zakonu kojim se samo daju veća ovlašćenja upravi koja se samo nalazi kod Uprave policije, Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Ovo prije svega zato što su takvi zahtjevi EGMONT grupe i smatram da svako članstvo u međunarodnim asocijacijama, a svaka međunarodna asocijacija pa i ova ima neka svoja pravila. Shodno tome i državna uprava u Crnoj Gori treba se prilagođava tim pravilima. Svako drugo tumačenje nije dobro. Nije dobro iz prostog razloga što čini mi se ne treba onome što je veoma jasno dato i što negdje ni na koji način nije nigdje sakriveno. Mi smo ovdje zajedno usvajali Zakon o državnoj upravi kojim je Uprava za sprečavanje pranja novca prešla iz Ministarstva finansija što je vjerujem svima doboro poznato u Upravu policije. Ono što je najvažnije čini mi se da se ovdje negdje zaboravlja jeste da upravo ova Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje turizma od trenutka kada je prešla u Upravu policije daje one prave rezultate koji se mogu očekivati.

Ne treba zaboraviti da je samo u dva tri mjeseca ove godine otvoreno više predmeta i istraga nego što je to urađeno tokom čitave prošle godine. Čini mi se da je to negdje što svi gubimo iz vida. Znači, nama ne treba uprava koja ne radi ništa, nama treba uprava koja radi svoj

posao. Pokazalo se tamo gdje sada smješteno u Upravi policije zaista rade svoj posao na najbolji mogući način. Čini mi se da je to negdje što svi gubimo iz vida, a što je u ovom trenutku za javnost najvažnije. Znači, niko ne sakriva činjenicu da smo zbog načina na koji smo organizaciono kada je pravljjen Zakon o državnoj upravi, organizaciono strukturirali kod Uprave policije da nisu data ona ovlašćenja na nezavisnost i strukturalna i finansijska kako zahtijeva članstvo u EGMONT grupi zbog toga je došlo i pitanju i naše članstvo. Naravno nemamo nikakve dileme kada ispunimo te zahtjeve da ćemo biti ponovo članica EGMONT grupe. Dozvolićete, mi smo članica i Europolu i Interpolu, znači ništa se ne dešava što bi moglo dovesti u pitanje rad ove Uprave. Samo da razjasnimo te stvari. Dozvolite mi da opet pokušam da svojim kolegama iz opozicionih klupa skrenem pažnju da nije dobro da se mi ovdje u Parlamentu bavimo onima što su otvoreni predmeti ovaj u nekim istragama. Bez obzira da li su bitne finansijske istrage ili da se bavimo ovaj kalkulacijama što pojedinačno dolazak nekog čovjeka u nekoj upravi znači. Ja zaista smatra želim da vjerujem u to da u Crnoj Gori potpuno nezavisno od pojedinca funkcioniše sistem. Vjerujem da je to naš zajednički posao ovdje u Parlamentu.

Znači, većina mjesta koja su u državnoj upravi su depolitizovana. To je zakonsko određenje. Sa druge strane ono što je veoma dobro jeste da sistem funkcioniše. Uprava policije i Tužilaštvo i sudstvo, svako obavlja svoj dio posla i naravno svako ko se ogriješi o zakon imaće i posla sa njima. Naše komentarisanje živih predmeta čini mi se da donosi više štete nego koristi iz prostog razloga što mi ne treba da se bavimo sa onim što je pitanje posla, prije svega tužilačke organizacije, sudske vlasti itd. Posao ne treba da presuđujemo prije vremena i ne treba da ovdje u ovom Parlamentu iznosimo dokaze. Zna se gdje je mjesto za iznošenje dokaza u bilo kojem sudskom predmetu. Čini mi se da to negdje često zaboravljamo, a mislim da je dobro da se toga prisjetimo. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:14:20)

Zahvaljujem poslaniče Sekuliću.

Sada riječ ima poslanik Milun Zogović, a neka se pripremi poslanica Jovanka Laličić. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (04.12.19 12:14:28)

Poštovani građani, kada smo prije par mjeseci ovdje u ovom visokom domu uvaženi ministar Nuhodžić i ja razmjenjivali mišljenja ja sam gospodinu Nuhodžiću, onako prijateljski, saopštio da je poslije istrzanja Uprave policije iz nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova, njemu jedino kao ministru ostalo da brani izvještaje i zakonska rješenja kojima se dodatno utvrđuje neprikosnovena moć crnogorske Uprave policije i dokazuje da je stvarni šef crnogorske Policije i Ministarstva unutrašnjih poslova zapravo Veselin Veljović. To danas najbolje potvrđuje i ovaj zakon gdje se nakon Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave gasi Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma i otvara nova obavještajna uprava. Zatim, Finansijsko obavještajna jedinica, pa pored Agencije za nacionalnu bezbjednost obavještajnih službi, prijateljskih NATO zemalja, vojno-obavještajne službe mi danas dobijamo i Finansijsku obavještajnu službu i imamo hiper produkciju obavještajnog sektora u Crnoj Gori. Tako da ne znam da li ćete imati dovoljno vojnika koji podržavaju aktuelni režim koji će biti angažovani u ovom vašem finansijsko obavještajnom sektoru. To najbolje potvrđuje i sljedeća stvar. Vi govorite, da je finansijsko obavještajna jedinica nezavisna, a njenog šefa te finansijsko obavještajne jedinice će predlagati direktor Uprave policije, a nakon toga će ga imenovati crnogorska Vlada.

Tako da gospodine Nuhodžiću, uz sve uvažavanje vama je jedino ostalo da branite izvještaje i zakonske predloge koji dodatno jačaju neprikosnovenu moć Veselina Veljovića i Uprave policije. Ali, da se vratimo na samo pranje novca. Ono je u našem Krivičnom zakoniku inkriminisano 2002. godine i bilo je niz izmjena i dopuna tog zakona, a 2017. godine to krivično djelo u Zakoniku. Zakonik definiše na način da sredstva koja su glavna suština krivičnog djela pranja novca ne moraju u prethodnom krivičnom djelu biti kao predikatno krivično djelo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:17:12)

Molim Vas kolega samo sekund.

Kolege ako vodite neke razgovore molim vas vodite ih van sale, jer dekoncentrišete kolegu. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (04.12.19 12:19:41)

Prije dvije godine usvojene su izmjene Krivičnog zakonika, kojima je jasno propisano da za postojanje krivičnog djela pranja novca nije neophodno da postoji osuđujuća presuda za predikatno krivično djelo iz kojega je taj novac potekao. Ovo sve govorim, zato što je u periodu od 2012. godine, do 2018. godine bilo sedam osuđujućih presuda za krivično djelo pranja novca protiv 33 lica od kojeg su samo tri lica bila pravosnažno osuđena, a samo jedno na zakonsku kaznu koja je veća od minimuma. U tim sudskim procesima imate dva najveća krivična djela za pranje novca slučaj Šarić i Kalić. Ona je crnogorsko tužilaštvo podiglo optužnicu za krivično djelo koje je u tom momentu nije bilo inkriminisano Krivičnim zakonikom. Onda je Viši sud u Bijelom Polju potvrdio takvu optužnicu pokazujući elementarno neznanje, da sudije Višeg suda i Specijalno tužilaštvo ne znaju šta je u Krivičnom zakoniku Crne Gore krivično djelo, a šta nije. U stvari oni to i te kako znaju, nego zbog pravila - ne bis in idem, da se dva put ne može suditi po istoj stvari. U stvari Šarićima i Kalićima je suđeno, da oni nikad više ne mogu biti presuđeni za to djelo i da budu oslobođeni. To je poenta čitave priče.

Sada da se vratimo na montirani proces protiv lidera jednog od lidera Demokratskog fronta i predsjednika Pokreta za promjene Nebojše Medojevića. Protiv Nebojšče Medojevića i 12 časnih i poštenih, ovo odgovorno tvrdim, funkcionera i ljudi bliskih Demokratskom frontu, podignuta je montirana optužnica za pranje novca, a pri tom se zaboravilo na član 268 Krivičnog zakonika koji propisuje. Poštovani građani, da bi se radilo o krivičnom djelu, pranja novca novac mora da potiče iz kriminalne djelatnosti. Ovdje niti ima prljavog novca niti ima krivičnog djela pranja novca. Radi se samo o instruisanom krivičnom progonu opozicionih funkcionera.

Na kraju će država Crna Gora će i tim ljudima morati da plati odštetu. Ako novac koji je izvjesni Nikolić pozajmio nekom od funkcionera Demokratskog fronta odnosno Pokreta za promjene Dejana Vujisića, ako na taj novac nije plaćen porez, radi se o porezu utaje poreza. Znači, porez se plaća na legalna sredstva, a nelegalna se poštovani građani oduzimaju. Tako da je ovdje potpuno jasno, ovo je pravna azbuka, da se radi o montiranom političkom progonu predsjednika Pokreta za promjene i ovih 12 časnih i poštenih ljudi za koje mogu potpuno odgovorno da tvrdim da se nikada ni za što u svome životu nijesu ogriješili, a kamo li da bi se bavili kriminalnim aktivnostima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:20:59)

Hvala.

Sada ima riječ poslanica Jovanka Laličić, a neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (04.12.19 12:21:08)

Kolege i kolegice, uvaženi ministre sa saradnicima, uvaženi građani, Pa evo, da se iz sudnice ipak vratimo u Parlament.

Ovih dan u crnogorskom Parlamentu usvajamo čitav niz zakona koji znače usaglašavanje sa evropskim zakonodavstvom ili povratak Crne Gore u važne međunarodne organizacije i to bi trebalo da svakog dobronamjernog građanina raduje.

Dugoročni cilj Crne Gore je da poveća opipljive rezultate u djelotvornom suzbijanju pranja novca i finansiranju terorizma i danas raspravljamo o Predlogu zakona koji treba na tom putu da da konkretne rezultate.

Čuli smo da je razlog donošenja ovog zakona uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave, ja bih rekla nije to nego posljedica ovoga je Zakon o državnoj upravi. Pa priča da li treba ova organizaciona jedinica da bude samostalna ili ne čini mi se da je zakašnjela. O ovoj temi smo trebali da pričamo kada smo usvajali Zakon o državnoj upravi koji je podsjetiću rezultat jedne temeljne sveobuhvatne analize - da li treba zadržati organe u sastavu ili da svi organi budu samostalni.

Već smo od kolega mojih prethodnika čuli koji su osnovni zahtjevi, da bi Crna Gora se povratila u EGMONT, to je da se obezbijedi operativno nezavisna jedinica, da ta jedinica bude nezavisna, ne samo od Uprave policije nego svih državnih organa, da ima jasno utvrđena ovlaštenja i da obezbijedi potpunu zaštitu podataka i informacija koje se odnose na ovu oblast.

Od uvaženog ministra, kao i kolege Sekulića, čuli smo i konkretne rezultate ove jedinice u ovoj godini, što to znači u odnosu na uporedne podatke prošle godine.

Podsjetiću da na rad ove finansijsko obavještajne službe ne primjenjuje se zakon o unutrašnjim poslovima, Zakon o državnim službenicima, već upravo ovaj zakon koji predstavlja dalju garanciju nezavisnosti ove jedinice. Uspostavljena je finansijska samostalnost ove jedinice kao i samostalnost i nezavisnost u vršenju poslova i primjeni ovlaštenja. Ova jedinica je dužna da jednom godišnje podnosi Vladi izvještaj.

Jasno su utvrđene i nadležnosti Uprave prihoda odnosno Poreske uprave prema ovoj jedinici i mogućnost razmjene podataka. Željela bih da se kratko osvrnem i na izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori i obično se ovdje pred građanima pročitaju one sekvence koje mogu ovako da djeluju da je to mišljenje negativno. Ja ću vas podsjetiti da je u ovom izvještaju data pozitivna ocjena i kada je u pitanju međunarodna policijska saradnja i sve ostalo što znači borba protiv organizovanog kriminala i terorizma.

Takođe, su dati svi podaci kada je u pitanju ova oblast, a koji su iz nadležnosti Specijalnog državnog tužilaštva i zbog toga podsjećam da Izvještaj Evropske komisije, odnosno pojedine segmente ne možemo sagledavati istrgnuto već u kontekstu svih datih ocjena. S toga, cijenim da je ovaj zakon još jedan važan zakon koji Crna Gora usvaja da bi dala svoj puni doprinos borbi protiv organizovanog kriminala odnosno pranja novca i terorizma. Usvajanjem ovog zakona ćemo zaista osigurati uslove da Crna Gora postane ponovo član EGMONT-a uz napomenu da nije dovedena u pitanju razmjena podataka kada je u pitanju Europol i svi ostale međunarodne organizacije.

Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:25:16)

Hvala Vam poslanice Laličić. Na Vaše izlaganje komentar ima poslanik Milun Zogović, izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (04.12.19 12:25:22)

Koleginice Laličić, rekli ste da se vratimo iz sudnice u Parlament, pa upravo ste vi ovaj Parlament pretvorili u sudnicu. Vi ste na osnovu ništavih zahtjeva crnogorskog Tužilaštva protivustavno skidali imunitete i sudili i određivali glasove i za skidanje imuniteta i određivanje pritvora vašim kolegama. Nebitno je da li te kolege dolaze iz Demokratskog fronta ili iz neke druge političke organizacije.

Koleginice Laličić, je li Migo Stijepović stavljao onu kovertu u džep od 100.000 eura, da bi kupovao glasove da ja postanem poslanik ili da vi postanete poslanici. Ne, nego ih je uzeo da bi kupovao glasove za Demokratsku partiju socijalista na osnovu kojih ste vi postali poslanici, a nas optužili za lažni državni udar.

Znate li koleginice Laličić, Vi kao predsjednica Zakonodavnog odbora, da niko od ovih

tužilaca i sudija koje sam pomenuo za ove dva slučaja pranja novca nije odgovarao, svi su unaprijeđeni, a niko od njih nije imao toliko elementarne pravne pismenosti da zna šta je inkriminisano Krivičnim zakonikom. Treba ovdje danas da govorite vi sa neke visine kako mi ovdje pretvaramo Paralement.

Znate li kolegice Laličić, posljedica vaše politike je da se sudi poštenim i časnim i nevinim ljudima. Mislite li da ti ljudi nemaju porodice, djecu, očeve kako se osjeća častan i pošten čovjek koji je čitav svoj život posvetio najvećoj ljudskoj vrijednosti, kao što je obraz i poštenje koga ste vi gurnuli u nekakav proces za pranje novca. To je mnogo ozbiljna igra, igrate se sa nekim stvarima misleći da će neko da ima toliko strpljenja kolegice Laličić, a vi isto fenomenalno znate da je - kondicio sinve kva non, krivičnog djela pranja novca, da novac potiče iz nelegalne djelatnosti, to je uslov bez koga se ne može. Ja sam u tom smislu govorio sve vrijeme, a vi ste sebi dali za pravo misleći da je preko puta sebe imate neke ljude koji nemaju kičmu, da možete da nam sudite da nas progonite, a mi da ćutimo i spuštamo glavu. Ne kolegice Laličić, uz svo uvažavanje odgovor će biti recipročan, budite sigurni jer nećemo dozvoliti da zbog vaših podmetačina ni jedan pošten čovjek ide u zatvor i to treba da znate.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:28:04)

Hvala Vam.

Odgovor na komentar poslanica Laličić, izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (04.12.19 12:28:09)

Kao predsjednik Zakonodavnog odbora samo se zalažem da svaki organ vrši svoj posao i to je moje opredjeljenje i moj stav i kao pravnika i kao čovjeka. To kako sam ja izabrana da li sam zaslužila ili ne i svi ljudi, potencirali ste upravo mene, neka to procijene građani i na tome završavam.

IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:28:32)

Ne, ne možete sad.

Kako ste rekli izgleda lično, ali sad znači ne, samo ne dam riječ sad. Vi želite proceduru? Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (04.12.19 12:28:48)

Predsjedniče Brajoviću, tražim kaznenu repliku zbog toga što je kolega Milun Zogović, kazao da su poslanici Demokratske partije socijalista izabrani na nelegalan i kriminogen način. Smatram da je to uvreda za koju bi trebalo reagovati na način što će dobiti kaznenu repliku.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:29:05)

U ovom slučaju, da se ne bi stvarale dodatne tenzije, neću vam dati kaznenu repliku, ali i u priči iz čega je Milun Zogović reagovao kad je rekao da se iz sudnice vratimo u Parlament imalo je, a mislim da je sve bilo na granici da mogu da vam ne dam razumjećete me kaznenu repliku. Molio bih da dalje diskusia idu u ovom tonu u kome su se čule, da ona može da bude oštija, ali da ipak imamo mjeru da se zadržavamo. Razumijem da je poslanik Zogović sad htio da kaže da nije mislio neposredno na poslanicu, ali ste tako se izrazili.

Izvolite proceduru Milan Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 12:29:48)

Gospodine Brajoviću, samo želim da dodatno potvrdim ovo što je rekao kolega Zogović, a što ste Vi objasnili. Dozvolite, pa naravno, da mi imamo od juče rješenje Agencije za sprečavanje korupcije u kojem jasno piše, da je 47.500 evra iskorišteno za izbornu kampanju Demokratske partije socijalista u izborima 2016. godine.

Na osnovu tih 47.500 hiljada evra neki su ovdje poslanici u crnogorskom Parlamentu, a to je samo ono što smo vidjeli na snimku to je 100.000 evra, a možete zamisliti koliko je stotina i stotina hiljada evra utrošeno, a ne znamo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:30:29)

Hvala Vam poslaniče Kneževiću.

Sada ima riječ poslanica Branka Bošnjak, a neka se pripremi poslanik Raško Konjević.

BRANKA BOŠNJAK (04.12.19 12:30:37)

Zahvaljujem.

Pravo da vam kažem, evo prosto sve je ovo postalo smijurija zbog toga što se sva borba protiv pranja novca i terorizma svela na to da vi političke oponente okrivljujete za nešto, za šta krivi nijesu i cio narod je vidio da je to jedna obična smijurija i to na kakav vi način radite.

Da li će se ovo nalaziti u sklopu Policije ili će biti samostalni organ potpuno je svejedno kad se zna da u stvari perači para stoje iza toga i da perači para sad će da tobož traže neke druge perače para ili sami sebi da sude što sigurno neće. Nego će to da prevale na nas odnosno na jedine političke oponente odnosno jedinu i pravu opozicionu grupaciju ovdje, a to je Demokratski front.

Ja ću to potkrijepiti time što nije bilo reakcije vezano za prvi milion koji je zaradio predsjednik države preko Piraeus banke, a ono je tipičan primjer pranja novca. Niko nije reagovao svi se prave ludi, a de na kažem i ovo sad što će taj koji je vezan za Bemax sad da određuje ko pere pare, a Bemax je oprao ogromne pare i kroz ove mašine i sve ovo što radi na autoputu i to je više nego jasno svim građanima Crne Gore.

Mi smo dobili nekakve milijardere odjednom koji su kriminalnim aktivnostima stekli novac i sad su ga ubacili u legalne tokove. Kada se neka informacija iz one bivše uprave kada je bio na čelu Mitrović, kada je slučajno procurilo u javnost, nepažnjom nije isključio kompjuter ostao mu je onlajn pa se vidjelo onda je dobio opomenu pucanje u noge.

Ministre, da li je ko odgovarao za onaj pucanj u noge bivšeg direktora ove Uprave za sprečavanje pranja novca? Da li su se našli počinioci? Nijesu naravno. Jer se zna ko su, ali ne treba da se zna jer je to bilo opomena da se tako ne radi. Šta se svelo sva priča o pranju novca svela se u stvari na Demokratski front i na Pokret za promjene. Evo ja kao jedan od tih osvjedočenih perača para ovdje treba da pričam i da zastupam njih. Znate li na što liči taj sudski spor, to je jedna smijurija da ne kažem prvo od ponašanja ove što se sad kandiduje za Vrhovnog državnog tužioca koja ima tamo stotine ljudi koje je pozvala kao svjedoke na stranu Tužilaštva, a onda za nijednog od njih nema pitanja. Ljudi dolaze jadni sa primorja, što im je ovaj preduzimač zidar jedan iz Teslića pravio kuće. Pa kažu mi smo platili njemu da nam ozida kuću i to je sve to je jedno maltretiranje, mrcvarenje, da bi se oni tamo hvalili da ima tobož nekakve borbe protiv pranja novca. U stvari sve improvizujete i oni pravni akteri i pravi kriminalci i pravi perači para i oni koji prave pučeve i bave se terorizmom oni nijesu pred sudom niti su okrivljeni, niti imate u planu da ih okrivite ili optužite. Oni su na slobodi, a vi ste sa političkom oponentima obračunavate preko toga

Sada ćemo imati Veljovića poznatog iz crnih trojki, da nam on određuje ko pere pare i da se on bori sa tim. Ja ne znam više do kog dna treba da siđe Crna Gora i uopšte na koji način funkcioniše sve. Sve se obesmisli, sve je trulo, nikakvih zdravih osnova, više mi nemamo za šta da se uhvatimo, a da kažemo da je nešto zdravo i da krene se u neku borbu. Sve ste obesmislili,

porušili i degradirali. Od zdravstva, od prosvjete, od sudstva, to su nekad bile ugledne grane. Sve ste institucije sistema pretvorili u privatne institucije i sada postoje vam ovamo nekakve svađe, nekakvih klanova, pa se kroz ovo vidi da je ovo u stvari nekakav rezultat svađa klanova unutar sistema i unutar DPS-a prvenstveno. Evo vam se danas pojavio neki Bećirović koji je tjelohranitelju rekao da nije novinara, a evo sad on priča priču koju mi pričamo za Katnića. O čemu se radi, potpuno se sve nešto uzburkalo, a niko od vas ne reaguje ili ste onako amnestirani ono potpuno pravite se mrtvi to vam više odgovara.

Situacija u ovoj državi je stvarno alarmantna, sve je propalo, degradirano, uništeno. Pokušavate na silu izmišljenim sudskim procesima...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:35:51)

Hvala Vam koleginice.

BRANKA BOŠNJAK (04.12.19 12:35:56)

Kod evropskih i međunarodnih i zvaničnika koji nam traže tamo gdje buči, gdje pare, pošto pare buče teško ih je sakriti tamo ne udarate niti gledate.

Krenite vi da vidite kako vam je predsjednik partije i predsjednik ove države zaradio prvi milion i onda on treba za pranje novca da bude u Spužu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:36:18)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Raško Konjević, a neka se pripremi poslanica Aleksandra Vuković. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (04.12.19 12:36:24)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovani građani, uvažene kolege, ministre Nuhodžiću, ja moram pročitati iz ovog materijala koji ste nam dostavili jednu rečenicu, znam da je ovo vama promaklo. Ali, bojim se da je to slika što bi rekao kolega Sekulić, nezavisnosti naših stručnih timova po različitim institucijama.

Kaže u poglavlju 2, razlozi za donošenje zakona: "Donošenje ovog zakona ima za cilj usaglašavanje zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma sa uredbom organizacije i načinu rada državne uprave". Ja mislim da ovakav tekst ovaj Parlament nije gledao, vjerujte mi.

Gospodine Nuhodžiću, ko vam je pomagao u pisanju ovoga teksta trebate odmah da ga otpustite jer on ne zna ništa, ništa ne zna. Da zna bilo šta da je prolazio pored Pravnog fakulteta, znao bi da se zakon ne usklađuje sa uredbom. Jer, je zakon pravni akt višega reda od uredbe. Dakle, ko vam je god ovo pisao, kući ga pošaljite sutra, znate zašto. Jer, vas koji ste jedan iskusan političar i korektan čovjek Vas je bruka, a Vi to ne zaslužujete. Namjerno Vam skrećem pažnju jer obično obrazloženje se ne gleda sa tom pažnjom, kao što se gleda tekst zakona. Ja sam sticajem okolnosti pogledao. Ali ovakvu pravnu glupost ovaj Parlament ne pamti ja mislim od svog osnivanja. Dakle i sada nakon ovakvih razloga za donošenje zakona, neko treba nas da ubijedi u sljedeće stvari. Pazite dalje pravne gluposti, izvinjavam se na terminu.

Kaže u članu 55c: "Raspolaganje budžetom Finansijsko obavještajne jedinice. Sredstvima koja su organu uprave nadležnom za policijske poslove (dakle Upravi policije) budžetom opredijeljena, (sve u redu jer je Uprava policije samostalan organ, koja je potrošačka jedinica) za rad samostalno raspolaže rukovodilac Finansijsko obavještajne jedinice".

Ministre, ti vaši pravници bojim se oko vas, koji vam pišu ove zakone ništa ne znaju. Jer, u

članu 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u stavu 1, 2, 3 i 4 kaže: "Za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici, (a Uprava policije potrošačka jedinica) odgovoran je budžetski izvršilac". Materijalno finansijski nalogodavac po zakonu samostalnog organa uprave je direktor Policije i direktor Policije, direktor Poreske, direktor Carine, direktor Uprave za nekretnine, samostalnog organa uprave on je materijalno finansijski nalogodavac i on raspolaže sredstvima. Ne može samostalno kako ovdje piše budžetom raspolagati šef neke organizacione jedinice u okviru organa uprave, to je nemoguće ministre, vjerujte mi nemoguće.

Dakle, to ne samo što je nemoguće, nego što je u suprotnosti sa zakonom, sa članom 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Pored toga što vaši pravници nas uče kako treba zakon da se uskladi sa uredbom, to će ostati zapisano ovo treba sačuvati. Oni nam još kažu da neki šef organizacione jedinice u okviru organa uprave samostalno raspolaže budžetom, nemoguće ministre, nemoguće.

Pitanje za Vas, član 55b, koji status ministre ako možete da me čujete imao je kad saradnik da vam ovo sugeriše da ne piše ovakve stvari. Pitanje za Vas, koja zvanja imaju ljudi koji rade u ovoj organizacionoj jedinici Uprave policije. Imaju li policijska zvanja ili nemaju policijska zvanja? Koji zakon se na njih primjenjuje? Da li se primjenjuje Zakon o unutrašnjim poslovima u tom dijelu, Zakon o državnim službenicima i namještenicima? Policijska zvanja su važna i sa aspekta ovlašćenja i sa aspekta plate, samo me taj segment interesuje i završiću.

Zahvaljujem predsjedniče, imamo po pet minuta su izlaganja, izvinjavam se.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:41:36)

Po pet minuta, pošto sam dao prvim u ime klubova koji su pričali diskutantima niko se nije javio u ime kluba imate još minut vremena i završite.

RAŠKO KONJEVIĆ (04.12.19 12:41:48)

Zahvaljujem.

Ministre, Vi ste dobili vruć krompir u ruke.

Dakle, ministarka javne uprave, kad je ovde predlagala Zakon o državnoj upravi. Kad je ona predlagala uredbu o organizaciji o načinu rada državne uprave, mi smo ovdje upozoravali evo pozivam kolege iz DPS-a, ja sam bio jedan od tih, da dobro povedemo računa jer novim Zakonom o državnoj upravi ukinuli smo uprave u sastavu. To je bio koncept zakona.

Ne slažem se sa tim konceptom, ne slažem se. Treba da budu uprave u sastavu, ali ste vi Zakonom o državnoj upravi to tako uradili. Nakon toga, ste napravili još jednu grešku. Ako ste već donijeli takav zakon koji se morao poštovati, onda kad ste pravili Upravu policije samostalnu, Poresku upravu samostalnu, Upravu za nekretnine samostalnu, Carinsku upravu samostalnu. Ne znam zbog čega je Uprava za sprečavanje pranja novca, postala organizaciona jedinica. Te iz tih razloga, da ne citiram što su kolege već citirale izgubili smo članstvo u EGMONT grupi, treba nam dvije godine da se vratimo u tu grupu i da bi ste vi riješili taj problem, Vama saradnici napišu ovakve stvari. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:43:14)

Hvala Vam.

Da, da ministre uvijek da se javite za diskusiju, ali prvo je procedura, a prije toga mogli smo da ne dozvolimo da Uprava policije postane samostalan organ.

Izvolite kolega Rudoviću.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (04.12.19 12:43:39)

Obraćam se Vama sa pozivom da u ime svih nas uputite zahtjev Vrhovnom državnom tužiocu, evo ministar unutrašnjih poslova je prisutan da informišu sve nas, a samim tim i ukupnu javnost koji su to koraci koje su preduzeli nakon što je juče napadnut novinar "Dana" Vladimir Otašević.

Podsjetiću javnost ko nije upoznat sa tim da je juče tjelohranitelj osobe koja se zove Zoran Bećirović, za koga se ispostavilo da je pripadnik Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Uprave policije vrijeđao i udario novinara "Dana" Vladimira Otaševića nakon što je novinar Otašević fotografisao gospodina Bećirovića i višeg državnog tužioca Miloša Šoškića kako zajedno provode vrijeme u tržnom centru Delta i zajedno kupuju mobilni telefon. Za vrijeme napada na novinara Otaševića Šoškić je stajao sa strane i to mirno posmatrao. Mislim da javnost treba da zna kako je moguće da viši državni tužilac sjedi u društvu i kupuje mobilne telefone zajedno sa osobom protiv koje se trenutno vodi proces u Državnom tužilaštvu, kako je moguće da aktivni pripadnik Uprave policije bude /prekid/...

Gospodine Brajoviću, dozvolite da obrazložim ovo što sam vas pitao.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:45:14)

Hvala Vam.

Produžili ste Vašu proceduralnu reakciju koja nije ni bila proceduralna reakcija ne možete više, gospodine Rudoviću. Hvala Vam.

Nema potrebe, ja ću vam odgovoriti, nema potrebe. Hvala Vam.

Molim vas, nemate pravo, Vi imate pravo na proceduralnu reakciju koju ste meni uputili. Hvala Vam. Nemate ozvučenje, molim Vas.

Nemojte da zloupotrebljavate, poštovani poslanici, prvo zloupotreba je bila jer ovo nije proceduralna reakcija, ali uputili ste je meni i da Vam kažem ne samo napad na novinara nego napad na bilo koga i ugrožavanje bilo čije sigurnosti zaslužuje pod hitno reagovanje svih nadležnih organa i ako treba naravno da upućujemo apel odavde. Svakako zbog posebne specifičnosti posla koji obavljaju evo prilika tu, tu je ministar unutrašnjih poslova. Svi nadležni organi će nadam se, reagovati pravovremeno brzo i dobićemo informacije, ali to vam ne daje za pravo da ipak zloupotrijebite institut proceduralnog reagovanja i nakon toga još produžite to proceduralno reagovanje, zato sam vas prekinuo.

Ministar želi da se uključi u raspravu. Izvolite. Molim vas, ovako. Koga god ministar pomene, u svom komentaru, ja ću mu dati pravo da odgovori, ali stvar je ministra i dozolite da to ja kao predsjedavajući procijenim.

Izvolite, ministre.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 12:46:55)

Gospodin Konjević je odgovorio. Tačno je da to stoji u obrazloženju rekla je i poslanica Marta, odgovarala je i niste bili u prilici to da čujete, ja se u potpunosti sa tim slažem. Zakon o državnoj upravi nije ukinuo Upravu za sprečavanje pranja novca nego je Uredba o državnoj upravi ukinula Upravu za sprečavanje pranja novca. Može se to sad gledati da je to hajde nešto što je tačno, nije opredijelilo da mi uđemo u ove izmjene. Meritum i razlog da uđemo u izmjene modela Uprave za sprečavanje pranja novca iz administrativnog u operativno policijske su druge. Ja sam ih u svom izlaganju rekao. Preporuke Evropske komisije su da mi moramo pojačati borbu protiv pranja novca. Prethodni model koji smo imali, sasvim otvoreno sam rekao, nije dao odgovarajuće rezultate. Ovaj model koji smo promovisali i profilisali na ovaj način je dao značajne rezultate.

Rekao sam to i u statističkim podacima koje je evo možemo ovdje pročitati. Povećan je broj novootvorenih predmeta u odnosu na uporedni period prošle godine za 50%. Povećan je broj prijavljenih sumnjivih transakcija za preko 200% dva puta. Povećan je broj prijavljenih dnevnih transakcija za 40%. Vrijednost blokiranih sredstava za oko dva miliona i drugi parametri da ih sad ne čitam. Ovo je suština priče. Možemo mi sad pravno, da li treba da stoji u red, je li to osnovni motiv za promjenu itd. Mislim da je trebalo u obrazloženju to drugačije napisati, pojačati, reći

razloge ovako opširnije i jasnije zašto smo ušli u ovu promjenu. Činjenica je da je uredbom koja je proistekla iz Zakona o državnoj upravi ukinuta Uprava za sprečavanje pranja novca. Nije zakonom ukinuta i to se moralo konstatovati, pa i u ovom obrazloženju iako to nije suštinski razlog da uđemo u promjene iz administrativnog modela u operativno politički. Ovo su iskustva razvijenijih zemalja svijeta. Ne pravimo mi nešto ovdje da bi bili pametni nego zato slijedimo one koji već imaju ove modele i koji daju rezultate. Rekao sam preporuka, Direktiva Savjeta Evropske unije od juna mjeseca 2019. godine, za sve zemlje Evropske unije da pređu na ovaj model, operativno finansijski policijski model. Zašto bi mi bježali od toga. Znači mi smo upravo primijenili taj model.

Naravno ovo oko budžeta što ste pitali, oko člana 57 na ovaj zakon smo dobili pozitivno mišljenje Ministarstva finansija, a u članu 55 kaže: "Sredstvima koja su organi uprave nadležnog za policijske poslove budžetom opredijeljena za rad finansijsko obavještajne jedinice samostalno raspolaže rukovodilac finansijsko obavještajne jedinice po instrukcijama, koje donosi direktor organa uprave nadležnog za policijske poslove u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje izvršenje budžeta i fiskalna odgovornost". Ovo se može različito tumačiti, ali čini mi se da je ovo skroz jasno, bez ako se ne istrigne iz konteksta pa se onda onako to malo najavi drugačije. Ja znam da je vaša energija takva, ali je to stvarno ovako. Mislim da je dovoljno da odgovorim na ovaj način.

Oko ovlašćenja, pitali ste me i to, policijskih zvanja, a to je definisano Zakonom o unutrašnjim poslovima. Dakle, radi se o policijskim ovlašćenjima. To je to, hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:51:26)

Hvala Vam, ministre.

Daću riječ poslaniku Konjeviću, prije toga naravno ovu primjedbu je prvo imao, iznio u svojoj prvoj diskusiji poslanik Bulatović. Dovoljno smoiskusni da ovakva konstatacija nije trebala da se nađe u obrazloženju, tu nema nikakve dileme. Ja bih imao samo jednu primjedbu zašto niste ranije preduzeli i prišli izmjenama ovog zakona da nemamo prazni hod od šest mjeseci zbog EGMONT grupe, ali ok da sad smo čuli Vaš komentar.

Poslanik Konjević, izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (04.12.19 12:52:04)

Ministre Nuhodžiću, ne sporim ja pravo Vlade da ona organizuje državnu upravu kako želi. Vi ste takav zakon donijeli i ovdje ukinuli ste organe u sastavu imate ili samostalni organ ili on ne postoji. Vi ste odlučili da Uprava za sprečavanje pranja novca, kao samostalni organ ne postoji i da bude organizaciona jedinica u Ministarstvu unutrašnjih poslova, odnosno Upravi policije i to je pravo Vlade.

Ovdje nas zabrinjavaju posljedice, posljedica nedovoljne pripreme jeste činjenica koja je napisana u izvještaju, odnosno "non paperu" Evropske komisije koja vam kaže da nismo više član EGMONT grupe. Jedinice finansijske istrage 164 obezbijedilo je svjetsku sigurnu razmjenu obavještajnih podatak, mora da se izmijeni Zakon o unutrašnjim poslovima itd. i tome sl. i da Crna Gora nema pristup ključnim međunarodnim podacima itd. To zabrinjava. Vi ste reagovali nakon toga ili reagovali prije i došli ste do ovoga teksta zakona. Ministre nije argument što ste dobili pozitivno mišljenje Ministarstva finansija. Znači, nemojte ministre to što daju mišljenja ministarstva u vladi, pa da to koristite kao argument. Nije argument, ministre, nije argument jer ne možete nikoga ubijediti ko je prošao pored Pravnog fakulteta. Razumijem da branite saradnike, to je ok, nije lijepo da ih vi ćete ih tamo iskritikovali, nije lijepo da ih kritikujete ovdje što su vas na ovakav način doveli u ovu vrstu pozicije. Neki od tih saradnika su korektni momci, neki, neki nešto znaju, a drugi ne znaju ništa jer kako znati, kako napisati kao pravnik da se zakon usklađuje sa uredbom.

Dalje ministre, oko policijskih ovlašćenja. Dakle, imaće policijska ovlašćenja jer je po Zakonu o unutrašnjim poslovima, imaće policijska ovlašćenja. Mislim da za te ljude to tamo nije

loše jer će imati sa policijskim ovlašćenjima niz nekih prinadležnosti u ovom, segmentu i finansijski sa jedne strane i sa aspekta radnoga staža jer će dobijati beneficirani radni staž.

Ministre, ako mi nađete vi model, ja se pomalo u finansije razumijem, ako mi vi kažete sljedeće, kaže: "Za policijske poslove opredjeljuje sredstva za rad Finansijsko obavještajne jedinice". Prvo, Finansijsko obavještajna jedinica će biti prepoznata u Upravi policije kroz jedan program, program pranja novca. Kaže: "Samostalno raspolaže po instrukcijama koje donosi direktor". Da vas pitam nešto, prosto ovako, ko će potpisati račun? Direktor policije ili šefovi organizacionih jedinica. Ne može, ministre, ali bujrum, sugerišem, upozoravam, izvolite i nemojte više da vam pišu ovakvi genijalci zakone.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:55:09)

Hvala Vam.

Proceduralno želite?

Vi ste imali komentar za poslanika Konjevića.

Izvolite.

Komentar, poslanik Bulatović, izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (04.12.19 12:55:30)

Gospodine Konjeviću, naravno da mi je žao što ministar nije polemisaio sa mnom. Ja sam istina napravio jedan lapsus o ovim klanovima koji postoje u Demokratskoj partiji socijalista, pa sam greškom Zorana Lazovića i Milivoja Katnića stavio u mojokovačku grupu to je u žaru političke borbe bilo. Naravno, to smo i očekivali. Možda smo gospodine Kneževiću i namjerno napravili tu grešku jer to su krupne stvari.

Gospodine Konjeviću, ništa od ovoga ne bi bilo da ovaj Zakon o državnoj upravi nije usvojen ovdje u Skupštini. Evo ne prigovaram za razliku od predsjednika Skupštine koji je aluzijama to saopštio ja ću da kažem direktno. Vi ste glasali za taj zakon. Niste?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:56:24)

Glasali su za Zakon o unutrašnjim poslovima, poslaniče Bulatoviću, pa vodite računa o tome.

PREDRAG BULATOVIĆ (04.12.19 12:56:37)

Neka ispravi. Onda glasali ste Zakon o unutrašnjim poslovima. To je takođe nešto što radi sljedeću stvar, a to znači da je Uprava policije koja je na insistiranje jedinstvenog SDP-a od samostalnog organa postala organ u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova. Zakonom o državnoj upravi i Zakonom o Ministarstvu unutrašnjih poslova došlo je do toga da je Uprava policije samostalni organ. Ona sada trpi rat klanova između Demokratske partije socijalista. Predsjednik Vlade Duško Marković i Veselin Veljović su jedna ekipa. Druga ekipa Zoran Lazović i Milivoje Katnić. Milivoje Katnić poznati montažer tzv. pranja para. Vi ste u pravu za jednu stvar. Znači, ovaj direktor ili šef rukovodilac ove Finansijske jedinice će morati za svaki posao da pita direktora Uprave policije, odnosno biće nesamostalan.

Sad postavljamo pitanje sljedeće - kome je bilo potrebno u Crnoj Gori da isključi Upravu za sprečavanje pranja novca dobrovoljno iz EGMONT grupe i povjerljivih podataka na međunarodnom planu. Zašto se to radi? Zakon o državnoj upravi nije zabranio mogućnost postojanja ove uprave kao samostalne uprave tako da i vi imate odgovornosti u ovome da se ne možemo ni mi koji imamo iskustva malo više da se snađemo. Nekad ste za to da Uprava policije bude u sastavu, nekada da bude samostalna tako da za ovih nekoliko zadnjih izbornih ciklusa smo

imali izborne, odnosno organizacione promjene koje su uspjele učvrste pozicije svakog klana u Demokratskoj partiji socijalista i ovaj zakon na taj način ja posmatram.

Na samom početku, Vi niste bili u sali, ja sam rekao da se ovo nikada nije desilo, da imamo logiku, partija ima stav, pa partija donosi uredbu, pa uredba mijenja zakon, pa zakon utiče da se gazi Ustav kako smo imali situaciju vezanu za Sudski savjet.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 12:59:00)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.
Poslanik Konjević, odgovor na komentar.
Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (04.12.19 12:59:09)

Gospodine Bulatoviću, nijesmo mi glasali za Zakon o državnoj upravi. Ne, ne nije ništa sporno ispravili ste se i upravo taj Zakon o državnoj upravi je ukinuo organe u sastavu. Znači mi smo bili protiv toga i upozoravali, ne, dozvolite, i upozoravali. Organi u sastavu su bili Poreska uprava, Uprava nekretnina, Uprava carina, Uprava policije. Sve su to bili organi u sastavu. Zakonom o državnoj upravi koji je Vlada predložila, većina izglasala organ u sastavu više ne postoji i svi su oni danas samostalni. Tačno je, Vi ste u pravu, taj zakon nije ukinuo Upravu za sprečavanje pranja novca, ali Vlada po tom zakonu ima pravo da određuje da li će organ biti samostalan organ uprave ili će biti direktno inkorporiran u neko od ministarstava, kao u ovom slučaju, poštujući naravno zakon. Ovdje je problem što je ovakvom odlukom Vlade nastao prekid u članstvu Crne Gore o jednoj važnoj međunarodnoj finansijsko obavještajnoj instituciji što konstatuje i Evropska komisija u "non paperu" i što je nama problem. To je posljedica što su o tome trebali da povedu računa kada su donosili Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave jer su morali da znaju da svaka organizaciona promjena, statusna promjena, Uprave za sprečavanja pranja novca po automatizmu dovodi do isključenja iz EGMONT grupe. To je bilo fer da su nam rekli ovdje ili da su javno rekli, ali Vlada neka ponese odgovornost za te stvari itd.

Moje primjedbe su bile vezane za ovaj zakon znate jer kad nešto nakrivo nasadite onda pokušavate da pravite neku pravnu ekvilibristiku. To bi isto bilo kao da umjesto, izvinjavam se što pravim usporedbu, da gospodin generalni sekretar koji je materijalno finansijski nalogodavac Parlamenta da njegov šef organizacione jedinice za recimo kadrove, na primjer, ili neke druge da samostalno raspolaže budžetom i da ne pita sekretara kako će da troši pare za budžet za koji je odgovoran sekretar. To ne može. To ljudi ne može, to zna dijete u osnovnoj školi da to ne može, ali na papiru može da bi se ovim prikazala finansijska nezavisnost Uprave za sprečavanje pranja novca, da bi se apliciralo u EGMONT grupu, da raščistimo stvari.

Još jednu stvar da vam kažem dokle smo mi došli, kao zajednica dokle smo došli najbolje pokazuje, danas sam pročitao jedno saopštenje koje je uputio i jedan od građana Crne Gore da ga ne imenujem, nadležnom državnom organu, starješini nadležnog državnog organa sa kojim ja u masu stvari mogu da se složim ili da se ne složim, ali ovo je prevršilo svaku mjeru da preko medija jedan građanin koji je predmet obrade eventualno tog nadležnog državnog organa za starješinu tog organa kaže da zaključuje. Polako te ovo nije pravno nego medicinsko pitanje. Ne ulazim u to mi smo ljudi došli do dna.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:02:39)

Hvala Vam.
Riječ ima poslanica Aleksandra Vuković, a neka se pripremi poslanik Budimir Aleksić.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (04.12.19 13:02:52)

Zahvaljujem prešedniče Brajoviću.

Evo konačno da dobijem riječ.

Čim se dotaknemo bezbjednosnog poretka u Crnoj Gori ova skupština postane nebezbjedno mjesto za rad makar kada su u pitanju verbalne zađevice i ono što se upućuje Demokratskoj partiji socijalista. Tema je prljavi novac i terorizam. Prljavi novac i nečista savjest nikada se i ničim ne mogu oprati, a da istovremeno ne raširimo sramotu na žicu javnosti i ničim se ne može oprati, a da to kad tad ne izađe na viđelo. U svijetu se godišnje opere oko 900 milijardi američkih dolara novca ili 60% novca potiče iz trgovine narkoticima. Demokratski front naravno svaku priču o jednom suvislom zakonu ili zahtjevu kakav ovaj jeste, jer smo čuli da je ovaj zakon u stvari inicijacija institucionalnih lutanja, rekla bih da je u stvari institucionalnih pravosmjer jer se ovako jedna ozbiljna tema kakva je Finansijsko obavještajna jedinica smješta u Upravu policije đe joj je i mjesto jer upravo Crna Gore treba da bude bezbjedno mjesto za život i antipod svim pokušajima pranja novca i eventualnog terorizma. Demokratski front, kao što vidimo, ima providan plan da dio DPS-a proglasi kao klan u kome se dešavaju neke parcelizacije, neke frustracije, svađe, podjele, neće moći, biće da je to fatamorgana, politička halucinacija i potpuna insinucija koju odbacujemo svojim postojanjem i onim što je Demokratska partija socijalista učinila od ove države. To što vi hoćete da je pretvorite u državče naravno da pravim igru riječima šećajući se Njegoševih stihova što je čovjek ka ne znam mogu li da se šetim bogami sad, ali slabo živinče čini mi se, "što je čovjek slabo živinče". To što vi hoćete ovu državu da pretvorite u državče je vaš problem, ali će ovaj bezbjednosni i svaki drugi sektor i Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije raditi svoj posao uprkos svim vašim pokušajima da demonstrirate nemoć, ne mogući da se suprotstaviti moći Demokratske partije socijalista koja je Crnu Gpru učinila članicom NATO-a jednoj od najsnažijih i najorganizovanih bezbjednosnih zajednica u svijetu.

Dakle, kolege iz Demokratskog fronta to što pokušavate da podmećete poslanicima DPS-a da da su izabrani na jedan kriminogen način kako smo to čuli od jednog vašeg poslanika zaista je jedna manifestacija vaše nemoći i pretvaranja ovoga parlamenta u pa mogu slobodno reći u jednu histeriju besmisla. Reći da je jedan klub koji sačinjavaju časni ljudi koje se bore za pravedno društvo u ovoj državi sačinjen od ljudi koji su izabrani na takav način zbog toga što ste pomenuli da je, pa naravno kako smo i očekivali kako smo u raspravi o "Koverti" pomenuli 21. februara ove godine Agencija za sprečavanje korupcije je i učinila onako kako smo i očekivali. Treba da odgovaramo za nešto što je učinjeno, dobili smo opomenu. Naravno da smo rekli u ovom Parlamentu da ćemo je platiti i to ne novčano, jer je to neka obaveza koja se podrazumijeva, nego prije svega odgovornošću svih nas i eventualnim izvinjenjem.

Dakle, vi ste sve to čuli od nas tokom rasprava u Parlamentu, ali vama to nije dovoljno. Vi uporno želite da pretvorite ovaj dio Skupštine Crne Gore u neki prokazani dio pred crnogorskim društvom. Nikako ne uspijevate da shvatite da ste neprestani gubitnici na izborima zato što nećete da priznate da smo mi prije svega moralni pobjednici na svim izborima prethodnim zbog toga što smo državu Crnu Goru spasavali od vaših pokušaja da je pretvorite u državče i sluganče, raznih interesa koji prije svega nijesu crnogorski. Zbog toga je jako važno da se ođe govori o sprečavanju pranja novca i eventualnog terorizma.

Čujemo da iz klupa Demokratskog fronta da ja ne biram riječi, vjerujte da s obzirom na to što slušamo prethodnih dana, a kako ste vi izgleda se uživjeli u tu ulogu da treba nama da upućujete takve riječi, jer mi treba da šutimo u vezi s tim neće moći. Biram riječi i nikada neću upotrijebiti riječ koja će povrijediti vaš ličnosni i moralni integritet, ali svakako ću u ime Demokratske partije socijalista, predšednika ove države i ove partije, koga evo od kada ste viđeli šta se dešava na kongresu naše partije neprestano pominjete u najcrnijim scenarijima kako ste navikli svih ovih godina. Umjesto da objelodanite, konačno, umjesto tih crnih scenarija da objelodanite svoju politiku koja jednostavno je politika povlačenja, ne samo povlačenja vašeg pred nama i snagom naše partije, nego povlačenja Crne Gore sa liste i scene evropske zajednice. Evo sada čujemo vi ste oduševljeni time, izvinjavam se ovo nije birana riječ kada se kaže oduševljeni nego je oduševljen onaj koji je odvojen od duše što bi opet bila možda baš prava riječ koju treba upotrijebiti u ovom trenutku, što Crna Gora eto nije više članica EGMONT-a, ali ona će to biti. Crna Gora je jednostavno samo zbog svoje istorijske, možemo slobodno reći izgubljenosti i ponekad i sadašnjosti danas nije članica Evropske unije. Samo iz jednog razloga nije članicom Evropske

unije, a to je zbog toga što je za razliku od Slovenije i Hrvatske koje su postale članica Evropske unije i 15 godina prije nas imale svoju svjesnost državotvornu, prije svega i nacionalnu i opredijelili se za svoje državno ustanovljenje. Zato su i prije nas postale članice Evropske unije, a Crna Gora to nije, a kamo li članica neke, prvo koja je bila neformalno sada jedna formalna grupa koja se bavi međunarodnom saradnjom u vezi sa finansijsko obaveštajnim problemima. Dakle, nije postala samo zato što se na vrijeme nije odlučila na put samostalnosti, jer nama je ipak 2006. godina bila okrepljujuća i otrežnjujuća godina kada smo postigli ono što su najznačajniji rezultati DPS-a i naravno njihovih koalicionih partnera, iako predsjedniče Brajoviću, nijesam dobila priliku za kaznenu repriliku danas. Moram pomenuti Vašu veliku zaslugu u tim danima i tim godinama kada smo se borili za čast i dostojanstvo Crne Gore.

Dakle, posljednja rečenica uvaženi predsjedniče, kolege i kolegice iz Demokratskog fronta, mi vi pominjete kičmu. Mi imamo kičmu, naša kičma je nesalomiva. Naše glave su neoborive, zato što su misleće glave i zato što će smisliti pravi izlaz iz ove možemo reći slobodno političke krize koju hoćete da stvorite u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:10:14)

Hvala Vama, poslanice Vuković.

Hvala na pohvali, ali ipak ste prekoračili.

Zamijenili su se poslanici Budimir Aleksić i Bogdan Fatić zato što Bogdan Fatić ima obaveza u Administrativnom odboru. On će sada uzeti riječ, nakon njega Budimir Aleksić. Zamoljen sam da obavijestim poslanike već će Administrativni odbor uskoro početi sa radom. Izvolite.

BOGDAN FATIĆ (04.12.19 13:10:40)

Zahvaljujem, poštovani predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Primjećujem da navedeni Predlog zakona koji je danas pred nama pridobio posebno interesovanje kolega iz poslaničkog kluba, a ja ću pokušati u svoju diskusiju svedem na ono što je suština izmjene postojećeg zakona. U tom smislu razumio sam da su navedene izmjene i dopune proistekle prije svega iz činjenice da nadležni organ koji je do tog trenutka postojao, a govorim o Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma ugašen kao i nekoliko uprava, a nadležnosti ovog tijela preuzelo je posebno odeljenje u okviru Uprave policije. Razumijem i da je postojalo interesovanje na matičnom Odboru na kojem se diskutovalo o navedenoj temi koji je razlog zbog kojeg tek danas godinu dana nakon stupanja na snagu Zakona o državnoj upravi vršimo usklađivanje drugog zakonodavstva.

U tom dijelu bih rekao da ipak postoji opravdana i objektivna potreba organizacije svih poslova koje Uprava za sprečavanje pranja novca obavljala i negdje je prirodno da je za drugačiji način organizovanja koji je direktno sada pod nadležnošću Uprave policije potrebno određeno vrijeme. Čuli smo od predlagača da je ovaj vremenski period koji je prošao iskorišten maksimalno da bi se na što kvalitetniji način izvršila podjela poslova u okviru same Uprave policije.

Takođe, bih napomenuo da pozdravljam funkciju koju Skupština ima u dijelu rada jedinice koja će se ubuduće problemom o kojem danas govorimo. Podsjetiću zakon koji je danas pred nama definiše da rukovodioca jedinice imenuje Vlada na Predlog direktora Uprave policije uz prethodno davanje saglasnosti, odnosno davanja mišljenja Skupštine Crne Gore. Svakako da mišljenje nije obavezujuće, ali mislim da se svi možemo složiti da je u ovom slučaju proces imenovanja rukovodioca na visokom nivou s obzirom da prolazi kroz sve institucionalne okvire od Skupštine kao najznačajnijeg zakonodavnog doma do Vlade kao vodećeg organa izvršne vlasti.

Znamo da je Crna Gora od 2005. godine bila članica Svjetske asocijacije finansijskih obaveštajnih službi ili skraćeno EGMONT i da je svoje obaveze redovno i doslovno ispunjavala. S obzirom da je Zakon o državnoj upravi kao što sam već istakao postojeća Uprava prestala da postoji, osnovni cilj izmjena i dopuna postojećeg zakona se upravo odnosi na stvaranje preduslova da i sada kada formiramo nezavisnu i samostalnu jedinicu u okviru Uprave policije ponovo

postanemo članica EGMONT-a.

U cilju postizanja stepena transparentnosti rada, prije svega pravnih lica, a čije je poslovanje novoformirana jedinica kontroliše vrši se izmjena člana 21a kojim se omogućava da Finansijsko obaveštajna jedinica ima pristup registru stvarnih vlasnika, a registar kao što znamo vodi Poreska uprava Crne Gore. Nadovezujući se na ovu izmjenu zakona naglasio bih da je Predlogom zakona rješenja dodat novi član 93a kojim se obezbjeđuje zaštita podataka u posjedu Finansijsko obaveštajne jedinice i jasno se definiše da su podaci kojim pomenuta jedinica raspolaže, zaštićeni podaci i dostupni isključivo službenicima iste. Ovo podrazumijeva postojanje posebnih servera za informacione komunikacione tehnologije, posebnih prostorija koje su dostupne samo osoblju i rukovodstvu FOJ-a i nezavisne aranžmane za upravljanje dokumentacijom i podacima.

Navedeni član izmjena i dopuna Zakona takođe definiše apsolutnu nezavisnost i samostalnost informacione mreže u odnosu na ostale sektore Uprave policije, ali i drugih državnih organa čime se štite podaci kojima raspolaže finansijsko obaveštajna jedinica, a što predstavlja jedan od ključnih postulata kojim se EGMONT rukovodi. Odnosno osnovni principi članstvo u okviru Svjetske asocijacije finansijsko obaveštajnih službi su u potpunosti zadovoljene. S tim u vezi napomenuo bih i novinu koja se ne odnosi na saradnju, odnosno na razmjenu podataka informacija sa nadležnim organima stranih država. Ovaj vid komunikacije ranije se isključivo odvijao direktnom komunikacijom finansijsko obaveštajnih službi dvije države u okviru kojih se informacije razmjenjuju.

Izmjenom člana 69 Zakona međunarodna razmjena podataka moći će se vršiti i preko EGMONT-a, ali i preko drugog sistema komunikacije koji pruža isti ili veći nivo zaštite. Ovo u stvari znači da je zemljama članicama omogućeno da razmjenu podataka vrše ne samo preko EGMONT-a već i preko Eurola i sličnih organizacija koristeći EGMONT sigurnu mrežu ili fiju. net. Ne smijemo zaboraviti da sa jedne strane Crna Gora kroz navedene sisteme komunikacije podatke kojima raspolaže ima mogućnost da dostavi zemljama članicama Svjetske asocijacije, ali sa druge strane smatram da je jako važno naglasiti da Crna Gora takođe ima pravo korištenja podataka kojima druge zemlje članice Svjetske velike povjerenje koje organizacije imaju prema kapacitetima naše Uprave policije.

Posebno služba koja se bavi u ovom dijelu radiće sve da postanemo članica EGMONT-a. Samim tim podržavam sve napore koje ste uložili i pozivam poslanike da podržimo ove izmjene zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:16:01)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Budimir Aleksić, a neka se pripremi poslanik Goran Danilović. Izvolite.

BUDIMIR ALEKSIĆ (04.12.19 13:16:09)

Uvaženi građani, evo danas govorimo o jednom važnom zakonu koji je otvorio ovdje brojna pitanja.

Juče smo govorili o jednom važnom Zakonu o javnim nabavkama konstatovali da se izmjenama i dopunama tog Zakona ništa neće promijeniti bez obzira što smo čuli da se tamo, da je mogućnost koruptivnih radnji svedena na najmanju moguću mjeru, da je usaglašen sa direktivama Evropske unije itd. ali je jasno da isti ljudi koji su do sada obavljali taj posao u realnosti ništa neće promijeniti da će sve ostati isto. Tako i sa ovim zakonom.

Dakle, ovdje poštovani građani, nije problem kvalitet zakona, nego je problem što se zakoni ne primjenjuju. Problem nije u zakonima nego u prirodi ovoga sistema, a problem prirode sistema proističe iz nesmjernosti vlasti. Ovo je jedina zemlja u Evropi u kojoj se vlast nije promijenila od 1945. godine, 1989. godine jedna frakcija saveza komunista je smijenila pučem na ulici drugu frakciju i osvojila vlast. Dvije godine kasnije promijenila ime u Demokratska partija socijalista i

vlada do danas dakle, pod imenom DPS-a evo već 30 godina. Znači to je jedan fenomen koji je nepoznat u Evropi, još ovdje nismo uspostavili princip promjenljivosti vlasti, a govorimo o evropskim zakonima. Ne treba puno logike i pameti pa da shvatimo da je to potpuno paradoksalno i da je ovo što kaže koleginica Bošnjak najobičnija farsa i sprdnja o čemu mi govorimo usaglašenosti sa Evropskom unijom itd. Pa ima li neka zemlja u Evropskoj uniji gdje vlast nije mijenjanja od 1945. godine, postoji li zemlja u okruženju u kojoj vlast nije smijenjena 70 i više godina.

Znači, tek poštovani građani, promjenom vlasti promijenice se ova praksa, a praksa je da se zakoni ne poštuju, a to znači da će se promjenom vlasti primjenjivati zakoni, uspostaviće se pravna država i dok do toga ne dođe zakoni su mrtvo slovo na papiru. Što kažu zakoni idu drumom, a praksa šumom dakle, ili se ne poštuju zakoni ili se selektivno primjenjuju. Evo primjer duplih aršina iz selektivne primjene zakona. Naše kolege su ovdje osuđene za verbalni delikt, za neko dobacivanje, pa je to tretirano kao uznemiravanje javnosti uslovno četiri mjeseca kućnog pritvora. Policajac koji je isprebijao dječaka i to zabilježile kamere on je osuđen na dva i po mjeseca, je li tako bilo, trebali tome komentar. Je li to jednakost pred zakonom, da li se tako primjenjuju zakoni? Onda treba o ovom zakonu da ozbiljno pričamo i zaboga važna stvar što je on integrisan na Upravu policije i što su data veća ovlašćenja toj Upravi za sprečavanje korupcije i finansiranja terorizma.

Muž bivše ministarke ovdašnje isprebijao turistu na plaži dobio 300 evra kaznu, a kolege za verbalni delikt četiri mjeseca kućnog pritvora, pričamo o primjeni zakona. Dakle, ovdje se borba protiv pranja novca svela na borbu protiv političkih neistomišljenika. Imamo situaciju dakle, da perači pranja novca politički krivično gone svoje političke neistomišljenike, konkretno funkcionere Demokratskog fronta i to u najboljim tradicijama lenjinizma, titoizma i drugih totalitarnih režima o čemu je onako dobro pisao Kafka.

Dakle, poštovani građani, i ovaj zakon i svi drugi zakoni počće se primjenivati kad se smijeni vlast, uspostavi demokratski poredak i pravna država. To moramo sami da se izborimo. Dakle, sve je poštovani građani, u vašim rukama. Vi morate na ulici svim sredstvima da se izborite za prelaznu Vladu koja će organizovati prve demokratske i fer izbore na kojima će se, nema u to nikakve sumnje, ako su fer i demokratski ova vlast smijeniti. Ona nije uspostavljena na temelju izbornih rezultata koji su ostvareni pošteno, nego smo vidjeli po sistemu koverti. Čak je i Agencija za sprečavanje korupcije kaznila partiju koja se bavi pranjem novca, a ovamo se sudi poštenim ljudima, zidaru iz Teslića bez ikakvoga, bez jednoga jedinoga dokaza kao što su lideri Demokratskoga fronta u jednom sudskom procesu osuđeni na pet godina bez ijednog dokaza.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:21:11)

Hvala Vam, kolega.

Sada riječ ima poslanik Goran Danilović, a neka se pripremi poslanik Milan Knežević.

GORAN DANILOVIĆ (04.12.19 13:21:22)

Gospodine predsjedniče, uvaženi građani, gospodine ministre sa saradnicima, Jednostavno pitanje sad kako ukinuti Upravu, od nje napraviti sektor, a da svi pomislimo da je sektor i dalje uprava. Ljudima je ovdje sve jasno. Bio sam protiv, svakako, da se Uprava policije izdvoji iz kakve takve nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i postane samostalni organ. Bio sam protiv i danas sam protiv toga. Iako ikada obezbijedimo većinu u ovom Parlamentu vratićemo je u sastav Ministarstva unutrašnjih poslova, a posebno bi to bilo važno da čuju moje kolege koje rade u Odboru za koji mislim da uzaludno troše snagu za reformu izbornog zakonodavstva, jer tu činjenicu ne pominju.

U deset tačaka koje je predložila Ujedinjena Crna Gora za poštene i fer izbor postoje i ono da ako ne možemo da vratimo u ovako kratkom periodu Upravu policije pod nadležnost Ministarstva, ministar ipak bude onaj koji odlučuje o primjeni sile, odnosno o angažovanju specijalnih i posebnih jedinica svojim potpisom na predlog direktora Uprave policije. Između

ostalog to plus još nekoliko stvari da Ministarstvo unutrašnjih poslova raspolaže datotekama i registrima koje su u potpunoj nadležnosti Uprave policije bi bio preduslov da ima smisla tražiti ministra unutrašnjih poslova u Vladi državnog jedinstva i građanskog jedinstva u tehničkoj Vladi bez koje nema poštenih i fer izbora. Umjesto toga mi danas imamo da je nestala ranije, pa imamo kako reče i predsjednik Parlamenta, razumije se u ovu oblast, šest mjeseci nedefinisan prostor u kojemu Sektor radi, a suštinski ćemo ga legalizovati tek izmjenama ovoga zakona.

Sektor je dio Uprave policije, jedan od pet ili šest i od njega nikakvim normama ne možemo napraviti nezavisni organ. On je pod, da građani razumiju, komandom ili odgovornošću direktora Uprave policije. Bilo bi korektno da je danas uz ministra unutrašnjih poslova koji očigledno ima želudac da sve ovo istrpi i nije mu prvi put, bude ovdje i direktor Uprave policije. On je suštinski starješina toga organa i tako će ostati. Na kraju čovjek koji je postavljen za šefa sektora je iz ranije policijske Uprave, čini mi se da je bio na čelu Interpola. Vidimo u ovom saopštenjima o dosadašnjim aktivnostima se nigdje ne pominje uglavnom se govori o Sektoru kao da se hoće namjerno javnosti staviti do znanja da je taj sektor nezavistan, a kako može biti nezavistan, uvaženi ministre. Vi to znate kao i mi da ne može. Možete da pišete šta god hoćete, sektor je sektor, pao je u rangu, uprava je bila uprava, a da bude iskren nije se proslavila. Da je sreće i da imamo profesionalizam na nivou koji propisuje Ustav i zakon, trebali bi da se radujemo da znamo konačno ko je nadležan. Međutim, znajući strukturu Uprave policije, znajući komandnu odgovornost, kao parlamentarac dugogodišnji, kao neko ko ne želi da ni u jednom segmentu bude izopšten Parlament gdje zaista nema smisla, ja takvu stvar ne mogu podržati. Dakle, znam ja da ste vi sad kad ste usvojili krovni zakon morate sve primijeniti i sve uskladiti. Vraćićemo se jednog dana čim ne bude apsolutne vlasti DPS-a na ovo da se Uprava policije vrati pod potpunu kontrolu Ministarstva unutrašnjih poslova i da imamo personalnu odgovornost biranog čovjeka u Parlamentu.

Ministar unutrašnjih poslova bi trebao da odgovara za stanje bezbjednosti, suštinski. Uvaženi građani, da nemate iluziju, ja ne vrijeđam kolegu neko govorim onako kako stvar doživljavam i kako je po zakonu.

Ministar unutrašnjih poslova je u manje značajnim stvarima nadređen Upravi policije u manje značajnim stvarima, mi suštinski nemamo ministra policije, imamo direktora policije, ministar policije ne postoji. I ako tako vole građani, pa i neki drugi da zovu ministra unutrašnjih poslova. To više nije njegova nadležnost. Ima pravo kada se steknu zakonski uslovi da predloži po javnom konkursu direktora Uprave policije, bira ga Vlada, nema pravo da ga razriješi svojevajno, može ga razriješiti Vlada na predlog ministra unutrašnjih poslova. To je sve, ali taj mandat traje pa traje.

Uvažena gospodo,

Ovaj sektor neće dati rezultate u borbi protiv pranja novca i terorizma, neće jer je definitivno nesamostalan i nama treba suštinski samostalan organ koji bi provjeravao uvaženi ministre i policiju. Oprostite što ću biti grub narodnim jezikom rečeno "Vrana vrani oči ne vadi". Ne možete očekivati da neko ko nema profesionalni kapacitet, neko čiji su resursi ograničeni vodi tako komplikovanu borbu. Sad kad se pitamo ko bi mogao i morao biti po profesiji i po iskustvu direktor takvog sektora koji se šta god mi činili neće osamostaliti i biće samo sastavni dio Uprave policije.

Šta bi trebalo da bude njegovo poznavanje stvari. Došli biste do toga da ovo više pripada nekoj poreskoj policiji ili dijelu koji se tiče Ministarstva finansija, kao što je bilo ranije nego Upravi policije. Pitanje je sad kako od sektora napraviti upravu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:27:42)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Milan Knežević. Proceduralno poslanik Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (04.12.19 13:27:53)

Zahvaljujem predsjedniče.

Obraćam se naravno Vama, a imajući u vidu tok današnje rasprave.

Rijetko se dolazi do situacije kada raspravljamo o jednom važnom aktu u ovoj sali da u jednom momentu sjede čak četiri bivša ministra ili sadašnja unutrašnjih poslova. Dakle Vi, aktuelni ministar, ministar u tehničkoj Vladi i gospodin Konjević, čak četiri.

Raspravljamo o veoma važnom aktu, nakon što smo donijeli Izmjene i dopune Zakona o unutrašnjim poslovima izmjestili Upravu policije, kao samostalan organ. Vi ste rekli kako je to glasano, prema tome to je sve javno i povjerljivo. Sada radimo drugu stvar, umjesto Uprave za sprečavanje i pranje novca i finansiranje terorizma mi smo sada to svrstavamo unutar Uprave policije. Ja sam postavio konkretna pitanja.

Kolega Bulatović je postavio konkretna pitanja. Kolega Danilović takođe. Koji su suštinski razlozi da se to radi, imajući u vidu sve reperkusije koje su se desile ministar cijelo vrijeme ne odgovara. Ministre, Vi ste ovdje bili poslanik, znate, Vi ste nam objasnili formalne razloge. Možemo li dobiti odgovore suštinske da znamo da špekulišemo jesu li to klanovi ili drugi što je suštinski razlog?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:28:56)

Poslaniče Damjanoviću, hvala Vam.

Proceduralna reakcija je mogla da stane u onoj rečenici u kojoj ste rekli da ste očekivali odgovore da li ja tu kao neko ko predsjedava sjednicom mogu da na neki način podsaknem da ne kažem natjeram predlagača za te odgovore. Ja sam vrlo precizno rekao, a pomenuli ste i bivšeg ministra unutrašnjih poslova ovdje ranije ljepši izraz ranije svakako i ja sam tada jasno rekao i kad se tu usvajalo učinio sam sve napore da Upravu policije vratim u sastav Ministarstva. Mislim da je to tako i trebalo da ostane, jer to je najveća oružana sila ove zemlje duplo brojniji od naše vojske.

Naravno, to se izglasalo glasovima pojedinih opozicionih poslanika. E, sad ja ne mogu natjerati ministra da se javi za riječ ili se ne javi za riječ ili ne odgovara, on to bira sam. Pošto sam dao već riječ poslaniku Kneževiću, ja bih zamolio da čujemo poslanika Kneževića, a onda dajem riječ vama.

Poslanik Milan Knežević. Izvolite

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 13:30:15)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u,

Danas je i zvanično počeo rat koji smo mi sve vrijeme najavljivali i to rat između Vesne Medenice, predsjednice Vrhovnog suda i lovcenskog tajnovidca iz Barjamovice, glavnog specijalnog državnog tužioca Milivoja Katnića. Rat je kroz medije i javno objavio Zoran Čočo Bećirović, optužujući Milivoja Katnića za zloupotrebu službenoga položaja za montiranje raznih društveno-političkih afera koje podsjećaju na 1948. godinu zato što je Milivoje Katnić umislio da je onaj izvod iz kaznene evidencije iz '93. ili '83. godine kada su on i Zoran Lazović prebili neku dvojicu studenata u disko-klubu pikslama i čakljama zato što su nosili farmerice iz Trsta izvadila iz kaznene evidencije Vesna Medenica kako bi postala jasnu poruku da je Milivoje Katnić nedostojan funkcije glavnog specijalnog državnog tužioca.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:31:27)

Oprostite kolega samo.

Znači, rekli ste da imate konferenciju za štampu, a ovje pokušajte o zakonu, molim Vas.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 13:31:37)

Ovo je priča o zakonu, jer oni treba da se bave sprečavanjem pranje novca i terorizma. Sad

mi dozvolite da nastavim.

Upravo je ovaj sudsko-tužilački sistem gospodine Nuhodžiću označio mene i Andriju Mandića i Demokratski front kao vodeće teroriste na Balkanu, koju su planirali 16. oktobra 2016. godine rušenje ustavnog poretka i izazivanje krvoprolića najvećeg u istoriji Crne Gore.

Da li vam ja ličim na vodećeg teroristu na Balkanu, gospodine Nuhodžiću? Da li vam kolega Mandić liči na vodećeg teroristu na Balkanu? Evo gospodin Brajović se smješka što zaključujem da mu ne ličimo ni on ni ja, vidim da se i Vi smješkate, što me tjera na zaključak da mi ne ličimo. Međutim, mi ličimo na teroriste, jer sve radimo javno da ne bi izgledalo tajno kako kaže te tajnovidac iz Barjamovice, ustvari mi smo najveći problem ove države Crne Gore. Zaboravite vi ovaj grandov mojковаčki sukob, zaboravite ove švercere narkotika, zaboravite Šarića, zaboravite Kaliće, vi ste dužni bre da uništite Demokratski front, a nas pohapsite, a što ne uhapsite da poubijate da protjerate za Srbiju na traktore i tako će Crna Gora najzad da uđe u Evropsku uniju, to je taj "non paper" pošto se svi sad kunete u taj "non paper" niko ga pročitao nije.

Međutim, dok nas ne ubijete i ne pošaljete u zatvore volio bih da mi objasnite kako je moguće da smo Andrija Mandić i ja i Demokratski front, kao vodeći teroristi koristeći usluge GRU-a istovremeno, nakon presude gdje smo nepravosnažno osuđeni na pet godina došli do zaključka da smo koristili usluge i agenata CIA, agenata FBI, agenata Mosada i agenata MI6 kojima je istražni sudija Miroslav Bašović odredio pritvor, gospodine Nuhodžiću, pod sumnjom da su zajedno sa mnom, Andrijom Mandićem, Brankom Milić, Maksićem, Dušićem, Đorđevićem i ostalima i naravno Šišmakovom, Širokovom, Popovom Mojsijevim planirali najveće krvoproliće u istoriji Crne Gore. Ko se tu snađe i ko bude uspio da napravi tu piramidu taj nije normalan, taj je lud. Taj treba odmah da ide u Kotor i to da ga vežu, ali u onoj sobi će su ušle one dvije medicinske sestre što su izvodile striptiz, pa dako se vrati u normalne, gospodine Nuhodžiću.

Takođe, juče smo dobili zvanično saopštenje Agencije za sprečavanje korupcije u kojoj se konstatuje da je Demokratska partija socijalista 47.500 evra nelegalno iskoristila za kupovinu glasova na području Zete. Svi smo vidjeli gospodine Nuhodžiću da je profesor Duško Knežević u kući Sita Rakočevića Migu Stijepoviću dao 97.500 evra i da je Stijepović onako žureći rekao idem da bačim kravatu, ja ne znam kako se to bača kravata, ali on je pošao da bači kravatu vjerovatno je gledao one kauboje na rodeu kako bačaju laso i potvrdio da je uzeo 97.500 evra.

Recite mi, gospodine Nuhodžiću, će nestadoše onih 50.500 evra? Gdje je ta istraga, da nisu i oni prešli ka Demokratskom frontu. Znaete zašto, zato što je danas bilo suđenje za dvanaestoro funkcionera Demokratskog fronta pod optužbom, zamislite ovo gospodine Nuhodžiću, da su uzeli sredstva od zidara iz Teslića, Momira Nikolića, u iznosu od 30.000 evra i da su to sredstva od terorističkih akcija i pranja novca.

Kako je moguće, dozvolićete mi još 30 sekundi, da je lovcenski tajnovidac vidio zidara iz Teslića sa 30.000 evra, a nije vidio profesora Kneževića koji je uništio fiskalni sistem po njegovoj optužnici za 550 miliona evra? Kako je to moguće? Kako je moguće da ne vidi ono što smo svi mi vidjeli, da Migo Stijepović prije nego što bača kravatu uzima 97.500 evra, a vidio je u notesu Nebojšu Medojevića pod kodnim imenom Olivera Esplanadara. Objasnite mi koje su to parapsihološke moći da iskoristimo toga čovjeka da igra na berzi, da ga povedemo u Las Vegas da kocka, dako namirimo ovaj autoput. Mi moramo da znamo kojim on to specifičnim parapsihološkim moćima raspolaže da bismo ih iskoristili.

Završavam, gospodine Nuhodžiću, da li možda imate saznanja da je ovaj premijer Malte koji podnosi ostavku kućni prijatelj sa predsjednikom države Milom Đukanovićem i koji je izgleda osumnjičen za prikrivanje ubica ove novinarkе sa Malte? Novinarke Karuane, koja je zamislite šta, gospodine Nuhodžiću, razgovarala sa počasnim konzulom Malte u Crnoj Gori ovim Ticianom Masuom koji je bio svjedok protiv mene i Andrije Mandića zajedno sa Budimirom Šegrtom. Da li se tu možda radi o nekoj terorističkoj akciji, da li imate saznanja da je možda neko iz Crne Gore zajedno sa ovim premijerom Malte umiješan u ubistvo ove gospođe novinarkе? Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:36:53)

Hvala Vam.

Sada, ministre Nuhodžiću, izvolite.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 13:37:01)

Želim ovo što je gospodin Damjanović potencirao.

Ja sam odgovarao, Vi ste bili izašli, poenta Vaše priče je bila sadržana i u intervenciji gospodina Konjevića. Ja ću opet ponoviti, želim da pričam o meritumu zakona i motivima zašto je došlo do izmjena ovih zakonskih rješenja. To je bila moja priča, ja ću je ponoviti.

Znači, suština zakonskih promjena je da jedan model, administrativni, koji nije bio efikasan u borbi protiv pranja novca, što je primijetila i Evropska unija i u svojim preporukama zatražila od nas da pojačamo tu borbu i aktivnost u borbi protiv pranja novca, došli smo do modela koji je operativno policijski model. Znači, to je rezultiralo i kvalitetnim aktivnostima i rezultatima. Ja ću ih ponovo pročitati. To je argument koji potkrepljuje ovu činjenicu o kojoj ja pričam i ja ću to ponovo da pročitam ako treba svakih pet minuta. Neću ništa van konteksta ove priče. Ako treba, ako vi cijenite evo ja ću opet to da pročitam. Rekao sam da je i nova Direktiva Savjeta Evrope iz juna 2019. godine i predsjednik Skupštine ovo sluša, pa kad su ovakva pitanja vjerovatno me neće prozivati da opet odgovaram na ova pitanja. Znači, iz juna 2019. godine preporučuje svim zemljama Evropske unije da rade na operativno policijskom modelu koji smo mi predložili, kao rješenje u ovom zakonu. Ovaj model ima za cilj da prikupi kvalitetne informacije kako bi Tužilaštvo na osnovu tako kvalitetnih informacija potvrđivalo veći broj optužnica, a sudstvo donosilo kvalitetnije presude. To je suština ovih zakonskih promjena. Znači, nije nikakav formalni razlog, pravni osnov je li uredba, je li Zakon o državnoj upravi, tačno je da i to tretirano i morali smo se usaglasiti, sinhronizovati i sa Zakonom o državnoj upravi i sa uredbom koja ukida ili definiše određene državne uprave, ali nam je suština bila da pojačamo borbu protiv pranja novca organizujući i pozicionirajući u ovom zakonu jedan ovakav organ.

Što se tiče saradnje u vremenu kad smo bili van EGMONT-a, mi smo imali odličnu saradnju sa Europolom, imali smo sa ..., imali smo sa zemljama sa kojima imamo potpisane bilateralne odnose o saradnji tako da ništa nije tu trpjelo, u borbi, prikupljanju informacija između policija gdje postoji odlična međupolicijska saradnja. To su konstatovali izvještaji Evropske komisije tako da je to moj odgovor na ovo što ste i Vi prethodno pitali. Inače ova zakonska rješenja o kojima ste Vi pitali nijesmo mi predlagali ranije, to je bilo u nadležnosti Ministarstva finansija. Ovo je sad došlo u našu nadležnost i mi sa ovog aspekta bezbjednosnog predlažemo ovakav jedan model. Naravno vodeći računa o određenoj kadrovskoj samostalnosti, finansijskoj samostalnosti i operativnoj samostalnosti.

Što se tiče odnosa Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije mi tu imamo odnose koji su definisani na način da Ministarstvo unutrašnjih poslova vrši nadzor nad Upravom policije, da direktor Policije i Uprava policije za svoj rad odgovara ministru unutrašnjih poslova i Vladi, a taj operativno tehnički dio je finansijski u nadležnosti Uprave policije. Mislim da su to dobra rješenja. Mislim da ministar unutrašnjih poslova ne treba da se iscrpljuje operativnim stvarima, ne treba da se bavi sitnicama nego treba da vodi stratešku politiku i usmjerava politiku u jednom Ministarstvu unutrašnjih poslova donoseći zakone, prateći realizaciju tih zakonskih rješenja, vodeći strategiju i politiku. Ne treba da bude operativac u sektoru policije i da na jedan način i blokira operativnost policije naročito ako postoje podjele u nekim političkim vodama onda se želi preko toga iskazati neka premoć ili se na neki način vršiti uticaj. Mislim da je to dobro rješenje da ono nije nepoznato u praksi, nije nepoznato u praksi i ministar i Ministarstvo unutrašnjih poslova mora da ima pojačan nadzor da kontroliše rad policije, a ne da učestvuje u operativnim kako će onda da kontroliše kad radi neke poslove zajedno, kreirajući ih. Uvijek je bolje kontrolisati kad neke poslove ne radite, ali kad imate dovoljno kapaciteta i kad imate dovoljno energije i snage da te stvari nadzorujete na pravi način. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:42:47)

Hvala Vam ministre.

Sad ću dati riječ poslaniku Aleksandru Damjanoviću kome ste formalno odgovarali, mada

ste proširili Vašu priču i na odnos zakonsko rješenje upravo u sastavu van, neću ništa novo reći da me apsolutno niste ubijedili da ste u pravu, ja i dalje mislim da je to trebalo da ostane kako je bilo ranije precizirano Zakonom o unutrašnjim poslovima. U onom dijelu o kom ste pričali ja ne polemišem ovdje da li je to dobro rješenje ja samo kažem da ste trebali ranije da uđete u ovu proceduru i da možda mi već četiri mjeseca imamo aplikaciju ponovnu ka EGMONT grupi sa zakonom koji bi tada usvojili.

Izvolite.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 13:43:35)

Znači potrošili smo vremena, ja inače sam čovjek koji prizna, koji kaže, neću ništa da ovdje ja sad pričam. Pa, moglo je, ali smo ovo morali da radimo strogo sa ekspertima EGMONT-a i Manivala. Dok nijesmo ova zakonska rješenja usaglasili sa njima nijesmo se odlučili da sa ovim zakonom idemo u proceduru jer na ovaj način smo sigurni da će podržati našu aplikaciju vraćanja u EGMONT. To je suština našeg kašnjenja za ova četiri mjeseca. Iskreno, ali korisno, to je to.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:44:15)

Hvala Vam.

Sada poslanik Damjanović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (04.12.19 13:44:18)

Hvala Vam predsjedniče.

Gospodine ministre, prvo hvala na odgovoru. Mislim da je suština da imamo dijalog ovdje u Skupštini. Da ste odmah odgovorili kada smo negdje i kolega Bulatović i ja, pa evo sad i kolega Danilović uputili neka pitanja svakako bi rasteretili rad ovog Parlamenta i ne bismo, hajde da kažem dobili proceduralnu zavrslamu. Samo da sad kažem, niko ovdje nije poentirao gospodine Nuhodžiću time što ste Vi sada priznali da je Crna Gora generalno bila nezadovoljna načinom kako je uprava radila svoj posao. Ja se, kao ni predsjednik Parlamenta, nijesam ovdje vrednosno određivao je li bolje rješenje bilo da uprava. To nijeste mogli prepoznati u mojoj diskusiji bude kao i do sada samostalna, odnosno da sada bude sektor u okviru Uprave policije, gdje će se naravno pokušati sa takvim rješenjem dati doprinos jačanju borbe protiv pranja novca i terorizma.

Međutim, ono što sam vam rekao i što je suština gubljenja vremena, energije i snage jeste, jedan zakonski i institucionalni galimatijas koji smo imali prilike da vidimo do sada. Godine 2007. smo imali bivši zakon koji je definisao Upravu za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, ona radi svoj posao kako radi. Godine 2014. je novi zakon ovdje u tom zakonu, ja sam sada malo gledao i gledao sam vas iz kluba, provjeravao kakve su bile diskusije, kada je tada predlagan novi zakon sa istim rješenjem da uprava ostane posebna. To je bilo maltene evo da kažem ovdje kako mi sprovodimo borbu protiv pranja novca i finansiranje terorizma.

Godine 2008, ne tako davno, prije godinu i po dana ovdje u Parlamentu. Ne od vas. U pravu ste. Ubjeđivani od kolege vašega da smo mi maltene u vrhu, da je ovo rješenje perfektno da ostane Uprava. To je bilo prije svega godinu i po dana. Sad nakon godinu i po dana sa ovim kašnjenjem o kojem je govorio i predsjednik Parlamenta, a zbog razloga koje ste vi naveli EGMONT-a i Monivala itd. da bismo bolje tako pripremili taj okvir, sad imamo potpuno novu situaciju. Ovo što je Uprava policije van MUP-a imali smo prilike da razgovaramo ovdje da o otvorenom dijalogu, građani su to vidjeli da pojasnimo, vidjelo se zašto se ko zalagao. Sad imamo rješenje da nemamo više upravu, imamo Sektor u okviru Uprave policije.

Dakle, vrednosno ne bolje ili gore, ali svakako negdje sa jednim žučom moram reći da smo mnogo vremena izgubili od 2014, 2018, 2019. godine, a da bi dobijali ocjene koje dobijamo u Izvještaju o Crnoj Gori. Uvažavajući vaše priznanje. Nije to priznanje nego objektivno da kažem

riječ da nijesmo zadovoljni sa time kako je Uprava radila. Potpuno se slažući sa kolegom Danilovićem, da što se nas tiče ni rješenje koje je do sad bilo nije dalo rezultate. Nadamo se da će ovo novo dati. Ali, je samo trebalo reći onda prave razloge jer ako su razlozi bili tipa tehničkog upodobljavanja zakona sa uredbom onda je gospodin Bulatović u pravu. Mi nijesmo valjda došli na to da ćemo zakone ovog doma podešavati uredbama koje se mogu mijenjati svaki čas.

Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:47:24)

Hvala kolega.

Sada ima riječ poslanik Danijel Živković, a neka se pripremi poslanik Strahinja Bulajić.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (04.12.19 13:47:31)

Hvala predsjedniče Brajoviću.

Poštovani ministre sa saradnicima, uvažene koleginice i kolege, poštovani građani,

Dakle, osnovni cilj djelovanja kriminalnih grupa jeste sticanje imovinske koristi. Tako isto i u ovom obliku kriminaliteta koji se odnosi na pranje nelegalno stečenog novca, odnosno finansiranje terorizma, osnovni cilj se odnosi na to da kroz sticanje ekonomske koristi upavo utičete na određene prilike u različitim sistemima. Vidimo da je to svjetski odnosno međunarodni problem. Crna Gora je članica više različitih međunarodnih organizacija i ne samo što je članica međunarodnih organizacija nego je i uz uspostavljanje ugovora i bilateralnu saradnju razmjenjivala informacije i podatke sa drugim zemljama u cilju otkrivanja ovog kriminaliteta, odnosno u cilju otkrivanja počinitelaca krivičnih djela iz ove oblasti.

Danas je ovdje dosta bilo zabrinutosti povodom činjenice da Crna Gora u ovom momentu nije članica EGMONT grupe. Dakle, mnogo više zabrinutosti nego pohvala kada smo postali članica EGMONT grupe 2005. godine. Vjerujte mi da možda postoje neki koji danas sjede u ovoj sali da nijesu znali da je Crna Gora bila članica EGMONT grupe u prethodnom periodu. To je bilo 2005. godine. Nijesmo članica nekoliko prethodnih mjeseci i sada je to odjednom privuklo pažnju političke scene sa ciljem da se to imputira na vaš račun kako je to greška Ministarstva unutrašnjih poslova. Vi ste to kazali da ste propustili određeno vrijeme, jasno i precizno, sa ciljem da uskladite određena zakonska rješenja, kako bi ta zakonska rješenja bila upodobljena na kvalitetan način i prezentovali ih upravo ovom plenumu na kojem treba da ih usvojimo.

Vjerujte mi da toliko zabrinutosti nijesam čuo ni u prethodnim periodima u domenu kada je Crna Gora postizala određene rezultate iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Da li su oni dovoljni možemo da ih komentarišemo iz različitih uglova i naravno političkoj je pravo svakog pojedinca da kvalifikuje da li su neki rezultati dobri, manje su dobri ili su loši. Ja ipak vjerujem, da su postignuti određeni rezultati, mislim da je i moglo bolje, ali da će ovakva jedinica koja je ovako strukturirana u okviru Uprave policije sa posebnim ovlaštenjima koji imaju službenici u odnosu na ovlaštenja koja imaju drugi pripadnici Uprave policije dati vjerujem kvalitetnije rezultate nego što je to i do sad bio slučaj.

Pomenuću da je Crna Gora bez obzira što sada nije članica EGMONT grupe intenzivno saradivala sa drugim organizacijama, odnosno drugim zemljama, pa ću reći neke podatke.

Čini mi se da je tokom 2018. godine Crna Gora imala sa međunarodnim institucijama preko 446 različitih komunikacija. Dakle, 22% više nego u periodu tokom prošlih godina. Količina informacija razmijenjenih putem Europola porasla je za 31%, a putem Interpola i do 38%. Razmjenjivane su informacije sa nekim od zemalja pobrojaću: Italijom, Francuskom, Velikom Britanijom, Holandijom, Nječakom, Austrijom, Hrvatskom, Portugalom i Sjedinjenim Američkim Državama. Uhapšeno je više članova organizovanih kriminalnih grupa. Do oktobra 2019. godine, otvoreno je 18 novih istraga od kojih se većina odnosi na kompleksni, organizovani kriminal, pranje novca, uključujući ukupno 158 fizičkih i 74 pravna lica. Mislim da su to ipak rezultati vrijedni da se pomenu danas ovdje na plenumu.

Osim toga Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma i u nekim

prethodnim izvještajima je navodila tokom čini mi se 2017. godine i 2018. godine, da su bila blokirana sredstva u iznosu od osam miliona eura i to je ipak značajan podatak koji moramo pomenuti.

Imam potrebu, takođe u ovom posljednjem minutu svog izlaganja, da se osvrnem i na neka izlaganja kolega koji su danas govorili o tome kako Demokratska partija socijalista vlada evo već 30 godina. Ja samo postavljam jedno pitanje - da li je problem u Demokratskoj partiji socijalista ili je problem u onima koji treba da smijene Demokratsku partiju socijalista i njene koalicione partnere. To pitanje trebaju sami sebi da postave, da li je problem u njima ili je u pitanju njihova nesposobnost ili je u pitanju sposobnost Demokratske partije socijalista da se na kvalitetan način legitimiše pred građanima Crne Gore.

Još jedno veoma važnu stvar, izvinjavam se zbog prekoračenja. Čuli smo takođe i od nekih kolega ovdje danas da afirmišu odluke određenih institucija države Crne Gore, konkretno Agencije za sprečavanje korupcije. Afirmišu se odluke Agencije za sprečavanje korupcije i drugih institucija kada je nešto na račun Demokratske partije socijalista, a kude se odluke tih istih institucija, kada je neko drugi predmet istražnih organa. Neće biti da je problem u tim institucijama i neće biti da se vrši politički progon u državi Crnoj Gori, onda bi politički neistomišljenici bili svi oni koji se nalaze predmetom rada pravosudnih istražnih organa naše države.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:53:10)

Hvala Vam poslaniče Živkoviću.

Riječ ima poslanik Bulajić, izvolite.

Neka se pripremi poslanica Draginja Vuksanović-Stanković.

STRAHINJA BULAJIĆ (04.12.19 13:53:22)

Zahvaljujem gospodine predsjedniče.

Poštovane kolege, gospodine ministre,

Dakle, izmjene i dopune Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Koliko znam nedavno je jedan od ministara u Vladi Crne Gore, moguće ministar pravde, boravio u Beogradu i pored ostalog jedna od tema tih razgovora je bila i izmjene ovog zakona. Koliko imam informaciju nešto je usaglašavano moguće je i usaglašeno, odnosno čini mi se da je to Srbija već i uradila. Ali, bilo kako bilo i jedni i drugi to rade pod sasvim jasnim pritiskom međunarodne zajednice. Zašto? Zbog toga jer se sve kriminalne aktivnosti sa Balkana dovode u vezu sa finansiranjem Prije svega misli se na trgovinu cigaretama, pa različitim narkoticima, pa oružjem, pa čak i farmakološkim proizvodima itd.

Crna Gora i Srbija i druge zemlje Balkana u međunarodnoj zajednici su ipak dobrim dijelom prepoznate po tome. Naravno, nije to samo privilegija ovih prostora kažu upućeni da postoji tamo ne znam u Ujedinjenim Arapskim Emiratima neka slobodna zona gdje se godišnje proizvede tri milijarde kutija cigareta i da od te količine dvije milijardi se ilegalno proda. Koliko toliko dođe do Crne Gore, da li dođe ili ne dođe, to je meni teško da znam.

Međutim, ono što je važno prihod ostvaren od krijumčarenja cigaretama u ovoj regiji iznosi između 200 i 300 miliona evra. Na Crnu Goru otpada između 25 i 30 miliona, kažu upućeni. Procenat sivog tržišta duvana u odnosu na bruto domaći proizvod po nekim istraživanjima procjenjuje se da je u Crnoj Gori najveći 0,52%, Srbiji 0,12, Hrvatskoj 0,06 Makedoniji 0,04, Sloveniji 0,01 itd. Šverc oružjem, nije to tako davno sjećam se kad su naše rakete "Strela 2.1" pronalaženje na pograničnom području sa Albanijom i tamo prodavane za neke enormne iznose, ali prodavane.

Pa evo do ovih najnovijih kriminalnih rabota vezanih za šverc oružjem, različitih klanova od privatnih do državnih iz Bosne i Hercegovine iz Hrvatske i iz Srbije i drugih zemalja Balkana. Ne samo to, u pitanju je i dovođenje u vezu sa Al Kaidom izvjesnih političara iz našeg najbližeg okruženja. Ali ne samo sa Al Kaidom, naravno, u pitanju su i nacističke grupe u Ukrajini, takođe

određene grupe uključene su u Jemenu itd. bolje vi to znate.

Takođe, upućeni tvrde da pojedini iz takvog kriminalnog miljea, a koji se nalaze na Interpolovoj ili nekoj drugoj potjernici nemam pojma mirno žive u elitnim djelovima balkanskih prestonica uživajući punu zaštitu elita u tim zemljama. Neću izgovarati ime, ako bude trebalo izgovoriću.

Šverc narkoticima, e tu smo šampioni, tu nam nema ravnoga. Od 2009.godine, od akcije "Balkanski ratnik", ne vjerujem da je prošla i jedna jedina godina, a da po pitanju krijumčarenja raznih narkotika nije uhapšen bar jedan crnogorski državljanin, ne vjerujem. Osim toga, ono što je još gore, Crna Gora je proglašena za jednu od najznačajnijih ruta, trasa, kako ćemo reći za krijumčarenje kokaina. Nijesmo mi proglasili to, to su ovi iz Evrope i svijeta koji se bave tim stvarima.

Dakle, ogroman novac je u pitanju, milioni, odnosno stotine miliona, od najprljavijih poslova. Da li može biti nešto prljavije i bezdušnije nego nečije dijete trovati koje kakvim narkoticima, a pri tome država ćuti. Ili, švercovanim oružjem ubijati nečiju djecu nevine, niti znaš čiju ni koju, ali ih ubijaš, a država i tu ćuti. Ako se sve to sve radi po potkroviteljstvom države katastrofa. Da bi se pokrila takva dešavanja i skrenula magistralna tema nekom je sinula ideja da bi Demokratskom frontu moglo da se našteti i onda je Nebojša Medojević proglašen praktično za šefa organizovane kriminalne grupe, koja se bavi pranjem novca. Naravno, optužnica podignuta suđenje traje za još dvanaestoro ljudi, scenografija podešena režija kompletna, ko bog miluje, što bi rekao narod,. Ovamo se i dalje obavlja krijumčarenje i cigaretama i narkoticima i oružjem, a suđenje DF-u naravno traje i čekamo pravosnažnost presuda za naše kolege Kneževića i Mandića.

Dakle, režija kompletna, licemjerje potpuno.

Zahvaljujem gospodine predsjedniče.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 13:59:52)

Sada riječ ima poslanica Draginja Vuksanović-Stanković, a neka se pripremi poslanik Momčilo Martinović, izvolite.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (04.12.19 13:59:59)

Zahvaljujem predsjedniče.

Uvaženi ministre Nuhodžiću sa saradnicima poštovana Skupštino, poštovani građani Crne Gore, pred nama je zaista jedan važan zakon. Zakon čija implementacija bi značila sutra vrlo bitan korak između ostalih zakona koji uvode Crnu Goru u Evropsku uniju.

Maloprije je uvaženi kolega Knežević je rekao da niko nije pročitao "non paper" ja jesam. U odnosu na izvještaj "non parper" Evropske komisije u dijelu stanja u poglavljima 23 i 24 što se tiče pranja novca piše sljedeća konstatacija. Citiram: "Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, ranije samostalni organ, je integrisana u Upravu policije formirajući jedan od osam policijskih sektora. Ova promjena statusa uzrokovala je kako piše u izvještaju, automatsko isključenje Crne Gore iz EGMONT grupe. Da bi se ponovo prijavila za članstvo u EGMONT-u, Crna Gora mora izmijeniti svoj Zakon o unutrašnjim poslovima i Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranje terorizma kako bi zakonski definisala administrativnu autonomiju ovog važnog organa. Uprkos sadašnjim institucionalnom uređenju po kojem se ona nalazi u Upravi policije".

Ja vas pitam uvaženi ministre Policije da mi kažete, da li će te mijenjati Zakon o unutrašnjim poslovima, jer ukoliko se desi, naravno Socijaldemokratska partija neće glasati za ovaj zakon iz više razloga drugi razlog ću reći, ukoliko se ovaj zakon izglasa apsolutno je samo slovo na papiru ukoliko se ne izmijeni i Zakon o unutrašnjim poslovima. Ono što jedino vidimo kao izmjenu jeste da se u članu 8 piše u članu 21a stav 2 tačka 2, riječi: "nadzorni organ" zamjenjuju se riječima: "finansijsko obavještajna jedinica".

Da li vi planirate i dalje da Uprava za sprečavanje pranja novca ostane integrisana u Upravi policije to vas pitam. Ili će se ona vratiti i imati status samostalnog državnog organa. To što ste vi

rekli da ste usaglašavali sa ljudima iz EGMONT-a, mislim da to njima neće biti prihvatljivo, obzirom na činjenicu kakvu su ocjenu dali u ovom izvještaju koji sam ja sada trenutno citirala.

Znači, suština priče je da ne možemo govoriti o bilo kakvom vraćanju EGMONT-u, a trebaće nam minimum dvije godine ukoliko se Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma potpuno ne osamostali. To je taj dio koji se odnosi na samu formu, biti u sastavu nečega i biti van nečega. Ono što je jako važno jeste činjenica da moram da vam kažem nešto. Nedopustivo je toliko pravno neznanje u dijelu o kojem je govorio kolega Konjević. Znači, mi se ovdje na Zakonodavnom odboru bavimo zakonima. Ali ono što je dato u obrazloženju, da se uredba usaglašava sa zakonom, stvar zbog kojeg student prve godine Pravnog fakulteta pada na ispitu iz Uvoda u pravo. Tolika količina neznanja onih koji su pisali ovo obrazloženje nedopustiva je za rad u državnom organu. Znate li što je veća tragedija - što ti koji su pisali takvo obrazloženje ministre imaju tri puta veću platu od ljekara specijaliste. Ovo je skandal, ne znati da je zakon viši pravni akt od uredbi ja sam razumjela da ste vi pričali o meritumu, u redu je ja to razumijem kao pravnik. Ali je nedopustivo da tolika količina neznanja, to je sramno za nekog ko je to napisao. Ako je još pravnik to je tragedija. Da se zakon usaglašava sa uredbom, znači može da se uredba usaglašava sa zakonom ili mora da se usaglasa, ako postoji potreba za tim. Ali da se zakon usaglašava sa uredbom to je zaista pitanje tolikog neznanja, da se onda samim tim i čitav zakon dovodi u pitanje. Znači, pored svih onih stvari na koje su druge kolege ukazale, koje su manjkavosti ovog zakona postavlja pitanje pravnog osnova ovog zakona. Vi ne možete da pratite sve i vi nijeste ni zaduženi za to, imate ljude u direktoratu koji to rade koji primaju plate do 2.000 eura i više sa raznim komisijama, podkomisijama itd. Dok neke naše kolege koji su vrhunski studenti bili su na Birou rada zato što možda nijesu politički podobni, oni sjede u kući dok pojedine neznalice rade u ministarstvima na ovakav način. E tu je problem ministre. Možemo mi da sjedimo sa ovim iz EGMONT-a koliko hoćete i da usaglašavamo, neusaglašavamo, da prilagođavamo, ali kada vam jedan pravnik u Ministarstvu unutrašnjih poslova kaže da se zakonom usaglašava sa uredbom, onda smo mi daleko prije svega od znanja, a kamo li od pisanja zakona.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:05:33)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Momčilo Martinović, a neka se pripremi poslanik Branko Radulović.

MOMČILO MARTINOVIĆ (04.12.19 14:05:48)

Zahvaljujem puno predsjedavajući, gospodine Brajoviću, poštovane kolegice i kolege poslanici, takođe pozdravljam i ministra sa svojim saradnicima i pozdravljam vas uvaženi građani,

Dozvolite mi da dam i svoj lični osvrt na tretirani zakon odnosno izmjene koje one tretiraju o kojima danas ovdje diskutujemo.

Prvi dio naziv ovog zakona kaže sp- rečavanje pranja novca. Kada se osvrnemo na dosadašnje diskusije i kada čujemo ono što se moglo čuti danas ovdje u ovom domu shvatićemo i možda možemo doći do zaključka da je stanje loše što se tiče pranja novca samo u Crnoj Gori.

Međutim, ja ću vas takođe upoznati sa nekim podacima da je to globalni problem i da to nije problem od skora, nego je to problem koji datira mnogo vremena unazad.

Prije svega na što mislim, Međunarodni monetarni fond u svojim izvještajima jasno ukazuje da je 2 - 5% svjetske odnosno globalne ekonomije upravo u pranju novca. To je jedna značajna suma na nivou globalne. Drugi dio takođe jedan podatak koji je vrlo interesantan jeste koji daje Europol. Tako da to će potvrditi ovu moju tezu da samo problem pranja novca nije u Crnoj Gori nego i u Evropi. Jer Europol daje informaciju i daje podatak da od milion primjedbi koje su došle od jedinica koje se bave ovim pitanjima sa nacionalnog nivoa da se svaka deseta procesuirala, a da samo tek 1% se dovede do kraja i dovede se do momenta kada se oduzme ta imovina stečena na ovaj način.

Dakle, ja pozdravljam potpuno vaš proaktivan odnos bez obzira da li su možda napravljeni

negdje propusti ko radi taj i griješi, to bi narod rekao i ja se sa tim slažem i uvijek imamo mogućnost da sa nekim djelovanjem amandmanskim to ispravimo. Međutim, meni je mnogo bitnija suština ovog zakona i one rezultate koje će on dati. Shvatio sam da smo izmjenama određenih zakonskih propisa u proteklom periodu došli do problema da budemo suspendovani, isključeni iz međunarodnih organizacija koje su svakako korisne zbog razmjene informacija na globalnom nivou. Ali sam shvatio da ćemo ovim propisom to ispraviti i dovesti na najbolju moguću mjeru u budućem periodu.

Ono što mene brine da li mi imamo spremne kapacitete da se uhvatimo u koštac sa ovim globalnim problemom koji je i lokalni i nacionalni i globalni i smatram da ćete u tom dijelu uložiti velike napore kako bi jednostavno ljudski resurs i materijalni resurs učinili što više i efikasnijim u borbi protiv ovog fenomena. Neko je ovdje danas u toku ove diskusije govorio o dijelu da su neka strateška operativna dokumenta pri isteku. Tako da je to nova prilika da se prepoznaju jasniji rizici koji mogu prijetiti Crnoj Gori i šire jer shvatio sam da ne samo Crna Gora nego i šire okruženje i Evropa uopšte i svijet ima takođe značajan problem sa ovom pojavom. Sjetićemo se samo da i Švajcarska čak je imala određene probleme u ovoj oblasti i da je čak morala da mijenja određene zakone kada se tiče bankarskog sistema na koji način bi se borila na kvalitetniji način sa ovom pojavom.

Tako da zahvaljujem Vama ministre što ste i nekoliko puta objasnili jer dosta često u ovom domu i skrenemo sa teme govorimo o nekim stvarima koje nijesu bitne, a svakako je i korisno da sa naše strane poslanika da čujete nešto što je možda korisno kako bi se u ovoj fazi ili u nekoj narednoj unaprijedio i sam tekst propisa i sama praksa koja proizilazi iz njega.

U tom dijelu želim da pohvalim vaše napore i da potpuno razumijem vrijeme koje je iza nas jer ste usaglašavali sa međunarodnim ekspertima cjelokupan proces i da ste došli do jednog kvalitetnog rješenja koje će se iskreno se nadam u praksi dati dobar rezultat. Neće biti lako ni Crnoj Gori ni bilo kojoj drugoj državi da iskorijeni ovaj problem, ali iskreno se nadam da ćemo to dovesti do jedne razumne mjere i da ćemo u budućnosti moći potvrditi rezultate koje će i naši evropski partneri potvrditi kroz svoja dokumenta koja daju kroz godišnji izvještaj o napretku Crne Gore u procesu evropskih integracija.

Zahvaljujem i još jedanput podrška za jedan ovakav iskorak i za podršku za naredni period da dođemo do boljih, kvalitetnijih rješenja i rezultata.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:11:00)

Hvala Vam poslaniče Martinoviću.

Sad po dogovoru u Klubu riječ ima poslanik Jovan Vučurović i samo da pomenem.

Ovim redoslijedom do kraja ostali su još: Branko Radulović, Miloš Nikolić i Andrija Mandić.

Riječ ima Jovan Vučurović, izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (04.12.19 14:11:18)

Dakle, nije baš lako govoriti u ovom trenutku kada se nad Crnom Gorom nadvija hibridni rat i kada se nalazimo u tom stanju, a naročito kad je kontrahibridni tim NATO-a smješten u Crnoj Gori. Posebno kada jedan od režimskih tajkuna u ovom trenutku, evo konkretno danas vidjeli smo kroz jedno saopštenje, prelazi iz režima na stranu naroda i još se sukobljava sa lovčenskim tajnovidcem i imamo jednu čitavu situaciju koja očigledno neće izaći na dobro. Baš nam je bilo dobro krenulo ovako u ovoj mladoj demokratiji, a posebno sa ovim današnjim zakonom, moram vrlo precizno da ga tretiram da se ovdje ne radi ni o kakvim suštinskim izmjenama o pokušaju da se profesionalizuje i uozbilji rad ove Agencije koja se nekada zvala Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, gdje se pojavljuje jedna izvjesna finansijsko-obavještajna služba. Čudo jedno kako volimo da u razne agencije, da kažem ovako narodski uturimo ovaj izraz obavještajna, akle, da se potvrdi čisto da je ovo izdavanje uši pod kiriju jedna od važnih disciplina ovoga režima, pa ono obavještajna volimo da stavimo bilo gdje nam padne na pamet očigledno je

to imanentno to obavještajna imanentno ovom režimu. Moramo da kažemo da iza te jedinice Finansijsko obavještajne stajace isti ljudi, isti partijski kadrovi odani režimu i naravno radiće isti posao kao što je radila prethodna uprava na čelu sa ako se sjećam gospodinom Mitrovićem. Dakle ona će štiti korupciju koja se nalazi u vrhu režima i od koje počinje svaka ona druga korupcija i spušta se što bi u jednom trenutku rekli po dubini.

Takođe, Finansijsko obavještajna jedinica ide pod kontrolu Uprave policije i to sad treba da nam da ovdje neku sigurnost da da na važnost i ozbiljnost svemu ovome. Jasno je, poštovani građani, da je samim tim se potvrđuje da se ona neće voditi principima pravde i zakona jer vrh Uprave policije je uz predsjednika dakle Crne Gore, uz Agenciju za sprečavanje korupcije, uz Tužilaštvo, uz sudstvo. Jedan od najkompromitovanijih djelova vlasti.

Ovdje se takođe podvaljuje rečenica da je Finansijsko obavještajna jedinica citiram: "Operativno nezavisna u vršenju svojih poslova primjeni ovlašćenja i samostalnom donošenju odluka". Dakle, niko ko iole poznaje situaciju u Crnoj Gori, a posebno u obavještajnom sektoru neće povjerovati u ovo što je tu napisano. Suština je da u mnoštvu, poštovani građani obavještajnih i špijunskih ekipa iz vlasti Crna Gora dobije samo još jednu koja će opsluživati i režim, a rekao bih prije neki od klanova unutar režimskog kartela. Naravno kranji cilj je da se zaštiti i režim i da se krene u obračun, novi obračun sa opozicijom, konkretno sa Demokratskim frontom, kao najjačim opozicionim savezom i najjačom opozicionom strukturom. Ono što je izvjesno je da će ova jedinica nastaviti starim putem Uprave za sprečavanje i pranje novca i terorizma koja je bila običan privjezak Demokratske partije socijalista.

Rekao bih da je ovo otprilike neki bliži rođak Agencije za sprečavanje korupcije kojom je do skoro upravljao Sreten Radonjić koji se seli sad očigledno na drugo mjesto ako naravno ne bude spriječen. On je ovako jedan multipraktik i takođe bliži rođak Poreskoj upravi, a vidimo da na čelu Poreske uprave ostaje čovjek koji je snažno radio na tome da korupcija ostane kao jedan od simbola Crne Gore, kao jedan od simbola ovoga režima. Danas prisustvujemo promociji još jedne režimske poluge i još jedne režimske batine i naravno na udaru i ove Agencije. Ne sumnjam u ove jedinice, takozvane, će biti ponovo Demokratski front i danas je trebalo da bude suđenje liderima Demokratskog fronta i funkcionerima DF-a vezano za pranje novca, jedna /prekid/ u režiji Tužilaštva. Kao što je lakrdija i onaj podmetnuti notes gospodinu Nebojši Medojeviću, ali vrijeme gospodine Brajoviću, pokazuje sve tako vrijeme pokazuje i da se unutar režima pojavljuju nova lica koja otvaraju nove afere, koja dolaze iz srca režima i ona nam govore kako ovaj režim funkcionise. Koliko smo zaglibili, koliko je režim zaglibio u korupciji i kriminalu ja očekujem nakon ovog režimskog tajkuna današnjeg da se pojave još neki novi ljudi koji će kazati kako funkcionise ovaj političko kriminalni monstrum koji vlada evo skoro tri decenije. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:17:07)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Branko Radulović, a neka se pripremi poslanik Miloš Nikolić. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (04.12.19 14:17:18)

Gospodine predsjedniče, gospodine ministre, gospodo, a prije svega građani Crne Gore, Teško je poslije mnogih činjenica i argumenata biti drugačiji i doprinijeti ovoj izuzetno važnoj priči, ali ću pokušati.

Tačno je ono što je rekao i Peđa Bulatović na početku da ovo što piše u posljednjem Izvještaju Evropske komisije i "non paper" piše negativno oko svega ovoga i da će napraviti određene posljedice. Ministre kako sam Vas razumio vi hoćete da budete iznad gore i da posmatrate Crnu Goru ovako i da kontrolišete tokove i ja ću u tom smjeru da vas pitam i molim vas konkretno ćete mi odgovoriti.

Znači ministre,

Ukoliko hoćete da budete izuzetni morate da znate neke stvari. Da su ovo dvije izuzetno

velike kriminalne radnje, pranje novca i terorizam. Da zavisno od države oni imaju zajednički imenitelj. Po meni u Crnoj Gori nije taj zajednički imenitelj velik, ali je po tragediju Crne Gore jedan i drugi kriminalitet, jedan koji je dugoko utemeljen u sistem i sistemski je kriminalitet, edemski kriminalitet, a drugi kada je u pitanju ovaj terorizam velika potencijalna opasnost.

Kad je u pitanju terorizam, ajde da krenemo od toga. Danas je terorizam vema kompleksan i imamo ga od onoga što je klasični, pa do vjerskog, pa do političkog, pa do geostrateškog, pa do modernog, pa do sajber, medijski, hibridni i svakakvi drugi. Ja ću da vas pitam konkretno nešto u vezi dva po meni veoma prisutna potencijala za terorizam. Jedan je radikalni islamski terorizam. Ja vidim to i u mojoj Staroj Varoši da se mijenja struktura gdje je bio jedan dobar suživot, da ta zalena transfezala, ministre, ministre, ako ste ih pitali trebali ste i ranije pitati. Gledajte vi mene u oči. Veoma zelena transfezala je veoma prisutna, sve više je prisutnija, ona demografski mijenja pojedine strukture danas u Crnoj Gori. Crna Gora mala i pomjera demografske strukture, što je vrlo opasno, vrlo, vrlo opasno.

Da li, posebno sa migracijama, postoji opasnost od islamskog radikalizma danas u Crnoj Gori? Drugi je radikalizam, to je ovaj novi radikalizam, Soroš ministre, brže pišite, više pazite, to je Soroš terorizma. Oni su ga u Mađarskoj već opštužili, ne znam da li pratite, ali mora da pratite kada ste na visini kada vam je stolica mnogo visoko. Sad ne znam zbog te visine može da izgubite neku informaciju i to je vrlo opasno. Koliko je opasan Soroš medijski terorizam danas u Crnoj Gori plasiran kroz pojedine medijske kuće, nevladine organizacije i finansirajući ga, to je veoma opasno po Crnu Goru i njenu demokratiju.

Druga stvar ministre,

Vi morate da znate tačno su rekle naše kolege pranje novca je klasičan jedan primjer, ali on je primjer koji je nepravazidan. To je iz prljavoga, nelegalnoga pranja, ubijanja, trafikinga ovamo, onamo, pa hoće da ga prebače u legal, ali to nije caka. Taj terorizam, pranje novca je poprimilo druge oblike i on se zove finansijski kriminalitet.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:22:20)

Moraćete da ubrzate ovo i u minut završite.

BRANKO RADULOVIĆ (04.12.19 14:22:26)

Ovi drugi slučajevi, ministre o ovim drugim slučajevima ću da vas pitam, a sada mi odgovorite samo o terorizmu, a o drugome ću o Hajdarovu, o Nebojši Medojeviću teroristi, o Branku Raduloviću koji je pokrenuo terorističke aktivnosti, oko crvenih boksita koje ja pljačkam i danas perem novac. O mnogim stvarima ću vas pitati, a Vi kao ministar koji ste utripovali da budete gore, a ne da zavrnete rukave i da uzmete pištolj i da budete dolje, kao što su svi bili koji su istražili pranje novca i sve ostale stvari da vidim koliko vidite.

Izvolite ministre. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:23:14)

Želite li da odgovorite poslaniku Raduloviću?

Izvolite ministre.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 14:23:20)

Hvala kolega Raduloviću i prijatelju.

Zaista ste dobro govorili o terorizmu. To je moja neka prva vokacija i dosta o tome znam, ali sam se danas ubijedio i da Vi dosta o terorizmu znate. Nabrajali ste vrste terorizma, uglavnom koje postoje u istoriji terorizma, naravno ti oblici i metodi se mijenjaju. Dobiju neke nove sadržaje i

vi ste i njih prepoznali, dobro ste edukovani što se tiče terorizma i ovdje ste to povezali sa ekstremnim vjerskim radikalizmom i migracijama.

Tačno je da terorizam, migracija i organizovani kriminal slažemo se ja i vi tu, ne samo danas uvijek se kad su ta pitanja o kojima smo nas dvojica diskutovali slagali smo se. To su globalne prijetnje, i migracije su globalne prijetnje, niti su počele u Crnoj Gori, niti će se završiti na našim granicama i ne znamo na kojim će se završiti, koliko će to dugo trajati. Organizovani kriminal je takođe globalna prijetnja. Vidite kako su uvezani kriminalci danas, kako oni uvezano funkcionišu, kako su solidarni i koliko imaju novca i kako funkcionišu i po hierarhiji i po vertikali i po horizontali i dugo će oni biti globalna prijetnja. Nije organizovani kriminal počeo u Crnoj Gori, postoji samo u Crnoj Gori i završiće se borba sa organizovanim kriminalom samo u Crnoj Gori, neće, to je globalna prijetnja. Tu trebaju naponi svih za nas izvanredna međupolicijska saradnja sa zemljama regiona, sa partnerskim službama da bi se kvalitetno obračunali sa organizovanim kriminalom.

Vjerski ekstremizam i nacionalizam koji može biti podloga i jeste za terorizam, mi imamo slučajeve, vidimo to, nažalost često na Bliskom istoku pa negdje i u zemljama Zapadne Evrope je takođe, globalna prijetnja koja će da traje i gdje obračun sa terorizmom zahtijeva ujedinjeni odgovor čovječanstvu na jedan kvalitetan način sa punim kapacitetima. Jedino se tako možemo suprostaviti organizovanom terorizmu koji proizilazi iz vjerskog ekstremizma i nacionalizma, a zato je još bitno ne samo pored /prekid/ je neophodan rad ukupnog društva sistema, promijeniti svijest onih koji iz ubjeđenja idu da ginu za neke svete ciljeve. To je vrlo težak posao, promijeniti svijest, nažalost, imamo tu strukturu i ovih koji idu iz takve svijesti i imamo jedan dio strukture koja ide iz ekonomskog i nekog drugog razloga u svete ratove i bavi se terorizmom. Znači, to je takođe kompleksno.

Mi u Crnoj Gori smo ovu pojavu vjerskog i ekstremnog radikalizma više imali na nivou fenomena nego pojave i mislim da smo se tu dobro sa tim problemom nosili kako institucije državne, obavještajne koja se bave tim poslom tako i vjerska zajednica, Islamska zajednica u prvom redu, intelektualci, civilni sektor, mediji, uspjeli smo da na adekvatan način reagujemo na tu prijetnju i na moguće posljedice koje to može da izazove. Na kraju migracije su potencijalni izvor takvih dolazaka nekih ljudi sa tom sviješću, sa tom namjerom ili iz formacija koje su već bile negdje tamo u ISIL-u

Mi nastojimo da se sa svim na jedan odgovoran način prema tome odnesemo, ozbiljan. Naša policija vrši provjeru tih podataka, naravno sve je to umreženo i sa zemljama iz regiona, sa partnerskim službama, vodi se jedna kvalitetna komunikacija i mislim da tu odgovaramo na zadovoljavajući način da u ovom trenutku ne treba da brinemo da se nešto može desiti, ali trebamo biti stalno oprezni. Ne smijemo nikada biti neoprezni, stalno moramo sa punom pažnjom se odnositi prema ovome što ste vi rekli. Hvala i hvala vam što ste mi postavili to pitanje. Što se tiče medijskih pitanja itd. zaista naši mediji, ne naši, rekao sam možda uzak pojam, mediji najšire da kažem, planetarno vrlo često su pozitivni kada se neke stvari rješavaju kad ih treba promovisati, a često su i negativni u nekim stvarima koje promovišu, a ne treba to da rade ili promovišu nekad sa nedovoljnom dozom mjere ili sa nedovoljnom spoznajom neke činjenice ili neke pojave o kojoj pišu. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:29:17)

Hvala.

Komentar na odgovor poslanik Branko Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (04.12.19 14:29:25)

Ministre, ovo je bilo upozorenje, kao rodoljub. Vi znate moje opredjeljenje i 20 - 30 godina zašto sam se ja zalagao i zašto ću se zalagati do kraja za Crnu Goru, ovakvu kakvu smo je napravili da bude u određenoj ravnoteži. Mijenjajući tu ravnotežu Crna Gora može da otide sasvim nekim drugim putem. Zelena transverzala ide do Bihaća, ministre. Pogledajte samo kako se mijenja demografska struktura na primorju i u našoj Podgorici. Pogledajte ko kupuje samo

nekretnine. Od onog prokletoga slobodnog tržišta nekretnina koje je izglasano prije 30 godina čini mi se kada smo mi bili protiv toga i kada se to nije desilo ni u jednoj zemlji Evropske unije, bila kandidat, došli smo do toga da jedni dođu pa prođu, ali ova najezda je veoma velika. Pogledajte primjer iz Londona i mnogih drugih gradova da onaj koji je bio toboš, novi je, najbolji komšija, on se opasao i napravio najveće zlo. Ja nijesam protiv nikog, a hoću da odbranim i one koji su ovdje u Crnoj Gori, čak i koje nijesu moje vjere, mada je vjera, po mom mišljenju, nešto intimno. Ovo nije kao gdje sam se ja rodio, ovo nije ni kao prije 30 godina. Mnogi ljudi su došli i promovišu malo po malo nešto što nije primjereno ni toj vjeri kroz tradiciju u Crnoj Gori. Ja vas na to upozoravam, da ne bude kasno, jer ako bude kasno biće krvi i biće promjene granica.

Ministre, kao rodoljub ja vas upozoravam. Što se tiče Soroša ministre, to je savremeni terorizam, ja sam do kraja za slobodne medije, ali medije odgovorne i profesionalne. Ne slobodni mediji, pa iza njega da stoji Soroš ili da stoji s druge strane Milo Đukanović u toj tuči Crna Gora gubi i njena demokratija. Trebali ste više sa te visine da pogledate, pođite do Mađarske, pa vidite njihovo iskustvo sa Sorošem i uticajem na demokratiju. Samo sam dva primjera naveo i izvukao, a ima i mnogih drugih. To su opasnosti po Crnu Goru, jedni sa granicama, a drugi sa demokratskim kapacitetom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:32:24)

Hvala Vam.

U sali nema poslanika Miloša Nikolića i Andrije Mandića i dajem onda riječ još samo poslaniku Adrijanu Vuksanoviću. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (04.12.19 14:32:36)

Hvala, predsjedniče.

Uvaženi ministre sa suradnicima, dame i gospodo, građanke i građani Crne Gore,

Glasovanjem za današnje zakonsko rješenje dajemo dobar institucionalni doprinos u borbi protiv terorizma i pranja novca. Naravno, takva borba zahtijeva sinergiju i drugih institucija i svih onih značajnih subjekata koji nose odgovornost. Terorizam i pranje novca nisu novi fenomeni. Vjerovatno su nove forme kroz koje se ti fenomeni artikuliraju, ali vjerujem da Crna Gora svojom multikulturalnošću, svojim suživotom je plodno tlo da da dobar odgovor na sve moguće pojave u tom smislu koje su se ovdje čule i u smislu tih naznaka ima li mogućnosti u Crnoj Gori za vjerski fundamentalizam i terorizam. Ja mislim da nema, da je Crna Gora dokazala i u mnogo težim okolnostima da se zna nositi sa takvim pojavama i mislim da cjelokupno iskustvo iza nas nam daje za pravo da tako vjerujemo da će ostati i ubuduće.

Siguran sam takođe izglasavanjem ovog zakonskog rješenja, ali ne samo njega već i njegovom implementacijom da ćemo ostvariti dobre rezultate koji će biti uočljivi i za naše građane, ali i za međunarodnu javnost, koja na neki način stavlja to kao jednu od naših obaveza. Zbog svega toga Hrvatska građanska inicijativa će, naravno, podržati ovaj zakon. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:34:31)

Hvala Vam.

Izvolite, ministar želi riječ.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 14:34:34)

Ovo što je Adrijan potencirao, a odnosi se i na profesor što je rekao. Vlada Crne Gore radi novu strategiju u borbi protiv nasilnog terorizma i ekstremizma koja je na mišljenju u Evropskoj komisiji i koja će biti usvojena vrlo brzo na Vladi, tako da ovo pitanje i ove probleme pratimo na

jedan odgovoran način. Hvala.

PREDSJEDNIK, IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:35:06)

Hvala.

Posljednji govornik poslanik Andrija Mandić. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 14:35:10)

Poštovani građani, dame i gospodo, gospodine predsjedniče Parlamenta,

Evo, danas imamo ovaj zakon, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca u finansiranju terorizma i u suštini mi već imamo završenu operaciju da je ta uprava ukinuta i da se već nalazi pod nadležnošću Uprave policije. Naravno, kao i ranije, niko od međunarodnih partnera nije vjerovao toj upravi, tako da ona ni ubuduće neće biti član kao što ni do sad nije bila neki član od povjerenja, u razmjeni bilo kakvih podataka i članstva u međunarodnim organizacijama koje se bave ovim temama. Ali, ono što je važno za nas i što danas treba da popričamo svakako pred građanima Crne Gore to je da je otpočeo jedan veliki rat unutar režima i to ne prvi. Ja bih rekao da je ovo jedan od onih posljednjih koji se vodi unutar samog režima.

Poslije zlatnog NATO tajkuna profesora Duška Kneževićam danas imamo jednog novog insajdera čovjeka koji je odlučio da napušta vladajući režim i pređe na stranu naroda, to je ovaj izvjesni profesor Zoran Bećirović, čovjek koji je otvorio najproblematičniju tačku vlasti u Crnoj Gori, a to je Tužilaštvo. Znači od tužilaštva i pravosuđa krenulo je kvarenje ne samo političkog života nego ukupnog života u Crnoj Gori. I dok su neki iz režima aplaudirali dok se Milivoje Katnić i ljudi iz Tužilaštva obračunavali sa Demokratskim frontom, misleći kako je to u interesu Demokratske partije socijalista, vodećih ljudi u režimu, da se najjači opozicioni subjekat surva, sruši, uhapsi, ponizi, ubije, zabrani. To su sve formulacije koje su korištene u sredstvima javnog informisanja, a koje je podsticao predstavnik Tužilaštva ili ljudi ključni iz Tužilaštva, danas smo stigli dotle da se ljudi iz režima međusobno svađaju, raspravljaju i upiru prstima jedni u druge. Ovdje u ovom parlamentu. Mi smo prvi otvorili temu da je nekadašnji sudija Apelacionog suda, a sada glavni specijalni tužilac, kada je bilo dovedeno u pitanje njegovo sudijsko mjesto u Apelacionom sudu, prijetio ubistvima predsjednici Vrhovnog suda i gospođi Vujanović, sudiji Vrhovnog suda. Kako to obično funkcioniše u Crnoj Gori on je poslije toga unaprijeđen i postao glavni specijalni tužilac, jer se uvijek na kraju napravi neki kompromis jer kada siledžija odluči da se suprostavi sistemu, sistem po pravilu popusti. Onda kada siledžija krene da se obračunava sa ljudima za koje vjeruje da onaj koji je na vrhu piramide žele da se obračunaju sa njima ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:38:29)

Poslaniče Mandiću, samo Vas molim nemojte upotrebljavati te izraze, imajte oštru diskusiju političku, to vam ne zamjeram, ali nemojte te izraze upotrebljavati, molim Vas. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 14:38:40)

Ja ne bih upotrebljavao, poštovani građani, da mi od veoma relevantnog izvora nijesmo dobili ove informacije i oni nijesu prvi put saopšteni u ovom parlamentu i nikada ih niko nije demantovao. Ovdje je bio glavni specijalni tužilac kada smo mi to pominjali, on to nije demantovao, tako da, gospodine predsjedavajući, mislim da ne treba da nas upozoravate. Evo, neka to demantuje predsjednica Vrhovnog suda i to neka demantuje glavni specijalni tužilac, a mi ćemo se postarati da oni ljudi koji su nas obavijestili o ovome, pozvaćemo ih da oni izađu u javnost i da saopšte da su imali takva saznanja. To je jedna velika igra i mislim ključna u ovom

momentu kada se ovaj profesor Bećirović oglašava i kada saopštava da je spreman da napušta brod koji tone i pređe na stranu naroda, kao što je i prije toga prešao ovaj gospodin profesor knežević.

Ja ne znam da li vi vidite gospodo iz Demokratske partije socijalista, prvenstveno mislim na vas, ne mislim na Socijaldemokrate, ne mislim na Bošnjake, ne mislim na vaše partnere koji vam daju većinu do 41. poslaničkog mandata na osnovu koga imate vlast i Vladu koja apsolutno vlada, povremeno provociraju ove od kojih zavisite. Često sam govorio Ivanu Brajoviću, koga znam dugo godina zašto čovječe dozvoljavaš da te ovi ponižavaju i da te ucjenjuju kada sve zavisi od tebe. Ali on, evo kada ja pomenem neku istinu, on mene opominje, takođe u funkciji odbrane Demokratske partije socijalista. Zašto radiš to Ivane meni nije jasno, ali dobro je da građani Crne Gore čuju i da znaju da tvojim prelaskom, izvinjavam se za ovo na ti, ali dugo se znamo da vašim prelaskom, vaše partije na našu stranu, sve bi se promijenilo za ovoliko.

Nećete to da uradite, ali nezavisno od toga mi imamo ove sukobe a danas je posebno važan dan, ne zbog konferencije koju je imao Milan Knežević koji je saopštio, poštovani građani, najvažnije podatke kako se troši narodni novac i kako ljudi iz Tužilaštva zloupotrebljavaju novac koji je ubran od vas od Majamija preko Kajmanskih ostrva koristeći ih za različite provode i istovremeno vjerujući da će izlazeći u susret Demokratskoj partiji socijalista u obračunu s Demokratskim frontom moći da opeglaju sve to što su uradili trpajući novac u vlastite džepove. Ovdje, danas nakon izjave Zorana Bećirovića, a mi volimo da kažemo profesora Zorana Bećirovića, ništa više neće biti isto u Crnoj Gori. Danas je otpočela jedna nova linija podjele u Demokratskoj partiji socijalista.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:41:33)

Kolega privodite kraju.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 14:41:35)

Slična onoj kakva je bila 1996. i 1997. godine kada se jedinstveni DPS podijelio na patriote, tradicionaliste i one koji su željeli da izvorni program Demokratske partije socijalista, to je zajednička država sa Srbijom, odbrane. Oni su se poslije okupili u Socijalističkoj narodnoj partiji. Zatim, na one druge takozvane reformiste koji su ukrali program Liberalnog saveza i posije toga ubjeđivali čak i njihovog lidera Slavka Perovića kako su u stvari oni od početka priče mislili baš kao Slavko Perović, rascrnogorčili se do nepristojnosti i počeli da drže predike. Kako bi rekao nekadašnji moj prijatelj i urednik /prekid/ o velikom patriotizmu i o priči o kojoj su oni mislili davne 1989. godine, nego su eto imali neke privatne obeveze prema Slobodanu Miloševiću do 1998. godine, pa su morali tom čovjeku da izađu u susret. Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:42:40)

Hvala i Vama.

Pomenuli ste me, ali naravno nemam razloga da sad ja dajem repliku. Hoću samo da Vam kažem nešto.

Tačno je poslaniče Mandiću da se Vi i ja znamo odavno i pošto me znate odavno znate sigurno da moj osnovni cilj u politici je bio da država, koja je moja država, napreduje i to radimo i ja i Socijaldemokrate. Iako ima ovih pritisaka o kojima govorite oni su uzaludni, Ivana Brajovića i Socijaldemokrate niko ne može skrenuti s puta vođenja interesa o državi Crnoj Gori.

Nema potrebe nikakve da, jer nije ovo nikakva replika s Vama. Molim vas, završili smo ovu tačku dnevnog reda.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 14:43:41)

Što kaže najiskusiji među nama i čovjek koji je upoznao politiku iz svih uglova i kada su ga slavili i kada su ga napadali, Predrag Bulatović, kaže ovo je vrlo važan razgovor i nemojte da bježimo od njega.

Vi znate da ja najviše u Vašoj porodici poštujem Vašeg đeda čije ime nosite i koji je negdje bliži nacionalno politički, kako god hoćete, meni nego nekima drugima. Ali, i ovo je moja država, nije ovo samo vaša država, nemojte vi i drugi da gurate mene od Crne Gore i ljude koji glasaju Demokratski front, zbog toga sam se i javio, mi želimo ovdje da žive i naša djeca, moja i vaša i da pronađu onu formulu u kojoj će taj suživot biti normalan za sve. Upravo smo opozicija, zbog toga da se izborima za pravo onih koje ste diskriminirali. Nemojte da bježite od činjenice da Vi, baš Vi i Vaš poslanik Mugoša možete ovu situaciju da promijenite za 24 časa. Vi nećete to da uradite nego meni objašnjavate kao da sam ja neprijatelj države, a vi ste prijatelj države.

Ovdje, ako definišemo jasno ciljeve da je borba protiv kriminala i korupcije ključna, da je borba protiv novostvorenih crnogorskih tajkuna ključna, da treba da uspostavimo zemlju u kojoj svi imaju jednake šanse i da imamo poštenu vladu koja ne krade i ne pljačka, ja mislim da ćemo se mi vrlo lako dogovoriti i ove ljude koji danas čine tu vladu i parlamentarnu većinu pošaljemo u opoziciju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:45:29)

Hvala Vam poslaniče Mandiću.

Prije svega, naravno kada razgovaram s Vama, ja imam na umu da ste vi za mene lider opozicije. Mnogi ovdje bi željeli da budu lideri opozicije, ali to vama pripada jer predstavljate najbrojniji opozicioni savez u Parlamentu, to je jedna stvar. Nikada ja vas nisam gurao i karakterisao kao neprijatelja države. Ja samo afirmativno govorim u ulozi mojoj, Ivana Brajovića i Socijaldemokrata čiji sam predsjednik da sam za to siguran da rade u interesu države i u interesu države kako mi shvatamo šta je interes države. Zato pretpostavljam i uvijek želim da svi date svoj doprinos razvoju države ne karakterišući nikoga ni protiv ni za, to će da karakterišu samo građani Crne Gore na sljedećim izborima, brzo će, za godinu dana.

Hvala vam za ovu malu polemiku.

Sada pitam da li će predstavnik predlagača uzeti završnu riječ iako nema potrebe, da završimo ovu tačku i pređemo na sljedeću. Izvolite.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 14:46:39)

Zahvaljujem se Vama i poslanicima na učešće u raspravi i mislim da je rasprava bila korektna, kvalitetna. Negdje gdje se nismo razumjeli pojasnili smo i vjerujem da nemamo više dilema. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:46:51)

Hvala Vam.

Zaključili smo ovu tačku dnevnog reda, izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na **Predlog zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Mevludin Nuhodžić, ministar unutrašnjih poslova i Safet Korać, generalni direktor Direktorata za strateško razvojne poslove.

Sjednici prisustvuje Hermin Šabotić, načelnik Direkcije za razvoj policije i normative poslove.

Izjestioci odbora su Danijel Živković Zakonodavnog odbora i Radule Novović Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.
Ministar ima riječ. Izvolite ministre Nuhodžiću.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 14:47:29)

Poštovani predsjedniče, uvažene poslanice i poslanici,

Prijedlog zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture predviđen je Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2018-2020. godina. Predlog zakona o određivanju i zaštiti pripremila je međuresorska grupa koju su pored Ministarstva unutrašnjih poslova činili predstavnici Ministarstva odbrane, Ministarstva ekonomije, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva javne uprave, Ministarstva zdravlja i Uprave policije.

Prilikom izrade ovog zakona izvršeno je usaglašavanje sa Direktivom Savjeta Evropske unije od 8. decembra 2008. godine o utvrđivanju i označavanju evropske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njene zaštite, te je Prijedlog zakona u maju upućen Evropskoj uniji na mišljenje. Takođe, zakon je bio i na javnoj raspravi tokom koje su svi zainteresovani imali priliku da se upoznaju sa predmetnim tekstom i daju svoje sugestije. Uzimajući u obzir činjenicu da je Crna Gora punopravan član NATO-a na Prijedlog zakona i NATO je dao svoje mišljenje čiji su pridjeloz i sugestije uvršteni u tekst Prijedloga zakona čime se Crna Gora pokazala kao ozbiljan partner i partner koji teži da dobru praksu Evropske unije i NATO-a prenese u svoje nacionalno zakonodavstvo i time ispuni, ne samo standarde iz oblasti zaštite kritične infrastrukture, već generalno sve standarde iz oblasti bezbjednosti i zaštite.

Važno je istaći da crnogorski pravni sistem do sada nije poznao propis koji uređuje oblast kritične infrastrukture prema tome ovaj prijedlog zakona je prvi kojim se ista uređuje. Prijedlogom zakona uređeni su načini određivanja kritične infrastrukture, njena zaštita i druga pitanja od važnosti za kritičnu infrastrukturu. Oblasti kritične infrastrukture nazvane su sektorima kritične infrastrukture i to su oblasti: energetike, saobraćaja, snabdijevanja vodom, zdravstvo, finansije, elektronske komunikacije, informaciono komunikacione tehnologije, zaštita životne sredine, funkcionisanje državnih organa, kao i druge oblasti od javnog interesa. Kroz tekst zakona na detaljan način uređen je postupak izvještavanja i dostavljanja predloga za određivanje kritične infrastrukture, između operatora kritične infrastrukture, ministarstva nadležnih za određeni sektor i Ministarstva unutrašnjih poslova.

Određivanje kritične infrastrukture vrši se na osnovu međusektorskih i sektorskih kriterijuma te naprijed navedenom postupku prethodi još jedan akt Vlade kojim se propisuju sektorski kriterijum za svaku oblast, odnosno sektor ponaosob. Nadalje, za upravljanje kritičnom infrastrukturuom zaduženi su operatori kritične infrastrukture te je svaki operator dužan da iz reda zaposlenih najkasnije šest mjeseci po određivanju kritične infrastrukture odredi koordinatorka kritične infrastrukture.

Kada je u pitanju zaštita kritične infrastrukture predvidjeli smo da se ista vrši promjenom fizičke i tehničke zaštite shodno Zakonu o zaštiti lica i imovine gdje već postoje privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici koji vrše poslove zaštite. Takođe, posebno je važno istaći da su iz odredbe zaštite kritične infrastrukture propisane ovim zakonom izuzeti Ministarstvo odbrane, Vojska Crne Gore, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Uprava policije, kao i kritična informatička infrastruktura, s obzirom da se njihova kritična infrastruktura štiti posebnim zakonima Zakon o odbrani, Zakon o Vojsci, Zakon o Agenciji za nacionalnu bezbjednost, Zakon o unutrašnjim poslovima i Zakon o informacionoj bezbjednosti. Takođe, uzimajući u obzir delikatnost i specifičnost u oblasti kritične infrastrukture bilo je potrebno i predvidjeti ko će biti zadužen u slučaju nastanka poremećaja u radu odnosno oštećenja ili uništenja kritične infrastrukture, te će u ovim situacijama rukovođenje i koordinaciju sprovođenja mjera i aktivnosti u skladu sa ovim zakonom preduzimati koordinacioni tim obrazovan u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju. Ovo je propisano iz razloga jer koordinacioni tim obrazovan u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju čine svi predstavnici koji bi učestvovali u zaštiti kritične infrastrukture.

Na kraju, kao posebno poglavlje Prijedloga zakona predviđena je evropska kritična infrastruktura čije odredbe će se primjenjivati tek kad Crna Gora postane članica Evropske unije, što je u prelaznim odredbama i definisano. Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:52:19)

Hvala Vama, ministre.

Da li neko od izvjestilaca želi riječ? Ne želi.

Onda dajem riječ poslanici Sanji Pavićević, a neka se pripremi poslanik Strahinja Bulajić.

SANJA PAVIĆEVIĆ (04.12.19 14:52:35)

Zahvaljujem predsjedniče,

Poštovane poslanice i poslanici, poštovani ministre sa saradnicima, poštovane građanke i građani,

Iako je kritična infrastruktura slična u svim zemljama zbog osnovnih životnih potreba, infrastruktura koja se smatra kritičnom može varirati u skladu sa potrebama, resursima i razvojnim nivoom države. Budući da je država centralna tačka u bilo kom sistemu zaštite kritične infrastrukture, najveći interes države je da kritična infrastruktura bez obzira na vlasničku strukturu objekta ili mreže kritične infrastrukture, radi bez neželjenih prekida omogućavajući nesmetano funkcionisanje zajednice. Iz ove perspektive neophodno je podizanje svijesti i pravilno tumačenje i razumijevanje značaja kritične infrastrukture u strateškom upravljanju države i njenih institucija. U stvari, gotovo je nemoguće razviti funkcionalan sistem zaštite kritične infrastrukture, ako zainteresovane strane nisu svjesne njegove kritičnosti, odnosno važnosti za vitalne funkcije društva. Nedostatna ili neadekvatna zaštita kritične infrastrukture može predstavljati opasnost po nacionalnu, regionalnu, evropsku i globalnu sigurnost, ekonomiju i stabilnost.

Kao što je ministar naglasio, pravni sistem Crne Gore do sada nije imao propis koji uređuje oblast kritične infrastrukture. Svjesna svega ovoga Crna Gora je pristupila regulisanju ove važne oblasti. Izrada zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture predviđena je programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019/2020. i pripada poglavlju 24 - pravosuđe, sloboda i bezbjednost. Prilikom izrade ovog zakona izvršeno je usaglašavanje sa Direktivom 2814 o utvrđivanju i označavanju evropske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njene zaštite.

U Predlogu zakona stoji da se kritična infrastruktura određuje i štiti na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom, međunarodnim ugovorima i standardima Evropske unije. Kritična infrastruktura obuhvata sisteme, mreže, objekte, odnosno njihove djelove koji se nalaze na teritoriji Crne Gore a čiji prekid funkcionisanja, odnosno prekid isporuka roba i usluga može imati ozbiljne posljedice. Tako je za crnogorski zakon, za crnogorske uslove, definisano da može imati posljedice po nacionalnu bezbjednost, zdravlje i život ljudi i imovinu i proširen spektar u odnosu na evropski dio, životnu sredinu, po bezbjednost građana, te ekonomsku stabilnost odnosno vršenje djelatnosti od javnog interesa.

Specifičnost kritične infrastrukture ogleda se u tome što ona obuhvata više resora. Zato je prilikom određivanja kritične infrastrukture potrebno voditi računa o tome da se obuhvati svaka oblast društva na koju se kritična infrastruktura odnosi. Kriterijumi za određivanje kritične infrastrukture odnose se na procjenu mogućih posljedica, poremećaja u radu ili mogućeg prekida funkcionisanja kritične infrastrukture u oblastima kao što su, opet je definisano za Crnu Goru šire nego što je za Evropsku uniju: energetika, saobraćaj, vodosnabdijevanje, zdravstvo, finansije, elektronske komunikacije, informaciono komunikacione tehnologije, zaštita životne sredine, funkcionisanje državnih organa, kao i druge oblasti od javnog interesa.

Na kraju bih poručila, podržavajući Predlog zakona, da zaštitom kritične infrastrukture moramo se baviti danas, kako bi zaštitila ta kritična infrastruktura našu zemlju sutra. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:56:38)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Strahinja Bulajić, a neka se pripremi poslanica Anka Vukićević. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (04.12.19 14:56:48)

Gospodine predsjedniče, poštovane kolege,

Ovaj predlog zakona mene lično u mnogome podsjeća na one godišnje vježbe u nekadašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji koje su se zvale jedinstvene u odbrani i zaštiti, s tim što je te vježbe oranizovao tada, je li tako Ivane, Savez Socijalističkog radnog naroda Jugoslavije

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 14:57:32)

Upravo, kolega Bulajiću, nešto se gledam sa poslanikom Bulatovićem, to je naše nasljeđe omladinsko, partijsko, Saveza komunista. Ne stidimo se ničega što smo prošli i slažem se da je tako bilo. Mislim da je to imalo svojih i te kakvih draži. Tako sam i Vas razumio naravno.

STRAHINJA BULAJIĆ (04.12.19 14:57:56)

Nikakvoga žala nema, gospodine predsjedniče, nego upravo potenciram to. Dakle, tada je to organizovao SSRNJ, a sada to organizuje NATO. Dakle, NATO = Socijalistički savez radnog naroda Jugoslavije, o tome se radi, o tome pričam. Dakle, socijalizam je to već imao riješeno tada o čemu se sad vi, gospodo iz Vlade, patite i mučite.

Tu postoje dva nivoa kritične infrastrukture koje treba utvrditi. Prvo, koji resursi predstavljaju kritičnu infrastrukturu i drugo koje su mjere neophodne za njihovu zaštitu. Čisto radi građana i radi svih nas ovdje, još jednom, mada je ministar u uvodnom izlaganju rekao šta sve pripada kritičnoj infrastrukturi, ali mislim da nije zgorega. Dakle, kritičnoj infrastrukturi pripada na primjer energetska postrojenja i mreže, na primjer električne eneergije nafte i gasa, prenos na distributivni sistem itd. itd. Drugo, informaciono komunikacione tehnologije, telekomunikacije, softver, hardver, mreže, internet, itd. Finansije, dakle i to je kritična infrastruktura, bankarstvo, vrednosni papiri, ulaganja i sve što tome pripada. Zdravstvo, bolnice, zdravstvena zaštita, transfuzija krvi, farmaceutski proizvodi, hitna služba, službe spašavanja, itd. Hrana, sve vezano za hranu. Voda, sve vezano za vodu plus brane, akumulacije, vodovodi itd. Transport, sve vezano za transporst, plus aerodromi, luke, željezničke stanice i svi objekti infrastrukture pripadajući. Proizvodnja, skladišnjenje, prevoz opasnih materija i još na kraju pripada kritičnoj infrastrukturi i Vlada i Vojska i Policija. Dakle, sve, kako ja to tumačim.

E sad, ja imam par pitanja, samo da postavim.

Pitam da li je napravljen detaljan popis kritične infrastrukture bez koga ovo sve nema smisla.

Drugo, da li postoji, a trebalo bi, nacionalna strategija za zaštitu kritične infrastrukture? Ako postoji ko je usvojio ako je usvojena i kad? Ova skupština nije.

Treće, mnoge kritične infrastrukture nalaze se dijelom ili u potpunosti u privatnom vlasništvu. Tekst ovoga predloga, bar meni, nije razjasnio ni jasnoće vezano za neke eventualne situacije, jer znamo, je li tako, da u takvoj varijanti vlasništva vlasnik se često mijenja, ako je u pitanju privatno vlasništvo. I šta se u tom slučaju dešava, to ovaj zakon ne propisuje. Zaštita kritične infrastrukture dakle to je jedan od ključnih prioriteta i sasvim sigurno zato i pitam ova tri pitanja, to je područje potencijalno visokih rizika i to bi trebalo da predstavlja valjda suštinski dio nacionalne bezbjednosti, ali da bi se to postiglo, prije svegta treba ukazati da definisanje infrastrukture zavisi i od političkih taman koliko i od geografskih prilika. Zahvaljuem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:01:42)

Hvala Vam poslaniče Bulajiću.

Sada riječ ima poslanica Anka Vukićević, a neka se pripremi poslanica Branka Tanasijević. Izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (04.12.19 15:01:52)

Poštovane građanke i građani,

Kritična infrastruktura je važan segment bezbjednosti svake zemlje. Objekti ili kritične infrastrukture su od vitalnog značaja, pa je njihova zaštita od izuzetne važnosti kako i za ostale tako i za Crnu Goru.

Ono što u određenoj mjeri predstavlja problem pri izradi implementacije ovog zakona je činjenica da je širok spektar sektora koji čine kritičnu infrastrukturu počev od objekata za proizvodnju električne energije, saobraćajne infrastrukture, zdravstvenih službi, informacione komunikacione tehnologije, životne sredine. Postavlja se pitanja da li ova zakonska rješenja mogu stvoriti uslove koji bi spriječili i uspjeli da zaštite kritičnu infrastrukturu od napada ili nesreće na bilo koji dio ovog sistema.

Da li je ovaj zakon ponudio dobra rješenja koja će se napraviti i da li će napraviti kvalitetnu listu objekata kritične infrastrukture. Za Evropsku uniju kritičnu infrastrukturu čine oni objekti čijim narušavanjem bi se narušilo funkcionisanje kritične infrastrukture u najmanje dvije zemlje. Zemlje u okruženju imaju svoje modalitete, ja se nadam da Crna Gora, kada je u pitanju ovaj zakona, nije postupila po onome copy paste, jer mislim da moramo uvažiti specifičnosti koje Crna Gora ima.

Ono što moram prokomentarisati je član 17, kojim je definisano da bezbjednosni plan radi koordinator koji ima 7/1 stepen obrazovanja, ne navodi se koja je struka, koji smjer, koje obrazovanje mora imati to lice. Takođe izrada bezbjednosnog plana može se povjeriti privrednom društvu, pravnom licu, preduzetniku. Meni je u potpunosti neprihvatljivo da bezbjednost vitalnih objekata, da plan njihove odbrane povjerimo preduzetniku ili pravnom licu. Mislim da je to posao koji treba da radi institucija sistema i mislim da ovaj koordinator koje god da je struke, koji će polagati pred nekom komisijom, mora taj plan raditi sa nekim iz Ministarstva odbrane ili sa nekim iz Ministarstva unutrašnjih poslova. Bezbjednost zemlje povjeriti privatnom licu kome će se platiti za taj posao, opet bezbjednost građana plaćaju građani iz budžeta tamo nekom, a već imamo vojsku, policiju, imamo tog koordinatora.

Odgovornost, ako se jednom godišnje ne podnese izvještaj o bezbjednosti, kazna za pravno lice je od dvije hiljade do 15 hiljada, a za odgovorno lice, odnosno tamo nekog direktora je od 200 do hiljadu eura. Mi svi znamo da svaka ustanova funkcioniše upravo onako koliko je vrijedan i koliko svoj posao radi osoba koja je na čelu te ustanove, tako da ja bih ove malo zamijenila, da veće kazne budu za odgovorna lica, a ne za pravno lice na čijem čelu se nalaze. Naravno, moram podsjetiti na, mislim da je bila 2006. na ono što se desilo na Viru kod Nikšića, kada je gereškom sistema oštećeno pet hiljada objekata, povrijeđeno 50 ljudi, napravljena šteta sedam miliona. Da li je tokom te havarije došlo do oštećenja izvorišta vode na Vidrovanu to nikada nećemo saznati. I isto tako kao neko ko živi u Brezoviku sjećam se 1999. kada su mještani bili prepušteni sami sebi, tokom bombardovanja, pa nijesu znali da li da bježe iz svojih kuća ili tu da ostanu, jer im niko od nadležnih niti im se obratio niti ih uputio šta da rade.

Svakako, imamo greške u prošlosti, slabo iz njih učimo i mislim da ćemo ih iz tog razloga opet ponoviti. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:06:27)

Hvala Vam poslanice Vukićević.

Kolega Korać traži riječ da odgovori na pitanje. Izvolite.

SAFET KORAĆ (04.12.19 15:06:41)

Zahvaljujem predsjednče.

Uvaženi poslanici, poslanik Bulajić je postavio tri konkretna pitanja, pa ću se truditi vrlo konkretno da odgovorim na njih.

Preduslov da bi se detaljno odredila kritična infrastruktura jest upravo ovaj zakon. Na osnovu ovoga zakona i kriterijuma, odnosno uredbi koje će Vlada donijeti kad bude usvojen ovaj zakon o određivanju sektorskih kriterijuma za određivanje kritične infrastrukture Vlada će donijeti odluku što je to kritična infrastruktura u Crnoj Gori u datom trenutku, tek tad ćemo imati osnov, a bukvalno i uslov da bi odredili kritičnu infrastrukturu.

Što se tiče strategije koja treba da definiše oblast, Skupština je usvojila Strategiju o nacionalnoj bezbjednosti, kroz nju i Akcioni plan i ovo je jedna od mjera iz Akcionog plana za Strategiju nacionalne bezbjednosti koja treba da definiše izradu Zakona o kritičnoj infrastrukturi. Mi smo ovaj zakon u tom smislu i uradili u skladu sa rokovima koji su tamo definisani. Kad smo kod uslova za određivanje za izbor koordinatora za zaštitu kritične infrastrukture koju bi trebao da ima svaki operatom o čemu je gospođa poslanica govorila, to su otprilike opšti uslovi. Opšti uslovi da ima visoki stručnu spremu i tu smo još dodatno poradili na uslovima u odnosu na ostale zakone koji definišu sličnu oblast.

Bezbjednosni plan je urađen na način da Ministarstvo unutrašnjih poslova, u krajnjem, ima maksimalnu kontrolu u smislu tom da daje saglasnost na taj bezbjednosni plan. Ministarstvo unutrašnjih poslova, ministar unutrašnjih poslova formira komisiju za davanje saglasnosti na bezbjednosne planove. Ni jedan bezbjednosni plan koji nije urađen u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima koji treba da proisteknu iz ovoga neće dobiti saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova, samim tim postaće nevalidan. Kada govorimo o drugim bezbjednosnim planovima koji su urađeni u skladu sa zaštitom lica i imovine, zaštite i spašavanja i sličnim zakonskim propisima, takođe Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno komisija Ministarstva unutrašnjih poslova će dati saglasnost na navedene dokumente. Tek tada oni imaju punu važnost i punu pravnu snagu.

Evo vrlo konkretno i zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:08:54)

Hvala.

Sad će prvo, pošto je dao odgovor na neka vaša pitanja, prvo riječ ima poslanik Bulajić, pa onda poslanica Vukićević. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (04.12.19 15:09:04)

Gospodine Korać,

Ja znam da je ovaj zakon nekakav preduslov da bi se došlo do tačnog popisa kritične infrastrukture. Takođe znam da je ovo prvi put da se ovako nešto donosi u Crnoj Gori. Međutim, kad će onda zaživjeti ovaj zakon, šta se onda dešava. Kako ste mogli onda, gospodine Korać, u članu 12 napisati, to je promjene u kritičnoj infrastrukturi. Kaže: "Operator kritične infrastrukture dužan je da najmanje jednom godišnje, ministarstvu nadležnom za određeni sektor dostavi obavještenje o stanju, odnosno promjenama u sistemu". Kako ćete vi dostaviti promjene u sistemu kad nemate popis kritične infrastrukture, kad ne znate šta se mijenja. Kako ste to mogli napisati. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:10:03)

Hvala Vam.

Poslanica Vukićević. Izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (04.12.19 15:10:06)

Zahvaljujem.

Pitala sam kojeg smjera će biti, koje struke taj koordinator upravo iz razloga što se nama u podzakonskim aktima kasnije što šta izgubi i mnogi naši zakoni, na žalost u podzakonskim aktima su izgubili osnovni smisao.

Imam dodatno pitanje za vas - da li planovi bezbjednosti imaju određeni stepen tajnosti i kolika je ta tajnost i kolika je ta bezbjednost ako tamo neki preduzetnik zna kako će se braniti neki objekat koji je od vitalnog značaja. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:10:43)

Hvala Vam

Daću riječ da odgovorite onda Vi nećete imati pravo poslije ovog odgovora, a moram da istaknem da ste Vi gospođo Vukićević i gospodin Bulajić poslanici koji ne čekaju da im istekne vrijeme nego kažu ono što misle, nezavisno od vremena koje imaju na raspolaganje.

Želite da odgovorite gospodine Korać? Izvolite.

SAFET KORACIĆ (04.12.19 15:11:10)

Predvidjeli smo od stupanja na snagu ovog zakona osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu iz prostog razloga što se moraju stvoriti preduslovi u smislu formiranja organizacione jedinice u Ministarstvu unutrašnjih poslova koja treba da se bavi ovim pitanjima. Zakon se, valja pomenuti, prvi puta ovakav propis se uvodi u pravni sistem Crne Gore. Mi smo morali krenuti od jednog stepena, prvi put uvodimo ovu oblast, prvi put rješavamo ovu oblast, a stupanje na snagu je bukvalno potrebno da bi formirali organizacionu jedinicu, da bi nakon ovoga takođe krenuli u izradu uredbe i ostalih podzakonskih akata i nakon toga vršili osposobljavanje za ovog koordinatora o čemu govori uvažena poslanica. U tom smislu nam je bilo potrebno stupanje na snagu ovog zakona. Sve je uređeno Zakonom o tajnosti podataka, dakle sve su to tajni podaci, čak i odluka Vlade biće obilježena određenim stepenom tajnosti.

Šta to podrazumijeva kritična infrastruktura? Dakle, ono što je propisano jednim aktom nismo mogli propisivati drugim aktom, ali naravno postoje određene upućujuće norme koje regulišu i tu oblast.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:12:27)

Hvala.

Sada riječ ima poslanica Branka Tanasijević, a neka se pripremi poslanica Ljiljana Đurašković.

Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ (04.12.19 15:12:34)

Poštovani predsjedniče, poštovani ministre Nuhodžiću sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

U savremenom svijetu je opšteprihvaćena činjenica da su krizne i vanredne situacije dio svakodnevnog života i da se sa razvojem društva povećavaju izazovi koji mogu biti praćeni ogromnim materijalnim štetama i što je najgore, dovesti i do gubitka ljudskih života. Iz tog razloga određivanje i zaštita kritične infrastrukture koju karakteriše dinamičan, proaktivan i strateški pristup, postaje posebna važna, naročito u situaciji povećanog rizika kada se mogu ugroziti

kapaciteti koji su od suštinskog značaja za funkcionisanje društva. Takve potencijalne opasnosti opredijelile su većinu država da razviju različite aktivnosti i mjere zaštite koje imaju za cilj: razumijevanje elemenata kritičnosti ranjivosti različitih infrastruktura države, definisanje mjera za smanjenje tih ranjivosti, osmišljavanje i razvoj planova za krizne i vanredne situacije i poslekrizni oporavak, podsticanje razvoja senzibiliteta u pogledu problema zaštite kritične infrastrukture i razvoj međusektorske saradnje i saradnje između država. Ove mjere su osnova normativnog regulisanja kritične infrastrukture čija je zaštita jedan od prioriteta svake države i bitan je dio njene nacionalne bezbjednosti.

Slijedeći takav princip Vlada Crne Gore je predložila usvajanje zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture koji je usklađen sa elementima Direktive Savjeta Evrope 2008/114 od 08. decembra 2008. što je jedna od obaveza u procesu pristupanja Evropskoj uniji. U državama Evropske unije postoji više definicija kritične infrastrukture, ali su sve one u principu iste, odnose se na sredstva i imovinu koja su ključna za neometano funkcionisanje ekonomije i društva. Takođe, zajednička karakteristika evropskog okvira za zaštitu kritične infrastrukture, a istovremeno i Predloga zakona koji se odnosi na ovu oblast u Crnoj Gori je stanovište da poremećaji u okviru jedne infrastrukture lako mogu da se prenesu i odraze na elemente druge infrastrukture i obratno. Stepem poremećaja u funkcionisanju elemenata kritične infrastrukture može se sagledati na osnovu kriterijuma kojima se procjenjuju efekti nastali kao rezultat međusektorske zavisnosti od drugih tipova infrastrukture.

Zanimanje Evropske unije za ovu oblast proističe i iz opasnosti da bi se razaranje ili poremećaj infrastrukture koja je identifikovana kao kritična u jednoj zemlji članici moglo neposredno odraziti i na druge zemlje članice. Ovakav stav sadržan je i u poglavlju 4 Predloga zakona koji se odnosi na kritičnu infrastrukturu Evropske unije, a o čemu je govorio ministar Nuhođić. Generalno gledano, određivanje okvira kritične infrastrukture u mnogim zemljama zavisi od raznih specifičnosti, počevši od društvenog konteksta do geografskih lokacija. Polazeći od tog stava predlogom zakona su precizirane oblasti u kojima se vrši identifikacija i određivanje kritične infrastrukture u Crnoj Gori. Kao što je već rečeno to su: energetika, saobraćaj, snabdijevanje vodom, zdravstvo, finansije, elektronske komunikacije, informaciono - komunikacione tehnologije, zaštita životne sredine, funkcionisanje državnih organa, kao i druge oblasti od javnog interesa. Dakle, predloženim rješenjima kritična infrastruktura se prepoznaje prevashodno kao specifična oblast koja obuhvata više resora, tako da je prilikom njenog određivanja potrebno voditi računa o tome da se obuhvati svaki segment društva na koji se ona odnosi. Navedene oblasti nazvane su sektorima kritične infrastrukture koji su definisani članom 9 Predloga zakona.

Prema predloženim rješenjima za upravljanje kritičnom infrastrukturuom zaduženi su operatori kritične infrastrukture, a to mogu biti državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i službe obrazovane u skladu sa zakonom kojim se uređuje lokalna samouprava, privredna društva i druga pravna lica koja upravljaju sistemima, mrežama, objektima i njihovim djelovima kojima je potrebna posebna zaštita.

Za kraj željela bih da kažem, da Predlog ovog zakona ukazuje na veliki značaj koji infrastrukture indetifikovane kao kritične imaju na društvo. Zato je rgulisanje sigurnosnih mjera obaveza svake države koja nastoji da smanji rizik i zaštiti kritične infrastrukture u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije. To je način da se podigne nivo bezbjednosti i normativno uredi značajna oblast koja do sada nije regulisana u Crnoj Gori.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:17:35)

Hvala Vam.

Sada ima riječ poslanica Ljiljana Đurašković, a neka se pripremi poslanica Nada Drobnjak. Izvolite kolegice.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ (04.12.19 15:17:50)

Zahvaljujem gospodine predsjedniče.

Gospodine ministre sa saradnicima, dame i gospodo, poštovani građani,

Danas raspravljamo o Zakonu o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture. Radi pojašnjenja reći ću da kritična infrastruktura obuhvata sisteme, mreže, objekte, odnosno njihove djelove čiji prekid funkcionisanja, odnosno prekid isporuka roba ili usluga može imati ozbiljne posljedice po nacionalnu bezbjednost, zdravlje i život ljudi, imovinu, životnu sredinu, bezbjednost građana, ekonomsku stabilnost, odnosno vršenje djelatnosti od javnog interesa. Kritična infrastruktura određuje se na osnovu kriterijuma koji se odnose na procjenu mogućih posljedica poremećaja u radu ili mogućeg prekida funkcionisanja kritične infrastrukture u oblasti energetike, saobraćaja, snabdijevanja vodom, zdravstva, finansija, elektronskih komunikacija i informacionog-komunikacionih tehnologija, zaštite životne sredine, funkcionisanja državnih organa, kao i drugim oblastima od javnog interesa.

Ja ću se osvrnuti na dvije oblasti. Na snabdijevanje vodom i na zdravstveni sistem. Uvažena gospodo, građani Crne Gore su izvježbani da žive u vanrednim okolnostima, a kako, evo odgovora. U sred turističke sezone su stanovnici primorja od Ulcinja do Herceg Novog danima bili bez vode ili su je imali po par sati. Kao građanka Ulcinja mogu da svjedočim da je u sred špica sezone Ulcinj bio četiri dana i četiri noći bez vode. Tako da su turisti bježali glavom bez obzira i boga mi rijetko ko od tih koji su se tada zadesili u Ulcinju da će doći iduće godine. Računi za pijaću vodu uredno pristižu na naplatu, čak i onda kada je slana pijaća voda, kao što je u Risnu, Perastu, ponekad i u Kotoru.

Poštovani građani, najskuplju vodu plaćaju stanovnici Kotora i to cijeli 1,03 eura po kubiku za građane, a što se tiče pravnih lica, najskuplju vodu plaćaju pravna lica na Cetinju i to 2 eura i 44 centa, a pitka voda na Cetinju je kao suvo zlato. Posebna priča su sela koja tek u 21. vijeku dobijaju vodu. Kao što je u septembru 2019. godine pitku vodu i to uz sve prisustvo potpredsjednika Vlade i svite DPS-a dobili mještani nekih sela oko Nikšića. Idem dalje, građani Podgorice nisu smjeli da piju vodu sa izvorišta Mareze od 04. novembra do 15. novembra ove godine, punih 11 dana voda nije bila za upotrebu, jer nije bila ispravna.

Što se tiče struje. Kako zagri polu Crne Gore ostane bez struje. Nažalost, često bez struje ostaju i bolnice i domovi zdravlja. Nemaju svi agregate, a oni koji imaju agregate često puta su van funkcije i neispravni su. Spašavanje ljudskih života i u idealnim uslovima zahtijeva sekunde, važne su i sekunde, a ne biti satima bez struje. Smatram da je bezbjednost osnovna karakteristika infrastrukture, zato gospodo obezbijedite nam normalno svakodnevno funkcionisanje naših života, a ovaj zakon će doći na red samo zato što treba da se usvoji radi Evropske unije. Hvala lijepa.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:21:29)

Hvala Vam, poslanice Đurašković.

Sada ima riječ poslanica Nada Drobniak, a neka se pripremi poslanik Jovan Vučurović. Izvolite.

NADA DROBNJAK (04.12.19 15:21:38)

Hvala predsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnicima,

Zaštita kritične infrastrukture je jedna od značajnih mjera ublažavanja posljedica prirodnih katastrofa, jer prirodne katastrofe imaju negativan uticaj kako na ljude, tako i na bezbjednost. Slučaj za to je i nedavni događaj u Albaniji. Moja poruka u ovom trenutku, osim podrške albanskom narodu, jeste i pozdrav svim volonterima, jer sutra je međunarodni dan volontera, a oni su u kriznim situacijama, pa kada se govori o kritičnoj infrastrukturi jako važan segment.

Bezbjednost treba posmatrati kao proces kojim treba upravljati kako bismo mogli postići ciljeve koje želimo ili namjeravamo postići. Bez obzira na nivo bezbjednosti bilo da je riječ o individualnoj, grupnoj, korporativnoj ili nacionalnoj važno je da je čovjek u središtu. Kad govorimo o njegovoj bezbjednosti važno je istaći da više ne govorimo samo o njegovom ili njenom fizičkom integritetu, jer je to samo minimum koji mora biti garantovan svakom čovjeku.

Kada govorimo o bezbjednosti, govorimo o dobrobiti, zaštiti načina života, prosperitetu, a to je nemoguće bez dostupnosti osnovnih usluga, roba i funkcija koje se nude na nivou države. Dio tih funkcija klasifikujemo kao kritičnu infrastrukturu. Različite su definicije kritične infrastrukture, ali je možda najjednostavnija da je ona temelj na kojem djeluju savremena društva. Generalno, definisanje okvira kritične infrastrukture je u mnogim zemljama različito. U principu se odnosi na sredstva i imovinu, a zavisi od raznih specifičnosti države, počevši od političkih prilika do geografskih karakteristika.

Zakon koji danas razmatramo na način sličan onom koji se u Evropskoj uniji definiše kritična infrastruktura daje definiciju. Neuspješno funkcionisanje kritične infrastrukture može prouzrokovati i gubitne ljudskih života, fizičke i psihičke bolesti, poremećaje u privrednom, političkom i društvenom životu u društvu. Diskreditovanje kritične infrastrukture može promijeniti svakodnevni način života na kraći ili duži vremenski period, a može prouzrokovati ozbiljne krize i zato je važno što ćemo po prvi put zakonom definisati kako kritičnu infrastrukturu tako i procese koji treba da se ostvare u Crnoj Gori da bi došlo do ove zaštite. Definisanju kritične infrastrukture neophodno je definisati prvo koji je resursi predstavljaju, koje su mjere neohodne u njihovoj zaštiti. Danas smo govorili o tome da li je kritična infrastruktura definisana prije usvajanja zakona, ali ja ću podsjetiti da postoje neka tri modela. Crna Gora se opredijelila na model da se usvoji prvo ... kriterijumi, onda sektor i kritične infrastrukture kroz operatore donesu bezbjednosni plan za svaki segment. Postoje modeli, jer neke države prvo određuju koje su to osnovne usluge koje društvo mora da ima za svoje funkcionisanje kao i koja to infrastruktura podržava, a neke započinju identifikacijom ključnih operatera u svakom kritičnom sektoru, a onda definišu i kritičnu infrastrukturu.

Važno je možda reći da je za očuvanje i zaštitu kritične infrastrukture jako važno obezbijediti i sredstva koja se iz redovnog budžetiranja i obezbjeđuju. Koji su to iznosi možda najbolje pokazuje podatak da je Francuska 2008. godine za kompletnu kritičnu infrastrukturu izdvajala 81,1 milijardu dolara, a 2018. godine već 104,5 milijardi dolara.

Želim da kažem da iako je prvi put da zakonski definišemo kritičnu infrastrukturu u Crnoj Gori se i do sada radilo na stvaranju integrisanog sistema zaštite. Kolega Bulajić, je podsjetio i na priču iz prošlog sistema, ali da smo već kroz Zakon o zaštiti i spašavanju definisali neki osnov za usvajanje i ovog zakona kao i strategijama koje su se usvajale u posljednjem periodu, a tu prije svega mislim, zbog važnost, i na Strategiju o sajber bezbjednosti. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:26:34)

Hvala Vam, poslanice Drobnjak.

Sad poslanik Jovan Vučurović, a neka se pripremi poslanica Nada Nenezić. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (04.12.19 15:26:43)

Na samom početku možda nešto što nije baš vezano za temu, nadam se da se neće pogrešno shvatiti kao što se shvatili nešto ranije kad što smo imali gospodin Nuhodžić i ja neku raspravu, a čisto eto moje primjećivanje možda bi bilo ljepše, prikladnije za građansku Crnu Goru da pored vas umjesto dakle, Safeta i Hermina sjede možda Petar ili Savo ili ne znam.

PRESJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:27:10)

Molim Vas, poslaniče Vučuroviću, to ne može da se pogrešno ne shvati i upozoravam Vas nemojte, nastavite sa raspravom. Ne, nisam Vam izrekao opomenu, ali nemojte molim Vas, nego nastavite priču.

JOVAN VUČUROVIĆ (04.12.19 15:27:35)

Dakle, ja sam pravo da Vam kažem mislio da je ova oblast odavno uređena u Crnoj Gori i dijelim posebno stav kolege Bulajića. Mislio sam da postoje veći zakonski okviri, da postoje i sistemi razrađeni da Crna Gora može da se brani od svega onoga što je potencijalna opasnost i za njenu teritoriju i u slučaju bilo kakvih nezgoda. Imamo danas ovaj zakon, izgleda da je ovo godina 2019. godina novotarija za Crnu Goru. Vidimo da privatna država utvrđuje svoj identitet u 2019. godini preko programa jedne političke stranke i preko zarobljenog Javnog servisa koji od Radio Televizije Crne Gore pokušava da postane crnogorski radio ne znam kako se već zove, crnogorska radio televizija.

Onda u 2019. godini imamo HD dakle, na toj televiziji, ono što je u nekim drugim državama već odavno uspostavljeno. Evo o kritičnoj infrastrukturi govorimo u 2019. godini, a građani su pobogu bili ubijedjeni da smo mi tigar ekonomski svaki drugi na Jadranu. Danas imamo podatke koje je iznio gospodin Milan Knežević o putovanjima državnih tužilaca on je iznio vrlo precizne podatke o tome gdje su ova gospoda i dame naravno gdje su sve boravili po kakvim destinacijama od Strazbura, Haga, Skoplja, Zagreba, Majamija, Floride, Britanskih Djevcanskih Ostrva, Kajmanskih ostrva, Budimpešte, Bukurešta, evo da ne nabrajam sve moguće. Među njima naravno meni upada u oči gospodin, ne gospodin, upada mi u oči Saša Čađenović dakle, tužilac koji je takođe bio aktivan u ovim putovanjima, aktivan u dobijanju raznih privilegija, čovjek je dobio stan i putovanja da bi strpao svog bližeg rođaka, našeg prijatelja, mog prijatelja takođe, Mihajla Čađenovića u zatvor. On je ni kriv ni dužan mjesecima ležao u zatvor zato što je tužilac Čađenović odlučio da služi slijepo dikaturi i Milivoju Katniću lovcenskom tajnovicu itd.

Uglavnom ova godina je godina rekao bih raznih iznenađenja i posebno što se tiče ovoga zakona kao što je kazao kolega Bulajić, usko je vezan za uclanjenje Crne Gore u NATO. Ne bih rekao baš da NATO presudno tu odlučuje, meni se čini da NATO i nije baš previše zainteresovan za Crnu Gori, oni onako uzgred ponešto pomenu. Ako će na Sinjajevinu da grade vojni poligon i vojnu bazu oni se obrate, ne obrate se nego kažu mi ćemo to da okupiramo ili kad trebaju da kontra hibridni tim da instaliraju u Crnu Goru oni samo jave predsjedniku Crne Gore ili predsjedniku Vlade da će biti instaliran taj kontra hibridni tim. Imamo rezultat toga da se nekakva savjetnica iz američke Ambasade, neko čudo se javi iz američke Ambasade da napadne slobodne, možda i jedine slobodne medije u Crnoj Gori da ih optuži za sve i svašta. Rekao bih da je to u sklopu hibridnog rata, ali ne protiv Crne Gore nego protiv opozicije u Crnoj Gori. Ja moram ovom prilikom, ne moram nego hoću da pružim podršku medijima koji su tom prilikom pomenuti i napadnuti od strane tih likova, od strane duboke države da pomenem portal Borbu, da podržim gospodina Dražena Živkovića, da podržim rad portala IN4S da podržim gospodina Gojka Raičevića. Podržati te ljude znači danas podržati i slobodu štampe u Crnoj Gori, a takođe i da poručim kontra hibridnom timu i ostalima koji su riješili da uvode red po Crnoj Gori da Demokratski front nije DPS, da Demokratski front nije režim u Crnoj Gori kao što su navikli da rade sa marionetskim režimima po svijetu dakle, sa Demokratskim frontom neće baš tako ići.

Demokratski front je partner svima u svijetu i Istoku i Zapadu, ali sigurno nije bilo kome dakle, ni na istoku, ni na zapadu ko odluči da porobi Crnu Goru ili da je vodi sa strane. Znači, Crna Gora će se voditi iz Crne Gore, gospodine Brajoviću.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:32:39)

Pa konačno se naravno slažemo da niko ne može Crnu Goru porobiti i da će se voditi iz Crne Gore. Konačno smo se evo ja i Vi složili u nečemu.

Sada riječ ima poslanica Nada Nenezić, a neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak. Izvolite, poslanice.

NADA NENEZIĆ (04.12.19 15:32:57)

Poštovana Skupštino, predsjedavajući, kolege poslanice i poslanici, poštovani ministre Nuhodžiću sa saradnicima, poštovane građanke i građani naše lijepe Crne Gore,

Zagledan u svijet koji od svog postanka traži izgubljenu ravnotežu naš mladi Vladika Rade je zavapio: "Svijet je ovaj tiraniranu, a kamoli duši blagorodnoj, ali i sve priroda snabdijeva oružjem protiv neke neobuzne sile, protiv nužde, protiv nedovoljstva". Prethodni 20. vijek i ove dvije decenije novog odlikuje ekspanzija tehnologije na svim novoima i u svim sverama. Naličje ovog neuzastavljivog procesa su i mnogobrojne krize najčešće visoko sofisticirane, mete su ljudi i infrastruktura nacionalnih i globalnih razmjera. Razvojem društva oni koji izazivaju nestabilnost veoma često i veoma brzo mijenjaju oblike i načine svog djelovanja. Upravo zbog ozbiljnosti problema Evropska unija je 2006. godine pokrenula program za zaštitu kritične infrastrukture u okviru kojeg je sačinjena Direktiva 2008/14 o identifikaciji i određivanju kritične i infrastrukture i procjeni potrebe unapređivanja njene zaštite.

Polazeći od činjenice koja je gotovo porazna da nijedna zemlja na svijetu nije sigurna onda je ovaj i ovakav zakon nasušna potreba savremenog čovjeka. Kritična infrastruktura je najveća vrijednost koju ima neko društvo, vode, saobraćaj, hrane, korporacije, energetika. Institucionalizacijom sistema zaštićujemo ovakvu infrastrukturu, a ona izvršava sljedeće zadatke, mislim na institucije koje su zadužene. Identifikuju se nacionalna kritična infrastruktura, vrši se analiza rizika, postavljaju se mjerila na osnovu kojih se procjenjuje rizik za sistem, određuje se postupanje sa osjetljivim podacima itd.

Dakle, ovaj tako važan zakon predstavlja nacionalnu strategiju koja je vezana za zaštitu naše infrastrukture. Crnogorski pravni sistem sada po prvi put donosi predlog propisa iz ove oblasti. Ovaj predlog zakona je u saglasju s direktivom Evropske unije. Njome se uređuje identifikacija, određivanje i zaštita imovine Crne Gore koja je od posebnog nacionalnog značaja, uređuju se nadležnosti, odgovornosti, druga pitanja iz ove oblasti. Cilj je stvaranje normativnog okvira.

Predstavljajući nam ovaj predlog zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture u Crnoj Gori, Vlada pokazuje da pomno prati svako kretanje u društvu na unutrašnjem i globalnom planu i trudi se da odgovori na svaki izazov. Bez obzira na nivo sigurnosti, bilo da je riječ o individualnoj, grupnoj, korporativnoj i nacionalnoj sigurnosti čovjek je uvijek u središtu pažnje kako onih koji prave krize i nesreće tako i onih koji stvaraju ambijent za siguran život. Kada govorimo o sigurnosti čovjeka više ne mislimo samo o tjelesnom integritetu jer je to minimum zajamčen svakome već o njegovoj dobrobiti, duhovnom i materijalnom prosperitetu. Dajem svoj glas za usvajanje ovog zakona. Da opet završim stihom: "Odbrana je životom skopčana". Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:36:34)

Hvala Vama, poslanice Nenezić.

Sada riječ ima poslanica Branka Bošnjak, a neka se pripremi poslanica Maja Bakrač. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (04.12.19 15:36:43)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Neću u stihovima, malo ću se spustiti na zemlju.

Uvaženi ministre, dobro ste se sjetili da se donose jer sam mislila da smo makar nekako zaštićeni. Malo kada sam razmišljala o svemu ovome sjetila sam se jedne stvari i hoću da podijelim ovdje s vama, a bili smo svjedoci i kako se zagadio vodovod u Beranama, pa se nikad nije otkrilo i koliko smo mi u stvari ranjivi po ovim pitanjima. Ne daj Bože sada kakav zemljotres ili nešto više da nas zadesi, vidjeli smo malo kiše padne potpuna blokada Crne Gore, a da ne kažem snijeg, vjerovatno će nas iznenaditi ovo do kraja godine ili u januaru, pa ćemo vidjeti koliko nam je ova zaštićena kritična infrastruktura, nećemo imati ni struje ni vode niti ćemo gdje moći da otputujemo.

Ono što je meni bilo interesantno u svemu ovome, pošto ste ministar Policije hoću da vas pozovem da ispitajte, žao mi je što nema ovdje mog kolege iz lokalnog parlamenta nego je na putu jer bi se on sjetio ovoga o čemu sam pričala i u lokalnom parlamentu. To je vezano za

vodoizvorište Mareza koje je svakako ova kritična infrastruktura koju treba zaštititi. Reći ću vam da na tom vodoizvorištu ima nekakav objekat koji se napravio ili renovirao u vidu malog hotela. Kada sam pitala u Glavnom gradu što će nam hotel tu u okviru vodoizvorišta, to je kao za specijalne prilike, tamo se, kažu, organizuju upravni odbori ili kada Vodovod dok je još bio predsjednik DPS-a Podgorice tamo on je to sve fino renovirao i sredio i rekao tamo ima jedan hotel, tu mi držimo sastanke Upravnog odbora.

Znate li čemu je služilo to, ministre. To je služilo za pravljenje žurki, dovođenje striptizeta i onda onoga kukavca što je bio tamo na kapiji zamole da se okrene da se ne bi vidjelo ko sve tamo dolazi, ali svakako da su dolazili ovi skupocjeni šampanjci tipa Don Perinjon čija jedna boca košta 500 eura i onda su se tamo pravile razne žurke, večerice i čuda za odabranu elitu i njihove zabavljače. Znate li za šta je to još služilo. Služilo je da ove koalicione partnere iz Glavnog grada pokušaju da navuku da dođu tamo, pa da ih snime u nekim malo opuštenijim situacijama da bi ih posle ucjenjivali. Srećom, nijesu nasjeli i tu mi je drago za ove iz SD-a što su ipak pokazali da ih nije lako zavesti na te jeftine trikove koje vlast koristi. Reći ću vam što sam i njima rekla, srećom je to bilo moralno zagađenje tog vodoizvorišta Mareza. Bojim se u tim i takvim situacijama i tim takvim stanjima da nekome ne padne na pamet da stvarno ubaci nešto i da svi mi jadnici nastradamo u Podgorici radi nečijeg orgijanja po vodoizvorištu Mareza.

Drago mi je što se ovo uozbiljilo, što će se uozbiljiti. Voljela bih da ovo malo propitate šta radi hotelčić na vodoizvorištu i da li tamo taj objekat tog tipa treba da stoji. Jer, to mi pokazuje koliko smo bili neozbiljni u svemu ovome i koliko mi neke stvari, možda nas i Bog pogleda pa ne završimo kako ne bi trebalo zbog neozbiljnosti i neodgovornosti, a mnogi, vjerujte, u ovoj vlasti su i te kako neodgovorni za funkcije koje pokrivaju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:40:52)

Hvala, poslanice Bošnjak.
Ministar želi riječ. Izvolite.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 15:40:57)

Poslanica Branka je otvorila jedno značajno pitanje. Ovdje dijelimo svi isto mišljenje da je ovo potreban zakon. Čak ste i rekli kasnimo. Možda i kasnimo, ali je dobro što ipak ulazimo u fazu da donosimo jedan ovakav zakon kojim ćemo, prije svega, da definišemo kritičnu infrastrukturu. Kada definišemo tu kritičnu infrastrukturu onda imamo obavezu da je zaštitimo na kvalitetan način. Do sada to nijesmo imali. U razgovoru s ekspertima iz Evropske unije i NATO-a sva izvorišta će biti kritična infrastruktura i sva ta izvorišta će se štiti i fizički i video nadzorom i tehnikom na kvalitetan način. Ona su i do sada imala neku zaštitu, ali ta zaštita nije bila dovoljna.

Ovo je izuzetno važan zakon, mapiraćemo kritičnu infrastrukturu, zaštitimo kritičnu infrastrukturu. Vjerujem da i tu infrastrukturu kritičnu, govorila je poslanica Popović o nekim sistemima koji su kritični i s drugog aspekta, ne samo ako ih neko napadne ili ako napravi neku radnju da zagadi tu vodu nego infrastrukturno su prevaziđena, kvalitet njihove gradnje, kvalitet sredstava, opreme s kojom pružaju uslugu je istekao rok. To će se morati kroz definisanje te kritične infrastrukture unaprijediti, zaštititi i dovešćemo to do jednog nivoa koji će biti zadovoljavajući. Nije to lak proces, da odmah kažem. Ovo je početak. Strahinja, slažemo se, Vi ste čovjek iz struke, znate koliko za to treba vremena, ali je vrlo važno da mi ovim počnemo na jedan ozbiljan i odgovoran način da rješavamo ova pitanja. Hvala generalno poslanicima što razumiju značaj ovog zakona i što ga podržavaju. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:43:24)

Hvala, ministre.
Želite li odgovor? Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (04.12.19 15:43:31)

Drago mi je da smo se složili u tome da treba zaštititi ove objekte i da se trebamo odgovornije ponašati. Zaista to treba ako mislimo da osjećamo ovo kao neku državu koja je uređena, a nažalost nije.

Kada odem u inostranstvo, boravila sam i mjesecima tamo, pa sam imala prilike osjetiti snagu države na ulici koju mi ovdje nemamo. Kada vidim vaše policajce odmah mislim neka će me strkotina, nešto će se desiti, nešto će sada oni da traže. Nema čovjek osjećaj da su oni tu da bi se mi osjećali sigurno. Tako i vezano za sve ove objekte. Prosto ne postoji niti su naše bolnice niti institucije sistema, ništa to nije zaštićeno kako bi trebalo da je zaštićeno i kako to rade normalne srede države koje vode računa o tome.

Vratiću se na ovaj slučaj što sam vam rekla. Vrlo mi je bitno da ispitajte ovaj slučaj, da ispitajte kako to radi Vodovod Podgorica i zašto to tako na vodoizvorštima, zna se ko može prići i ko ne može prići. Ovo je sigurno, pričala sam o ovome u lokalnom parlamentu i niko nije demantovao. Čak su se smijurili pojedini, pa su poslije kada nema kamera, kada se završi sjednica prišli i rekli - bravo što si otvorila tu temu. To odlično znam zbog toga što, vjerujte, makar u Glavnom gradu imam toliko insajdera koji govore o svim nepočinstvima, ima nekih i iz policije, o svim nepočinstvima koja DPS radi ili ti vaši što ste ih vi u ime DPS-a delegirali na pojedine funkcije, a oni to ničim nisu zaslužili nego samo brukaju i vas, što meni ne smeta, ali brukaju i državu Crnu Goru. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:45:34)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanica Maja Bakrač, a neka se pripremi poslanik Predrag Bulatović. Izvolite.

MAJA BAKRAČ (04.12.19 15:45:45)

Zahvaljujem, predsjedniče Brajoviću.

Uvaženi ministre sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Kako smo već čuli, pred nama je danas jedan veoma važan Predlog zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture koji se po prvi put uređuje u Crnoj Gori. Kritična infrastruktura je specifična prevashodno iz razloga što obuhvata više resora, te je prilikom određivanja iste potrebno voditi računa o tome da se obuhvati svaka oblast društva na koju se ona odnosi. Kritična infrastruktura obuhvata sisteme, mreže, objekte, odnosno njihove djelove koji se nalaze na teritoriji Crne Gore čiji prekid funkcionisanja, odnosno isporuka roba ili usluga preko tih sistema, mreže ili objekata, odnosno njihovih djelova može imati ozbiljne posljedice po nacionalnu bezbjednost, zdravlje, život ljudi, imovinu, životnu sredinu, bezbjednost građana, ekonomsku stabilnost, odnosno vršenje djelatnosti od javnog interesa.

Zaštita kritične infrastrukture predstavlja aktivnosti koje imaju za cilj da se spriječe nastanak poremećaja u radu, oštećenje ili uništenje kritične infrastrukture u slučaju prijetnje, obezbijede funkcionisanje kritične infrastrukture u slučaju poremećaja u radu ili oštećenja i spriječe nastanak posledica poremećaja u radu, odnosno uništenja kritične infrastrukture. Zaštita kritične infrastrukture vrši se primjenom fizičke i tehničke zaštite na način i pod uslovima propisanim za zaštitu objekata i prostora u kojima se vrši djelatnost od javnog interesa, djelatnosti koje predstavljaju povećanu opasnost za život i zdravlje ljudi, kao i objekti čijim oštećenjem ili uništenjem bi mogle nastupiti teže posljedice po život i zdravlje većeg broja ljudi. Za upravljanje kritičnom infrastrukturom zaduženi su operatori kritične infrastrukture, a to mogu biti državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i službe obrazovane u skladu sa zakonom kojim se uređuje lokalna samouprave, privredna društva i druga

pravna lica koja upravljaju sistemima, mrežama, objektima ili njihovim djelovima. Svaki operator dužan je da iz reda zaposlenih najkasnije šest mjeseci po određivanju kritične infrastrukture odredi koordinatora kritične infrastrukture. Takođe, za koordinatora su propisani uslovi koje mora pojedinac da ispunjava među kojima je, između ostalih, položen stručni ispit za zaštitu kritične infrastrukture. Operatori kritične infrastrukture dužni su da izrade bezbjednosni plan za zaštitu kritične infrastrukture koju koriste, odnosno kojom upravljaju i na taj plan pribave saglasnost Ministarstva u roku od jedne godine.

Važno je napomenuti da na osnovu Zakona o zaštiti lica i imovine, Zakona o zaštiti luka i brodova i drugih posebnih zakona već postoje planovi zaštite koji se odnose na oblasti koje uređuju pomenuti zakoni. Predviđeno je da se taj plan može smatrati bezbjednosnim planom ako komisija Ministarstva unutrašnjih poslova utvrdi da navedeni planovi ispunjavaju uslove u pogledu zaštite kritične infrastrukture.

Cilj koji se želi postići predloženim propisom jeste stvaranje normativnog okvira u ovoj oblasti koja do sada, kako je već rečeno, nije bila regulisana ni na jedan način. Naravno, složićemo se da se i do sada u Crnoj Gori radilo na sistemu zaštite. Smatramo da unapređenjem, odnosno donošenjem ovog predloga zakona značajno će se unaprijediti ova oblast. Stoga, pozivam svim poslanicima da podržimo ovaj predlog zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:49:27)

Hvala Vam, poslanice Bakrač.

Sada riječ ima poslanik Predrag Bulatović, a neka se pripremi poslanica Žana Filipović. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (04.12.19 15:49:37)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici,

Ovo je jedan veoma važan zakon. Razmatrajući šta je važno za Crnu Goru i šta joj nedostaje, vidio sam da je pored Strategije odbrane, Strategije nacionalne bezbjednosti, Zakona o odbrani, Zakona o Tajnoj policiji, Zakona o zaštiti lica i imovine, nešto je nedostajalo, vidim da se naš dobri ministar Nuhodžić, samo je on to mogao uz pomoć Evropske unije, dosjetio ovog Zakona o zaštiti kritične infrastrukture.

Pošto je njegov pomoćnik nama ovdje rekao da mi moramo imati zakon da bismo počeli da radimo onda mi danas usvajamo zakon da bi Vlada mogla nešto da radi. Zamolio bih, ako je moguće, da u završnoj riječi gospodin Nuhodžić koji ima i teorijsko i praktično znanje iz ovoga, terorijsko jer ga je naučio na fakultetu, u doba socijalizma koji je na žalost ovog kapitalizma današnjeg imao ovo razrađeno do detalja, ne samo što je učio na fakultetu nego i praktično kroz Socijalistički savez radnog naroda zajedno s mnogima od nas je to razrađivao, da nam kaže šta ima namjeru da radi. Tako da je ovo važan zadatak. On je, gospodine potpredsjedniče Skupštine, popunio rupu koja je mogla da ugrozi državu za koju ste vi mnogo brinete više navodno nego mi, što nije tačno.

Imao bih jedno konkretno pitanje, volio bih da mi odgovori gospodin ministar, a onda ću se vratiti na prelazne i završne odredbe. Ovdje ima raznih definicija, raznih stvari koje su maglovite, nejasne i nasložene na papir da bi prošlo kroz Skupštinu, nepovezano, moram da kažem i zato sam vas predložio da ovo primijenite. Značenje izraza član 5 - "operatori kritične infrastrukture su definisani", dodaćemo ako bude trebalo, ali interesuje me tačka 2 i pitanje za vas. Analiza rizika podrazumijeva razmatranje mogućih opasnosti konvencionalnih, odnosno hibridnih prijetnji radi procjene mogućih posljedica poremećaja u radu ili mogućeg prekida funkcionisanja kritične infrastrukture, njenog oštećenja, odnosno uništenja. Da li Glavno specijalno tužilaštvo, mislim na zgradu, pripada kritičnoj infrastrukturi, odnosno da li je napad ili zamišljeni napad koji smatra glavni specijalni tužilac da se protiv njega putem hibridnog rata vodi može svrstati pod ovaj zakon ili je ovo u ove strategije o kojima sam govorio.

Vidite, gospodine ministre, pošteno je reći u Skupštini Crne Gore, propisi za sprovođenje

ovog zakona donijeti su u roku od jedne godine dana od stupanja na snagu ovog zakona. Ovaj zakon je danas pred nama samo da bi se zadovoljila forma u planu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Član 37 u prelaznim i završnim odredbama kaže operatori kritične infrastrukture dužni su da u roku od šest mjeseci od donošenja akta iz člana 7 stav 3 ovog zakona, ministarstvima nadležnim za određene sektore dostave obavještenja iz člana 2 stav ovog zakona. Počeh i ja o zakonima da pričam. Član 7 stav 3 vama daje obavezu da propišete kriterijume, uputstva i ono što se tiče kritične infrastrukture Vladi. Na osnovu toga, ovi operatori treba da stave prst na čelo i da kažu ovo će biti, ono će biti i to je mukotrpan posao koji bez vas ne može da se napravi. Molim vas, gospodine ministre, pošto ste vi ovdje govorili i podržali neke stvari, molim vas da ne širite paniku. Takođe, gospodine predsjedniče Skupštine, i vama se obraćam, zaštićeni su naši vodovodi, ključne i vitalne stvari su zaštićene na drugi način. Ovo je samo jedan viši nivo potpuno suptilne zaštite Crne Gore koji će da nam objasni ministar unutrašnjih poslova.

Da se vratim na ovaj hibridni rat. Da li se može protiv glavnog specijalnog tužioca smatrati da se vodi hibridni rat na konferenciji za štampu Demokratskog fronta danas kada je Milan Knežević pročitao gdje su sve putovali ministri, tužioci, odnosno glavni specijalni tužilac bio je na Kubi, bio je u Sjedinjenim Američkim Državama, Latinskoj Americi, jedino u Moskvi nije bio. Bio je u Kijevu, vjerovatno je do Moskve dobio iz Kijeva. Da li je on to radio tamo da zaštiti kritičnu infrastrukturu koja je ugrožena od Demokratskog fronta, po njegovom mišljenju, ili je išao tamo da prikupi navodne dokaze protiv Demokratskog fronta ili da stekne nova saznanja o tome kako treba montirati određene stvari.

Gospodine ministre unutrašnjih poslova, potpuno su u pravu danas, a vi ste sve to prećutali, zato smatram da ste prvak svijeta u toj Vladi, niko ne umije kao vi, prećutali ste sva pitanja koja smo dali koja se tiču, primjera radi, dva tabora koja postoje u Demokratskoj partiji socijalista, mojkovački, koji je vezan i za vaš resor policiju i započeti rat koji se danas desio javnim napadom jednog biznismena koji je imao vrlo važnu ulogu u zadnjih dvadeset i kusur godina, a posebno u rascjepu u jedinstvenom DPS-u u korist vaše struje koja je pobijedila zahvaljujući i ovom biznismenu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (04.12.19 15:55:50)

Hvala.

Želite li da odgovorite?

Vjerujem da ćete u komunikaciji Nuhodžić - Bulatović sve razjasniti što danas, što neki drugi put.

Izvolite.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (04.12.19 15:56:00)

Zaista je ovo oblast koju dosta dobro znam. Prakticizirao sam je u jednom vremenu, što bi rekli ovom zapadnom govornom varijantom. Dobro je što mi, opet ponavljam, donosimo ovakav kvalitetan zakon i koji su zadaci, kako dalje. Zadatak Ministarstva unutrašnjih poslova je da formira organizacionu jedinicu u MUP-u koja će se baviti koordiniranjem zaštite kritične infrastrukture. Prvo će donijeti uredbu o sektorskim kriterijumima koja će biti označena stepenom tajnosti gdje će se sektori predložiti svoju kritičnu infrastrukturu, a Vlada će odlukom utvrditi tu kritičnu infrastrukturu. Naš zadatak je da vršimo obuku koordinatora koji su predviđeni ovim zakonom za kritičnu infrastrukturu i, naravno, operatori na osnovu kriterijuma će određivati svoje objekte kritične infrastrukture. Naravno, to se ne odnosi na MUP, Agenciju za nacionalnu bezbjednost, Vojsku i Ministarstvo odbrane, to vi odlično znate, i informaciono tehnološke cjeline koje su bitne za funkcionisanje.

U DPS-u nema nejedinstva, moram i to da kažem. Najbolja potvrda toga je naš Osmi kongres, gdje je bila manifestacija potpunog jedinstva. Tako da ne vidim taj problem. Ne mogu o tome da govorim kada ne postoji taj sukob, gledam vas baš u oči, ne postoji problem. Vidjećete snagu DPS-a i na novim parlamentarnim izborima i jedinstvo. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 15:58:14)

Odgovor na komentar, kolega Bulatović. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (04.12.19 15:58:20)

Gospodine ministre, ponovo niste odgovorili na pitanje koje Vam je postavljeno. Vi veoma dobro znate zašto pitam oko hibridnog rata i Milivoja Katnića. On je ocijenio da je hibridni rat protiv Crne Gore trajao od 2002. godine od kada je tadašnji vrhovni državni tužilac zbog jedne afere trafikinga ili ne znam zbog čega je sve to bilo podnio ostavku, smijenjen itd. Hibridni rat traje od tada, a sada je u punom zamahu. Vaša rečenica je bila da je on osposobljen da prepozna hibridni rat. Zato ćemo se naći na kontrolnom saslušanju oko hibridnog rata gdje ćete biti i Vi i on.

Ne znam kako da ga nazovem, ali on vodi brutalni rat protiv Demokratskog fronta i Crne Gore. Zašto stavljam jednakost između Demokratskog fronta i Crne Gore. Zato što mi predstavljamo ogroman broj građana Crne Gore. Po najnovijim istraživanjima javnog mnjenja i po broju poslanika ovdje mi smo ubjedljivo druga po snazi politička snaga koja se ozbiljno nosi s Demokratskom partijom socijalista. On napadom na nas, montiranim procesima, presudama koje se izriču u stvari ugrožava temelje Crne Gore i vladavinu prava. U stvari, on vodi brutalni rat protiv Crne Gore ne primjenjujući zakon nego zloupotrebljavajući položaj. Vi ste izbjegli zato što ste mudar političar da odgovorite vezano za te njegove papazjanije. Zašto biste Vi na moju političku "provokaciju" ušli da branite Milivoja Katnića. Neka ga brani onaj koji ga je stvorio. Neka se od njega u pravno političkom smislu trsi onaj ko ga je stvorio i ko mu sada stvara probleme.

Vezano za ovaj zakon, gospodine ministre, vi ste u članu 7 stav 3 rekli - "Sektorske kriterijume za određivanje kritične infrastrukture propisuje Vlada Crne Gore". Vi ćete u načelu da propišete, znači "Sektorske kriterijume za određivanje kritične infrastrukture propisuje Vlada Crne Gore, u daljem tekstu Vlada, član 7 stav 3 koji je u prelaznim i završnim odredbama". Primjenjujući taj stav ovi operatori, prvo da se prepoznaju da su operatori, pa onda oni treba da prepoznaju šta je kritična infrastruktura, pa to traje, to će da traje ako vi to ne uzmete u ruke. Jedino čovjek koji ima strpljenja, koji ima znanja, ali i strpljenja, niko nema strpljenje kao vi, rijetko kada sam vas vidio da se iznervirate. Rekao sam da ste završili u socijalizmu fakultet koji je stručan za te stvari. Imate i znanje, naravno.

Što se jedinstva tiče, nijesam govorio imate li vi jedinstvo u stranci ili ne. Toliko sam iskusan i toliko imam znanja da ne ulazim u vaše interne stvari. Samo ću da vas podsjetim jednu stvar. I vi i ja smo se najviše kleli 1997. godine da imamo puno jedinstvo pa smo pukli kao sijalica na pola. Rekao sam drugu stvar. Da kod vas imaju dva tabora, u Policiji. Jedan tabor direktora Uprave policije koji pripada predsjedniku Vlade, a drugi tabor direktora Sektora za organizovani kriminal i korupciju koji pripada Milu Đukanoviću i Milivoju Katniću. Vi sada imate dva tabora. Imate jedinstvo tabora. Ne govori se o političkom jedinstvu nego jedinstvu tabora.

Šta je naš cilj. Nemojte da se prepucavamo putem saopštenja oko jedinstvenih matičnih brojeva, tek ćemo o tome da vodimo raspravu s vama i oko 115.000 birača za koje nemate odgovor zašto su u biračkom spisku. Jer, nemoguće je, gospodine ministre, da je 1990. godine učešće državljana, odnosno birača bilo 68%, a sada 94%. Samo 6% građana Crne Gore nema biračko pravo. To morate da odgovorite. Šta se tu krije i u matičnim brojevima i u ovim 115.000 se kriju potencijalne ili stvarne zloupotrebe koje Demokratska partija socijalista ima. Inače, vi znate, kada se govori o nezavisnoj Crnoj Gori, o promjeni državnog statusa, jer nismo mi protiv Crne Gore, mi smo željeli da Crna Gora kao država bude u većem sistemu, odajem vam priznanje. Jer, da nije bilo /prekid/ i vaših znanja vezano za upisivanje u birački spisak bez osnova, danas Crna Gora ne bi bila nezavisna. Postoji Bijela knjiga s 1.300 strana. Najveći doprinos je bio u Bijelom Polju, Plavu, tamo gdje je došla ruka gospodina Nuhodžića. Oni treba vama da se poklone i da kažu - hvala, gospodine Nuhodžiću, što imamo nezavisnu Crnu Goru, a vi za uzvrat nama treba da ove koji izmišljaju hibridne ratove pomognete da ne stanu na grbaču Crne Gore jer je Crna Gora cjelovita. Mi smo Crna Gora i vi ste Crna Gora, ali mi nijesmo jedinstvena Crna Gora kada

imate Milivoja Katnića, kada imate tabore koji su očigledni. Vi dobro znate da imate tabore u Demokratskoj partiji socijalista.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:04:12)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

Po mom redosljedu je kolegunica Žana Filipović. Imamo još par prijavljenih ispred Demokratske partije socijalista koji nisu u sali, ali su na radnom Odboru za sveobuhvatnu reformu izbornog zakonodavstva ako nam se priključe daću im riječ.

Onda nek se pripremi Branko Radulović i zadnji Andrija Madić.

Poslanice Filipović, izvinjavam se, izvolite, imate riječ.

ŽANA FILIPOVIĆ (04.12.19 16:04:44)

Hvala Vam potpredsjedniče.

Uvažni ministre sa saradnicima, uvažene kolegince i kolege, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Evropska unija je 2006. godine pokrenula Evropski program za zaštitu kritične infrastrukture u okviru kojeg je sačinjena i Direktiva o identifikaciji i određivanju kritične infrastrukture i procjeni potrebe unapređenja njene zaštite. Kritičnu infrastrukturu određuju kao imovinu sistem ili njihov dio koji se nalazi u državama članicama Evropske unije i neophodan je za održavanje vitalnih društvenih funkcija.

Nacionalne kritične infrastrukture su sistemi, mreže, objekti koji pružaju osnovne usluge društvu i predstavljaju okosnicu države sigurnosti i zdravlja nacije, a sigurnost i dobrobit društva zavisna je od njihove sigurnosti i otpornosti. Ovdje se prvenstveno misli na telekomunikacione objekte, objekte za proizvodnju i prenos električne energije, finansijski i bankarski sistem, skladištenje i transport nafte, gasa i drugih derivata, vodosnabdijevanje, saobraćaj, kao i ostale objekte vitalnih državnih institucija. Kao što sam već rekla ovaj evropski dokument koji reguliše ovo područje ova Direktiva Vijeća iz 2008. godine o identifikaciji i određivanju evropskih kritičnih infrastruktura i procjeni naravno potrebe za unapređivanjem njihove zaštite.

Svrha donošenja ovog zakona, ovog propisa, je uspostavljanje normativnog okvira kao temelja za izgradnju potrebnog sistema koji mora naravno osigurati odgovarajući nivo zaštite i kontinuitet poslovanja i što je više moguće ograničiti štetne posljedice prekida ili poremećaja u radu infrastruktura na stanovništvo i državu.

S obzirom na izloženost Crne Gore opasnostima kako prirodnog porijekla tako i onima kojima su uzrok tehnički ili tehnološki procesi što uključuje izloženost terorističnim aktivnostima smatram da donošenje ovog zakonapredstavlja suštinu nacionalne javne sigurnosti i održivog razvoja i napretka od ključnog interesa kako za stanovništvo tako i za državu u cjelini. Nesporno je da se u današnje vrijeme rad brojnih kritičnih infrastruktura zasniva na informaciono-komunikacionim sistemima i da narušavanje bezbjedonosnih sistema može imati štetne i trajne posljedice. Prva linija bezbjednosti objekta kritične infrastrukture je zaštita okruženja objekta i ona se postiže kombinacijom sistema protivprovalne zaštite i video nadzora sa inteligentnom video analitikom. Cjelokupni prostor dijeli se na određeni broj sektora iza koji se postavljaju fiksne kamere za sektorsko praćenje. Njihov rad prati pokretna kamera koja u slučaju narušavanja bezbjednosti objekta prati dalje ponašanje potencijalnog napadača. Video analitika u ovom slučaju igra važnu ulogu radi smanjivanja broja lažnih alarma.

Često se spominje kolaps informaciono-komunikacionih sistema u Estoniji 2007. godine kada izvršen napad na servere državnih organa i banaka zbog čega su finansijske transakcije danima bile blokirane.

Takođe, sve više medicinskih uređaja, hiruških i anestetičkih sredstava, pumpi za infuziju, pejsmejkeri, defibrilatori, laboratorijske opreme je umreženo što pored, naravno korisnih dejstava predstavlja i veliki bezbjedonosni rizik za zdravstvene ustanove i pacijente imajući u vidu da hakovanje ovih uređaja može dovesti i do smrti pacijenta. Tako da, kao što su mnoge kolege u

stručnim diskusijama prije mene rekle, radi se o jednom važnom zakonu. Neću ponavljati ono što su već rekli i glasaćemo za usvajanje ovog zakona. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:08:53)

Sada je profesor Branko Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (04.12.19 16:09:00)

Gospodine Nuhodžiću, da vas ja nešto naučim, kao iskusan čovjek iz ove oblasti. Prvo znate li u vrijeme Hazarda ko je u posljednjih 30 godina spašavao Crnu Goru? Spašavali su ih stručni, odgovorni, moralni ljudi i spašavali su ih građani Crne Gore. Kroz svoju istorijsku genetiku na dobročinstvo na ono ko je slab i da mu pomognu. Kada je u pitanju infrastruktura u bolnicama oni kukali ljekari sa 500, 600, 700 eura su spasili zdravlje, oni inženjeri su spasili elektro energetski sektor oni dobri inženjeri, pravi inženjeri i ona infrastruktura putna i svakakva druga koju su napravili u doba komunizma. U doba komunizma opštenarodna odbrana se sastojala u modernoj doktrini današnjoj svijeta Evropske unije da je građanin nosilac odbrane, a ne nikako sistem. Sistem je samo posljedica.

Treću stvar što ću da vas naučim tajkuni su napravili katastrofu. Ono kada sam rekao juče kada sam govorio o moralnom i političkom zemljotresu da Bog da da se desi pa da se osvijestimo i da promijenimo ovaj režim. Kada govorim o fizičkom onda dobro provjerite tajkuni što su radili posebno na klizištima i na pojedinim drugim mjestima tada će trebati mnogo više aktivnosti oko svega ovoga.

Sad ću da se vratim pošto smo se Vi i ja dogovorili da se vratim jer nisam mogao završiti prethodnu tačku, ali između ta dva želim da obavijestim građane Crne Gore sa velikom radošću i ponosom da Demokratski front ide na tri strane da bi Crnu Goru vaskrsao, da bi donio pravi novac pošteno novac, da bi Crna Gora bila uistinu veliko gradilište. Danas je Nebojša Medojević, jedan od lidera Demokratskog fronta, u Vašingtonu i razgovarao o velikom investicionom talasu iz Sjedinjenih Američkih Država prema Crnoj Gori. Smij se koliko god hoćeš pa ćemo videt iduće godine će biti. Tako da je to sa jedne strane da dolazi zdravi kapital, s druge strane dolazi gas kojega Nova i DNP u najvećoj mjeri lobiraju kroz Putina i ostalih stvari da dođe iz Rusije preko Srbije u Crnu Goru i da nam donese najčistije i najjeftinije energetsko gorivo. Jedni i drugi i treći zajedno lobiramo u istinskim parlamentima Evropske unije da takođe ona pomogne. Sad zamislite sa našom pameću, sa toliko para pravim, sa takvom strateškim investicijama što će građani Crne Gore biti sa Crnom Gorom? Biće ono što je sa Islandom tada će nezaposlenost biti 1,02% tada će dohodak biti mnogo veći, tada će Crna Gora uistinu biti gradilište gdje će se stvarati održiva ekonomija i privreda.

Znate li ko je najveći protivnik toga, gospodine Nuhodžiću, vi ste rekli da ste čovjek visina da posmatrate stvari. Ono što treba da se vi bavite, prije svega, borba protiv organizovanog kriminala, borba protiv perača novca, borba protiv ekonomskog kriminaliteta na koji ukazuje sve više i više i ukazivaće sve više i više bio on Makron ili neko drugi sa svojom politikom na vlasti Evropske unije, Evropske komisije, to će biti osnova svega. Znate li vi pošto stanujete na visini što je osnovni zadatak buduće vlade Evropske unije, Evropske komisije. To je borba protiv pranja novca i borba protiv ekonomske korupcije.

Gospodine Nuhodžiću, objasnite mi vi samo ovu vezu, jednu od tih veza /prekid/ ljudi znate li da je ovaj iz Bajramovice, kako se Peđa zove ovaj iz Bajramovice, "Milivoje naš", da je on prevazišao Kamija ili kamijevski proces zato da je Kami znao i o ovom procesu koji se vodi protiv Nebojše Medojevića tada bi proces bio, i apsurdnost procesa, još i više argumentovan. Nego mi objasnite, gospodine Nuhodžiću, Hajdarov veza njega i Porto Nove. Znate li da je on jedan od glavnih perača novca danas koji je tretiran sa strane Evropske komisije, kroz deset of šor firmi ubacio u Evropsku uniju, ali Evropska unija ima lidere na kao mi što imamo našeg Mila.

Što je ovo ljudi kad pomenem Mila odmah senzor mi se isključi, nestane struja, nemam pojava, koliko se plašite bre.

Ministre, objasnite mi to nešto, pošto nisam u toku sa tim visinama. Objasnite mi oko pranja novca, oko crvenih boksita, objasnite mi oko pljačke Telekoma, Elektroprivrede, Kombinata aluminijuma i mnogo čega drugog. Kako se zovu ove afere "Klap" i "Vardar". Znači, ministre, nema samo termina pranja novca kroz kriminalne aktivnosti na ovaj način, nego imaju of šor firme, ima utaja poreza. Kako ćemo osloboditi Crnu Goru kada mi dođemo na vlast, nikako drugačije. Je li tako ministre? Zahvaljujem se.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:16:15)

Hvala poslaniče Raduloviću.

Poslanika Mandića nema u sali. Pošto poslanika koji su prijavljeni za riječ nema u sali, onda moraću da pitam predstavnik Vlade, da li želi završnu rije.

Hvala, predstavnik Vlade je dao u uvodnoj riječi obrazloženje i konstatujem da smo pretres završili, a izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, **Predlog zakona o izmjenama zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama.**

U redu, onda ću dati kratku pauzu dok se budu stekli uslovi da nastavimo po dnevnom redu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:37:19)

Poštovane kolege,

Sad su se stekli uslovi da nastavimo sa razmatranjem 11. tačke dnevnog reda to je - Predlog zakona o izmjenama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama. Sa nama su ovlašćeni predstavnici Vlade, kao što sam krenuo da najavim Srđan Darmanović, ministar vanjskih poslova i Tatjana Raspopović, generalna direktorica Direktorata za međunarodne pravne poslove, koja je tu, pozdravljam. Takođe sa njom je gospođa Dejana Backović, sekretar u Direktoratu za međunarodne pravne poslove.

Izvjestioci odbora su - Draginja Vuksanović - Stanković, Zakonodavnog odbora i kolega Luid Ljubo Škrelja, Odbor za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Riječ ima gospođa Raspopović. Izvolite.

TATJANA RASPOPOVIĆ (04.12.19 16:38:13)

Poštovani predsjedavajući, uvažene poslanice i poslanici,

Dozvolite mi na početku da prenesem izvinjenje ministra Darmanovića, koji nije mogao danas prisustvovati sjednici iz objektivnih razloga, kao što znate danas se održava Samit NATO-a u Londonu i on je tamo prisutan.

Što se tiče Predloga zakona o izmjenama Zakona o restriktivnim mjerama biću vrlo kratka. Naime donošenje ovih izmjena zakona neophodno je radi usaglašavanja Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama sa Uredbom organizaciji i načinu rada državne uprave. Naime na osnovu navedene Uredbe, Uprava za sprečavanje i pranje novca i finansiranje terorizma prestala je da postoji kao organ Uprave, a njene nadležnosti su povjerene Upravi policije, Sektoru za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. S tim u vezi ove izmjene zakona su neophodne radi preuzimanja navedenih poslova od strane Uprave policije, a koji su u vezi sa uvođenjem i primjenom restriktivnih mjera.

Da ne bih ovdje dužila radi se isključivo o pravno-tehničkim izmjenama koje se zapravo tiču izmjene organa koji su nadležni za sprovođenje i primjenu restriktivnih mjera. Da napomenem da su ove izmjene rađene istovremeno sa izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma i o kome će vi takođe ovdje raspravljati. Samo se izmjene tiču

promjene naziva organa, tamo gdje je u zakonu bilo Uprava za sprečavanje pranje novca i gdje su neke nadležnosti bile u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova sada su prenešene na Upravu policije, s obzirom da je ona preuzela poslove na sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:40:17)

Hvala Vam gospođo Raspopović.

Pitam izvjestiteljku da li želi riječ. Ne želi.

Nastavljamo sa redoslijedom prijava.

Prvi je ispred Demokratske partije socijalista kolega Dragutin Papović, a neka se pripremi kolega Milan Knežević.

Poslaniče Papović. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (04.12.19 16:40:39)

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovane predstavnice Ministarstva vanjskih poslova,

Kao što je i gospođa Raspopović rekla, radi se isključivo o tehničkim izmjenama u okviru ovoga zakona. Juče smo o tome raspravljali na matičnom Odboru. Takođe ovoj raspravi je prethodila rasprava o izmjenama Zakona o borbi protiv finansiranja terorizma i pranja novca, tako da je već ova materija dobrim dijelom apsolvirana. Ja hoću samo da istaknem činjenicu da Crna Gora u oblasti generalno međunarodne politike, spoljne politike ima jedan od najvećih uspjeha od obnove nezavisnosti. Crna Gora svoju spoljnu politiku usaglašava sa najvažnijim međunarodnim standardima, prije svega onim standardima koji važe u Evropskoj uniji i tu su između ostalog i ove međunarodne restriktivne mjere koje obezbjeđuju efikasnost i prije svega kvalitetnije funkcionisanje našeg sistema.

Ono što hoću da kažem i mislim da je zasluga za takav način funkcionisanja naše spoljne politike, našeg usaglašavanja domaćeg zakonodavstva pravnog sistema sa najznačajnijim međunarodnim pravnim aktima rezultat rada DPS-a. DPS je prije svega kao dominantna vladajuća partija u poslije dvije decenije, rekao bih presudno promijenio kurs naše spoljne politike, kurs Crne Gore i Crnu Goru približio međunarodnim standardima koji je prije svega svrstao i u tablor razvijenih demokratskih zemalja.

To je potvrđeno i na naš posljednjem kongresu koji je održan prethodne subote i o kome se ovdje dosta negativno govorilo, a ja bih prije svega rekao da je to najpoznatiji politički skup koji je održan u posljednje vrijeme u Crnoj Gori. Da je na tom skupu bilo prisutno preko 3.000 ljudi, da ostale partije ne mogu da napune ni jednu osrednju konferencijsku salu. Takođe, poseban kvalitet našeg kongresa je bilo to što je na njemu zaista bilo mnogo gosti iz okruženja iz Evrope, dok recimo većina političkih partija u Crnoj Gori na svoje kongrese ne mogu da dovedu ni najbližu rodbinu.

Prije svega, istakao bih gostovanje generalnog sekretara Socijalističke internacionale gospodina Luisa Ajale i naročito bih istakao od svih govornika na tom kongresu, gost i potpredsjednik SDP iz Bosne i Hercegovine Zukan Helez, koji je istakao i posebno apostrofirao jednu rečenicu, a to je: "Da sanja dan kada će Bosna i Hercegovina biti kao Crna Gora". Mislim da nema boljeg priznanja politici DPS-a i državnoj politici Crne Gore, pa u okviru toga međunarodnoj politici Crne Gore, od ove rečenice koju je istakao gospodin Helez iz SDP-a Bosne i Hercegovine.

Slično su govorili i ostali predstavnici sličnih političkih partija iz našeg okruženja. Naročito bih još istakao govor predsjednika Srpskog pokreta obnove iz Srbije Vuka Draškovića koji je rekao da je: "Crna Gora 2016. godine bila u opasnosti da postane balkanska Sirija".

Ovo ističem zbog toga što se u ovom Parlamentu često na tako jedan ponižavajući na tako, ipak jedan nedostojan način govori o političkoj opasnosti kroz koju smo prošli 2016.godine. Kada imate u vidu ovakve ocjene ljudi iz Evrope sličnih političkih orijentacija, ljudi iz okruženja o stanju u

Crnoj Gori i pogotovu one poruke kada su nam rekli da čak naši ljudi nijesu svjesni koliko je Crna Gora uznapredovala onda mi moramo da se ozbiljno zapitamo da li smo na najbolji način valorizovali sve naše spoljno-političke uspjehe i sve ono što je dobro u politici DPS-a. Mislim da mi imamo obavezu da u narednom periodu zaista još bolje, kvalitetnije, efikasnije pokažemo građanima Crne Gore, čitavoj javnosti Crne Gore, svim političkim subjektima da je DPS zaista danas jedina ozbiljna relevantna snaga koja zaslužuje da upravlja ovom državom. Onakav događaj, odnosno onakvo učešće na Osmom kongresu DPS-a, onoliki broj stranih gostiju, onoliki telegrami koji su prije svega podrška i politici DPS-a, a generalno i državnoj politici Crne Gore samo svejdoče da DPS danas u Crnoj Gori nema kvalitetnu alternativu, nema relevantnog političkog protivnika. Zato smatram da moramo stalno spominjati ove uspjehe i da stalno moramo pozivati građane da kad zanemare sav populizam, da kad zanemare ovdje neku zapaljivu retoriku, kad ovdje zanemare neka cirkuska ponašanja kada o svemu razmisle ozbiljno onda ostaje činjenica da je DPS zaista jedina ozbiljna partija koja zajedno sa svojim koalicionim partnerima Crnu Goru vodi u pravom pravcu. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:46:09)

Hvala poslaniku Papoviću.

Poslanik Milan Knežević, kao što sam najavio, nek se pripremi poslanica Aleksandra Vuković.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 16:46:22)

Hvala gospodine Nimanbegu.

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, drage gospođe iz Ministarstva vanjskih poslova, više bih volio da ste vi danas u Londonu, a da je gospodin Darmanović ovdje da bi vodili jednu konstruktivnu i kvalitetnu polemiku. Međutim, ja ću biti veoma blag prema vama, danas sam nešto dobrog raspoloženja, i baviću se teorijskom raspravom o uticaju finansiranja terorizma i pranja novca na malu, ali nama dragu, veliku i vječnu Crnu Goru.

Da li ste vi unutar većeg Ministarstva vanjskih poslova, u skladu sa nadležnostima, bili u stanju da otkrijete određene novčane transakcije i nepravilnosti na način, kao što je recimo ovaj gospodin Kamaladin Hajdarov, ministar za vanredne situacije u Azerbejdžanu, unio avionom osam miliona dolara i podijelio ih za potrebe Demokratske partije socijalista zajedno sa profesorom Duškom Kneževićem?

Sumnja se da je od tih osam miliona evra tih 100.000 evra koje je Duško Knežević dao Migu Stijepoviću završilo u izborne štabove po Zeti, da su za taj novac kupovani glasovi u Zeti. Imamo i rješenje Agencije za sprečavanje korupcije koje potvrđuje da je taj novac bio u stvari nelegalna donacija, kao što imamo i stav predsjednika DPS-a Mila Đukanovića da je potvrdio da se radi o nelegalnoj donaciji koja nije evidentirana, a za koju je znala osoba koja je zadužena za finansijsko poslovanje. Pa, bih volio to da mi objasnite iz jednog prostog razloga, a to ću sad povezati sa Maltom.

Ovog gospodina Hajdarova, koji izgleda radi ovaj Porto Novi u Đenovićima, povezuju istraživački timovi za neke sumnjive poslove i sumnjive transakcije na Malti. Ti istraživački timovi nose ime ove malteške novinarku ubijene u onom atentatu 2017. godine Dafne Karuana. Sad nedavno smo dobili informaciju da je premijer Malte, izvjesni Muskat, prinuđen da podnese ostavku 12. januara zato što je skrivao počinioce, a očigledno i bio u vezi sa nalogodavcima i počiniocima tog ubistva, a radilo se o nekim istraživačkim radnjama koje je ova gospođa novinarka imala na Malti. Taj gospodin Muskat je veliki prijatelj sa predsjednikom DPS-a i predsjednikom države Milom Đukanovićem. Pa, me interesuje ako možete da mi objasnite da li ste vi primijetili te tragove terorizma i tragove hibridnog rata o kome govori gospodin Darmanović. Evo da vam uhvatim muštuluk, danas je u Londonu predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Donald Tramp odbio da se pojavi na pres konferenciji jer se pojavio snimak na kome mu se, narodski rečeno, sprdaju Makron, premijer Kanade i još jedan od ovih zvaničnika i taj snimak je objavljen. Na svu

sreću nije bio Duško Marković tamo da se sprda, a ne znam je li se sprdao bio je tamo, ali se nije sprdao jer da se on sprdao plašim se da bi ga ćušnuli. Došli smo do toga da je gospodin Makron bio u pravu kad je rekao da je NATO u fazi kliničke smrti, a došli smo do toga da sam ja bio u pravu kad sam rekao čim uđe Crna Gora u NATO od NATO-a ništa ostati neće. To će odmah da se bestrega i će god se mi pojavimo kakvu god mi uđemo asocijaciju, instituciju, organizaciju od toga više nema ništa.

Želim sad da vas pitam, da li ste imali saradnju sa Specijalnim državnim tužilaštvom jer molim vas Specijalno državno tužilaštvo bdi nad Crnom Gorom, Specijalno državno tužilaštvo prati ove hibridne kretnje protiv države Crne Gore. Recimo gospodin Katnić je često putovao, evo vidite 2016. godina o trošku poreskih obveznika London, Beograd, Berlin, Kijev, Beograd, Majami, Florida, Britanska Djevičanska Ostrva, Rim, London, Majami, Kajmanska Ostrva, Vašington, Brisel, Beograd, London, Berlin, Pariz i Majami. Da li ste tamo našli neke tragove terorizma i nagovještaj terorizma i hibridnog rata u Crnoj Gori?

Evo recimo gospodin Ivica Stanković on nešto nije mnogo putovao neće mi zamjeriti gospođa Vuksanović ona ga očigledno nije puštala kao što je gospodina Stankovića puštala njegova žena. On je samo tri puta bio na Kopaonik otprilike na nekom saučešću ili nekoj godišnjici.

Evo sad recimo za gospođu Lidiju Vukčević svako ko bi vidio gospođu Vukčević rekao bi žena samo posao kuća, kuća posao, možda malo domine, malo preferans u nekom prijateljskom okruženju, a vidite kako se ona borila protiv terorizama. Godina 2016: Sarajevo, Sarajevo, Hag, Sarajevo, Kijev, Brioni, Beograd, Hag, Bukurešt, Priština, Solun, Majami, Bograd, Strazburg, Ženeva, Tirana, Zagreb, Sarajevo, Majami, Teslić, Trebinje, Sarajevo, Beograd, Rim, Split, Istanbul, Ljubljana, Kipar i Sarajevo. Zatim, Beograd pa Njujork, Milvoki i na kraju Majami - Florida. Onda ja dolazim do zaključka da je gospodin Katnić rekao da je on učio američke pravnike grčko pravo i onda su izgleda Lidija Vukčević i ovaj njegov saradnik Katnićev Čađenović išli u Ameriku da preslišavaju ove američke pravnike što su naučili od gospodina Katnića. Poslušajte ovo gospodine Nimanbegu gdje je išao Saša Čađenović: Skoplje, Sarajevo, Berlin, Kijev, Garmiš, Parkenkihen, tamo je ono skijanje uvažene dame iz Ministarstva vanjskih poslova, Majami, Florida, Britanska Djevičanska Ostrva, London, Rim, London, Vašington, Rim, London, Zagreb, Brisel, Majami, Florida, Američka Djevičanska Ostrva. Sad kad sve ovo saberemo i kad sve ovo oduzmemo hoćete li vi meni objasniti šta ste vi uradili zajedno sa Specijalnim državnim tužilaštvom kako bi zaustavili ovu pošast od hibridnog Demokratskog fronta koji želi da uništi Crnu Goru. Kako su ovi naši tužiocu putovali ja vjerujem slobodno ako ovi piloti Montenegro airlinesa krenu u štrajk odmah mogu ove da zaposle i da voze avione bez ikakvih problema.

Eto do čega je došla država Crna Gora da u ovom trenutku imamo potpuno uništeno i pravosuđe i tužilaštvo, zahvaljujući dvojici profesora prof Dušku Kneževiću i prof Zoranu Čoću Bećiroviću. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:53:40)

Hvala, poslaniče Knežević.

Ne mogu da odolim da ne komentiram da Vi svjedočite nečemu će niste bili. To u Londonu oko predsjednika Trampa, ali ja mogu da svjedočim da nas je profesor Radulović upoznao da vi lobirate da imamo jeftin i kvalitetan gas i naftu ovdje kao DNP i Nova i nisam samo razumio da li je besplatna ili ćemo nešto platiti, ali evo da damo vremenu da vidimo.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 16:54:14)

Gospodine Nimanbegu,

Vi znate da smo mi veoma dobro informisani, kao što vidite šta god smo ovdje saopštili ispostavilo se istinito. Kad kaže Milivoje Katnić da smo mi dobili 18 miliona eura mi kažemo niste nego vi, ispadne ovaj Hajdarov vidimo da je osam miliona dolara dobila upravo Demokratska partija socijalista. Što se tiče ovih aktivnosti gospodin Nebojša Medojević je danas u Vašingtonu i intezivno radi na promociji Crne Gore, one zdrave Crne Gore i saradnji sa administracijom Donalda

Trampa, ne administracijom Soroša i duboke države.

Što se tiče naših aktivnosti u Beogradu i u Moskvi koje smo imali kolega Andrija Mandić i ja one idu upravo u pravcu da Crna Gora bude blizak saveznik i partner sa svim onima koji su naši tradicionalni i istorijski i saveznici i braća i prijatelji. Naravno da su nam najbliži Beograd, da nam je najbliža Moskva, da nam je najbliži Vašington i da nam je najbliži Brisel. Što se tiče Londona, gospodine Nimanbegu, evo ga jedan režimski portal: "Američki predsjednik Donald Tramp žestoko je reagovao na snimak u kojem se čuje kako mu se Emanuel Makron, predsjednik Francuske, kanadski premijer Džastin Trudo, njegov kolega iz Holandije Mark Rute i Boris Džonson podsmijevaju. Tramp je ne birajući riječi Trudoa nazvao dvoličnim, a potom otkazao preostale pres konferencije na završnom danu NATO Samita".

Sva sreća kažem što u njihovom društvu nije bio Duško Marković, jer kad ga je prošli put čušnuo mogu zamisliti kako bi ga sad izbacio sa Samita u Londonu. Znači, gospodine Nimanbegu, NATO je mrtav, živjela slobodna Evropa.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:55:59)

Ali svejedno mi niste odgovorili šta je sa našim jeftinim gasom i gorivom, ali izbjegli ste to. Hvala idemo dalje.

Poslanice Vuković.
Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 16:56:16)

Vi znate da su kolegi Andriji Mandiću i meni već tri godine oduzeti pasoši da ne bi putovali u Moskvu. Čim nam vratite pasoše gas stiže, a možda i prije.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (04.12.19 16:56:23)

Znači, nikad, mislim.
Izvolite, poslanice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (04.12.19 16:56:30)

Uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu,

Evo ako se građanima i građankama Crne Gore, kad kad učini da je u pitanju neka komedija nemojte nikad pomisliti da je u pitanju neka crnogorska komedija. Ovo je crnogorska drama u kojoj na sreću Demokratska partija socijalista nije sama već ima koalicione partnere koji će joj pomoći u borbi sa, po mome mišljenju, političkim besmisлом koji redovno manifestuju poslanici Demokratskog fronta u obezvređivanju ove države. Moram priznati Demokratskom frontu za pravo odati jedno veliko, veliko priznanje. Vi ste jedinstvena i neponovljiva politička pojava na crnogorskoj sceni. Vjerujte mi da ne postoji niti ijedna partija u svijetu, makar koliko sam ja pratila politički život, da neprestano pokušava obezvrijediti svoju državu.

U jednoj od prethodnih diskusija čuli smo da NATO nije zainteresovana u Crnu Goru samo ona kad treba da je okupira i to sa nekom indignacijom je govorio poslanik Demokratskog fronta. Pošto misli da je to stvarno tako sa izvjesnom radosti što je zaista tragikomediya o kojoj mi ođe treba da svjedočimo. Vidimo da danas Demokratski front uopšte ne govori o zakonu, više govore o nekim ili koriste se mikrofonom pored i političkih poruka, pa smo i mi morali obaviti taj zadatak da odgovorimo njima na njihove insinuacije. Ponavljate klan, klan, klan, a ne vidite da je to neslan štos čijom refrentskom upotrebom više zborite o svojoj nemoći da se suprotstavite Demokratskoj partiji socijalista.

Dakle, ponavljate neprestano nešto u što želite da pretvorite najjaču partiju i nije ni čudo

što su sve političke insinacije i sve halucinacije Demokratskog fronta počele od subote kada ste videli da je na kongresu Demokratske partije socijalista reizabran predsjednik Milo Đukanović, za zamjenika Duško Marković. Kada ste videli da su svemu tome svjedočili 3.000 ljudi, kako reče moj kolega Papović, a vi teško da možete na nekom svom ozbiljnijem političkom protestu okupiti ozbiljan broj ljudi koji bi se pridružio ovakvoj politici. Nadam se da će ih biti sve manje zbog toga što građani sve više uviđaju koliko vi zaista Crnu Goru odvodite na neki stranput da kažem tako stran svima nama koji želimo da je vidimo u društvu demokratskih zemalja kakve jesu zemlje Evropske unije.

Pribavljate sebi pridjev tradicionalna Crna Gora. Ja osim raznih revizionizama koji podrazumijevaju obnove nekih možemo slobodno reći fašističkih ideja, a povodom spomenika koji se predlažu da se grade u Crnoj Gori kao protivteže nekom spomeniku koji eventualno već postoji u Crnoj Gori i o kome niko u ovom Parlamentu ne zbori. Možemo reći pored tih revizionizama imamo izbezumizme koji teže da ovaj narod zaista dovedu u jednu dilemu pred samim izborom za koga oni treba u stvari da glasaju za godinu dana i protiv čega u stvari treba da se bore za godinu dana. Jednostavan je odgovor dragi građani i građanke kada čujem ovo. Umjesto da radimo na tome da povisimo ton političke kulture u Crnoj Gori umjesto da nas sablaznite poznavanjem zakonskih akata, umjesto da učinite da mi ne izlazimo iz svojih klubova neprestano se trudeći da budemo bolji i od ovas i od nas samih, vi i to ja priznajem i na svom slučaju, svojim političkim ponašanjem i rekla bih neumjećem neprestano činite da mi evo ovako dođemo u Parlament spremljenim suvislim govorima o konkretnim zakonima. Da moramo da skrenemo u sasvim druge teme koje znače odgovor vama, a bojim se da Crna Gora ovakva kakva jeste modernizovana, savremena, demokratizovana zaista odgovor na pitanja koja vi želite da joj postavite nema niti ga može imati. Odgovor na pitanje koje postavlja DF, a to pitanje u stvari opstajanje Crne Gore kao članice NATO-a i buduće članice Evropske unije nešto na šta odgovor nema. Građani su ga dali 2006. godine, dali su ga svojom velikom podrškom kada smo postali članica NATO-a, koji vi želite da prokažete i pokažete nekakvom zajednicom stravičnosti rata, neke velike mržnje, nekih velikih obmana, a u stvari treba da malo iščitajte gradivo i da propratite da je istorija NATO-a u stvari istorija ujedinjene Evrope koja se na taj način vzdigla iz strahote Drugoga svjetskoga rata uspostavljanjem takvog jedinstvenog odbrambenog i bezbjednosnog sistema.

Dakle, završiću ovo svoje obraćanje baš kao odgovor poslaniku Demokratskog fronta koji je često motivisan da govori u nekim književnim floskulama koje su često praporac koji zveči. Gospodine, nije ovo okupacija Crne Gore od strane NATO-a. Mi smo ravnopravna članica toga NATO-a, jer je član 5 set vrijednosnih poruka svi za jednog, jedan za sve. Svaki vaš pokušaj da Crnu Goru predstavite na način na koji je predstavljate je vaša ukopacija, politička naravno, jer vam želim svu sreću u ličnom životu. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENC I NIMANBEGU (04.12.19 17:02:39)

Hvala Vam, poslanice Vuković.

Poslanice Bošnjak na vas je red, nek se pripremi poslanik Luid Škrelja.

BRANKA BOŠNJAK (04.12.19 17:02:49)

Pa evo iskoristiću priliku da vidimo kako ko predstavlja Crnu Goru, pa da mi ovi iz Ministarstva vanjskih poslova odgovore što se desilo sa onim u diplomatskoj pošti onim psihoaktivnim supstancama, odnosno onom drogom koja je putovala našom diplomatskom poštom i da li je u pogledu toga iko tu odgovarao. Koliko vidim onaj za koga su mediji i za koga se otkrilo da je bio odgovoran za to, izvjesni gospodin Stamatović. Gledam prije neki dan vrlo sam bila iznenađena otvara neku izložbu naših crnogorskih slikara u sred Brisela i on onako zajapuren priča o tome umjesto da je negdje skrajnut i da se o tome ne govori pošto čini mi se ili u zatvoru i prosto čovjek je označen kao neko ko je odgovoran bio za slanje te pošiljke.

Eto toliko o tome kako ko vodi i kako ova vlast vodi računa o ugledu Crne Gore. Ako postoji nešto što je ukaljalo ugled Crne Gore do te mjere, to je to. Znači, tu je bilo neko pranje novca i ko

zna koliko je onoga što se nije otkrilo, a išlo diplomatskom poštom i šta se sve tu radilo. Druga stvar mi je interesantna o ovim međunarodnim peraćima novca, ove naše interne smo obradili i znamo ko su, ali ja mislim da ste vi sve umjesto da se borimo protiv tih međunarodnih peraća novcem, mi smo ih sve doveli u Crnu Goru i svima im fino dali one pasoše po povlašćenim uslovima. Sad su nam ovdje i zbog toga se sad i krije taj spisak, nikako ne možemo da dođemo do spiska ko je dobio državljanstvo Crne Gore, zbog toga što su očigledno to sve ugledni poput onoga Pue, pa Šinavatre i ostalih sa međunarodnih potjernica, a mi im damo ovdje državljanstvo Crne Gore. Mislim to samo može ova vlast pošto se sličan sličnom raduje i onda se oni raduju tim takvim likovima i to su nekakvi peraći para koji su stekli ogromna sredstva kriminalom i sad će to da operu ovdje u našoj zemlji. Oni će nam biti glavni investitori koji će da prave i toboš da usrećuju Crnu Goru. E ne usrećuje se Crna Gora na taj način nego uporno govorim i ono što je istina da smo mi sa ove strane patriote prave, koji uredno plaćamo porez. Ova druga strana, odnosno vlast, njihovi bliski ljudi, odnosno bliski tajkuni i svi, ne plaćaju porez ovoj državi. Oni drže ruku na srcu kad se svira himna i za to ih smatraju toboš patriotama, a ovamo druga ruka u džepu građana i zna se gdje završe ta sva sredstva građana za njihovu ličnu korist. E oni bi isto tako kad bi ih makli sa jasli države, i te kako ti velji Crnogorci isti čas bi okrenuli glavu i okrenuli se na drugu stranu samo kad ne bi imali ovu sisaljku nabačenu na budžet Crne Gore, odnosno na grbaču građana.

Vrlo mi je sve ovo interesantno iz razloga što kod nas sve i što sam rekla jutros u prvoj diskusiji, na žalost, u Crnoj Gori je sve postalo obesmišljeno jer ne postoje institucije sistema niti one rade svoj posao. Sve je to pod nadzorom jednog čovjeka i jedne partije i za to se sve obesmišljava i radi. Njemu bliske osobe sklone kriminalu mogu sve, mogu da dođu u ovu zemlju da kupe što god hoće, da kupe po cijeni u kojoj on odredi i kako da dobiju državljanstvo. Možda će i glasati, ne bi me začudilo da se neko od njih kandiduje na listi Demokratske partije socijalista, ali sve vam je tako u ovoj našoj državi, nažalost kažem ne onakoj kakvom smo je zamišljali da će biti poslije referenduma, ovo je jedna privatna prćija jedne grupe ljudi na čelu sa predsjednikom države i ovo više, nažalost, i ne liči na državu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:07:21)

Hvala poslanice Bošnjak.

Riječ ima poslanik Škrelja, nek se pripremi poslanik Mandić.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (04.12.19 17:07:33)

Potpredsjednik mi je rekao - poslanik Škrelja, a ja mu kažem - uvaženi gospodine potpredsjedniče.

Mada, gospodine Kneževiću, dobro znaš albanski jer svake nedjelje si u Skadru, pa naučio si ponešto.

Uvaženi građani, uvaženi potpredsjedniče, poštovani predstavnici Vlade, uvaženi ministre, Zna se što, u Parlamentu je posao poslanika da priča, da priča o tačkama dnevnog reda, poneki put i da zaobilaznicom prelazi pored tačaka dnevnog reda, a moje je da skidam imunitet kad se to traži. Poslije ovoga što je uvažena gospođa Aleksandra i moj kolega prof. Papović, pokušavali da skrenu pažnju javnosti prisutnom ovdje na ono što se desilo u subotu, mene raduje što nije naišlo ni na kakvo komentarisanje iz razloga što naprosto čovjek kad se takve stvari dešavaju, a radi se o Kongresu Demokratske partije socijalista, praktično nema se šta reći, čovjek ostaje bez riječi. Tako ste mi i vi izigledali uz dužno poštovanje prema svima vama.

Sada prelazim na, kao čovjek koji je principijelan u svojim nastupima, prelazim na Predlog zakona o izmjenama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama. Uvažene predstavnice resornog ministarstva su objašnjavale da se radi o tehničkim izmjenama i da se to praktično svodi na priču koja bi trajala 30 sekundi. Očigledno čovjek po neki put ima potrebu i za nekakvim i nekakvim, da ne kažem edukacijama, nego čisto upoznavanjem sa sadržinom šta znači Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama.

Međunarodne restriktivne mjere, tj. sankcije, su instrument diplomatske ili ekonomske

prirode u cilju uspostavljanja i očuvanja međunarodnog mira i bezbjednosti, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, borbe protiv terorizma i širenje oružja za masovno uništenje, razvoj i jačanje demokratije, vladavine prava i postizanje drugih ciljeva u skladu sa međunarodnim pravima. Mislim da i potpredsjednik bi trebalo da me sasluša. Hvala.

Prema Povelji Ujedinjenih nacija, Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija odgovoran je za usvajanje Rezolucije čije mjere su obavezujuće za sve članice a koje imaju za cilj održavanje i uspostavljanje mira i bezbjednosti. Rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija kojima su utvrđene restriktivne mjere prema označenim licima sa liste Ujedinjenih nacija Crna Gora primjenjuje direktno. Objavljuje se u originalu odmah po usvajanju na internet stranici ministarstva i primjenjuju se bez odlaganja.

S druge strane Evropska unija samostalno usvaja restriktivne mjere u skladu sa različitim ciljevima sopstvene vanjske i bezbjednosne politike, politike zaštite ljudskih prava, vladavine prava i demokratskih principa. Saglasno tome Savjet Evropske unije donosi odluke o uvođenju restriktivnih mjera, u odnosu na države, fizička i pravna lica, grupe, odnosno nedržavne aktere sa kojima Crna Gora kao zemlja kandidat ima obavezu da se usaglašava. Način uvođenja primjene ukidanje međunarodnih restriktivnih mjera u Crnoj Gori propisan je Zaknom o međunarodnim restriktivnim mjerama koji je objavljen u "Službenom listu Crne Gore" 2018. godine.

Saglasno Zakonu međunarodne restriktivne mjere u Crnoj Gori se uvode na osnovu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, usvojenih na osnovu glave VII Povelje Ujedinjenih nacija, akata Evropske unije, odluka drugih međunarodnih organizacija čiji je Crna Gora član ili čijim se izjavama pridružuje u skladu sa vanjsko političkim prioritetima.

Drugi osnov u skladu sa međunarodnim pravom. Restriktivne mjere su prekid diplomatskih odnosa, potpuno ili djelimični prekid ekonomskih odnosa, potpuno ili djelimično ograničenje uvoza, izvoza, tranzita, transporta, pružanja usluga, saobraćajnih, poštanskih i drugih komunikacija, embargo na naoružanje, vojnu opremu i robu dvostruke namjene određenu propisima o spoljnoj trgovini naoružanjem vojnom opremom i robom dvostruke namjene, ograničenja ulaska u Crnu Goru, ograničenje raspolaganjem sticanja sredstva ili druge imovine. To znači zamrzavanje.

Restriktivne mjere primjenjuju se prema državama, crnogorskom državljaninu, strancu i licu bez državljanstva koji boravi na teritoriji Crne Gore u skladu sa zakonom kojim se urđuju uslovi za boravak stranaca na teritoriju Crne Gore i potvrđenim međunarodnim ugovorima /prekid/ koji je upisan u odgovarajući registar u skladu sa propisima Crne Gore, stranom društvu koje obavlja privrednu djelatnost preko svog dijela društva na teritoriji Crne Gore i stranom pravnom ili fizičkom licu koje ima u svojini državni ili pod kontrolom sredstva ili drugu imovinu u Crnoj Gori.

Restriktivne mjere uvode se i prema pravnim ili fizičkim licima koji su kao teroristi i teroristička organizacija ili finansijeri terorista ili terorističkih organizacija označeni nacionalnom listom koju utvrđuje Vlada na predlog Vijeća za nacionalnu bezbjednost u skladu sa propisom kojim se uređuju osnove obavještajno bezbjednosnog sektora Crne Gore. Saglasno odredbama člana, tj. član 16 restriktivne mjere u okviru svoje nadležnosti, odnosno djelatnosti primjenjuju državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave i organi lokalne uprave, banke i druge finansijske /prekid/ druga pravna i fizička lica koja vrše javna ovlašćenja ili javnu službu. Sva fizička i pravna lica obavezna su da se uzdržavaju od bilo kakvog poslovnog odnosa, pružanja usluga ili pomoći označenim licima, kao sa njima neposredno ili posredno povezanim licima. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:13:55)

Na Vaše izlaganje komentar ima poslanik Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 17:14:05)

Spasiba tavariš Nimanbegu,
Gospodine Škrelja,

Tačno je da sam svake nedjelje u Skadru, a i prirodno je da budem tamo, Skadar je stara

prestonica Zetske srednjovjekovne države, u osvajanju Skadra poginulo je 12.000 cvijeta crnogorstva i ja prema Skadru gajim najpozitivnije emocije i kad god mogu ja sam u Skadru. Što se tiče ovih vaših funkcija, odnosno skidanje imuniteta i skidanja plata, ja ću vam reći da se dugo spekulisalo da vi budete jedan od kandidata za direktora Poreske uprave, jer vi najbolje naplaćujete od svih u Crnoj Gori. Sad sam nešto ovako letimično izračunao meni ste skinuli oko 11.000 eura u ove četiri godine, Vi gospodine Nimanbegu, što opomena kao predstavnik Adminsitrativnog odbora, što opomena, što kazni, što prinudnih naplata, što javnih izvršitelja. Svako jutro kad ustanem prije vidim poštara ispred kuće nego majku. Tako da ako se bude mogao birati direktor Poreske uprave mislim da bi trebalo vi da budete direktor Poreske uprave da primijenite ovaj sistem nad poslanicima Demokratskog fronta, po nekoj našoj procjeni do sad ste nam skunuli oko 40.000-50.000 eura, ali neka ste. Udarite slobodno, nema šanse da ćemo i za jotu da promijenimo naš vokabular. Što se tiče Kongresa DPS-a nemojte da sad pravite tu nekakve predstave pošto smo mi dovoljno dugo u politici.

Na Kongresu DPS-a je bilo 500 delegata. Sve ostalo ste pod prinudom doveli tamo, vaše aktiviste, članove zaposklene u lokalnoj samoupravi i nemojte da pravite predstavu da ste održali kongres u hali grandovskoga klana. Mene bi bilo sramota da pričam o takvom kongresu, to nije bio kongres to je bio pokušaj egzorcizma u subotu 30. novembra ili već kad vam je bio kongres. Kad govorite o toj eliti i kad govorite o tom kremu đe vam je Duško Knežević na tom kongresu. Duško Knežević je čovjek koji vas je finansirao, čovjek kod koga ste doktorirali, kod koga ste magistrirali, neki su plagirali, neke je razvodio, neke je vjenčavao, neke je tješio, neke je smješio, to je čovjek koji je vas napravio. Gdje vam je bio Duško Knežević. Evo Duško Knežević vam je pred kongres rekao da ima u 15 stanova dokumentovano video zapisima poslanike i visoke funkcionere DPS-a u nekim orgijama i kokainskim delirijumima. Zašto ga niste demantovali. Zašto niste rekli to da laže Duško Knežević, zašto to niste rekli? Niko ga nije demantovao. E onda ste doveli Vuka Draškovića koji je statistička greška u biračkom tijelu srpskoga naroda, rukoljubac Medlin Olbrait i srebroljubac ANB, najveći izdajnik u novijoj srpskoj istoriji. Njega ste doveli na kongres da vam on održi besjedu za dnevnicu.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:17:09)

Poslaniče Kneževiću, nemojte se plašiti, neću vam izreći opomenu, samo malo utišajte glas da se ne bi ko uplašio i izvolite tih 20, 30, 40 sekundi.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 17:17:29)

Gospodine Nimanbegu, ja da se plašim ja bih pričao na albanskom da bi vam se umilio, viidite da ja pričam na ruskom. Dozvolite mi da završim sa gospodinom Škreljom, pa ja mogu da dam kurs ruskoga kad god hoćete, dozvolite mi da završim.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:17:42)

Poslaniče, ja se nadam da ćete biti u situaciji nekada da govorite na albanskom da Vama to ne bude smetnja nego kao vaša obogaćenost i spremnost da prihvatite i drugačije, tako da izvolite odgovarajte što imate.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 17:18:06)

Gospodine Nimanbegu, znate li da je Enver Hodža bio najveći saveznik Josifa Visarionoviča Staljina. Polako te, što bi rekao Katnić.

Znači i osim Vuka Draškovića, onog Rasima Ljajića i Nenada Čanka izvadili ste iz zamrzivača Novaka Kilibardu da pokažete kako se izdaja isplati u Crnoj Gori i da onaj ko izda

sigurno će živjeti sto i više godine. Te ljude ste doveli na kongres, ja bih srušio onu halu zajedno sa svim onim ljudima tamo da mi dođe Vuk Drašković i Novak Kilibarda na kongresu. Ako ste u ovom kratkometražnom filmu koji ste prikazali kako ste odbranili Crnu Goru od nas pokazali kako se voli Crna Gora, zašto onda niste Milivoja Katnića predložili za predsjednika Demokratske partije socijalista.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:18:54)

Hvala Vam, ovo vam je peti minut, zar Vam to nije dovoljno.

Vi znate one stare albanske poslovice siguran sam da znate da vam ne bih ponavljao da od puno riječi da i biseri postaju bobice, tako da izvolite molim vas sjednite.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 17:19:25)

Ako je Milivoje Katnić zaustavio najveće krvoproliće u istoriji Crne Gore zašto ga niste imenovali za predsjednika Demokratske partije socijalista nego ga danas Vesna Medenica napada preko Ćoća Bećirovića zbog onoga što je radio u Tužilaštvu, a on se sveti njoj zbog onoga što je izvađen iz kaznene evidencije da je 1983. godine zajedno sa Zoranom Lazovićem pepeljarama tukao neke ljude u studentskom domu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:19:49)

Hvala Vam.

Poslaniče Škrelja, izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (04.12.19 17:19:59)

Potpredsjedniče, pa pokušaću vrlo kratko.

Znači Skadar nije nikada bio niti će ikada biti srpska prestonica. Možeš da kažeš što god hoćeš, on je stara albanska prijestonica u to vrijeme se ravnala jedino sa Venecijom, tako je bilo poznato. O Skadru su snimjeni filmovi, o Skadru su pričali umniji ljudi od vas, istorija je pokazala svoje. Prvo i ne znam zašto vi dobijete napad kad vam neko kaže da ste bili u Albaniju. Mogu li da završim. Znači ja da idem u bilo koji grad u onoj Jugoslaviji, u Beograd, u Sarajevo, Zvornik, meni čini to zadovoljstvo, nikako opterećenje mi nije. Ne bih mogao da živim sa takvim opterećenjem koje vi imate prema jednom različitom narodu koji je vaš susjed.

Pa to ćemo da vidimo da li ste vi naš narod ili mi vaš, to je druga stvar, to ćemo da vidimo, to će istorija da pokaže, to je prva stvar. Druga stvar, oko ovih stvari što ste rekli vi po pitanju Administrativnog odbora. Potpuno sam po tom osnovu, nijesam zadovoljan što se to desilo, znači uopšte nije to moja želja niti moja volja, ali nešto kod vas me zabrinjava. Zašto prigovarate predsjedniku Administrativnog odbora, a ne prigovarate onima koji vam izriču opomene. Znači ja bih trebao ako me policajac kazni da prigovaram sudiji koji će da naplati kaznu, a ne onome koji vam izriče opomenu. Vi kad vam kaže ćutite, jer mi, meni, vama, svakome, ne dijelim, jer ću vam izreći opomenu, vi kao bubice spuštite se ne čuje vam se glas, pa dolazite, ne neki, ne svi, pa se razgalamite na sjednicama Adminstrativnog odbora.

Želim i volim da čujem kad ćete jednom da se sukobite sa potpredsjednicima, sa predsjednicima koji su nadležni da vam izriču opomenu. /upadice/

Gospodine Mandiću, nikad u životu ne možeš me uvrijediti, ne, ne, samo da vam kažem nije prvi put, to ćemo da sačekamo malo nije prvi put što mi to kažeš, to vama na čast neka služi, ja hramljam na nogu, ali ne u mozgu i duši za razliku od vas. Tu vi imate hendikep i to debeli, ja tu nemam i nije prvi put to, ali nemojte nikad da mislite da možete da me uvrijedite sa tim. To nije moja želja, to nije moj izbor. Nema šanse, ako sam vas ja jednom rečenicom uvrijedio, izvinjavam

se.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:23:13)

Poslanici, molim vas nemojte sa mjesta dobacivati.
Poslaniče Kneževiću, molim vas nemojte sa mjesta dobacivati. Izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (04.12.19 17:24:13)

Znači, bilo ko, mislim u ovoj sali da će me uvrijediti time što kaže nešto što je prirodno, što je od Boga, grdno se vara. Neka se svi ugledaju na sebe, neka pogledaju malo okolo sebe, pa ne što će da hramaju nego će se postidjeti da izlaze na ulicu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:24:37)

Hvala poslaniče Škrelja.
Izvolite, poslaniče Numanović.

SUAD NUMANOVIĆ (04.12.19 17:24:52)

Ja se zaista vrlo rijetko javljam kada je polemika među nama u pitanju i prosto što se tiče politike, različitog razmišljanja, etiketa političkih me nikad neće to uvrijediti lično i tako doživljam ovaj Parlament. Međutim, kao čovjek i kao humanista ovo što je gospodin Mandić u toku odgovora ili komentara poslanika Škrelje dobacio zaista prevazilazi svaku granicu. Govoriti o tome i o fizičkom nedostatku ili potrebi da gospodin Škrelja, neko ko ima urođenju manu, da to treba da se nastavi na neki nehuman način i da umjesto jedne budu dvije noge, to me je tako pogodilo i prosto ne mogu da vjerujem da je gospodin Mandić to sebi dozvolio, da na taj način, dosta primitivan, to kaže.

Mi moramo da čuvamo jedni druge, ovo nije uvreda samo poslanika, gospodina Škrelje, ovo je uvreda cijele jedne populacije osobe sa invaliditetom i ja vas molim da u ovakvim i sličnim situacijama Vi reagujete, kao predsjedavajući i ne dozvolite ovo, jer ovo prelazi ne političko razmišljanje, politički neki stav, ovo je lični stav prema poslaniku Škrelji i molim vas, isto bih ovako reagovao da je bilo koji drugi poslanik u pitanju. Ovo je sugestija Vama, predsjedavajući, da u buduće ovakve stvari ne dozvolite.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:27:16)

Hvala Vam poslaniče Numanoviću.

Potpuno ste u pravu. Sa tim da meni kao poslaniku, kao predsjedavajućem, morate dozvoliti da predsjedavam. Poslanik Škrelja je bio u toku svoje diskusije i dobacivanje je bilo dok je on govorio. Ja nisam želio da prekinem poslanika Škrelju, više sam puta udarao na zvono, upozoravao poslanike, ja izručem poslaniku Mandiću opomenu zbog ovoga što je izrekao poslaniku Škrelji i dajem pauzu zbog toga. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:49:50)

Hvala. Nastavljamo sa daljom raspravom Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama. Posle ove pauze idemo po redosljedu prijava. Poslije poslanika Škrelje je poslanik Andrija Mandić i još jedan prijavljeni, time zaključujemo redosljed prijava, to je poslanik Andrija Nikolić.

Izvolite. Izvinjavam se, i Adrijan Vuksanović.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 17:50:33)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Demokratski front vam donosi dobre vijesti da proces promjena u Crnoj Gori teče nezaustavljivo i da u vremenu koje je pred nama, a posebno nakon najnovijeg Kongresa DPS-a sve stvari stoje bjelodano jasno, da dolazi do promjena i da je Demokratski front zahvaljujući svemu onome o čemu smo govorili danas upravo lider tih promjena. Imamo veoma jasnu politiku kada se tiče međunarodne politike i podrške Demokratskom frontu i podrške razvoju Crne Gore. Profesor Radulović je objasnio gdje se nalazi Nebojša Medojević, šta on to radi ovih dana u Vašingtonu, a bićete svi dobro upoznati sa porukama koje dobijamo sa te važne međunarodne adrese. Znete koliko napora mi kao srpski političari ulažemo u Beogradu i u regionu da dobijemo podršku za Crnu Goru, da dobijemo podršku za svakog građanina Crne Gore, da krenemo naprijed i uradimo nešto dobro za svaku porodicu. Znete koliko imamo podrške, gospodin Knežević, ja i svi ljudi iz Nove srpske demokratije, Demokratske narodne partije da dobijemo podršku i naših važnih tradicionalnih saveznika sa istoka i tu prvenstveno mislim na Rusiju i njihovog predsjednika Vladimira Vladimiroviča Putina. Znete koliko ozbiljan plan pripremamo za naredne parlamentarne izbore, kako bi obezbijedili podršku svih onih adresa i političkih stranaka u Crnoj Gori koji će sa nama čini taj veliki koalicioni savez iz koga će se konstituisati nova vlada Crne Gore. Kada imate sva ta rješenja i kada imate dobru namjeru onda svakako da imate i podmetanja i imate razne udarce ispod pojasa i imate namjere zle, zlih ljudi i institucija u Crnoj Gori.

Vi znate da je u ovoj Skupštini meni i kolegi Kneževiću, našim poslanicima, više puta skidan imunitet. Upravo iz razloga što se željela zaustaviti politika Demokratskog fronta, upravo iz razloga što su ljudi iz Administrativnog odbora imali vrlo precizna upustva od strane ljudi iz Agencije za nacionalnu bezbjednost, Tužilaštva, iz crnogorskog pravosuđa. Vi znate da je to bilo nepošteno, vi znate da je to bilo nekorektno. Ja sam ovdje svaki put dobio opemenu od albanskog političara, potpredsjednika Parlamenta Gencia Nimanbegua, nikada nijesam dobio to ni od Brana Gvozdenovića, niti od Ivana Brajovića koji dolaze iz crnogorske nacionalne zajednice. Vi znate da ovdje najviše problema imamo mi kao srpski političari sa Ljubom Škreljom, koji je takođe albanski političar i koji se vješto maskirao u "građanskoj" Demokratskoj partiji socijalista. Znete da danas evo gledam ovdje u ime predlagrača Vlade da uglavnom imamo bošnjačke političare koji dolaze ovdje i nama drže pridiku i očekuju da mi srpski političari koji smo državotvorni, a mogu slobodno reći i većinski narod, a to će vam biti na narednom popisu, moramo da stojimo i da nas neko još ponižava.

Ja sam danas ovdje preživio jedno teško poniženje od strane predsjednika Administrativnog odbora koji je poslao jednu kvalitativno lošu poruku da mi navodno nešto drhtimo tamo na Administrativnom odboru, kada nama izriču neke kazne. Demokratski front je dosad kažnjen preko 50.000 evra što od strane Administrativnog odbora, što od strane suda za prekršaje. Mi i naši političari niko protiv toga nije progovorio jedne jedine riječi. Kažnjeni smo trpimo, znamo da se nalazimo u zemlji terora i zla, znamo da se protiv nas vodi državni teror i na to odgovaramo dostojanstveno. Kada neko pokuša da nas ponizi, mi ćemo da reagujemo potpuno u skladu sa našim osjećajem za pravdu, pa to nekoga neka zaboli ili neka ga ne zaboli.

Mi smo na sudu vidjeli da poslanici Demokratske partije socijalista znaju da lažu, vidjeli smo to u postupku pred Osnovnim sudom u Podgorici gdje se izmišljalo i podmećalo sve i svašta. Ja sam ukazao na jednu od tih rečenica koja se tada pominjala i dobio sam opomenu i ne smeta mi što sam dobio ni najmanje tu opomenu iz prostog razloga što vjerujem čvrsto da ko glasa Demokratski front razumije šta je pozadina te poruke i opomena koju mi je saopštio albanski političar Genci Nimanbegu. Svi oni koji glasaju za nas, znaju šta to znači.

Da ne bih skrenuo s teme, ja želim posebno da se obratim jednom važnom čovjeku za demokratske procese u Crnoj Gori. On je poslije ovoga profesora Bećirovića koji se danas oglasio poslije profesora Kneževića po meni najbitnija ličnost. Želim da pozdravim ovoga Nena Vujoševića koji se nalazi u Spuškom zatvoru, mislim da je to važan čovjek, da mu kažem da ne posustane.

On je sin čuvenoga doktora Arsa Vujoševića, plemić u odnosu na one koji ga danas progone, samo treba da izdrži da ga ovaj Milivoje Katnić i ova bulumenta iz Tužilaštva ne ucjenjuju nego hrabro da saopšti kome je dijelio novac, da kaže toliko o tome /prekid/ da izdrži i da ga ne ponizi, da ga ne prelomi Milivoje Katnić. Vujoševiću, porastao si u Zagoriču i na Zlatici. Mi znamo da ste vi milioneri i da imate dovoljno nekretnina da možete da budete bogati, samo izdrži i ovoga Katnića i sve druge smjesti tamo gdje im je mjesto. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:56:56)

Hvala, poslaniče Mandiću.

Na Vaše konstatacije da Vas je u ovom domu kaznio albanski političar, to je fakat, podudara se time da ja predstavljam albanski narod u Crnoj Gori u ovom domu shodno izbornom zakonodavstvu, kao što vi ste dobili podršku vjerovatno od Srba da ih vi predstavljate u ovom domu. Ja vas nisao kaznio kao Srbina, niti kao predstavnika naroda Srba, već kao poslanika koji nije poštovao Poslovnik Skupštine Crne Gore, iako to radim nerado, kažnjavanje poslanika. Moje kažnjavanje je znak da Crna Gora ima mgućnost da za potpredsjednika Parlamenta ima Albanca, predstavnika albanskog naroda. U ovom mandatu, to sam ja, da li će u drugom mandatu biti predsjednik neke druge nacionalne zajednice, to je stvar većine u Crnoj Gori, a vi ako želite da budete većina u Crnoj Gori morate svoju retoriku prilagoditi građanskom odnosu, građanskom društvu. Nije na meni da vas učim, ja vam kažem politički stav. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 17:58:18)

Ja sam bio vrlo precizan i da vam odmah kažem.

Ja više Vas cijenim kao albanskog nacionalistu i predstavnika albanskog naroda nego neke druge koji su sluge u tzv. građanskim strankama i obični agenti službe državne bezbjednosti, a glume da su predstavnici albanskog naroda. Znači, vi ste mene kaznili. Ja vam kažem, ja vam cijenim to što predstavljate vaš narod i predstavljate ga na taj način da kažnjavate srpskog političara.

Mislim da me vi kažnjavate između ostalog i zbog toga što sam srpski političar i mene to ne smeta i da vam kažem meni to ne smeta. Ja ću da platim svaku tu kaznu. Zna li zašto ću da je platim? Zato što znam da nakon narednih izbora mi ćemo da budemo većina i srpski narod u Crnoj Gori zajedno sa onim poštenim Crnogorcem koji neće da prihvate ovu glumu tzv. bratstva i jedinstva u kojoj samo razne agenture špijunčine i najniži talog mogu da glume, da predstavljaju vaš, moj narod ili neki drugi narod. Vi ste me kaznili, zapalo vas je tako, za godinu dana neke srpske političare možda među kojima ja neću biti, biće neko drugi, njih će zapasti nešto drugo, ali takva je sada raspodjela karata, prihvatam je, idemo dalje, govorimo ono jedni o drugima što mislimo i to je važno da građani Crne Gore čuju što mislimo jedni o drugima.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 17:59:47)

Hvala, poslaniče Mandiću.

Ja samo bih želio konstatovati da ste Vašu proceduralnu reakciju ili odgovor na moj komentar na Vašu diskusiju ovako iskoristili i to je Vaš politički odnos. Moj politički odnos se puno razlikuje od toga i to narod prepoznaje i vaš narod i moj narod i svi narodi u Crnoj Gori i siguran sam da će znati cijeniti i ne samo sada nego i u budućim političkim odnosima.

Kolega Škrelja, izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (04.12.19 18:00:34)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Kolega Mandiću, ne iz razloga što osjećam potrebu da se opravdam nešto, nego mislim da nikoga u ovom Parlamentu u životu uvrijedio nisam. To je moje mišljenje, a ne morate da se složite s tim niti tražim da se vi složite oko toga nakon svega što ste izrekli, ali znam ko sam, odakle sam, iz kakve porodice potičem, ne da se hvalim, nego da znam pravac. Ukoliko ste vi sebe našli u onome što sam pokušao da saopštavam da imamo potrebu da neke normativne stvari koje smo ovdje zajedno donijeli uredimo na kvalitetan način da ne bismo došli u sukob sa pojedincem. Kao što bi rekao Ranko Krivokapić - jezička barijera, mogu ukoliko je potrebno, ukoliko mi neko saopšti da je lično uvrijeđen time čak i da se izvinim, meni nije teško. Ako nekoga uvrijedim ja ću se izviniti u bilo koje vrijeme u bilo koje doba bez trunke razmišljanja i griže savjesti.

Ukoliko je vaša priča izgovor na ono što ste rekli i to vam prihvatam, jer ništa niste rekli što nije u odnosu na mene, a radi se o fizičkim hendikepima, sve ostalo što ste rekli je neistina i laž. Niti sam se skrivao u životu od bilo čega, niti se oblačim i sakrivam u oblandi građanske partije da bi sakrivao to što jesam. Sa 16 godina sam završio školu na albanskom jeziku, moje tri ćerke su završile 12 razreda na albanskom jeziku, studiraju u Podgorici i nailaze na probleme zbog toga što su Albanke u sred Podgorice, tako da nema potrebe nikome da se opravdam za to. Što je moj način političkog razmišljanja građanski i što vama to smeta - to je vaš problem.

Zadnje što bih u životu upotrijebio i zadnje što bih uradi prema nekome da mu spočitavam ono što je nečija drugačija želja, a na želje onoga čovjeka ja u takve ljude vidim slabiće, to je za mene slabić, a to ste meni saopštili. To što se vidi golim okom, što se može primijetiti što sam ja srastao sa time i da vam kažem uopšte nemam kompleks, jer ja nisam došao ovdje da trčim niti na 100, niti na 200, niti na 300 metara, nego da se mjerimo po onome što znamo, ljudskim ponašanjem, korektnim ponašanjem i uvažavanjem jednih prema drugima. Ja sam to uradio. Vi jedinu manu mi nalazite u desnoj nozi kao fizički hendikep. Ja vam to ne želim ni vama ni vašoj deci. Nisam ja izabrao to, sigurno nisam izabrao, kad bih mogao da promijenim promijenio bih to, pokušao sam da saniram, nijesam uspio, ne smeta mi, ne smeta mojoj porodici, ne smeta nikome. Ne zaboravite da i vi imate decu, da i vi imate porodicu i da ovaj parlament neko sluša i volio bih da znam kako bi se osjećala vaša deca kada bi čuli tako nešto, kako bi se osjećali jer ja vas ničim nijesam uvrijedio, nijednom rečenicom nikada. Dešavale su se neprijatne situacije, priznajem da su se desile, nikada nisam bježao od toga, snosim teret odgovornosti za to, ali sam pokušao da ostanem u gabaritima ljudskosti koliko nam posao kojim se bavimo dozvoljava. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:05:02)

Hvala poslaniče Škrelja.
Izvolite, poslaniče Mandić.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 18:05:06)

Poštovani građani,

Ja ne želim nikoga da povrijedim, nikoga da uvrijedim. Kada neko nekome kaže da je invalid u glavi to je mnogo teža uvreda nego kada nekome kažete da je invalid u tijelu, a to se danas ovdje čulo. Na osnovu te priče kako je neko invalid u tijelu moji drugovi iz poslaničkog kluba dobili su zatvorske kazne. Milutin Đukanović četiri mjeseca, Marina Jočić četiri mjeseca, prof. Branko Radulović četiri mjeseca, Milan Knežević četiri mjeseca i sve je to bilo pred Osnovnim sudom u Podgorici na osnovu jednog lažnog svjedočenja i iste ove tužne priče o keruši i sedam kučića. Ide priča tužna i ja sam ovo, a ovi su mi rekli ono. Mi nikoga nijesmo uvrijedili, nikome ništa ružno nijesmo rekli čak smo ovdje doživjeli i uvredu da mi nešto plaćemo kad nam se izrekne kazna, da mi nešto skvičimo i da smo i mi još invalidi u glavi. Kada na to odgovorimo da mi nismo bogalji u glavi prikladno tome onda nastaje tužna priča kojom treba da se izazovu emocije kod građana Crne Gore.

Ja nemam neko raspoloženje protiv Albanaca, ali ja registrujem i vrlo uporno ponavljam da čuju svi građani Crne Gore. Genci Nimanbegu potpredsjednik Skupštine svaki put me je kaznio,

nije me kazni ni Brano Gvozdenović, ni Ivan Brajović. Vi ste uvijek nastupali sa tih pozicija i na sudu svjedočili lažno da vam je Milutin Đukanović psovao albansku majku to nigdje nije registrovano na ovim kamerama i Milan Knežević. Dakle, te podmetačine.

Ono što je važno, poštovani građani, da sada mi ne istjerujemo istinu sa ovim ljudima ono što je važno sve se u Crnoj Gori mijenja. Vi, pravoslavni hrišćani, vidite fino o čemu se radi. Evo pogledajte ovih dana ko sve brani ove zakone. Pogledajte ove ljude pogledajte posljednji Kongres DPS-a ja nemam nikakve dileme šta će da se desi na narednim izborima. Onda ćemo da sjednemo sa našim rođacima, onda ćemo naravno i da odemo do Skadra, Milan i ja stare prestonice srpske gdje su stolovali mladi srpski kraljevi, a to je u prevodu prinčevi. Tamo je bio i princ Milutin i princ Dušan dok su im očevi stolovali u Prizrenu, prinčevi su stolovali u Skadru. To je ona istina koju moramo svi da znamo i ja veoma cijenim i Kote i Grude i Šalje i Klimente i sva malisorska plemena jer tvrdo vjerujem da ono što sam ja učio u istoriji koju su pisali ozbiljni istoričari, a koja nije pisana u austrougarskim kancelarijama da su to bila sve stara srpska plemena koja su se poarbanošila u vrijeme otomanske okupacije.

Dakle, to su nama najbliži. Vjerovatno kada bi radili DNK da bi bili i najbliži, ali samo što imamo malo različite optike što mi mislimo da oni pripadaju velikom srpskom carstvu i kraljevstvu, a oni misle da pripadaju nekome drugom. To su različiti pogledi. Mi imamo pravo na to da različito posmatramo, ali oko ovih stvari ko govori istinu, ko laže, ko je šta kome rekao, to nije teško ustanoviti, a kamere su u ovom holu ustanovile da vama niko nije psovao ni šiptarsku majku niti vas je ko vrijeđao. To su kamere pokazale i zapisi iako ste vi drugačije svjedočili na sudu i na osnovu lažnog svjedočenja naše kolege su ovdje osuđene i vi nosite taj grijeh. Može to vas da boli manje ili više, vi nosite taj grijeh, no to će sve narod ispraviti i sve će to narod poravniti.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:09:08)

Najavio sam kolegu Nikolića, ali sam ispustio da se i kolega Adrijan Vuksanović javio. Izvolite, kolega Nikolić.

ANDRIJA NIKOLIĆ (04.12.19 18:09:55)

Poštovani građani Crne Gore, poštovani potpredsjedniče Nimanbegu, poštovani predlagači, Evo ušli smo čini mi se u izbornu kampanju jer očigledno postaje dominantna retorika u Parlamentu da se prebrojavamo na Srbe, na Albance, na Crnogorce, na ostale narode koji žive u Crnoj Gori. To je nedvosmislen uput da politika opozicije je zapravo daleko od potreba građana Crne Gore i onoga što je Crna Gora danas kao država, a to je jedno građansko društvo, multietničkog karaktera koje prepoznaje i uvažava razlike među narodima.

Veoma je teško ostati nijem na neke teške riječi koje se upućuju od strane opozicionih kolega kako njihovim kolegama poslanicima koji dolaze iz reda vladajuće većine, ali je obaveza onih koji predstavljaju većinsku Crnu Goru da pokažu veći prag tolerancije, da pokažu više političke zrelosti, a ujedno i više političke mudrosti i da otrpe sve ono što znači sazrijevanje društva i njegovu neophodnu emancipaciju.

Kongres Demokratske partije socijalista je slika i prilika onoga što je ukupni kvalitet naše politike. Ne samo što je taj politički skup impozantan po svojim gabaritima i po demonstraciji snage Demokratske partije socijalista on je i evropski izraz onoga što je potreba današnje Crne Gore. Ona se dominantno oslikava u jednom vizuelnom identitetu ne samo u suštinskim porukama tog kongresa gdje ste mogli da primijetite više od polovine mladih ljudi. Na drugoj strani imamo jednu tendencioznu nespremnost opozicionih lidera da podmlađuju svoje partije s jedne strane i nestrpljivost političke omladine u opozicionim redovima da sačekaju pravo vrijeme da se uključe i budu kreatori opozicionih politika. To je jedan aspekt priče. Drugi aspekt priče da bi vjerovatno u današnjem vremenu bilo teško izdvojiti nešto što je partijska i politička specifičnost Demokratske partije socijalista. Više puta smo o tome govorili, a ona se ogleda u sljedećem. Ogleda se u borbi za očuvanje i za odbranu crnogorske nezavisnosti, ogleda se u borbi za očuvanje mira i multietničkog sklada u Crnoj Gori i ogleda se u borbi za razvoj Crne Gore u evropskim i

evroatlanskim okvirima. Kolega prof. Papović je danas govorio o toj temi na sljedeći način, a ja ću dalje da razradim tu tezu zbog građana Crne Gore.

Pozivam vas da svi koji slušate današnju Skupštinu razmislite o tome gdje bi bila Crna Gora danas da je naša politička konkurencija u ključnim fazama novijeg demografskog razvoja Crne Gore uspjela da trijumfuje u odnosu na našu politiku. Šta bi bilo sa Crnom Gorom da su nas pobijedili 1997. godine kada smo pokušali da se ogradimo od destruktivnog režima Slobodana Miloševića? Šta bi bilo da smo prihvatili 1999. godine da učestvujemo u ratu koji je Jugoslavija povelala protiv kompletne međunarodne zajednice, Jugoslavija predvođena režimom Slobodana Miloševića? Šta bi bilo sa perspektivnom i budućnosti Crne Gore da smo prihvatili da 2006. godine ostanemo provincija u okviru jednog velikodržavnog projekta koji nije Crnoj Gori garantovao jednakost, nije joj garantovao da može da očuva svoje atribute državnosti? Šta bi bilo da smo nakon toga prihvatili da se okrenemo jednom političkom sistemu koji nije imanentan savremenim demokratijama i savremenoj međunarodnoj zajednici?

Mi smo danas u društvu najrazvijenijih zemalja svijeta, okupljenih u NATO savezu koji je najmoćniji i vrijednosno najsuperiorniji savez koji je vidjela međunarodna zajednica i ukupna politička i međunarodna istorija. Mi smo kao mala država uspjeli da se ugradimo u taj sistem vrijednosti da budemo dio tog sistema vrijednosti. Tačno je da i danas, kao društvo, zbog viševjekovnog zaostajanja nosimo određene deficite. Isto tako je tačno da je Crna Gora danas predvođena Demokratskom partijom socijalista i svojim koalicionim partnerima, razvijenije društvo, zrelije društvo, društvo koje je spremnije da prihvata razlike i društvo u kojem se razlike poštuju.

Postoji, i to je tačno, još uvijek jedna intezivna politička manjina koja pokušava da nas zautavi na tom putu i koja pokušava da suspenduje ono što su vrijednosti savemene i građanske Crne Gore.

Rekao sam namjerna intezivna politička manjina, zato što je ta intezivna politička manjina datumom ulaska Crne Gore u NATO savez izgubila svoj politički rok trajanja. U tome je vrijednost današnje Crne Gore i u tome je vrijednost ovih zakonskih rješenja o kojima danas govorimo.

Mi danas ne bi pričali o ovim zakonskim rješenjima. Očigledno intencija da se sve preseli na političku ravan i da se govori o politici. Mi ćemo naravno, kao što vidite vrlo kompetentno govoriti o politici, ali nećemo dozvoliti suspendovanje sistema da bi neko na suspenziji tog sistema obezbijedio za sebe političku korist. Njima je u interesu da sistem ne funkcioniše, a nama je u interesu da sistem funkcioniše. On danas funkcioniše i funkcionisaće mnogo bolje nakon narednih parlamentarnih izbora kada Demokratska partija socijalista uveća svoju političku podršku unutar biračke javnosti. Ne zahvaljujući samo potrebi da mi budemo najjači na političkom tržištu, nego zahvaljujući potrebi da građani Crne Gore dobiju kvalitetnu političku ponudu /prekid/ ali ovim ljudima koji ovdje predstavljaju vladajuću većinu, jer su i oni svjedoci da smo svakog dana bili trpeljivi na uvrede koje dolaze sa desne strane od naših kolega, da smo se dostojanstveno odnosili prema njima, da nikad u odnosu na procese koji su prema njima pokrenuti nijesmo prekršili prezunkciju nevinosti, nego da smo se ponašali kao odgovorni ljudi, prije svega kao odgovorni ljudi, a onda kao odgovorni političari.

To će biti manir ovih ljudi koji sjede u redovima vladajuće koalicije i u buduće. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:17:34)

Hvala poslaniče Nikolić.

U međuvremenu poslaniku Mandiću izričem i drugu opomenu i nastavljamo sa redoslijedom prijava.

Kolega Mandić će to sam znati, molim vas kolega nemate pravo. Izvolite, da čujem zašto nemam pravo.

MILAN KNEŽEVIĆ (04.12.19 18:18:00)

Treba da kažete zbog čega ste izrekli tu drugu opomenu kolegi Mandiću. Ne radi se o opomeni nego se radi o načinu na koji vodite Skupštinu čitav dan danas. Znači, morate da

objasnite zbog čega izričete opomenu kolegi Mandiću, a nijeste izrekli opomenu čovjeku koji nas je nazvao mentalnim bogaljima ovdje.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:18:17)

Nije tačno kolega. Sjedite kolega Kneževiću.

Kolega Mandiću, čuo sam nepristojnu riječ koju ste uputili kolegi Škrelji i zato sam vam izrekao i ne želim je ponoviti ovdje. Ne želim je ponoviti, tako da nemate pravo na riječ, ne dajem vam pravo ni na proceduru. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 18:18:52)

Da bi mi izrekli opomenu morate da navedete šta sam ja to rekao, gospodinu Škrelji. Možete vi da kažete ja vam izrečem opomenu, a ne želim da kažem šta ste rekli, jer to što sam ja rekao vi morate onda da dokažete da sam ja to rekao, pa uradite čitavu proceduru. Ne možete vi sada meni još jednu opomenu da iskažete i da onako mrtvi ladni odete za Ulcinj i kažete doviđenja društvo kreči se škola. Izvolite Vi pojasnite, pa ću se ja javiti poslije.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:19:22)

Kolega Mandiću,

Vi ste izrekli psovku koju neću reći. Neću reći, tako da prekidam vam raspravu na ovo pitanje ne želim je ponoviti, jer nije dostojna za javnost Crne Gore i mislim ni za vas koji ste izrekli. Mislim kad razmislite o tome što ste rekli, bilo što da vam je u ovoj Skupštini učinjeno, bilo što da vam je u političkom životu nanese štete kolega Mandiću, mislim da to nijeste trebali uraditi i zbog toga sam vam izrekao i drugu opomenu iako nijeste bili u sali. Smatram da to nije red i neću je ponoviti pred kamerama, predsjednik vašeg kluba, svi možemo govoriti o tome, ali ne želim dalje ponavljati.

Izvolite. Proceduru.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 18:20:19)

Vrlo kulturno i prilježno razgovaram s Vama i želim da dobijem objašnjenja, jer ovo prate danas građani Crne Gore. Ja ne želim objašnjenja, to mi nije potrebno između nas dvojice, nego zbog ljudi koji ovo slušaju, a sluša ovo stotine hiljada ljudi u Crnoj Gori. Ja sam bio prvi na listi Demokratskog fronta koji je na posljednjim izborima osvojio 80.000 glasova. Imam nesporni legitimitet da ovdje predstavljam jednu, rekao bih po meni najvažniju, najljepšu i najbolju Crnu Goru, Crnu Goru koja slijedi tradicije Petrovića, koji slijedi tradicije Crnojevića, koji slijedi tradicije Balšića i tradicije Nemanjića. I vi ovdje koji ste, mogu vam reći jedna ubauljali u ovaj Parlament meni izričete i drugu opomenu, a da ne saopštite šta sam ja to rekao. Vi slobodno recite, nemojte vi da mislite naša publika otporna i da ne može razumljeti šta sam ja to opsovao ovoga Škrelju, koji je za nas rekao da smo mi bogalji u glavi. Slobodno vi recite šta sam ja to rekao, jer ne možete meni da saopštite drugu opomenu. Znam da je to popularno u vašem biračkom tijelu, ja znam da će Ulcinju i u Tuzima da kažu svaka čast ovog Genciju kako je onoga četnika Mandića tamo kaznio drugi put. Znam da je to popularno i dobro za glasove, ali je važno da i ovi koji glasaju za Demokratski front, a posebno mi je važno ovi koji glasaju za Demokratsku partiju socijalista. Oni vaši iz Berana, oni vaši iz Nikšića, oni vaši iz Podgorice, da oni vide kako ovaj Genci Nimanbegu kažnjava Andriju Mandića. To je meni važno, da oni čuju. Ajde, Vi Genci stisnite petlju i recite šta sam ja rekao ovom Škrelji ovdje.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:22:14)

Kolega Mandiću,

Ja sam rekao da ste izrekli psovku i za mene je to dovoljno i za ovaj dom i za javnost Crne Gore. Vi se pozivate i na Petroviće i na Nemanjiće i na Vlaisavljeviće i Balšiće. Oni su naši zajednički preci ovom domu i siguran sam da ako želite u njihovom duhu da predstavljate duh te tradicionalne Crne Gore da ćete sutra kad razmislite o tome da ćete shvatiti opravdanost izricanja opomene koju sam ja Vama izrekao. I to nema veze, ponavljam još jednom ni sa nacijom u ovom slučaju, nema veze ni sa politikom nego jednostavno kao poslanik nijeste poštovali Poslovnik Skupštine Crne Gore, a ja kao predsjedavajući sam to uradio. Mislim da nemamo potrebe uopšte više da se da raspravljamo o tom pitanju.

ANDRIJA MANDIĆ (04.12.19 18:23:17)

Mi pričamo vrlo civilizovano i ja želim da nastavimo tako polemiku. Nama je, meni i kolegi Kneževiću, Milivoje Katnić objašnjavao kako je u našem interesu da što više vremena provedemo u zatvor, pa kada budemo što više vremena u zatvoru da ćemo biti zahvalni zato što nas je on tamo smjestio. Vi sada nastavljate tom logikom koja je naopaka, koja je pogrešna da ću ja sutra kada prođe ovo sve i kada razmislim biti razhvalan vama što ste mi danas izrekli dvije opomene. Neću Vam biti zahvalan, jer ja želim da pred javnošću Crne Gore razjasnimo zašto ste Vi mene kaznili i to ne zbog mojih glasača i glasača Demokratskog fronta, glasača DPS-a, gospodo da vidimo one Nikšićane čestite, one Podgoričane, sjever Crne Gore one Pljevljake. Da ih vidimo kako vi Genci Nimanbegu, albanski političaru, kažnjavate mene zbog ovog Škrelje, /prekid/ iz DPS-a i kako ste vi to napravili čvrst dogovor da se obračunavate sa jednim srpskim političarem koji zastupa tradicionalne vrijednosti Crne Gore. To je važno meni.

Ajde vi kolege Crnogorci i Srbi iz DPS-a ustanite i recite da ovo ne može ovako, budite ljudi kao što je bio Slavko Perović, kada su ovdje htjeli da pošalju u zatvor Aćima Višnjica, pa je ustao Slavko Perović koji je bio najveći protivnik Aćima Višnjica i rekao - ovo ne može ovako. Zato što je bio čovjek. Stisnite patlju, nemojte vi da se podešavate prema Milu, Dušku i ne znam kome još. Imali među vama nekog junaka da ustane.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:25:01)

Hvala Vam. Poslaniče Mandiću, bili ste dovoljno jasni i glasni. Hvala. Poslaniče Mandić, ova tema u ovom predsjedavanju je iscrpljena.

Naši stavovi vjerujte su demokratski, nema veze sa Katnićem, što Vi ponavljate i insinuirate građanima. Da vidimo sada jedno mišljenje o zakonu koji se zove Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama, kolega Adrijan Vuksanović. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (04.12.19 18:26:04)

Genci Nimanbegu, evo da Vas pozdravim u duhu zajedništva i multinacionalnih i multikulturalnih vrijednosti koje krasi Crnu Goru i da iskoristim priliku baš što Vi predsjedavate da izrazim sućut albanskom narodu i svim postradalima, a onima koji su preživjeli brz oporavak. Dakle, izražavam duhovnu blizinu prema svima koji su nastradali.

Da se vratimo sada na ovo zakonsko rješenje, kako je rekla i gospođa Raspopović, radi se o jednoj tehničkoj promjeni, ali svakako ovaj zakon spada u onaj korpus zakonodavstva koji je vrlo blizak vanjskoj politici Crne Gore. Vanjska politika je jedna od najboljih politika ne samo ove Vlade već i svih onih prethodnih Vlada. Moram ovdje naznačiti i činjenicu da je Crna Gora pokazala na tom primjeru da mali kvantitet ne znači i mali kvalitet. U tomu su snažno dali doprinos i nacionalne manjine kao i manjinski narodi. Podsjetiću vas na jednom primjeru, Hrvatska građanska inicijativa je nastala 2002. godine, dakle, četiri godine pred referendum i u tom jednom vrlo nestabilnom i

turbulentnom vremenu mi smo u programskim načelima zapisali da ćemo se zalagati za crnogorsku neovisnost, za ulazak Crne Gore u NATO savez i za ulazak Crne Gore u Evropsku uniju. Dakle, u tom jednom nestabilnom vremenu nismo kalkulirali već smo samo izrazili sebe. Prije 13 godina ostvarili smo jedan svoj programski cilj, prije dvije godine ostvarili smo i drugi, a ja vjerujem da ćemo ubrzo ostvariti i onaj treći kada ćemo ući u Evropsku uniju. Inače, danas sam dobio informacije i mislim da to već javnost zna, uskoro ćemo i otvoriti preostalo pregovaračko poglavlje koje se tiče konkurencije, tako da ćemo sa tim imati sva pregovaračka poglavlja otvorena. Onda, ja vjerujem, idemo u onu dinamiku zatvaranja pregovaračkih poglavlja, što će nas i dalje činiti dobrim primjerom i uzorom za sve aspirante u ovom procesu.

Naravno, Hrvatska građanska inicijativa će podržati Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:28:39)

Hvala poslaniče Vuksanović.

Ovim smo završili prijavljene za diskusiju o ovoj tački dnevnog reda. Pitam predstavnika Vlade da li želi završnu riječ. Ne želi. Konstatujem da smo završili pretres o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama, a o njemu ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je Predlog zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Damir Šehović, ministar prosvjete, i Mubera Kurpejović generalna direktorica Direktorata za visoko obrazovanje. Izvjestioci odbora Andrija Popović Zakonodavnog odbora u Radule Novović Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Prije nego što otvorim pretres, da li se neko javlja?

Dajem kratku tehničku pauzu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:35:26)

Hvala poslije ove tehničke pauze nastavljamo dalje.

Znači, Predlog zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju je, ovlašćenji predstavnici Vlade Damir Šehović koji je tu, koga pozdravljamo, ministar prosvjete i Mubera Kurpejović generalna direktorica Direktorata za visoko obrazovanje. Izvjestioci odbora Andrija Popović Zakonodavnog odbora i Radule Novović Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvaram pretres.

Za proceduru se javlja kolegistica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (04.12.19 18:36:00)

Htjela bih u ime Kluba da zamolim da se danas ne nastavlja dalje povodom ove tačke dnevnog reda nego da počnemo sutra, da se ne pravi jedan diskontinuitet jer imamo koliko znam prenos samo do 19 h, da bi ova tačka imala puni kontinuitet da nastavimo sutra u 11h - 11.30 h sa radom, da krenemo samo sa jednom - dvije diskusije, ne bi bilo primjereno. Mislim da treba da to uvažite.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (04.12.19 18:36:29)

Hvala poslanice Bošnjak.

Cijenim da je to dobro i zbog eventualnihi podnošenja amandmana, da večeras ostavimo i poslanicima mogućnost sutra da to predlože, eventualno. Tako da objavljujem da smo za danas završili radni dan. Sutra ćemo nastaviti sa ovom tačnom dnevnog reda u 11.30h. Vidimo se sutra.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 11:52:50)

Dobar dan. Mirdita.

Nastavljamo sa radom Šeste sjednice Drugog redovnog zasijedanja.

Na dnevnom redu za danas je prva tačka Predlog zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju.

Ovlašćeni predstavnici Vlade Damir Šehović i Mubera Kurpejović, generalna direktorica Direktorata za visoko obrazovanje.

Pozdrav ministru i direktorici.

Izvjestioci odbora su: Andrija Popović, Zakonodavnog i kolega Radule Novović, Odbora za prosvjetu, nauku i sport. Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dopunsko obrazloženje? Želi.

Riječ ima ministar Damir Šehović. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (05.12.19 11:53:45)

Uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu, poštovane kolege poslanici,

Drago mi je što sam u prilici da iznesem argumentaciju koja nas je motivisala da predložimo dopune Zakona o visokom obrazovanju što će biti vjerujem dobar povod da i proširimo tu raspravu na temu, generalno, visokog obrazovanja u Crnoj Gori. U tom smislu želim da sve skupa podsjetim da smo upravo u ovom visokom domu još sredinom 2017. godine, rekao bih, hrabro krenuli u reformu svih nivoa obrazovanja, zakonodavnu reformu, koju smo doveli do kraja na način što smo izmijenili kompletan zakonodavni okvir čime smo svih osam sistemskih zakona iz oblasti obrazovanja unaprijedili. Tokom te rasprave, a i nakon toga, ste mogli razumjeti da je poseban fokus bio na visokom obrazovanju. Izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju mislim da smo napravili nekoliko krupnih iskoraka zahvaljujući kojim vjerujem možemo da kažemo da se možemo nadati kvalitetnijem visokom obrazovanju u Crnoj Gori i to iz najmanje nekoliko razloga. Prvi razlog je taj što cijenim da treba da budemo zadovoljni time što smo kao jedini u regionu, a vjerovatno i šire, se opredijelili za besplatne osnovne i master studije, a što smo sve kroz izmjenu Zakona o visokom obrazovanju sredinom 2017. godine prepoznali, čime smo otvorili prostor da studiraju najbolji, a ne oni koji imaju najdublji džep. Računam da je takvo naše opredjeljenje jako dobro, da je ono na jedan kvalitetan način prihvaćeno od strane naše javnosti, a da benefite takvog pristupa, kada vi talentovanom djetetu od preškolskih dana pa zaključno sa fakultetom omogućite besplatno obrazovanje, ćemo tek osjetiti jer je društvo znanja nešto na čemu se zasniva progresivna napredak svake moderne države, a upravo takvu državu želimo i mi da stvorimo. Tako da je to važan iskorak koji smo tada postigli. Cijenim da je jednako tako važno to što smo promijenili model studiranja, promijenili model studiranja na način što smo naš model studiranja prilagodili najboljoj evropskoj praksi time što smo prešli na model tri plus dva plus tri i na taj način stvorili preduslove za veću mobilnost i studenata i nastavnog osoblja jer smo prije toga imali model koji nije bio uobičajan na evropskom prostoru visokog obrazovanja i teško ga je bilo od strane neših evropskih partnera razumjeti. Cijenim da prelaskom na novi model studiranja stvaramo preduslove za dodatni kvalitet koji očekujemo od visokog obrazovanja. Važno je to što smo ustanovili jedan novi model finansiranja kroz model ugovornog finansiranja čije rezultate već očekujemo. I u konačnom, bitno je što smo na nivou zakona definisali obavezan nivo praktične nastave koji se još uvijek moram biti iskren ne primjenjuje do kraja, ali treba zajedno da stvorimo pretpostavke i da pomognemo visokoškolskim ustanovama da idu u tom pravcu i siguran sam da je tako naše opredjeljenje jako dobro i da će nadomjestiti onaj deficit koji naši svršeni visokoškolci imaju, a po svim analizama koje radimo njima ne fale teorijska, ali mislim da im nedostaju praktična znanja i vještine, i zbog toga smo bili motivisani da na taj način koncipiramo zakonsko rješenje.

Tim zakonom iz 2017. godine je propisano da studenti koji su upisali osnovne, specijalističke, magistarske i doktorske studije prije stupanja na snagu ovog zakona novog imaju pravo da završe te studije po modelu po kojem su i upisali najkasnije do kraja studijske 2020-2021. godine. Šta se u međuvremenu desilo i šta nas je motivisalo da izađemo sa predlogom

dopuna ovog zakona? U međuvremenu i Ministarstvo prosvjete i Vladu Crne Gore su motivisla dva razloga da izađemo sa ovim zakonskim tekstom. Prvi je namjera da izađemo u susret zahtjevu studenata specijalističkih studija da mogu da upišu specijalističke studije po tada važećem modelu tri plus jedan plus jedan plus tri, još dvije godine, odnosno do studijske 2021-2022. godine i drugi je naše opredjeljenje da prihvatimo inicijativu, ovoga puta upućenu od strane studenata magistarskih studija, koja se odnosi na potrebu oslobađanja potrebe uplate dodatnih oko 1.000 eura na ime naknade za prenos magistarskog rada u sljedeću studijsku godinu. Imajući u vidu ta dva zahtjeva koja smo formalno dobili i od strane studentskog parlamenta, a i od strane samih studenata na koje se pomenuti zahtjevi odnose, a sa druge strane razumijevajući potrebu Univerziteta da na jedan sistemski način, cjelovit način, uredi politiku u svim fakultetskim jedinicama, da unaprijedi evedenciju i da time stvori pretpostavku za unapređenje sistema na nivou čitavog Univerziteta, cijenili smo da ne bismo trebali ostavljati nikakve sumnje kada je riječ o ta dva zahtjeva i zbog toga smo procijenili da je najbolji način da izađemo u susret tim zahtjevima da te zahtjeve prepoznamo u dopunama Zakona o visokom obrazovanju i da ih na taj način učinimo nespornim.

Želim da kažem da ako ovaj zakon bude usvojen, a vjerujem da će naići na podršku svih vas, otvorićemo prostor da studenti specijalističkih studija mogu upisivati studije po modelu po kojem i dosad još dvije godine i stvorićemo prostor da se studenti magistarskih studija oslobode plaćanja naknade za prenos magistarskog rada u iznosu od oko 1.000 eura i da time riješimo na jedan kvalitetan način taj problem sa kojim su se suočili. Sa druge strane smo zahvalni kolegama sa Univerziteta koji su imali razumijevanja za takav pristup koji će novac onim studentima koji su u posljednjem septembarskom roku uplatili na ime naknade za prenos magistarskog rada vratiti. Vlada će sa druge strane opredijeliti potreban iznos novca Univerzitetu kako bi nadomjestila taj izdatak.

Želim da kažem da je Vlada opredijeljena da Univerzitetu i po osnovu oslobađanja plaćanja naknade za prenos magistarskog rada i u narednim godinama opredjeljuje u budžetu dovoljan iznos sredstava kako bi bilo omogućeno funkcionisanje ove temeljne institucije kakva jeste Univerzitet Crne Gore.

Na kraju želim da kažem da smo sa velikim zadovoljstvom podržali amandmane, odnosno da ćemo podržati amandmane grupe poslanika koji otvaraju prostor za studijske programe na engleskom jeziku. Računam da to može biti dobar način da Univerzitet Crne Gore podigne regionalnu konkurentnost. Cijenimo da je to dobar pristup i ja računam da ćemo na Univerzitetu imati dovoljno kapaciteta da implementiramo to zakonsko rješenje. Mi na ovaj način otvaramo prostor za to, a siguran sam da će kolege sa Univerziteta znati da iskoriste tu mogućnost koju ćemo im otvoriti usvajanjem ovog amandmana.

Na ovaj način sam siguran da stvaramo pretpostavke za kvalitetnije visoko obrazovanje. Podsjetiću da smo nedavno, prošle nedelje, napravili dogovor sa Sindikatom Univerziteta i sa upravom, odnosno rukovodstvom Univerziteta o povećanju zarada zaposlenih na Univerzitetu Crne Gore. To povećanje od početka 2020. godine biti na nivou od 9% od početka 2021. godine na nivou od 3% u odnosu na već povećanu zaradu. Želim da kažem da je to najveće povećanje zarada zaposlenih na Univerzitetu od 2007. godine. Takođe, hoću da istaknem da ni sa tim povećanjem nijesmo zadovoljni standardom zaposlenih na Univerzitetu, ali sam siguran da je crnogorska javnost razumjela da je to maksimum u ovom momentu, da je to povećanje koje je značajno, a argument za takvo nešto imamo upravo u ovoj činjenici koju sam naveo da veće povećanje od 2007. godine definitivno nijesmo imali. Ako tome dodamo i podatak da smo otvorili prostor i za jedan novi iskorak, a to je Fond za podršku naučno-istraživačke djelatnosti kojim želimo da motivišemo sve zaposlene na Univerzitetu da učestvuju u pisanju naučnih radova, da učestvuju u novim projektima, inovativnim projektima koji će podići naučno-istraživačku djelatnost Univerziteta na jedan veći nivo i da ih motivišemo na taj način kroz ovaj fond o čemu će Vlada sa Univerzitetom svake godine potpisivati poseban sporazum i definisati koliki je to iznos novca opredijeljen za ove namjene. Dakle, ako sve to imamo u vidu kao i ovo naše opredjeljenje o kojem sam maloprije govorio onda sam siguran da ćemo se složiti da činimo sve što možemo u uslovima u kojima funkcionišemo da podignemo kvalitet visokog obrazovanja na jedan veći nivo i činimo sve što možemo da Univerzitet Crne Gore, kao temeljna institucija ove države, zauzme onu poziciju koja mu u društvu pripada. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 12:03:22)

Hvala vam, ministre Šehoviću.

Redosljed prijavljivanja je sljedeći: Radule Novović, Draginja Vuksanović Stanković, Ervin Ibrahimović, Anka Vukićević. Ispred Demokratskog fronta recite mi ko je prvi pa ćemo kompletirati, prof Radulović, daćemo vam 10 minuta onda je Branka Tanasijević i tako po redosljedu. Sada molim vas da listu ispred Demokratskog fronta što prije obezbijedimo da je imamo tu.

Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ? Žele.

Poslanik Popović, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (05.12.19 12:04:13)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani gospodine Šehoviću, gospođice Kurpejović,

Ja bih, gospodine potpredsjedniče i kao izvjestilac Zakonodavnog odbora, a i kao uvodničar u ime Kluba Socijaldemokrate i Liberalna partija govorio.

Što se tiče samog zakona, odnosno dopune Zakona o visokom obrazovanju dopuna zakona je veoma značajna za veliki broj studenata, odnosno studenkinja. O čemu se radi? Čuli smo u uvodnom izlaganju ministra Šehovića razmotrena inicijativa studenata Univerziteta Crne Gore zadržimo sistem studiranja tri plus jedan osnovne plus specijalističke studije. U kojoj se navodi da važeći Zakon o visokom obrazovanju više ne prepoznaje specijalističke studije tj. upis istih nakon studijske 2019-2020. godine, kao i da su studenti koji su potpisnici peticije koje čini sastavni dio inicijative ostali uskraćeni da naredne studijske godine upišu specijalističke studije iako je ta mogućnost postojala u vrijeme upisa osnovnih studija. Nakon obavljenih konsultacija postignut je dogovor da se uvažavaju zahtjevi studenata sve u cilju efikasnosti studiranja i jednakosti svih studenata.

Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju. Predlog zakona usmjeren je Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport na dalju proceduru s predlogom da se zakon donese po skraćenom postupku. Dopuna zakona odnosi se na produžetak roka upisa na specijalističke studije za dvije studijske godine, odnosno do kraja studijske 2021-2022. godine, kao i davanja mogućnosti studentima koji su izmirili, odnosno izmire obaveze po osnovu školarine da okončaju svoje studije, odnosno odbrane magistarski rad u zakonom propisanom roku, a najkasnije do kraja studijske 2020-2021. godine bez plaćanja dodatanih troškova po osnovu magistarskog rada.

Novine sadržane u Predlogu zakona su: članom 122 predviđeno je da ustanove koje su akreditovala studijske propise mogu da vrše upis studenata na specijalističke studije do studijske 2021-2022. godine u cilju omogućavanja završetka studija po pravilima po kojima su upisali studije, odnosno po modelu studija koji važi u vrijeme upisa tri plus jedan plus jedan plus tri osnovne plus specijalističke plus magistarske plus doktorske studije.

Takođe, ovim prijedlogom zakona definisano je da studenti upisani na magistarske studije na javnim ustanovama do dana stupanja na snagu ovog zakona koji su izmirili, odnosno izmire školarinu u skladu sa ugovorom o studiranju nijesu dužni da plaćaju troškove za magistarski rad ako studije završe do kraja studijske 2020-2021. godine.

Potpuna podrška Liberalne partije ovim dopunama Zakona o visokom obrazovanju i vjerujem da će i ostali poslanici to podržati. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 12:09:15)

Zahvaljujem vam, poslaniče Popoviću.

Sljedeći je poslanik Radule Novović.

Izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (05.12.19 12:09:25)

Shvatio sam, potpredsjedniče, da kao uvodničar u ime Kluba imam 10 minuta i objediniću izlaganje izvjestioca. Pošto sam izvjestilac objediniću.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 12:09:38)

Nemamo posebnu odluku da uvodna izlaganja budu po 10 minuta.

Izvolite, pet minuta ako vam treba minut, dva. Razumijem, ali mi smo malo pritisnuti vremenom tako da molim vas da poštujemo vrijeme koliko je god moguće.

RADULE NOVOVIĆ (05.12.19 12:09:59)

Poštovane građanke i građani, drage kolege i kolegice, uvaženi ministre Šehoviću, gospođo Kurpejović,

Danas razgovaramo o Predlogu zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju. Razlozi koji su nas naveli na, da tako kažem, ove izmjene sadržani su u inicijativi o kojoj je nešto ranije govorio uvaženi kolega Popović. Pa da ne bih to ponavljao preći ću direktno na svoje izlaganje.

Predlog zakona, o kome danas raspravljamo, sačinjen je prvenstveno kao odgovor na nedavne zahtjeve studenata povodom nastalih dilema u vezi sa postdiplomskim studijama na Univerzitetu Crne Gore. Dopunama zakona izlazimo u susret studentima i potvrđujemo njihova prava, oslobađajući ih od plaćanja dodatnih 1.000 eura za odbranu magistarskog rada.

Prije nego što kažem nešto više o predlogu o kome je riječ želio bih da se podsjetimo glavnih činjenica koje su obilježile protekli period kada je u pitanju oblast visokog obrazovanja. Kao što znate, u Crnoj Gori danas postoje četiri univerziteta: Univerzitet Crne Gore, Univerzitet Donja Gorica, Univerzitet Mediteran i Univerzitet Adriatic, kao i pet samostalnih fakultetskih jedinica od kojih jedna državna, a četiri privatne. Na pomenutim obrazovnim ustanovama ukupno studira preko 26.000 studenata najviše, razumije se, oko 20.000 pohađa Univerzitet Crne Gore u čijem su sklopu tri naučno-istraživačka instituta i 19 fakulteta koji nude 79 studijskih programa.

Aktuelni Zakon o visokom obrazovanju uveo je trociklični sistem studija integrisani Univerzitet, evropski sistem prenosa i akumulacije bodova, dodatak diplomi, osiguranje kvaliteta studija i Savjet za visoko obrazovanje. Izmjenama i dopunama zakona o kojima je govorio i uvaženi ministar iz 2017. godine obezbijedili smo besplatne osnovne i master studije za sve studente Univerziteta Crne Gore koji studiraju po novom modelu. Bio je to značajan iskorak kojim su omogućeni pravedni i jednaki uslovi za nove generacije. Znanje je postalo glavni kriterijum upisa, a ne imovinski status.

Novi model studija *tri plus dva plus tri* uskladio je crnogirski visokoobrazovni sistem sa dominantnim evropskim modelom. Time je zamijenjen stari model koji nije postojao u okruženju i Evropi, a studetni su dobili bolje uslove za nastavak svojih studija u inostranstvu i veću prepoznatljivost na evropskom tržištu rada.

Zakonski ambijent dodatno je unaprijeđen skorijim donošenjem Zakona o akademskom integritetu, prvog te vrste u regionu. Resorno ministarstvo je i prije toga nabavilo softver za prevenciju plagijata.

Svi studenti u Crnoj Gori imaju pravičan i ravnopravan tretman prilikom prijave za ostvarenje prava kao što su smještaj, hrana u studentskim domovima, kredit, stipendija, koncesiona putovanja i sniženi troškovi prevoza.

Studenti imaju pravo na glasanje i kandidovanje prilikom odabira članova organa svoje obrazovne ustanove. Takođe, studentski predstavnici imaju veće učešće u organima upravljanja u Upravnom odboru, Senatu i Vijeću fakulteta. Iskorak je u oblasti visokog obrazovanja prepoznala je Evropska asocijacija univerziteta u evaluaciji urađenoj prošle godine u okviru Programa za

institucionalnu evaluaciju u kojoj se navodi: vlastima i ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori mora se čestitati na započinjanju procesa reforme sistema. U poređenju sa 2014. godinom postoje osjetne i pozitivne promjene u pravnom i finansijskom okviru, kao i na ustanovama.

Univerzitet Crne Gore se na Webometrics listi univerziteta popeo za 1.269 mjesta u odnosu na julsko rangiranje od prošle godine što predstavlja najvišu ostvarenu poziciju do sada. Takođe, Univerzitet Crne Gore se ove godine po prvi put našao na Tims Higher Education listi najboljih svjetskih univerziteta, i to u dvije oblasti: tehničko-tehnološke nauke i fizičke nauke.

Univerziteti u Crnoj Gori intezivno učestvuju u ostvarivanju evropskih i međunarodnih projekata u okviru programa Tempus III i Tempus IV u Univerzitet Crne Gore investirano je već preko 13 miliona eura, a podršku obezbjeđuje Program Erasmus plus. Već 15 godina u Crnoj Gori je aktivan centralno evropski program univerzitetske razmjene pod čijim okriljem je preko dvije stotine studenata učestvovalo u međunarodnim razmjenama. Studenti iz oblasti fizike i inženjerskih nauka koji se odabiraju konkursom Ministarstva nauke šalju se u Evropsku organizaciju za nuklearna istraživanja CERN, najveći centar za istraživanje elementarnih čestica na svijetu. Dopune o kojima danas raspravljamo čine nastavak politike usmjerene ka razumijevanja potreba i prava studenata u Crnoj Gori. Novim Predlogom zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju po skraćenom postupku daje se odgovor na pitanje od značaja za dio studenata u Crnoj Gori.

Osim toga, Vlada Crne Gore je Odlukom na sjednici od 24.oktobra naložila da se na Univerzitetu Crne Gore opredijele budžetska sredstva za povraćaj novca studentima koji su već izvršili uplate za magistarski rad. Dopune zakona se donose po skraćenom postupku zbog specifičnosti situacije, s obzirom na novu studijsku godinu koja je već počela i rokovi Univerziteta Crne Gore. Još vrlo kratko, potpredsjedniče, sve ovo što sam pomenuo govori o tome da država Crna Gora, obrazovanju, konkretno visokom, prilazi sa posebnom pažnjom i ne deklarativno već konkretno. Ona ga, kako je to rekao uvažni ministar, doživljava kao jedan od stubova državnosti.

Naravno, na ovom polju imamo još i tekako mnogo prostora za rad, ali iskoraci ozbiljni iskoraci učinjeni u prethodnom desetljeću jesu dobar početak. Sve to nadam se može Crnu Goru u narednom desetljeću učiniti interesantnom destinacijom za studente iz bližeg i daljeg okruženja. Naravno i da će se naši srednjoškolci u najvećem broju odlučivati da studiraju u svojoj zemlji u svojoj Crnoj Gori, što će biti najveća satisfikacija za obrazovni sistem u našoj državi.

Hvala vam.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 12:16:55)

Hvala, poslaniče Novović.

Kao što sam najavio iako je po redosljedu kolega Branko Radulović, zbog veličine kluba takođe profesorice na Univerzitetu Draginja Vuksanović Stanković je sljedeća govornica. Izvolite.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (05.12.19 12:17:13)

Predsjedavajući, hvala mom dragom i uvaženom kolegi Branku Raduloviću, što mi je ustupio prednost. Pozdravljam uvaženog ministra i gospođu Kurpejović, sve poštovane građane Crne Gore, naročito studente sa kojima radim evo skoro punih 19 godina.

Pa, zaista, pred nama je jedan veoma važan zakon, upravo u dijelu jer štiti studente Univerziteta Crne Gore.

Naime, jako mi je drago što smo koleginja Tanasijević i ja u Parlamentu podstakli ovo pitanje. Jer, kada smo na prošloj sjednici produžavali rok za polaganje ispita onim starim, starim studentima, ja sam tada rekla u Parlamentu bojim se da ćemo imati mnogo veći problem, sa ovim novoupisanim studentima. Jer, upravo ono što je nama najava na Univerzitetu jer tamo i radim, i vodim specijalističke studije na četvrtoj godini, da više neće biti upisa na specijalističkim studijama. I tada sam ja rekla kako je moguće da suprotno Zakonu o visokom obrazovanju, nema upisa studenata na specijalističkim studijama, jer to pravo im pripada po zakonu. Očigledno je da je tu nastao jedan problem da se dokumenta i važna pravna akta sa Univerziteta Crne Gore

neke odluke se tada nijesu uskladile sa zakonskim rješenjima, i došli smo u veliki problem. Tj. ja isto smatram da sam u problemu jer saosjećam sa studentima za koje smatram da im određena prava i pripadaju.

Naime, imate konkretno na Pravnom fakultetu, i to je mislim možda i najdrastičniji primjer, imate studente koji su upisali studije po sistemu tri plus jedan, vuku, i ono što sam i prošlog puta rekla, jedan isti ne jednu nego četiri godine. Tada sam rekla da svi mi odlično znamo na Pravnom fakultetu a i šire koji se ispit vuče. Došli ste u situaciju da vi ne možete na specijalističke studije da ne prenesete ni jedan ispit. Znači, morate da imate čiste sve tri godine. Imate studenata koji su imali jedan nepoložen ispit, ove godine nijesu mogli zbog tog jednog ispita da upišu specijalističke studije. U međuvremenu dat im je rok oni su znači položili sad taj ispit u novembru ili oktobru. Oni već sad gube jednu godinu života, jer nemaju pravo da upišu novu godinu studija prije sljedeće godine, a na Univerzitetu je zauzet stav, prema mojim informacijama, da upisa više na specijalističke studije biti neće.

Kada bi se prihvatio taj stav Univerziteta da upisa neće biti, ovi studenti po sistemu tri plus jedan, prvo što gube sad godinu dana zbog tog jednog ispita. Onda, ako im se ne omogući da upišu specijalističke iduće godine, oni moraju da se priključe na novi sistem studiranja što bi značilo minimum sedam ispita da polažu razlike, to je druga godina, eventualno treća je pitanje može li neko za sedam ispita da položi u jednoj godini, i plus se kače za onaj sistem tri plus dva, što znači da oni bukvalno gube minimum tri godine života, umjesto sedam godina da završe sve. E sada, što se tiče Socijaldemokratske partije, ovaj zakon ćemo da glasamo, ali što je meni samo sporno, samo jedna stvar mi sporna. U članu 122 vi kažete ustanove koje su akreditovala studijske programe specijalističkih studija do dana stupanja na snagu zakona, pa kažete ovako - mogu da vrše upis studenata. E, meni je tu sporno, što znači da ne moraju i mene je strah tu da se ne otvori prostor da može neko da procijeni tipa Pravni fakultet, mi ne moramo da vršimo upis studenata i da se tu ne stvori prostor da oni kažu - nećemo. Jednostavno nema potrebe za tim. Jer, mi već sad imamo najavu da više upisa, meni su rekli, ove godine da je posljednja generacija upisa na specijalističke studije. Ja sam rekla - nemoguće. Tako su i studetni Pravnog fakulteta se u kojima sam ja stalno u kontaktu preko raznih grupa takođe u tome. E sada, pravno gledano, evo, gospođo Kurpejović, vi ste isto pravica kao i ja. Pravno gledano riječ *može* u zakonu, znači i da ne mora, i tu se stvara, bojim se, prostor da pojedine univerzitetske jedinice mogu i ne moraju da vrše upis specijalističkih studija.

Ja znam da u zakonu po pravilima pravne teorije ne smije da stoji riječ mora, ali mislim da mi možemo da riješimo sve ako vi prihvatate da bude i možda amandman Odbora, da kaže ustanove vrše upis studenata, a da samo tu riječ mogu jer bojim se da će stvoriti prostor za velike zloupotrebe i da će neko reći, nama nema potrebe i da onda ćemo dovesti u problem veliki broj studenata sa tom riječju mogu, jer može znači i ne mora. E to mi je jedino sporno, gdje postoji prostor da ustanove mogu da vrše upis, a i ne moraju. Da onda tu možemo napraviti problem, a pošto imperativna norma ne može da stoji u smislu moraju da vrše upis, da li onda mislim da se pravno, ne mislim znam da se pravno može, a da se obavežu pravni fakulteti i svi ostali na univerzitetu dastoji ustanove koje su akreditovala studijske programe specijalističkih studija do dana stupanja na snagu o izmjenama i dopunama Zakona vrše upis, i mi smo riješili sve sa tim završili. Niti ima ono moraju, niti ostavljamo prostor za zloupotrebe mogu, a ne moraju. E sad vi razmislite, a mislim da je ovo pravo rješenje, i onda kad bismo makli to mogu nego da mogu da samo da ostane ovo dalje, da se mi time obavezali, da se zaista mora izvršiti upis, a da te riječi mora nema koje ne može da stoji u zakonu i mislim da onda zaista da u punom kapacitetu štitimo i interese tih studenata koji zaista im po zakonu pripada pravo da završe studije po sistemu tri plus jedan. I potpuna podrška za ovaj drugi dio u pogledu finansiranja na magistrskim studijama, zaista smatram da neko kome se određena jedna pravila prilikom upisa a koja su mnogo povoljnija, to je pod punim pravilima od onih koja su donijeta moraju za sve važiti povoljnije pravilo.

Zahvaljujem.

Zahvaljujem poslanici Druginji Vuksanović Stanković, profesor Branko Radulović, izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (05.12.19 12:23:33)

Potpredsjedniče, molio bih vas za toleranciju pokušaću da budem krajnje konstruktivan i za dobro Crne Gore.

Ministre, dvije vaše teze su moj životni moto, a to je da društvo znanja osnov svega i zvanje pravo zvanje tom društvu. Ima jedna od karakteristika moje porodice koji je utemeljio moj otac i rekao je imanje nemoj da prodaš ni za što, prodaj ga samo za dvije stvari, za školu, i daleko bilo za bolest. I to je moto kojeg sam ja cio život promolisao i živio. Moj ideal je bio da postanem profesor Univerziteta. To je nešto što je moja vasiona. Ne forsirajući, ne reklamirajući sebe u ime desetak profesora, mojih kolega, neki su živi, neki u penziji, a mnogi su otišli. Kao čovjek, koji sam bio predsjedavajući cijelom Skupštinom Univerziteta, koji sam bio šef katedre najteže katedre na onoj tehničkoj što zore na Tehničko-metalurškom fakultetu, koji sam bio predsjednik postdiplomskih doktorskih studija, koji sam redovni profesor. Koji sam iznjedrio određeni broj magistara i doktora nauka koji su potvrdili svoje znanje na najvećim univerzitetima svijeta. Ovo kažem da bi ova moja priča bila utemeljenija, ne sebe reklamirajući, jer ja sam u naučnom svijetu poznat. Nije me stalo da li će neko reći drugi nešto o meni. Sa najvećim bolom u životu hoću da kažem da se stidim ovakvog Univerziteta Crne Gore, ja na njemu nijesam doktorirao, ja sam na najboljim fakultetima, univerzitetima stare države, to su bili ljubljanski i završio sam na Beogradskom Univerzitetu i tamo doktorirao kada je najači bio, kad se ta diploma priznavala i u Americi i svugde u svijetu. Stidim se od ovog Univerziteta Crne Gore i rekli ste treba reforma, treba temeljita reforma i treba metla. Prezirem sve one koji su svoju struku prodali za sitne interese, ne interesuje me da li su ti ljudi u DPS-u, SDP-u u Demokratskom frontu, da li nijesu. Mene to uopšte ne interesuje njihovo političko opredjeljenje. Ali me strašno interesuje da profesor Univerziteta mora da ima pedigree mora da ima da njegova riječ se čuje, mora da brani struku, mora da vaspitava decu, mora da brani javni interes, pojedinci su se prodali za sitne pare, gledajući propast Crne Gore stid i sram ih bilo, prezirem ih. Ministre sada ću vam reći nešto oko ove hiperprodukcije, magistarske doktorske studije.

Prvo, ovo sami znate bili smo nekada u pojedinim odborima, od kad sam ja prozivao pojedine rektore Univerziteta i onoga prethodnog i onoga prethodnog. Ovaj nije ni doktorirao ljudi, on je rektor Univerziteta nije doktorirao pred svojim mentorom. Ljudi, to su nonsensi ali će se to sve preispitati. Slušajte me, ministre, nekada je bilo, ministre slušajte me, nekada je bilo da na katedri profesor Univerziteta, prije svega, redovni profesor Univerziteta zajedno sa kandidatom naprave predlog magistarske ili doktorske teze prijavu da to sa katedre kroz strašnu reviziju ide na naučno-nastavničko vijeće fakultet poslije toga kolege i građani Crne Gore ide na naučno-nastavničko vijeće Univerziteta. Pa onda se formira komisija, pa onda se radi magistarski studij praktični četiri - pet godina dana, pa on nastavak ima pet, šest do 10 godina dana. Pa samo literaturu moraš da prelistaš godinu dana, moraš da stvoriš hipoteze, da opovrgneš neke potvrđene teorije ili da daš doprinos. Mora tvoja posebno iz tehnike tvoja magistarska i doktorska teza mora da bude primijenjena u praksi. Kad to završi, kad se odobri ide na svakom obliku ... mjesec dana stoji u Biblioteci svako da je gleda ide po svim univerzitetima stare dražve i tek onda pred Komisijom Međunarodnom možeš da braniš. Najsavremenije laboratorije svijeta moraš da umrežiš, moraš da stvoriš mrežu Univerziteta i laboratorija vodećih pa onda ti kao profesor zajedno sa profesorom iz drugih iz stare države i međunarodne objedinjavanje najboljih svojih kandidata jedno dva, a ne stotinu možeš da stvoriš nešto što znači naučni rad. Pa to da objaviš u vodećim časopisima svijeta recenzije i prolazak traje dvije godine ne možeš da objaviš u tom čuvenim časopisima ispod dvije godine. Ljudi, danas Crna Gora kite se neki novi skorojevići, sa hiper inflacijom magistara i doktora. Sve treba revizija, kao što su krenula naučna zajednica i prosvjetna zajednica Srbije, kao što su napravili Česi, kao što su napravili drugi '90-te godine do današnjeg dana pa bio ne znam ko mora sve proći kroz reviziju. Kakvi softver ministre, kako može biti plagijat 10, 15%, 0. Da li je ovako, pošto ste radili doktorski, doktorska ili magistarska teza treba da stoji sljedeće.

Cilj, hipoteze teoretski dio samo su u svijetu sa evidencijom dolje, dostignuto pa onda

praktični dio u kome si sam napravio, pa tumačenje diskusiju rezultata, pa zaključci, pa poslije literatura 205, 500 knjiga i časopisa. To je nešto što takvim ljudima treba da dadnemo sve što imamo, da vratimo one koji su na vodećim univerzitetima. Neću da se falim, moja mreža je bila skopski univerzitet, beogradski, novosadski, Ljubljanska je montanistika, Birmighman, Luven, Oksford, Kembridž. To je moja mreža bila i tamo su doktorirali, magistrirali moji kao nijesam zato je onaj rekao s pravom ta tehnika je jedina koja je sačuvala i one ankete koje su napravili istraživanja moj fakultet zajedno sa Elektro fakultetom je ponos bio nije danas, dobar je još, ali glas treba da se čuje.

Ministre, ako hoćete da budete reformator, ja ću vam dati ruku, ali ne na ovaj način. Ne može neki Mujović, s Pravnog ili sa ne znam kojeg u moje doba predavao je opštenarodnu odbranu ili nešto tako, da kod njega magistriraju doktoriraju na desetine to je ludost prvo taj čovjek nije kredibilan za to. Nije, a drugo kako možete ministre napraviti magistarski za jednu godinu hoćete li mi reći. Hoćete li mi reći kako magistarski može, kako doktorat napraviti za jednu godinu ljudi. To je ludost, sve treba preispitati. Neću skorojeviće, kako može ministre ja da učim Pravni fakultet pa završim Pravni fakultet pa magistriram i doktoriram na metalurgiji, ili obratno. Pa ministre bre pa ovo je sprdnja bre, zato se stidim ministre od ovog Univerziteta zato prezirem, prezirem profesore koji su potpisali se na to, takve profesore kao što je Mujović, a još i mnoge stvari kod mene su mnoge položili.

Nikada i na tehnici nije bilo čovjeka koji je ni bocu viskija kad se doktorira uzeo. Odijela sam da ne pričam kupovao magistrandima i doktorandima, sve, sve za nauku bih dao. Nije, ministre, ovo društvo izvanja.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 12:34:54)

Poslaniče Raduloviću nećete vjerovat, ali mislim da je cijelih 10 minuta prošlo. Privedite kraju, izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (05.12.19 12:35:05)

Da završimo na 12 mi je srećan broj, iz ozbiljne mi je srećan broj 12. Da se posreći Crnoj Gori. Ljudi, mi smo u strašnom zaostatku naše laboratorije na tehnici koje su bile eminentne, koje smo mogli reći koje su na Institutu za crnu metalurgiju fenomenalni su bili istraživači doktori nauka koji su bili na Institutu za aluminijum, koji su bili na Institutu za tehnička istraživanja, ko je vodovod napravio regionalni bez mi.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 12:35:53)

Profesore, ušli ste u 13 minut, nadam se da će on biti srećan kao 12, tako da nastavljamo dalje.

Koleginica Anka Vukićević, ispred Posebnog kluba čekamo kolegu Ibrahimovića, ako nam se pridruži zbog nekih obaveza odbora nije ovdje, a onda bi redosljed bio koleginica Brankna Tanasijević, Marina Jočić, Miloš Nikolić, Budimir Aleksić.

Zahvaljujem, koleginice Vukićević, izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (05.12.19 12:36:27)

Predlog zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju.

Predložene izmjene su išle na inicijativu studenata Crne Gore koji su se s pravom suprostavili i tražili i insistirali na poštovanju zakona. Studenti, u pravu ste, jer nema promjena pravila igre tokom utakmice. Kod vas situacija je takva da su promjene pravila bili u onim produžecima. Nadležni kažu da je svi bilo u skladu sa zakonom, ali je problem u tome što su različite ustanove, različiti fakulteti, različito tumačili ugovor o studiranju. Naravno, neki od

studentata su prihvatili pa su uplatili iznose od 1000 eura, što je svakako za njihove porodice i te kako velika svota.

Kažete da neće biti dodatnih izdavanja, u obrazloženju ovog zakona navedeno je da neće biti potrebni dodatni izdaci za implementaciju ovog zakona. A kako su neki studenti već uplatili sredstva vi ste najavili povraćaj sredstava, onda se postavlja pitanje iz kog budžeta, odakle će se ta sredstva vratiti studentima. Da li će neko od nadležnih snositi odgovornost za ovu situaciju ili će i ovog puta greške platiti građani, naravno iz Budžeta. Naravno, dobro je da naši studenti sada lakše dolaze do stipendija dobro je da se otvaraju novi studentski programi koji omogućavaju ipak studentima da lakše nađu posao, traženiji su na tržištu rada, ali i dalje predstavlja problem što imamo do 20.000 studenata novoupisanih svake godine, tri hiljade godišnje diplomira, i negdje se postavlja pitanje da li toliki broj studenata ili gužve na pojedinim studijskim programima utiču na kvalitet nastave. Ako sam dobro informisana trenutno na Ekonomskom fakultetu je oko 2.000 magistranata. Gdje ćemo mi zaposliti te mlade ljude? Da li će oni biti odmah nakon sticanja magistarske diplome prinuđeni da se prekvalifikuju da stiču nova znanja koja bi ih učinila konkurentnim na tržištu rada.

Naravno, ne mogu da ne pomenem Fakultet primijenjene fizioterapije, fakultet koji je nastao iz više fizioterapeutske škole koja je osnovana 1976.godine i ko je nepravedno postao, uz dužno poštovanje Medicinskog fakulteta, nepravedno postao studijski program Medicinskog fakulteta. Na neki način, fizioterapeutska struka izgubila svoj identitet pola vijeka, pola vijeka imamo fakultet koji je brend Crne Gore, fizikalna terapija je jedina grana medicine koja Crnoj Gori donosi novac iz najrazvijenijih zemalja svijeta. I to je fakat, i mislim da smo to trebali sačuvati. Isto kao što mislim da treba da sačuvamo Institut Simo Milošević kao nastavnu bazu. To je nastavna baza koja treba da ostane naša. Treba da ostane u vlasništvo države, jer ako to dvoje zatvorite možete staviti fakultetu ključ u bravu. Jer, ne ćemo nikad više dobiti kadar kao što ga trenutno imamo u našem lgalu. Dovoljno je pomenuti lgalu i zna se zašto se vezuje za čiji rad se vezuje.

Dobro je da će iduće godine biti otvorene magistarske studije fizikalne terapije, ali da li smo mi spremni, da li je Univerzitet spreman, da li ima adekvatan kadar ili će nam se desiti da predavanja, kao što je situacija sada na tom fakultetu, da fizikalnu terapiju u sportu predaje lice koje je diplomiralo na Fakultetu za fizičku kulturu. Mislim da je to apsolutno nedopustivo da neko ko nema osnovna znanja iz fizikalne terapije predaje predmet fizikalna terapija u sportu. I još samo jedna stvar da na faksimilu magistara fizikalne terapije nije dozvoljeno da stoji zvanje za koje su stekli diplomu, već su ostali na nivou specijaliste fizikalne terapije. Nije mi jasno o čemu se tu radi.

I zahvaljujem studentima što insistiraju na poštovanju zakona i Ustava i zahvaljujem svakom građaninu koji insistira na poštovanju zakona i Ustava. To je jedini način, da zemlju u koju su rođeni u kojoj su odlučili da žive učine boljom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 12:41:39)

Hvala vam, poslanice Vukićević.

Znači, sad smo završili izlaganja u ime klubova i prelazimo na diskusije.

Da li predlagač želi da se osvrne ne želi sad?

Sad prelazimo na diskusije i prva ima riječ poslanica Branka Tanasijević, a neka se pripremi poslanica Marina Jočić, izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ (05.12.19 12:42:15)

Poštovani predsjedniče, poštovani ministre Šehoviću, poštovana gospođo Kurpejović, koleginiče i kolege poslanici, poštovani građani,

Reformom visokog obrazovanja iz 2004.godine uveden je sistem studiranja zasnovan na principima Bolonjske deklaracije. To je model tri plus jedan, plus jedan plus tri, bečelor, specijalističke, magistarske i doktorske studije koji je važio do kraja studijske 2017. i 2018.godine.

Sistem studiranja je 2017. godine ponovo reformisan, uvođenjem novog modela tri plus

dva plus tri bečelor, master i doktorske studije koji je dominantan model u evropskom prostoru visokog obrazovanja. Kao rezultat reformskih procesa u sistemu visokog obrazovanja postoje trenutno dvije grupe studenata koji su upisali studije po nastavnim planovima i programima koji su kasnije reformisani zbog usklađivanja sa evropskim standardima u oblasti obrazovanja.

Prvu grupu čine studenti koji su započeli studije prije uvođenja Bolonjske deklaracije. Ovoj grupi studenata, u skladu sa zakonom o Univerzitetu, rok za završetak studija produžavan je više puta uzastopno od 2009. i 2010. studijske godine.

Posljednji put rok za završetak studija je produžen do kraja studijske 2019.godine, 2020.godine na sjednici Skupštine koja je održana krajem jula 2019.godine.

Često smo se pitali da li je rok za završetak studija ovim studentima bio možda predug. Međutim, ja smatram da svaki čovjek treba da ima šansu da kad uči da mu se to i omogući, i to je bila deviza kojom sam se rukovodila jer sam svih deset godina koliko je produžavan rok sedam puta učestvovala u tim procesima. Mogu da kažem, i pred studentima i pred vama i građanima Crne Gore, da sam to radila sa zadovoljstvom, jer kao što rekoh ko hoće da uči, bez obzira na godine, treba mu dati šansu.

Drugu grupu čine studenti koji su započeli studiranje po sistemu Bolonjske deklaracije, po modelu tri plus jedan plus tri. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju iz decembra 2018.godine produžen je rok za završetak studija ovoj kategoriji studenata odnosno omogućeno im je da studije završe po nastavnom planu i programu koji je važio u vrijeme upisa na prvu godinu studija do kraja studijske 2020 - 2021.godine.

Predlogom zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju o kome se danas vodi rasprava produžen je rok za upis na specijalističke studije. Suština Predloga zakna sadržana je u članu 1 kojim je propisano da ustanove koje su akreditovala studijske programe specijalističkih studija do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju iz 2017.godine mogu da vrše upis studenata na specijalističke studije do studijske 2021-2022.godine, što smatram potpuno opravdanim.

Predloženi produžetak roka za upis na studijske programe, postdiplomskih specijalističkih studija za dvije studijske godine omogućiće studentima da nastave školovanje po modelu, kao što sam trekla 3+1+1+3, koji je važio u vrijeme upisa studija.

Pošto je predlogom zakona ovoj grupi studenata omogućen upis na specijalističke studije bilo je potrebno precizirati rok za završetak tih studija i nije bilo urađeno predlogom zakona zato je grupa poslanika, među kojima sam i ja, predložila da se upis na specijalističke godine produži za dvije godine, odnosno da tim studentima koji se upišu po onom što je predloženo rješenje se omogući da završe studije u narednih dvije godine, a to je do kraja studijske 2023-2024.godine.

Na ovaj način, želim da skrenem pažnju studentima da tu spadaju i oni studenti koji su već upisani na specijalističke studije i oni studenti koji će specijalističke studije upisati u naredne dvije godine. I jednoj i drugoj grupi studenata je omogućeno da studije završe po programu po kojim su ih i upisali do kraja studijske 2023-2024.godine. Znam da je ovo informacija koju studenti sa nestrpljenjem očekuju i zato sam i saopštila na ovakav način.

Takođe, kao što je rečeno, predlogom zakona je data mogućnost studentima koji su izmirili odnosno koji izmire obaveze po osnovu školarine da okončaju studije odnosno odbrane magistarski rad u zakonom propisanom roku, a najkasnije do kraja studijske 2020-2021.godine, bez plaćanja dodatnih troškova po osnovu magistaskog rada.

Na ovaj način, uvažavajući sistemska rješenja Univerziteta Crne Gore, ispoštovani su zahtjevi studenata koje je Studenski parlament Univerziteta Crne Gore uputio nadležnom Ministarstvu.

Takođe, želim da kažem da zahtjevi studenata i Studenskog parlamenta su razmatrani i na Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

I na kraju.

Pošto je pominjana vrijednost obrazovanja i znanja za napredak jednog društva ja ću ponoviti, možda po ko zna koji put, koliko je to dobro definisano još u antičkom periodu, gdje je rečeno da, ako ne bude hleba Atinjani će biti gladni, ako ne bude obučara Atinjani će ići bos, ali ako ne bude učitelja, znanja i obrazovanja neće biti ni Atine. Prema tome, moja podrška ovom zakonu, podrška svima onima koji hoće da uče i podrška vama što ste omogućili studentima da završe školovanje po sistemu po kojem su ga i započeli. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 12:48:11)

Hvala vam, poslanice Tanasijević. Sada riječ ima poslanica Marina Jočić, a neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak. Izvolite.

MARINA JOČIĆ (05.12.19 12:48:20)

Poštovani građani,

Visoko obrazovanje u Crnoj Gori umjesto da bude fabrika znanja, ono je fabrika pravljenja para. I u tom smislu za sada na samom početku kompliment za Ministarstvo zato što je osnovne studije na državnom univerzitetu osmislilo tako da se ne plaća školarina.

Međutim, imamo brojne privatne fakultete koji proizvode, imaju hiperprodukciju diplome. Šta sa takvim diplomama? Kolika su one odraz znanja? To svi znamo u Crnoj Gori. Postoje studenti koji idu da polažu ispite, a ne znaju kako se ispit zove na nekom od privatnih fakulteta, ali takvi kadrovi upravo ovoj državi trebaju, jer treba na brojna ministarstva, brojne državne ustanove popuniti poslušnicima koji znaju da ne znaju i da im bude savršeno da se negdje zaposle i uhljebe, a da moraju sve da slušaju. Na sve to profesori univerziteta čute.

Sadašnja generacija profesora univerziteta ima znanje, ali nema hrabrosti. Nema hrabrosti da se suprostavi, nema hrabrosti za ono što je uloga profesora univerziteta. Pored toga što je obrazovanje njegova uloga je i da bude savjest društva. Na prstima jedne ruke može da se izbroje profesori koji su digli glas protiv ovoga šta se dešava u Crnoj Gori. Koji profesor, da li ste u zadnje vrijeme čuli osim četiri-pet profesora da se pobune za pljačku koja se dešava u Crnoj Gori za nepotizam, za korupciju, za diskriminaciju trećine stanovništva Crne Gore. Profesori čute. Čute, jer su kupljeni. Mnogi profesori su kupljeni i sabili se mišlje rupe zato što im je data radna soba u stan koji imaju, zato što im je dat kabinet, zato što im je dato neko putovanje ili im je ustupljen projekat po partijskoj osnovi. Bolje stanje nije ni u Ministarstvu prosvjete. Recimo, naš ministar koji je bio predsjednik stambene komisije sebi je dodao stan, govorim o vama, ministre, baš kao i vaša saradnica koja sjedi do vas, koja je takođe dobila stan od države, koja je samica, a dobila je dvosoban stan. Po takvim kriterijumima se radi i na samom univerzitetu. A s obzirom da riba od glave smrdi to nije čudno. Recimo, univerzitet nije smogao snage da odvoji umjetničke fakultete, pa da napravi univerzitet umjetnosti, što ja toplo preporučujem zato što se od zvanja ne mogu jednako birati naučnici i umjetnici. To je svakome logično, pa nam je rektorka univerziteta bila umjetnica, rediteljka i ona je bila šefica fizičarima, matematičarima, pravnicima, ekonomistima, njena je bila zadnja riječ kako će oni da organizuju nastavu, šta će da rade. Imamo mi drastičnijih primjera i to upravo trenutno sjedi na stolici rektora univerziteta.

Naslednik prethodnog rektora, njegov otac je ranije bio rektor, i bio dukljanski akademik, ne znam šta je bilo to ga je isto preporučilo, ovoga današnjeg je preporučilo, prije svega, to što je ispravljao spomenik svom djedu i pradjedu, ne znam tačno, gdje je pisalo na spomeniku da je bio srpski vojnik. On je ispravio taj spomenik i to ga je preporučilo da bude rektor univerziteta. Ima li toga igdje u svijetu da ste čuli osim u Crnoj Gori? Stvarno Crna Gora je zemlja nevjerovatnih čuda. A Univerzitet u Crnoj Gori ima i te kakvu slobodarsku tradiciju. Sjetite se profesora Miloša Radulovića, sjetite se asistenta Momira Bulatovića, sjetite se profesora Rista Vukčevića, Boška Glušćevića, oni su stali ispred svojih studenata, oni su stali ispred naroda da krenu u neki progres sa ogromnim entuzijazmom, međutim lopovi i ulizice su pokvarile njihov trud i njihov rad.

Zbog svega ovoga mnogi profesori koji drže do svog kredibiliteta su napustili Univerzitet Crne Gore. Umjesto njih dolaze da predaju profesori sa univerziteta iz okruženja. Plaćamo honorare, skupe hotele, avionske karte, dok nam obrazovani ljudi koji nemaju političku podršku partije na vlasti sjede kući ili rade potpuno neadekvatne poslove. Zato moram i da se osvrnem na ono što je rekla gospođa Tanasijević, nestaće Crna Gora jer nema intelektualaca koji će da produže i koji će nezavisno da rade, koji će biti savjest ovom društvu. Lako je obrazovati, ali treba biti čovjek. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 12:53:50)

Hvala vam.

Apel da se svi čuvamo nekih prejakih riječi kada se obraćamo i kada razgovaramo jedni s drugima.

Sada riječ ima poslanica Branka Bošnjak, a neka se pripremi poslanica Nada Drobnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (05.12.19 12:54:06)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Kratko ću samo o zakonu. Podržavam ove izmjene. Upozoravali smo vas i ranije, ali šta ste vi uradili? Vi ste, kada vam je rektorica Radmila Vojvodić bila u milosti dozvolili da se promijeni struktura studija i ako je to bilo protivzakonito, pa ste naknadno tu nezakonitost sproveli u zakon i to vam je izazvalo ovo što smo mi tada i govorili da će se desiti. Ne možete vi da diskriminirate jedan broj studenata i mnogi su možda i otišli na privatne fakultete zbog ovoga ili je to bila i vaša politika da njima nabacite posao. Mene ovdje više brine ovaj strmoglavi pad, odnosno čini mi se slobodan pad kojim ide visoko obrazovanje i Univerzitet Crne Gore, nažalost. I mislim da to treba i vas, ministr,e da zaboli. Moje kolege su pričali o tome. Mi danas imamo diplomirano neznanje i to je naš najveći teret i to će nas koštati svega. Imate hiperprodukciju diploma, iza diploma ne stoji znaje, jer smo to dozvolili svi zajedno ovdje i obesmislili i potpuno obesmislili obrazovni sistem i ovaj do univerzitetski, a posebno ovaj univerzitetski. Samo nek se prečešljaju, zbog toga treba revizija i treba da se vidi sve šta se radilo, kako je ko doktorirao, diplomirao, odbranio izabrano zvanje. Dok to ne uradimo i ne stanemo na zdrave noge ništa, ovo ide vrtoglavim padom.

Ono što vi to dobro znate, Univerzitet u jednom vremenu je i pokušao da malo nešto ojača pa smo podigli kriterijume za izbore u zvanje, pa su se podigli kriterijumi za doktorske teze, vi to dobro znate, mislim da tri puta ste vraćani, nije vam odobreno da branite doktorsku tezu jer se tražio rad koji je kredibilan pa ste negdje drugo doktorirali, takvih ima, išlo se na to da se stvarno traži da se doktorske teze objavi rad u nekom eminentnom časopisu i mnogi su političari tada odustali i otišli na neke privatne fakultete da doktoriraju. Ali sad se sve urušava ministre. Dozvolili smo da nam se kao policijska ispostava ponaša Univerzitet Crne Gore. Ja za to ne krivim vas, ja više krivim univerzitetske profesore koji čute, koji su ustrašeni i vide šta se dešava, one sijede glave ne smiju zbog toga što imaju negdje apanažu, članstvo u upravnom odboru ili članstvo u senatu po 100 eura i to im je bitno ili što će svoju djecu da zaposle negdje, nešto će im se omogućiti i oni sad čute, a vide kuda ovo vodi. Nama je Univerzitet Crne Gore postao hermetički zatvoren, najnetransparentnija institucija, ne možete dobiti ono što bi trebalo da stoji na sajtu. Ja kad sam se sudila s Univerzitetom Crne Gore neće da daju sistematizaciju, akt o sistematizaciji nemate na sajtu Univerziteta Crne Gore, nema ga. Meni se desilo da oni u preko noći u pet dana elektronski promijene sistematizaciju da meni ne bi dozvolili da se vratim na mjestu koje sam pokrivala. To je, na žalost, danas postao Univerzitet Crne Gore.

Znate što je jedino dobro što još uvijek ima onih mlađih entuzijasta, počeraćete ih sve. Počeraćete ih iz razloga što ste dozvolili i to da vam izboru u zvanje zavisi od fonda časova a ne kvalitet ko što radi i gdje radi. Ono što po inostranstvu idu, većinom je to zasluga nekakvih ličnih veza i kontakata koje imaju i trenutno sada što se crpe iz Evropske unije neke stipendije, a što se tiče samog budžeta Crne Gore koji je opredijeljen za obrazovanje niko ne ide o trošku budžeta Crne Gore. A kad sam bila u Engleskoj u Birmingemu sa mnom su bile djevojke iz Turske iz Dominikanske Republike, Japana, sve ih je država finansirala i po par godina su bile da se usavršavaju na univerzitetima tamo. Zato što te države vode računa o svom kadru. Mi smo sve pretvorili u ništa. Vjerujte, ako se ne krene neko čišćenje, i to jedna dobra metla treba, ako ne krenemo da ojačamo ovo je sve propalo. Nama su počele neznanice da vode Univerzitet. Evo ovo što pričamo o rektoru Univerziteta. Samo jedna rečenica, ja sam radila na tom referatu, on je čovjek kome nije prisustvovao mentor, a mentor je bio Japanac. Niko ga očima vidio nije, a teza se branila na našem jeziku i svaki izvještaj i sve je bilo na našem jeziku. Kako taj Japanac, mentor

zna naš jezik. To je veliki znak pitanja. Zašto ne uđete u to, zašto ne uđete u sve ove plagijate? Dozvolili smo, evo da moj kolega iz opozicije, oni osporavaju da li Univerzitet Crne Gore ima pravo da provjerava sadržaj magistrature da li je plagijat nečiji. Ne, ne osporavaju je li plagijat ili nije, nego osporavaju da li neko ima pravo sa Univerziteta to da gleda da li je plagijat. Pa to je sramota, tu je trebala da se oduzme ova magistarska titula, jer ne može neko ko je plagirao da ima magistarsku titulu. A nama su bili ti i ministri nauke pa onda može svima sve biti.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:00:07)

Hvala vam, koleginice.

Za komentar se javio poslanik Andrija Popović, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (05.12.19 13:00:19)

Zahvaljujem.

Evo kratko ću da dam poslanici Bošnjak još malo vremena. Kao ispravka navoda ne poslanice Bošnjak, nego u ranijoj diskusiji se čulo da su osnovne studije na Univerzitetu Crne Gore besplatno, što nije tačno. Dakle, tačno je samo za, ovo je mislim druga generacija koji ne plaćaju školarinu, dok svi oni koji su ranije upisali plaćaju. Moja kćerka je studentkinja III godine Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore i plaća školarinu 500 eura godišnje, što je prilično nepravedno. Napravljen je jedan iskorak novi kvalitet da se te osnovne studije ne plaćaju ali se moralo ići i na to da oni koji su ranije upisali ne plaćaju školarinu.

S druge strane, došli smo u situaciju da tim istim studentima se pokušavalo promijeniti sistem studiranja da ne bude više ono 3+1, osnovne studije plus specijalističke studije, nego nešto drugo 3+2+3. Neće svi da budu magistri, hoće da završe studije po onom sistemu koji su i upisali, tako da eto samo ta sugestija. Treba se tražiti način da se i studentima koji su ranije upisali studije da ne plaćaju školarinu koja iznosi 500 eura godišnje, da im se da isto pravo kao što to imaju studenti generacije, mislim od prošle godine, od ove školske godine, da ne bude tu diskriminacije. Zahvaljuje.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:02:52)

Hvala vam.

Odgovor na komentar poslanica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (05.12.19 13:02:57)

Kolega Popoviću,

Poslije usvajanja ovih izmjena zakona postale su besplatne studije, ali ovi koji su počeli po starom oni još uvijek plaćaju, vjerujte da se bi, krenuo je Univerzitet da se pretvori u biznis veliki i meni je drago što se to prekinulo, jer je svima bilo važno da se upiše što više studenata, nisu imali mjesta ni da dođu da sjede na stolici jer je bilo više studenata nego mjesta u salama i neka se to uradilo to je neki dobar iskorak. Ali ovi nažalost što su ranije upisali sada moraju po onome što su i kako su upisali.

Mene ovo brine, ova najezda ovih plagijata i najezda tih koji ne zaslužuju diplome. Usvojen je onaj zakon ali ne vidim da je to zaživjelo do te mjere, ja ne vidim. Vidite šta se na Univerzitetu u Srbiji desilo. Znači, pokazao je Univerzitet snagu uprkos onakom režimu koji je pod Vučićem u Srbiji ipak je Univerzitet iskoračio i ministra proglasio plagijatorom. A mi ovdje, šta imamo, koga imamo. Nije Bečić jedini, on je u šumi, imate tu i Veljovića koga treba ispitati, imate ovoga profesora kriminalistike, sve mu zaboravim ime što je glavna vedeta sad Rakočevića. Ja sam bila tu kad je profesor Ignjatović slao pismo rektoru u kome je upozoravao da je plagirao sve. Pa

šta je uradio? Otišao je pa je tamo prijetio i ne znam čim se bavio po Srbiji da bi ustrašio da se odustane od toga. Znam i kad je Aco Đukanović, poslato je sa Pravnog fakulteta, tokom odmora, da se njegov magistarski rad nalazi na oglasnoj, da može da se vidi u biblioteci da ga niko ne bi vidio. Ja pretpostavljam da je njemu neko to dobro napisao i on odbranio pa se tu ne može naći nekakva, čini mi se da je bilo vezano za ustavnu žalbu. E sve to treba da mi ovdje vidimo i da se uradi jedna revizija, jer nisu oni jedini, takvih ima more. More, a što je najgore što su svi sad isplivali i oni vode univerzitetske jedinice, vode Univerzitet Crne Gore i oni se bave ovim generacijama koje dolaze. A ove mlade generacije koje su ambiciozne, otići će, ministre, napustiće zemlju, otvoriće im se vrata. Ko god vrijedi otići će vani i mi ćemo ostati sa ovim lošim đacima koji će da se svete i da nam oni prave nekakav razvoj, a oni ne mogu, njima se ništa dalje ne ide od novčanika, vjerujte vi to. Odlično znamo se mi svi koliko je ko težak, kakav je ko bio student, šta je ko radio. Mala je Crna Gora, mala je Crna Gora a ovo što se dešava, visoko obrazovanje je katastrofa.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:05:57)

Hvala, kolegice, imate još jedan komentar.
Za komentar se javio poslanik Radule Novović, izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (05.12.19 13:06:06)

Hvala vam, predsjedniče.

Ne sumnjam da je uvažena profesorica dobro upućena u situaciju na Univerzitetu, ali mislim da je ipak pretjerala sa ovim ocjenama i neki prethodni govornici. Mislim da je neprimjereno govoriti na ovaj način o sadašnjim profesorima Univerziteta ili sadašnjim dekanima pojedinih fakulteta. Govoriti naročito o tome kako oni nemaju hrabrosti, da su kukavice, mislim da je posebno neumjesno. Siguran sam ja da oni imaju šta da kažu i te kako bi to rekli, uostalom, ali možda je stvar samo u tome da se vaši i njihovi pogledi ne poklapaju. A siguran sam da na Univerzitetu Crne Gore ima dovoljno i ljudskog i stručnog kapaciteta da se kaže nešto i da se ukaže na neke stvari. Uostalom, ne treba tako govoriti ni zbog profesora Univerziteta koji su u ovoj sali, koji participiraju u radu ovog parlamenta.

Takođe, ne znam u vašem ili u prethodnom izlaganju, direktno ili u insinuaciji je pomenuta i prethodna retorka Univerziteta Radmila Vojvodić. Želim da kažem za ovom govornicom da je Radmila Vojvodić intelektualac kojim savremena Crna Gora može samo da se ponosi. Za vrijeme svog mandata učinila je ogroman napredak u svim segmentima kada je u pitanju Univerzitet Crne Gore i unaprijedila njegov rad, tako da zaista mislim da se i s obzirom na njen umjetnički bekgrund i s obzirom na njen ukupni profesionalni bekgrund o Radmili Vojvodić u ovom domu i u Crnoj Gori treba govoriti sa posebnim poštovanjem. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:07:58)

Hvala.
Odgovor na komentar poslanica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (05.12.19 13:08:01)

Uvaženi kolega, neprimjereno je ćutati, neprimjeren je ovaj muk na Univerzitetu, a ovakva su sva dešavanja u zemlji. To je neprimjereno. Ja odlično znam jer oni mene tapšu po ramenu i kažu - e neka si, e reci im ovo, reci im ono. Niko od njih nema hrabrosti da izađe. Zašto nema hrabrosti ja ne znam, jer ne znam šta ko može oduzeti jednom redovnom profesoru Univerziteta ako radi svoj posao. To prije svega treba radi onih studenata da uradi, da digne glas. Da oni dignu

glas stali bi studenti iza njega, mi smo sve to zataškali, umirili. Ovo je neprimjereno. Neprimjereno je i da kod studenata nema bunta, jer mladost nosi, pa iako griješe nosi sama po sebi nekakav bunt.

Ja sam presrećna bila kad smo mi kao studenti se borili protiv rata, kad smo išli u Sarajevo pred rat 90-tih, svega se toga sjećam, i to mi je nešto što mi je u nekakvom sjećanju iz studentskih dana najmilije i zato mi je žao što smo umrtvili ovu našu omladinu.

A što se tiče Radmile Vojvodić, kad je bila tako dobra što ste je, nisam je ja smijenila nego vi. Vi ste je makli. A nije, nije mogla ona biti rektor iako je bila u pravu za ovo radi čega ste je makli. Ja, bez obzira što sam njen protivnik, ja sam i tada javno rekla ona je bila u pravu, makli ste je zbog neke druge stvari, ja ne znam, ali ono što je ona tada radila i šta ste vi našli kao razlog, to nije bio razlog za njeno micanje. Ona nije zaslužila bila da bude rektor, ona ima samo magistraturu, ne može ona da određuje na ostalim univerzitetskim jedinicama i ostalim profesorima na drugim granama. Da postoji univerzitet umjetnosti mogla bi biti rektor na univerzitetu umjetnosti, ali na Univerzitetu Crne Gore ona nije mogla biti rektor. Politički vam je tada odgovaralo onda ste je makli. Nešto se tu deilo, zbog čega ja ne znam, ali zbog onoga što je u javnosti bilo, mislim da je i dobila ona da su je nelegalno smijenili ali šta, šta to znači. To je isto kao ovdje što imamo da se ne mogu preispitivati naše odluke, tako je doneseno da se ne mogu preispitivati odluke Senata Univerziteta Crne Gore, pa vam neki ljudi nisu birani u zvanje, zbog zaboga toga što su određeni odlučili, bez obzira što ispunjavaju kriterijume, da budu uzdržani. E to ne može. Mi to treba da mijenjamo jer ne može revanšizam bilo da sam ja iz Demokratskog fronta ili iz SD-a, ili SDP-a, ili DPS-a, ako ispunjavam kriterijume za izbor u zvanje ne može meni neko ko je kupljen nečim da ćuti, da zbog toga što ne podigne ruku, jer mu je ćef, da ja ne mogu biti izabrana. E dok to ne promijenite ne možete ništa, a vi ste napravili i da zvanje može da se izgubi. Kao evo, vi dobijete jedno zvanje pa onda se ne izaberete ili odete neđe i onda vam više ne važi.

Samo još ovu rečenicu, to vam znači da neki ljudi koji su, recimo, redovni profesori na eminentnim univerzitetima u svijetu, kad bi došli ovdje da predaju vi bi im rekli izvolite morate da se birate u zvanje docenta. Sve ste obesmislili.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:11:18)

Hvala.

Sada riječ, umjesto poslanice Drobnjak, tako je dogovor u klubu DPS-a ima Predrag Sekulić, a neka se pripremi Budimir Aleksić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (05.12.19 13:11:30)

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre, gospođo Kurpejović,

Dozvolite samo da podsjetim ukupnu javnost koja nas gleda da je u pitanju Zakon o visokom obrazovanju koji se mijenja samo u dva člana i osnovna intencija ovog zakona jeste da se studentima izađe u susret, studentima postdiplomskih studija na način da ih oslobodimo, ukoliko budu u narednih par godina završili te postdiplomske studije, da ih oslobodimo davanja onih 1.000 eura.

Zaista me negdje čini nesrećnim, makar u onom dijelu gdje sam idealista i gdje smatram da bi možda trebalo makar u nekim trenucima, a ovo je taj trenutak da kolege iz opozicije izađu malo iz nekih svojih političkih busija i da podrže zakon i kažu ovo je dobro rješenje. Mislim da to negdje imamo problem sa tim. Naravno, nažalost, još uvijek za razliku od snage koju je lako odmjeriti, kantar za pamet nije izmišljena i onda je veoma lako dovesti bilo čiju pamet u pitanju. To je negdje što je postalo u zadnjih nekoliko godina odlika ovog parlamenta, da se ne obračunavamo sa idejama, sa političkim stavovima, nego da pokušamo da se obračunavamo sa ljudima. Naravno, možda negdje ljudima koji su visoki intelektualci to ne predstavlja problem da to razumiju, ali dozvoličete da ostane trag gorčine kad pokušamo na ovaj način kako je demonstrirano sada u parlamentu da se obračunamo sa pojedincima koji zaista u nekim drugim

sredinama zaslužuju ono što je pitanje i digniteta i nagrada i svega ostalog.

Znači, žao mi je što je u pitanje doveden profesionalni i intelektualni integritet gospođe Radmile Vojvodić. Ja vjerujem da bi mnoge sredine bile srećne da Radmilu Vojvodić imaju kod sebe. Sa čime je ona zaslužila da na bilo koji negativan način bude pomenuta u ovom parlamentu. Dozvolite samo da podsjetim, ona je postavila 93. godine Princezu Kseniju, ona je postavila Danila I kao pozorišnu predstavu, ona je postavila najvećeg disidenta u komunističkoj Jugoslaviji pozorišnu predstavu Milovan Đilas. Ja zaista ne mogu da vjerujem, nije sporno da svako se ocjenjuje, da se ocjenjuje njegov rad, to mi nije problem. Može neko da kaže da je bila dobra ili loša rektorka, u ovom ili u onom smislu, ali nemojte da ocjenjujemo profesionalni dignitet.

Dozvolite takođe da podsjetim i na ono što je dio biografije, to ste mogli makar da pogledate, dio biografije sadašnjeg rektora. Je li problem to što se bavi alternativnim izvorima energije, je li problem to što za razliku od drugih, on je svoja naučna znanja sticao na Univerzitetu u Tokiju, on je stipendista pa je pravio istraživanja u Sjedinjenim Američkim Državama? Je li to problem?

Ja zaista još jedanput pozivam poštovane kolege, da ono što je rad možemo da ocjenjujemo, ali ono što je intelektualni i profesionalni dignitet, ja bih vas molio zaista da pokušamo makar da se suzdržimo oko toga.

I naravno, ostaje pitanje da li nam je visoko školsko obrazovanje onako kako bi željeli. Vjerovatno da nije. Da li možemo svi zajedno da učinimo nešto po tom pitanju. Ja mislim da možemo, makar i na način što ćemo se uzdržati od grubih ocjena kada su profesori Univerziteta i kada je Univerzitet Crne Gore u pitanju. Dozvolite, takođe, da podsjetim da je osnivanje Univerziteta Crne Gore bio jedan od temelja ukupne državnosti Crne Gore. Dozvolite takođe da podsjetim na desetine i desetine ljudi koji su taj univerzitet uzdigli na pijedestal zaista visoke naučne i profesionalne ustanove, uz činjenicu da ovdje sjede ljudi koji su bili dio tog univerziteta.

Mislim da bismo prvi korak koji bismo ovdje u Parlamentu mogli da napravimo, to jeste podrška ovom zakonu zato što ga podržavam zbog studenata. I drugi korak jeste da sa više poštovanja i više odgovornosti govorimo o Univerzitetu Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:15:50)

Hvala vam, poslaniče Sekuliću.

Za komentar se javio poslanik Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.12.19 13:15:55)

Hvala vam.

Poslaniče Sekuliću, ja sam se javio, između ostalog, da bih iskoristio i prisustvo ministra, jer ga nisam odavno vidio, ja lično ovdje u Skupštini, nisam bio tu kad su bila poslanička pitanja, ali s obzirom da ste izrekli neke stvari u međuvremenu, prvo ću da vam se obratim vezano za ovo što ste prozivali praktično gospođu Bošnjak, kako ona nalazi načina da nađe zamjerku za gospođu bivšu rektorku. Ili niste slušali ili zaista hoćete da skrenete priču u pravcu koji vama odgovara. Ona je lijepo rekla da postoji samo jedan razlog, žena nije doktorirala. Kako ona može da bude rektor na Univerzitetu sa stotinama doktora nauka, a nije doktorirala, nije pristojno jednostavno. I fino je rekla da postoji umjetnički univerzitet da bi to bilo prikladno, ovako ne, to je razlog.

A što se tiče toga što je postavljala Princezu Kseniju i Danila I na scenu, to je njen posao, kao sad da nabrajate bilo kakav uspjeh u radu bilo kojeg profesora Univerziteta, to je njen posao i to ne bi trebalo da ima toliko veze ni sa čim drugim osim sa činjenicom da uvijek birate svoje politički selektovane kadrove. Problem je ne samo u visokom školstvu nego i u osnovnom i u srednjem. Treba li da pominjemo da su svi direktori škola partijski izabrani i to brutalno, da nema ni jedan jedini Srbin profesor direktor škole u Crnoj Gori ili vrtića, jedan jedini osim ako je zakleti DPS-ovac, pa je zbog toga izabran. Nema ih.

I sad da iskoristim priliku, pošto je tu ministar, i očekujem da mi odgovori. Prije mjesec dana desio se, po mom ubjeđenju a i velikog broja ljudi u Crnoj Gori, skandal. Škola "Vuk Karadžić" u

Beranama je slavila 150 godina svog postojanja, škola koja nosi ime reformatora ćirilicnog pisma. On je poznat po tome kao što je Nikola Tesla po dvosmjernoj struji. I vjerovali ili ne, marketinški materijal te škole, bilbordi i sve urađeno je sa logom škole latiničnim, Vuk Karadžić, to bi mogli u drskosti, da paralelu povučemo, možda sa, recimo, situacijom da Coca cola slavi 100 godina postojanja, a da u hotelu u kojem se to radi služe pepsi kolu. E otprilike je to taj nivo bezobrazluka. Ja mislim da je to razlog bio da smijenite direktora škole, ako mu niste vi lično naredili da ćirilicu briše, čak i iz škole "Vuk Karadžić". Pričam, ministre, logo škole koja je dobila ime po ćirilicnom reformatoru, to je sramota.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:18:59)

Hvala, poslaniče Radunoviću, zloupotrijebili ste institut jer ste komentarisali poslanika Sekulića.

Ne,ne, ne možete tako da radite, samo vam konstatujem da ste zloupotrijebili. Izvolite, poslaniče Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (05.12.19 13:19:22)

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Uvaženi kolega Radunoviću, hvala vam na ovih dodatnih nekoliko minuta da pojasnim još malo svoje stavove. Nema nikakve dileme da je gospođa Vojvodić izabrana po zakonu,ako da i zato što umjetnici imaju neka drugačija zvanja. Dozvolite da to ipak jasno saopštim, da ne bude bilo kakve dileme u javnosti. A nije samo vaša uvažena koleginica Bošnjak to komentarisala, bilo je još nekoliko neprimjerenih komentara od strane kolega iz Demokratskog fronta.

Ponajmanje ja treba da branim gospođu Vojvodić, ali branim ukupni dignitet ovog parlamenta sa željom da ne pokušavamo ono što su dometi koji su čak iznad naše sredine da ih negdje stavljamo u ravan s onim što je naš politički diskurs.

I dozvolite samo još nekoliko napomena. Zaista bi bilo neprimjereno da ja i vi uđemo u nacionalno prebrojavanje prosvjetnih radnika. Mislim da je to veoma loša poruka i ja zaista vjerujem da je procentualno jednak broj ljudi ili sličan broj ljudi radi onako kako se izjašnjava na popisu i u osnovnim i u srednjim školama. Ali, ono što jeste pitanje koje ovdje treba da postavimo povodom ovog zakona - kako nam je obrazovanje. Ja zaista vjerujem u ono što su višemilionska ulaganja u prethodnih nekoliko godina i ranije u infrastrukturu u školstvu jeste neka nada da će školstvo biti drugačije, da će biti bolje. Naravno, pri tom samo da znamo, moramo da ulažemo i ono što je životni standard profesora da imamo dobre profesore moramo da imamo i dobro plaćene i zadovoljne profesore da bi mogli da rade sa djecom. I naravno, samo da znamo, znači pod infrastrukturom podrazumijevam i seoske škole. Ako želimo da mladi ostaju na selu da tamo imaju svoju budućnost itd. moramo da im obezbijedimo ono što je dužna svaka država iz budžeta, znači da imaju dobre škole, da imaju dobre profesore i naravno, na njima je da pokažu svoje znanje ili da upijaju to znanje. Ali, ono što jeste pitanje da li 21 vijek sa svim izazovima uključujući i internet koji pored 1000 dobrih strana ima i neke loše, da li nam na neki način skreže pažnju sa obrazovanjem. Ne možemo mjeriti obrazovanje iz našeg vremena, jer to vrijeme više ne postoji. Sad je vrijeme nešto drugačije. Ja zaista vjerujem da ćemo se lako složiti oko toga da i obrazovanje treba prilagoditi tom vremenu. Ali, kako god pred Ministarstvom prosvjete zaista jesu velika iskušenja i izazovi, za sada vrlo uspješno odgovaraju tim izazovima, a ostaje da vidimo i da se svi zajedno potrudimo da nam i školstvo bude bolje nego što je danas. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:22:06)

Poštovane kolege, samo da podsjetim, razgovaramo o Zakonu o dopuni Zakona o visokom obrazovanju, koji se sastoji od dva dodata člana. Naravno, ja nisam naivan da očekujem da ćemo pričati samo o ta dva člana i razumijem potrebu da se priča šire, ali zaista vodite računa kad

karakterišemo, nisu to svi radili, neki su to radili sa stanovišta svog kategorijalnog stava o tome kako funkcioniše profesori na univerzitetu, ali zaista bih se složio sa gospodinom Sekulićem i Novovićem, kad je u pitanju gospođa Vojvodić, ona je persona koja je zaista na ponos Crnoj Gori, a vjerujem mnogi profesori, drugo je njihovo političko angažovanje i njihovo izražavanje stava, samo nemojte da širimo tu priču govoreći o osobama, personalno govorite o kategorijama.

Za komentar se javio poslanik Radonjić. Izvolite.

GORAN RADONJIĆ (05.12.19 13:23:05)

Zahvaljujem.

Pa upravo je to i razlog što mi nemamo javnu raspravu ni o čemu, mi na žalost, jedina je prilika da neko, pa i profesor Univerziteta, kao što sam ja, prokomentarišem nešto javno o reformi obrazovanja, o obrazovnom sitemu i td.

Nama je i reforma posljednja izvedena tako, bez opozicije u Parlamentu, bez javne rasprave, bez medijskog razgovora, bez stručnog razgovora, bez sastanaka, mišljenja. Nama se vaka reforma, preživjeli smo ih više pa ćemo i ovu, dešavala tako što nam se odzgo saopštava šta treba da radimo, a onda se brani, brani, sakriva, a onda poslije izvjesnog broja godina dođe nova garnitura koja kaže - ne valja ništa, moramo ponovo. I onda odjednom kao da je sve u redu.

Ovdje da kažem, na žalost, ova vlast prebrojava po nacionalnom i jezičkom kriterijumu. Vuk Karadžić je ovdje persona non grata od 2006. i prije, jer je ovdje, da se sjetimo, promijenjen naziv ulice na Cetinju na kome je izdata njegova knjiga, Njegoš je izdao Srpske narodne poslovice, tamo je nađen simbolički način da se promijeni naziv te ulice. O tome se radi. Mi ako govorimo, a vi se bavite na vašem kongresu identitetom, a naš je identitet taj jezik, naš identitet je i Vuk, naš je identitet i ćirilica, a ne da se na nekakav perfidan način, pa evo Skupština, zašto je nama na ekranima latinica, pa valjda mi i te stvari i naziv tamo ćirilički. Dakle, vidite, ja sam za to da se koristi i latinica, da ne razumije neko pogrešno, ali je stvar u tome do 1945. isključivo je bila ćirilica.

Sa druge strane, drastična diskriminacija se ovdje vrši na predmetu čiji je naziv jedan, a udžbenici su drugi. I kad je konačno ovog ljeta Ministarstvo odlučilo da primijeni propis i da se naziv predmeta, koliko god on bio nesrećan, crnogorski - srpski, hrvatski, bosanski jezik i književnost primijeni i da se stavi na udžbenik, on nije stavljen nego je čak taj ko je autor prijetio tužbom i vi ste vratili da piše samo jedan. I ako već govori srpski, a bogami govori neko i hrvatski, govori neko i neki drugi, pa bi trebao i on da bude prepoznat.

Takođe, bi trebalo da se ne izbacuju pisci koji su veličanstveni, koji pripadaju tom srpskom jeziku. O tome se radi. Dakle, da je države taj ko prijeti da će da tuži ako se stavi naziv predmeta na udžbeniku istog časa, i to tražim kao profesor čija je to struka, na stranu sad što je stručno taj udžbenik užasan, što su čitanke užasne i svaki put sve gore, ali istog časa je taj udžbenik je trebalo izbaciti iz upotrebe i dovesti novu, normalnu komisiju, stručnu da ga radi, a ne inkognito pišu knjige i da se onda poslije mislimo zašto su nam đaci loši, zašto da im je loše elementarno vještina čitanja. Dakle ideologija je ovdje unesena od vas kao vlasti u škole, a ne da je opozicija

....

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:26:08)

Odgovor na komentar poslanik Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (05.12.19 13:26:10)

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvaženi gospodine Radonjiću, nemam ništa protiv ove rasprave uz malo podsjećanje da ipak treba da govorimo o visokom obrazovanju, ali apsolutno se slažem da sva pitanja koja se tiču obrazovanja su jednako važna, a čini mi se ona koja se tiču najmlađih su najvažnija, jer treba da nam djeca odrastaju u nekoj atmosferi koja odiše nečim boljim i drugačijim od onoga što je život u

Parlamentu. Znači apsolutno niko ne može da negira ni istorijsko, ni lingvističko, ni bilo koje drugo mjesto Vuku Karadžiću u istoriju. Tu nemamo nikakve dileme predpostavljam. Djeca i dan danas a tako će, vjerujem biti i za 10 ili 100 godina prvo uče ćirilicu. Znači, činjenica je da ovaj svijet zbog engleskog jezika i malverzacije engleskog jezika u odnosu na druge jezike zbog informatičke pismenosti ipak počiva na tivicu. Dozvolićete da ta latinica negdje ipak ima primat, ima primat recimo i u Srbiji, kako god vi to gledali, na koji god način gledali, imate u Srbiji čitavu borbu oko toga da ljudi pišu ćirilicom, pa ipak je im je lakše latinicom. Zato što je većina kompjutera sa latiničnom tastaturom.

Naravno, slažem se apsolutno treba poštovati ravnopravnost obadva pisma, djeca treba da znaju i jedno i drugo pismo, i tu nemam nikakvu dilemu. Vjerujte da bih bio negdje zaknut, ako ne bih znao ćirilicu. Sa druge strane, dozvolite nekoliko rečenica oko srpskih pisaca. Vjerujte mi kao piscu koji je čitao sve te srpske pisce o kojima govorite na njima počiva istorija književnosti bivših jugoslovenskih naroda. Znači, ja bih zaista bio zaknut da nijesam sa jednakim žarom čitao Vitomila Zupana i Oskara Daviča, znači ako mi Borislav Pekić nije, ja zaista ne mogu to nacionalno svrstavanje znači gdje svrstati Borislava Pekića, koji jednako govori i o Crnoj Gori i o Srbiji i o Londonu o Velikoj Britaniji, ili gdje svrstati Danila Kiša, znači ima li išta ružnije nego nekoga pisca svrstavati u nešto što je nacionalno. Znači, ako je dobar pisac, on je dobar pisac, bez obzira na kojim meridijanima piše. I kažem još jedan put ajmo da svi učinimo napor da naša djeca što više čitaju, znači to pisaca sa svim meridijana, dozvolićete da produkcija književnosti u godišnjem nivou i zaista previše je velika da bi se mogla ispratiti u bilo kom dijelu, ali zaista ne smatram da bi sad nacionalna odvajanja na ove i one pisce da može pomoći bilo kojem djetetu da danas, sutra se obrazuje na dobar i prihvatljiv način. I naravno, koga interesuje književnost on će čitati sve pisce . Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:28:58)

Hvala vam, poslaniče Sekuliću.

Sad ćemo da se vratimo opet diskusijama.

Riječ ima poslanik Budimir Aleksić, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

BUDIMIR ALEKSIĆ (05.12.19 13:29:13)

Vi ste ovdje kazali da je razmatrana Inicijativa studenata, da ste im izašli u susret, što je dobro, i to pozdravljam, ali ukazujem na još jedan problem i na jednu inicijativu koju ste dobili, a koju nijeste razmatrali, odnosno makar nijeste dali odgovor pokretačima te inicijative, a riječ je o petnaestak studenata svršenih visokoškolaca sa Filozofskog i Filološkog fakulteta u Nikšiću koji su završili nekoliko studijskih programa - srpski jezik, engleski jezik, italijanski jezik i tako dalje i koji su 2013.godine odradili pripravnički.

U tom javnom pozivu iz 2013.godine rečeno je da mogu da odrade pripravnički kod pet poslodavaca, pa je neko odradio pripravnički u biblioteci, neko u muzeju, neko u izdavačkoj kući i tako dalje, ali nijesu odradili u školama. I sad imaju problem, jer ne mogu da polažu stručni ispit za rad u obrazovnim ustanovama zato što nijesu odradili pripravnički u školama, ne svojom krivicom nego je kriv onaj ko je raspisao takav oglas i ko je uputio taj zvanični poziv. I oni vas mole da vi to ispravite. Obratili su se Ministarstvu prosvjete, Zavodu za zapošljavanje, Upravi za kadrove, onim subjektima koji su u okviru Programa za stručno osposobljavanje visokoškolaca, jer kada su htjeli da polažu stručni ispit kazano im je da ne mogu polagati stručni rad za rad u prosvjeti nego samo u državnim organima, i ljudi imaju problem. Ja sam molim da to riješite i ne znam zašto to više ne rješavate. To su konkretna pitanja. To su ljudi koji su ozbiljno studirali, koji znaju svoj posao, koji žele da rade u prosvjeti i nemojte da ih diskriminišete.

Mi smo juče ovdje u sklopu harange na Demokratski front od jednog kolege iz DPS-a čuli da mi sa radosti govorimo protiv Crne Gore. Čovjek, osoba ne zna jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe. Ne kaže se sa radosti nego se kaže sa radošću, ali takvi nažalost vladaju, upavljaju ovom zemljom, i njima može biti da rade i u školama i na Univerzitetu o kome danas ovdje

govorimo i tako dalje. Ovim ljudima koji nijesu aktivisti DPS-a i koji bi da pošteno rade svoj posao u struci, a tvrdim da znaju i da su naučili materiju svoje struke njima to ne može biti. O Univerzitetu je ovdje dosta rečeno. Najbolje je rekao profesor Radulović treba metla, što prevedeno na jedan umiveniji jezik znači treba temeljite reforme, o tome je puno govoreno, a o vašem odnosu u odnosu vlasti prema Univerzitetu najbolje govore činjenice na šta su oni svedeni kolike su njihove plate i tako dalje.

Plata profesora Univerziteta je do 750 evra i sa ovim povećanjem koje ste planirali od 12% dogodine mi ne možemo stići plate u lažnoj državi Kosovo, u državi u pokušaju. A mi hiljadu godina stara država od Ljetopisa popa Dukljanina dičimo se Oktoihom, dičimo se Ljetopisom, dičimo se Njegošem, čudima, ali ne možemo stići Kosovo. Ovdje smo čuli da je gospođa pomoćnik ministra dobila kao samica dvosoban stan, a redovna profesorka Univerziteta dobila je jednosoban stan, jer joj je objašnjeno da nema pravo na radnu sobu. Sad vi nijeste doktor, vi ste državni činovnik, vi ste prioritet, i to dovoljno govori u odnosu prema Univerzitetu Crne Gore. Da ne može da ima redovni profesor radnu sobu, jer mu valjda ne treba, smatraju u Ministarstvu šta će redovnom profesoru radna soba, nema on šta da piše, ako mu je baš do pisanja neka prepíše ko' što rade ovi ostali koje hvatete vi sami u plagijatu, što bi na naš jezik rekli to je lupeština kao autorski postupak, autori su lupeži, plagijatori. I ne uzimate im zvanja za razliku od Srbije u kojoj je sačuvano dostojanstvo Univerziteta, pa je ministru finansija oduzet doktorat, jer je ustanovljeno da je plagijator.

To je odnos prema znanju, prema pameti, prema vrlini od strane ove vlasti. I pravo da vam kažem u pravu su neki kad kažu - i to im je mnogo. Kako rade i kako se oglašavaju i kako su građanski hrabri i to im je mnogo, u pravu ste vi. Komandir milicije u Gusinju ima veću platu od profesora Univerziteta, jer je osnovna disciplina naučna izgleda na Univerzitetu Crne Gore ćutologija. Tamo vlada muk, nema hrabrosti. Ja sam se godinama ovdje zalagao prilikom usvajanja budžeta da se što više da Univerzitetu, vidim da sam bio u grešci treba to oduzeti i dati policiji, jer izgleda i sami profesori tako misle. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:34:28)

Hvala vam.

Poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanica Željka Savković. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (05.12.19 13:34:36)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovani predstavnice sa saradnikom, uvaženi ministre sa saradnicom, kolegince i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Na početku želim da kažem da sam kao član Matičnog odbora podržao izmjene dva člana iz prostog ubjeđenja da treba dozvoliti studentima da okončaju započete studije. Naravno, i ako se radi o samo dva člana važno je pomenuti to, da on omogućuje prvo pozitivnost u studiranju, odnosno jednakost studiranja ne manje važne činjenice i to da ćemo omogućiti ljudima da okončaju započete studije, čime stvaramo preduslove da konkurišu za poslove, da stvaraju porodicu, da doprinose društvu. Bošnjačka stranka će uvijek podržati one zakone koji štite mlade, nauku, obrazovanje i mislim ono što je najveći potencijal, odnosno ono što je najvažnije za napredak našeg društva, jer ne možemo pričati o razvijenom društvu ako nemamo razvijeno visoko obrazovanje, odnosno ako nemamo građane koji imaju razvijeno visoko obrazovanje.

Ono što znamo i prilika je da o tome pričamo zašto da ne, da je u Crnoj Gori već 15 godina u primjeni Bolonjska deklaracija. Cilj Bolonjske deklaracije je taj da se jača to visoko obrazovanje, odnosno da se napravi taj jedan evropski prostor visokog obrazovanja sa glavnim ciljem jačanje kvaliteta visokog obrazovanja. To je dovoljan povod da se svi udružimo u tom pravcu. Da bi uspjeli u tome moramo pratiti reforme, moramo pratiti sve svjetske trendove, odnosno moramo ići u pravcu onih ekonomskih i tehničko tehnoloških i svih drugih globalnih izazova. Takođe, ne treba da zaboravimo i to da moramo obezbijediti ono što i Bolonja predlaže, mobilnost i profesora i

studenata i kadrovsku konkurentnost. Kroz Bolonju je omogućena razmjena studenata, razmjena profesora i uvijek sam za to, ne mora biti ni Evropa, ni Amerika, imamo dovoljno kvaliteta i u regionu.

Kako stići do ovoga? Možemo stići samo jednom jedinstvenom strategijom. Znači, kvalitetan univerzitet, saradnja univerziteta sa Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom nauke sa istraživačkim centrima, naučnicima, radnicima, odnosno sa svim onim potencijalim našeg društva. To će dati onaj željeni rezultat. Ono što želim da stvarno iskreno pohvalim, to da Vlada ide, odnosno naša država ide u tom pravcu. Svake godine se uvećava budžet i nauke, Ministarstva prosvjete, ove godine i univerziteta. Takođe, želim da pohvalim par stvari. Znači, ono za ovu tekuću godinu bilo je ulaganja u doktorske, 36 doktorskih stipendija, apsolutno ću reći da treba mnogo više i da treba više, ali eto počeli smo. Koliko sam shvatio od ministrice, sledeće godine će biti čak 50. Takođe, treba pohvaliti sve ono što radi Ministarstvo prosvjete. Znači, imamo odvajanje za talente, ono što je možda i najvažnije i što je predmet svega ovoga je besplatne osnovne i master studije. Dolazim iz onog vremena, vratiću stvar na ona vremena kada mnogi moji prijatelji 90-ih, drugarice, nisu mogli da studiraju zbog teških finansijskih, odnosno teškog vremena i nisu nastavili studije i ako su imali strašan potencijal.

Takođe, pohvalio bih naučno-tehnološki park - Tehnopolis koji je sastavni dio toga. Znači, krenuli smo u tom pravcu. Uvaženi ministre, siguno i Vi to znate, želim da Vas ohrabrim u ovom pravcu reformi. Reforme se ne mogu preko noći završiti, za reforme treba vremena. Mogu slobodno da kažem po onome što vidim sada i ono što pričam sa mojim prijateljima, sa studentima osjećaju se benefiti, budimo strpljivi, ali prije svega budimo istrajni u reformama visokog obrazovanja. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:39:04)

Hvala Vam poslaniče Ibrahimoviću.

Za komentar se javila poslanica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (05.12.19 13:39:09)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Kolega Ibrahimoviću, saglasna sam, bila sam jedna od onih koja se zalagala za Bolonjsku deklaraciju, da se primjenjuje kod nas. Ali šta smo mi dobili? Mi smo to izmanipulisali i imamo na crnogorski način Bolonju koja nema veze sa onim što je u svijetu, gotovo da nema veze. Niti je ko rasteretio studente, niti profesori se drže toga, niti se studenti države toga, ne bi bilo ni vanrednih rokova, ne bi bilo ničega da se striktno pridržavamo Bolonjeske deklaracije. Na žalost, takva kakvu smo je mi napravili je upropastila obrazovni sistem u Crnoj Gori, što znači da mi nismo bili zreli da se kod nas primijeni taj sistem. Mi smo totalno degradirali znanje sa Bolonjskom deklaracijom, totalno. Nije za to kriva Deklaracija nego za to smo krivi mi koji smo to dozvolili na taj način da se radi i koji smo sve izvrgli u ruglu. Sada imamo jednu situaciju koju sam ja rekla da mi imamo diplomirano neznanje. Mi imamo hiperprodukciju, sve nekakvih magistara koji su, evo kolega je rekao, pola njih nepismeni. Ja se ponekad stidim kad mi neko postavi pitanje, mene je jedna osoba koja ima magistraturu pitala - kako se zapošljava da budeš poslanik. Ja sam ostala bez teksta. Sad to vam je slika kakvo je obrazovanje danas. Mi ako mislimo nešto da uradimo treba pod hitno da se obrati pažnja na ovo i da nama više partijska knjižica ne bude uslov za zapošljavanje i da se pod hitno povećaju plate i uslovi prosvjetnim radnicima. Nama su prosvjetni radnici, evo sa malim kreditom, dovedeni na ivicu egzistencije, da nemaju hleba, da nemaju da jedu. Isto je sa profesorima univerziteta koga ste izjednačili sa tamo nekim na rampi onoj Monteputa. Vama redovni profesor nema 900 eura platu. Uporno pominjem moju platu sa Univerziteta, sa 25 godina radnog staža, doktoratom, docenturam ja imam platu, znate koliko, 605 eura. Meni je skoro pa duplo veća ovdje razlika u plati u Skupštini u odnosu na platu koju imaju, i to sa sve stažom, sa dodacima. Mi hoćemo nešto, pa ne možemo. Sad profesori su navikli bili da primaju, pošto su bili samofinansiranje pa su imali posebanu cijenu časa za te studijske odsjeke

gdje je samofinansiranje. Sad kad ste im to ukinuli svšće se na ove plate, a ovo povećanje koje planira Ministarstvo to je povećanje, možda, za jedan ručak nekog profesora univerziteta. To je 60 - 70 eura nije više.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:42:18)

Odgovor na komentar poslanik Ibrahimović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (05.12.19 13:42:22)

Ja vjerujem uvaženoj kolegici Bošnjak da niko u Crnoj Gori nije srećan da profesori univerziteta imaju tako niska primanja, ali mislim da Bolonjska deklaracija nije kriva zbog toga. Kriva je primjena zato sam i rekao u mojim obraćanjima. Znači, potrebna je mobilnost cijelog društva, potrebna je samostalnost univerziteta, otrebno je svo znanje ovog našeg društva da dođemo do tog nivoa kada će profesor biti kao nekad, a ne samo na fakultetu nego i profesor u srednjoj školi, osnovnoj školi i na fakultetu cijenjen u društvu kao što je nekad i doktori i sve. Ali sam napomenuo da moramo slijediti evropske standarde i ova poruka Bolonjeske deklaracije i jačanja kvaliteta visokog obrazovanja, jer bez kvalitetnog obrazovanja, ponavljam, ne možemo ići naprijed. Zato kažem, da treba da pravimo zakon i da pišemo zakone i da dajemo doprinos u tom pravcu da svak ima kvalitetan život dostajan i onog mjesta koje pokriva. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:43:32)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Goran Radonjić, jer je došlo do zamjene u okviru posebnog kluba, onda je tražio riječ u ime predlagača ministar Šehović, a neka se kasnije pripremi poslanica Nada Drobnjak.

Izvolite.

GORAN RADONJIĆ (05.12.19 13:43:51)

Zahvaljujem.

Najprije da kažem, sama situacija i razlozi za donošenje zakona, radi se o maginstrandima, moram da kao profesor insistiram da nije t nego d, ako već govorimo o nečemu da znamo i naziv, pa i sam sa mentor i znam koliko nije to samo muka baviti se naukom, nego bogami radost, zato se ljudi i bave naukom što vole da se time bave i što stiču neko saznanje i najveća radost je to. Muka je u našem sistemu u kome toliku golgotu prolazi naročito asisten na fakultetu dok dođe konačno u situaciju da ga neko uvažava. Inače, u našem društvu, dakle, zašto smo došli da se sad zakonom reguliše da po propisu i pravilu po kome je upisao i nastavi studiranje. Kod nas postoje propisi i pravila da bi se nekom nešto ukinulo, ako je miljenik onda se zaobiđu ili ignoširu pravila.

Obrazovanje je, već sam govorio, u vezi sa obrazom, sa moralom. Mi se ne školujemo i ne obrazujemo da bismo bili na tržištu roba, a naročito ne da budemo robovi, nego da budemo slobodni ljudi. Zato je nastavni poziv, poziv, a ne tek neka djelatnost kojom se čovjek bavi. To je najvažnija stvar u društvu, jer čime se god čovjek bavio neko ga je učio, postoji neki učitelj koji mu je govorio kako da radi i koji mu je najzad pomogao da postane čovjek. Treba da budemo ljudi, da postanemo ljudi svojim obrazovanjem.

Dakle, na žalost, problem je sudar s realnošću, vrijednosti koje mi treba da negujemo i razvijamo u obrazovnom sistemu i realnost u kojoj se ništa od toga ili najčešće ništa od toga što znači integritet, što znači moral, što znači stručnost ne cijeni nego je primarni, nekad i isključivi kriterijum, politička pripadnost, i to trenutna orijentacija. Važno je da budeš odan oligarhiji, da li je

ona u jednom trenutku za jednu ili drugu politiku to je nevažno. Moram da kažem i elementarna pismenost. Mi dobijamo i dalje gdje se dj piše umjesto đ. Danas sam dobio amandmane, piše određeni. To je, na žalost, naše stanje. Prezir prema elementarnim pravopisnim normama. Rezultati PISA testiranja loši, vrlo loši i zabrinjavajući. Naročito je problem za mene ta elementarna pismenost koja je loša. Dakle, zahtijeva hitne mjere. Prva je povećati broj časova srpskog. Kada to kažem ne mislim samo jezika nego jezika i književnosti. Postoje razvijene i srećne zemlje gdje je šest do osam časova jezika i književnosti u školi. Prije svega, ne treba da uče preduzetništvo iz jezika i književnosti nego da se opismenjavaju u elementarnom i višem smislu i da čitaju dobre pisce. Treba da čitamo i Tolstoja, i Andrića, i Crnjanskog, i Pekića i Kiša. Doživio sam da mi neko brani Pekića i Kiša, magistrirao sam i doktorirao o tome pišući. Zašto? Zato što nas uče da se razvijamo, da budemo ljudi, da budemo kritički nastrojeni prema realnosti i, prije svega, moralno da se razvijamo.

Naročito je loše što se kod nas, već sam pomenuo, svaka reforma sprovodi na brzinu. Sjetimo se što je bio ključni utisak reforme. Prepisivani su školski programi. To je, na žalost, osnova naše reforme. Moram da se osvrnem, imajući u vidu kontekst, i na nedavni Kongres. Nisam imao priliku o tome da kažem, a u vezi je s ovim vrijednostima.

Mislim da normalan čovjek, čovjek koji drži do sjećanja, do realnosti, do morala mora da se zabrine kada se ovdje hvali masovnošću, ne idejama, ne najzad i nekim kajanjem zbog zloupotreba, zbog jednog zaposlenog četiri glasa, zbog koverata nego masovnošću. Bogomi i 1933. godine u Njemačkoj je bila velika masovnost, u isto vrijeme u Italiji velika masovnost. Nećemo reći da je dobro što su masovno ljudi podržavali tada Hitlera i Musolinija nego je najveće zlo nastalo na svijetu. Zabrinjavajuće je kada čujemo ovako. U vrtlogu 90-ih, veli lider, odabrali smo mir i suživot svih vjera i nacija. Nije to tačno. Tada je taj lider govorio da mrzi šah zbog šahovnice, širio je međunacionalnu mržnju, vodio nas u rat za mir. Ovdje su hapšeni poslanici zbog toga što govore u Skupštini, hapšeni su bošnjački političari, hapšeni su albanski političari. Sjetimo se Orlovog leta pred izbore. Hapšeni su, naravno, srpski političari. Bio je pripadnik komunističke stranke, bio je protiv višestranačja, zatim je bio protiv zapadnih vrijednosti. Onda se okrenuo, pa sada mrzi Istok. Jedina konstanta u njegovoj karijeri je stalna mržnja prema sopstvenim političkim protivnicima. Oni su nazvani šakalima, bitangama, prijećeno im je deratizacijom. Je li to taj suživot i harmonija? Kao vrhunski cinizam navodi nam se Nelson Mandela, čovjek koji je 27 godina robijao zato što je bio protiv diskriminacije. Zna li šta je rekao kada su mu sudili, kada su mu rekli da će da robija? "Borio sam se protiv belaeke dominacije i borio se protiv crnačke dominacije. Njegovao sam ideal demokratskog i slobodnog društva u kojem sve osobe žive zajedno i u harmoniji i s jednakim mogućnostima. To je ideal za koji se nadam da živim i da ga ostvarim. Ako je potrebno za taj sam ideal spreman i da umrem".

Dakle, kada mu je najteže bilo nije govorio kada dođemo mi na vlast mi ćemo sve vas da diskriminišemo, da uništimo nego je širio, u najtežem trenutku, ideal i govorio o tome da svi zajedno treba da žive. Treba i mi zajedno da živimo i da tolerišemo jedni druge, a ne da nam se s kongresa citira Nelson Mandela, a zapravo se ide opet u rušenje crkve, one iste kod koje se išlo nekad da se pali badnjak.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 13:50:04)

Kolega Radonjiću, ako vam dam da završite rečenicu onda nije u redu da uzmete još minut i po vremena. Molim vas, kolege, vodite računa o tome.

Sada riječ ima ministar Šehović, a nakon njega poslanica Drobnjak. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (05.12.19 13:50:23)

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvažene kolege poslanici, dozvolite mi da u svom dodatnom obraćanju stavim akcenat na nekoliko tema koje se izdvajaju, a na koje ste skrenuli pažnju tokom vaših izlaganja. Prije toga bih uputio izraze zahvalnosti na razumijevanju potrebe za usvajanjem ovog zakona jer sam shvatio da

jednoglasno dajemo podršku ovakvom opredjeljenju Ministarstva prosvjete i Vlade. Jer, svi skupa želimo da izađemo u susret opravdanim zahtjevima studenata zahvaljujući čemu će, kada bude usvojen ovaj zakonski tekst, svim studentima koji su upisali specijalističke studije biti omogućeno da iste završe po modelu, odnosno da ih upišu i naredne dvije godine po istom modelu po kojem su ih i upisali. Drago mi je što na ovaj način rješavamo eventualan problem različitog tumačenja i definitivno oslobađamo studente magistarskih studija dodatnih troškova prenosa magistarskog rada koji je na nivou od oko 1.000 eura, a što će sve kroz odgovarajuće budžetske pozicije Univerzitetu biti nadoknađeno. Tako da mi je drago što niko od vas nije doveo u pitanje osnovnu intenciju zakona i drago mi je da ovaj zakon uživa jednoglasnu podršku ovdje u parlamentu.

S druge strane, izuzetno sam motivisan izlaganjima pojedinih poslanika, posebno poslanika koji je redovan profesor, a dolazi iz opozicionih klupa koji je u jednom momentu na sličan način kao i ja rekao da je šansa ovog društva da se okrene znanju. Kada sam to rekao definitivno nijesam to rekao radi floskule već sam to rekao zbog toga što sam apsolutno uvjeren u to. Ako hoćete i empirijski i teorijski je dokazano da samo one ekonomije koje imaju visok nivo investicija u humani kapital i znanje bilježe dugoročne stope rasta koje su na zadovoljavajućem nivou.

Želim s vama da podijelim zadovoljstvo, iskreno to radim zbog mog viđenja, moje percepcije da je Crna Gora krenula tim putem, da smo mi daleko od cilja i to sasvim otvoreno ovdje pred vama saopštavam, ali da smo definitivno na dobrom putu. Zašto to kažem. Zato što smo u prethodnih nekoliko godina uradili neke stvari koje mogu svima nama da služe na ponos, ne na ponos Vladi nego čitavom društvu. Jer, kada uvedete besplatne osnovne i master studije, a to nema nijedna zemlja u regiona onda ne možete, a da ne budete zadovoljni time. Kada imate rekordan budžet za obrazovanje koji na ovom nivou nije dovoljan jer uvijek za obrazovanje treba više, ali je rekoradan i omogućava nesmetano funkcionisanje svih institucija unutar obrazovanja, omogućava implementaciju svih reformskih zahtjeva, omogućava finansiranje, povećanje zarada koje je najveće u poslednjih 12 godina i omogućava započinjanje najvećeg investicionog ciklusa u oblasti obrazovanja do sada.

Dakle, kolege poslanici, našli smo način da stvorimo preduslove da krenemo u najveći investicioni ciklus u oblasti obrazovanja do sada. Samo po osnovu dvije kreditne linije, po osnovu kreditne linije s Evropskom investicionom bankom, s Bankom za razvoj Savjeta Evrope mi smo dobili 60-ak miliona eura koje ćemo koristiti za realizaciju preko dvadeset kapitalnih projekata, a kroz saradnju s KFW bankom ćemo dobiti novih petnaest miliona eura. Kada to saberemo i dodamo onaj iznos sredstava koji se iz budžeta Crne Gore izdvaja za kapitalne investicije i obrazovanje onda se mi primičimo cifri od 100 miliona eura koje nećemo trošiti na dugi rok već u srednjem roku jer su svi ovi projekti vezani za period do 2023. godine. Nikada ovoliko sredstava nije ulagano u infrastrukturu. Zahvaljujući tim sredstvima, ponavljam, pokrećemo novih 20 kapitalno važnih projekata. Jako je važno da kažemo da iz godine u godinu povećavamo sredstva za Univerzitet. Slažem se s vama da bi jako bilo dobro da su veća, ali su na istorijskom maksimumu. Nikad izdvajanje za Univerzitet nijesu bila veća. To je nešto što treba ovdje jasno da kažemo. Nije nam bilo teško da u ovako složenom ekonomskom ambijentu stvorimo prostor za povećanje zarada i prosvjetnim radnicima i zarada na Univerzitetu Crne Gore. Znam da treba da težimo položaju prosvjetnog radnika koji je bolji od postojećeg. Isto tako znam da ne treba da onako u pežurativni kontekst stavljamo povećanje zarada koje je najveće u poslednjih 12 godina i za kompletan obrazovni sistem, ali i za sve zaposlene na Univerzitetu Crne Gore.

Hoću da kažem da sve ono što radimo u Vladi, u resoru prosvjete, u resoru nauke, otvaramo prostor za realizaciju naučno tehnološkog parka u koji ćemo uložiti osam miliona eura i sve druge projekte koji se rade u tom resoru nam daju za pravo da kažemo da smo krenuli stazom koja nas može dovesti do društva znanja, a jedino taj put može da nas dovede do odgovarajućih stopa privrednog rasta kojima inače težimo.

Želim da kažem da, kada govorimo o hiperprodukciji diploma, o tome se ovdje dosta često danas govorilo, mislim da mi nemamo problem hiperprodukcije diploma u Crnoj Gori, ali ću biti iskren prema vama pa ću reći da imamo problem s kvalitetom pojedinih diploma koje se uvoze sa strane. Hoću da kažem da smo prepoznali taj problem i da ćete vrlo brzo imati pred sobom izmjene Zakona o priznavanju inostranih diploma gdje želimo da stavimo tačku na to. Ne želimo da prekršimo Lisabonsku konvenciju po osnovu koje smo dužni da priznamo svaku diplomu koja je stečena na legalnoj visokoškolskoj ustanovi koja je akreditovana od strane matične države. Želimo

da stvorimo zakonski osnov, a mislim da smo ga stvorili, i da uvedemo red u toj oblasti. Ne želimo da dozvoljavamo da se naš sistem visokog obrazovanja devalvira zbog uvoza pojedinih diploma s pojedinih fakulteta koje su sumnjivog kvaliteta. Stvorićemo preduslove za to. Znam da ćemo imati otpora, a vjerujte neće mi faliti ni snage ni energije ni posvećenosti da taj proces dovedemo do kraja. Već smo ozbiljno zakoračili, zakon je na javnoj raspravi, brzo ćemo razgovarati na tu temu.

Želim da kažem da smo zaokružili pitanje akademskog integriteta. Zaokružili smo ga kao nijedna druga država u regionu. Usvojili smo Zakon o akademskom integritetu i time smo postali jedina država u regionu koja je to pitanje tretirala zakonom. Time smo poslali jasnu poruku da ovo društvo ne smije da toleriše kršenje akademskog integriteta u bilo kojem segmentu. U tom kontekstu su spominjani neki pojedinačni slučajevi. U odnosu na slučaj opozicionog poslanika, želim da saopštim da je taj slučaj vođen na osnovu Zakona o visokom obrazovanju, ne na osnovu Zakona o akademskom integritetu i na osnovu akata samog Univerziteta. Drugi slučaj jeste nadležnost i može se vezivati za Zakon o akademskom integritetu. Etički komitet će u odnosu na taj drugi slučaj u roku od pola godine koji je definisan zakonom morati da stavu tačku na to. Hoću da kažem da smo zaokružili oblast akademskog integriteta. Ne bježimo od te teme nego idemo u susret toj temi. Cijenim da je to važan iskorak na koji, vjerujte mi, možemo biti ponosni jer to nema nijedna zemlja u regionu. Na nama je da primijenimo taj propis, a svi mi smo dužni da insistiramo na doslednoj primjeni svakog pa i tog propisa.

Ono što hoću da kažem jeste to da, kada govorimo o broju studenata koji završava magistarske i doktorske studije na Univerzitetu Crne Gore, mislim da će koristiti ovaj podatak, da će koristiti podatak da kažem da 18 lica godišnje doktorira na Univerzitetu Crne Gore, a da magistrira 95. Mislim da to nije prevelik broj. Želim da saopštim da smo po broju visokoškolaca po glavi stanovnika i dalje ispod prosjeka Evropske unije. Mi i dalje treba da insistiramo na visokom obrazovanju i dalje treba da motivišemo mlade ljude da se kreću ka fakultetima, ne po svaku cijenu, ali oni koji imaju afiniteta da to rade treba im otvoriti prostor. Ne vidim boljeg prostora od toga da im besplatno pružite mogućnost da studiraju i ne samo da studiraju na osnovnim nego i da studiraju na master studijama. U tom dijelu, mislim da nemamo problem već naprotiv. Cijenim da se krećemo u zadovoljavajućim okvirima i cijenim da ovo što radimo ima smisla.

U konačnom, u odnosu na pitanje koje se odnosilo na veliki broj studenata postdiplomskim studija na Ekonomskom fakultetu i opravdanu zabrinutost gdje ćemo s njima nakon što završe studije, hoću da saopštim da najveći dio tih studenata već radi, a da imaju želju da nadgrade svoje znanje kroz upis postdiplomskih studija. Siguran sam da ćete se jednako kao i ja saglasiti s tim da je tako opredjeljenje dobro, da takvo opredjeljenje treba podržati i da trebamo motivisati sve one da te svoje studije dovedu do kraja zato što smo krediranjem ovog koncepta besplatnih osnovnih i master studija stvorili prostor da studiraju najbolji, a ne oni s najdubljim džepom. To sam rekao i u svom uvodnom izlaganju.

U konačnom, u pogledu uloge Univerziteta u odnosu na sve društvene procese u Crnoj Gori, ne mogu da se složim s možda nekom neopreznom opaskom koja se čula od strane uvažene poslanice, a koja je u jednom momentu rekla da će Crna Gora nestati. Neće Crna Gora nestati. Crna Gora će nastaviti svoje hiljadugodišnje trajanje. Siguran sam da je Univerzitet Crne Gore kao temeljna institucija ove države dala jedan od ključnih doprinosa da obnovimo svoju nezavisnost 2006. godine. Mislim da svako od nas treba da bude ponosan na to nezavisno od toga na koji način u političkom smislu gleda na taj proces. Tako da bih time završio, uz još jednu molbu.

Ne bih želio da dovedemo sve nas u situaciju da pominjemo ljude koji nisu prisutni i koji nisu u stanju da odgovore na lične prozivke. Mislim da bi bilo važno da čuvamo kulturu parlamentarnog dijaloga i da ovaj parlament bude i dalje na onom nivou na kojem jeste, a to je visoki dom demokratije koji bi tako trebao da se ponaša u svakoj situaciji. Zbog toga ne želim da komentarišem pojedine opaske u odnosu na ljude koji nijesu u sali, ali sam siguran da ćete se složiti sa mnom da bismo tu praksu ipak trebali da izbjegavamo.

U odnosu na pitanje kolege Radunovića, nije mi poznato na koji način je organizovana svečanost u školi koju pominjete. Prosto nije to posao ministra prosvjete. Ono što vam mogu s potpunom sigurnošću reći da nemam ni najmanju namjeru da na bilo koji način sputavam primjenu ćirilicnog pisma. Naprotiv, vi znate da sam razgovarao, između ostalog, i s vašim kolegama iz vaših poslaničkih klubova kada se otvorilo pitanje isprava koje smo omogućili da se štampaju na

onom pismu na kojem učenici i traže tako da ne bježim od te teme. Vi u meni imate sagovornika kada je riječ o toj temi, ali hoću da vas uvjerim da s pomenutim slučajem nemam nikakve veze niti imam bilo kakva saznanja i na osnovu ovoga što ste ovdje saopštili, provjeriću činjenice i u odnosu na to u skladu s zakonskim ovlašćenjima reagovati ukoliko bude potrebno.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:03:04)

Hvala, ministre.

Dao sam vam duže vremena nego što je bilo propisano, ali mislim da je bilo korisno. Javili su se za komentare. Prvo dajem riječ Branki Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (05.12.19 14:03:23)

Zahvaljujem.

Ministre, nesporno je i dok ste bili ovdje poslanik da smo se čak i slagali i zajedno možda pravili neke amandmane, koliko mi se čini, na tadašnji Zakon o visokom obrazovanju. Nesporno je da je znanje resurs nad resursima i toga smo svi svjesni i ako mislimo da idemo dalje to treba svima da nam je jasno i da treba da se ulaže u znanje. Pominjali ste sada ove milione vezane za kapitalne projekte i infrastrukturu, desetine miliona. Nije sporno, ali znate šta je sporno, što se ne ulaže u kadrove, ne ulaže se u ljudske resurse. Mi ćemo uložiti u zgrade, u nešto, ali ako ne ulažemo u ljudske resurse ništa nismo uradili.

Neću da se složim s vama da nije bilo prostora da se povećaju plate prosvjetnim radnicima i profesorima Univerziteta u većem iznosu. Skratite vi one putne troškove, skratite onoliki broj abnormalni službenih automobila đe maltene svaki savjetnik, svaki državni službenik ima službeno auto. Skratite vi razna rasipanja iz budžeta, pa će imati prostora i te kako i za zdravstvene i prosvjetne radnike. Đinđić kada je došao na vlast, šta je prvo uradio, kako je povećao plate profesorima Univerziteta. Najmanje duplo treba da im se povećaju plate. Oni su ucijenjeni. Jer, najlakše je manipulirati s ljudima koje dovedete na ivicu egzistencije, pa onda se njima manipuliše na način što im se daje da nekakav privatni interes stave ispred javnog, pa potpišu raznorazne ugovore. Na žalost, postoji veliki broj profesora Univerziteta koji su struku bacili pod noge. Ne slažem se s vama da treba da se forsira da svako ima diplomu Univerziteta. Mi ćemo ostati bez ovih koji imaju završeno stručno obrazovanje, srednjoškolsko, ostaćemo bez zanata, bez ičega, neće imati ko sutra da nam popravi cipele, nešto u stanu zbog toga što smo krenuli na to da svi treba da imamo diplome, a na žalost, ono o čemu pričam, iza tih diploma ne stoji više znanje. Umjesto da je bolonja doprinijela da se poveća kvalitet visokog obrazovanja nama je bolonja došla do toga, masovni upisi i srozalo se znanje. U jednom momentu je glavno bilo na Univerzitetu Crne Gore da ne odu na privatne univerzitete, pa su pravili trule kompromise i puštali s manje znanja da se završava. To je postala nekakva praksa. To treba da iskorijenimo. Najzdraviji su još uvijek tehnički fakulteti pošto po prirodi, kako tehnika zahtijeva i eksperimenti je nešto malo i teže nego društvene nauke.

Ministre, vi znate da sve što pričam ovdje pričam dobronamjerno i uvijek sam pričala da bi nekako izašli iz ove i ovakve situacije. Drago mi je što ste to negdje prepoznali. Sve ove kritike koje sam uputila i Univerzitetu i vama i uopšte bile su potpuno dobronamjerne i za dobro Crne Gore. Jer, vi znate da ja o Crnoj Gori mislim sve najbolje, ali ne o vlasti.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:06:55)

Ako ste dobronamjerni mislite i o vlasti dobro, naravno uz dozu kritike, kolegice Bošnjak.

Ministar je s iskustvom ranijeg poslanika uzeo diskusiju, nije odgovarao, mada je u jednom dijelu na kraju odgovarao na određena pitanja. Tako da bi on sada imao pravo da komentariše svakoga i ja ću mu to pravo, ali bih da pojednostavim malo stvari. Isto kao što su se sada javili poslanici, više poslanika iz jednog kluba, ali bih želio da uradim sljedeću stvar. Da sada kratko

prokomentarišu vaš nastup Goran Radonjić, Slaven Radunović, Anka Vukićević i onda da dobijete vi riječ i da završimo ovu priču i da pređemo opet na diskusije.

Prvo riječ ima Goran Radonjić. Izvolite.

GORAN RADONJIĆ (05.12.19 14:07:47)

Zahvaljujem.

Valjda zato postoji i Parlament da bi se razgovaralo o nekim važnim društvenim pitanjima.

Prosvjeta treba da bude iznad politike, iznad strančarenja. Ona treba da bude predmet konsenzusa, razgovora, dijaloga. Tako se i razvijala u srećnim državama ta stvar i sistem je tako unapređivan, nije tako što se dekret donosio. Dekreti uvijek donose probleme.

Dakle, više tema je pokrenuto. Jedno su strane diplome. Mislim da je veći problem devalvacija naših diploma. Radio sam i u starom sistemu, onom nastarijem, tako sam i završio, pa sam radio u jednoj vrsti Bolonjske deklaracije, njene primjene, pa sada novoj. Moram da kažem da su i proklamovani ciljevi problematični. Cilj je da bude što više diploma. To je vrlo lako obaviti. Svima da damo desetke, ne moraju ni da dolaze na časove, i da valjda svi budu zadovoljni. Sjećam se jednom sam bio u nekoj školi gdje se direktor hvalio da je preko četiri prosjek đaka. To je loše. Prosjek treba da bude po sredini. Tri. Treba 10% ili oko toga da budu najbolji i 10% da budu oni koji su loši. Mi već u osnovnoj školi imamo u nekom odjeljenju polovinu lučonoša. To je nerealna slika. Nerealna je slika da nemamo više ili da je vrlo rijetko da neko ne položi ispit. Nerealno je da se sprovodi Bolonjska deklaracija tako da moraš da ideš na časove, da za to dobijaš bodove, a onda da ti se dozvoli u septembru da polažeš ispit koji nisi ni prijavio. Mi ne možemo nedosledno da primjenjujemo nešto. Ili smo se opredijelili za jedan sistem učenja ili za drugi sistem učenja.

Kada se radi o statusu profesora, rekao sam da je to za mene poziv i za svakog pravog profesora to treba da bude poziv. Mi smo i van učionice, moramo to biti, otelotvorenje nekih načela. Dakle, ne radi se samo o tome, da se ne svedemo mi samo na to da treba da nam plata bude veća, treba nam veća plata, ali nam treba, prije svega, da se cijeni naš rad, da se mi shvatamo kao neko ko je osovina društva, ko je dostojanstvo i naših ljudi nastavnika i naših đaka, naših studenata, o tome se radi. Ovdje je, na žalost, teško čuvati dostojanstvo kada neko ko je bio najgori đak na kraju dođe na visoke pozicije i ruga se onome ko je bio dobar đak i ko je radio kako treba. S druge strane, da ne zaboravimo, to je elita. Studenti su elita, profesori su elita. Ne odgovaraju svi tome, ali ne dozvoljavam ni da se s neakvim nipodaštavanjem govori o doktoratu i o magistraturi. Svoj rad sam i magistarski i doktorski objavio, i to kod uglednih izdavača, ako je dozvoljeno to da kažem, pa izvolite. Taj koga napadaju da je plagijator neka objavi rad i neka taj koga napada objavi pored toga i to odakle je prepisano, pa ćemo to da vidimo, a ne da govorimo sada da smo svi isti. Nismo bogomi nego neko ode za ambasadora kad se posumnja da je plagijat.

Hoću da kažem treba da čuvamo dostojanstvo, treba da školski sistem unapređujemo. Prije svega, na vama je odgovornost da pokrenete dijalog o nekim pitanjima. Ako reforma nije dobra, pa valjda treba svi zajedno da probamo da bude bolje. Mi smo zainteresovani, dio smo toga, naša djeca su u tom sistemu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:11:05)

Hvala vam, poslaniče Radonjiću.

Sada poslanik Slaven Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.12.19 14:11:12)

Nisam, ministre, toliko naivan pa da mislim kako se ovo slučajno desilo u Beranama, i ne samo to u Beranama nego generalno da je ovaj obračun s ćirilicom slučajan. Nije to obračun s

ćirilicom. To je obračun s tradicionalnim identitetom Crne Gore. Taj direktor koji je, ako je uopšte on bio inicijator, makar je bio on ako ne neko iznad njega, on to radi zato što misli da je tako prikladno i da će tako Ministarstvu i Vladi koja ga je postavila da se dodvori.

Do te mjere ide ta drskost da, da ponovim zbog onih građana koji nisu čuli, kada škola Vuk Karadžić slavi 150 godina postojanja, od kojih je 140 godina sve u toj školi bilo na ćirilici, proslava ima zvaničnu marketinšku akciju kompletnu na latinici, uključujući i sami znak škole na kojem piše Osnovna škola "Vuk Karadžić" latinicom. Vi kažete - ne znate, provjerićete. Meni nije dovoljno da provjerite. Meni treba kao poslaniku koji predstavlja narod koji većinom koristi ćirilicu, ali i kao građaninu Crne Gore, da toga čovjeka kaznite, da ga pitate o čemu se radi, da li ti to nipodaštavaš istoriju Crne Gore i tradiciju. Vi ste, odgovarajući meni, rekli, braneći svoj stav, kako vi niste neko ko je protiv ćirilice, omogućili smo izdavanje dokumenata na ćirilici u školama. Zna li vi od kada je prva škola u Crnoj Gori napravljena da su sve diplome bile isključivo na ćirilici, pa ste vi kao vlast promijenili da budu, kako bi se to reklo, modernim jezikom, po difoltu na latinici? Samo ako je neko samoubica od roditelja, pa hoće da mu svi znaju u selu i gradu da je neprijatelj države, to je Srbin, pa traži da mu bude na ćirilici onda on dobije na ćirilici. Molim vas, to je ista stvar kao s ličnim kartama. Izdaju se na latinici osim ako tražite drugačije. Tako se ne čuva svoje pismo. Ovo je projekat, i to je potpuno jasno, i nemoj nekome u ovoj državi da to bude nejasno i da se sakriva iza bilo kakvih floskula, projekat je uništavanje ćirilice. Za vašu informaciju, u stvari vi to dobro znate, mnoge države u Evropi, recimo Bugarska ili Grčka, potpuno normalno funkcionišu u Evropskoj uniji sa svojom ćirilicom. Naziv euro je dio toga projekta. Jedina država u Evropi koja novčanicu evro ne naziva onako kako naziva kontinent Evropa je Crna Gora. Englezi kažu juro jer je jurop, Njemci kažu ojro, ili kako već izgovaraju Njemci, nisam toliko blizak, Evropa kažu Italijani. Jesmo li mi Italijani. Očigledno bi neko volio da jesmo, makar oni od 12. jula 1941. godine. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:14:31)

Hvala, poslaniče Radunoviću.
Poslanica Vukićević. Izvolite.

ANKA VUKIĆEVIĆ (05.12.19 14:14:37)

Postavila sam neka pitanja na koja nisam dobila odgovor, vrlo ću ih konkretno i ponoviti.

Da li je, po vama, u redu da predmet fizikalna terapija u sportu predaje lice koje steklo znanje i zvanje na Fakultetu za fizičku kulturu i sport, koji kao predmet nije imalo fizikalnu terapiju? Zašto magistrima fizikalne terapije nije odobren faksimil u skladu s diplomom koju posjeduju? Treće, ono može iz zakona u konačnoj formi za koje kažete da je tehnička stvar, hoće li nestati ili će ostati, da bih znala kako da se odredim prema ovom zakonu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:15:16)

Hvala vam, poslanice Vukićević.
Izvolite, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (05.12.19 14:15:23)

Hvala, predsjedniče.

Ministre, drago mi je. Sa teškim riječima i velikim bolom danas što sam rekao o Univerzitetu i što ste se vi složili. Pozivam svakog profesora univerziteta, danas sam rekao jednu istinu puko mi je čir i sve iz mene je izašlo jer cio život sam samo posvetio, prije svega, toj mojoj nekoj tituli da svako ko se ne slaže, da stane iza sebe i neka napiše nisi u pravu zbog tog i tog, da razvijemo javnu debatu o onome kakvo je stanje sa našim znanjem, sa našim univerzitetima, ko se oktio sve

sa tim i da li treba to da nosi.

Ministre, znanje je resurs nad resursima. Ono je osnova i jedina istina kako da društvo bude progresivno. Ukoliko hoćete ministre, slušajte me ovako, vi još kad ste bili mlađani mi smo bili zajedno u pojedinim odborima. Ja sam uvijek se zalagao za dva do 3%, ali nama treba danas mnogo više jer sa opremom i laboratorijama treba da stignemo ili barem da budemo interesantni sa njima. Pa, kad postignemo taj nivo onda je dva do 3% GDP-a ono što omogućava da znanje uistinu bude praktično. Kako je aplikativno i praktično naše znanje pogledajte naš društveni proizvod ljudi. Mi nismo kolonijalna država, mi smo rednji vijek. To je osnova da valorizujemo znanje u pravom smislu.

Ministre, ima mnogo znam onih koji imaju 40, 45 godina pa nadalje, ima mnogo pametnih, referentnih i docenata i vanrednih profesora i redovnih profesora i oni koji su otišli. Ministre, od 1.marta Njemačka će im dati osnovne uslove socijalne i naučni rad. Oni su fanatici kao moja ćerka moram to da kažem ministre. Oni su ludaci kao što sam ja bio ludak, njima trebaju uslovi, oni su u brojkama u nauci u svemu tome. To je svijet, to je moj svijet, ministre. Ja sam silom prilika tu došao da bi odavde pokušao nešto da uradim.

Ministre, slušajte, nemojte barem onu moju dobru ideju oko one zgrade, to je moja ideja, da ne bude uistinu ono što je pravo. Tamo ne trebaju laboratorije ministre o zgradi o kojoj kažete da se treba uložiti osam miliona tamo trebaju sijede glave kompetentni ljudi kompijuter i kafe kuvarica. Nama trebaju tamo da ih vratimo, da im damo osnovne stvari, a oni da nam kažu kako treba Crna Gora da se razvija u društvo sa dodatom vrijednošću i sa pameću i svim ostalim.

Ministre, dajem vam ruku kao što sam dao i na početku. Ukolko hoćete da budete istinski reformator, da izvršimo revizije svega onoga što ne zaslužuje da nosi tu visoku titulu doktora nauka i redovnog profesora, ukolko hoćete da animiramo sve koji su znanje, ukolko hoćete da ga stavimo na pijedestal đe treba, evo moja ruka, ja ću biti vaša podrška i saradnik. Ukoliko nećete bićete jedan od mnogih ministara, bio pa prošao, neće vam ni ime znati.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:19:37)

Hvala vam.

Poslaniče Raduloviću, hvala.

Sada prijavila se i poslanica Tanasijević za komentar i to je poslednji komentar koji ćemo imati prije odgovora ministra.

Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ (05.12.19 14:20:02)

Ja ću zaista samo kratko da se saglasim sa onim što je ministar rekao da neće nestati Crna Gora zato što ona zaista ima dobro obrazovanje, a kad govorimo o obrazovanju onda treba da znamo da sama riječ obrazovanje potiče od riječi obraz. Prema tome, kad govorimo o obrazovanju ne smijemo zapostaviti niti vaspitnu komponentu obrazovanog sistema. Mislim da o tome danas uopšte nijesmo govorili. Znači, nije bitno samo u školi bilo kog nivoa naučiti određene činjenice koje su neophodne da se snađemo u životu i da ih upotrijebimo onako kako treba nego je bitno što se kroz vaspitnu funkciju formiraju određene crte karaktera, i to je jako bitno naročito u osnovnom i srednjem obrazovanju.

Prema tome, vaspitna komponenta ja je smatram jednako važnom kao i obrazovnom komponentom i ona je jako važna za mlade ljude ili, kako kaže Erazmo Roterdamski: "Obrazovanje i vaspitanje je ono što ljude čini onima što jesu, bićima svoje vrste."

Prema tome, i to je bio razlog zašto sam se javila da vam dam podršku da Crna Gora je u stvari društvo znanja. Sama činjenica koju takođe nijesmo pomenuli da je to jedno od poglavlja koje je otvoreno i privremeno zatvoreno, što znači da mi u okviru obrazovnog sistema nemamo nikakve značajne probleme koje ne bismo mogli u hodu rješavati.

Prema tome, obrazovanje i vaspitanje kao nešto što čini kompletnu ličnost i učini to da čovjek može biti biće koje će pružiti puni doprinos ne samo sebi i svom snalaženju u životu nego i

biti društveno korisno biće.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:21:41)

Hvala vam, poslanice Tanasijević.

Sad da vam kažem, kolega, samo ću da podsjetim koliko je do kraja diskutirano ostalo i to ovim redoslijedom: poslanica Nada Drobnjak, poslanica Željka Savković, poslanik Adrijan Vuksanović, poslanik Milan Knežević, odustaje, i poslanik Miloš Nikolić.

Znači, ministar bi sada mogao da ima za svaki odgovor jedno 15 minuta vremena. Ja ga molim da u pola tog vremena nekako sažme sve to.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (05.12.19 14:22:18)

Hvala, predsjedniče Brajoviću, na razumijevanju i potrebe da stvorimo uslov da razmijenimo mišljenja u odnosu na važne teme koje su ovdje otvorene.

Uvažena kolegica Bošnjak, sa kojom sam i u Parlamentu često razgovarao na temu državnog univerziteta je u svom reagovanju iskazala saglasnost sa opredjeljenjem Vlade da ulaže u obrazovnu infrastrukturu. Ja sam rekao da sam ponosan što sam član Vlade koja je stvorila mogućnost da može za sebe da kaže da je odgovorna za započinjanje najvećeg investicionog ciklusa u oblasti obrazovanja do sada. Da je to investicioni ciklus koji će podrazumijevati trošenje blizu 100 miliona eura u narednih nekoliko godina i da će benefite od toga ovo društvo, siguran sam, i te kako imati na srednji, a pogotovu na dugi rok.

Međutim, u godini u kojoj započinjemo najveći investicioni ciklus u obrazovanju do sada našli smo način da ulažemo i u kadrove. U toj godini smo stvorili preduslove da izađemo sa povećanjem zarada svim prosvjetnim radnicima za 9% već od narednog mjeseca za dodatna 3% od početka 2021. godine iako smo svjesni da je to važan budžetski zadatak, da je to za to trebalo izdvojiti na godišnjem ili nivou oko 13 miliona eura, ali smo cijenili da je to najbolji način da dođemo do održivih stopa privrednog rasta i zato smo istrajali u toj namjeri. Isto tako smo istrajali u namjeri da povećamo zarade svih zaposlenih na Univerzitetu Crne Gore takođe za 9% od početka 2020. godine i dodatna 3% od početka 2021. godine čime pokazujemo naše opredjeljenje da moramo da ulažemo u kadrove, da moramo da ulažemo u one koji prenose znanje mlađim generacijama jer na njima ovo društvo počiva. Svoje opredjeljenje da poboljšavamo njihov materijalni položaj smo pokazali i nikad većim izdvajanjima za rešavanje njihovih stambenih potreba. Ova vlada je stvorila preduslove da u naredne tri godine za rešavanje stambenih potreba naših prosvjetnih radnika izdvoji 2,1 milion eura. Od osnivanja stambene zadruge solidarno 2002. godine do danas ovo društvo je izdvojilo 6,2 miliona eura za te namjene, a zahvaljujući tom novcu preko 700 porodica, koji su zaposleni u obrazovnom sistemu, su riješili pitanje krova nad glavom. Ja mislim da tu politiku treba podržati, a ovako opredjeljenje Vlade ovolika izdvajanja koja će na godišnjem nivou biti 700 hiljada, a koja su od 2020. godine za čitavih 750.000 eura veća nego što su bila samo nekoliko godina prije govore o nama da kada govorimo o društvu znanja mi u vladi kao i profesor Radulović, da to ne radimo deklarativno nego zato što smo suštinski opredijeljeni da idemo u tom pravcu.

S druge strane, kada sam govorio o tome da nemamo hiperprodukciju visoko školaca nijesam pod tim podrazumijevao da trebamo po svaku cijenu da tjeramo ljude da upisuju fakultet, ali sam kazao da svima treba da stvorimo mogućnost koji to žele da to mogu nesmetano da urade. Vjerujte da boljeg načina od besplatnih osnovnih i master studija definitivno nemamo. Ni jedna država u regionu to pravo mladim naraštajima nije dala. To i te kako košta da znate. To i te kako košta, ali ta investicija za koju se ova Vlada opredijelila jeste najbolja moguća investicija koju je mogla da smisli u svom mandatu i iza toga potpuno stojim i dan danas. Nije problem da izdvojimo i milion i dva i koliko god treba ako znamo da će nam se u sred (prekid)... taj novac vratiti, ali da sam ministar koji ne forsira po svaku cijenu, da svako mora da upiše fakultet dokazali smo i dualnim obrazovanjima. Mi smo krenuli u projekat dualnog obrazovanja da bi smo stvorili

prostor da oni koji nijesu verzirani za fakultet, a ne moraju svi da završe fakultet i ne moraju po difoltu da oni koji su završili fakultet srećniji sutra u životu niti da ostvaruju veći zaradu. Tu poruku pokušavamo da pošaljemo, pokušavamo da pošaljemo poruku mladim ljudima da treba da se školuju za ono za šta imaju afinitete. Kod nas su stručne škole ima neki pežurativan karakter. Za samo dvije godine uspjeli smo da pokrenemo dualni sistem obrazovanja u koji smo uključili preko 250 poslodavaca.

Dakle, preko 800 učenika kod preko 250 poslodavaca stiže praktična znanja i vještine radeći kod tih poslodavaca ostvarujući pravo na naknadu po osnovu naknade za dualni sistem obrazovanja i naknadu po osnovu stipendije za deficitarne kvalifikacije. To je bogatstvo ovog društva, vjerujte mi. Da smo to radili jednu deceniju ranije ne bismo imali potrebu da uvozimo radnu snagu koju samo možemo da školujemo. Mi na taj način otvaramo prostor da se oni afirmišu u onome za šta imaju afirmiteta, ali vjerujte mi da rešavamo jedan od ključnih strukturnih problema koji imamo na tržištu rada, a on se zasniva na tome da nam se ponuda i tražnja za radnom snagom ne poklapaju. Sad smo konačno počeli da školujemo kadar ne za biro rada, nego za tržište rada, a dobra politika u tom pravcu jeste politika dualnog obrazovanja.

Uvaženi kolega Radonjić, je iskazao zabrinutost u odnosu na kvalitet diploma koje se stiču u Crnoj Gori, ja mislim pojedinih vjerovatno. Ja mislim da ćemo se složiti da bi kvalitet tih diploma mogao biti veći i treba da bude veći, ali vjerujte mi na riječ da nama nijesu problem diplome koje se stiču u Crnoj Gori. Nama su problem pojedine diplome koje uvozimo sa strane. Oko 40% ukupnih diploma u Crnoj Gori je uvezeno sa strane. Mi smo kao potpisnici Lisabonske konvencije dužni da priznamo te diplome. Problem je u tome što se pojedine od njih stiču na način da one ne prate znanje, a mi želimo da pošaljemo izmjenama Zakona o priznavaju inostranih, obrazovnih isprava snažnu poruku da nećemo tolerisati više praksu da se prečicom dolazi do znanja i da se prečicom dolazi do diplome, jer je u pravu gospodin Radulović, kada kaže da za kvalitetno znanje morate dobro da se oznojite i dobro da se potrudite, a ovim zakonom mislim da stvaramo preduslove, ne da u potpunosti eliminišemo taj izazov, ali da ga u značajnoj mjeri ublažimo i vjerujem da ćete dati podršku tom opredeljenju.

Ja sam ministar koji je potpisao 70 krivičnih prijava za ona lica za koja smo posumnjali da su stekli diplome na inostranim fakultetima za koje sumnjamo da imaju regularno poslovanje i to ću uraditi u svakom slučaju kad budem došao u saznanje da imamo sumnju te vrste. Ako vi imate bilo kakvo saznanje u tom smislu ja vas molim i vi i svaki drugi neka ga dostavi, provjerićemo, a ako bude postojala osnovana sumnja nikakav mi problem neće biti da to procesuiram ka nadležnim državnim organima pa neka se bave time. Ali nama nije poenta to da kažnjavamo, nama je poenta da promijenimo svijest. Nama je poenta da ljude koji su se polakomili, ajde tako da kažem, i koji su pomislili da eto da prečicom mogu da dođu do diplome da ih odvratimo od tog nauma, da im kažemo da je bolje da možda provedu i koju godinu duže tokom studija, jer sama diploma neće značiti ništa ako ne nosi znanje. U konačnom u razvijenijom svijetu nije važno ko koju diplomu ima, nego ko koliko zna i vrlo brzo ćemo doći u situaciju da nam ove diplome pojedine ne znače ništa, a siguran sam da se krećemo u tom pravcu.

Kada je riječ o polemici sa gospodinom Radunovićem, ja bih na ovu polemiku u odnosu na ćirilicu odgovorio na jedan jedini način. Ja pišem ćirilicom. Ja koristim ćirilicu kao, svoje pismo pišem, koristim je, pišem ćirilicu. To ne znači da je favorizujem u odnosu na latinicu. To samo znači da prosto nemam nikakav problem sa ćirilicom ni ja ni resor koji dolazi iz kojeg dolazim, niti Vlada Crne Gore, ali to sa druge strane takođe znači da moramo da obezbijedimo ravnopravnost, a ona je garantovana Ustavom. Ona je garantovana Ustavom i u tom smislu ćemo do kraja insistirati na doslednoj primjeni Ustava, uvijek kada se pokaže interesovanje za tako nešto, a ja sam pokazao demokratski kapacitet da razgovaram i na teme koje su možda neprijatne, ali da razgovaram na jedan argumentovan i ljudski način. Ja sam siguran da su kolege koje su učestvovali u tim razgovorima sa mnom stekli isti takav utisak.

Kada je riječ o pitanju kolegice Vukićević, fakultet primijenjene fizio (prekid)... pošto je Medicinskog fakulteta kao što je slučaj i sa stomatologijom i farmacijom, tako da u tom smislu vjerujem da smo dobro promislili kada smo se opredijelili za takvo nešto. Da li na Univerzitetu Crne Gore ima dovoljno kapaciteta da se u okviru tog studijskog programa ide sa postdiplomskim studijama, vjerujte da je to pitanje za univerzitet. Ja sam apsolutno ubijeđen da će oni temeljno da razmotre to pitanje prije nego što denesu bilo kakvu odluku i uvjeren sam da će donijeti ispravnu

odluku. Nemam pravo da se u to miješam, jer ne želim da ulazim u autonomiju univerziteta, a hoću da vam kažem da svako opredeljenje univerziteta koje bude uspostavljeno u tom kontekstu da ćemo apsolutno podržati poštujući zakonska ovlašćenja i ničim ne narušavajući autonomiju univerziteta. Oko svih ostalih pitanja koje ste pominjali dozvolite da ću morati da prikupim informacije i nemam nikakav problem da i mimo sjednice iskomuniciramo na tu temu i kada impresijama uvaženog poslanika Radulovića, ja sam rekao da me on inspirisao svojom diskusijom što ne znači da sam saglasan sa svim što je saopšteno i njemu je jasno da to nije tako, ali sam saglasan oko jednoga to je da smo i kolega Radulović i ja i svi mi skupa u ovoj sali svjesni da društvo znanje mora da bude prioritet kojem moramo da težimo.

Saglasan sam takođe sa opaskom da za obrazovanje treba više. To je tačno, ali isto tako tačno da nikad ovoliko nije izdvajano za obrazovanje i zbog toga sam ohrabren tim pristupom. Ne možemo preko noći, ne možemo u dvije godine da nadoknadimo ono što smo propuštali decenijama dok smo se mi ovdje bavljali devedesetih godina nekim stvarima koje ne služe na ponos nikome od nas, druge zemlje su ulagale u obrazovanju. E sad će nam trebati jedno vrijeme da ih stignemo, ali mislim sa ovakvom politikom koja je generisana od strane Vlade i u odnosu na resor na čijem sam čelu i u odnosu na resor nauke, mislim da je to dobar put da sustignemo one ekonomije koje su nam možda pobjegle u tom u međuvremenu i vrlo brzo da ih prestignemo zato što sam ja ubijeđen, ubijeđen sam da mi u mladim ljudima imamo kvalitet, imamo potencijal i da ključna prednost Crne Gore jeste upravo znanje koje trebaju ti mladi ljudi da nam obezbijede.

U tom smislu jesam zadovoljan kada sam danas na Odboru za ekonomiju, odnosno izvinjavam se po difoltu pominjem Odbor za ekonomiju čiji sam član bio osam godina na kada sam na Odboru za prosvjetu nauku kulturu i sport saopštio da sam vrlo srećan zbog toga što imamo rekordan budžet za obrazovanjem, ali sam isto tako svjestan da on mora da raste i narednih godina da sam vrlo srećan što imamo najveći budžet za univerzitet u istoriji univerziteta, ali i on treba da bude veći. Da sam srećan zbog toga što su gotovo svi zaposleni na univerzitetu stvorili preduslove da riješe (preki)...pitanje, ali i dalje treba da istrajemo na toj politici i da sam vrlo srećan zbog toga što izdvajamo najviše novca do sad za rešavanje stambenih potreba naših prosvetnih radnika, a trebamo i još i više od toga.

U svakom slučaju mi smo daleko od cilja kada govorimo o sistemu obrazovanja, ali sam siguran da smo na pravom putu, a meni entuzijazma kolega Raduloviću, kao ostvarenju tog cilja neće faliti do kog budem na ovom mjestu, jer znate i sam da koji god posao da sam radio radio sam ga sa punim uvjerenjem i sa velikom motivacijom i jednako na takav način pristupam i poslu kojim se trenutno bavim. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:35:05)

Hvala.

Sada riječ ima poslanica Nada Drobnjak, a neka se pripremi poslanica Željka Savković. Izvolite.

NADA DROBNJAK (05.12.19 14:35:14)

Hvala, predsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre, generalna direktorice, Ja ću na početku predložiti da možda krenemo u izmjene Poslovnika, jer današnja rasprava kao neke prethodne su govorile da mi trebali da imamo mogućnosti da organizujemo jednodnevne tematske sjednice kada bi se razgovaralo o značajnim pitanjima za Crnu Goru. Jedno od takvih pitanja svakako jeste obrazovanje, jer danas kada smo imali priliku da govorimo o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju mi smo govorili o cjelokupnom sistemu obrazovanja, što je dobro, jer to jeste važna tema, ali negdje nije u skladu sa Poslovnikom i zato predlažem da možda razmislimo u ovom pravcu.

Ovaj zakon koji je danas na dnevnom redu je važan, i to se danas više puta čulo, zato što on štiti interese studenata. To je zakon koji će da spriječi moguću diskriminaciju koja se mogla

pojavit će primjenama Zakona koji smo usvojili 2017. godine, odnosno načinom njegove primjene. Crna Gora, kao i druge države, naravno, nema vrijedniji resurs od svojih mladih ljudi. Samim tim mi nemamo ni preče obaveze nego da ulažemo u njihovo obrazovanje, jer budućnost države se određuje vještinama, znanjem i vrijednostima koji mladi ljudi stiču obrazovanjem. Jak i odgovoran sistem visokog obrazovanja pruža osnovu za uspješna društva koja počivaju na znanju. Kreativni, inovativni i odgovorni svršeni studenti koji kritički razmišljaju su potrebni za ekonomski rast i održivi razvoj. Naše društvo treba visoko obrazovane institucije da na inovativan način doprinesu odživom razvoju i zato visoko obrazovanje mora osigurati jaču vezu između istraživanja, podučavanja i učenja na svim novoimama.

Proširenje pristupa visokom obrazovanju je preduslov za napredak društva i ekonomski razvoj, već samo rekla i zato sam u Crnoj Gori stvaraju uslovi za osiguranje kvalitetnog obrazovanja za sve. Reforme u sistemu obrazovanja koje smo podržali, usvajajući set reformskih zakona 2017. godine, imale su za cilj rješavanje problema neusklađenosti obrazovanja sa potrebama tržišta rada. O tome je i ministar Šehović govorio. Usvajanjem tih zakona obezbijeđeno je, podsjetiću, uvođenje novog modela studiranja tri plus dva plus tri umjesto dosadašnjeg tri plus jedan plus jedan plus tri kao dominantnog modela u evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Takođe, omogućene su besplatne osnovne i master studije na Univerzitetu Crne Gore, počev od školske 2017.-2018. godine, a besplatne studije drugog ciklusa, odnosno master studije po reformisanom modelu studija počev od 2020.-2021. školske godine, uvođenje obavezne praktične nastave u obimu 25% kao obaveznog dijela studijskog programa i još sam izdvojila definisanje statusa zatečenih studenata, rokovi za usaglašavanje postojećih studijskih programa. Zašto je ovaj zakon o kome razgovaramo važan već se više puta danas u toku rasprave čulo, a to je svakako da studenti magistarskih studija na javnim ustanovama visokog obrazovanja moći će da završe bez doplate sredstava za troškove magistarskog rada, a studenti su to naravno prepoznali kao mogući oblik diskriminacije, podigli svoj glas i ukazali na potrebne izmjene i dopune.

Ja ću podržati i ono što su kolege i kolegice predložile putem amandmana, a ministar rekao da je prihvatljivo i za Ministarstvo, jer jeste inovativan pristup studirati na engleskom jeziku naravno za to se treba izdvojiti novac. I podsjetiću još da u procesu reforme našeg sistema visokog obrazovanja danas se govorilo dosta, ali nije pomenuto da smo mi Zakonom 2017. godine osnovali Agenciju za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja i da smo svjesni da još uvijek treba stvarati kontekst za što bolje obrazovanje svih samim tim i onih koji studiraju i zato je Skupština Crne Gore ove godine usvojila Zakon o akademskom integritetu, ali već smo čuli priprema se i Predlog zakona o priznavanju inostranih obrazovnih isprava, izjednačavanju kvalifikacija, jer to svi prepoznajemo kao problem. I ono što podržavam, što se radi u Ministarstvu prosvjete i vjerujem da će zaista pomoći da ove reforme nastave brže i bolje da se razvijaju u pravcu u kom su krenule, a to je da se radi strategija razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori za period 2020.- 2025. godina. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:40:42)

Hvala vam.

Sada za komentar se javila poslanica Jočić. Izvolite.

MARINA JOČIĆ (05.12.19 14:40:49)

Veoma kratko, gospođo Drobnyak, htjela sam da pitam Vas da li ste Vi možda pogrešno shvatili kao vaše kolege iz Kluba. Ja sam, računajući na inteligenciju mojih kolega, rekla malo prije da će Crna Gora nestati ukoliko se bude nastavilo sa ovakvim znanjem. Naravno, da nisam mislila da će srušiti zemljotres ili atomska bomba ili da će na bilo koji fizički način nestati, čak ni politički, nego prosto da će nestati Crna Gora, ona Crna Gora u kojoj je bila prva štamparija na slovenskom jugu, da će nestati Crna Gora koja je bila Njegoševa, koja se po filozofiji, po književnosti poznavala, da će nestati Crna Gora u kojoj je bilo vrsnih profesora na Univerzitetu Crne Gore,

znači na to sam mislila. Ovakav sistem obrazovanja koji trenutno imamo, ukoliko prije svega u kadru profesorskom ne budemo nešto uradili, nešto poboljšali, ukoliko se ne spriječimo, štancovanje diploma na privatnim fakultetima. Nestaće Crna Gora onakvu kakvu smo je imali, onakva kakvom se ponosili. Htjela sam samo to da razjasnim i možda malo da zloupotrijebim vaše izlaganje, nadam se da ćete mi oprostiti i vi i predsjedavajući. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:42:15)

Pravo na odgovor na komentar poslanica Drobnjak. Izvolite.

NADA DROBNJAK (05.12.19 14:42:20)

Vama zahvaliti što ste sada poslali poruku da volite Crnu Goru i da smo svi ovdje na istom putu da izgradimo Crnu Goru kao državu znanja.

Crna Gora će postojati, Crna Gora nije statična, ne treba da stoji u mjestu, ali treba da bude ponosna na svoju istoriju, na svoju tradiciju i sve to mi baštinimo i baštinićemo ubuduće, ali naravno nećemo ostati začaureni, nećemo ostati na nivou od prije nekoliko vjekova, već ćemo biti jedno savremeno obrazovano društvo, to će nam omogućiti obrazovani mladi kvalitetni kadrovi koji se školuju i na univerzitetima u Crnoj Gori.

PRESJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:43:01)

Hvala.

Poslanica Željka Savković sada ima riječ, a neka se pripremi poslanik Adrijan Vuksanović. Izvolite.

ŽELJKA SAVKOVIĆ (05.12.19 14:43:10)

Poštovani predsjedavajući, gospodo poslanici, gospođo Kurpejović, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore kojim je predviđeno da se zakonom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru. Razlozi za donošenje ovog zakona u Ministarstvu prosvjete su se obradili 26. decembra i 2. oktobra 2019. godine studenti postdiplomskih i magistarskih studija Univerziteta Crne Gore zbog obavještenja o potrebi uplate dodatnih 1.000 eura na ime naknade za prenos magistarskog rada u sljedeću studijsku godinu, a kako bi zadržali status studenta u narednoj studijskoj godini. Predmetno obraćanje prati peticija studenata sa svih organizacionih jedinica univerziteta koji su se našli u ovoj situaciji kao i onih koji imaju dugovanja po osnovu školarine iz ostalih ispita.

U ime radničke partije ja ću se ovaj put pozvati na član 72 Ustava Crne Gore stav 1. Porodica uživa posebnu zaštitu, roditelji su obavezni da brinu o djeci, da ih vaspitavaju i školuju. Ja hoću da kažem pošto se danas visoko obrazovani u ovoj sali ovdje, ja evo nisam visoko obrazovana osoba, ja sam srednje obrazovana osoba, pozivaju na znanje da sve visoko obrazovane osobe u ovoj sali pitam da li može da bude oduzeto stečeno pravo majkama Crne Gore iako ste glasali za njega, a onda ću nastaviti dalje.

Pozivajući se na član 72 Ustava Crne Gore kao neko ko je školovao svoju djecu i suočavajući se sa 1000 problema sa kojima se i danas suočavaju hiljade porodica, roditelja da bi svoju djecu izveli na taj put, da se zovu visoko obrazovane osobe kako. Ako je ministar rada i socijalnog staranja, gospodin Kemal Purišić u maju ove godine kazao da je 12.000 zaposlenih u Crnoj Gori primalo minimalne 193 eura, 42 do 45.000 zaposlenih imalo je zaradu između 193 do 222 eura, preko 60.000 visinu do prosječne zarade. Kako?

Kada u većini crnogorskih porodica radi jedan ili nijedan roditelj. Kako, kada u porodica gdje

rade i oba roditelja koji zajedno nemaju primanja u visinu minimalne potrošačke korpe, roditelji su godinama tranzicije i te kako kreditno se zaduživali da bi mogli da školuju svoju djecu. Ko je u Crnoj Gori izvojevaio svoju bitku odričući se mnogo čega i omogućio kako-tako svojoj djeci da završe fakultete sada ih gleda kako rade sezonski na moru, na plantažama, kako taxiraju, rade kao frizeri, kozmetičarke, kako se zbog svoje nemoći da se ostvare kao visokoobrazovani ljudi u svom pozivu predaju bolestima zavisnosti nažalost, suočeni sa svojim socijalnim problemima, svojih porodica za preživljavanje, odlaze. Zašto odlaze?

Upravo sam nabrojala razloge zašto odlaze? Idu da ne budu u svojoj državi ponižavani, da svojim porodicama budu jedni od onih koji od već osiromašenih roditelja ne traže još, odlaze, jer treba živjeti, održavati možda već stvorene porodice. Sramota ove vlasti što je dovela ove mlade ljude u situaciju da više ne razmišljaju da poslije svog školovanja ostaju ovdje.

Prošle godine 3.000 građana Crne Gore dobilo je iseljeničku vizu. Da li treba da gledamo kolone naših svršenih visokoškolaca od marta iduće godine put Njemačke, u kojoj će važiti ista pravila za zapošljavanje za Njemce, za građane drugih država Evropske unije kao i za zemlje kandidate?

Poštovani građani Crne Gore,

Vrijeme je da su uvede i odavno je trebalo besplatno školovanje za sve studente u Crnoj Gori i da im se omogući da mirno bez stresa završe započeto školovanje. Pod završenom školovanju omogući pravo na rad, pravo da se osamotale od roditelja, tako što će im se omogućiti da se stambeno obezbijede po povoljnim uslovima, jer činjenice su da u Crnoj Gori može svega da gvali samo ne stanova, to nam je upravo potvrdila i afera stanovi, sticanje novih zgrada kao pećuraka. Da zasnuju svoje porodice u normalnim uslovima kao to što rade svršeni visokoškolci u državama Evropske unije i mimo nje i na taj ih zadržimo u ovoj besudnoj zemlji. Ako to ne uradimo hitno u Crnoj Gori će ostati samo njihovi roditelji, roditelji njihovih roditelja i možda njihova već rođena djeca dok se oni ne snađu tamo negdje. Ako je to cilj ove vlasti, a očigledno jeste i ako je vama malo 1.000 erura, s obzirom da vi baratate sa milionima svakom roditelju koji jedva sastavlja kraj s krajem to je i te kako veliki novac.

Na kraju dragi visokoškolci,

Potpisnici peticije ostaje vam jedino da tužite svoje roditelje što ne mogu ispoštovati član Ustava 72 stav 2 i da im omogućite da prvi posjete zatvor u Mojkovcu koji treba da se gradi, jer sam sigurna da će sud presuditi u vašu korist ili da konačno ustanete i da odbranite svoje dostojanstvo i čast, ne moleći nikoga za to, jer vi to zaslužujete.

Postaviću samo još jedno pitanje.

Da li je moguće da je svršeni student Pravnog fakulteta sa prosjekom 9,34 sjedi svojoj kući, umjesto da je odmah po završetku fakulteta pozvan da negdje radi? Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:49:42)

Hvala i vama.

Sada riječ ima poslanik Adrijan Vuksanović, a neka se pripremi poslednji diskutant Miloš Nikolić. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (05.12.19 14:49:57)

Hvala, poštovani predsjedniče Brajoviću.

Poštovana gospođo Kurpejović iz Ministarstva obrazovanja, dame i gospodo, kolegice i kolege,

Hrvatska građanska inicijativa će podžati Zakon o dopuni Zakon o visokom obrazovanju i ta podrška nije samo podrška u ovom zakonskom rješenju već i cjelokupnom reformskom procesu u kojem naše obrazovanje jeste, a na čijem čelu je sigurno kako je to i prirodno Ministarstvo obrazovanja.

Svaki reformski proces je zahtjevan. On podrazumijeva da na pravi način sagledate sve one anomalije da se odgovorno odnosite prema njima i da sa velikim znanjem i vizijom krenete

naprijed i korpus obrazovanja je preživio sve ono što su preživljavali i naši drugi segmenti naše društvene stvarnosti, ako uzmemo u obzir sva ona opservatorna kretanja u našem okruženju u samoj državi Crnoj Gori i prirodno je da se to sve imanifestiralo na resor obrazovanja.

To je takođe jedan dugorajan proces i moguće je da će plodove današnjeg grada ubirati neko drugi ko će predsjedavati Ministarstvom, jer danas moramo raditi odgovorno sa znanjem, da bi tek nakon nekoliko godina postigli rezultate koji će biti zadovoljavajući.

Kao što znamo dopuna ovog zakona svodi se na donošenja dva nova člana i do nje dolazi upravo na inicijativu studenata i dobro je što Ministarstvo je imalo senzibilitet za njihov zahtjev i na taj način pokazalo jedan oblik institucionalne blizine prema onima koji su najviše zainteresirani za ovu problematiku.

Imali li išta tužnije no kad vidite mladog čovjeka koji ima želju, ali nema finansijske mogućnosti da studira i zbog toga odluka da su osnovne i master studije besplatne je od ozuzetne važnosti i u mnogome olakšavaju tu problematiku i daju jedan osnov za sustav jednakih šansi, gdje može svako ko želi da studira i da stiče znanje i da doprinosi prosperitetu ovog društva.

Kako bi rekao jedan moj profesor sa Elektrotehničkog fakulteta: "Praksa je verifikacija istine". Ja vjerujem da sve što sada radimo da ćemo imati benefite ne samo u skoroj, već i u mnogoj bližoj budućnosti. Zbog toga iskazujem punu potporu i Ministarstvu obrazovanja i svim onim institucijama koje predano rade ovaj zahtjevni posao. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:53:22)

Hvala vam, poslaniče Vuksanoviću.
I poslanik Miloš Nikolić. Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (05.12.19 14:53:30)

Poštovani predsjedniče, poštovani pedstavnici predlagača, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Danas se pred nama nalazi Predlog zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju i čini mi se kada je ova tačka dnevnog reda u pitanju da ne možemo, ipak, do kraja odvojiti a da ne prokomentarišemo i ono što je ukupna politika Vlade i Ministarstva prosvjete, ali naravno prije svega Vlade u oblasti i obrazovanja.

U kom tom kontekstu važno je da sada već, nakon više od dvije godine, kratko prokomentarišemo ono što su dometi reforme obrazovanja koje, vjerujem dala izvjesne rezultate. Kažem izvjesne zato što, čini mi se, da svaka reforma pogotovo onako sistemski složena kako je bila urađena od strane Ministarstva prosvjete, a za koju su čini mi se zaslugu imali neki bivši ministri koji su upravo ušli u salu potrebno je mnogo više vremena da bi dala rezultate, tako da ono čime se možemo pohvaliti svakako jeste i određeni napredak na Pisa testiranju.

Vidimo da je Crna Gora sada zauzela 52. mjesto čime svakako ne možemo biti do kraja zadovoljni, ali možemo ukoliko pogledamo to mjesto u odnosu prošlogodišnji rezultat koji je popravljen za šest il sedam pozicija. Od regiona Bosna se nalazi na 62. Sjeverna Makedonija na 67. ali i Srbija na 65. Hrvatska na 29. i Slovenija na 21. Vidimo da imamo još dosta posla pred nama, međutim vjerujem da su trendovi dobri. I vjerujem da, između ostalog, i reforma koju smo donijeli, ali sve ono što čini Ministarstvo prosvjete, počelo da daje određene rezultate te da ćemo se ubrzo i mi nalaziti u društvu naših komšija iz regiona na nešto višim pozicijama u odnosu na ove ljestvice.

Danas smo dosta govorili o tome koliko se finansija izdvaja, odnosno koliko novca se konkretno izdvaja za ukupno obrazovni sistem.

Ja bih samo naveo dva podatka koja su, čini mi se, onako dovoljno ilustrativna. Budžet Univerziteta Crne Gore 2007. godine iznosio je 13. miliona eura, 2018. 19,3, a Predlogom budžeta za 2020. godinu, koji smo dobili u skupštinskoj proceduri, predviđeno je da budžet Univerziteta bude 20,64 miliona. Dakle, od obnove nezavisnosti do danas budžet je porastao za oko osam miliona ili za više od 50% u odnosu na ono što je bila polazna osnova.

Što se tiče Ministarstva prosvjete, samo dva podatka. U 2016. godini budžet Ministarstva prosvjete je bio 146 miliona, a predlogom za 2020. godinu predviđeno je da budžete bude 179.5 miliona. Dakle, za tri godine imamo rast budžeta Ministarstva prosvjete za oko 23,5 miliona. Izuzev ovog, čini mi se, da su izuzetna izdvajanja bila po osnovu izdvajanja za kapitalni budžet u odnosu na ono što su kapitalne investicije u obrazovanju. U prethodne tri godine ova vlada je preko milijardu eura potrošila na kapitalni budžet. Time je na neki način indukujući dalji ekonomski ali i suštinski razvoj Crne Gore i u tom kontekstu je važno spomenuti da, kao što je rekao i ministar Šehović, gotovo sto miliona je opredijeljeno za projekte iz oblasti obrazovanja, samo kroz posljednja dva aranžmana sa Evropskom investicionom bankom u pitanju je kreditni aranžman od nekih 46 miliona eura, koliko mi se čini, kroz koji će biti realizovano 21 projekat, a ukupno se radi na 38 projekata. Dakle, ukoliko uzmemo u obzir takve krupne infrastrukturne zahvate koji podrazumijevaju izgradnju nove gimnazije u Podgorici, nove škole za Zabjelu, veliki broj sportskih sala koje se dominantno trenutno prave na sjeveru naše države, čime je značajno ulažemo u sjeverni region, kao i sve ono što je učinjeno, a tiče se predškolskih osnova, vrtića, osnovnih škola i svih ukupnih investicija u sektoru obrazovanja, čini mi se da se zbilja potvrđuje ozbiljna odlučnost Vlade Crne Gore da jedna od prioritarnih politika u ovom mandatu bude politika u oblasti obrazovanja.

Naravno, ne treba zaboraviti ni povećanje plate od 9% koje je predviđeno za narednu godinu, od 3% koje je predviđeno za 2021. godinu sa uračunatom osnovicom povećanom već od naredne godine tako da govorimo o kumulativnom povećanju od oko 13%. Dakle, kad govorimo u logici nekih svakodnevnih brojki to povećanje od 13% u računskom zbiru plata prosvjetnih radnika predstavlja određeno unapređenje, riječ je o iznosu od 60-70 eura, i naravno da ni mi, ni vi, niti bilo ko u Vladi ili u vladajućoj većini ukupno nije zadovoljan do kraja sa takvim nečim i dalje težimo daljem povećanju. Međutim, to predstavlja dobru polaznu osnovu, pokazatelj je dobrog trenda da Vlada misli o prosvjetnim radnicima.

Posjetiću kratko da prilikom jedne sjednice za praćenje realizacije izbornog programa Demokratske partije socijalista ovo je bila tema i da je tada Demokratska partija socijalista optuživana da politizuje obrazovanje, da smo zapravo mi ti koji su narušili određene standarde, prije svega, životne standarde prosvjetnih radnika, mi smo tada odgovarali da to nije tačno već da upravo razmišljamo o prosvjetnim radnicima i na takvim sastancima se trudimo da unaprijedimo njihov položaj. Sada vidimo i konkretno kako to funkcionise u praksi. Zaista, dobar rad ministra Šehovića se pokazuje da, ne samo Demokratske partije socijalista, već ukupno parlamentarna većina sa njenim koalicionim partnerima apsolutno teži unapređenju stanja u prosvjeti i poboljšanja životnih standarda prosvjetnih radnika. Dakle, čini mi se da je to proces koji je već počeo, koji je počeo da odbacuje određene rezultate, ali kao i svaki proces, naročito u ovako složenim oblastima kakva je prosvjeta je potrebno nešto više vremena. Ali, svakako vjerujem da je ovo prolazno vrijeme dobro i da smo već u ovom roku od nekoliko godina, a na osnovu određenih pretpostavki koje sprovela i prethodna vlada, apsolutno iskoristili dobro ovo vrijeme i u jednoj razumno mogućoj mjeri u skladu sa jedinicom protoka vremena unaprijedili ukupan obrazovni sistem, kako u infrastrukturnom, kapitalnom smislu, kroz realizaciju ovih investicija, tako i u smislu životnog standarda prosvjetnih radnika. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 14:59:20)

Hvala vam, poslaniče Nikoliću.

Poslaniče Papoviću, ja sam rekao da je poslanik Nikolić posljednji diskutant. Ja znam da ste bili prijavljeni ali vas nije bilo do sad u sali, ali evo, izvolite, možda minut jedan da se obratite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (05.12.19 14:59:41)

Gospodine predsjedniče, uvažene kolegice i kolege, poštovani predstavnici Ministarstva prosvjete,

Dakle, o ovoj temi, odnosno o ovom zakonu danas je rečeno gotovo sve. Tačnije, zakon je

faktički bio povod da se ovdje povede rasprava o politici Crne Gore, odnosno politici Vlade u oblasti visokog obrazovanja, o svim problemima i o svim dometima koje postoje u ovoj oblasti. Ja bih samo istakao da mi danas raspravljamo o visokom obrazovanju, o studentima, o profesorima u periodu kada u Crnoj Gori, posmatrajući njen istorijski hod, danas imamo najveći broj i univerziteta, i fakulteta, i studenata.

U komunističkom periodu zaista jedna od najpozitivnijih stvari bila je upravo razvoj visokog obrazovanja, formiranje Univerziteta 1974., ali smatram da smo poslednjih 20 godina toliko razvili naš, prije svega, državni univerzitet, broj fakulteta, broj studijskih programa, da je paralelno tekao i razvoj visokog obrazovanja u privatnoj sferi i da mi danas zaista imamo respektabilan broj i univerziteta, i fakulteta i studenata, i da po prvi put u istoriji Crne Gore imamo toliko broj studenata koji ostaju u Crnoj Gori nakon svršene srednje škole. Ranije, dakle u periodu samo prije 50-tak godina, gotovo četiri petine, ako ne i više, svršenih srednjoškolaca je odlazilo iz Crne Gore, studiralo na strani i uglavnom tamo ostajalo. Danas je taj srazmjer, odnosno taj broj obrnut što je zaista za Crnu Goru uspjeh.

Takođe, samo na državnom fakultetu danas imamo ja mislim oko 800 nastavnika i saradnika, što je izuzetan potencijal, ne samo za nastavu na visokom, u oblasti visokog obrazovanja za nastavu na fakultetima, već prije svega i za naučno - istraživački rad. I mi smo sa ovom politikom stvorili, mogu reći, izuzetne okolnosti, odnosno izuzetne uslove za dalji razvoj visokog obrazovanja, a pogotovo ono što su kolege danas istakle više puta, prelaskom na novi način studiranja od 2017. godine i prije svega kroz uglavnom besplatne studije mi smo otvorili vrata modernom, savremenom visokom obrazovanju.

Takođe, ono što želim da naglasim je da je na VIII kongresu DPS-a koji je održan 30.novembra u Podgorici bio prisutan veliki broj studenata. Jedan od najvećih uspjeha, a nijesmo obratili pažnju je bio upravo to, prisustvo velikog broja mladih ljudi, studenata koji tu nijesu došli zbog nekog interesa, zbog neke skrivene namjere, nego zaista onako razgovarajući sa njima vidi se jedna iskrena podrška, iskreno opredjeljenje, za ne samo partiju, odnosno za program DPS-a nego za ovu državnu politiku. Jer, ne samo da danas imaju priliku da u Crnoj Gori upišu fakultet koji njihovi roditelji nijesu mogli da upišu, dakle da imaju jednu široku lepezu izbora fakulteta, nego je danas Crna Gora dio savremenog svijeta kome oni teže i po čijim uzorima oni žele da žive i oni vide da ova vladajuća politika, prije svega DPS kao nosilac te vladajuće politike, jedini koji danas u Crnoj Gori može da im, uz studiranje u svojoj državi, obezbijedi uslove u skladu sa modernim svijetom. Tako da mislim da, evo samo sam želio da naglasim ove prednosti naše politike, da podržim naravno sve ono što Ministarstvo prosvjete radi u oblasti visokog obrazovanja, prije svega nastojeći da poboljša ovu oblast.

Hvala vam, predsjedniče, i na dodatnom vremenu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:04:11)

Hvala, poslaniče Papoviću.

Završili smo diskusiju.

Pitam predstavnicu Vlade da li želi dati završnu riječ? Želi. .

MUBERA KURPEJOVIĆ (05.12.19 15:04:22)

Da iskoristim priliku samo da zahvalim poslanicima na konstruktivnoj raspravi i na podršci koju smo mogli čuti i tokom rasprave i na odborima koji su održani prethodnih dana.

Ono što mi je posebno drago jeste da smo se svi složili koliko je značajno obrazovanje, da je zajednički cilj negdje kvalitetan obrazovni sistem koji će proizvoditi kadar koji će lako doći do posla. I samo bih se kratko osvrnula na izlaganje gospođe Savković da Vlada ima i projekat, odnosno program stručnog osposobljavanja za lica sa stečenim visokim obrazovanjem, koji svim mladim visokoškolcima, nakon završenih studija, omogućava neku vrstu prvog angažmana i priliku da se susretnu sa realnim sektorom i radnim okruženjem i svi oni, svakako koji imaju dobar prosjek, oni bez problema mogu izabrati poslodavca.

Ono što takođe ide u prilog i politici Vlade i programu jeste da 50% njih nakon stručnog osposobljavanja i nastavi radni angažman, što negdje potvrđuje da je program i opravdao očekivanja, od čega 60% u privatnom sektoru a 40% u javnom sektoru.

Mislim da je dovoljno i hvala još jednom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:05:32)

Hvala i vama, gospođo Kurpejović.

Poštovane kolege, završili smo tačku dnevnog reda Zakon o dopuni Zakona o visokom obrazovanju. Iako, kako sam rekao, je to zakon koji sadrži samo dva, tri člana moram da kažem da smo imali jednu sveobuhvatnu i interesantnu raspravu, ja se zahvaljujem svima na njoj. Vrlo je važno što napravimo iskorake, vrlo je važno naravno, kao što su i rekli prethodni diskutanti, to nisu povećanja na primjer zarada koja su poželjna povećanja zarada, ali svakako koja su veća nego što je to bilo posljednjih desetak godina, i vrlo mi je važno što se to dešava u oblasti prosvjete, u oblasti zdravstva, i nadam se da ćemo stvarati uslove da se živi u mnogo boljim uslovima i sa većim standardom.

Završili smo ovu tačku dnevnog reda, izjasnićemo se naknadno.

Sada prelazimo na **Predlog odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak.**

Ovlašćeni predstavnici Savjeta za odbranu i bezbjednost su Predrag Bošković, ministar odbrane i Dragutin Drakić, načelnik Generalštava Vojske Crne Gore.

Izvjestioci odbora su: Danijel Živković - Zakonodavnog odbora i Branko Čavor - Odbora za bezbjednost i odbranu.

Otvaram pretres.

Ministar Bošković, izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (05.12.19 15:06:54)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

Vlada Republike Irak zvanično je 2015. - 2016. godine zatražila pomoć od NATO saveza u pogledu unapređenja kapaciteta i dodatnog osposobljavanja svojih oružanih snaga. Na osnovu navedenih zahtjeva NATO lideri su tokom samita u Briselu u julu 2018. godine donijeli Odluku o formiranju NATO misije u Iraku. Cilj misije je izgradnja kapaciteta i obuka pripadnika oružanih snaga Republike Irak. NATO misija u Iraku je neborbenog karaktera i broji nekoliko stotina civilnog i vojnog osoblja. NATO misija u Iraku je dio širih međunarodnih napora za povećanje dugoročne stabilnosti Iraka i regiona u cjelini. Pripadnici misije se angažuju u obuci iračkih bezbjednosnih snaga, kao i u savjetodavnim aktivnostima Ministarstva odbrane i ostalih relevantnih institucija za nacionalnu bezbjednost Iraka.

Kontribucija Vojske Crne Gore u NATO misijama i NATO komandama predstavlja jednu od tri obaveze Crne Gore. Pored angažovanja naših pripadnika u NATO komandama i štabovima, pripadnici Vojske Crne Gore angažuju se u misiji odlučna podrška u Avganistanu, misiji KFOR na Kosovu. Takođe u okviru napora NATO saveznika za pojačani pristup u baltičkim zemljama Vojska Crne Gore zajednički se angažuje sa pripadnicima Vojske Slovenije u misiji u Latviji.

Navedeni doprinos Crne Gore NATO sistemu kolektivne bezbjednosti je prepoznat i visoko cijenjen u zvaničnim i nezvaničnim susretima. U NATO misiji u Iraku Vojska Crne Gore planira da angažuje do dva pripadnika na štabnim dužnostima. Na osnovu bezbjednosne procjene raspoloživih kapaciteta Vojska Crne Gore iskazala je interesovanje za dužnosti u centru za diplomatsku podršku u okviru međunarodnog aerodroma u Bagdadu. Predviđeno je da angažujemo po jednog pripadnika u rotacijama do šest mjeseci na dužnost štabnog podoficira na carini. Upućivanje pripadnika Vojske Crne Gore u misiji u Iraku, planirano je za prvu polovinu 2020. godine, po završetku obuke i pripreme za angažovanje. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:09:01)

Hvala vam, ministre Boškoviću.

Želite li kao izvjestioc uz uvodno izlaganje?

Branko Čavor, inače, prvi diskutant u ime DPS-a i vidim, predlažem da uvodna izlaganja, pošto zainteresovanost postoji, traje 10 minuta.

Ima riječ Branko Čavor, a neka se pripremi poslanik Milan Knežević. Izvolite.

BRANKO ČAVOR (05.12.19 15:09:36)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvaženi ministre, kolegice i kolege poslanici,

Bezbjednost i odbrana jeste svakako značajno pitanje i veoma važan preduslov za stabilnost društva, razvoj, napredak i prosperitet i države i svih građana.

Takođe, kada govorim o tom pitanju veoma važan je preduslov i normativnog uređenja. Da se podsjetimo svi da smo mi ovdje u Parlamentu donijeli strateška dokumenta, da su ta strateška dokumenta bila usvojena većinom glasova, a radilo se o strategiji nacionalne bezbjednosti i strategiji odbrane. Nakon toga ušlo se u proces reforme u oblasti donošenja novih zakona, a nakon novih zakona i odgovarajućih podzakonskih akata i planove aktivnosti koja proističu iz strateške politike. Dakle, možemo reći da je ovim normativima unapređen sistem i u onoj mjeri u kojoj je bilo neophodno vršeno i reformisanje.

Ono što jeste, da kažem, prekretnica u oblasti bezbjednosti i odbrane, svakako jeste strateško ostvarenje spoljno političko cilja našeg i unutrašnjeg dostignuća, a to je članstvo Crne Gore u NATO. O tome smo govorili do sada u više navrata, ja samo želim podsjetiti da to članstvo podrazumijeva benefite, od tim benefitima smo takođe značajno govorili u ovome parlamentu i na drugim instancama, ali ono podrazumijeva određene obaveze i odgovornosti. Kada govorimo o obavezama i odgovornostima, prije svega mislim na implementaciji standarda u oblasti kolektivne bezbjednosti, ali svakako možemo konstatovati da je u tome postignut značajan uspjeh jer imamo, već da kažem i izvjesne podatke da je Crna Gora implementirajući standarde praktično, skoro u rekordnom roku za dvije godine dobila potvrdu da je Crna Gora uspješno integrisana u NATO savez, u NATO alijansu iz čega je proistekla i potpis odgovarajuće Deklaracije.

Značajan segment, svakako odbrane jeste Vojska Crne Gore, o tome smo isto značajno govorili kada smo pričali o zakonima iz ove oblasti, možemo kazati slobodno da je ona profesionalizovana visoko, da je dobro organizovana, da je modernizovana, reformisana, možemo slobodno kazati i to da je učinjeni značajni naponi u tehničko tehnološkom opremanju, kao i kadrovskom jačanju struktura u Vojski Crne Gore. I samim tim, oni obavljaju profesionalno svoje dužnosti i iz dana u dan, iz mjeseca u mjesec raste ugled i povjerenje građana u Vojsku Crne Gore. U prilog tom povjerenju o kojem govorim, jeste i velika zainteresovanost građana za radno angažovanje u Vojski Crne Gore, kao i kroz program dobrovoljnog služenja Vojske. Ono što je definitivno prirodno u mnogim zemljama, danas u Crnoj Gori je čast biti vojnik u Vojski Crne Gore.

Kada govorimo o prioritetima Vojske Crne Gore u prethodnom periodu i danas je svakako jačanje operativne sposobnosti Vojske Crne Gore i jačanje međunarodne saradnje sa institucijama i partnerima iz NATO-a i drugih međunarodnih organizacija koje svakako na visokom nivou. Već sam kazao jedan od drugih prioriteta takođe značajan primjena NATO standarda koje se voma dobro i kvalitetno i na vrijeme implementiraju.

I treći segment toga pitanja jeste učešće pripadnika Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama. Prvenstveno kada govorimo o tome, možemo kazati da se ono ostvaruje na osnovu Ustava i zakona države Crne Gore.

Pod broj 2, bih naravno istakao da učešćem našim vojnika u međunarodnim misijama pokazujemo spremnost naše države da doprinosi miru i stabilnosti u svijetu, da samim tim jača i ugled države Crne Gore u svijetu i ono što jeste svakako značajno da naši pripadnici Vojske u tim misijama stiču i nove vještine i nova znanja i iskustva. Upravo ta iskustva koja jesu značajna ona povratno bivaju implementirana u radu Vojske Crne Gore i angažovanju i na redovnim

poslovima. Takođe, značajan podatak da u međunarodnim misijama gotovo 24% sadašnjeg sastava je učestvovalo u nekom obliku u međunarodnim misijama, što govori o jednom značajnom broju učestvovanja, a i nakon toga implementiranja u Vojsci Crne Gore. Takođe, ono što jeste značajno da učešće u tim misijama nije imalo, da kažem, neke incidentne situacije ili nešto što je bilo pitanje ugrožavanja života naših vojnika u tim misijama.

Dakle, u ovom vremenu iza nas bile su šest misija koje su veoma uspješno naša vojska predstavila kroz učešće na njima, a evo danas je Predlog odluke koji razmatra i ovaj parlament, naš parlament, a to je Odluka o upućivanju vojnika u međunarodnim misijama NATO u Iraku. Dakle, dobili smo dokumenat nije, u sadržaju nije, da kažem veliki dokumenat, on sadrži četiri tačke. Ono što svakako jeste značajno da je odluku o upućivanju pripavnika Vojske, saglasno Ustavu i zakonima donosi naš parlament i da donosi na predlog Savjeta za bezbjednost i odbranu. U prilog ove odluke napravljene su valjade, detaljne analize, prije svega u Generalštabu, Ministarstvu obrane, kao i Savjetu za odbranu i bezbjednost. Na osnovu tih detaljnih analiza, kao što je kazao i ministar, učinjena je procjena saglasno postojećim kapacitetima i obimom međunarodnog, potrebe međunarodnog angažovanja da u ovoj misiji učestvuje do dva predstavnika oficirskog kadra u Iraku.

Dakle, na kraju bih samo želio još da kažem da su u ovoj odluci definisana još dva pitanja. U pravcu odgovornosti i Ministarstva odbrane i Savjeta za odbranu i bezbjednost. Savjeta za odbranu i bezbjednost u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje pravila angažovanja i nacionalnog obraničenja. A kad je u pitanju Ministarstvo odbrane ono jepo ovoj odluci u obavezi da izvrši princip rotacije planiranja obuke, tehničke opreme, praženja i koordinacije učešća u ovoj misiji.

Na samom kraju da kažem, predsjedniče, da Odbora za bezbjednost kao matični odbor, nakon obrazloženja ministra odbrane, prihvatio je sadržaj ove odluke i predlažemo Skpštini da donese ovu odluku kako je data u predlogu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:17:06)

Hvala vam, poslaniče Čavor.

Sada u ime Demokratskog fronta riječ ima poslanik Milan Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (05.12.19 15:17:14)

Slobodna Crna Gora i vi u ZIKS-u,

Evo danas imamo jednu izvanrednu priliku da je u Skupštini prisutan ministar odbrane Predrag Bulatović, slutim Predragu Bulatoviću, Predrag Bošković, stručnjak za hibridno ratovanje i čovjek koji je saopštio da je on učio Sjedinjene Američke Države i NATO kako da se odbrane od pošasti hibridnog ratovanja. I on je jedan od dvojice, pošto je drugi čovjek u Crnoj Gori Milivoje Katnić, koji nam je prije tridesetak dana u javnom servisu pokazao krunski dokaz hibridnog ratovanja, to je zeleno-plavi notes vozača Duška Kneževića Vlatka Rašovića u kojem se nalazi kodno ime Nebojše Medojevića, Olivera Esplanadara. Tako da ćemo imati vjerovatno zadovoljstvo da nam gospodin Bošković danas pošalje snažne poruke i da nam dostavi dokaze o tim hibridnim nasrtajima na Crnu Goru jer čovjek koji je učio Amerikance, vjerovatno će imati šta da kaže i nama, malim, smrtnim, običnim ljudima u crnogorskom parlamentu.

Ali, prije nego što nam on sve ovo saopšti mislim da bi bilo vrlo značajno da objasnimo zašto se dogodio državni udar 16.oktobra 2016. godine. Po optužnici Milivoja Katnića državni udar se dogodio da bi Crna Gora bila spriječena da uđe u NATO. A po toj optužnici taj državni udar smo angažovali Andrija Mandić i ja, dva agenta GRU-a i agenti FBI-a, Mosada, MI6, CIA, plus, ukoliko biste nas savladali, da nam pritekne u pomoć Branka Milić, Maksić, Dušić i Đorđević, a u stvari ste vi angažovali državni udar da bi Crna Gora ušla u NATO, gospodine Boškoviću, pošto vas niko nije želio u NATO. I onda ste morali da stvorite tu geopolitičku prijetnju i opasnost od Rusije, od Demokratskog fronta i povampirenog velikorspkog nacionalizma i Ravnogorskog pokreta, mada u poslaničkom klubu DPS-a više potomaka Ravnogorskog pokreta nego što je u srcu Šumadije, ali vremena se mijenjaju. Tako da smo sad došli do situacije da ste vi organizovali

taj i takav državni udar, kako bi objasnili Amerikancima i NATO -u da je jedna mala zemlja na brdovitom Balkanu uspjela da se istrgne iz kandži i krvožednih šapa velike Rusije i velikosrpskog nacionalizma.

Ono što je veoma važno, odmah poslije tog i takvog državnog udara, mi smo optuženi da smo izveli državni udar zajedno opet sa ovim agentima GRU-a, CIA-e, FBI-a, Mosada, MI6, Brankom Milić, Dušićem, Maksićem i Đorđevićem i u Americi, jer smo 7. novembra doveli za predsjednika Donalda Trampa. I vi ste govorili ovim predstavnicima duboke države da je isti ruski trag koji ste vi prekinuli u Crnoj Gori, u Americi pobijedio, pa eto ako makar nismo mogli da Mladena Bojanića dovedemo za predsjednika Crne Gore, možemo da se podičimo i pohvalimo da smo doveli Donalda Trampa za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država, da imamo i mi jednog našeg predsjednika.

A o tome kako ste bili ravnopravni i kako vas cijene najbolje govori prva sjednica Samita NATO-a kada je Donald Tramp premijera Duška Markovića zamijenio s konobarom i onako ga čušnuo, misleći da ovaj neće nosi tacne. I čovjek je bio u jednom blagom šoku i bukvalno jedva našao mjesto na fotografiji na prvom Samitu NATO. I to je dovoljan dokaz o toj ravnopravnosti za stolom 29 članica NATO-a. Međutim, sinoć smo vidjeli i dalje da je Donald Tramp organizovao večeru za privilegovane članice NATO-a i pogodite šta, gospodin Duško Marković nije bio na toj večeri, on je dobio sendvič sa buterom i kikirikijem koji je pojeo u liftu, kako bi nakon toga napravio preskonferenciju. I to je još jedan od dokaza kako ste vi ravnopravna članica NATO saveza.

Dalje, juče je Emanuel Makron saopštio da je NATO u stanju kliničke smrti. Donald Tramp je saopštio da ćete svi morati da povećate izdatke da Amerika smanji, i vi ste deseti po povećanju izdataka za NATO alijansu i za NATO potrebe, zatim se Donald Tramp naljutio zato što su mu se sprdali u jednom neformalnom razgovoru premijer Kanade Trudo, premijer Holandije i predsjednik Francuske, i odbio je da prisustvuje pres konferenciji i video konferenciji, ali ako neće Donald Tramp hoće Duško Marković. Duško Marković je organizovao pres konferenciju, pogodite za koga, za Srđu Kusovca, s kojim je zajedno došao u London. Srđa Kusovac, Duško Marković i portir u hotelu su organizovali pres konferenciju na kojoj je Duško Marković poručio da je NATO nikad jedinstveniji i nikad jači. A ja sam juče saopštio i ponavljam sad - će god ste vi ušli, će god ste se vi pojavili sve se raspalo, sve se raspalo, gospodine Boškoviću, u trista lijepih tarantina. A ovdje ima ljudi koji su pisali ustave za sve države, od SFRJ, SRJ, SCG, CG. I što mislite kako će se završiti ova čitava crnogorska privatna država na način kad su neki ljudi po sto puta pisali Ustav a kako su pisali Ustav tako su se i raspadale države? Ali, ono što je meni drago i što me uvjerava da vi zaista ne žalite sredstava kada je u pitanju NATO, jeste da ste kupili tri helikoptera u iznosu od 33 miliona evra, pa ste kupili 11, zamislite, pustinjских vozila za potrebe Avganistana, mi smo kupili 11 vozila za potrebe ratovanja i potrebe ISAF misije u Avganistanu i već će, u Iraku od 44 miliona eura. Tako se špekuliše u medijima, vi me demantujte ako nije tako. Znači 44 miliona evra za pustinjska vozila, kako bi gospodin Bošković kad ode tamo u iznenadnu posjetu i obuče onu zelenu rolku djelovao kao Rambo ili kao neki komandos.

Onda ste šili uniforme za crnogorske vojnike u iznosu od dva miliona evra. Ko vam je šio te uniforme Armani, Versači ili Guči? Zatim ste 11 miliona evra potrošili na ISAF misije, i oslobodili ste te vojnike poreza na zaradu i na doprinose. Znači, kada je za potrebe NATO-a sve je oslobođeno, sve je moguće i sve je dozvoljeno, gospodine Boškoviću, ali zato majke nemaju penzije stečene, zato nas šibaju afere, zato su ovdje radnici ispred Skupštine svakodnevno, a vi ste samo u jednoj godini 100 miliona izdataka imali za NATO i obavezali ste se da ćete da povećate budžet za NATO jer je tako naredio Donald Tramp iako Makron tvrdi da je NATO u stanju kliničke smrti.

Međutim, ono što mene ohrabruje, jeste da ste vi govorili sve vrijeme, i volio bih da mi to pojasnite, da će nas NATO u slučaju nekog spoljnog i hibridnog napada braniti od tog napada. Ali sam čuo isto predsjednika Donalda Trampa da je rekao - nisam lud da branim Crnu Goru i da aktiviram član 5 - Sjeveroatlantskog ugovora, jer znate li vi da Crnogorci nijesu u vinklu. Nas je Tramp proglasio šašavim i neuračunljivim. Vi ste to sve očutili. Poslao vam je jasnu poruku recimo sutra ako se zarati između nas i Albanije i mi ako budemo ponovo krenuli da oslobađamo Skadar koga će braniti NATO? Da li će braniti nas ili će braniti Albaniju u slučaju da, recimo, otpočne projekat velike Albanije, a mi krenemo da oslobađamo Skadar, staru srpsku prestonicu. Molim vas da mi to objasnite, kao što bih volio i da mi objasnite je li šta ostalo od one

spektakularne pomoći iz 2011. kada su bile poplave, kada smo dobili 36 čizama sa brojem 32, i to sve lijevih iz Slovačke, kada smo dobili jedan akumulator zardali koji niko nije mogao da pokrene, kada smo dobili jedan izdušeni čamac koji niko nije mogao da naduva i kada smo dobili jednu lutku za naduvavanje, gospodine Boškoviću. Šta će nama tad kad su bile poplave lutka za naduvavanje tamo? Znete što je najgore, kažu da se jedan predstavnik ili Ministarstva unutrašnjih poslova ili Ministarstva odbrane zaljubio u lutku na naduvavanje. Pa možete misliti, čovjeku se bračni život doveo u pitanje.

Ja bih samo volio da mi pojasnite da li se takva pomoć biti Crnoj Gori kao što je bila 2010. ili 2011.godine kada smo plaćali NATO helikoptere iz Hrvatske svaki polet, gospodine Brajoviću, po 50000 evra kad su spašavali one naše ljude koji su bili tamo u smetovima tamo po Bjelasici, Sinjajevini i Žabljaku, i kad su se spustili tamo da spasavaju ljude kidisali su toliko na govedinu, na kulen, na sve živo da su ovi rekli - bolje da nas niste spasavali, bolje da nas niste spasavali nego što ste nas spasavali od smetova i ovakvih elementarnih nepogoda.

Ono što je suština, gospodine Boškoviću, i Vi to znate, ja završavam za 30 sekundi, ako budete nastavili da šalžete ove vojnike da čuvaju mir po bijelome svijetu vjerujte da Crnu Goru neko može okupirati za manje od 24 sata i plašim se da ćete Vi, poput onog maršala Petena, morati da potpišete kapitulaciju ili poput onog Lompara iz 1916.godine kada je potpisao kapitulaciju da Crna Gora više ne postoji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:27:44)

Hvala.

Ovo su, inače, uvodna izlaganja po tački dnevnog reda, Predlog odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak.

Ja bih zamolio ostale uvodničare da govore o temi. Nisam prekidao, kolega Kneževiću, ali bih ukazao samo na jedno. Mi smo srećom članice NATO-a već dvije godine, a mi smo zemlja koja je prva sledeća članica Evropske unije i kad god to bude. Samo želim da vam kažem, da kad se govori o pomoći koju smo dobijali u raznim slučajevima, pa i te godine koju pominjete, nemojte da se izrugujemo sa pomoći, razumite da danas govorimo o na primjer kako mi upućujemo pomoć susjednoj Albaniji i cijeni se svaka pomoć, ona jeste bila velika, bila je dobro namjerna krajnje. Zato vas molim u tom dijelu da svi povedmo računa.

Prije nego što vam dam riječ, samo da kažem, da su se u ime klubova još javili samo Miodrag Lekić i Goran Radonjić. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (05.12.19 15:28:29)

Gospodine Brajoviću,

Da Vas ne znam i da nemam sve informacije, rekao bih da ste Vi odnijeli onu lutku za naduvavanje, ali Vi je nijeste odnijeli, tako budite relaksirani. Sve što sam ja pročitao to je bio izvještaj koji je podnio tada šef za vanredne situacije Begović, koji je takođe bio zarobljen, kojega smo takođe mi morali da spasavamo. Zamislite čovjeka koji treba da spasava ljude da bude zarobljen u onim smetovima i da moramo i njega da spasavamo. Tako da sve ovo što sam nabrojao od ovih čizama lijevih 26 broj, ovih akumulatora i ove lutke na naduvavanje, sve je to pisalo u izvještaju i ja sam o tome govorio 2011.godine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:29:36)

Kao i o mnogo čemu drugom različito razmišljamo i različite vrijednosne stavove imamo. Ja sam i dalje vrlo zahvalan za svu pomoć koju smo tada dobili.

Sada riječ ima poslanik Miodrag Lekić, a neka se pripremi poslanik Goran Radonjić. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (05.12.19 15:29:54)

Hvala, predsjedniče.

Uvažene kolege,

Mene, razumije se, raduje međunarodna dimenzija Crne Gore, njeni nastupi pa i misije. Recimo, cijenim ovu misiju sada tokom zemljotresa u Albaniji, želeći da je ona bila još veća i još efikasnija, tako da nemam ništa protiv misija apriorno, ali svaka misija ima svoju suštinu pa ova je vrlo specifična i reći ću što mislim o njoj.

Kad kažem da me raduje međunarodna dimenzija Crne Gore, morao bih reći da me raduje i napuštanje, dosta davno, vladajuće garniture kada je proklamovala koncept Crne Gore kao najljepšeg zatvora na svijetu. U međuvremenu došlo je do raznih integracija, i to je ukupno pozitivan trend. Dakle, pridržavajući se direktno ovoj temi, mislim da smo dužni da sopštimo ovdje, a i građanima o kakvoj se zemlji to radi, u kakvoj je nevolji, što je bilo sa njom, koja je tamo realnost, je li neko odgovoran za tu realnost i tako dalje. Tako da ću se i na to osvrnuti, a naravno imaću kritički odnos prema ovom predlogu koji je dat i koji, po meni, nije izraz interesa Crne Gore i njenih građana. Naime, postoje interesi države, a postoje interesi vladajuće elite. Tu nije uvijek znak jednakosti. Dobro je kada se to izjednači, ali u ovom slučaju mislim da nije isti interes. Objasniću poslije i zašto.

Uočio sam u uvodnom izlaganju ministra jedan detalj koji možda nije nebitan, ali zamoliću ga da posle objasni, ako bude mogao, a to je da je rekao da se radi o inicijativi koja je krenula 2014. - 2015. a ja ovdje imam ispred neka dokumenta iz 2011. nije hibridnog karaktera, nego Vikiliks depeše ambasadora Mura koji 2011. javlja da Crna Gora je volja da razvija tijesne veze sa Vašingtonom i da se dokaže kao partner. U tom dokazivanju predlaže Vlada Crne Gore da ide u Irak. Znači, imamo depešu Mura koji nije meni poslao u Italiji nego poslao je Americi i kaže da je to već 2011. Ne mora da bude suštinski problem, ali valjalo bi razjasniti je li ovaj poziv 2014. i ovo kada je američki ambasador poslao Vašingtonu u tom terminu. Kad sam već kod Mura, uzeću šest sekundi da kažem da je javljao, pošto sam pogledao i druge depeše, Amerikancima da je čudno kako Prva banka naglo je porasla, zatim da postoje veze između kriminala i zvaničnih vlasti i tako dalje. Ovo javlja ne neko iz hibridnog rata nego američki ambasador i ova priča o zagrljaju vlasti i kriminala na žalost traje mnogo duže, sada je u nekoj fazi valjda kulminacije.

Rekoh da je potrebno da ovdje saopštimo o kakvoj se državi radi. Radi se o Iraku, svi znamo. Iraku koji je nastavak jedne stare države, civilizacije, tamo oko Bagdada, ne samo ljubitelji orijentalne književnosti znaju za magičnu, fascinantnu priču "Hiljadu i jedne noći", tu je negdje nastala, i da preskočim vjekove, radi se o državi sa velikom tradicijom. Ona poslije Prvog svjetskog rata, nakon oslobođanja od Otomana, postaje dražva pod imenom Irak i postaje protektorat Velike Britanije. Dalji procesi i stižem do Sadama Huseina, političara koji je vodio tu državu, koji je vodio i rat, odnosno bio u ratu sa Irakom, (brzo ću završiti ovaj istorijski pregled, ali da znamo gdje šaljemo naše vojnike) i u tom trenutku je bio miljenik Sjedinjenih Američkih Država. Naime, doveo je oružje u tom ratu između Iraka i Irana. Kasnije je proglašen za diktatora. Bez sumnje je bio nedemokratska pojava kakvih ima jako puno u regionu i ne samo tamo. Dolazi do optužbe da Irak i Sadam Husein imaju oružje za masovno uništenje. To je bio predtekst 2003.godine. Ispostavilo se i to iz američkih izvora Pael je to priznao da je pogrešno bio informisan, da oni nisu imali oružje za masovno uništenje. Bio je napad van legaliteta međunarodnog, bez Rezolucije Savjeta bezbjednosti. Izvele su to dvije države. Znači, ne NATO jer su članice NATO Francuska i Njemačka odbile da učestvuju u tom ratu. I dogodio se rat koji je smijenio tadašnjeg predsjednika Iraka i ne samo smirio nego je i likvidiran, pa smo taj užasan detalj gledali u direktnom prenosu.

Međutim, stižem sada do uzroka ovog sadašnjeg stanja. Koje je sadašnje stanje? Totalni kaos, zemlja koja je potpuno destabilizovana, zemlja koja je preko milion imala žrtava i Amerikanci su imali nekoliko hiljada žrtava u tom ratu. Zemlja koja je bila laičkog karaktera, zemlja koja je Ustavom bila zabranila političke organizacije, partije koje bi bile na bazi vjerskih postulata i tamo je krenuo da bijesni jedan vjerski građanski rat. I ta država se raspala na tri dijela, Šiti, Kurdi, Suniti. i to je država koju ne može niko da spoji. Katastrofa od stanja. Dešava se neslavni odlazak i stanje koje je tamo, sa nekim vladama, sa korupcijom, i tu dolazimo do ove ironije da sva Crna Gora

tamo uskače, da bi se prijavila u elitni klub, bez ikakve svrhe, bez ikakvog smisla, preuzima odgovornost za jednu katastrofu u toj zemlji. Neće istorija svjetska vjerovatno bilježiti Crnu Goru i ovdje je prevladao vjerovatno rezon, ajmo tamo sa velikima bitno je da svi idemo tamo i da zažmure nad korupcijom i kriminalom u ovoj zemlji.

Dakle, ovdje nije motiv humanitarni, ovo je motiv banana države koja uskače u nepotrebne situacije i preuzima odgovornost za jedno stanje koje je dovelo do totalne destabilizacije Iraka.

Još jednom kažem, tada je utemeljen unilateralizam bez Rezolucije Savjeta bezbjednosti. Jedna serija neregularnosti koji su priznali političari sa Zapada, pa i protagonisti. Toni Bler je odgovarao, procesuiran je u Velikoj Britaniji zbog tog skandala napada na Irak, sada se to privodi nekom ishodu vrlo teško itd. i sada Crna Gora ulazi tamo bez ikakvog rezona, bez interesa državnog.

Potrebno je da poznamo svijet koji je u previranju gdje se mijenjaju odnosi snaga, gdje ozbiljne države ne idu slijepo u čitav taj proces, nego mjere i interese i odnose snaga, i nekakvu etiku u svemu tome. Kao zbir svega je spoljna politika. U ovom slučaju se radi o jednom potpuno drugom motivu da se u imidžu zemlje koja nastupa bez dostojanstva u takvim akcijama. Nije jedina ta akcija, jednako mislimo o instaliranju trupa uz granicu Rusku. Mogu da pročitam što Makron izjavljuje, takođe ako ne smatrate da je on sad predstavnik hibridnog rata što i on zastupa povodom Rusije i povodom tih svih misija.

Ako velike sile igraju svoju utakmicu, i nijesu nijedna naivna, uključujući i Rusiju, mi tu uskačemo onako tragikomično kao jedna operetska država, da bi se tamo pojavljivali lideri crnogorski, da bi se prijavili kao svjetski igrači, a u stvari se radi o korumpiranim lokalnim, često sa dosijeima otvorenim, vezanim za kriminal i korupciju, i sada treba da se destabilizuje Irak, vlada između ostalog oni imaju velike probleme sa korupcijom kao i oni u Kabulu i sada Crna Gora sa svojom osnovnom bolešću korupcije i kriminala ide da pomogne. Zaista mogli smo da izbjegnemo ovo i da budemo ozbiljniji.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:39:38)

Hvala.

Sada riječ ima Goran Radonjić, a neka se pripremi poslanik Raško Konjević. Izvolite.

GORAN RADONJIĆ (05.12.19 15:39:46)

Zahvaljujem.

Na žalost, nemoguće je razmišljati i razgovarati nešto javno o NATO-u, a da se čovjek ne sjeti 1990.godine i teških, traumatičnih za nas sve događaja i nekih izraza koji su ostali kao noćna mora, kao što je recimo kolateralna šteta. Dakle, ubistvo djece, ubistvo nevinih ljudi na taj način je nazivano. Tako da uvijek svaka rasprava, ako je uopšte ima u javnom prostoru kod nas, a to je posebna tema, obilježena je time. Iako imamo i malo odgovornosti treba uvijek sa pijetetom da se sjećamo tih nevinih žrtava i da se sjetimo da je ta intervencija, nekad se tako naziva bombardovanje, rat koji je protiv nas vođen, protivpravno vođen, nepravedno i na kraju krajeva sa zločinima koji su počinjeni.

Dakle, nijesam da kažem bez teškog sjećanja na te stvari, naprotiv. I u tom smislu nesrećan sam što smo postali članica NATO-a, a istovremeno vrlo nezadovoljan i time što je elementarna procedura demokratska zaobiđena, mogu da kažem, na jedan krajnje nedopustiv u moralnom smislu način. Zašto postoji sama ideja referenduma ako ne da se ljudi, narod, građani izjasne da li žele da pripadaju nekom vojnom savezu, naročito ako je taj savez u nedavnoj istoriji nama bio neprijateljski usmjeren.

Moram da kažem i to da se zakletva o tome da se preuzima dužnost Predsjednika Crne Gore podnijela uz pozivanje na boga i na moral, a da zapravo u toj kampanji taj koji je kasnije postao predsjednik zakleo se, obećao da će da raspiše referendum o tome.

To je stvar koja je nedopustiva u normalnoj politici, i u životu, a ne u politici u javnom poslu, da obećate javno da ćete raspisati referendum, onda da kažete na pola mandata, čak sa osmijehom, ciničnim, da ste se predomislili. Ako se čovjek predomisli onda gubi kredibilitet za čitav život, a ne da još on ima sad zakonski regulisano da se nečim javnim i dalje bavi.

Moram da kažem i to nijesmo ravnopravna članica niti možemo u ijednoj sferi biti ravnopravni sa Italijom, sa Francuskom, sa Njemačkom, a pogotovo ne sa Sjedinjenim Američkim Državama.

Dakle, nije tačno da smo sa nekim ravnopravni, na žalost mi smo više u jednom vazalnom odnosu, tako se u srednjem vijeku to zvalo. Možda su ga tada zvali evroazijske integracije. Misija u koju se upućuje, bio sam u Americi 2003, 2004. kad je u punom jeku bio taj rat i kad je i uhvaćen Sadam Husein, i pamtim da je i tamo jak bio pokret ne samo na Univerzitetu i među intelektualcima, kao što je Čomski, protiv tog rata koji je zasnovan bio na laži, na ideji da postoji oružje za masovno uništenje. Te su laži govorene, javno govorene u sjedištu Ujedinjenih nacija. Na žalost posljedice su takve da mi danas 16 godina kasnije da imamo da se šalju mirovne misije. Ne da nije prosperitet se donio tamo, nego i dalje izbjeglice dolaze iz tog dijela svijeta, svijeta u kome je nastala civilizacija. Da kažemo šta se desilo sa Libijom, šta se desilo sa Sirijom. Je li nama donio NATO neki prosperitet, počevši od 1999. a i prije toga sankcije? Da se sjetim Medlin Olbrajt koja je rekla da su stotine hiljada djece koji su stradali u Iraku neophodna žrtva. Zbog sankcija, zbog nedostatka lijekova. NATO je u krizi. Da je u krizi kaže predsjednik Amerike, moramo mu vjerovati. U krizi je kaže sa druge pozicije i predsjednik Francuske. Pa nam se traži 2% bruto društvenog proizvoda. To je u našim uslovima 90 miliona evra. Da li mi treba da dajemo 90 miliona evra i da li možemo to da radimo, da bismo bili član te organizacije.

Takođe, pitanje uopšte koji je razlog postojanja NATO, to je organiazacija nastala u hladnom ratu, nastala kao organizovanje protiv zemalja sovjetskog bloka, komunističkog bloka koji više ne postoji, pa i predsjednik Rusije kaže da nema potrebe da se širi jer Rusija nije neprijatelj NATO-a ne kreće Rusija na Zapad.

Takođe, nije naše da se kao država ponašamo kao u onom filmu "Tri karte za Holivud", jer se u nekom selu opredjeljuju da li su za Kenedija ili za Hruščova. A naš interes nije, završiću brzo, da se mi svrstamo i da mi nekome uvodimo sankcije. Barem mi znamo koliko je nepravedno i koliko običan narod trpi zbog sankcija. Barem mi znamo koliko je nesreća učinilo to što smo trpjeli sankcije, a oni koji su rukovodili tada politikom koji su nas uveli u tu stvarnost koja je bila užasna oni nijesu osjećali nikakvu posljedicu od toga što imamo sankcije. Oni su i putovali, liječili se i imali pasoše.

Dakle, hoću da kažem ono sa čime sam počeo, nedostatak javnog dijaloga, nedostatak razgovora i nedostatak poštovanja narodne volje. Nama je sadašnji premijer javno rekao da je 85% ljudi bilo protiv jedne odluke koja je, moram da kažem, jedna od najužasnijih odluka. Isto se može reći, možda nije u tolikoj procentu, ali sigurno većina je bila protiv ulaska u NATO. Da li odgovorna vlast treba da radi tako da odgovara onome što narod u čije ime upravlja traži ili treba da ona nameće nešto? Ako nameće, to je onda diktatura, a ne demokratija.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:45:56)

Hvala vam poslaniče Radonjiću.
Poslanik Raško Konjević, izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (05.12.19 15:46:01)

Zahvaljujem, poštovani predsjedniče.

Radi se o jednoj od odluka u nizu koje je Skupština Crne Gore donosila, i vjerovatno i ovaj i naredni saziv će donositi, jer ona prosto proizilazi iz jednog opredjeljenja koje na žalost još uvijek dijeli Crnu Goru, a ono je dominantno vezano za oprdjeljenje političkih struktura za članstvo u NATO Alijansi.

Svaki put će kad ovoj odluci i ovakvim odlukama budemo razgovarali, s pravom rekao bih biti iskazivani stavovi koji su nas negdje dijelili i u prethodnom periodu i evo već dvije ipo godine od punopravnog članstva Crne Gore u NATO-u oni i dalje negdje politički dijele i nekad s manje ili više prava iskazuju opredjeljenje prema onome što mi u SDP-u mislimo da je bilo važno za Crnu Goru, da bude dio jednog globalnog političkog i vojnog sistema bezbjednosti.

Sve drugo za Crnu Goru bi bilo manje dobro, naravno bilo bi idealno kada u nekim dijelom političkim okolnostima bi se mogli ponašati da ne budemo ni na jednoj ni na drugoj ni na trećoj strani. Ali, mislim suma sumarom i nakon iskustva od dvije ipo godine, ako zanemarimo ono što jeste naš politički stav mislim da Crna Gora je imala koristi iz onoga što jeste njeno članstvo u NATO i mislim da će se te koristi u svim sferama društva dominantno političkoj bezbjedonosnoj i ekonomskoj osjećati u narednom periodu.

Dakle, u ovoj konkretnoj odluci radi se o opredjeljenju države Crne Gore da bi svoja dva podoficira uputi u misiju u Irak i u ovom kratkom obrazloženju jedan podatak koji je interesantan koristan i rekao bih dobar lično me malo iznenadio da već u Vojsci Crne Gore imamo oko 24% pripadnika od ukupnog broja razumio sam pripadnika Vojske Crne Gore, koji su bili angažovani u nekoj od misija. Mislim da je vrlo korisno i za Vojsku Crne Gore kroz njena iskustva i ono što je najvažnije što je negdje bio rekao bih neke "rečeno i sreće koja je na našoj strani" nadam se da će i u narednom biti na našoj strani. Na strani pripadnika Vojske koji učestvuju u ovim misijama da nijesmo kao mnoge države imali tu vrstu loših situacija negativnih situacija po pripadnike crnogorske Vojske.

Vjerujem da će kroz ono barem kako piše i u ovoj odluci, a to je kroz nacionalna ograničenja, kao i prethodnih puta biti vođeno računa o onome što je mogućnost da Crna Gora u tim misijama pruži svojim saveznicima.

Dakle, članstvo u svakoj međunarodnoj organizaciji sutra članstvo nadam se što je moguće prije, mada bojim se kako sada to radimo neće biti tako. Ali, ne vezano sada od te političke dinamike nadam se, odnosno vjerujem da svako članstvo u Međunarodnoj organizaciji donosi benefite donosi nešto što vam manje odgovara, ali što je dio međunarodnih obaveza.

Kao u svakoj organizaciji kada ste njen član, morate imati one stvari, koje vjerovatno vas ne raduju, ali su dio onoga što imaju sve one države koje su članice te asocijacije u ovom slučaju vojno-političke asocijacije kakav je NATO. SDP će podržati ovu odluku kao i prethodnih puta imajući u vidu da je naše programsko opredjeljenje za članstvom u NATO nije novijeg datuma nego je datuma bez malog osnivanja Socijaldemokratske partije.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:50:02)

Hvala vam.

Još u ime Kluba potpredsjednik Genci Nimanbegu, izvolite.

GENCI NIMANBEGU (05.12.19 15:50:15)

Hvala, predsjedniče Brajoviću.

Da iskoristim priliku dok ste ovdje da se obratim kao poslanik ne samo kao predsjedavajući. Ja moram reći da sa veoma velikom radošću podržavamo ovu odluku koje je Nacionalni Savjeta za bezbjednost predložio jer je to odluka koja proizilazi iz naše obaveze članstva u Sjeverno-atlantskom savezu. Sjeverno-atlantski savez i članstvo Crne Gore u tome istorijski iskorak Crne Gore prema Zapadu, prema demokratiji, prema građanskim, civilnim, ljudskim vrijednostima i to je udruženje kao i rješenje za velike probleme kojim se Zapadni Balkan suočava. Apsolutno da nema prioriteta pored Evropske unije i za cijeli ovaj region važno članstvo u Sjeverno-atlantskom savezu.

Naša Vojska je članstvom koje je već dvije ipo godine aktuelno, ja kao predstavnik ovog doma Skupštini, parlamentarnoj Skupštini Sjeverno-atlantskog saveza mogu podijeliti da je to društvo koje će nas učiniti boljim.

Naša Vojska je već bolja članstvom ispunjavanje uslova za članstvo u Sjeverno-atlantskom savezu. Mi imamo profesionalnu Vojsku, to znači da su dobrovoljni vojnici dobrovoljno su aktivirani kao profesionalni vojnici što znači da naši građani sami biraju da li će učestvovati u misijama koje mogu biti opasne a koje ne. Samo ovo učešće od dva podoficira nije samo simboličko će biti značajno u jačanju odbrambene strukture vojske Iraka. Ali to je misija jedna u nizu gdje mi pokazujemo spremnost da zajednički utičemo na kolektivnu bezbjednost u svijetu. Crna Gora na svu sreću od korisnika usluga da drugi budu garanti našeg mira ili mira na ovim područjima predstavlja snagu da mi garantujemo mir drugim državama i pomažemo društvima u demokratskom razvoju.

Stoga FORC-a, ja predstavljam albanske partije i DUA i Albanska alternativa i sve članice kluba manjinskih naroda podržavamo ovu odluku.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (05.12.19 15:52:51)

Hvala vam.

Završili smo obraćanje u ime klubova i sada počinjemo diskusije. Svi predstavnici Vlade znaju svoje mogućnosti predlagač može da se javi kad god želi u toku rasprave. Predlagač može da se javi da komentariše uvodna izlaganja i to je stvar predstavnika predlagača.

Nemam reakciju za sad niti izraženu želju predstavnika predlagača. Zato dajem riječ sada Miloradu Vuletiću, a neka se pripremi poslanik Veljko Vasiljević.

Izvolite.

MILORAD VULETIĆ (05.12.19 15:53:44)

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre, poštovani građani.

Nakon priključenja Crne Gore Sjeverno-atlantskoj alijansi NATO-u stekli su se uslovi a i obaveze da se pojača vojno prisustvo Crne Gore u okviru NATO vođenih međunarodnih misija i operacija.

Kao što se iz odluke vidi Ministarstvo odbrane i general štab Vojske Crne Gore izvršili su analizu i procjenu mogućnosti angažovanja pripadnika Vojske Crne Gore u Misiju NVI i odlučili da to bude angažovanjem dva štabna podoficira. Uzimajući u obzir dosadašnja iskustva učešća pripadnika Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama te uspješnosti samog njihovog angažmana sa zadovoljstvom mogu da konstatujem i kažem da je to jedan od bitnih segmenata koji Crnu Goru u očima ne samo NATO članica već i cjelokupne međunarodne zajednice iz godine u godinu čini veoma pouzdanim partnerom u pogledu doprinosa svjetskom miru i stabilnosti iako smo relativno mala zemlja. Tokom prethodnih pa relativno jer smo junaci vi to znate profesore. Tako je prethodnih godina i angažovanja naših vojnika u raznim misijama u inostranstvu dokazali smo da imamo volje i kapaciteta da damo svoj puni doprinos kako regionalnom miru i stabilnosti, tako i sveukupnoj svjetskoj bezbjedonosnoj stabilnosti. To se može potvrditi kako sam već naveo kroz učešće pripadnika Vojske Crne Gore u misijama kao što su područna podrška u Avganistanu u Zapadnoj Sahari, pa Talanti, Somaliji, Kforu na Kosovu, Letoniji, a od 2020.godine, nadam se i kroz učešće naših vojnika u NATO misiji u Iraku. Gdje god da su naši vojnici uzeli ili imali učešće uvijek su od strane partnera bili ocjenjivani sa najvišim ocjenama ne samo u pogledu spremnosti i operativnosti već i za srdačan i prijateljski odnos sa stanovništvom zemalja u kojima su angažovani na pružanju pomoći. To u mnogome doprinosi prepoznavanje Crne Gore, kao zemlje sa visokim moralnim principima skovanim kroz vjekove čiji građani su spremni da uvijek i u svakoj situaciji nesebično pruže pomoć onima kojima je ona neophodna.

Za Vojsku Crne Gore, učešće u misijama znači razvoj interopabilnosti i sposobnost sticanja novih znanja i naučenih lekcija. Koje se kasnije primjenjuju u obuci jedinica i svakako za svakog pripadnika Vojske Crne Gore predstavlja pravi profesionalni izazov. Ono što je najbitnije, a u to

sam se i lično uvjerio kao član Odbora za bezbjednost i odbranu prilikom razmatranja Godišnjeg izvještaja i učešću pripadnika Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama mirovnim misijama i drugim aktivnostima da tokom učešća u međunarodnim snagama nije bilo direktnih napada na pripadnike Vojske i njihovi životi nijesu ni u jednom trenutku bili neposredno ugroženi, a što je veoma bitno.

Isto tako cijenim jako važnim učešće u međunarodnim misijama sa aspekta davanja doprinosa Evroatlantskim integracijama Crne Gore i međunarodnom ugledu i ne sumnjivo ima to pozitivan uticaj na proces modernizacije interkapatibilnosti izgradnje potrebnih sposobnosti Vojske.

Shodno navedenom cijenim da učešće pripadnika Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama značajno može doprinijeti ugledu Crne Gore na međunarodnom planu i da kao tako mora imati podršku svih nas koji smo predstavnici građana, a koji za svoju državu žele samo dobro. Kao član Odbora za bezbjednost odbranu izražavam punu podršku svim dosadašnjim budućim angažovanjem i pripadnika Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama, sa nadom da će kao i do sada to biti prepoznato kao jedan od mnogih kvaliteta koje naša država ima u očima međunarodnih partnera.

Zbog svega naprijed izloženog podržavam donošenje ove odluke, a pripadnicima Vojske Crne Gore želim srećan put u mirovne misije da ih posluži zdravlje i sreća, da profesionalno i odgovorno izvrše svoju časnu dužnost, da s ponosom nose uniformu sa crnogorskim grbom i da se povoljno zadatku časno, zdravo i zadovoljno vrate svojim porodicama i svojim najbližim.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 15:59:42)

Zahvaljujem, poslaniče Vuletiću. Takođe se pridružujemo vašim željama za zdravlje njihovo ili uspješnu misiju da bih zbog redosljeda saopštio sljedeće govornike.

Veljko Vasiljević je sljedeći, a onda nek se pripremi Momčilo Martinović, koleginica Vera Bulatović, kolega Miloš Nikolić.

Poslaniče Vasiljević, izvolite.

VELJKO VASILJEVIĆ (05.12.19 16:00:11)

Predsjedavajući, poštovani građani Crne Gore, gospodine ministre odbrane,

Sve ovo što ste vi pričali i vaš uvodničar gospodin Branko Čavor, načelno je istinito ja bih to u načelu podržao, jer to je tačna priča o tradiciji crnogorske vojske, ali ako poštujemo tradiciju i istoriju Crne Gore i crnogorske Vojske, prvo promijenite dan Vojske Crne Gore, jer ova Tuđimilska bitka će su se nekakva dva plemena borili oko pet, šest stožina sijena nema veze sa crnogorskom tradicijom i sa crnogorskom istorijom.

Takođe, da se malo podsjetimo istorije i časti crnogorske vojske, i časti NATO-a, časti američke i britanske vojske. 2003.godine pod lažnim i montiranim optužbama i podmetnutim dokazima napadnuta je jedna suverena država i smijenjena vlast u njoj radi najnečasnijih i najnižih pobuda, a to je pljačka nafte koju posjeduje Irak, isto to je urađeno i u Libiji, samo što je, uz pljačku nafte još bio i razlog da se ne vraće dug koji je Muarem el Gadafi bio pozajmio francuskom predsjedniku pare, pa da se to ne bi vratilo, oni su ga napali i ubili.

Dakle, to su najniže i najnečasnije pobude. Isto je to urađeno, i to su činjenice, znači to je priznao lično predsjednik Bler, i bio je za to saslušavan, i javno je priznao, bio je televizijski prenos, da je on zajedno sa pedofilom Bilom Klintonom napao suverenu državu čemu se nijesu pridružile tada Francuska i Njemačka. Ovo je jedina istina. I meni je žao što pripadnici crnogorske vojske moraju zato što je to naša obaveza koja proizilazi iz članstva u NATO, kako reče Genci, da podržavamo krađu iračke nafte. Vi znate da u Iraku sada su tamo nemiri, da su protesti, da se gine svaki dan, da ti ljudi protestuju zbog korupcije i zbog ekonomske situacije. Znači, oni ne atakuju ni na Crnu Goru, niti na Ameriku niti na NATO, niti na demokratiju niti na porodicu najjačih zemalja, kako vi to kažete, oni samo hoće svoju naftu hoće da vrate onaj standard životni koji su

imali. Kada smo i mi iz Jugoslavije i iz Crne Gore, tada radili u Iraku, naši građevinci, naši mašinci, kada su se tamo provdavale mašine iz Radoja Dakića, od kojih neki i dan danas rade. Kada su tamo naši građevinari gradili razne poduhvate na rijekama Tigar i Eufkrat.

To je zemlja sa starom tradicijom koja datira od prije od nove ere na Mesopotamija kad su se po Americi trkali Indijanci sa konjima ovamo je postojala tradicija i država tako da njima niko ne treba da ih uči pameti i da ih čuva. Znači, jedini cilj za održavanje NATO snaga tamo je pljačka, najniže pobude. Što se ostalog tiče želim našim vojnicima koji tamo odu, i ako njihov doprinos neće biti nikakav to su dva štabna oficira sa ličnim, ili podoficira za ličnim naoružanjem u nekom štabu, da ne opale ni na koga metak niti na njih iko da otvori vatru da se vrate živi i zdravi u Crnu Goru. Ali, nemojte da govorimo o časti, nemojte da govorimo o odbrani Crne Gore, dobro znamo, gospodine Boškoviću, kad bi neko napao Crnu Goru da bismo bili na istoj strani da je branimo samo što bi se i NATO i vaša strana koja ne poštuje crnogorsku tradiciju krile iza nas koji bismo bili u prvim redovima.

Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:04:00)

Hvala, kolega Vasiljeviću.

Tumačenje moje i izjave vaše nije bilo u skladu sa onim što sam izrekao, ali neću ulaziti u polemiku.

Kao što sam najavio, sljedeći je kolega Momčilo Martinović.

MOMČILO MARTINOVIĆ (05.12.19 16:04:18)

Uvaženi predsjedavajući gospodine Nimanbegu, poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani ministre Boškoviću, i Vas pozdravljam, i poštovani građani Crne Gore,

Dozvolite mi da što se tiče ove aktualne teme danas koja je na dnevnom redu saopštim jedan svoj lični stav i da iznesem neke podatke koji možda mogu biti korisni da građani Crne Gore čuju što se tiče dostignuća i progressa u ovoj oblasti.

Dakle, Crna Gora u skladu sa svojim osnovnim demokratskim i spoljno političkim opredjeljenjima aktualno učestvujemo u međunarodnim misijama i operacijama. Kroz aktivno učešće i značajan doprinos u međunarodnim misijama i operacijama predvođeni od strane Evropske unije i NATO-a i Ujedinjenih nacija Crna Gora pokazuje odgovornost posvećenost i izgradnju mira i bezbjednosti u svijetu i šalje jasnu poruku saveznicima, partnerima i međunarodnoj zajednici da predstavlja kredibilnog i pouzdanog partnera koji ozbiljno shvata svoje međunarodno preuzete obaveze koji je istinski posvećen očuvanju najvažnijih civilizacijskih tekovina modernog društva, demokratije, vladavine prava i poštovanja osnovnih ljudskih prava i sloboda.

Učešće crnogorskih vojnika u međunarodnim misijama i operacijama zasnovano na principu dobrovoljnosti, a sprovodi se u skladu sa Zakonom o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne Uprave i mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu. Za pripadnike Vojske Crne Gore i učešće u međunarodnim misijama, prije svega, predstavlja profesionalni izazov, priliku da se pripremaju za rad u multinacionalnom okruženju i u realnim uslovima kao i da razmjenjuju iskustva sa kolegama iz oružanih snaga drugih država. Pripadnici Vojske Crne Gore trenutno su angažovani u šest međunarodnih mirovnih misija i operacija. Dakle, misije predvođene NATO-om, Evropskom unijom i Ujedinjenim nacijama.

Dakle, što se tiče misija predvođene od strane NATO-a su Resolute Support, nastavak ISAF misije koja je završena 2014. godine u Avganistanu, ukupno 20 kontigenata od 2010. godine do danas devet ISAF i jedanaest RS sa 525 pripadnika Vojska Crne Gore, 29,50% ukupnog broja pripadnika Vojske Crne Gore. Trenutno se u misiji nalazi 11.kontigent koji broji 27 pripadnika Vojske Crne Gore. KFOR na Kosovu - Vojska Crne Gore učestvovala ukupno sa 20 kontigenata, sa 525 pripadnika od oktobra 2018. godine jedan štabni oficir, a od aprila 2019. godine jedno

civilno lice EFP od decembra 2018. godine rotacija na šest mjeseci, do sada dvije rotacije sa ukupno 19 pripadnika Vojske Crne Gore.

Misije koje su predvođene od strane Evropske unije u Adenskom zalivu Somalija od avgusta 2010. godine do sada je učestvovalo 59 pripadnika Vojske Crne Gore, od aprila 2017. godine povećano učešće u misiji raspoređeno samostalnog tima za zaštitu brodova koji isporučuju pomoć u okviru svjetskog programa hrane Ujedinjenih nacija. Četvrti tim će biti raspoređen u drugoj polovini naredne godine. U Maliju od maja 2014. godine jedan oficir za logistiku, do sada je učestvovalo ukupno 11 oficira Vojske Crne Gore. I na kraju misije u Zapadnoj Sahari od novembra 2016. godine do sada je učestvovalo pet oficira Vojske Crne Gore.

Na osnovu navedenih podataka može se zaključiti da je oko 30% ukupnog broja pripadnika Vojske Crne Gore do sada bilo angažovano u međunarodnim mirovnim misijama i operacijama, što predstavlja više nego značajan doprinos ukoliko se uzme brojno stanje Vojske Crne Gore. Ovi naponi su više puta prepoznati i posebno isticani od strane međunarodnih saveznika i partnera kao izuzetno dostignuće, a naročito od predstavnika NATO-a tokom brojnih susreta sa nacionalnim predstavnicima Crne Gore.

Učešće u međunarodnim misijama i operacijama je Vojska Crne Gore omogućavala dodatno razvijanje sposobnosti i kapaciteta za vođenje operacije kao interoperabilnosti sa međunarodnim saveznicima i partnerima. Posredni i neposredni benefiti učešća u mirovnim misijama i operacijama su brojne kako za državu koja je znatno pojačava svoju vidljivost na međunarodnoj mapi i stvorila sliku pouzdanog saveznika i partnera opredijeljenog za učuvanje svjetskog mira i stabilnosti, tako i za Vojsku Crne Gore u smislu dodatnog razvijanja svojih sposobnosti i kapaciteta kao i za pripadnike Vojske Jugoslavije u smislu zadovoljenja ličnih ambicija.

U skladu sa nevedenim, imajući u vidu da se nakon priključenja Crne Gore NATO-u, stekli svi uslovi da se pojača vojno prisustvo Crne Gore u okviru NATO-a vođeni međunarodnim misijama i operacijama, država Crna Gora je prepoznala prostor i potrebu za dodatno angažovanje u novoj mirovnoj misiji NATO-a, u skladu sa svojim mogućnostima i kapacitetima. Inicijativa o osnivanju MMI donesena je na NATO samitu u Briselu u julu 2018. godine kao što je uvaženi ministar, kazao na osnovu zahtjeva Vlade Iraka, a misija operativna od oktobra 2018. godine. Radi se o neborbenoj misiji, što je vrlo bitno istaći zasnovanoj, na partnerstvu i inkluzivnosti, kao i na poštovanju suverenosti i teritorijalnog integriteta Iraka.

Osnovni cilj je obuka pripadnika iračkih bezbjednosnih snaga za suprotstavljanje terorističkim aktivnostima, pojave terorističkih grupa povezanih sa islamskom državom. Stoga puna podrška, uvaženi minsistre, i nadamo se da će lica koja su upućena po ovom osnovu, koja će biti upućena po ovom osnovu želimo im da steknu nova iskustva, da donesu nova znanja i da se vrate svojim porodicama živi i zdravi. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:10:41)

Zahvaljujem, poslaniku Momčilu Martinoviću.

Kao što sam najavio sada je poslanica Vera Bulatović, nek se pripremi poslanik Miloš Nikolić, Mihajlo Anđušić.

VERA BULATOVIĆ (05.12.19 16:10:58)

Poštovani građani Crne Gore,

Predlog odluke o opućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju Republici Irak je sada u proceduri i biće bez sumnje usvojen, jer vladajućoj koaliciji je strano drugačije mišljenje, a ne daj Bože da se izdvoji suprotno mišljenje. Pozivajući se na volju naroda i težnja da se u Crnoj Gori živi bolje vladajući režim je uveo Crnu Goru u NATO savez bez volje istog tog naroda. Tokom NATO kampanje ove i ovakve vlasti režim je poručivao da će bezbjednost Crne Gore nakon priključenja alijansi biti zaokružen, jer Crna Gora je odabrala put ka stabilnosti i učvršćivanju demokratije pa nam neće biti potrebna vojska. Prije dolaska ove ne smjenljive vlasti Crne Gore,

Crna Gora je imala prilično ozbiljnu vojnu infrastrukturu i potencijale, ali vladajući režim je prestavio ulazak u NATO kao strateški cilj gdje nam neće biti potrebna vojska i gdje nećemo imati priliku da bijemo tuđe bitke, jer će zapadna alijansa čuvati naše nebo, naše more i naše granice. Taj stav je doprinio da se likvidira i rasproda vojni potencijal, uz to ostavi i bez posla oficire i vojnike srpske nacionalnosti. Tvrdnja da je ovo neborbena misija sa ciljem izgradnje efikansijih, inkluzivnih, održivih, odgovornih i bezbjedonosnih struktura još je jedna od mnogobrojnih obmana građana Crne Gore od strane ove vlasti, jer NATO nije dobrovoljni klub, nije mjesto gdje se ide bez obaveza.

Ulaskom u NATO Crna Gora je preuzela i obaveze ne samo novčane nego i obaveze koje se ovom odlukom šire broj misija u svijetu, a samim tim se povećava obaveza upućivanja većeg broja ljudi što nije početak. Da vas podsjetim da je odlazak naših vojnika u Avganistan, pri čemu je u rotacijama učestvovao veliki broj Vojske Crne Gore koje su bile izložene životnim opasnostima, a sada smo čuli da su čak angažovanja Vojska Crne Gore u šest misija. Za Crnu Goru su propisani novi zadaci po ulasku u NATO, vojna lica imaju obavezu da brane i ostale članice NATO-a. Svaki NATO rat je rat ovakve Crne Gore. Pripadnici Vojske Crne Gore aktivno će biti uključeni u najriskantnije i najopasnije misije koje NATO sprovodi u svijetu. Zar nije ovo negacija strateških prednosti ulaska u članstvo u NATO koje je promovisala ova Vlada.

Ovom odlukom kao i prethodno donesenim zakonom krše se ljudska i ustavna prava građana Crne Gore. Glavna odredba ovog zakona je brisanje principa dobrovoljnosti. Odbijanje učešća u međunarodnim snagama u inostranstvu je uslov za prestanak službe u Vojski Crne Gore. Vojnici moraju da idu u NATO misije iako to ne žele, jer će izgubiti posao. To je kršenje ljudskih prava kad si primoran da biraš između svoje egzistencije i ofanzivnih ratova. U Crnoj Gori je već decenijama komplikovana finansijsko ekonomska situacija u kojoj većina građana teško živi što je razlog odlaska kako bi se učestvovalo na nekim stranim ratištima kao plaćenik.

Vaša akcija dobrovoljnog stupanja u Vojsku Crne Gore nije dala rezultate kakve ste očekivali. Razne promocije što oružja, što Vojske Crne Gore prikazavana su u toku protekle godine kroz Crnu Goru i plate od 200 do 350 eura koje ste davali vašim dobrovoljcima ipak nisu dali rezultate da omasovite Vojsku Crne Gore. Ono što je ...

... i izazov to je plaćenik na stranim ratištima u ovakvoj osiromašenoj Crnoj Gori i bez obzira što naš narod u sebi nosi vojničku čast svojih predaka prinuđen je zbog opstanka sebe i svoje porodice da bude plaćenik na nekom tamo ratištu.

PREDSJEDAVALAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:15:39)

Zahvaljujem, se poslanici Bulatović.

Za komentar se prijavljuje kolega Radule Novović.

RADULE NOVOVIĆ (05.12.19 16:15:48)

U vezi sa izlaganjem koleginice Bulatović, htio sam da pomenem nekoliko zaključaka sa NATO samita koji je završen prije par dana i da upravo pomenem nekoliko poruka koje je premijer poslao sa tog skupa. Glavni zaključak ovog samita jeste da je NATO sa ovog samita izašao nikad jači, nikad snažniji i nikad solidarniji. Sve zemlje su jasno konstatovale da je pitanje jedinstva NATO ključno za stabilnost i mir i da ne samo da ne treba preipsitivati opravdanost i funkcionalnost NATO-a nego treba raditi na njegovom snaženju i većim sposobnostima. NATO savez kao najmoćniji politički vojni savez obezbjeđuje mir, stabilnost, kvalitet života i ljudske slobode za milijardu ljudi na planeti, a današnji samit je potvrda snage, jedinstva i solidarnosti članica da jačaju njegovu sposobnost da se suprotstave svim savremenim prijetnjama ma gdje se one dešavale i ma od koga dolazile, jedinstvena je poruka učesnika samita.

Kad je u pitanju dvogodišnje iskustvo Crne Gore u alijansi učestvujući i komentarišući taj Savjet premijer naše države konstatovala je da je Crna Gora bila u prilici da potvrdi svoja opredeljenja da smo u društvu ne samo vojno najjači i najспособnijih zemalja svijeta, nego da smo u društvu zemalja koje baštine savremene i demokratske vrijednosti koje su preduslov za slobodu

svakog čovjeka, njegov prosperitet i prosperitet porodice što je najveći kapital koji njeguje evroatlantska zajednica. Članice NATO saveza ne štite samo zemlje pojedinačno i njihovu bezbjednost već stvaraju uslove da ljudi žive slobodnije, da njihov standard bude veći, da vladavina prava bude na zavidnijem, odnosno poželjnijem nivou. Takođe, ocjenjujući dvije godine našeg članstva u NATO-u predsjednik Vlade je istakao da je od članstva u NATO-u naša država dobila još jednu priliku da razvija i unapređuje svoju ekonomiju na održiv način na bazi sopstvenih resursa i zbog toga je ekonomija rasla po značajno višim stopama od projektovanih.

Dakle, članstvo u NATO donosi sveukupne benefite, a Crna Gora je pokazala da nije u NATO-u samo zbog benefita, nego iako mala sa skromnim ukupnim potencijalom doprinosi vrijednostima alijanse i mislim da tema o kojoj danas razgovaramo upravo je najbolji prilog tog tvrdnji. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:18:28)

Izvolite, proceduru.

Izvolite, kolegkinice Bulatović.

VERA BULATOVIĆ (05.12.19 16:18:57)

Prvo da se obratim Vama, gospodine Genci.

Da je neko iz Demokratskog fronta upotrijebio ovakav komentar koji nije imao veze sa mojim izlaganjima, vi biste ga prekinuli i možda biste mu napisali neku od kazni. Znači, ovo, vaš komentar je bukvalno bilo još jedno novo NATO promoterstvo. Nisam sigurna da se 80% članica NATO saveza slaže sa vašim izlaganjem, a vi kao najsvježija, najmlađa članica NATO saveza vjerovatno morate da dokazujete svoje pripadništvo i svoje podanstvo, a što se tiče DF-a, DF je oduvijek bio protiv ulaska naše države u NATO i DF je uvijek govorio istinu samo što je ova istina baš najkraće trebala da se dokaže. Već ste odavno počeli da šaljete ljude u atlantu, u razne sukobe, čak imamo i par mrtvih ljudi koji su došli sa takvih ratišta jedan čak iz Podgorice. Znači, da sve što je Demokratski front pričao sve stoji, a da neću pominjati šta je Makron rekao o NATO savezu i šta se desilo juče u Londonu. Mislim, to ostavljamo istoriji, a što se tiče našeg anti NATO pristupa i kao neke što smo rekli da je zločinačka organizacija šta imate da nam tu kažete, pričate o prosperitetu Iraka. Hoćete li da pričate o prosperitetu Srbije koja je bombardovana, hoćete li da pričate o prosperitetu Crne Gore koja je bombardovana iako vi tvrdite da nije bombardovana, a djeca iz Murine, vojnik iz Danilovgrada oni su svjedoci da im je ovdje bilo bombardovanje.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:20:47)

Izvolite, poslaniče Lekiću, proceduru, možete na njeno izlaganje prethodno koje mora biti otprilike da oponirate. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (05.12.19 16:20:55)

Pa dobro s pravom je ukazano da ova diskusija mijenja tok dnevnog reda i u tom smislu i vama sugestija koju bi dao. Radi se dakle, gdje sad prisustvujemo o odi, o propagandi NATO saveza. Ja, recimo, u mojoj diskusiji nisam pominjao NATO savez. Govorio sam o intervenciji 2003. godine dvije države koje su destabilizovale jednu zemlju, uvele vjerski, građanski rat, opljačkali jedno ogromno bogatstvo koje ima. Dakle, govorio sam o tome, znači nisam o NATO-u iako se ovo pretvara ovdje u vjernost NATO-u kao novom višem cilju. Ovo je treća faza vladajuće stranke koja je imala viši cilj, zadržavanje po svaku cijenu zajedničke države ko je za nezavisnu taj je neprijatelj, on je druga faza višeg cilja, nezavisna Crna Gora ko je za zajedničku državu taj je izdajnik i sada je NATO. Znači, te pjesmice nek se razrađuju tamo na nekom tijelu stranke. Ovdje

imamo jednu ozbiljnu temu. Ja ozbiljno govorim, ja vjerujem da Bošnjačka stranka neće glasati ove. Oni imaju solidarnost i vjersku, i vi to znate je li tamo je radikalizam, podijeljene države, opljačkanog bogatstva islamskog, ja mislim da biste i vi mogli biti senzibilni prema toj činjenici, ali vaša je stvar. Prema tome, govorim o ozbiljnoj temi. I mi sada u jednoj operetskoj ulozi ulazimo tamo i ovdje tokom sjednice se forsira NATO. NATO nisam spominjao, imao bih što o njemu da kažem, ali možda ću se još javiti, pa ću reći oko Makrona ili, da iskoristim sada, pa da završim, vrlo kratko. Dakle, treba da čitamo, da pratimo svijet koji se mijenja, gdje se mijenjaju odnosi i snaga itd. ne da slijepo idemo strujom nekom da nas nosi.

Dakle, što je preteča Makronove izjave koji nije dobio on moždani udar, nego je on okarakterisao NATO, kada se već pominje. Dakle, vidite istraživanje evropskog Savjeta za spoljnu politiku dakle, u okviru Evropske unije, na pitanje na kojoj strani bi trebalo da bude tvoja zemlja u konfliktu između Sjedinjenih Američkih Država i Rusije. Odgovor - na nijednoj strani dali su 85% građana Austrije, 71% Grčke, 70% Mađarske, Njemačke 65%, Italije 63% itd. Poljska ima drugačiji skor. Ovo govorim, predsjedniče, da se upozamo, govorim o međunarodnim odnosima, znači pratimo malo literaturu, odnose snaga, a ne sada kada je kriza u Iraku mi idemo. Kada je kriza u NATO-u, evo je deklaracija koja je sasvim drugačija od izjave Markovićeve, mi sad ulazimo kao propagandisti prvog reda, pa ne traže to od nas i da se ne blamiramo. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:24:05)

U redu, hvala, poslaniče Lekiću, da i jasno ste izrekli svoje mišljenje i niste oponirali kolegici Bulatović kojoj ću svaki dati pravo da odgovori ako želi da komentira vaše izlaganje. Samo vam mogu podijeliti, pošto ste se obraćali cijelo vrijeme meni da mi nikad ni kao država Crna Gora, ali ni susjedne Albanija, Kosovo, Grčka, nikad nije bila u boljem društvu nego što su kad su u NATO savezu. To je moje mišljenje, vaše mišljenje je drugačije.

Izvolite, kolegice Bulatović.

VERA BULATOVIĆ (05.12.19 16:24:42)

Nije istina da nismo bili nikad u boljem društvu. Uvijek smo u najboljem društvu kad smo u okviru Crne Gore. Jedino što imam da kažem to je morali smo pominjati NATO u svemu ovome, ne vršiti NATO propagandu nego obrazlagati zašto je donesena odluka da se neko šalje u Republiku Irak, jer je ovdje u pitanju NATO. Što se mene tiče ja sam i dalje u Demokratskom frontu i dalje sam u antinatio savezu i dalje ne priznajem da je neko ko može da ubija djecu po Murini, djecu po Beogradu da je zaštitnik nekog drugog. Nisam pristalica čak ni toga da izazovete etničke ili međunarodne sukobe u jednoj državi da bi na kraju vi došli da propagirate demokratiju u zemlji koja, ako je u pitanju Irak, koja je imala demokratiju razvijeniju nego što je Kolumbo otkrio Ameriku, a isto tako i u Crnoj Gori je bilo jako razvijena demokratija prije nego što je NATO došao jer su se poštovali međuljudski odnosi, poštovali su se ljudi. To je NATO poremetio i zavadio onda počeo da nam propagira njegovu demokratiju.

Ono što meni smeta je sistem zato što će i pacifisti koji pripadaju Demokratskoj partiji socijalista i njenim koalicionim partnerima glasati za ovaj zakon i za ovu odluku.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:26:14)

Hvala, doktoro Bulatović.

Evo nisam vas kaznio, ne, ne samo komentiram jer ste rekli da ćemo vas kazniti ako mislite drugačije. Žao mi je da ste i vi podlili tom političkom stavu, to nije stav. Hvala vam.

Idemo dalje po redoslijedu.

Kolega koji je sledeći, kao što sam najavio, Mihailo Anđušić, nek se pripremi Milutin Đukanović, kolega Miloš Nikolić, kolega Slaven Radunović.

Kolega Anđušiću, izvolite.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (05.12.19 16:26:56)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Nimanbegu.

Evo imamo danas na dnevnom redu prijedlog ove odluke i mi smo negdje, rekao bih, prilično ranije imali prilike da o njoj raspravljamo i diskutujemo na Odboru za bezbjednost i odbranu. Zaista smo onako jednoglasno tom prilikom istakli svi zadovoljstvo što se ova, rekao bih, u relativno kratkom vremenskom periodu od kad smo punopravna članica NATO-a jedna od boljih inicijativa u kontinuitetu uspješno realizuje. Mislim na inicijativu slanja naših vojnika u međunarodne mirovne misije. Tom prilikom smo takođe istakli da se Crna Gora za jedan veoma kratak vremenski period pokazala jako skromnih kapaciteta i kao mala država pokazala kao veoma kredibilan partner. Rekao bih, prije svega, revnosno i vrlo odgovorno izvršavala sve obaveze koje proizilaze iz punopravnog članstva u NATO. Mi smo čuli detaljnije šta predviđa odluka koju smo od Savjeta za bezbjednost dobili, dakle, slanje dva štabna podoficira u mirovnu misiju. Ono što su negdje zaključci bili i što je danas ovdje više puta istaknuto iz ovih klupa jeste da pored te obaveze primarne, a to je ispunjavanje dužnosti i obaveza koje nam proizilaze iz punopravnog članstva koje, kažem i ponavljam, vrlo odogovorno ispunjavamo. Posebnu vrijednost u svemu ovome imaju ta dragocjena iskustva koja naši vojnici imaju prilike da pokupe kroz te mirovne misije i ona su svakako ta iskustva prijeko potrebna kako bi kasnije u obukama koristili kod domaće vojske sva ta znanja koja smo imali prilike da apsolviramo u tim misijama.

Ono što je bio takođe jedan indikativan podatak i negdje ga je pomenuo, čini mi se kolega Konjević ili neko iz naših redova, to je podatak da je već 24% pripadnika naše vojske imalo prilike da boravi na određeni način u nekoj od mirovnih misija. To zaista smatram da su veoma dragocjena iskustva, direktna iskustva koje direktno prenosimo kroz obuke naših vojnika na domaćem, da kažem, tržištu, slobodno da ga nazovem, vojnom.

Takođe, je ovo negdje i prilika da svi damo osvrt na sve ono što je resorno ministarstvo, kao krovna institucija, uradilo u prethodnom periodu i zaista bez malo pretencioznosti i subjektivnosti smatram da i laička javnost to vidi, da u prethodne tri godine, slobodno mogu reći sa ovog mjesta, je resor koji je možda i najviše uradio u prethodne tri godine u mandatu ove vlade. Mi smo nedavno takođe na Odboru za bezbjednost i odbranu imali prilike da razmatramo Prijedlog Završnog računa za potrošačke jedinice Ministarstva odbrane, Uprave policije, Agencije za nacionalnu bezbjednost i zaista se radilo o impozantnim podacima posebno kada govorimo o Ministarstvu odbrane gdje su realizacija budžeta, odnosno planirani troškovi realizovane investicije premašile planirane iznose u procentima od preko 50%. To je zaista jedan impozantan podatak o kome smo razgovarali i detaljnije čuli o kakvim se investicijama radilo. Mi smo ovdje u više navrata u Parlamentu imali prilike da čujemo konkretne informacije kada je u pitanju i nabavka opreme na koju mahom najviše, da kažem, utrošeno tih sredstava. Takođe, smo razgovarali o Prijedlogu budžeta za ove potrošačke jedinice za sledeću godinu i zaista radi se ponovo o izdvajanjima, uvećanim izdvajanjima, za koje smatram da će i u narednoj godini, u poslednjoj godini ovog mandata, doprinijeti da za još jedan veći stepen unaprijedimo stanje u ovoj oblasti. Posebnu to vrijednost ima kada uzmemo u obzir, da kažem, nasleđe koje smo imali, da kažem, u ovom resoru i po pitanju infrastrukture, ulaganja u infrastrukturu i ulaganja u kadrove nešto što je bio takođe jedan kompleksan zadatak. Tako da kad sve to uzmemo u obzir, ja ponavljam bez imalo subjektivnosti i pretencioznosti, smatram da je resor koji je možda i najviše uradio u mandatu ove vlade i želim ovom prilikom da vam čestitam na tome, a sve te aktivnosti zajedno sa ovim dobrim inicijativama koje se tiču ove odluke i svih drugih odluka koje nas čekaju kada su u pitanju slanja naših vojnika u mirovne misije NATO-a Crna Gora je sve više prepoznata kao kredibilan, iako mala, kao kredibilan NATO partner, a da uz sve to mi stanje u ovoj oblasti izdizemo na jedan još veći nivo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:32:10)

Hvala, kolega Anđušiću.

Kolega Milutin Đukanović nije u sali.

Kolega Radunoviću, da li ste vi spremni?
Izvolite imate riječ, nek se pripremi kolega Miloš Nikolić.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.12.19 16:32:30)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Mislim da bi bio red, pričamo danas o slanju dva vojnika u Irak, mislim da bi bio red da se podsjetimo kako je došlo do problema u Iraku i zbog čega danas iz male Crne Gore treba eto kakva takva pomoć da se tamo stvari drže pod kontrolom.

Prije nego što to ispričam, podsjetiću sve građane Crne Gore da je prije jedno 15-tak dana u Podgorici održana konferencija pod imenom Unapređenje medijske pismenosti u Crnoj Gori. Na toj konferenciji pričala je Dzudi Kol, otpravnica poslova Američke ambasade bila je panelista, između ostalog, optužila je dva crnogorska medija kako se bave praktično specijalnim ratom i kako evo, citiraću je, kako u stvari dezinformišu javnost, kaže: "Oni su aktivni i koordinisani i te kampanje su namijenjene zavođenje javnosti i stvaranju nereda". E, ovo je inače što je rekla gospođa Judi Kol definicija onoga što su radili američki mediji na čelu sa CNN-om zavodeći javnost i plasirajući informacije da Sadam Husein, tadašnji vladar, da ga tako nazovem, bio je predsjednik Iraka, posjeduje hemijsko oružje, svi malo stariji će se toga sjetiti, i kako će on tim hemijskim oružjem da upropasti Bliski i Srednji istok, a onda i da bude prijetnja za Ameriku itd. To je bio povod da se Sadam Husein vojnom akcijom svrgne sa vlasti i da se Iraku otmu naftna polja. Znači, ovo sad kako ja pričam to je realnost, kako je to prikazivano. Sad zamislite vi mi smo imali, znači, ovu koleginicu koja brine o hibridnom ratu sa našim ministrom koja je predstavnik zemlje, koja je apsolutni šampion, apsolutni šampion u sijanju lažnih informacija u političke i vojne svrhe, koja ovdje je prostom pokazala na neke nevladine organizacije ili medije koje imaju po jednog ili dva zaposlena koje su navodno velika prijetnja, a ona dolazi iz zemlje koja je Irak, ovoj o kome mi danas pričamo, dovela u poziciju da 20 godina ne može, bez stranih vojnih sila, da očuva bilo kakav mir. Slično je naravno i sa Avganistanom i sa svim ostalim. Mislim da je ovo vrlo bitno da znamo u momentu kad iz redova DPS-a i od strane predsjedavajućeg slušamo slavopoljke o bezbjednosti, o sigurnosti i o svemu drugome.

Znači, gospodo, NATO je na žalost u prošle dvije decenije, bio oruđe za obračun najvažnije sile u NATO-u sa nekim režimima ili državama koje su imale suprostavljene na neki način interese Sjedinjenim Američkim Državama. Prvestveno se tu radilo o državama koje su bile bogate naftom ili su imale neke druge strateške bitne resurse i na koje su SAD bratile oko. Nije to ni prvi ni zadnji put u istoriji, uvijek velike sile na sličan način funkcionišu, ali zašto mi u tome učestvujemo. Kome ovdje Vi pričate o bitnosti NATO-a za Crnu Goru, pa je li Bog dao da smo ostali neutralni i da nikome mi prstom u oko ne stavljamo? Vama treba NATO samo iz jednog razloga koji je potpuno drugačiji, da malo pomognete povremeno Americi, evo recimo sa ovim pričama kako se ovdje su Rusi krivi da neprave ne znam što, a da Vas oni poštede za ono što Vi radite ovdje, da Vas poštede za stvari za koje znaju da ste krivi. Ali to će da ispliva to je pitanje pola godine, godinu, promjeniće se evo već sad već sad u Sjedinjenim Američkim Državama na vlasti čovjek koji nije tipični predstavnik one Amerike koja je stvarala takav NATO i koja je lažne vijesti, lažene povode koristila za bombardovanje i uništavanje država i naroda. Tamo gdje Vi danas šaljete vojnike, uz priču kako će naša dva vojnika da vrata se iskusna pa će da pomognu. Čemu će da pomognu, čemu šta se to prijeti Crnoj Gori, kakvi su to problemi koji se ovdje očekuju, kome prijeti Crnoj Gori, ko će Rusija će da napadne Crnu Goru? Nemojte više da lažete narod koji za vas glasa.

NATO je ovoj vladi Crne Gore instrument za preživljavanje, jednostavno instrument za preživljavanje. Između ostalog kako gleda većina najvažnijih država u NATO-u na današnju situaciju NATO-a vidjeli smo juče i prekjuče, i od predsjednika Makrona, i od predsjednika Trampa više puta, u zadnju pola godine ili godinu. Vrlo sličnio se ponašaju još neke države. Ostalo je par država koje imaju svoje razloge, kao što su baltičke države, Poljska, rekao bih neka vrsta rezignacije zbog prethodnog perioda provedenog u tijesnoj zajednici sa Sovjetskim Savezom. Prave zapadne države koje su gradile NATO sve više dižu ruke od njega, a primaj se komunistički reslovi među kojima spadaju Crna Gora, Albanija i Hrvatska i koje treba da odglume

da NATO raste i da zadržava onu formu koju je nekada imao. Ne, on danas služi da se u Crnoj Gori, konkretno da crnogorski režim i diktator crnogorski opstanu na vlast. Vi, gospodine Nimanbegu, to odlično znate iako propagirate tu priču kako je Crna Gora, nikad u boljem i bezbjednijem okruženju, to nema veze sa mozgom.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:39:03)

Ima i to veoma velike i to je najveća istina u ovom domu.

Nastavljamo dalje.

Vi tumačite kako god želite nije bio.

Ja mogu dati sam sebi repliku, jer ste rekli da moj stav nema veze sa mozgom. Znači, Vi ne morate uopšte to iskomentarisati

Izvolite repliku.

Nastavljamo dalje kolega,apsolutno to pripada predsjedavajućem.

Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.12.19 16:39:53)

Ne znam zašto se ljutite kolege iz DPS-a. Znači, potpuno je postalo uobičajno, treba i Vas ovo da brine, da predsjedavajući, ko god da je, ovdje uključi mikrofon i onda zloupotrebljava i ako je jedan od jednakih, svi imamo jednako pravo glasa i otprilike isti legitimitet, i onda koristi priliku i kao predsjedavajući komentariše izlaganje prethodnog diskutanta. Ja sam se zbog toga javio, ne treba meni sad tri minuta da odgovorim na ovo što mi je odgovorio gospodin Nimanbegu. Znači, mi smo u istom okruženju gospodine Nimanbegu,u kojem smo bili uvijek.

Znači, Hrvatska, Albanija, Bosna, Srbija su tu bile i biće, tu razlike nema. A što se tiče toga što su neke od tih država u NATO-u Vi znate da to ne olakšava situaciju ukoliko dođemo u bilo kakav sukob. Imate slučaj Grka i Turaka koji se svađaju na Kipru evo već toliko vremena. Imate sad konfrataciju između Turske i Sjedinjenih Američkih Država oko mnogo ozbiljnih stvari, prelazi se na rusko oružje itd, da ne širimo sad tu priču. Nema tu to je stvar trenutka i političke odluke i političkih interesa. Ako bude NATO - u stalo da Albaniju pusti niz vodu pustiće, ne brinite takvo je puštali su velike sile mnoge saveznike. Crna Gora je to osjetila baš pominje se Skadar ovdje više puta i situacijom na Skadru. Niko Vas ni Vas ni mene neće spasiti u koliko dođe do toga da bude sukoba,nego ćemo to morati da rješavamo između sebe. I zato je mnogo bolje da mi ovdje u regionu razvijamo dobre odnose između nas i da ne dozvoljavamo da neko sa strane diriguje našim unutrašnjim odnosima, a samo je NATO taj koji diriguje našim unutrašnjim odnosima. Ta priča o Rusima, Srbiji to su priče za malu djecu. Najveći politički uticaj ima NATO, zbog svojih interesa koji nemaju veze sa Crnom Gorom, a ova vlast sluša bespogovorno sve što treba samo iz razloga da na taj način obezbjedi da ne bude gonjena na međunarodnom novu, za nepočinstva koja radi Crnoj Gori. Eto, to je moj odgovor na Vaš komentar.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:42:19)

Kolega Radunoviću, Vi znate da sam ja rekao da je NATO najbolje društvo kojem je Crna Gora i sve ove zemlje prije 10-15-20 minuta, ne kad ste Vi govorili, Vi ste u svom izlaganju komentarisali indirektno moje izlaganje i oponirali tome i zato sam iskomentarisao i to veoma rekao bih korektno i kratko.

Ponavljam mi smo u NATO savezu braća, sa voljom,sa puno pravnom snagom, sa legitimitetom svih ovdje. Znači, i bićemo ako Bog da još 100 godina i to je prvi put da ovaj region na taj način vezan je jedan uz druge i to je budućnost svih država i nacija u ovom regionu i siguran sam da će i vaša nacija to shvatiti.

Miliš Nikolić.

Izvolite.

Neka se pripremi kolega Andrija Mandić.
Izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (05.12.19 16:43:24)

Poštovani potpredsjedniče, poštovani gospodine Boškoviću, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Dakle, danas je pred nama Predlog odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak. Čini mi se da i ovo tačka koja je danas pred nama i kao neke slične koje smo imali u proteklom periodu pokazuje da je Crna Gora u vojnom smislu, naravno, i u političkom jedan odgovoran član međunarodne zajednice. Danas se malo i diskutovalo o tome kolika je to Crna Gora pa da li je to neki veći ili manji uticaj, ali ja vjerujem da je važno da na nivou principa toliko koliki jesmo, ispunjavamo ono što su naše obaveze. Vjerujem da to činimo apsolutno ne samo zbog toga što učestvujemo u međunarodnim misijama, već i zbog toga što ispunjavamo sve ono što su zahtjevne obaveze i NATO standardi. Dakle, vema često se u Crnoj Gori, političkoj većini i Demokratskoj partiji socijalista ponajviše na neki način imputira da simulira određene reforme ili da simulira reforme određenim procesima. Međutim, zaista vjerujem kada je riječ o odbrani, kada je riječ o vojsci, kada je riječ o ispunjavanju onoga što su međunarodni standardi prije svega NATO standardi. I ne možemo govoriti o bilo kakvom simuliranju, već da je kvalitet ispunjavanja određenih obaveza i ispunjavanje određenih uslova, zapravo jedino mjerilo kvaliteta. U tom kontekstu vjerujem da Crna Gora zbilja ispunjava svoje obaveze, a u prilog tome nam govore i ono što su dugoročni planovi modernizacije vojske. Pa je tako dugoročnim planom, razvoja Vojske do 2028.godine, predviđeno izdvajanje i ulaganje oko 215 miliona eura za nabavku nove opreme. Takođe, za 2028.godine Budžet Ministarstva odbrane iznosiće 145 miliona eura, danas je odnosno u 2019.godini bio na nivou od oko 80 miliona i imao povećanje od 3% u odnosu na 2017. uz još jedno predviđeno povećanje planom budžeta za narednu godinu.

U 2020.godini predviđeno je da će Crna Gora izdvajati jedan 1,73% svog bruto domaćeg proizvoda, a dok će do 2024.godine dostići ono što je strateški plan, a to je za izdvajanje za odbranu u odnosu na PDV osnovicu bude na nivou od oko 2% sa čime se trenutno bore, odnosno bore se za zbrinjavanje tog cilja ekonomski mnogo snažnije zemlje sa, da kažem mnogo dužim stažom ove fiskalne odgovornosti i stabilnosti javnih finansija. Uspješno uspijevamo da uspunimo ono što su međunarodne obaveze, ne samo kroz ono što su brojke koje sam naveo, već i kroz nabavku helikoptera, nabavku naoružanja, nabavku određenih oklopnih vozila i tako dalje.

Ono što je, čini mi se takođe veoma važan segment, a osim modernizacije naoružanja u tom tehničkom ali u vojnom smislu i suštinskom smislu Ministarstvo odbrane i država Crna Gora kroz ono što je politika Vlade snažno ulaže i u modernizaciju kadra, tako imamo danas iskustvo, imamo zbilja jedno fantastično iskustvo da naši mladi ljudi odlaze na studije u Veliku Britaniju, Sjedinjene Američke Države, Grčku, Italiju, gdje stiču neophodna i potrebna znanja, a koja kasnije primljenjuju u Ministarstvu odbrane Crne Gore.

U globalnom konkurentnom tržištu, čini mi se da je zbilja važno da, prije svega možemo participirati kvalitetom, a čini mi se da kvalitet izuzev ovog postojećeg, koje već imamo možemo dostići samo ukoliko ulažemo u ono što su kadrovi i ljudski potencijal. Zbog toga, vjerujem da je ono jedno od zbilja odličnih rješenja Ministarstva odbrane, koje već daje rezultate kroz te mlade ljude koji se vraćaju u Crnu Goru pomažu i rade i Ministarstvu odbrane i pomažu svojoj državi.

Još jednu stav. Ovakvo da pokušam da prokomentarišem ukoliko budem imao dovoljno vremena. Veoma često na predreferendumske kampanji, prije stupanja Crne Gore u članstvo NATO pominjao se ekonomski aspekt članstvo NATO kako će Crna Gora zbog toga da bude meta određenih terorističkih grupa, što će dalje voditi destabilizacije, destabilizaciju uništavanja ekonomiju i tako dalje. Mi imamo sada već empirijski dokazan primjer da se u nešto suprotno NATO je kako smo i tada govorili zapravo donio stabilizaciji i doprinio je daljem podsticaju da se u Crnu Goru ulaže kao u jednu stabilnu destinaciju. U tom kontekstu možemo tumačiti podatke da je od 01.01 do 31.06.2017.godine u Crnu Goru iz NATO država uloženo 96,6 miliona, a 2018.godine nakon što smo postali članica NATO-a, 215 miliona. U prvoj godini 122 miliona razlike za šestogodišnji period.

Da napomenem, da je u 2018.godini iznos direktnih stranih investicija bio oko 832 miliona, da je on nešto veći od 30% u odnosu na 2017.godinu, a da je učešće investitora iz NATO država u 2018. u odnosu na 2017.godinu povećan za nivo od oko 64%. Dakle, svi ovi podaci govore u prilog ispravnosti politike Demokratske partije socijalista i njenih koalicionih partnera, pokazalo se da smo sa jedne strane zbilja dobili stabilnost, ali sa druge strane i da nijesmo neko ko je u tom procesu, da kažem izdržavan i neko ko je nesposoban da izvrši ono što su njegove obaveze, već veoma revnosno, veoma uredno na najvalitetniji način ih ispunjavamo i doprinosimo ukupnom kotextu u mjeri mogućeg, odnosno u mjeri onog što je naš potencijal, kroz ono, što je, da kažem naša veličina. Time pokazujemo da smo jedan zbilja pouzdan partner i vjerujem da Crna Gora može biti ponosna na imidž i na međunarodnu sliku koje je kreiralo sebe tokom proteklih nekoliko godina, intezivna saradnja sa NATO savezom. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:49:03)

Hvala, kolega Nikoliću.

Poslanik Andrija Mandić, a neka se pripremi Adrijan Vuksanović. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (05.12.19 16:49:15)

Gospodin Slaven Radunović je pričao o tome zašto danas Crna Gora treba da pošalje neke vojnike u Irak i zašto ta NATO misija i naše učešće treba da ima ovakav sadržaj koji ne služi na ponos najmanje pola Crne Gore.

Na osnovu jedne lažne vijesti, bombardovana je jedna država, i sada će dva vojnika iz Crne Gore, na osnovu te lažne vijesti, da odu i da služe misiju u Iraku. Ono što je važno u ovakvim pričama kada se veliki biju mali stradaju. I mali bi trebali nekako u ovim velikim pričama da uvijek zauzmu neku zavjetrinu.

Nažalost, u Crnoj Gori, ja mislim da je glavni razlog korupcija, ja mislim da je glavni razlog organizovani kriminal i mogućnost da ljudi koji upravljaju Crnom Gorom mogu da se ucjenjuju od strane važnih međunarodnih adresa, da se prijete njihovom bogatstvu, da se prijete njihovoj slobodi, da se prijete njima i njihovim porodicama, dolazimo u poziciju da danas mi treba da šaljemo neke nevine ljude potpuno bezazlene da odu i da rizikuju vlastite živote, a da mi navodno budemo neki veliki igrači i da učestvujemo u tim velikim pričama.

Nijesam samo jedan put govorio u ovom parlamentu kako i prije II svjetskog rata postojao čitav niz tajnih ugovora koji su sadržali ovaj član 5 vezano za ugovor koji ima NATO savez da će potpisnici ugovora braniti jedno drugo. Mislim da najveći broj takvih ugovora je imala tadašnja Čehoslovačka. Međutim, 1938. godine svi oni koji su sa Čehoslovačkom potpisivali ugovor da će je braniti ako je napadne neko sa strane, ladno su je otkacili i u Minhenskom sporazumu prepuštili je Hitleru da im oduzme Sudetsku oblast, a nakon toga i umaršira u kadru. Te priče o neakvim članovima, te priče o učešćima i da će veliki da rizikuju svoju političku priču zbog malih su priča za naivne, a obično su naivni mali. Znači, Amerika će da uđe u rat sa Rusijom da bi zaštitila Crnu Goru ili će Britanija da uđe u rat sa nekom drugom državom, sa Kinom da bi zaštitila Crnu Goru. To su priče, vjerujte, za naivne ljude. I mi kao mala zemlja treba da tražimo naše interese, uzimajući u obzir da možemo da imamo interes u saradnji i sa Velikom Britanijom, i sa Sjedinjenim Američkim Državama, i sa Rusijom i sa Kinom. To treba da bude politika mudrih ljudi i mudrih zemalja pogotovo kada su male kao što je mala Crna Gora. Današnje predstavljanje kako ćemo mi da damo presudan doprinos NATO savezu djeluju veoma nivno, pogotovu kada sve te velike države znaju istorijat ovih zemalja. Nije nikakva tajna da je sastavni dio i crnogorskog i srpskog nacionalnog identiteta, i da je to ključni dio njihovog nacionalnog identiteta rusofilstvo. Kao što svi znaju da i Albanci imaju svoj nacionalni identitet, pa kada su se sve komunističke zemlje otkacile Staljina, Erven Hodža je bio poslednje uporište, a poslije toga i sa Mao ce Tungom je bio do iznemoglosti zadovoljan, pa i oni 1989.vi malo stariji poslanici se sjećaju, da su u Prištini djelovali sa marksističko-lenjinističkih pozicija, ovi isti što dižu sada spomenike Bilu Klintonu u Prištini. Sve je to jedna prevara, sve je to jedan talog, jedna odlika malih nacija i malih naroda koje

znaju ono "vežu konja će ti gazda kaže".

Pošto u Crnoj Gori postoje i oni drugi koji ne žele da prihvate tu logiku sluge i da prihvate tu logiku onog zadnjeg paora na imanju nekog bega, mi želimo da budemo ravnopravni sa svima. Ne može niko da nas ucjenjuje i u tom kontekstu moramo da pošaljemo poruku da ovo što radi crnogorski režim da je ovo jedno od poslednjih poniženja, poštovani građani, koje treba da prihvatite.

Mi imamo veliku priliku da na narednim izborima, a već su počele izborne kampanje svih ozbiljnih političkih stranaka u Crnoj Gori, da na narednim izborima promijenimo da ovo što se danas raspravlja u crnogorskom Parlamentu bude jedna od važnih stvari za izjašnjavanje slobodnih ljudi.

Želim da saopštim još jednu činjenicu. Mi smo juče smo u Parlamentu imali veoma dinamičnu raspravu i ja sam kažnjen dva puta od predsjedavajućeg Skupštine, potpredsjednika Nimanbegu iz prostog razloga što oni ljudi koji misle da mogu da vrijeđaju druge, koji misle da mogu da lažno svjedoče a da im niko za uzvrat ne može reći ništa da smo kao Demokratski front juče saopštili neke činjenice koje su djelovale veoma bolno. Ja se nikome ne želim izvinjavati. Vi građani Crne Gore znate da je Demokratska partija socijalista prvenstveno kao jedna od najjačih političkih organizacija u Crnoj Gori koja okuplja veliki broj pristalica koji su za tu stranku pristala da učestvuje u jednom proalbanskom i probošnjačkom projektu i to je njihovo pravo, oni imaju pravo da rade što god žele, to je njihov politički izbor, i da mi kao opozicija politički obavještavamo njihove glasače. A nije mali broj onih koji su bliži nama nego njima, da mi ne pristajemo da za račun albanske politike u regionu Balkana ili bošnjačke politike u regionu Balkana moramo da se ponašamo onako kako se ponaša rukovodstvo Demokratske partije socijalista koje snažno servisira i služi tim projektima. Mi znamo da veliki broj građana Crne Gore koji nijesu za Demokratsku partiju socijalista i evo mi se obraćamo njima, ja želim da vi svi se obraćate ovoj gospodi koja je zauzela najvažnija mjesta i vi to dobro znate i vidite na Kongresu, najvažnija mjesta u državi Crnoj Gori i to im i dugujete, da nije bilo njih ne bi bilo ovakve nezavisne Crne Gore. Ima pravo gospodin Nimanbegu, ima i gospoda iz Bošnjačke stranke potpuno pravo što vam ispostavljaju ovako skupu fakturu, jer da nije bilo njih ne bi bilo ovoga danas. Ova nezavisna Crna Gora nema nikakve veze sa onom nezavisnom Crnom Gorom koju je zagovarao Slavko Perović, a pogotovo nema nikakve veze sa onom Crnom Gorom, kreljevinom i knjaževinom na čijem su čelu bila dinastija Petrovića.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 16:57:00)

Hvala, poslaniče Mandić.

Posle Vašeg izlaganja riječi su suviše, tako da ću dati riječ poslaniku Andrijanu Vuksanoviću.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (05.12.19 16:57:15)

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, dame i gospodo,

Ulazak Crne Gore u NATO savez jedan je od velika tri programska cilja Hrvatske građanske inicijative i kako sam mnogo puta do sad to naglašavao u ovom visokom domu, to smo zacrtali u samim programskim načelima kada smo osnovani 2002.godine. Raduje nas činjenica što smo prije više od dvije i po godine ostvarili taj programski cilj, takođe, mene kao predstavnika hrvatske nacionalne manjine u ovom Parlamentu raduje ne samo činjenica što su Republika Hrvatska i Crna Gora dvije prijateljske zemlje već što su to i partneri u NATO alijansi. Ali, ulaskom Crne Gore u NATO savez, vraćanjem crnogorske nezavisnosti vratili smo Crnu Goru u geopolitičkom smislu tamo gdje je njena državnost i počela, a to je u zapadni civilizacijski krug, tamo gdje je Crna Gora najviše svoja. Snažan doprinos u tome sigurno su dali manjinski narodi i nacionalne manjine, ali to su dali čisto iz jedne relacije gdje se prema Crnoj Gori odnose kao prema svojoj zemlji, kao prema svojoj domovini. Glasanjem za ovu Odluku o upućivanju

pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak, Crna Gora daje takođe doprinos općoj međunarodnoj bezbjednosti, a istodobno jača svoj dobar međunarodni ugled. Zbog svega toga HGI će podržati ovakvu odluku.

PREDSJEDAVALA GENCINIMANBEGU (05.12.19 16:59:15)

Hvala poslaniče Vuksanović.

Poslaniče Bulatović, Vaš je red, a neka se pripremi poslanik Papović.

PREDRAG BULATOVIĆ (05.12.19 16:59:25)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici,

Naš stav je jasan kada je riječ o učešću naših vojnika u misijama NATO-a. Mi to ne podržavamo, protiv toga smo, ali ono što na početku želim da ponovim jeste činjenica da su Sjedinjene Američke Države vodeće u NATO-u, što svako živi zna i priča o nekoj ravnopravnoj poziciji Crne Gore je stvarno jedna smiješna priča. Večera koju je sinoć priredio Donald Tramp, gdje on odlučio kao predsjednik Sjedinjenih Američkih Država da pozove one koji izdvajaju 2% i više iznad 2% bruto društvenog proizvoda za potrebe NATO-a govori o činjenici ko je gazda. Tamo naš premijer nije bio i to je dokaz jedne podaničke NATO politike koju vodi najveći dio ove Vlade ili gotovo čitava Vlada.

Poštovani građani, svaki put kad se o ovome govori želim da ponovim sledeću činjenicu, Sovjetski Savez i Crvena armija su dali nemjerljiv doprinos pobjedi nad fašizmom i velika je žrtva Ruskoga naorada. Jedna od sila pobjednica jesu Sjedinjene Američke Države, ali su oni pobjednici od Drugog svjetskog rata do danas na način što su izazvali toliko ratova, da je u ratovima koje su izazvale Sjedinjene Američke Države poginulo u svijetu više od 30 miliona ljudi. Dakle, tu politiku ubijanja koju sprovode Sjedinjene Američke Države podržava ova Vlada. Mi smo protiv takve politike.

Dame i gospodo, juče smo čuli stav Duška Markovića premijera da on nama kaže da NATO je ojačan i da ima puno jedinstvo. Ja koristim priliku ovdje da kažem da Demokratski front kao jedna ozbiljna politička organizacija radi redovno istraživanja javnog mijenja i želim da saopštim podatak o toj jačini NATO politike, dakle, tokom oktobra na pitanje koje smo postavili ispitanicima, dame i gospodo poštovani građani, da li podržavaju Odluku Vlade da Crna Gora pristupi NATO-u pozitivan odgovor je dalo 44% ispitanika od ukupno ispitanog tijela od 1.008 ispitanika, relevantne istraživačke kuće koju koristi i Demokratska partija socijalista s vremena na vrijeme, a gotovo u jednom periodu i redovno, mogu i da kažem koja je, ali neću i ne želim, a ako se insistira hoću.

Ono što građani treba da znaju, ogromna podrška NATO integracijama se nalazi u hrvatskoj populaciji 80%, u Bošnjačkoj populaciji oko 70% i među političkim partijama prednjače Bošnjačka stranka sa preko 70% podrške NATO-u. Listom srpsko nacionano biće je protiv toga i ogroman broj Crnogoraca je protiv takve odluke Vlade. Sada da povežem sa tiradama koje su ovdje napravljene pobjedničkom Kongresu Demokratske partije socijalista i većinskoj podršci politike. Ovo je vaša politika koja je manjinska politika vezano za NATO. Vaša politika u odnosu na našu politiku na pitanje šta misle o ustavnim promjenama, predloženim ustavnim promjenama Demokratskog fronta da i srpski jezik bude službeni pored crnogorskog ubjedljiva većina, iznad 50% smatra da je to dobar predlog.

Posebno želim da vam kažem jednu stvar, zato što je danas na sjednici Vlade Zakon o vjerskim slobodama, mi smo to redovno od početka godine istraživali, ovaj zakon koji ima namjeru da se nacionalizuje od strane Vlade imovina Mitropolije crnogorsko - primorske na jedan brutalan način podržava 37,6%. Ovo je vaša politika. NATO manjina. Srpski jezik većina. Vi ste protiv toga. Zakon koji ćete da usvojite danas na Vladi i da ga usvojite do kraja godine, zakon koji stvara opasnu situaciju u Crnoj Gori. Mi smo svi ovdje iz Demokratskog fronta bili na ... usvojili deklaraciju i zavjetovali se, na čelu sa vladikama naravno, šta i na koji način treba raditi u slučaju agresivnog ponašanja Vlade. Mi smo i priupitali u našem istraživanju o potrebi organizovanja protesta s tim u vezi ako Vlada tvrdoglava. Ogroman broj ispitanika smatra da treba pristupiti ...

prekid)... Ono što je Joanikije govorio da se 21.decembra ove godine održi protest, ne protest nego sabor u Nikšiću, ispred Hrama svetoga Vasilija Ostroškog, ja koristim priliku da pozovem sve vjernike, sve podržavaoce jednog dostojanstvenog položaja one crkve koja je stvarala Crnu Goru, Mitropolije, na čijem čelu je mitropolit Amfilohije u Crnoj Gori da na jedan način koji je potpuno regularan, Ustavani stanemo bezakonju ove manjine koja je održala, kažu, istorijski i masovan Kongres. Ja moram da primijetim jednu stvar, bio je jedan Kongres....

... 1998. godine koji je održan u Sportskom centru, bio sam na tom kongresu, u prepunoj sali Sportskog centra kada je osnovana izvorna Socijalistička narodna partija iz koje crpi korijene današnja Demokratska narodna partija čiji je predsjednik Milan Knežević koji je tada bio član, to je bio impozantan kongres. Ovo čime se vi hvalite u poređenju s tim to je naprosto smiješno, ali smo mi imali podršku u tom trenutku ogromnog dijela Crne Gore, a vaša podrška je ovakva kako sam vam sada rekao.

Poštovani građani, ovu odluku mi podržati nećemo. Javno ćemo je kritikovati. Kritikovaćemo je i zbog toga što je politika ... (Prekid) u jednom trenutku kada govorite o poštovanju istorijskih, čojskih i patriotskih korijena Crne Gore i tradicije. Godine 1999, kada je suprotno međunarodnom pravu naša država i Crna Gora i Srbija jer smo bili u zajedničkoj državi, brutalno bombardovana i izvršena je agresija, tada je prvi čovjek tog impozantnog kongresa koji je održan ... (Prekid) podržali su kongres nakon toga s 500 delegata. Prvi čovjek, iako se zakleo i po Ustavu Crne Gore i Jugoslavije, iako se zakleo, gospodine Nimanbegu, na Vrhovnom savjetu odbrane je pristupio onome što se zove agresija na njegovu zemlju. Znaete kako se to kaže u našem tradicionalnom rečniku Crne Gore. Veleizdaja. To ima potpunu vezu s ovom odlukom koju danas imamo na dnevnom redu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:07:12)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

U onu bivšu SFRJ su dali zakletvu milioni mladića, pa nešto je nijesu branili, tako da ne znam da li svi oni veleizdajnici.

Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (05.12.19 17:07:31)

Gospodine Nimanbegu, ta država je branjena. Ona je rasparčana jedom politikom upravo Sjedinjenih Američkih Država i stvaranjem marionetskih političkih izdajničkih klika u republikama članicama. Moram da vam kažem da je u jednom značajnom periodu, značajan dio albanske populacije je participirao na početku raspada SFRJ u Jugoslovenskoj narodnoj armiji. Istina, kada je počelo sve to da se sužava vaši sunarodnici su radili ono što su radili suprotno Ustavu zemlje za koju su se zakleli. E, dobro ste nam to rekli. Ustav kakav god da je treba da se poštuje. Demokratski front, možete o nama da mislite što god hoćete, Crna Gora je naša država, mi smo ponosni na to što su naši preci svakog od nas, nisam siguran svakoga u ovoj sali, stvarali su Crnu Goru državom. Govoreći o ovoj odluci, mi želimo da čin nečega što se zove podanička ... (Prekid) politici Sjedinjenih Američkih Država da njoj stanemo na put. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:08:50)

Hvala vam, poslaniče. Samo vas moram upozoriti da ste mogli minut komentarisati na moj kratki komentar. Ne morate tri minuta, nije bilo potrebe. SFRJ ima takvu istoriju da je i minut puno za to.

Komentar ima kolega Radule Novović. Izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (05.12.19 17:09:12)

Mislim da ima prostora, potpredsjedniče, za kaznenu repliku, ali dobro, da ne insistiram na tome.

Uglavnom, htio bih da kažem sljedeće. U okviru, rekao bih, svakako impozantnih spoljno političkih aktivnosti koje je predsjednik države imao u prethodne dvije godine, pored ostalog u maju mjesecu boravio je na proslavi 75 godina pobjede nad fašizmom koja je održana u Poljskoj. Bila je to jedna po svemu impozantna proslava i ovako kroz prizmu velikog državnika, a Milo Đukanović to, zaista, jeste, poručio je da je nepravедno da na toj proslavi nema Rusije i Srbije. Toliko o njegovom državničkom i demokratskom kapacitetu.

Pomenuli ste istraživanje na kojem ste postavili pitanje da li građani Crne Gore podržavaju ulazak u NATO. Crna Gora je već dvije godine u NATO-u tako da ne vidim čemu takvo prebrojavanje. Pomenuli ste srpski jezik. Ja sam profesor srpsko-hrvatskog jezika i književnosti, završio sam kao jedan od najboljih studenata Filozofski fakultet. Samo da završim, gospodine Radunoviću, ja uvijek ćutim i vrlo pažljivo slušam sve. Zaista, svakog pažljivo slušam. Mislim da jezik u Crnoj Gori treba da se zove crnogorski, da se zove onako kako se zove zemlja u kojoj se on govori. Sve ostalo je neumjesno i vodi nas samo u nekakvo politikantstvo. Mislim da su svi drugi nazivi politikantski.

Uporno se pominje kongres i neki ljudi koji su dovođeni na kongres. Vrlo ću precizno reći nekoliko podataka. Na kongresu je učestvovalo 600 delegata, odabrani su po određenim kriterijumima koji važe unutar naše partije i bilo je preko 2.500 gostiju. Dakle, oko 3.300 ljudi je bilo prisutno na kongresu. Ko su bili gosti. Članovi naših opštinskih odbora, kao i neki ugledni ljudi podržavaoci naše politike, članovi DPS-a. Moram vam iskreno reći da me zvao jedan značajan broj građana iz cijele Crne Gore pitajući me mogu li mu kako obezbijediti prisustvo tome po svemu velikom događaju. Možete ga potcjenjivati na svaki način, ali ne možete poreći da je bio veliki. Uostalom, pogledajte samo činjenicu da je predsjednik Vlade jedne zemlje boravio na tom kongresu.

Dalje, moram iskoristiti priliku da odam priznanje gospodinu Peđi Bulatoviću koji je 1999. godine bio potpisnik Rezolucije ... (Prekid) po Crnu Goru koja je tada očuvala građanski mir.

Na kraju, molim vas, ne pokušavajte, kraj je 2019. godine, da prebrojavate Crnu Goru na Bošnjake, Srbe, Crnogorce. Crna Gora je građanska država. Ona jedino takva ima smisla. Sve ostalo što je protiv toga neće vam dozvoliti, prije svega Crnogorci i Srbi. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:12:45)

Hvala, poslaniče Novoviću.

Poslaniče Bulatoviću, da čujemo.

PREDRAG BULATOVIĆ (05.12.19 17:12:52)

Poštovani građani, ravno prije godinu dana u ovom Parlamentu je parlamentarna većina donijela Odluku da poništi Odluku Podgoričke skupštine. Sada meni iz redova Demokratske partije socijalista govore nemojte raditi ovo, nemojte raditi ono. Naravno, svako relevantno istraživanje, ako hoćete ozbiljno da se bavite politikom, morate da ga ispitajte po partijskoj pripadnosti, po tome ko je glasao 2016. godine, ko je glasao na predsjedničkim izborima i nacionalno opredjeljenje. Sasvim jasno kažem da 44% je manjina ispitanika i građana Crne Gore koji su za NATO, a to je vaša većinska dominantna politika koju ste promovisali u Bemaks areni i to dvije godine posle učlanjenja. Neću da vam govorim deset godina posle nezavisnosti kakav je rezultat bio na sličnom pitanju o nezavisnosti Crne Gore. Nije prilika za to. Imamo i taj podatak jer mi to redovno radimo. Zašto da ne kažemo, listom su Srbi protiv učlanjenja u NATO i ogroman broj Crnogoraca.

Poštovani građani, ne bih se hvalio, pominjani su neki političari iz Srbije i njihova uloga u novijoj političkoj istoriji Srbije, u istoriji Srbije neće biti zapamćeni bez kao prirepce neke američke politike. Ovaj premijer koji je došao mene bi sramota bilo da na neki naš skup dođe taj premijer koji kuka kao sinja kukavica jer su ga prevarili da mu otvore pristupne pregovore u Evropskoj uniji.

Znate, poštovani građani, što je uradio. Promijenio je ime sopstvene države. Može li biti što gore od toga. To je taj premijer koji je bio.

Gospodine Novoviću,
u Poljskoj je obilježen početak drugog svjetskog rata. Nije dan pobjede. Dan pobjede je 9. maja. Znam da vi to znate nego ste napravili lapsus u žaru borbe da bi me potukli po zadatku očigledno Duška Markovića, premijera jer vi morate da branite politiku njegovog krila u vašoj stranci. Znam da vi to znate. Mi mislimo u Demokratskom frontu da je tako, ali znam da vi znate i neću stvarno da budem maliciozan, kada je početak drugog svjetskog rata, kada je Dan pobjede. ... (Prekid) gdje se slavi Dan pobjede, gospodine Novoviću.

Što se tiče samog kongresa, na kraju ja se vama zahvaljujem. Poštovani građani, vrlo iskreno izlaganje gospodina Novovića. On je rekao da je kongresu bilo 600 delegata. Kongres s 600 delegata.

Gospodine Genci Nimanbegu, bio sam u sali Sportskog centra kada je formirana Socijalistička narodna partija. Tada sam bio potpredsjednik te stranke i to je bilo imponantno. To Crna Gora nikada neće vidjeti. To je bila većinska Crna Gora u Sportskom centru. Mnogo ljudi je željelo da dođe, ali nije moglo da stane jer nismo imali salu za to. Imam priliku to da saopštim sada i da kažem kao bivši predsjednik Socijalističke narodne partije, nekada i član izvorne Demokratske partije socijalista koja veze nema danas s njom, to je potpuno ... (Prekid) To što se zove izvorna Socijalistička narodna partija baštini ovaj čovjek ovdje koji vodi Demokratsku narodnu partiju, zbog čega mu, između ostalog, ne možete ništa ni Demokratskom frontu nego montirate procese. Vidjeli ste da vam je kontraproduktivno angažujući Milivoja Katnića, jednog montažera koji aspolutno ne zna šta i na koji način da radi. Hvala vam na dodatna tri minuta.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:17:32)

Hvala, poslaniče Bulatoviću, na ovoj ispovijesti.
Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (05.12.19 17:17:47)

Gospodine Genci, na toj stolici je sjedio jedan filozof. Njega niko ne može dostići. To je čarobnjak iz Budve Svetozar Marović. Možete da koristite jednu rečenicu, jednu riječ ako mislite da ste filozof i da s jednom riječju da sam napravio ispovijest, da ste me matirali, niste. Svetozara Marovića niko u tome dostići ne može. Vi ga sasvim sigurno nećete moći dostići u onome negativnom njegovom licu, na žalost, koje se desilo.

Nijesam imao ispovijest. Sve svoje godine života provodim u borbi za ono što se zove politika prave Crne Gore. Samo kažem da je ta politika najispravnija od 1990. godine ... (Prekid) nije politika. To je slijeđenje politike Ranka Krivokapića, Slavka Perovića. To je nešto što je politika koja znači opstanak na vlasti. Tako da ne da imam ispovijest nego imam oštre političke stavove koji su zasnovani na činjenicama i istini.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:19:08)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

Slušajući pažljivo kada ste rekli da ste bili u Sportskom centru, pomislio sam da niste bili u subotu. Onda sam razumio da je to bilo ranije. Zato sam iskoristio ispovijest. Dozvolite, nije mi nikakva namjera da ovdje jednom rečenicom da unosim bilo koju političku ocjenu. U tu subotu sam bio u Ulcinju s porodicom, sasvim sretan i zadovoljan. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (05.12.19 17:19:45)

Vi, gospodine Genci, ponovo pokušavate da budete Svetozar Marović. Ne možete. Postoji Sportski centar odvajkada i postoji bazen koji više nije bazen. To nije Sportski centar. To je Bemaks arena, to je partner, tajkun, čovjek koji radi na autoputu po povlašćenim uslovima. Znači, to je Bemaks arena. Nije to Sportski centar. Sportski centar se zna. Ušao je u istoriju. Te 1998. godine, 24. marta je formirana izvorna Socijalistička narodna partija koja je nastavila ono što DPS nije smio da radi jer je slijedio politiku služenja tuđim interesima, Sjedinjenih Američkih Država. Je li vam sada jasno?

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:20:41)

Hvala.

S Bemaksovom arenom ste pojasnili da nije bio Sportski centar u pitanju. Izvolite, kolega Papoviću.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (05.12.19 17:20:52)

Podržavamo ovu odluku. Srećan put vojnicima i da se zdravo vrate.

Na početku želim ovdje da kažem nešto za Dan Vojske Crne Gore koji je u jednoj diskusiji grubo izvrijeđan. To je 7. oktobar, dan kada je 1042. godine dukljanska vojska pobijedila vizantijsku vojsku. Ako zanemarimo tadašnje naše izvore kao što je Barski rodoslov, odnosno Ljetopis popa Dukljanina i čitamo vizantijske izvore onda ćete shvatiti o kakvoj veličanstvenoj pobjedi se radi. Tada je dukljanska vojska pobijedila vizantijsku vojsku, a Vizantija je bila super sila br. 1 u Evropi tada. U tome se ogleda značaj te pobjede. Tako da oni koji se sprdaju s Danom Vojske Crne Gore ne sprdaju se oni vojskom nego u stvari sa svojim neznanjem. Ono što mi dugo vremena nijesmo znali za tu činjenica je naša odgovornost. Jer, bez te pobjede, bez te državnosti mi danas ne bi mogli da govorimo o milenijumskoj državnosti Crne Gore.

Što se tiče pitanja NATO-a, to ćemo najbolje razumjeti ako se podsjetimo kraja jučerašnjeg dana i nekih diskusija od danas. Kolega Radule Novović je o tome nešto govorio. Dakle, ovdje je počelo nacionalno prebrojavanje, koje vjere i nacije je potpredsjednik Parlamenta, juče jedan ministar, pozivi da se nacionalno grupišemo kako bi se homogenizovali, kako bi na taj način razgovarali između sebe. Juče se ovdje u parlamentu čula diskusija o zelenoj transverzali. Još je samo falila ona priča o ... vatikanskoj zavjeri, pa da sve liči na devedesete, odnosno početak devedesetih i zlokoban uvod u ratove. S tom propagandom su počeli ratovi na ovim prostorima. Eto, ova priča upravo zbog zaključka zašto nam treba NATO. Da nam se ne bi ponovilo to iz devedesetih.

Takođe, ovdje se s potcjenjivanjem govori o opasnosti koju smo imali u oktobru 2016. godine. Svi koji žele ozbiljno o tome da govore, ne na nivou ovako nekih neprimjerenih diskusija za ovaj parlament, neka pročitaju izjave tadašnjih, prije svega zapadno evropskih zvaničnika. Između ostalog, tadašnjeg ministra vanjskih poslova Velike Britanije, današnjeg premijera Borisa Džonsona koji je rekao da su u Crnoj Gori desio jedan napad na njenu suverenost. Podsjetite se druge izjave Aleksandra Vučića koji je rekao da se u Crnoj Gori spremalo nešto strašno i da je tada Srbija, odnosno srpska teritorija zloupotrijebljena za napade na Crnu Goru. O tome ko i kako, vidjeće se. Obično se za takve stvari istina dugo ne sazna. Samo želim ovdje da potenciram da je to bila jedna ozbiljna opasnost.

Takođe, jedan od naših gostiju na kongresu je rekao da Crna Gora 2016. godine nije uspješno prebrodila tu krizu i postala članica NATO-a čitav Balkan bi bio Sirija. To je rekao političar koji možda nema takvu podršku, sigurno jeste lider jedne male partije, ali to ne znači da njegove riječi nijesu istinite. Takođe, potpredsjednik SDP-a Bosne i Hercegovine koji je bio gost na našem kongresu, gospodin Zukan Helez je rekao mi danas u Bosni i Hercegovini sanjamo dan kada ćemo biti kao Crna Gora. Vi ne znate šta ste postigli učlanjenjem u NATO-u, ovim napretkom. Na našem kongresu, što je bilo jedno od najvećih dostignuća tog kongresa, s tako pozitivnim elanom su govorili predsjednik Demokratske unije Albanaca gospodin Zenka, gospodin Nazif Cungu koji je predsjednik Force, predstavnici svih političkih partija iz regina, srpskih,

bošnjačkih, albanskih, hrvatskih, makedonskih. Niko danas u Crnoj Gori ne može da okupi tako multikulturalni i viševjerski, odnosno višenacionalni skup kao DPS. Neka danas negdje u bilo kom dijelu Balkana na jedno mjesto dođu da tako pričaju zajedno predstavnici srpskih, albanskih, bošnjačkih, crnogorskih i hrvatskih partija. To je neizvodljivo. U tome je bogatstvo Crne Gore. Zato je gospodin Helez rekao - sanjam dan kada će Bosna i Hercegovina da liči na Crnu Goru. (Prekid) ili većina onih koji se protive NATO-u danas u Crnoj Gori sanjaju dan kada će Crna Gora da liči ni Bosnu i Hercegovinu. Zato nama treba NATO. Jer, poučeni teškim istorijskim iskustvom iz 90-ih mi ne smijemo dozvoliti da nam ovdje bude neka nova Bosna, a svu sreću i sav napredak svim našim komšijama, naročito onim koji su prošli kroz tako teške periode.

Takođe, govori se da je NATO zločinačka organizacija. Ako je to tako zašto Srbija tokom 2019. godine od 17 vojnih vježbi s drugim državama je imala 13 vježbi s NATO ili članicama NATO-a. Zato što i Srbija danas vodi odgovorniju, zreliju politiku nego što je imala 90-ih i zato što i Srbija shvata da u kom pravcu mora da se vodi politika da bi ovaj region i da bi Srbija kao najmoćnija i najveća zemlja regiona išla pravim putem. To ne ide lako jer su rane iz bliže prošlosti svježije. Trebaće dosta ozbiljnog političkog rada da se one prevaziđu. Mislim da je Crna Gora pravi primjer jer su to rekli ovi ljudi, a mi ih na kongres nijesmo doveli, odnosno mi ih nijesmo mogli potplatiti, kako neki kažu. Da li smo mogli potplatiti video uključenje predsjednika Finske na našem kongresu, danske premijerke, čestitka iz Komunističke partije Kine, iz čitavog svijeta zato što svako shvata da ovdje u Crnoj Gori DPS zajedno s ovom koalicijom vodi jednu progresivnu politiku, politiku koja nam je prilika da imamo veći uspjeh, a garancije vam niko ne daje. Jer, istorijski procesi mogu da krenu i regresijom. To je naša odgovornost da ovu održimo i unaprijedimo. Mislim da ako to radimo složno zajedno u okviru koalicije kao sada okupljajući sve građanske stranke, sve nacije u Crnoj Gori i sve vjeroispovijesti, sve one koji žele dobro Crnoj Gori, sve one koji progresivno misle ... (Prekid)

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:28:22)

Poslaniče Papoviću, na vaše izlaganje komentar ima poslanik Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (05.12.19 17:28:27)

Ne znam s kim sam više razočaran s govornikom ili ovima što vam aplaudiraju. Mislio sam da je gospodin Papović kao dio nove mlađe ekipe DPS-a neko ko će prvi da shvati da je gotovo. Vi ste, izgleda, kao onaj proleter koji ostaje poslednji do zadnjeg dana da čuvate Ljubin grob i diktatora.

Pričate ko vam je poslao telegrame. Gdje vi živite, gospodine Papoviću. Hitleru su dolazili svi do početka drugog svjetskog rata, takođe je bio velika sila, dolazili su svi kod njega na poklonjenje, s njim razmjenjivali ambasadore. To se zove protokol, gospodine Papoviću. Znao ko vam je došao od gostiju na kongres. Baš su vam došli oni koji su i trebali. Izdajnici. Izdajnici svoje ideje ne izdajnici Srbije, srpstva, Crne Gore, svoje ideje. Vuk Drašković je izdajnik svoje ideje. Zatim, Novak Kilibarda izdajnik svoje ideje. Vi ste bili u njegovoj stranci. Bili ste kao Srbin tamo, niste bili kao Španac. Onda Zaev, veleizdajnik Makedonije. Znao li zbog čega. Ne zbog političkog pravca. Čovjek je raspisao referendum, pa to ne bi ni Milo Đukanović uradio, pa kada nije uspio s referendumom on nije poslušao volju naroda. Zašto kažem ne bi Milo Đukanović. Zato što je Milo Đukanović znao da, recimo, referendum za NATO ne može da dobije. Dan danas je 56% u Crnoj Gori ljudi protiv NATO-a. On ga nije ni raspisao jer to ne bi ni on mogao da uradi. Da nakon propalog referenduma ipak krene tim putem. To je uradio Zaev. To su vaši gosti. Pominjete te goste iz Srbije.

Samo da se vratimo trenutak na državni udar. Taj državni udar je, to sam pričao maloprije ovdje, instrument kojim se vi dodvoravate, to je prinošenje žrtve u smislu nevladavine prava na oltar zaštite režima Mila Đukanovića. Dali ste njima baš ono što im je trebalo. Ni u Britaniji, ni u Americi, ni u Njemačkoj nije moglo da se dokaže da su Rusi kao učestvovali, ali onda je mala Crna Gora zaustavila ruski napad i dala je zvaničnu verifikaciju.

Dajte, molim vas. Zar je moguće da jedan mladi čovjek koji bi trebalo da bude osvježenje ovdje priča kao Sava Kovačević prije pada na Sutjesci, prije nego što su ga ubili u leđa. Nemojte, molim vas. Nemojte da i vi prođete da i vas politički tako otkače prvom prilikom kada bude došlo vrijeme.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:31:26)

Odgovor na vaš komentar ima kolega Papović. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (05.12.19 17:31:33)

Prvo da kažem da je neistina da sam bio član Narodne stranke ili bilo koje srpske stranke. Neistina, ali kažem nemam ništa protiv njih. Svaka stranka koja radi u skladu s pravnim sistemom Crne Gore za mene je prihvatljiva i svi smo ovdje došli da raspravljamo, svi smo dio Crne Gore, predstavlja neko ovaj ili onaj dio, nebitno je.

Što se tiče gospode Novaka Kilibarde i Vuka Draškovića, po mom mišljenju to su ljudi koji treba da posluže kao primjer kako se oslobađati loše politike. Ovdje se kod nas u Crnoj Gori često misli znači doslednost politici, izvornoj politici je doslednost ili da je to nekakav kvalitet. Dosledan lošoj politici je pogrešan pristup. Vi možete da sporite sadašnju političku podršku ovim ljudima, da kažete kako su bili ovakvi ili onakvi, ali ne možete sporiti taj gest. Taj gest je imao značajan uticaj. Mislim da, prije svega, mi ovdje ovom politikom koju vodimo, politikom građanske Crne Gore na najbolji način odražavamo onu tradicionalnu Crnu Goru. Jer, oni incidenti od juče i ovo što se danas čulo to u Crnoj Gori Petrovića nikad ne bi bilo moguće. Nacionalne uvrede, vjerska prebrojavanja u državi Petrovića nije bilo moguće u Parlamentu. Ne kažem na nekim drugim manje važnim mjestima. Mi baštinimo onu dobru tradiciju. Postoji i loša tradicija. Mi ne smijemo zaboravljati na loše segmente naše istorije. To neka uzima ko god hoće, a mi smo tu da baštinimo dobro, a da ono što je loše popravljamo.

Takođe, mislim da treba da poručimo da Crna Gora nikad nije bila antisrpska, nikad neće ni biti antisrpska. Dok je ove ovdje generacije ovih mladih političara, poručujemo crnogorskoj javnosti da će Crna Gora biti antibjelaška i antičetnička. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:34:04)

Hvala, poslaniče Papoviću.

Izvolite, poslanice Jočić. Da čujemo proceduru.

MARINA JOČIĆ (05.12.19 17:34:11)

S obzirom da je moj prethodnik potpisnik udžbenika istorije, hoću da skrenem pažnju da bi bilo krajnje vrijeme, a ima doktorsku titulu, još su mu profesorica književnosti i još jedna profesorica aplaudirale na govoru, da ... (Prekid)

Zašto intervenišete?

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:34:34)

Zato što nije procedura. Ne vidim šta sam trebao spriječiti.

MARINA JOČIĆ (05.12.19 17:34:39)

Molim vas, pustite me, na pola rečenice me prekidate. To nije u redu. Nećete me spriječiti da kažem to što mislim.

Elementarno nepismen čovjek kaže jedan od naših gosti, gostiju je pravilno, je li, gospođo profesorice, mislim da jeste, gospođo Nenezić, a vi mu aplaudirate.

Druga stvar, kaže za ono što se sinoć desilo ovdje da to nije bilo moguće u Njegoševoj Crnoj Gori. U Njegoševoj Crnoj Gori ko bi vas god optužio za kukavičluk ne bi mu ginulo makar da ga za brkove počupate ako mu ne biste sasuli metak u čelo.

Nas je gospodin Škrelja optužio za kukavičluk.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:35:20)

Hvala vam, poslanice Jočić. Nije bila procedura.

Poslaniče Papoviću, ovo je bio komentar na vaše izlaganje.

Imate i vi pravo na proceduru minut ako želite.

Izvolite, poslanice Nenezić.

NADA NENEZIĆ (05.12.19 17:35:40)

Samo nekoliko rečenica, neću biti uopšte opširna.

Nijesam na ispitu kod vas i nijesam dužna da odgovaram na vaša pitanja. Koleginice, koliko god da ste tako prema meni, ipak ću odgovoriti. Ne aplaudiram greškama ničijim nikada, inače da aplaudiram ne bih prestajala, niti zabludama onda ne bih prestala da aplaudiram, evo sat i po slušam ovdje vrlo pažljivo.

Zaista me impresionirala diskusija mog mladog kolege ovdje u parlamentu i bivšeg učenika nikšićke Gimnazije, ponosna sam profesorica i uvijek ću aplaudirati, uvijek kada god čujem ovakav jedan mladalački zanos, jednu vjeru u multikonfesionalnu Crnu Goru, Crnu Goru u kojoj će svi naći mjesto. Mi ovdje ne pitamo ni ko je, ni odakle je, ni koje je vjere. Mi volimo sve ljude koji žive ovdje i želimo da stvorimo ambijent da svi živimo kako ko može, kako ko želi itd. Dakle, svaka čast, kolega Papoviću.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:37:09)

Hvala, poslanice Nenezić.

Izvolite, poslaniče Papoviću. Imate proceduru.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (05.12.19 17:37:15)

Hvala svima na učešću u ovoj raspravi.

Samo želim da kažem da će biti srećan dan za crnogorski Parlament i za svu Crnu Goru kada se ovdje samo budu evidentirale lingvističke greške. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:37:31)

Hvala, poslaniče Papoviću.

Završne riječi ima ispred svojih političkih subjekata kolega Milutin Đukanović, a neka se pripremi kolega Andrija Nikolić ispred DPS-a.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (05.12.19 17:37:51)

Poštovani građani, kao po običaju, u crnogorskom Parlamentu prisustvujemo neviđenim manipulacijama. Molio bih ministra odbrane i poslanike iz DPS-a da se izjasne koju ideologiju poštuju, da li ideologiju Broza kome ovdje podižete spomenik, čija je osnovna parola bila Amerika i Engleska biće zemlja proleterska ili ste sluge i slušate tu istu Ameriku i Englesku. Moramo da znamo šta više cijenite od to dvoje. Očigledno vi više vjerujete u NATO pakt nego predsjednik Francuske Makron i predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Tramp. Vjerovatno ste po toj logici ubjeđivali narodne mase da će Amerika i Engleska biti zemlja proleterska, pa nijesu postale, ali sada ste vi veće sluge i više vjerujete NATO paktu nego oni koji su ga osnovali.

Prvi put u svojoj istoriji Crna Gora učestvuje u nekim vojnim operacijama koje ništa dobro neće donijeti Crnoj Gori. Prethodne američke administracije napravile su kaos po svijetu i sada im treba pomoć drugih zemalja, da tuđim, odnosno našim životima štitite njihove interese. U Iraku su bila ugrožena ljudska prava i onda su vaši današnji saveznici bombama uveli demokratiju i donijeli slobodu toj zemlji. Kao posledica osvojene slobode i demokratije imamo transparentan sudski proces u kojem je bivši predsjednik Iraka za nekoliko nedelja osuđen i obješen. U Libiji je demokratija bila još efikasnija u odnosu na Irak. Predsjednik je odmah strijeljan na ulici bez suđenja. Kao posledicu odbrane demokratije i slobode od strane NATO pakta imamo osvajanje naftnih polja i drugih resursa u Libiji i Iraku.

Poštovani građani, voljeli bismo da nam kolege iz DPS-a i ministar Bošković objasne da li naši vojnici idu u Irak da čuvaju naftna polja ili, eventualno, da obučavaju neke policajce koji će ponovo da čuvaju američka naftna polja koja su uzeta od domicilnog stanovništva. Kada god je NATO pakt promovisao politiku odbrane nekih univerzalnih vrijednosti to je bio uvod u agresiju na tu zemlju. Tako je bilo i prilikom agresije na SRJ, odnosno Saveznu Republiku Jugoslaviju i posle toga okupaciju Kosova i Metohije. Priča se o odbrani, a bezočno se vrše napadi na neposlušne zemlje.

Ministre Boškoviću, vidimo da je Crna Gora dala saglasnost da se realizuje NATO plan za odbranu pribaltičkih država od potencijalne agresije Rusije. To nije usvojeno zato što je Turska stavila veto. Volja Crne Gore nije bila sporna. Vodite dobro računa da se ta odbrana ne pretvori u napad na Rusiju jer bi onda i mir u Crnoj Gori bio ugrožen. Da li je Crna Gora u čitavoj svojoj istoriji učestvovala u bilo kakvim planovima, da ne pominjem ratove koji bi mogli dovesti do sukoba s Rusijom. Ministre, nikad nije, ali vi ste preuzeli da učestvujete u planovima pod plaštom odbrane u napadu na Rusiju. Svi znamo da su težnje zapadnih zemalja da odvladaju ruskim prostranstvima i bogatstvima. Nemojte to da radite. To nije izdaja ove vlasti. To je veleizdaja. Nas ovdje pravoslavnih hrišćana ne bi bilo da nije bilo pomoći i podrške Rusije u najkritičnijim momentima.

Vi ste ti koji ste promijenili i zavjet Svetog Petra i Njegoša i Petrovića i tradicionalne Crne Gore. Onda s nekim ushićenjem pričate nam o NATO paktu, a Makron saopštava da je NATO pakt doživio moždani udar. Ubjeđivati javnost Crne Gore da ste spremni da učestvujete tobož u odbrani, a spremni ste da učestvujete u napadu na Rusiju, riječi o takvom ponašanju ne postoje. Ipak smo mi kao mala zajednica uspjeli da preživimo 500 godina teške okupacije, a šta nas je nosilo. Nosila nas je ideja o oslobođenju i ujedinjenju. Od koga oslobođenje. Od otomanske imperije. S kim ujedinjenje. Ujedinjenje s pravoslavnim narodom na Balkanu. Sada su se našli neki avanturisti čiji su lideri ucijenjeni po osnovu kriminala i svega drugog da mijenjaju kod kojim smo opstali na ovom prostoru i onda nama spočitavate da mi ne slijedimo tradicionalne vrijednosti Crne Gore.

Pročitajte, ministre, još jednom riječi Svetog Petra Cetinjskog - ko ostao vjeran njima taj nije izdajnik, ko je protiv toga to je veleizdajnik Crne Gore. Demokratski front će ostati dokle postoji vjeran i Svetom Petru i Njegošu i kralju Nikoli. Ako je to izdaja neka onda i bude. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:44:54)

Hvala, poslaniče Đukanoviću.

Vi ste devet minuta koristili vrijeme ili u devetom minutu ste završili.

Izvolite, poslaniče.

MILAN KNEŽEVIĆ (05.12.19 17:45:17)

Samo želim da pojasnim.

Kada završi poslanik Nikolić, pretpostavljam da će ministar Bošković da da završnu riječ. Volio bih da ga, zbog tempa rada i zbog svega što je bilo, upozorite na vrijeme i ukoliko bude komentara i osvrta na naše diskusije da imamo i mi pravo na odgovor. Da ne bi bilo posle zabune radi se o završnoj riječi ili ne znam čemu, tako da je on prečutao sve vrijeme. Samo da bude upozorenje ukoliko bude inicirao bilo kakav odgovor s ove strane želimo da dobijemo odgovor. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:45:53)

Hvala, poslaniče Kneževiću.

Ministar je iskusan ministar, on zna proceduru u našem domu.

Poslaniče Nikoliću, vaša je riječ.

ANDRIJA NIKOLIĆ (05.12.19 17:46:04)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani ministre Boškoviću, poštovani građani Crne Gore,

Raspravljamo već nekoliko sati o Prijedlogu odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak. Nedvosmisleno je da će Klub Demokratske partije socijalista sa svojim koalicionim partnerima podržati ovu odluku, našim momcima poželjeti srećan put, da odgovorno i profesionalno odgovore svim zadacima koji stoje pred njima i da se, naravno, zdravo vrate u svoju zemlju.

Nedavno sam imao priliku, u sklopu zvanične posjete Odbora za međunarodne odnose Letoniji, da podsjetim multinacionalnu bazu u Adaziju gdje naši vojnici, takođe učestvuju u jednoj misiji u sklopu pojačanog prisustva NATO-a na Istoku i od Kanađana koji vode tu multinacionalnu brigadu čuli smo o crnogorskim vojnicima sljedeću konstataciju. Da je riječ o stabilnim ličnostima, visokim profesionalcima i ljudima koji su predani i odgovorni svom poslu koji obavljaju u ime Crne Gore i u ime svojih saveznika. Dakle, zaista je na ponos crnogorskoj naciji da čuje takve riječi o ljudima koji učestvuju i doprinose globalnom miru i bezbjednosti.

Ovdje je posebno važno istaći nekoliko aspekata. Jedan je upravo ovaj koji se tiče opredjeljenja Crne Gore da bude dio konstruktivnih globalnih politika. Mi smo tragom te konstruktivnosti i opredjeljenja da budemo dio razvijenog svijeta obnovili našu nezavisnost. Mi smo tada u Deklaraciji o nezavisnosti upisali da želimo da Crna Gora postane članica Evropske unije i NATO-a. Takođe, nakon referenduma, na jednom od sastanaka koji je predsjednik Crne Gore, odnosno tadašnji predsjednik Vlade imao s ruskim predsjednikom Vladimirom Putinom u Sočiju, obaviješteni smo da je tom prilikom nedvosmisleno saopšteno da Crna Gora ima pretenziju i cilj da postane članica NATO saveza jer je to u funkciji interne i regionalne stabilnosti. Dakle, nijesmo ni tada ni poslije toga nikome ništa radili iza leđa nego smo naše članstvo u NATO-u proklamovali na način da ne moramo redefinisati odnose s našim tradicionalnim istorijskim saveznicima ukoliko postoji obostrana spremnost da te odnose izgrađujemo na najkvalitetniji mogući način. Kao što danas Rusija ima prijatelje u okviru NATO saveza, u okviru Evropske unije, Crna Gora će svakako, kada za to dođe vrijeme, u duhu tradicionalnih i prijateljskih odnosa biti spremna da te odnose revitalizuje i da oni dobiju onu dimenziju koju su imali u bližoj i daljoj istoriji. Ali, nedvosmisleno je opredjeljenje države Crne Gore da bude dio zapadnog sistema vrijednosti.

Kada se danas pravi analiza o tome da li je ta naša odluka bila prava, ta odluka jeste bila odluka specifične političke težine s posebnim državno političkim karakterom. To je odluka koja je možda u trenutku svog donošenja imala određeni broj protivnika koji se intenzivno suprostavljao takvom opredjeljenju, ali državničke odluke su takve, da u trenutku svog donošenja imaju protivnike, ali da ih uvijek potvrđuje vrijeme. Tako je i ovu odluku potvrdilo vrijeme. Ne treba posebna analiza i ne treba ići daleko u prošlost pa se prisjetiti na koji način su nekadašnje istočne

komunističke zemlje prevedene u zemlje uspješne tržišne demokratije. Danas je svako i u prilici da više putuje nego što se to moglo realizovati početkom 90-ih godina. Danas će vam ti ljudi koji žive u zemljama bivšeg komunizma kazati da je njihov životni standard napredniji, da je njihova bezbjednost povoljnija i snažnija u odnosu na sve one performanse koje su uživali kao (Prekid) kojem su pripadali. Zato su ove analize koje nas vraćaju u prošlost formirane s ciljem da se bavimo prošlošću.

Ova problematika koja se danas analizira u crnogorskom parlamentu je dio savremenih i strateških politika koje se odvijaju za stolom najrazvijenih zemalja svijeta. Da li postoje izazovi s kojima se suočava NATO. Postoje. Ti izazovi su manifestovani u izjavama visokih zvaničnika tog saveza, ali to ne znači da će NATO izgubiti svoju funkciju koju je imao kao jedan faktor uspostavljanja dugotrajnog mira u Evropi nakon drugog svjetskog rata. To je savez Sjeverne Amerike i Zapadne Evrope koji je obezbijedio najplodotvorniji i najdugotrajniji mir, bezbjednost, stabilnost i ekonomski razvoj kako u Evropi tako i u Sjevernoj Americi. Postoje li izazovi. Postoje i postojeće kao što u svim razvijenim i demokratskim državama ljudi razmišljaju o tome na koji način da unapređuju sistem u okviru kojeg djeluju. Pa i Šal de Gol je 1967. godine povukao Francusku iz NATO-a pa se dogodilo kasnije da se ta uloga Francuske u okviru NATO-a rehabilitovala. NATO je zatvorio svoje vojne štabove u Francuskoj, ali ih je ponovo otvorio. Francuska želi da redefiniše svoju ulogu u okviru NATO saveza, ali isto tako Sjedinjene Američke Države imaju ono što ih dodatno čini pozvanim da upućuju na smjernice budućeg razvoja NATO saveza. Sjedinjene Američke Države su kroz Maršalov plan nakon obnove drugog svjetskog rata učestvovala u podizanju iz pepela Evrope. Sada Sjedinjene Američke Države gdje postoji značajan broj političara iz Demokratske republikanske stranke koju upozoravaju da je potrebno snažnije kontribuirati finansijski NATO zbog zaštite koju NATO pruža svim partnerima, razmišljaju i promišljaju na način da je to dio odgovornosti svih članica NATO saveza.

Crna Gora i kroz ove misije u kojima učestvuje prepoznaje dio svoje odgovornosti. Najvažnije je da ostaje na snazi, a to smo juče čuli i od generalnog sekretara NATO-a sa Samita u Londonu, član 5 gdje se kaže da je napad na jednu članicu napad na sve članice NATO saveza. To je najbolja garancija vječnosti i dugotrajnosti crnogorskih granica.

PREDSJEDAVALA GENC I NIMANBEGU (05.12.19 17:54:12)

Hvala, poslaniče Nikoliću.

Ovo su bile završne riječi.

Sada pitam predstavnika Savjeta za odbranu i bezbjednost da li želi završnu riječ? Želi.

Ministar Bošković. Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (05.12.19 17:54:25)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, nakon skoro trosatne rasprave na temu donošenja odluke o upućivanju predstavika Vojske Crne Gore u misiju u Iraku, moram reći da je i ova rasprava potvrdila ispravnost crnogorske odluke da postane punopravna članica NATO-a. Jer, koliko vidim iz ovih rasprava, ni danas nismo prestali da se prebrojavamo iz pojedinih glava po krvnim zrcima ili kojem se Bogu molimo. Tako da sam siguran da ono što je Crna Gora 2017. godine uradila pridružujući se najmoćnijem vojnom i političkom savezu u istoriji čovječanstva je samo ...

... jedna u nizu ispravnih odluka koje je državno rukovodstvo Crne Gore napravilo u kontinuitetu. Siguran sam da će toga biti svjesni i oni koji se danas protive toj odluci, a pogotovo njihovi potomci jer će živjeti u jednom bezbjednom, stabilnom, demokratskom i okruženju koje je usmjereno ka razvoju, poštovanju različitosti, prije svega suživotu sa svojim komšijama i sa svim onim što je danas kvalitetno definisanje jednog progresivnog svijeta kojem Crna Gora danas pripada.

Što se tiče same rasprave, moram reći da nekoliko stvari koje su se ovdje čule su apsolutno neistinite, da li zbog toga što su pokupljene iz nekih izvora koji su nekredibilni i šire dezinformacije. Evo samo ova zadnja da Turska nije odobrila plan za Baltik, moram reći da ga je

NATO odobrio jednoglasno, pa i Turska tako da ne znam odakle informacija, ali je očigledno pogrešna informacija. Bilo je u jednom momentu, tokom juna mjeseca, rasprave na tu temu gdje je Turska dala određene primjedbe s obzirom da njen plan nije bio usvojen za Tursku, ali nakon ovog Samita gdje je iskazano jedinstvo, što je i premijer to juče potvrdio, ne samo ovaj plan nego svi planovi koji su bili u jednom momentu na čekanju su usvojeni. Na taj način je NATO pokazao da je apsolutno najveći stožer mira i stabilnosti ne samo u Evropi već i mnogo šire od toga.

Kada je u pitanju misija u Iraku, moram reći da to nije obaveza Crne Gore. Crna Gora se svojim odnosom prema NATO-u i do sada dokazala i pokazala da je ne kredibilan nego pouzdan partner na koji NATO može da se osloni. Ovo je nešto što je Generalštab Vojske Crne Gore procijenio da je u najboljem interesu Vojske Crne Gore i podizanja njihovih kapaciteta i sposobnosti, prije svega što su ponuđene pozicije koje su nedostatne u Crnoj Gori i kapaciteti koji postoje u Crnoj Gori su upitni. Zbog toga, na ovaj način šaljem upravo kako bi edukovali pripadnike Vojske Crne Gore u logističkom dijelu da, kada se vrate iz ove misije, imaju sposobnosti koje će moći da primijene u Vojsci Crne Gore. To su činjenice. Volio bih da svi ovdje baratamo činjenicama, a ne rekla kazala.

Što se tiče da li ovo interes države i građana, siguran sam da jeste, da je ovo jedna ispravna odluka. Naravno, svaka odluka ovakve i slične vrste kada je Vojska u pitanju je skopčana s određenim rizicima. Ono što je najvažnije jeste da smatramo da će ova odluka samo doprinijeti poboljšanju sposobnosti Vojske Crne Gore.

Mnogo se troši ovdje priče o tradiciji, istoriji, a premalo se priča o budućnosti. Volio bih više da su ove i sledeće odluke i prethodna strategijska dokumenta i zakone koje je Ministarstvo odbrane prosleđivalo Parlamentu iziskivale mnogo više priče o budućnosti, a mnogo manje o istoriji i nečemu što su bile neke tradicionalne tekovine. Mislim da mi ovaj život živimo zbog naših potomaka i da treba da im ostavimo jednu stabilnu, modernu, razvijenu i, prije svega, bezbjednu Crnu Goru. Jer, bezbjednost je uslov bilo kog napretka, pa i ovih o kojima sam govorio, a da ne pričam o ekonomskom, što smo čuli od mladog kolege. Dakle, upravo je to naum, to je želja svih nas s ove strane, ovog parlamenta, da naslednicima ostavimo razvijenu, demokratsku, prosperitetnu, a prije svega bezbjednu Crnu Goru. Da bi Crna Gora bila bezbjedna ona je izabrala svoj put, a to je put kolektivne bezbjednosti jer je NATO jedini garant mira i bezbjednosti ne samo u regionu i šire. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 17:59:57)

Zahvaljujem, ministre Boškoviću.

Konstatujem da smo ovim završili s Predlogom odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak i o ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno.

Apsolutno da nije bilo komentara, da u izlaganju nije bilo mjesta.

Izvolite, što želite proceduru, da čujem. Samo da znate da nismo više u programu, prenos je bio do šest.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (05.12.19 18:00:38)

Samo radi javnosti.

Pojavile su se neke informacije da smo povukli iz procedure da se dan Njegoševog rođenja proglasi državnim praznikom 13. novembar. Taj zakon je i dalje u proceduri. Mi očekujemo najširu moguću podršku za taj zakon. Znači, netačne su informacije koje su se pojavile na pojedinim portalima.

Želim da iskomentarišem i završnu riječ.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (05.12.19 18:01:08)

Hvala, poslaniče Đukanoviću. Znate da nemate pravo. Mogu vam reći da, što se tiče

Zakona o Njegošu, ne znam da li došlo do neke zabune, u principu vam dajem podršku ako vam to nešto znači za taj zakon.

Oko komentarisanja, zamolio bih vas da ne komentarišete jer nije bilo potrebe za komentarisanjem ministra Boškovića. To su samo tehnička pojašnjenja.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (05.12.19 18:01:59)

Dozvolite da završim.

Ministar odbrane je komentarisao da je Turska dala saglasnost da se napravi plan odbrane pribaltičkih republika, odnosno država od potencijalne agresije Rusije. Mi smo imali informacije iz medija da se Turska tome suprotstavlja. Vjerujem ministru Boškoviću da je postignuta saglasnost, ali nevjerovatno je ponašanje ministra. On je srećan što će da se bori protiv Rusije da bi dokazao svoju servilnost.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (05.12.19 18:02:47)

Hvala, iskoristili ste.

Nastavljamo sutra u 11:00 časova s tačkama o koncesijama. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 11:30:34)

Poštovane kolege poslanici, nastavljamo sa radom. Nastavljamo Šestu sjednicu Drugog redovnog jesenjeg zasjedanja u 2019. godini i razmatramo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Dragica Sekulić, ministarka ekonomije i Biljana Jakić, generalna direktorica Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju. Pozdravljam ih.

Izvjestioci Odbora su Miloš Nikolić Zakonodavnog odbora i Ana Nikolić Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite, ministarko.

DRAGICA SEKULIĆ (06.12.19 11:31:06)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovani predsjedniče, uvažni poslanici, poštovani građani,

Ministarstvo ekonomije je na sveobuhvatan način pripremio tekst Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama. Dva su razloga zbog kojih smo pristupili ovim izmjenama i dopunama. Jedan je podjela nadležnosti između Zakona o koncesijama i Zakona o privatno-javnom partnerstvu, a sve u skladu sa Direktivom Evropske unije koja uređuje koncesije za javne usluge i javne radove, čime smo Zakonom o koncesijama isključili javne usluge i javne radove iz predmeta koncesija, to je predmet Zakona o privatno-javnom partnerstvu, dok se Zakon o koncesijama sada bavi samo prirodnim bogatstvom i dobrima u opštoj upotrebi. Drugi razlog je sve ono što smo vidjeli u praksi prilikom primjene Zakona o koncesijama, da je bilo možda zakonom nedovoljno rečeno, nedovoljno definisano, prosto osjetili smo potrebu da kroz izmjene i dopune i ovaj dio uredimo.

Osnovne izmjene i dopune ovog zakona su sljedeće: uvođenje normi kojima se propisuje vrsta obezbjeđenja za sprovođenje ugovornih obaveza od strane koncesionara, što državi kao koncedentu obezbjeđuje veći stepen sigurnosti da će dodijeljena prirodna bogatstva biti korišćena na optimalan način. Ovo do sad nije bilo uređeno zakonom, nego ugovorima o koncesijama. Uvodimo naknadu za korišćenje nepokretnosti u državnoj imovini u svrhu obavljanja koncesione djelatnosti, što takođe postojećim zakonom nije bilo definisano. Razdvajamo mineralne sirovine koje su od strateškog značaja u odnosu na ostale mineralne sirovine, kako bi ta dva postupka

imala drugačiji pristup, tj. kako bi postupak nestratiških mineralnih sirovina imao pojednostavljen postupak kroz sektorske zakone. Takođe smo ukinuli mogućnost automatskog produženja koncesionog roka, tj. dužine trajanja koncesije za polovinu trajanja osnovnog ugovora, nego da na osnovu ekonomsko-finansijskih pokazatelja koncedent ima mogućnost da iz početka raspiše javni oglas za novu koncesiju. Takođe, plan davanja koncesija je kroz ove izmjene i dopune do detalja razrađen. Predviđeno je da on mora sadržati analizu opravdanosti javnog interesa sa pokazateljima uticaja na privredni razvoj, zaposlenost, budžet, usklađenost sa strateškim ciljevima, itd. Definisali smo da postupak za davanje koncesije može pokrenuti samo nadležni organ a ne i zainteresovano lice. Dali smo mogućnost da zainteresovano lice može inicirati dopunu plana koncesija, tj. da se koncesioni akt, javni poziv ne može samo na osnovu inicijative pripremati nego da mora ići kroz postupak dopune plana koncesije i ispuniti sve ono što inače plan koncesija predviđa. Takođe, jasno je i eksplicitno definisan kroz zakon postupak eksproprijacije sa aspekta davanja koncesije kao javnog interesa, kako bi omogućili transparentnost i konkurentnost pristupa lokaciji na kojoj se nalazi mineralna sirovina.

Odredbe ovog zakona su usaglašene sa odredbama Zakona o upravnom postupku kroz definiciju samog postupka, vezano za izbor, donošenje rang liste, potpisivanje ugovora itd.

Vjerujem da smo kroz ova opredjeljenja značajno unaprijedili oblast politike koncesija. Nadam se da ćemo kroz diskusiju imati mogućnosti da pojasnimo bilo što što smatrate važnim a što nisam rekla u svom uvodnom izlaganju. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 11:35:29)

Hvala Vam.

Da li neko od izvjestioca odbora želi riječ? Ne želi.

Onda otvaramo pretres. Prvi riječ ima poslanik Nikola Divanović, a neka se pripremi poslanik Branko Radulović.

Izvolite, kolega.

NIKOLA DIVANOVIĆ (06.12.19 11:35:47)

Zahvaljujem, predsjedniče Brajoviću.

Uvažene kolegice i kolege, poštovana ministarko Sekulić, uvaženi građani Crne Gore, Ministarko, saglasan sam sa Vama, vrlo važna politika, politika o koncesijama zbog toga što u suštini koncesija predstavlja jedan dugoročni ugovor, kojim država ustupa nekome određeno pravo, pravo da obavlja određenu djelatnost, odnosno da se bavi određenim biznisom, a da sve u konačnom ima javni interes. Dakle, tri bitna elementa, tri bitne karakteristike koncesionih ugovora jesu: da je njihov predmet uvijek neki prirodni resurs, neko prirodno javno dobro; da se ono koristi na optimalan način i da koncesionar ostvaruje svoju komercijalnu naknadu, odnosno da obezbjeđuje sebi profit, ali naravno da država kao krajnji proizvod ima neko javno dobro, odnosno uslugu.

Otkud potreba za donošenjem, odnosno za upodobljavanjem ovog zakona sa legislativom. Prvi je upravo taj - potreba da se harmonizuje sa legislativom Evropske unije i drugi potreba da se uvede zakon o javno-privatnom partnerstvu, odnosno da se na taj način precizira šta je ono što će ubuduće biti predmet zakona o koncesijama. Kao što ste i rekli u uvodnom obraćanju, donošenje ovog zakonskog rješenja je razučeno u nekoliko važnih oblasti. Prva je preciziranje obaveze plaćanja naknade prema državi. Druga je povećanje stepena sigurnosti kroz, kao što ste kazali, uvođenje bankarske garancije i polise osiguranja. Treća je širenje režima koncesije. Po ovom novom zakonskom rješenju, svi privredni subjekti koji se bave eksploatacijom, odnosno biznisom u zoni javnih dobara, a na dan donošenja ovog zakona nemaju zaključen ugovor o koncesiji, moraću po novom zakonu da ga zaključe. Pomenuo bih još jednu važnu novinu. Preciziraju se uslovi za prenos koncesije. Ovaj koncept koncesije i privatno-javnog partnerstva, ja sam propustio čini mi se diskusiju o ovom drugom zakonu, sam po sebi je jako interesantan kao jedna razvojna šansa, kao model koji je moguće uvijek dobro iskoristiti na način da se nacionalna ekonomija, da se privreda

dodatno dinamizira, da se ubrza, da se podstakne to kruženje ekonomije na brži način. Da ne pominjemo to da je uvijek tako nedostajući kapital sada pronađen kod onih ljudi koji žele da se bave ovim poslovima. Drugo da imamo ono što nam ključno nedostaje u mnogim politikama, a to je znanje. Treće, imamo takođe povećanje tog nivoa korporativnog upravljanja. I četvrto - imamo podjelu rizika. Četvrto, dakle u ovom setu posljednje ali nikako manje važno, naprotiv, smatram da je to najvažnije, jer ta podjela rizika u ovakvim aranžmanima upravo ide koncesionaru, odnosno ide privrednom društvu jer je ona uvijek vezana za kapital a kapital ulažu privredna društva. To je vrlo važno istaći.

Na kraju, ako posmatramo, kao što ste sami kazali, koncesionu politiku, ona je za nas vrlo važna. Demokratska partija socijalista je partija lijevog centra, čija se ta, što bi rekla uvažena koleginica Vuković, lijevost odnosi upravo na raspodjelu kapitala, ali nikako i na pribavljanje kapitala. Danas niko nije toliko naivan da vjeruje da se kapital može naći bilo gdje, odnosno tamo negdje desno. Dakle, kapital stanuje desno, a mi kad stvorimo kapital i kad imamo dodatnu vrijednost, želimo da ga na najbolji mogući način i na najpravedniji mogući način raspodijelimo. Dakle, to je naša filozofija. A ta filozofija kapitala nam sugeriše da nam je potrebno i te kako puno koncesija i puno javno privatnih partnerstava. Zašto? Zbog toga što vjerujem da će uvijek privatni interes i kapital pronaći i prepoznati one razvojne šanse i one biznise gdje ih država možda ne može prepoznati iz prostog razloga zato što država najčešće nema vremena, nema kapitala, nema znanja, a ne želi ni da ulazi u rizik. Opet sam se vratio na onaj početni set. U tom smislu iznalaženja potrebnih razvojnih šansi kroz biznis /prekid/ osnovnog zaključka - državi je potreban dodatni biznis, dodatni biznis stanuje u koncesijama, u privatno-javnom partnerstvu i postoji taj ambijent, poznat je u ekonomiji, "business to business".

Kako je to lijepo profesor Petar Ivanović rekao davno na jednom predavanju kada sam bio student na Ekonomskom fakultetu 1998. godine - Biznis vam je kao ulje, miješa se samo sa biznisom. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 11:41:18)

Hvala Vama, poslaniče Divanoviću.

Sada riječ ima poslanik Branko Radulović, a neka se pripremi poslanica Draginja Vuksanović - Stanković. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (06.12.19 11:41:27)

Predsjedniče, ministarko, kolege, posebno građani Crne Gore, Izuzetno važna tema i molio bih u ime kluba 10 minuta. Biću krajnje u temi.

Ministarko, molim Vas da me čujete. Trebali ste da ono što ste definisali članom 5 još više razradite i da ga prelijete u cio zakon. To znači da resurse, javna dobra valorizujemo na jedan racionalan način uz potpunu ravnotežu da korišćenje tih resursa prelijemo u mnogo veću dodatnu vrijednost za sve efekte koji su od znanja dodate vrijednosti, brojnih radnih mjesta i svega ostalog. Samo ste se tu zadržali. Nažalost, ovaj zakon, a to ću Vam pokazati kroz primjere, je korak nazad. On omogućava i dalje i još u većoj mjeri da se koruptivne radnje dešavaju u ovoj oblasti, da se resursi raubuju još više i da se model neoliberalnog koncepta primijeni u pojedinim novim infrastrukturnim objektima gdje bismo tada do kraja propali.

Mi iz Demokratskog fronta smo se bavili ovim i mi smo u paketu cijelom izmjena poreskih zakona, doprinosa dali i predlog izmjene Zakona o koncesijama. Nažalost nije ovo ugledalo svjetlost dana. Jedan od osnovnih koncepata, ako vi dajete nekome vaše prirodno s kojim trenutno gazdujete kao generacija, morate da učestvujete u potpunosti na jedan transparentan način njihove eksploatacije. Prije svega, morate da učestvujete u stvaranju profita i uzimanju toga profita. Znači, ne može neko da dobije koncesiju i da to prodaje, ako mu je cijena 100 eura, da ga prodaje po 50 eura, nego ćete vi ugovorom napraviti da to bude 100 eura, a da u profitu koji je od 20-30 eura država učestvuje sa 50%. Tako bi napravili jednu ravnotežu između privatnog interesa i državnog interesa. Tada bismo imali potpunu kontrolu oko svega. Vi ste otišli nazad da, molim

Vas, kolega, kolega, uvijek ste u kameri. Molim Vas, predsjedniče.

Znači, vi ste to pojačali da to ne može ni Skupština, nego da te mineralne sirovine, strateške samo određuje Vlada. Ja ovoga čovjeka koji je trenutni vlasnik Kombinata i crvenih boksita, uzeću tri primjera da Vam objasnim o čemu se radi, ne znam niti poznajem, niti može on biti moje društvo. Vi ste korektno dali tačne količine koliko se eksploatiše. Po ovom zakonu, on ne može da vadi milion toga godišnje skoro crvenih boksita da ih ne prerađuje i da ih prodaje po cijeni koju on kaže. I Vi ste fino rekli - Moje ministarstvo je zaduženo, u odgovoru, za količine, ja sam dala i fino rekla, kontrola regularnosti i finansijskog poslovanja koncesionara nije u nadležnosti ovog ministarstva. Ja sam premijeru to rekao, potpredsjedniku za pravni sistem, ministru finansija. Muk, zato što sam ja u pravu.

Predsjedniče, građani Crne Gore, ministarko, umjesto da ispravimo tehnološki genocid i najveću glupost koju je nekad napravio u prethodnom sistemu, a to da je Bajеров postupak stavio u Zetsku ravnicu, na Morači gore i Morači dolje, na našim glavnim izvoristima, da taj koncesionar i moram reći /prekid/ sjetio Andrija Mandić oko toga. Ja sam rekao da je to super. Umjesto tamo da taj koncesionar, poštujući ovaj zakon, prerađuje crvene boksite u glinicu i to ... glinicu, koja će biti ekološka za Kombinat aluminijuma i nemetaluršku glinicu, koja je dva puta skuplja, on raubuje limitirane crvene boksite danas u Crnoj Gori. Ostaćemo i bez njih i bez kombinata. Zato ja insistiram da se to pljačkaška raubovanje crvenih boksita u nikšićkoj Župi zaustavi, jer je protivzakonito, protiv javnog interesa i protiv Crne Gore. Ukoliko taj ili neko drugi preradi crvene boksite u glinicu, metaluršku i nemetaluršku, ja ću mu kapu skinuti. Taj je dobrotvor i rodoljub Crne Gore. Da ne pričam o pranju novca i svemu ostalom. Ovdje na Čemovskom polju samo treba da se vrši elektroliza sa nultom emisijom gasa i da bude prerađivačka industrija.

Ministarko, jeste li pročitali ovo? Jeste li Vi, predsjedniče, pročitali? Jeste. Ima li što u ovome što je antidržavno? Neka ovo neko napravi pa i bio taj glazirani, ako je u pravu, ja ću kapu da mu skinem, ali ne nikako na ovaj način.

Ministarko, slušajte dalje, Vi ste u ovome predlogu rekli o izgradnji i korišćenju proizvodnje električne energije, toplotne energije. Ko da Kruševo, Pivu II, Komarnicu, ja čitam ođe, ja ne znam što mislite, jer vi što mislite u Vladi do sada uvijek ste imali nešto što nije bilo u javnom interesu, da ne nabram. Ko da to pod koncesijom, taj je najveći zlotvor Crne Gore jer je to naša posljednja mogućnost da se izbavimo. Znači, tri hidrocentrale moraju biti 100% u vlasništvu Crne Gore. Izgrađiće ih Crna Gora jer za to ima para i sa onim što Sekulić mene imitira, onih milijardu ipo građana Crne Gore, oni mogu biti jedini, oni i država Crna Gora.

Ministarko, treće, vi ste ovdje napisali, a ja nemam povjerenja u ovu vladu, tačka 5 - izgradnja rekonstrukcije i modernizacija objekata radi obavljanja koncesione djelatnosti u skladu sa ovim zakonom. Koji su to objekti? Mogu li to biti infrastrukturni objekti? Jutros sam listao strategiju. Vi se bavite tim, to je Vaša profesija. Ljudi, tri dionice, u toj strategiji, od Mateševa do Andrijevice koštaju po ovome, Bog te pita, oko 300 miliona, 294,8, od Andrijevice do Boljara 731, od Smokovca do Farmaka 460. Slušajte me i Vi, predsjedniče, i Vi, ministarko, i cijela Crna Gora, ko ovo da a nemadne korišćenje fondova iz Evropske unije je lud. Ko ovo da prije ako se ne izgradi brza saobraćajnica od Hrvatske do Albanije, izračunao sam jutros da je ona 760 miliona, ne znam da li sa premošćavanjem Bokokotorskog zaliva ili ne, i čini mi se da fali od Sozine do Bara dionica, je lud. Kažite mi koliko će automobila biti ako imamo zagušeno ovo dolje, koliko će automobila i kola biti u tranzitu manje i koliko će isplativost ovog auto puta biti manja. Znači, ministarsko, predsjedniče, pošto je /prekid/ u ime Demokratskog fronta, a mislim i u ime stručne javnosti Crne Gore, nemojte da se igrate sa posljednjim resursima Crne Gore na način kao što ste i do sada se igrali i oko resursa mineralnih i oko izgradnje novih ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 11:51:45)

Ja Vas upozoravam. Isteklo Vam je vrijeme, uvaženi kolega, tako da završite.

BRANKO RADULOVIĆ (06.12.19 11:51:55)

Moje vrijeme tek dolazi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 11:51:58)

To je tačno, ali ovo za diskusiju je isteklo. Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanica Draginja Vuksanović - Stanković, a neka se pripremi poslanik Neđeljko Rudović. Izvolite.

VUKSANOVIĆ - STANKOVIĆ DRAGINJA (06.12.19 11:52:05)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana ministarko sa saradnicom, poštovana Skupštino, uvaženi građani Crne Gore,

Zaista je jedno važno državno pitanje je danas pred nama na dnevnom redu. Uopšte neću reći da je važan zakon zato što sam već zauzela stav na prethodnoj sjednici, da usvajanjem zakona o privatno-javnom partnerstvu u sublimaciji sa ovim zakonom, resursima države Crne Gore može se raspolagati kako je kome ćef. Znači, ukoliko se usvoje ova dva zakona, imovina građana Crne Gore državna biće dovedena pod znakom pitanja, što znači da se mogu državni resursi rasprodavati, davati u koncesije, u zakup, da ne govorim o elementima prodaje - kako kome odgovara za račun privilegovanih pojedinaca, a na štetu građana Crne Gore.

Stav Socijaldemokratske partije jeste da se politika u ovom dijelu dodjele koncesija apsolutno vodi u Vladi Crne Gore i u državi Crnoj Gori na nedopustiv način. I bez izmjena zakona vidimo da su ogromni nedostaci u vođenju politike koncesija u Crnoj Gori. Dokaz za ovo je i nedavna izjava gospodina Nusreta Kalača, direktora Uprave za šume, koji kaže sljedeće, citiram: "Neću ovdje prikazivati tabelarni prikaz da smo imali skoro 40% veću proizvodnju 2012. i 2013, a prihodi po dva do tri miliona manje. Neadekvatno korišćenje proizvoda, zatim eksploatacija tog dobra od opšteg interesa i prihodi od toga dobra, to je bilo prepušteno slučaju." Potom u Ministarstvu poljoprivrede priznaju da su višegodišnji nekontrolisani izvozi najkvalitetnije drvene građe, neplanska sječa, eksploatacija šuma, sprovedeni na osnovu pravilnika iz 2015. godine, koji je koncesionarima dozvoljavao nekontrolisano korišćenje prirodnih resursa. Nadalje se navode i brojni loši efekti vođenja takve politike.

Ja sam, uvažena ministarko, ukazala na pretprošnoj sjednici, kroz poslaničko pitanje, kakve postoje zloupotrebe u dodjeli koncesija za šume, tako da imamo pilane privilegovanih pojedinaca koje rade, a oni koji su krvavo radili u svojim pilanama, obezbijedili sredstva od strane Investiciono-razvojnog fonda, kupili adekvatnu opremu za obradu 10.000 kubika metara šume ne mogu da obrađuju na 3.000 i ne mogu da prehrane sebe i svoje porodice. Zato Vas pitam da li ste se zainteresovali za to moje poslaničko pitanje i da li ste, koje sam postavila tada potpredsjedniku Simoviću, eventualno to prosljedili nadležnim državnim organima, jer to je za krivično gonjenje.

Kako se vodila politika koncesija u Vladi Crne Gore svjedoči i sljedeća činjenica. Naime, u julu 2006. godine podgorička firma Vektra kupila je za 1,6 miliona eura cjelokupnu imovinu korporacije Jakić i ponudila investicije od šest miliona eura, kao i zaposlenje 320 radnika. Kao uslov za kupovinu Jakića, vlasnik podgoričke Vektre Dragan Brković od države traži da mu ustupi koncesije na korišćenje pljevaljskih šuma na period od 30 godina. Njegov zahtjev je prihvaćen, pa su Vektri Jakić dodijeljene šume na korišćenje u 13 gazdinskih jedinica na teritoriji Pljevalja, na period od 30 godina počev od 01. januara 2007. godine. Po osnovu koncesione naknade, Uprava za šume godišnje, pa slušajte sad ovo, "je trebalo", ministarko, "je trebalo", što znači da nije, od Brkovića da prihoduje 1,6 miliona eura. Konkursom je predviđena godišnja sječa 103.531 metara kubnog četinara i 36.189 metara kubnih lišćara. Visina koncesione naknade koja je jedinstvena za svih 13 gazdinskih jedinica za četinare iznosi 13,5, a za lišćare šest eura. Pogledajte kakve je povoljnosti gospodin Brković imao kada je preuzeo ovaj posao. A šta je on uradio za državu Crnu Goru i za njene građane? Ja ću vam reći. Trenutna dugovanja gospodina Brkovića i Vektre Jakić su 6,39 miliona eura. Na jednu firmu. Gdje su ostali? Šta ste preuzeli po tom pitanju? Šta ministarstvo, šta nadležni državni organi, šta inspekcija? Znači, oni su dužni samo za koncesije za šume više od 6,39 miliona eura i to pripada kome? Građanima Crne Gore i građanima Pljevalja, i

kako danas stvari stoje neće i ne mogu biti naplaćeni nikako. Evo čekamo tu naplatu, nikako da naplatimo. Pa ako ne može da se naplati, šta je alternativa? Možete li da mi kažete, ministarko, šta je alternativa? Takva politika je dovela do desetina miliona eura dugovanja za koncesije, od devastiranih šuma, riječnih tokova, kamenoloma i sličnih prirodnih bogatstava koja ne pripadaju Draganu Brkoviću i drugima, nego građanima Crne Gore.

I kada sumiramo sve u ovoj oblasti dodjele koncesija, očigledno je da se radi o poslovima na kojima su tajkuni zaradili milione, ostali državi i građanima dužni milione, ostali lokalnim zajednicama dužni milione, devastirali su prirodu, a sigurno da postoje brojni elementi korupcije u određenim poslovima. Ja Vas pozivam da i Vi kao ministarka se obratite nadležnim državnim organima da preuzmu radnje u skladu sa Zakonom, kako bismo se uvjerali da li je ovo istina ili nije.

Samo ću Vas još jedno vrlo bitno pitati iz zakona. Naime, u članu 22, koji nosi naziv Sadržaj i preuzimanje tenderske dokumentacije, stav 1, piše: "Tenderska dokumentacija naročito sadrži: javni oglas, uputstvo, itd...", koncentrišem se na ovaj element javnog oglasa da tenderska dokumentacija naročito sadrži "javni oglas", ja Vas pitam kako je moguće u članu 10 kojim se mijenja član 20, pa u stavu 2, kaže: "izuzetno od stava 1 ovog člana...", i to kažete kao izuzetak: "postupak javnog nadmetanja na osnovu javnog oglasa može se isključiti". Znači, ovdje sad javni oglas isključujemo. Mene posebno zanima tačka 7 za korišćenje prirodnog bogatstva na osnovu izdate energetske dozvole u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika. Kako je moguće da imamo ovdje da je isključen javni oglas i da građani nisu upoznati sa tom činjenicom transparentnosti, koja je to energetika, na koje energetske dozvole mislite. Je li to za vjetroelektrane, je li to za hidroelektrane, zašto ovo služi? Samo me zanima da to pojasnite.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 11:58:52)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Neđeljko Rudović, a neka se pripremi poslanik Boris Mugoša. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (06.12.19 11:59:00)

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo, gospođo Sekulić,

Zakon o koncesijama, izmjene zakona koje ste predložili imaju nekoliko članova koji zaslužuju pohvalu. Pozdravljam činjenicu da ste naveli, između ostalog, da se na oglas za davanje koncesija ne mogu javljati preduzeća koja u posljednje tri godine nijesu izmirila poreske obaveze. Ja mislim da je to svakako za pozdraviti. Pogledajte šta se dešava kada se izdaju koncesije. Imate činjenicu da je kompanija Vektra Jakić radila ovo što je radila, odnosno novac koji je trebao da bude u našem budžetu a koji je trebalo da služi za, na primjer, modernizaciju bolnica, škola i vrtića, ostao u džepu vlasnika Vektra Jakić. Gdje su radnici Vektre? I oni su ostali zakinuti za plate. Sve je ovo u zakonu lijepo, ali se postavlja pitanje šta se dešava u stvarnosti. Da li država Crna Gora ima koristi od ovakvih zakona koji su dobri, usklađeni su sa direktivama Evropske unije, imaju svoj smisao. Na papiru sve to izgleda odlično. Međutim, očigledno ovdje nije pitanje šta piše u zakonima i ostalim pravilima za privredno poslovanje u Crnoj Gori, nego kako i ko sprovodi te zakone. Vraćam se na ono što sam i ranije pominjao, kada smo ovdje raspravljali prekjuče o Zakonu o izmjenama Zakona o javnim nabavkama, kako je moguće da neko ko je član vladajuće partije primijeni zakon na štetu nekoga ko je njegov partijski šef. Nije moguće. Ovdje je suštinski riječ o sistemu okrenutom naglavačke, koji pravi štetu Crnoj Gori tako što umanjuje prihode budžeta Crne Gore.

Fokusiraću se, kada je izmjena Zakona o koncesijama u pitanju, kratko samo na šumarski sektor. Kakve koristi mi imamo od koncesija na šume? Šta Crna Gora dobija od koncesionara i ima li suficit koji može da potroši? Nema. Troškovi Uprave za šume su prije dvije godine bili 5,2 miliona eura. U budžetu im je dodijeljeno 4,9 miliona. Oni su potrošili nešto malo preko pet miliona eura. Ukupni prihodi od koncesija na šume države Crne Gore iznose već u posljednjih nekoliko godina u prosjeku šest miliona godišnje. Šta mi imamo od koncesija na šume ako Uprava za šume

potroši 95% tog novca? Ja zaista ne razumijem ovakvu politiku. Šumsko bogatstvo je jedan od najvažnijih resursa države Crne Gore, uz naše vodne resurse i hidroenergiju od koje možemo da ostvarimo prihode i da idemo ka nekom suficitu, da neke koristi od toga vidimo. Šume su naš najviši resurs. Gdje su radna mjesta u šumarstvu? Koliko prihoda država Crna Gora indirektno dobija od izdavanja koncesija ne šume preko radnih mjesta, poreza, doprinosa PDV-a itd? Zašto pobogu ne koristimo i ne stimulišemo naša privredna društva u toj oblasti da se bave finalnom proizvodnjom, da prave parkete, da prave namještaj? A ne da izvoze sirove trupce, kao što je nekad glavna karakteristika kolonijalnih zemalja bila da izvoze sirovine, mi smo danas u 21. vijeku, ovo je /prekid/ u tom stadijumu. Mi i dalje izvozimo sirovine umjesto da naše bogatstvo u vidu šuma koristimo da imamo finansijske proizvode i tako ostvarujemo multiplikativne efekte. Na taj način ćemo imati i nova radna mjesta, i punjenje budžeta preko poreza, i naravno naše šume će zaista biti naše. Ovako naše šume nijesu naše, nego su šume odabranih kojima se dozvoljava da ne plaćaju državi ni koncesionu naknadu, a kamoli plate radnicima, a kamoli poreze i doprinose. I mi dolazimo u situaciju da od šuma apsolutno nikakve koristi nemamo.

Najzad, ima jedna zanimljiva činjenica, opet se vraćamo na to da li mi imamo u državnim organima rukovodeći kadar koji radi za državu Crnu Goru ili radi za vladajuću garnituru. Kako i da li je iko ikada u Upravi za šume snosio posljedicu za to što je nekim koncesionarima, što je utvrđeno u nalazu Državne revizorske institucije, između ostalog, umanjivao koncesionu naknadu tako što je prihvatao zdravo za gotovo da su šume slabijeg kvaliteta koje su mu date u naknadu, ili da ih nema koliko je prikazano, a uopšte nije slao šumarskog inspektora da provjeri da li je to zaista tako? Ja se nadam da ćemo ovoj praksi stati na kraj. Jer, ako joj ne stanemo na kraj, Crna Gora će i dalje da gleda kako neko puni džepove a ona od toga nikakve koristi nema. A ponavljam, riječ je o našem najvažnijem resursu.

I najzad, vi ste, odnosno Ministarstvo poljoprivrede je bilo zaduženo i na neki način iniciralo prije dvije godine predlog da se razmotri osnivanje državnog preduzeća za gazdovanje šumama. Šta se dešava sa tim? Ako smo mogli da osnujemo 2017. godine Skijališta Crne Gore kao državno preduzeće, odnosno privredno društvo u vlasništvu države Crne Gore i da valorizujemo ono što je naš potencijal u toj oblasti, šta se dešava i ostaje li, gospođo Sekulić, Vlada pri tome da i dalje razmatra mogućnost osnivanja preduzeća za gazdovanje šumama? Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:07:21)

Hvala Vama, poslaniče Rudoviću.

Sada riječ ima poslanik Boris Mugoša, a neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović.

BORIS MUGOŠA (06.12.19 12:07:29)

Zahvaljujem, poštovani predsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovana ministarko Sekulić, uvažena generalna direktorice Jakić, poštovane građanke i građani,

Pred nama je, takođe, jedan od važnih zakona u setu koji ide zajedno sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu, rekao bih i sa Zakonom o javnim nabavkama, a predmet današnje rasprave su izmjene i dopune postojećeg Zakona o koncesijama. Mislim da je i bilo vrijeme, jer postojeći zakoni je iz 2009. godine. Nažalost, zbog spleta okolnosti u taj zakon su kao predmet koncesije stavljeni i neki elementi koji prirodno ne pripadaju Zakonu o koncesijama. Sada se to ispravlja kroz Zakon o javno-privatnom partnerstvu. Vidimo razliku u članu 4 ovoga zakona kojim se mijenja taj član 6 postojećeg Zakona o koncesijama. Jer, suština koncesionog aranžmana bi trebalo da se odnosi na mineralne sirovine, odnosno prirodna bogatstva, a ne na ono što je bilo zapisano u postojećem zakonu gdje su, između ostalog, bili uključeni i putevi, i pruge, i aerodromi, i luke, i telekomunikacioni objekti, i naftovodi, gasovodi, objekti zdravstvene i obrazovne infrastrukture. Oni više nisu tu.

Međutim, ja ću iskoristiti priliku da pitam zašto smo onda neke od tih objekata krenuli da valorizujemo po postojećem zakonu ako ovim izmjenama i dopunama na neki način priznajemo da

im mjesto nije bilo tu, a govorim o Aerodromima. Mi smo tada rekli iskreno, dobronamjerno - ne može se po Zakonu o koncesijama valorizovati Aerodrom. Aerodromska infrastruktura suštinski ne pripada tom zakonu. Godinu dana Vlada nije mogla da izađe sa predlogom da usaglasi koncesioni akt sa Zakonom o koncesijama, jer je neprirodno. Neprirodno je bilo. Sama Evropska komisija u Izvješčaju za 2019. godina kaže decidno - potencijalna valorizacija Aerodroma treba da bude sprovedena po predstojećoj regulativi o Zakonu o javno-privatnom partnerstvu, o Zakonu o koncesijama. Ne po postojećoj, jer postojeća je koncepirana za neke druge svrhe. I tada smo govorili da u onom prvom koncesionom dokumentu, odnosno koji je bio na javnoj raspravi, postoji treća strana koju ne poznaje ovaj Zakon, postojeći, o koncesijama. Tada nam je rečeno da poznaje, pa se to skinulo, pa je to sad prebačeno u Zakon o javno-privatnom partnerstvu. Pa smo tada rekli - ne možete da imate faznu eksproprijaciju predviđenu u koncesionom dokumentu, a ona je predviđena u koncesionom dokumentu za Aerodrome. Prva faza do potpisivanja ugovora, druga faza u roku od dvije godine, treća faza u roku od četiri godine, ali postojeći Zakon o koncesijama ne dozvoljava faznu eksproprijaciju. Da ne dozvoljava potvrda je i ovih izmjena, jer je sad uvodimo kroz ove izmjene i dopune Zakona o koncesijama. E sad može po Zakonu o koncesijama fazna eksproprijacija, ali ne može po postojećem. Pa kako se moglo koncipirati koncesioni dokumet za Aerodrome sa faznom eksproprijacijom? Naravno u ovaj zakon je stavljeno da se postupci započeti u postojećem zakonu ne mogu sprovoditi po novom i zbog onih nedoumica koje su se pojavile u javnosti da će sad potencijalna valorizacija Aerodroma po ovome zamišljenom modelu koncesija moći da se nasloni na ove izmjene - neće moći. Ona mora da se završi po postojećem zakonu. Kako, ja ne znam. Po meni nemoguće. Ljudi, nemoguće, jer koncesije se znaju za šta su: za vodotoke, za šljunak, pijesak, rudu, za mineralne sirovine i za prirodna bogatstva. Ima još jedna stvar.

U članu 28 je promijenjen taj član 44 gdje se uvodi fazna eksproprijacija, potencijalna fazna jer imate veliki obuhvat područja. Može se desiti da odustane koncesionar, a da vi već platite eksproprijaciju. Znači, logično je da postoji fazna eksproprijacija, ali piše da koncesionar plaća naknadu za korišćenje nepokretnosti koje su u državnoj svojini i da ta naknada se uplaćuje u budžet. /Prekid/ lokalne samouprave kaže da se 70% od koncesione naknade ustupa opštinama. Prema tome, kad pričamo i o ovome modelu za Aerodrome da znamo - 100 miliona koje se potencijalno dobijaju od toga državi pripada 30 miliona, a 70 miliona pripada opštinama na čijoj teritoriji se nalazi, citiram zakon: "dobro u opštoj upotrebi nad kojim se vrši koncesija, a dobro u opštoj upotrebi je definisano, kao, između ostalog, i aerodromska infrastruktura". Ja sam razumio ovu vašu izmjenju da će prihod ići državi, a da će država po drugom zakonu 70% od tog prihoda ustupiti jedinicama lokalne samouprave.

Prema tome, nije dobro, a nažalost političari su skloni tome. Nije dobro da kod nekih zakona gdje idemo u korak sa standardima, kao što su Zakon o javno-privatnom partnerstvu i ove izmjene i dopune Zakona o koncesijama, koje ja podržavam, nije dobro da se "plaši narod" da je to nekakvo krčenje imovine, rasprodaja. Veća mogućnost za to je po postojećim zakonima bila, jer nismo imali Zakon o javno-privatnom partnerstvu koji je ostavljao dosta prostora da kroz različita tumačenja Zakona o koncesijama se to može desiti. Često čujem i to me negdje zabrinjava da država ne može efikasno da upravlja nekim resursom. Hajde da su ovo, ljudi, devedesete godine pa da kažemo devedesetih u onom haosu i nismo mogli dobro da upravljamo državnim resursima. Ali, ovo je 2019. godina. Mi ako hoćemo u Crnoj Gori da priznamo da mi u 2019. godini nismo sposobni da upravljamo državnim resursima, onda mi nismo zdrava država. Ima jedna krilatica i volio bih da je svi zapamte: Jedino što je gore od državnog monopola je privatni monopol. Prema tome, nemojmo da smo kontradiktorni ako u jednom primjeru kažemo da država ne može efikasno da upravlja jer je država, a slomismo se svi da imamo 100% vlasništvo u Elektroprivredi Crne Gore. Pa zašto onda? Zašto? Zar tu nije država vlasnik? Pa, sad hajmo da zadržimo Elektroprivredu, za šta smo mi iz SD-a bili uvijek, jer može država da upravlja tim resursima. Ali zašto država ne može da upravlja drugim resursima? Jer, to je ista država. Prema tome, samo moramo da vodimo računa, i to je suština uvijek mojih izlaganja, da budemo principijelni, da imamo standard, da se držimo toga standarda, a ne od primjera do primjera da pokušavamo da izigravamo ono što treba da bude svima nama najvažnije, a to je standard. Opet da vas podsjetim - ako kažete da država ne može nečim da upravlja, pa date neki resurs stranoj kompaniji koja je državna. Pa i to je kontradiktornost. Znači, ne može naša država da upravlja, ali može strana

kompanija koja je državna. Prema tome, samo moramo da vodimo računa da budemo principijelni. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:16:40)

Hvala Vam, poslaniče Mugoša.

Evo poslanici se već javljaju.

Polaznike naših Demokratskih radionica koji su u posjeti Skupštini pozdravljam.

U pravu ste potpuno, poslaniče Mugoša. Problem sa monopolom je ako se on zloupotrebljava, a naravno da smo pokazali kroz Elektroprivredu, do sada smo pokazali ubjedljivo kroz Aerodrome da je dobro ako država upravlja svojim monopolima, jer je to najbolje gazdovanje.

Sada riječ ima poslanik Aleksandar Damjanović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (06.12.19 12:17:13)

A monopoli su i Telekom, i Jugopetrol itd.

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospođo Sekulić i gospođo Jakić,

Evo ja ću se potruditi ovih desetak minuta da zaista ne izazivam dodatnu polemiku i da okrenem tok diskusije u odnosu na ovo što je moj uvaženi kolega Mugoša sada govorio. Pa da krenem i ja od tih Aerodroma, koji su onako, uslovno rečeno, interesantni. Malo izaziva sumnju jedna dinamika dostavljanja ovog predloga zakona i otvaranje tendera za Aerodrome. Javni oglas za podnošenje prijave za prekvalifikaciju, što znači da je postupak već u toku i počeo je, objavljen je 11. oktobra 2019. godine i tek nakon četiri dana 15. oktobra stižu u proceduru dva predloga Zakona o privatno-javnom partnerstvu i Zakon o koncesijama. E da bi, shodno Predlogu zakona o koncesijama, svi započeti postupci, je li tako, koji su započeti prije usvajanja ovog zakona, dakle i Aerodromi, išli po starom zakonu. Iako bi ta materija jer je sad trebala da bude, da smo danas ono što se kaže na bijelom papiru, materija javno-privatnog partnerstva, a ne Zakona o koncesijama. Malo sumnje, neka ovi cinici to kažu, oni vjerovatno znaju zbog čega je to tako i ta dinamika i redosljed. Naravno, ozbiljne su stvari i pokušavaju se riješiti ovim zakonom. Prvo da kažem da ima jedan problem ovdje u obrazloženju. Dakle, ne stoji da je ovo potreba usaglašavanja sa Direktivom o koncesijama, jer ovdje imate odgovor iz Agencije za zaštitu konkurencije koja kaže da je na njihov dopis Evropskoj komisiji odgovoreno da Evropska komisija kaže sljedeće: Predmet ovog zakona potpada pod pravnu tekovinu EU, te ga EK iz ovog razloga ne može komentarisati. Hoću da kažem da imamo dva akta i da mi pojam koncesija nismo upodobili sa pojmom kako ih tretira Evropska unija. To je prvi početni problem. Drugi problem je nešto što može da bude interesantno sa jednog drugog aspekta. Gospođo Sekulić, Vi znate da postoji neka Komisija za koncesije. Postoji ta komisija, ovo može biti interesantno i Vama, predsjedniče Parlamenta, i svima nama. Ta Komisija za koncesije radi dosta netransparentno u smislu da ne izvještava ovaj Parlament u smislu da moramo da razmatramo njihov izvještaj. Ja sam očekivao da će novi Predlog zakona redefinisati postojeći član 16, gdje se kaže da komisija dostavlja na uvid njihov izvještaj, da ga dostavlja na razmatranje. Nema te proaktivnosti od strane Vlade, ne vidim, gospođo Sekulić. Zbog brojnih problema u radu te Komisije, Vi ste upoznati s tim, zašto ne razmatramo njihov izvještaj ovdje u Parlamentu? Stigao njihov izvještaj na uvid 10. aprila 2019. godine. Da Vam kažem, gospođo ministricе Sekulić, kako izgleda njihov izvještaj godišnji o radu. Prva strana naslovna, evo druga strana, bijeli list papira sa uvodnim dijelom, evo treća koje su nadležnosti Komisije i na dvije strane vođenje registra i drugostepeni postupak, odnosno postupak po žalbama. Pošto nismo razmatrali ovaj izvještaj iako Parlament ima mogućnost da svaki izvještaj koji mu stigne razmotri i da donese zaključke, da javnost bude obaviještena da je glavni jedini posao tokom 2018. godine Komisija za koncesije, osim smjene na njenom čelu i smjene jednoga člana, bio da se bave pilotažom u Luci Kotor. Pet postupaka o tome ko ima pravo da "pilotira" u Luci Kotor da uzme ogromna sredstva, jer to je ozbiljan posao, žalbe dvije kompanije,

da ih ne reklamiram, iz Herceg Novoga, tri puta odluka Komisije i na kraju epilog na Upravnom sudu. Zbog takvih stvari, zbog toga šta je epilog na Upravnom sudu, treba ovakve izvještaje razmatrati u Parlamentu, a ne da se dostave na uvid i ovo da ostane u fiokama najvećeg broja i poslanika i unutar službe Parlamenta i nikome ništa. Dakle, očekivao sam da imamo i taj proaktivan pristup.

U onom dijelu registra koncesija, dakle, napore koje smo imali tokom 2012, 2013, 2014. i 2015. godine, više kontrolnih saslušanja, koja su rezultirala tada u Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i smjenama direktora za šume, direktora Uprave za vode, direktora Uprave za igre na sreću, tri direktora su smijenjena - mislim da imamo neki napredak, generalni napredak ako ne normativni i u dijelu ponašanja, ali ono što negdje opet izaziva malo ne sumnje, ali čuđenje dakle sa 31. decembrom 2018. godine u ukupan registar koncesija upisano 258 ugovora. Evo negdje od tog prvog ugovora iz 2010. godine kad je zakon počeo da se /prekid/ da to bude neka firma Bas d.o.o. Nikšić vezano za male hidroelektrane, istraživanje vodotoka tada, male hidroelektrane. Ko je znao od 2010. godine da ćemo mi da imamo danas problema sa malim hidroelektranama ovoga tipa do 258, konzorcijum Adriatic marines Brodogradilište Bijela.

Ovih 258 ugovora o koncesijama koji su važeći i do isteka njihovog se neće primjenjivati norme ovog novog zakona, negdje rezultiraju time da mi imamo neki ukupni budžetski prihod iz ove oblasti od strane naknada, naknada za korišćenje dobara od opšeg interesa, odnosno naknada za korišćenje prirodnih dobara 3,87 miliona evra. Ja mislim da je ovo malo. U dijelu igara na sreću je posebna problematika. Tu bih volio da je i ministar finansija prisutan da obavimo jednu diskusiju koju evo dvije, tri godine ne možemo da završimo - od onih famoznih ladomata do načina kako se vrši kontrola u toj oblasti itd, ali 3,8 miliona evra naknade za korišćenje prirodnih dobara i 0,35 miliona ekološke naknade je malo za ovih 258 ugovora. Ja neću detaljno ići, nije ni materija ni mogućnost na ovom zasijedanju da se uđe u analizu ugovora - ima ovdje sve. Ko želi, javnost pozivam, naravno medije da pogledaju registar ugovora o koncesijama. Neke stvari vrlo interesantne se mogu tamo naći.

Što se tiče zakona, očekivao sam još jednu stvar. Nije kasno do zasijedanja, ja u ovom sazivu ne podnosim amandmane iz razloga što je oduzeta kontrolna funkcija opozije u odnosu na matični odbor vezano za budžet. To je moj stav, ali dajem predloge. Dakle, DRI u svom Izvještaju o registru koncesija, koji je dobio negativno mišljenje i što je bio i povod da 2015. godine imamo ovdje kontrolno saslušanje i sve ove smjene o kojima sam vam pričao, sate smo potrošili i negdje sam ponosan što sam dio te ekipe i priče koja je ovu priču pokrenula pa dovela do ovoga da možemo da razgovaramo danas o ovim temama i o kojima je kolega Mugoša pričao. Dakle, potrošili smo ogromno vrijeme. Dakle, DRI vam je dala preporuku da se kroz novi zakon, evo ih izmjene i dopune zakona, jer nismo ih imali od 2009. godine, revidira član 46 zakona gdje ne postoje sankcije za državne organe koji ne dostave ugovore o koncesiji i komisiji. Ne postoje sankcije, nisu postojale. Vi u ovom izvještaju, gospođo Sekulić, možda da bacite pogled, to je par minuta, imate sijaset primjera gdje DRI obavještava o tome koje sve firme nisu dostavljale uopšte ugovore, pa Komisija za koncesije nije ni imala popunjeni registar ugovora. Dakle, država nije znala kome je sve dala ugovore, niti je mogla da prati tok ispunjavanja tih ugovora. Nemate sankcije ni sada. Dakle, ovaj član ostaje isti iz staroga zakona uprkos preporukama DRI.

U odnosu na neka rješenja ovog zakona, ono što mogu još da primijetim jeste odložena primjena, primjena od pola godine odložena i još pola godine za ono što ste vi apostrofirali kao značajno u smislu promjena Zakona o koncesijama, a to je ukidanje automatizma o produženju za pola trajanja koncesije kad istekne onaj rok od 30 godina. To je onaj famozni član 8 stav 3. Dakle, u tom dijelu rok trajanja koncesije član 8 stav 3 se može produžiti nakon isteka prvobitnog ugovorenog roka i to najduže za polovinu roka koji je propisan Ugovorom o koncesiji. Zašto odložena primjena ovoga člana u vašim prelaznim odredbama izmjena i dopuna? Zašto pola godine plus pola godine? Znači, pola godine od početka primjene to je godinu. Dakle, još godinu će važiti norma koja nam je sada reformska, još godinu će važiti stara norma u zakonu da se po automatizmu rok može produžiti. Opet cinic bi rekli da je to zbog nekog. Ja isto vjerujem da nije. Evo ja sve vjerujem, sve pokušavam u ovom domu ovih deset godina da vjerujem da nema ovdje sistema, da nema ovdje nikakvih zavjera itd, sklon zamalo da povjerujem da nema ničega. Ali, neko će reći godina se daje prostora pa da se neke koncesije koje će da isteknu po automatizmu produže još za polovinu roka. Dakle, samo da sagledamo te neke stvari, da vidimo ima li stvarno

toga ili nema. Ovaj dio koji je kolega Mugoša pomenuo usmjeravanja lokalnoj samoupravi. To je famozni član čini mi se 59, koji govori o usmjeravanju prihoda onamo gdje te koncesije nastaju. Vi imate rješenje u Zakon o finansiranju lokalne samouprave, onih 70% ili 50% jeste da se usmjerava. Imamo jedan problem koji takođe nije riješen ovim Predlogom izmjena i dopuna zakona. Opštine "predstave nemaju" o tome kad se uplati koncesija budžetu, odnosno državi /prekid/, uz izvinjenje veliko, "opštine predstave nemaju", lokalna samouprava, da su pare legle na budžet, a da budžet može taj prihod da zadrži pola godine, godinu, dvije prije nego što ga usmjeri lokalnim samoupravama. To nije riješeno ovim članom 59 postojećim, ne rješava ga ni Zakon o lokalnoj samoupravi, odnosno finansiranju lokalne samouprave. Ja Vam samo govorim o problemima sa terena, govorim o onome čime smo se srijetali kad smo imali ozbiljan rad u Odboru, kad smo imali dva kontrolna saslušanja zbog ove revizije DRI i kad smo imali smjene direktora i obećanja da ćemo i tada neke stvari koje su zapažene kao loše u zakonu promijeniti. Naveo sam Vam makar tri, a nijesam uopšte htio da se bavim fiskalnim uticajima pola miliona evra, eksproprijacijama itd. jer vremena je malo ovdje za jednu diskusiju koja se tiče ovoga. Negdje moj predlog je da ukoliko ima želje i inicijative, i zbog ovog izvještaja Komisije za koncesije, i zbog Aerodroma koji se daju na koncesiju, da se napravi jedna vrsta, ne znam koji bi to Odbor mogao da uradi, kontrolnog konsultativnog saslušanja da vidimo kakvo nam je stanje u oblasti, a uoči primjene ovog novog zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:28:31)

Hvala Vam, poslaniče Damjanoviću.

Uvijek imate moju podršku za priču koja će kontrolnu ulogu Parlamenta povećati, a prije svega da se mi dobro izdiskutujemo o nekim pitanjima koja izazivaju dileme.

Sad smo završili prvi krug diskusije u ime klubova. Ako želi sad predstavnica predlagača može da uzme riječ.

Izvolite.

DRAGICA SEKULIĆ (06.12.19 12:28:53)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Ja ću probati sublimirano da pojasnim određene stvari kako bismo imali još i bolju diskusiju.

Govorila sam o tome zašto mijenjamo ovaj zakon i u kom dijelu ga usaglašavamo sa Direktivom Evropske unije. Pravo raspolaganje prirodnim bogatstvom i dobrom u opštoj upotrebi u Evropskoj uniji nije uređeno Direktivom, nego je dato kao suvereno pravo svake države ponaosob da uređuje tu oblast. U našem prethodnom zakonu o koncesijama bila su i prirodna bogatstva i koncesije na radove i usluge, što jeste uređeno Direktivom Evropske unije. To je razlog zbog čega su sad razdvojena dva zakona, jedan Zakon o koncesijama na prirodna bogatstva, koji bi neđe po praksi Evropske unije možda trebalo drugačije da se zove - to je o korišćenju prirodnog bogatstva ili o licencama za korišćenje prirodnog bogatstva. Ali, mi nijesmo imali toliko izmjena u samom zakonu da bismo morali u potpunosti da donosimo novi zakon.

Zakon o privatno-javnom partnerstvu ste razmatrali ovdje prije par dana. Vidjeli ste da se on bavi koncesijama na usluge i radove. Jedini razlog zbog kojeg mi odlažemo za pola godine primjenu ovog zakona jeste da bi se usaglasili i da bi istovremeno počeli da primjenjujemo Zakon o koncesijama i Zakon o privatno-javnom partnerstvu. Vezano za pripremu ta tri zakona, mi smo u principu išli u paketu za tri zakona: Zakon o privatno-javnom partnerstvu, izmjene i dopune Zakona o koncesijama i Zakon o javnim nabavkama prema Evropskoj komisiji i od njih čekali objedino mišljenje, što nam je obaveza u pregovaračkom procesu.

Što nam je bila namjera? Ovdje je bilo dosta diskusija oko toga na koji način su u prethodnom periodu možda zloupotrebjavana određena prava data različitim koncesionim ugovorima. Nama je bila namjera da kroz određene definicije i rješenja u samom zakonu preduprijedimo mogućnost zloupotrebe tih rješenja. Jedna od tih stvari jeste zapravo baš zakonom definisanje osiguranje plaćanja koncesione naknade, što do sada nije bio slučaj. To je do sada bio

predmet samo Ugovora o koncesijama, a ne i samog zakona. Jedna od preporuka DRI-a je bila taj u određenom broju ugovora nedostatak bankarske garancije ili neke druge polise osiguranja, što je sad jasno definisano zakonom.

Čuli smo, takođe, u diskusiji priču o crvenim boksitima. Baš se ovaj zakon, čini mi se, pomjerio u pozitivnom smjeru zato što je tu vrstu mineralnih sirovina proglasio strateški važnim i samim tim je odvojio od ostalih koncesija koje se odnose na arhitektonski ili građevinski kamen, kako bi nam dao prostora da u narednih pola godine do detalja definišemo način eksploatacije strateških mineralnih sirovina, koncesije, praćenja koncesionih ugovora i prava koja proističu iz korišćenja takve strateške mineralne sirovine.

Vežano za koncesionu politiku. Dosta se čulo o tome na koji način se koriste sirovine. U svakom slučaju, svaki koncesioni akt ima kriterijume koji daju prednost onome ko obezbjeđuje tehničko-tehnološku preradu tih sirovina. Ukoliko se jave, i to nam je praksa, dva ponuđača sa istim finansijskim ponudama, od kojih jedan garantuje kroz bankarsku garanciju i elemente svoje ponude da vrši preradu mineralne ili druge sirovine - on će imati prednost u odnosu na onoga ko ne daje takvu ponudu.

Što se tiče nadležnosti Vlade i Skupštine, ova izmjena i dopuna zakona ni na koji način ne zadire u to. Postojeći Zakon o koncesijama jasno razdvaja nadležnosti i Vlade, i lokalne samouprave, i Skupštine. Mi ovim izmjenama i dopunama ni na koji način nijesmo uticali na nadležnosti i one su u potpunosti ostale iste. Izuzetak iz javnog oglasa vezano za energetske dozvole je oblast koja je definisana Zakonom o energetici još iz 2010. godine, možda pogriješim godinu zato što je prenošeno to rješenje iz verzije u verziju Zakona o energetici, i odnosi se na male hidroelektrane /prekid/ hidroelektranama, i kao takve se izuzimaju iz javnog oglasa, ali se ne izuzimaju iz svih ostalih obaveza koje važe po Zakonu o koncesijama.

Ono što se takođe čulo, a jako je važno za vodotoke i za velike hidroelektrane, baš je ovaj zakon kroz svoju izmjenu i datu mogućnost da se iz javnog oglasa za dodjelu koncesije isključuje ukoliko se ta koncesija može ili je za to zainteresovana kompanija koja je u većinskom državnom vlasništvu ili u državnom upravljanju. Što to znači? To znači da ukoliko mi iduće godine riješimo da iskoristimo vodotok za hidroelektranu u Komarnicu, Elektroprivreda će morati da zadovolji sve uslove po koncesionom aktu i sve uslove po Zakonu o koncesiji, ali nismo u obavezi da raspišemo javni konkurs po tom pitanju. Na to imamo pravo, jer je suvjereno pravo svake države na koji će način da upravlja svojim prirodnim resursom. To znači da mi imamo pravo da jednu nadležnost vršenja javnog interesa prenesemo na državno preduzeće. To je jako, po mom mišljenju, važna izmjena koja je u ovom zakonu. Zakon uvodi novu naknadu, a to je naknada za korišćenje nekretnina u vlasništvu države. Šta to znači? Kroz ovaj zakon je jasno definisano da ukoliko dajete koncesiju, to se smatra javnim interesom i vaša je obaveza kao države da obezbijedite pristup, recimo, toj mineralnoj sirovini i samim tim izvršite eksproprijaciju. Kroz naknadu za korišćenje nekretnina u vlasništvu države nadoknađuje se taj fiskalni izdatak države za eksproprijaciju. Fazna eksproprijacija jeste bila dozvoljena kroz prethodni zakon ne eksplicitno, ali imamo mišljenje Ministarstva finansija jer nam je bilo potrebno kroz neke koncesije koje smo imali u prethodnom periodu. Sad je kroz ovaj zakon to eksplicitno rečeno kako bismo bili u mogućnosti da ne moramo posebno kad govorimo o eksploataciji mineralnih sirovina na velikim prostorima odjednom da izvršimo kompletnu eksproprijaciju, nego da se eksproprijacija može vršiti fazno u zavisnosti od obavezanih faza eksploatacija koje koncesionar da kroz svoj plan proizvodnje u okviru ponude. To nije koncesiona naknada, to je naknada koja se posebno uvodi i koja služi za refundaciju troškova eksproprijacije.

Što se tiče preporuka DRI-a, mislim da smo u prethodnom periodu, naravno opet moram se na neki način ograničiti u ovom dijelu sprovođenja koncesija u nadležnosti Ministarstva ekonomije, mi smo postupili po svim navodima i preporukama DRI-a i u dijelu osiguranja i bankarskih garancija vezanih za ugovor i za koncesionu naknadu, dostavljanja ugovora. Sad je taj registar potpun, možda u nekoj od iteracija možemo dopuniti taj član ukoliko potrebno da se bolje sagleda taj dio, ali registar koncesija u ovom trenutku funkcioniše.

Takođe, još jedna od novina je uvođenje obaveze onih koji i do sada koriste prirodno bogatstvo, a ne plaćaju koncesionu naknadu nego su tu privilegiju stekli decenijama unazad - mi ovdje uvodimo obavezu da u narednih pola godine oni moraju da uđu u sistem koncesija i krenu da plaćaju koncesionu naknadu. Čini mi se da smo kroz ovo značajno rješenje unaprijedili, to

ćemo dokazati kroz njegovu primjenu, kroz koncesione akte koje budemo donosili i ugovore koje budemo sprovodili.

Naravno, ni jedno zakonsko rješenje nije savršeno. Vjerujem da ćemo imati prilike i ovo da poboljšavamo, ali sam sigurna da je značajno bolje u odnosu nego što je bilo, jer smo imali cijelih 10 godina da vidimo nedostatke u njegovoj primjeni. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:38:46)

Hvala i Vama.

Poslanik Branko Radulović, komentar na odgovor. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (06.12.19 12:38:53)

Ministarko, siguran sam da imate dobru namjeru i da nemate ličnu korist, ali to Vas ne umanjuje od odgovornosti. Po postojećem zakonu, stav 2 tačka 1, uvođenje novih tehnologija, obezbjeđenje progressa i svega ostalog. Strašnu ste grešku napravili ukoliko se na konkurs o dodjeli koncesija jave dvoje. Jedan kaže - ja hoću tehnološki da to unaprijedim na veći stepen dva, tri, četiri, a drugi ništa. Onda nisu konkurenti, nego ćete dati onome ko obezbjeđuje jer zadovoljava normu zakona i javni interes. Ukoliko konkurencija može biti sljedeće, ukoliko se jave dvojica koji hoće na veći, jedan na mnogo veći i racionalno korišćenje, a drugi na manji, imajući u vidu i njegov pedigree, onda ovaj veći, ovaj nema, ovaj ne zadovoljava, ministarko. Prvi ugovor, ja imam sve, sve znam, i kome ide i kako, i pranje novca, ali /prekid/ potpisao ministar Kavarić, drugi ste Vi potpisali. Ja Vam savjetujem, pošto sam siguran da je ovo Vaše ime, ministarko, za drugi ugovor isti, koncesionar ste Vi. Evo Vaše ime.

Ministarko, ja Vas molim u ime Crne Gore, kao profesor, kao stariji, kao iskusniji, kao čovjek dio ove branše da taj ugovor poništite, da kažete - ukoliko hoćete da eksploatišete crvene boksite Bajerovim postupkom u Župi Nikšićkoj, u nekoj vrleti tamo, konzervirajući to za metaluršku glinicu, za potrebe samo Kombinata aluminijuma, pošto je njihova cijena niža, i za nemetaluršku, pošto je veća. Onda mu dajte, čak i onom glaziranom. Ukoliko ne, prekinite ovo i tražite na Vladi, pošto sam rekao premijeru, potpredsjedniku Vlade i ostalima, da se sve ovo preispita i pranje novca i sve ostalo. Niste mi odgovorili za hidrocentrale. Niste mi odgovorili, /upadica/, jeste nego ja kad mi se pomene aluminijum, pošto je aluminijum metal budućnosti, onda /prekid/ i gotovo.

Znači, ministarko, čujte ovo što Vam kažem kao redovni profesor. Prekinite ovo raubovanje, uništavanje Crne Gore. Crnoj Gori nema budućnosti bez realne ekonomije, bez hidroenergije. Nema budućnosti bez proizvodnje i prerade aluminijuma i čelika. To je budućnost Crne Gore, uz usluge, uz turizam i sve ostalo, poljoprivredu. To je budućnost Crne Gore i izgradnju infrastrukture sa konzorcijumom niskogradnje. Je li tako, predsjedniče?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:42:23)

Hvala Vam, poslaniče Raduloviću.

Poslanica Draginja Vuksanović - Stanković. Izvolite.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (06.12.19 12:42:39)

Zahvaljujem.

Istina je ovo što ste rekli da predmet ovog zakona ne odučuje o tome da li će Skupština imati nadležnosti u dijelu donošenja odluke o davanju koncesija, ali to ima, izuzeo je Skupštinu Zakon o javno-privatnom partnerstvu, gdje kada govorimo o davanju i donošenju odluke o davanju u zakup i u koncesije preko 30 godina, Skupštine nema. I to je suprotno Zakonu o državnoj imovini i dolazimo do situacije, govorim o Zakonu o javno-privatnom partnerstvu gdje se Skupština ne

pominje. Pominju se Vlada i lokalne zajednice, Skupštine nema. Mi smo to na prošloj sjednici Skupštine raspravljali. I u sublimaciji ovog zakona sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu doći ćemo do toga da o koncesijama, o zakupu, o najvažnijim državnim resursima Skupština se neće pitati ništa i može sve da se radi mimo očiju građana. O tome smo već govorili. Rekli ste, uvažena ministarko, da je suvereno pravo jedne države da odluči kome će dati u koncesiju. Ja to podržavam, ali ako se to radi u interesu građana. A ako se radi u interesu pojedinih vlasnika mini hidroelektrana, onda to nije u interesu građana i onda nemate to pravo. Nemate vi pravo zato što sjedite u Vladi, ne Vi kao Vi, nego bilo ko da zloupotrebljava funkciju i da dijeli i donosi odluke pozivajući se na suvereno pravo jedne države, a da je to suprotno interesima građana Crne Gore. Ovdje su građani na prvom mjestu, a svi mi smo ovdje sluge građana i mi ovdje treba da služimo građanima, a ne privilegovanim pojedincima. Prema tome, ovo što nema javnog oglasa može da otvori prostor za zloupotrebu. Možda vi garantujete da vi nećete, ali možda sutra dođe neko drugi pa to zloupotrijebi, a možda dođe neko treći pa promijeni zakon.

Kad ste već pomenuli eksproprijaciju, moram da se sad nadovežem, to sam izostavila u prošlom izlaganju, u članu 28 koji se mijenja članom 44, eksproprijacija može biti potpuna i djelimična. Kada je djelimična, onda dio teritorije nepokretnosti ostaje u vlasništvu Crne Gore. Kako je onda moguće da se u članu 1, član 28, koji se mijenja u član 44, kaže: ...na nepokretnosti potrebno je za obavljanje djelatnosti od javnog interesa u skladu sa zakonom korisnik eksproprijacije mora imati pravno svojine ili i druga prava u skladu sa zakonom. To mogu biti službenosti i tako dalje. Ovo - mora imati pravo svojine, evo neka kaže koleginica Laličić, mi svi znamo da u zakonima ne smije stajati izraz "mora". "Može" može da stoji, ali "mora" ne smije da stoji, jer ako se ovdje radi o djelimičnoj eksproprijaciji, onda ne smijete da pišete - mora imati pravo svojine nikako, ako je djelimična. Ali vi ovdje nijeste uopšte razdvojili djelimičnu i potpunu eksproprijaciju. Zašto niste razdvojili? Kako je onda moguće da je korisnik eksproprijacije? Jer, ako je potpuna eksproprijacija, onda ima sva prava. Valtazar Bogišić je takve nazvao "imalac" ili imaonik eksproprijacije. Jer korisnik eksproprijacije, ako nećete da stavite /prekid/, onda on nema samo pravo korišćenja, nego ima pravo raspolaganja kao šire pravo. Korisnik, to je pravo uzusa, to je samo jedan segment koji mu daje uže pravo, a vi ovdje sublimirate izraz korisnik koji ima samo pravo uzusa, sa mora imati pravo svojine, koje je najšire pravo raspolaganja, koje podrazumijeva i uzus i fruktus i abuzus. Znači, i upotrebu i ubiranje plodova i raspolaganje. Znači, da se nisu razdvojile neke stvari, stvara se prostor za zloupotrebu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:46:33)

Hvala, koleginice.

Sada ima komentar Boris Mugoša. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (06.12.19 12:46:38)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Zahvaljujem uvaženoj ministarki što je zaista odgovorila na neke dileme koje sam ja pokrenuo i drago mi je što je rekla ono što sam ja tvrdio - u postojećem Zakonu o koncesijama nigdje eksplicitno nije navedeno da dozvoljena fazna eksproprijacija. To što je neko imao mišljenje da je dozvoljena a nije eksplicitno navedena, zna se ko tumači zakone, tako da se tu čini mi se moralo mnogo opreznije pristupiti takvom razmišljanju. Zašto je to bitno? Kad nešto dajete na koncesiju, morate prvo da znate što dajete, a za to što dajete morate da znate kolika je vrijednost, jer na osnovu vrijednosti toga što dajete vi koncipirate i uslove. Zbog toga je u članu 4 postojećeg zakona rečeno da je koncesija pravo korišćenja dobra koje je u državnoj svojini. Znači, vi ste mogli samo da date po zakonu nešto što je u državnoj svojini. A imamo primjera gdje je obuhvaćeno koncesiono područje gdje nije sve u državnoj svojini, jer nijesu riješeni imovinsko-pravni odnosi. Nešto što je restitucija nije riješeno, nešto što čak ima privatno vlasništvo. Zbog toga ako ne piše fazna eksproprijacija, niste mogli nešto ni da dajete dok nije sve u državnoj svojini. To je čini mi se potpuno jasno.

Zašto je to urađeno? Upravo zbog toga što postojeći Zakon o koncesijama je bio za mineralne sirovine i prirodna bogatstva. Tu možete da znate je li u državnoj svojini. Za rijeke, za vode možete da znate da je u državnoj svojini. To jeste državna svojina, nema privatnih rijeka. Ali, putevi, aerodromi, pruge, naftovodi, telekomunikacioni objekti, njim nije bilo prirodno mjesto u Zakonu o koncesijama, jer ne možete odmah da tvrdite da je sve državna svojina. E zbog toga sam ja rekao da nije bilo potrebe da se žuri sa nečim što nije moglo da se uklopi u postojeće zakonodavstvo.

Na kraju, i kolega Damjanović je potegao to pitanje, da razmislimo vazano za ustupanje koncesije opštinama pa za vrstu obračuna. Mislim da treba pogledati ako već nije definisano na pravi način, jer tu u praksi ima problema. Ja sam bio u lokalnoj samoupravi i imam i druge kolege koje su bile u lokalnoj samoupravi, često se dešava da nam stigne prihod od koncesija da mi ne znamo odakle, kako je obračunat /prekid/ iznenadimo ponekad negativno, jer nam je manje nego što smo mislili, govorim sa aspekta lokalnih samouprava. Tako da u tom dijelu treba razmisliti ako postoji mogućnost da se još pojačaju određene odredbe kako bi se taj odnos na pravilan način definisao između države, koja ubira prihode, i lokalne samouprave, kojoj se ustupaju ti prihodi i koja bi trebala zbog obračuna, zbog finansijskog planiranja da ima predstavu koji su to iznosi i kad može računati da ti iznosi postanu prihodi jedinica lokalne samouprave. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:50:16)

Hvala.

Poslanik Neđeljko Rudović, komentar.

Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (06.12.19 12:50:20)

Gospođo Sekulić, nisam čuo da ste se osvrnuli na tematiku koncesija koje se izdaju na šumsko bogatstvo Crne Gore. Da nastavim diskusiju koju sam započeo, prihodi od tog šumskog bogatstva završavaju u nečijim džepovima umjesto u državnoj kasi. Nastaviću sa podacima. Ukupan dug koncesionara na šume trenutno iznosi 5,9 miliona eura. Šta kaže Vlada Crne Gore u svojoj informaciji? Ministarstvo poljoprivrede obavještava Vladu što će da radi povodom tog duga i onda kaže da je većina ukupnih dugovanja označena kao sporna i teško naplativa, sigurna su samo potraživanja od 193.000 eura. Ovo je zvanična Vladina informacija. Od 5,9 miliona eura koje su trebale da uđu u državnu kasu možda će ući samo 193.000. Sa ostatkom od 5,7 miliona eura šta će se dešavati? Hoće li možda biti zaplijenjena imovina ovih odabranih kojima su omogućene koncesije pod ovakvim uslovima i kojima je tolerisano godinama da ne plaćaju? Od ukupnog duga za koncesije Vektra Jakić ima preko tri miliona eura. Gleda im se kroz prste, neko im to omogućava sa motivima njemu poznatim, a možemo nagađati o kojim motivima se radi i nikome ništa. Država će ostati i bez ovih prihoda, odgovornost neće snositi niko pa ni Uprava za šume koja je bila dužna da naplati koncesiju. Pa ako ona nije u stanju da na vrijeme obavijesti Ministarstvo poljoprivrede, pa Ministarstvo poljoprivrede Vladu itd, ništa od toga nema. To je naš problem. Ja sam potpuno saglasan sa profesorom Radulovićem. Naša budućnost mora biti industrijska proizvodnja primjerena vremenu u kojem se sada nalazimo. Nećemo više nikad imati onakvu Željezaru i ovakav Kombinat aluminijuma. Industrijska proizvodnja plus iskorišćavanje naših prirodnih bogatstava u korist države Crne Gore, hidroenergija i šume. Ali dok ne dođemo u situaciju da možemo da razgovaramo o povećanju industrijske proizvodnje, smanjenju trgovinskog deficita, izvozu /prekid/ naplaćujemo ono što trenutno možemo i što su koncesionari obavezni. Mi to ne naplaćujemo. To im neko oprašta, pare završavaju u njihovim džepovima, čak ni radnicima ne žele da daju plate.

Završiću sa podsjećanjem, 2017. godine ova Vlada usvaja informaciju koja glasi da treba potpuno ukinuti davanje šuma na koncesiju i uvesti prodaju drvnih sortimenata, da bi se onda ti drveni sortimenti u stovarištima u šumama prodavali privatnim preduzetnicima i malim kompanijama da bi oni lakše pravili finalne i polufinalne proizvode. Od toga se onda odustalo. Šta ova Vlada

želi? Čas hoće, čas neće. Konstatuje da bi na taj način mogla i te kako da poveća budžetske prihode, ali se na kraju od toga ništa ne dešava. Ova Vlada ne zna šta hoće.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:54:40)

Sad, poštovane kolege, prelazimo na diskusije.

Prva riječ ima poslanica Marta Šćepanović, a neka se pripremi poslanik Slaven Radunović. Izvolite.

Jovanka Laličić. Izvinite.

JOVANKA LALIČIĆ (06.12.19 12:54:54)

Gospodine predsjedniče,

Poštovane kolege i kolegice, poštovani građani i poštovana ministarko sa saradnicima,

Pa evo proteklih tri dana imali smo prilike da razgovaramo u ovom Parlamentu o Zakonu o javnim nabavkama, Zakonu o javno-privatnom partnerstvu i danas o dopunama Zakona o koncesijama. Tri vrlo važna zakona koje treba posmatrati prosto u paketu.

Kada je u pitanju predmet ovog zakona, predmet koncesije mogu biti prema ponuđenom rješenju prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i druga dobra od opšteg interesa, dok se koncesija za javne usluge i javne radove izmješta u Zakon o javno-privatnom partnerstvu.

Ja bih ovom prilikom samo potencirala par rješenja iz ovog zakona koje smatram da su jako dobra i da ih trebaju čuti naši građani. Koncesije predstavljaju značajan i ustaljen izvor prihoda državnog budžeta i, prema podacima Komisije za davanje koncesija, imali smo u protekloj godini 258 ugovora. Negdje moja početna dilema je bila upravo kao i kolege Damjanovića da li su to svi ugovori o koncesijama koji su zaključeni - iz prostog razloga što se priključujemo onim stavovima da je mnogo važno da i lokalne samouprave i svi ugovore imaju uvida u ugovore o koncesijama kako bi mogli da prate i prihod po tom osnovu, jer znamo da je u Zakon o finansiranju uvedeno i to kao izvorni prihod budžeta lokalnih samouprava.

Shvatila sam i da je značajni dio izmjena ovog zakona proistekao iz prakse i čini mi se da je u tom pogledu su rješenja upravo na tom fonu. Pojednostavljena je definicija koncesionara koja glasi: Koncesionar je ponuđač kojem je dodijeljena koncesija. Smatram da je ova definicija dovoljno obuhvatna i široka da obuhvati sve oblike privrednih subjekata i druge ili neki vid poslovnog udruživanja, ali uz jasno određenje da ponuđač može da podnese samo jednu ponudu samostalno, u konzorcijumu ili drugom obliku poslovnog udruživanja.

Takođe, veoma bitno je da postupak za davanje koncesija može pokrenuti samo nadležni organ izradom koncesionog akta. Neka mala dilema mi je - naveli ste da se javni oglas za objavljivanje ponuda daje u jednom od štampanih medija u Crnoj Gori. Da li je to dovoljno transparentno za eventualno nekog stranog ponuđača, odnosno zainteresovano lice? Jer, znamo da smo u Zakonu o javno-privatnom partnerstvu čak predvidjeli da ponude treba dati i na engleskom jeziku, što može da obezbijedi učešće nekih stranih investitora.

Važno je naglasiti da je ovim zakonom predviđena dobra čini mi se zaštita koncedenta, na način što je predviđeno da koncesionar mora dostaviti bankarsku garanciju ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:58:15)

Samo trenutak, molim Vas.

Kolege, molim vas da uvažite poslanike koji govore. Možete za to vrijeme da razgovarate van sale. Da vas ne upozoravam više, molim vas.

Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (06.12.19 12:58:29)

Koncesionar mora dostaviti bankarsku garanciju za dobro izvršenje ugovora, ali i polisu osiguranja kojom se garantuje sprovođenje mjera zaštite životne sredine i očuvanja istorijskih i kulturnih dobara. Posebno cijenim važnim utvrđivanje i koji ponuđač ne može doći u obzir da bude izabran kada su u pitanju koncesije. Dakle, eliminacioni kriterijum. Čini mi se da su ova tri rješenja garancija da će koncedent osigurati zaštitu svoga interesa. Stoga dajem punu podršku ovom zakonu. Hvala na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 12:59:12)

Hvala Vam, poslanice Laličić.

Sada riječ ima poslanik Slaven Radunović, a neka se pripremi poslanik Andrija Popović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (06.12.19 12:59:23)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Ministarka, ministrice ili ministre Sekulić, ovo je zakon iz seta onih zakona koji mogu da budu izvor korupcije, a mogu da budu i brana korupcije ukoliko su dobri i ukoliko se primjenjuju. Zbog toga izmjena i dopuna svakako da je u nekom pozitivnom pravcu, trebalo bi da nas raduje. Naravno, znamo gdje živimo i kako se svaki zakon izvdava ruglu i da se od svega može napraviti nešto što možda nekome ko se u teoretskom smislu bavi ovim i pokušavao da ga napravi najboljim i nije bila namjera.

Reći ću prvo jednu dobru stvar koju sam primijetio. Ima više dobrih stvari, ali jednu baš dobru stvar, koja bi mogla da bude na neki način malo balansiranje kad su u pitanju svi učesnici u biznis prometu u Crnoj Gori, jer su neki do sada a biće i po sad vjerovatno, vrlo privilegovani u odnosu na druge. Sad može i zainteresovano lice da pokrene postupak, a do sada je to moglo da ide samo na obrnuto. E sad se onda otvara, ja se izvinjavam, ja sam shvatio ovako, da sad može i zainteresovano lice, što bi omogućavalo i nekome ko nije iz struktura DPS-a da može da ako prepozna neku, /upadica/ a može, dobro onda. Ili može ili ne može, gospođo ministarko, pa morate se odlučiti za jednu stvar. Ali, dobro. Znači, u svakom slučaju, ja podržavam varijantu da može, jer do sada je moglo samo onome koji je iz struktura vlasti i koji ima vezu u nekom ministarstvu da se olakša ili da neku svoju biznis ideju može da valorizuje na način što bi se napravio koncesioni akt. Ako ovaj zakon kako sad rekoste Vi omogućava ovo, onda je to stvar za pohvalu.

Što nije za pohvalu nego obrnuto - i to se krije u jednoj poluformalnoj definiciji koja je česta u zakonskim rješenjima, ali kada je ovaj postupak u pitanju vrlo simptomatičan, to je u članu 8 zakona, posljednji stav kaže: "Tužba ne odlaže dalje postupanje nadležnog organa u postupku dodjele koncesije". Razumijem da tužba ne odlaže izvršenje u mnogim situacijama kad je nešto urgentno, kad nešto mora momentalno da se riješi, ali ovo su takozvani sporovodni procesi. Znači, dodjela koncesija za nekog ko će da koristi 30 godina nešto nije nešto što mora da se riješi odmah. Ovdje rečenica da ne odlaže izvršenje, tj. ne može da utiče na dalje postupanje u dodjeli koncesija je klasični primjer kad Komisija odluči da dodijeli omiljenom ponuđaču koncesiju, pa onome drugome ostavlja mogućnost da se žali pa će mu nekad biti odgovoreno. To je jedna stvar koja na jedan vrlo grub način dezavuiše sve ovo dobro što ste pokušali da uradite, jer meni, kao opreznim opozicionom poslaniku, da ne kažem nekome ko se bavio biznisom iz ugla nekog ko nije u DPS-u toliko godina, i te kako mnogo govori. Znači, onaj kome se odredili da date koncesiju, vi ćete da mu je dati, a onda polako ovaj drugi neka se žali. Čak na ovaj način malo ubijate i volju ljudima da se žale, da se bave time jer misle da je nemoguće doći do pravde.

Inače, koncesije su jedan vid protežiranja svojih ljudi. Drugi vid najbolje možemo da formulišemo posmatrajući današnje novine i priču o dodjeli posla na termoelektrani, gdje je navodni pobjednik za rekonstrukciju lično Blažo Đukanović kao član konzorcijuma kinesko - crnogorskog. Crnogorsko učešće u konzorcijumu - kinesko su novac i znanje, a crnogorsko je

klasični reket porodice Đukanović. Tako da vi uvijek nađete načina, bilo kroz Zakon o koncesijama ili neki drugi, ili ćete možda da me ubijedite da se ekološkim pitanjem u rekonstrukciji termoelektrane zaista misli da se bavi Blažo Đukanović ili bilo ko iz Crne Gore od velikih naučnika i stručnjaka iz te oblasti. /Prekid/ i da taj njegov procenat u Konzorcijumu bude učešće Mila Đukanovića preko sina, brata, tetke, strica, nije bitno, bilo koga. Znači, treba malo i dobre volje. Džabe su samo zakoni.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:04:25)

Hvala Vam, poslaniče.
Možete naravno.
Izvolite.

DRAGICA SEKULIĆ (06.12.19 13:04:51)

Samo da pojasnim. To sam i rekla u uvodnom izlaganju, nego niste bili tu. Oko zainteresovanog lica - i prethodni i ovaj zakon predviđaju mogućnost inicijative od strane zainteresovanog lica. Razlika je u tome što u prethodnom slučaju, tj. po starom zakonu, zainteresovano lice kad pokrene inicijativu, taj predmet nije morao, tj. plan koncesija nije morao da se dopunjava tom koncesijom. Ovdje sad predviđa ukoliko zainteresovano lice podnese inicijativu, a tačno se zna na koji način podnosi inicijativu, šta ona sadrži, mora da prođe testiranje koje prolaze svi predmeti koncesija koji su dio plana koncesija. Dakle, to znači da ona mora da bude izanalizirana i sa ekonomske, i sa finansijske, i sa svih elemenata koji su bitni za koncesiju, da se proširi plan koncesije i da se onda na osnovu toga raspisuje koncesija.

Pomenuli ste ovamo da tužba, čak to i ne piše, /upadica/ ali ste zaboravili da kažete da prije tužbe ide žalba koja zaustavlja kompletan postupak. To je žalba Komisiji za koncesije, a nakon toga može da se pokrene upravni postupak i ovo je u stvari onaj dio u kome sam rekla da je usklađeno sa Zakonom o upravnom postupku. Apsolutno je usaglašeno u tom dijelu sa Zakonom o upravnom postupku, koji na taj način predviđa da žalba zaustavlja postupak. Nakon odlučivanja po osnovu žalbe, postupak se nastavlja. Može da se pokrene upravni postupak, ali on ne zaustavlja sprovođenje kao ni u jednom od drugih sektorskih zakona.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:07:04)

Odgovor na komentar poslanik Radunović.
Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (06.12.19 13:07:13)

U članu 8, to je posljednji stav - Tužba ne odlaže postupanje. Prije toga - protiv odluke komisije može se pokrenuti upravni spor. Znači, može se pokrenuti upravni spor, a član 31 novog zakona ne sadrži tako nešto, ali član 30 - u slučaju raskida ništa, član 30, /upadica/ pa morate se odlučiti koji član, ali evo dobro. Član 17 /upadica/ ne, ja sam pročitao, nego sad ovdje pričamo o pojašnjenju.

Član 17 - Odluku ponuđači, protiv odluke mogu da izjave žalbu komisiji.... koji odlučuju u roku od 30 dana od dana prijema žalbe. Žalba blagovremena prijava žalbe prekida sve dalje aktivnosti. Znači, blagovremena izjava žalbe, 30 dana prekida blagovremeno izjavljena žalba prekida sve dalje aktivnosti ... u postupku do donošenja odluke o žalbi, a po žalbi ponuđača komisija odlučuje u roku od 30 dana. I šta? Poslije 30 dana prvostepena komisija potvrdi, onaj koji smatra da je oštećen se žali, tuži i nikom ništa. A jeste nikom ništa, jer on sutra i kad dobije - gotova priča jer je neko dobio koncesiju, posjekao šumu i sve ostalo. Kako nikom ništa. To je

situacija koja je vrlo česta. Znači, jednostavno dobije onaj za koga je odlučeno u startu da treba da dobije, a posle se vi žalite i dobijete kroz pet godina, pa idu onda nadoknade šteta, sve standardno. Dobro, to je potpuno jasno.

Šta smo imali ono drugo? Zainteresovano lice. Ako je tako kako ste sad rekli, onda je to mnogo bolja varijanta. Znači, ako sam dobro shvatio, i inicijativa pojedinca mora da se uzme u obzir na isti način kao inicijativa Vlade. To je dobro i to je naravno bolja stvar. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:09:53)

Poslanica Vuksanović - Stanković.

Izvolite.

Komentar na izlaganje poslanika Radunovića.

VUKSANOVIĆ - STANKOVIĆ DRAGINJA (06.12.19 13:10:00)

Imali smo prilike da čujemo da je uvaženi kolega Radunović dao primjer na primjer. Ja ne znam da li se vi sjećate kada sam ja kroz ono poslaničko pitanje koje sam prije komentarisala ukazala na konkretnu pravnu situaciju, koja se potpuno poklapa sa onim što kolega Radunović kaže a potpuno demantuje Vas.

Znači, postojala je tužba određenih vlasnika pilana, tada sam govorila i kojih, protiv odluke o dodjeli koncesije za obradu šume i drveta protiv kompanije d.o.o "Nikola" iz Berana. Suprotno svim pravilima, u nedostatku kompletne tenderske dokumentacije, dodijeljena je koncesija tom preduzeću "Nikola".

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:10:48)

Poslanice, molim Vas samo trenutak. Vi upravo ne komentarišete poslanika Radunovića. /Upadica/ Ne, samo da Vam kažem. Molim Vas konsultujte se sa Vašim kolegama. Vi se obraćate predlagaču. Saslušajte me malo, vrijeme Vam stoji. Nemojte da zaloupotrebljavate institut komentara. Vi ste se javili da komentarišete izlaganje poslanika Radunovića. Molim Vas, ako ne komentarišete to nego ste željeli da imate dodatno vrijeme da razgovarate sa predstavnikom predlagača, iskoristite možda neko njegovo obraćanje jer ste imali svoje vrijeme. Zato Vas molim, privedite kraju Vaš komentar. Hvala Vam.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (06.12.19 13:11:37)

Uvaženi predsjedniče Parlamenta, nemojte mi Vi dijeliti savjete.

Molim Vas, ja ovdje konkretno komentarišem izlaganje. Vi se savjetujte, imate Vi potrebe da se savjetujete, a ne da meni ukazujete na to da se ja konsultujem. Odlično ja znam svoj posao da radim. Nisam sigurna jeste li ga Vi radili kako treba.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:11:55)

Hvala Vam.

Onda više nemate pravo na komentar.

Molim Vas.

VUKSANOVIĆ - STANKOVIĆ DRAGINJA (06.12.19 13:11:59)

Tražim pauzu.
Ovo nije prvi put da mi oduzimate riječ u Parlamentu.
Nemojte da mi oduzimate riječ.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:12:09)

Tražite pauzu je li?
Dajem pauzu.

/Pauza/

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:16:34)

Kolege, molim vas, pošto smo se razjasnili u međuvremenu, nastavite. Dva minuta Vam je preostalo da komentarišete izlaganje poslanika Radunovića.
Izvolite.

VUKSANOVIĆ - STANKOVIĆ DRAGINJA (06.12.19 13:16:47)

Vala se pitam je li moguće, kolega Radunoviću, da Vi ovđe navodite primjere, a da niste konkretan pravni slučaj našli kao što sam ja našla to. Je li moguće da se to Vama potkralo? Znači, ja sam našla konkretan pravni slučaj, gdje je Upravni sud odlučio u korist dobitnika koncesija suprotno zakonima ove države. Sad je presuda u korist tuženih. Šta će da se dogodi sada? Ovi i dalje imaju pravo da koriste šume d.o.o "Nikola" pilana, a ovi ne mogu da imaju drvenu građu ni da pokriju troškove kredita koji im je dao Investiciono-razvojni fond, niti da daju plate zaposlenima. Ja ne mogu da vjerujem, kolega Radunoviću, da Vi niste znali za taj slučaj. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:17:37)

Hvala.
Sad ima pravo da odgovori na komentar poslanik Radunović.
Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (06.12.19 13:17:47)

Hvala.
Koleginice Vuksanović, ja se, poštovani građani, izvinjavam vama. Došli smo u jednu tešku situaciju u Skupštini. Imala je potrebu gospođa Vuksanović nešto da kaže, pa smo tražili način da nađemo poslovničku mogućnost da ona dobije vrijeme i ona je dobila vrijeme. Ja neću dalje da uzimam vrijeme. Zahvaljujem svima i vama na "slatkom" napadu. Nije sporno ništa bilo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:18:17)

Hvala.
Poslanik Andrija Popović ima riječ, a neka se pripremi poslanik Raško Konjević. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (06.12.19 13:18:28)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovane predstavnice Vlade,

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama nastao je kao rezultat obaveze usaglašavanja sa Direktivom EU, koja uređuje koncesije za javne usluge i javne radove, a koje su predmet Prijedloga zakona o javno-privatnom partnerstvu. Opređenje države je da se režim koncesije proširi na preduzeća koja koriste prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i druga dobra od opšteg interesa za obavljanje koncesione djelatnosti, a u kojima država ili opština imaju neposredno ili posredno preko privrednog društva više od polovine akcija ili udjela, a koja nemaju zaključen Ugovor o koncesiji.

Napravljene su izmjene i dopune pojedinih odredbi u cilju preciznijeg i sveobuhvatnijeg regulisanja prava korišćenja prirodnog bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i drugog dobra od opšteg interesa koje je u državnoj imovini, a koje nije predmet zakona koji reguliše koncesiju na javne radove i javne usluge. Predloženim izmjenama i dopunama uvode se mineralne sirovine od strateškog značaja koje se utvrđuju propisom Vlade. Ova odredba ima odloženu primjenu nakon isteka šest mjeseci od početka primjene zakona. U međuvremenu će se izmjenama i dopunama Zakona o geološkim istraživanjima i o rudarstvu uvesti pojednostavljena procedura dobijanja prava na istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina koje nijesu od strateškog značaja.

Predviđeno je ukidanje mogućnosti i produženja roka trajanja koncesije za još polovinu ugovorenog perioda. Predviđeni su novi slučajevi izuzetaka za davanje koncesija bez javnog oglašavanja, među kojima je realizacija koncesije od strane privrednog društva ili pravnog lica u kome država ili opština ima neposredno ili posredno preko privrednog društva više od polovine akcija ili udjela. Vršiti se izmjena člana 44, a propisuje se i mogućnost da se eksproprijacija koncesionog područja vrši fazno tokom trajanja ugovora srazmjerno dinamici korišćenja koncesionog područja predviđenog Ugovora o koncesiji. Propisuje se i mogućnost da se eksproprijacija koncesionog područja obavlja fazno tokom trajanja ugovora, srazmjerno dinamici korišćenja koncesionog područja predviđenog Ugovorom o koncesiji.

Ja bih finalno, poštovana ministricu, par zapažanja i pitanje. Koliko je država prihodovala od koncesija do kraja polovine ovog polugodišta, do 30. juna 2019. godine, ako imate taj podatak? Znamo da su enormna dugovanja po pitanju koncesija. Vjerujem da će ove izmjene i dopune Zakona na neki način spriječiti tu zloupotrebu, kojoj smo svjedoci u čitavom tom dugom periodu. Bitno je istaći da samo Skupština Crne Gore može dati koncesije na duži rok, na rok preko 30 godina zaključno do 60 godina. Osnovni nedostatak čitave oblasti koncesija je transparentnost. Dakle, mi smo svjedoci da ta transparentnost, odnosno netransparentnost dovodi do toga da dolazi do tih zloupotreba. Vjerujem da će Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama na neki način popraviti to stanje. Liberalna partija će podržati Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o koncesijama. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:23:36)

Hvala Vam, poslaniče Popoviću.

Poslanik Raško Konjević, a neka se pripremi poslanica Ana Nikolić.

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (06.12.19 13:23:43)

Hvala, predsjedniče.

Uvažena ministarko,

Prije diskusije, zamolio bih Vas za komentar, govorim o izmjenama i dopunama ovog zakona, člana 10 kojim se mijenja član 20 u stavu 2 tačka 4. Ako sam ja dobro provjerio, ista ili

slična odredba je bila i u sada važećem zakonu, ali bih molio za pojašnjenje, jer se radi o izuzetnu javnog nadmetanja, da ne čitam sada odredbu - član 10 stav 2 tačka 4: Ponude koje sadrže projekat tehničko- tehnološkog rješenja i tako dalje i tako dalje. Ako možete da mi date primjer koji bi u praksi primijenio ovu odredbu.

Uvažena ministarko, kolege u Skuštini, poštovani građani,

Naravno, mi vrlo često ovdje znamo da negdje pokušavamo da svaki zakon koji dođe u Parlament ili dogradimo, ili osporavamo, ili hvalimo. Međutim nije problem u onome što piše u zakonu, nego problem nastaje onoga trenutka kada taj zakon krene da se implementira. Ja ću vam navesti jedan primjer koji je već stvorio problem i jedan koji potencijalno može da stvori problem, ili koji mislim da nije dobar imajući u vidu svrhu koncesija. Primjer koji je već stvorio problem traje dugo u Crnoj Gori, nekih 12 do 13 godina, gdje smo mi gotovo 17% svog šumskog potencijala, ako mogu tako da kažem, dali jednoj kompaniji. Jednu petinu šumskog potencijala dali smo jednoj kompaniji. Sad ja bih rekao da je taj vlasnik te kompanije blizak Demokratskoj partiji socijalista, vi biste možda mogli da se naljutite na mene i da mi kažete da sam politički nekorektan i tako dalje. Kako drugačije da zaključim kad čovjek se bori protiv države ili država protiv njega i on pobjeđuje državu 13 godina? Ili je genije, u najpozitivnijem smislu riječi, ili je država slaba, ne bi trebalo. Očigledno postoji neka simbioza između države i njega, ili postoji simbioza između Demokratske partije socijalista i tog privilegovanog tajkuna. Zašto govorim privilegovanog? Zato što ne postoji niko drugi ko 13 godina može da državu vrti oko prsta. Zna li koliko joj je dužan? Samo za koncesije sedam miliona, za poreze desetak ili do desetak. I znate li šta se dešava? Kad neki savjestan gradonačelnik kaže - Ljudi, Poreska uprava treba da ubira koncesiju po zakonu. Je li tako? Jeste. Poreska uprava to ne ubira od Vetre Jakić, a to je moj prihod. Dajte da se dogovorimo jer mi je opština u blokadi. Zna li šta se dešava? Smijene gradonačelnika iako je gradonačelnik iz DPS-a. Radi se o gospodinu Đačiću. Prema tome, nije problem, uvažena ministarko Sekulić, bojim se, šta će pisati u ovom zakonu, nego kako ćemo ga primjenjivati.

Na ovom primjeru, da ne govorim ovo su izvještaji Državne revizorske institucije u oblasti koncesija u dijelu šuma. Zna li kakve su tu ocjene i znate ko je mrdnuo nakon ovih izvještaja? Gotovo niko. I mi ćemo se danas "svađati, prepirati, tumačiti norme", međutim, nažalost u ovom društvu problem nastaje kada norme stupe na snagu. Jer, počinju da se izvrdavaju od onih koji bi trebali da koriste prirodno bogatstvo, da plaćaju koncesionu naknadu i da otvaraju neka radna mjesta, stvaraju neki profit, doprinose zajednici. Ovaj rok od 13 godina samo u šumarstvu napravio je ogromnu štetu - em što država nije imala prihode, em što je imala propuštenu priliku.

Pogledajte drugi primjer. Vi ste ministarka ekonomije nevezano za formalno obrazovanje. Ima li logike, ministarko, ovo? Vi ste, po Zakonu o koncesijama, raspisali proceduru za Aerodrome Crne Gore. Kažete - pobijediće onaj, hipotetički, skraćujem priču, ko između ostalog avansira 100 miliona koncesione naknade na početku. Vlada kada je krenula u tu proceduru i tako dalje, sada najavljuje lex specialis oko Montenegro airlinesa. Znači, dobro je, govorim što misli Vlada, kaže - 100 miliona će država da prihoduje, to je odlično. Ovdje poslanici DPS-a kažu - to je sjajno, genijalno i tako dalje. Super. Sad će doći lex specialis za sedam, osam dana da podmirimo dugove Montenegro airlinesa, pošto plana nikakvog za razvoj te kompanije nema. I znate li da će da pođu tih 100 miliona? Za vraćanje dugova. Koja je svrha koncesija objasnite mi onda. Je li se koncesija daje da bismo rupu zakrpili na drugo mjesto? Ne, nije to svrha koncesije. Tako mi pokušavamo da riješimo neke probleme ne nalazeći plan kako da ih riješimo ili model kako da ih riješimo, nego dajući /prekid/ što je, narodski rečeno, "zlatna koka". Mi ćemo od jednom 100 miliona eura na 30 godina. Damo tom Montenegro airlinesu, a za tri, četiri godine opet ćemo da se hvatamo za glavu što ćemo da radimo. Zna li šta je posljedica, koleginice Sekulić,? Nema više Aerodroma 30 godina, ne upravlja država njima, nego upravlja privatni koncesionar i ubira ogromne profite koje bi trebala da ubira država. Džaba nama, ministarko Sekulić, nakon takvog postupanja svaka odredba ovoga zakona. Jer, možda odredbe obog zakona jesu korektno, pravnički na svaki drugi način napisane, ali postupanje i posljedice toga za građane Crne Gore i državu Crnu Goru nemaju adekvatne efekte. Zahvaljujem.

Hvala.

Sad ako nema uključenja od strane predlagača, dao bih riječ Ani Nikolić, a neka se pripremi Milutin Đukanović.

Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (06.12.19 13:30:37)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažena ministarko sa saradnicom, kolege i kolegice, građani Crne Gore,

Danas su Izmjene i dopune zakona na dnevnom redu o koncesijama, iz paketa zakona koji uređuju ovu oblast. Ja ću reći da je stvarno davanje koncesija vrlo osjetljiva stvar za svaku državu. Pored navedene prednosti koje one nose, sam postupak pregovaranja mora da bude mnogo analitičan, mora da prethodi jako puno analiza da bi se on na pravi način uokvirio i da bi na kraju bio kruna želja i efekata koji se žele postići davanjem koncesija. Interesi ugovornih strana su uvijek dijemetralno suprotni, pa je neminovno da moraju se davati međusobni ustupci, ali samo do nivoa kada postignuti dogovori zadovoljavaju interese obje strane - i države i koncesionara. U tom smislu, mnogo je lagodnije pregovarati o takozvanim bot koncesijama. To su koncesije za usluge i koncesije za radove, i zbog toga su ih izdvojili u Zakonu o javno-privatnom partnerstvu i stavili ga u segment javno-privatnog partnerstva. Ono što je ostalo što je vrlo osjetljivo kada je u pitanju davanje je davanje koncesija na korišćenje, odnosno eksploataciju resursa. To su rude, zemljišta, šume i vode. Zbog toga je ovaj zakon posebno osjetljiv. Vlada je odgovorno prišla izmjenama i dopunama normi da bi se na taj način preciznije i strožije odredili uslovi eksploatacije ovih resursa, a na način da se zadovolji i država kao jedna strana i koncesionari, odnosno onaj ko se nađe na drugoj strani.

Cilj je da se što bolje reguliše korišćenje prirodnog bogastva naše zemlje i zakon koji je prethodan važio definitivno je na taj način precizirao, ali precizirao uglavnom kroz vrstu ugovora koji su se sklapali i sve ono što je bio predmet i eventualno spotalo se u praksi da ne može da bude riješeno ili da bude problem, rješavalo se kroz odredbe ugovora. Tako da smo dobijali da se kroz koncesije i sklapanje ugovora mnogi ugovori bili sami za sebe različiti. Ovim zakonom postiže se da se sve te procedure koje su bile problem u praksi riješe na pravi način normom u zakonu, na bazi dobrog iskustva zemalja u Evropske unije. Važno je istaći da se, osim dosadašnjih osiguravanja ugovora kad su u pitanju koncesije, jedno novo rješenje uvelo u novom zakonu, a to je da se dostavljaju garancije od strane koncesionara. Za dobro izvršenje ugovora mora se dostaviti garancija, koja pokriva cjelokupan vremenski iznos trajanja eksploatacije odnosno koncesije. Isto tako da se i pored toga može dati i druga vrsta garancija a to je da se da jedna vrsta osiguranja na osnovu koga će se pokriti. Ono što je važno istaći u ovom zakonu jeste da se pored naplate prihoda, odnosno onog što država kao prihod obezbjeđuje kad je u pitanju klasični ugovor između nje i koncesionara jesu i ostali prihodi koji se ovim zakonom uvode. To je da država naplaćuje prihod po osnovu stupanja nepokretnosti u državnoj imovini trećim licima u svrhu davanja koncesione djelatnosti, što do sada nije bio slučaj. Drugo, režim koncesije se proširuje privredna društva i pravna lica koja koriste prirodna bogatstva u svojoj upotrebi za obavljanje koncesione djelatnosti u kome država ima veći dio udjela akcija, a koji nemaju zaključeni ugovor o koncesiji na dan stupanja na snagu ovog zakona. To je jako važno zbog toga da se ne bi u diskriminatorni položaj postavile firme koje na ovaj način koriste dobra Crne Gore. Treće, kao prihod se predviđa koncesiona naknada od strane pojedinih subjekata koji se uvode u sistem koncesija, a koji faktički koriste prirodna bogatstva u svrhu obavljanja svoje privredne djelatnosti. To do sada nije urađeno. Zakon precizira izdvajanje sredstava iz budžeta. To je jako važno naglasiti i to su sredstva koja su potrebna za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, to jeste proces eksproprijacije od strane države u onim predmetima gdje je to neophodno, gdje država nema dovoljno svoje imovine da bi to završila. Pregled tih sredstava se precizno daje u planu davanja koncesije. Zato su ovim zakonom /prekid/ plana davanja koncesije u kome će biti precizirana područja odakle će se davati koncesije, kompletna analiza opravdanosti javnog interesa za davanje koncesija i visina novčanih sredstava potrebnih za rješavanje tih imovinsko-pravnih odnosa.

Sadržaj ovih planova upravo treba da pokaže da će ubuduće prihodi od predmetnih koncesija opravdati nastale rashode za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa. Da tu ne bude jaz kao što se nekada dešavalo. Važno je napomenuti da se zakonskom normom mladima daje mogućnost da eksproprijaciju može da vrši fazno tokom trajanja predmetnog ugovora koncesija, jer bi se postavilo pitanje svrsishodnosti trošenja budžetskih sredstava ako iz bilo kojeg razloga dođe do raskida ugovora. Institut koncesija i institut javno-privatnog partnerstva uglavnom su prijemčivi za zemlje koje su u tranziciji i za zemlje koje imaju visoko strano zaduživanje. Međutim, ovaj institut koriste i zemlje u razvoju, pogotovo možemo naglasiti primjere Poljske i Mađarske. Crna Gora definitivno ide ovim korakom. Ona će po pitanju i koncesija i javno-privatnog partnerstva koristiti stranih direktnih investicija na mnogo bolji način, revalorizovati svoja sredstva i bogastvo svoje države, a vodeći računa o održivosti i o tome da ta sredstva ne budu umanjena na neadekvatan način. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:37:18)

Hvala Vam.

Sada ima riječ poslanik Milutin Đukanović, a neka se pripremi poslanik Predrag Sekulić. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (06.12.19 13:37:27)

Poštovani građani, ovdje danas u Parlamentu imamo javno priznanje predstavnika Vlade da prethodni zakon koji je uređivao politiku u oblasti koncesija nije na kvalitetan način riješio ovu oblast. Sada imamo predlog novog zakona koji će kao da nešto popravi u toj oblasti. U međuvremenu najznačajniji prirodni resursi su već devastirani. Imamo koncesionare u oblasti rudnih bogatstava, koncesionare u oblasti šuma, koncesionare u oblasti hidropotencijala i koncesionare u oblasti igara na sreću. Ovi koncesionari iz oblasti rudarstva, iz oblasti šuma i igara na sreću mislim da su vlasnici teško došli do diplome srednje škole. Odjednom su postali eksperti i oni će donijeti prosperitet Crnoj Gori. Neće. Nijesu ni do sada, već su pojedini potencijali toliko izraubovani da od njih više niko neće imati koristi. Podijeljene su dozvole za mini hidrocentrale, pa se nešto obustavilo. Uglavnom, novog potencijala tu ima vrlo malo. U oblasti šuma imamo koncesionara koji se prije oprobao u oblasti aluminijuma, pa u turizmu. Svugdje je bio neuspješan i sad će da nas preporodi u oblasti šuma. Opasno je da su se prethodno renomirana preduzeća, kao što su Rudnici boksita ili razne drvoprerađivačke kompanije, uništile da bi ljudi bliski režimu mogli da dobijaju koncesije. Ono što nijesu mogli da uzmu privatizacijom, pomoću koncesija to postaje njihovo. Ministarstvo se pravi kao da nema veze sa prethodnim procesima, kao da će da donese nešto novo, kao da je neko drugi bio na vlasti. Koliko je ova vlast korumpirana navešću samo neke primjere. Neka ministarka ovdje odgovori zbog čega se dobijaju subvencije za mini hidrocentrale, za vjetroelektrane, ali nemamo koncesije za mini solarne elektrane. Vidjeli smo ovaj projekat koji se gradi u Ulcinju, mi protiv toga nemamo ništa protiv, neka se gradi, ali ova vlast je od stare Crne Gore i Hercegovine napravila kamenu pustinju. Zar to nijesu idealni prostori, da se tamo napravi privatno-javno partnerstvo, da oživi taj kraj i da se rade tamo mini elektrane. Imamo velike površine zemlje, imamo njihove vlasnike i idealne su za mini solarne elektrane. Ali vi nećete. Zbog čega nećete da oživite te krajeve od Riječke, Katunske, Lješanske nahije? To bi vratilo građane i u Progonoviće, i u Rijeku Crnojevića, i u Njeguše, i u Cuce, i u Čevo, i u Grahovo, i u Viluse, i u Banjane, i u Goliju. Zbog čega ne želite da razvijate taj zapadni dio Crne Gore, od koga bi svi imali koristi kroz višestruke efekte? Vi ćete mene lako da ubijedite da je broj sunčanih dana u Ulcinju veći za 5% od ovih krajeva. Ali to je zanemarljivo u odnosu na ono što bi mogli da dobijemo. Postoje velike površine zemlje čija je cijena danas veoma niska. Država u te krajeve neće da ulaže, a hvalite se da vodite računa o Staroj Crnoj Gori, o tradiciji, o Staroj Hercegovini. Vas to ne interesuje. Ponavljam još jednom, od tih krajeva ste napravili kamenu pustinju.

Nećete da dozvolite da sirotinja može da zaradi, jer kad bi sirotinja zaradila ne biše se vaši prijatelji i prijatelji vaših vođa obogatili. Njima se ostavila ekskluziva, 'ajmo da razvijamo mini

hidropotencijale, a mini solarne elektrane ćemo zanemariti. Jer na račun mini solarnih elektrana mogla bi da zaradi i sirotinja. Ali, to nije interes ove ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:42:28)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Predrag Sekulić, a neka se pripremi poslanik Goran Danilović. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (06.12.19 13:42:36)

Hvala Vam.

Gospodine predsjedniče, samo da ne bude nikakve zabune.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ:

Izvinite.

Ministarka Sekulić. Izvolite.

DRAGICA SEKULIĆ (06.12.19 13:42:49)

Poslanik Đukanović je postavio pitanje vezano za solarnu energiju. Moram da kažem da to nije predmet Zakona o koncesijama. Nigdje na svijetu se solarna energija ne daje pod koncesiju, to je prva stvar. S obzirom da ste pominjali cijene, po uredbi vezano za male hidroelektrane i za vjetroelektrane, ja ću iskoristiti priliku da Vas upoznam da po toj istoj uredbi je predviđen otkup energije iz malih solarnih elektrana po značajno većoj cijeni nego što je iz malih hidroelektrana i iz vjetroelektrana.

Dakle, kod malih hidroelektrana, koliko me sjećanje služi, u zavisnosti od toga koja je veličina elektrane od tri do 11 centi, kod vjetra 9,6, a kod malih solarnih elektrana, odličan ste primjer naveli i zbog toga je i 15 centi po kilovat satu. Tako da, Vi provjerite posebno za male solarne elektrane. Ja ću podsjetiti i zbog građana baš zato što ste rekli - mi smo potpisali ugovor za izgradnju velike solarne elektrane u Ulcinju; ubrzo raspisujemo tender za solarnu elektranu na Veljem brdu, a trenutno radimo baš sa, čini mi se sa nekad Vašom matičnom firmom, a to je Elektro distribucija, da se stvore svi uslovi da građani da mogu da izgrade malu solarnu elektranu, na svom krovu i predaju je u mrežu.

Svaki građanin će imati pravo da koristi fid-in tarifu za svoju solarnu energiju. Baš ste naveli odličan primjer i baš je uredba tako i napisana da u predjelima gdje je moguće graditi male solarne elektrane one imaju povoljniju cijenu u odnosu na sve drugo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:44:52)

Hvala Vam.

Poslanik Đukanović, odgovor na komentar.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (06.12.19 13:44:56)

Pa kad sam pričao o solarnim elektranama, pošto ste u istom paketu govorili o privatno-javnom partnerstvu, ja sam mini solarne elektrane naveo kao primjer.

Gospođo Sekulić, što se tiče solarnih elektrana, postoje subvencije samo ukoliko se ugrađuju na nekom objektu. Ali, ukoliko se prave na zemljanim površinama, tu nema subvencije. Ja Vam pričam o kamenoj pustinji i Vi kažete sada ako neki mještаниn iz Katunske nahije hoće na 100.000 m² da to pokrije solarnim panelima da ima subvencije. Nema, gospođo Sekulić, pažljivo sam čitao zakon i uredbe. U tim slučajevima nema. Ako imamo 10.000 m², možemo da dobijemo jedan megavat, ako je 100.000 m², maksimalno možemo da dobijemo 10 megavata. Jesu male, sve ispod 10 jesu male, a vi ovdje dovodite građane u zabludu sa subvencijama što će neko postaviti solarne panele na svoju kuću ili stambenu zgradu. Od toga nema niko koristi, ne bih spominjao velika prostranstva. I jesu male, nijesu na šest miliona m², kao ova kod Ulcinja, ali zar ne bi bilo idealno - veliki broj ljudi u Staroj Crnoj Gori i Hercegovini ima velike površine zemlje lošega kvaliteta, maltene kamenjare i to je način da se ta zemlja valorizuje, ali vas to ne interesuje. Kad bi se krenulo sa tim projektima, onda bi ova energija iz mini hidrocentrala i vjetrenjača otišla u drugi plan, a neko je došao do jeftine opreme, jer su Njemci već prije osam, devet godina odustali od izgradnje mini hidrocentrala, pa je neko dobio tu opremu iz Crne Gore po znatno nižim cijenama. Ali kad bi mogla i počela sirotinja da zarađuje u toj kamenoj pustinji, onda bi i cijena struje iz ovih drugih izvora energije značajno pala.

Demokratski front će u svom izbornom programu značajan dio posvetiti se izgradnji mini solarnih elektrana. Želimo da oživimo i Staru Crnu Goru i Staru Hercegovinu.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:47:44)

Hvala.

Izvolite da se razjasnimo.

DRAGICA SEKULIĆ (06.12.19 13:47:50)

Poslaniče Đukanoviću, stav Demokratskog fronta je vraćanje onoga što smo u ovoj Vladi zaustavili, a to su fid-in tarife. To će biti sastavni dio vašeg programa, tako ste rekli. Dakle, Vi tražite da se vratimo na to da kad pričamo o obnovljivim izvorima energije, želite subvencionirane cijene energije, tj. dodatak na tržišnu cijenu jer znate da sve nove projekte koje smo mi otpočeli u ove tri godine radimo potpuno po tržišnim principima. Vi ste mene pitali za male elektrane i ne mora da bude na kući. Kad pričamo o maloj elektrani, ona može da bude na metalnoj konstrukciji, bilo parking, bilo ispred kuće. To o čemu Vi pričate su značajno velike solarne elektrane koje uzimaju prostor. Evo da izračunamo prosto ako jedna elektrana od 200 megavati košta nekih blizu 200 miliona eura, to bi značilo da neko iz Stare Hercegovine za malu solarnu elektranu, jer je Vi tako zovete, koja je 10 megavata treba da uloži 10 miliona eura. Dakle, mi ne pričamo o malim investicijama, pričamo o tome da vi se vraćate na predlog subvencioniranja i prenosa nečijeg ulaganja na račun svakoga građanina za struju. Samo da pojasnim.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:49:32)

Molim Vas.

Poslanik Đukanović i time završavamo ovo razjašnjavanje koje izgleda nije bilo uspješno. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (06.12.19 13:49:40)

Sve elektrane ispod deset megavati su male. Vi ste odmah naveli primjer od 10 megavata. A što ne od jedan megavat? Pa će onda taj jedan megavat da nas košta 800 hiljada evra, pa država fino da subvencije ili se napravi ugovor o privatno-javnom partnerstvu, dobiju se povoljniji

kreditu. Sami znate da jedan megavat iz vjetroelektroelektrana ili jedan megavat iz mini hidrocentrala košta od 1,6 miliona evra do 2,5 miliona evra. Hidroelektrane su minimum 1,5 miliona evra koje vi pravite. Sad ste rekli u Ulcinju dobijate 250 megavati za 200 miliona evra. Zbog čega se to ne radi u staroj Crnoj Gori, pa država pomogne nekome da dođe do snage jedan megavat. To je na 10-15.000 m² svako domaćinstvo, svaka kuća u Staroj Crnoj Gori i Hercegovini ima toliku površinu, a njihove su površine mjere stotinama hiljada i milionima metara kvadratnih. Nemojte da dovodite u zabludu građane da li postoje suvencije za solarne elektrane koji će imati snagu jedan megavat. Ne postoje suvencije za to. Vi tretirate drugačije jedan megavat iz mini hidrocentrala, za to postoje suvencije, a za ove solarne elektrane ne postoje. Niko ne traži posebne suvencije, ali dokle važe suvencije za vjetrenjače i mini hidrocentrale, elementarno je pristojno da se omogući za istu snagu iz solarnih elektrana da se dobije. Vi sada klimate glavom, ali toga u zakonu nema da se vrši suvencija kod takvih solarnih elektrana. Vi ste izabrali tu politiku. Mi smo saopštili iz Demokratskog fronta šta će biti naša politika. Vrijeme je, gospođo Sekulić, da i sirotinja nešto zaradi. Pa ne može neko da se bavi hotelima, pa aluminijumom, pa šumama, a jedva je stekao diplomu četvrtog stepena srednje stručne spreme. Ili neko da raspolaže koncesijama na igre na sreću, nijesam siguran možda deset 12 godina, koliko mu je trajalo školovanje, a posvetio je 15 godina tome. Neko je dobijao sat za deset godina radnog staža u osnovnoj školi. To su nam glavni koncesionari. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:52:38)

Sada konačno ima riječ poslanik Predrag Sekulić, a neka se pripremi poslanik Goran Danilović.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (06.12.19 13:52:47)

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Uvažena ministarko Sekulić, gospođo Jakić,

Na početku samo par napomena što se tiče energetskega sektora. Danas je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet bio domaćin gospodinu Kopaču, sekretaru energetske zajednice, i moram da budem iskren da smo čuli sve pohvale na račun ne samo normativnog uređenja energetskega sektora, nego na račun svega onoga što se dešava u energetskega sektoru, uključujući i ono što Vlada radi kad su u pitanju obnovljivi izvori energije. Neko ko, napomena, čini mi se da ima nerazumijevanje kada je ovaj zakon u pitanju, tačno je da pitanje koncesija nije uređeno evropskim zakonodavstvom, ali sa druge strane ovaj zakon se odnosi na sve ono što nije uređeno zakonom o privatno-javnom partnerstvu, koji jeste usklađen sa onim što su direktive Evropske unije o kojim smo razgovarali prije nekoliko dana. Znači, ovaj zakon se odnosi na koncesije koje nijesu dio privatno-javnog partnerstva. Čini mi se da tu negdje imamo nerazumijevanje od strane naših kolega iz opozicije. Ne znam zašto bi neko bio protiv toga da država kao neko ko daje koncesiju bude bolje obezbijeđena nego što je to bila ranije. Ne znam zašto bi neko imao protiv toga da imamo i dodatno obezbjeđenje kroz osiguranje i sve ono što se tiče garancija da će se na pravi način izvršavati ta koncesija. Takođe, dozvolite mi da iskažem i politički stav zbog onoga što se čulo od strane kolega iz opozicije. Znači, apsolutno niko ne može da bude amnestiran za ono što su dugovanja kada su u pitanju porezi, za ono što su dugovanja kroz pitanje koncesije i posebno ne za dugovanja prema zaposlenima. Tu nemamo nikakve dileme i to je zaista nešto što na čemu treba država da insistira. Ali, takođe ne možemo rušiti Ustav i ne dozvoliti koncesionaru da ima i sudsku zaštitu ili drugostепенost kada je u pitanju odluka nekog državnog organa.

Neke koncesije su bile predmet razmatranja i na Odboru za poljoprivredu i turizam i na Odboru za ekonomiju i finansije, kao i pojedinih saslušanja. Znači, kako god mi na to gledali, ako je neko investirao u određenu oblast između 60 i 80 miliona, to je velika investicija za bilo koju državu a ne samo za Crnu Goru. Zaista mislim da država mora da se postara da ta investicija ima

svoje efekte, ne zbog onoga ko je uložio, ne zbog njegovog profita, nego država treba da učini sve kako bi imala korist i efekat od toga.

Dozvolite mi sa nekoliko opštih napomena koje su se čule da polemishem. Niko ne može biti protiv toga da mi ne izvozimo trupce i drvo, uostalom to je zabranjeno odlukom Vlade, a da to drvo prerađujemo u finalni proizvod. Niko nije protiv toga. Ali, vrlo je teško natjerati nekoga da bude uspješan u nekom biznisu i da ulaže novac u neki biznis koji mu možda neće donositi profit. Neke stvari zaista uređuje tržište, a, sa druge strane, država čini napore kada govorimo o onome što su ulaganja Investiciono-razvojnog fonda da podrži mala i srednja preduzeća koja se bave finalizacijom proizvodnje. Raniji Kombinat aluminijuma nije mogao da tu proizvodnju dovede do nivoa čistoće 99,7% aluminijuma. Danas se takav aluminijum izvozi iz Crne Gore, a opet govorimo o nečemu što je dio finalne proizvodnje. Takođe, Željezara Nikšić danas proizvodi specijalne čelike i to ih proizvodi kroz kovačnicu, ili profile koji se izvoze na tržište Njemačke. Ako pogledamo kakva je situacija u okruženju, često u ovom Parlamentu navođen dobar primjer Kombinata aluminijuma iz Mostara. Takođe je negdje politički građen zato što je ima isti problem kao Kombinat aluminijuma u Podgorici. Nije blizina boksita tolika da se nije moglo negdje drugo graditi, ili nije blizina energetskog izvora da se nije moglo negdje drugo graditi. U svakom slučaju, povoljnija je pozicija nego Kombinata aluminijuma u Podgorici. Danas taj kombinat, nažalost, jer sve što se dešava u regionu ima refleksiju u Crnoj Gori, taj kombinat ne radi. Znači, čini mi se da je Vlada povukla nekoliko dobrih poteza kada govorimo o Kombinat aluminijuma u Podgorici i govorimo o onome što je danas najveći izvozni efekat u Crnoj Gori.

Kada govorimo o koncesijama, samo da se vratimo na intencije ovog zakona. To su prije svega veće garancije države, veće garancije koje koncesionar mora da /prekid/, a sa druge strane ovo je zakon koji se ne odnosi na sve one ugovore koji se tiču privatno-javnog partnerstva. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 13:58:02)

Komentar Slaven Radunović.
Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (06.12.19 13:58:06)

Poslaniče Sekuliću, iako nijeste pričali o temi, ali ovaj dio me takao oko aluminijuma, čelika, a i oko finalnih proizvoda kada je drvna industrija u pitanju. Prvo, samo kratko oko aluminijuma i čelika - to što se proizvode nešto kvalitetniji krajnji proizvodi, krajnji ali industrijski proizvodi, primarne industrije, jeste taj procenat čistoće ali radi se o ingotu. Razlog je što se radi o neuporedivo manjim količinama proizvoda. Sadašnji pogoni i u Kombinat i u Željezari "Boris Kidrič" nekadašnjoj su toliki da su na nivou malo veće zanatske radionice u odnosu na ono što je bilo nekad. Zbog toga glupo je da se hvalimo time da ne znam koliko stotina hiljada nečega, sad imamo hiljadu, ali je boljeg kvaliteta. To i nije baš za pohvale, ali više bih se okrenuo na dio Vaše diskusije koji se ticao drvne industrije.

Dali ste primjer kako ni Vi nijeste za to da se izvozi sirovina i da je to uostalom zabranjeno. Ako je zabranjeno, i ako se ne izvozi, zašto to pominjete? Ali Vi znate da se izvozi i pored toga što je zabranjeno. To je sad manje bitno. Nego onaj dio kad kažete, kao nekakav zastupnik liberalne ekonomije, ako neko nema interesa da se bavi na višem nivou finalnom proizvodnjom, ne možete ga vi natjerati. Pa ne zato što je vašim rođacima, prijateljima tajkunima je omogućeno da zgrću ogromne pare bez truda. Zašto bi se oni bavili da prave od drveta namještaj? Što bi se oni bavili komplikovanim poslovima? Mora da ide na tržište, da ima dizajnere, pa kvalitet, pa koliko mu je smole u onom dijelu koji se prerađuje koji nije klasično drvo. Zašto bi se on tim bavio, kad fino može na koncesiju da dobije šumu, posječe šumu, izveze i stavi pare u džep. U tome jeste poenta. Zato Crna Gora u privrednom smislu jeste gdje se sad nalazi. To što imate neke rezultate na godišnjem nivou statističke kojima se Vi sad hvalite, to je proizvod zaduživanja. To je proizvod prodaje prava da koristimo svoje aerodrome sljedećih 30 godina. Vi sve prodajete u budućnosti što mi treba da koristimo sad da biste pokrili dugove lopovluka iz prethodnih 20 godina. Stalno ista

priča.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 14:00:56)

Hvala.
Poslanik Sekulić.

SLAVEN RADUNOVIĆ (06.12.19 14:00:57)

Zašto hvala kad imam još 10 sekundi? Ne, ne ima još 10 sekundi nego sam mislio da je zbog ovog lopovluka da ste mi ...

Ali, nema problema.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (06.12.19 14:01:12)

Ne, mislio sam da je minut poslije produžetka, pa završite za 10 sekundi.
Izvinite.
Poslanik Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ (06.12.19 14:01:16)

Hvala, gospodine predsjedniče. Uvaženi kolega Radunoviću, samo par napomena na početku - nemam ni rođaka ni prijatelja koji se mogu svrstati u kategoriju tajkuna, niti bogatih ljudi. /Upadica/ Rekli ste Vaših, ali nema dileme oko toga.

Što se tiče priče o aluminijumu i Željezari, uvijek bježite od toga kada je nešto pozitivno. Ali, samo da Vas podsjetim da ste tu priču počeli Vi i vaše kolege iz Demokratskog fronta. Mislim da je to primjer koji treba uvijek navoditi, zato što smo imali prilike nekoliko godina da slušamo kako zaboga eto Kombinat aluminijuma u Mostaru radi punom parom. Sve je super, sve odlično, a mi smo unuštili Kombinat aluminijuma u Podgorici. Znači, smatram da je dobro što imamo ingote ovog kvaliteta, a sačekajte godinu, najava je da će se ići ka većoj finalizaciji ulaganja nekih još desetak miliona eura. Da ne bismo bili nedorečeni, uvijek govorimo i o tome kako imamo veliku razliku između uvoza i izvoza. Najveći izvozni proizvodi danas u Crnoj Gori su upravo ono što proizvodi Kombinat aluminijuma Podgorica i Željezara. Više od 150 miliona eura izvoza imamo samo po tom osnovu. Uvijek se moramo vraćati na ove primjere koji su dobri.

Što se tiče drveta, izvoz drveta je zabranjen. Znači, bilo je saopštenje, jasno je Vlada saopštila - izvoz je samo u onom dijelu u kojem za potrebe Elektroprivrede drvo ide na hemijsku obradu u Srbiju i vraća se nakon te hemijske obrade. Smatram da treba prije ili kasnije da uradi i naša Elektroprivreda, ako postoji ikakvog ekonomskog interesa da to radimo ovdje u Crnoj Gori - da to ne radimo sa drvetom da neko drugi hemijski obrađuje drvo ako to može da se uradi u Crnoj Gori. Problem jeste što nam manjka preduzetničkog duha. Puno toga Elektroprivreda uvozi za svoje potrebe. Ali, čini mi se da bi bilo dobro kada bi Elektroprivreda, koja je u državnom vlasništvu, napravila specifikaciju svih tih pojedinačnih potreba i da vidimo da li nešto od toga možemo ekonomski pod istim uslovima da proizvodimo u Crnoj Gori. Znači, makar i po cijenu onoga da to bude zajedničko ulaganje, sa jedne strane, privatnoga sektora, a, sa druge strane, Elektroprivrede ili države, kako god to zvali.

Osnova ovog zakona jeste da se on odnosi na sve ono što nije privatno-javno partnerstvo, kao i da donosi poboljšanja /prekid/. Država sada ima garanciju, ima osiguranje ako neko ne izvršava dobro koncesiju, da sutra naplati ono što bi možda u nekim drugim slučajevima ili što se dešavalo da se izgubi odlaskom u stečaj itd. Mislim da to treba pozdraviti kao namjeru Vlade da se u ovoj oblasti uvedu nova poboljšanja.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:04:13)

Hvala, poslaniče Sekuliću.
Pozdravljam vas sve. Izvolite.
Kako da ne, ako kolega Sekulić nema ništa protiv.

STRAHINJA BULAJIĆ (06.12.19 14:04:39)

Gospodine Sekuliću, što se tiče KAP-a, on je 2008, 2009. godine trošio milijardu i 300 miliona KW sati godišnje, to je proizvodnja maksimalna termoelektrane danas za godinu dana. Zna li koliko troši sad? Prošle godine 62 megavata, čitav KAP, a trošio je 230 megavata. Ne možemo to uzimati kao primjer da je čitav izvoz Crna Gora čudo napravila sa 150 miliona evra izvoza aluminijuma. Zna li koliko troši Željezara godišnje struje? 38 miliona kilovat sati - kao malo bolje domaćinstvo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:05:22)

Hvala, poslaniče Bulajiću.

PREDRAG SEKULIĆ (06.12.19 14:05:27)

Hvala, gospodine potpredsjedniče. Hvala kolega Bulajiću. Samo nekoliko napomena. Naravno, ovo je Vaša oblast. Vi znate da više nemamo elektrolizu kao takvu, koja je najviše vukla električnu energiju i aluminijum se proizvodi upravo tako što velike količine električne energije troši. Mislim da je to dobro prije svega za Zetsku ravnica. Sa druge strane, trošiti na energiju na taj način nije dobro. Zašto? Zato što se danas najviše aluminijuma proizvodi u Kini, Africi, Južnoj Americi - tamo gdje ta energija nešto jeftinija. Rijetko ćete naći primjer u Evropi, a dozvolićete da je bilo na desetine kombinata aluminijuma mnogo većih od onog koji je bio u Podgorici, da proizvodi na skupu energiju, da proizvodi aluminijum danas u Evropi.

Naravno, i otvara se tu jedno još jedno dodatno pitanje, u jednom dugom periodu ta cijena energije je bila izuzetno niska kada je u pitanju Kombinat aluminijuma, bez obzira što se radi o vršnoj energiji u jednom velikom dijelu. Ta cijena energije je bila izuzetno niska i to je bio /upadica/ Da, ali to je bio problem, ako plaćate deseti dio cijene koja se na tržištu može postići, onda to nije dobro. Ne govorimo o tržišnoj privredi. Slažemo se da elektrolučne peći desetotonske koje su nekada krasile Željezaru negdje ipak tehnološki prevaziđene. Ali, kažem još jedanput, meni je bitno da imamo više finalnih proizvoda od ranije.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:07:00)

Hvala, poslaniče Sekuliću, posebno za fer korišćenje vremena. I zbog sebe i zbog vas, pročitacu par sljedećih učesnika u raspravi: Goran Danilović, Nada Nenezić, Ranko Krivokapić, Bogdan Fatić, Strahinja Bulajić.

Poslaniče Daniloviću, Vaša je riječ.
Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (06.12.19 14:07:30)

Uvaženi građani, kolegice i kolege, gospodine potpredsjedniče,

Zgodna prilika da sa ministricom porazgovaram o onome što javnost interesuje, a povod je izmjena zakona, jedna u nizu. Minuli je uradila Vlada, koja je za sebe govorila da je dobra i da je napravila bolji Predlog zakona iz ove oblasti. Sad tvrdite da je tek sad dobar iako ga je radila ista Vlada. Za mene je to Vlada kontinuiteta. Nemojte to da vas sjekira.

Uostalom, ako ne vjerujete meni, pitajte premijera. On će vam reći da je Vlada kontinuiteta. Ako kaže drugačije, neće biti dobro. Suštinski., hoću i da Vas pitam zbog toga što svakako ovo nije moja struka, ali jesam zainteresovan javno govoreći i pitajući se da čujem i od Vas odgovore. Shvatio sam da država izdvaja veće garancije. Razdvojili smo sada privatno-javno partnerstvo i koncesije vrlo jasno. Znamo šta može biti predmet koncesije, ali u svijetlu onoga što nas očekuje i od čega Vlada ne odustaje, pa po cijenu da su protiv i manji koalicioni partneri, govorim o Aerodromima koje treba dati pod koncesiju. Želim javno da postavim pitanje - Kako je moguće da ta ista Vlada kaže da se ne smijemo nipošto odreći recimo Montenegro Airlines-a, bez obzira što pravi užasne gubitke, što više ne možemo ni da nabrojimo koliko je kome dužan, što se to mjeri desetinama miliona evra, što za neplaćene poreze što za dug Aerodromima? Dakle, ne možemo se odreći Montenegro Airlines-a, ali njega ne prodajemo. Zato što neće niko da kupi. Zaista bi bio lud ko bi kupio tako nešto. A ono od čega ne bi smjeli da se odrekemo, zbog toga što nije gubitaš, da kažem jezikom koji običan čovjek razumije - hoćemo da damo za naknadu na 30 godina, u početku 100 miliona, pa onda redom kako ide po zakonu. Šta ćemo da radimo mi sa tih 100 miliona? Mogli bismo da obradujemo građane i kažemo - Aerodromi će ostati na mjestu gdje su, dobiće nove upravljače, to će biti sve bolje nego što je upravljala Vlada, a mi ćemo sa tih 100 miliona lakše vraćati dugove, ili ćemo uložiti taj novac u druge sektore važne za građane u zdravstvu, u prosvjeti. Ništa se od toga neće desiti. Mi očigledno treba od te prodaje, pa makar direktno ili inidrektno kroz budžet, da pokrijemo troškove koje je napravio Montenegro Airlines. A sad mi objasnite kao neko iz Vlade ko kaže da se ne smijemo odreći Montenegro Airlines-a, naše domaće avio kompanije, zašto se ne smijemo odreći? Ko će da trpi Montenegro Airlines? Koji to koncensionar koji dođe će trpjeti takvog gubitaša koji će nastaviti vjerovatno da radi kako je radio do sada? Ja to ne mogu da razumijem. Ne, uvaženi građani, mi ćemo od prodaje, od tih stotinu miliona dobijenih za koncesiju, vjerovatno pokriti to što su dužni državi za poreze, vjerovatno morati da očistimo dugovanja prema Aerodromima i onda će oni odjednaput preko noći početi da posluju profitabilno, biće uredni. Pa zašto su do sada ovo radili? Kako je moguće uz ovolike subvencije države da jedan monopolista na tržištu bude najveći problem meni se čini budžetski države Crne Gore? Kako je moguće da neko ima svaki četvrti let sa naših aerodroma i da ima privilegovanu avio liniju najskuplju za najkraću destinaciju u Evropi, to je Podgorica - Beograd, više puta dnevno i da proizvodi tolike gubitke? I sad treba da prodamo Aerodrome da bismo pokrili šta? Ako nijesam u pravu, i ako ovo nije Vama konkretno vezano za Predlog zakona, ja mogu da kažem da je Predlog zakona dobar ili da je bolji od onoga koji je bio najbolji. Ali, ovdje se radi o tome šta će biti posljedica njegove primjene. Pitam vrlo korektno i vrlo konkretno ono što narod najviše interesuje. U redu, znamo da će privatno-javnim partnerstvom biti finansiran ostatak auto puta, dionica jedan, dionica tri, ali ovo nam predstoji. Očigledno /prekid/ završiti i da ćemo mi "ostati" bez Aerodroma na 30 godina. Ne znam, ja ne volim da komentarišem nečiju gestikulaciju, ali ne morate da gestikulirate ako želite da odgovorite.

Ne morate da mi klimate glavom da sam u pravu i da nijesam. Ja i da nijesam, ja bih nastavio da pričam. Nijesam mislio na Vas, nego na Vašu kolegicu. /Upadica/ Nemojte sad. U svakom slučaju, možemo da razgovaramo, može da vam se ne dopada način na koji govorim, način na koji pitam, može da to nije tema Vašeg interesovanja. Možda mislite da sam izašao iz okvira predloženog zakona, ali sam vrlo konkretan zbog toga što ljudima objašnjavati šta ste vi predložili u izmjenama rečnikom kojim ne razumiju nema nikakvog smisla. Ja sam predstavnik građana i želim da im pojasnim da ovo što ste vi danas uradili, po mom skromnom sudu, neće uvesti red do kraja u ono što se zove koncesije u Crnoj Gori. Mislím da to ostaje i dalje izvor velikih zloupotreba. Nijesam pominjao ni male hidroelektrane zbog toga što sam odlučio da to ne pominjem, jer je premijer na kraju donio odluku da ne moraju sve rečice i svi potoci u cijevi. Znam da bi i to iritiralo, a mogao sam da Vas pitam, po Vašoj procjeni kao ministra, koliko će nas koštati raskidi ugovora sa onima koji su već potpisali? Nijesam, interesuje me najveći potrošač. Nevjerovatno je da država Crna Gora, da građani Crne Gore toliko ulažu u monopolistu na tržištu

avio, makar kad smo mi u pitanju, a da za uzvrat dobijamo obavezu, ako ćemo da spasimo i budžet i njih, da prodajemo Aerodrome koje niko drugi ko može da napravi analizu i za /prekid/ godina ne bi prodao. Ovo ne govorim ja kao opozicioni poslanik iz Ujedinjene Crne Gore, ovo su vam djelovi strateških analiza koje su dobijali i ljudi u Vladi. Preporuku da se to ne čini, da je to dio porodičnog srebra kad je već tako. Ipak, ide na doboš.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:14:53)

Hvala, poslaniče Daniloviću.

Odgovor na Vaše izlaganje ima ministarka Sekulić.

DRAGICA SEKULIĆ (06.12.19 14:15:00)

Hvala, potpredsjedniče. Zbog građana, jer mi nije bio uključen mikrofon, ne znam zašto ste doživjeli gestikulaciju. Nismo gestikulirale ni ja ni koleginica. Konsultovale smo se sa aspekta zakona koje smo došle danas da predstavljamo. Potpuno razumijevajući Vaše interesovanje za važne projekte od ove države, i mi smo ih u Vladi doživjeli kao jako važne. Uz napomenu da sve vrijeme govorite o prodaji Aerodroma, a odlično znate da se radi o zakupu Aerodroma. Takođe znate da to nije predmet ovog zakona za ubuduće, nego da će se sprovoditi po prethodnom zakonu. Vjerujem da ćete kroz neku od sljedećih sjednica zaista sa kolegama čija je to direktna nadležnost imati priliku da dobijete sve odgovore. Ja prosto sad ne želim da izađem ni sa jednim podatkom, vjerujući da će moje kolege to mnogo temeljnije da urade nego ja. Jer, ja sam ja danas došla da govorim o onome što je predmet, opet razumijevajući i trudeći se da našim građanima to bude blisko, a vjerujući da kroz ove izmjene i dopune na održiv način uvodimo bolji red u sektor koncesija, u sektor prirodnih bogatstava bez ikakve namjere da dovodim u pitanje Vaše interesovanje i za druge projekte.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:16:34)

Zahvaljujem, ministarko Sekulić.

Poslaniče Danilović, izvolite. Vaš odgovor na komentar.

GORAN DANILOVIĆ (06.12.19 14:16:40)

Uvažena ministrice, ja opet kažem da je čini mi se potpuno prirodno i svrhovito da govorimo o posljedicama koje će proizvesti, oprostite, govorim u žargonu, ovaj ili onaj zakon. U suštini, mi danas nemamo predlog novog zakona. Ovo je Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona.

Dakle, zakon koji izmjenama dovodimo u stanje novog, ali se radi o jednom istom koji tretira tematiku koju sam ja to što je nešto počelo po starom zakonu, pa mora biti završeno po njemu, nas ne, izvinite potpredsjedniče, ja sam očekivao od Vas da me ne decekontrišete a Vi to uspješno radite. Zbog toga što imam cijelo vrijeme osjećaj da sa mnom polemishete, a Vi ne nego sa gospodinom Krivokapićem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:17:41)

Izvinjavam se na nesmotrenosti mojoj. Nastavite.

GORAN DANILOVIĆ (06.12.19 14:17:47)

Ipak, vjerujem da ste mogli, nije problem saopštiti cifre, Vi ste ministrica, danas ovo nije tema dnevnog reda, ali mogu Vas ovo što Vas ja pitam u Parlamentu pitati novinari ovdje. Sumnjam da biste rekli da danas o tome nećete da govorite. Zbog toga što kako je moguće da nešto što je možda i najvažnija stvar, oprostite što se drznuh da kažem, u vašem resoru, odjedanput to nije važno, nego ćemo govoriti o izmjenama i dopunama Zakona, ne govoreći uopšte da li to ima veze sa onim što je meni kao poreskom obvezniku strašno važno. Ja ću ponoviti, uporan sam - mislim da je lako objasniti ako želite zbog čega prodajemo ono što nas savjetuju naročito koristim riječ "prodajemo". Hoću da građanima pojasnim to zbog čega Vi meni stavljate do znanja da nijesam u pravu. Izvinite, ako se odričete vlasništva na 30 godina, možemo zakonskom /prekid/ davanju u zakup. Za jednu generaciju je to prodaja. Ne sporim da se radi o izdavanju u zakup i da ćemo vratiti u punom kapacitetu, ako tada bude bilo sreće i prilika, za 30 godina Aerodrome državi, s tim što se i tada može postaviti pitanje da li nam trebaju, možda je neko upravljao, možda je sve u međuvremenu amortizovano. Prosto naučila me je politička praksa da govorim onako kako ljudi to razumiju, preuzimajući na sebe da bih morao znati i znam o čemu se radi, da nije klasična prodaja. Ne daj Bože da ih prodajete za sto miliona trajno. Mene interesuje, hoćemo da živimo ovih 30 godina, zašto uporno spašavamo onoga ko je monopolista u svijetu avioindustrije od našeg novca. Zbog čega sada kada od zakupa dobijemo, recimo, stotinjak miliona ne možemo da se radujemo nego znamo da će biti, između ostalog, i za njih, za ono što duguju državi, za ono što duguju Aerodromima.

Prosto to ne mogu da pojmem, zbog čega je tako važna za državu i za njen turizam avio kompanija koja pravi gubitke. Zar nije u današnjem svijetu ponude moguće naći nekoga ko će taj posao raditi dobro kao i oni? Ili se radi, ipak, o tome da nam treba i zbog nekakvog političkog razloga. Zašto tako nijesmo spašavali neke druge gigante koje smo možda morali? Zbog čega na takav način nismo spašavali poljoprivredu kako danas spašavamo propalog avio prevoznika? Ja to niti razumijem, niti mogu da opravdam. U pravu ste, Vi ne morate, zaista, /prekid/ malo iz onog što je bio meritum ovih izmjena u zakonu, ali vjerujem da će javnost ostati uskraćena za relativno proste odgovore. Da ste željeli da ih kažete, mogli ste. Nisam tražio ništa, što bi narod rekao, "u vezi španskih sela", nego u vezi onoga što je pitanje Vašeg resora. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:21:15)

Hvala, poslaniče Daniloviću.

Sljedeća je poslanica Nada Nenezić, a neka se pripremi poslanik Krivokapić.

NADA NENEZIĆ (06.12.19 14:21:24)

Poštovana Skupštino, poštovana ministarko Sekulić sa saradnicom, poštovani građani i građani Crne Gore,

Osnovni razlog zbog čega je došlo do izmjena i dopuna Zakona o koncesijama je potreba da se sveobuhvatno reguliše pravo na korišćenje prirodnih dobara koja su društvena svojina, a koja nijesu predmetom drugih zakona, na primjer Zakona o javno-privatnom partnerstvu. Naša zemlja je bila u obavezi da usaglasimo normativ iz ove oblasti sa direktivom Evropske unije. Vlada je bila u obavezi da predloži ovaj zakon upravo zbog toga što bi njegovim izostankom došlo do toga da se ovaj sektor pravno tumači preko dva zakona, i to starog Zakona o koncesijama i novog Zakona o javno-privatnom partnerstvu, što bi de facto i de jure bilo nedopustivo.

Izmjene se odnose na propisivanje novih slučajeva izuzeća javnog nadmetanja za davanja koncesija, obavezu nadležnog organa da izaberu najpovoljnije ponude, uvođenje garancija za dobro izvršenje ugovora, preciziranje uslova za prenos koncesija itd. Predmetom koncesija može biti istraživanje ili eksploatacija mineralnih sirovina, korišćenje vodotoka, drugih voda, korišćenje šuma, korišćenje bogatstva u morskome dobru, obala, rijeka i jezera. Ovim zakonom unaprijediće se politika u oblasti korišćenja prirodnog bogatstva kojim gazduje država i drugog dobra od opšteg interesa i njihove valorizacije. Rok na koji se daju koncesije određuje se u zavisnosti od javnog

interesa, predmeta koncesije, vremena potrebnog za povrat investicije i ostvarivanje dobiti na osnovu koncesione djelatnosti. Rok na koji se daje koncesija ne može biti duži od 30 godina kada odluku donosi Vlada, niti duži od 60 godina kada odluku o davanju donosi Skupština. Rok trajanja koncesije se može produžiti nakon isteka ugovora i to najduže za polovinu roka koji je potpisan ugovorom. Ovakvim rješenjima predviđeni su i novi budžetski prihodi kroz korišćenje nepokretnosti. Kao prihod se predviđa i naknada za koncesiju od strane pojedinih subjekata koji se uvodi u sistem koncesija. Predložene izmjene i dopune Zakona o koncesijama su izraz namjere predlagača da se brojna pitanja iz te oblasti riješe. Predlažem da ovaj zakon usvojimo. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:24:13)

Hvala, poslanice Nenezić.

Kao što sam najavio, sljedeći je poslanik Ranko Krivokapić, a neka se pripremi poslanik Bogdan Fatić.

Izvolite, poslaniče Krivokapiću.

RANKO KRIVOKAPIĆ (06.12.19 14:24:27)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovana ministrice, uvijek imam problem kada treba Vas kao resornog da kritikujem, jer znam da je ova Vlada u političkom, naravno ne u stručnom smislu, činovnička Vlada. Ljudi koji su od struke tamo, to se u politici zove činovnička Vlada, bez namjere da nekoga uvrijedim, tako se to u politici zove. Kada je Vlada stručnjaka, nije Vlada političke ličnosti onda znam da je vaš zadati prostor u dijelu struke, a u dijelu namjera nije. Ovakvi zakoni se pišu u dijelu namjera. Svaki zakon ima svoj ratio legis. Ovdje su dvije namjere otkrivene vrlo lako. Jedna je ono što se zove "batina" Evropske unije da bismo dobili poglavlje 8. Zato se ovako sistemski zakoni u kumbulj kao novogodišnji paket trpaju, a traže puno veću raspravu i puno ozbiljniju raspravu. Vama je bilo dovoljno da raspravite sa Evropskom unijom. Pogledao sam svoju arhivu, koliko smo mi raspravljali Zakon o državnoj imovini, skoro dvije godine smo ga raspravljali i Zakon o svojinsko-pravnim odnosima. Ovo su izvedbeni zakoni, što bi rekli Hrvati, za to.

Taj drugi dio koji me uvijek više brine, prodaja porodičnog blaga. To se u politici tako zove, kada prodajete one zadnje ostatke monopola koje imate. Aerodromi su jedan od takvih monopola koji nosi monopolsku rentu. SDP je od svog osnivanja, to je 30 godina, na zdravlje iduće godine, odnosno 2020. slavimo, na istom konceptu, ako je nešto monopol prirodni ili ovaj drugi, da to bude u državnom vlasništvu, da bi taj profit koji se nužno mora brati na osnovu prirodne rente i poslovne rente kao što su Aerodromi išao u one djelove društva koji se moraju alimentirati koji ne prave ekstra profite: kultura, obrazovanje, zdravstvo u ovim slučajevima kod nas, naravno u razvoj nauke, pa i podsticanje malog i srednjeg biznisa. Zato služe ti resursi prirodni i poslovni monopoli koji daju dodatnu vrijednost. Ovdje prepoznajem to da, kada više nema SDP-a u toj Vladi, više nema ni kočnica da se posljednje porodično blago iznese na pazar. Jasno vam je ako je državni dug 80%, bilo koja zemlja ovakvih ekonomskih performansi, a Vi ste sada ministar ekonomije, mora da rasprodaje i porodično blago. Srbija je smanjila svoj dug posljednje tri godine, Hrvatska je smanjila svoj dug posljednje tri godine, a Crna Gora ga je povećala, a u Crnoj Gori je navise rastao GDP. Tu je sve, ko hoće ozbiljno da priča o ekonomiji i politici, jasno. Može politikantstvom da se bavi ne znam ko hoće, ozbiljni ljudi koji hoće da prave sistem ne za četiri godine nego za svoj narod, da prođu provjeru vremena i ljudi tako tumače te stvari.

Sada su došli Aerodromi. SDP ih je odbranio dok je bio u vlasti 18 godina. Sada više nema nikoga u vlasti. Nema kočnica za tu fazu pohare da se proda i porodično blago. To je dokaz u kakvom smo stanju. Svako sa strane kada vidi što prodajemo zna kakva nam je ekonomija. Tužna je to slika o nama da smo došli dotle, a SDP-a nema više da to može odbraniti, a drugi, kao što znate, postali su dio satelitskog sistema te pohare.

Izvukli ste iz Zakona o koncesijama privatno-javno partnerstvo u onim oblastima đe bi se to lakše moglo oposliti, kako narod kaže. Opet ponavljam - ne odnosi se na Vas lično, nego na

sistemske namjere koje čitam iz ovoga i u ovoj fazi pohare narodnog dobra, to se tako zvalo. Jeste suština tih dobara da su narodna dobra, ne pripadaju nijednoj generaciji, nijednoj vlasti nego pripadaju narodu kao najtrajnijoj kategoriji. Tužno je meni čuti priču da ne možemo upravljati našim dobrima. Trebalo bi da kažemo da treba i države da se odrekne, da je prodamo ako je loša vlast, jer ne zna da upravlja državom. SDP se ne odriče Crne Gore, niti misli da je trebamo prodati što je ova vlast loša 30 godina i što hoće poharu. Isto tako, prirodna dobra ne prodajete zato što je loš menadžment, tu je još i lakše, tu ga zamijenite, pa stavite poštene ljude. Ako vlast nije u stanju da stavi poštene, odnosno one koji nijesu slični njoj, neka stavi barem menadžment i zacrta mu koliki mora biti profit. Aerodromi Crne Gore deceniju su čekali samo saglasnost, ne garanciju države, da odu u modernizaciju. Otvarao sam posljednju modernizaciju tivatskog aerodroma. Trista pedeset miliona je trebalo da stigne profita tih aerodroma, ne sto miliona bijedne nadoknade unaprijed da bi se dali Montenegro airlinesu, nego 350 miliona čistog profita za ove građane. Deceniju Vlada Crne Gore je odbijala SDP da da saglasnost, ne garanciju, ponavljam, ne da optereti budžet, a davali su tajkunima garancije, davali su Deripaski garancije, ovdje saglasnost da oni plaćaju iz svojih sredstava kredite. Hoće li neko da mi kaže da je to poštena namjera? Hoće neko da mi kaže da je to briga o državi, da je to patriotizam, da je to crnogorstvo? Ne, to je pohara, kako smo mi rekli, iz vlasti. Ovu riječ sam rekao iz vlasti, nijesam je rekao iz opozicije. Tada smo znali da vodi nečuvanje narodnog dobra ili državnih resursa. Ponavljam, kao što ne mijenjamo državu zbog toga što je loša vlast, ne možemo prodavati i poklanjati monopole zato što je loš menadžment, ako je loš. Ali, i takvi kakvi su, oni liferuju profite i takvi kakvi su zbog prirodne rente i pozicije stvaraju dobro za ove građane Crne Gore.

Bili smo i protiv Telekomu da se proda, spriječi smo nekako totalnu prodaju Elektroprivrede, a sada se hvalite da ste uspješno vratili ono što ste bili izgubili, a mi vas molili /prekid/. Stanite na loptu. Znam da misle da se može izbjeći svaka odgovornost posle nekog vremena, ali znam i zemlje koje su pravile revizije procesa, revizije privatizacije. Znam i Hrvatsku koja je uvela da nema zastare za krivična djela iz privatizacije. Mi ćemo to uraditi. Vjerujte mi, prva sljedeća prilika će biti da nema zastare za krivična djela iz privatizacije, jer kradete svoj narod. Kolonijalne sile su išle u druge zemlje pa su krale, pa su krale Afriku, pa su krale Aziju. Loše vlasti kradu svoj narod. To je najgori oblik krađe, kada trajna dobra date nekom drugom da više nemamo čime da ovu sirotinju dignemo malo iz svega na noge.

Ponavljam, vaš stručni dio poštujem, ali namjeru iza toga jasno vidim. Namjera je i stvar iskustva. Imamo iskustva kako su to radili i jasno mogu da prepoznam kako će to završiti. /Prekid/ slično adresirano, ali jeste na Vladu koja je odgovorna za to, bila ona činovnička ili krajnje politička, ovaj način gazdovanja dobrog naroda koji su stekli daleko prije mora se promijeniti. Kupili smo ih za osam miliona dolara te Aerodrome i pretvorili smo ih u imovinu koja, po vašem mišljenju, vrijedi 100 miliona, a, po našem mišljenju, vrijedi milijardu. Spreman sam da to utvrdim. Rast saobraćaja u Evropi i sve ostalo što se dešava, upoređivanje s američkim tržištem će vam pokazati kako to vrijedi milijardu, a ne bijednih i po načinu davanja i po količini zarade koju ćete dobiti da biste pokrili dug iduće godine koji će opet biti veći. Ako vam je dug rastao sa 5% rasta GDP-a, kako će vam tek rasti kada stane ovaj napumpani rast?

Stanite na loptu, tražite konsenzus u ovoj državi, tražite da stvorimo plan razvoja i to je vaša, takođe, obaveza. Ustav vas obavezuje da /prekid/ to je ustavna kategorija. Napravite plan razvoja Crne Gore na deceniju koja obavezuje više vlada ili na dvije, ali deceniju, platite međunarodne stručnjake, nije to skupo, da šednemo i da ga usvojimo konsenzusom. Onda neće biti bitno kakva je Vlada, biće obavezana Vlada. Vlada neće moći da pravi poharu kako joj se čefne da bi pokrila vlasti da bi izbore. Dajte to uradite. Da vidim vaše dobre namjere, stručne znam, da vidimo političke namjere ove Vlade, 41. Vlade i glasaćemo za to. To će ujediniti Crnu Goru. Kako da gazdujemo razvojem ove države, a sve ostalo je igra - zavadi pa vladaj, očuvanje kratke vlasti sa teškim posljedicama. Hvala.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:33:09)

Zahvaljujem, poslaniče Krivokapiću.

Kao što sam najavio, kolega Bogdan Fatić, a neka se pripremi kolega Strahinja Bulajić.

BOGDAN FATIĆ (06.12.19 14:33:19)

Poštovani predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore, uvažena ministarko sa saradnicom,

Rekao bih da se Predlog zakona koji danas razmatramo u jednom dijelu nadovezuje na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javno-privatnom partnerstvu, jer preciznije tretira one koncesije koje nijesu predviđene Zakonom o javno-privatnom partnerstvu. Usvajajući ovo zakonsko rješenje, dodatno se stvaraju obaveze koncesionara i kroz adekvatno zakonsko rješenje a ne samo kroz ugovor o koncesiji kako je to bilo dosad. Ovdje, prije svega, mislim na sistem obezbjeđenja i osiguranja predmeta same koncesije, a sve to u cilju što kvalitetnije zaštite države, odnosno opštine kao vlasnika koncesija. Na ovaj način koncedentu se zakonskim rješenjem koje je pred nama garantuje veći stepen sigurnosti izvršenja ugovora o koncesiji kroz primjenu bankarske garancije i polise osiguranja. Složićemo se s tim da dodatna sredstva obezbjeđenja predstavljaju i dodatni teret potencijalnim koncesionarima, ali moram da naglasim da svaka država, pa tako i Crna Gora za svoj primarni cilj uvijek ima zaštitu svojih prirodnih bogatstava i svojih državnih interesa. Stoga, ovakvo zakonsko rješenje koje je predlagač danas pred nama dostavio i podržavam.

Takođe, novi Predlog zakona preciznije definiše šta sve može biti predmet koncesije, ali uvodi i nove pojmove kao što su mineralne sirovine od strateškog značaja koje stupanjem na snagu ovog zakona takođe mogu da postanu predmet koncesije. Napominjem da se mineralne sirovine od strateškog značaja propisuju odlukom Vlade Crne Gore. Smatram da je važno da navedem svakako činjenica da postojeće zakonsko rješenje koje je trenutno na snazi ne tretira pitanje naplate prihoda koncedenta u slučaju korišćenja nepokretnosti u državnoj imovini u svrhu obavljanja koncesione djelatnosti koja je u javnom interesu. Stoga se vrši izmjena člana 44 postojećeg zakona kroz stavove 3, 4 i 5, a koji se odnose na eksproprijaciju zemljišta. Kroz stav 3 se definiše da je koncesionar u obavezi da plaća naknadu za korišćenje nepokretnosti u državnoj svojini. Stavom 4 se dalje definiše da je predmetna naknada prihod budžeta države Crne Gore, a stav 5 definiše da način utvrđivanja naknade propisuje Vlada.

Ovo zakonsko rješenje koje je pred nama u tom dijelu otvara prostor za preduzeća koja su u državnom vlasništvu, da realizuje neke značajne projekte koji su od opšteg javnog interesa. U tom dijelu moram napomenuti da se usvajanjem ovog zakonskog rješenja otvara prostor za realizaciju jednog značajnog projekta Elektroprivredi Crne Gore, a to je izgradnja hidroelektrane Komarnica koja je instalisane snage 168 megavata, a za čiju realizaciju su planirana sredstva od 238 miliona eura. Realizacijom samo ovog projekta će se značajno povećati proizvodni kapaciteti Crne Gore, a Crna Gora učiniti elektroenergetski nezavisnijom u odnosu na to što je i bila.

Izmjena člana 44 takođe navodi da se postupak eksproprijacije može vršiti isključivo ako se radi o nepokretnosti potrebnoj za obavljanje djelatnosti od javnog značaja u skladu sa zakonom. S druge strane, na navedenoj nepokretnosti korisnik eksproprijacije ima pravo svojine ili druga prava uređena i definisana Zakonom o eksproprijaciji. Važno je istaći i činjenicu da se izmjenama postojećeg zakona na određeni način rasterećuje državni budžet prilikom realizacije velikih koncesionih poduhvata, u smislu da daje mogućnost da država vrši eksproprijaciju koncesionog područja fažno ukoliko govorimo o višegodišnjim projektima. Ovo posebno dobija na značaju i dodatno kreira zaštitni sistem državi Crnoj Gori kao koncedentu u slučaju da iz bilo kog razloga dođe do raskidanja koncesionog ugovora između dvije ugovorne strane.

Na kraju, koristim priliku još jednom da naglasim da primjena propisa neće izazvati troškove građanima, kao i da primjenom zakona neće doći do kreiranja dodatnih administrativnih opterećenja i biznis barijera, što mislim da je ključno naglasiti kada govorimo o ovoj temi. Ipak, cilj Vladine politike je da unaprijedi ekonomski ambijent u okviru kojeg se vrši poslovanje, kao i da privuče kredibilne investitore, koji će, s jedne strane, uvećati vrijednost, a, sa druge strane, očuvati dobra od opšteg interesa koja su u vlasništvu Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:38:16)

Hvala, poslaniče Fatiću.
Poslanik Đukanović, pa poslanik Konjević.
Izvolite, poslaniče Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (06.12.19 14:38:29)

Gospodine Fatiću, Vi ste pričali otprilike priču koja stoji u obrazloženju. Međutim, nijeste se osvrnuli na neke vrlo značajne stvari, kao, na primjer, da je izvršena ogromna devastacija privrednih resursa Crne Gore i da su devastaciju tih resursa iskoristili ljudi bliski režimu. Pošto je ova tačka dnevnog reda u značajnoj mjeri bila povezana sa javno-privatnim partnerstvom, ova Vlada je propustila ogromne šanse da se ostvari u tom javno-privatnom partnerstvu. Ranije sam spomenuo da je Vlada ignorisala Staru Crnu Goru i Staru Hercegovinu i danas je to kameno more.

Radi javnosti, želim da saopštim kako se država ponaša prilikom subvencija izvora električne energije. Navešću primjer Slovenije. Svi ćemo se složiti da u Sloveniji ima mnogo manje sunčanih dana nego bilo gdje u Crnoj Gori, ali Slovenija je u prvoj polovini 2019. godine od 65 miliona evra koje su bile namijenjene za subvencije za električnu energiju, odnosno za proizvodnju električne energije iz mini elektrana, odvojila 48% za solarne električne energije, za minihidrocentrale svega 10%, a za vjetroeletre 0,2% (zato što su tamo odustali od vjetroeletre jer je njihov stepen iskorišćenja najmanji). Ovdje smo čuli ministarku ekonomije koja saopštava da solarna elektrana čija je snaga jedan megavat ne pripada minielektranama. Evo da pojasnimo, mislio sam da ovo neće biti potrebe da se pojašnjava nekom iz Vlade - da li je neka elektrana velika ili mala, zavisi od toga kolike je snage ta elektrana, a ne od površine, gabarita i prostora na kome je ta minielektrana izrađena. Iste subvencije postoje i u Srbiji. Nije tačno i nemojte da obmanjujete javnost da solarne elektrane od jedan, dva, tri megavata nijesu male, odnosno minielektrane. /Prekid/ značajniju površinu, 10.000-15.000 m², a pošto u Crnoj Gori, pogotovo u zapadnom dijelu, ima dosta neplodne zemlje i cijena te zemlje je simbolična, u svim analizama i studijama se kaže da je to idealno područje za minisolarne elektrane. Ponavljam, nemamo ništa protiv što se gradi velika solarna elektrana kod Ulcinja, ali smatramo da Vlada treba jednako da vodi računa i o Ulcinju, a pogotovo o Staroj Crnoj Gori i Staroj Hercegovini. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:42:15)

Izvolite, poslaniče Fatiću.

BOGDAN FATIĆ (06.12.19 14:42:20)

Kada govorimo o proizvodnji i elektroenergetskom potencijalu Crne Gore, moramo imati u vidu da smo tokom prethodnog perioda imali realizaciju nekoliko značajnih projekata upravo u valorizaciji i povećanju proizvodnje u oblasti energetike. U tom dijelu moram napomenuti da smo već dostigli hiljadu do milionitog megavata instalisane snage proizvodnih kapaciteta, da smo samo u 2014. godini imali 875, da smo imali stagnaciju u oblasti proizvodnje električne energije koja je bila od 1982. do 2013. godine. Znači skoro 35 godina nijesmo imali ulaganja u oblasti energetike.

Realizacijom ovih projekata i povećanjem proizvodnih kapaciteta za otprilike oko 160 megavata investirano je u Crnu Goru oko 240 miliona eura, otvorilo se na taj način preko 80 novih radnih mjesta, a dodatno se radilo na poboljšanju kako saobraćajne, tako i energetske infrastrukture. Kada govorimo o proizvodnji iz obnovljivih izvora električne energije, moram napomenuti da je 2017. godine je puštena vjetroeletre Krnovo, instalisane snage 72 megavata, koja ima 26 vjetrogeneratora, a ukupna vrijednost ovog projekta je bila oko 80 miliona eura. Do kraja 2018. godine samo kroz vjetroeletre Krnovo smo proizveli novih 257 gigavat sati električne energije. Moram napomenuti da se samo tokom 2018. godine u vjetroeletre Krnovo

proizvelo električne energije koja je neophodna za napajanje preko 45.000 stanovnika, što znači da jedan Nikšić kompletan možemo da snabdijemo domaćinstva iz vjetroelektrane Krnovo. Kada govorimo, takođe, o Briskoj gori, solarnim panelima, moram napomenuti da je projekat izgradnje solarne elektrane Briska gora instalisane snage 200 megavata, da se planira ulaganje oko 200 miliona eura. Moramo imati u vidu da se radi o veoma značajnim ulaganjima i značajnom projektu.

Moram, takođe, napomenuti da je u prenosnu i distributivnu mrežu u zadnjih pet godina uloženo preko 220 miliona eura, što je praktično više od polovine njihove tržišne vrijednosti. U najvećem dijelu projekat se odnosio na instalaciju i postavljanje podvodnog kabla, koji će, takođe, dodatno pozitivno da utiče na brutodruštveni proizvod na taj način što će se naplaćivati marža od 0,75 eura po megavat satu i sa količinom od 0,5 energije. Takođe moram da napomenem da je tokom prethodnog perioda napravljen jedan investicioni plan u oblasti /prekid/ mreže, na taj način što će se uložiti oko 80 miliona eura u revitalizaciju i rekonstrukciju elektroenergetske mreže. Na taj način će se smanjiti gubici, na taj način će se poboljšati snabdijevanje električnom energijom stanovništva, posebno u sjevernom regionu. Sve ovo su podaci koji su vezani za elektroenergetski sektor i sve su ovo podaci koji će značajno uticati na povećanje brutodruštvenog proizvoda i na povećanje standarda stanovništva u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:45:57)

Hvala, poslaniče Fatiću.

Takođe, komentar na Vaše izlaganje ima poslanik Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (06.12.19 14:46:06)

Možda će to uticati na standard stanovništva, ali negativno. Sada ću Vam reći kako.

Dakle, sve to što ste nabrojali, samo ste zaboravili da kažete jednu činjenicu. Nijesam protiv toga, da se razumijemo, bazično na nivou kategorija, ali ste zaboravili da ukažete na činjenicu da će jedan dio tih investicija da plate građani kroz cijenu struje. To je činjenica i da će građani imati skuplju struju zbog jednog dijela prirode tih investicija. Nemojte građanima da pričamo jedan dio koji ovako izgleda lijepo, slatkorječivo itd. Vi kažete da će se određene stvari naplaćivati. Pročitacu Vam zvaničan dokument Državne revizorske institucije, koji kaže sljedeće, isto iz oblasti koncesija. Mi smo na 30 godina dali 17% našeg šumskog bogatstva, dakle svih državnih šuma, i to na sjeveru Crne Gore dominantno, kompaniji Vektra Jakić. DRI kaže - Nesporno je da preduzeće Vektra Jakić Pljevlja najveći koncesionar sa najdužim rokom trajanja ugovora za eksploataciju šume u Crnoj Gori. DRI je i ranije u nalazima konstatovala da je ovo privredno društvo i najveći dužnik po osnovu koncesione naknade, a, prema podacima Poreske uprave iz oktobra 2017. godine, dugovanja DOO Vektra Jakić po osnovu poreza, doprinosa i koncesionih naknada iznosi 6,7 miliona. Vi onda u Vašoj diskusiji kažete da neće građani imati nikakve troškove, a investitori će uvećati vrijednost. Hoće, ali svoje. Kada ne plaćate državi ono što treba, pretpostavljam da taj novac ne bacite u rijeku nego ga stavite u svoj džep.

To je problem, kolega Fatiću, sa jednim dijelom implementacije onoga što jeste naše zakonodavstvo. Mi se 13 godina mučimo sa jednim ugovorom, kolega Fatiću. Država pokazuje toliku vrstu slabosti da je, prema podacima druge državne institucije, koncesionar joj dužan sedam miliona eura. Ovo je stari podatak, ali pošto čitam izvještaj hoću da budem korektan prema kolegama iz Državne revizorske institucije. Dakle, da ne otvaramo ovdje priču oko eksploatacije šljunka. Znae kakva je tamo situacija. Tamo skoro niko ne plaća, a devastira to što može devastirati. Prema tome, mislim da je, što bi narod rekao, /prekid/ vakat. Dakle, imali smo negativna iskustva, možda se kao društvo nijesmo snalazili u nekim stvarima, možda su neka iskustva bila nova i za nas, ali ovaj zakon koji ima /prekid/, on će jedino imati smisla ne ako ga ova Skupština usvoji, nego ako ga izvršna vlast, pri tome ne mislim na Ministarstvo nego dominantno na inspeksijske službe i Ministarstvo, naravno jednim dijelom, Vladu u cjelini i sve nas, bude

primjenjivala u onim njegovim dobrim stvarima. Ako budemo nastavili sa ovakvom politikom kako vam čitam, nema više svrhe da li nam je zakon kvalitetan ili nije. Njegova praksa je nekvalitetna i na to nas sve više upozoravaju kolege iz Evropske unije koji govore ne o lošim zakonima, nego o lošoj primjeni tih zakona.

Završavam, nemojte zaboraviti da svaka loša primjena zakona ima sljedeću posljedicu - umjesto novac u džep građanina, dakle u budžet, novac ide u džep koncesionara, čitajte nekog od naših /prekid/. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:50:14)

Hvala, kolega Konjeviću.

Da čujemo odgovor poslanika Fatića.

BOGDAN FATIĆ (06.12.19 14:50:20)

Kolega Konjević se osvrnuo na moje izlaganje u dijelu kada sam kazao da primjena propisa neće izazvati troškove građanima. Moram napomenuti da je Ministarstvo finansija u jednom dijelu opredijelilo određeni iznos sredstava upravo za eksproprijaciju. Ipak, sa druge strane, u Predlogu zakona se navodi da će se tom eksproprijacijom zemljišta ostvariti određeni prihodi. Potpuno jasno sam naveo primjer eksproprijacije zemljišta za realizaciju hidroelektrane i objasnio sam o kakvom značajnom projektu se radi i kako će taj projekat da utiče kasnije na proizvodne kapacitete u oblasti energetike i kako će to sve da utiče kasnije na njene građane.

Što se tiče realizacije budžeta i naplate prihoda, moram napomenuti da se tekući prihodi, vidimo iz završnog računa budžeta za 2018. godinu, vidimo iz plana budžeta za 2019. godinu, pratimo budžet, izvršenje budžeta tokom prethodnih godina, iz godine u godinu uvećavaju i to upravo kroz mjere finansijske konsolidacije koje je sprovela Vlada Crne Gore tokom prethodnog perioda, a koje su u jednom dijelu nailazile na velike kritike upravo od strane opozicionih poslanika.

Sa druge strane, moram napomenuti da smo došli do onog dijela da se iz tekućih prihoda mogu u potpunosti izvršavati tekući zadaci. Što se tiče koncesionara u tom dijelu, s obzirom da ste u jednom dijelu i zloupotrijebili moju diskusiju, nadovezaću se na priču vezano za koncesije i za koncesionara u Beranama. Radi se o doo "Nikola". Moram napomenuti da je to poslaničko pitanje postavljeno ovdje u Skupštini Crne Gore, da je ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja dao odgovor na to pitanje. Samo ću se u jednom dijelu nadovezati se i pročitati dio tog odgovora: "U vezi sa navedenim, valja istaći da je tenderska komisija postupila po predmetnoj presudi Upravnog suda, donošenjem svoje nove odluke od 11.07.2019. godine, koja je uredno dostavljena preporučenom poštom sa dostavnicom nosiocu zajedničke ponude firmi doo Berkom Berane, koji međutim u skladu sa datom pravnom poukom nije uložio prigovor, tako da je ista odluka istekom roka za podnošenje prigovora postala pravosnažna u upravnom postupku."

Ovo sam morao da saopštim radi javnosti i radi toga što se više puta ova priča danas i ranije potegla u Parlamentu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:53:07)

Da čujemo, poslaniče Konjeviću.

RAŠKO KONJEVIĆ (06.12.19 14:53:11)

Ovo što je rekao kolega Fatić, govori i o nečemu što je prethodno više puta govorila koleginica Stanković. Ja Vas samo molim da imate u vidu, napominjem Vas dominantno, pošto je koleginica Stanković na Odboru za zakonodavstvo, ja ću joj prenijeti i zamolio bih da joj tad date

riječ. Ja sam mislio da će kolega Fatić barem da spomene V od Vektre, nije valjda zabran da se Vektra spomene jer ima ogroman dug. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:53:40)

U redu, poslaniče Konjeviću. Apsolutno da možete proceduralno, poslaniče Fatiću, samo da odgovorim poslaniku Konjeviću. Znači da procedura u ovom slučaju je ograničena za predsjedavajućeg i ja ne bih mogao cijeniti najtačnije što je ko rekao.

Izvolite, poslaniče Fatiću. Molio bih Vas do minut.

BOGDAN FATIĆ (06.12.19 14:54:01)

Veoma kratko. U svom izlaganju ja apsolutno nijesam pomijenjao Vektru. Zato sam rekao da ste Vi zloupotrebili moje izlaganje na taj način što ste pomenuli tu firmu i htjeli da iskoristite moje izlaganje. A onda sam kazao da upravo iz tog razloga hoću da odgovorim na ovo pitanje koje se danas poteglo više puta. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:54:25)

Izvolite, poslaniče Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ (06.12.19 14:54:33)

E ovako, gospodine potpredsjedniče.

Ja sam pažljivo slušao sve diskutante, ali nakon sat vremena intenzivnog boravka u sali, nijesam dovoljno ubijeđen, niti znam ko vodi Skupštinu, uz izvinjenje Vama, jer Vi pokušavate da držite red i da vodite Skupštinu, ali ne bih rekao da se u cjelosti pridržavate Poslovnika. Naprotiv, pojedini poslanici koji su dosta vješti u dijelu korišćenja vremena za izlaganje to vrijeme i zloupotrebljavaju. Konkretno u prethodnom slučaju - ispričaju priču, pa još jednu priču, pa procedura koja veze blage nema sa onim što je na dnevnom redu i sve se tako vrtimo u krug. Ne znam da li treba poslije svake priče proceduralno da reagujem da bih ukazao na to da je svih nas ovdje obaveza da se pridržavamo Poslovnika, prije svega, naravno da poštujemo onoga koji predsjedava, u konkretnom slučaju to ste Vi i da se ponašamo onako kako Vi dajete riječ i kako je propisano Poslovníkom.

Ja bih samo molio da se toga pridržavamo, jer u protivnom, izazvaćemo komplikacije nepotrebne neke treće vrste.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 14:55:54)

Zahvaljujem, poslaniče Vuletiću.

Sigurno da niko nije uzeo riječ dok mu ja nijesam dao. To je fakat. A što se tiče zloupotrebe, mi smo imali ranije da smo davali opomene za te situacije. To su krajnje mjere, nadam se da nećemo stići do toga.

Mislim da kolega Strahinja Bulajić čeka već duže.

Poslaniče Bulajiću, izvolite. Vaša je riječ ispred kluba kao završna. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ (06.12.19 14:56:33)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Gospođo Sekulić, kolege,

Zakon o koncesiji je značajna i uvijek inspirativna tema. U ispunjavanju normi ovog zakona očituje se i efikasnost države, gazdovanje resursima, mineralnim sirovinama, vodnim tokovima, šumama i mnogo čim drugo. Prekjuče smo ovdje razgovarali o određivanju i zaštiti tzv. kritične infrastrukture. Po mom mišljenju, ova dva zakona imaju vrlo usku vezu upravo sa aspekta strateškog upravljanja resursima, ali nijesam siguran da će država pravilno odgovoriti na taj, rekao bih, ne mali izazov, imajući u vidu modus procedendi Vlade Crne Gore.

Moje kolege iz kluba su vrlo jasno govorili o ovom Predlogu zakona i ne želim da se ponavljam. Želio bih samo gospođu Sekulić da nešto pitam, a u vezi sa Vašim intervjuom, o čemu su izvijestili jutros i neki mediji, tamo sam pročitao. Isto sam pitao i predstavnika Regulatorne agencije za energetiku i ostao sam bez odgovora. A Vi ste o tome u intervjuu govorili.

Dakle, radi se o Briskoj gori, solarnoj elektrani kod Ulcinja. U pitanju je konzorcijum Elektroprivreda Fortum iz Finske. Znam da je nekad bila priča, kada se potpisivalo prošle godine, o instalisanoj snazi 230 megavati. Vi govorite o 250, ne spominjete količinu proizvedene energije koja je, koliko znam, 435 miliona kilovat sati. Tada je bila cijena rečena 180 miliona evra, Vi govorite o više od 200 miliona. Zakupljuje se, ovo je meni zaparalo dobro i ponajviše me interesuje, preko 6.600.000 m² zemljišta, po 33 evro centa na 30 godina. Dakle, godišnje to je preko dva miliona i 250 hiljada, na 30 godina to je 65 miliona i 300 hiljada evra za zakup zemljišta. Šta je to? Zapošljava se, kaže, 226 ljudi u toku 30 godina, pa da je termoelektrana, da je hidroelektrana, pa da kažemo. Meni je mило što će ljudi da rade, je li Bog dao, ali šta će da radi bataljon jedan na solarnoj elektrani i to, pazite, na 30 godina decidno piše.

Sljedeće što me interesuje je pitanje finansiranja. Koliko od toga otpada na Elektroprivredu a koliko na finsku kompaniju? Nije decidno rečeno šta poslije 30 godina, da li ta elektrana pripada državi ili ne. To je sve pitanje koncesija, gospođo Sekulić. I ovo zemljište isto, 65 miliona. Samo Vi odgovorite na ovo, pa ćemo vidjeti. Pitanje uklapanja u mrežu, hajde sada izlazimo malo, koji dalekovodi, prema Albaniji, koja je konekcija, da li ide na podvodni kabl, šta se događa? Je li to precizirano? Da li se zna nešto o tome?

Po mom mišljenju, jedno krunsko pitanje, posljednje: Šta je navelo Vladu da ulazi u relativno skup postupak, a toliko neiskorišćenog hidropotencijala? Crnoj Gori trebaju vodne akumulacije upravo u susret klimatskim promjenama, a mi idemo na zakup šest i po miliona kvadrata zemljišta po ovoj cijeni. Zašto se odustaje od hidropotencijala? Prije je jedan kolega govorio o hidroelektrani Komarnica. Znete li otkada se Komarnica radi? Ja sam kao mlad inženjer išao u Komarnicu i bušio gore tri bušotine kroz korito rijeke, a evo me pred penzijom sada. Nemojte da pričamo te stvari. Ako možete da mi odgovorite na ova pitanja. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:01:33)

Izvolite, ministrice Sekulić.

DRAGICA SEKULIĆ (06.12.19 15:01:40)

Dakle, zakup državne imovine tj. zemljišta na Briskoj gori se ne sprovodi, to sami znate, po Zakonu o koncesijama, nego po Zakonu o državnoj imovini. /Upadica/ Koga da kupimo, Strahinja? To je naša zemlja. To je državna zemlja koja se daje u zakup nekome ko će da izgradi solarnu elektranu. To Vam je rečeno još ranije. Zemlja koja uopšte nije upotrijebljena za poljoprivredu, niti ima takve karakteristike da bi se mogla koristiti za poljoprivredu. Raspisan je javni tender, imali smo tri ponude i najpovoljnija ponuda je bila konzorcijuma koji ste pomenuli, koji podrazumijeva 49% Fortuma, 49% Elektroprivrede i 2% indijske kompanije koja isporučuje opremu Sterling and Wilson. Nemam papire ispred sebe, ali znam detalje.

Njihova poslovna odluka u okviru ugovora o konzorcijumu je koliko će ko da finansira. Meni se čini da je tačno srazmjerno učešću u ponudi učešće u finansiranju projekta. Vlada se opredijelila da zemlju koja nikakav doprinos u ovom trenutku ne daje budžetu iskoristi za razvojni projekat. Mi imamo državnu kompaniju CGES koja ima značajan broj inženjera i stručnjaka tamo i

koja je jasno dala uputstva đe će ta elektrana da se priključi, da ne bismo auditorijumu sada objašnjavali koliko će da ide na trafostanicu u Virpazaru, koliko će da ide na trafostanicu Ulcinj. Znači, postoje jasna pravila što može sada da se priključi, što može kasnije da se priključi, na koji način treba da se priključi i koliko će to da košta.

Dakle, to je potpuno jedan transparentan postupak. Vlada nema nikakvog troška. Ona ulaže svoju zemlju, daje je u zakup na 30 godina, a nakon toga, u zavisnosti od toga u kakvom je stanju elektrana, ona može da dođe u naše vlasništvo, ali mi se čini, evo sada moram tu da se ogradim, koliko se sjećam, da je predviđeno, s obzirom na životni vijek solarnih panela da su oni dužni da te solarne panele nakon 30 godina uklone i da očiste zemljište od bilo kakvog otpada. /Upadica/ Pa ko nam brani? Moraju samo te kojima je istekao životni vijek da sklone. Naravno, imate još pitanja, imaćemo poslanička pitanja jako brzo, mogu da dam još detalja jer sada stvarno pričam ovako iz glave nezvezano za temu koja je izmjene i dopune Zakona o koncesijama.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:05:08)

Hvala.

Poslaniče Bulajiću, koristite pravo na odgovor na komentar.

STRAHINJA BULAJIĆ (06.12.19 15:05:17)

Oko ove elektrane već treći put pitam o čemu se radi, a niko ne zna da mi da tačan odgovor. I ovi iz Regulatorne agencije kada su bili pitao sam Prelevića. On čuti, nema predstave o čemu se radi. Pitam Vas, Vi sve nešto okvirno govorite - jeste, nije, drži, ne daj. Raščistili smo, to je bila državna zemlja. Odlično. Eto, bar nešto. Nijeste odgovorili zašto ste se opredijelili za solarnu elektranu pored hidropotencijala. Dvjesto miliona vi dajete za ovo. /Upadica/ Vi ne znate poslije 30 godina da li će to pripasti državi ili neće. Ne znate ni to. Je li tako? Znači, pa što ne kažete? Nemojte stvarno da se igramo sa ozbiljnim stvarima. Ovo su mnogo ozbiljne stvari da bismo pravili cirkus u Skupštini oko toga. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:06:52)

Hvala, poslaniče Bulajiću.

Poslaniče Martinoviću, Vaša je zadnja ispred Vašeg kluba. Izvolite.

MOMČILO MARTINOVIĆ (06.12.19 15:07:04)

Hvala, predsjedavajući.

Pozdravljam Vas sa ovog mjesta. Takođe, pozdravljam poslanice i poslanike u ovom domu i građane Crne Gore. Pozdravljam uvaženu ministarku Sekulić sa saradnicom gospođom Jakić.

Dozvolite mi da ovu diskusiju iskoristim na dva načina. Prije svega da dam jedan svoj opšti osvrt na predmetni zakon, a nakon toga, s obzirom da sam zadnji ispred kluba, da dam i neku možda poruku koju smatram da je trebalo čuti s ovog mjesta, s obzirom da smo danas čuli jako puno informacija i da smo čuli i zanimljivih i korisnih diskusija, da možda i nešto pomenem na samom kraju nešto što se nije čulo u ovom domu, a može biti interesantno za građane Crne Gore.

Na početku želim izraziti zadovoljstvo što je pred nama akt koji, prije svega, u bitnoj mjeri mijenja dio procedura koje se tiču koncesija. Siguran sam da ćemo se svi u ovom domu saglasiti kako je u pitanju oblast koja nerijetko zna biti naročito osjetljiva. Uz to, što je vjerovatno i važnije, govorimo o procesu koji nerijetko podrazumijeva eksploataciju prirodnih bogatstava, atraktivnih turističkih i drugih potencijala, a nerijetko i vitalnih privrednih i saobraćajnih resursa. Upravo zbog

toga, vjerujem da je svako dalje usaglašavanje zakonske regulative o koncesijama sa direktivama Evropske unije korak u dobrom pravcu, zbog čega pozdravljam izmjene i dopune koje su danas pred nama.

Želim posebno da akcentujem jedan momenat iz predloženog dokumenta, za koji vjerujem da može biti od posebnog značaja tim prije jer je upravo to pitanje znalo da bude i kamen spoticanja kada su u pitanju bili pojedini primjeri koncesija. Naravno, govorim o pitanju javnog interesa i uticaja koncesija po lokalnu zajednicu u okviru koje teče njena realizacija. Iz tog razloga smatram izuzetno pozitivnom odredbu o tome da plan davanja koncesije ubuduće mora imati analizu opravdanosti javnog interesa uz sve relevantne pokazatelje benefita po privredu i stanovništvo. Vjerujem da ta odredba neće biti samo formalnost, već veoma ozbiljna, da ne kažem kriterijum povodom koga će institucije nadležne za izdavanje odobrenja biti maksimalno rigorozne. Moje mišljenje je da kvalitetnog modela koncesije ne može biti ukoliko sa sobom ne nosi korist po lokalno stanovništvo, a potom i po samu upravu - kako lokalnu, tako i državnu.

Jednako važne vidim izmjene koje su predviđene članovima 6 i 9, a posebno ona koja definiše da će postupak za davanje koncesija ubuduće moći da pokrene isključivo tijelo koje je nadležno za to, a koja je u korelaciji sa članom 25 ovih izmjena i dopuna. Činjenica da je pred nama prilično obiman dokument s obzirom da su to njegovi primarni ciljevi izmjene postojećeg zakona, te da su u drugim članovima korigovane brojne druge detaljnije procedure, dodatno idu u prilog tvrdnji da ovaj dokument apsolutno jeste korak naprijed zbog čega on zaslužuje apsolutnu podršku.

Kao što sam najavio na samom početku, želim da nešto pomenem što sam možda i kazao u nekom od izlaganja kada smo tretirali Zakon o javno-privatnom partnerstvu i novi Zakon o javnim nabavkama. Ove izmjene, kao što ste već kazali u uvodnom izlaganju, a što se moglo čuti u nekim ranijim diskusijama, se konkretno tiču usaglašavanja. Znači, donijeli smo jedan zakon koji isključuje određene stvari, a vi ste ovim propisom dodatno unaprijedili ono što u praksi se pokazalo nefunkcionalnim. Zbog toga ima posebnu vrijednost. Takođe, čuli smo danas da je i ovo bio preduslov donošenja ovakvog akta, za koji iskreno mislim da je kvalitetan, da bi se dobilo zeleno svjetlo za otvaranje pregovaračkog poglavlja broj osam.

Međutim, lično smatram da to nije razlog. Poglavlje osam je dobilo zeleno svjetlo i iskreno se nadam da ćemo u periodu kojem ćemo svjedočiti svi zajednički otvoriti poslednje pregovaračko poglavlje u ovom procesu. To je jako pohvalno od strane svih institucija i subjekata koje se bave ovim pitanjima. Međutim, mnogo značajnija je faza koja dolazi pred nama, a to je zatvaranje tih pregovaračkih poglavlja. Upravo mislim da je usklađivanje o ovog akta jedno od ključnih završnih mjerila za poglavlje broj pet. Kao što sam rekao, to su za prvo mjerilo koje treba zatvoriti, odnosno završno mjerilo, tj. prije svega Zakon o javno-privatnom partnerstvu, koji smo razmatrali, koji ćemo iskreno se nadam usvojiti, novi Zakon o javnim nabavkama i izmjene i dopune Zakona o /prekid/ pristup koji ste imali u prethodnom periodu smatram jedan vaš proaktivan odnos koji će dati rezultate, a mi ćemo u ovom domu kada budemo određene aktivnosti tretirali kroz izvještaje i samu praksu vidjeti da li smo ovaj zakon donijeli na pravi način i da li je on u svojoj praksi pokazao svrhu zbog koje je i donijet. Još jedanput podrška i nadam se da ćemo kada otvorimo ovo posljednje pregovaračko poglavlje da očekujemo vrlo brzo i zatvaranje, uz napomenu da već sad u ovom trenutku uz par pregovaračkih poglavlja koja smo privremeno zatvorili, imamo takođe internu spremnost za zatvaranje još četiri poglavlja. Iskreno se nadam da je taj proces nezaustavljiv i da ćemo na tom putu imati rezultate kojima ćemo zajedno ovdje posvjedočiti i kojima ćemo se radovati zajednički u odnosu na opšti interes. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:13:06)

Hvala Vam, poslaniče Martinoviću.

Ovim izlaganjem smo završili raspravu o Predlogu zakona o koncesijama i o njemu ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sljedeće tačke dnevnog reda - Predlog zakona o elektronskoj upravi i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu. Objedinićemo raspravu, vidim da nema protivljenja.

Ovlašćeni predstavnici su ministarka Pribilović i Dušan Polović, generalni direktor Direktorata za elektronsku upravu i informatičku bezbjednost. Sjednici prisustvuje Jelena Knežević, samostalna savjetnica za normativne poslove u Ministarstvu javne uprave.

Pozdravljam kolegu Polovića i gospođu Knežević i prelazimo na raspravu. Obaviješteni smo da ministarka nije u mogućnosti da prisustvuje, pa će se pretres obaviti sa drugim ovlašćenim predstavnikom predlagača.

Izvjestioci su Miodrag Vuković Zakonodavnog odbora i Radule Novović Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu. Za Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj identifikaciji o elektronskom potpisu izvjestioci su Jovanka Laličić Zakonodavnog odbora i Radule Novović Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres. Predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje. Riječ ima Dušan Polović.

Imate duže vrijeme pošto su tačke objedinjene. Izvolite.

DUŠAN POLOVIĆ (06.12.19 15:15:19)

Hvala.

Poštovani predsjedavajući, poštovane poslanice, poštovani poslanici,

Podsjetiću vas na početku izlaganja da je Crna Gora prva država u regionu koja je donijela Zakon o elektronskoj upravi još 2014. godine. Nakon višegodišnje implementacije postojećeg rješenja, ukazala se potreba za donošenjem novog teksta koji bi bio usklađen sa tehnološkim promjenama. Uzimajući u obzir činjenicu da se izmjenama i dopunama postojećeg zakona ne bi mogao obuhvatiti opseg potrebnih izmjena, pristupilo se donošenju novog zakonskog teksta. Jedan od osnovnih razloga za donošenje Zakona o elektronskoj upravi je potreba da se dodatno uredi oblast elektronske uprave u Crnoj Gori, u skladu sa njenim stvarnim i projektovanim potrebama kako sa aspekta razvojnih potreba, tako i u skladu sa zahtjevima međunarodnih integracionih procesa.

Jedan od osnovnih razloga donošenja Zakona o elektronskoj upravi je potreba da se uredi oblast elektronske uprave u Crnoj Gori. Predlogom Zakona o elektronskoj upravi se teži unapređenju ambijenta za poslovanje, u kojem će javna uprava biti servis građana i privrede, a najbolji način za eliminisanje administrativnih barijera je upravo mogućnost da građani i privredni subjekti komuniciraju sa javnom upravom na što efikasniji i što ekonomičniji način. Ovaj predlog je u neophodnoj mjeri usklađen sa politikama, strategijama i direktivama evropskog Parlamenta, a na sami tekst priloga zakona Evropska komisija je dostavila saglasnost za dalju proceduru usvajanja. Cilj zakonskog rješenja je da omogući i podstakne brže, efikasnije i ekonomičnije poslovanje organa upotrebom informaciono-komunikacionih tehnologija. U odnosu na važeći Zakon o elektronskoj upravi, Predlogom novog zakona propisana je obaveza da državni organi, organi državne uprave, državne agencije, državni fondovi i drugi nosioci javnih ovlašćenja u vršenju poslova iz svoje nadležnosti prilikom prijema, razmjene, obrade, dostavljanja i objavljivanja podataka, podnesaka i drugih vidova komunikacije sa građanima, privrednim društvima i u međusobnoj komunikaciji koriste informaciono-komunikacione tehnologije. Proširena je primjena Zakona pored organa lokalne samouprave, organa lokalne uprave, posebne javne službe u smislu zakona kojim se uređuje lokalna samouprava, pravna i fizička lica koja vrše ovlašćenja i na nezavisna i regulatorna tijela.

Posebno važnim ističemo propisivanje obaveze organima i drugim subjektima da evidencije i registre iz svoje nadležnosti vode u elektronskoj formi. Ujedno, organi koji vode te evidencije i registre iz okvira svoje nadležnosti dužni su da podatke iz elektronskih registara i informacionih sistema razmenjuju preko jedinstvenog informacionog sistema za razmjenjivanje podataka. Novinu u zakonskom tekstu čini uvođenje i normiranje nacionalnog sistema za identifikaciju i nacionalnog sistema za naplatu administrativnih taksi elektronskim putem, a koje jesu bitan preduslov za korištenje elektronskih servisa. Jedan od takođe važnih ciljeva koji želimo postići ovim rješenjem jeste i omogućavanje efektivnijeg praćenja cjelokupnog procesa uvođenja informacionih sistema u organima državne uprave.

Na kraju, očekivano je da implementacija ovog zakona doprinese povećanju efikasnosti u

pružanju usluga javne uprave građanima i privrede, što će ujedno dovesti i do smanjenja troškova u poslovanju i otvorenije komunikacije sa javnom upravom, što je, na koncu, jedan od osnovnih ciljeva reforme javne uprave - moderna i efikasna javna uprava. Donošenjem ovog Zakona o elektronskoj upravi dodatno će se urediti zakonski okvir za sigurnu i efikasnu elektronsku upravu.

Da li nastavljamo sa Zakonom o elektronskoj identifikaciji?

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:20:15)

Da, da. Izvolite.

DUŠAN POLOVIĆ (06.12.19 15:20:25)

Izradi izmjena i dopuna Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu pristupilo se iz razloga dodatnog usaglašavanja sa IDAS regulativom Evropskog parlamenta o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja u elektronske transakcije, kao i iz razloga usklađivanja Zakona o ličnoj karti čija primjena počinje 30. marta 2020. godine, odnosno uvođenja elektronskog identifikacionog dokumenta i jasnijeg normiranja elektronske identifikacije.

Cilj donošenja Zakona o elektronskoj identifikaciji i potpisu je povećanje povjerenja u elektronske transakcije kroz pravni okvir koji uređuje sigurnu i pouzdanu elektronsku transakciju. Izgradnja povjerenja u elektronske transakcije je ključna kako za razvoj informacionog društva, tako i za ekonomski i socijalni razvoj praćen modernim tehnologijama brže, efikasnije i ekonomičnije poslovanje, lakšu i sigurniju komunikaciju.

Odredbama člana 3 Prijedloga zakona propisano je da elektronske usluge povjerenja vrši fizičko ili pravno lice, koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom, a da kvalifikovane usluge povjerenja vrši fizičko ili pravno lice koje ispunjava uslove za vršenje istih. Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu dodatno će se urediti oblast elektronske identifikacije i elektronskih usluga povjerenja. Sistemi elektronske identifikacije se predloženim izmjenama ne vezuju samo za davaoce usluga povjerenja, kao što je bio slučaj do sada već se mogu uspostaviti uz nezavisno ispunjavanje propisanih uslova.

Takođe, kao što je navedeno, usaglašavanje koje je izvršeno sa uredbom EU broj 910/2014 u smislu jasnijeg opisa sadržaja podatka kvalifikovanog sertifikata za elektronski potpis. Izvršeno je terminološko usklađivanje sa IDAS regulativom, u smislu da se umjesto pojma usluga sertifikovanja za elektronske transakcije uveo pojam elektronske usluge povjerenja, koji je primjereniji i adekvatniji pojam budući da osim usluga izdavanja sertifikata obuhvataju i drugi usluge koje ne zahtijevaju izdavanje sertifikata, te je novi izraz u skladu sa tim primjerenim. Zakon je, uvođenjem elektronske identifikacije kao i mogućnosti da drugi organi vlasti u okviru poslova iz svojih nadležnosti, a u skladu sa posebnim zakonom mogu vršiti elektronske usluge povjerenja i kvalifikovane elektronske usluge povjerenja, obezbijedio normativne uslove da uz realizaciju sistema nacionalne identifikacije i projekta nacionalnog identifikacionog dokumenta u 2020. godini kreiramo digitalni integritet građanina. Ovo će omogućiti nesmetan pristup elektronskim uslugama, izjednačen sa pristupom ličnim neposrednim putem bez dodatnih troškova za građane i prvi je i najvažniji korak u procesu digitalizacije. Navedeno će bitno uticati na to da se građani prilikom korištenja elektronskih usluga javne uprave mogu identifikovati, autentifikovati i na ekonomičan način što će u značajnoj mjeri ubrzati razvoj e uprave i digitalne transformacije, a građanima javnu upravu učiniti bržom servisno orijentisanom. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:24:01)

Hvala, gospodine Poloviću.

Nastavljamo sa redoslijedom ispred klubova.

Redosljed je sljedeći: kolega Radule Novović, Branko Radulović, Ervin Ibrahimović i Andrija Popović. Onda nastavljamo po redoslijedu prijava.

Poslaniče Novoviću, izvolite.
Objedinjena je rasprava o oba zakona.
Izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (06.12.19 15:24:25)

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Poštovane građanke i građani, uvažene poslanice i poslanici,
Gospodine Poloviću sa saradnicom, pozdravljam vas,

Sve razvijene države svijeta ozbiljno su posvećene snaženju digitalizacije i elektronskih usluga i to ne bez razloga. U savremenim tehnologijama leži budućnost efikasnosti javne uprave, a samim tim i uspješne moderne države. Stručnjaci konstatuju da se transparentnost, demokratizacija, ali i ekonomski razvoj više ne mogu razdvojiti od procesa digitalizacije državnih institucija.

Predlog zakona o elektronskoj upravi, o kome danas razgovaramo, najnoviji je impuls za digitalnu transformaciju naše države i izgradnju savremene javne uprave u ovom pogledu. Ovim zakonom započinjemo novo poglavlje za elektronsku upravu u Crnoj Gori. To nije samo pitanje evropskih integracija i primjene međunarodnih standarda. Riječ je, prije svega, o potrebi naših građana i institucija za efikasnim, brzim i kvalitetnijim uslugama. Vremenska i prostorna ograničenja, koja su za prethodne generacije bile čvrste barijere, relativizovane su u XXI vijeku. Javna uprava će postepeno postojati elektronski dostupnija kako građanima, tako i privrednim društvima bez obzira na mjesto i vrijeme. Sada već više nije teško zamisliti da se bliži dan u kome će dugi redovi pred šalterima postati stvar prošlosti. Dakle, današnja tema je pitanje svakodnevice i praktičnog života građana, uključujući sve nas u ovoj sali. Upotreba informacionih tehnologija je generator promjena i glavni pokretač razvoja moderne države. Njome olakšavamo pristup informacijama javne uprave, obezbjeđujemo razmjenu informacija i savladujemo fizičke prepreke tradicionalnih sistema. Na praktičnom primjeru možemo lakše razumjeti benefite koje zakon donosi, uštedu vremena za građane, a novca za državu. U Vladinoj analizi je predstavljena računica na primjeru procedure prijave rođenja djeteta i izdavanja njegove zdravstvene knjižice. Mehanizam elektronske uprave će roditelje poštedjeti višesatnih čekanja u redovima, a za institucije to će značiti ukupnu godišnju uštedu od čak 58.000 eura i to samo na nivou Podgorice. Postoji više dimenzija ekonomske insplativosti ovog zakona. Istraživanja pokazuju da su povećanje pravne sigurnosti i pouzdanost državne uprave značajni faktori za odluku investitora o odabiru lokacije za ulaganje i samim tim otvaranje novih radnih mjesta. Nivo efikasnosti prilikom izdavanja svih potrebnih dozvola predstavlja sastavni dio reputacije Crne Gore kao investicione destinacije.

Elektronsko poslovanje širi prostor za rad, jer svi akteri postaju dio jednog digitalnog tržišta. Podsjetiću da se na usluzi građanima nalazi sve više korisnih elektronskih servisa. Pomenuo je gospodin Polović nešto u tom pravcu, a ja bih dodao da je portal Uprave počeo rad sa 12 servisa, a danas ih ima preko 570. Prije nekoliko dana ova lista je uvećana za još četiri usluge vezane za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima. U odnosu na prošlu godinu zabilježeno je povećanje broja zahtjeva za servise za oko 44%. Ako iz računice izuzmemo dvije najkorišćenije usluge koje su već uveliko zaživjele, povećanje iznosi 97%. Navedimo još samo nekoliko primjera - portal E zdravlje omogućava zakazivanje pregleda, provjeru osiguranja, pregled nalaza i slično. Građani mogu putem portala Dokumenta.me naručiti izvod iz matične knjige rođenih, uvjerenje o crnogorskom državljanstvu i uvjerenje o prebivalištu. Portal Glas građana e peticije od ove godine je ponovo aktivan i to sa manjim brojem neophodnih propisa za podnošenje peticije - 3.000 umjesto ranijih 6.000. Pojedine važne usluge državnih organa, kao što su program stručnog osposobljavanja, konkurisanje je za dodjelu studentskih kredita, podnošenje poreskih prijava u velikoj mjeri se oslanjaju na elektronske procedure. Istraživanje koje je sproveo Ministarstvo javne uprave zajedno sa UNDP na uzorku od preko 1.000 lica pokazalo je da je 85% građana zadovoljno korišćenjem portala e uprave, dok je 96% preduzeća u potpunosti ili uglavnom zadovoljno elektronskim uslugama. Zato najnoviji Predlog Zakona obavezuje državne organe na korišćenje informaciono komunikacionih tehnologija i propisuje niz konkretnih rješenja u smislu

snaženja interoperabilnosti. Evropska komisija, treba i to pomenuti, je dala pozitivno mišljenje na tekst Predloga predloženog zakona. Predlog zakona omogućiće nove instrumente za ostvarenje obaveza iz pregovaračkog poglavlja deset - Informatičko društvo i mediji. Naglasio bih da i Skupština, odnosno Odbor za prosvjetu, nauku kulturu i sport daju doprinos promociji ove tematike, pa bih podsjetio da su u maju organizovali skup na temu "Digitalna transformacija Crne Gore" koji je imao zapažen uspjeh kod stručne i šire javnosti. Pomenuo bih da se ovom temom veoma predano bavi i Privredna komora, odnosno poseban odbor unutar nje - Odbor za digitalnu transformaciju. Svakako ovo jeste tematika kojoj trebaju da daju doprinos razne institucije i pojedinci, jer samo to garantuje uspjeh. Možda bi nam i u ovom trenutku trebali neki od pionira informatike u Crnoj Gori, koji su još 1996. godine vidjeli u kom pravcu idu stvari i dali ogroman doprinos utemeljenju primjene informaciono-komunikacionih tehnologija u našoj državi. Svakako jedan od njih je i današnji potpredsjednik Skupštine gospodin Branimir Gvozdenović.

Kad je u pitanju elektronska identifikacija, dodao bih da sam nedavno prisustvao 14. forumu Ujedinjenih nacija za upravljanje internetom, koji je održan u Berlinu pod sloganom "Jedan svijet, jedna mreža, jedna vizija". Ovaj skup je otvorila njemačka kancelarka Angela Merkel, koja je tom prilikom kazala da moramo oblikovati digitalizaciju tako da bude na dobrobit svakog pojedinca. Izmjene i dopune Zakona o kojima danas raspravljamo, a koje se odnose na elektronsku identifikaciju, počivaju na istoj ideji.

Crna Gora na svom putu evropskih integracija kroz poglavlje deset - Informatičko društvo i mediji prati obaveze usklađivanja zakonodavstva kako bi bila ravnopravan član zajednice država Evropske unije, tako da je ovaj zakon prirodan slijed usklađivanja zakona iz oblasti elektronskog potpisa, koji je donijet još 2003. godine. Sa aktivnostima razvoja informacionog društva se započelo u posljednjoj deceniji prošlog vijeka kada se pionirskim i odlučujućim koracima pristupilo kompjuterizaciji administracije i zaposlenih. O tome sam maločas nešto rekao, a benefiti pristupanja Crne Gore evropskim inicijativama dale su zamajac strateškom planiranju razvoja informacionog društva i normativnom uređivanju ove oblasti, pa je Vlada još 2003. godine dakle, pripemila prvu Strategiju razvoja informacionog društva, kao i prvi zakon kojim se normira korištenje elektronskog potpisa.

Danas, raspravljajući o ovome na Odboru za politički sistem čuli smo informaciju da je u toku priprema strategije digitalne transformacije Crne Gore do 2025. godine. Smatram da će to biti jedan kvalitetan dokument koji će dati dalje smjernice za razvoj ove bez sumnje veoma važne oblasti u našoj državi. Vjerujem da će biti prilike da u toku rasprave još razmijenimo mišljenja na ovu temu, a siguran sam da će ova dva Predloga zakona, odnosno izmjena i dopuna zakona dobiti danas veliku podršku u ovom Parlamentu. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:33:00)

Hvala Vam, poslaniče Novoviću.

Poslanik Branko Radulović, a neka se pripremi poslanik Ibrahimović.

BRANKO RADULOVIĆ (06.12.19 15:33:10)

Građani Crne Gore, da vam ja to prevedem.

Znači, imamo jedan scenario, to je sadašnja stvarnost. Treba vam neki dokument, idete na šalter dva. Gospođa koja vas ili gospodin mrzovoljno gleda kaže - pođite u sobu 15, a ova u sobi 15 kaže, dok lakira nokte, u pravu si Slavene, dođi sutra. Ti dođeš sutra, a oni - nije tu nego je neđe pošla, pa njena zamjena kaže - čekaj pet dana, a onda pođeš na drugo mjesto, na treće, na peto mjesto i onda dođeš kući, a treba ti potvrda hitno da bi ostvario neka svoja prava. Pa okreneš kaka se ta preziva. Pa vidiš kako se preziva, pa ko joj je najbliži, pa onda je li iz DPS-a ili iz DF-a, a onda vidiš koja je zajednički rod - da li je tetka, baba ili prababa bila zajednička, ili onaj čuveni "Koverat", naša stvarnost i tako to ide. Drugi slučaj ako je neki privrednik pa on hoće da dobije neke informacije, istim putem ide, ima ono tzv. jedan strašan termin kada administracija čuti, a ja sam to osjetio. Bio sam tada i potpredsjednik Skupštine, žao mi je što nije došla ministarka, u

Opštini Budva. Pa to su bre genijalci. On čuti, on ti ne zbori - nemoj, ali te naćera da ti misliš kako to možeš da prevaziđeš i tako u krug godine prolaze, dani prolaze. A da ne pričamo o onome kako da napravimo da nam bude preduzetnićka inicijativa super pa da jednu firmu osnujemo za petnaest ili pet minuta. Evo Slaven je bio sad na Islandu, pa neka reće za koliko vremena može osnovati firmu.

E sad zamislite ima li ijednog majćinoga sina ko se sa ovim nije suoćio i koji se sa ovim ne suoćava. Da ne pominjem čekanje od ujutro do ćutra ujutro da uzmeš lićnu kartu, pasoš ili vozaćku. To je katastrofa. Sad zamislite, graćani Crne Gore, drugu sliku. To je drugi scenario. Pođeš, izvolte, gospodine - iza šaltera fina, ljubazna sluźbenica, što treba? Treba mi to i to, taj dokument. Izvinjavam se, možete doći sjutra. U koliko sati? I sjutra vas ćeka dokument bez ijednoga centa. Treći slućaj, graćani Crne Gore, svi imate lap top, internet svuće po Crnoj Gori, pritisnete, traźite to, svoj matićni broj, za pet minuta potvrda na lap top ili na kompjuter. E to je ono što je crnogorska stvarnost i što je Evropa. Izmeću prvoga, drugog i trećega - jedno od krucijalnih pitanja Evropske unije je reforma Javne uprave.

Pitao sam ministarku - jeste li otkrili do sada koliko je brojna naša javna uprava. Da li ste tri godine dana ih prebrojali? Ministarka mi je rekla okolo. A koliko ti je to okolo ta oscilacija? Kaće - gore, dolje 5.000. Kako gore dolje 5.000? Je li 40.000 ili je 60.000? Da li je plus lokalna 10.000 ili 20.000, plus javna preduzeća, ali oni nešto proizvode mrće i jade - nego samo ovo koje se zove birokratija. Nekoga koga duplo plaćaš, plaćaš ga kroz ono što su porezi, doprinosi i sve ostalo, 40.000 plus i plaćaš ga kroz svoje radno vrijeme, kroz svoje gubljenje vremena, kroz gubljenje živaca, a i one ćokolade manje ili veće. Katnićeva ne znam bješe ona ćokolada, kako se zove ona ćokolada koja ima unutra - barjamovica se zove. Od barjamovica ćokolade pa ćeraj dalje i dalje.

E, graćani Crne Gore, sušćinsko je pitanje, ovo što je Evropska komisija. Da li ste proćitali barem ovaj izvještaj? Da li ste vi iz DPS-a proćitali ovaj izvještaj? Slavopojke o našoj administraciji, to je i moja administracija kao i vaša, pa ovo je sramota što oće piše, a ovo je istina. Politizovana, neefikasna sve najgore o njoj, Javne uprave. Gledajte, graćani Crne Gore, što je ona. To je biraćka mašinerija DPS-a i ništa drugo. Da li ijedan majćin sin se može zaposliti u javnoj upravi u administraciji koji prije toga ne pokaće knjićicu? Evo dobro zna koleginica ovdje koja je to promovisala - budi ćlan DPS dobićeš radno mjesto. Ili onaj ćuveni snimak koji je bio, zaboravio sam sad i prezime, jedan glas - ćetiri, Jelić. Ono je sramno, ono je diskriminacija. Da li možemo 40.000 plus da hranimo sa realnim sektorom ovakvim sa ovolikim brojem penzionera? Ne možemo. Znajte vi, koji radite u javnoj upravi - neće vam pomoći knjićica DPS-a na kraju sljedeće godine. Samo stručnost. Ukoliko budete stručni, ukoliko budete do kraja profesionalni, ukoliko u istinu primijenite ovu strategiju koju ste pisali, koju ću ovako baciti sada, ništa niste aplicirali oko reformi javne uprave, evo vam ga što kaće ovaj koji je ljeporećiv. Pogledajte kako sam podvukao. /Upadica/ Ovaj Orav. On ako vas kritikuje, ljudi, onda je zla rabota kod nas.

Hoću da porućim - ova glasaćka mašinerija ne može više da opstane. Da reforma mora da bude, da se ona mora skratiti na pola, da ona mora biti efikasna, mora biti edukovana i hoću odavde da uzmem dokument. Ja ću reći vama moj matićni broj, hoću taj dokumenat, a u katastru sam bio sad. Ljudi, postoji jedna hrpa dolje de su miševi, de su knjige, samo je obiljećeno bilo i prevedeno. U velikim sam problemima kako da prevedem deđovinu, oćevinu na brata i na mene. Pa to je ludost bre. I prića neko o ovome što ste napravili vi iz DPS-a sa svojom politikom - jedno mjesto, ćetiri glasa, sa svojim nestručnim ljudima, sa svojim bahatim, nevaspitanim ljudima, to nema niće na svijetu. Oni treba da budu sluge naroda, a ne graćani Crne Gore njihove sluge. Koga interesuje da li tamo radi moj brat ili ne radi. Ima bre da mi da tu potvrdu i da bude taćan, jer ga plaćam duplo.

Prema tome, ovo je jedno od pitanja sušćinskih ukoliko hoćeemo da budemo ćlan Evropske unije, ukoliko hoćeemo da budemo normalno društvo, ukoliko hoćeemo da /prekid/ da javna administracija treba da bude kad ubacimo elektronsku e upravu 10.000 maksimum od sadašnjih 40.000 plus.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:43:31)

Hvala poslaniku Raduloviću.

Poslanik Ibrahimović ispred kluba. Neka se pripremi kolega Popović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (06.12.19 15:43:51)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Skupštine sa saradnikom.

Poštovani predstavnici Vlade, kolege i kolegice poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Mislim da ova predložena dva dokumenta govore o posvećenosti Vlade, odnosno resornog ministarstva o pravcu, o želji za jačanju i razvijanju kako digitalne, tako i elektronske uprave. Svi smo svjesni da bez toga nema ni razdvoja jednog društva. Saglasiću se s vama da je ovo korak ka unapređivanju ambijenta kako bi javna uprava bila u pravom smislu moderan servis i građanima i privrednicima. Pojačani stepen elektronske uprave, odnosno digitalizacije nije samo uzrok tehnološke revolucije. Prije svega, treba da kažemo da je to zbog pojačanog razvoja privrednika, odnosno privrednih firmi. Takođe, treba reći da je pojačan pritisak na javnu upravu usljed specifičnosti i pojačanog obima usluga koje daje javna uprava. Vlade su prepoznale koji tehnološki napredak donosi benefite na polju konkurentnosti država, uštede troškova i inovacija. Ako sve to sagledamo, onda će doći do privrednog rasta i dobrog tržišta, odnosno zainteresovanost za strane investicije. Kada pričamo o informaciji, o digitalizaciji, ovo je 21. vijek, a sva ozbiljna društva znaju da je to najbolja razvojna šansa, da je to oblast koju moramo iskoristiti. Samo tako možemo biti konkurentni i iskoristiti sve ono što jedna država može da pruži. Naravno moderne države i razvijene države su to već i ranije prepoznale. Rekli ste da je zakon još 2014. godine stupio na snagu, ali naši građani da znaju, uvaženi kolega prije mene je rekao, da ide ovo u pravcu da osjete građani, ali da osjete i dobavljači i privrednici.

Izvanredno je to profesor Radulović rekao. Saglasan sam sa njim da će olakšati našim građanima koji mogu iz svojih domova, zašto ne reći i sa posla, da ostvaruju neka svoja prava da ne bi gubili vrijeme ispred šaltera. Važno je da dolazi do uštede novca. Prema nekim istraživanjima u Njemačkoj, njihovom građaninu dva sata treba da ostvari obavezu kada ide na šalter. Znači, pored novca, ušteda je na vremenu i normalno olakšavanju. Treba pomenuti i da je Evropska unija prepoznala prednosti elektronske uprave i kroz digitalnu agendu 2020 je obavezala svoje članice, ali i buduće članice da jačaju elektronsku upravu u pravcu usluga građana i privrednika.

Takođe, svjesni smo da kao članica NATO-a imamo jaki podsticaj, ali i obavezu da radimo na jačanju digitalizacije i informacione bezbjednosti, odnosno da usvajamo dobra iskustva i standarde razvijenih zemalja. Kada pričamo o benefitima, odnosno pozitivnim primjerima elektronske uprave ili digitalizacije, mogao bih da nabrojim dosta primjera, ali da krenem samo od par. Dobar primjer je republika Gana, gdje je samo za 18 mjeseci kroz sistem e carine uspjela je da donese profit kroz carinske usluge za 49% i uspjeli su da vrijeme čekanja na granicama smanje sa tri nedjelje na dva dana. Takođe, zarad građana bih naveo još par primjera. Na primjer, u Brazilu je kroz sistem e ..., prevodim da bi građani bolje razumjeli, uspjelo se da se uštedi za samo jednu godinu preko 100 miliona dolara, a cijela implementacija sistema je koštala samo 1,6 miliona dolara. Primjer Velike Britanije, recimo, gdje je na osnovu izvještaja njihove Vlade, ušteda ostvarena za nevjerovatnih 1,7 milijardi funti u 2014. godini. Znači, 1,7 milijardi funti je ostvarena ušteda, a u prethodne dvije ukupno preko 3,5 milijardi funti. Neću pričati o zemljama Skandinavije i drugim zemljama koje su skoro stopostotno svoju upravu digitalizovale. Pomenuću samo pozitivan primjer Holandije, dobavljači mogu samo da plaćaju kroz njihov program. Znači, samo elektronski mogu da vrše isplatu i fakturisanje. Na osnovu njihovih procjena, za godinu dana je država uštedjela preko 20 miliona eura. Njihova je procjena one kompanije koje budu koristile elektronske digitalne prednosti će moći da zarade preko milion eura godišnje. Ovo sve pričam da bismo probali da približimo građanima koje su prednosti ova dva predložena zakona, odnosno očekujem, kao što sam čuo i sa desne i sa lijeve strane, da smo svi saglasni da se radi o dobrim zakonima i da će ti zakoni donijeti benefite građanima, smanjiti troškove javnoj upravi i dobavljačima. Po mom mišljenju, važno je reći da će kada javna uprava bude dostigla onaj nivo digitalizacije Vlada biti mnogo transparentnija i da će se smanjiti nivo korupcije. Kada sve to uspijemo, onda će jačati i povjerenje građana u rad Vlade, što je od izuzetne važnosti.

Kada pričamo o uspjehu, odnosno primjeni ovog zakona, treba sve da podsjetimo posebno nadležne da moramo edukovati građane i kroz programe pričati o jačanju elektronske, odnosno digitalne ekonomije. Samo tako možemo stići do toga uspjeha. Treba reći da veliki posao očekuje javnu upravu. Sami znate šta sve treba da se promijeni i vjerujem da će doći do smanjenja tih barijera i birokratije. Samim tim ćemo dobiti jednu dobru kvalitetnu modernu javnu upravu, koja će biti u pravom smislu servis građana i servis privrednika.

Naravno, kad se radi o ovako vrlo značajnim sistemskim zakonima za našu državu, poslanici Bošnjačke stranke svakako da će glasati za ova dva predložena zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCİ NİMANBEGU (06.12.19 15:51:23)

Hvala, poslaniče Ibrahimoviću.
Poslaniče Popoviću, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (06.12.19 15:51:34)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Radi se o važnim emancipatorskim zakonima naročito za Crnu Goru i ja ću uglavnom se ograničiti, iako je objedinjena rasprava, na Zakon o elektronskoj upravi. Sam razvoj informacionog društva jedan je od onih područja napretka sa najviše izazova, ali ujedno i ono koje najviše obećava. Savremene usluge razvijene u okviru informacionog društva prelaze sa elektronskih na mobilne platforme i postaju sve prisutnije, a pristup informacijama i sadržaju moguć je bilo kada, bilo đe i sa bilo kojeg mjesta. S druge strane, razvoj elektronske uprave u Crnoj Gori podrazumijeva transformaciju poslovanja ne samo poslovnih procesa u kojima se ostvaruje interakcija sa građanima, odnosno građankama i privrednim subjektima, već i unutrašnju transformaciju procesa unutar javne uprave. Ovaj proces se mora realizovati u kontinuitetu, prije svega, zbog činjenice što tehnološki razvoj uslovljava potrebu za savremenijim informaciono-tehnološkim rješenjima, ali i zbog konstantnog prilagođavanja zakonskim i drugim regulatornim okvirima. Kad tome dodamo proces usklađivanja sa praksom Evropske unije, kao i druge međunarodne standarde iz ove oblasti, jasno je da proces stvaranja moderne i održive E uprave u Crnoj Gori iziskuje stalne promjene i napredak. Savremena državna administracija podrazumijeva razvoj E uprave koja treba da obezbijedi efikasnost organa javne uprave u realizaciji poslova i zadataka, koji su prevashodno od interesa za građane i građanke i privredu, kao i da joj omogući bolji uvid pri raspoređivanju ekonomskih i socijalnih resursa. Pored ovoga, E uprava treba da omogući i uvede interakciju između sva tri činioca društva: države, fizičkih i pravnih lica, kako bi se stimulisao politički, socijalni i ekonomski razvoj.

Sveobuhvatan pristup okviru u kojem funkcioniše i razvija se E uprava mora se sagledati kroz nekoliko dimenzija. Sa jedne strane, strateškim dokumentima kojima se definišu pravci razvoja i ključni pokazatelji, sa druge strane, pravni okvir daje osnov za njeno uređenje, funkcionisanje i definisanje učesnika, njihove obaveze i prava. Važan uslov za razvoj svake oblasti, a naročito E uprave, zbog eksponencijalnog tehnološkog razvoja, predstavljaju i korisnici, njihova spremnost i, u krajnjoj mjeri, zadovoljstvo pruženim uslugama.

Strateškim dokumentima Vlade Crne Gore, ministarstava, kao i svih organa državne uprave prepoznaje već dugi niz godina E upravu kao jednu od važnih oblasti razvoja crnogorskog društva. Transformacija poslovnih procesa unutar Vlade, a naročito u odnosu na građane i građanke i privredu našla je svoje mjesto u dokumentima čija je vizija digitalna i razvijena Crna Gora.

Na kraju, želim da kažem da znamo koliko birokratija guši građane i građanke Crne Gore. Sigurno je da će elektronska uprava doprinijeti umnogome prevazilaženju tih teškoća koje svi mi gotovo svakodnevno imamo. Liberalna parija će podržati Prijedlog zakona o elektronskoj upravi i izmjene i dopune Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 15:56:41)

Hvala, poslaniče Popoviću.

Poslanica Branka Tanasijević, a neka se pripremi poslanik Milan Knežević, poslanica Sanja Pavićević, poslanica Branka Bošnjak.
Poslanice Tanasijević, izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ (06.12.19 15:56:59)

Hvala Vam.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani gospodine Poloviću sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Informaciono-komunikacione tehnologije su toliko prisutne u razvijenom dijelu svijeta da sve više postaju osnova organizovanog života savremenog čovjeka, ili, drugačije rečeno, elektronska uprava kao informaciono-komunikacioni sistem sve više postaje neophodnost vremena u kojem živimo. Korespondencija, kontakti sa bazama podataka, poslovanje različitih subjekata, razmjena ideja, planova, informacija, korišćenje različitih usluga itd, sve to je u modernom svijetu nezamislivo bez informaciono-komunikacionih tehnologija. Razvijene zemlje su kroz masovnu upotrebu ovih tehnologija već odavno prešle u eru elektronskog poslovanja, a samim tim i u eru elektronske uprave, kao što je u uvodom izlaganju to saopštio i gospodin Polović.

Osnovni ciljevi elektronske uprave su: smanjenje troškova, brzina i tačnost, povećanje transparentnosti, dostupnosti i raspoloživosti različitih vrsta usluga, poboljšanje rada administracije, a krajnji cilj je formiranje elektronskog društva koje je bitno za integraciju i opšti napredak građana, države i društva kao cjeline. Prateći savremene razvojne tendencije, sistem elektronske uprave se u posljednje vrijeme sve više koristi i kod nas. Model kada se zbog elementarnih informacija moralo satima boraviti u zgradama javne uprave sve češće se zamjenjuje elektronskim modelom, kojim se mnogo brže i efikasnije dolazi do informacija i završavaju različiti poslovi. Kada je u pitanju poslovna komunikacija, ona se kod nas najvećim dijelom obavlja korišćenjem informacionih tehnologija. Najveći broj preduzeća, gotovo mogu reći u ovom momentu, sva preduzeća se opredjeljuju za elektronske usluge bez obzira da li je cijena tih usluga ista ili manja u odnosu na model koji podrazumijeva direktnu komunikaciju. Ovo potvrđuju i podaci iz istraživanja Ministarstva javne uprave, UNDP-a i kompanije IPSOS, u okviru projekta koji je finansirala Evropska unija. Kada su u pitanju građani Crne Gore, oni su najviše zainteresovani za dostupnost različitih informacija, obavještenja koja se odnose na škole, fakultete i druge ustanove, kao i za provjeru stanja na računima, plaćanje on line i druge vrste usluga. Međutim, još uvijek veliki broj građana, posebno oni koji pripadaju starijoj populaciji, radije bira tradicionalni pristup uslugama javne administracije, što je potvrdilo i pomenuto istraživanje. Oni bi radije odabrali model odlaska na šalter bez obzira na elektronske usluge, makar one koštale i manje nego što koštaju elektronske, odnosno tradicionalne usluge. Dakle, podaci iz istraživanja govore da još uvijek veliki broj građana nije korisnik elektronskih usluga. Ipak, među onima koji to jesu, blizu 80% se izjasnilo da je zadovoljno pruženom uslugom, što je podatak koji ohrabruje. Rezultati ovog istraživanja su značajni, jer doprinose sagledavanju stanja u oblasti razvoja elektronske uprave u Crnoj Gori i dragocjeni su za identifikaciju stvarnih potreba građana i preduzeća i određivanje smjernica za dalji razvoj digitalizacije usluga javne uprave. Da bi se podstakli ovi procesi, Vlada Crne Gore predložila je novi Zakon o elektronskoj upravi. Cilj predloga ovog zakona je eliminisanje administrativnih barijera kroz unapređenje ambijenta u kojem će javna uprava biti servis građana i privrede. Na taj način, oni će imati priliku da komuniciraju sa javnom upravom u bilo koje vrijeme i sa bilo kojeg mjesta. Takođe, Predlogom zakona je koncipiran sistem instrumenata koji se stavljaju na raspolaganje građanima, privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima u cilju brže, efikasnije i ekonomičnije komunikacije i pojednostavlivanja poslovanja sa državnim organima.

To je jedan od razloga što je Predlogom zakona predviđeno uvođenje novih instituta, Savjeta za elektronsku upravu i revizije informacionog sistema. Očekivanje je da će

implementacija ovog zakona doprinijeti povećanju efikasnosti u pružanju usluga javne uprave građanima i privredi, što je ujedno dovesti do smanjenja troškova poslovanja, kvalitetnije i otvorenije komunikacije sa javnom upravom i dostizanja jednog od osnovnih ciljeva reforme javne uprave, a to je moderna i efikasna javna uprava.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:01:56)

Zahvaljujem, poslanice Tanasijević.
Poslaniče Kneževiću, izvolite.
Neka se pripremi poslanica Sanja Pavićević.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.12.19 16:02:04)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, čuli ste profesora Radulovića, koji je nekoliko puta ušao u katastar i tamo zatekao pacove, miševe u hodnicima i dolje u podzemljima i podrumima i izašao je iz Katastra neuspjevši da završi posao. Pošto ja imam neku malu fobiju od miševa, pacova itd. i tome slično, prava je prilika gospodine Poloviću, što ste Vi ovdje, mislim da i po nekoj zetskoj liniji bi trebalo da mi pomognete, da mi objasnite, a vidim upalili ste i ovaj HP računar ispred Vas. Mada Katnić kaže najbolji je Lenovo, drži baterija 120% i poslije godinu dana otkad ga upalite. Da mi objasnite određene stvari, a tiču se Katastra i istinitosti navoda, iz jednog prostog razloga - 30. novembra predsjednik Demokratske partije socijalista Milo Đukanović je saopštio da je DPS dobio neprijavljenu donaciju u iznosu od 47.500 evra, a da je za tu donaciju znala blagajnica DPS-a izvjesna Milka Vujović. Ja bih sad volio da mi objasnite i da ukucate u taj Vaš kompjuter da vidimo da li sam ja u pravu ili sam u krivu, a volio bih i vi, kolege iz DPS-a, da me saslušate. Većinu vas doživljam kao poštene i skromne ljude, ne smatram da ste lopovi, kriminalci, ne smatram da ste ništa nečasno uradili. Ali, volio bih da mi pomognete, da li sam u pravu kad iznesem ove podatke. Da li je ova blagajnica Vujović Milka vlasnica stana od 166 m² u Ulici Džordža Vašingtona, stečeno pravo kupovina 1/1, garažnog mjesta 12 m² takođe u Ulici Džordža Vašingtona i takođe još jedno garažno mjesto 12 m². Zatim, da li je ona vlasnica poslovnog prostora od 65 m² u prizemlju u ulici Vuka Karadžića, takođe stekla kupovinom i da li je ona vlasnica stana od 82 m², u naselju Budva Polje, takođe stečeno kupovinom u 2018. godini. Takođe bi mi bilo značajno da mi pomognete da li je ovo njen sin Vujović Dragoljub vlasnik kuće na Zlati, dvosoban stan 58 m², trosoban stan 76 m², jednospratna zgrada 95 m², poslovni prostor 180 m², prizemlje u Ulici Džordža Vašingtona. Zatim garaža dio zgrade 12 m² u Ulici Džordža Vašingtona. Zatim vikendica na Žabljaku 57 + 48 + 32, zajedno 144 m² i dvorište 168 m². I da li je ovo možda njen unuk Vujović Miško, stan koji je dodio na poklon od 92 m² u, Zetogradnja naselje kod Mljekare i garaža 12 m² Zetogradnja Mljekara. Momak je 1994. godište i radi u Agenciji za vazduhoplovstvo.

Da li je ovo blagajnica Demokratske partije socijalista? Da li je ovo penzionerka sa srednjom školom i vlasnica svih ovih nekretnina zajedno sa povezanim licima? Ili sam možda ovo ja, ili je ovo Andrija Mandić, ili je ovo bilo ko od ljudi iz Demokratskoga fronta? Ili je ovo dokaz opet nekog novog hibridnog rata, jer su ovo meni poslali Rusi, ovo su meni poslali Rusi Šišmakov i Popov. Rekli su mi - ne možemo te izvuć da pobježeš za Moskvu, uzeli su ti pasoš, ali ti evo šaljem ova vezano za Vujović Milku, Vujović Dragoljuba i Vujović Miška.

Ja Vas molim da ukucate sad u te Vaše računare i da provjerite je li ovo istina. Ako ovo ne bude istina, ja ću da se izvinim toj gospođi, njenom sinu i njenom unuku. Ako jeste istina, ja pitam Milivoja Katnića i Zorana Lazovića da li su ovu gospođu saslušavali, imajući u vidu da čitava Crna Gora je na snimku vidjela kako je Migo Stijepović uzeo 97.500 evra, a Milo Đukanović potvrdio da je ova Vujović Milka evidentirala tih 47.500 evra kao nelegalnu i nelegitimnu donaciju. Onda vi, slobodni građani Crne Gore i vi u ZIKS-u, posebno vi glasači DPS-a, koji pred svake izbore za 50 ili 100 evra dobijete vaučer da trgujete u Voliju ili Lakoviću, zapitajte se na sljedećem kongresu kako je ova gospođa uspjela iz svih ovih izbornih kampanja sa srednjom školom da postane

multimilioner i da niko ne istražuje niti njenu imovinu, niti bliskih lica povezanih sa njom. Jer, kad god mi nešto kažemo ovako, kad god nešto dokumentujemo, evo ih ovi listovi nepokretnosti, vi samo znate da nam odgovorite - neka je vječna i nikad više 1918. E bolje da je nema nego da je ovakva.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:07:51)

Hvala, poslaniče Kneževiću, ali znate da je ovo bilo više za konferenciju za medije nego za diskusiju.

Dobro. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.12.19 16:08:07)

Vi ste čuli da je profesor Radulović imao probleme da dođe do katastra i da sazna ko mu je uzeo šumu. Da tamo ima miševa, zmija, žaba, zečeva, guštera i ne znam šta. Ja sam sad pitao gospodina, koji nas je obavještavao i informisao da možemo sad kroz ovu digitalizaciju da dobijemo sve podatke, da li je ovo tačno što sam ja pročitao. Ovdje imam listove nepokretnosti. Ako nije tačno, ja ću odmah da se izvinim. Ali, ako je tačno, onda Milivoje Katnić treba da reaguje dok je još na funkciji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:08:49)

Izvolite, poslaniče Živkoviću.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (06.12.19 16:08:55)

Samo da objasnim.

Poslanik Knežević je iznio podatke iz života određenih pojedinaca, mi nemamo ništa sporno sa tim. Dakle, to su podaci koji su javni, odnosno dostupni su javnosti i svi to mogu da provjere na sajtu Uprave za nekretnine. Nema nikakvih problema što se tiče iznošenja ovakvih podataka, kao što se mogu iznositi podaci iz života drugih pojedinaca. Ali, mislim da je to možda iz našeg ugla neprimjereno za sam Parlament. Mislim da je Prijedlog zakona o lokalnoj upravi dozvoljavao poslaniku da iznese neke drugačije stavove o ovom zakonskom rješenju. Ali, naravno, kao što ste i Vi ukazali, moglo je ovo nekim drugim formama da se saopšti. Vjerujemo da nije primjereno samoj sjednici Parlamenta da se iznose ovakvi podaci.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:09:41)

U redu, jasno je.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.12.19 16:09:49)

Prvo, ja sam shvatio da je komentar, jer sam shvatio da je kolega rekao da je ovo komentar. Ako njemu ne smeta komentar, dozvolite mi da prekomentarišem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:10:08)

Naknadno je pretvorio proceduru u komentar.
Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.12.19 16:10:17)

Znači, kolega Živkoviću, ja se ne bih bavio ovom gospođom Vujović, da nije Duško Knežević saopštio da joj je davao milione za izborne kampanje Demokratske partije socijalista, njoj i Milu Đukanoviću i da o tome postoji evidencija. Ne bih se bavio ovom gospođom Vujović niti sam znao da postoji do momenta dok nije Milo Đukanović na završetku Kongresa saopštio da ona zna o svim evidencijama i da je ona lice koje treba saslušati i ispitati. Ne bih se bavio time da nijeste meni, Andriji Mandiću i ostalim poslanicima DF-a tri puta skinuli imunitet, označavajući nas kao najveće neprijatelje Crne Gore i njene državotvornosti koja broji eto hiljadu godina.

Ali pošto sam počeo da se bavim, ja sam ovdje saopštio konkretne podatke i pitao sam mog Zećanina Polovića je li ovo tačno ili nije: da ova gospođa ima stan od 166 m² u Ulici Džordža Vašingtona, garažno mjesto od 12 m² u Ulici Džordža Vašingtona, garažno mjesto od 12 m² u Ulici Džordža Vašingtona, poslovni prostor 65 m², prizemlje u ulici Vuka Karadžića, stan u Budvi, od 82 m², adresa Budva Polje, a njen sin da ima na Zlatici dvosoban stan 58 m²...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:11:48)

Poslaniče Kneževiću, evo drugi put čitate to. Znaete da je to za konferenciju za medije. /Upadica/ Znam da je komentar, ali Vi ste sami rekli da će te se izviniti ako nije istina. Ali, samo jasno je da nije pri temi.
Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (06.12.19 16:12:12)

Gospodine Nimanbegu, Vas nema ovdje.

Znači, trosoban stan 76 m², jednospratna zgrada 95 m², poslovni prostor od 180 m², prizemlje Džordža Vašingtona, garaža dio zgrade 12 m², vikendica na Žabljaku od 144 m², plus dvorište 168 m². Njen unuk koji je 1994. godište, 25 godina, stan koji je dobio na poklon od 92 m² i garažu od 12 m². Evo ih ovdje listovi nepokretnosti. Ja sad vas pitam, kolege iz DPS-a, je li normalno da jedna blagajnica u DPS-u ima svu ovu imovinu, a pouzdano znam da neki od vas grcate u kreditima i da ne znate kako da sastavite kraj sa krajem, a da ne govorim o glasačima Demokratske partije socijalista.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:13:02)

Hvala, poslaniče Kneževiću.

Nastavljamo sa redosljedom prijava. Kao što sam najavio, poslanica Pavićević, a neka se pripremi poslanica Bošnjak.

SANJA PAVIĆEVIĆ (06.12.19 16:13:16)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovane poslanice i poslanici, poštovani gospodine Poloviću sa saradnicom, uvažene

građanke i građani Crne Gore,

Elektronska uprava, odnosno elektronsko upravljanje podrazumijeva integraciju informaciono-komunikacionih tehnologija u sve procese. Predlozi zakona o kojima danas raspravljamo imaju za cilj poboljšanje sposobnosti državnog aparata da odgovori potrebama šire javnosti. Svrha elektronske uprave je pojednostavljenje procesa za sve: za Vladu, građane, preduzeća i sve druge, na svim nivoima od nacionalnog ka lokalnom. Upotreba elektronskih sredstava promoviše dobro upravljanje. Omogućiće komunikaciju na brz i efikasan način. Prednosti elektronske uprave ogledaju se u smanjenju korupcije, visokoj transparentnosti koja je jedan od dva važna parametra vizije Evropske digitalne agende (drugi parametar ove agende je interoperabilnost). Dalje, prednosti elektronske uprave ogledaju se u povećanju praktičnosti, rastu bruto-društvenog proizvoda, neposrednom učešću birača, smanjenju ukupnih troškova i uopšte proširenom dometu Vlade. Kroz elektronsko upravljanje, Vlada planira da poveća pokrivenost i kvalitet informacija i usluga koje pruža široj javnosti, koristeći informaciono-komunikacione tehnologije na jednostavan, ekonomičan i efikasan način. Proces iziskuje pravilan raspored hardvera i softvera, umrežavanje i reinžinjerning svih segmenata procesa, da bi na kraju poboljšali pružanje usluga. O kakvim interakcijama je riječ? Radi se o interakcijama u okviru Vlade, između Vlade i građana, Vlade i biznisa, Vlade i zaposlenih. Ova interakcija je posebno značajna imajući u vidu da je Vlada najveći poslodavac gotovo u svim zemljama, ne samo u Crnoj Gori, te se kao odgovoran poslodavac redovno bavi zaposlenima. Informaciono-komunikacione tehnologije doprinose postizanju brze i efikasne interakcije između Vlade i zaposlenih, uz povećanje nivoa satisfakcije. Da bi ovo bilo moguće, mora postojati spremnost. Ja vjerujem da je ima, jer proces uvođenja elektronskog upravljanja u operativan rad nije jednodnevni niti jednokratni zadatak, već mora postojati plan sprovođenja prije nego se krene u sve to. Neke od mjera podrazumijevaju velika ulaganja u telekomunikacionu infrastrukturu, veće budžetske resurse, obezbjeđivanje sigurnosti, brzine interneta i povezanosti, povećanje svijesti javnosti o važnosti elektronskog upravljanja, te podršku kompletnog državnog aparata.

Na kraju bih naglasila da će ovim zakonskim rješenjem biti stvoreni uslovi za elektronsku upravu da bi ona ispunila svoju misiju, da pojednostavi zadatke Vlade i lokalne samouprave, s jedne strane, i poveća kvalitet rada, sa druge strane. To su sve razlozi zbog kojih ću podržati ovaj Predlog zakona. Vjerujem da će se proces elektronske uprave razumjeti, koristiti u svakodnevnom radu i da će razmjena elektronske dokumentacije smanjiti upotrebu papirne dokumentacije i njeno uništavanje kada postoji kvalifikovano elektronsko čuvanje.

Zahvaljujem što ste me saslušali.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:16:49)

Hvala, poslanice Pavićević. Nijeste imali dovoljno kolegijalnosti od poslanika. Ja Vam se izvinjavam u njihovo ime.

Koleginica Bošnjak. Izvolite.

Neka se pripremi koleginica Laličić.

BRANKA BOŠNJAK (06.12.19 16:17:15)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi građani,

Evo dobijamo Zakon o elektronskoj upravi i navodno ćemo moći elektronski da dobijemo neku dokumentaciju mnogo lakše. Sigurna sam da to neće smanjiti broj ovih zaposlenih u javnoj administraciji, zbog toga što bi time se oni lišili ogromnog biračkog tijela. Još sam sigurna da ovo što ste vi zamislili nema šanse da primijenite tako brzo, jer sva ta administracija koja vam tamo radi nije sposobna da napravi baze podataka onako kako su stvarne, zbog toga što postoji nažalost vladajuća koalicija kojoj ne odgovara da se mnoge baze ažuriraju i naprave onakve kakve jesu.

Prvenstveno tu mislim na bazu podataka koja se odnosi na prebivalište i znam da tu bazu

podataka oni izvlače iz broja državljana. To je nešto što njima tako odgovara i ne odgovara im da se to ažurira na pravi način zbog toga da bi imali u biračkom spisku preko 100.000. Neću reći da su to fantom birači, ali ljudi koji ne mogu da se nađu tamo i koji će poslije da glasaju za Demokratsku partiju socijalista. Takođe, radi skrivanja podataka viskih državnih funkcionera pojedine, baze podataka sadrže ono gdje vi ne možete dobiti podatke za određene visoke funkcionere, odnosno njihovo ne smije da se prikaže. Prvenstveno se to odnosi na Katastar, koji smo čuli kakav je. Eto taj Katastar je recimo meni dodijelio nekakav stan koji ja nemam. Rekli su da imam nekakav stan na Starom aerodromu koji ja nemam. Srećom da sam to vidjela pa sam onda morala da me ne bi Agencija za borbu protiv korupcije kaznila, a sigurno bi me kaznila za nešto tako kad bi vidjeli. Čak sumnjam da je to namjerno stavljeno i ja sam onda na vrijeme reagovala i tražila da se to izmijeni da ja nijesam vlasnik tog stana. A mogla sam i da budem praktičnija pa da uzmem možda nekakav kredit kod banke i da taj stan koji se navodno vodi na moje ime stavim pod hipoteku i dobijem neki kredit i posle pustim da ti ostanu bez te nekretnine. Ali naravno da nisam, jer sam savjestan građanin. Hoću da vam kažem koliko je sve to što ovdje pričate koliko je to u praksi u našoj ovakvoj Crnoj Gori i u ovakvoj administraciji daleko od stvarnosti. To mogu uređene zemlje, može Evropska unija i te razvijene zemlje koje inače odavno vode te sve baze podataka mnogo urednije, gdje rade oni koji rade svoj posao i koji su ažurni, koji to rade profesionalno. Mene raduje da mi krećemo u to, ali sam sigurna da to zaživjeti neće, makar ne u onoj mjeri u kojoj smo čuli ovdje da vi planirate da to zaživi. Možda će neki registri i da se srede koji su manje bitni, a ovi koji su važni i koji su povezani sa biračkim spiskom, i koji su povezani sa izborima, nema šanse. I što je povezano sa tim da vidimo koliko ko je težak, odnosno koliko ko se i kako i za koje vrijeme obogatio - ni to nećemo.

Bilo je davno i vrijeme kad su se ovdje prozivali pojedini čija je poreska kartica bila nedostupna, zabranjena i tajna da se ne vidi ko i šta posjeduje u ovoj zemlji. Sve dok mi ne donesemo onaj zakon o preispitivanju imovine stečene nelegalnim putem, ali ne samo državnih funkcionera nego i sa njima povezanih lica, a i običnih, u stvari nisu to obični no vrlo neobilčni građani tj. tajkuni ove vlasti koji su se za kratko vrijeme obogatili - sve to treba provući i vidjeti. Crna Gora bi procvjetala poslije toga kad bi se oduzela ta imovina, jer nažalost mi smo dozvolili da se nekakvi skorojevići toliko obogate da sad imaju milione i milijarde, a nad drugoj strani imamo ogroman broj stanovništva koji se bori za голу egzistenciju. Došli smo nažalost, uvaženi građani, i u situaciju da i prosvjetni radnici i zdravstveni radnici sa visokom stručnom spremom ako uzmu neki kredit, njima je goli život u pitanju.

Da se vratim još jednom na ovu elektronsku upravu. Rekla sam da sam /prekid/ da zaživi, možda u nekim segmentima da, ali hoću još da kažem da je vrlo nekorektno da se za sve građanima što god im se traži naplaćuju ogromne takse. To nekad nije bilo. Zašto mi plaćamo porez? Pa ako plaćam porez ovoj državi, valjda očekujem da dobijem iz Poreske uprave neki dokument besplatno. Više u ovoj državi nema ništa besplatno. Što god hoćete da uzmete, sad su te takse i do deset eura, što mnogim građanima nije malo, pa čak i ona dokumenta koja su obavezna. A ako je nešto obavezno, valjda treba da bude besplatno. Čak i to kad se vade ta dokumenta ili se uzima plaća se nenormalno. A tek onda kad krenete pa dođete do notara, pa vam notar uzima procenat, ova država je postala nažalost pljačkaška /prekid/ i svuda gdje mogu, da kažem žargonski, da šklape od građana, svuda se namiruju od njih ili "zdipe" od građana. Sve to uzimaju od njih, a ovamo neko može šta mu je god volja - zaštićeni medvjedi. Nisu više ni bijeli, nego i svi ostali. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:23:46)

Hvala, poslanice Bošnjak.
Poslanice Laličić, izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (06.12.19 16:23:53)

Koleginice i kolege, poštovani građani, uvaženi gospodine Poloviću sa saradnicom,

Najveći problemi sa kojima se susreću građani, privredni subjekti i preduzetnici pri obavljanju svakodnevnih poslova pred organima državne i lokalne uprave, kao što su: gužve na šalterima, komplikovane procedure, dolaženje više puta radi obavljanja istog posla, posjećivanje više institucije radi završavanja istog posla, obimni obrasci, formulari, radno vrijeme šaltera, nepotrebno usložnjavanje jednostavnih poslova mogu se uspješno prevazići uvodjenjem novih elektronskih servisa za građane.

Uvaženi potpredsjedniče, ja uvijek sa dužnom pažnjom slušam svakog poslanika, pa molim Vas da obezbijedite red kada govorimo.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:24:47)

Poslanice Laličić, ja mislim da će Vas poslije ove Vaše intervencije svi slušati pažljivo. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (06.12.19 16:24:55)

Dobro, drago mi je. Efikasna i servisno orjentisana javna uprava, koju karakteriše rast povjerenja građana u njen rad, je strateški cilj Vlade Crne Gore, ali i jedan od glavnih izazova procesa evropskih integracija koje utiču na sposobnost Vlade da pruži usluge i podstiču konkurentnost i privredni rast. Svjedoci smo da se u mnogim mjestima u sistemu javne uprave vode brojni registri, pa se opravdano nameće pitanje da li je obezbijeđena puna interperabilnost ovih registara i dostupnost podataka iz registara za sve korisnike.

Podsjetiću da smo Zakonom o upravnom postupku utvrdili načelo pribavljanja podataka iz službenih evidencija registara po službenoj dužnosti od strane državnog organa bilo da registar o podacima vodi on sam ili neki drugi državni organ. Bilo bi, čini mi se, interesantno čuti kako se u praksi ovo načelo primjenjuje. Takođe, mislim da smo mi imali i Zakon o elektronskoj upravi uspostavljen 2014. godine, pa smo svjedoci da velik broj državnih organa još uvijek posluje na tradicionalan način. Određeni broj organa je prihvatio da elektronski ustroji svoje usluge i čini mi se da možemo reći da je do sada bilo prilično otpora administracije da svoje usluge pruža elektronskim putem. Stoga smatram da je velika odgovornost na nadležnom ministarstvu prije svega da promoviše elektronski način pružanja usluga, ali isto tako da obezbijedi poštovanje odredaba ovog zakona i da približi građanima što sve mogu uraditi elektronskim putem pred organima državne, odnosno lokalne uprave.

Iskoristiću kratko da prokomentarišem Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu. Reći ću da je on bio potreban zbog toga što smo donijeli novi Zakon o ličnoj karti, koja je, kao što smo čuli, elektronski dokument i sa kojim će ubrzo naši građani imati mogućnost da se liječe, da preuzimaju tablete u apotekama i druge usluge. Hoću da obavijestim javnost da smo danas u pripremi ove sjednice imali sjednicu Odbora za politički sistem, gdje smo imali priliku da se uvjerimo u prezentaciju svega onoga što je uradilo Ministarstvo unutrašnjih poslova kada je u pitanju izdavanje dokumenata. Gospodine Raduloviću, samo da Vam kažem da smo dobili podatke da se lične karte, pasoši u Ministarstvu unutrašnjih poslova izdaju u roku od pet dana, da naši građani mogu preko portala www.dokumenti elektronskim putem da podnesu zahtjev za izdavanje izvoda iz matične knjige rođenih, iz matične knjige umrlih. Sve je to mnogo olakšano, uspostavljaju se i upravni dani po pojedinim lokalnim samoupravama u toku turističke sezone, i može se lako utvrditi da li ste upisani u birački spisak ulaskom na www.birači.me. Čini mi se da zaista Ministarstvo unutrašnjih poslova zaslužuje da se na ovom mjestu javno pohvali koliko je daleko otišlo u uspostavljanju usluga elektronskim putem, za razliku od mnogih drugih državnih organa. Nadam se da će ovi zakoni pomoći da na tom putu i drugi državni organi i organi lokalne uprave dostignu Ministarstvo unutrašnjih poslova. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:28:51)

Hvala, poslanice Laličić.
Izvolite.

DUŠAN POLOVIĆ (06.12.19 16:29:04)

Zbog procedure, pošto sam ipak informatičar, nijesam u toku sa ovim.
Htio sam samo jedan komentar gospođi Bošnjak, ako nijesam zakasnio sa komentarom.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:29:15)

Izvolite.

DUŠAN POLOVIĆ (06.12.19 16:29:18)

U jednom dijelu Vaše konstatacije bih se složio sa Vama, a to je da smo sebi postavili onako poprilično zahtjevne zadatke kada govorimo o elektronskoj upravi. Ne bih se složio sa konstatacijom da u javnoj upravi, govorim o čitavoj javnoj upravi, možda nemamo kapaciteta da izvedemo taj proces do kraja. Kroz svoj angažman svakodnevni imam priliku da saradujem sa kolegama iz brojnih državnih organa, koji su, ja bih rekao i te kako i kompetentni i posvećeni procesu digitalizacije i modernizacije elektronske uprave. I zaista sam u toku da se brojni projekti realizuju u javnoj upravi. Govorim o projektima koje rade: Ministarstvo javne uprave, Uprava carina, Poreska uprava, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo zdravlja. Ozbiljan je broj projekata u toku sa implementacijom, a fokus smo stavili, što je gospođa Laličić pomenula, na interoperabilnost. Znači, interoperabilnost je jako značajna, jer da bismo ponudili uslugu građanima, da bismo došli do elektronske registracije preduzeća, koja je takođe u toku kao proces, da bismo došli do elektronskog katastra, koji se takođe razvija, potrebno je obezbijediti i normativne i organizacione uslove, a samim tim i sisteme koji mogu da podrže to.

Mi smo normirali u zakonu jedinstveni informacioni sistem za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa. Taj sistem jeste takozvani bilding blok, koji će omogućiti interoperabilnost između registara, odnosno da državni organi razmjenjuju svoje podatke u realnom vremenu i da na osnovu toga građani ostvaruju svoje usluge, a i privreda na najbolji način. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:31:50)

Zahvaljujem.

Izvolite, poslanice Bošnjak. Vaše je pravo odgovora na komentar. Onda ćemo imati još jedan komentar, u ovom slučaju kolega Radulovića na izlaganje kolegice Laličić. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (06.12.19 16:32:10)

Evo, ja ću da kažem da možda se nijesmo dobro razumljeli, jer ja nijesam rekla da nema ljudskih kapaciteta u smislu primjene ovoga, nego nema volje da se primijeni ovo kako treba. Naići ćete na hiljadu opstrukcija. Znam da ima dobrih inženjera i znam da je naš Univerzitet iznjedrio dosta kadrova iz ove oblasti koje su stvarno kompetente za ove stvari i ima ih dosta. Ali ne postoji dobra volja, niti organizacija da se ovo sve odradi. Znam, evo i ovdje u Skupštini kada govorimo o internetu koji je kapacitet interneta. Znam kako je Državna izborna komisija bila povezana, nije imalo samostalno sve, nego je svako mogao da vidi i to se nešto namjerno radi, negdje se namjerno opstruira, a negdje namjerno se centrira nešto što bi trebalo da bude nezavisno da ne bi ostali vidjeli. Tako da ovdje ne postoji dobra volja da se to napravi na pravi način. Nećete vi

umrežiti sve, ili neće to biti dostupno. Da je sreće, mi bismo imali onaj socijalni karton, pravi socijalni karton, da meni ne može neko ko ima registrovano auto u MUP-u da bude socijalni slučaj i da prima materijalno obezbjeđenje. To u srednjim državama postoji, a kod nas ne, niti da ja mogu da uzmem kredit kod banke, odmah može da vidi da li sam kreditno sposobna ili nijesam, na osnovu evidencije moje imovine i na osnovu evidencije o mojim primanjima. Ne, to kod nas ne postoji. Nećete vi dobiti zeleno svjetlo da se sve to unificira da se stavi da je isto da može da se umreži, niti će vas pustiti da to sve umrežite kako treba. Ja bih voljela, ali sam skeptik veliki i mislim da nema šanse, zato što ne postoji volja, što to ne ide u korist vladajućoj većini.

Drugu stvar da vam kažem. Evo mi smo nije neki dan otkrili aferu vezano za jedinstvene matične brojeve. Ako treba što da bude zaštićeno, to je moj jedinstveni matični broj. A Ministarstvo unutrašnjih poslova kod nas i za 22.000, čak su rekli da je mnogo više nego to što smo mi uspjeli da vidimo, promijenilo matični broj, a da nije vođen upravni postupak. A zakon propisuje da upravni postupak mora da se vodi i da na lični moj zahtjev može to da se radi, a ne da njima padne na pamet. Sve je, nažalost, improvizacija i ne postoji volja. A dobrih ideji i kvalitetnih kadrova iz oblasti informatike ima. Ja u to ne sumnjam. Među njima imam i prijatelje i iz porodice koji se bave informatikom. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:35:09)

Hvala, poslanice Bošnjak.

Poslanice Raduloviću, želite li komentar? Da. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (06.12.19 16:35:20)

Šokiran sam, gospođo Laličić. Jeste li Vi iz Podgorice? Iz Tivta. Možda u Tivtu je nešto što nije normalno prema Crnoj Gori. Da možete ovako pred građanima Podgorice da kažete da bez problema se, evo najjednostavnije stvari koje su uhodane stvari, uzeti lična karta da nema čekanja, vozačka, pasoš. Samo da predate dokumenta treba da čekate po sedam, osam, devet, deset sati. Da uzmete dokument, deset sati, poslije Bog te pita koliko dana. Meni je istekla lična karta, ali imam pasoš. Vozačku, pošto sam morao da čekam. Evo, građani Podgorice, jer sam Podgoričanin, slušaju Vas. Gospođo, ne možete osnovni dokument da dobijete, a pričate o efikasnoj upravi, o policiji. Ne znam u Tivtu kako je, nijesam Tivčanin, ali znam takođe, pošto sam bio polubudvanin, do prije godinu dana dvije, dok nije Carević, ne znam sad kako je, kaos. Kako ćete dobiti drugi dokument ukoliko pokrenete neki postupak kroz tu administraciju i kroz taj lavirint, kroz tu endemsku korupciju, sistemsku korupciju koja postoji u našoj preglomaznoj, bahatoj, nevaspitanoj administraciji od četrdeset hiljada plus ljudi.

Gospođo, molim Vas, nije vaša Crna Gora veća od moje. Pročitajte što kaže Evropska komisija za našu javnu upravu. Ovo je stid i sramota. Ovo nema niđe na svijetu. Te trutove treba svesti na mjeru koja je prikladna broju stanovnika, treba ih opismeniti, treba ih pročešljati i treba najbolje, najvitalnije, najobrazovanije ostaviti. Ostali na biro rada.

Gospodo, ukoliko ne vjerujete, hajmo zajedno. Iduće nedjelje da ja uzmem ličnu kartu koja mi je istekla i onda ćete reći je li to moguće.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:38:15)

Hvala, poslanice Raduloviću. Poslanica Laličić.

Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (06.12.19 16:38:21)

Ja sam, uvaženi poslanice Raduloviću, prenijela informacije koje sam dobila danas na

prezentaciji od strane kompetentnih predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova i neću da sumnjam u tačnost tih podataka. Možda Vaš slučaj konkretno je takav da /upadica/ U redu, ja sam takvu informaciju dobila na prezentaciji, može se lako provjeriti. Dobili smo informaciju da je za ličnu kartu i pasoš rok po zakonu trideset dana, a da građani dobijaju u roku od pet dana. Samo toliko.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:39:07)

Hvala Vam, poslanice Laličić.

Nastavljamo sa redosljedom prijava. Poslanica Bakrač je sljedeća, a neka se pripremi poslanik Živković.

MAJA BAKRAČ (06.12.19 16:39:26)

/Prekid/ sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani.

Osnovni cilj ovog zakonskog uređivanja oblasti elektronske uprave je da se omogući i podstakne brže, efikasnije i ekonomičnije poslovanje državnih organa, organa državne uprave i svih onih koji u vršenju poslova iz svoje nadležnosti upotrebljavaju informaciono-komunikacione tehnologije koje će omogućiti građanima i privredi lakši pristup uslugama organa elektronskim putem. Zakonom o elektronskom dokumentu propisano je da se elektronski dokument izjednačava sa dokumentom u papirnoj formi. Nakon donošenja Zakona o upravnom postupku, Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu, kao i drugih zakona iz seta podzakonskih akata zaokružuje se pravni okvir i stvaraju preduslovi za dalji razvoj elektronske uprave. Osnovni cilj zakonskog uređivanja ove oblasti je omogućavanje i podsticaj bržeg i efikasnijeg upravnog postupanja i povećanje povjerenja u elektronsko poslovanje organa. Jedan od osnovnih ciljeva reforme javne uprave je povećanje zadovoljstva građana u pogledu kvaliteta pruženih usluga i upravo ovaj akt doprinosi tome. Ako sagledamo postojeću situaciju, uočava se da su elektronske usluge organa na prilično niskom nivou, prisutna je samo djelimična povezanost elektronskih registara i evidencija. Takođe je prisutan i različit pristup konceptu E uprave na nivou lokalnih samouprava i državne uprave. Organi često pribjegavaju sopstvenim rješenjima. Ne postoji katalog elektronskih usluga, među organima postoje velike razlike u pogledu implementacije elektronskih usluga i korišćenja informaciono-komunikacionih tehnologija. Neki organi već pružaju visok transakcioni nivo usluga elektronske uprave svojim korisnicima, kao što je to slučaj u postupku stručnog osposobljavanja, podnošenja poreskih prijava, dok postoje organi koji tek počinju da uspostavljaju elektronske usluge.

Elektronsko upravljanje dokumentima nije uspostavljeno u svim organima. Veliki broj organa dokumentima upravlja na tradicionalan način, a u pojedinim je prisutno i elektronsko i papirno upravljanje. Novim Zakonom o elektronskoj upravi dodatno će se urediti razvoj elektronske uprave u Crnoj Gori kako na državnom, tako i na lokalnom nivou. Takođe se teži urediti koordinacija razvoja elektronske uprave na svim nivoima usvajanjem Savjeta za elektronsku upravu, koji će razmatrati stručna pitanja, koordinirati razvojem, kao i predlagati mjere u oblasti elektronske uprave. Normira se uvođenje nacionalnih sistema za elektronsku identifikaciju i elektronsku naplatu administrativnih taksi. Takođe, predloženi zakon uvodi periodičnu reviziju organa državne uprave, kao i uspostavljanje kataloga elektronskih usluga. Nadamo se da će novi propisi koji su navedeni u ovom zakonskom rješenju donijeti da se jedan i drugi zakon i novine koje on nosi unaprijedi kompletna ova oblast i da će svi oni problemi koji su negdje prepoznati u praksi biti otkonjeni. Zato, naravno, puna podrška ovim zakonima. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:42:35)

Hvala, poslanice Bakrač.

Komentar na Vaše izlaganje ima poslanik Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (06.12.19 16:42:41)

Gospođa Bakrač je dosta realnije pričala u odnosu na prethodne poslanike Demokratske partije socijalista. Ona je javno saopštila da ima dosta stvari koji se dalje rade na tradicionalan način, da je sreće, papir bi se ukinuo u komunikaciji između državnih organa. Određeni servisi koji danas postoje su vrlo nestabilni. Tu govorim o predaji poreskih prijava - mora da se naglasi, mora da se koristi ovaj eksplorer, onaj eksplorer, morate ovo da pokrene, te ono. Ja mislim da postoji veliki problem zato što niko ne može da sagleda potrebe informatičke javnih ustanova i preduzeća. Imamo raznorazne softere u raznim državnim ustanovama. Znači, jednostavno ne postoji plan. A kako će da postoji, kad mi osnovni identifikacioni dokument imamo koji nije biometrijski - ličnu kartu. Mi pričamo o informatičkom razvoju. Odgovorno tvrdim - Crna Gora je ubjedljivo na posljednjem mjestu u Evropi po stepenu razvoja informatike. Evo mi poslanici na mejlove ne dobijamo dokumentaciju, kasni dokumentacija. Ćirilica - to je već da se slomi sva administracija da dobijemo dokumenta na ćirilici itd. Pričate o javnoj elektronskoj upravi i u elektronskoj upravi spominjete kao jedan od najvažnijih argumenata da će dolaziti ubuduće do razmjene podataka. Pa evo sredite birački spisak. Ako postoji volja u toj razmjeni podataka, počev od popisa stanovništva, zdravstvenih osiguranika, poreskih obveznika, baze podataka koja se odnosi na prelazak granice da se tačno utvrdi ko koliko vremena boravi u Crnoj Gori, to je sa informatičkog aspekta jedno dva sata posla. Ali ova država, ovi državni organi to neće da rade. Da li postoji opstrukcija ili neznanje u sferi projektovanja informatičkih rješenja, o tome može da se povede ozbiljna diskusija i debata. Ali jedno je sigurno - ne postoji strateški plan za upotrebu informaciono-komunikacionih tehnologija. Vi mislite da se ova dva zakona možete da ispeglate. Zakon je zakon - suštinski ništa ne znači, a mi smo prepoznati kao društvo u kome se zakoni ne primjenjuju.

Prema tome, od ovoga ništa ne treba senzacionalno /prekid/ Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:45:45)

Hvala, poslaniče Đukanoviću.

Poslanice Bakrač, izvolite.

MAJA BAKRAČ (06.12.19 16:45:53)

Pa ja sam shvatila da je kolega Đukanović u neku ruku i pohvalio moju diskusiju i ja mu zahvaljujem na tome. Ja to posmatram iz ugla da uvijek svaka oblast može biti unaprijeđena, pa i ova. Naravno, da je sve tako crno, ne bih se složila sa Vama. Unapređivati treba i stoga vjerujem da će i ovi zakoni kako o elektronskoj upravi, tako i o elektronskoj identifikaciji doprinijeti upravo poboljšanju ove oblasti. Svakako, zakoni su tu da se sve ono što se prepozna u praksi kao nedostatak ili manjak ispravi. Naravno, kada se počne primjenjivati taj isti zakon, vidimo da li smo bili u pravu ili nijesmo. Znamo da je Strategijom javne uprave Crne Gore 2016. do 2020. godine u oblasti pružanja usluga predviđeno uspostavljanje jedinstvenog sistema elektronske identifikacije na portalu E uprave i očekuje se da će se masovnijom primjenom elektronske identifikacije elektronskih usluga povjerenje u kvalitet usluga značajno povećati. To će svakako doprinijeti i uštedi novca i vremena svih korisnika. Ponovo kažem, uvijek može bolje, ali radi se onako kako se procjeni da je najbolje u određenom trenutku, a ja vjerujem da shodno ovim zakonskim normama koje su predviđene i jednim i drugim zakonom ćemo znatno unaprijediti ovu oblast i da ćemo benefite svi osjetiti. Naravno, ostaje u praksi da se vidi da li je to tako ili nije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:47:33)

Hvala, poslanice Bakrač.
Poslaniče Živkoviću, izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (06.12.19 16:47:46)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani predstavnici ministarstva, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Danas raspravljamo o dva zakonska rješenja iz domena javne uprave koji treba da doprinesu u konačnom efikasnijem, transparentnijem, otvorenijem radu javne uprave i da doprinesu pružanju kvalitetnih usluga ka krajnjim korisnicima, konkretno građanima i privrednom sektoru. Era digitalizacije koju imamo danas na svjetskoj sceni je toliko daleko otišla da je prosto nevjerovatno kojom brzinom se to kreće. Čini mi se da Crna Gora mora u narednom periodu mnogo aktivnije raditi na ovom polju kako bi unaprijedila usluge iz domena e servisa. Nema potrebe da se mi upoređujemo sa nekim zemljama koje su mnogo kvalitetnije u ovoj oblasti.

Dakle, kada govorimo o domenu E uprave, kao što je Ujedinjeno kraljevstvo, gdje su uštede samo tokom 2015. godine zbog uvođenja kvalitetnog sistema E uprave bile preko milijardu funti, a uzimajući u obzir i neke prethodne godine i preko tri milijarde funti. To dovoljno govori o činjenici da je korišćenje alata e uprave značajno konkretno za jednu državu i za njen ukupan ekonomski napredak iz prostog razloga što svaka javna uprava, odnosno državna uprava, lokalne uprave i konkretno subjekti koji vrše javna ovlašćenja moraju da ispunjavaju javni interes, da budu prevashodno efikasni i naravno da pruže građanima konkretnu uslugu i opravdaju svrhu samog postojanja.

Kada govorimo o transparentnosti, ona podrazumijeva uvid u kompletnu organizaciju, rad i odluke kako kroz ono što saopštavaju organi, tako i na zahtjev samih građana i, sa druge strane, otvorenost u komunikaciji između građana i organa javne uprave. Čini mi se da mi do sada imamo preko 580 otvorenih alata preko kojih građani mogu da komuniciraju i privreda sa javnom upravom. Samo je bitno kroz korišćenje informaciono-komunikacionih tehnologija u narednom periodu unaprijediti ovaj proces da građani troše što manje vremena kroz korišćenje usluga javne uprave, čime će javna uprava biti transparentnija i efikasnija.

Takođe, ne zaboravimo da mi u Crnoj Gori imamo i elektronsku identifikaciju birača, makar što se tiče ostvarivanja biračkog prava. Tu je veoma važno pomenuti da je Crna Gora napravila iskorak u odnosu na zemlje regiona koristeći alat elektronske identifikacije birača, što je, između ostalog, bio i jedan od zahtjeva kolega iz opozicije u procesu jednih od izbornih reformi u prethodnom periodu koji su preduzimani u Crnoj Gori. Biće vjerovatno različitih komentara na ove konstatacije, ali vjerujem da je Crna Gora u tom smislu napravila značajan iskorak, iz prostog razloga što smo kazali da svaka izborna reforma koju mi preduzimamo ide ka tome da poveća stepen povjerenja u izborni proces, sa jedne strane, a, sa druge strane, da onemogućući u izbornim pravilima našim političkim oponentima da ponude neki izgovor za sve izborne poraze koje su pretrpjeli u prethodnom periodu. Naravno da mi nemamo nikakav problem sa tim, ali očigledno da kolege iz opozicije kontinuirano nemaju suštinski ništa vezano da ponude za ove zakone koji se odnose na Zakon o elektronskoj upravi i drugi zakon koji je danas tema naše rasprave, ali imaju da ponude određene stavove koji nisu čini mi se primjereni za izlaganje u ovom uzvišenom domu.

Ovdje se pominjalo i pitanje šta je Crna Gora konkretno uradila u ovoj oblasti reforme javne uprave. Kao i svaka reforma, kada se pomene ta riječ, znači da je potrebno unaprijediti stanje u određenoj oblasti. Ja ću pročitati šta je to navedeno u Izvještaju za Crnu Goru: Crna Gora je umjereno spremna kada je riječ o reformi javne uprave. Ukupno gledano - ostvaren je dobar napredak, postignut je dobar napredak posebno u vezi sa srednjoročnim okvirom za planiranje politike zapošljavanja, zasnovanim na zaslugama i racionalizacijom organizaciji državne uprave. Ipak, još uvijek je potrebna jaka politička volja da se na efikasan način optimizuje državna uprava, razvija politika koja je inkluzivna i zasnovana na dokazima delegiranja i procesu donošenja odluka i odgovornosti rukovodilaca. /Prekid/ konstatacije koje smo danas čuli na zasjedanju da je Crna Gora postigla loše rezultate iz domena reforme /prekid/.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:52:49)

Hvala, poslanice Živkoviću.

Na Vaše izlaganje komentar ima poslanik Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (06.12.19 16:52:56)

Poštovane kolege poslanici,

Kolega Živkoviću, Vi ste, što kažu, započeli jednom dosta grubom kvalifikacijom da opozicija nije zadovoljna sa mnogim stvarima i uzeli ste najranjiviju stvar što se DPS-a tiče i tadašnje Vlade Mila Đukanovića, a to je elektronska identifikacija birača. Ovdje je gospodin Đukanović rekao da mi u Crnoj Gori nemamo biometrijsku ličnu kartu. I to što govorite o elektronskoj identifikaciji birača, govorite u stvari da je napravljena jedna velika prevara i da Demokratska partija socijalista u svakom razgovoru o unapređenju izbornog zakonodavstva napravi po jednu prevaru. Ja ne znam da li ste Vi član Odbora za sveobuhvatnu reformu? E sad Vam se obraćam kao članu Odbora za sveobuhvatnu reformu.

Mi smo na našoj konferenciji za štampu, a koristim priliku i zato sam se i javio, saopštili da imajući u vidu broj državljana i birački spisak, zvanične podatke MONSTAT-a i uputili pismo Melvudinu Nuhodžiću da objasni zašto 115.000 ljudi je više u biračkom spisku nego što treba, kada se napravi analiza, jer je 1990. godine učešće birača u broju državljana bilo 63%. Ove procene kada govorim vjerovatno jedan određeni broj ljudi to neće uloviti na pravi način, a sada je 93% to učešće. Poštovani građani, prostije da kažem - samo 6% državljana Crne Gore nema pravo glasa. To je 115.000 viška. Uočili smo, gledajući i pretražujući bazu podataka, da 24.000 ljudi u Crnoj Gori ima jedinstveni matični broj koji ne odgovara regiji u kojoj su rođeni. Ministarstvo unutrašnjih poslova je dalo saopštenje i reklo da mi nismo u pravu nego da je taj broj 55.000. Ja sam ovdje u jednom izlaganju rekao, mediji su to prenijeli, da je u stvari 27.000 ljudi, analizirajući saopštenje Ministarstva unutrašnjih poslova, imalo tzv. sasvim sigurno falsifikovan jedinstveni matični broj. Vođa našeg ekspertskog tima Aleksandar Sekulić je na presu predložio model kako i na koji način da se vodi jedinstveno registar svih podataka u Crnoj Gori, dakle, i biračkog spiska. Ovo je, gospodine Živkoviću, i mi predložili smo to, gospodin Đukanović je predložio otisak prsta kao dodatnu metodu koja treba da se koristi. Predloženo je da se uvede biometrijska. Zašto? Jer ovih 115.000, odnosno ovih 27.000 ili 55.000 su potencijalno sasvim sigurno rezervoar za tzv. duplo glasanje probranih aktivista Demokratske partije socijalista više puta. Kada nemate kontrolu glasanja, onda je moguće da jedno lice glasa više puta u korist vaših tzv. izbornih pobjeda. Znači, ponudili smo tzv. sistem blok /prekid/, ponudili smo i otisak prsta i mi sa strane pošto su nas zajedno sa Demokratama istisnuli iz ove radne grupe, jer smo mi jedino logično rješenje povukli, ukazujemo na nedostatke u biračkom spisku. Ja vas pitam da li će ovaj zakon da pomogne da toga nema. Mislim, gospodine Živkoviću, da je jedino logično /prekid/ iz opozicije ne samo Demokrate, nego i nezavisni poslanik i Raško Konjević treba da napuste tu radnu grupu, da zajedno izvršimo pritisak na Demokratsku partiju socijalista da se sredi birački spisak, višak birača, da se eliminiše duplo glasanje i da umjesto praznih priča o tome da vi dajete sve opoziciji, poučeni činjenicom da ste napravili prevaru za elektronsku identifikaciju birača, no vam ni to nije pomoglo nego ste morali kao Demokratska partija socijalista da lažirate Državni udar da ga izmislite, bar što se Demokratskog fronta tiče, i da na bazi toga sa smanjenjem stepena izlaznosti dođete do ne izborne pobjede, došli ste do 35 mandata jer je na vašoj listi Popović kao 36. Morate sa SD-om i manjinama da tvorite Vladu koja apsolutno vlada i koja je, gospodine Živkoviću, juče napravila rizičan potez. Donijela je Zakon o vjerskim slobodama kojim se bjelodano vidi, da ne govorim o pravničkim i političkim formulacijama, da je vaša namjera kao Demokratske partije socijalista da vaš partijski program realizujete na način da ćete oduzimati imovinu Mitropoliji crnogorsko-primorskoj.

Završiću ovaj komentar na Vaše izlaganje na način što kažem da ćemo 21. decembra u Nikšiću u hramu Sv. Vasilija Ostroškog održati skup na poziv naših vladika, gdje ćemo, između

ostalog, pored liturgije imati i određene sadržaje koji se tiču protesta vezano za zakon koji je Vlada juče usvojila - jedan u nizu protesta koji vas čeka ako budete tvrdoglavi u tom nasilju prema našoj crkvi.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 16:58:55)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

Poslaniče Živkoviću, izvolite. Odgovor na komentar.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (06.12.19 16:59:02)

Evo ovako, kolega Bulatoviću, da krenemo od početka. Prvo ste kazali da smo mi prevarili građane Crne Gore zbog elektronske identifikacije birača. Vi odlično znate, kao neko ko je akter više reformi izbornog zakonodavstva, da je, između ostalog, elektronska identifikacija birača bila zahtjev opozicije. Dakle, takav zahtjev je došao direktno od strane kolega iz opozicije i mi smo takav zahtjev uvažili i kazali smo, da Vas napomenem, da smo jedina država u regionu koja ima elektronsku identifikaciju birača. Dakle, ni jedna država u regionu nema takav sistem kontrole izbornog procesa kakav je u Crnoj Gori.

Takođe, znate odlično da je 2015. godine prihvaćen i zahtjev što se tiče Vlade izbornog povjerenja. To odlično znate da su tada ministri bili iz opozicije i da su kontrolisali neke od ključnih resora u tadašnjoj Vladi današnjeg predsjednika gospodina Đukanovića. Tada pored vaše obaveze da prihvatite rezultate izbora 2016. godine, vi ste se povukli i niste bili u stanju da prihvatite te rezultate izbora. Takođe, prevara čini mi se ne leži u Demokratskoj partiji socijalista, nego leži na vama, a znate li zbog čega? Jer niste bili nikada u stanju da ponesete teret odgovornosti za sve izborne poraze koje ste pretrpjeli od Demokratske partije socijalista i njenih koalicionih partnera upravo vi iz opozicije. Ja mislim da je to prevara opozicionih birača da kada kontinuirano gubite niste spremni da snosite odgovornost pred njima i da saopštite zbog čega ste te izbore izgubili, nego kontinuirano pronalazite određene izgovore u vidu izbornog zakonodavstva kako nešto u tom izbornom zakonodavstvu nije u redu. Zbog toga vam i mi nudimo uvijek dogovor oko izbornog zakonodavstva da vam izbijemo i taj posljednji argument kako ne bi ste imali čime da iznosite određene dokaze na račun Demokratske partije socijalista kako mi nešto nelegitimno, odnosno nelegalno radimo.

Osim toga, Vi odlično znate, kao neko ko je dobar hroničar čini mi se političkih procesa u Crnoj Gori, da je danas birački spisak ažuran, tačan i da se on generiše iz tri registra. Vi to dobro znate. Naravno da ćete vi kontinuirano iz izbora u izbore kazati - znate birački spisak sadrži određene fantome, neko kaže da ih ima 50.000, neko kaže ima ih 100.000, neko 150.000. Ja predlažem da vi unutar opozicije napravite jednu radnu grupu i da se dogovorite koliko ima fantomskih birača u biračkom spisku, pa da nakon toga izađete sa nekim preciznijim podatkom. Do tada čini mi se da ste separatisani i u tom dijelu kod iznošenja različitih podataka oko biračkog spiska /prekid/ i skener prsta. Ja predlažem da pronađemo nekog dobrog naučnika koji će nam programirati neki skener pa da provučemo sve birače da vidimo autentičnost da li su to ti ljudi, ili možda da im na ulazu u biračko mjesto vadimo krv da utvrđujemo krvnu grupu. Ja ne poznajem taj sistem koji zahtijeva ovakvu vrstu kontrole izbornog procesa kao što je u Crnoj Gori. Posljednja stvar, danas sam čuo jednu optimističnu stvar od jednog kolege iz vašeg kluba, koji je kazao da će Demokratski front za naredne izbore u svom izbornom programu ponuditi određena rješenja koja su se ticala za jednu od prethodnih tačaka, što znači da bojkota izbora neće biti od strane Demokratskog fronta. To je dobro i zaista optimistično i otrežnjujuće za političku scenu Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 17:02:57)

Hvala, poslaniče Živkoviću.

Ja se nadam da poslanik Bulatović neće zloupotrijebiti proceduru.

PREDRAG BULATOVIĆ (06.12.19 17:03:19)

Gospodine potpredsjedniče, mislim da je veoma dobro i bilo bi veoma poučno da Vi kao potpredsjednik Skupštine, jedna važna ličnost u ovoj državi, izvadite Vašu ličnu kartu i pitate eksperta Polovića, koji je Milanov Zećanin, da li je ona biometrijska. On će da kaže da nije. Zna li, gospodine Nimanbegu, šta piše u Zakonu o izboru odbornika i poslanika? Elektronska identifikacija, ali lična karta biometrijska. To znači da je lična karta što se tiče elektronske identifikacije i kontrole bezvrijedna. To smo pokazali u Tivtu, pokazali smo na drugi način. To je prevara. Zašto mi govorimo, gospodine Nimanbegu, o otisku prsta? Znači, biometrijska treba da bude lična karta i otisak prsta, ali ne samo to, nego da opozicija i učesnici u izbornom procesu imaju pristup i na dan izbora u toj bazi podataka, jer majstori, kojih ima u vlasti, mogu da lažiraju podatke i da imaju duplo vođenje /prekid/. Potpredsjedniče Nimanbegu, da Vam kažem, 2001. godine ...

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 17:04:27)

Poslaniče Bulatoviću, čista zloupotreba procedure.
Izvolite, 15 sekundi završite.

PREDRAG BULATOVIĆ (06.12.19 17:04:47)

Ne, 2001. godine pošto ste Vi član radne grupe /upadica/ jeste. Imate sljedeću stvar, 1997. godine u drugom krugu predsjedničkih izbora naduvan je birački spisak, ubačeno je 15.000 ljudi suprotno zakonu između dva kruga. Momir Bulatović je pokraden na tim izborima. 2001. godine su stranke imale pravo pristupa biračkom spisku i tada Socijalistička narodna partija, kojoj sam ja bio na čelu, je po toj zakonskoj osnovi utvrdila na desetine hiljada fantom birača i izbrisali ih. I tad je, gospodine Nimanbegu, odnos između koalicije koju sam ja tada predvodio i Demokratske partije socijalista bio egal. Nestali su fantomi. Ja znam o čemu pričam. Ne znam o kakvom separatizmu je ovdje riječ vezano za birački spisak, ali jedino što je tačno jeste ono što Demokratski front govori - 115.000 je više u biračkom spisku mi kažemo. Godinu i po dana /prekid/ da nas demantuju i sam je MUP rekao - 55.000 sa pogrešnim jedinstvenim matičnim brojem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 17:05:40)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

Samo ću iskomentarisati kratko, jer ste se obratili što se tiče procedure. Što se tiče podsjećanja i retrospektive na glasanje u Crnoj Gori, zbilja nisam bio učesnik tih procesa, ali jesam kad ste zajedno usvajali izmjene izbornog zakonodavstva u 2014. godini i kad ste uveli tu identifikaciju. Trećinski je to riješeno u našem domu, tako da mi nemamo nikakvih obaveza što se toga tiče.

Poslaniče Živkoviću, i Vi proceduru tražite? Izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (06.12.19 17:06:24)

Da saopštim još jednom jasan stav Demokratske partije socijalista koji se odnosi na izbornu zakonodavstvo. Dakle, mi pozivamo sve kolege koji smatraju da mogu da doprinesu unapređenju izbornog zakonodavstva da uzmu učešće u radu Odbora. Mi aktivno radimo u pododborima i čini

mi se da dolazimo do nekih dobrih rješenja za naredni period, unapređujemo izbornu zakonodavstvo sa preporukama posmatračke misije OEBS-a i ODIHR-a. Vjerujem da ćemo za jedan kratak vremenski period svjedočiti nekom boljem i kvalitetnijem izbornom zakonodavstvu nego što je to dosad bilo. Iako ga Crna Gora ima, da je dobro, treba ga unapređivati, sa jedne strane, ali, sa druge strane, treba onemogućiti opozicione predstavnike, još jedan jedini argument im je ostao, a to je upravo izborna zakonodavstvo. Njima nije interes da ga izmijene. Zašto? Zato što kada se izmijeni izborna zakonodavstvo i sljedeći put izgube izbore 2020. godine, dakle izgube parlamentarne izbore, više nema izgovora pred građanima Crne Gore da problem leži u izbornom zakonodavstvu. Čak i da ga izmijenimo na osnovu svih onih nesuvislih zahtjeva koje nam dostavljaju kroz radne odbore, čak i da ga izmijenimo na osnovu svega onoga što dostavljaju kontinuirano u vidu izmjena Zakona o izboru odbornika i poslanika i Zakona o biračkom spisku, vjerujte mi, ne postoji nikakva šansa opet da nas pobjede iz prostog razloga što suština povjerenja građana ne leži u tome, nego suština leži u kvalitetnom programu, kvalitetnoj reprezentaciji koju nosi taj program i leži u rezultatima rada, a ne u neradu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 17:08:19)

Hvala, poslaniče Živkoviću.

Ovim smo završili sve prijavljene ispred poslaničkih klubova. Pitam predstavnika predlagača da li želi završnu riječ. Želi.

Gospodin Polović. Izvolite.

DUŠAN POLOVIĆ (06.12.19 17:08:37)

Hvala, predsjedavajući.

Prije svega, želim da se zahvalim svim poslanicima na konstruktivnoj raspravi, na datim sugestijama, podršci, ukazanom povjerenju i razumijevanju potrebe razvoja elektronske uprave, koja će kroz realizaciju strateških ciljeva koji su zacrtani u reformi javne uprave, Strategiji razvoja informacionog društva, kao i budućoj strategiji digitalne transformacije koju će Ministarstvo javne uprave uputiti Vladi kao predlog za program rada Vlade za narednu godinu, doprinijeti povećanju zadovoljstva građana elektronskim uslugama i elektronskom upravom. Punom implementacijom ovih zakona ostvarićemo puno povjerenje u elektronske transakcije, na tržištu uspostaviti viši nivo efikasnosti i efektivnosti organa, uz visok stepen pravne sigurnosti, čime će se stvoriti bolji ambijent za pogodno poslovno okruženje.

Na kraju, sigurni smo da će se implementacijom ova dva zakona dodatno urediti zakonski okvir za sigurnu i efikasnu elektronsku upravu i obezbijediti uslovi da uz realizaciju sistema nacionalne identifikacije i projekta nacionalnog identifikacionog dokumenta u 2020. godini kreiramo digitalni identitet građana. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (06.12.19 17:10:12)

Zahvaljujem.

Ovim mogu konstatovati da smo završili pretres o Predlogu zakona o elektronskoj upravi i Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu. O oba zakona izjasnićemo se naknadno.

Poštovane kolege i kolegice, objavljujem da ćemo ovdje završiti raspravu za danas.

Napravio sam malu grešku, ali ko radi taj griješi. Nijesam čestitao Šankol ili svetog Nikolu našim sunarodnicima katoličke vjeroispovijesti širom Crne Gore i Nikoljdan. To je mislim prilika da svi čestitamo. Takođe, razlog zašto sada prekidamo, imamo još jednu tačku. To je davanje saglasnosti na Statut Fonda za manjine. Ta tačka sigurno zavređuje malo veću pažnju, a mi imamo još nešto manje od dva sata za prenos. Nastavićemo sljedeće sedmice, bićete obaviješteni. Najvjerovatnije u ponedjeljak, ali ćemo usaglasiti termine i bićete obaviješteni.

Želim vam ugodan vikend, vidimo se sljedeće sedmice.
PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 11:24:36)

Poštovani poslanici, nastavljamo šestu sjednicu drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2019. godini.

Raspravljamo tačku **Davanje saglasnosti na Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.**

Podsjećam da u skladu sa Zakonom o manjinskim pravima i slobodama saglasnost na Statut Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava daje Skupština.

Ovlašćeni predstavnik Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava je Elmir Kurtagić, vršilac dužnosti direktora Fonda, ja ga pozdravljam.

Izvjestioci odbora su Miloš Nikolić Zakonodavnog odbora, Suad Numanović Odbora za ljudska prava i slobode.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Fonda želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite.

ELMIR KURTAGIĆ (17.12.19 11:25:24)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče Skupštine Crne Gore, uvažene poslanice i poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Razlozi koji opredjeljuju donošenje odluke o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, sadržani su u potrebi njegovog usaglašavanja sa pozitivnim zakonskim propisima. Odluka o osnivanju Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava usklađena je sa izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama donesenim u maju 2017. godine, pa je i s tog razloga potrebno uskladiti statut Fonda. Davanjem saglasnosti na odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda stiču se uslovi za donošenje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Fondu radi osnaživanja kadrovskih kapaciteta u cilju jačanja funkcije monitoringa i evaluacije podržanihi projekata. Podsjetiću vas da je potreba za jačanjem kadrovskih kapaciteta Fonda prepoznata i u zaključcima Skpštine Crne Gore od decembra 2018. godine, kao i juna 2019. godine.

Moim vas da, uvažavajući navedene razloge, a sve u cilju ostvarivanja svrhe i misije Fonda, date saglasnost na odluku o izmjenama i dopunama Statuta. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 11:26:43)

Hvala vam.

Pitam da li izvjestioci odbora žele riječ. Shvatio sam da će Suad Numanović kao izvjestilac Odbora i u ime kluba DPS-a, dogovorili smo se inače da rasprava traje tri sata. Nije bilo izražene želje za uvodnim napomenama po 10 minuta, ali u ime kluba će prvo svi govoriti. Sad ako neko izričito insistira da bude 10 minuta, biće 10 minuta svakako.

Riječ ima poslanik Suad Numanović. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (17.12.19 11:27:14)

Hvala, predsjedniče,

Uvažene kolege, uvaženi gospodine Kurtagiću, uvaženi građani Crne Gore,

Ispred Odbora podnosim izvještaj i napominjem da smo 05. avgusta, na 49. sjednici Odbora za ljudska prava razmatrali Izvještaj o Predlogu odluke o davanju saglasnosti na Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, da je Odbor većinom glasova sa šest za i jednim uzdržanim podržao Predlog ove odluke, odnosno Statuta i predlaže Skupštini da isti usvoji.

Sada ćete mi dozvoliti, kao što ste i sami rekli, da svoje vrijeme iskoristim da se osvrnem na rad instituta Fonda za manjine i da podsjetim sve nas da je Fond za manjine osnovan 2008. godine, da ovih 10 - 11 godina koliko je radio on je opravdao cilj svog postojanja jer iza rada ovog fonda postoji 1600 projekata koji su opredijeljeni bili pripadnicima manjinskih naroda i na taj način dao je doprinos kroz te projekte da se baštini kultura, jezik, vjera, nacija i svaka druga osobenost svakog pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Dakle, iza ovog fonda postoji jedan, ja bih rekao kvalitetan rad bez obzira što u ovom desetogodišnjem periodu postojali su periodi kada je bio i na meti kritike svog rada, neke su bile i sudske presude kada je raspodjela sredstava u pitanju od strane ovoga fonda, ali kao i svaka institucija pa i ova, naročito one koje vrše raspodjelu sredstava, uvijek budu na udaru da li je ta raspodjela dobra ili nije, da li je usmjerana u prave ruke, ali sigurno ovih 1600 projekata, ponavljam, dali su povećanje stepena demokratičnosti crnogorskog društva kao građanske države, jer znamo da poštovanje ljudskih prava i stepen demokratičnosti jednog društva, pa i našeg crnogorskog se mjeri po stepenu poštovanje manjinskih prava.

Kad govorimo o zaštiti manjinskih naroda u Crnoj Gori nije floskula i treba to ponoviti da je Crna Gora, ne samo u regionu nego i mnogo šire, prepoznata kao država koja i u istorijskom, sadašnjem i sigurno i u budućem periodu baštini taj pozitivan odnos prema manjinskim narodima. Nije to samo na riječima, to je svakako na djelu i Ustav i zakon i institucije garantuju zaštitu manjinskim narodima u Crnoj Gori.

Ja želim da vas podsjetim da, što se tiče institucionalne zaštite, kao što znamo taj krovni Zakon o manjinskim pravima i slobodama koji smo donijeli u ovom domu u aprilu 2017. godine, zatim institucija kao što je Fond za manjine, zatim Centar za očuvanje kulture manjina, nacionalni savjeti, institucija Ombudsmna, to su sve institucije koje služe u svrhu zaštite prava manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Kad govorimo o Fondu za manjine znamo da smo u Skupštini na bazi tih sugestija i primjedbi koje smo imali prema radu Fonda išli i u izmjenu Zakona o manjinskim pravima i slobodama i jedan dobar dio tih izmjena se odnosio na reformu upravo Fonda za manjine. A u kom pravcu je išao, išao je u pravcu da nemamo konflikt interesa što je moglo da bude protumačeno u ranijem periodu rada da imamo dvostепенost u odlučivanju i ono što je po meni najvažnije da imamo evaluaciju tih projekata koji se dodjeljuju. Da je Fond krenuo u dobrom pravcu pokazuje i raspodjela iz 2018. godine kada smo vidjeli iz Izvještaja Fonda da je bila raspodjela od čini mi se nekih 755.000 eura i gdje ... sedam projekata, a da oni projekti koji nijesu okarakterisani ili procjenjeni kao validni, kvalitetni, koji nemaju možda potpunu dokumentaciju, nijesu ni prihvaćeni kao takvi, preko 220.000 eura vraćeno je u budžet zato što nismo imali kvalitetne projekte. Ja mislim da je to dobra stvar što je to upravo tako urađeno iz prostog razloga što je ova skupština formirala jednu komisiju koja na jedan profesionalan način vrši procjenu kvaliteta samih projekata i predlaže ih drugostепенom organu, odnosno direktoru koji ima sad veći značaj nego u ranijem periodu da isti odobri. Eventualno žalba može da ide prema upravnom odboru, odnosno prema Upravnom sudu.

Ono što mene hrabri kod ove raspodjele jeste činjenica da osim projekata koje dobijaju svi manjinski narodi i druge manjinske nacionalne zajednice koje baštine tu svoju osobenost i na taj način daje jedan pečat da se svi međusobno mnogo bolje upoznamo nego što smo mislili da se znamo, jer prezentacija kulture, jezika, običaja, vjere obogaćuje svakoga od nas kad saznamo ne samo o nama nego svima onima koji žive zajedno, ne pored nas nego koji žive zajedno sa nama. Hrabri me činjenica da u ovoj raspodjeli sredstava bio je značajan broj projekata, multinacionalnih projekata i kad govorimo o tim multinacionalnim projektima može neko da postavi ... da, ovo je namijenjeno samo za pripadnike manjinskih naroda. Slažem se sa time, treba to baštiniti, ali mene posebno ohrabruje činjenica podrška multinacionalnim projektima jer ja to gledam na sledeći način - svako od nas ima toliko zajedničkog, ako bi to u procentima preračunali čini mi se preko 95 ili 96%, svi smo mi isti kao ljudi, kao jedinke, možda se u nekih tri, četiri posto razlikujemo po običaju, vjeri, nekim kulturološkim načinima življenja itd. Problem Balkana, ali čini mi se i čitavog svijeta jeste što se svi ubismo za tih 4% razlike da dokažemo se na toj razlici, a nikako ne pokušavamo da afirmišemo onih 95% što nas objedinjuje i zbog čega smo to što jesmo - ljudi. Zbog toga kažem podrška takvim projektima i dobro je da Fond je to prepoznao, dobro da cijeni kvalitet tih projekata, jer ako izvučemo zajednički imenitelj iz svih projekata koji baštine

odnos prema manjinskim narodima i drugim manjinskim nacionalnim zajednicama doći ćemo zaista do onoga što želimo, a to je u istinu građansko društvo.

Joše jedan odnos možda treba ovdje svakako osvjetliti kada je odnos prema manjinskim narodima. Ja znam kada se govori u tom ekonomskom smislu govori se o zaostalosti sjevera i iseljavanju sa sjevera itd. Ali se moramo složiti sa činjenicom da posljednje tri, četiri godine se intenzivno radi upravo prema sjeveru i onim sredinama gdje žive pripadnici manjinskih naroda. Ja sam siguran da ta infrastruktura koja će biti izrađena u narednom periodu daće jedan zamajac razvoja sjevera i daće odgovor na mnoga pitanja koja smo imali decenijama zaostalog sjevera ili iseljavanja sa sjevera iz raznih razloga u raznom ... Završavam sa time, dajem podršku statutu, dajem podršku Fondu za manjine da u narednom periodu koji je pred nama još intenzivnije radi, na da ti projekti zaista opravdaju svoj cilj, a to je doprinos stvaranju građanske Crne Gore, uvažavajući osobenost svakog naroda i svake manjinske nacionalne zajednice. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 11:37:18)

Hvala.

Poslanik Slaven Radunović sada ima riječ, neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 11:37:28)

Hvala, predsjedavajući, poštovani građani Crne Gore,

Kada se priča o ovom Fondu za manjine uglavnom se priča o raspodjeli novca i dobro je što on postoji za one manjine u Crnoj Gori koje na taj način uspijevaju da isfinansiraju neke projekte koji obezbjeđuju svoje osobenosti, svoju kulturu čuvaju. Međutim, kada je u pitanju nacionalna zajednica iz koje ja dolazim to je parekselans političko pitanje. Naime, taj fond je iskorišćen kao, kako da kažem, šargarepa u jednom smislu da Srbi zbog tog novca koji se dijeli iz fonda pristanu na status nacionalne manjine. Ja sam od početka bio protiv toga i ljudi iz stranke iz koje ja dolazim, neki naši sunarodnici koji takođe misle da Srbi nijesu manjina su smatrali da je to možda način da se od režima Mila Đukanovića otme bilo šta. Nekad sam i rukama i nogama radio protiv toga, da oni te pare ne uzimaju, jer nas niko ne kupuje za sitan novac. Međutim, više neću time da se bavim, suviše Srbi imaju spoljnih neprijatelja da bismo stvarali unutrašnje.

Jedan od udara i to možda konačni, najveći, na srpski narod u Crnoj Gori, a rekao bih i šire i na sve vjernike Srpske pravoslavne crkve se sprema ovih dana i to je momenat, to je linija koju, poštovane kolege, nećemo dozvoliti da pređete. Znači, ja vas pozivam još jednom bratski, nemojte to da radite prvo svojim porodicama, nemojte da zakon kojim ćete da pokušate da otmete hramove Srpskoj pravoslavnoj crkvi, to jeste Mitropoliji crnogorsko-primorskoj u Crnoj Gori, koja je puna vjernika, što bi trebalo da raduje, nemojte ih uzimati kako biste ih u jedan ili dva koraka predavali pseudoreligijskim zajednicama. Makar 10 od vas mi je u neposrednim razgovorima reklo - uh, što nam rade ovi naši, gdje sad ovo da nam stave, pa znaju li oni kako sam ja sa tim i tim popom, koliko puta ja idem u crkvu. Umjesto tih priča, ako dođe to tog nesrećnog momenta, ne pritisnite taster, na vama je istorijska odgovornost prema vašim porodicama, da vam ne pominjem imena i prezimena, da ne pominjem članove porodica koje ćete da obrukate.

Što se tiče poslanika Demokratskog fronta, mi vam garantujemo da nećemo dozvoliti u ovom domu preko nas živih, možete da nas pobijete, možete da nas pohapsite, dovedite specijalnu jedinicu ovdje, neće se glasati o tom zakonu. To je minimum što možemo mi kao ljudi da uradimo za svoju crkvu, za tradiciju Crne Gore i za svoje potomke. Ovi ljudi ovdje koji sjede neće mrlju na svojoj biografiji i na svom obrazu, vi vidite što ćete. Što se nas tiče, mi ćemo napraviti sve što je u našoj moći da ne dozvolimo da se takvo nešto dogodi. Duško Marković prije neki dan je rekao - postigli smo konsenzus sa svima osim sa Srpskom pravoslavnom crkvom, oni neće pa neće. Ma jelte, molim vas. Znači, lako se dogovorio sa ostalima koji su prije toga obezbijedili svoju imovinu kroz ugovor Islamske zajednice i kroz temeljni ugovor Katoličke crkve,

lako se dogovorio sa ostalim stankama u Parlamentu da se otme imovina onome ko se ne slaže, a taj neko ko se ne slaže predstavlja među vjerujućim ljudima u Crnoj Gori 80%, kad maknete te iste i odbijete ljude koji pripadaju drugim vjerama - 80%. To se zove konsenzus u Crnoj Gori. Ovo je trenutak vrlo dramatičan, ja uopšte ne znam da li su svi poslanici DPS-a, kad govorim DPS-a mislim na druge stranke koje su spremne da dignu ruku, da li su svjesni u šta nas uvode, da li su svjesni da Crnu Goru vode u sukobe. Da li ste svjesni, da li stvarno mislite zato što ste prevarom osvojili većinu glasova u ovom parlamentu da možete sa jednim ili dva glasa iznad da se igrate sa tradicijom starom 800 godina? Zar stvarno mislite da će narod da dozvoli i da će preko toga da pređe tako lako? Mislite da pomažu partizanski filmovi koji se puštaju svako veće i to što pravite od ljudi koji ne misle kao vas neprijatelje? Zar mislite da gospodin Đukanović, koji govori bivšim borcima ili poštovaocima borbe u odijelu od pet hiljada evra i sa stomilionskim bogastvom priča o komunizmu i partizanima, a pjevaju mu sa crvenom maramom, mislite da mi ne prepoznamo da je to zaludivanje javnosti i da iza toga krijete pokušaj otimanja imovine? I to imovine, gospodo, ne samo da bi se predala pseudoreligijskim ustanovama, nego ima tamo imovine koja zanima direktno prve porodice ove države da je valorizuju. Zato kažem još jednom, neću iskoristiti svojih dest minuta, bratski vas pozivam, razmislite još jednom što radite. Mnogo puta ste ispratili vašeg šefa i njegove ideje kada ste mislili drugačije, mnogi od vas, i kada je bilo Kosovo u pitanju i kada je bio NATO i mnoge stvari kada su bile u pitanju. Znam ja to. Poznajem vas ja dosta privatno. Ovo je tačka koju ne smijete da pređete. Ovo je tačka zbog koje ćete svi da zažalite zajedno sa nama. Još jednom naše kolege iz Demokratske Crne Gore pozivam, ako dođe do tog dana, da dođu ovdje i da nam pruže ruku, da nas bude više, sutradan neka se vrate, neka bojkotuju, neka rade što god hoće. Tog dana da budu ovdje, ako dođe do toga.

Molim vas da to ne radite, povucite zakon, povucite zakon iz pocedure, usaglasite ga sa najvećom vjerskom zajednicom u Crnoj Gori, obezbijedite ugovor kakav je napravljen sa Katoličkom crkvom. Pa valjda je u Crnoj Gori, ovakvoj kakva je danas, utemeljenija ova crkva. Napravite ugovor kojim se obezbjeđuje da neće gubiti hramove kao što neće Katolička crkva gubiti hramove koji su prije 1918.godine i onda da glasamo svi zajedno za moderan zakon ovdje.

Učinite to, učinite to i zbog nas i zbog vas i zbog mira u ovoj državi. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 11:45:31)

Hvala i vama, poslaniče Radunoviću. Zato što govorite u ime Kluba poslanika nijesam vas prekidao. Znači, molim vas, kolege, na dnevnom redu je davanje saglasnosti na Odluku o izmjenama i dopunama instituta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Razumijem vašu potrebu da i na ovaj način govorite i zato vas nijesam upozoravao. Molio bih druge, jer ću ih upozoravati da se bave dnevnim redom, a o ovome ćemo razgovarati kad to dođe na dnevni red i ja se nadam da ćemo svi imati odgovornost, a i posvećenost toj tački dnevnog reda da je raspravimo na najbolji mogući način.

Sada riječ ima poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanik Andrija Popović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (17.12.19 11:46:18)

...savjetniku, uvaženi gospodine Kurtagiću, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Uvijek je prilika da kažemo kada se priča o Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava da je to test demokratija naše države, možemo reći samim tim i praznik demokratije u našoj državi. Saglasan sam sa uvaženim kolegom da je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u proteklih 12 godina opravdao svoju ulogu postojanja. Svjedoci smo da je ovih 1.600 odobrenih projekata dobro prikazalo ono svo bogatstvo koje Crna Gora ima i ono ne manje važno da je uspjele da očuva i da razvija onu svu nacionalnu, vjersku i jezičku, kulturnu i svu drugu posebnost od svih manjinskih naroda i manjinskih nacionalnih zajednica.

Svi znamo da je Crna Gora kroz vjekove bila izložena uticajima raznih civilizacija.

Generacije su hrabro čuvale toleranciju i sva one kulturne baštine koje su bile na ovim granicama Crne Gore. E, zahvaljujući tim našim precima danas Crna Gora kao rijetko koja zemlja u svijetu može da se pohvali međuetničkim i međuvjerskim skladom i ne manje važno velikim bogatstvom kulturno-istorijskog nasleđa. Te temeljne vrijednosti Crnu Goru čine posebnom na svim meridijanima svijeta. Zato smo u obavezi da je čuvamo, i zbog prošlosti i zbog sadašnjosti, ali i zbog prosperitetne budućnosti. Da bi taj proces bio konstantno unapređivan moramo se svi zajedno boriti za sve one vrijednosti koje inače ova država zastupa. To su one temeljne vrijednosti na kojima se zasniva i razvija ova država Crna Gora. Tu, uvaženi gospodine Kurtagiću, vidim i veliku ulogu i značaj vašeg Fonda, jer Fond kroz afirmaciju onih projekata koji afirmišu kulturnu raznolikost, sve one kulturne slojeve, koji omogućava da se upoznajemo kroz različite kulture, mislim da je to put da jačamo dijalog između vjerskih i nacionalnih... Moramo posješivati taj dijalog.

Naravno, još jednom da podsjetim sve ovdje da smo 2017.godine usvojili Zakon o manjinskim pravima i kao što je rekao uvaženi kolega, bukvalo je rad Fonda reformisan, sve u cilju da bi izbjegli konflikt interesa i uveli smo dvostепенost u odlučivanju koje stvarno je opravdalo se kvalitetnim rješenjima, tako da zakon prepoznaje ovu sedmočlanu komisiju koju mi biraмо ovdje u ovom domu.

Takođe, želim isto da napomenem da svi ovi projekti u pravom smislu pokazuju onu Crnu Goru i da je omogućeno, bez obzira da li je to NVO sektor, da li su fizička lica, da prikažemo sve ono što treba Crnoj Gori, ne samo Crnoj Gori nego i van Crne Gore, jer kažem značajno je da nastavimo da upoznajemo te različitosti i da promovišemo taj suživot bez kojeg ne može biti moderne i prosperitetne Crne Gore i naravno saglasno s time da jačanje multinacionalnih projekata je baš prepoznato od ovog visokog doma u tom pravcu, jer ćemo tako jačati ovaj dijalog između religija i naroda, koje su izuzetno važne za prosperitet ovog društva.

I na samom kraju, kažem, ovo je praznik demokratije Crne Gore i držao bih se strogo ovog statuta. Želim da ne ponovim ovo što je kolega rekao, ali sigurno da izdvojim nešto što je po meni kvalitetno u ovom prijedlogu odluke o izmjeni Statuta. Pored par stvari, da se ne bih ponavljao, pomenuću to da mislim da je dobro ovo razmišljanje da se smanji broj u organizaciji Fonda, Upravnog odbora sa 15 na 13 članova. Mislim da je to dobar korak, a posebno bih izdvojio to da je dobro da pored ostalih članova Upravnog odbora budu i eksperti iz ljudskih i manjinskih prava. Takođe je vrlo značajno što ste predložili da bude jedan predstavnik iz javnih ustanova visokog obrazovanja, kao i jedan iz državne uprave koji se bavi medijama. Mislim da je to taj sklop koji već daje benefite, odnosno rezultate dobrog promišljanja ovog predlagača zakona...

I na kraju, želim da potcrtam još jednom da svu podršku ćemo dati svim onim prosperitetnim procesima kao što je, kažem, ova izmjena da bi mogao Fond... evo već dvije - tri godine vršite kvalitetnu izmjenu, da ćemo podržati ovu odluku uz napomenu da će Bošnjačka stranka kao i uvijek podržati sve one prosperitetne procese i dešavanja u Crnoj Gori koji nam garantuju sigurnu i prosperitetnu budućnost. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 11:51:40)

Hvala vam.

Poslanik Andrija Popović, a neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (17.12.19 11:51:47)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Fonda,

Držaću se teme, kako se radi uglavnom o tehničkim izmjenama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, mislim da su dobro koncipirane i Liberalna partija će ih svakako podržati.

Htio bih malo uopšteno da kažem ono što je najpotrebnije Crnoj Gori, Crnoj Gori koja je

dobar primjer građanske države ljudskih prava koja se, naravno, moraju dalje unapređivati. Liberalna partija vjeruje u osnovno načelo slobodnih naroda i liberalno-demokratskih društava da osnovna ljudska prava i građanske slobode ne pripadaju državi i zakonodavstvu, već postoje kao prirodna i neotuđiva prava iznad svih pisanih prava. Slobodno društvo pod stalnom je prijetnjom različitih ekstrema, radikalnih ljevičara, radikalnih desničara, nacionalista, populista, ali i radikalnih religijskih fundamentalista koji su svi zajedno na istom zadatku ugrožavanja sigurnosti, stabilnosti života i sreće građana i građanki. Svaki pokušaj ugrožavanja društva, slobode, tolerancije i otvorenosti naići će na snažan otpor među liberalima i svim slobodnim građanima u Crnoj Gori. Mi Liberali smo duboko svjesni težine svih tih činjenica i naš odgovor može biti samo jedan - prihvatanje i strpljivo izgrađivanje vladavine prava koja uključuje i kulturu dijaloga, tolerancije, uvažavanje drugog, poštovanje njegove misli, stanovišta i odluka. Liberalna partija se bori za efikasnu zaštitu svih kategorija ljudskih prava, posebno manjinskih prava, pojedinačnih ljudskih prava svih građana i građanki. Građanskih i političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih, ekoloških i informatičkih prava posebno osjetljivih kategorija žena LGBT osoba i osoba sa invaliditetom.

Liberalna partija radi na edukaciji pojedinaca o ljudskim pravima, na promociji ljudskih prava i na zaštiti ljudskih prava. Za sprovodljivost ustavnih odredbi o slobodama i pravima čovjeka i građanina posebno je značajno postojanje ustavnih institucija kojima se osigurava efikasna zaštita tih prava usklađenost zakona i drugih propisa sa sadržajem tih prava, odluke, sudova u konkretnim slučajevima upravna praksa te spremnost građana, građanki da se pozivaju na prava i zahtijevaju njihovu zaštitu. Liberali se zalažu za promjenu svih onih zakona koji na bilo koji način sputavaju slobodu pojedinca na osnovu njegove nacionalne, vjerske, seksualne ili druge opredijeljenosti. Crna Gora je država manjinskih prava kao što sam rekao koja se i dalje moraju unapređivati. Liberalna partija snažno se zalaže za društvo u kojem se svaki pojedinac može osjećati sigurno i slobodno bez obzira na bilo kakvo lično svojstvo ili uvjerenje.

Liberali su u teškim vremenima branili i utemeljili ljudska prava nacionalnih i vjerskih manjina u proteklim decenijama u duhu tolerancije i prihvatanja koji je temelj liberalne misli. Zalažemo se za oštro sankcinisanje bilo kakvog nasilja ili netrpeljivosti usmjerenog prema građanima, a motivisanog mržnjom ili agresijom zbog drugačijeg opredjeljenja ili pripadnosti. Želimo da kreiramo društveni ambijent u kojem je svaki pojedinac siguran u svojoj slobodi, vjerujemo da je srećno društvo samo u onom u kojem su svi građani odnosno građanke srećni. Kao što sam i rekao na samom početku, Liberalna partija će podržati izmjene i dopune Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 11:56:44)

Hvala vam.

Sad riječ ima poslanik Aleksandar Damjanović, a neka se pripremi poslanik Miodrag Lekić. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (17.12.19 11:56:51)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Kurtagiću,

Ja ću umjesto ovih pompeznih riječi, praznika demokratije itd. govoriti o nečemu što je banalnost, a to je potreba da se Statut Fonda uskladi sa zakonom i ta potreba proizilazi iz člana 41 Zakona gdje ste vi imali obavezu da uskladite Statut Fonda u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona. Ovaj zakon je stupio na snagu 20.novembra 2017.godine i porazna je činjenica i nije praznik demokratije, nego gadluk, da mi ovdje nakon dvije godine slavimo nešto što je trebala da bude zakonska obaveza od prije dvije godine, da ovaj fond usvoji Statut, odnosno da Skupština da saglasnost. To je prva činjenica.

Druga činjenica jeste da je još manje praznik demokratije, gospodine Kurtagiću, kada vi prvi put podnesete predlog za davanje saglasnosti za Statut još prošle godine i kada prođe nekoliko

mjeseci ovdje od strane Parlamenta koji nije htio da ovaj vaš statut stavi na davanje saglasnosti, a vi ga onda povučete.

Dakle, podsjetiću da ste ga 30. oktobra 2018. godine poslali, vi ste VD čini mi se tada i postali, je li tako, negdje u septembru 2018. godine, i vi povučete ovaj svoj statut i evo nakon više od dvije godine vi ponovo predložite u julu mjesecu ovom visokom domu koji je trebao da odradi jednu svoju obavezu i da proslavi praznik demokratije. Predložite ga u julu o.g. i evo danas u decembru mjesecu pred kraj godine mi raspravljamo o davanju saglasnosti.

Ono čime nijesam zadovoljan i moram da vas kritikujem, jer ipak je Fond tijelo koje ima ozbiljan novac za projekte ali i za svoje poslovanje, taj ozbiljan novac znači da mora da ima i ozbiljnu kadrovsku strukturu koja umije da napiše predloge ovom domu, jeste činjenica da ste vi dali ovaj Statut na saglasnost i nakon toga ste dopunu materijala napravili 11.11.2019. godine, gdje ste dostavili da ovaj dio koji se tiče objave od strane ovog Parlamenta. Ono što nije dobro je, gospodine Kurtagiću, da se u ovoj preambuli odnosno u uvodnom dijelu pozivate na član 10 Odluke o osnivanju fonda koji je prestao da važi. Dakle, jedna surova greška koja je nedopustiva iz perspektive Fonda koji gazduje ozbiljnim novcima i koji osniva ovaj parlament. Ni to nije dovoljno, nego ovaj dio koji se tiče kompletnog dopisa od strane, vidim, dva razigrana odbora se mijenja kompletno i upodobljava se onome što je praksa ovog doma. Nije dobro, nije praznik demokratije. Dakle, molba da makar upristojimo ovu formalnu komunikaciju kada je riječ o meritumu onoga što Fond radi, imamo prilike da razgovaramo kad razmatramo one godišnje izvještaje koje vi dostavljate do marta itd. Naravno, neću podsjećati da je ranijih godina bilo velikih problema, sudskih presuda, obaranja, padanja vašeg izvještaja ovdje, ne vašega, nego vaših prethodnika ovdje u ovom parlamentu. Dakle, ne da je nešto suprotno prazniku demokratije nego moramo mnogo da radimo, da ove stvari uvedemo u kolosjek.

Od početka sam u meritum ove teme, dio koji je meni interesantan, zašto je u prethodnom davanju na saglasnost Statuta u nacrtu bila norma koja se kosila sa Zakonom vezana za godine staža koje su neophodne za direktora ove institucije. Sada se to prilagodilo i zakonu. Trebate reći, gospodine Kurtagiću, a ja ću to da kažem, da u ovom dokumentu nema ništa bez propisane norme zakona koji je usvojen 2017. godine, upodobljavanje njega sa zakonom, jer je zakon koji je usvojio ovaj dom ne samo marginalizovao odluku ovog doma o osnivanju Fonda, devet od 13 članova izbrisano i faktički je sve iz Odluke sada u Zakonu, nego je defakto i najveći dio Statuta definisan zakonskim odredbama koje vi samo treba da upodobite. Ja ovdje pričam o tome kao da se radi o aktu koji je došao ne znam kako i ne znam zašto u ovom domu. Banalnost, obična procedura, ali i kad je procedura ima ovih problema o kojima govorim. Dakle, u odnosu na ispravku, vi ste upobili to sa zakonom tri godine tokom radnog iskustva na poslovima manjinskih prava. Ne znam hoćete li biti taj koji će konkurisati i biti direktor ili neko drugi to je već stvar procedure. Ono što je interesantno jeste da ste iz postojećeg Statuta predlogom izbrisali dva člana, makar je tražilo da u uvodnom dijelu obrazložite, pa će možda biti prilike sad ako budete odgovorili svima nama.

Dakle, brišete član: "Sredstva Fonda koriste se u skladu sa načelima zakonitosti, ekonomičnosti i racionalnosti." Zašto brisanje ovoga člana? On sam po sebi nije imperativan, neće napraviti zakonitost ni racionalnost i ekonomičnost ni u vašoj instituciji ni u ovom domu ni bilo gdje ... pisan ako ga mi ne primijenimo, i brišete član 11: "Fond ima svoj žiro-račun koji se vodi kod neke od poslovnih banaka." Nijesam našao da je zakon to normirao da bi vi to ovdje u Statutu brisali, a Statut definiše samo one stvari koje nijesu definisane zakonom. To su dvije konkretne stvari.

Dakle, od male banalne stvari, davanja par strana, upodobljavanja Statuta sa zakonom da se glasa u ovom parlamentu, može da se napravi ne velika rasprava, ali da se pokaže da ne stoje stvari baš kako treba da stoje, ne štima se onako kako treba. Ja se nadam da će u odnosu na ono što je meritum rada Fonda, sa vama na čelu ili sa novim upravnim odborom, stvari da teku mnogo bolje nego što su tekle. Druga je stvar, kolega je o tome već govorio, način kako je Fond definisan, ta problematika identifikovanja manjinskih naroda u Crnoj Gori. Shodno zakonu jedno vrijeme mogao je čak i crnogorski narod da formira svoj savjet i da učestvuje u raspodjeli dijela Fonda. Bio sam u situaciji ... kada se ozbiljno o tome diskutovalo u nekim političkim kuloarima i bio sam protiv toga. Da ne izvrgavamo ruglu i sam zakon i smisao rada ovog Fonda. Nije bilo nikakvih smetnji da se crnogorski narod sa 43 - 44% koji nema većinu takođe definiše sa svojim savjetom i bude dio

ovog Fonda i uzima neka sredstva, dakle bio sam protiv toga i drago mi je što se ta ideja nije realizovala jer bi tada bilo sve obesmišljeno.

Na kraju što ću da vam kažem, ne vama nego javnosti, apropos nečega što je neko od kolega ovdje rekao o međuetničkom skladu i međuetničkoj harmoniji i da je to lijepo što je to tako. Ja u tom cilju nastavka međuetničkog sklada i međuvjerske harmonije, a onoga što jesu principi rada Fonda u smislu podrške projekata koji podržavaju taj međuetnički sklad i ovu harmoniju, najmanje što očekujem od mojih kolega ovdje poslanika koji nisu iz pravoslavnog korpusa da se uzdrže, ne arbitriraju i ne učestvuju u nekim raspravama koje mogu destabilizirati državotvorni korpus u Crnoj Gori. Potpuno sam jasan što ovo ovdje govorim, potpuno sam jasan i znam kome se obraćam, dakle od predstavnika manjinskih naroda koji će podržavati sve ono što vodi do međuetničkog sklada. Nadam se da to nije bila poruka podržaćemo i ovo što će biti možda 26-og ovdje, nego poruka opšteg karaktera.

Dakle, pozivam sve koji nisu iz pravoslavnog korpusa, kolege u Parlamentu, da ne učestvuju, ne arbitriraju u nečemu što je ovdje pokušaj da se napravi razdor unutar državotvornog naroda ovog puta napadom na jedinu kanonski priznatu pravoslavnu crkvu u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:04:39)

Hvala i vama, poslaniče Damjanoviću. Ovo je Parlament Crne Gore građanske države i ovdje govorimo o aktima koji nisu usmjereni ni na jednu naciju za koju vi pričate da se tada ne izjašnjavaju ili izjašnjavaju. Molim vas da ne upućujete takve poruke i naravno vi možete, ali govorim o tome da mi smo građani Crne Gore, njihovi predstavnici u Parlamentu i mi ćemo se izjašnjavati nadam se i aktivno svi učestvovati u toj raspravi koja će biti vrlo interesantna.

Sada riječ ima poslanik Miodrag Lekić, a neka se pripremi poslanik Halil Duković. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 12:05:19)

Predsjedniče, ja ću vrlo kratko. Neću o ovom formalno pravnom aspektu, da li je bolje u Savjetu da se ima 13 članova ili 15 ili 11, već dodirnuću političku dimenziju ovog pitanja koja je vrlo suptilna i osjetljiva, najmanje manjine koje su sastavljene od vrlo ponosnih ljudi treba da budu predmet raznih manipulacija i poremećaja u ovom društvu. Dakle, govorio bih o političkoj dimenziji više i odmah stigao do jednog paradoksa, jednog paradoksa sa farsičnim dimenzijama, a to je da mi govorimo o manjinskim narodima a da nemamo definisano ko su manjinski narodi.

Dakle, u Ustavu nema definicije manjinskih naroda. Ne znamo koji su većinski narodi i ko je većinski narod, Crnogorci koji ne prelaze 50% pitanje je da li su većinski narod. Ja mislim, za razliku od kolege Damjanovića, da je možda trebalo ostaviti crnogorski narod kao manjinski, pa da neozbiljnost, komedija, bude komplementna pa bi nas možda to dovelo do neke redifinicije koja je potrebna. Ovdje se sve pokriva, zbir etničkih pluraliteta u Crnoj Gori kao dominantna scena javna se pokriva građanskom državom i to je jedna podvala. Tačno, piše građanska država i pristalica sam građanske države, ali nigdje nema razrađeno što je iza toga. To zahtijeva takođe jednu eksplikaciju preciznu, pretvoriti sve to u neki sistem. Ovako, građansko je proklamacija u Ustavu i ne slučajno se nalazi pored proklamacije o ekološkoj državi, pa smo mi neekološka država u realnom životu, ali smo napisali u Ustavu. Napisali smo da smo građanska, pa nismo građanska, nego sve više zbir nacionalnih identiteta i napisali smo takođe, to je sve jedan stav, da je to socijalna država, a nije socijalna država pri ovakvim socijalnim promjenama. Tako da ovo ulazi, dakle, u taj korpus haotičnih rešenja koja proizvode haotičnu stvarnost sa vrlo riskantnim posljedicama.

Dakle i terminološki bi trebalo malo prilagoditi. Naime ovaj zakon, odnosno Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Fond za ostvarivanje manjinskih prava, nisam siguran, naprotiv, mislim da je samo nacionalnih prava, ono što se zove nacionalna manjina, jer manjinska prava su mnogo širi pojam od nacionalnog, ima ih toliko, nema valjda potrebe da objašnjavamo. Prema tome, ovdje imamo u naslovu već jedan pogrešan termin. Kažem još jednom, mora se definisati

materija, ako ćemo da budemo elementarno ozbiljni, ko je manjina, a ko nije manjina. Na kraju krajeva ovdje postoji jedan paradoks, u ovoj skupštini, da manjine učestvuju u majorizaciji u ovoj skupštini. Ja ne znam zašto bih ja bio većina, a pripadam crnogorskom narodu, ako je to uopšte bitno. Želio bih da imam sve moguće elemente svih nacija u Crnoj Gori, to mi je ideal, kad bih mogao je li, etnički izgleda ne mogu, govorim kao stav prema realnosti u Crnoj Gori. Dakle, manjinski narodi koji učestvuju permanentno u majorizaciji u Skupštini. Ja sad ne znam je li tu ... manjine, mislim stalno sam ja u manjini i mi iz opozicije, tako da je mnogo toga pobrkano i dok mi ne opredijelimo se za definisanje temeljnih vrijednosti u Crnoj Gori imaćemo stalno jedan prostor za manipulacije. To ne zaslužuju ljudi i osobe iz manjinskih naroda, da upotrijebim sad i ja taj pojam koji sam kritikovao da nije precizan, jer oni to ne zaslužuju jer su ponosni ljudi, sa ponosnim, specifičnim, etničkim elementima prošlosti, da bude to plod nekakve trgovine u crnogorskom društvu.

Ako sam pokušao da vam objasnim ove poremećaje temelja i definicija crnogorskog društva, da kažem i o ovom Fondu da on već ima svoju birokratizaciju, radi već desetak osoba, ali pojam štednje ne postoji, predsjedniče Skupštine, u crnogorskom društvu, u ovoj skupštini. Ako pratimo njemačku Skupštinu tamo je jedna od dežurnih riječi štednja. Ovdje nemamo i sad ne želimo da vam otvaram tu temu u široko. Tako da i ovaj Fond ima svoju birokratiju, mislim opet po strukturi nacionalnoj itd. Dakle, gdje god dodirnemo, dodirnemo neki poremećaj da stvari nisu temeljno urađene, a sama ta konkurisanja i sve te odluke sad ne bih komentarisao i tu isto ima raznih odluka po odnosu snaga, po određenim tgovinama politički u najširem smislu riječi. U tom smislu ja se zalažem da se povuče ovaj materijal koji, razumije se, nije suštinski, koji neće ispraviti deformacije u crnogorskom društvu, ali da se založimo da ozbiljno pokušamo u Skupštini, očekuju od nas ... da rešavamo probleme, da se dogovorimo, postignemo konsenzus o temeljnim vrijednostima crnogorskog društva i onda neće biti pojedinačnih i manje značajnih tema kao što je ova deformacija, a neće biti bogami ni onih krupnih koje su sada zapalile atmosferu u Crnoj Gori. Ne otvarajući ni ja, predsjedniče, tu temu, ali izvjesno je da je kako-tako pokušaj demokratskog izlaska iz duboke političke, institucionalne, moralne krize crnogorskog društva što je onaj odbor takav kakav je uz sve svoje porođajne muke i nevolje otvorio perspektivu, zaustavljeno od strane šefa režima Mila Đukanovića koji je kao ljevičar, kao predsjednik sekularne države proklamovao na kongresu želju da obnovi crkvu. Nalazite li, gospođo Vuković, neku kontradikciju između ... stranke i sekularne države da se postiže ta želja i da se dignu tenzije i da mi zaustavimo - predsjedniče i vi ste doprinijeli radu ovog Odbora, svjedok sam toga, dakle da se sve to zaustavi sa prostorom manipulacije. Nisam htio da tu temu otvaram, ona je prisutna, u vazduhu je u crnogorskom društvu, nije strašno da se ovdje pomene. Ja je ne pominjem propagandistički, nego govorim da u jednoj materiji nacija, religija, odnosa, većina, manjina, manjina-većina sve na 600.00, imajmo i to u vidu, taj mozaik crnogorski nema integrativno društvo. Nemamo taj doprinos, taj stimulans. Moj predlog, koji neće biti usvojen, jeste da se ovo povuče ne zato što je ovo neki veliki problem, nego dajte pripreмимо se, skupimo snage da razgovaramo o temeljnim vrijednostima crnogorskog društva pa ćemo onda ovakve stvari rješavati.

PRESJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:13:23)

Hvala vam, poslaniče Lekiću.

Vi ste se nekoliko puta obraćali meni, a bili ste u materiji najveći dijelom svoje diskusije, a pomenuli ste posebno i imenom poslanicu Vuković. ... zahtjeve za proceduralnu reakciju iako nakon izlaganja predstavnika klubova nemamo pravo na komentar. Samo da vam kažem, ima uštede naravno. Svake godine je Skupština Crne Gore imala određenu uštedu i sredstva koja su vraćena u budžet. Ovaj dio koji ste rekli o tome kako je završen i prekinut taj proces koji je trebao da doprinese boljem razumijevanju i unapređenju izbornog zakonodavstva, odmah da vam kažem da nema nikakve veze s materijom rada tog odbora, namjera da se prekine proces zbog rasprave o nekom zakonu od strane određenih poslanika koji ne bi dolazili na plenum da raspravljaju o tom zakonu. Da li je to izgovor da se napusti dio priče o izbornom zakonodavstvu ili ne, mislim da je značajan broj poslanika u tom odboru uložio veliki napor s predstavnicima nevladinog sektora, s predstavnicima akademske zajednice, s predstavnicima stručne službe Skupštine i to svakako

neće pasti u vodu. Uvijek sam za to da se pokuša postići što veća saglasnost oko svakog akta koji treba da se raspravlja na Skupštini. Nekad je to moguće, nekad to nije moguće.

Sada ću dati ili proceduralnu reakciju ili vašu želju pošto ste lično pomenuti da odgovorite na pitanje čak jedno, nećete vi zamjeriti sigurno.

Izvolite, poslanice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 12:15:13)

Uvaženi predsjedniče Brajoviću, ne želeći da se miješam u vašu odluku, mislim da procedura ima primat u odnosu na sve drugo, ali imam potrebu da odgovorim kolegi Lekiću jer me direktno pitao da li je oksimoron Đukanovićeve ljevičarska orijentacija i njegova proklamovana ideja iznesena na kongresu Demokratske partije socijalista da ima težnju da obnovi Crnogorsku pravoslavnu crkvu, ne on nego partije koje participiraju u vlasti u ovom trenutku u Crnoj Gori. Mislim da je u potpunoj korelaciji sa smislom zbog toga što je ljevičarska ideja kategorijalno ideja slobode i jednakosti. Ako imamo, recimo, samo sedam vjernika i vjernica u Crnoj Gori koji pripadaju jednoj crkvi koja nema, na žalost, svoj pravni status u Crnoj Gori, onda je i te kako ljevičarski i slobodarski imati potrebu da se toj jednoj malobrojnoj, sada govorim samo uslovno, zajednici omogući da ispovijeda svoju vjeru u određenom trenutku.

Ono što bih, takođe, kazala u vezi sa stavovima kolege Lekića, što je, po mom mišljenju, upotrijebiću pridjev skandalozno zbog toga što je to njegov omiljeni pridjev, jer pažljivo pratim njegova izlaganja, jeste da kaže da manjine u Crnoj Gori učestvuju u majorizaciji danas i da se u suštini, kako sam shvatila, u stvari njihovim glasanjem u ovom parlamentu ostvaruje određena prevaga. Moram vam, kolega Lekiću, kazati da je glas oglas građanskog društva kome težimo, oglas jer svaki glas ima jednaku težinu, težinu građanskog izbora i vrijednost crnogorskog zbora na kome jednako tvori i brat Bošnjak, kako bi rekao Njegoš, i brat Srbin, i brat Crnogorac.

Dakle, molim vas da nikada ne upadnemo u zamku, posebno to vas molim, priče o manjinama i majorizaciji i toj vrsti generalizacije. Mislim da ne postoji nijedan glas koji ima distingtivnu funkciju u ovom Parlamentu, dakle niti crnogorski, niti srpski više vrijede od bošnjačkog, hrvatskog ili muslimanskog u ovom trenutku. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:17:40)

Hvala i vama.

Sada proceduralna reakcija poslanika Papovića. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (17.12.19 12:17:45)

Hvala, predsjedniče.

Mislim da su se barem u tri diskusije čuli stavovi koji su prekršili član 105. U članu 105 se kaže poslanici i drugi učesnici u pretresi dužni su da poštuju dostojanstvo poslanika i Skupštine i da se jedni drugima obraćaju s uvažavanjem. Nije dozvoljeno korišćenje uvredljivih izraza ili iznošenje činjenica i ocjena koje se odnose na privatni život poslanika ili drugih lica.

Mislim da je prozivanje po nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti jednostavno iznošenje činjenica i ocjena koje se odnose na privatni život i poslanika i drugih lica. Otkud neko zna koje je vjere ili koje je nacije kolega poslanik samo na osnovu njegovog imena. Otkud njemu pravo da govori o njegovoj nacionalnosti ili njegovoj vjeroispovijesti. Taj čovjek može da govori u svoje ime, ali ne smije da govori u ime ostalih i da prebrojava ovdje ljude da se ljudi ovdje, kolege i kolegice ... (Prekid) nacionalne pripadnosti odlučuju o tome kako će raditi u ovoj Skupštini. U ovoj Skupštini postoji jedna većina i jedna manjina. To su politička većina i politička manjina i tako se ovdje radi u skladu s Poslovníkom. Znam da je teško voditi sjednice kada su ovakve teme u pitanju, ali mislim da je važno da na početku predsjedavanja zauzmete ovaj kriterijum, dakle da ne dozvolite da se ovdje govori o intimi drugih poslanika. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:19:14)

Hvala vam, poslaniče Papoviću.

Ako ste pažljivo slušali moje intervencije onda ste uvjereni da sam to i pokušao. Tačno je, ne samo o ovakvim temama nego ovu Skupštinu je teško voditi po bilo kojoj temi da se razgovara i zato treba svi da se potrudimo da se diskusije vode na najprimjereniji način. Iako sada tu ne bi bilo pravo, ali zbog ovih komentara daću riječ i poslaniku Lekiću, dva minuta da odgovori. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 12:19:44)

Moja diskusija je bila u interesu građana Crne Gore i crnogorskog društva. Čuli smo sada ovdje komentare da nekakva prebrojavanja nacionalna. Vrlo kategorički odbijam ovu insinuaciju da neki glas vrijedi više ili manje, apsolutno apsurdno da je neko to mogao da pomisli. Govorim o samo jednom aspektu da postoji minoranca, majoranca, majorizacija, glasamo tako. Slažem se da bi trebalo da bude politička većina i manjina, ali nemojte sada da krijete da postoji čitava jedna struktura iza te političke većine koja ima svoje specifičnosti razne vrste i koji igraju razne igre i razne balove pod maskama itd. Vidi se da je to zapaljiva atmosfera koju ste stvorili. Ja sam van toga, van nacionalnih opterećenja. Prema tome, tu insinuaciju kategorički odbijam.

Na kraju krajeva, govorite ovdje o političkoj većini i političkoj manjini kao suštini da nema riječi o nečemu drugom, da sam ja sada otvorio temu, a što je tačka dnevnog reda, manjinski narodi, fondovi, projekti manjinskih naroda, nacionalnih manjina. Prema tome, nemojmo da proturamo ili iz nespretnosti ili iz tendencioznosti neke stvari koje ne stoje. Vi se zalažete za većinu političku i manjinu političku, zalažem se i ja da to bude diferencijacija, ali nemojte reći da ne postoji i za većine koalicija koja često liči na trgovačko društvo. Nemojte sada da otvaramo temu Njegoša i vaših ucjena i raznoraznih stvari gdje se sve pretvara u političku trgovinu i sada odjednom politička većina kao pojam demokratski i iznad drugih kategorija.

Ovo je rasprava koja ne dodiruje nikakvu osjetljivost, ali samo sam iskazao jedan paradoks da predsjednik ljevičarske partije i predsjednik sekularne države bi želio da ima crkvu, odnosno da obnovi crkvu. Kada smo već kod toga, i time završavam, razumio sam da postoji Crnogorska crkva, kako će da je obnovi, valjda da je pojača, ali ostaviću konfuziju vama da to objasnite građanima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:22:15)

Hvala vam, poslaniče Lekiću.

Neće više imati priliku poslanici da o ovome razgovaraju sada povodom diskusije poslanika Lekića. U političkoj većini i u političkoj manjini postoji raznorodnost, vi to odlično znate. Vi ste vašom diskusijom pozvali poslanicu da da mišljenje i ona vam je odgovorila na tom mišljenju.

Shvatio sam da želi predstavnik Fonda da uzme riječ posle ove diskusije kolega koji su govorili u ime klubova. Izvolite.

ELMIR KURTAGIĆ (17.12.19 12:22:48)

Zahvaljujem.

Meni je žao što uvaženi poslanik Damjanović nije u sali, ali moram zbog građana Crne Gore odgovoriti na već neka postavljena pitanja.

Najmanje je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava odgovoran zato što se danas tek raspravlja oko Odluke o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Stupio sam na dužnost vršioca dužnosti direktora Fonda 26. septembra 2018, a 30. oktobra 2018. godine sam uputio akt Skupštini Crne Gore. Tačno je da smo imali nekih

tehničkih nedostataka pa je akt vraćen, odnosno mi smo ga povukli iz skupštinske procedure 11.07. uputili takođe Skupštini Crne Gora na dobijanje saglasnosti. Tek se danas raspravlja o njemu, ali Fond nije odgovoran za to.

Vezano za određene tehničke ispravke, recimo za uslove za direktora, starješinu Zakon o državnim službenicima i namještenicima znate da propisuje određene uslove za direktora, odnosno za starješinu organa i kaže se ukoliko to drugim zakonom nije definisano. Našim zakonom je definisano za starješinu organa određeni uslov tako da smo korigovali taj dio vezano za starješinu organa. Za brisanje određenih članova iz Statuta smatrali smo da je Zakon o manjinskim pravima i slobodama tačno navedeno da je direktor odgovoran za poslovanje i zakonitost rada Fonda, te iz tog razloga smo vidjeli da je to nešto dodatno što ne treba da stoji tu. Brisanje drugog člana vezano za žiro račun Fonda. Fond nema svoj tekući žiro račun iz tog razloga nismo smatrali da to treba biti u statutu.

Gospodinu Lekiću, isto moram reći da Fond svakako štedi novac građana Crne Gore. U 2018. godini je samo sa pozicija transfera institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru vratio 228.000 eura budžetu Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:25:28)

Hvala vam.

Pravo na komentar odgovora Aleksandar Damjanović. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (17.12.19 12:25:35)

Slušao sam vas, gospodine Kurtagiću, i zaokružićemo ovu našu polemiku. Ako ste me dobro slušali, ja sam, sem zamjerki na loše tehnički pripremljen predlog za davanje saglasnosti na vaš Statut, rekao da su problemi bili ovdje. Sjećate se moje i vaše rasprave u aprilu kada je bio izvještaj, kada sam rekao da u fiokama imamo podnešen zahtjev za saglasnost i da Parlament svojom greškom ne raspravlja o istome.

Ono što je vaš bio tu bio problem jeste što ste u tom predlogu imali normu koja nije bila u skladu sa zakonom, a ticala se uslova za izbor direktora Fonda. Prvo što je dugo stajao jedna stvar, prethodni tekst, drugo što nije bio zakonski utemeljen, treće što nakon dvije godine mi dozvoljavamo sebi, mi i vi, da sad dajemo saglasnost na Statut koji je trebao da bude upodobljen do novembra 2017. godine. Potpuno sam bio precizan i tu ne vidim da ste mi ni oponirali u tom smislu.

U ovom dijelu koji se tiče žiro računa, vi ste budžetska institucija, budžetski fond koji se finansira sa 0,15% od tekućeg budžeta u fiksnom tom dijelu. Ono što jeste i može biti problem jeste da se možete finansirati i od drugih, da kažem, organizacija, odnosno iz drugih izvora. U tom dijelu to nisu budžetska sredstva i u tom dijelu to traži da imate, uslovno rečeno, vaš račun i da imate autonomiju o finansijskom poslovanju. O tome treba razgovarati, to je hibridna neka varijanta budžetskog fonda koji ne uzima novac samo od budžeta. Primjera radi, neko vam može uplatiti tri miliona eura transvera donacija. Što ćete i kako ćete hoćete li da ih prenesete na račun trezora pa da ih trezor pušta. Nije dobra stvar kada se na kraju kaže mi čak i štedimo pa vraćemo budžetu. Ne vraće se nikad u budžet nego se sredstva ne utroše, to je tehnička sintagma malo manje bitna. Dobro je da se sve ono što je budžetom planirano ako se planira kako treba utroši. Ako se nije utrošilo onda znači da ili plan nije bio dobar ili se nešto tokom godine desilo problematično pa sredstva nisu utrošena. To tzv. štedenje jeste možda i znak nepostojanja dobrih projekata, a onda sve nas to treba da zabrine zašto ih nema itd. Ja želim da vas ohrabrim i nakon promjena u rukovodstvu i nakon ogromnih problema koje smo imali godinama sa Fondom jer ovo nije nova institucija od 2008. godine da Fond dovede svoje poslovanje onako kako treba i da bude uslovno rečeno u funkciji želja i ciljeva iz zakona koje Fond ostvaruje. Onaj dio kako me ne bi neko pogrešno razumio, dakle, ostajem pri tome, nikad se ne bih miješao kao poslanik koji pripada pravoslavnom korpusu samo ovom dijelu koji je uslovno rečeno vjerskog karaktera u stvari koje bi se ticala rasprava unutar ... katoličkog ili islamskog. Dakle, nikad ni ove dihotomije Bošnjaci,

Muslimani, nikad se nijesam miješao, a nisam rekao...

Samo da zaokružim, molim vas, pošto sam zaista bio u temi, odgovaram i da pojasnim neke stavove, naravno. Tako da očekujem od kolega koji nisu iz pravoslavnog korpusa da ne arbitriraju, ne učestvuju i suzdrže se arbitriranja u teškim momentima koji će ako se ovako nastavi doći unutar državotvornog naroda gdje ćemo imati velike probleme. Samo to. Rekao sam ja to u uvodnom izlaganju. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:29:08)

Poslanik Lekić, da komentariše odgovor. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 12:29:27)

... odgovora segmenta koji se odnosi na štednju. Ja zaista ne mislim da će Crna Gora da se ekonomski relaksira i uspije time što će u Fondu da bude veća štednja. Jasno mi je da se radi o malim iznosima u odnosu na mnoge segmente ekonomske u Crnoj Gori, ali govorim tim povodom da i ta institucija već ima 10 zaposlenih. Nije ni to strašno, izdržaće Crna Gora, ali mora li imati 10. Onda povezujem sa voluntarizmom u drugim sverama gdje su mnogo ozbiljnije cifre, gdje ekonomija ne može da izdrži. Dakle, sad da ne nabrajam, broj zaposlenih u upravi. Svi ti direktorijati, sve te nalickane nove titule, statusi itd. koji su došli do jednog nepodnošljivog utiska, sve to stvara nekakvu novu birokratiju, novu državnu elitu koja je često u konfuziji, što sve košta. Centralna banka ima preko 300 i nešto zaposlenih. Montenegro airlines, o čemu ćemo raspravljati, nikad nije proveo neku racionalizaciju, nego je to, između ostalog, rupa bez dna i zbog broja zaposlenih i raznih konfuzija.

Da ne bi ispalo da ja sad ovdje propagiram neku demagogiju, evo iznijeću jedan podatak, predsjedniče, daću sebi za pravo, a neću lansirati nikakvu skromnost. Ja sam poslanik i ja još nikakav trošak ovoj skupštini nisam napravio, a član sam Odbora za međunarodne odnose, putujem u inostranstvo, ali me pozivaju pa mi plate kartu. Dakle, jedan cent ja ovdje nisam primio. Ne prijavljujem se kao model koji treba da se slijedi i ne negiram objektivna putovanja koja postoje, ali ću da kažem samo da ovo zalaganje za štednju u državnim strukturama nije apel valjda usamljenika i glasa iz pustinje niti demagoga, nego evo navodim i svoj primjer, da ću pokušati da zadržim ovu tradiciju ako uspijem. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:31:29)

Hvala vam.

Sada riječ ima poslanik Halil Duković, a neka se pripremi poslanik Budimir Aleksić. Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ (17.12.19 12:31:39)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi gospodine Kurtagiću,

Podsjećanja radi, 2017. godine ova skupština je usvojila izmjene i dopune Zakona o ljudskim manjinskim pravima i slobodama. Kao dva ključna momenta u tadašnjim izmjenama navedene su dvije činjenice. Prva da se pravno reguliše status centara za razvoj i očuvanje kultura manjina, kao posebne institucije koja treba da očuva kulturnu baštinu manjinskih naroda u Crnoj Gori i drugi po meni mnogo značajniji činilac jeste da se unaprijedi rad Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Naravno razlog zbog čega mi danas raspravljamo o tome su i predložene izmjene jer smo mi tada rekli u članu 36 pomenutih promjena ovog zakona da saglasnost na Statut Fonda za manjine daje Skupština Crne Gore. Zbog toga mi danas raspravljamo o Statutu jer smo ga sami definisali promjenama koje smo usvojili 2017. godine.

Naravno predlog Statuta koji je danas pred nama je samo usklađivanje sa onim promjenama koje smo mi uradili u zakonu koji smo usvojili 2017. godine.

Ono što moram da istaknem jeste da smo mi nekoliko puta do sada mijenjali pravila što se tiče rada Fonda, prije svega, na način raspodjele sredstava Fonda za manjine. Razlog je bio što smo stalno unapređivali taj proces i tražili ono najbolje moguće rješenje. Iz više razloga, ali ključni momenat je bio da je prigovor javnosti zaista bio značajan u dotadašnjem radu Fonda za manjine. Nekad je taj prigovor bio opravdan, nekad neopravdan, ali ono što svi znamo da je bio stalno prisutan. Zaista jedna obaveza koja je stajala pred svima nama, da moramo unaprijediti taj način raspodjele, u stvari način rada Fonda za razvoj i očuvanje manjinskih naroda. Naravno, u periodu koji je iza nas, period od kad smo donijeli određene izmjene u radu fonda bilo je par raspodjela Fonda za manjine i ono što je ohrabrujuće jeste da je taj prigovor javnosti zaista sveden na minimum. Naravno, ponovo kažem, taj prigovor javnosti koji je zaista bio značajan sveli smo sad na minimum. Ono što je drugo za nas koji smo na putu evropskih integracija, jako značajno i prigovor međunarodne zajednice na rad Fonda za manjine je bio značajan. S obzirom da je međunarodna zajednica preko Venecijanske komisije igrala značajnu ulogu u izmjenama koje smo usvojili 2017. godine taj način rada, sadašnji način rada fona je zaista nešto što je podržala i međunarodna zajednica. Naravno, glavna izmjena koja se tiče rada fona jeste dvostepenost u odlučivanju dodjele sredstava za projekte koji konkurišu na konkurs koje fond radi prije jednom godišnje, a sada rade i dva puta godišnje. Uveli smo dvostepenost i što je najbitnije uveli smo komisiju za vrednovanje čiji je zadatak da ocijeni kvalitet svakog projekta, da napravi rang listu i da odredi sredstva koja će se dodijeliti tome projektu. Ta komisija, ono što je značajno u ovim izmjenama, sastoji se od sedam članova koje bira Skupština Crne Gore na javni poziv. Znači, ne dijeli više fond nego dijeli komisija za vrednovanje koju mi kao Skupština biramo ovdje na period od četiri godine, od sedam članova sa poznatim kriterijumima koji treba da zadovolji svaki onaj koji konkuriše na ovo mjesto.

Znači, jedna nezavisna institucija koja predlog svojih kandidata koji su dobili sredstva fonda podnosi direktoru koji donosi odluku o raspodjeli. Ovdje se Upravni odbor koji je definisan istim promjenama, promjenama ovog zakona je samo drugostepeni organ, u slučaju žalbe i na odluku koju je donijela Komisija za vrednovanje donosi onda odluku o pojedinim projektima. Naravno, želja svih nas je da rad fonda zaista bude na jednom nivou kakav svi želimo. Mi znamo da tamo gdje se dijeli novac uvijek će biti prigovora, ali želim da one prigovore koji su opravdani svedemo na minimum, ali ostaje nam još jedna obaveza, a to je praćenje, odnosno evaluacija primjene projekata koji su dobili sredstva od fona. Mi moramo iznaći ... trošak sredstava koje je svaki projekat dobio do Fonda. Mislim da svima, a nije samo fond jedina institucija koja dijeli sredstva nego i druge institucije u Crnoj Gori dijele sredstva nedostaje taj kontrolni mehanizam. Onog časa kada zaista bude taj kontrolni mehanizam na nivou da svaki projekat bude ispraćen od samog čina dobijanja sredstava do utroška tih sredstava mislim da ćemo sve zloupotrebe u svim raspodjelama u Crnoj Gori riješiti. Zahvaljujem se i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 12:37:16)

Hvala vam.

Poslanik Budimir Aleksić, a neka se pripremi Nela Savković-Vukčević.
Izvolite.

BUDIMIR ALEKSIĆ (17.12.19 12:37:22)

Odmah na početku da kažem da Demokratski front neće glasati za ovu Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za manjine iz jednostavnog razloga što mi smatramo da je to jedna najobičnija farsa. Dakle, sva priča o manjinama, priča o tome da ovaj fond navodno štiti prava manjina, da je Crna Gora raj za manjine i uopšte za sve građane, to je najobičnija farsa jer je u stvarnosti sve drugačije i to se najjednostavnijom analizom može dokazati. Ove teme kao što je ova danas na dnevnom redu, one zaista pokreću priču o tome, prije svega, o tome kakva je

Crna Gora država, o karakteru ove države, da li je to građanska država. U građanskim državama, to građani treba da znaju, nema manjina i većina, svi pripadnici etničkih nacionalnih i vjerskih grupa su ravnopravni i oni se ne svrstavaju u manjinske i većinske narode. Sledeći argument da je sve ovo farsa je činjenica da ovdje se formiraju manjinski savjeti i da se priča o postojanju manjina niko da kaže ko su većinski narodi u Crnoj Gori. Može li neko da nam kaže jednom posle osam, 12 godina trajanja Ustava Crne Gore u kome zaista piše da je Crna Gora građanska država a nije, kao što piše da je ekološka a nije, kao što piše da je socijalna a nije, može li neko posle toliko godina da nam kaže ko su većinski narodi u Crnoj Gori.

Prema tome, poštovani građani, bezbroj je argumenata, a i ova priča o manjinama da Crna Gora nije građanska država nego da se stvara jedna eminentno nacionalna, nacionalistička država u kojoj postoje građani prvog, drugog i trećeg reda. To se na svakom koraku pokazuje i kud ćete bolji dokaz, poštovani građani, od ovog predloženog Vladinog zakona o vjerskim zajednicama koji treba da usvoji ova Skupština, kud ćete veći dokaz da Crna Gora nije građanska država od činjenice da vladajuća partija u svoj program ugrađuje obnovu crkava, da predsjednik države ima ambiciju da uređuje unutrašnja pitanja, strukturu, unutrašnju organizaciju ... poredak crkava i vjerskih zajednica. To nikada i nigdje nije bilo. Dakle, ovdje nema riječi o građanskoj državi, niti ima riječi o ravnopravnosti, ovdje se neravnopravnost, diskriminacija ... na svakom koraku, pa i u ovoj Skupštini. Imamo ovdje poslanike vlasti koji dobijaju stanove i ako imaju riješeno stambeno pitanje, imamo one poslanike, oni su naravno u opoziciji i oni su naravno Srbi, kojima se ne rješava stambeno pitanje, niti se daju krediti, ni stanovi i ako nemaju riješeno stambeno pitanje. Ovdje imamo činjenicu da se šefovima poslaničkih klubova nekima daju dodaci za rad u Kolegijumu, a nekima jednostavno ne daju. Evo od same ove Skupštine koja je predstavničko tijelo i koja je hram demokratije, ovdje imamo diskriminaciju. U oblasti vjera i crkava imamo diskriminaciju, u oblasti raspodjele fonda imamo diskriminaciju. Vi ste vratili u budžet 228 hiljada, je li tako, a niste podržali ni jedan projekat koji je predložio Srpski nacionalni savjet, ni jedan, kaže ne zadovoljava, nisu kvalitetni i tako dalje. Kome je ta, to je farsa, to je priča za malu djelu, to je svjedočanstvo i očitovanje diskriminatornog odnosa ove države i njenih ministarstava.

Koliko ima Srba zaposlenih u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, koliko je Srba u vašem fondu, koliko je Srba u svim ovim institucijama koje se bave navodno zaštitom manjinskih prava? Nema ni jedan, nigdje ni jedan. Šta to govori? Je li to svjedoči o karakteru građanske države ili to svjedoči o zemlji diskriminacije, o zemlji nacionalizma. Šta je prilog izgradnji građanske države, ne floskule koje čujemo od predstavnika vladajuće partije, non stop pričaju kako Crna Gora uvažava osobenost svakog naroda u zemlji, kako se ponaša u delikatnim situacijama, ovo i ono. Prilog izgradnji građanske države je saopštenje Matice bošnjaka Sandžaka, dakle ne ono što pričaju predstavnici manjinskih naroda kako sebe nazivaju, a u vladajućim su partijama, nego ono što kaže Matica bošnjaka Sandžaka koja je pozvala Bošnjake i sve pripadnike islama u Crnoj Gori da se distanciraju od predloženog Vladinog zakona o vjerama kojim se žele izazvati konflikti sa nesagledivim posledicama, to se kaže u tom saopštenju. To je prilog izgradnji građanske države i multietničkog društva.

Dakle, ko god je častan, ko god je politički odgovoran, ko god je demokratski nastrojen osudiće svaku ... diskriminacije, a ona se, rekoh najbolje očituje u namjeri da se izglasa jedan diskriminatorni Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama. Naravno, neću glasati za ovaj vaš predlog, jer je to brutalna diskriminacija. Vraćate novac u budžet a Srpskom nacionalnom savjetu niste podržali ni jedan projekat. To je sramotno.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (17.12.19 12:42:32)

Komentar, Suad Numanović.

SUAD NUMANOVIĆ (17.12.19 12:42:49)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Aleksiću, počeli se sa time da je ovo farsa za manjine. Ja ću se osvrnuti zaista na tu Vašu tezu. Prosto lično i partiji kojoj pripadam kao građanskoj partiji živim u uvjerenju da je ovo građanska država, pa ma kakva god formulacija bila ovakva ili onakva. U Crnoj Gori žive pripadnici i većinskog i manjinskog naroda i zna se i ko je većinski i ko je manjinski narod. Znam ja da to treba i ustavno definisati i urediti i srediti i tako dalje, ali pripadnici manjinskog naroda u istorijskom i u sadašnjem, a i u svakom budućem vremenu će biti ono što jesu bili i ono što će biti, a to je da su sastavni dio ove države i da je država Crna Gora njihova jedina država. Manjinski narodi su u istorijskom smislu bili uvijek priznati od države Crne Gore, a istovremeno su pripadnici manjinskog naroda bili ti koji su Crnu Goru doživljavali kao jedinu svoju državu, kao što to činimo sada.

Što se tiče manjinskog naroda, ovdje trebamo samo da smo svjesni jedne činjenice u političkom smislu. Prekio 70% pripadnika manjinskih naroda pripada građanskim partijama, najviše Demokratskoj partiji socijalista i ne nalaze se u partijama nacionalnim koje možda vi prepoznajete pa sve u istom korpusu nekako stavljate. Mi koji pripadamo građanskim partijama s ponosom kažemo da smo zajedno sa većinskom Crnom Gorom sačuvali ono što je najveća tekovina na Balkanu, ato je mir i multietnički sklad. I uspjeli smo ono što ni jednom manjinskom narodu na prostoru bivše Jugoslavije nije uspjelo, a to je da bude za svoju državu, a ne kao pripadnik manjinskih naroda da budu protiv svoje države. I kao takva simbioza odnosa, pozitivnog odnosa države prema manjinskom narodu i manjinskog naroda prema državi je sačuvala mir, multietnički sklad i građansku Crnu Goru. Hvala.

BUDIMIR ALEKSIĆ (17.12.19 12:45:42)

Evo, dakle rekli ste da ste vi za to, kažete sljedeće: "Znam ja da to treba ustavno urediti". Dakle, pitanje definisanja većinskih i manjinskih naroda, vi to znate. Je li tako, znam i ja da vi znate, sve vi znate, ali se ponašate onako kako vam nalaže vaša partija koja nije građanska. Vi kažete da je Crna Gora građanska država, vaša partija građanska partija. Ni jedno ni drugo nije tačno, to sam pokušao da dokažem. Kako je moguće da predsjednik vaše građanske partije kaže da želi da stvori crkvu da bi zaokružio nacionalni identitet crnogoraca. Je li to normalno u građanskoj partiji, dakle on želi da stvori crkvu koja će, kaže biti u harmoničnim odnosima sa državnim organima, što b i odprilike trebalo da znači da treba da služi državi i partiji i da bude u funkciji nekakvih vaših partijskih interesa a ne u funkciji širenja jevanđeljske misije, što je funkcija svake crkve. Dakle, vi ne želite, ne možete da podnesete postojanje crkve koja treba da ima svoju vjersku misiju, nego vam treba crkva koja će da bude u funkciji vašeg ideološkog projekta. To je parekselans odlika nacionalističkih partija i nedemokratskih partija koje se miješaju u unutrašnja pitanja crkava i vjerskih zajednica i to vam je na jedan lijep način i Papa rekao. Da li je logično i prirodno da Papa priznaje kanonsku crkvu u koju vjeruje 80% građana ove zemlje a vi to ne priznajete, a građanska ste partija. Dakle, tu nešto ne štima.

Crna Gora građanska država, sve sam vam argumente naveo koji dokazuju suprotno. Najbolji primjer je zakon koji želite da na silu izgurate u ovom parlamentu i predsjednik Nove srpske demokratije je poručio poslanicima manjinskih naroda, drugih vjera u ovoj skupštini da oni makar to ne rade iz korektnosti. To vam je poručio i predsjednik Matice Bošnjaka Sandžaka. Dakle, evo da ne bude da samo Andrija Mandić to radi nego i u islamsko-muslimanskom-bošnjačkom korpusu postoje demokratski orijentisani, razumni ljudi koji apeluju na sve pripadnike islama da se ne miješaju u ove stvari i da ne podržavaju jedan nakaradni zakon koji je, po njihovom mišljenju, koji može da ima nesagledive posljedice. To vaši sunarodnici, gospodine Numanoviću, poručuju. Da li je normalno ovo što sam prije pitao da se vraća novac u budžet a da se ni jedan projekat Srpskog nacionalnog savjeta koji bi bio u funkciji ... identiteta ne da, ne izađe se u susret, to niste. Ja bih volio da to prokomentarišete, kako je moguće da baš ni jedan projekat koji je kandidovao Srpski nacionalni savjet ne zaslužuje ni jedan cent u građanskoj državi, a vi kažete da ste za to da se štiti identitet jezika i kultura svih nacionalnih zajednica.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (17.12.19 12:49:10)

Nela Savković, neka se pripreme Marina Jočić i Branka Bošnjak.

NELA SAVKOVIĆ VUKČEVIĆ (17.12.19 12:49:19)

Zahvaljujem.

Uvaženi građani i poslanici, gospodine Kurtagiću,

Glasaću za prijedlog Statuta zato što sve što unapređuje status manjina u Crnoj Gori unapređuje i našu državu. To je vrijednost koju smo pronijeli kroz vjekove i kvalitet za koji nam svijet odaje priznanje.

Na području Crne Gore tokom vjekova u gustom preplitanju različitih tokova civilizacijskih, kulturnih, vjerskih, etničkih i drugih, gradio se autentičan ambijent i materijalni i duhovni. Izraz prepoznajemo danas u raznovrsnim projektima, programima koje je ova institucija, kao što smo čuli, imala već odprilike 1600 od 2008. godine i sam uvid u naslove, u kratak sadržaj onoga što je ponuđeno, pokazuje koje je to bogatstvo različitosti u Crnoj Gori. Svako samospoznavanje dolazi upravo kroz odmjeravanja, paralele, ne možemo poštovati tuđu vrijednost ako nemamo svoju. Iz samopoštovanja nastaje poštovanje prema drugima.

Kroz ovakve projekte i ovakvu saradnju Crna Gora zaista pokazuje svoje demokratsko, građansko lice i to je jedno vrijedno nasleđe i svakako tekovina koju ostavljamo našem potomstvu. Ovakav broj projekata, njihova različitost pokazuje da i ne znamo mnogo o tome što je naša baština, da postoji mnogo prilike za predstavljanje, da bi to morali da činimo još više. Znamo da su takve različitosti često izvor nestabilnosti u svijetu u okruženju. Sa druge strane sklad vjerski, kulturni i drugi koji postoje u Crnoj Gori koji, evo kao što smo čuli i kroz obraćanje naših poslanika jeste na visokom nivou, na neki način obeshrabruje sve one koji bi probali da na toj osnovi unesu nemir u Crnu Goru. Zato upravo kroz ovakve projekte, kroz ono što je prepoznavanjem univerzalnih vrijednosti, kao što su dostojanstvo, pravda, jednakost, pravo na svoju kulturnu posebnost i autentičnost, daju nam svima mogućnost da još više razvijamo uvažavanje, toleranciju, razumijevanje, saosjećanje u nekim momentima, ako nismo do kraja razumjeli određene povode posebno kad je religija u pitanju, tako da sve, pa makar to bile i manje promjene kao što je riječ u ovom slučaju, dakle sve što unapređuje rad Fonda kojim se podržavaju manjine i njihovo iskazivanje, sa posebnim zadovoljstvom ću glasati. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 12:52:09)

Hvala.

MARINA JOČIĆ (17.12.19 12:52:14)

Kako je demokratsko građansko lice Crne Gore upravo možemo i upravo smo čuli. Znači ovaj fond o kojem danas govorimo smatrao je za shodno da ni jedan jedini projekat Srpskog nacionalnog vijeća nije zaslužio jedan cent. To je demokratsko lice Crne Gore. Kakvo je demokratsko lice Crne Gore upravo ovih dana možemo da čujemo kroz medije i kroz društvene mreže. U Crnoj Gori bojim se da je krenulo krvavo kolo. Toliki govor mržnje na društvenim mrežama protiv Srba, od toga da će nas ubijati do toga da ćemo na traktorima morati da napuštamo Crnu Goru. Evo oglasio se i neki advokat Belada, koji je rekao da treba mitropolitu dati 48 sati da napusti Crnu Goru. E ako bi došlo takvo krvavo kolo u Crnoj Gori, ja kao odgovorna osoba, porodična, razmišljala sam na ličnom nivou kome bih smjela da povjerim svoju djecu i svoju unučad. Nažalost, i stitim se zbog toga, zato što nemam povjerenja u svoju jednorodnu braću. Ja bih svoju djecu i svoju unučad prije povjerila pripadnicima manjinskih partija, gospodinu Ibrahimoviću, gleda me, gospodinu Nimanbegu, gospodinu Vuksanoviću, nego polovini iz ovih klupa. Šta ste to uradili, stidim se zbog toga. Zašto bih njima vjerovala? Neka mi oprostite, ne zbog ljubavi, nego zbog povjerenja, oni vjeruju u Boga, oni čuvaju svoj narod, oni su sačuvali svoje

svetinje, iza njih je svijet, imaju tu podršku svijetu, mi imamo podršku Gospoda Boga i istine. Mi znamo da ćemo pobijediti.

Vi iz DPS-a sve ovo radite uprkos potpisu 100.000 ljudi iz Crne Gore koji su protiv ovog zakona, vi pravoslavci iz DPS-a ovo radite uprkos prokletstvu Svetog Vasilija Ostroškog koji je dokumentovan, koji nije priča, nije mit. Imate li vi porodice? Jeste li vi samonikla bića? Imate li vi iz DPS-a pretke, idete li kad na njihove grobove, znate li šta je napisano na njihovim grobovima, zašto su medalje na onim grobovima isklesane? Ne, vi imate Papu i svaka čast Papi što je, mogu reći, na neki način stao u odbranu zdravog razuma i religijskih osjećanja ljudi, ali ne poštovati svoje vjerske poglavare, ići u tuđu crkvu. Duško Marković iz Podbišća ide kod Pape da pita kako će da sredi crkvu u Crnoj Gori. Molim vas lijepo. I baš me briga za bilo koji zakon koji će se donijeti u ovoj Skupštini od danas pa nadalje, makar to bio i Zakon o izborima, ne interesuje me forma kada nema suštine, kada nam oduzimate suštinu, a naša suština je naša vjera. Mi smo ono što nam je vjera utisnula u gene. Hoćete Orav da vam uređuje crkvu, a onda da zakon donesete poslije izbora, je li? Samo da odložimo par mjeseci ovu bruku, ovo zastiđe i ovo prokletstvo. Vama iz DPS-a, vjerovatno ste čuli za to, treba kao što je Sveti Vasilije Ostroški, slava mu i milost, po glavi udario Mardarija koji je potpisao uniju sa katolicima. I da znate, taj štap kojim je Sveti Vasilije udario Mardarija i vratio ga na vjeru prađedovsku i na predanje prađedovsko, taj štap će biti kamadeva. Nećemo dozvoliti da usvojite ovakvo zastiđe, ovakvu bruku i ovakvo prokletstvo u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 12:56:52)

Riječ ima Branka Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (17.12.19 12:56:58)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Što se tiče ovog Predloga Statuta i uopšte rada ovog Fonda, ja sam davno iskazala mišljenje o čemu se ovdje radi i kako da je to samo jedna grupa koja gleda kako da namakne neke pare, pa smo, sjećate se imali i projekte koje su finansirali, koji se odnose na su sunećenje, valjda je to nešto što je intima, što je nešto porodično, a mi smo ovdje imali da nam država finansira i to. Toliko o Fondu, a tek o transparentnosti i načinu korišćenja sredstava iz ovoga Fonda. Evo, vidjećemo da li će se unaprijediti. Do sad je to bilo zastiđe, pa zastiđe je i ovo što ste vratili ovolike pare i rekli da nijesu vrijedni projekti, a do tada ste koristili ko zna koliko. Ja bih više htjela da kažem, uvaženi građani, da uputim ovoj vladajućoj većini jednu poruku.

Prvo, nemojte da se pravite i da ne vidite da je ovdje počeo jedan crnogorski nacionalizam i šovinizam koji buja i koji je postao nenormalan. Prosto vi udarate do te mjere ne vodite računa i igrate se sa sudbinama ljudi, igrate se sa mirom u Crnoj Gori i pravite se građanska država. Da li nacionalno isključuje građansku, to mene zanima? Znači, ovdje pod kroviteljstvom građanske države buja jedan crnogorski nacionalizam koji je postao vrlo, vrlo opasan. I zašto ovo pričam? pričam zbog toga što postoji jedna takva antisrpska histerija u Crnoj Gori trenutno, pa su razne ološi šovinističke izmigoljile iz svojih rupa pa vrijeđaju većinsku pravoslavnu Crnu Goru koja je za Mitropoliju crnogorsku-primorsku na taj način što ih naziva neznačicama, neobrazovanim, inferiornim, ruljom, svjetinom, raznoraznim pogrđnim imenima, i svima to prija, svima to odgovara i svi ovi toboš državotvorci. Vi znate da smo mi iz Pokreta za promjene glasali za Ustav Crne Gore. Reći ću vam, da je sad situacija nikada ne bih glasala za Ustav. Ne zato što je onaj Ustav loš, jer ja mislim da Ustav nije loš, nego ste loši vi koji ga sprovodite i vi ne zaslužujete da sprovodite onakav Ustav. U tome je stvar. Vi sve izvitoperili i napravili i pravite podjele od 2006. pa na ovamo, samo sijete podjele i mržnju u Crnoj Gori. A zašto? Samo zato da bi ono što ste nelegalno stekli mogli da zadržite.

Što se manjina tiče, njima svaka čast. Ja jesam za multietnički sklad, ja među vama imam i kumove i prijatelje i poštujem i volim raznolikost Crne Gore. Vi ste došli u jednu poziciju da možete da ucjenjujete, da radite što hoćete i da vam može biti od ovih navodno građanskih, pa smo došli

u situaciju da nam neki omalovažavaju i blate Njegoša, a Njegoš je naš Homer, drugi su nam cijepali crnogorski rečnik. U Skupštini Crne Gore pocijepani crnogorski rečnik i vladajućoj većini odnosno DPS-u to ne smeta. A zašto im ne smeta? Zato što njih briga i za Crnu Goru i za nacije i za multietnički sklad, njih uopšte nije briga za to, njih je samo briga za njihove fotelje i za ono bogatstvo koje su nelegalno stekli. I sada su krenuli da uzimaju ljudima ono što je njihova intima, da im diraju u vjeru. E, pa mislim da ste se preigrali.

Što se tiče Kosova 80% i više od 80%, to ste vi sami rekli odnosno vaš premijer, da je izglasana nezavisnost Kosova ovdje, odnosno da smo mi verificovali nezavisno od Kosova u našem parlamentu uprkos tolikoj većini koja nije bila za to. Ja smatram da smo mi poslednja država koja je trebala to da uradi zato što smo bili u zajednici sa Srbijom.

Druga stvar. Uveli ste zemlju u NATO bez referenduma iako je već izglasano, mi smo bili protiv NATO-a, i sada hoćete da utjerate narodu crkvu i vjeru neku što ovaj narod ne osjeća da je njihova. Zaigrali ste se, uzeli ste im sve, osiromašili ih, ojadili, a sad hoćete da im uzmete nadu. E to teško ide. Zato vas molim da razmislite, u pamet se, što bi rekli, i nemojte da radite ovo, jer ste nagazili na nešto, sigurno vam se neće na dobro vratiti, a neće biti dobro ni za Crnu Goru i toga se svi plašimo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:02:26)

Dajem kratku pauzu od pet minuta.

-Pauza-

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:09:32)

Dajem riječ Dragutinu Papoviću.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (17.12.19 13:09:40)

Hvala vam, gospodine predsjedavajući.

Uvažene kolegice i kolege,

Raspravljamo o Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, tačnije o izmjenama koje se odnose na statut ovoga fonda. Zaista u ovom samom materijalu nema ništa sporno, jer ovo je samo poboljšanje načina funkcionisanja Upravnog odbora fonda, odnosno uopšte fonda, kako bi on ostvarivao svoju zakonsku ulogu. Ja prije svega mislim da Crna Gora, bar kad je riječ o okruženju u ovoj oblasti vodi jednu od najnaprednijih politika i da je kada je riječ o zakonskom institucionalnom okviru Crna Gora je zaista ovdje postigla izuzetan uspjeh i postavila visoke standarde. Dakle, postoje zakonske institucionalne odredbe koje treba da zaštite pravo svih manjinskih naroda, odnosno nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, kako bi te nacionalne zajednice, prije svega, kroz adekvatne projekte afirmisale svoju kulturu, ali na isti način afirmisale i više kultrno ili više vjersko, više nacionalno nasleđe i karakter crnogorskog društva i crnogorske države. Ja mislim da je ovo zaista osmišljeno jedan kvalitetan način i da u prethodnih desetak godina od kako to funkcionise kroz ovaj zakon i kroz odgovarajuće institucije daje rezultate. Takođe, mislim da je iznos sredstava koje se opredjeljuju za ove potrebe u Crnoj Gori izuetno značajan. Recimo, evo u predlogu budžeta fonda za 2020. godinu, fond će imati ukupno oko milion i 500 hiljada eura sredstava, od čega će oko milion i 150 hiljada biti opredijeljeno transferu ostalim institucijama, odnosno to je novac predviđen za projekte. Mislim da smo ove godine, odnosno da će od 2020. godine prvi put ova stavka u budžetu fonda preći milion.

Takođe, imamo Centar za razvoj i očuvanje kulture manjina ili skraćeno CEKUM, koji će prema predlogu budžeta za 2020.godinu imati svoj budžet u visini od 315 hiljada eura. Stavka Nacionalni savjeti koji će kao i ove godine u narednoj godini imati 600 hiljada eura za finansiranje

svoga rada. Kada se saberu ove tri stavke ispada da Crna Gora konkretno za ovu oblast izdvaja nešto preko dva miliona i 400 hiljada eura. Mislim da je zaita to, neću reći ogroman iznos, ali iznos koji se iz godine u godinu povećava i koji iz godine u godinu omogućava realizaciju adekvatnih projekata. Tu je veoma bitno ovo o čemu je kolega Duković govorio, a čime smo se mi bavili ovdje u Skupštini u prethodne dvije godine, a to je uvođenje dvostepenosti u postupku odlučivanja koji će se projekti finansirati iz fonda. To je bila jedna od glavnih zamjerki, prije svega, međunarodnih eksperata, onih koji su prije svega ocjenjivali transparentnost trošenja ovoga novca. Dakle, imamo kvalitet u procjenjivanju projekata, imamo i dovoljan iznos sredstava, takođe ono što je značajno da bez obzira na visinu budžeta ta visina sredstava za fond je 0,15% od tekućeg bužeta za svaku godinu, imamo garantovana prava, garantovane finansije, imamo u proteklih destak godina zaista brojne nevladine organizacije koje su možemo reći na jedan kvalitetan način uspostavile standarde u realizaciji tih projekata kako bi se zaštitila i promovisala kultura ili da kažemo najopštije indetitet tih naroda, tih zajednica, a istovremeno kako bi one na taj način demonstrirale svoju privrženost Crnoj Gori, jer one funkcionišu u okviru institucionalnog okvira crnogorske države i ja mislim da svako ko taj novac koristi da bi istovremeno zaštitio svoje i promovisao svoja nacionalna prava, svoju nacionalnu kulturu, a s druge strane te projekte usmjerio ka promociji Crne Gore kao države u kojoj postoji više vjerski, više nacionalni, više kulturni sklad i treba i dalje da dobija podršku iz ovoga Fonda i mislim da niko nije od tih nevladinih organizacija, od tih subjekata zakinut odlukama Fonda. Dobijamo ovdje i biće naravno prilike da raspravljamo i o izvještaju o radu Fonda za prethodnu godinu i vidjećemo dakle, na koji način je Fond radio kakve su odluke donešene, na osnovu čega su donešene i naravno uvijek spisak svih nevladinih organizacija koje i u prvoj i u drugoj raspodjeli dobijaju novac iz Fonda. Ja mislim da nema niko pravo da kaže da Crna Gora nije građanska država koja istovremeno ne vodi računa o ovim pitanjima. Ja mislim da smo mi kroz Ustav i kroz ove zakone i kroz intituciju, prije svega kroz politiku vladajuće koalicije uspostavili pravu politiku u ovoj oblasti, pravu mjeru. Dakle, nacionalna, etnička, vjerska prava su dio građanskih prava. Nijesu građani u službi njih, nego ta prava u službi građana i ta prava u službi našeg građanskog društva. Oni koji to kritikuju iz temelja žele upravo suprotno, da prije svega Crna Gora funkcioniše kao država podijeljena po nacionalnim i vjerskim šavovima i mi to nećemo dozvoliti niti će nas zastrašiti ikakve prijetnje ili uvrede, nego ćemo u ovoj kao i u srodnim oblastima sprovoditi politiku koja je usaglešena sa međunarodnim standardima, sa pravnim poretom Crne Gore, ali sa onim što su najbolje karakteristike i najbolje vrijednosti crnogorskog društva u kome za svakog dobronamjernog ima mjesta. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:15:46)

Zbog radnih obaveza poslanika u odborima malo ćemo promijeniti redosled.

Sada dajem riječ Aleksandri Vuković, a razumio sam ispred Demokratskog fronta poslanik Vučurović.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 13:16:02)

Zahvaljujem, potpretšedniče Gvozdenoviću, na datoj riječi.

Pa evo vidimo da uvijek kada govorimo o Fondu za manjine nastane jedna mrziteljska retorika i ja ću pružiti, nadam se, svojom retorikom i narativom koji ću ponuditi građanima i građankama Crne Gore mogućnost drugačijeg promišljanja i govoriti u jednom sasvim drugom duhu i dati neke ideje koje će možda razjasniti dileme u vezi sa tim ko je većinski, a ko manjinski narod u Crnoj Gori.

Zaista mislim da postoje manjine, ali ja to shvatam samo u smislu siline doprinosa zdravom, otvorenom i emancipovanom društvu u čijem je središtu građanin, onaj koji gradi vrlo novi svijet bez nacionalnih i vjerskih netrpeljivosti. Prihvatam da postoji i neka manjina, kvantitativna, brojčana, ali ravnopravna, kvalitativna, suštinska, jer nećemo razlike koje nas podvajaju već razlike koje nas odvajaju od nacionalizama, fatalizama, filetizama i šovinizama na ovom našem balkanskom panoptikumu. Jačanje identiteta, gospodo, prevashodno mislim na kolege iz

Demokratskog fronta pošto su potencirali jutros ovu priču i o crkvi i o dolazećem zakonu, svakako ne znači intenziviranje nacionalnih boja niti građansko društvo u stvari razvodnjava ili ideja građanskog društva razvodnjava identitet. Snažiti identitet znači uvažiti čovjeka u crnogorskom društvu, njegov individualitet i sve posebnosti. Crnogorski identitet ako ga naslanjamo na tradiciju treba da bude čovjekocentričan, jer je čojstvo njegov primarni atribut. Ideologije koje su opasne po sebi, destruktivne po druge, megalomanske i anahrone po svojim težnjama nemaju mjesto u savremenoj Crnoj Gori. Oni koji pokušavaju da nas dijele na pravoslavne i one druge pri čemu isključuju mogućnost onih drugih da odlučuju u tome u kakvom društvu žele da žive u Crnoj Gori mislim da gube iz vida i da nemaju pojma o tome šta je pravoslavlje. Prava slava, gospodo, stiće se na mjestu đe smo izašli iz svojih nacionalističkih i vjerskih futrola i ušli u sferu drugoga koje ne smije i ne može da bude pakao za nas, već naprotiv, ulaznica za raj koji je konačno odredište svakog plemenitog hrišćanina.

Fond za manjine u stvari otvara prostor da upoznajemo jedni druge. Otvara prostor da ja koja ne znam kakvo je to bratsko, kako bi rekao Njegoš, bošnjačko bratsko ti, ili srpsko bratsko ti, ili muslimansko bratsko ti, ili hrvatsko bratsko ti, ili romsko najviše i u ovoj i u svim drugim društvima ugroženo ti, ja želim zaista da vidim kakva je ta kultura, šta nam ona nudi i koje su to manjkavosti onih kultura i onih naciona koje žele samo da se zatvore, da se samozatvaraju i u tom uparloženom prostoru u kome nedostaje i vazduha i prostora za drugo i drugačije jednostavno prestane njihova mogućnost da dišu. Namjerno potenciram danas pitanje Njegoša zato što sam se prethodnih dana pokušavajući da ovaj čudni razor, ili razur kako bi Njegoš rekao, razumijem, a koji žele da plasiraju kolege iz Demokratskog fronta podmećući nama da želimo da otimamo neku imovinu, da želimo da promijenimo obrazac tradicionalne Crne Gore, onda sam se podsetila njegovih pisama i baš toga pisma koje je sigurno i jedno od autentičnih i njegovih umjetničkih remek-djela. Pismo Osman-paši Skopljaku koji upravo kaže i potencira na tome da kad sa mnom govoriš kako moj brat Bošnjak, ja sam tvoj brat, tvoj prijatelj, ali kad sa mnom razgovaraš kao tuđin, kako neprijatelj našega plemena i imena, meni je to protivno. Upravo želim da potenciram i to, jer želim pomirbu u Croj Gori, čitala sam jednoga od najvećih živih bosanskih pisaca Dževada Karahasana koji je upravo na ove neke razmirice koje postoje u vezi sa tim ko nam je i što nam je Njegoš i što smo mi u odnosu na njega danas ovakvi, a mogu da kažem slobodno nespremni za jedno dostojanstveno i građansko društvo kakvom teži i ova partija i čini mi se ova vlast u svojoj cjelokupnosti. Čini mi se da je Dževad Karahasan svima nama i vama koji ... dao jedinstveni umjetnički i etični odgovor na to ko je on. "Čovjek je", kaže Dževad Karahasan, "biće vremena. Mi prestajemo biti ljudi kad se svedemo na ovaj trenutak. Ja sam bolji kada imam Njegoša. Ja sam bolji uz Njegoša. Ne smijemo sebi ukinuti takvog svjetskog velikana". Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:21:26)

Hvala.

Imamo komentare Marine Jočić i poslanik Lekić.

MARINA JOČIĆ (17.12.19 13:21:40)

Ovoliko patetike u pet minuta teško da može da stane, a osim toga i toliko neistina, moram da kažem.

Niko iz ovog dijela, iz ovih poslaničkih klupa nije ni jednu riječ mržnje uputio prema manjinskim narodima. Mi znamo da su to naši sugrađani, da nemamo nikoga bližeg od njih kad dođe stani-pani. Znači, svako od nas jeste za to da se svaka nacionalna zajednica može slobodno izraziti, da im se omogući to i zbog toga i ovaj Fond. Mi smo samo protiv toga da svi mogu da se izraze, ali ne mogu samo Srbi. Vi, gospođo Vuković, kao intelektualka i mlada žena bi morali prvi da dignete glas protiv takve nejednakosti. Ja da sam na vašem mjestu, ja bih otišla kod ovog gospodina da pitam - molim vas, dajte mi te projekte da vidim koliko su oni gori u odnosu na ove koji su dobili novac. To je zadatak intelektualca i to je zadatak mladih ljudi, da traže pravdu, a vi niste u potrazi za pravdom. Pominjete Novi vrli svijet, jeste li vi pročitali taj roman? Jeste. Vi

hoćete da ovo bude novi vrli svijet. Vi ste se založili u svom izlaganju za novi vrli svijet.

Poštovano građani, u romanu Novi vrli svijet na početku 20. vijeka najavljeno je novo doba u kome će se ljudi klonirati i svako onaj ko izađe iz tog klona, iz tog mejnstrima, iz zadate teme kako treba da govore i da misle, taj će biti fizički uklonjen. To je novi vrli svijet. Vi ste se proslavili jednom izjavom - Volim te crveno, isto kao da niste ni taj roman pročitali. Volim te crveno, to se odnosi na krv, volim krv. To je strašno. Kakva je to kultura? Vi govorite o pravoslavlju i o ulasku u raj. Gospođo, vi ste prekršili devetu Bbožju zapovijest, vi ste svjedočili lažno, za to se ne ide u raj, za to se ne ide u raj.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:24:09)

Marina Jočić je imala komentar na izlaganje poslanice Vuković, ona ima pravo sada na svoj stav, odgovor.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 13:24:18)

Uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću,

Kao poslanica Demokratske partije socijalista to sobom mnogo znači, znači jednu vrstu trpeljivosti i mogućnosti da se sasluša drugi, ma kakav i ma ko bio taj drugi i da se taj drugi pokuša spasti, prije svega od sebe samog kad sebe dovede u takve bezizgledne situacije kada mu humanitet postaje stran.

Izgovoriti nekoliko puta u ovom parlamentu da sam lažno svjedočila, znači da ipak moram, kao čovjek, izlazeći iz svoga korpusa poslanice i pokušati ovaj parlament pretovoriti u sudnicu. Gospođo Jočić, govorila sam istinu. Govorila sam istinu na tom sudu i ako je suditi prema toj istini onda je meni raj obezbijeđen. Ali, gospođo Jočić, za raj je potrebno mnogo više, mnogo stroža pravila života treba da se ostvare, mnogo strože moralne vrline da se dostignu da bi se dostigao raj, makar onaj metafizički. I vjerujte, vi ste danas pokretali svece ne znajući da sveci nijesu meci kojim se puca u druge, sveci nijesu leci kojim se maše po Crnoj Gori i propovijeda šovinizam, sveci su izuzeci, svjetlo u crnogorskom društvu. A svetac koga vi pominjete, jer izgleda da nemate poštovanja ni prema tome, jer pominjati svece u Parlamentu ipak i nije ono što biblijska misao propovijeda - kad se molite molite se u klijeti svojoj. Vratite se na Stari i Novi zavjet. Dakle, ja sam zaprepaštena osudom vašom i pokušajem da diskriminišete mene govoreći o patetičnosti mog govora. Ako u mom govoru ima pasije to znači da ima strasti i strasti da se očuva i odbrani ono što je na kraju jedna suštinska vrijednost crnogorskoga društva, a to je zajedništvo, da zajedno budemo za jedno, a to je demokratizovana, modernizovana i deanhronizovana Crna Gora kakvu vi želite da vidite. Vi hoćete manjine u Crnoj Gori da smanjite na svoju veličinu, da ih svedete zaista na jednu manju mjeru od onoga što jesu, pa se u svojim govorima i političkom ponašanju ponašate onako kako vama u datom trenutku odgovara, ali manjine kao i ljudi pamte ono što koža i svijest i savjest pamte. Oni pamte i vaše govore iz 90-ih, oni pamte i govore od prije nekoliko dana u ovom parlamentu i oni, prije svega kao ponosni, čestiti i dostojanstveni građani Crne Gore, ne žele da ih ova takozvana većina kojoj pripadam, ni ova vaša većina kojoj vi pripadate, koristi za svoje dnevnopolitičke svrhe. Kad govorim o manjinskim narodima, govorim o uzvišenom čovjeku, uzvišenim ljudima ne samo u Crnoj Gori nego ću uvijek biti na braniku onih koji su "samo po broju slabiji od nas", ali evo primjer Dževada Karahasana govori da jedan čovjek ... nacije.

Zato, gospođo Jočić, vaš pokušaj da u Crnoj Gori ovlada naciokratija, naciokratija u kojoj će demokratija biti jedno malo služanče koje će viriti iz nekog ćoška đe ćete vi ostvarivati svoj san o srpskoj nebeskoj državi, znate đe ostaje? To je samo san jedne ljetnje ... noći kojoj ćete svakako vi koji potencirate na tome što je vrli novi svjet, znajući dobro da sam koncentrisano pročitala svu tu vrlu literaturu, bio samo jedna verbalna konstrukcija i moja težnja da mi kao društvo postanemo jedan vrli svijet i vrlo društvo u kome ćemo moći razgovarati, a razgovarati, gospođo Jočić, ne znači ad hok otkazati nekom povjerenje i mogućnost dijaloga, jer razgovarati znači govoriti sa onim što je različito i drugačije od nas.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:28:04)

Poslanik Lekić.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 13:28:37)

Jedan mali komentar i pitanje.

Mogu da ne budem saglasan sa kolegicom Vuković oko nekog pitanja, ne mogu da negiram jedno solidno obrazovanje. Mislim da joj se omaklo prethodno da sam ja pravio distinkciju u značaju glasova po nacionalnoj osnovi, mislim da bi bilo vrlo, ne u skladu sa tim što ipak raspolaže određenim pojmovima.

Dakle, ... i u građanskom ni u nacionalnom što je danas pokrenuto, navijam za vas da smo ograđansko društvo i da je sve idealno ovdje, u tom konceptu. Ja mislim da nije, od nedostatka definicije u Ustavu pa do realnosti. Opet navijam za vas, da smo mi podijeljeno društvo, da se to vidi golim okom. Dakle, umjesto jednog integrisanog društva koje ne bi negiralo specifičnosti nacionalne, mi postajemo društvo paralelnih svjetova i sve više nacionalno. Da odmah kažem, srpski nacionalizam je prisutan, alabanski nacionalizam je prisutan, bošnjački nacionalizam je prisutan i kvazicrnogorski. Ja ovaj crnogorski stvarno ne mogu da nazovem, koji se ispoljava, koji je karikaturalan, koji je u nevjerovatnim zaokretima koje iskazuje predsjednik vaše stranke, spektakularne zaokrete, cikluse koje prave. Pogledajte, od Rožaja do Nikšića, do Boke itd. postoje ti paralelni svjetovi i sve više. Puni su sakralni objekti, zauzimaju dominantan centar i pojavljuju se mladi koji su tamo, od Rožaja i nekih islamskih vrtića, do raznih nacionalnih, dakle svih nacija. Meni se to čini da je tako, mislim da ne vodi dobru. Ako vi tvrdite da je građanski koncept ovdje definisan i da funkcioniše onda smo u nesporazumu.

I sada dolazim do pitanja. Vi ste danas rekli, citirali jedan divan pasus, meni poznat i svima nama poznat, Njegoša koji piše paši Skopljaku, sa vrlo finim riječima Kad se pominje Njegoš i kad ga ja pomenem, u malom sam problemu jer se osjećam strašno malim, poblijedim skoro. Radi se o takvom velikanu i da sad ne nastavljam, dobro je što ste citirali. Ali stvarno, gospođo Vuković, gdje ste bili kad se ovdje desio sramni čin vaše političke trgovine u koaliciji da ne dozvolite da taj genije bez kojeg nema sinteze crnogorske istorije, on je dao smisao crnogorskoj ... bude diskvalifikovan, opet većinski, sad mi recite građanski ili ne znam kako, nije više ni bitno. Dakle, poštujem ja i nijesam ni u kakvom transu povodom Njegoša, ja bih jednako mogao da govorim o Ćamilu Sijariću, piscu iz Crne Gore, Bošnjaku, brilijantnom piscu.

Dao sam osvrt da se ovdje pokriva dosta frazama jedna realnost koja je vrlo zabrinjavajuća na ovom planu, da građanski koncept ovdje ne postoji nego kao fraza postoji, da se iza njega igraju razne igre, razni balovi, pa i balovi pod maskama. Evo, komentar vašeg izlaganja da nismo saglasni u nekim elementima, a da mi objasnite, zbog ovako impresionirajuće inspirisanog pasusa o Njegošu, zašto ste dozvolili da se ... na ovakoav način što ulazi u istoriju ovog parlamenta, ali sa vaše strane.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:32:43)

Dajem riječ Aleksandri Vuković.

Ispravku navoda je tražio Ervin Ibrahimović, to ću dati nakon ovoga, kad završimo ovaj dio komentara na izlaganje poslanice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 13:32:57)

Uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću, hvala vam. Hvala i gospodinu Lekiću što mi je dao priliku da mu odgovorim iako to možda i nije prilično, posebno meni koja doživljavam zogovićevski svijet lično, sasvim lično, da odgovorim na to zašto konkretno ja nijesam podržala taj prijedlog u

Parlamentu Crne Gore.

Čuli ste prije, ja sam optužena za lažno svjedočenje, a laž nije svojstvena ni meni ni mojoj porodici. Čini mi se da bih učinila jedan veliki prestup ljudski i poslanički kada bih to i pomislila. Taj prijedlog je došao od poslanika čiju, čini mi se ni ... ideju više nikada ne bih mogla podržati u ovom parlamentu s obzirom na to kako se on prema mojoj ličnosti u ekskluzivitetu svojih banalnosti ponio. To je jedan jedini razlog zašto ja u Parlamentu nijesam podržala prijedlog koji je došao od strane Demokratskog fronta da se Njegošev praznik ustanovi kao zvanični.

Izvolite vi, gospodine Lekiću, predložite taj zakon i ja ću zdušno glasati za njega jer opet ću ponoviti Njegoševe riječi: "Kukavnu je Crnu Goru ovaj razur našega naroda gotovo udesio, ali i opoštio. Ovo je učinilo te je danas Crna Gora i biće do vijeka almaz u vitešku krunu". Pa, ako nas je Njegoš vidio kao neki almaz, hajde da i mi ne zaposijedamo građane Crne Gore našim zaista verbalnim ispadima kakve možemo čuti iz ovih klupa. Naravno tu izuzimam vas, gospodine Lekiću.

Pitate ponovo o gospodinu Đukanoviću i njegovom govoru i kažete da je on u nekim kontradikcijama i da nas je doveo u nezgodnu situaciju kako ćemo braniti tu njegovu izjavu. Ja opet moram da se krećem po starostavnim vremenima pa da se pozovem na protojereja doktora Dimitrija Ruvarca koji kaže "Svetu katedru Mitropolije autokefalne crkve u Bogom štićenom Knjaževstvu Crne Gore". Gospodin Đukanović je kazavši da želi obnovu Crnogorske pravoslavne crkve samo kazao da želi obnovu autokefalnosti koju je ona, a to će biti rasprava sledeće nedjelje i tema, imala tokom istorije sa nekim izuzecima, prekidima, ali je svakako crnogorski narod nezavisnost, autentičnost, da kažemo tako i ne nominalnu, ne kanonsku, ali svakako jednu nezavisnost i autokefalnost u odnosu na sve druge balkanske narode stekao u svojoj bespoštednoj borbi za slobodu. Jasno vam je da kada nam potkazuju da mi pokušavamo otimati imovinu i da Crna Gora pokušava da otme nešto, meni je samo pitanje kako Crna Gora može oteti nešto što je njeno ako poistovjećuju gospoda crkvu sa istorijskim ... crnogorskog naroda u ostvarivanju nezavisnosti Crne Gore. Kako onda Crna Gora može oteti sebe? Ako pravite tezu da je crkva u Crnoj Gori bila spasonosna i slobodonosna onda nikako ne možete nama pripisivati danas da mi otimamo nešto nečemu što je sebe konstituisalo kao braniča crnogorskog naroda i crnogorske nezavisnosti. Želim da podvučem ovo, jer kako je i Karahasan rekao: "Živjeti samo u ovom trenutku znači ne razumjeti i prošlost i sadašnjost i budućnost", gospodine Lekiću. Ovo je samo jedan pokušaj da se zaista izvrši pomirba u Crnoj Gori jer evo i vi, gospodine Lekiću, ako ima nekoliko poslanika i poslanica u Demokratskoj partiji socijalista koji vjeruju i vjeroispovijedaju se u Crnogorskoj pravoslavnoj crkvi onda kao građanski orjentisan poslanik, kao čovjek koji podržava demokratiju treba da budete na strani te manjine i da zaštitite tu manjinu u njihovom elementarnom ljudskom pravu da se na određenom mjestu i određenom hramu vjeroispovijedaju. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:37:04)

Ervin Ibrahimović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (17.12.19 13:37:06)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Uvažavajući dragog kolegu Lekića, znam čovjeka koji je sigurno borac za demokratiju i za građansku državu, zato sam se i javio da probam da otklonim neke od dilema. Ja mislim da ne treba da brinemo ako su pune džamije ili hramovi u Nikšiću ili u Crnoj Gori. Takođe, mislim da ne treba da nas brinu puni islamski vrtići iz prosto dva razloga i hrišćanstvo i islam i judizam i ostale monoteističke religije ne uče nas mržnji već nasuprot tome ljubavlju, zajedničkom životu, humanošću i sve ono što čini dobrog čovjeka. Ono u vrtiće što uče te poštovane gospođe u vjerskim vrtićima ili osnovna obuka u islamski vrtić ... i ne treba da brinemo za te mlade ljude. Neće se oni naučiti pogrešno kamo sreće da su mnogi prošli kroz te vrtiće. Ne bi danas naše društvo, pa i cijeli region prolazili kroz mnoge stvari.

Ono što je vrlo važno pomenuti, ti ljudi, primjera oni koji su završili Medresu u Tuzima sada su na prestižnim fakultetima jedni od najboljih studenata i ponos ove naše države Crne Gore. Za to sam da treba da idu ljudi u vrtiće, treba da idu u vjerske škole, treba da su nam pune i džamije i hramovi jer od toga nećemo remetiti građanski koncept nego apsolutno vjerujemo da time jačamo građanski koncept. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:38:57)

Pojašnjenje, poslanik Lekić.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 13:39:00)

Ja zaista nisam ovdje djelovao sa pozicija ateizma ili ateističkog fundametalizma. Poštujem religiju, poštujem ljude koji su religiozni, dao sam osvrt. Postoji religija kao oblik svijesti, a postoje nauka o umjetnosti, filozofija kao oblici svijesti, pustimo da se izabere i ponešto drugo. Nemam ja ništa protiv da se radujemo, u Baru blistaju tri objekta vjerska, džamija velika, katolička katedrala i hram i sve je jako dobro. Međutim, vrtić nije obnovljen od 1979. godine, čini mi se, jedan novi vrtić, pa se pokušalo, pa je bio ona afera sa čempresima. Dakle, ne ulazim ja u to suptilno pitanje i vrlo sam tolerantan prema svim izborima, pa i gospođe Vuković da se, ako sam razumio, moli u Crnogorskoj pravoslavnoj crkvi. Ne razumijem ako je predsjednik DPS-a proklamovao na kongresu da će obnovi ... Nemojte me prekidati, završavam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:40:07)

Vi ste imali pravo na komentar samo na ono što je rekao gospodin Ibrahimović. Sad ćete izazvati repliku ...

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 13:40:22)

Biće korisno za građane.

Vrlo respektujem da ste vjernik Crnogorske pravoslavne crkve, ali ne razumijem da predsjednik DPS-a kaže na kongresu da će da obnovi crnogorsku crkvu. Hoće li da obnovi drugu ili ovu gdje vi idete? Da građanima objasnimo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:40:46)

Sad dajem samo minut vremena Aleksandri Vuković i na taj način se prekida ova komunikacija više. Poslije toga dajemo dalje riječ.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 13:40:57)

Ja sam pažljivo slušala svoga kolegu Dragutina Papovića kada se pozvao na Poslovnik i pozvao sve nas da se ne prozivamo, prema tome, ko kojoj naciji pripada, ko kojoj vjeri ili u kojoj crkvi se moli. Ja, gospodine Lekiću, nijesam rekla u kojoj se crkvi molim. Ja sam samo rekla da postoje ljudi, jer smatram da bi to na naki način bilo delegitimisanje našega zahtjeva da se prestane sa potrebom sa druge strane da se ovi ljudi u ovim poslaničkim klupama legitimišu kao Albanci, kao Bošnjaci ili na slične načine. To nije svojstvo Demokratske partije socijalista i to neće biti čak ni onih dana kada budemo branili Zakon o slobodi vjeroispovjesti.

Odgovor na ono što želite da isprovocirate, a u vezi je sa predsjednikom Đukanovićem je

jasan. Znači, Đukanović je u intervjuu koji je dao nedavno kazao da je autokefalnost crnogorske crkve kroz istoriju bila i jeste nesumnjiva. U ovome vremenu nakon ukidanja naše države, a samim tim i crkve jer su crkva i država bile povezane veoma u to vrijeme, ukidanjem naše države ukinuta je i autokefalna crnogorska crkva. Đukanović je samo kazao programski vrlo jasno i precizno, mislim da ne trebaju objašnjenja, ali kada krene se sa manipulacijama onda i mi odavde moramo objašnjavati što je rekao, da želi obnoviti autokefalnost Crnogorske pravoslavne crkve, autokefalnost. Samostalna Crna Gora, smatra on i mislimo mi, ima snagu da razvojem svoje demokratije istorijski gledano može napraviti jedan istorijski iskorak i obazbijediti kanonsku autokefalnost Crnogorskoj pravoslavnoj crkvi. Dakle, mi smatramo da stekavši nezavisnost 2006. godine, postavši članica NATO-a zaista napravili veliki, širok manevarski prostor da sa ljudima znalcima iz oblasti crkvenoga prava objasne i vaseljenskom patrijahu i drugim ljudima koji će odlučivati o tome, a to sada sigurno nije pitanje našega vremena jer naš predsjednik kao što znate nije zavremen i za ovog vremena, nego savremen, on misli o tome šta će se u Crnoj Gori događati za 10, 20, 30, 50, 100 godina kada ni vi ni ja ne budemo više živi.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:43:20)

Hvala.

Uvaženi poslanici, imamo još nekih desetak govornika. Ja samo očekujem od vas da se držimo tačke dnevnog reda koja je ispred nas, a to je davanje saglasnosti o Odluci o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Sada dajem riječ prvom govorniku koji treba da govori na tu temu.

JOVAN VUČUROVIĆ (17.12.19 13:43:51)

Nije neka velika zamjerka vama, ali mogli ste i vi to da spriječite jer moramo svi, ipak, poštovati kako građanske zakone tako i zakone kanona. Ovdje se pominje tzv. Crnogorska pravoslavna crkva koja nije kanonska i mogli ste da prekinete sve one koji pominju tu kvazi crkvu, tu pseudoreligioznu organizaciju.

Vežano za ovu današnju temu, vjerujem da ću biti u temi. Srbi nijesu i ne mogu biti nacionalna manjina u Crnoj Gori. To govore svi istorijski podaci samim tim što su stvarali Crnu Goru i što je srpsko duhovno, nacionalno, kulturno, bilo koje identitetsko nasleđe ugrađeno u temelje Crne Gore i ono je njen izvor i tok. U istoriji ove zemlje ugrađena je kroz Petroviće i mnoge druge velikane Crne Gore, brda, stare Hercegovine i Boke, dakle ugrađena je ideja oslobođenja i ujedinjenja i ona živi kroz sve naše generacije i živjeće i kroz generacije posle nas.

Danas, poštovani građani, na žalost, svjedočimo i kataklizmičnim i zastrašujućim situacijama u našoj Crnoj Gori, dakle da postoje u jednom manjem dijelu pravoslavnog bića Crne Gore oni koji su se odrekli svojih predaka i koji su se posvetili izgradnji privatne države nazvane Montenegro koja ratuje protiv sebe, dakle oni prvenstveno ratuju protiv sebe i svojih predaka i istorije Crne Gore. Takvima koji baštine taj Montenegro uzor je, prije svega, nacista Sekula Drljević. U takvoj tvorevini proganja se istorijska Crna Gora, proganja se srpski jezik i Srpska pravoslavna crkva zato što su oni stvorili istorijsku Crnu Goru. To je stari dobri model koji, kao što sam rekao, već je upotrebljavao Sekula Drljević, doduše neuspješno. Sada pokušavaju da ga primijene ovi novi današnji Drljevići.

U takvoj Crnoj Gori iz udžbenika za osnovne škole izbačeni su, na primjer, jedan kralj Nikola i Onamo, namo, izbačen je Dositej, izbačen je Sveti Sava, izbačen je Šantić, izbačen je Milutin Bojić, izbačena je Desanka Maksimović, izbačen je Pekić, izbačeni su svi oni koje smo svi mi ovdje učili, izbačen je Jova Jovanović Zmaj. Ubačeni su, poštovani građani, pogledajte šta vaša djeca uče, na žalost, a neće to trajati previše, nadam se, ubačen je izvjesni, samo da pročitam, Coco, Pandžo, Tuna, Šimo, nekakav Zudija Hodžić, pioner neki, a vidjećemo hoće li i Hankea proglasiti, poštovani građani, nepoželjnim pošto se ovdje politika ovoga režima kreira u onim centrima koji nijesu nikad bili prijateljski za Crnu Goru, a to su Zagreb, Tirana i Priština.

U ovoj privatnoj državi, Montenegro, jedan Gavrilo Princip se proglasio za teroristu. Dakle,

čovjek koji je pucao u okupatora se proglašava za teroristu jer ovdje se stvara atmosfera da je poželjno biti sluga i marioneta, a ne borac i čovjek koji pruža otpor okupaciji. U takvoj privatnoj državi imamo slučaj da se podiže spomenik Jusufu Čeljaju, čovjeku koji je predvodio krvnike i baliste na našu nejač u Velici. Tome ste čovjeku dozvolili da se digne spomenik.

Nije čudno što takva privatna država danas atakuje na crkvu u Crnoj Gori i što želi da otme, a onda vjerovatno i da pokrade po uzoru na ideološke prethodnike naše pravoslavne hramove. Naša je poruka - zakon protiv Srpske pravoslavne crkve nećete uspjeti da donesete u ovom Parlamentu, a vi probajte da to uradite, dakle nećete uspjeti da donesete u ovom Parlamentu i mi ćemo vam se suprotstaviti, vidjećemo sve kojim sredstvima. Vama preporučujemo, takođe, da ne iskušavate spremnost pravoslavnog naroda Crne Gore da brani pravoslavlje i Crnu Goru od vas koji baštinite Montenegro. Crna Gora će poraziti vaš Montenegro, to budete sigurni.

Takođe, u ovom Montenegro šta imamo, koje imamo slučajeve. Pomenuo ga je prije gospodin Lekić. Ne smiju vladajuća većina, dakle vladajuća stranka koju čine dominantno pravoslavci ne smiju da donesu zakon koji će biti Njegošev dan rođenja praznik, ne smiju od bošnjačke nacionalne manjine da ne bi izgubili vlast. Koga treba mi da slavimo, čovječe. Treba li Jusufa Čeljaja ili Mila Đukanovića ili Alojzija Stepinca. Treba li te zlikovce da slavimo. Ne može.

Poštovani građani, 21. decembra svi u Nikšić i da pošaljemo poruku da ćemo braniti svim sredstvima naše svetinje i da neće dukljanski nacistički projekat uspjeti da porobi Crnu Goru. Crna Gora će pobijediti Montenegro.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:49:40)

Ne znam da li se neko javlja. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (17.12.19 13:49:44)

Uvaženi kolega Vučurović je u negativnom kontekstu spomenuo blaženog Alojzija Stepinca. Ne zamjeram mu to, on to radi iz svog neznanja. Oni koji su trebali da mu pruže određena znanja, na žalost su ga kontaminirali, a ne educirali.

Gospodine Vučuroviću, pročitajte što o blaženom Alojziju Stepincu kaže vladika Srpske pravoslavne crkve Emilijan Marinović. Dakle, vladika slavonsko pakrački koji je htio da svjedoči u korist blaženog Alojzija Stepinca, ali mu tadašnji tužitelj Jakov Blažević nije dozvolio. Pročitajte na stotine i stotine svjedočanstava Srba koji su preživjeli progon UNDH, pa ćete onda drugačije razmišljati o blaženom Alojziju Stepincu, a ne pričati napamet.

Uostalom, jedan gest koji je uputio papa Franjo, gest Katoličke crkve kada je formirana međuvjerska komisija koja treba sa znanstvenog stanovišta da utvrdi sve činjenice nije dovela do nekih kompromitirajućih detalja koji bi narušili lik blaženog Alojzija Stepinca. Nemojte da koristite duple aršine. Kada se radi o nekim vašim pripadnicima pravoslavne crkve koji su pretrpjeli određene žrtve za vrijeme komunističkog sustava, onda uzrokuje njihovu patnju zbog toga što su komunisti radili to što su radili. Kada imamo isti takav slučaj po pitanju kardinala Stepinca, onda i te kako nastupate na valovima takvih ideologija.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:51:59)

... bio rekao da je to bila kaznena replika. Dajem vam kratko vrijeme od minut da date svoj komentar i na ovaj način da završimo raspravu, posle toga da dam riječ Nadi Nenezić.

JOVAN VUČUROVIĆ (17.12.19 13:52:51)

Biću vrlo kratak, gospodine Gvozdenoviću.

Vi ćete ostati upamćeni u istoriji da ste danas dozvolili da jedan ovdje čovjek veliča nacistu

u Parlamentu Crne Gore i čovjeka koji je učestvovao u projektu 30% Srba pokatoličiti, 30% pobiti i 30% iseliti. Vi ste danas dozvolili da jedan ovdje koji podržava ustašku ideologiju da danas govori i nijeste ga nijednom prekinuli. To je sramota za crnogorski parlament, neću da kažem da je sramota za vas, možda ne znate, ali vi ste dozvolili jednom ovakvom tipu ... da ovdje podrži Alojzija Stepinca, dakle čovjeka koji je učestvovao ... (Prekid)

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 13:58:22)

Nastavljamo sa radom.

Dogovor koji smo napravili, Adrijan Vuksanović ima minut vremena.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (17.12.19 13:58:30)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pošto je meni ovdje imputirano niz neistina da ja podržavam ustaški režim, ja sam to mnogo puta do sad rekao, a ponoviću to i sad, naravno da od toga nema ništa što je u skladu sa istnom.

Ako već govorimo o blaženom Alojziju Stepincu onda ću ponoviti njegove riječi koje je uputio 1943. godine kada je rekao da je koncentracioni logor Jasenovac najveća mrlja u povijesti Hrvata. Ja znam da vi to ne znate Vučuroviću, ali tu sam da vas podsjetim. Čitajte svjedočanstva oca Jovana Nikolića, sveštenika Srpske pravoslavne crkve koji je iskazao zahvalnost zbog zaštite koju mu je pružio Alojzije Stepinac, pročitajte svjedočanstva vladike slavonsko-pakračkog koji je bio vladika Srpske pravoslavne crkve do čini mi se 82. ili 83. godine, dok je bio živ. Htio je da svjedoči iako Blažević mu nije dozvolio i čitava problematika oko Stepinca je zapravo problematika oko stvaranja nacionalne crkve u Hrvatskoj. To i Đilas u svojim memoarima potvrđuje kad kaže da je Stepinac bio čovjek besprekornog karaktera i samo da je popustio u jednom, da je odvojio crkvu Hrvata od Vatikana i da je stvorio nacionalnu crkvu, ne bi bilo nikakvih problema i dizali bi ga, kako on kaže, u nebo. A kad mi spočitavate nekakve ... ja sa indignacijom to odbacujem. Bio sam u ... i poklonio sam se tim sjenima. Uradite i vi nešto slično.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:00:09)

Nada Nenezić.

NADA NENEZIĆ (17.12.19 14:00:18)

Da se vratimo temi.

Poštovana Skupštino, poštovani gospodine Kurtagiću, poštovani građanke i građani naše lijepe Crne Gore, citiram: "Polazeći od odluka građana Crne Gore da žive u nezavisnoj, suverenoj državi Crnoj Gori, donesenoj na referendumu 21. maja 2006. godine i opredjeljenja građana Crne Gore da žive u državi u kojoj su osnovne vrijednosti sloboda, mir, tolerancija, poštovanje ljudskih prava i sloboda, multikulturalnost, demokratija i vladavina prava i odlučnosti, da su kao slobodni i ravnopravni građani pripadnici naroda i nacionalnih manjina koji žive u Crnoj Gori Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Hrvati i drugi, privrženi demokratskoj, građanskoj Crnoj Gori. Ustavotvorna Skupština Republike Crne Gore, oktobra 2007. godine". .

Dakle, u skladu sa Ustavom naše zemlje i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava manjinskim narodima i manjinskim nacionalnim zajednicama je garantovana zaštita ljudskih prava i sloboda kao i svim ostalim građanima. Skupština Crne Gore je osnivač Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta. Fond se finansira iz budžeta, a pored Fonda iz budžeta se finansiraju i razni projekti za afirmaciju nacionalnih manjina.

Pred nama je Predlog izmjena i dopuna Statuta Fonda za zaštitu manjinskih prava. Izmjene i dopune su bile nužne zbog usaglašavanja ovog statuta sa Zakonom o manjinskim pravima. Izmjene i dopune su izvršene u domenu upravljačke strukture. Izmjenama se utvrđuje ko upravlja Fondom, koliko ima članova i predstavnika. Utvrđuju se kriterijumi za izbor članova, kompetencije Fonda, način rada a sve u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i Zakonom o nacionalnim manjinama.

U Crnoj Gori je međunarodni sklad uspostavljen vjekovima unazad. U vremenu kad je običajno pravo bilo jedini zakon naši narodi su njegovali međusobno poštovanje, shvatali različitosti kao istorijsku prednost i privilegiju, jer čovjek junaku konja vodi, reče Marko Miljanov i čovjek i junak. Istorijska nužda ali i ljudska volja učinjeli su da su se različitosti veoma često pretvarale u jednakosti pred izazovima vremena kada se i rađalo i ginulo, i branilo i gubilo, i gladovalo i bolovalo, i radovalo i tugovalo, i jednom Bogu molilo, svaki na svoj način. Dakle, nas današnje ljude stvorio je zdenac vremena. U Kuranu se kaže - svi su ljudi ... a u Bibliji - ljubi bližnjega svoga kao samog sebe. To je jedna te ista misao koja se nikada tvorcu nije vratila neobavljena posla. U državotvornom smislu naša najveća vrijednost je što danas većinski narod skupa sa nacionalnim manjinama radi i gradi svoj put prema Evropskoj uniji, kao njena ravnopravna članica. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:04:04)

Dajem riječ Mirsadu Muriću, nek se spremi Predrag Bulatović.

MIRSAD MURIĆ (17.12.19 14:04:10)

Zahvaljujem predsjedavajući.

Poštovani građani Crne Gore, uvažene kolegice i kolege,

U Crnoj Gori zaštitom prava i unapređenjem položaja manjina bavi se nekoliko veoma značajnih institucija, organa kao što su Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Odbor za ljudska prava i slobode osnovan kao stalno radno tijelo u Skupštini Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, kao samostalna i nezavisna institucija, savjeti manjinskih naroda i drugi manjinskih nacionalnih zajednica, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina i drugi organi i institucije.

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava formiran je 2008. godine u skladu sa Zakonom o manjinskim pravima i slobodama radi podrške aktivnostima značajnim za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti i manjinskih naroda i drugih manjinskih i nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta. Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava je od osnivanja do danas podržao oko 1.000 i po projekata nevladinih organizacija pravnih i fizičkih lica i time doprinio promociji multikulturalnosti, multietničnosti i multikonfesionalnosti crnogorskog društva.

Primjena zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama koje ova skupština usvojila u aprilu 2017. godine Fond je reformisan u cilju sprečavanja objektivnog mogućeg konflikta interesa uvođenjem dvostepenosti prilikom odlučivanja o projektima, kao i unapređenje evaluacije i monitoringa.

Danas i govorimo o tome da je Statut i odluka o izmjeni i dopunama Statuta ovog fonda u stvari ništa drugo nego tehničko usklađivanje sa ovim Zakonom o manjinskim pravima i slobodama iz 2017. godine koje će izmjene i dopune omogućiti da ovom fondu što realnije i pravilnije raspoređuje sredstva koja su namijenjena za ostvarivanje manjinskih prava i sloboda u Crnoj Gori.

Ove izmjene normalno će u Statutu doprinijeti i to da ovaj fond ili institucija i kadrovski ojača čime će još bolje i još na pravilniji način raspolagati sa sredstvima koja se dodjeljuju iz budžeta Crne Gore. Ali i sa ovim dosadašnjim brojem službenika Fond je iz godine u godinu pokazivao sve bolje rezultate tako da vidimo da i današnji rad uvaženi direktore vršioca dužnosti Fonda radite na tome da poboljšate i odnos prema svojim službenicima, ali i odnose prema institucijama države, ali

i onim nevladinim i drugim sektorima koji traže od vas sredstva da bi promovisali kulturu itd. manjinskih naroda i nacionalnih zajednica.

Smatram da u narednom periodu Fond se striktno pridržava pravila Statuta, ali i zaključaka Skupštine koje donosimo ovde gdje i vi dajete izvještaj i dužni ste da dajete izvještaj Skupštini. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:08:22)

Predrag Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 14:08:27)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Predsjedavajući insistira da se govori striktno o temi. Ja ću ispoštovati to kao i uvijek jer se zna da nikada nisam govorio mimo tačke dnevnog reda.

Poštovani građani, da bi mogli da govorimo o Statutu ovoga Fonda mi bi morali da se vratimo na jednu konstrukcionu grešku u Ustavu Crne Gore, konstrukcionu grešku vezanu za samu Crnu Goru, a to je činjenica da Crna Gora Ustavom nije definisala šta su nacionalne manjine i manjinske zajednice. Zato je prosto neprihvatljivo govoriti o ovom Statutu, a ne konstatovati činjenicu. Naravno Zakonom o manjinama je definisano da postoji relativna većina da bi se onemogućilo ono o čemu je ovdje govoreno, a to je da i Crnogorci definišu svoj nacionalni crnogorski savjet. Zato bih ja volio da Saša Damjanović koji je govorio o tome da se on zalagao da Crnogorci ne formiraju nacionalni savjet da bi napravio smisao odnosno da bi bilo smisla da mi kaže da li ovo ima smisla, da li ima smisla imati ovaj fond, da li ima smisla da imamo ovo važno pitanje nedefinisano, ali u suštini Demokratska partija socijalista oslučuje šta je većina, šta je manjina i da sistematski definiše strategiju progona srpskog naroda u Crnoj Gori.

Gospodin Damjanović, će morati da mi odgovori ako je tu negdje da li ima smisla u ovome i da pojasnite. Zato je Demokratski front definisao ustavne promjene kojima traži da se definiše šta su manjine i da se definiše šta je to afirmativna akcija, odnosno autentična zastupljenost manjina. Vi ste vidjeli ovdje da je jedan poslanik maloprije, koji pripada jednoj manjinskoj stranci, došao sa vrlo malim marginalnim brojem glasova i veoma je upitno da li sa stanovišta međunarodnih standarda on je mogao biti poslanik da je to primijenjeno. Nemam ja ništa protiv Hrvatske nacionalne zajednice niti protiv bilo koje, ali je činjenica da je pitanje afirmativne akcije jedno složeno pitanje, ali i precizno definisano međunarodnim normama. Ovo govorim zbog toga što je zahvaljujući tim povlašćenim mandatima predstavnici manjinskih naroda, ja poštujem sve manjinske narode ne poštujem sve predstavnike manjinskih naroda koji su ušli preko političkih partija jer oni zloupotrebljavaju položaj u Vladi da bi diskriminirali većinski pravoslavni narod u Crnoj Gori, a unutar njega srpski narod.

Vlada Crne Gore nema većinu, došla je do nje zahvaljujući državnom udaru. Vlada Crne Gore je došla do većine zahvaljujući predstavnicima političkih stranka manjinskih naroda koji su svoj boravak u Vladi do sada iskoristili samo za gomilanje privilegija, nagomilavanje materijalnih privilegija i tome slično i prve su koje se izjašnjavaju da treba da se glasa za Zakon o vjerskim slobodama, odnosno o Zakonu gdje je definisano oduzimanje imovine Mitropoliji crnogorsko-primorskoj. Zato su ovo vrlo povezane stvari i ja ću da ponovim ono što je na početku rekao Slaven Radunović.

Poštovana gospodo iz većine, poštovana gospodo iz Vlade, vi ste namjerali da sve što vam padne na pamet da realizujete. Zakon koji ste donijeli suprotno preporukama Venecijanske komisije koja je tražila što veći stepen konsenzusa i razgovor sa vjerskim zajednicama ne uvažavanjem stavova Venecijanske komisije direktno prijeti da uđemo u međusobno sukobljavanje i destabilizaciju Crne Gore. Mi ćemo ovdje kad taj zakon dođe na dnevni red ono što je u našoj moći da uradimo, da spriječimo da se o tome glasa i da dođe do toga izjašnjavanja. Veoma dobro shvatite tu poruku koju je na početku rekao Slaven Radunović, koju ponavljaju još neki poslanici, ponavljam i ja. Taj zakon ne treba da se povuče na način kako igrači u DPS-u i kalkulanti žele to

da urade na način da se zakon povuče, da se napravi neka igra, da bi se došlo na primjer do izbornog zakonodavstva, a da se lansira taj zakon u maju.

Šta je neophodno uraditi? Neophodno je da se uvažavaju stavovi pravnog savjeta Mitropolije crnogorsko-primorske na 100 strana dati koji se baziraju na stavovima Venecijanske komisije, da se to uvaži, da se na tom zasijedanju uz uvažavanje toga, uvažavanje stavova Venecijanske komisije, nedvosmisleno usvoji takav jedan zakon koji omogućava da svaka vjerska zajednica, posebno ona koja je najbrojnija, a to je zajednica koja je vezana za Mitropoliju crnogorsko-primorsku, ne govorim o stanovništvu, ne govorim o konkretnim vjernicima koji su nedvosmisleno u hramovima te crkve. Dakle, mi smo podržali pozive naših vladika sa Trojčinskog sabora i ovih dana i mi ćemo sa našim pristalicama, podržavaocima, bez stranačkih obilježja doći na crkveno - narodni sabor u Nikšiću 21. decembra ako ne bude razumijevanja da se donese zakon i da se uvaži sve ovo što sam rekao. To neće biti prvi ni poslednji skup, biće još skupova koji će izražavati revolt prema politici većine. Zašto sam ja rekao da predstavnici političkih partija nacionalnih manjina treba da budu vrlo oprezni u saopštavanju stavova? Lako je predstavnicima stranaka koje predstavljaju Bošnjake muslimane da kažu podržaćemo mi taj zakon kad je između Vlade Crne Gore i Islamske vjerske zajednice potpisan sporazum, kada je između Katoličke crkve i Vlade napravljen temeljni ugovor, kada je sa Jevrejskom zajednicom koliko god da ima članova potpisan ugovor, a ovdje se progoni Srpski narod, progoni se sveštenstvo Mitropolije crnogorsko-primorske, donosi nešto što jeste stvarno nakaradno. Ja mogu da kažem da je to je opasna igra, neko ko misli da ima silu i moć može da bude u zabludi. Vrlo malo je potrebno da od ničega bukne plamen potencijalnih sukoba. Ja nijesam za to i niko od nas nije za to.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:15:39)

Komentar na izlaganje poslanika Bulatovića, Ervin Ibrahimović i Adrijan Vuksanović.
Dajem riječ Adrijanu Vukasanoviću.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (17.12.19 14:15:48)

Čitav javni diskurs Demokratskog fronta i u ovom slučaju kolege Bulatovića nam uliva sigurnost da iako je bilo nekih dvojbi i razmišljanja, a nije ih bilo, nas uvjerava da smo donijeli ispravnu odluku što smo se politički pozicionirali tu gdje jesmo. Konkordat sa Katoličkom crkvom, istina je, potpisan je i ja mogu da istaknem jedno zadovoljstvo i radost što ovdje postoji već jedna duga tradicija uvažavanja Katoličke crkve u Crnoj Gori i svega onoga što je duhovna i kulturološka ostavština te najstarije institucije, žive institucije u Crnoj Gori. Uostalom i kralj Nikola je još potpisao konkordat sa Vatikanom i meni je to čast i ponos.

Što se tiče afirmativne akcije gospodine Bulatoviću i druge zemlje i druge demokracije podrazumijevaju afirmativnu akciju. Ja sam vas nekoliko puta ovdje podsjećao, vidim da vas to permanetno žulja, ali u Hrvatskom saboru predstavnik italijanske nacionalne manjine može ući teorijski u Hrvatski sabor sa jednim osvojenim glasom, on je na prošlim izborima osvojio puno više od tog jednog, a danas je potpredsjednik Hrvatskog sabora. Tako da čitav taj korpus argumentacije je na našoj strani. Žao mi je što vam toliko smetaju glasovi Hrvatske građanske inicijative. U svakom gradu u Crnoj Gori žive Hrvati, negdje u većem, negdje u vrlo manjem na žalost broju, ali oni žive i čuvaju svoj indentitet i daju političku podršku jedinjoj autentičnoj stranci Hrvata u Crnoj Gori.

Nemojte nacionalne manjine kriviti za svoje izborne poraze, samo ste kreativni u novim pronalaženjima razloga svojih izbornih poraza. Ja sam jedanput rekao i ponoviću još jedanput to, slutim da za naredni vaš izborni poraz ćete okriviti vlažnost vazduha ako bude malo jača padala kiša. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:18:14)

Poslanik Predrag Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 14:18:18)

Gospodine Vukasanoviću, hvala vam za tri minuta što ste mi dali, to mi je cilj bio. Naravno znao sam da što god kažete neće imati jednog grama političke težine, utemeljenosti u argumentaciji. Polemisali ste sa čovjekom koji je stajao na čelu bloka koji je osvojio 185.000 glasova, to je za vas misaona imenica, nijedan pokraden, kome je ukraden referendum. Razgovarate sa čovjekom koji je 2001.godine predvodio koaliciju koja je imala isti broj glasova gotovo kao kolacija DPS i zahvaljujući onome što je uradio Liberalni savez nije formirana, a tražili su od mene da im podržim manjinsku Vladu, a ja prihvatio, a oni odustali. Vrijeme će pokazati pod kojim uslovima. Dio toga smo saznali ovdje u polemici jednog poslanika, koji je rekao jednom od poslanika Liberalnog saveza da su pomogli sa 150 hiljada evra za jednu lokalnu akciju. Nemojte meni da govorite o porazima, nego možete da govorite o smirenosti da u uslovima kad sam pokraden razmišljam o tome da se ne pobijemo i da vi mene ... to. Naravno, razgovarate sa čovjekom koji ima veliko iskustvo, veliki broj podržavalaca u prošlosti, dolaze novi ljudi, mladi kadrovi. Ovaj čovjek ispred mene, Milan Knežević je moj sada lider zajedno sa ostalim koji su na čelu Demokratskog fronta i zato ih progone, jer su ljudi sa vizijom.

Ja nemam ništa protiv Katoličke crkve, naprotiv. Franjo papa je dao jasan stav o ovom zakonu i ja ga pozdravljam i to je mudro što je rekao, kao što pozdravljam iz 2001.godine stavove Vatikana vezano za između ostalog i CPC na određeni način na tom potencijalnom utemeljivanju onih koji nemaju osnov da budu crkva. Tako da ja što se mene tiče podržavam stavove u tom dijelu Katoličke crkve jer ona neće napraviti grešku, napravićete vi koji u ime Katoličke crkve i u ime hrvatske nacionalne manjine to ćete da izglasate, suprotno onome što Papa misli i Sveta stolica. Ja bih pozdravio da ste vi autentični predstavnik Hrvata u Crnoj Gori, nijeste. Vi ste dobili glasove Demokratske partije socijalista koja je procijenila da je taj glas bio važan. Uzmite izborne rezultate širom Crne Gore, nijesu vas Hrvati glasali, da su vas Hrvati svi glasali, vi biste samo u Kotoru mogli da imate taj mandat. Je li tako, gospođo Čatović? Tako je. Kotor i Tivat su bili dovoljni da vi uđete, vas Hrvati nijesu glasali, vas je glasao DPS. Meni ne smeta vaš mandat, da mene pitate Hrvatima ne da bih dao jedan mandat, nego bih vam dao tri, ali bih definisao pravila da Hrvati ne mogu da sa tim brojem glasova da odlučuju o pitanjima koja se tiču odnosa između Srba i Crnogoraca i nas u pravoslavnom stanovništvu, između onih koji se kažu da su Crnogorci a znaju da su Srbi, ali isto tako da nijedna odluka u ovom parlamentu koja se tiče pozicije Hrvata ne može da se donese bez ključnog vašega stava, a to je vrlo suptilno saopšteno sa moje strane. Zašto sam protiv jeftinih mandata i manipulacije od strane parlamentarne većine sa vašim glasovima, isto tako i za druge nacionalne manjine. Nijesam ja protiv toga da budete i u Vladi, da se vaš glas čuje, ali sam protiv toga da vas glasa DPS, da vam daje glasove. To je istina, gospodine Vuksanoviću, ... puno dokažem i dokumentujem.

Na kraju, gospodine Vuksanoviću, vi treba da saopštite svoj stav samo na sledeći način. Prije ste govorili šta ste govorili, da kažete da ne treba i ne može da se donese zakon ako se ne uvažavaju ključne primjedbe najveće vjerske kanonske zajednice u Crnoj Gori, a to je u okviru Mitropolije crnogorsko-primorske, a stavovi su na stotinu strana. Toliko malo treba to da kažete, a toliko mnogo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:23:02)

Ervin Ibrahimović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (17.12.19 14:23:11)

Uvaženi kolega Bulatoviću, počecu od onoga što ste vi rekli i što cijela javnost u Crnoj Gori zna - veliki vaš doprinos građanskom miru početkom ovog vijeka. To je veliki zalag za vas, za

one simpatizere i glasače vaše i za vašu porodicu, tako da me iznenađuje malo od jednog iskusnog političara tako neke stavove, da ne kažem u vidu propagande. Vi znate da je propaganda u totalitarnom režimu ravna batini, a šta znači demokratija. Kada pričamo o manjinama, posebno kad je danas ova tačka dnevnog reda, očekivao sam od vas malo više senzibiliteta. Ono što je sigurno jasno, Bošnjačka stranka je osvojila dvanaest i po hiljada glasova, odnosno dva mandata. Znači, jedan mandat je među najskupljim bio u ovom sazivu ovog parlamenta. Nisu manjine projektovale Vladu, nego većina građana u Crnoj Gori je izabrala onog kome vjeruje da može da vodi Vladu u narednom četvorogodišnjem periodu.

Zato još jednom pozivam da svi dajemo doprinos, vraćam se na ovu tačku dnevnog reda, da svi dajemo doprinos da pričamo o svim onim različitostima koje nas dijele da bismo ih prebrodili i da budemo zajedno ruku pod ruku onako kako su radili naši preci. Svako drugo sijanje otrova ostavlja zlo budućim generacijama. Ne želim prvo ja mojoj porodici, mojim prijateljima da ostavim to nasleđe, a vjerujem da i vi duboko, onim svakim svojim radom ranije što ste radili ne želite da ostavite takvo negativno nasleđe vašim rođacima, vašim simpatizerima i vašim najbližim saradnicima. Zahvaljujem.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 14:25:16)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore, gospodine Ibrahimoviću,

Upravo zbog onoga što sam radio u prošlosti ja danas ovdje u ovom parlamentu i narednih dana moram da radim onako kako je najavio Demokratski front, jer je to kompatibilno jedno sa drugim, kompatibilno jedno sa drugim. Ja sam vrlo precizan bio. Možda mi je ton u jednom trenutku bio malo jači, ali nijedna misao moja nije neprecizna nikada, posebno kad su osetljive stvari. Nisam ja ništa loše rekao za Bošnjake i Muslimane, ja sam rekao za vas predstavnike političkih partija, jer ste vi taj narod zloupotrijebili za lične privilegije, ja stvarno vas nisam uopšte ispitivao imate li privilegije ili ne. Ali kad sam čitao spiskove stanova, kredita, položaja, pa kad odem od kancelarije do kancelarije, pa kada vidim stavove nekih ljudi, čak iz sive zone koji su bliski režimu, koji kritikuju koliko funkcionera imate koji se pitaju, sa kojom količinom budžeta raspolazate, sa dva poslanika raspolazete i zloupotrebljavate na račun tih Bošnjaka. Ja sam vama rekao i ponavljam vam još jedanput - pošteno i fer da kažete ovo vezano za Zakon o vjerskim zajednicama. Za Islamsku vjersku zajednicu je riješeno jer je sa njom sklopljen sporazum, ugovor između države. Mi želimo da se uradi ono što je veoma važno, da se postigne dogovor sa najbrojnijom vjerskom zajednicom.

Slavko Perović je 1999. godine u ovom domu, kasnije je napravio velike greške, u ovom domu kad je bio rat rekao - snaga Liberalnog saveza nije velika, mala je, sve što se DPS i SNP dogovore vezano za rezolucije o građanskom miru ja i Liberalni savez potpisujemo, a imali su možda veće pravo da to urade, ali su rekli to ovdje u ovom domu, pa smo se mi morali dogovoriti. Nasuprot tome, a gospodin Krivokapić veoma dobro zna i oni koji su u njegovoj stranci željeli tada građanski rat, da li neko želi sada građanski rat u Crnoj Gori. To Demokratski front nije i to Predrag Bulatović sasvim sigurno nije. Vrlo jasno sam vas locirao kao Bošnjačku stranku, da su vam privilegije na prvom mjestu, zloupotrebljavate bošnjački narod, vjernike Islamske vjerske zajednice. Ja vas pozivam samo da kažete - braćo Crnogorci i Srbi, odnosno Crnogorci koji ste u isto vrijeme i Srbi, dogovorite se ovdje u Parlamentu i donesite zakon da ne dođe do potencijalnih sukoba.

Gospodine Ibrahimoviću, evo u toku moje rasprave smo saznali da je jutros zakazan Administrativni odbor da se Nebojši Medojeviću skine imunitet, da se potencijalno stavi u zatvor što je namjera Milivoja Katnića. Je li to doprinos dijalogu? Zato ja pozivam - 21-og svi u Nikšić, a ako ne bude razuma pored Nikšića biće i Podgorica ovdje. Ja vjerujem da će crkva ... odgovarajuće mjere da izrazi i ima pravo da izrazi protest prema potencijalnoj diskriminaciji i otimanju imovine vjerskih objekata.

-Prekid-

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:30:37)

Hvala.

Imali ste minut, ima i Predrag Bulatović minut.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 14:30:42)

Maloprije je gospodin Ibrahimović rekao da su osvojili dvanaest i po hiljada i da imaju najskuplji mandat. Tačno, ali je tačno i to da Bošnjačka stranka ima pravo i ako osvoji manje da uđe u Parlament. Procjena biračkog tijela Bošnjačkog naroda nije bila dobra pa su rasuli glasove vjerovatno vezano za HGI. Povodom ovoga ja nijesam govorio o trgovini, ja sam govorio da Bošnjačka stranka zloupotrebljava položaj glasova koje ima... To je komentar, vi ste govorili povodom moje diskusije. Tačno je da je Demokratski front predložio Bošnjačkoj stranci da formira Vladu i naravno i premijera i ponudili iz jednog prostog razloga, ne da bi dobijali stanove, nego da bi Bošnjački narod dobio ono što treba da dobije i da zajedno usvojimo nove zakone da dođemo do fer izbora, a vi ste im ponudili stanove i kredite što je Duško Marković pokazao.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:31:53)

Hvala.

Ništa se nije čulo kad je govorio poslanik Murić, u prenosu se nije čulo. Tražio je proceduralno minut i Luid Škrelja i Ervin Ibrahimović.

MIRSAD MURIĆ (17.12.19 14:32:24)

U pitanju je ispravka navoda, ponoviću sve što sam kazao. Pripadnik sam DPS partije, manjinskom narodu pripadam, ali moj narod ima pravo i na neki drugi način da ostvari svoja prava kroz nacionalnu partiju, to je Bošnjačka stranka. Kada su 2016. godine dobili dva mandata u novom sazivu Skupštine Crne Gore nijesu koristili afirmativnu akciju, ali opozicione partije su im tada ponudile kroz trgovinu mjesto premijera i mnogo više ministara, a mi kao DPS im nismo nudili ništa, oni su sami se priklonili nama, jer im je u interesu Crna Gora kao država što su u prave vrijednosti svih onih koji pripadaju ovoj koaliciji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:33:43)

Hvala.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (17.12.19 14:33:50)

Uvaženi kolega Bulatoviću, još jednom ponavljam, uvažavam vaša politička iskustva, ali ste u istoj diskusiji rekli da vam ne smeta da pripadnici manjinskih naroda, ja kažem manje brojnih naroda, zauzimaju određene pozicije u državi, da biste odmah poslije rekli da su zauzeli pola Vlade, pola svega, malo kontradiktorno. I ono moramo crnogorsko društvo liječiti od tih podjela. Ne mogu da se pomirim s tim da tako etiketiratre funkcionere, odnosno predstavnike Bošnjačke stranke. Vrlo je hrabro nekoga ocijeniti da je zbog stana, zbog nekih privilegija dao svoj glas. Najbolja ocjena, ponavljam, vi to od mene bolje znate, jeste ocjena građana. Ako pratite vidite da imamo ... povjerenje građana prema zadnjim istraživanjima koje mi nismo naručili, tako ne brinite vi ni za poštenje rukovodioca Bošnjačke stranke, a ni za narod, jer narod najbolje zna kome će da da povjerenje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:35:10)

Ja sam dao riječ Ibrahimoviću na osnovu toga što ste rekli o određenim privilegijama. Poslanik je u tom slučaju vaše izlaganje shvatio u negativnom kontekstu. Predlažem da vam damo vrlo kratko nekoliko rečenica i da na ovaj način pokušamo da izađemo iz ove diskusije.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 14:35:38)

Gospodine Gvozdenoviću, ja sam i u diskusiju to rekao, ja ostajem pri tome, samo da vama kažem. Pošto i vi znate izbornu matematiku odavno, gospodine Gvozdenoviću, kad su istraživanja javnog mnjenja ovo četiri, pet, šest Bošnjačka stranka, to je nerelevantno, jer je takav izborni uzorak da uvijek to za Bošnjačku stranku nije tačan. Uvijek ćete imati četiri - pet, a u stvarnosti ćete imati drugačije, da vam to ja kažem.

Gospodine Gvozdenoviću, evo proceduralno povodom ovoga. Da ne bi mi polemicali ko ima privilegiju ili ne, ja podržavam da bošnjački, muslimanski svaki manjinski narod ima svoje pravo, da ima i zadovoljen interes. Moj stav je i Demokratskog fronta da je Bošnjačka stranka zloupotrijebila poziciju u Vladi za svoje funkcionere. Ja pozivam predstavnike Bošnjačkog naroda da dolaze u kancelarije ministara, pomoćnika ministara, da zadovolje interese zbog čega su oni glasali te, a ne da funkcioneri imaju... Ja ću biti zadovoljan kad oni riješe probleme toga naroda koji ih je birao, a ne svoje probleme.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:36:49)

Dajem riječ Nikoli Divanoviću, neka se spremi Branko Radulović.

NIKOLA DIVANOVIĆ (17.12.19 14:37:05)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Govorimo danas o Statutu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, odnosno za izmjene i dopune ovog statuta koje su naravno u duhu usklađivanja sa onim što su zakonska rješenja, odnosno ovo zakonsko rešenje koje smo usvojili 2017. godine u ovom domu. Bilo je dosta riječi o tome šta je Fond u prethodnom periodu realizovao od svojih aktivnosti. Naročito detaljno je o tome govorio naš uvodničar gospodin Numanović i ja ću se osvrnuti na početku na taj dio, dakle prosto na taj kvantitativni i kvalitativni dio onoga što jeste postignuće ovog fonda u proteklim godinama. Dakle, čuli smo da ste realizovali preko 1.600 projekata što je jedna vrlo značajna cifra i čuli smo da su ti projekti imali i za rezultat to da su prosto realizovali neke važne projekte iz domena različitih manjinskih prava, odnosno manjinskih zajednica i na taj način smo dakle upotpunili i bolje upoznali jednu ukupnu sliku koju, priznaću, ni danas dovoljno ne poznajemo.

Ja sam čovjek koji ima prijatelje u svakoj vjeri i svakoj naciji u Crnoj Gori i vjerujem da donekle mogu za sebe reći da poznajem te običaje. Međutim uvijek kada govorimo o ovim projektima jedan mi je od njih posebno inspirativan i rekao bih da je posebno slikovit, a to je projekat Ministarstva zaštite ljudskih prava i manjina. To je projekat, ne znam da li se zove riječnik ili leksikon, ali svakako da se radi o jednom takvom dokumentu u kom su sabrani svi vjerski pojmovi i običaji koji služe nama da bolje upoznamo jedni druge i to je vrlo lijep dio ove vaše priče i vrlo lijep zadatak koji je pred vama. Vi treba naravno da obratite pažnju na ono što se čulo i danas iz opozicionih klupa. Da li je postupak raspodjele tih sredstava transparentan, da li su javni pozivi kvalitetni i pristupačni svima pod jednakim uslovima i da li su procedure sprovedene na pravi način, to je vaš dio posla.

Ono naravno što je odgovornost ove druge strane koja vrlo često kaže da je zbog ovoga ili

onoga uskraćena u tom procesu jeste da vrlo kvalitetno, kredibilno i pravoremeno apliciraju sa projektnim scenarijima kod vas, ukoliko to ne urade onda teško da će dobiti podršku. Dakle, to je kao da očekujete da dobijete na lutriji, a niste uplatili tiket. Dakle, to nije moguće. Ja zaista u Crnoj Gori ne priznajem nikome taj status manjine. Za mene niko u Crnoj Gori nije manjina. Ja ljude ne doživljam na taj način, prosto u Crnoj Gori smo svi jednaki i u Crnoj Gori su i svi specifični i svi jako ponosni i to je specifičnost Crne Gore. Dakle i Srbi i Crnogorci i Muslimani i Bošnjaci i Albanci i Hrvati i Romi i Egipćani i žene i LGBT, sve su to kategorije koje su u Crnoj Gori jednake, koje nisu diskriminisane i to je Crna Gora. Ako nije tako onda to i nije Crna Gora, makar ne ona za koju se Demokratska partija socijalista zalaže.

Htio sam još na kraju da vam kažem jednu stvar. Dakle, ne želim da bilo ko, pa ni zahvaljujući vašoj ni bilo kojoj drugoj instituciji u Crnoj Gori, ima veća prava u odnosu na nekoga drugoga. Znae što bi to značilo? To po pravilu znači da on ta veća prava ostavaruje na štetu nekoga drugoga i to je ta negativna razlika, a onda to znači da nismo jednaki, a ako nismo jednaki onda znači da nema pravde, a onda to znači da smo mi promašili cilj i da nećemo stvoriti državu socijalne pravde za koju se borimo. Ja vam garantujem da to nije tako i zato smatram da je vaš doprinos tu mnogo značajniji od onoga što ste danas ovdje čuli.

Dakle, moje preporuke moja vizija vašeg posla je da stvorite jedan transparentni okvir iz koga će moći da se povlače sredstva i da se finansira nešto što će biti bogatstvo različitosti Crne Gore, a manjina u mojoj percepciji nema. Takva je moja Crna Gora. Hvala vam.

BRANKO RADULOVIĆ (17.12.19 14:42:01)

Hvala, potpredsjedniče.

Građani Crne Gore, mislio sam da neću do kraja biti otvoren i govoriti o nečemu što je moja duboka intima i što je samo u punoj mjeri čak i ne do kraja. Znaju oni koji su me rodili i oni koje sam ja rodio, ali zla su neka vremena u Crnoj Gori, ja ću što više reći o njoj.

U Ustavu ovom i u zakonu kaže se u dvije norme da postoji preovladavajuća i manjinska ili manjina etnička grupa, to je u Crnoj Gori krajnje relativno. Ne samo zbog toga što ima što su brojne etničke grupe nego zbog toga što je i u prethodnih 30 godina, a može se reći i u prethodnih 70 i kusur godina bilo nešto što znači krajnja tortura, diskriminacija, asimilacija, što se ta ljudska intima zbog ovozemaljskih potreba nenormalno ... Ja pripadam jednoj etičkoj grupi koja se zove tradicionalno pravoslavni Crnogorci. I duboko vjerujem da sam to. Provjerio sam to kroz ono što je DNK, učio me je akademik Ivanović antropološkim našim svojstvima, ja sam Sloven, ja sam izvorni pravoslavac. Moj jezik je ijekavski sa jekavskim jotovanjem. Po etnogenezi, po onome što znači porijeklo, vjera, jezik bitisanje i ostalo pripadamo zajedno sa pravoslavnim Srbima jednoj velikoj etno grupi. U hijerarhiji iznad te etno grupe je etno grupa koja se može nazvati Južni Sloveni, pa onda na vrhu gore te piramide su Sloveni, ali moja tragedija ili moja sreća, ja mislim da je moja sreća da ja pripadam jednoj podgrupi etničkoj koja se naziva antirežimska pravoslavna, pravoslavni Crnogorci. Znam, kroz koju su svi prolazili ovih 30 godina od ovog režima, ali mislim da niko nikada nije bio proganjan kao što smo mi proganjeni, '90-te godine sam nazivan ustašom u pežorativnom smislu, pa onda Turčinom, pa onda Šiptarom, a danas četnikom. I da apsurd bude najstrašniji za one za koje sam život htio dati '90-tih godina kada su bili proganjeni, oni danas čute na moje proganjanje, ti predstavnici tih manjina da ih nazovem, jer ja ne priznajem manjine, ni većinu, ja priznajem samo sklad za kojeg sam se cio život borio, za kojeg ću se boriti i biti na strani onih koji su ugroženi ne zbog sebe, ne zbog njih, čak što više zbog Crne Gore koju sam sanjao i moj san je bio poslije sna koji je propao, da Jugoslavija bude demokratski konfederalna.

Građani Crne Gore, ono što želim da istaknem je sljedeće. Da sam ja strašno živav, da me naučio grob moga đeda Pavić, da sam to usadio da mi je to otac dao. Umorio sam se... Ako možete minut ništa neću izazvati što nije duboko utemeljeno u meni. Mi smo živavi, ovaj zemaljski život sve više prezirem i sve više vjerujem u nešto što je za mene ideal, što je najveća intima, što se ne smije dirati, što je filozofija, što je ljudska i ljudski izbor. Zato u ime nečega što sam se krajnje borio i boriću se, to je multietnički i vjerski sklad u Crnoj Gori.

Za izvorno pravoslavlje koje potiče od poslednjeg vasiljenskog sabora, zbog onih koji su se krstili u toj crkvi ... sam se krstio u toj crkvi, zbog svoga sina Petra i Ljiki koje sam krstio u toj crkvi,

zbog vjere u Vaskrsenje, a svi ćete doći u najveća iskušenja kad dođe sudnji dan ovog zemaljskog života, zbog slave nebeskog svoga, ne zbog krvi, nego da pokažemo snagu i ljubav.

Sve vas pozivam da dođete u subotu ispred crkve Svetog Vasilija Ostroškog, slava mu i milost, u Nikšiću, Peđa normalno, i da slavimo pobjedu i vječnu svjetlost. Zdravo bili.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:48:56)

Dajem riječ Adrijanu Vuksanoviću, nakon njega je Milan Knežević, poslije njega Andrija Nikolić. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (17.12.19 14:49:11)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine Gvozdenoviću, direktore Kurtagiću, dame i gospodo,

Hrvatska građanska inicijativa će podržati Statut fonda i želim dati jedan drugačiji pristup ovoj danas tematici i svemu onome što smo čuli raspravljajući zapravo o jednoj bitnoj instituciji države Crne Gore koja na jedan kvalitetan način omogućava altikuliranje svega onoga što je u potrebi samih nacionalnih manjina i manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Naravno, ko radi desi mu se i da pogriješi i postoji nešto što se zove izgradnja institucija. Ja vjerujem da Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava je uspješan na tom putu. Ako govorimo već o projektima koje ste vi podržali, ja želim da vam čestitam na jednom od mnogobrojnih takvih projekata naime, podržali ste projekat tiskanja Kotorskog misala u čijem je tiskanju pomogao i srednjišnji ured za Hrvate van Republike Hrvatske. Radi se o liturgijskoj crkvenoj knjizi iz prve polovice dvanaestog stoljeća i knjizi koja je jedna od najstarijih na ovom prostoru. Dakle, najstarija među najstarijim knjigama u samoj Crnoj Gori. Kotorški misal ima višestruki značaj, prije svega on ima duhovni, identitetski, sociološki, ali i politički značaj. Ako govorimo o duhovnom značaju Kotorskog misala, želim da kažem da vrijeme u kojem živimo zapravo pati od jedne vrste zaborava, a to je zaborav transcendentnog i raskid sa metafizikom. Zapravo u smislu percepcije nama se samo nudi ono što je pojmovno. Kotorški misal je parekselans knjiga koja upisuje metafizički svijet u naš pojmovnik. On ima i identitetski značaj i nijesam namjerno naveo njegov prvo duhovni pa onda idenditetski. Htio sam naglasiti da je idenditet jedna višeslojna kategorija, zapravo svoje izvorište crpi iz duhovnosti.

Danas smo skloni raznoraznim tumačenjima i utvrđivanjima nečijeg osobnog identiteta na račun njegove biološke supstance, pa sam nedavno čitao da današnji Grci imaju samo 2 do 3% genetskog materijala od onih antičkih Grka i to bi sad trebalo da dokazuje da današnji Grci imaju zapravo raskid sa onim antičkim, što zapravo nije istina i takva vrsta istraživanja donosi nešto degradirajuće za pojedinca, jer identitet pojedinca i naroda zapravo čini njegov kulturološko nasleđe i kontinuitet. U tom smislu Kotorški misal je jako bitan kao knjiga koja je nastala u krilu katoličke crkve, danas je naseljavaju Hrvati, a ona pripada državi Crnoj Gori i Crna Gora treba da se ponosi s takvom knjigom. Mi smo ispred institucija Hrvata u Crnoj Gori tu knjigu poklonili i predsjedniku Crne Gore gospodinu Đukanoviću i predsjednici Republike Hrvatske gospođi Kolindri Grabar-Kitarović i na taj način smo i u znakovitom smislu iskazali da se radi o zajedničkoj baštini. On ima i sociološki značaj. Sociološki u smislu što kulture nikada ne vode rat. Nekulture su te koje vode rad. Kulture se uvijek prožimaju, one su komplementarne i one se plode i u tom sociološkom smislu Kotorški misal zaslužuje posebnu pozornost.

Na kraju, Kotorški misal ima i politički značaj. Kao što znamo Crna Gora je u procesu evropskih integracija i mi moramo, trebamo i hoćemo otvarati i zatvarati pregovaračka poglavlja, ali upravo ova knjiga koja potiče iz prve polovice 12. stoljeća, a malo zemalja se može pohvaliti sa tako starom knjigom, da kažem, već sad nas po tom kulturnom blagu, duhovnoj vrijednosti koju nosi svrstava u samu Evropsku uniju. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 14:54:03)

Zahvaljujem se poslaniku Andrijanu Vuksanoviću.
Dajem riječ Milanu Kneževiću. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (17.12.19 14:54:17)

Slobodna Crna Gora i vi u ZIKS-u, došlo je vrijeme da najzad saznamo ko je vjera a ko je nevjera, jer mi iz Demokratskog fronta u boj ne idemo prema tome kolika je sila koja nam prijeti, već prema tome koliku svetinju branimo. Nama je došla dužnost i obaveza da poput naših slavni predaka branimo naše hramove, manastire, crkve, seoska groblja, mošti svetitelja kao što su ih i oni branili i od Mehmeda Drugog Osvajača, Sulejmana veličanstvenoga i ostalih okupatora koji su kidisali na Crnu Goru. Dok su naši preci naše svetinje branili od Mehmeda i ostalih zavojevača i okupatora, mi moramo u ovom poznatom biblijskom vremenu da ih branimo od naših rođaka, prijatelja, kumova i drugova, koji žele da nas ubijede da mi više nismo ono što smo bili i da je sad došlo neko novo vrijeme da po NATO standardima budemo nešto što nikad nismo bili. Eto, ovako mala Crna Gora sa velikim kontrastima i sa velikom historijom vrlo brzo se može naći u situaciji, i to do Nove godine, da joj se ni traga ni strva ne zna ukoliko krene pravoslavni brat na brata. Zato ja želim u ime Demokratskog fronta da pošaljem snažnu poruku crnogorskoj i međunarodnoj javnosti, pošto danas i juče dobijamo informacije da su moguće neke trange-frange ... varijante na relaciji između Demokratske partije socijalista i Demokrata, a to je da je DPS namjerno zakon inicirao pred kraj skupštinskog zasijedanja u 2019. godini jer je znao da će Demokrate da opstruiraju rad u radnoj grupi, da napuste odbor čiji termin i rok se prekida sutra i da sad gospodin Norav traži i pokušava da se ovaj zakon povuče i odloži za maj mjesec, a da mi preuzmemo obavezu da glasamo za izborni zakon. Taj film nećete gledati. Sa Demokratskim frontom nema trgovine vezano za crkvu, za Srpsku pravoslavnu crkvu u Crnoj Gori, za Mitropoliju crnogorsko-primorsku i za naše duhovno nasleđe.

Zato želim da pošaljem poruku kolegi Aleksi Bečiću, da nije ni mjesto ni vrijeme da pregovara sa Oravom i posredno sa DPS-om oko ovog zakona, nego da dođe u Skupštinu i da zajedno sa nama zaustavi izglasavanje ovog zakona na način da ćemo svi ovdje donijeti po flašu benzina i posuti ove klupe, posuti se i mi i ako treba da se zapalimo, i mi i ova Skupština ne treba da postoji u koliko je spremna da donese ovakav Zakon o slobodi vjeroispovijesti. Jer nema ni časnije, ni svetlije, ni ljepše smrti nego stradati braneći ono u šta vjeruješ, a to su naši manastiri, mošti naših svetaca, duhovno historijsko nasleđe na kojem smo se podigli. Takođe, želim da se obratim predstavnicima nacionalnih manjina u ovom parlamentu, muslimanima i rimokatolicima i da ih podsjetim na jednog čovjeka koji se zvao Iso Mahmutović, duša mu carovala, to je čovjek koji je odbio da ruši Njegoševu kapelu, koji je odbio da udara na pravoslavnu svetinju rekavši - kao što ni ja ne želim da neko ruši moju džamiju tako ne želim da rušim pravoslavni hram.

Gospodo Bošnjaci i Muslimani, gospodo rimokatolici koji se nalazite u ovom parlamentu, moja je molba da ostanete po strani kad se bude raspravljalo o Zakonu o slobodi vjeroispovijesti. Nemojte da radite nešto što ne biste voljeli da se uradi vama. Ukoliko budete dio nekog saveza protiv naše crkve, naših svetaca i našeg duhovnog nasleđa, preuzimate teško breme i na sebe i na svoje potomke. Želim da završim sa stihovima našeg najvećeg pjesnika kojem ovdje ne dozvoljavate da dobije dan kao državni praznik: "Krst nositi nama je suđeno strašne borbe svojim i tuđinom, težak vijenac ali je voće slatko, uskresenje ne biva bez smrti, slavno mrite kad mrijeti morate". Svi u Nikšiću 21. decembra, a i u Podgorici 26. decembra, ako treba i Skupštinu da zapalimo .

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:00:10)

Dajem riječ Andriji Nikoliću.

ANDRIJA NIKOLIĆ (17.12.19 15:00:17)

Hvala, potpredsjedniče Gvozdenuviću, poštovani gospodine Kurtagiću,

Evo i danas kad treba da damo saglasnost na Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava pretjerano se bavimo nekim istorijskim temama i kontroverzama iako i sami svi ovdje znamo da su istorijske teme i nacionalni istoričari prošlost.

Dakle, ljudi su, apsolutno u to sam siguran kad kažem umorni od ovih tema, umorni su od ljudi koje ih prapagiraju, umorni su od toga da živimo kao zarobljenici prošlosti zato da bi zahvaljujući toj politici koja je naslonjena na prošlost ubirali političke poene i pravdali svoje mandate u novim izbornim ciklusima. Sve te naše teme su jednostavno i prevaziđene i anahrone, kao što su i prevaziđeni i anahroni političari koje ovdje propagiramo. Ovdje je ključno pitanje, šta je to što je Crnoj Gori potrebno danas. Nama je potrebna nova energija, potrebno nam je novo znanje, potrebni su nam savremeni borci za savremenu Crnu Goru. Savremenost Crne Gore i njena budućnost stanuje u građanskom konceptu države i u svemu onome što propagira ovaj statut, ne treba tu velika filozofija i ne treba tu velika pamet. Ne treba takođe podsjećanje da je Crna Gora pored svih ostalih građana i naroda koji u njoj žive i država Srpskog naroda, svih onih ljudi koji je gledaju i osjećaju kao svoju matičnu državu, kao što je Srpski narod jedan od naroda koji je stvarao Crnu Goru. Dakle, niko to ne spori, niko nikome ne želi da ukida ili ninimizira identitet, niko od kolega iz vladajuće većine nije osporio pravo na nacionalni osjećaj našim kolegama iz opozicije. Jedino što ćete čuti je osporavanje nama prava da se nacionalno izjašnjavamo kao Crnogorci. Kud ćete većeg paradoksa od toga da danas Cetinje koje je slobodarski centar oslobođenja Crne Gore, svega onoga što su tekovine antifašizma i viševjekovne borbe za slobodu, u svojim 90 procenata nacionalno se izjašnjava kao pripadnici crngorske nacionalne zajednice. Je li to tradicionalna Crna Gora o kojoj danas ovdje govorimo, je li to tradicionalna Crna Gora? Valjda je ta svijest o slobodi ukorijenjena na Cetinju tako da mi možemo sa ponosom da kažemo da se odatle kretalo u osvajanje crnogorske slobode i u odbranu crnogorske države. Većina Srba koji su bili za zajedničku državu sa Srbijom ne vjerujem da su bili protiv Crne Gore, kao što ne vjerujem da je većina Crnogoraca koji su bili za suverenu Crnu Goru bila protiv Srbije, to su manipulacije. A ko manipuliše? Manipuliše politika, manipuliše politika. Međutim, najodgovorniji za takvo stanje stvari su oni koji kreiraju političko mišljenje, srpsko političko mišljenje kreiraju lideri onih političkih partija koji sebe predstavljaju ekskluzivnim zastupnicima političkih interesa Srba u Crnoj Gori. Ja ne vidim da je danas neko u Crnoj Gori zbog toga što mu je predač bio četnik, bjelaš ili informbirovac diskriminisan, da je zbog toga stavljen na stub srama, da zbog toga trpi određenu diskriminaciju bilo da je riječ o nekim istorijskim ili političkim rezonima. Naravno, budućnost Crne Gore je na tekovinama antifašizma, u tome će se saglasiti maka 80% predstavnika građana u ovom parlamentu.

Mislim da su danas prevashodno ugroženi interesi onih koji se, kao što sam kazao, predstavljaju kao ekskluzivni zastupnici srpskih nacionalnih interesa u Crnoj Gori. Zašto su im ugroženi interesi? Najjednostavnijeg odgovora na to pitanja. Zato što je ta politička platforma prevaziđena i potrošena. To nije platforma za novo vrijeme, nije platforma za novo vrijeme. Ovdje se jedan broj, to je tačno, ljudi koji se nacionalno izjašnjavaju kao Srbi, po sopstvenom izboru, to je utisak koji nosim, nalaze u svojevrsnoj izolaciji. Zašto? Zato što su prihvatili inferiornu tezu njihovog političkog liderstva da su im interesi ugroženi zbog toga što neko drugi drži politički monopol. Ja mislim da upravo politički monopol u Crnoj Gori ima jedino ideja građanske i multietničke države Crne Gore. U prilog tome najbolje govori činjenica da se Demokratska partija socijalista za ovih 20 -30 godina mijenjala toliko intenzivno da je uvijek ulazila u koalicione vlade i da su te koalicione vlade sa predstavnicima manjinskih naroda u Crnoj Gori. Kako je moguće da su svi politički predstavnici, ljudi koji se nacionalno izjašnjavaju kao pripadnici određenih manjina, pristajali da staju pod taj demokratski i građanski kišobran u Crnoj Gori, a da jedini oni ljudi koji predstavljaju političke interese Srba nijesu našli za shodno i nijesu prepoznali svoj interes da učestvuju i da budu dio nekih konstruktivnih politika u Crnoj Gori.

Politika antisrpska to je nedopustivo tumačenje. Ako vas pozivamo da zajedno kreiramo određene politike to ne može biti anticivilizacijski, to je uvijek procivilizacijski i nije intelektualac onaj, pošto se pričalo o inetelektualnim rezonima, onaj ko je završio određeni stepen obrazovanja, niti je pripadnost određenim elitama se stiče pripadnosti određenoj grupi. Ljudi koji pripadaju eliti, a na taj način mjerim sve ljude koji su politički osviješćeni, politički osviješćeni ljudi moraju biti

predstavnicima građana u Crnoj Gori. To su ljudi koji bolje od drugih razumiju vrijeme u kojem živimo. I drugima koji to ne razumiju pokušavaju da približe karakter tog vremena. To je obaveza svih nas koji zastupamo interese građana u Crnoj Gori.

I još jednu stvar i time završavam, potpredsjedniče. Ono što je moje viđenje cijele ove priče je da je obnovljena nezavisnost Crne Gore najljepša zajednička priča Crne Gore i svih nacionalnih manjina. To je, da kažem pokazalo da nacionalne manjine imaju povjerenja u svoju državnu kuću i da zbog toga država Crna Gora ima posebnu obavezu da se sa prema tom povjerenju koje nam ukazuju predstavnici i svi oni ljudi koji sebe smatraju nacionalnim manjinama u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:08:33)

Hvala vam.

Uvaženi građani, uvaženi poslanici,

Na ovaj način smo završili sve diskusije koje su bile vezane za tačku davanje saglasnosti na Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Pravo na završnu riječ ima predstavnik Fonda, ja mu dajem riječ.

ELMIR KURTAGIĆ (17.12.19 15:08:55)

Zahvaljujem.

Želim se zahvaliti svima koji su uzeli učešće u današnjoj raspravi i svima koji pokazuju interesovanje za rad Fonda. Svaku dobronamjernu sugestiju, kritiku Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava će rado prihvatiti. A rad Fonda je bio i ostaće transparentan u skladu sa Zakonom o manjinskim pravima i slobodama.

Sredstva se dijele na osnovu pravilnika koje je propisalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, a po osnovu jasno i precizno utvrđenih kriterijuma. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:09:37)

Hvala.

Uvaženi poslanici, konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Sljedeća tačka dnevnog reda je **Izbor i imenovanja**.

Imamo dvije tačke dnevnog reda - Predlog liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagračima i imamo tačka 2. u okviru ove tačke Predlog za imenovanje zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Predlog liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagračima.

Podsjećam da je Administrativni odbor utvrdio Predlog liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagračima i to: Rajko Todorović Todor-kandidat crnogorskog PEN centra, Boris Raonić - kandidat nevladinih organizacija iz oblasti medija.

Administrativni odbor je raspravljao ovo pitanje i izvjestilac Administrativnog odbora je Marta Šćepanović.

Otvaram pretres. Ko se javlja za riječ?

Prvoprijavljena je Branka Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK (17.12.19 15:11:01)

Uvaženi građani, kao članica Administrativnog odbora imala sam priliku da vidim materijal koji je dospio kada je ova tačka dnevnog reda u pitanju, a vezano za predstavnika PEN centra,

predlagača PEN centra za člana Agencije za elektronske medije, profesora Todorovića.

Pošto je jedna od obaveza bila da se podnese izvještaj o radu organizacije koja daje predlog, a to je u ovom slučaju PEN centar, dobili smo odgovor da PEN centar dvije godine nije ništa radio i da nema nikakvog izvještaja, znači oni ništa nijesu radili dvije godine, ali eto imaju to ekskluzivno pravo da zaboga predlažu nekoga u Savjet Agencije.

Ja postavljam pitanje kako neko ko ništa nije radio ima pravo predlaganja i zašto ova nevladina organizacija ima prioritet u odnosu na neke nevladine organizacije koje nešto rade. PEN centar se oglašava ovako kada je potrebno nekakva šovinistička i nacionalistička velikocrnogorska stvar da se da jer ti, ili montenegrijska neću da kažem crnogorska, jer imamo Crnogorce i Montenegrine, i jedan od njih je i ovaj njihov predstavnik.

Ja iskazujem sumnju i meni je žao što će se ovdje vjerovatno u paketu glasati sa Borisom Raonićem, koji po mom mišljenju zaslužuje da bude u ovoj agenciji i podržala bi ga da je pojedinačno, ali ovako u paketu, koliko shvatam, a nejasno mi je i voljela bi da pravnici objasne zašto mi glasamo za listu od njih dvojice, a ne pojedinačno za svakog kandidata. A profesora Todorovića, ne samo ovo što ništa nijesu radili dvije godine a dali sebi za pravo da predlažu kandidata, nego iz razloga što imam iskustvo vrlo negativno u podnošenju bilo kakvih izvještaja i njega kao pojedinca, kada sam bila na Univerzitetu Crne Gore i radila tamo, kad smo dodjeljivali neke projekte i neke pare nikada nismo dobili povratni izvještaj ili smo dobili povratni izvještaj usmeni koji kaže da se nisu pare na pravi način potrošile nego za nešto drugo. ...

Dobila su se tu neka sredstva za neke monografije, pa godinama ja ne znam je li i sad izašla ta monografija, pare nisu nikad vraćene Univerzitetu Crne Gore. Iz tog razloga duboko se protivim da Todorović Rajko bude član bilo kakve agencije, a s druge strane posebno iritantno to što privilegovana nevladina organizacija koja sama priznaje da dvije godine ništa radila nije i nema šta da kaže u svom izvještaju, ovdje ima pravo da predlaže nekoga i da se glasa o takvom nekom.

Žao mi je ako se bude glasalo u paketu zbog Borisa Raonića koji, po meni, zaslužuje da bude tu i za koga bih ja uvijek digla ruku. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:14:25)

Hvala.

Milorad Vuletić.

MILORAD VULETIĆ (17.12.19 15:14:31)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

I ja sam član Administrativnog odbora i cijenio sam makar po ovoj tački dnevnog reda da neće ništa biti sporno i da neće biti potrebe za neku, da kažem tako, raspravu u Parlamentu. Naime, o čemu se radi, imamo dva potpuno po zakonu čista predloga. U prvom slučaju PEN centar je kandidovao ono što ima po zakonu pravo jedinog kandidata prof. Rajka Todorovića Todora, a ispred nevladinog sektora Građanska alijansa je predložila gospodina Borisa Raonića, oko kojih na Administrativnom odboru, ama baš nije bilo nikakve posebne rasprave, već smo to konstatovali kao predloge. Prvi koji ide po zakonu i kojega treba verifikovati, a drugi predlog da je dobio najjaču podršku od nevladinog sektora.

Cijeneći to kao doprinos jednoj konstruktivnoj atmosferi i radu na Administrativnom odboru, mi smo cijenili sa ove strane da nema potrebe ni za nekom posebnom elaboracijom, imajući u vidu reference oba kandidata. I što se tiče gospodina Rajka Todorovića Todora i što se tiče gospodina Borisa Raonića. Stoga i mislim da bi i ovdje plenum trebao da bude, da kažem tako, istog stava, jer jednostavno mi smo samo sproveli zakonsku proceduru na način kako je to utvrđeno i propisano i predložili Skupštini ovih dva kandidata da ih izaberemo, kako je to i predloženo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:16:36)

Hvala.

Dajem riječ Aleksandri Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 15:16:39)

Uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću,

Kao članica Administrativnog odbora mogu samo da ponovim ono što je moj uvaženi kolega Vuletić kazao na koji način smo izabrali predložene, odnosno predložili ove kandidate. Procedura je ispoštovana, ali ono što je zaista moja velika potreba, a s obzirom na to da sam u Parlamentu svakodnevno izloženim diskvalifikacijama ličnosti, dakle pojedinaca, pa i institucija, na ove zaista paušalne i neobjektivne i nesuvisle stavove prema uvaženom slikaru Rajku Todoroviću Todoru, univerzitetskom profesoru i članu PEN centra i prije svega PEN centru kao evo kazaše privilegovanom preduzeću ili već kako su se izrazili, moram kazati nekoliko riječi.

Naime, čini mi se da PEN centar za zasluge koje je ostvario u odbrani građanskoga društva, njegova djelatnost kroz prethodnih 20 godina, mu obezbjeđuju manevarski prostor da ne rade ništa u narednih 10 godina i bilo bi dovoljno da ih pominjemo kao jednu od najčasnijih institucija koja je iskazivala i svoje jasne stavove prema ratu u okruženju, ratu u Crnoj Gori, prema zaštiti manjinskih naroda, odbrani demokratskih načela i sl. Dakle, PEN centar u svojim redovima ima najobrazovanije ljude ovoga društva, najbolje i odabrane pisce ovoga društva, tako da u kredibilitet PEN centra mogu sumnjati samo oni koji nijesu ostvarili svoj intelektualni obrazovni kredibilitet u ovom društvu.

Drugo, Rajko Todorović Todor je slikar naše sveukupne crnogorske zbilje. On je vidio okom ono, na žalost što je i u crnogorsku poslovicu stalo, a to je da nemam oka, izbio mi ga je brat. Dakle, ljudi koji se nijesu nadnijeli nad velikim stvaralaštvom našega izuzetnog slikara, sude i o njegovom djelu pretvarajući u stvari sebe u stimadure svega onoga što je nepoželjno, čini mi se ponašanje. Posebno mislim da to ne bi trebalo sebi da dozvole univerzitetski profesori koji treba da budu oprezni u estetskim procjenama umjetničkih djela, posebno oprezni ukoliko u to djelo nikada nisu zavirili ili ako su samo komadiće toga umjetničkog djela i videli.

Ako bi se sagledala umjentička cjelina djela Rajka Todorovića Todora, onda bi se sigurno sagledao i sveukup crnogorskoga društva u svim njegovim tragedijama i na žalost komedijama kojima svjedočimo. I taj čovjek, osim slika koje je zabilježio i velikih drama koje su se odvijale na Vučjem Dolu, bi trebalo sebi da da zadatak u ovom momentu, ako uopšte gleda ovu ... a to je zadatak da kičicom opiše ovo naše savremeno društvo, jer mislim da bi imao više materijala s obzirom na to da se ovđe danas više puta pominjala krv i krvava kola, više materijala da prikaže našu i te kako ucrvenjenu i usijanu atmosferu nego što je to imao kada je radio svoju temu iz oblasti Vučjega dola, a opet zagledan u veliko i velikansko djelo crnogorskog, srpskog i jugoslovenskog slikara Petra Lubarde. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:20:14)

Hvala, Aleksandra.

Pravo na komentar tražila je poslanica Branka Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK (17.12.19 15:20:20)

Repliku, a ne komentar, zbog toga što više nego očigledno je da je meni upućeno ovdje ovo što je rekla, a mislim da bi trebala da potvrdi to kolegica Vuković i ovo zaslužuje kaznenu repliku a ne komentar. Jeste li vi odslušali?

Mislim da je ovdje neko drugi intelektualno neostvaren, a ne ja. Vrlo sam intelektualno ostvarena i znam i svoj identitet i sve, a ovima koji još identitet nije zaokružen pa lutaju, traže,

učeruju neke nove identitete, to je njihov problem.

Što se tiče Rajka Todorovića Todora ni jednom riječju nijesam komentarisala njegov rad zbog toga što ne dajem sebi za pravo da ulazim u njegovu profesiju. Ja volim slikarstvo, ali neću se usuditi da komentarišem ili da budem kritičar nečijeg djela. Ja samo govorim o onome što smo mi imali na Administrativnom odboru da ta prvo organizacija ništa nije radila. Druga stvar, govorim o onome o čemu sam imala iskustvo kao neko ko je bi u uređivačkom odboru na Univerzitetu Crne Gore i ko zna kako je ovaj kandidat trošio pare, odnosno čovjek voli pare, ali ne voli da ih pravda i pravda ih nečim drugim. Uzimao je, evo ja ću konkretno reći, uzimao je pare za njegova izlaganja u Sloveniji, a potrošio ih je, otvoreno je rekao - ćerka mi živi u Sloveniji, tamo sam ih potrošio.

Drugi put, čovjek je uzeo pet hiljada eura da bi napravio monografiju svoju. Godine su prolazile monografija nije izlazila, nije nikada htio da vrati te pare. Da li je uopšte ta monografija izašla ja ne znam, ne znam. Ali, takav neko ne može da predstavlja i ne može ova skupština da da glas za njega. Ja koliko vidim vrlo je aktivan na jeziku i manje će on kičicom, makar manje u zadnje vrijeme nešto on dati neki svoj izraz. Više se javlja po političkim temama i sa vrlo diskutabilnom retorikom i omalovažavanjem velikog dijela stanovništva Crne Gore i ponižavanjem. Očekujem sigurno oko crkve da se javi i oko ovoga. Čudi me da nije još, nego vjerovatno tu dinamiku određuje neko iz DPS-a, pa će njemu reći kad treba da se javi.

Dakle, još jedno negativno iskustvo, kao članica komisije koja je raspodjeljivala pare nevladinim organizacijama kada je Skupština na to imala pravo opet ova PEN organizacija je svoje pare koje smo im dodjeljivali pravdala time što je davala račune iz restorana za njihovu reprezentaciju.

Ja kao Crnogorka se stidim toga, mene je bilo sramota. Ja sam govorila nećemo više da im dajemo, ali u ovoj skupštini se išlo na to - a zaboga one su procrnogorske orijentacije ... daš pare i to im je bilo malo nego su pojedini zvali, oni dobitnici Njegoševe nagrade ... da nam svašta kažu zato što navodno ... dobili onoliko koliko su oni smatrali da treba da dobiju. Prema tome, ovaj čovjek i ova organizacija koja je privilegovana kao nevladina organizacija, po meni ne zaslužuju da budu birani bilo u koji organ ove države.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:23:57)

Aleksandra Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 15:24:03)

... što ste prepoznali da moja diskusija nije trebalo da izazove kaznenu repliku kolegice Branke Bošnjak jer ću biti vrlo decidirana. Kada sam govorila o odsustvu intelektualnosti i ličnoj i profesionalnoj neostvarenosti nijesam mislila na gospođu Branku Bošnjak. Time se završava mogućnost da Branka Bošnjak dobije kaznenu repliku na moje izlaganje. Ne da nijesam mislila, naprotiv, ona vrlo dobro zna šta mislim o njoj i nemojmo se služiti manipulacijama.

Ovo jeste teren da se reaguje zato što ođe nije Rajko Todorović Todor ni ljudi koje ovi ljudi lično pominju nemaju mogućnost za kaznenu repliku. To što će u crnogorskim medijama dobiti mogućnost da brane svoju čast koju su čuvali cijelim svojim životom, svojim bićem, svojim personalitetom, svojim djelom, to je problem. Zato smo mi medijum, zato smo mi poslanici koje su ti ljudi poslali. Jer, vidite, one koje biramo i one koje branimo u ovom Parlamentu neđe govore o nama. Dakle, vrlo rado ću uzeti na sebe taj rizik da se identifikujem s djelom i riječju Rajka Todorovića Todora i da ga branim u ovom Parlamentu zato što jed 25 godina od svih velikih i strašnih nasrtaja na ovu državu taj čovjek svojim ličnim primjerom, a upravo ne bojeći se da sebe dovede u opasnost da budu kvalifikovan na ovaj način u ovom Parlamentu, upravo žrtvovao za ono što je smatrao boljitkom naše države Crne Gore.

Dakle, služiti se ođe nekim tračevima, mislim da to ne priliči intelektualcima i ljudima, rekla kazala koliko je neko potrošio za monografiju. Gospodo, prvo sebe tu pozivam i prozivam. Recimo, dajte da kao naučnici i mi budemo ti koji ćemo imati neku monografiju, neko djelo i neku sliku da bismo se mogli kandidovati u Ministarstvu kulture da nam da finansijska sredstva za to što

smo uradili za svoju državu, naravno kao umjetnici i kao stvaraoci. Hajde da pričamo o nama koji možda u naučnoj sferi nijesmo dali svoj doprinos. Āe su naše knjige. Āe su naše slike. Što bi trebalo ova država da plaća, isprazne riječi, prazne čanke, kako bi rekao veliki srpski pjesnik Rastko Petrović. Svi su čanci prazni. E, pa neće moći to da se plaća. Ova država treba da plaća i to mnogo više nego što plaća velike slikare za njihova djela kako bi njihova djela smjestila u Narodni muzej Crne Gore i kako bi ta djela bila reprezent kako da nas drugi vide onako kako treba da nas vide kroz takve umjetnike.

Ovo nije prvi put, kolege iz opozicije, da na taj način diskvalifikujete i pokušavate da diskvalifikujete ličnosti u crnogorskom Parlamentu. Bila sam u prilici da branim i dobitnika Njegoševe nagrade zato što ste mi tu priliku, odnosno nepriliku dali jer njega brani njegovo djelo i dokle više s tim. Nećete u meni imati sagovornika (Prekid) da branim ono u šta vjerujem, a to je djelo tih stvaralaca. Dajte, ako smo dozvolili da nam politička kultura padne na najniže moguće grane u istoriji crnogorskog parlamentarizma nemojmo sigrati sa svjetinjama ako smo već u toj retoričkoj zanesenosti, svetosti i protkanosti. Crnogorske svetinje su njihovi stvaraoci. Prestanite to da radite. Molim vas u vaše i svoje ime zaštitimo čast i ugled crnogorskog Parlamenta time što ćemo prvi biti braniči naših najvećih umjetnika bez obzira na to što imaju političke stavove. Jer, upravo Branka Bošnjak koja proziva intelektualce, univerzitetske profesore koji ćute bi trebalo da bude na strani onih koji su se usudili da progovore o onome u šta vjeruju. Rajko Todorović zbori o onome u šta vjeruje. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:28:08)

Ako budemo analizirali vaše izlaganje i izlaganje poslanice Vuković, vidjećete da nivo riječi koje bi mogle da potpadnu pod član 101 je potpuno drugačije. Pogotovo ste čuli vrlo jasno da je poslanica Vuković rekla da se to ne odnosi na vas. Zbilja nemate pravo ni proceduralno, ali u pravcu nekog dijaloga ovdje, očekujem nekoliko rečenica i na taj način da završimo tu raspravu.

BRANKA BOŠNJAK (17.12.19 15:28:49)

Meni samo trebaju dvije rečenice, jedna upućena vama. Hvala vam što ste mi dali riječ, da niste to učinili bila bi diskriminacija jer nešto danas imate protiv mene i napravili ste i pauzu posle mog izlaganja.

Hoću samo da kažem da ovo nijesu tračevi što sam rekla. Stojim iza toga i to postoji u arhivi Univerziteta Crne Gore jer sam bila član toga i bavila se time. Meni su se podnosili izvještaji. Bila sam zadužena kao savjetnik za nauku na Univerzitetu Crne Gore da se meni to dostavlja i da ja to revidiram. Znači, postoji arhiva Univerziteta Crne Gore i možete da vidite sve ovo što kažem jer nikad se ne bih usudila da bilo koga diskvalifikujem, a da nemam dokaze za to. Postoje članovi komisije, ne bih da uvlačim te ljude i da kažem, a ako dođe i do toga i može, evo neka me demantuje dotični gospodin, a u njegovo umjetničko djelo ... Mislím da je to stvar ukusa da li se nekome sviđa njegovo djelo ili nekome drugo, neću jer nisam iz te oblasti i ne želim da ulazim. Hoću u ovom smislu da kažem da ovo nisu nikakvi tračevi, ovo je nešto što je istina.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:30:06)

Želim da vas obavijestim da nijesmo u prenosu.
Izvolite.

MILORAD VULETIĆ (17.12.19 15:30:35)

Pozivam se na član 105 Poslovnika koji kaže - poslanici i drugi učesnici u pretresu dužni su da poštuju dostojanstvo poslanika iz Skupštine i da se jedni drugima obraćaju s uvažavanjem. To

je prvi stav. Drugi stav kaže - nije dozvoljeno korišćenje uvredljivih izraza ili iznošenje činjenica i ocjena koje se odnose na privatni život poslanika i drugih lica.

Ovdje sam čuo, po meni onako dosta teških kvalifikativa prema nekome ko nije prisutan ovdje u Parlamentu i koji sebe, kako je i rekla koleginica Vuković, ne može zaštititi ili dati obrazloženje ili objašnjenje po ovom pitanju. Molio bih Administrativni odbor je radio prema referencama za oba kandidata koje su nesporni i koje sa sigurnošću i punim (Prekid) koji smo ih podržali na Administrativnom odboru kvalifikuje i preporučuje Parlamentu da ovaj predlog Administrativnog odbora i usvoji i da predložene kandidate izabere na osnovu njihovih referenci, zasluga, posla i njihovog doprinosa koji su dali da bi bili članovi ovog tijela. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:32:03)

Zahvaljujem poslaniku Vuletiću kao jednom iskusnom poslaniku koji dobro poznaje sve procedure. U potpunosti ste u pravu za sve ovo što ste rekli, ali kada bih potpuno poštovao Poslovnik teško bismo mogli ovdje da na osnovu ovakvih diskusija idemo naprijed. Zbog toga pokušavam da nekako ipak oslonim se na to da je svako odgovoran za svoju riječ i da svako nosi svoju riječ sada i dugo jer se u Crnoj Gori svaka riječ pamti koju god izgovorite prema bilo kome. U skladu s tim, prihvatam vašu sugestiju, ali sam siguran da razumijete ovakav način vođenja.

Prijavio se Slaven Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 15:33:01)

Prijavio sam se, ali ne da se obraćam vama nego građanima Crne Gore. Potpuno me ne zanima pošto znam kako ćete da glasate i o ovoj i svakoj drugoj tački, da li ću vas uspjeti da ubijedim u nešto ili neću nego hoću da čuju građani Crne Gore. Prema tome, neću da govorim bez prenosa.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 15:33:21)

... određene forme i pošto znam da ste moderan čovjek siguran sam da ćete vi to prihvatiti.

-Pauza-

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 16:04:53)

... dnevni red Predlog liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagачima. On se javio za tu tačku dnevnog reda. Nije, nije, šalio sam se, ne bih ja to.

Nastavljamo sa Predlogom liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagачima.

Riječ ima Slaven Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 16:05:59)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Sad ova pauza malo je teška zbog uvođenja u temu i gledalaca koji su imali pauza i nas, ali probaću da ih podsjetim da u prethodnim diskusijama se otvorila polemika oko jednog člana, to je Rajko Todorović, koji je predložen ispred PEN centra i za koga smo u međuvremenu čuli od poslanice Bošnjak koja je član komisije na Univerzitetu koja je dijelila neki novac, da se radi o

čovjeku koji nije taj novac trošio u skladu sa propisima.

Nakon toga čule su se ovdje različite kritike takvog stava, jer navodno čovjek ovdje nije i ne treba mi da pričamo o tome. Ja vas pitam gospodo - a o čemu mi treba onda da pričamo kad se neko predloži za neku funkciju ovdje. Znači, imamo predlog Administrativnog odbora i imamo osobu koja ima ime i prezime i diskutujemo o njoj kao o podesnoj osobi za tu funkciju. I sad čujem da se radi o osobi koja je na Univerzitetu trošila nenamjenski novac građana i očekujete od nas da sad svjesni toga, a gospođa Bošnjak je vrlo odgovorno rekla - neka proba neko da me demantuje, dovešću članove komisije koji će ovo da potvrde. Sad neko traži od nas, samo za to što ga je predložio Administrativni odbor, a to je isti uradio zbog jednog čudnog zajkenskog rješenja da PEN centar, pazite samo PEN centar ima ekskluzivno pravo da predlaže jednog člana a drugoga predlaže civilni sektor. O tome ću malo kasnije.

A sad da se vratimo na ovaj prvi dio. Znači on je praktično, ako sam dobro razumio gospodina Škrelju po automatizmu predložen, pošto ga je predložio PEN centar. Znači vi nijeste praktično uopšte raspravljali o njegovom liku i djelu, kao ni o ovim stvarima vezanim kako on troši novac državni kad je u prilici. Niste. E sad, pošto znate kako troši novac kad je u prilici, ja vas pitam kako ćete vi da glasate za ovog čovjeka. Kako ćete vi da glasate za čovjeka za koga se unaprijed zna da je već, kad je imao priliku da troši državni novac, to radio na jedan nepodesan način. I uz to ga predlaže organizacija, ja jednostavno ne znam kako je to prošlo kao zakonsko rješenje, da ima ovlašćeni pristup u predlaganju organizacija koja dvije godine nije ništa radila i koja ne funkcioniše. A ja ću vam reći, poslije onolikih slavopoljki o PEN centru. PEN centar je jedna od šovinističkih organizacija koja je na budžetu Crne Gore iz razloga ...

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 16:08:57)

Poslaniče Radunoviću, nemojte ... Lijepo nas je upozorio poslanik Vuletić, vodite računa o elementarnom poštovanju Poslovnika.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 16:09:12)

Ja vrlo poštujem Poslovnik, riječ šovinizam ili šovinista nije zabranjena i ne umijem na drugačiji način da kažem kako je to kad neko nekoga mrzi zato što je druge nacije. Vi mi recite ako imate neki izraz, ja ću ga iskoristiti. Koji je sinonim?

Znači, to je moje mišljenje da se radi o šovinističkoj jednoj organizaciji koja je finansirana od strane države da bi povremeno dala svoje mišljenje o nekim dnevnim političkim aktuelnostima gdje DPS-u treba podrška takve organizacije. Uopšte ne vidim zašto Crnogorska kulturna mreža nema isto povlašćeni status jer ima potpuno istu funkciju ili možda onaj digitalni forenzički centar Kantari, potpuno ista stvar, to su sve razne organizacije, neke su militantne neke su samo recimo ovako kako navodno književne koje uskaču po istom zadatku da izvrše neki posao kad vama treba.

Za koleginicu Vuković, koja je vrlo lijepo branila ovu gospodu, iz iste ste branše, potpuno to prihvatam, ali ste rekli gdje su drugima slike, gdje su drugima knjige itd. Zna li vi gospođu Vuković, a vi ako pretendujete da budete intelektuala morate se izdići iznad ovog sivila koje nas je zahvatilo sve kao društvo. Zna li vi da ne može Srpski književnik da izda knjigu u Crnoj Gori o trošku ove države. Zna li vi da jedan Ranko Jovović ne može da izda knjigu bez pomoći sa strane, zna li vi da jedan Bećir Vuković, da bilo koji slikar ne može izložbu da organizuje za to što nije dio ovog tima sa PEN centrom i ostalom ekipom koja je na grbači građana Crne Gore. Zna li vi to? To bi trebalo da vas zanima ako vam je zaista stalo do Crne Gore.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 16:11:14)

Poslanica Vuković je detaljno obrazložila i svoj stav i svoje viđenje i da kažem većine nas iz DPS-a tako da nisam siguran da sada treba otvarati tu diskusiju dalje. Ovo bi moglo da nas odvede još u dosta dosta rasprave.

Predlažem da sada uz izvinjenje i poslanici Vuković i poslaniku Vuletiću damo riječ predstavniku Administrativnog odbora, kratku završnu riječ, i nakon toga da pređemo na sljedeću tačku dnevnog reda.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (17.12.19 16:11:59)

Gospodine predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege poslanici i poslanice, poštovani građani Crne Gore,

Ja ću pokušati vrlo kratko. Znači, zbog javnosti teško da bih mogao nešto više da kažem od ovoga što stoji u obrazloženju Predloga odluke koji je dostavljen svim poslanicima na klupama. Dovoljno je to da se pročita i sve je jasno ko će dobronamjerno da shvati ulogu Administrativnog odbora u ovom procesu. Ali, nije zgoreg reći da je Administrativni odbor ispoštovao sve propozicije, propise, rokove i termine koji određuju ovu veoma i po mene, tu se slažem sa poslanikom Radunovićem, komplikovanim i čudnim zakonom. Ali čudan zakon koji nije donio DPS niti nije proizvod parlamentarne većine nego je to proizvod nevladinih organizacija koji su našli za shodno da javni oglas, javno oglašavanje po pitanju izbora jednog člana Savjeta traje čak 45 dana i nakon toga je rok od 60 dana da se ta lista jedinstvena dostavi Administrativnom odboru i da Administrativni odbor nakon toga dostavlja Skupštini na izjašnjavanje. Ja kao predsjednik Administrativnog odbora, niti Administrativni odbor nema kapacitet ni ljudski ni normativni da mi ulazimo u raspravama o karakteru, o ljudima koji nemaju mogućnost da nam odgovore na takve optužbe koje smo čuli ovdje. Predstavnik PEN centra je uvaženi gospodin koji je konkurisao, ispunio je sve zakonom predviđene uslove nakon 45 dana, i jedini je kandidat ispred ovlašćenih predlagača PEN centra. To kažem, treba da pitate one koji su ovaj zakon predložili. Jer, kažem, niđe na svijetu 45 dana ne traje javno oglašavanje, ali mi moramo da radimo po zakonu i tako smo se ponašali.

Ko je, i završavam vrlo kratko, ko je šta uradio u svom životu privatno mi u ovome kažem opet ja bar toliko nisam hrabar da bih ispitao neki privatni život, nečiji privatni život i da ulazim u ono šta je on uradio kada nije bio predmet rasprave u Skupštini Crne Gore. Ja ga poznajem kao čovjeka vrlo ga cijenim po tom osnovu, ali maksimalno, još jednom ponavljam poštovanje procedure, formirana, potpredsjedniče vrlo je bitno, formirana radna grupa Administrativnog odbora da bi selektirala i provjerila svaku podršku od bilo koje NVO stavio sam iz opozicije, predložio sam da i predstavnik opozicije bude dio tog odbora, predložio sam da na narednoj sjednici, nakon predloga dobio sam kritike kako sam smio da ga predložim a da prethodno ne dobijem saglasnost od njega i napustio je radnu grupu. I na osnovu radne grupe, ja sve imam ovdje, izvještaje radne grupe, tabelu sa radnim stažem koji je jedan od elemenata za opredjeljivanje od strane Administrativnog odbora i broj NVO organizacija koje su dale podršku i sve je dostupno bilo, ne 60 dana nakon isteka javnog oglašavanja, nego i na samoj sjednici prije izjašnjavanja svi članovi Administrativnog odbora su imali to pravo da vrše uvid u dokumentaciju. Naravna stvar, da valjda poslanik ima pravo da se izjašnjava onako kako smatra da treba da se izjašnjava. Prišli smo glasanju na demokratki način, izabrali smo ono što je zadatak i ovlašćenje Administrativnog odbora. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (17.12.19 16:16:00)

Zahvaljujem poslaniku Luidu Škrelji, predsjedniku Administrativnog odbora.

Uvaženi poslanici, uvaženi građani, na ovaj način smo završili raspravu povodom Predloga liste za imenovanja dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagačima.

Još jedanput izvinjenje poslanici Vuković i drugima koji su namjeravali da se jave, poslaniku Vuletiću.

Konstatujem da smo završili pretres i prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je **Predlog za imenovanje zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.**

Podsjećam da je Predsjednik Crne Gore, saglasno Ustavnim i zakonskim ovlašćenjima

podnio Predlog da se za zaštitnika ljudskih prava i sloboda imenuje magistar Siniša Bjeković.

Predlažem sekretaru da obezbijedimo da predlagač bude tu, a predlagač je predsjednik Crne Gore Milo Đukanović.

Predsjedniče, dobar dan. Najavio sam Predlog za imenovanje zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, koji ste vi predložili. U skladu sa ovom tačkom dnevnog reda imate pravo da date dopunsko obrazloženje. Izvolite.

Predajem predsjedniku Skupštine rukovođenje.

MILO ĐUKANOVIĆ (17.12.19 16:17:56)

Uvaženi predsjedniče Skupštine, uvaženi potpredsjedniče, cijenjeni poslanice i poslanice, građani Crne Gore,

Čini mi zadovoljstvo što sam danas u prilici da vam se obratim povodom imenovanja zaštitnika ljudskih prava i sloboda i da predložim prvog čovjeka državnog organa sa važnom društvenom ulogom koji je autoritetom i efikasnim postupanjem pozvan da ulije sigurnost, kako u nesmetano uživanje garantovanih prava i sloboda svkom građaninu, tako i u djelotvornu zaštitu istih uvijek kada je to potrebno, njegujući princip vladivne prava tokom prestojećeg šestogodišnjeg mandata.

Zaštitnik je samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda i vrši funkciju na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora pridržavajući se načela pravde i pravičnosti. Riječju, zaštitnik slobodno i nesmetano vrši poslove iz svoje nadležnosti.

Podsjetiću vas da sam, shodno Ustavnoj nadležnosti predsjednika Crne Gore i obavezama koje proizilaze iz Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, pokrenuo postupak utvrđivanja predloga kandidata za Zaštitnika, raspisivanjem javnog poziva 01. septembra 2019. godine, na koji su sve zainteresovane stručne i naučne institucije i nevladine organizacije, čija je osnovna djelatnost zaštita ljudskih prava i sloboda, bile u mogućnosti da odgovore podnošenjem obrazloženog predloga. Ukupno posmatrajući gotovo 100 stručnih i naučnih institucija, kao i nevladinih organizacija i osam predloženih kandidata za Zaštitnika, dali su doprinos uspješnom sprovođenju pomenutog postupka svjedočeći time transparentnosti procesa, a što je najvažnije naglašavajući važnost položaja i nadležnosti Zaštitnika u Ustavnom sistemu Crne Gore. Ovo je prilika da im svima još jednom uputim izraze zahvalnosti.

Nakon što sam 17. oktobra ove godine održao konsultacije sa ovlašćenim predstavnicima naučnih i stručnih institucija i dodatno sa njima razmotrio zavidne biografije osam predloženih kandidata, cijenio sam opravdanim da za Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore predložim magistra Sinišu Bjekovića. Kako to Poslovnik Skupštine Crne Gore nalaže, obrazloženi predlog uputio sam predsjedniku Parlamenta gospodinu Ivanu Brajoviću.

Siniša Bjeković rođen je u Pljevljima 12. aprila 1963. godine, osnovnu školu i srednju ekonomsku školu završio je u Podgorici, a diplomirao je na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore 1987. godine. Zvanje magistra pravnih nauka stekao je na fakultetu pravnih nauka Univerziteta Donja Gorja 2010. godine. Doktorat je na postdiplomskim studijama na istom fakultetu od 2016. godine. Dugogodišnji aktivista civilnog sektora sa radnim angažmanom koji je više od dvije decenije primarno usmjeren na edukaciji o pravima i zaštiti temeljnih ljudskih prava i sloboda.

U najranijoj fazi profesionalno je bio angažovan u državnoj upravi, a nakon toga u institucijama koje su neposredno povezane sa zaštitom prava čovjeka. Prvo u Institutu za razvoj i istraživanje u oblasti zaštite na radu u okviru kojeg je kao sekretar i direktor Sektora opštih poslova objavio više stručnih radova i kao koautor prvi komentar Zakona o zaštiti na radu Crne Gore.

Najznačajniji period njegovog profesionalnog angažovanja vezuje se za vrijeme od 2000. godine u Centru za ljudska prava Univerziteta Crne Gore, odnosno kasnije Organizacionoj jedinici Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore, najprije kao programski izvršni direktor, a kasnije rukovodilac ovog tijela sve do izbora na funkciju zamjenika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore 20. januara 2015. godine.

Za vrijeme rada u akademskoj zajednici bio je jedan od promotera uvođenja predmeta

Ljudska prava i slobode, ne samo na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore nego i na drugim univerzitetskim jedincama.

Tokom 2004. kao ekspert uključen je u crnogorski tim koji je uradio Studiju kompatibilnosti prava Crne Gore sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Paralelno sa svojim redovnim obavezama kao stručnjak prepoznat u aktivnostima civilnog sektora, bio je angažovan kao predavač na Policijskoj akademiji za oblast prava Evropske unije ... godine predaje na obukama u Upravi za kadrove Vlade Crne Gore. Takođe, brojni relevantni subjekti iz kruga međunarodnih organizacija su ga uključili u rad kako bi pružio ekspertsku podršku lokalnim institucijama ili u okviru realizacije projekata vezanih za Crnu Goru.

Od 2008. sa mandatom do 2023. član je Evropske komisije protiv rasizma i netoolerancije kao nezavisni ekspert jednog od najznačajnijih tijela Savjeta Evrope zasnovanog na zaštiti ljudskih prava i sloboda, a u dva mandata bio je član biroa ove komisije.

Objavio je više publikacija naučnih, stručnih, obrazovnih u svojstvu autora i koautora od kojih jedan broj je objavljen i van granica Crne Gore. Odlično govori engleski i italijanski jezik.

Poštovane poslanice i poslanici, siguran sam da svojim ljudskim i profesionalnim kapacitetima, bogatim radnim iskustvom, magistar Siniša Bjeković opravdava predlog da bude imenovan za zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, uz uvjerenje da će biti istinski posvećen daljem unapređenju i afirmaciji rada institucije u kojoj je obavljao poslove zamjenika zaštitnika i da će pružiti značajan doprinos djelotvornoj i efikasnoj zaštiti ljudskih prava i sloboda građana naše države znalački postupajući u skladu sa Ustavom Crne Gore, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i opštim pravilima Međunarodnog prava. Uvjeren sam da će novi zaštitnik ispuniti, ne samo vaša i očekivanja svih institucija i organizacija i pojedinaca koje su uzeli učešća u ovom postupku nego i društvene zajednice u cjelini, te da će imati vašu otvorenu podršku na neupitnom putu ka ostvarenju našeg zajedničkog cilja kakav je dostizanje novog nivoa demokratizacije društva i unapređenja zaštite ljudskih prava i sloboda. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:24:32)

Hvala vam, predsjedniče Đukanoviću.

Otvaram pretres i prvo riječ ima poslanica Branka Tanasijević, neka se pripremi poslanik Slaven Radunović. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ (17.12.19 16:24:46)

Poštovani predsjedniče države gospodine Đukanoviću, poštovani predsjedniče Parlamenta, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Sa određenim razlikama u statusu, ovlašćenjima i iskustvima institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda je danas dio sistema u više od sto država što govori o neopohodnosti njenog postojanja svuda gdje postoje demokratske tendencije. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda kao nezavisna i samostalna institucija sa visokim stepenom autonomnog djelovanja u Crnoj Gori postoji od 2003. godine. Svoj rad je uskladila sa nacionalnim i međunarodnim pravnim dokumentima koja se odnose na ovu oblast što doprinosi kvalitetu njenog djelovanja i postignutim rezultatima. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore iz 2011. godine Zaštitnik je uspostavljen kao nacionalni mehanizam za prevenciju torture i institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije. Kredibilitnosti ove institucije doprinosi i vrlo pažljiva kadrovska politika, tj. angažovanje stručnjaka različitih profila koji načinom rada doprinose reprezentativnosti institucije. Kancelarija Zaštitnika redovno komunicira sa građanima i obavještava ih o toku postupaka po njihovim pritužbama. Svaki kontakt sa građanima, u ovom slučaju, praktično se može tretirati kao medijacija i besplatna pravna pomoć.

Zbog profesionalnog pristupa svim problemima koji su u njenoj nadležnosti institucija Zaštitnika sve više dobija na značaju i sve češće se prepoznaje kao adresa kojoj se građani obraćaju sa povjerenjem u slučaju kada je potrebno zaštititi njihova prava i slobode.

Zbog značaja ove institucije u Crnoj Gori veoma je važna činjenica koju je istakao

predsjednik Đukanović da je na mjesto Zaštitnika ljudskih prava i sloboda konkurisalo osam izuzetno kvalitetnih kandidata od kojih je Predsjednik države za tu funkciju predložio gospodina Sinišu Bjekovića.

Klub Demokratske partije socijalista će podržati predlog predsjednika Đukanovića iz više razloga. Kao prvo, magistar Siniša Bjeković je čovjek koji ima ekspertsko znanje u oblasti ljudskih prava po kome je poznat, ne samo u Crnoj Gori nego i u evropskim i međunarodnim okvirima. Posebno bitna referenca gospodina Bjekovića je sklonost dijalogu i timskom radu kao i objektivnost i nepristrasnost u iznošenju stavova, što ga posebno preporučuje za mjesto zaštitnika. Kroz višegodišnji rad i iskustvo koje je stekao na poziciji zamjenika Zaštitnika, pokazao je poseban senzibilitet za pitanja od značaja za građanke i građane Crne Gore što je jedna od osnovnih odrednica čovjeka koji treba da bude na čelu ove institucije.

Ovim povodom, takođe, neophodno je istaći i da je gospodin Bjeković posljednjih godina, posebno od 2015. godine od kada je izabran na mjesto zamjenika Zaštitnika, intenzivno saradivao sa Skupštinom Crne Gore što je bila prilika da se poslanici upoznaju sa njegovim referencama. Članovi odbora na sjednicama na kojima su razmatrani godišnji i drugih izvještaji Zaštitnika imali su priliku da se upoznaju sa načinom rada, pristupom poslu, znanjem i iskustvom gospodina Bjekovića. Takođe na raznim konferencijama, okruglim stolovima i radionicama, dolazili su do izražaja njegovi stručni kapaciteti i posvećenost unapređenju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori.

Kao što je u obrazloženju predloga istakao Predsjednik države, gospodin Bjeković ima izuzetne profesionalne rezultate i biografiju koja je za svako uvažavanje. Kratko ću ponoviti samo jedan dio na nacionalnom nivou učestvovao je u brojnim projektima civilnog sektora kao predavač ili konsultant, rukovodio je Centrom za ljudska prava Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore, a u okviru međunarodnog angažmana vršio je funkciju potpredsjednika Upravnog odbora balkanske mreže za ljudska prava.

Kao međunarodni predavač bio je angažovan na akademskim institucijama u zemlji i inostranstvu od 2008. godine i danas vrši funkciju člana Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije u kojoj je od početka 2015. godine bio član biroa ovog tijela. Bio je član dvije radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Evropskoj uniji, autor je ili koautor brojnih akademskih i stručnih publikacija, studija, analiza i članaka u oblasti ljudskih prava.

I za kraj želim da kažem, pošto je znanje najbolja preporuka, a postignuti rezultati u određenoj oblasti pretpostavka uspješne poslovne karijere, klub Demokratske partije socijalista daje punu podršku predlogu Predsjednika države Mila Đukanovića i smatra da Siniša Bjeković treba da dobije podršku Skupštine Crne Gore i bude izabran na mjesto Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:29:48)

Hvala vam.

Riječ ima poslanik Slaven Radunović, a neka se pripremi poslanik Ranko Krivokapić. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 16:29:57)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovani građani Crne Gore, poštovani gospodine Bjekoviću koji vjerovatno ovo gledate, meni je dosta poznata vaša biografija kao i vaš rad u prethodnom periodu, kao zamjenika, znam da ste pokušali dosta toga da uradite i sa čovjekom koji je do sad bio zaštitnik ljudskih prava, ali kao što i vi znate sve što se i na bilo koji način sukobljavalo sa interesima vladajuće strukture, a na šta ste vi ukazivali nije moglo da se sprovede u djelo. Zbog toga smatram, a vi se nećete ljutiti što neću dalje o vašoj biografiji i o vama, što mislim ovih pet minuta ne treba da trošim na to jer nažalost, ni vi a ni niko ko želi u Crnoj Gori na svoj način i shodno svojim ubjeđenjima da obavlja poslove pošteno to ne može dok je Crna Gora zarobljena država. A Crna Gora je zarobljena država baš od čovjeka koji je vas predložio. Iz tog razloga, između ostalog, lub

Demokratskog fronta neće glasati, neće glasati za. Jer, čovjek koji je vas predložio je zarobio Crnu Goru i drži je u tamnici iz koje teško može da izađe dok on ne siđe sa vlasti. Taj čovjek vlada na način kako su vladali njegovi prethodnici u Komunističkoj partiji Jugoslavije, on i dalje koristi iste poluge vlasti, znači nekadašnju službu državne bezbjednosti, današnji ANB, nepotizam u raznim agencijama, njegovi rođaci i prijatelji su najveći stručnjaci za najprofitabilnije poslove u ovoj državi, on je, vidjeli ste sinoć, kao jedan od najbogatijih političara u Evropi bio između ostalog sa pionirkama i borcima NOR-a i njihovim sledbenicima i glumio Josipa Broza Tita.

On, na žalost, kao najmoćniji čovjek u Crnoj Gori ne zna da mu je savjetnik čovjek koji je snimljen kako uzima novac i on tog čovjeka nije smijenio s vlasti niti suspendovao. On ne zna da u Vrhovnom državnom tužilaštvu zemlje čiji je predsjednik i gdje žari i pali, visoki javni funkcioner Nenad Vujošević na snimku koji je snimio gospodin Knežević, jasno optužuje Duško Knežević vrhovnog državnog tužioca za uzimanje mita i u toj zemlji niko ništa ne preduzima po tom pitanju. Ovo je zemlja u kojoj je jedan Milivoje Katnić specijalni državni tužilac, ovo je zemlja u kojoj kad se gube izbori, izmišlja se državni udar, hapse se poslanici opozicije i sudi se liderima opozicije u jednom smiješnom procesu od kojeg je sramota svakog časnog građanina Crne Gore koji je shvatio u kakvoj državi živi.

I na kraju dolazi i ono poslednje, malo je gospodinu Đukanoviću sve ovo što sam do sad rekao nego je odlučio i da zakrvi Crnu Goru, odlučio je da krene na Mitropoliju crnogorsko-primorsku Srpske pravoslavne crkve. Krenuo je da uzima i ono što su Nemanjići gradili. Kaže, sve što je bilo prije 918. da pripadne državi Crnoj Gori, svako ko je gradio, gospodine Đukanoviću prije 918. gradio je za crkvu, nije gradio za državu. Hramovi se nisu gradili ni kao magacini, ni kao duvanske ispostave, ni kao pumpe za glisere, nego su se gradili da se ljudi mole u njima. I na vaše zadovoljstvo kao čovjeka koji vodi ovu državu, hramovi su puni, puni su kako nikad nisu bili. Taman smo se malo oslobodili onog komunističkog poslijeratnog, naravno ovdje pričam o onim komunistima koji su zloupotrebljavali svoju funkciju a ne koji su služili svome narodu, taman smo se oslobodili onih koji su jahali popove i utjerivali stoku u crkve, a vi hoćete nešto slično da nam opet priredite. E gospodine Đukanoviću, neće moći. Znači ta linija, vi ste jedanput povukli jednu žutu liniju. Mi sad povlačimo crvenu liniju, preko ovoga ne može. Povucite ovaj zakon, gospodine Đukanoviću, ako mislite imalo dobro Crnoj Gori, ako mislite dobro i vama i nama i svima koji ovdje sjede, ne tjerajte ove ljude ... a otvoreno vam kažem, makar desetoro od njih mi je u privatnom razgovoru reklo da ih je čudo našlo što moraju da glasaju o ovome, i vi to znate, ali vas nije briga za njihova dostojanstva, vi znate da će vas oni poslušati i ja znam da će vas oni poslušati jer, ne bi do sad bili u ovim klupama da vas nisu sve slušali. Zato kažem vama, vi odustanite od ovoga, vi imate tu moć. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:35:24)

Hvala.

Poslanik Ranko Krivokapić, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (17.12.19 16:35:33)

Poštovani kolege, poštovani građani,

Rijetke su prilike kad bi bar u zemlji kao što je Crna Gora trebalo da se oko nečega okupimo kao oko stručnog i časnog čovjeka i to je smisao Ombudsmana, tako je nastao u Skandinaviji, a imali bi i mi što da naučimo od njih, barem oko toga što smo mi to imali prije njih. Kad su oni to uvodili pisali su knjige o nama kao hrabrom narodu crnih planina, bili smo im uzor kako treba da se okupe oko časnog čovjeka, borbe i slobode. Mi smo od njih preuzeli to, oni su sazrijevali, mi sad više nemamo čovjeka oko kojeg se možemo okupiti, čak i ako ga podržavamo kao časnog, stručnog, čija riječ može da naše zavade smiruje i u pravnom i u političkom dijelu. Ombudsman bi to trebao da bude, da svojom stručnošću stekne autorite dok dođe na funkciju. Da na funkciju stekne i opšti društveni autoritet snagom svoje riječi, stručnošću i pravovremenim djelovanjem na javnoj sceni Crne Gore.

Šučko Baković koji je otišao imao je takvih trenutaka i to ne treba zaboraviti. Postojao je jedan ugaoni kamen na koji bi trebalo da se dozida još. Jedan slučaj bio je i slučaj Medojevića kada se na vrijeme oglasio oko neustavnog oduzimanja imuniteta, odnosno nemanja imuniteta poslanika. Nisi ti došao do zatvora tada.

Sada mi imamo čovjeka za kojeg je SDP jasno rekao da će ga podržati. Mi gledamo predlog, ne gledamo predlagača, njegov motiv. Nadam se da je motiv bio onakav kakav je saopšten u obrazloženju i nezavisno od toga, ispoštovaćemo predlog jer taj čovjek to zaslužuje. Bio je naš predlog ali u pravom vremenu i za sudiju Ustavnog suda. Tada ga ni lijevo ni desno nijesu htjeli podržati, ni lijevo ni desno. Ali, sadisfakcija je, kao i uvijek, zakasnila da smo uspjeli da sada taj čovjek može uzeti odgovornu funkciju, jednu od težih ako bude prostora. Ali u sistemu kakav je Crna Gora gdje se institucije gaze, gase, gdje su više fasadne nego suštinski jedan čovjek neće moći mnogo, čak ni Ombudsman koji ima taj stepen ustavne nezavisnosti. Pomognite mu da ne bude samo predložen i izabran, prije svega mislim na većinu, no mu date prostor da ustavi vlast. Ustav kod slovenskih naroda upravo ima tu funkciju da ustavi vlast, ne da ustavi opoziciju, ne da ustavi medije, ne da ustavi drugačije mišljenje, nego da ustavi vlast koja ima svu moć i finansijsku, i funkcionalnu, kod nas i paramoć. Dajte mu priliku da taj autoritet stručni iskoristi u dobrobit svih nas.

Vidimo kako danas zvuči Parlament, prijeti se da Parlamen neće moći da zasijeda, čuo sam takvih prijetnji, čuo sam takvih prijetnji, neke sam i vidio, Parlament uvijek zasijeda. Čuo sam danas i mudre riječi Peđe Bulatovića u jutrašnjem dijelu. U težim trenutcima smo to radili na više čojški način, na više čojški način. Ovo pitanje koje hoćete da dignete do vatre je pitanje katastra, pitanje katastra koji ste zajedno kršili 90-tih godina upisujući se bez pravnog osnova i ništa drugo nije no katastarsko pitanje. Da je bilo države i zakona ovaj zakon ne bi imao takve podjele među narod. Ovo je plaćanje računa gaženje države 90-te, plaćanje računa gaženje države 90-te, nezakonitog ponašanja da bismo sad došli opet do zavade oko nečega što će riješiti pravo. Nismo više sami, na sreću nismo više sami pa će nam pomoći da ovo riješimo. Nije ovo mjesto đe treba ponovo da otvorimo pandorine kutije našeg sukoba. Sukobi su drugačiji, ne treba bježatai od državnog udara, i svega ostaloga, nefunkcionisanje Parlamenta, nefunkcionisanja vladavine prava, zakona, zarobljene države. To su pravi sukobi među nama, to su pravi sukobi među nama. Crkva će preživjeti i živjeti, ovako ili onako, ćeranja neće biti to vam sigurno kažem, znajući Crnu Goru, ali dajte da rješavamo ona pitanja a ne da se krijemo iza crkve, ne da se krijemo iza crkve ili iza Ombudsmana danas. Postoje mnogo dublja pitanja koja zavise od nas i dajte da to rješavamo, a njega pozivam da bude i u ovoj zavadi koja se sprema glas stručnosti, razuma i pravovremenosti. Da ta ustavna funkcija ne bude samo ukras nego da pomaže Crnoj Gori. Imamo dovoljno ukrasnih institucija koje ne rade svoj posao nego su partijske, on nije partijski čovjek, to je sreća. Svaka funkcija obavezuje. Francuzi to kažu najprostije ... funkciju pokrijte rezultatima. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:40:39)

Hvala.

Poslanik Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi poslanik Boris Mugoša. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (17.12.19 16:40:46)

Zahvlajujem, predsjedavajući.

Poštovani Predsjedniče Đukanoviću, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je nezaobilazan faktor u procesu demokratizacije društva, odnosno u procesu zaštite, unapređivanje prava i slobode svih građana. Dozvolite mi na početku da pohvalim rad ove institucije u prethodnom periodu i bivšeg ombudsmana gospodina Bakovića. Svjedoci smo brojnih primjera, a imali smo priliku da to sagledamo i kroz godišnje izvještaje da su rad i postupanje Ombudsmana dali izuzetno pozitivne

rezultate za crnogorsko društvo u praksi u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, u prethodnom periodu.

Želim da podsjetim javnost i sve nas da je prvi Ombudsman u ovom parlamentu izabran oktobra 2003. godine, dakle prije 16 godina. Uvođenje ove institucije u crnogorski pravni sistem značajno je bilo i sa aspekta obaveze usklađivanja i ujednačavanja našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije i međunarodnim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik u vršenju svoje funkcije djeluje na način što ukazuje, upozorava, kritikuje, predlaže ili preporučuje. Na zahtjev organa Zaštitnik može dati mišljenje o zaštiti i unapređenju ljudskih prava i sloboda. S obzirom na trenutna ovlašćenja institucije Ombudsmana i činjenicu da ova institucija predstavlja neizostavan dio svakog demokratskog društva, javlja se logična potreba za konstantnim jačanjem kapaciteta ove institucije.

Pošto su polja djelovanja Ombudsmana ljudska prava, smatram da predloženi kandidat mora da ima visoko znanje o ljudskim i manjinskim pravima, multikulturalizmu, javnoj upravi i pravosuđu. Isto tako treba da pokaže poseban senzibilitet za ugrožene grupe kao što su žene, djeca i ljudi sa posebnim potrebama. Isto tako suština važnosti je da osoba koja je na čelo ovako važne institucije ima sposobnost da uspješno komunicira sa građanima, javnosću i subjektima čiji rad ispituje i kontroliše.

Uloga Ombudsmana u savremenom društvu je velika. Tako uloga Ombudsmana je i posebno važna u višenacionalnim zajednicama kakva je upravo Crna Gora jer se Ombudsman ovdje pojavljuje i kao instrument u borbi protiv diskriminacije nacionalnih manjina i njihovih pripadnika. Stoga apelujem sa ovog mjesta da novi Ombudsman sa posebnim senzibilitetom i dodatnom pažnjom prati svaki pokušaj ili postupanje koje bi za rezultat imalo bilo koji vid diskriminacije manjina i njihovih pripadnika. Samo na takav način ako postupamo i reagujemo mi ćemo kao društvo pokazati zrelost i spremnost da budemo dio naprednih zemalja. Svakako da je veliki opseg interesovanja građana kada je u pitanju postupanje Ombudsmana zato i ne čudi zbog čega sve veći broj građana se obraća za pomoć. Zato želim da ohrabrim budućeg Ombudsmana da u narednom periodu, osim postupanja po prijavama građana, imamo i sve više postupanja na ličnu inicijativu samog Ombudsmana, odnosno po službenoj dužnosti. Na taj način ova institucija će svakim danom biti snažnija i na taj način građanima ulivaćemo dodatno povjerenje kada je zaštita ljudskih prava i sloboda u pitanju.

Na kraju želim da kažem da pored svega navedenog Ombudsman ima i širu misiju, a to je stvaranje svijesti o potrebi vladavine prava, o potpunoj i dosljednoj zaštiti slobode i prava građana i opšte stvaranju pravne sigurnosti i povjerenju institucije sistema, kao i zakonitog i nepristrasnog rada svih državnih organa pred kojim građani ostvaruju prava, slobode, obaveze i pravni interese.

Smatramo da predloženi kandidat gospodin Bjeković može odgovoriti svim izazovima zato će poslanici Bošnjačke stranke glasati za uvaženog gospodina Bjekovića. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:45:05)

Hvala vam.

Riječ ima poslanik Boris Mugoša. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (17.12.19 16:45:12)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovani predsjedniče države gospodine Đukanoviću, uvažene građanke i građani,

Ja ću na početku da uputim izvinjenje, predsjedniče, imam potrebu 30 sekundi da obavijestim javnost o nečemu što me onako u ljudskom smislu prilično razočaralo, a to je da sam na jednom portalu pročitao izvjaštaj sa današnje sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet gdje se raspravljalo o ozbiljnom pitanju kao što je Montenegro airlines, ali prije svega koncesije oko Aerodroma. Čitam na tom, trebalo da bude ozbiljnom portalu, nešto što sam ja rekao, ja to nisam rekao, od četiri pasusa koja su navedena u svakom pasusu je napravljena greška. Ja se

nadam da je nenamjerna. Nije dobro, nije dobro jer sa ovakvim tekstovima nećete pomoći uvaženi novinari onima kojima mislite da povećate popularnost u javnosti, a isto tako nećete moći i da nama kao Socijaldemokratama smanjite popularnost u javnosti sa ovakvim tekstom. Ja i dalje podsjećam javnost na jednu izreku Iva Andrića koji je rekao sledeću stvar: "Nije najveća budala onaj koji ne zna da čita, nego onaj koji misli da je sve što pročita istina". Zbog toga, uvaženi građani, nemojte da mislite da sve što pročitate na portalima i u medijama je istina.

Što se tiče predloga kandidata za Zaštitnika ljudskih prava i sloboda ja bih na početku zaista želio da pohvalim jednu praksu koju je predsjednik Crne Gore gospodin Đukanović uveo, a tiče se raspisivanja javnog poziva za predlaganje kandidata za Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, a kasnije i konsultacije sa onima koji su bili predlagači. Našao sam negdje podatak da je tu bilo oko 100 stručnih i naučnih institucija i nevladinih organizacija i to je čini mi se dalo jedan mnogo jači kredibilitet cijelom ovom procesu. Uticalo je značajno na njegovu transparentnost, a potvrda tome i da smo za kandidata dobili nekoga ko je, siguran sam, najbolji među svima onima koji su se javili ne zato što su oni loši, naprotiv bilo je zaista izuzetno kvalitetnih kandidata, ali ovaj koji je predložen gospodin Bjeković čini mi se da zaslužuje da bude izabran iz nekoliko razloga. Prvi razlog je zato što je to osoba koja ima izrazito kvalitetan profesionalni background i prije svega u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda. Na žalost u Crnoj Gori je mnogo teže dobiti potvrdu za kvalitet nego u inostranstvu, ali je i bitno da je dobijete u inostranstvu. On je potvrdu dobio na međunarodnom planu i neko ko je član Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije, kao nezavisni ekspert jednog od najznačajnijih tijela Savjeta Evrope zasnovanom na zaštiti prava i sloboda znači da se radi o kvalitetnom čovjeku. Znači da se radi o čovjeku čiji rad je prepoznat i van ovih granica potvrda tome i činjenica da je objavio i stručne i naučne časopise kao autor i koautor u zemljama kao što su Italija, Austrija itd. Druga stvar koja je veoma važna to je da je to osoba koja je prethodnih gotovo pet godina bila na funkciji zamjenika Zaštitnika ljudskih prava, ali potenciram za oblast zaštite o diskriminacije. Jedna veoma osjetljiva oblast u Crnoj Gori i za taj svoj rad je dobio pohvale i od nevladinih organizacija koje se bave tim pitanjima i čini mi se da je u toj oblasti napravio jedan zaista značajan iskorak kada je u pitanju prije svega ranjive kategorije našeg društva.

Ljudska prava i slobode mi moramo svi da znamo i mi ih ne propisujemo, mi ih ne odobravamo, ona su garantovana. Mi ne smijemo da procjenjujemo da li neko ima ljudsko pravo zato što mu je ono garantovano. Pravo na poštovanje čovjeka njegovog dostojanstva nije ničiji individualni hir i to je nešto oko čega ne možemo da pregovaramo. Imali smo zakone u ovoj Skupštini gdje su poslanici pokušali nekome da određuju koje je njegovo ljudsko pravo. To ne smijemo nikad da radimo. Ja sam siguran da od stepena zaštite ljudskih prava jedne države zavisi kvalitet te države.

Na kraju kad bih pokušao u jednoj rečenici da sumiram sve ovo što sam rekao i da ocijenim vaš predlog ja bih rekao da ste se vi rukovodili kvalitetom i kontinuitetom, a ja uvijek mislim da je to dobitna kombinacija. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:50:25)

Hvala, poslaniče Mugoša.

Sad smo završili krug onih poslanika koji su diskutovali u ime klubova poslanika. Sad možete predsjedniče Đukanoviću i vi da uzmete riječ ili ako ne otvaram diskusiju.

Izvolite, sad je prvi diskutant Halil Duković, a neka se pripremi Marina Jočić.

HALIL DUKOVIĆ (17.12.19 16:50:53)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi predsjedniče Đukanoviću,

Velika je odgovornost postaviti čovjeka na mjestu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda jer je on u obavezi da prati razvoj i unapređenje ljudskih prava u Crnoj Gori, ali u isto vrijeme i da obavještava nas ovde u ovom parlamentu, ali i cjelokupnu crnogorsku javnost o stanju ljudskih

prava u Crnoj Gori. Pored ovih, obaveza institucije Ombudsmana jeste da svakom građaninu Crne Gore koji smatra da su mu ugrožena ljudska prava pruži zaštitu i ako ne može onda da ga pravno uputi na lijek kako bi svaki građanin sačuvao svoja prava.

Što se tiče institucije osnovali smo je 2003. godine. Prvi put je donesen Zakon o Zaštitniku u ovoj Skupštini 2003. godine i od tada institucija se zaista razvijala kao nezavisna, ali smo dokazali da građani pored one institucijom ustanovljene sudske zaštite imaju i još i jednu nezavisnu, a to je zaštitu koju pruža institut Ombudsmana. Nezavisnost i veća vidljivost institucije od njenog nastajanja bila je značajna. Normalno je da je na samom početku institucija bila najmanje vidljiva, ali je ona vremenom postajala sve vidljivija i jačala. Naravno i izmjene Zakona o Ombudsmanu koje su uslijedile ovu su instituciju uz nove nadležnosti zaista ojačale. Činjenica da smo Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda usaglasili sa evropskim standardima govori o tome da samo i mi svi želimo da institucija Ombudsmana zaista zaživi u onom obliku u kakvom je i data zakonom.

Naravno, razvoju institucije doprinijeli su svi. Prije svega zaposleni u instituciji Ombudsmana, naravno razvoj dugujemo i ljudima prethodnicima koji su vodili ovu instituciju, ali sigurno i svim zaposlenim u ovoj instituciji, jer možemo slobodno da konstatujemo da u toj instituciji radi jedan značajan broj zaista uglednih i edukovanih ljudi. Sama činjenica da je i gospodin Bjeković, koji je danas ovdje kandidat za Ombudsmana, dio te uspješne ekipe, zaista govori o jednom dobrom odabiru i da će institucija Ombudsmana nastaviti svoj put kao nezavisna institucija koja će raditi na jačanju afirmacije ljudskih prava u Crnoj Gori, a nama je zaista potrebna jedna nezavisna institucija da nas realno obavještava i upozorava o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori i sasvim je pogrešno što neko misli da imi iz vlasti ne želimo da vidimo realnu sliku. Sasvim suprotno, jedino tako možemo djelovati, učiniti da popravimo stanje ljudskih prava u Crnoj Gori, a podsjetiću sve prisutne, a i crnogorsku javnost da smo mi u saradnji sa Ombudsmanom već to radili. Podsjetiću vas samo na nekoliko činjenica, prvi izvještaj recimo o stanju ljudskih prava u zatvorskim, pritvorskim jedinicama koji smo dobili od institucije Ombudsmana stvarno nije bio za pohvalu. Ako uporedimo taj izvještaj sa zadnjim izvještajem koji smo dobili ove godine i raspravljali na Odboru o tome, zaista ćemo vidjeti koliki je napredak tu napravljen, ali šta je uslijedilo između toga. Velika saradnja koju smo imali, Skupština odnosno Odbor za ljudska prava i slobode sa Ombudsmanom, nekoliko posebnih izvještaja u tom dijelu, zatim nekoliko posjeta koje su uslijedile u tom sistemu i naravno kontrolnih saslušanja dovelo je do toga da smo zaista došli do onog nivoa koji smo željeli u posebno ovim pritvorskim i zatvorskim jedinicama.

Naravno, druga stvar je činjenica državne uprave gdje smo zaista napravili veliki pomak. Istina je da nas izvještaj Ombudsmana stalno upozorava i na neke probleme sa kojima se suočavamo, posebno sa pojavom ćutanja administracije koju zaista više teško tolerišemo, ali moramo znati jednu stvar, da će institucija Ombudsmana u narednom periodu preuzeti još jednu svoju obavezu koju do danas nije koristila, a to jeste da se od organa zatraži uklanjanje one osobe koja ne ispunjava svoje obaveze predviđene zakonom.

Na kraju zaista želim da pohvalim prije svega kandidata gospodina Bjekovića, koji je od 2015. godine u instituciji Ombudsmana, želim da nastavi jednu dobru saradnju koju ima sa Skupštinom Crne Gore posebno sa Odborom za ljudska prava i slobode, jer na svim sjednicama institucija Ombudsmana uvijek je prisutna u radu Odbora. Vjerujem da ćemo svi zajedno na čelu sa insitucijom Ombudsmana raditi na razvoju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori, jer je to nešto što svi želimo i čemu svi težimo.

Zahvaljujem, naravno podržavamo taj predlog.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:56:03)

Hvala vam.

Riječ ima poslanica Marina Jočić, a neka se pripremi poslanica Aleksandra Vuković.
Izvolite.

MARINA JOČIĆ (17.12.19 16:56:11)

Gospodine Đukanoviću, ako se ne varam vi ste prvi put u ovom sazivu ovde među poslanicima na plenumu.

Za sve ove godine gotovo da nije bilo dana da nisam imala potrebu da vam postavim neko pitanje ili da žestoko reagujem na neku vašu izjavu ili postupak. Danas je tema, kao što znamo, predlaganje ombudsmana i koga god vi predložite za ombudsmana, ko god da je to bio makar iz moje porodice, ja neću glasati za njega. On je za mene sumnjivo lice, a zašto je sumnjivo lice? Da se razumemo, gospodina Bjekovića privatno poznajem, od malih nogu ga poznajem. Nema ništa loše privatno što bih ja mogla da kažem o njemu, u tom smislu je sve ok, ali njegova jedina mana je u ovom trenutku to što ga vi predlažete. Zašto smatram da je to problem? Smatram zbog toga što kao novinar prije svega i politički misleći čovjek pratim vaš rad 30-ak godina. Poslije 30 godina od one zemlje koju ste prihvatili u naručje, vi ste stvorili jednu sprženu zemlju. Sve ono što je valjalo u Crnoj Gori, sve ono što je imalo neku vrijednost nalazi se u rukama vašim, vašeg brata, sestre, sada i sina, stasala je nova generacija, i vaših najbližih prijatelja. To narod Crne Gore nije zaslužio. Oni su vam dali povjerenje, a vi ste ga zloupotrijebili. Bilo je koji su mu dali povjerenje. Dakle, kao da to nije dovoljno.

Vi ste gospodar života i smrti slobode u Crnoj Gori. Od vaše riječi, a ne od institucija sistema u Crnoj Gori sve zavisi i to je jedna žalosna činjenica za Evropu u 21. vijeku. Kao da nije dovoljno sve ovo što držite u svojim rukama, ostalo je još nešto. Ostala je imovina Srpske pravoslavne crkve i niste uspjeli kao sva ostala preduzeća, kao preduzeća što ste uspjeli, niste uspjeli Srpku pravoslavnu crkvu da uništite. Sada ste na sebe preuzeli taj zadatak. Ja kad se nađem sama sa sobom stalno sam u dilemi da li vi to radite iz ideoloških razloga, zato što smatrate da se treba promijeniti nacionalna svijest ljudi u Crnoj Gori, preoblikovati, ili zato što vam je prvenstveno stalo do tih atraktivnih nekretnina. Evo ostaću i dalje u toj dilemi, ne znam tačno. Međutim kad sam vas sinoć vrlo kratko gledala na onom balu vampira i da ste govorili ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 16:59:10)

Molim vas, ja dopuštam kad vi govorite oštro politički, to je u redu. Vi vrijeđate jedan skup, na kraju, ja sam bio na tom skupu i na kraju to je skup podrške antifašizmu, ja mislim da je to jedna od najznačajnijih tekovina Crne Gore. Molim vas vodite računa o tome da ne bi dobili opomenu.

MARINA JOČIĆ (17.12.19 16:59:39)

Apsolutno, gospodine Brajoviću, se slažem sa vama da je jedna od važnijih tekovina Crne Gore antifašizam. Međutim, gospodin Đukanović radi suprotno sve tome, znate. Mi u Crnoj Gori, u Srbiji, u Crnoj Gori se osećamo kao Jevreji tridesetih godina u Njemačkoj. Mi smo progonjeni. Djeca ne rade, ne mogu da se školuju, odrasli ne rade, znate fino strukturu nacionalnu u državnim organima, u institucijama sistema nema Srba. Ko je to radio? Tridesetih godina Jevreji nisu mogli da budu u sistemu Njemačke države. To je jedna vaša velika odgovornost i sad ste krenuli na crkvu, kao što rekoh. Vi znate da ćemo imati 21-og veliki skup u Nikšiću, ali to nije sve što će biti. Ako budete nastavili tim putem koji ste najavili, da otimate crkve verujućim ljudima u Crnoj Gori, ako budu muškarci poklekli, a mi žene tradicionalno u Crnoj Gori dajemo prednost muškarcima u odbrani i zemlje i otadžbine i vjere i crkve, ako naši muškarci budu poklekli zadnja linija odbrane su žene, jer žene neće na sebi prokletstvo i na svoj porod. Mi smo te koje ćemo srušiti vaše namjere i s obzirom, kao što sam rekla, da ste vi gospodar u Crnoj Gori u pravom smislu te riječi, a jedino vam Demokratski front osporava tu titulu, pošto ste vi gospodar Crne Gore nemojte dozvoliti da budete i njen grobar, jer vjerujte da nećemo dozvoliti mirno da gledamo kako nam nekrst ulazi u crkve, kako je pogani isto kao što su nekada to radili sa magarcima i konjima što su ih uvodili u crkve. Za nas su isti ovi koji ulaze u crkve mimo kanona.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:01:36)

Hvala vam.

Zamolio bih da se držimo dnevnog reda.

Imaćemo naravno na dnevnom redu Skupštine tačku Zakon o slobodi vjeroispovijesti kad ćemo o svemu razgovarati i kad će tu biti prisutan predlagač toga zakona. Ovdje imamo predsjednika države koji je predlagač kandidata za ombudsmana i zaista vas pozivam da se držimo dnevnog reda.

Sada riječ ima Aleksandra Vuković, a neka se pripremi poslanik Milun Zogović. Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (17.12.19 17:02:13)

Predsjedniče Brajoviću, zahvaljujem na datoj riječi.

Pozdravljam predsjednika države, drage građanke i građane kao i kolege poslanike i poslanice.

Vi dobro vidite, predsjedniče Brajoviću, da se mi ne možemo baš striktno i decidirano držati uvijek teme u kojoj smo zbog toga što, a da budem u fonu onoga što je moja prethodnica govorila, a to su posti. Posti nažalost otkriju i razotkriju kosti, da ne kažem kostur djelovanja opozicionih aktera odnosno dijela opozicionih aktera u Crnoj Gori.

Naravno da je možda i nesuvislo u Đukanovićevom prisustvu govoriti u odsustvu stila kod pojedinih poslanika, ali vidim da moram kazati da mi koji smo još davno odlučili da ne napredujemo u nazadnjaštvu i da dugo putovanje kroz balkansku noć zamijenimo kratkim uvidom u ono što nam je na polzu, a na polzu nam svakako nije mrzilaštvo koje želite da ponudite Crnoj Gori, nego upravo jačanje institucija kakva je institucija zaštitnika za ljudska prava i slobode, onda imam samo da vam odgovorim da je čovjek slobodan ukoliko mu je savjest čista. U susret crnogorskom samoopredjeljenju kao politika koja je odabrala autonomiju, za razliku od heteronomija koje ste vi tražili danas, težite u stvari u političkom životu, mi smo ustanovili instituciju Ombudsmana 2003.godine i čini mi se da je upravo ta institucija i bila najava sjajnog referenduma 2006.godine.

Hoćemo li dozvoliti konačno da u ovoj državi ovlada ili zavlada vladavina prava i da nama ovlada vladavina prava ako upravo tu instituciju kao jedan prijedlog i ideju dobijamo iz Švedske kao skandinavske države u kojoj se demokratija ostvarivala kao što se ostvaruje, čini mi se i danas na jedan vrlo precizan način, a to je ustanoviti čovjeka, kako bi na švedskom jeziku i decidiran prijevod te riječi značio - zaštitnika naroda, dakle onoga koji ima sluh za narod. Svakako da je funkcija Ombudsmana u Crnoj Gori da ograniči vlast, da kažemo na neki način sputa vlast i svima nama je u cilju to, pa i zato što je prethodnik gospodina - nadam se da će danas biti izabran gospodin Bjeković za novog ombudsmana - nažalost i u našoj crnogorskoj atmosferi često morao da reaguje upravo zbog onoga što se dešavalo u crnogorskom parlamentu i da štiti poslanike i poslanice ove skupštine upravo od raznih ataka koje ste priređivali nama pojedinačno, ugrožavajući naša ljudska, da kažem i rodna i manjinska prava.

O biografiji Bjekovićevoj smo čuli sve i mislim da ode u suštini i ne treba govoriti o ličnostima, treba govoriti samo o ličnostima koje će zaista uspjeti svojim kredibilitetom da zaštite validnost jedne institucije, u ovom slučaju institucije Ombudsmana. Ja zaista imam vjeru da ćemo danas s jednim polovičnim konsenzusom - čuli smo da će pojedine stranke opozicione u ovom parlamentu podržati prijedlog gospodina Bjekovića za zaštitnika ljudskih prava - na neki način biti na terenu onoga što je dogovaranje i pregovaranje i obustave svega ovoga što želi da Crnu Goru učini državom nepriličnom za život.

Kao da me danas niste čuli kada sam vam rekla da sveci u Crnoj Gori nikada neće biti i ne treba da budu meci kojim ćemo gađati druge i u drugoga, nikad ne smiju i neće biti leci kojim ćete mahati i širiti ideje šovinizma i na kraju filetizma. Najzad moramo shvatiti u Crnoj Gori, zbog toga što se parlament i te kako sluša i čuje, da su sveci izuzeci i zbog tog svog izuzetnog života kojim su zavrijedili da im se danas klanjamo kao vjerujući ljudi, a vjerujem da među nama ima mnogo vjerujućih, nikad ne bi dozvolili, da su živi, a jesu živi svojim duhom i svojim značenjem, da nam se prevrće po tome jesmo li vjernici, nijesmo li vjernici, da se naše crkve na taj način

obezvređuju što se uopšte govori da će tamo nekakav bal vampira uvesti magarce i drugu živinčad, da tako kažem, u njih. Ne, to Crna Gora nikada neće dozvoliti. Crna Gora će upravo uz pomoć Ombudsmana i Zaštitnika ljudskih prava i sloboda omogućiti svakom ljudskom biću u njoj da ostvari svoje elementarno ljudsko pravo, a to je pravo na slobodu vjeroispovijesti.

Prema tome, naravno da će Demokratska partija socijalista podržati ovaj prijedlog, prijedlog predsjednika Crne Gore da gospodin Bjeković bude ombudsman i sigurna sam da će on svojim znanjem i jednom širinom razumijevanja spektra koji postoji u Crnoj Gori doprinijeti da upravo ova atmosfera koju pokušavate da podgrijete, a u suštini to je samo jedna normalna i proceduralna, rekla bih, atmosfera, a to je izglasavanje Zakona o slobodi vjeroispovijesti, prestane biti vaša tema. Ja znam da vi zebete i da je vas strah zbog toga što ste samo u nekoj vrsti klerikalne ideologije formirali i svoju politiku i poetiku svoje politike i znam da vas je strah što će taj zakon na neki način obezbijediti ravnosnušnost svih takmaca na ovom području, ali bilo bi dobro da ipak makar jednom u ovom parlamentu pokažete snagu volje da će svakako biti bolje ukoliko sami kažete da ličnost Bjekovićeva zaslužuje podršku. Podržite gospodina Bjekovića, pa neka to bude i na vašu žalbu, a na našu korist, kako vi sada prejudicirate, vjerujte da ćete makar pokazati u tom trenutku političku zrelost, jer ovo je pitanje oko koga treba svi da se okupimo, a ako je ta ličnost ... bitna kao što je bila ličnosti čovjeka koji je danas najviše prozivan u Parlamentu Crne Gore kada ste vi, a ja nijesam bila kada ste glasali o njemu onda, sada pravite ograde kako bi sutra nešto što bi eventualno bilo vaše nepočinstvo, politično naravno, nemojte me pogrešno shvatiti, izgledalo kao nešto u redu ukoliko ga nije Ombudsman potvrdio kao ugrožavanje ljudskih prava.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:08:42)

Riječ ima poslanik Milun Zogović, a neka se pripremi poslanik Suad Numanović. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (17.12.19 17:08:50)

"Putniče, kad prođeš kroz Murinu moju obavezno svrati ti do Spomen česme, pokloni se njima, reci riječ koju, Crna Gora na njih zaboravit ne sme. Tri leptira mala, glava punih mašte, letjeli su srećno od cvijeta do cvijeta, tri najljepša cvijeta iz murinske bašte postali su tada zločinačka meta" - 30.april 1999. godine, zločinačko bombardovanje NATO pakta, ubistvo šest građana Murine od toga troje djece. Država Crna Gora dan - danas ne smije da da' pravu kvalifikaciju tog djela, niti da se odredi od čega su poginuli građani Murine, a kamoli da porodice nevino stradalih žrtava prilikom zločinačke agresije NATO pakta dobiju bilo kakvo pravno zadovoljenje.

Šta je radio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda dvije decenije? I sad treba neko da nas ubijedi da će čovjek koga nam predlaže gospodin Milo Đukanović štiti prava i slobode građana Crne Gore koje konstantno krši režim kojim on apsolutistički potpuno upravlja. Ovaj čovjek koji je danas pred nama, poštovani građani, izdao je sve ideologije u prošlosti, a materijalizam mu je jedina ideologija.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:10:24)

Poslaniče, saslušajte me. Izdaja je svakako u našem poimanju uvreda, prema tome vodite računa i nastavite.

MILUN ZOGOVIĆ (17.12.19 17:10:44)

Jul 1990.godine, povodom dešavanja na Kosovu. Na Kosovu je napadnuta Jugoslavija. Kosovo je bedem srpskog i crnogorskog naroda koje ne može pasti dok je nas i pokoljenja naših potomaka. Nebrojeno puta smo rekli Kosovo se mora braniti svim sredstvima. 1991.godina tokom

priprema za rat u Hrvatskoj - Ne može se mahati grančicama mira dok se srpski narod po Hrvatskoj kolje, masakrira, siluje, dok im se pale kuće i uništavaju imanja samo zato što su Srbi. Rat se ne dobija dezerterstvom, već mobilizacijom. O Slobodanu Miloševiću 1992.godina - Slobodan Milošević je nešto najbolje što se moglo desiti u Jugoslaviji u ovom trenutku kada povampirene fašističke snage u Hrvatskoj i Sloveniji pokušavaju da unište sve ono što je stvoreno od 1945.godine do sada. Ponosan sam da u ovim istorijskim trenucima mogu da budem rame uz rame s njim u odbrani tekovina revolucije. Tada je gospodin Đukanović rekao šta najviše mrzi - Od svega najviše mrzim četnike, ustaše i stoprocentne Crnogorce.

Gospodine Brajoviću, ja mislim da sam bio u temi, da sam potkrijepio ono što sam rekao vezano za ideologiju, gospodina Đukanovića. Danas se postavlja pitanje zašto gospodin Đukanović kidiše u Crnoj Gori na Srpsku pravoslavnu crkvu? Dvije hiljade godina od kada crkva postoji mnogi su se uprtili da kidišu na crkvu, da pokušavaju da otimaju hramove i imovinu i zna se kako su oni prošli. Tri decenije u Crnoj Gori za vrijeme vaše apsolutističke vlasti tradicionalni Crnogorci i Srbi su čuvali mir u Crnoj Gori očekujući da će neko sa druge strane biti zahvalan i shvatiti koliko je nama stalo do očuvanja mira u Crnoj Gori, jer Crna Gora ništa nije više vaša država, gospodine Đukanoviću, nego što je naša. Međutim, danas je mir u vašim rukama, jer ste nas doveli do kraja i mi više nemamo alternativu nego da branimo naše hramove i naše svetinje i na kraju završiću sa kako sam i počeo: "Lim nečujno teče ko da ga sramota što vas ne zaštiti u sudnjemu trenu, da je mogao on bi oko vas se smota da zaštiti varoš i dječicu njenu, znaj putniče dragi umrijeti neće, jer u srcu žive oni nama svima, njihova će duša vječno da se šeće livadama rosnim kraj zelenog Lima".

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:13:51)

Hvala.

Opet poziv da razgovaramo o temi, izbor Ombudsmana.

Sada riječ ima Suad Numanović, a neka se pripremi poslanik Jovan Vučurović. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (17.12.19 17:14:04)

Predsjedniče Parlamenta, uvaženi predsjedniče države gospodine Đukanoviću, ja zaista da pokušam da se vratim na temu, na predlog predsjednika države gospodina Đukanovića za ombudsmana i dozvolite mi da se prije svega osvrnem na samu instituciju koja je uvedena kao što znamo prije 16 godina, sa kojom je obezbijeđena efikasna i kvalitetna institucionalna zaštita ljudskih prava i sloboda, a samim tim i jačanje Crne Gore kao države zasnovane na principima vladavine prava.

Kad govorimo o ljudskim pravima onda trebamo konstatovati i sto puta ponoviti da sa njima nema nagodbe, ona su neotuđiva i nedjeljiva i ova institucija je branik takvog odnosa prema ljudskim pravima i slobodama. Danas govorimo o instituciji koja je u najvećem dijelu pozitivno ocijenjena od strane relevantnih međunarodnih institucija Evropske komisije, Savjeta Evrope, Ujedinjenih nacija ... i naročito u implementaciji međunarodne sudske prakse. Uvođenje ove institucije bilo je značajno i sa aspekta obaveze usklađivanja i ujednačavanja crnogorskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije, međunarodnim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda. Međunarodni aspekt se vrlo često uzima kao najrelevantniji u ocjeni rada nacionalnih institucija, jer se doživljava kao neutralan, objektivan i usmjeren na korekciju mogućih nedostataka.

Radni dokument Evropske komisije za 2019. godinu navodi u okviru temeljnih prava da kapacitet zaštitnika ljudskih prava i sloboda i nacionalnog preventivnog mehanizma i dalje je ojačan kao i ukupna svijest o međunarodnim standardima u oblasti ljudskih prava, naročito u sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava. Ostaje da se ostvari dalji napredak u usklađivanju zakonodavstva sa međunarodnim i evropskim standardima u oblasti ljudskih prava uključujući oblast sprečavanja diskriminacije lica sa invaliditetom. Vidljivost kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda proaktivno djelovanje i produktivnost dalje su se poboljšavali kao i

djelotvornije prpratne aktivnosti.

U izvještaju ... za 2017. godinu ističu da su različiti sagovornici istakli da je ključna uloga Ombudsmana u rješavanju diskriminacija postala vidljivija i pohvalili su njegov konstruktivan dijalog sa civilnim društvom. Takođe su zapazili da se djelotvornost Ombudsmana značajno poboljšava od njegovog poslednjeg izvještaja. Dalje, preporučuju da vlasti nastave sa jačanjem kapaciteta Ombudsmana da djelotvorno sprovodi svoj mandat u borbi protiv diskriminacije.

U kontekstu međunarodnih uspjeha i dostignuća značajno je pomenut izbor zamjenika zaštitnika za članove podkomiteta Ujedinjenih nacija za spečavanje mučenja i drugih svirepih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kazni i Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije. Iluzorno je očekivati ideal, jer to nije uspjelo još nikome, ali ako govorimo o izvjesnom napretku u kontinuitetu onda moramo imati razloga za zadovoljstvo.

Kada govorimo o predlogu države, gospodina Đukanovića, vidjeli smo da je imao osam veoma kvalitetnih kandidata, da je imao pred sobom predloge od sto stručnih institucija koje su podržale ove kandidate i čini mi se bilo ko da je izabran sigurno bi tom zadatku odgovorio na kvalitetan način, ali među svima njima sigurno da gospodin Siniša Bjeković sa svojim dugogodišnjim iskustvom, sa iskustvom rada u instituciju Ombudsmana 2015. godine, sa članstvom u Evropskoj komisiji u borbi protiv rasizma i netolerancije i kao član biroa ove komisije je čovjek koji je ne samo stručan nego je i human i koji zaslužuje ovu funkciju i koji će sigurno odgovoriti onom osnovnom postulatu poštovanja ljudskih prava, a to je da se ljudska prava ne mogu nikome oduzeti, nikome otuđiti i da sa ljudskim pravima nema nagodbe. Zbog toga će poslanici Demokratske partije socijalista bezrezervno dati podršku gospodinu Siniši Bjekoviću za funkciju Ombudsmana. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:19:02)

Hvala vam, poslaniče.

Sada riječ ima poslanik Jovan Vučurović, neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (17.12.19 17:19:15)

Ja se obraćam prije svega gospodinu Bjekoviću i govorim - bićete izabrani, gospodine Bjekoviću, jer tu je i hipnotizer, a iza njega je hipnotisana gomila, dakle nemojte se bojati, onako kako kaže ovaj koji hipnotiše Crnu Goru 30 godina tako će i biti.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:19:34)

Poslaniče Vučuroviću, uvredljiva riječ i Hipnotisana gomila, to su vaše kolege. U redu. Imate opomenu, molim vas vodite računa o tome. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (17.12.19 17:19:55)

Dakle, da je gospodin Bjeković najbolji, najkvalitetniji u kadar u istoriji ombudsmana, u istoriji zaštitnika ljudskih prava na svijetu, da ima najbolje kvalifikacije što mogu biti one ne mogu imati podršku i ne mogu da se održe kad ga predalaže čovjek koji je oličenje progona, diskriminacije, kriminala svega onoga što je zlo izazvalo u Crnoj Gori u poslednjih 30 godina. Kako onda da pomislimo da podržimo toga čovjeka kad za njega, evo da kažem nekim drugim rečnikom koji mi koristimo u Nikšiću, kad za njega garantuje neko ko je oličenje zla u Crnoj Gori i ko je oličenje borbe protiv slobode, gušenja svega slobodnog u Crnoj Gori.

Dakle, gospodine Bjekoviću, kao što sam rekao u startu, obraćam se vama, vi ćete biti izabrani, ali možda bi bilo pošteno da se vi povučete iz te, da kažem kandidature baš zbog toga

što vas kandiduje neko ko nije dostojan da vas kandiduje, jer vi ste očigledno, ja sam bio na nekim seminarima na kojima ste vi bili, ko nije dostojan da vas kandiduje. Dakle, možda vi ispadnete neka veličina u međuvremenu i kažete neću da me kandiduje čovjek koji je izazvao toliko zla u Crnoj Gori i koji je neprijatelj i krvnik Demokratskog fronta i Srpskog naroda i Srpske crkve i tradicionalne Crne Gore, dakle proslavili biste se i bili junak slobodne Crne Gore, one koja će osvanuti nakon što skinemo ovo zlo sa vrata posle 30 godina.

Dakle, DF... Jesam li nešto..

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:21:40)

Jeste, naravno i vrlo ste svjesni toga. Imate još jednu opomenu i posle toga vam slijedi oduzimanje riječi. Ako ćete to prvesti kraju na korektan način, ja vas molim da vodite računa o riječima koje izgovarate. Vaše kolege su bile vrlo opore i oštre politički, nisu zaradile nijednu opomenu. Vi prelazite tu granicu. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (17.12.19 17:22:11)

Znate kako, gospodine Brajoviću, evo možda procedura, vama da se obratim.

U odnosu na mene vaš odnos je drugačiji. Ne govorim svih vas, govorim za vas i za gospodina Nimanbegua. Ja sam to davno nazvao da je to dogovor i pakt unutar predsjedavajućeg u Skupštini da se meni oduzima riječ, posebno kad govorim o pravima Srpskog naroda.

Jeste li me prekinuli?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:22:30)

Ne, namjerno sam zaustavio vrijeme, jer ste počeli da polemishete sa mnom.

JOVAN VUČUROVIĆ

Dakle, da je to pakt protiv mene lično i još ljudi u klubu, da vi imate dogovor, gospodin Nimanbegu i vi da mene prekidate i izričete opomene. Tako da ja time što inače ne poštujem ni vas ni gospodina Nimabegua, to što pričate, kao što ne poštujem i ovog gospodina ovdje što sjedi, ja ću nastaviti da govorim kako sam naumio, a vi uradite što mislite, ja ću raditi što ja mislim.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:26:00)

Da vam odgovorim na ovu vašu proceduralnu primjedbu pa da nastavimo sa ovim.

Moram da vam kažem jednu stvar. Kad počete poslušajte to što ste rekli i vi i vaše kolege, onda ćete znati da imam isti aršin i da nikakav odnos ja prema vama nemam sem kao prema poslaniku kome dam riječ i oduzimam riječ. Hvala.

Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (17.12.19 17:26:01)

Dakle, gospodine Bjekoviću i poštovani građani,

Demokratski front je voljom predsjednika DPS-a - neću ga zvati predsjednikom Crne Gore jer je na to mjesto došao malverzacijom na izborima - njegovim usmjeravanjem Milivoja Katnića na DF namještajkama koje je organizovao, došao u poziciju najprogonjenije političke organizacije danas u Evropi. Ono što se nama dešava teško da bi preživjela jedna politička organizacija, a mi

smo preživjeli i mi ćemo uzvratiti udarac kad-tad. Dakle, nemojte da se sjekirate, niko od vas tu, mi ćemo taj udarac da uzvratimo. Lideri DF-a imaju po pet godina namontiranim procesima, gospodin Knežević je već ležao četiri mjeseca, gospodin Čađenović, gospodin Vujisić, gospodin Šćepanović, Nikola Bajčetić, tu su i ljudi koji su osuđeni zbog nekog fingiranog napada u holu Skupštine, sudi se ljudima zbog navodnog pranja para. Imate još jedan proces koji pokušava da se povede protiv Nebojše Medojevića, da mu se skine imunitet u petak. Dakle, sve je to Demokratski front, poštovani građani, izdržao i kao što rekoh doći će vrijeme da Demokratski front odlučuje u Crnoj Gori i da odlučuje o onima koji su nad nama sprovodili nepravdu. Dakle, pravda će zakucati na vrata svih onih koji su se ogriješili o Demokratski front i koji su protiv nas radili za ove posebno poslednje tri godine.

U konačnom ja sam ubijeđen da i veći dio ovih poslanika Demokratske partije socijalista ipak nije društvo gospodina koji sjedi ovdje koji se predstavlja kao predsjednik Crne Gore. Njegovo društvo, poštovani građani, su kriminalci i tajkuni. On se okružio takvim likovima u poslednjih trideset godina i ja za to imam dokaze, da me ne bi prekidao gospodin Brajović. Dakle, na tom nivou funkcioniše i bitiše Milo Đukanović. Imamo one od italijanskih turista devedesetih godina koji su ubijali ljude i švercovali po Crnoj Gori, do današnjih Šinavatre...

Ne da mi gospodin Brajović, da nastavim ovu priču.

Poštovani građani, suština je jedna, poštovani gospodine Bjekoviću, žao mi je što ne možemo da vam damo podršku jer vi ste očigledno čovjek koji može da obavlja ovu funkciju na kvalitetan način, ali onaj koji vas je predložio nije naš nivo, osjećamo prezir prema tome čovjeku i radimo na tome da ga skinem sa vlasti, da ode tamo gdje je zaslužio posle 30 godina zla koje je nanio Crnoj Gori.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:26:34)

Kaznena replika, poslanik Andrija Nikolić. Izvolite.
Izvinjavam se, proceduralno poslanik Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 17:26:47)

Ja vas molim...
(Govor iz klupe)

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:26:59)

Vi niste tražili repliku? Izvolite, ako je procedura.

ANDRIJA NIKOLIĆ (17.12.19 17:27:00)

Čini mi se da sam prvi pritisnuo taster u želji da vam se obratim, a moje obraćanje je procedura.

Dakle, obraćam se proceduralno vama kao predsjedavajućem, uvažavajući okolnost da nije jednostavno upravljati današnjom sjedinicom, ali da imamo obavezu da zaštitimo institucije države Crne Gore, ne Mila Đukanovića personalno, on umije jako dobro da odbrani sebe, ali moramo štiti instituciju predsjednika države koja je ovdje više puta uvrijeđena, omalovažena na način koji nije dostojan ovog visokog i uvaženog doma. To je jedno.

Drugo, u terminima i u izrazima koje je koristio poslanik koji je govorio prije mene više puta je bilo elemenata za kaznenu repliku, jedan od njih je "hipnotisana gomila" koja sjedi iza predsjednika države i ja vam zbog toga tražim pravo na kaznenu repliku.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:27:58)

Kažnjen je zbog toga. Svakako ću vam dati pravo na repliku, ali je prije toga proceduralno poslanik Radunović.

Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 17:28:08)

Moja se proceduralna reakcija odnosila na to što sam shvatio da je tražio u startu kaznenu repliku pa sam mislio da ga zamolim da ipak da čovjeku koji je uvrijeđen, a ne da se javlja u njegovo ime. Međutim, pošto se radilo o proceduralnoj reakciji, nemam ništa protiv. Ne, on traži zbog druge stvari.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:28:27)

Poslanik Nikolić, replika kaznena. Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (17.12.19 17:28:33)

Hvala vam, predsjedniče.

Dakle, uspostavili smo određene manire u Parlamentu, a jedan od tih manira je da budemo trpeljivi, tolerantni u odnosu na političku manjinu koja pokušava da zavodi jedan jezik koji nije imanentan parlamentu koji je svoje vreme bio hram besjedništva. Sa jedne strane je to razumljivo i ne zamjeramo na pojačanoj nervozni kao i na nedostatku političke vizije koji se ogleda u pokušaju omalovažavanja drugih. Međutim, oni koji pokušavaju da govore o drugima na način na koji je to učinio prethodni poslanik, zaboravljaju da zapravo najslikovitije govore o sebi. Ovi ljudi koji sjede ovdje iz reda vladajuće većine nemaju apsolutno nikakvog straha i zebnje u odnosu na ono što su najave naše političke konkurencije. Nagledali smo se toga od 1999.godine pa na ovamo više puta, ali svaki put je odgovor Crne Gore bio demokratski, bio je vizionarski i bio je u pogledu poštovanja ljudskih prava i sloboda o kojima ovdje danas govorimo. Čuli smo i određene žalopolke o tome kako je zaboga Crna Gora postradala tokom NATO bombardovanja, ali nigdje ne čujemo da je zahvaljujući ovoj politici spašeno hiljade života u Crnoj Gori. Ili treba da sad postupkom imaginacije dođemo do zaključka kakvo bi stanje bilo u Crnoj Gori da smo se pridružili onoj pogubnoj politici koja je uništila ekonomiju države Srbije, ali što je još pogubnije od toga, odnijela hiljade života, da bi nakon tri mjeseca bombardovanja uradila ono što je mogla da uradi prvog dana - stavila potpis na sporazum koji je u međuvremenu odnio živote. Mi smo ovdje imali odgovornu politiku koja je slijedila državne interese Crne Gore, koja je poštovala pravo ljudi da uživaju u slobodi i prije svega građanski mir i bezbjednost. To je zasluga ove politike, ali vi imate problem očigledno kada se ta politika personifikuje konkretno čovjekom koji uživa najveći politički legitimitet u Crnoj Gori zato što je neposredno izabran od strane građana Crne Gore, čak uživa veći legitimitet i od poslanika koji se takođe biraju na izborima. Ovaj čovjek je od uvođenja višestranačja izabran u najubjedljivijoj pobjedi na predsjedničkim izborima, a predsjednici opozicionih stanaka svi do jednog su se sklonili sa crte u odmjeraivanju sa kandidatom vladajuće koalicije.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:31:34)

Hvala vam, kolega.

Procedura Milan Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (17.12.19 17:31:40)

Gospodine Brajoviću, dajući kaznenu repliku poslaniku Nikoliću otvorili ste mogućnost da i poslanik Zogović ili neko iz poslaničkog kluba takođe dobije kaznenu repliku zato što je gospodin Nikolić se sprdao sa murinskim žrtvama nazvavši diskusiju poslanika Zogovića patetičnom žalopoljkom iako je za vrije bombardovanja Crna Gora i po broju žrtava i po infrastrukturi procentualno više stradala nego Srbija. Zato ukoliko želite da po Poslovniku vodite skupštinu, poslanik Zogović takođe ima pravo na kaznenu repliku.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:32:28)

Proceduralna intervencija, poslanik Nikolić.

ANDRIJA NIKOLIĆ (17.12.19 17:32:31)

Predsjedniče, radi se o jednoj rekao bih jeftinoj zamjeni teza koja ima za cilj da obezvrijedi nečiji izgubljeni život.

Gospodine Kneževiću i gospodine Zogoviću, istovremeno moje duboko poštovanje i pijetet prema žrtvama bombardovanja iz Murina i prema svim žrtvama tog bombardovanja. Nijesu oni krivci što su, da kažem, kolateralna šteta jedne pogubne politike. Moja teza se odnosila isključivo na politiku i na političku kontekst, a nikako u odnosu na žrtve i na njihovu tragično prolivenu krv. Prema tome, nemojte se služiti time, jer to nije u funkciji ozravljenja i u funkcijim pomirenja u Crnoj Gori, a mi nijesmo ljudi koji su skloni da bilo čiju žrtvu zalivaju politikom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:33:27)

Hvala vam.

Ja neću dati repliku poslaniku Zogoviću, nego ću mu dati proceduralno reagovanje. Izvolite minut.

Poslanik Zogović. Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (17.12.19 17:33:50)

Gospodine Brajoviću, elementarno što ste trebali da uradite to je da uzmete riječ gospodinu Nikoliću kada je počeo da komentariše moju diskusiju, a imao je pravo poslije moje diskusije da se javi za komentar i onda da kaže sve što je imao o žalopoljkama koje mi ovdje iznosimo vezano za bombardovanje.

Gospodine Brajoviću, čak ni najvećim političkim neprijateljima u ovom domu i protivnicima nikada ne bih poželio da se desi ono što se desilo građanima Murine, posebno ne porodicama stradalih i ranjenih i ja mislim, gospodine Nikoliću, da ste prevazišli svaku granicu lijepog ukusa ponešeni željom da što bolje uveličate lik i djelo svog lidera i da nijeste smjeli to sebi da dozvolite. Čak nezavisno od toga šta mislimo jedni o drugima, debelo ste me iznenadili i razočarali.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:34:47)

Hvala vam, poslaniče Zogoviću.

Milan Knežević, procedura. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (17.12.19 17:34:51)

Gospodine Brajoviću, smatram da imam pravo na komentar, jer je reagovanje poslanika Nikolića bilo direktno usmjereno na mene i na Miluna Zogovića, jer ako želite da vodite ovu skupštinu u jednoj dobroj atmosferi dijaloga koji jeste na momente oštar, ali je sadržajan i konstruktivan, očekujem da mi dozvolite da odgovorim na komentar.

Sušтина je u sledećem: da je ovaj čovjek ovdje koji je predsjednik države u oktobru mjesecu '98.godine glasao kao član Savjeta odbrane da se Crna Gora brani svim raspoloživim sredstvima zajedno sa Srbijom, to jest Saveznom Republikom Jugoslavijom od NATO agresije. A onda je čim su pale prve bombe NATO avionom otišao u Brisel, odnio sve vojne planove, vojne tajne i kao najveći veleizdajnik u crnogorskoj istoriji doprinio najvećoj sramoti Crne Gore. (Govor iz klupe)

Molim vas, gospodin Đukanović je, bogu hvala živ i zdrav, nema potrebe da ga niko brani iz ovih poslaničkih klupa. Ima mogućnost kad god hoće da izađe za govornicu i da polemise sa nama. Sve što mislim rekao sam mu u oči i nadam se da će ostati do kraja da mu sve što sam zamislio saopštim u oči i nema potrebe da sad ovdje stvaramo nekakvu atmosferu... Opomena za gospodina Vučurovića, a nijeste opomenuli poslanika Nikolića i nijeste mu izrekli opomenu i kaznu zbog toga što je stradanje žrtava u Murini nazvao žalopoljkom. E, to je vaš način kako vodite skupštinu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:36:39)

Ja mislim da ste i vi potpuno uvjereni da ja vodim skupštinu na pravi način, poslaniče Kneževiću. Pojasnio je to što je rekao poslanik Nikolić uz izvinjenje i vama i svakom ako je bilo što drugačije tumačeno.

Prethodni vaš govornik je uveo diskusiju u ovakvu tenzičnu priču. Nema ovdje potrebe da niko predsjednika države brani i vi ste potpuno uvjereni da on to može najbolje sam da uradi, ali on je ovdje u svojstvu predlagača ombudsmana i evo sada imamo tu neku kontradikciju i kažete da je njegov predlog za ombusmana pravo rješenje.

Ja vas molim da o Zakonu o slobodi vjeroispovijesti razgovaramo kada to bude na dnevnom redu, kad bude legitimni predstavnik predlagača tog zakona ovdje, a sad da stvar vodimo po temi dnevnog reda.

Riječ ima poslanica Branka Bošnjak, a neka se pripremi poslanik Dragutin Papović. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (17.12.19 17:37:43)

Predsjedniče, uvaženi građani,

Institucija Ombudsmana je obesmišljena. Potpuno je obesmišljena i obesmislili ste upravo vi koji ste danas predlagač. Prvo zbog toga što i kada ste bili predsjednik Vlade nikada, nikada se niste osvrnuli na hiljadu onih sugestija, preporuka koje ima Ombudsman. Drugo, vi ste bili kada se usvajao Zakon o zaradama o javnom sektoru, pa znate gdje ste smjestili tada kategoriju Ombudsmana i poslije se to ispravljalo. Toliko o tome šta vi mislite o instituciji Ombudsmana koja je ustavna kategorija, složićemo se svi.

Što se tiče samog kandidata, ja znam gospodina Bjekovića, čak smo u Rektoratu bili kancelarija do kancelarije kada je tu kancelariju osnovao i vodio profesor Pipo Vučinić koji je bio takođe jedan od kandidata za ombudsmana, koji je takođe jedno dobro rješenje, ali prosto nama je sporan predlagač. Gospodine predlagaču, vi ste meni sporni zbog toga što ja smatram da ste vi apsolutista, da ste diktator i to mi pokazuje i ovo što su ove klupe iza vas pune. Oni ne smiju da izađu, ne smiju da odu da piju vode. Možda vi to ne tražite od njih, ali možda je to način da oni vama pokažu kako su vam vjerni, odani, kako će vas služiti.

Zašto vas zovem gospodin predlagač, a ne predsjednik? Zbog toga što nijeste vi predsjednik svih građana Crne Gore. To nijeste. Vi da ste mislili da budete predsjednik svih građana Crne Gore, vi biste se povukli sa mjesta predsjednika DPS-a, pa bi onda oni koji nisu bili za vas makar figurativno bili u istoj kategoriji sa svim ostalim građanima. Vi to nijeste htjeli da uradite ili bolje rečeno nijeste smjeli, jer nijeste sigurni kakvo vam je stanje u partiji i da li možete

da se maknete sa te funkcije, a vaš prethodnik je to radio. I to je nešto što govori o tome da nije baš sve sjajno kod vas. Nije sve sjajno u Demokratskoj partiji socijalista.

Ono što još hoću da kažem, a što je meni sporno od vas kao predlagača, vi ste neko ko je kršio ljudska prava. Vi ste bili i kad se dešavala ovdje Bukovica i kada se dešavala deportacija Muslimana iz Herceg Novog, vi ste bili i kada su SDA predstavnike mučili, i šta je bilo, nažalost Bošnjaci su se priklonili vama, a mi koji smo ih branili i tada i branimo i sada one na koje vi jurišate, mi smo sada toboš protiv države.

Vi ste stvorili nažalost od ove lijepe Crne Gore privatnu prćiju. Ne govorim vam samo ja, to vam misle građani Crne Gore, to vam misli onaj ambasador francuski koji je rekao da ste zarobili državu zajedno sa 12 porodica. Nijam brojala, ali znam da je vaša porodica zarobila ovu državu. To ste vi negdje i rekli, da se izmičete da bi institucije ojačale, jer zaboga vidite da ste vi jači. I jeste, nažalost jači ste od institucija sistema, jer vi rukovodite ovom državom, napravili ste je kao privatnu prćiju. Nažalost, ta vaša privatna prćija je moja domovina i domovina mnogih u Crnoj Gori. To je problem, gospodine predlagaču.

I ono što još hoću da kažem, malo vam je sve to bilo i sad ste krenuli da dijelite pravoslavno biće u Crnoj Gori. Nemojte to da radite. Rekli ste da ste ateista, to je vaše pavo. Otkud vam pravo kao ateista da sad udarite na Mitropoliju crnogorsku-primorsku i udarite na pravoslavno biće u Crnoj Gori? Mnogi ovi koji stoje iza vas ne smiju da vam kažu, a u duši se ne slažu sa tim.

Podjele su ono na čemu vi figurativno rečeno jašete. Hoćete li mi samo reći kako može da predlaže ombudsmana neko kome su u javnosti izrekli prijatelj lica sa potjernice. Državljanstvo ste dali raznim bjelosvjetskim protuvama sa raznih potjernica svjetskih i ne stidite se, što je najgore vi to javno kažete kao da je to nešto dobro. Meni je najgore ono što je nenormalno u svim normalnim društvima, što nenormalno počinje u Crnoj Gori da postaje normalno. To je veliki problem. Mi smo se navikli ... normalnost i to je nešto od čega se ja plašim, ali vidim da nove generacije ... Samo još jedna rečenica. Jeste da ste rekli da ste ateista, ali me interesuje bojite li se Boga nakon svega ovoga što se radi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:42:54)

Hvala vam, poslanice Bošnjak.

Poslanik Dragutin Papović ima riječ, a neka se pripremi poslanik Predrag Bulatović.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (17.12.19 17:43:06)

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Uvaženi predsjedniče države Đukanoviću, poštovane kolegice i kolege i prije svega poštovani građani koji gledate ovu veoma značajnu parlamentarnu raspravu, veoma tešku, ali ja mislim vrlo poučnu.

Crna Gora je imala ombudsmana i kada nije imala zakon o njemu. Crna Gora je imala, da tako kažem, ne personalnog i ne institucionalnog ombudsmana, a taj ombudsman se zvao čojstvo i junaštvo. U toj takvoj, kako mnogi vole da kažu i da se pozovu na nju, tradicionalnoj Crnoj Gori veoma se dobro i veoma se pažljivo vodilo računa o tome šta ćete reći čovjeku u lice i tada je recimo bila jedna od preporuka bez obzira na to koliko se sa nekim neslagao, čak i kada bi se u ratu srela bila je preporuka čuvajmo obraz. Možeš u tom nekom viteškom ratnom sukobu da mu život uzmeš, ali mu čuvaj obraz. Svako ko prati danas zasijedanje Skupštine i pogotovo raspravu o ovoj tački vidi dokle je došlo poslije evo 100 i nešto godina. Dakle, da ni Poslovnik ni uzaludni apeli predsjedavajućih i prije svega ljudi kolega iz DPS-a iz ovih klupa da se ovdje vodi jedan civilizovani dijalog ne mogu da uspiju.

O gospodinu Bjekoviću je rečeno dosta. Naravno on je čovjek koji ima biografiju, ima djelo koje ga preporučuje za ovu funkciju i predsjednik je to u uvodnoj riječi rekao. Što je najznačajnije za nas, to je podržala i opozicija. Kada neko kaže mi znamo da je on čovjek koji zaslužuje da pokriva odnosno da obavlja tu funkciju, ali nećemo glasati za njega zbog predlagača onda je, po mom mišljenju, to dokaz diletantskog pristupa politici jer subjektivni kriterijumi, pristrasnost, a čuli

smo otvoreno da je rečeno da je u pitanju prezir i mržnja prema predlagraču, odlučuju o ovoj vrlo važnoj državnoj funkciji. E sad možete misliti da ljudi, odnosno da Demokratski front vrši državnu vlast, kakvi bi kriterijumi bili u toj državi. Upravo ovakvi. Dakle, oni koji zavređuju da svojim radom i svojom profesijom, svojom stručnošću obavljaju određene funkcije ne bi to mogli jer jednostavno nekom nisu po volji i nekome ne idu u skladu sa emocijama.

Potom čulo se da je Crna Gora zarobljena i nedemokratska država. Pa ovaj predlog ombudsmana upravo govori suprotno jer u nedemokratskim zarobljenim državama ne predlažu se na najodgovornije funkcije oni koji to zasluđuju svojom profesijom nego valjda neki koji to zasluđuju nekim drugim neprofesionalnim kriterijumima, a DPS ova vlast, predsjednik države, dokazuju da predlažu na najodgovornije državne funkcije one koji to zavređuju bez obzira na to što oni ne misle politički kao mi. Zato će ovaj predlog proći i sva je sreća što za ovaj predlog ne treba 2/3 većina jer bi u tom slučaju opozicija glasala u skladu sa prezirom i mržnjom prema predlagraču, a ne prema predloženom. E onda moram da kažem građanima - dobro razmislite kome podršku dajete i koga glasate jer imamo ovdje DPS koaliciju koja o ovome razmišlja odgovorno, profesionalno, onako kao što je predviđeno da se to radi u ovome domu, kao što je to predviđeno u skladu sa zakonom i procedurama ili one koje bi to radile u skladu sa, kako smo čuli, ličnim afinitetima.

Takođe, evo pošto je danas dosta govoreno o načinu na koji nam se kolege iz Demokratskog fronta obraćaju, ja ću samo uputiti jednu poruku svim glasačima ili pripadnicima Demokratskog fronta, svim građanima koji su glasali za Demokratski front. Mi nikoga ne mrzimo, ne slažemo se politički, ali poštujemo pravo na vaš izbor. Nikada nijesmo iz ovih klupa uputili bilo koju riječ mržnje, a vi danas ovo gledate i samo, molim vas, razmislite o jednom. Da li biste voljeli da se sutra vaša djeca ponašaju u javnosti kao što se ponašaju neke kolege iz Demokratskog fronta...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:48:08)

Hvala.

Poslanik Radunović, komentar.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 17:48:13)

Hvala vam.

Treba li, gospodine Papoviću, glasači i građani Crne Gore prije možda da razmisle ko će da bude odsad predlagrač, a ne kako se mi o ovome odnosimo. Ja sam na početku rekao i mnoge od mojih kolega da ... (Govor iz klupe)

Imamo situaciju koju smo mi objasnili, zbog čega ne dajemo podršku. Simbolički ne dajemo zato što je predlagrač gospodin Đukanović, a suštinski nebitno je ko će da bude ombudsman jer je država zarobljena. Već sam rekao da je ombudsman, pomoćnik, on je bio zamjenik ombudsmana do skoro ali i ombudsman, imali su dobrih poteza u prošlom mandatu, ali nikakve koristi od toga. Znači na mjestima gdje vam nije bitno ko će da bude izabran jer i ne poštuje to što oni budu donosili kao rešenja možete da izaberete bilo koga, a na mjestima gdje vam treba klasični poslušnik tamo birate najbliže ljude, najbliže prijatelje. Ima li boljeg slučaja? Ja mislim da je to najveće zastiđe u demokratskoj Evropi da nakon onoliko borbe da se dobije Agencija za sprečavanje korupcije ljudi izaberu najbližeg, znači premijera kontroliše njegovog sina tast. Pa će ima to, ljudi, na svijetu? Pa gdje to ima? Na kraju kad se izbrukao tamo onda je prešao u drugu agenciju.

Gospodine Papoviću, nemojte da se ljutite, ali ja ne mogu da držim do vaših stavova jer ih vi često mijenjate. Skoro sam dobio jednu poruku gdje ste vi se obraćali javnosti i rekli - dokazivati srpski nacionalni osjećaj i Njegoša i kralja Nikolu bilo bi izlišno, to je aksiom. Nakon svega toga ovdje u ovoj skupštini ponašate se kao da su oni neprijatelji države jer su navodno oni bili srpski orjentisani, a vi smatrate da bi trebalo da su bili dukljanski orjentisani ili ne znam kako. Uostalom, pitajte gospodina Đukanovića, tu vam je. Ne znam kako je danas raspoložen. Možda je danas

promijenio, nemojte da rizikujete, prvo pitajte.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:51:08)

Odgovor na komentar, poslanik Papović. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (17.12.19 17:51:15)

Drago mi je što citirate moje stavove, što možete nešto od mene da naučite. Jedva čekam da vidimo kad ću ja biti u toj situaciji da nešto naučim od vas. Evo tri godine sam ovdje još ne uspjeh u tome.

Ja sam to rekao zato što je to njihovo bilo opredjeljenje u XIX vijeku koje je išlo u skladu sa crnogorstvom njihovim i ništa ja drugo nijesam rekao o sebi nego o njima, a to je još jedan od dokaza da ja nemam ništa protiv srpstva, kao što nema niko iz DPS-a ništa protiv srpstva ni protiv srpskog nasleđa koje postoji u Crnoj Gori, ali imamo protiv bjelaštva i protiv četništva. E to je bitna razlika, jer bjelaštvo 1918. godine je uništilo srpstvo tradicionalne Crne Gore, jer da nije toga, odnosno da to nijesu uradili ne bi bilo Podgoričke skupštine. Oni koji se pozivaju na kralja Nikolu, a slave Podgoričku skupštinu, u velikom su ideološkom problemu i u velikom ideološkom paradoksu. Oni koji hoće o tome malo studioznije da razmišljaju pročitće nešto, neće samo na nivou parola o tome razmišljati.

Što se tiče drugih stvari, ja sam ovdje govorio u načelu jednostavno, principijelno na koji način se predlažu kandidati od strane DPS-a, odnosno vlasti, odnosno nadležnih institucija, u ovom slučaju predsjednika države. Mi smo rekli da se rukovodimo kriterijumima. Vi ste to priznali. Većina vas je priznala da je ovaj predlog u skladu s kriterijumima, zakonskim i proceduralnim. Što se tiče toga, a često volite o tome da govorite ko je gdje bio prije 30 godina, uputio bih vas da i sebe malo preispitate prije nego što pogledate u susjedstvo. Znam da su mnogi od vas bili članovi Saveza komunista, da su se zavjetovali da će biti ateisti, a danas se zavjetuju da će da brane pravoslavlje. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:53:19)

On nije ni rekao da ste vi bili. Molim vas, ne možete dobiti proceduralnu reakciju. Rekao je neki od vas. Poslaniče Radunoviću, molim vas.

Kako sam informisan od strane potpredsjednika Gvozdenovića, on je predočio kolegama poslanicima, a i mi smo se dogovorili da će ukupna rasprava pod tačkom Izbor i imenovanja trajati tri sata, da će do pet sati moći predsjednik države da prisustvuje ovdje, on je ostao i duže i htio je da sasluša bar sve opozicione poslanike. U ovoj situaciji ćemo dati, takav je predlog, još jedan opozicioni poslanik, pa će predsjednik Đukanović imati riječ i on nakon toga mora da ide iz Skupštine.

Izvolite, ali recite mi koji član, molim vas.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 17:54:34)

Predsjedniče Skupštine, vi ste sada napravili jedan demokratski čin i da bi zaštitili partijskog predsjednika države koji je, evo, prvi put stigao ovdje u Parlament prilikom ovog zasijedanja, vi ste napravili jedan čin koji je krajnje nedemokratski, da ne omogućavate meni riječ. Nemam nikakvu epohalnu diskusiju, ali imam što da kažem i da iskoristim priliku da saopštim stavove o kandidatu, tački dnevnog reda i o predlagaču.

Prema tome, ne razumijem što partijski predsjednik države ima sada važnije od rasprave u ovom Parlamentu. Pomogao bih i kolegama jer nekad ih pitam za predsjednika države, njima je neugodno, ne mogu sve baš da brane, recimo da li plaća porez, čitamo da ne plaća, ne demantuje

itd. Imam dosta toga da (Prekid) vezano za tačku dnevnog reda, o kandidatu i o predlagачu. Vi pravite jedan nedemokratski gest. Ako vi meni uzimate riječ da ne mogu da govorim kao predstavnik kluba, pozdravljam vas, pa vi se sastanite s predsjednikom posle negdje u Sen Tropeu ili negdje s karticama. Vi ste sada prekršili demokratski princip vođenja Skupštine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:55:59)

Htjeli da saslušate ili ne, svakako ću vam odgovoriti.

Prvo, poslaniče Lekiću, vi ste niste prijavili za diskusiju. Prijavili ste se naknadno i ja sam rekao svakako ćete imati priliku da diskutujete i vi ćete i dalje imati priliku da diskutujete.

Druga stvar, ovdje mi je saopšteno da ste se dogovorili o tome koliko će trajati, na kolegijumu smo se dogovorili koliko će trajati rasprava. Mi smo prošli vrijeme za tu raspravu. Imali smo vrijeme za koje smo rekli da će predsjednik države kao predlagач biti tu i nije sporno od predstavnika najjačeg opozicionog kluba. Prema tome, ako ćete diskutovati, inače je vaša proceduralna intervencija u jednom dijelu nije bila proceduralna, ako želite da diskutujete vi ćete dobiti riječ svakako. Predsjednik Đukanović je ostao sat duže posle onoga što smo se dogovorili. Prema tome, on će posle nastupa Predraga Bulatovića uzeti riječ, obratiće vam se, a mi ćemo posle njegove riječi nastaviti diskusiju.

Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 17:57:08)

Vi imate neke razloge prema predsjedniku države.

Da li bih mogao biti indiskretan da pitam što predsjednik večeras ima u programu da je važnije od Skupštine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:57:44)

Proceduralno, poslanik Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (17.12.19 17:57:49)

Gospodine Brajoviću, nije ljudski, nije čojski, nije sojski, nije demokratski, nije crnogorski da čovjek koji predlaže gospodin Đukanović ne uvaži ovaj dom i ne suoči se s našim stavovima. Ima još nas troje iz Demokratskog fronta, iz opozicije ima još dvoje, što vam je važnije nego onih 80.000 ili ne znam koliko kroz naša usta da vam saopšti o crnogorskoj istini, pitam vas.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 17:58:28)

Hvala vam.

Predrag Bulatović ima riječ. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 17:58:34)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Red je da govore svi opozicioni poslanici, vjerujem da će gospodin Đukanović tih 15 minuta odvojiti jer čekaju ga kada treba da dođe i po dva sata, recimo na tribinama Demokratske partije socijalista. Posebno bi trebalo da govori Miodrag Lekić, čovjek kome su ukrali izbornu pobjedu 2013. godine, da je nijesu krali ovaj čovjek ne bi sjedio tu. Gospodin Đukanović, ne želim da

ignorišem čovjeka koji je vlasnik Crne Gore i najvažnija figura, državna, politička i svaka druga.

Gospodine Đukanoviću, dugo se znamo, neću o prošlosti. Stavovi oko toga šta mislim o vama, vašoj djelatnosti su vam veoma dobro poznati, to toliko i nije bitno. Bitne su mi dvije stvari o kojima ću govoriti da vam se obratim ako i malo odgovornosti imate da povedete računa o tome da Crna Gora ne ode u sunovrat, sukobe i nešto što će biti vama direktno na dušu jer vi imate najveću odgovornost.

Prije toga, ovdje prisutnom Ranku Krivokapiću sam 2005. godine kada smo razgovarali o tenzijama, oko evropskim integracijama rekao - Ranko, nosićeš vodu Demokratskoj partiji socijalista za privatnu državu. On je rekao da će da kontroliše i vas lično i DPS. Veliku satisfakciju sam dobio jer kada ste ga smijenili na jedan nekorektan način političkom korupcijom, na brutalan način rekao da smo mu to govorili, da smo bili u pravu. Crna Gora danas jeste privatna država na čijem ste vi čelu, vaša familija, vaši prijatelji i dio Demokratske partije socijalista, ne svi ovdje iza vas. To nije sporno. To se neće promijeniti. To zna i Evropska komisija i Evropska unija i svi to znaju. To znaju i građani Crne Gore i glasači Demokratske partije socijalista. Ovdje veličaju vašu politiku da ste sačuvali mir 1999. godine. Ne, vi niste. Na žalost, otišao je krivim putem Svetozar Marović, krivim putem jer se ogriješio o zakon, ali je kažnjen ne zato što se ogriješio o zakon nego zato što vam je bio protivnik. Vi ste se s njim obračunali ne zato što je vršio zloupotrebe i pljačke nego zato što je vaš politički protivnik bio. To je vaš moto. On je zaslužniji nego vi, i Filip Vujanović, i Duško Marković. Evo imam ovdje jednog svjedoka i još nekog drugog. Rekao vam je gospodin Milan Knežević šta misli o vama u tom periodu. Sto puta sam rekao na tu temu, da se ne vraćam na to, nebitno je za sada jer su to opšte poznate stvari, opšta mjesta.

Vi ovdje predlažete jednu značajnu ličnost za jednu značajnu instituciju. To je farsa. U Crnoj Gori su razrušene institucije. Vi ste ih razrušili i potčinili sebi. Prva o kojoj ću da govorim je Tužilaštvo, odnosno glavni specijalni tužilac. Možda mislite da ste pobijedili montirajući državni udar. Možda mislite da imate silu i moć time što ste vi lično i pod vašom kontrolom u vašem timu iscenirali državni udar i osudili Milana Kneževića, jednog časnog i čestitog čovjeka, pametnog političara, dobrog političara i Andriju Mandiću na po pet godina. Vi ste ih osudili. Vi ste isdiktirali državni udar optužbu, presudu. Sada vi taktizirate da odluka Apelacionog suda bude u korist Demokratske partije socijalista i vas lično da bi sačuvali vlast. Vi ste napravili kongres demonstrirajući toboš snagu. Ne sporim da DPS ima snagu, da je organizovana politička partija, ali rizikujete mnogo. Ja vas pozivam da razmislite veoma dobro prije nego što izdate nalog za eventualni zatvor i igre koje imate oko Andrije Mandića i Milana Kneževića. Možda vam se čini da to neće proizvesti određene posledice i dobro znate jer jedino vi gledate istraživanja za razliku od ovih ostalih kojima dajete ono što vi mislite da treba da dajete da smo mi na stabilnih 20% sa trendom rasta. Imamo značajnu podršku kakva god da je politika. Mogu da mislim o vama što god hoću, ali vi znate šta je politika, vi znate šta je ta podrška i ako mislite da možete na taj način da dirigujete na izbore koji će da dođu ili ...

Dozvolite da završim, imam još jedno pitanje da se obratim ovdje glavnom čovjeku u Crnoj Gori, glavnom, šta ćemo tako je kako je, ja to ne sporim. Možemo da ga zovemo funkcionalno kako god hoćete, to je prva stvar. Druga stvar, vi znate, pravili ste istraživanja jednako kao i mi, da zakon koji ste stavili u proceduru o oduzimanju imovine Srpskoj pravoslavnoj crkvi manje od 1/3 građana podržava takav kakav jeste. Ne govorimo o narativu koji ćete vi da saopštite koji nema vještine da to saopšti Duško Marković, moram da kažem da nema vještine da saopšti kao što to umijete vi vašim eksponentima. Dakle, manje od 1/3, vama ne treba da se dokazuje ništa od toga, znali ste veoma dobro da zatražite podršku patrijarha Pavla da u dva navrata od mitropolita Amfilohija ... kada ste ukrali pobjedu nad Mommirom Bulatovićem. Dozvolite da završim ovo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:04:38)

... u nedogled dozvoljavati, produžili ste minut.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 18:04:48)

Da završim, jednu rečenicu da kažem čovjeku koji će to da čuje. On će da zna je li to vrijedno ili nije vrijedno. Ja sam mogao da govorim druge stvari, ali želim veoma odgovorno zbog trenutka u kome se nalazimo da se obratim njemu, da mu kažem kakav je trenutak, on zna. Mitropolit Amfilohije vam je dao podršku i zahvaljujući njemu plus izbornoj krađi u odnosu na Momira, vi ste postali predsjednik, plus izborna krađa u odnosu na Miodraga Lekića. Budite sigurni da je na Trojčindanskom saboru bio ogroman narod, 21-og, poštovani građani, dođite u Nikšić, biće takođe ogroman narod. Jedinstvo je crkve i naroda da brani od otimačine koju imate namjeru da napravite prema crkvi koja je između ostalog u određenom trenutku na vaš zahtjev dala vam podršku jer je smatrala da ste vi možda prosperitetniji, da ćete brže napraviti otklon od komunizma, boljševičkog šinjela kako su govorili itd. Ne radite to. Možete mnogo da uradite u ovom trenutku da ne idemo ivicom sukobljavanja. Možda sukobljavanje neće biti sada, ali će se ono vratiti kao bumerang jednog trenutka. To je moja poruka, poštovani građani, nije molba, a mi kao Demokratski front, što je neko rekao, izdržali smo što niko nije i izdržaćemo. Progon na čijem čelu stoji ovaj čovjek ovdje koji se zove Milo Đukanović ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:06:02)

Hvala, poslaniče Bulatoviću.

Molim vas, mi govorimo o izboru ombudsmana danas, a ovo je tačka dnevnog reda koja je po planu i po dogovoru planirana za 26. decembar i predsjednik države nije predlagatelj toga zakona.

Sada ću dati riječ predsjedniku Đukanoviću.

Molim vas, mikrofon za poslanika Lekića.

MIODRAG LEKIĆ (17.12.19 18:07:09)

Protestujem, predsjedniče, jer ste degradirali Skupštinu na čijem ste čelu. Ja sam sa vama komunicirao mislim do sada na kulturni način, ali vi ste se sada ofirali kao čovjek koji ste ovdje u funkciji sasvim drugoj, da udovoljite partijskom predsjedniku države i da ne poštujete Skupštinu, poslanika, pravo, ja sam predstavnik kluba itd., znači imam i formalne i suštinske. Korisno bi bilo predsjedniku Đukanoviću da čuje ovdje razna mišljenja. Ja mislim da njegov stepen otuđenja je ogroman zato što se okružio poltronima i laskavcima, pomogli bi mu da čuje nekada suprotne stvari. Znači ne na Pinku poglede zaljubljenih novinara, nego da čuje druge stvari. Ja vama još jednom tražim riječ, da sjedne partijski predsjednik koji ne plaća porez, biće zanimljivo da li će reći danas pred crnogorskom javnošću da li on plaća porez ili ne. Ja vama saopštavam, srećan vam bio rad, Brajoviću, vi za mene više niste predsjednik Skupštine, vi ste se degradirali ovdje, ne poštujete Skupštinu, da bi se dopali partijskom predsjedniku. Ja vas pozdravljam, srećan vam rad.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:08:29)

Vi ste me, poslaniče Lekiću, već jednom pozdravili, a ja sad vama kažem sljedeću stvar. Vi se nijeste na vrijeme prijavili za diskusiju. Ja ovdje apsolutno vodim, kao i svaki put dosad, po regulama ovaj parlament. Zašto bih ja vama dao riječ, a ne bih dao riječ preostaloj dvojici poslanika, a to su Milan Knežević i Branko Radulović? Nemojte da o tome govorite na takav način. Vi nijeste bili ovdje kada su se obratili poslanici u ime klubova i zato riječ ima predsjednik Đukanović, a on će vidjeti da li će odslušati preostale diskusije ili ne.

Izvolite, predsjedniče Đukanoviću.

MILO ĐUKANOVIĆ (17.12.19 18:09:17)

Predsjedniče Parlamenta, poštovane poslanice i poslanici,

Zaista želim da vam na početku uputim riječ izvinjenja što ne mogu ostati onoliko dugo koliko postoji interesovanje za raspravu, pa makar i na veoma različite teme, često nevezane sa predviđenim dnevnim redom. Ne mogu iz razloga koji je predsjedniku Parlamenta poznat, pa sam već u pet sati imao sljedeću obavezu, a u sedam imam sljedeću obavezu koja je neodložna i već sam ušao u lanac kašnjenja i plašim se da neću biti dovoljno odgovoran i prema tim istim ljudima koji imaju jednak značaj za vođenje državne politike Crne Gore kao i poslanici u ovom parlamentu.

Dozvolite da na početku zahvalim za pozitivne ocjene o predloženom kandidatu. Drago mi je da sam pozitivne ocjene čuo samo ne od predstavnika vladajuće koalicije nego su to ocjene koje bi zaista morale imponovati svakom čovjeku kada dolaze iz tako širokog spektra različitih političkih mišljenja na crnogorskoj političkoj sceni. Koristim, dakle, priliku da izrazim zadovoljstvo što je moj predlog naišao na očigledno većinsko odobravanje u crnogorskom Parlamentu i da podijelim zadovoljstvo sa svima onima koji će ga podržati ili koji ga neće podržati, jer o njemu misle dobro što će mr Siniša Bjeković vjerovatno od večeras biti novi Ombudsman u Crnoj Gori.

Takođe, dozvolite nekoliko komentara za koje vjerujem da bismo mogli bez njih večeras, ali s obzirom da je to bila vaša inicijativa i da će svakako bilo sa mojim odgovorima ili bez njih to naići na vaše nerazumijevanje, smatram elementarno odgovornim da vrlo kratko prokomentarišem nekoliko stvari.

Nijesu me iznenadila mišljenja opozicije o meni. Dakle, to je nešto što slušam već godinama i moram da vam najiskrenije kažem, to mi savršeno imponuje. Nemam nikakav problem da čujem makar i po sto puta iste ocjene, jer se zaista temeljno razlikujemo oko ključnih političkih pitanja u ovom zemlji poslednjih 30 godina, ja od vas ne očekujem drugačije ocjene do te koje čujem. Mogao bih i ja sada ući u ocjenu politike koju vi zastupate, svakako bi to bilo mnogo pažljivije odlagano i mnogo vaspitanije saopšteno, ali molim, to je već stvar, da kažem, koja je van politike i koja se tiče ukupne kulture i vaspitanja.

Kada govorimo o pitanjima koja se tiču državne politike, dozvolite da se ne složim sa ocjenom da je Crna Gora spržena zemlja, niti da je Crna Gora privatna država. Ta spržena zemlja je danas prvi put u istoriji najrazvijenija ekonomija u regionu. Znam da se to ne dopada ... (Govor iz klupe)

Dakle, zvanične statistike crnogorske i evropske govore neistinu, i evropske, pa kako da ne. Evropske kažu da smo na 47% prosječnog životnog standarda građanina Evrope, dakle za nekoliko procentnih poena ispred svih drugih država. Ja znam da se to ne dopada vama, ali je to istina.

Drugo, ta spržena zemlja je članica NATO-a. To je naravno veliki uspjeh ne zbog toga što smo time spremni za boj, ne, nego zbog toga što to svjedoči da smo usvojili jedan važan korpus evropskog i evroatlanskog sistema vrijednosti, po ocjenama drugih a ne po našim subjektima. I treće, ako tamo ne trebamo, a ne slažemo se, ono gdje se slažemo da trebamo je Evropska unija, a tu smo za nekoliko koraka ispred svih u regionu, e dakle ta spržena zemlja je to.

Bio bih srećan kao čovjek koji je svim svojim bićem duboko utkan u ovaj prostor i ovaj ambijent, bio bih srećan kada bih mogao kazati da je u svojoj prošlosti Crna Gora bila razvijenija, demokratskija, sa efikasnijim institucijama, ali na žalost, kao ni vi ne mogu se sjetiti tog vremena. Toliko o sprženoj zemlji.

Nešto malo i o privatnoj državi, sjetimo se samo da je to krilatnica lansirana uoči referenduma 2006. godine u nedostatku drugih argumenata. Dakle, tada je pokrenut kao krunski dokument "ako Crna Gora postane nezavisna biće privatna". E ta privatna zemlja je po ocjenama naših međunarodnih partnera u međuvremenu zavrijedila i status članice NATO-a i status zemlje lidera u pregovaračkom procesu. Dakle, 28 ili 29 najrazvijenijih zemalja Evropske i evroatlantske integracije, tu privatnu državu žele u svom društvu. Toliko o tome, bez potrebe da bilo šta dodatno objašnjavam.

Da li sam ja gospodar života i smrti u Crnoj Gori, kao što sam kazao, ja se ne iznenađujem takvim ocjenama od vas. Ja na sreću vjerujem da živim u državi, u društvu koje nema odavno gospodara života i smrti, vjerujem da predano radimo na razvoju institucija. Mislim da su danas institucije mnogo bolje nego ikada u istoriji Crne Gore, a da naravno treba još jako jako puno vremena da ih učinimo onakvim kakvi bi svi željeli.

Treće, da li su Srbi diskriminirani u Crnoj Gori, jer se takva ocjena čula zahvaljujući mojoj

politici. O diskriminisanosti Srba najbolje svjedoči opet ona statistika, reći ćete i to vjerovatno da je lažna, 91. godine je bilo 9% Srba u Crnoj Gori, sada ih ima 28%. Nasuprot tome, čini mi se da je podatak da je u Srbiji bilo 140.000 Crnogoraca u apsolutnim brojevima, sada ih ima 40.000. Dakle, u uslovima diskriminacije broj Srba je u Crnoj Gori narastao ovoliko koliko sam prethodno kazao.

Takođe, ocjena da nema suda o događajima 99. godine, apsolutno ne stoji. Više puta je i u ovom parlamentu i više puta je kod mene, sa raznih pozicija, saopšten vrlo precizan sud, vrlo precizan sud. Dakle, politikom tadašnje vlasti u Beogradu Srbija i Crna Gora su uvedene u rat sa najmoćnijom vojnom alijansom na svijetu koji je naravno unaprijed bio izgubljen sa unaprijed ukalkulisanim žrtvama a samo sa jednim ciljem da se učvrsti vlast u Beogradu i partije kojima vi danas pripadate su snažno podržale takav izbor. Kao rezultat toga je uslijedilo bombardovanje. Da li ja treba da vas podsjećam da je te 99. godine sa krovova barskih zgrada od strane istaknutih aktivista partija koje su i danas u vašem bloku pucano na NATO avijaciju s pozivima - bombardujte nas, nijesmo gubavi. Bombardujte nas, nijesmo gubavi. Trebalo je naravno da prvo odbijete podršku takvoj politici, a drugo potrebno je da u pregovorima sa ljudima koje ste podržavali tada u Beogradu bolje povedete računa o zaštiti nacionalnih i građanskih interesa Crne Gore.

Apsolutna je neistina i falsifikat i o tome sam više puta govorio da sam na bilo kom, odnosno na Vrhovnom savjetu odbrane u Beogradu, kada je odlučivano o ulasku u rat sa NATO-m bio za tu odluku, naprotiv, postoji vrlo jasna dokumentacija koja govori da nijesam, ne ne, ne, vi pričate o prethodnom, e poslije oktobra je bio decembar. Poslije oktobra je bio decembar jer smo od oktobra do decembra imali vrijeme za pregovore sa Holbrukom koji su završeni namjerno destruktivno da bi se ušlo u rat. Toliko o tome, a da ne govorim o toj bestijalnosti kako sam navodno nekim NATO avionima putovao i navodno iznosio povjerljiva dokumenta, bestijalnost. Toliko.

Dakle apsolutna je neistina kako sam ja kreator, da kažem onog što se u javnosti odomaćilo kao državni udar, jer to zaista ne postoji ni jedan osnov za takvu ocjenu. Naravno, ja znam da su oni koji su danas na udaru nadležnih državnih organa tužilaštva i suda povrijeđeni, ali ja uvijek vjerujem da je ... problemom koji ima svako od nas pojedinačno i pokušati da na relaciji sa onima koji su svojim djelovanjem nas doveli u poziciju problema, dakle ne sudim o tome koliko ima argumenata za to, jer ja ne sudim. Ja niti optužujem niti sudim, ali... Molim?

(Milan Knežević govori bez date riječi: Rekli ste na televiziji da sam ja htio da vas ubijem i da treba da živim sa tom činjenicom.)

Nikad ja to nisam rekao.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:19:44)

Samo, molim vas, bez dobacivanja.

MILO ĐUKANOVIĆ (17.12.19 18:19:51)

Nikad ja to nisam rekao. A ono što sam rekao i što duboko vjerujem, dakle ne na bazi bilo kakvih povišenih emocija nego na bazi dokumentacije koju sam pogledao, da je to vrlo vjerodostojan opis onoga što se tad događalo, vrlo vjerodostojan opis onoga, vrlo.

Ko je koliko u tome učestvovao o tome sude drugi državni organi, ne ja. Ja samo želim da i na ovom važnom markantnom pitanju, još jednom odbacim pokušaj manipulacije crnogorskom javnošću. Mi se stalno borimo, na crnogorskoj političkoj sceni, između politike manipulacije i politike koja pokušava da odgovorno tumači procese pred crnogorskom javnošću. Dakle, nema ovdje mjesta manipulaciji. Da vam pomognem, nije mi drago da i jedan čovjek bude krivično odgovoran, posebno mi nije drago da i jedan poslanik bude krivično odgovoran. Odmah da znate, da mislim drugačije ne bih to pričao ovdje. Ali, naravno svako ko je učestvovao u nekom nedjelu treba da odgovara. Nema nikakve sumnje da kada su neki ljudi sa mnogo višim partijskim značajem iz naših redova, krivično odgovarali, odgovaraće svako za koga nadležni državni tužilac pronađe da postoji osnov za utuženje.

I finalno, oko još jedne manipulacije, kako je mitropolit crnogorsko primorski u nekom

trenutku bio naklonjen ili izašao u susret našim molbama, nije riječ o tome uopšte. Ja duboko cijenim to da smo imali podršku i sa te strane i sa te visoke adrese 96 - 97. godine, nakon što je, podsjećam vas, pokšan prethodno državni udar, dakle sa naoružanim ljudima ispred zgrade tadašnje crnogorske Vlade, ispred zgrade tadašnje crnogorske Vlade. Dakle nakon poziva zloslutnih poziva sa tog istog skupa da se ide na Tuzi, nakon odlazaka tih građana pred kasarne Vojske Jugoslavije u Crnoj Gori da traže oružje, drago mi je da potvrdite. E dakle u tom trenutku je mitropolit crnogorsko-primorski zaista djelovao pomiriteljski i skidam kapu za to i danas kao i tada. Ali ne skidam kapu za neke poteze koji u sledećem razvoju događaja uključujući i aktuelne djeluju sa potpuno suprotnim namjerama. I dozvolite da privodim kraju.

Ovdje je jako puno vremena potrošeno na pitanje crkve i odnosa države i crkve. Drago mi je što postoji takvo interesovanje. Ono je malo u suprotnosti sa onim što se čuje od vas ovih dana, da je imperativ da se taj zakon povuče. Ne, taj zakon je odličan povod za sve ovo što treba da kažete, što očigledno nosite u sebi, saopštite u crnogorskom parlamentu i pred crnogorskom javnošću i da razgovarate sa onima koji su predložili taj zakon. Taj zakon je predložila Vlada i kao što ste čuli od premijera oni će tog dana biti u kompletnom sastavu ovdje. Spremni potpuno da razgovaraju sa vama o tom pitanju, da ne bude da imate kakvu dilemu oko mog stava. Dakle, znate ga unaprijed.

Mislim da ideja obnove Crnogorske pravoslavne crkve ima puno istorijskog utemeljenja, puno istorijskog utemeljenja, ali to nije predmet zakona. Zakonom se ne obnavlja Crnogorska pravoslavna crkva, zakonom se definišu neka druga pitanja i pravno uređuje položaj vjerskih zajednica u jednoj demokratskoj državi i eto prilike da kroz razgovor o zakonu saopštite svoj stav.

Dozvolite da samo na tu temu veoma kratko kažem. Saopštena je jedna apsolutna neistina da se tim zakonom otima imovina Srpske pravoslavne crkve stečena do 1918. godine. Nekoliko flagrantnih neistina u tome. Prvo 1918. godine nema Srpske pravoslavne crkve. Ona nastaje kao što znamo 1929. godine, 1918. postoji Crnogorska pravoslavna crkva, 1918. u pravnom sistemu Crne Gore ne postoji akt, potrudite se nije veliki problem, kojim je drugačije definisana imovina crkve do kao državna, data na upotrebu crkvi i precizno se predviđa da je niko ne može prodati bez prethodne odluke državnog organa. Kako je sada tako pravno utemeljena imovina države prešla u druge ruke, to moramo da vidimo. Tu sam saglasan sa ovim o čemu je govorio poslanik Krivokapić. To je jeste između ostalog pitanje i odgovornosti drugih nadležnih državnih organa i krivične odgovornosti ljudi koji rade u tome. Plašim se da se ne može svesti na to, plašim se da je to ipak jedan dio problema ili možda manji dio problema. Plašim se da je veći dio problema iz onog nevremena 1918. ali kome smeta valjda da se kroz zakon bez ikakve otimačine koja nije predviđena tim zakonom kroz redovan postupak pred crnogorskim sudovima dokaže šta je čije? Znate kome smeta - onome ko zna da to nije njegovo i ko želi da bez dokazivanja zadrži ono što je nezakonito prisvojio.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:25:51)

Molim vas, poslaniče Radunoviću. Kolege, dajte da saslušamo do kraja. Izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ (17.12.19 18:26:03)

I na samom kraju, na ovu temu. Otkud mi pravo, to je čudo, da se bavim ovim pitanjem. Pravo mi pripada kao i svakom od vas, dakle kao dijelu vlasti u Crnoj Gori. Bez obzira što eminentni predstavnici Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori tvrde kako je Srpska pravoslavna crkva stvorila Crnu Goru, pa bi valjda po tom osnovu imala pravo da ona odlučuje o ovim pitanjima, dakle uprkos tome mi smo predstavnici naroda i mi odlučujemo o ovim pitanjima. Otkud mi pravo kao ateisti ili vjerniku, otkud mi pravo, jer sam stekao legitimitet građana Crne Gore, da odlučujem o tom pitanju. Nemam namjeru da to ikome objašnjavam i da se pred bilo kim povlačim. To pitanje je na dnevnom redu, ne mojim predlogom i zato ne može biti ni povučeno mojom voljom kako mi se to ovdje sugerše.

Završavam nečim što će predstavljati samo jednu rečenicu citata, opet nekog od vas. Rekli ste Milo Đukanović nije naš nivo. Da. Nijesam, istina. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:27:24)

Hvala i vama.

(Aplauz)

Sve je ovo bilo i najavljeno i znali ste vremenski sve.

Komentari: Slaven Radunović, Ranko Krivokapić, Predrag Bulatović. Komentari na izlaganje koje smo čuli.

Poslanice Jočić, ne možete, jer može samo po jedan iz kluba.

Slaven Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (17.12.19 18:28:09)

Slušajte, meni ne pada na pamet da se borim sa zamišljenim protivnikom. Gospodin je otišao, prije bih rekao utekao, uvijek voli onu zadnju da kaže šta ima i put pod noge. Ne pada mi na pamet da pričam uprazno. Pogledajte samo, volio bih da kamere snime kako odlaze gospoda iz DPS-a čim je gospodar pošao. E, sram vas bilo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:28:41)

Poslanik Krivokapić. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (17.12.19 18:28:51)

Postoji ovdje glavni predlagač, on se zove narod Crne Gore i on je predlagač nas, a mi smo njemu odgovorni kao izvršitelji te volje.

Zbog onih mučenika koji su Crnu Goru digli sa kilometra asfalta do najviše asfalta po glavi stanovnika, zbog onoga što je Evropska unija utvrdila, a i zbog onoga što je naveo čak i gospodin Đukanović, to je da je Crna Gora na 47% Evropske unije.

Poštovani građani ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:29:34)

Kolege da saslušamo poslanika koji govori. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (17.12.19 18:29:37)

Hvala vam.

Zbog svih onih ljudi koji su digli Crnu Goru ni iz čega, iz pepela, do zemlje koja je imala platni ... sa inostranstvom, sad 15% pokriva svog izvoza, od najmanje asfalta do najviše u Evropi po glavi stanovnika, od zemlje sa srednje razvijenom ekonomijom, sa industrijom 40% u GDP-u do turizma koji je po riječima premijera prije mjesec dana rekao da smo tek 2017.godine dostigli nivo turizma iz 1987. godine, znači punih 30 godina poslije, zbog tih ljudi, zbog Jugoslavije koja nam je pomogla u tome. Nije tačno to što je rekao gospodin Đukanović. Doslovce nije tačno. Rekao je 47, to je tačno, ali 51% smo bili 1987. po nalazu će smo sad 47. Znači isti nam je nalaz Intadžint unit, platila je Evropska komisija. Tada je bilo 15 članica u Evropskoj uniji i to 15 najbogatijih i do Rumunije, Bugarske itd. Kad se napravi matematika koliko smo na ono što su imale ovih 15 sada,

naš će zaostatak biti još veći, preći da smo bili tada na 60%, a sad smo na 40%. Zbog tih ljudi koji su to stvarali, a ovakva vlast to, što bi rekli, poharala, ovakva vlast to poharala i sad su glavne investicije prodaja zemlje koja je nacionalizovana i tada uzeta, oplemenjena infrastrukturom i svim ostalim. To je zbog tih ljudi, ne zbog nas, to je zbog tih ljudi i zbog Evropske unije koja to zna.

Drugo, nalaz da su institucije bolje nego ikad. Nalaz Evropske unije je da je ovo zarobljena država, nalaz Evropske unije, februar mjesec 2018.godine, Strategija za Zapadni Balkan. Nemam što više dodati o snazi tih institucija.

Naravno NATO kao veliko dostignuće zbog čega je SDP žrtvovao mnoge stvari da bi se dotle stigli. Ostao u vlasti, najavio da će otići iz vlasti kada se iz toga ode, a da bi pomogao edukaciji onih koji misle da je to mantra, koji misle da je to nešto što je nemoguće, Grčka je bila u NATO paktu sa Vojnom huntom na čelu od 1967, ako se ne varam, Vojna hunta, diktatura Grčka u NATO-u. Prema tome, dajte da se uozbilji politika najjače partije u Crnoj Gori. Nemojte da se gađamo ovim istorijskim. Danas mi je ličio kao nikad od kad ga znam na Vučića. Vučiću je sve što uradi istorijski. Svaki dan Vučić nešto istorijski uradi. Istorijski uvede broj vakcina u Srbiji, kažu nikada više vakcina nije uvezeno nego sad u Srbiju, istorijski.

Danas Milo Đukanović ne liči na onog Mila Đukanovića koji dobro vidi podatke, nego je ušao upravo u to otuđenje da je sve istorijsko. Jeste istorijski na dnu, na dnu je tih 30 godina nazadovanja ekonomskoga, suštinskoga, strukturalnoga, živimo na dug, a dug nam raste. Plate padaju, penzije smo obećali prije godinu dana da ćemo povećati, zakon stoji u vašem stolu, ne dižete ih. Bolno će biti otrežnjenje, biće istorijski bolno otrežnjenje iz svega ovoga jer fakti su neumitni, možete ih zamazati kao 90-e kad ste ratovali, a onda je došao račun kroz hiperinflaciju i sankcije Međunarodne zajednice. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:33:01)

Hvala vam.

Ja ovdje imam još dva poslanika prijavljena za komentar, Branka Bošnjak i Predrag Bulatović.

U ime kluba je komentarisao Slaven Radunović. Mogao bih da dam kratko komentar Predragu Bulatoviću, jer je poslije njegovog reagovanja predsjednik Đukanović govorio. Pri tom, prekoračili smo vrijeme koje smo dozvolili ovom diskusijom, a treba još da diskutuju Branko Radulović i Milan Knežević i Andrija Popović i Andrija Nikolić i još jedan veći broj poslanika DPS-a za koje imam predloge da će možda odustati od diskusije.

Izvolite. Poslanik Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (17.12.19 18:33:51)

Ja ostavljam gospođi Bošnjak da komentariše. Značajan dio pitanja koja sam ja pokrenuo je polemisaio sa mnom gospodin Đukanović. Nemam namjeru da polemišem u njegovom odsustvu. Želim samo vama da kažem, gospodine Brajoviću, to je njegov manir. Znači nema dijaloga, nema razgovora, saslušao je, odgovorio je na način da nije htio da vidi i kontraargumente. Ja sam izabrao tri pitanja. Za sva tri pitanja nije imao argumentaciju. Ne želim da polemišem u njegovom odsustvu. Nije fer što je otišao, nije fer što nije dovedena rasprava do kraja, ali ja ne želim da raspravljam sa zamišljenim Milom Đukanovićem. On je rekao svoje, ja sam rekao svoje, ja dajem Branki Bošnjak komentar koji pripada ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:34:45)

Hvala vam.

Poslanice Bošnjak, izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (17.12.19 18:34:53)

Zahvaljujem, predsjedniče.

I ja ću biti vrlo kratka iz razloga što nemam namjeru da polemishem sa nekim koga nema, ali hoću da kažem, kad sam rekla da je ovo privatna država i da je to njegova privatna prćija se potvrđuje, jer zato njemu može biti da on ode iz ovog Parlamenta kad mu je volja, a ne da ostane ovdje sa nama do kraja da polemishu. Ali me čudi od vas da niste prekinuli sjednicu pa da nastavimo sledeći dan ako već ima sada obaveza, nego ovako bez predlagača da se nastavlja rasprava, što je koliko ja znam prvi put se dešava i to samo govori o tome da je ovo njegova privatna država pa da mu i to može biti nažalost ne našom voljom već vašom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:35:42)

Hvala vam, poslanice Bošnjak.

Ali je, kako sam informisan od potpredsjednika Gvozdenovića, dogovoreno. Vaše kolege su to znale i rekli su voljeli bi da se do kraja odvija, ali nastavićemo diskusiju, jer je dogovor bio do pet sati. Predsjednik je ostao do šest sati.

Andrija Popović ima riječ, Branko Radulović neka se pripremi za diskusiju. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (17.12.19 18:36:14)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predsjedniče,

Samo da vas ispravim, vjerovatno ste vi pogriješili, ako je tri sata diskusije, diskusija je počela u 16 i 25, znači..

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:36:33)

Nijesam, poslaniče Popoviću pogriješio, nego je dogovor bio diskusija po tački Izbor i imenovanja. Imali smo dvije tačke pod tačkom Izbor i imenovanja. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (17.12.19 18:36:44)

Onda je moja greška.

Što se tiče samog izbora ombudsmana to je jedna od najvažnijih funkcija u Crnoj Gori i sigurno je da će protekom vremena ta funkcija dobijati na važnosti. Od funkcije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda trebaju da se tresu sve institucije u Crnoj Gori što još uvijek nažalost nije slučaj.

Ja ću samo navesti da smo mi imali u izboru Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, dakle u samom tom konkursu koji je raspisao predsjednik države imali smo osam veoma kvalifikovanih kandidata, odnosno kandidatkinja. Mislim čak da je i neko drugi predložen da ne bi bila greška uz posebno uvažavanje predloženog kandidata gospodina Bjekovića. Samo da podsjetim ko su bili kandidati: Azra Jasavić, Jelena Ružičić, Nebojša Vučinić, Nikola Belada, Radenko Lacmanović, predloženi Siniša Bjeković, Valentina Radulović-Šćepanović i Zdenka Perović. Imali smo mnogo kredibilnih kandidata za ovu funkciju. Ono što bih u svojoj diskusiji htio posebno da istaknem da je, malo ću izaći iz teme, iako se ovdje praktično niko do sada nije ni držao teme, ali kao jedno upozorenje da je ovaj parlament postao odavno teatar apsurd.

Danas su se čule u ovom visokom domu veoma, veoma ozbiljne prijetnje, praktično nije bilo reagovanja, da će naš parlament, najviši crnogorski dom biti zapaljen kao nekad njemački Rajhshtag 1933. godine. Znamo kako su nacisti i sve to iskoristili i do čega je dovelo paljenje Rajhshtaga. Takođe, čuli smo još mnogo teških optužbi, kvalifikacija, čuli smo riječi da se neće

dozvoliti poslanicima i poslanicama da glasaju o nekom zakonu, potpuno je nevažno o kojem, i naročito očekujem od zaštitnika ljudskih prava i sloboda, za koga vjerujem da će večeras biti izabran ubjedljivom većinom glasova poslanika, da će on reagovati. Ne može sve biti dozvoljeno u ovoj skupštini. Što će nam Ustav, što će nam Poslovnik Skupštine, što će nam etički kodeks poslanika? Mi moramo raditi posao za koji nam je mandat dao narod.

Vjerujem je dobro izbalansiran ovaj predlog predsjednika države da se za Ombudsmana izabere Siniša Bjeković, dosadašnji zamjenik zaštitnika ljudskih prava i sloboda, sa svojom bogatom radnom biografijom i Liberalna partija će podržati taj predlog i još bih se htio na kraju osvrnuti.

Juče smo imali proslavu 75 godina pobjede nad fašizmom. To su bili najveći sinovi, najveće kćerke ovoga naroda koji su oslobodili ovu zemlju i dali nama sve blagodeti u kojima danas uživamo. Mnogi od njih su u desetoj deceniji života i stvarno ne smijemo sebi da dozvolimo da najveće sinove i kćeri ovih prostora spuštamo na taj nivo kao što smo čuli u nekim diskusijama. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:42:00)

Hvala vam.

Poslanik Branko Radulović i poslije njega poslanik Milan Knežević i time završavamo diskusiju. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (17.12.19 18:42:18)

Brajoviću, ja sam od vas tražio ... i od gospodina Đukanovića, pozivajući se na najosjetljivije epitete i pozive u tradiciji Crne Gore. Na žalost po javnost Crne Gore, nije ostao. Bio sam zamislio fenomenalni scenario. Sigurno bi ga danas oborili onaj njegov i moj poslednji, razmjenu argumenata. Ova je posjeta imala preko milion ovih koji su to lajkovali, ovaj bi bio dva miliona. Nema Đukanovića, inspiracija moja nije pala, ne može nikad biti, doće on opet na megdan sa monom, tako da odustajem od ove priče.

Pravi pravoslavci, vidimo se u Nikšiću u devet sati ispred crkve Svetoga Vasilija Ostroškog, slava mu i milost, da branimo i slavimo svjetlost.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:43:39)

Hvala, poslaniče Raduloviću.

Poslanik Milan Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (17.12.19 18:43:45)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u,

Meni je žao što je Milo Đukanović izašao iz skupštinske sale jer sam zbilja želio da mu pošaljem nekoliko još poruka što mislim o njegovom liku i dijelu, ali evo vjerujem da će on negdje dobiti poruke i komentare o tome šta smo mi ovdje govorili kad je on otišao.

Prvo ja imam obavezu da saopštim da Demokratski front neće glasati ne samo zbog toga što je Milo Đukanović predložio ovog Bjekovića, nego zato što smo dobili pismo od radnika "Radoja Dakića", koji su razočarani postupanjem Siniše Bjekovića i njegovim pokušajem da zloupotrijebi presude koje su dobili u Sudu za ljudska prava u Strazburu na način što su dvojica ili trojica radnika "Radoja Dakića" dobili određene otpremnine i svoja potraživanja, dok je ostalih 20-tak ostalo bez ikakvih prava. A to su isti oni radnici "Radoja Dakića" koj su doveli Mila Đukanovića 1987. i 1998. godine na vlast. To su isti oni radnici "Radoja Dakića" koji su tada bili gospoda, koji su primali plate po dvije-tri hiljade maraka i doveli su njega u džemperu i on sad ima sat na svojoj

ruci koji je vredniji nego sve otpremnine radnika "Radoja Dakića", ranika KAP-a i svih onih nesrećnih i ugašenih preduzeća širom Crne Gore. I oni koji su se borili protiv takozvane antibirokratske revolucije, protiv nasleđa komunizma, juče proslavljaju dane antifašizma.

Ja sad poručujem - nemojte da raučunate na moje tri spomenice, ni na Milana, ni na Marka, ni na Janka. Njihove spomenice nemaju veze sa spomenicama i sa onim proslavama dukljanskim koje ste imali sinoć. Zaboravite na moje spomenice. Zaboravite na sve časne i poštene antifašiste koji neće da pristanu da im Đukanović sad skraja i prepravljaja istoriju po svojim mjerilima. Znači, 1987.godine ste ih smijenili zato što su pojeli jagnjad, a sada ih proslavljaju oni koji pojedoš narod. Mrtav ladan pojed narod, saopšti niste moj nivo i ode u sumrak kao Dok Holidej, i misli da će to Crna Gora mirno da posmatra i misli da će on moći da nam ovdje drži pridike, da nam drži lekcije i da završi sa aplauzom.

Takođe sam želio da ga pitam je li ono Migo Stijepović uzeo 97,5 hiljada evra. Je li ono Hajdarov dao osam miliona dolara za kampanju Demokratske partije socijalista u predvečerje izbora 2016.godine, a nama ste rekli da su nas finansirali Rusi i da nas je finansirao Kadirov? Tako je, gospodine Dreševiću, na žalost ostali ste bez one velike džamije na Karabuškom polju, ali važno je da ste zaposlili nekoga, nema veze.

Suštinski ono sve što ste optuživali nas, izvodili ste vi i niko da demantuje i niko da saopšti i niko da kaže da je taj čovjek prijatelj sa Muskatom, premijerom Malte koji je optužen za ubistvo ove novinarku Dafne Karuana. I sad ovdje dobijamo informaciju da će on da krene na naše manastire na način što on ima ideju da će prvo da presudi ljude koji su radili u Katastaru. A ko je bio u Katastru kada se dešavao taj takozvani kriminalni čin, ko je bio tada predsjednik države, ko je bio premijer - sve vrijeme on. Gdje se god okrenete samo on, lijevo on, desno on, naprijed on, nazad on, đe god, kao da je kloniran. Znači njega nema đe ga nema i sve on. I kako će on sad da procesuiru samoga sebe?

Ostalo mi je takođe nejasno, htio sam da ga pitam. On je saopštio da je ovih 97,5 hiljada evra predato Milki Vujović. Htio sam da ga pitam je li ovo tačno. Molim vas, gospodine Brajoviću, daj neka mi neko kaže je li ovo tačno. Da li je moguće da blagajnica Demokratske partije socijalista, penzionisana srednjoškolka Milka Vujović, ima u svom vlasništvu: stan od 166 kvadrata u ulici Džordža Vašingtona, garažu od 12 kvadrata u ulici Džordža Vašingtona, poslovni prostor od 65 kvadrata u prizemlju u ulici Vuka Karadžića, stan od 82 kvadrata u Budvi, njen sin Dragoljub kuću na Zlatici, dvosoban stan 58 metara kvadratnih, trosoban stan 76 metara kvadratnih, jednospratnu zgradu 95 metara kvadratnih, poslovni prostor od 180 metara kvadratnih u ulici Džordža Vašingtona, garažu od 12 kvadrata u ulici Džordža Vašingtona, vikendicu na Žabljaku 144 metra kvadratna sa dvorištem od 168 metara kvadratnih, njen unuk Miško stan od 92 kvadrata u naselju Zetogradnja kod Mljekare i garažu od 12 kvadrata?

I malo je Milki, malo je Milu i sad su krenuli na crkvu. I misle da ćemo mi mirno da posmatramo ono što on nama šalje poruku da neće da ostupi. E nećemo da ostupimo ni mi, nego ćemo fino na čelu sa našim mitropolitom Amfilohijem, sa našim episkopima, da pružimo otpor. Pa nije gore ni našim precima bilo pod Arsenijem Čarnojevićem kada smo morali da se selimo, a prije nego što krenemo da se selimo, vala ćemo da se izbrojimo pa da vidimo kome opanci, kome obojci.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:49:42)

Hvala vam.

Posljednji diskutant po ovoj tački dnevnog reda. Na pitanja koja ste na kraju postavljali, ja vam ne mogu odgovoriti. Mogao sam da vam dam 30 sekundi i da konstatujem da ovaj dio rasprave nije bio u temi dnevnog reda izbor ombudsmana.

Dalje da vam kažem, ovdje mogu svi da računaju na podizanje tenzija ili ne, država Crna Gora će omogućiti da u Parlamentu razgovaramo na ozbiljan način o ozbiljnim temama koje nas očekuju na ovoj sjednici.

Izvolite proceduru.

MILAN KNEŽEVIĆ (17.12.19 18:50:24)

Gospodine Brajoviću,

Mi vama ne prijetimo, mi samo saopštavamo kakav ćemo imati odnos prema Zakonu o slobodi vjeroispovijesti ako se nađe na dnevnom redu 26. decembra. Ja znam da vi imate represivni aparat, znam da imate svu ovu državnu i zemaljsku silu, ali postoje i neke druge sile. Pa evo da vidimo kad se te sile sukobe, kao u Luči mikrokozmi, valjda će se znati ko je pobijedio na kraju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 18:50:49)

Hvala vam.

Završili smo diskusiju po ovoj tački dnevnog reda.

Iscrpili smo dnevni red za ovu sjednicu.

Pauza od pet minuta i počinjemo glasanje. Molim vas da se spremimo za to.

-Pauza-

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 19:12:33)

Poštovane kolege poslanici, stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjavanje o predlozima akata o kojima smo završili pretres.

Proceduralno poslanik Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (17.12.19 19:12:47)

U ime Kluba poslanika SDP-a imamo jednu molbu. Mi smo još ranije saopštili da ćemo podržati izbor gospodina Bjekovića za ombudsmana. Imajući u vidu da je danas ovo trajalo malo duže nego što smo planirali na kolegijumu, a zbog naših obaveza, zamolili bismo ako možemo da zarotiramo ili samo ovu tačku da bismo i taj stav iskazali do kraja, a da posle nastavite po redosledu, ako nije problem, da bismo i ono što smo javno rekli i u Parlamentu ispoštovali. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 19:13:19)

Dobro. S obzirom da je ombudsman bio prisutan sve vrijeme rasprave u Skupštini, mislim da je i zbog njega to u redu sasvim. Da počnemo onda izjašnjavanje o ombudsmanu, samo da on dođe u salu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu za imenovanje zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog da se za zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore imenuje mr Siniša Bjeković. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je predlog usvojen i za zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore imenovan mr Siniša Bjeković. U vaše i svoje ime čestitam gospodinu Bjekoviću izbor.

Molim mr Sinišu Bjekovića da kao zaštitnik ljudskih prava i sloboda položi zakletvu.

SINIŠA BJEKOVIĆ (17.12.19 19:14:52)

Zaklinjem se da ću štiti ljudska prava i slobode u skladu s Ustavom i zakonom, kao i potvrđenim međunarodnim ugovorima u oblasti ljudskih prava i da ću se pridržavati načela pravde

i pravičnosti.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (17.12.19 19:15:41)

Čestitam još jednom na izboru i da konstatujem da u diskusiji koju smo imali koja je bila, što bi se reklo, prepuna tenzija, imali smo o njegovoj ličnosti i kvalitetu tog predloga koji je učinjen od strane predsjednika države u najvećem broju slučajeva samo pohvale. Nadam se da će to imati na umu tokom svog vršenja funkcije i da će opravdati sve to čini mi se lijepo izraženo mišljenje koje su većina poslanika saopštili danas u zasijedanju.

Sada prelazimo na još jednu tačku Izbor i imenovanja. To je predlog liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagačima. Podsjećam da je Administrativni odbor utvrdio predlog liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagačima i to Boris Raonić, kandidat nevladinih organizacija iz oblasti medija i Rajko Todorović Todor, kandidat Crnogorskog PEN centra. Izvjestiteljka Administrativnog odbora je Marta Šćepanović. Taj smo pretres obavili i glasamo o ovim kandidatima. Glasa se o listi. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog liste za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske medije po ovlašćenim predlagačima. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika, 44 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila predlog liste i za članove Savjeta Agencije za elektronske medije imenovani su Boris Raonić, kandidat nevladinih organizacija iz oblasti medija i Rajko Todorović Todor kandidat Crnogorskog PEN centra. Sada mogu da kažem, kada smo završili s ovom tačkom, da je gospodin Bjeković slobodan, ne mora da prati glasanje o ostalim tačkama. Čestitam još jednom. Hvala vam.

Poštovane kolege, prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, 42 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona su dva amandmana Zakonodavnog odbora. Zakonodavni odbor je odlučio da Skupštini predloži da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore. Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da Crna Gora otpočne s aktivnostima za ponovno članstvo u Svjetsku asocijaciju finansijskih obavještajnih službi Egmont.

Stavljam na glasanje postojanje razloga hitnosti da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga hitnosti da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

Sada stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona su tri amandmana Zakonodavnog odbora.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o određivanju i zaštiti kritične infrastrukture.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za

2018. godinu. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Podsjećam da smo s Predlogom zakona razmatrali Izvještaj o reviziji Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. i Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2018 - oktobar 2019. godina.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona čini jedan amandman Vlade Crne Gore, jedan amandman Zakonodavnog odbora. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet podnio je Predlog zaključka povodom usvajanja Predloga zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu o kojem ćemo glasati nakon glasanja Predloga zakona u cjelini.

Sada stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o završnom računu Crne Gore za 2018. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o javnim nabavkama. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 22 amandmana i to: Zakonodavni odbor 18 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o javnim nabavkama.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o javnom privatnom partnerstvu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 22 amandmana i to: Zakonodavni odbor 20 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanici Draginja Vuksanović Stanković i Raško Konjević dva amandmana o kojima treba glasati.

Prelazimo na obrazloženje amandmana, nisu tu prisutni poslanici.

Prelazimo na izjašnjavanje.

Stavljam na glasanje amandman 1. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, dva za, 34 protiv, šest uzdržanih, konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 2. Izvolite.

Hvala vam. 41 poslanik je glasao, nema glasova za, 32 protiv, devet uzdržanih, konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o javnom privatnom partnerstvu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o potvrđivanju Konvencije o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreskim pitanjima.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti odnosno potrebom ispunjavanja međunarodnih obaveza Crne Gore u ovoj oblasti.

Stavljam na glasanje postojanje razloga hitnosti da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga hitnosti da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreskim pitanjima.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona je jedan amandman Zakonodavnog odbora.

Sad stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona su podnijeta četiri amandmana i to: poslanici Branka Tanasijević, Andrija Popović, Boris Mugoša i Marta Šćepanović tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Poslanica Draginja Vuksanović Stanković jedan amandman od kojeg je odustala.

Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, tj. kratkim rokovima za upis i regulisanje statusa studenata i aktivnostima koje je neophodno sprovesti u cilju precizne evidencije.

Stavljam na glasanje postojanje razloga hitnosti da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga hitnosti da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

Sada stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o dopuni Zakona o visokom obrazovanju.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam, 42 poslanika su glasala, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Ukupno je glasao 41 poslanik, svi su glasali za, 42 protiv, uzdržanih nije bilo, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o elektronskoj upravi. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Ukupno je glasalo 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona su dva amandmana Zakonodavnog odbora i sada stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Ukupno je glasalo 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o elektronskoj upravi.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Ukupno je glasalo 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Sastavni dio Predloga zakona su četiri amandmana Zakonodavnog odbora.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Ukupno je glasalo 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak. Odlučuje se većinom glasova pristunih poslanika. Sastavni dio Predloga odluke je jedan amandman Zakonodavnog odbora.

Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Ukupno je glasalo 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu odluke o davanju saglasnosti na Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Sastavni dio Predloga odluke o davanju saglasnosti na odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava su jedan amandman Zakonodavnog odbora i jedan amandman Odbora za ljudska prava i slobode.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o davanju saglasnosti na Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Izvolite.

Hvala vam. Ukupno je glasalo 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i dala saglasnost na Odluku o izmjenama i dopunama Statuta Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Tačku Izbor i imenovanje smo odradili ranije i glasali o njoj.

Konstatujem da je ovim Šesta sjednica Drugog redovnog zasijedanja u 2019. godini završena.

Sjutra se vidimo na novoj sjednici - Premijerskom satu i poslaničkim pitanjima. Hvala vam.